॥ शाकल संहिता ॥

॥ शाकलसंहिता ॥

Digitized by Sarayu Trust and eGangotri. Equipment Heritage Foundation, Jalgaon

शाकलसंहिता

॥ अथ शाकलर्क्संहिता सपरिशिष्टा प्रारभ्यते ॥

॥ श्रीः ॥

इदं शाकलर्क्संहितायाः तृतीयावृत्तिमुद्रणम् । अस्याः व्याकरणरीत्या यत्रयत्र परसवर्णः आवश्यकोऽस्ति तत्रतत्र स कृत एव । प्रथमावृत्तौ तु केवलो मन्त्रपाठ एव संगृहीत आसीत् । किं तु "अविदित्वा ऋषिच्छन्दोदैवतं योगमेव च । योऽध्यापयेज्जपेद्वापि पापीयाञ्जायते तु सः ॥ १ ॥ ऋषिच्छन्दोदैवतानि ब्राह्मणार्थस्वरानपि । अविदित्वा प्रयुञ्जानो मन्त्रकण्टक उच्यते" ॥ २ ॥ इति स्मरणात्, "स्वरो वर्णोऽक्षरं मात्रा विनियोगोऽर्थ एव च । मन्त्रं जिज्ञासमानेन वेदितव्यं पदेपदे ॥ १ ॥ मन्त्राणा दैवतं छन्दो निरुक्तं ब्राह्मणानृषीन् । कृत्तद्धितादींश्चाऽज्ञात्वा यजन्ते यागकण्टकाः" ॥ २ ॥ इत्यन्यत्रोक्तेः, "ऋष्यादिकं परिज्ञाय यजेद्यज्ञमतंद्रितः" इति नृसिंहपुराणाच्च,-ऋषिच्छन्दआदिज्ञानं विना यतोऽग्निहोत्रादिविश्वसृजामयनान्तश्रौतकर्मणो निषे-

कादिश्मशानान्तस्मार्तकर्मणाञ्च प्रसिद्धिरध्ययनसाफल्यं च न भवति, अतो द्वितीयावृत्तिमुद्रणवदेत
त्तृतीयावृत्तिमुद्रणेपि भगवताकात्यायनेन प्रणीतस्य सर्वानुक्रमस्य सूक्तप्रतीकर्क्संख्यर्षिदैवतच्छन्दः
प्रदर्शकस्य खण्डः प्रत्यध्यायं संगृहीतः। तथा चाध्येतॄणां सर्वानुक्रमपरिभाषाज्ञानं विना तत्तत्सूक्त-
गतर्षिच्छन्दोदैवतादिज्ञानं न सुलभमिति सूक्तारम्भे परिभाषानुसारतः सूक्तप्रतीकर्क्संख्यार्षिदैवत-
च्छन्दांसि सर्वत्र संगृहीतानि ॥ किं चैतन्मुद्रणसमाप्तिकाले बहुभिर्विद्वज्जनैः परिशिष्टमुद्रणार्थं
महता निर्बन्धेन सूचना कृता। तदनुसारेण सर्वेषामपि परिशिष्टानामत्रान्त्यभागे मुद्रणं कृतम्।
किं त्वेतस्यामावृत्तावेतावति ग्रन्थेऽधिकेपि यावच्छक्यं च संस्करणाधिक्येपि ग्रन्थमुद्रणव्यय-
मात्रपरिमितं मूल्यं पूर्ववद्रूपकचतुष्टयमेवाध्येतॄणामाशीराशासनमात्रलाभलिप्सया परिक्लृप्तमित्या-
दरणीयमेतत्पुस्तकं विद्वज्जनैरित्यलं पल्लवितेन।

॥ श्रीः ॥

अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्याऋषिदैवतच्छंदांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशं नह्येतज्ज्ञानमृते श्रौतस्मार्तकर्मप्रसिद्धिर्मन्त्राणां ब्राह्मणार्षेयच्छन्दोदैवतविद्याजनाध्यापनाभ्यां श्रेयोधिगच्छतीत्येताभ्यामेवानेवंविदोयातयामानि छन्दांसि भवन्ति स्थाणुं वर्च्छति गर्तं वा पाद्यते प्रमीयते वा पापीयान् भवतीति विज्ञायते ॥ १ ॥ अथ ऋषयः शतर्चिनआद्ये मण्डलेन्त्येक्षुद्रसूक्तमहासूक्तामध्यमेषु माध्यमाः क्वचित्कथंचिदविशेषितं ब्रह्मऋषिमस्त्रियमनुक्तगोत्रमाङ्गिरसं विद्याद्यस्य वाक्यं सऋषिर्यातेनोच्यते सा देवतार्थेप्सवऋषयोदेवताश्छन्दोभिरभ्यधावंस्तिस्रएव देवताः क्षित्यन्तरिक्षद्युस्थानाअग्निर्वायुः सूर्यइत्येवं व्याहृतयः प्रोक्ताव्यस्ताः समस्तानां प्रजापतिरोंकारः सर्वदेवत्यः पारमेष्ठ्यो वा ब्राह्मोदैवआध्यात्मिकस्तत्तत्स्थानाअन्यास्तद्विभूतयःकर्मपृथक्त्वाद्धिपृथगभिधानस्तुतयोभवन्त्येकैव वा महानात्मा देवता सस्सूर्यइत्याचक्षते । सहि सर्वभूतात्मा । तदुक्तमृषिणासूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्चेति । तद्विभूतयोन्यादेवतास्तदप्येतदृचोक्तमिन्द्रंमित्रंवरुणमग्निमाहुरित्यथाभिधानं त्वनुक्रमिष्यामः प्रायेणैन्द्रे मरुतोराज्ञां च दानस्तुतयः ॥ २ ॥ अथ च्छन्दांसि गायत्र्यु-

ष्णिगनुष्टुब्बृहतीपंक्तित्रिष्टुब्जगत्यतिजगतीशक्वर्यतिशक्वर्यष्ट्यत्यष्टीधृत्यतिधृतयश्चतुर्विंशत्यक्षरादीनि चतुरुत्तराणि न्यूनाधिकेनैकेन निचृद्भुरिजौ द्वाभ्यां विराट्स्वराजौ पादपूरणार्थं तु क्षैप्रसंयोगैकाक्षरीभावान् व्यूहेदाद्ये तु सप्तवर्गे पादविशेषात्संज्ञाविशेषास्तानतुक्रामन्तएवोदाहरिष्यामोविराड्रूपाविराट्स्थानाश्चबहूनाअपि त्रिष्टुभएवेत्युद्देशस्तत्र दशैकादशद्वादशाक्षराणां वैराजत्रैष्टुभजागताइति संज्ञाअनादेशेष्टाक्षराः पादाश्चतुष्पदाश्चर्चः ॥ ३ ॥ प्रथमं छन्दस्त्रिपदागायत्री पंचकाश्चत्वारःषट्कश्चैकश्चतुर्थश्चतुष्कोवा पदपंक्तिः षट्सप्तैकादशा उष्णिग्गर्भास्त्रयः सप्तकाः पादनिचृन्मध्यमः षट्कश्चेदतिनिचृद्दशकश्चेद्यवमध्या यस्यास्तु षट्कसप्तकाष्टकाः सा वर्धमाना विपरीताप्रतिष्ठाद्वौषट्कौ सप्तकश्च ह्रसीयसी ॥ ४ ॥ द्वितीयमुष्णिक्त्रिपदान्त्योद्वादशक आद्यश्चेत्पुरउष्णिङ्मध्यमश्चेत्ककुप्त्रैष्टुभजागतचतुष्काककुब्न्यंकुशिरैकादशिनोः परः षट्कस्तनुशिरामध्ये चेत्पिपीलिकमध्या आद्यः पंचकस्त्रयोष्टकानुष्टुब्गर्भा चतुःसप्तकोष्णिगेव ॥ ५ ॥ तृतीयमनुष्टुप् पंचपंचकाः षट्कश्चैकोमहापदपंक्तिर्जागतावष्टकश्चकृतिर्मध्ये चेदष्टकः पिपीलिकमध्या नवकयोर्मध्ये जागतः काविराण्नववैराजत्रयोदशैर्नष्टरूपा दशकास्त्रयोविराळेकादशका वा ॥६॥ चतुर्थं बृहती तृतीयोद्वादशकआद्य(शाद्य)-

श्चेत्पुरस्ताद्बृहती द्वितीयश्चेन्न्यंकुसारिण्युरोबृहती स्कंधोग्रीवी वान्सश्चेदुपरिष्टाद्बृहत्याष्टिनोर्मध्ये दश-
कौ विष्टारबृहती त्रिजागतोर्ध्वबृहती त्रयोदशिनोर्मध्येष्टकः पिपीलिकमध्या नवकाष्टचेकादश्यष्टि-
नोविषमपदा चतुर्नवका बृहसेव ॥ ७ ॥ पंचमं पंक्तिः पंचपदाथ चतुष्पदाविराड्दशकैरयुजौ जा-
गतौ सतोबृहती युजौ चेद्विपरीताऽऽद्यौ चेत्प्रस्तारपंक्तिरन्त्यौ चेदास्तारपंक्तिराद्यान्त्यौ चेत्संस्तार-
पंक्तिर्मध्यमौ चेद्विष्टारपंक्तिः ॥ ८ ॥ षष्ठं त्रिष्टुप् त्रैष्टुभपदा द्वौ तु जागतौ यस्याः सा जागते
जगती त्रैष्टुभे त्रिष्टुप् वैराजौ जागतौ चाभिसारिणी नवकौ वैराजस्त्रैष्टुभश्च द्वौ वा वैराजौ नवक-
स्त्रैष्टुभश्च विराट्स्थानैकादशिनस्त्रयोष्टकश्च विराड्रूपा द्वादशिनस्त्रयोष्टकश्च ज्योतिष्मती यतोष्टक-
स्ततोज्योतिश्चत्वारोष्टकाजागतश्च महाबृहती मध्ये चेद्यवमध्याऽऽद्यौदशकावष्टकास्त्रयः पंक्त्युत्तरा-
विराट्पूर्वा वा ॥ ९ ॥ सप्तमं जगती जागतपदाष्टिनस्त्रयः स्वौ चद्वौमहासतोबृहत्यष्टकौ सप्तकः
षट्कोदशकोनवकश्चषळष्टका वा महापंक्तिः ॥ १० ॥ अथ प्रगाथाबृहतीसतोबृहत्यौ बार्हतः क-
कुप्चेत्पूर्वाकाकुभो महाबृहतीमहासतोबृहत्यौमहाबार्हतोबृहतीविपरीते विपरीतोत्तरोनुष्टुब्गायत्र्यौ
चानुष्टुभावनुष्टुम्मुखास्तृचाइत्युक्तेः ॥ ११ ॥ सूक्तसंख्यानुवर्ततअन्यस्याः सूक्तसंख्यायाऋषिश्चान्य-

स्मादृषेरवाविशिष्टस्तु हि ह वै तच्छन्दविशिष्टान्यृषिदैवतच्छंदांसि द्वि त्रि चतुः पंच षट् सूक्तभांजि यथासंख्यमनिरुक्ता संख्याविंशतिरनादेशे त्विन्द्रोदेवता त्रिष्टुप्छन्दः प्रगाथावार्हताविंशिकाद्विपदाविराजस्तदर्धमेकपदाद्विर्द्विपदास्तृचः समामनन्त्ययुक्ष्वन्सा द्विपदैव मण्डलादिष्वाग्नेयमैन्द्रात्रिष्टुबन्तस्य सूक्तस्य शिष्टाजगत्यआदौ गायत्रं प्राग्घिरण्यस्तूपात् ॥ १२ ॥ गोधाघोषाविश्ववारापालोपनिषन्निषत् ॥ ब्रह्मजायाजुहूर्नामागस्त्यस्यस्वसादितिः ॥ इन्द्राणीचेन्द्रमाताचसरमारोमशोर्वशी ॥ लोपामुद्राचनद्यश्चयमीनारीचशश्वती ॥ श्रीर्लाक्षासार्पराज्ञीवाक्श्रद्धामेधाचदक्षिणा ॥ रात्रीसूर्याचसावित्रीब्रह्मवादिन्यईरिताः ॥ १३ ॥ पादाअतिजगत्यांतुत्रयोद्वादशकाः परौ ॥ अष्टकौ शक्करीपादाःसप्तैवाष्टाक्षराः स्मृताः (क्षरइत्यपि) ॥ अतिशाक्करपादौद्वावादितःषोळशाक्षरौ ॥ जागतश्चाष्टकावष्टि पादाःषोळशकास्त्रयः ॥ अष्टकौचात्यष्टिपादौजागतौचाष्टक(का)स्त्रयः ॥ जागतश्चाष्टकश्चाथधृतिपादौतुजागतौ ॥ पादास्त्रयोष्टकाश्चाथषोळशाक्षरएवच ॥ अष्टकश्चाथातिधृतौद्वौपादौजागतौततः (जागतष्षोळशास्त्रयः) ॥ त्रयोष्टकाजागतश्चतथाष्टाक्षरकावपि (रइत्यपि) ॥ परःसप्तकपादास्तुप्रसंगात्स्वयमीरिताः ॥ १४ ॥ इतिपरिभाषा ॥

शाकलऋक्संहिता

ॐ

अग्निनवमधुच्छन्दावैश्वामित्रोवायोवायव्यैन्द्रवायवमैत्रावरुणास्तृचा अश्विनाद्वादशाश्विनैन्द्रवैश्वदेवसारस्वतास्तृचाः सप्तैता: प्रउगदेवताः सुरूपकृत्नुंदशैन्द्रमातुयुञ्जन्त्सादहेसेताःषण्मारुत्योवीळुचिदिन्द्रेणेत्यैन्द्र्यौचेन्द्रमिदेन्द्रसानसिमिन्द्रेहिगायन्तिद्वादशानुष्टुभं त्विन्द्रमष्टौजेतामाधुच्छन्दसोग्निद्वादशमेधातिथिः काण्वआग्नेयमग्निनेतिपादोन्त्यग्निदैवतोनिर्मथ्याहवनीयाभ्यांसुसमिद्धइतीध्मः समिद्धोवाग्निस्तनूनपान्नराशं सइळोबर्हिर्देवीर्द्वारउषासानक्तादैव्यौहोतारौप्रचेतसौतिस्रोदेव्यः सरस्वतीळाभारत्यस्त्वष्टावनस्पतिः स्वाहाकृतयइतिप्रत्यृचंदेवताएतदाप्रीसूक्तमेतेनान्यान्युक्तदेवतान्येकादशकानित्वनाराशंसान्याप्रशब्दोक्तान्य (क्तानित्व) तनूनपान्त्यैभिर्वैश्वदेवमिन्द्रसोममृतव्यंतत्रैन्द्रीमारुतीत्वाष्ट्र्याग्नेय्यैन्द्रीमैत्रावरुणीचतस्रोद्राविणोदसआश्विन्याग्नेयीत्यृतुदेवताः सर्वत्रात्वानवैन्द्रावरुण-

योरैन्द्रावरुणंयुवाकुपादनिचृतौसोमानमितिपञ्चब्राह्मणस्पत्याश्चतुर्थ्यामिन्द्रश्चसोमश्चपञ्चम्यांदक्षिणा-
चान्याःसादसस्पत्यानाराशंसीवान्त्याप्रतितयमाग्निमारुतम् ॥ १ ॥

अग्निं नव वैश्वामित्रोमधुच्छन्दाअग्निर्गायत्री ।

१ ॐ अग्निमीळेपुरोहितंयज्ञस्यदेवमृत्विजम् । होतारंरत्नधातमम् १
अग्निःपूर्वेभिर्ऋषिभिरीड्योनूतनैरुत । सदेवाँएहवक्षति २ अग्निनारयिमश्नव-
त्पोषमेवदिवेदिवे । यशसंवीरवत्तमम् ३ अग्नेयंयज्ञमध्वरंविश्वतःपरिभूरसि ।
सइद्देवेषुगच्छति ४ अग्निर्होताकविक्रतुःसत्यश्चित्रश्रवस्तमः । देवोदेवेभिरा-
गमत् ५ ॥ १ ॥ यदंगदाशुषेत्वमग्नेभद्रंकरिष्यसि । तवेत्तत्सत्यमङ्गिरः ६
उपत्वाग्नेदिवेदिवेदोषावस्तर्धियावयम् । नमोभरन्तएमसि ७ राजन्तमध्वरा-
णांगोपामृतस्यदीदिविम् । वर्धमानंस्वेदमे ८ सनःपितेवसूनवेग्नेसूपायनोभव ।
सचस्वानःस्वस्तये ९ ॥ २ ॥

वायोनव मधुच्छन्दाः त्रयाणांतृचां वायुरिन्द्रवायूमित्रावरुणौ गायत्री ।

२ वायवायाहिदर्शतेमेसोमाअरंकृताः । तेषांपाहिश्रुधीहवम् १ वाय-
उक्थेभिर्जरन्तेत्वामच्छाजरितारः । सुतसोमाअहर्विदः २ वायोतवप्रपृञ्चती-
धेनाजिगातिदाशुषे । उरूचीसोमपीतये ३ इन्द्रवायूइमेसुताउपप्रयोभिरागं-
तम् । इन्दवोवामुशन्तिहि ४ वायविन्द्रश्चचेतथःसुतानांवाजिनीवसू । ता-
वायातमुपद्रवत् ५ ॥ ३ ॥ वायविन्द्रश्चसुन्वतआयातमुपनिष्कृतम् । मक्ष्वि १-
त्थाधियानरा ६ मित्रंहुवेपूतदक्षंवरुणंचरिशादसम् । धियंघृताचींसाधन्ता ७
ऋतेनमित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा । क्रतुंबृहन्तमाशाथे ८ कवीनोमित्राव-
रुणातुविजाताउरुक्षया । दक्षंदधातेअपसम् ९ ॥ ४ ॥

अश्विना द्वादश मधुच्छन्दाश्चतुर्णांतृचां अश्विनौइन्द्रःविश्वेदेवाःसरस्वती गायत्री ।

३ अश्विंनायज्वंरीरिषोद्रवंत्पाणीशुभंस्पती । पुरुंभुजाचनस्यतंम् १ अश्विं-
॥ ४ ॥ नापुरुंदंससानराशवींरयाधिया । धिष्ण्यावनंतंगिरंः २ दस्रांयुवाकंवःसुतानासं-
त्यावृक्तबंर्हिषः । आयांतंरुद्रवर्तनी ३ इन्द्रायांहिचित्रभानोसुताइमेत्वायवंः ।
अण्वीभिस्तनांपूतासंः ४ इन्द्रायांहिधियेषितोविप्रंजूतःसुतावंतः । उपब्रह्मांणि-
वाघतंः ५ इन्द्रायांहितूतुंजानउपब्रह्मांणिहरिवः । सुतेदंधिष्वनश्चनंः ६ ॥ ५ ॥
ओमांसश्चर्षणीधृतोविश्वेंदेवासआगंत । दाश्वांसोंदाशुषंःसुतम् ७ विश्वेंदेवासों-
अप्तुरंःसुतमागंन्ततूर्णंयः । उस्राइंवस्वसंराणि ८ विश्वेंदेवासोंअस्रिधएहिंमाया-
सोअद्रुहंः । मेधंजुषन्तवह्नंयः ९ पावकानःसरंस्वतीवाजेंभिर्वाजिनींवती ।
यज्ञंवंष्टुधियावंसुः १० चोदयित्रीसूनृतांनांचेतंन्तीसुमतीनाम् । यज्ञंदधेसरंस्व- ॥ ४ ॥

ती ११ महोअर्णःसरस्वतीप्रचेतयतिकेतुना। धियोविश्वाविराजति १२ ॥ ६ ॥
॥ इति शाकलऋक्संहितायां प्रथमेमण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

सुरूपकृत्नुं दश मधुच्छन्दाः इन्द्रोगायत्री ।

४ सुरूपकृत्नुमूतयेसुदुघामिवगोदुहे। जुहूमसिद्यविद्यवि १ उपनःसवना-
गहिसोमस्यसोमपाःपिब। गोदाइद्रेवतोमदः २ अथातेअन्तमानांविद्यामसुम-
तीनाम्। मानोअतिख्यआगहि ३ परेहिविग्रमस्तृतमिन्द्रंपृच्छाविपश्चितम्।
यस्तेसखिभ्यआवरम् ४ उतब्रुवन्तुनोनिदोनिरन्यतश्चिदारत। दधानाइन्द्रइ-
द्दुवः ५ ॥ ७ ॥ उतनःसुभगाँअरिर्वोचेयुर्दस्मकृष्टयः। स्यामेदिन्द्रस्यशर्मणि
६ एमाशुमाशवेभरयज्ञश्रियंनृमादनम्। पतयन्मन्दयत्सखम् ७ अस्यपीत्वा-
शतक्रतोघनोवृत्राणामभवः। प्रावोवाजेषुवाजिनम् ८ तंत्वावाजेषुवाजिनंवा-

जयामःशतक्रतो । धनानामिन्द्रसातये ९ योरायोऽवनिर्महान्त्सुपारःसुन्वतः
सखा । तस्माइन्द्रायगायत १० ॥ ८ ॥

॥ ९ ॥

आतु दश मधुच्छन्दाइन्द्रोगायत्री ।

५ आत्वेतानिषीदतेन्द्रमभिप्रगायत । सखायःस्तोमवाहसः १ पुरूतमंपुरूणा-
मीशानंवार्याणाम् । इन्द्रंसोमेसचासुते २ सघानोयोगआभुवत्सरायेसपुरन्ध्या-
म् । गमद्वाजेभिरासनः ३ यस्यसंस्थेनवृण्वतेहरीसमत्सुशत्रवः । तस्माइन्द्रा-
यगायत ४ सुतपाव्नेसुताइमेशुचयोयन्तिवीतये । सोमासोदध्याशिरः ५
॥ ९ ॥ त्वंसुतस्यपीतयेसद्योवृद्धोअजायथाः । इन्द्रज्यैष्ठ्यायसुक्रतो ६ आ-
त्वाविशन्त्वाशवःसोमासइन्द्रगिर्वणः । शंतेसन्तुप्रचेतसे ७ त्वांस्तोमाअवी-
वृधन्त्वामुक्थाशतक्रतो । त्वांवर्धन्तुनोगिरः ८ अक्षितोतिःसनेदिमंवाजमिन्द्रः ॥ ९ ॥

स॒ह॒स्रिणम् । यस्मि॒न्विश्वा॑नि॒ पौंस्या॑ ९ मानो॒ मर्ता॑ अ॒भि द्रु॑हन्त॒नूना॑मिन्द्र गिर्व-
णः । ईशा॑नो यवया व॒धम् १० ॥ १० ॥

युञ्जन्ति दश मधुच्छन्दाः आद्यानां तिसृणामिन्द्रः ततः षण्णां मरुतः वी-
ळुचिदिन्द्रेणेति द्वयोरिन्द्रश्च दशम्या इद्रः गायत्री ।

६ यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒ध्नम॑रु॒षं चर॑न्तं॒ परि॑ त॒स्थुषः॑ । रोच॑न्ते रोच॒ना दि॒वि १ यु॒ञ्जन्त्य॑-
स्य॒ काम्या॒ हरी॒ विप॑क्षसा॒ रथे॑ । शोणा॑ धृ॒ष्णू नृ॒वाह॑सा २ के॒तुं कृ॒ण्वन्न॑के॒तवे॒ पेशो॑ म-
र्या अपे॒शसे॑ । समु॒षद्भि॑रजायथाः ३ आदह॑ स्व॒धामनु॒ पुन॑र्गर्भ॒त्वमे॑रि॒रे । दधा॑ना॒
नाम॑ य॒ज्ञिय॑म् ४ वी॒ळु चि॑दारु॒जत्नु॑भि॒र्गुहा॑ चिदिन्द्र॒ वह्नि॑भिः । अवि॑न्द उ॒स्रिया॒ अ-
नु॑ ५ ॥ ११ ॥ दे॒व॒यन्तो॒ यथा॑ म॒तिमच्छा॑ वि॒दद्व॑सुं॒ गिरः॑ । म॒हाम॑नूषत श्रु॒तम् ६ इन्द्रे॑-
ण॒ सं हि दृक्ष॑से संजग्मा॒नो अबि॑भ्युषा । म॒न्दू स॑मा॒नव॑र्चसा ७ अ॒न॒व॒द्यैर॒भिद्यु॑भि-

मखः सहस्वदर्चति । गणैरिन्द्रस्यकाम्यैः ८ अतःपरिज्मन्नागहिदिवोवारोचनादधि । सम॑स्मिन्नृञ्जतेगिरः ९ इतोवासातिमीमहेदिवोवापार्थिवादधि । इन्द्रंमहोवारजसः १० ॥ १२ ॥

इन्द्रमिद्दश मधुच्छन्दा इन्द्रोगायत्री ।

७ इन्द्रमिद्गाथिनोबृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः । इन्द्रंवाणीरनूषत १ इन्द्रइद्धर्योः
सचासंमिश्लआवचोयुजा । इन्द्रोवज्रीहिरण्ययः २ इन्द्रोदीर्घायचक्षसआसूर्यंरो-
हयद्दिवि । विगोभिरद्रिमैरयत् ३ इन्द्रवाजेषुनोवसहस्रप्रधनेषुच । उग्रउग्रा-
भिरूतिभिः ४ इन्द्रंवयंमहाधनइन्द्रमर्भेहवामहे । युजंवृत्रेषुवज्रिणम् ५ ॥ १३ ॥
सनोवृषन्नमुंचरुंसत्रादावन्नपावृधि । अस्मभ्यमप्रतिष्कुतः ६ तुञ्जेतुञ्जेयउत्तरे-
स्तोमाइन्द्रस्यवज्रिणः । नविन्धेअस्यसुष्टुतिम् ७ वृषायूथेववंसगःकृष्टीरियर्त्यो

जंसा । ईशानोअप्रतिष्कुतः ८ यएकश्चर्षणीनांवसूनामिरज्यति । इन्द्रःपञ्चक्षि-
तीनाम् ९ इन्द्रंवोविश्वतस्परिहवामहेजनेभ्यः । अस्माकमस्तुकेवलः १०
॥ १४ ॥ इति प्रथमे द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

एन्द्र दश मधुच्छन्दाइन्द्रोगायत्री ।

८ एन्द्रसानसिंरयिंसजित्वानंसदासहम् । वर्षिष्ठमूतयेभर १ नियेनमुष्टि-
हत्ययानिवृत्रारुणधामहै । त्वोतासोन्यर्वता २ इन्द्रत्वोतासआवयंवज्रंघनाद-
दीमहि । जयेमसंयुधिस्पृधः ३ वयंशूरेभिरस्तृभिरिन्द्रत्वयायुजावयम् । सास-
ह्यामपृतन्यतः ४ महाँइन्द्रःपरश्चनुमहित्वमस्तुवज्रिणे । द्यौर्नप्रथिनाशवः ५
॥ १५ ॥ समोहेवायआशतनरस्तोकस्यसनितौ । विप्रासोवाधियायवः ६ यः
कुक्षिःसोमपातमःसमुद्रइवपिन्वते । उर्वीरापोनकाकुदः ७ एवाह्यस्यसूनृता-

विरप्शीगोमंतीमही । पुक्काशाखानदाशुषे ८ एवाहितेविभूंतयऊतयंइन्द्रमा-
 वंते । सद्यश्चित्सन्तिंदाशुषे ९ एवाह्यंस्यकाम्यास्तोमंउक्थंचशंस्यां । इन्द्रांय-
सोमंपीतये १० ॥ १६ ॥

इन्द्रेहि दश मधुच्छन्दाइन्द्रोगायत्री ।

१ इन्द्रेहिमत्स्यन्धंसोविश्वेंभिःसोमपर्वंभिः । महाँअंभिष्टिरोजंसा १ एमें-
नंसृजतासुतेमन्दिमिन्द्रांयमन्दिनें । चक्रिंविश्वांनिचक्रंये २ मत्स्वांसुशिप्रम-
न्दिभिःस्तोमेंभिर्विश्वचर्षणे । सचैषुसवंनेष्वा ३ असृंग्रमिन्द्रतेगिरःप्रतित्वामु-
दंहासत । अजोंषावृषभंपतिंम् ४ संचोंदयचित्रमर्वाग्राधंइन्द्रवरेंण्यम् । अ-
सदित्तेंविभुप्रभु ५ ॥ १७ ॥ अस्मान्त्सुतत्रंचोदयेन्द्रंरायेरभंस्वतः । तुविंद्युम्न-
यशंस्वतः ६ संगोमंदिन्द्रवाजंवदस्मेपृथुश्रवोंबृहत् । विश्वायुर्धेह्यक्षितम् ७ अ-

स्मेधेहि श्रवोबृहद्द्युम्नंसहस्रसातमम् । इन्द्रतारथिनीरिषः ८ वसोरिन्द्रंवसुपतिं-
गीर्भिर्गृणन्तंऋग्मियम् । होमगन्तारमूतये ९ सुतेसुतेन्योकसेबृहद्बृहतएदरिः ।
इन्द्रायशूषमर्चति १० ॥ १८ ॥

गायन्ति द्वादश मधुच्छन्दाइन्द्रोनुष्टुप् ।

१० गायन्तित्वागायत्रिणोर्चन्त्यर्कमर्किणः । ब्रह्माणस्त्वाशतक्रतउद्वंश-
मिवयेमिरे १ यत्सानोःसानुमारुहद्भूर्यस्पष्टकर्त्वम् । तदिन्द्रोअर्थंचेततियूथेनवृ-
ष्णिरेजति २ युक्ष्वाहिकेशिनाहरीवृषणाकक्ष्यप्रा । अथानइन्द्रसोमपागिरा-
मुपश्रुतिंचर ३ एहिस्तोमाँअभिस्वराभिगृणीह्यारुव । ब्रह्मचनोवसोसचेन्द्र-
यज्ञंचवर्धय ४ उक्थमिन्द्रायशंस्यंवर्धनंपुरुनिष्षिधे । शक्रोयथासुतेषुणोरार-
णत्सख्येषुच ५ तमित्सखित्वईमहेतंरायेतंसुवीर्ये । सशक्रउतनःशकदिन्द्रोवसु-

दयमानः ६ ॥ ११ ॥ सुविवृतंसुनिरजमिन्द्रत्वादातमिद्यशः । गवामपव्रजं-
वृधिकृणुष्वराधोअद्रिवः ७ नहित्वारोदसीउभेऋघायमाणमिन्वतः । जेषःस्व-
र्वतीरपःसंगाअस्मभ्यंधूनुहि ८ आश्रुत्कर्णश्रुधीहवंनूचिद्दधिष्वमेगिरः । इन्द्र-
स्तोममिमंममकृष्वायुजश्चिदन्तरम् ९ विद्माहित्वावृषन्तमंवाजेषुहवनश्रुतम् ।
वृषन्तमस्यहूमहऊतिंसहस्रसातमाम् १० आतूनइन्द्रकौशिकमन्दसानःसुतं-
पिब । नव्यमायुःप्रसूतिरकृधीसहस्रसामृषिम् ११ परित्वागिर्वणोगिरइमाभ-
वन्तुविश्वतः । वृद्धायुमनुवृद्धयोजुष्टाभवन्तुजुष्टयः १२ ॥ २० ॥

इन्द्रंविश्वाष्टौ मधुच्छन्दसोजेता इन्द्रोनुष्टुप् ।

११ इन्द्रंविश्वाअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसंगिरः । रथीतमंरथीनांवाजानांसत्पतिं
पतिम् १ सख्येतइन्द्रवाजिनोमाभेमशवसस्पते । त्वामभिप्रणोनुमोजेतारम- ॥ ८ ॥

प॑राजितम् २ पू॒र्वीरि॑न्द्र॑स्यरा॒तयो॒नवि॑द॑स्यन्त्यु॒तयः॑ । यदी॒वाज॑स्य॒गोम॑तः स्तो॒-
तृभ्यो॒मंह॑तेम॒घम् ३ पुरा॑भि॒न्दुर्यु॒वा॑क॒विरमि॑तौजाअजायत । इन्द्रो॒विश्व॑स्य॒क-
र्म॑णोध॒र्तावृ॒ज्रीपु॑रुष्टुतः ४ त्वंव॒लस्य॒गोम॒तोपा॑वरद्रिवो॒बिल॑म् । त्वांदे॒वाअबि॑-
भ्युषस्तु॒ज्यमा॑नासआविषुः ५ तवा॒हंशू॑ररा॒तिभि॒ः प्रत्या॑यं॒सिन्धु॑मा॒वद॑न् । उपा॑-
तिष्ठन्तगिर्वणोवि॒दुष्टे॒तस्य॑का॒रवः॑ ६ मा॒याभि॑रिन्द्रमा॒यिनं॒त्वंशुष्ण॒मवा॑तिरः ।
वि॒दुष्टे॒तस्य॒मेधि॑रा॒स्तेषा॒ंश्रवा॒ंस्युत्ति॑र ७ इन्द्र॒मीशा॑न॒मोज॑सा॒भिस्तोमा॑अनूषत ।
स॒हस्रं॒यस्य॑रा॒तय॑उ॒तवा॒सन्ति॒भूय॑सीः ८ ॥ २१ ॥ इति प्रथमे तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

अग्निं द्वादश मेधातिथिः काण्वोग्निः अग्निनेतिपादोनिर्मथ्याहवनीयरूपद्व्यग्निदैवतः गायत्री ।

१२ अ॒ग्निंदू॒तंवृ॑णीमहे॒होता॑रंवि॒श्ववे॑दसम् । अ॒स्यय॒ज्ञस्य॑सु॒क्रतु॑म् १ अ॒ग्नि-

मग्निंहवीमभिः सदाहवन्तविश्पतिम् । हव्यवाहंपुरुप्रियम् २ अग्नेदेवाँइहावहज-
ज्ञानोवृक्तबर्हिषे । असिहोतानईड्यः ३ ताँउशतोविबोधययदग्नेयासिदूत्यम् ।
देवैरासत्सिबर्हिषि ४ घृताहवनदीदिवःप्रतिष्मरिषतोदह । अग्नेत्वंरक्षस्विनः
५ अग्निनाग्निःसमिध्यतेकविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाड्जुह्वास्यः ६ ॥ २२ ॥
कविमग्निमुपस्तुहिसत्यधर्माणमध्वरे । देवममीवचातनम् ७ यस्त्वामग्नेहवि-
ष्पतिर्दूतंदेवसपर्यति । तस्यस्मप्राविताभव ८ योअग्निंदेववीतयेहविष्माँआवि-
वासति । तस्मैपावकमृळय ९ सनःपावकदीदिवोग्नेदेवाँइहावह । उपयज्ञंह-
विश्चनः १० सनस्तवानआभरगायत्रेणनवीयसा । रयिंवीरवतीमिषम् ११
अग्नेशुक्रेणशोचिषाविश्वाभिर्देवहूतिभिः । इमंस्तोमंजुषस्वनः १२ ॥ २३ ॥

सुसमिद्धोद्वादश मेधातिथिः इध्मःसमिद्धोवाग्निस्तनूनपान्नराशंस इळो बर्हिर्देवीर्द्वार
उषासानक्ता दैव्यौहोतारौप्रचेतसौ तिस्रोदेव्यःसरस्वतीळाभारत्यस्त्वष्टा
वनस्पतिःस्वाहाकृतय इतिप्रत्यृचंदैवतमाप्रगायत्रम् ।

१३ सुसमिद्धोनआवहदेवाँअग्नेहविष्मते । होतःपावकयक्षिच १ मधुमन्तं-
तनूनपाद्यज्ञंदेवेषुनःकवे । अद्याकृणुहिवीतये २ नराशंसमिहप्रियमस्मिन्यज्ञ-
उपह्वये । मधुजिह्वंहविष्कृतम् ३ अग्नेसुखतमेरथेदेवाँईळितआवह । असि-
होतामनुर्हितः ४ स्तृणीतबर्हिरानुषग्घृतपृष्ठंमनीषिणः । यत्रामृतस्यचक्षणम्
५ विश्रयन्तामृतावृधोद्वारोदेवीरसश्चतः । अद्यानूनंचयष्टवे ६ ॥ २४ ॥ नक्तो-
षासासुपेशसास्मिन्यज्ञउपह्वये । इदंनोबर्हिरासदे ७ तासुजिह्वाउपह्वयेहो-
तारादैव्याकवी । यज्ञंनोयक्षतामिमम् ८ इळासरस्वतीमहीतिस्रोदेवीर्मयोभुवः ।

बर्हिःसीदन्त्वस्रिधः ९ इहत्वष्टारमग्रियंविश्वरूपमुपह्वये । अस्माकमस्तुकेव-
लः १० अवसृजावनस्पतेदेवदेवेभ्योहविः । प्रदातुरस्तुचेतनम् ११ स्वाहायु-
ज्ञंकृणोतनेन्द्राययज्वनोगृहे । तत्रदेवाँउपह्वये १२ ॥ २५ ॥

ऐभिर्द्वादश मेधातिथिर्विश्वेदेवागायत्री ।

१४ ऐभिरग्नेदुवोगिरोविश्वेभिःसोमपीतये । देवेभिर्याहियक्षिच १ आत्वा-
कण्वाअहूषतगृणन्तिविप्रतेधियः । देवेभिरग्नआगहि २ इन्द्रवायूबृहस्पतिं-
मित्राग्निंपूषणंभगम् । आदित्यान्मारुतंगणम् ३ प्रवोभ्रियन्तइन्दवोमत्सरामा-
दयिष्णवः । द्रप्सामध्वश्चमूषदः ४ ईळतेत्वामवस्यवःकण्वासोवृक्तबर्हिषः । ह-
विष्मन्तोअरङ्कृतः ५ घृतपृष्ठामनोयुजोयेत्वावहन्तिवह्नयः । आदेवान्त्सोम-
पीतये ६ ॥ २६ ॥ तान्यजत्राँऋतावृधोग्नेपत्नीवतस्कृधि । मध्वःसुजिह्व-

पायय ७ येयजंत्रायईडयास्तेतेंपिबन्तुजिह्वयां । मधोरग्नेवषट्कृति ८ आ-
कींसूर्यस्यरोचनाद्विश्वान्देवाँउषर्बुधः । विप्रोहोतेहवक्षति ९ विश्वेभिःसोम्यंम-
ध्वग्नइन्द्रेणवायुनां । पिबामित्रस्यधामभिः १० त्वंहोतामनुर्हितोग्नेयज्ञेषु-
सीदसि । सेमंनोअध्वरंयंज ११ युक्ष्वाह्यरुषीरथेहरितोदेवरोहितः । ताभिर्दे
वाँइहावंह १२ ॥ २७ ॥

इन्द्रसोमंद्वादश मेधातिथिःआद्यानांषण्णामिन्द्रोमरुतस्त्वष्टाग्निरिन्द्रोमित्रावरुणौदेवता त-
तश्चतुर्णांद्रविणोदाःएकादश्याअश्विनौद्वादश्याअग्निः गायत्री (ऋतव्यंसूक्तम्) ।

१५ इंद्रसोमंपिबंऋतुनात्वाविशन्त्विन्दंवः । मत्सरासस्तदोकसः १ मरुतः
पिबंतऋतुनांपोत्राद्यज्ञंपुंनीतन । यूयंहिष्ठासुदानवः २ अभियज्ञंगृणीहिनोग्ना-
वोनेष्टःपिबंऋतुनां । त्वंहिरत्नधाअसि ३ अग्नेदेवाँइहावंहसादयायोनिषुत्रिषु ।

परिभूषपिबऋतुना ४ ब्राह्मणादिन्द्रराधसःपिबासोममृतूँरनु । तवेद्धिसख्यमस्तृ-
तम् ५ युवंदक्षंधृतव्रतमित्रावरुणदूळभम् । ऋतुनायज्ञमाशाथे ६ ॥ २८ ॥ द्रविणोदा-
द्रविणसोग्रावहस्तासोअध्वरे । यज्ञेषुदेवमीळते ७ द्रविणोदादंदातुनोवसूनियानि-
शृण्विरे । देवेषुतावनामहे ८ द्रविणोदाःपिपीषतिजुहोतप्रचतिष्ठत । नेष्ट्रादृतु-
भिरिष्यत ९ यत्त्वातुरीयमृतुभिर्द्रविणोदोयजामहे । अधस्मानोददिर्भव १०
अश्विनापिबतंमधुदीद्यग्नीशुचिव्रता । ऋतुनायज्ञवाहसा ११ गार्हपत्येनसन्त्य-
ऋतुनायज्ञनीरसि । देवान्देवयतेयज १२ ॥ २९ ॥

आत्वा नव मेधातिथिरिन्द्रोगायत्री ।

१६ आत्वावहन्तुहरयोवृषणंसोमपीतये । इन्द्रंत्वासूरचक्षसः १ इमाधाना-
घृतस्नुवोहरीइहोपवक्षतः । इन्द्रंसुखतमेरथे २ इन्द्रंप्रातर्हवामहइन्द्रंप्रयत्यध्वरे ।

इन्द्रं सोमस्य पीतये ३ उप नः सुतमा गहि हरिभिरिन्द्र केशिभिः । सुते हि त्वा हवामहे
४ सेमं नः स्तोममा गह्युपेदं सवनं सुतम् । गौरो न तृषितः पिब ५ ॥ ३० ॥ इमे-
सोमास इन्दवः सुतासो अधि बर्हिषि । ताँ इन्द्र सहसे पिब ६ अयं ते स्तोमो अग्रियो हृ-
दिस्पृगस्तु शंतमः । अथा सोमं सुतं पिब ७ विश्वमित्सवनं सुतमिन्द्रो मदाय ग-
च्छति । वृत्रहा सोमपीतये ८ सेमं नः काममा पृण गोभिरश्वैः शतक्रतो । स्तवा-
म त्वा स्वाध्यः ९ ॥ ३१ ॥

इन्द्रावरुणयोर्नव मेधातिथिरिन्द्रावरुणौ गायत्री युवाकुरितिद्वे पादनिचृतौ ।

१७ इन्द्रावरुणयोरहं सम्राजोरव आ वृणे । ता नो मृळात ईदृशे १ गन्तारा हि-
स्थोऽवसे हवं विप्रस्य मावतः । धर्तारा चर्षणीनाम् २ अनुकामं तर्पयेथामिन्द्रा-
वरुण राय आ । ता वां नेदिष्ठमीमहे ३ युवाकु हि शचीनां युवाकु सुमतीनाम् । भूयाम वा-

जदाव्नाम् ४ इन्द्रः सहस्रदाव्नां वरुणः शंस्यानाम् । क्रतुर्भवत्युक्थ्यः ५ ॥ ३२ ॥ तयोरि-
दवसा वयं सनेम नि च धीमहि । स्यादुत प्ररेचनम् ६ इन्द्रावरुण वामहं हुवे चित्राय रा-
धसे । अस्मान्सु जिग्युषस्कृतम् ७ इन्द्रावरुण नू नु वां सिषासन्तीषु धीष्वा । अ-
स्मभ्यं शर्म यच्छतम् ८ प्र वामश्नोतु सुष्टुतिरिन्द्रावरुण यां हुवे । यामृधाथे सधस्तु-
तिम् ९ ॥ ३३ ॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

सोमानं नव मेधातिथिः आद्यानां तिसृणां ब्रह्मणस्पतिश्चतुर्थ्या ब्रह्मणस्पतिरिन्द्रः सोमश्च पंचम्या ब्रह्मण-
स्पत्यादितिस्रो दक्षिणा च ततस्तिसृणां सदसस्पतिरन्त्यायाः सदसस्पतिर्नराशंसो वा गायत्री ।

१८ सोमानं स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तं य औशिजः १ यो रेवान्यो
अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः । स नः सिषक्तु यस्तुरः २ मा नः शंसो अररुषो धूर्तिः
प्रणङ्मर्त्यस्य । रक्षा णो ब्रह्मणस्पते ३ स घा वीरो न रिष्यति यमिन्द्रो ब्रह्मणस्पतिः ।

सोमोहिनोतिमर्त्यम् ४ त्वंतंब्रह्मणस्पतेसोमइन्द्रश्चमर्त्यम् । दक्षिणापात्वंहसः
५ ॥ ३४ ॥ सदसस्पतिमद्भुतंप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । सनिंमेधामयासिषम् ६ य-
स्मादृतेनसिध्यतियज्ञोविपश्चितश्चन । सधीनांयोगमिन्वति ७ आदृध्नोतिहवि-
ष्कृतिंप्राञ्चंकृणोत्यध्वरम् । होत्रादेवेषुगच्छति ८ नराशंसंसुधृष्टममपश्यंस-
प्रथस्तमम् । दिवोनसद्ममखसम् ९ ॥ ३५ ॥

प्रतित्यं नव मेधातिथिराग्निमारुतं गायत्रम् ।

११ प्रतित्यंचारुमध्वरंगोपीथायप्रहूयसे । मरुद्भिरग्नआगहि १ नहिदेवो-
नमर्त्योमहस्तवक्रतुंपरः । मरुद्भिरग्नआगहि २ येमहोरजसोविदुर्विश्वेदेवासो-
अद्रुहः । मरुद्भिरग्नआगहि ३ यउग्राअर्कमानृचुरनाधृष्टासओजसा । मरुद्भि-
रग्नआगहि ४ येशुभ्राघोरवर्पसःसुक्षत्रासोरिशादसः । मरुद्भिरग्नआगहि ५

॥ ३६ ॥ येनाकुस्याधिरोचनेदिविदेवासआसंते । मरुद्भिरग्नआगंहि ६ यईङ्खयं-
न्तिपर्वतान्तिरःसंमुद्रमंर्णवम् । मरुद्भिरग्नआगंहि ७ आयेतन्वन्तिरश्मिभिं-
स्तिरःसंमुद्रमोजंसा । मरुद्भिरग्नआगंहि ८ अभित्वांपूर्वपीतयेसृजामिंसो-
म्यंमधुं । मरुद्भिरग्नआगंहि ९ ॥ ३७ ॥ इति शाकलसं० प्रथमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

अयमष्टावार्भवमिहषळैन्द्राग्नंप्रातर्युजासैकाचतस्रआश्विन्यस्तथासाविञ्यआग्नेय्यौद्वेदेवीनामेकैके-
न्द्राणीवरुणान्यग्नायीनांद्यावापृथिव्येपार्थिवीषड्वैष्णव्योतोदेवादेवीवातीत्राश्चतुर्विंशतिर्वायव्यैकैन्द्र-
वायव्यौमैत्रावरुणमरुत्वतीयवैश्वदेवपौष्णास्तृचाःशेषाआप्योन्त्याध्यर्धाग्नेय्यप्स्वन्तःपुरउष्णिक्कूपरा-
नुष्टुप्तिस्रश्चान्त्याएकविंशीप्रतिष्ठा कस्यपंचोनाजीगर्तिःशुनःशेपःसकृत्रिमोवैश्वामित्रोदेवरातोवारु-
णंतुत्रैष्टुभमाद्यौकाय्याग्नेय्यौसावित्रस्तृचोगायत्रोस्यान्त्याभागीवा यच्चित्सैकावासिष्वदशाग्नेयंत्वश्वंस
प्तोनागायत्रेन्त्यादेवीत्रिष्टुब्व्यत्रग्रावानवषळनुष्टुबादि यच्चिद्धयौलूखल्यौपरेमौसल्यौचप्रजापतेर्हरिश्चन्द्र-
स्यान्साचर्मप्रशंसावा यच्चित्सप्तपांक्तमावोद्वयधिकास्माकंपादनिचृच्छश्वत्रिष्टुप्परौतृचावाश्विनोष-
स्यौत्वमग्नेद्यूनाहिरण्यस्तूपआग्नेयंत्रिष्टुबन्त्याष्टमीषोळश्यौचेन्द्रस्यपञ्चोना ॥ २ ॥

अयमष्टौ मेधातिथिर्ऋभवोगायत्री ।

२० ॐ अयंदेवायजन्मनेस्तोमोविप्रेभिरासया । अकारिरत्नधातमः १ यइ-
न्द्रायवचोयुजाततक्षुर्मनसाहरी । शमीभिर्यज्ञमाशत २ तक्षन्नासत्याभ्यांपरि-
ज्मानंसुखंरथम् । तक्षन्धेनुंसबर्दुघाम् ३ युवानापितरापुनःसत्यमन्त्राऋजूयवः ।
ऋभवोविष्ट्यक्रत ४ संवोमदासोअग्मतेन्द्रेणचमरुत्वता । आदित्येभिश्चराज
भिः ५ ॥ १ ॥ उतत्यंचमसंनवंत्वष्टुर्देवस्यनिष्कृतम् । अकर्तचतुरःपुनः ६ तेनो
रत्नानिधत्तनात्रिरासाप्तानिसुन्वते । एकमेकंसुशस्तिभिः ७ अधारयन्तवह्नयो-
भजन्तसुकृत्यया । भागंदेवेषुयज्ञियम् ८ ॥ २ ॥

इहषण्मेधातिथिरिन्द्राग्नी गायत्री ।

२१ इहेन्द्राग्नीउपह्वयेतयोरित्स्तोममुश्मसि । तासोमंसोमपातमा १ ताय-

ज्ञेषुप्रशंसतेन्द्राग्नीशुंभतानरः। तागांयत्रेषुंगायत २ तामित्रस्यप्रशंस्तयइन्द्राग्नी
ताहंवामहे। सोमपासोमंपीतये ३ उग्रासन्ताहवामहउपेदंसंवनंसुतम्। इन्द्राग्नी-
एहगंच्छताम् ४ तामहान्तासदस्पतीइन्द्रांग्नीरक्षंउब्जतम्। अप्रंजाःसन्त्वत्रिणंः
५ तेनंसत्येनंजागृतमधिंप्रचेतुनेंपदे। इन्द्रांग्नीशर्मंयच्छतम् ६ ॥ ३ ॥

प्रातर्युजाएकविंशतिर्मेधातिथिराद्यानांचतसृणामश्विनौ ततश्चतसृणांसविता ततोद्वयोरग्निः एका
दश्यादेव्यःद्वादश्याइन्द्राणीवरुणान्यग्नाय्यस्ततस्तोद्वयोर्द्यावापृथिव्यौपञ्चदश्यापृथिवी
ततःषण्णांविष्णुरतोदेवाइसस्यादेवावा गायत्री।

२२ प्रातर्युजाविबोंधयाश्विनावेहगंच्छताम्। अस्यसोमंस्यपीतयें १ यासु-
रथांरथीतंमोभादेवादिंविस्पृशां। अश्विनाताहंवामहे २ यावांकशामधुंम-
त्यश्विंनासूनृतांवती। तयांयज्ञंमिंमिक्षतम् ३ नहिवामस्तिंदूरकेयत्रारथेंनगच्छं-

थः । अश्विनासोमिनोगृहम् ४ हिरण्यपाणिमूतयेसवितारमुपह्वये । सचे-
त्तादेवतापदम् ५ ॥ ४ ॥ अपांनपातमवसेसवितारमुपस्तुहि । तस्यव्रतान्युश्म-
सि ६ विभक्तारंहवामहेवसोश्चित्रस्यराधसः । सवितारंनृचक्षसम् ७ सखाय
आनिषीदतसवितास्तोम्योनुनः । दाताराधांसिशुम्भति ८ अग्नेपत्नीरिहावहदे-
वानामुशतीरुप । त्वष्टारंसोमपीतये ९ आग्नाअग्नइहावसेहोत्रांयविष्ठभा-
रतीम् । वरूत्रींधिषणांवह १० ॥ ५ ॥ अभिनोदेवीरवसामहःशर्मणानृपत्नीः । अ
च्छिन्नपत्राःसचन्ताम् ११ इहेन्द्राणीमुपह्वयेवरुणानीस्वस्तये । अग्नायींसोमपी-
तये १२ महीद्यौःपृथिवीचनइमंयज्ञंमिमिक्षताम् । पिपृतांनोभरीमभिः
१३ तयोरिद्घृतवत्पयोविप्रारिहन्तिधीतिभिः । गन्धर्वस्यध्रुवेपदे १४ स्योनापृ-
थिविभवानृक्षरानिवेशनी । यच्छानःशर्मसप्रथः १५ ॥ ६ ॥ अतोदेवाअवन्तु-

नोयतोविष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्याःसप्तधामभिः १६ इदंविष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदं-
धेपदम् । सम्मूळ्हमस्यपांसुरे १७ त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपाअदाभ्यः। अतो
धर्माणिधारयन् १८ विष्णोःकर्माणिपश्यतयतोव्रतानिपस्पशे । इन्द्रस्ययुज्यः
सखा १९ तद्विष्णोःपरमंपदंसदापश्यन्तिसूरयः । दिवीवचक्षुराततम् २० तद्वि-
प्रासोविपन्यवोजागृवांसःसमिन्धते । विष्णोर्यत्परमंपदम् २१ ॥ ७ ॥

तीव्राश्चतुर्विंशतिर्मेधातिथिःप्रथमायावायुस्ततोद्वयोरिन्द्रवायू ततश्चतसृणांतृचांमित्रावरुणौइन्द्रो
मरुत्वान्विश्वेदेवाःपूषाशिष्टानामापःअन्त्याध्यर्धाआग्नेयी गायत्री । एकोनविंशी
पुरउष्णिक् ततोनुष्टुभः एकविंशी प्रतिष्ठा ।

२३ तीव्राःसोमासआगह्याशीर्वन्तःसुताइमे । वायोतान्प्रस्थितान्पिब १
उभादेवादिविस्पृशेन्द्रवायूहवामहे । अस्यसोमस्यपीतये २ इन्द्रवायूमनोजु-

वाविप्रांहवन्तऊतये । सहस्त्राक्षाधियस्पती ३ मित्रंवयंहवामहेवरुणंसोमंपीत-
ये । जज्ञानापूतदक्षसा ४ ऋतेनयावृतावृधावृतस्यज्योतिषस्पती । तामित्रा-
वरुणाहुवे ५ ॥ ८ ॥ वरुणःप्राविताभुवन्मित्रोविश्वाभिरूतिभिः । करतांनः
सुराधसः ६ मरुत्वन्तंहवामहइन्द्रमासोमंपीतये । सजूर्गणेनतृम्पतु ७ इन्द्र-
ज्येष्ठामरुद्गणादेवासःपूषरातयः । विश्वेममश्रुताहवम् ८ हतवृत्रंसुदानवइन्द्रे-
णसहंसायुजा । मानोदुःशंसईशत ९ विश्वान्देवान्हवामहेमरुतःसोमपीतये ।
उग्राहिपृश्निमातरः १० ॥ ९ ॥ जयतामिवतन्यतुर्मरुतामेतिधृष्णुया । यच्छुभं
याथनानरः ११ हस्काराद्विद्युतस्पर्यतोजाताअवन्तुनः । मरुतोमृळयन्तुनः १२
आपूषञ्चित्रबर्हिषमाघृणेधरुणंदिवः । आजानष्टंयथापशुम् १३ पूषाराजानमा-
घृणिरपगूळ्हंगुहाहितम् । अविन्दच्चित्रबर्हिषम् १४ उतोसमह्यमिन्दुभिःष-

ड्युक्ताँअनुसेषिधत् । गोभिर्यवंनचर्कृषत् १५ ॥ १० ॥ अम्बयोयन्त्यध्व-
भिर्जामयोअध्वरीयताम् । पृञ्चतीर्मधुनापयः १६ अमूर्याउपसूर्येयाभिर्वासू-
र्यःसह । तानोहिन्वन्त्वध्वरम् १७ अपोदेवीरुपह्वयेयत्रगावःपिबन्तिनः । सि-
न्धुभ्यःकर्त्वंहविः १८ अप्स्व१न्तरमृतमप्सुभेषजमपामुतप्रशस्तये । देवाभव-
तवाजिनः १९ अप्सुमेसोमोअब्रवीदन्तर्विश्वानिभेषजा । अग्निंचविश्वशम्भुवमा-
पश्चविश्वभेषजीः २० ॥ ११ ॥ आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वे३ मम । ज्योक्-
चसूर्यंदृशे २१ इदमापःप्रवहतयत्किंचदुरितंमयि । यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउ-
तानृतम् २२ आपोअद्यान्वचारिषंरसेनसमगस्महि । पयस्वानग्नआगहितंमासं-
सृजवर्चसा २३ संमाग्नेवर्चसासृजसंप्रजयासमायुषा । विद्युर्मेअस्यदेवाइन्द्रो
विद्यात्सहऋषिभिः २४ ॥ १२ ॥ इति शाकलस० प्रथमेपञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

॥ १६ ॥

कस्यपञ्चोनाआजीगर्तिःशुनःशेपःसकृत्रिमोवैश्वामित्रोदेवरातः वरुणः प्रथमायाःप्रजाप-
तिर्द्वितीयायाअग्निःअभित्वेतितृचःसावित्रःगायत्रः शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

२४ कस्यनूनंकतमस्यामृतानांमनामहेचारुदेवस्यनाम । कोनोमह्याअ-
दितयेपुनर्दात्पितरंचदृशेयंमातरंच १ अग्नेर्वयंप्रथमस्यामृतानांमनामहेचारु-
देवस्यनाम । सनोमह्याअदितयेपुनर्दात्पितरंचदृशेयंमातरंच २ अभित्वादे-
वसवितरीशानंवार्याणाम् । सदावन्भागमीमहे ३ यश्चिद्धितइत्थाभगःशशमा
नःपुरानिदः । अद्वेषोहस्तयोर्दधे ४ भगभक्तस्यतेवयमुदशेमतवावसा । मूर्धानं-
रायआरभे ५ ॥ १३ ॥ नहितेक्षत्रंनसहोनमन्युंवयश्चनामीपतयन्तआपुः । नेमा-
आपोअनिमिषंचरन्तीर्नयेवातस्यप्रमिनन्त्यभ्वम् ६ अबुध्नेराजावरुणोवनस्यो
र्ध्वंस्तूपंददतेपूतदक्षः । नीचीनाःस्थुरुपरिबुध्नएषामस्मेअन्तर्निहिताःकेतवःस्युः

७ उ॒रुंहिराजा॒वरु॑णश्च॒कार॒सूर्या॑य॒पन्था॒मन्वे॑त॒वाउ॑ । अ॒पदे॒पादा॒प्रति॑धातवेक-
रु॒ताप॑व॒क्ताहृ॑दया॒विध॑श्चित् ८ श॒तंते॑राजन्भि॒षजः॑स॒हस्र॑मु॒र्वीग॑भी॒रासु॑म॒तिष्टे॑अ-
॥ १७ ॥ स्तु । बाध॑स्वदू॒रेनिरृ॑तिंपरा॒चैःकृ॒तंचि॒देनः॒प्रमु॑मुग्ध्य॒स्मत् ९ अ॒मीयऋक्षा॒नि-
हि॑तासउ॒च्चानक्तं॒ददृ॑श्रे॒कुह॑चि॒द्दिवे॑युः । अद॑ब्धानि॒वरु॑णस्यव्र॒तानि॑वि॒चाक॑शच्च॒-
न्द्रमा॒नक्त॑मेति १० ॥ १४ ॥ तत्त्वा॑यामि॒ब्रह्म॑णा॒वन्द॑मान॒स्तदाशा॑स्ते॒यज॑मानो-
ह॒विर्भिः॑ । अहे॑ळमानोवरुणे॒हबो॒ध्युरु॑शंस॒मान॒आयुः॒प्रमो॑षीः ११ तदिन्नक्तं॒त-
द्दिवा॒मह्य॑माहु॒स्तद॒यंकेतो॑हृ॒दआविच॑ष्टे । शुनः॒शेपो॒यमह्व॑द्गृभी॒तःसोअ॒स्मान्रा-
जा॒वरु॑णोमुमोक्तु १२ शुनः॒शेपो॒ह्यह्व॑द्गृभी॒तस्त्रि॒ष्वा॑दि॒त्यंद्रु॑प॒देषु॑ब॒द्धः । अवै॑नं॒-
राजा॒वरु॑णःससृज्याद्वि॒द्वाँअद॑ब्धो॒विमु॑मोक्तु॒पाशा॑न् १३ अव॑ते॒हेळो॑वरुण॒नमो॑-
भि॒रव॑य॒ज्ञेभि॑रीमहेह॒विर्भिः॑ । क्षय॑न्न॒स्मभ्य॑मसुरप्रचेता॒राज॒न्नेनां॑सिशिश्रथः ॥ १७ ॥

कृतानि १४ उदुत्तमंवरुणपाशमस्मदवाधमंविमध्यमंश्रथाय । अथावयमादि-
त्यव्रतेतवानागसोअदितयेस्याम १५ ॥ १५ ॥

यच्चिदेकविंशतिःशुनःशेपोवरुणोगायत्री ।

२५ यच्चिद्धितेविशोयथाप्रदेववरुणव्रतम् । मिनीमसिद्यविद्यवि १ मानो-
वधायहत्नवेजिहीळानस्यरीरधः ।माहृणानस्यमन्यवे २ विमृळीकायतेमनोरथी-
रश्वंनसन्दितम् । गीर्भिर्वरुणसीमहि ३ पराहिमेविमन्यवःपतन्तिवस्यइष्टये ।
वयोनवसतीरुप ४ कदाक्षत्रश्रियंनरमावरुणंकरामहे । मृळीकायोरुचक्षसम् ५
॥ १६ ॥ तदित्समानमाशातेवेनन्तानप्रयुच्छतः । धृतव्रतायदाशुषे ६ वेदा-
योवीनांपदमन्तरिक्षेणपतताम् । वेदनावःसमुद्रियः ७ वेदमासोधृतव्रतोद्वाद-
शप्रजावतः । वेदायउपजायते ८ वेदवातस्यवर्तनिमुरोर्ऋष्वस्यबृहतः ।

वेदायेअध्यासंते ९ निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्या ३ स्वा । साम्राज्यायसुक्रतुः
१० ॥ १७ ॥ अतोविश्वान्यद्भुताचिकित्वाँअभिपश्यति । कृतानियाचकर्त्वा

११ सनोविश्वाहासुक्रतुरादित्यःसुपथाकरत् । प्रणआयूंषितारिषत् १२ बिभ्र-
द्द्रापिंहिरण्ययंवरुणोवस्तनिर्णिजम् । परिस्पशोनिषेदिरे १३ नयंदिप्सन्ति-
दिप्सवोनद्रुह्वाणोजनानाम् । नदेवमभिमातयः १४ उतयोमानुषेष्वायशश्च-
क्रेअसाम्या । अस्माकमुदरेष्वा १५ ॥ १८ ॥ परामेयन्तिधीतयोगावोनगव्यू-
तीरनु । इच्छन्तीरुरुचक्षसम् १६ संनुवोचावहैपुनर्यतोमेमध्वाभृतम् । होतेव-
क्षदसेप्रियम् १७ दर्शंनुविश्वदर्शतंदर्शंरथमधिक्षमि । एताजुषतमेगिरः १८
इमंमेवरुणश्रुधीहवमद्याचमृळय । त्वामवस्युराचके १९ त्वंविश्वस्यमेधि-
रदिवश्चग्मश्चराजसि । सयामनिप्रतिश्रुधि २० उदुत्तमंमुमुग्धिनोविपाशं-

मध्यमंचृत । अवाधमानिंजीवसे २१ ॥ १९ ॥

वसिष्व दश शुनःशेपोग्निर्गायत्री ।

२६ वसिंष्वाहिमिंयेध्यवस्त्रांण्यूर्जांपते । सेमंनोअध्वरंयंज १ निनोहोता-
वरेण्यःसदांयविष्ठमन्मंभिः । अग्नेदिवित्मंतावचंः २ आहिष्मांसूनवेपिताऽपि-
र्यजंत्यापये । सखासख्येवरेण्यः ३ आनोबर्हीरिशादंसोवरुणोमित्रोअंर्यमा ।
सीदंन्तुमनुषोयथा ४ पूर्व्यंहोतरस्यनोमन्दंस्वसख्यस्यंच । इमाउषुश्रुधीगि-
रंः ५ ॥ २० ॥ यच्चिद्धिशश्वंतातनांदेवंदेवंयजांमहे । त्वेइद्धूयतेहविः ६ प्रियो-
नोअस्तुविश्पतिर्होतांमन्द्रोवरेण्यः । प्रियाःस्वग्नयोवयम् ७ स्वग्नयोहिवार्यं-
देवासोदधिरेचंनः । स्वग्नयोमनामहे ८ अथांनउभयेषाममृतमर्त्यानाम् ।
मिथःसंन्तुप्रशंस्तयः ९ विश्वेभिरग्नेअग्निभिरिमंयज्ञमिदंवचंः । चनोधाः

सहसोयहो १० ॥ २१ ॥

अश्वं त्रयोदश शुनःशेपोग्निरन्त्यायाविश्वेदेवागायत्री अन्त्यात्रिष्टुप् ।

२७ अश्वंनत्वावारंवन्तंवन्दध्यांअग्निंनमोभिः । सम्राजंन्तमध्वराणाम् १
सघांनःसूनुःशवसापृथुप्रंगामासुशेवंः । मीढ्वाँअस्माकंबभूयात् २ सनोदूरा-
च्चासाच्चनिमर्त्यादघायोः । पाहिसदमिद्विश्वायुः ३ इममूषुत्वमस्माकंसनिंगा-
यत्रंनव्यांसम् । अग्नेदेवेषुप्रवोचः ४ आनोभजपरमेष्वावाजेषुमध्यमेषु ।
शिक्षावस्वोअन्तंमस्य ५ ॥ २२ ॥ विभक्तासिचित्रभानोसिन्धोरूर्माउंपाक-
आ । सद्योदाशुषेक्षरसि ६ यमंग्नेपृत्सुमर्त्यमवावाजेषुयंजुनाः । सयन्ताशश्वंती-
रिषंः ७ नकिंरस्यसहन्त्यपर्येताकयंस्यचित् । वाजोअस्तिश्रवाय्यंः ८ सवाजं-
विश्वचंर्षणिरवंद्भिरस्तुतरुंता । विप्रेभिरस्तुसनिंता ९ जरांबोधतद्विंविड्ढिविशेविं

शेयज्ञियाय । स्तोमंरुद्रायदृशीकम् १० ॥ २३ ॥ सनोमहाँअनिमानोधूमके-
तुःपुरुश्चन्द्रः । धियेवाजायहिन्वतु ११ सरेवाँइवविश्पतिर्दैव्यःकेतुःशृणोतुनः ।
उक्थैरग्निर्बृहद्भानुः १२ नमोमहद्भ्योनमोअर्भकेभ्योनमोयुवभ्योनमआशिने-
भ्यः । यजामदेवान्यदिशक्नवाममाज्यायसःशंसमावृक्षिदेवाः १३ ॥ २४ ॥

यत्रग्रावा नव शुनःशेपः चतुर्णांइन्द्रस्ततोद्वयोरुलूखलं ततोद्वयोरुलूखलमुसलेअन्त्यायाःप्र-
जापतिर्हरिश्चन्द्रोधिषवणचर्म वाआद्याः षळनुष्टुभः ततस्तिस्रोगायत्र्यः ।

२८ यत्रग्रावापृथुबुध्नऊर्ध्वोभवतिसोतवे । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः
१ यत्रद्वाविवजघनाधिषवण्याकृता । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः २
यत्रनार्यपच्यवमुपच्यवंचशिक्षते । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ३ यत्र
मन्थांविबध्नतेरश्मीन्यमितवाइव । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ४ य

च्चिद्धित्वंगृहेगृंहउलूंखलकयुज्यसे । इहद्युमत्तमंवदजयंतामिवदुन्दुभिः ५
॥ २५ ॥ उतस्मंतेवनस्पतेवातोविवात्यग्रमित् । अथोइन्द्रांयपातंवेसुनुसोमंमु-
॥ २० ॥ लूखल ६ आयजीवांजसातंमाताह्यु१च्चाविंजर्भृतः । हरींइवान्धांसिबप्संता
७ तानोंअद्यवंनप्सतीऋष्वावृष्वेभिंःसोतृभिंः । इन्द्रांयमधुंमत्सुतम् ८ उच्छिष्टं
चम्वोंर्भरसोमंपवित्रआसृंज । निधेहिगोरधित्वचि ९ ॥ २६ ॥

यच्चित्सप्त शुनःशेपइन्द्रःपङ्क्तिः ।

२१ यच्चिद्धिसंत्यसोमपाअनाशस्ताइंवस्मसिं । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वें-
षुशुभ्रिषुंसहस्रेषुतुवीमघ १ शिप्रिन्वाजानांपतेशचींवस्तवंदंसनां । आतूनंइन्द्र-
शंसयगोष्वश्वेंषुशुभ्रिषुंसहस्रेषुतुवीमघ २ निष्वांपयामिथूदृशांसस्तामबुंध्य-
माने । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वेंषुशुभ्रिषुंसहस्रेषुतुवीमघ ३ ससन्तुत्याअरांत- ॥ २० ॥

योवोधंन्तुशूररातयंः । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वेंषुशुभ्रिषुंसहस्रेंषुतुवीमघ ४
समिन्द्रगर्दभंमृंणनुवन्तंपापयांमुया । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वेंषुशुभ्रिषुंसहस्रें-
षुतुवीमघ ५ पतांतिकुण्डृणाच्यांदूरंवातोवनादधिं । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वें-
षुशुभ्रिषुंसहस्रेंषुतुवीमघ ६ सर्वंपरिक्रोशंजंहिजंभयांकृकदाश्वंम् । आतूनंइन्द्र-
शंसयगोष्वश्वेंषुशुभ्रिषुंसहस्रेंषुतुवीमघ ७ ॥ २७ ॥

आवोद्वाविंशतिः शुनःशेप इन्द्रः अन्त्यतृचयोरश्विनावुषाश्च गायत्री

एकादशीपादनिचृत् षोळशीत्रिष्टुप् ।

३० आवइन्द्रंक्रिविंयथावाजयन्तंःशतक्रंतुम् । मंहिंष्ठंसिञ्चइन्दुंभिः १
शतंवायःशुचींनांसहस्रंवासमांशिराम् । एदुंनिम्नंनरींयते २ संयन्मदांयशुष्मि
णंएनाह्यंस्योदरें । समुद्रोनव्यचोंदधे ३ अयमुंतेसमंतसिकपोतंइवगर्भधिम् ।

वचस्तच्चिन्नओहसे ४ स्तोत्रंराधानांपतेगिर्वाहोवीरयस्यते । विभूतिरस्तुसूनृता
५ ॥ २८ ॥ ऊर्ध्वस्तिष्ठानऊतयेस्मिन्वाजेशतक्रतो । समन्येषुब्रवावहै ६
योगेयोगेतवस्तरंवाजेवाजेहवामहे । सखायइन्द्रमूतये ७ आघागमद्यदिश्रव-
त्सहस्रिणीभिरूतिभिः । वाजेभिरुपनोहवम् ८ अनुप्रत्नस्यौकसोहुवेतुविप्रतिंन-
रम् । यंतेपूर्वंपिताहुवे ९ तंत्वावयंविश्ववाराशास्महेपुरुहूत । सखेवसोजरितृ
भ्यः १० ॥ २९ ॥ अस्माकंशिप्रिणीनांसोमपाःसोमपाव्नाम् । सखेवज्रिन्त्स
खीनाम् ११ तथातदस्तुसोमपाःसखेवज्रिन्तथाकृणु । यथातउश्मसीष्टये १२
रेवतीर्नःसधमादइन्द्रेसन्तुतुविवाजाः । क्षुमन्तोयाभिर्मदेम १३ आघत्वावान्त्म
नाप्तःस्तोतृभ्योधृष्णवियानः । ऋणोरक्षंनचक्र्योः १४ आयद्दुवःशतक्रतवा
कामंजरितॄणाम् । ऋणोरक्षंनशचीभिः १५ ॥ ३० ॥ शश्वदिन्द्रःपोप्रुथद्भिर्जि

गायनानंदद्भिःशाश्वंसद्भिर्धनांनि । सनोंहिरण्यरथंदंसनांवान्त्सनंःसनितासनये-
सनोंदात् १६ आश्विंनावश्वांवत्येषायांतंशवींरया । गोमंद्दस्राहिरंण्यवत् १७
समानयोंजनोहिवांरथोंदस्रावमंर्त्यः । समुद्रेअंश्विनेयंते १८ न्यध्न्यस्यंमूर्धनिं-
चक्रंरथंस्ययेमथुः । परिद्यामन्यदींयते १९ कस्तंउषःकधप्रियेभुजेमर्तोअमर्त्ये ।
कंनंक्षसेविभावरि २० वयंहितेअमंन्मह्यान्तादापंराकात् । अश्वेनचिंत्रेअरुषि
२१ त्वन्त्येभिरागंहिवाजेंभिर्दुहितर्दिवः । अस्मेरयिंनिधांरय २२ ॥ ३१ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

त्वमग्नेष्टादशाङ्गिरसोहिरण्यस्तूपोग्निर्जगतीअष्टमीषोळश्यष्टादशीचत्रिष्टुभः ।

३१ त्वमंग्नेप्रथमोअङ्गिंराऋषिंर्देवोदेवानांमभवःशिवःसखां । तवंव्रतेकवयों-
विद्मनापसोजांयन्तमरुतोभ्राजंदृष्टयः १ त्वमंग्नेप्रथमोअङ्गिंरस्तमःकविर्देवा-

 नापरिभूषसिव्रतम् । विभुर्विश्वस्मैभुवनायमेधिरोद्विमाताशयुःकतिधाचिदायवे
२ त्वमग्नेप्रथमोमातरिश्वनआविर्भवसुक्रतूयाविवस्वते । अरेजेतांरोदसीहोतृवूर्ये
 संघ्नोर्भारमयजोमहोवसो ३ त्वमग्नेमनवेद्यामवाशयःपुरूरवसेसुकृतेसुकृत्तरः ।
श्वात्रेणयत्पित्रोर्मुच्यसेपर्यात्वापूर्वमनयन्नापरंपुनः ४ त्वमग्नेवृषभःपुष्टिवर्धनउ-
द्यतस्रुचेभवसिश्रवाय्यः । यआहुतिंपरिवेदावषट्कृतिमेकायुरग्रेविशआविवास-
सि ५ ॥ ३२ ॥ त्वमग्नेवृजिनवर्तनिंनरंसक्मन्पिपर्षिविदथेविचर्षणे । यःशूर-
सातापरितक्म्येधनेदभ्रेभिश्चित्समृताहंसिभूयसः ६ त्वंतमग्नेअमृतत्वउत्तमेमर्तं-
दधासिश्रवसेदिवेदिवे । यस्तातृषाणउभयायजन्मनेमयःकृणोषिप्रयआचसूरये
७ त्वंनोअग्नेसनयेधनानांयशसंकारुंकृणुहिस्तवानः । ऋध्यामकर्मापसानवे-
नदेवैर्द्यावापृथिवीप्रावतंनः ८ त्वंनोअग्नेपित्रोरुपस्थआदेवोदेवेष्वनवद्यजागृ-

विः । तनूकृद्बोधिप्रमतिश्चकारवेत्वंकल्याणवसुविश्वमोपिषे ९ त्वमग्नेप्रम-
तिस्त्वंपितासिनस्त्वंवयस्कृत्तवजामयोवयम् । सन्त्वारायःशतिनःसंसहस्रिणः
सुवीरंयन्तिव्रतपामदाभ्य १० ॥ ३३ ॥ त्वामग्नेप्रथममायुमायवेदेवाअकृण्वन्नहु-
षस्यविश्पतिम् । इळामकृण्वन्मनुषस्यशासनींपितुर्यत्पुत्रोममकस्यजायते ११
त्वंनोअग्नेतवदेवपायुभिर्मघोनोरक्षतन्वश्चवन्द्य । त्रातातोकस्यतनयेगवामस्य
निमेषंरक्षमाणस्तवव्रते १२ त्वमग्नेयज्यवेपायुरन्तरोनिषङ्गायचतुरक्षइध्यसे ।
योरातहव्योवृकायधायसेकीरेश्चिन्मन्त्रंमनसावनोषितम् १३ त्वमग्नउरुशंसा-
यवाघतेस्पार्हंयद्रेक्णःपरमंवनोषितत् ।आध्रस्यचित्प्रमतिरुच्यसेपिताप्रपाकंशा-
स्सिप्रदिशोविदुष्टरः १४ त्वमग्नेप्रयतदक्षिणंनरंवर्मेवस्यूतंपरिपासिविश्वतः ।
स्वादुक्षद्मायोवसतौस्योनकृज्जीवयाजंयजतेसोपमादिवः १५ ॥ ३४ ॥ इमा-

ऋ. सं. मग्नेशरणिंमीमृषोनइममध्वानंयमगामदूरात् । आपिःपिताप्रमतिःसोम्या- अ.१अ.२
नांभृमिरस्यृषिकृन्मर्त्यानाम् १६ मनुष्वदग्नेअङ्गिरस्वदङ्गिरोययातिवत्सदनेपू-
॥ २३ ॥ र्ववच्छुचे । अच्छयाह्यावहादैव्यंजनमासादयबर्हिषियक्षिचप्रियम् १७ एतेना-
ग्नेब्रह्मणावावृधस्वशक्तीवायत्तेचकृमाविदावा । उतप्रणेष्यभिवस्योअस्मान्त्सं-
नःसृजसुमत्यावाजवत्या १८ ॥ ३५ ॥

इन्द्रस्य पञ्चदश हिरण्यस्तूपइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ इन्द्रस्यनुवीर्याणिप्रवोचंयानिचकारप्रथमानिवज्री । अहन्नहिमन्वप-
स्ततर्दप्रवक्षणाअभिनत्पर्वतानाम् १ अहन्नहिंपर्वतेशिश्रियाणंत्वष्टास्मैवज्रंस्व-
र्यन्ततक्ष । वाश्राइवधेनवःस्यन्दमानाअञ्जःसमुद्रमवजग्मुरापः २ वृषायमाणोवृ
णीतसोमंत्रिकद्रुकेष्वपिबत्सुतस्य । आसायकंमघवादत्तवज्रमहन्नेनंप्रथमजाम ॥ २३ ॥

हीनाम् ३ यदिन्द्राहन्प्रथमजामहीनामान्मायिनाममिनाःप्रोतमायाः । आत्सूर्यं
जनयन्द्यामुषासंतादीत्नाशत्रुंनकिलाविवित्से ४ अहन्वृत्रंवृत्रतरंव्यंसमिन्द्रो
वज्रेणमहतावधेन । स्कन्धांसीवकुलिशेनाविवृक्णाहिःशयतउपपृक्पृथिव्याः
५ ॥ ३६ ॥ अयोद्धेवदुर्मदआहिजुह्वेमहावीरंतुविबाधमृजीषम् । नातारीदस्य-
समृतिंवधानांसंरुजानाःपिपिषइन्द्रशत्रुः ६ अपादहस्तोअपृतन्यदिन्द्रमास्य-
वज्रमधिसानौजघान । वृष्णोवध्रिःप्रतिमानंबुभूषन्पुरुत्रावृत्रोअशयद्व्यस्तः ७
नदन्नभिन्नममुयाशयानम्मनोरुहाणाअतियन्त्यापः । याश्चिद्वृत्रोमहिनापर्यतिष्ठ-
त्तासामहिःपत्सुतःशीर्बभूव ८ नीचावयाअभवद्वृत्रपुत्रेन्द्रोअस्याअववधर्जभार ।
उत्तरासूरधरःपुत्रआसीद्दानुःशयेसहवत्सानधेनुः ९ अतिष्ठन्तीनामनिवेशना-

नाकाष्ठानांमध्येनिहितंशरीरम् । वृत्रस्यनिण्यंविचरन्त्यापोदीर्घंतमआशयदि-
न्द्रशत्रुः १० ॥ ३७ ॥ दासपत्नीरहिगोपाअतिष्ठन्निरुद्धाआपःपणिनेवगावः ।
अपांबिलमपिहितंयदासीद्वृत्रंजघन्वाँअपतद्ववार ११ अश्व्योवारोअभवस्त-
दिन्द्रसृकेयत्त्वाप्रत्यहन्देवएकः । अजयोगाअजयःशूरसोममवासृजःसर्तवेसप्त-
सिन्धून् १२ नास्मैविद्युन्नतन्यतुःसिषेधनयामिहमकिरद्ध्रादुनिंच । इन्द्रश्चयद्यु-
युधातेअहिश्चोतापरीभ्योमघवाविजिग्ये १३ अहेर्यातारंकमपश्यइन्द्रहृदियत्ते-
जघ्नुषोभीरगच्छत् । नवचयन्नवतिंचस्रवन्तीःश्येनोनभीतोअतरोरजांसि १४
इन्द्रोयातोवसितस्यराजाशमस्यचशृङ्गिणोवज्रबाहुः । सेदुराजाक्षयतिचर्षणी-
नामरान्ननेमिःपरिताबभूव १५ ॥३८॥ इति शा०क्० प्रथमाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥२॥

एतन्निश्विद्द्वादशाश्विनंनवम्यन्त्येत्रिष्टुभौद्वयाम्येकादशसावित्रंनवमीजगत्याद्याचसालिङ्गोक्तदै-
वतपादामवोविंशतिः कण्वोघौरआग्नेयंप्रागाथमूर्ध्वऊषुयौप्यौक्रीळंपञ्चोनामारुतंहिगायत्रंतुकद्धप्रयद्द-
शप्रागाथंतूत्तिष्ठाष्टौ ब्राह्मणस्पत्यंयंरक्षन्तिनववरुणमित्रार्यम्णांमध्येतृचआदित्येभ्योगायत्रंहिसंपूष-
न्दशपौष्णंकद्रुद्रायनवरौद्रंतृतीयामैत्रावरुणीचान्त्यस्तृचः सौम्योन्त्यानुष्टुबग्नेपळूनाप्रस्कण्वः काण्वआ-
ग्नेयंतुप्रागाथमाद्योद्गृचोऽव्युषसांचत्वमग्नेदशानुष्टुभमर्धर्चोन्त्योदैवएषोपञ्चोनाश्विनंतुगायत्रम् ॥ ३ ॥

एतायामेति पञ्चदश हिरण्यस्तूपइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३३ एतायामोपंगव्यन्तइन्द्रंमस्माकंसुप्रमंतिंवावृधाति । अनामृणःकुवि-
दादस्यरायोगवांकेतंपरंमावर्जतेनः १ उपेदहंधंनदामप्रंतीतंजुष्टांनश्येनोवंस-
तिंपंतामि । इन्द्रंनमस्यन्नुपमेभिंरर्कैर्यःस्तोतृभ्योहव्योअस्तियामंन् २ निस-
र्वसेनइषुधीँरंसक्तसमर्योगाअंजतियस्यवष्टिं । चोष्कूयमांणइन्द्रभूरिंवामंमाप-

णिभूरिस्मदधिप्रवृद्ध ३ वधीर्हिदस्युंधनिनंघनेनँएकश्चरन्नुपशाकेभिरिन्द्र ।
धनोरधिविषुणक्तेव्यायन्नयज्वानःसनकाःप्रेतिमीयुः ४ पराचिच्छीर्षाववृजुस्त-
इन्द्रायज्वानोयज्वभिःस्पर्धमानाः । प्रयद्दिवोहरिवःस्थातरुग्रनिरव्रताँअधमोरो-
दस्योः ५॥ १ ॥ अयुयुत्सन्ननवद्यस्यसेनामयातयन्तक्षितयोनवग्वाः । वृषायुधो-
नवध्रयोनिरष्टाःप्रवद्भिरिन्द्राच्चितयन्तआयन् ६ त्वमेतान्रुदतोजक्षतश्चायोधयोः
रजसइन्द्रपारे । अवादहोदिवआदस्युमुच्चाप्रसुन्वतःस्तुवतःशंसमावः ७ चक्रा-
णासःपरीणहंपृथिव्याहिरण्येनमणिनाशुम्भमानाः । नहिन्वानासस्तितिरुस्त-
इन्द्रंपरिस्पशोअदधात्सूर्येण ८ परियदिन्द्ररोदसीउभेअबुभोजीर्महिनाविश्वतः
सीम् । अमन्यमानाँअभिमन्यमानैर्निर्ब्रह्मभिरधमोदस्युमिन्द्र ९ नयेदिवःपृथि-
व्याअन्तमापुर्नमायाभिर्धनदांपर्यभूवन् । युजंवज्रंवृषभश्चक्रइन्द्रोनिर्ज्योति-

षातमंसोगाअंदुक्षत् १० ॥ २ ॥ अनुंस्वधामंक्षरन्नापोंअस्यावंर्धतमध्यआना-
व्यांनाम् । सध्रीचीनेंनमनंसातमिन्द्रओजिंष्ठेनहन्मंनाहन्नभिद्यून् ११ न्यांवि-
ध्यदिलीबिशंस्यदृह्लाविशृङ्गिणंमभिनच्छुष्णमिन्द्रंः । यावत्तरोंमघवन्यावदो-
जोवज्रेंणशत्रुंमवधीःपृतन्युम् १२ अभिसिध्मोअंजिगादस्यशत्रून्वितिग्मेनंवृ-
षभेणापुरोंमेत् । संवज्रेंणासृजद्वृत्रमिन्द्रःप्रस्वांमतिमंतिरच्छाशंदानः १३
आवःकुत्संमिन्द्रयस्मिंञ्चाकन्प्रावोयुध्यंन्तंवृषभंदशंद्युम् । शफच्युंतोरेणुनंक्षत-
द्यामुच्छ्वैत्रेयोनृषाह्यांयतस्थौ १४ आवःशमंवृषभंतुग्र्यांसुक्षेत्रजेषेमंघवञ्छ्वित्र्यं-
गाम् । ज्योक्चिदत्रंतस्थिवांसोंअक्रञ्छत्रूयतामधंरावेदंनाकः १५ ॥ ३ ॥

त्रिश्चिद्द्वादश हिरण्यस्तूपोऽश्विनौजगती नवमीद्वादश्यौत्रिष्टुभौ ।

३४ त्रिश्चिंन्नोअद्याभंवतंनवेदसाविभुर्वांयामंउतरातिरंश्विना । युवोर्हियन्त्रं-

हिम्येववासंसोभ्यायंसेन्याभवतंमनीषिभिः १ त्रयःपवयोमधुवाहनेरथेसोमं-
स्यवेनामनुविश्वइद्विदुः । त्रयःस्कंभासःस्कभितासआरभेत्रिर्नक्तंयाथस्त्रिर्वश्वि-
नादिवा २ समानेअहन्त्रिरवद्यगोहनात्रिरद्ययज्ञंमधुनामिमिक्षतम् । त्रिर्वा-
जवतीरिषोअश्विनायुवंदोषाअस्मभ्यमुषसश्चपिन्वतम् ३ त्रिर्वर्तियातंत्रिरनुव्र-
तेजनेत्रिःसुप्राव्येत्रेधेवशिक्षतम् । त्रिर्नान्द्यंवहतमश्विनायुवंत्रिःपृक्षोअस्मेअक्ष-
रेवपिन्वतम् ४ त्रिर्नोरयिंवहतमश्विनायुवंत्रिर्देवतातात्रिरुतावतंधियः । त्रिस्सौ-
भगत्वंत्रिरुतश्रवांसिनस्त्रिष्ठंवांसूरेदुहितारुहद्रथम् ५ त्रिर्नोअश्विनादिव्यानि-
भेषजात्रिःपार्थिवानित्रिरुदत्तमद्भ्यः । ओमानंशंयोर्ममकायसूनवेत्रिधातुशर्म-
वहतंशुभस्पती ६ ॥ ४ ॥ त्रिर्नोअश्विनायजतादिवेदिवेपरित्रिधातुपृथिवीम-
शायतम् । तिस्रोनासत्यारथ्यापरावतआत्मेववातःस्वसराणिगच्छतम् ७ त्रि-

रश्विनासिन्धुभिःसप्तमातृभिस्त्रयआहावास्त्रेधाहविष्कृतम् । तिस्रःपृथिवीरुप-
रिप्रवादिवोनाकंरक्षेथेद्युभिरक्तुभिर्हितम् ८ क १ त्रीचक्रात्रिवृतोरथस्यक्व १ त्रयो-
वन्धुरोयेसनीळाः । कदायोगोवाजिनोरासभस्ययेनयज्ञंनासत्योपयाथः ९ आना
सत्यागच्छतंहूयतेहविर्मध्वःपिबतंमधुपेभिरासभिः । युवोर्हिपूर्वंसवितोषसोर-
थमृतायचित्रंघृतवन्तमिष्यति १० आनासत्यात्रिभिरेकादशैरिहदेवेभिर्यातंमधु-
पेयमश्विना । प्रायुस्तारिष्टंनीरपांसिमृक्षतंसेधतंद्वेषोभवतंसचाभुवा ११ आ-
नोअश्विनात्रिवृतारथेनार्वाञ्चंरयिंवहतंसुवीरम् । शृण्वन्तावामवसेजोहवीमि-
वृधेचनोभवतंवाजसातौ १२ ॥ ५ ॥

ह्वयाम्येकादश हिरण्यस्तूपःसविता आद्यालिङ्गोक्तदैवतपादा आ-
द्यानवमीचजगत्यौ शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

३५ ह्वयाम्यग्निंप्रथमंस्वस्तयेह्वयामिमित्रावरुणाविहावसे । ह्वयामिरात्रीं-

जगतोनिवेशनींह्वयामिदेवंसवितारमूतये १ आकृष्णेनरजसावर्तमानोनिवे-
शयन्नमृतंमर्त्यंच । हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् २ या-
तिदेवःप्रवतायात्युद्वतायातिशुभ्राभ्यांयजतोहरिभ्याम् । आदेवोयातिसविताप-
रावतोपविश्वादुरिताबाधमानः ३ अभीवृतंकृशनैर्विश्वरूपंहिरण्यशम्यंयज-
तोबृहन्तम् । आस्थाद्रथंसविताचित्रभानुःकृष्णारजांसितविषींदधानः ४ वि-
जनाञ्छ्यावाःशितिपादोअख्यन्रथंहिरण्यप्रउगंवहन्तः । शश्वद्विशःसवितुर्दैव्य-
स्योपस्थेविश्वाभुवनानितस्थुः ५ तिस्रोद्यावःसवितुर्द्वाउपस्थाँएकायमस्यभुव-
नेविराषाट् । आणिंनरथ्यममृताधितस्थुरिहब्रवीतुयउतच्चिकेतत् ६ ॥ ६ ॥ विसु-
पर्णोअन्तरिक्षाण्यख्यद्गभीरवेपाअसुरःसुनीथः । क्वे३दानींसूर्यःकश्चिकेतकतमां-
द्यांरश्मिरस्याततान ७ अष्टौव्यख्यत्ककुभःपृथिव्यास्त्रीधन्वयोजनासप्तसिन्धूं-

न्र॒ । हि॒र॒ण्य॒क्षःस॑वि॒तादे॒वआगा॒द्दध॒द्रत्ना॑दा॒शुषे॒वार्या॑णि ८ हिर॑ण्यपाणिःसवि॒ता-
विच॑र्षणिरु॒भेद्यावा॑पृथि॒वीअ॒न्तरी॑यते । अपामी॑वां॒बाध॑ते॒वेति॒सूर्य॑म॒भिकृ॒ष्णेन॒र-
जं॑सा॒द्यामृ॑णोति ९ हिर॑ण्यहस्तो॒असु॑रःसुनी॒थःसु॑मृळी॒कःस्ववाँ॑यात्व॒र्वाङ् । अ॒प॒-
सेध॑न्र॒क्षसो॑यातु॒धाना॒नस्था॑द्दे॒वःप्र॑तिदो॒षंगृ॑णा॒नः १० येते॒पन्था॑ःसवितःपू॒र्व्या-
सो॑रे॒णवः॒सुकृ॑ताअ॒न्तरि॑क्षे । तेभि॑र्नो॑अ॒द्यप॒थिभिः॑सु॒गेभी॒रक्षा॑चनो॒अधि॑चब्रूहिदेव
११ ॥ ७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ७ ॥

प्रवोविंशतिर्घोरः कण्वोग्निःऊर्ध्वऊष्वितिद्वेयूपदेवताके
प्रागाथम् (अयुजोबृहत्यःयुजःसतोबृहत्यः) ।

३६ प्रवो॑य॒ह्वंपु॑रू॒णांवि॒शांदे॑वय॒तीना॑म् । अ॒ग्निंसू॒क्तेभि॒र्वचो॑भिरीमहे॒यंसी॒मि-
द॒न्यईळ॑ते १ जना॑सोअ॒ग्निंद॑धिरेसहो॒वृधं॑ह॒विष्म॑न्तोविधेमते । सत्वंनो॑अ॒द्यसु॒-

मनाइहाविताभवावाजेषुसन्त्य २ प्रत्वांदूतंवृणीमहेहोतारंविश्ववेदसम् । महस्ते-
सतोविचरन्त्यर्चयोदिविस्पृशन्तिभानवः ३ देवासस्त्वावरुणोमित्रोअर्यमासं-
॥ २८ ॥ दूतंप्रत्नमिन्धते । विश्वंसोअग्नेजयतित्वयाधनंयस्तेददाशमर्त्यः ४ मन्द्रोहोता-
गृहपतिरग्नेदूतोविशामसि । त्वेविश्वासङ्गतानिव्रताध्रुवायानिदेवाअकृण्वत ५
॥ ८ ॥ त्वेइदग्नेसुभगेयविष्ठ्यविश्वमाहूयतेहविः । सत्वंनोअद्यसुमनाउताप-
रंयक्षिदेवान्त्सुवीर्या ६ तंघेमित्थानमस्विनउपस्वराजमासते । होत्राभिरग्निं-
मनुषःसमिन्धतेतितिर्वांसोअतिस्रिधः ७ घ्नन्तोवृत्रमतरन्रोदसीअपउरुक्षयायच-
क्रिरे । भुवत्कण्वेवृषाद्युम्न्याहुतःक्रन्ददश्वोगविष्टिषु ८ संसीदस्वमहाँअसिशोच-
स्वदेववीतमः । विधूममग्नेअरुषंमियेध्यसृजप्रशस्तदर्शतम् ९ यन्त्वादेवासो-
मनवेदधुरिहयजिष्ठंहव्यवाहन । यंकण्वोमेध्यातिथिर्धनस्पृतंयंवृषायमुपस्तुतः ॥ २८ ॥

१० ॥ १ ॥ यमग्निंमेध्यांतिथिःकण्वंईधऋतादधि । तस्यप्रेषोंदीदियुस्तमि-
माऋचस्तमग्निंवर्धयामसि ११ रायस्पूर्धिस्वधावोस्तिहितेग्नेदेवेष्वाप्यंम् । त्वं
वाजंस्यश्रुत्यंस्यराजसिसनोंमृळमहाँअंसि १२ ऊर्ध्वऊषुणंऊतयेतिष्ठांदेवोनसं-
विता । ऊर्ध्वोवाजंस्यसनिंतायदञ्जिभिंर्वाघद्भिंर्विह्वयांमहे १३ ऊर्ध्वोनंःपाह्यंहं-
सोनिकेतुनाविश्वंसमत्रिणंदह । कृधीनंऊर्ध्वाञ्चरथांयजीवसेंविदादेवेषुंनोदुवंः
१४ पाहिनोंअग्नेरक्षसंःपाहिधूर्तेरराव्णः । पाहिरीषंतउतवाजिघांसतोबृहंद्भानो-
यविंष्ठ्य १५ ॥ १० ॥ घनेवविष्वग्विजह्यराव्णस्तपुंर्जंभयोअस्मध्रुक् । योम-
र्त्यःशिशींतेअत्यक्तुभिर्मानःसरिपुरींशत १६ अग्निर्वंव्नेसुवीर्यंमग्निःकण्वांयसौ-
भंगम् । अग्निःप्रावंन्मित्रोतमेध्यांतिथिमग्निःसाताउंपस्तुतम् १७ अग्नि-
नांतुर्वशंयदुंपरावतंउग्रादेवंहवामहे । अग्निर्नंयन्नवंवास्त्वंबृहद्रंथंतुर्वीतिंदस्यंवेस-

हः १८ नित्वामग्ने मनुर्दधे ज्योतिर्जनाय शश्वते । दीदेथ कण्व ऋतजात उ-
क्षितो यं नमस्यन्ति कृष्टयः १९ त्वेषासो अग्नेरमवन्तो अर्चयो भीमासो न प्रतीतये ।
॥ २९ ॥ रक्षस्विनः सदमिद्यातुमावतो विश्वं समत्त्रिणं दह २० ॥ ११ ॥

क्रीळं पञ्चोना कण्वो मरुतो गायत्री ।

३७ क्रीळं वः शर्धो मारुतमनर्वाणं रथेशुभम् । कण्वा अभि प्र गायत १ ये पृष-
तीभिर्ऋष्टिभिः साकं वाशीभिरञ्जिभिः । अजायन्त स्वभानवः २ इहेव शृण्व एषां
कशा हस्तेषु यद्वदान् । नि यामञ्चित्रमृञ्जते ३ प्र वः शर्धाय घृष्वये त्वेषद्युम्नाय शुष्मि-
णे । देवत्तं ब्रह्म गायत ४ प्र शंसा गोष्वघ्न्यं क्रीळं यच्छर्धो मारुतम् । जम्भे रसस्य वा-
वृधे ५ ॥ १२ ॥ को वो वर्षिष्ठ आ नरो दिवश्च ग्मश्च धूतयः । यत्सीमन्तं न धूनुथ ६
नि वो यामाय मानुषो दध्र उग्राय मन्यवे । जिहीत पर्वतो गिरिः ७ येषामज्मेषु पृथि- ॥ २९ ॥

वीजुंजुवाँईवविश्पतिंः । भियायामेषुरेजंते ८ स्थिरंहिजानंमेषांवयोंमातुर्निरें-
तवे । यत्सीमनुंद्विताशवंः ९ उदुत्येसूनवोगिरःकाष्ठाअज्मेष्वत्नत । वाश्राअं-
भिज्ञुयातंवे १० ॥१३॥ त्यंचिंद्घादीर्घंपृथुंमिहोनपांतममृंध्रम् । प्रच्यांवयन्तियाम-
भिः ११ मरुंतोयद्धंवोबलंजनाँअचुच्यवीतन । गिरीँरंचुच्यवीतन १२ यद्ध
यान्तिंमरुतःसंहंब्रुवतेध्वन्ना । शृणोतिकश्चिंदेषाम् १३ प्रयांतशीभंमाशुभिः
सन्तिकण्वेंषुवोदुवंः । तत्रोषुमांदयाध्वै १४ अस्तिहिष्मामदांयवःस्मसिंष्माव-
यमेंषाम् । विश्वंचिदायुंर्जीवसें १५ ॥ १४ ॥

कद्ध पञ्चदश कण्वोमरुतोगायत्री ।

३८ कद्धंनूनंकंधप्रियःपितापुत्रंनहस्तंयोः । दधिध्वेवृंक्तबर्हिषः १ क्वंनूनंक-
द्वोअर्थंगन्तांदिवोनपृंथिव्याः । क्वंवोगावोनरंण्यन्ति २ क्वंवःसुम्नानव्यांसिमरुंतःक्वं-

सुविता । क्को ३ विश्वानिसौभगा ३ यद्यूयंपृश्निमातरोमर्तासःस्यातन । स्तो-
तावोअमृतःस्यात् ४ मावोमृगोनयवसेजरिताभूदजोष्यः । पथायमस्यगादुप
॥ ३० ॥ ५ ॥ १५ ॥ मोषुणःपरापरानिर्ऋतिर्दुर्हणावधीत् । पदीष्टतृष्णयासह ६ सत्यं-
त्वेषाअमवन्तोधन्वञ्चिदारुद्रियासः । मिहंकृण्वन्त्यवाताम् ७ वाश्रेवविद्युन्मि-
मातिवत्संनमातासिषक्ति । यदेषांवृष्टिरसर्जि ८ दिवाचित्तमःकृण्वन्तिपर्जन्ये-
नोदवाहेन । यत्पृथिवींव्युन्दन्ति ९ अधस्वनान्मरुतांविश्वमासद्मपार्थिवम् । अ
रेजन्तप्रमानुषाः १० ॥ १६ ॥ मरुतोवीळुपाणिभिश्चित्रारोधस्वतीरनु । याते
मखिद्रयामभिः ११ स्थिरावःसन्तुनेमयोरथाअश्वासएषाम् । सुसंस्कृताअभी-
शवः १२ अच्छावदातनागिराजरायैब्रह्मणस्पतिम् । अग्निंमित्रंनदर्शतम् १३
मिमीहिश्लोकमास्येपर्जन्यइवततनः । गायगायत्रमुक्थ्यम् १४ वन्दस्वमारु- ॥ ३० ॥

तंगणंत्वेषंपनस्युमर्किणम् । अस्मेवृद्धाअसन्निह १५ ॥ १७ ॥

प्रयद्दश कण्वोमरुतःप्रागाथम् ।

३९ प्रयदित्थापरावतःशोचिर्नमानमस्यथ । कस्यक्रत्वामरुतःकस्यवर्पसा-
कंयाथकंहधूतयः १ स्थिरावःसन्त्वायुधापराणुदेवीळूउतप्रतिष्कभे।युष्माकमस्तुत
विषीपनीयसीमामर्त्यस्यमायिनः २ पराहयत्स्थिरंहथनरोवर्तयथागुरु । विया-
थनवनिनःपृथिव्याव्याशाःपर्वतानाम् ३ नहिवःशत्रुर्विविदेअधिद्यविनभूम्यां-
रिशादसः । युष्माकमस्तुतविषीतनायुजारुद्रासोनूचिदाधृषे ४ प्रवेपयन्तिपर्व-
तान्विविञ्चन्तिवनस्पतीन् । प्रोआरतमरुतोदुर्मदाइवदेवासःसर्वयाविशा ५
॥ १८ ॥ उपोरथेषुपृषतीरयुग्ध्वंप्रष्टिर्वहतिरोहितः । आवोयामायपृथिवीचिद-
श्रोदबीभयन्तमानुषाः ६ आवोमक्षूतनायकंरुद्राअवोवृणीमहे। गन्तानूनंनोवसा-

यथापुरेत्थाकण्वायबिभ्युषे ७ युष्मेषितोमरुतोमर्त्येषितआयोनोअभ्वईषते ।
वितंयुयोतशवसाव्योजसावियुष्माकाभिरूतिभिः ८ असामिहिप्रयज्यवःकण्वं
॥ ३१ ॥ ददप्रचेतसः । असामिभिर्मरुतआनऊतिभिर्गन्तावृष्टिंनविद्युतः ९ असाम्योजो
विभृथासुदानवोसामिधूतयःशवः । ऋषिद्विषेमरुतःपरिमन्यवइषुंनसृजतद्वि-
षम् १० ॥ १९ ॥

उत्तिष्ठाष्टौ कण्वोब्रह्मणस्पतिः प्रागाथम् ।

४० उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतेदेवयन्तस्त्वेमहे । उपप्रयन्तुमरुतःसुदानवइन्द्रप्राशू-
र्भवासचा १ त्वामिद्धिसहसस्पुत्रमर्त्यउपब्रूतेधनेहिते । सुवीर्यंमरुतआस्वश्व्यं-
दधीतयोवआचके २ प्रैतुब्रह्मणस्पतिःप्रदेव्येतुसूनृता । अच्छावीरंनर्यंपङ्क्तिरा-
धसंदेवायज्ञंनयन्तुनः ३ योवाघतेददातिसूनरंवसुसधत्तेअक्षितिश्रवः । तस्माइ- ॥ ३१ ॥

ळांसुवीरामायंजामहेसुप्रतूर्तिमनेहसंम् ४ प्रनूनंब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रंवदत्युक्थ्यंम् ।
यस्मिन्निन्द्रोवरुणोमित्रोअर्यमादेवाओकांसिचक्रिरे ५ ॥ २० ॥ तमिद्वोचेमा
विदथेषुशंभुवंमन्त्रंदेवाअनेहसंम् । इमांचवाचंप्रतिहर्यथानरोविश्वेद्वामावोअ-
श्नवत् ६ कोदेवयन्तमश्नवज्जनंकोवृक्तबर्हिषम् । प्रप्रदाश्वान्पस्त्याभिरस्थिता-
न्तर्वावत्क्षयंदधे ७ उपक्षत्रंपृञ्चीतहन्तिराजभिर्भयेचित्सुक्षितिंदधे । नास्यवर्ता
नतरुतामहाधनेनार्भेअस्तिवज्रिणः ८ ॥ २१ ॥

यंरक्षन्तिनव कण्वोवरुणमित्रार्यमणःसुगःपन्थेतितृचस्यादित्यागायत्री ।

४१ यंरक्षन्तिप्रचेतसोवरुणोमित्रोअर्यमा । नूचित्सदभ्यतेजनः १ यंबाहु-
तेवपिप्रतिपान्तिमर्त्यंरिषः । अरिष्टःसर्वएधते २ विदुर्गाविद्विषःपुरोघ्नन्तिराजा-
नएषाम् । नयन्तिदुरितातिरः ३ सुगःपन्थाअनृक्षरआदित्यासऋतंयते । ना-

त्वांवखादोअंस्तिवः ४ यंयज्ञंनयंथानरआदिंत्याऋजुनांपथा । प्रवःसधीतयेंनशत्
५ ॥ २२ ॥ सरत्नंमर्त्योवसुविश्वंतोकमुतत्मनां । अच्छांगच्छत्यस्तृतः ६ कथा-
रांधामसखायःस्तोमंमित्रस्यार्यम्णः । महिप्सरोवरुंणस्य ७ मावोघ्नन्तंमाश-
पंन्तंप्रतिवोचेदेवयन्तंम् । सुम्नैरिद्वआविंवासे ८ चतुरंश्चिद्ददंमानाद्बिभीयादा
निधातोः । नदुंरुक्तायंस्पृहयेत् ९ ॥ २३ ॥

संपूषन् दश काण्वः पूषा गायत्री ।

४२ संपूषन्नध्वंनस्तिरव्यंहोविमुचोनपात् । सक्ष्वांदेवप्रणंस्पुरः १ योनंःपू-
षन्नघोवृकोंदुःशेवंआदिदेंशति । अपंस्मतंपथोजंहि २ अपत्यंपंरिपन्थिनंमुषी-
वाणंहुरश्चितंम् । दूरमधिंस्रुतेरंज ३ त्वंतस्यंद्वयाविनोघशंसस्यकस्यंचित् ।
पदाभितिंष्ठतपुंषिम् ४ आतत्तेंदस्रमन्तुमःपूषन्नवोंवृणीमहे । येनंपितॄनचोंदयः

५ ॥ २४ ॥ अद्यानोविश्वसौभगहिरण्यवाशीमत्तम । धनानिसुषणाकृधि ६
अतिनःसश्चतोनयसुगानःसुपथाकृणु । पूषन्निहक्रतुंविदः ७ अभिसूयवसंनय
ननवज्वारोअध्वने । पूषन्निहक्रतुंविदः ८ शग्धिपूर्धिप्रयंसिचशिशीहिप्रास्युदरं-
म् । पूषन्निहक्रतुंविदः ९ नपूषणंमेथामसिसूक्तैरभिगृणीमसि । वसूनिदस्म-
मीमहे १० ॥ २५ ॥

कद्रुद्राय नव कण्वोरुद्रः तृतीयायामित्रावरुणौ अन्त्यतृचस्य सोमोगायत्री अन्त्यानुष्टुप् ।

४३ कद्रुद्रायप्रचेतसेमीळ्हुष्टमायतव्यसे । वोचेमशन्तमंहृदे १ यथानोअ-
दितिःकरत्पश्वेनृभ्योयथागवे । यथातोकायरुद्रियम् २ यथानोमित्रोवरुणोय-
थारुद्रश्चिकेतति । यथाविश्वेसजोषसः ३ गाथपतिंमेधपतिंरुद्रंजलाषभेषजम् ।
तच्छंयोःसुम्नमीमहे ४ यःशुक्रइवसूर्योहिरण्यमिवरोचते । श्रेष्ठोदेवानांवसुः ५

॥ २६ ॥ शंनः करत्यर्वते सुगंमेषाय मेष्यै । नृभ्यो नारिभ्यो गवे ६ अस्मे सोम
श्रियमधि नि धेहि शतस्य नृणाम् । महि श्रवस्तुविनृम्णम् ७ मा नः सोमपरिबा-
धो मारातयो जुहुरन्त । आ न इन्दो वाजे भज ८ यास्ते प्रजा अमृतस्य परस्मिन्धा-
मन्नृतस्य । मूर्धा नाभा सोम वेन आभूषन्तीः सोम वेदः ९ ॥ २७ ॥ इति शाकलक्
शाखासंहितायां प्रथमे मण्डलेऽष्टमोनुवाकः ॥ ८ ॥

अग्ने चतुर्दश काण्वः प्रस्कण्वोग्निराद्ययोरश्विनावुषाश्च प्रागाथम् ।

४४ अग्ने विवस्वदुषसश्चित्रं राधो अमर्त्य । आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमद्या दे-
वाँ उषर्बुधः १ जुष्टो हि दूतो असि हव्यवाहनोऽग्ने रथीरध्वराणाम् । सजूरश्विभ्या-
मुषसा सुवीर्यमस्मे धेहि श्रवो बृहत् २ अद्या दूतं वृणीमहे वसुमग्निं पुरुप्रियम् । धू-
मकेतुं भाऋजीकं व्युष्टिषु यज्ञानामध्वरश्रियम् ३ श्रेष्ठं यविष्ठमतिथिं स्वाहुतं जुष्टं

जनायदाशुषे । देवाँअच्छायातवेजातवेदसमग्निमीळेव्युष्टिषु ४ स्तविष्यामि
त्वामहंविश्वस्यामृतभोजन । अग्नेत्रातारममृतंमियेध्ययजिष्ठंहव्यवाहन ५ ॥
२८ ॥ सुशंसोबोधिगृणतेयविष्ठ्यमधुजिह्वःस्वाहुतः । प्रस्कण्वस्यप्रतिरन्नायु-
र्जीवसेनमस्यादैव्यंजनम् ६ होतारंविश्ववेदसंसंहित्वाविशइन्धते । सआवह
पुरुहूतप्रचेतसोग्नेदेवाँइहद्रवत् ७ सवितारमुषसमश्विनाभगमग्निंव्युष्टिषुक्षपः ।
कण्वासस्त्वासुतसोमासइन्धतेहव्यवाहंस्वध्वर ८ पतिर्ह्यध्वराणामग्नेदूतोविशा-
मसि । उषर्बुधआवहसोमपीतयेदेवाँअद्यस्वर्दृशः ९ अग्नेपूर्वाअनूषसोविभाव-
सोदीदेथविश्वदर्शतः । असिग्रामेष्ववितापुरोहितोसियज्ञेषुमानुषः ॥ १० ॥
२९ ॥ नित्वायज्ञस्यसाधनमग्नेहोतारमृत्विजम् । मनुष्वद्देवधीमहिप्रचेतसंजी-
रंदूतममर्त्यम् ११ यद्देवानांमित्रमहःपुरोहितोन्तरोयासिदूत्यम् । सिन्धोरिव

प्रस्वनितासऊर्मयोग्नेश्नाँजन्तेअर्चयः १२ श्रुधिश्रुत्कर्णवह्निभिर्देवैरग्नेसयावभिः
। आसींदन्तुबर्हिषिमित्रोअर्यमाप्रातर्यावाणोअध्वरम् १३ शृण्वन्तुस्तोमंमरुतः
सुदानवोग्निजिह्वाऋतावृधः । पिबंतुसोमंवरुणोधृतव्रतोश्विभ्यांमुषसांसजूः
१४ ॥ ३० ॥

त्वमग्ने दश प्रस्कण्वोग्निः अन्त्योर्धर्चोदैवः अनुष्टुप् ।

४५ त्वमग्नेवसूँरिहरुद्राँआदित्याँउत । यजास्वध्वरंजनंमनुजातंधृतप्रुषम्
१ श्रुष्टीवानोहिदाशुषेदेवाअग्नेविचेतसः । तान्रोहिदश्वगिर्वणस्त्रयंस्त्रिंशतमावह
२ प्रियमेधवदत्रिवज्जातवेदोविरूपवत् । अङ्गिरस्वन्महिव्रतप्रस्कण्वस्यश्रुधीहवम्
३ महिकेरवऊतयेप्रियमेधाअहूषत । राजन्तमध्वराणामग्निंशुक्रेणशोचिषा
४ घृताहवनसन्त्येमाउषुश्रुधीगिरः । याभिःकण्वस्यसूनवोहव-

॥ ३४ ॥

न्तेवसेत्वा ५ ॥ ३१ ॥ त्वांचित्रश्रवस्तमहवन्तेविक्षुजन्तवः । शोचिष्केशंपु
रुप्रियाग्नेहव्यायवोळ्हवे ६ नित्वाहोतारमृत्विजंदधिरेवसुवित्तमम् । श्रुत्कर्णंस-
प्रथस्तमंविप्राअग्नेदिविष्टिषु ७ आत्वाविप्राअचुच्यवुःसुतसोमाअभिप्रयः । बृ-
हद्भाबिभ्रतोहविरग्नेमर्तायदाशुषे ८ प्रातर्याव्णःसहस्कृतसोमपेयायसन्त्य । इ-
हाद्यदैव्यंजनंबर्हिरासादयावसो ९ अर्वाञ्चंदैव्यंजनमग्नेयक्ष्वसहूतिभिः । अयं
सोमःसुदानवस्तंपाततिरो अह्न्यम् १० ॥ ३२ ॥

एषोपञ्चदशप्रस्कण्वोश्विनौ गायत्री ।

४६ एषोउषाअपूर्व्याव्युच्छतिप्रियादिवः । स्तुषेवामश्विनाबृहत् १ याद-
स्रासिन्धुमातरामनोतरारयीणाम् । धियादेवावसुविदा २ वच्यन्तेवांककुहा-

सोंजूर्णायामधिविष्टपिं । यद्वांरथोविभिष्पतांत् ३ हविषांजारोअपांपिपर्तिपपु-
रिर्नरा । पिताकुटस्यचर्षणिः ४ आदारोवांमतीनांनासत्यामतवचसा । पातं
सोमंस्यधृष्णुया ५ ॥ ३३ ॥ यानःपीपरदश्विनाज्योतिष्मतीतमंस्तिरः । ता-
मस्मेरांसाथामिषंम् ६ आनोंनावामतीनांयातंपारायगन्तंवे । युञ्जाथांमश्विना-
रथंम् ७ अरित्रंवांदिवस्पृथुतीर्थेसिन्धूनांरथंः । धियायुयुज्रइन्दंवः ८ दिवस्कं-
ण्वासइन्दंवोवसुसिन्धूनांपदे । स्वंवव्रिंकुहंधित्सथः ९ अभूंदुभाउंअंशवेहिरंण्यं
प्रतिसूर्यः । व्यंख्यज्जिह्वयासिंतः १० ॥ ३४ ॥ अभूंदुपारमेतंवेपन्थांऋतस्यं
साधुया । अदंर्शिविस्रुतिर्दिवः ११ तत्तदिदश्विनोरवोंजरिताप्रतिंभूषति । म-
देसोमंस्यपिप्रंतोः १२ वावसानाविवस्वंतिसोमंस्यपीत्यागिरा । मनुष्वच्छंभु
आगंतम् १३ युवोरुषाअनुश्रियंपरिंज्मनोरुपाचंरत् । ऋतावंनथोअक्तुभिः १४ ॥ ३८ ॥

उभापिबतमश्विनोभानः शर्मयच्छतम् । अविद्रियाभिरूतिभिः १५ ॥ ३५ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

अयंदशप्रागाथंतुसहषोळशोषस्यंतूपश्चतुष्कमानुष्टुभंतूदुत्यंसप्तोनासौर्यंनवाद्यागायत्र्योन्त्यस्तृचोरो-
गघ्नउपनिषदन्त्योर्धर्चौद्विषघ्नोभित्यंपञ्चोनासव्योद्वित्रिष्टुबन्तमङ्गिराइन्द्रतुल्यंपुत्रमिच्छन्नभ्यध्यायतस-
व्यइतीन्द्रएवास्यपुत्रोजायतत्यंसुत्रयोदश्यन्त्येत्रिष्टुभौन्यूष्वेकादशान्त्येत्रिष्टुभौ मानोन्त्यात्रिष्टुप्षष्ठ्य-
ष्टमीनवमीचदिवश्चिदष्टौजागतंह्येषप्रषट्प्रमंहिष्ठायनूचिन्ननोधागौतमआग्नेयंहिचतुस्त्रिष्टुबन्तंवयाइत्स-
सप्तवैश्वानरीयंवह्निपञ्चाइदुषोळश ॥ ४ ॥

अयं दश प्रस्कण्वोश्विनौ प्रागाथम् ।

४७ अयंवांमधुमत्तमः सुतः सोमंऋतावृधा । तमश्विनापिबतंतिरोअंह्न्यंध-

---

१ अन्त्योर्धर्चौद्विषघ्नइत्याधिकमेकस्मिन्पुस्तके ।

ऋ. सं. त्वंरत्नानिदाशुषे १ त्रिवन्धुरेणत्रिवृतासुपेशसारथेनायातमश्विना । कण्वासो- अ.१ अ.४
वांब्रह्मकृण्वन्त्यध्वरेतेषांसुशृणुतंहवम् २ अश्विनामधुमत्तमंपातंसोममृतावृधा ।
॥ ३६ ॥ अथाद्यदस्रावसुबिभ्रतारथेदाश्वांसमुपगच्छतम् ३ त्रिषधस्थेबर्हिषिविश्ववेदसा
मध्वायज्ञंमिमिक्षतम् । कण्वासोवांसुतसोमाअभिद्यवोयुवांहवन्तेअश्विना ४
याभिःकण्वमभिष्टिभिःप्रावतंयुवमश्विना । ताभिःष्व१स्माँअवतंशुभस्पतीपा-
तंसोममृतावृधा ॥ ५ ॥ १ ॥ सुदासेदस्रावसुबिभ्रतारथेपृक्षोवहतमश्विना ।
रयिंसमुद्रादुतवादिवस्पर्यस्मेधत्तंपुरुस्पृहम् ६ यन्नासत्यापरावतियद्वास्थोअधि
तुर्वशे । अतोरथेनसुवृतानआगतंसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः ७ अर्वाञ्चावांसप्तयोध्व-
रश्रियोवहन्तुसवनेदुप । इषंपृञ्चन्तासुकृतेसुदानवआबर्हिःसीदतंनरा ८ तेन-
नासत्यागतंरथेनसूर्यत्वचा । येनशश्वदूहथुर्दाशुषेवसुमध्वःसोमस्यपीतये ९ ॥ ३६ ॥

उक्थेभिरर्वागवसेपुरूवसूअर्कैश्चनिह्वयामहे । शश्वत्कण्वानांसदसिप्रियेहिकं
सोमंपपथुरश्विना १० ॥ २ ॥

सहवामेन षोडश प्रस्कण्वः उषाः प्रागाथम् ।

४८ सहवामेननउषोव्युच्छादुहितर्दिवः । सहद्युम्नेनबृहताविभावरिरायादेवि
दास्वती १ अश्वावतीर्गोमतीर्विश्वसुविदोभूरिच्यवन्तवस्तवे । उदीरयप्रतिमा
सूनृताउषश्चोदराधोमघोनाम् २ उवासोषाउच्छाच्चनुदेवीजीरारथानाम् । ये
अस्याआचरणेषुदध्रिरेसमुद्रेनश्रवस्यवः ३ उषोयेतेप्रयामेषुयुञ्जतेमनोदानाय
सूरयः । अत्राहतत्कण्वएषांकण्वतमोनामगृणातिनृणाम् ४ आघायोषेवसूनर्
युषायातिप्रभुञ्जती । जरयन्तीवृजनंपद्वदीयतउत्पातयतिपक्षिणः ५ ॥ ३ ॥
वियासृजतिसमनंव्य१र्थिनःपदंनवेत्योदती । वयोनकिष्टेपप्तिवांसआसतेव्युष्टौ

वाजिनीवति ६ एषायुक्तपरावतःसूर्यस्योदयनादधि । शतंरथेभिःसुभगोषाइयं
वियात्यभिमानुषान् ७ विश्वमस्यानानामचक्षसेजगज्ज्योतिष्कृणोतिसूनरी ।
अपद्वेषोमघोनीदुहितादिवउषाउच्छदपस्रिधः ८ उषआभाहिभानुनाचन्द्रेणदु-
हितर्दिवः । आवहन्तीभूर्यस्मभ्यंसौभगंव्युच्छन्तीदिविष्टिषु ९ विश्वस्यहिप्राण-
नंजीवनंत्वेवियदुच्छसिसूनरि । सानोरथेनबृहताविभावरिश्रुधिचित्रामघेहवम्
१० ॥ ४ ॥ उषोवाजंहिवंस्वयश्चित्रोमानुषेजने । तेनावहसुकृतोअध्वराँउप
येत्वागृणन्तिवह्नयः ११ विश्वान्देवाँआवहसोमपीतयेन्तरिक्षादुषस्त्वम् । सा-
स्मासुधागोमदश्ववदुक्थ्य१मुषोवाजंसुवीर्यम् १२ यस्यारुशन्तोअर्चयःप्रति
भद्राअदृक्षत । सानोरयिंविश्ववारंसुपेशसमुषाददातुसुग्म्यम् १३ येचिद्धित्वा-
मृषयःपूर्वऊतयेजुहूरेवसेमहि । सानःस्तोमाँअभिगृणीहिराधसोषःशुक्रेणशो-

चिषां १४ उषोयदद्यभानुनाविद्वारांवृणवोदिवः । प्रनोयच्छतादवृकंपृथुच्छर्दिः
प्रदेविगोमतीरिषः १५ संनोरायाबृहताविश्वपेशसामिमिक्ष्वासमिळाभिरा ।
संद्युम्नेनविश्वतुरोषोमहिसंवाजैर्वाजिनीवति १६ ॥ ५ ॥

उषश्वतुः प्रस्कण्वउषाअनुष्टुप्।

४९ उषोभद्रेभिरागहिदिवश्चिद्रोचनादधि । वहन्त्वरुणप्सवउपत्वासोमि-
नोगृहम् १ सुपेशसंसुखंरथंयमध्यस्थाउषस्त्वम् । तेनासुश्रवसंजनंप्रावाद्य
दुहितर्दिवः २ वयश्चित्तेपतत्रिणोद्विपच्चतुष्पदर्जुनि । उषःप्रारन्नृतूँरनुदिवोअ-
न्तेभ्यस्परि ३ व्युच्छन्तीहिरश्मिभिर्विश्वमाभासिरोचनम् । तांत्वामुषर्वसूय-
वोगीर्भिःकण्वाअहूषत ४ ॥ ६ ॥

॥ ३८ ॥

उदुत्यं त्रयोदश प्रस्कण्वः सूर्यो नवाद्या गायत्र्योन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

५० उदुत्यंजातवेदसंदेवंवहन्तिकेतवः । दृशेविश्वायसूर्यम् १ अपत्येतायवोयथानक्षत्रायन्त्यक्तुभिः । सूरायविश्वचक्षसे २ अदृश्रमस्यकेतवोविरश्मयोजनाँअनु । भ्राजन्तोअग्नयोयथा ३ तरणिर्विश्वदर्शतोज्योतिष्कृदसिसूर्य । विश्वमाभासिरोचनम् ४ प्रत्यङ्देवानांविशःप्रत्यङ्ङुदेषिमानुषान् । प्रत्यङ्विश्वंस्वर्दृशे ५ ॥ ७ ॥ येनापावकचक्षसाभुरण्यन्तंजनाँअनु । त्वंवरुणपश्यसि ६ विद्यामेषिरजस्पृथ्वहामिमानोअक्तुभिः । पश्यञ्जन्मानिसूर्य ७ सप्तत्वाहरितोरथेवहन्तिदेवसूर्य । शोचिष्केशंविचक्षण ८ अयुक्तसप्तशुन्ध्युवःसूरोरथस्यनप्त्यः । ताभिर्यातिस्वयुक्तिभिः ९ उद्वयंतमसस्परिज्योतिष्पश्यन्तउत्तरम् । देवंदेवत्रासूर्यमगन्मज्योतिरुत्तमम् १० उद्यन्नद्यमित्रमहआरोहन्नुत्तरांदिवम् । ॥ ३८ ॥

हृद्रोगंममसूर्यहरिमाणंचनाशय ११ शुकेषुमेहरिमाणंरोपणाकासुदध्मसि ।
अथोहारिद्रवेषुमेहरिमाणंनिदध्मसि १२ उदगादयमादित्योविश्वेनसहसासह ।
द्विषन्तंमह्यंरन्धयन्मोअहंद्विषतेरधम् १३ ॥ ८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ ९ ॥

अभित्यं पञ्चदश आङ्गिरसःसव्यइन्द्रोजगती अन्त्येद्वेत्रिष्टुभौ।

५१ अभित्यंमेषंपुरुहूतमृग्मियमिन्द्रंगीर्भिर्मदतावस्वोअर्णवम् । यस्यद्यावोन विचरन्तिमानुषाभुजेमंहिष्ठमभिविप्रमर्चत १ अभीमवन्वन्त्स्वभिष्टिमूतयोन्तरिक्षप्रांतविषीभिरावृतम् । इन्द्रंदक्षासऋभवोमदच्युतंशतक्रतुंजवनीसूनृतारुहत् २ त्वंगोत्रमङ्गिरोभ्योवृणोरपोतात्रयेशतदुरेषुगातुवित् । ससेनंचिद्विमदायावहोवस्वाजावद्रिंवावसानस्यनर्तयन् ३ त्वमपामपिधानावृणोरपाधारयः

पर्वतेदानुमद्वसु । वृत्रंयदिन्द्रशवसावधीरहिमादित्सूर्यंदिव्यारोहयोदृशे ४ त्वं
मायाभिरपमायिनोधमःस्वधाभिर्येअधिशुप्तावजुह्वत । त्वंपिप्रोर्नृमणःप्रारु-
जःपुरःप्रऋजिश्वानंदस्युहत्येष्वाविथ ५॥ १ ॥ त्वंकुत्संशुष्णहत्येष्वाविथारन्धयो
तिथिग्वायशम्बरम् । महान्तंचिदर्बुदंनिक्रमीःपदासनादेवदस्युहत्यायजज्ञिषे ६
त्वेविश्वातविषीसध्र्यग्घितातवराधःसोमपीथायहर्षते । तववज्रश्चिकितेबाह्वो-
र्हितोवृश्चाशत्रोरवविश्वानिवृष्ण्या ७ विजानीह्यार्यान्येचदस्यवोबर्हिष्मतेरन्ध-
याशासदव्रतान् । शाकीभवयजमानस्यचोदिताविश्वेत्तातेसधमादेषुचाकन ८
अनुव्रतायरन्धयन्नपव्रतानाभूभिरिन्द्रःश्नथयन्ननाभुवः । वृद्धस्यचिद्वर्धतोद्यामि-
नक्षतःस्तवानोवम्रोविजघानसन्दिहः ९ तक्षद्यत्तउशनासहसासहोविरोदसी
मज्मनाबाधतेशवः । आत्वावातस्यनृमणोमनोयुजआपूर्यमाणमवहन्नभि

श्रवः १० ॥ १० ॥ मन्दिष्टयदुशनेकाव्येसचाँइन्द्रोवङ्कूवङ्कुतराधितिष्ठति । उग्रो
ययिंनिरपःस्रोतसासृजद्विशुष्णस्यदृंहिताऐरयत्पुरः ११ आस्मारथंवृषपाणेषु
तिष्ठसिशार्यातस्यप्रभृतायेषुमन्दसे । इन्द्रयथासुतसोमेषुचाकनोनर्वाणंश्लो-
कमारोहसेदिवि १२ अददाअर्भांमहतेवचस्यवेकक्षीवतेवृचयामिंद्रसुन्वते ।
मेनाभवोवृषणश्वस्यसुक्रतोविश्वेत्तातेसवनेषुप्रवाच्या १३ इन्द्रोअश्रायिसुध्यो-
निरेकेपज्रेषुस्तोमोदुर्योनयूपः । अश्वयुर्गव्यूरथयुर्वसूयुरिन्द्रइद्रायःक्षयतिप्रयन्ता
१४ इदंनमोवृषभायस्वराजेसत्यशुष्मायतवसेवाचि । अस्मिन्निन्द्रवृजनेस-
र्ववीराःस्मत्सूरिभिस्तवशर्मन्त्स्याम १५ ॥ ११ ॥

संसु पञ्चदश सव्यइन्द्रो जगती त्रयोदश्यन्त्येत्रिष्टुभौ ।

५२ त्यंसुमेषंमहयास्वर्विदंशतंयस्यसुभ्वःसाकमीरते । अत्यंनवाजंहवन-

 स्यदंरथमेन्द्रंववृत्यामवसेसुवृक्तिभिः १ सपर्वतोनधरुणेष्वच्युतःसहस्रमूति-
स्तविषीषुवावृधे । इन्द्रोयद्वृत्रमवधीन्नदीवृतमुब्जन्नर्णांसिजर्हृषाणोअन्धसा २
 सहिद्वरोद्वरिषुवव्रऊधनिचन्द्रबुध्नोमदवृद्धोमनीषिभिः । इन्द्रंतमह्वेस्वपस्ययाधि-
यामंहिष्ठरातिंसहिपप्रिरन्धसः ३ आयंपृणन्तिदिविसद्मबर्हिषःसमुद्रंनसुभ्व१ः
स्वाअभिष्टयः । तंवृत्रहत्येअनुतस्थुरूतयःशुष्माइन्द्रमवाताअह्रुतप्सवः ४ अभि
स्ववृष्टिंमदेअस्ययुध्यतोरघ्वीरिवप्रवणेसस्रुरूतयः ।इन्द्रोयद्वज्रीधृषमाणोअन्धसा
भिनद्वलस्यपरिधीँरिवत्रितः ५ ॥ १२ ॥ परीघृणाचरतितित्विषेशवोपोवृ-
त्वीरजसोबुध्नमाशयत् । वृत्रस्ययत्प्रवणेदुर्गृभिश्वनोनिजघन्थहन्वोरिन्द्रतन्य-
तुम् ६ ह्रदंनहित्वान्यृषन्त्यूर्मयोब्रह्माणीन्द्रतवयानिवर्धना । त्वष्टाचित्तेयुज्यंवा-
वृधेशवस्ततक्षवज्रमभिभूत्योजसम् ७ जघन्वाँउहरिभिःसंभृतक्रतविन्द्रवृत्रं

मनुंषेगातुयन्नपः । अयंच्छथाबाह्वोर्वज्रंमायसमधांरयोदिव्यासूर्यंदृशे ८ बृहत्स्व
श्चंन्द्रममंवद्यदुक्थ्य१मकृंण्वतभियसारोहंणंदिवः । यन्मानुंषप्रधनाइन्द्रंमूतयः
स्वंर्नृषाचोंमरुतोमंदन्ननुं ९ द्यौश्चिंदस्यामंवाँअहेंःस्वनादयोंयवीद्भियसाव-
ज्रंइन्द्रते । वृत्रस्ययद्बद्बधानस्यंरोदसीमदेंसुतस्यशवसाभिंनच्छिरंः १० ॥ १३ ॥
यदिन्न्विंन्द्रपृथिवीदशंभुजिरहांनिविश्वाततनंन्तकृष्टयंः । अत्राहंतेमघवन्विश्रुं-
तंसहोद्यामनुशवंसाबर्हंणाभुवत् ११ त्वमस्यपारेरजंसोव्योंमनःस्वभूंत्योजा
अवंसेधृषन्मनः । चकृषेभूमिंप्रतिमानमोजंसोपःस्वंःपरिभूरेष्यादिवंम् १२
त्वंभुंवःप्रतिमानंपृथिव्याऋष्ववींरस्यबृहतःपतिंर्भूः । विश्वमाप्राअन्तरिंक्षंमहि-
त्वासत्यमद्धानकिंरन्यस्त्वावांन् १३ नयस्यद्यावांपृथिवीअनुव्यचोनसिन्धंवो
रजंसोअन्तंमानशुः । नोतस्ववृंष्टिंमदेंअस्ययुध्यंतएकोअन्यच्चंकृषेविश्वंमानुष-

कू १४ आर्चन्नत्रंमरुतःसस्मिंन्नाजौविश्वेदेवासोअमदन्ननुत्वा । वृत्रस्ययद्भृष्टि-
मतांवधेननित्वमिंन्द्रप्रत्यानंजघन्थं १५ ॥ १४ ॥
॥ ४१ ॥

न्यूष्वेकादश सव्यइन्द्रोजगती अन्त्येत्रिष्टुभौ ।

५३ न्यू३षुवाचंप्रमहेभंरामहेगिरइन्द्रांयसदंनेविवस्वंतः । नूचिद्धिरत्नंसस-
तामिवाविंदन्नदुष्टुतिर्द्रविणोदेषुंशस्यते १ दुरोअश्वंस्यदुरइंन्द्रगोरंसिदुरोयवंस्यव-
सुंनइनस्पतिंः । शिक्षानरःप्रदिवोअकांमकर्शनःसखासखिंभ्यस्तामिदंगृंणीम-
सि २ शचींवइन्द्रपुरुकृद्द्युमत्तमतवेदिदमभितंश्चेकितेवसुं । अतःसंगृभ्याभि-
भूतआभंरमात्वायतोजंरितुःकामंमूनयीः ३ एभिर्द्युभिंःसुमनांएभिरिन्दुंभिर्नि-
रुन्धानोअमंतिंगोभिंरश्विनां । इन्द्रेंणदस्युंदरयंन्तइन्दुंभिर्युतद्वेषसःसमिषारंभे
महि ४ समिंन्द्ररायासमिषारंभेमहिसंवाजेंभिःपुरुश्चन्द्रैरभिद्युंभिः । संदेव्याप्र- ॥ ४१ ॥

मत्यावीरशुष्मयागोअग्रयाश्ववत्यारभेमहि ५ ॥ १५ ॥ तेत्वामदाअमदन्ता-
निवृष्ण्यातेसोमासोवृत्रहत्येषुसत्पते । यत्कारवेदशवृत्राण्यप्रतिबर्हिष्मतेनिसह
स्राणिबर्हयः ६ युधायुधमुपघेदेषिधृष्णुयापुरापुरंसमिदंहंस्योजसा । नम्याय-
दिन्द्रसख्यापरावतिनिबर्हयोनमुचिंनाममायिनम् ७ त्वंकरञ्जमुतपर्णयंवधीस्ते-
जिष्ठयातिथिग्वस्यवर्तनी । त्वंशतावङ्गृदस्याभिनत्पुरोनानुदःपरिषूताऋजि
श्वना ८ त्वमेताञ्जनराज्ञोद्विर्दशाबन्धुनासुश्रवसोपजग्मुषः । षष्टिंसहस्रानव-
तिंनवश्रुतोनिचक्रेणरथ्यादुष्पदावृणक् ९ त्वमाविथसुश्रवसंतवोतिभिस्तवत्रा
मभिरिन्द्रतूर्वयाणम् । त्वमस्मैकुत्समतिथिग्वमायुंमहेराज्ञेयूनेअरन्धनायः १०
यउदृचीन्द्रदेवगोपाःसखायस्तेशिवतमाअसाम । त्वांस्तोषामत्वयासुवीराद्रा-
घीयआयुःप्रतरंदधानाः ११ ॥ १६ ॥

मानएकादश सव्यइन्द्रोजगतीषष्ठ्यष्टमीनवम्येकादशीचत्रिष्टुभः ।

५४ मानोअस्मिन्मघवन्पृत्स्वंहसिनहितेअन्तःशवसःपरीणशे । अक्रन्दयो
नद्यो३रोरुवद्वनाकथानक्षोणीर्भियसासमारत १ अर्चाशक्रायशाकिनेशचीव-
तेशृण्वन्तमिन्द्रंमहयन्नभिष्टुहि । योधृष्णुनाशवसारोदसीउभेवृषावृषत्वावृषभो
न्यृञ्जते २ अर्चादिवेबृहतेशूष्यं१वचःस्वक्षत्रंयस्यधृषतोधृषन्मनः । बृहच्छ्रवा
असुरोबर्हणाकृतःपुरोहरिभ्यांवृषभोरथोहिषः ३ त्वंदिवोबृहतःसानुकोपयोव
त्मनाधृषताशंबरंभिनत् । यन्मायिनोव्रन्दिनोमन्दिनाधृषच्छितांगभस्तिमश-
निंपृतन्यसि ४ नियद्वृणक्षिश्वसनस्यमूर्धनिशुष्णस्यचिद्व्रन्दिनोरोरुवद्वना । प्रा-
चीनेनमनसाबर्हणावतायदद्याचित्कृणवःकस्त्वापरि ५ ॥ १७ ॥ त्वमाविथ-
नर्यंतुर्वशंयदुंत्वंतुर्वीतिंवय्यंशतक्रतो । त्वंरथमेतशंकृत्व्येधनेत्वंपुरोनवतिंदम्भ-

योनवं ६ सघाराजासत्पतिःशूशुवज्जनोरातहव्यःप्रतियःशासमिन्वति । उ-
क्थावायोअभिगृणातिराधसादानुरस्माउपरापिन्वतेदिवः ७ असमंक्षत्रमसमा
मनीषाप्रसोमपाअपसासन्तुनेमे । येतइन्द्रददुषोवर्धयन्तिमहिक्षत्रंस्थविरंवृ-
ष्ण्यंच ८ तुभ्येदेतेबहुलाअद्रिदुग्धाश्चमूषदश्चमसाइन्द्रपानाः । व्यश्नुहितर्पया
काममेषामथामनोवसुदेयायकृष्व ९ अपामतिष्ठद्धरुणह्वरंतमोन्तर्वृत्रस्यजठरे-
षुपर्वतः । अभीमिन्द्रोनद्योवव्रिणाहिताविश्वाअनुष्ठाःप्रवणेषुजिघ्नते १० सशे-
वृधमधिधाद्युम्नमस्मेमहिक्षत्रंजनाषाळिन्द्रतव्यम् । रक्षाचनोमघोनःपाहिस-
रीन्रायेचनःस्वपत्याइषेधाः ११ ॥ १८ ॥

दिवश्चिदष्टौ सव्यइन्द्रोजगती ।

५५ दिवश्चिदस्यवरिमाविपप्रथइन्द्रंनमह्नापृथिवीचनप्रति । भीमस्तुविष्मा-

ञ्चर्षणिभ्यआतपःशिशीतेवज्रंतेजसेनवंसगः १ सोअर्णवोननद्यःसमुद्रियःप्रतिगृ-
भ्णातिविश्रितावरीमभिः । इन्द्रःसोमस्यपीतयेवृषायतेसनात्सयुध्मओजसा
पनस्यते २ त्वंतमिन्द्रपर्वतंनभोजसेमहोनृम्णस्यधर्मणामिरज्यसि । प्रवीर्ये-
णदेवतातिचेकितेविश्वस्माउग्रःकर्मणेपुरोहितः ३ सइद्वनेनमस्युभिर्वचस्यते
चारुजनेषुप्रब्रुवाणइन्द्रियम् । वृषाछन्दुर्भवतिहर्यतोवृषाक्षेमेणधेनांमघवायदि-
न्वति ४ सइन्महानिसमिथानिमज्मनाकृणोतियुध्मओजसाजनेभ्यः । अधा
चनश्रद्दधतित्विषीमतइन्द्रायवज्रंनिघनिघ्नतेवधम् ५ ॥ १९ ॥ सहिश्रवस्युः
सदनानिकृत्रिमाक्ष्मयावृधानओजसाविनाशयन् । ज्योतींषिकृण्वन्नवृकाणि
यज्यवेवसुक्रतुःसर्तवाअपःसृजत् ६ दानायमनःसोमपावन्नस्तुतेर्वाञ्चाहरी
वन्दनश्रुदाकृधि । यमिष्ठासःसारथयोयइन्द्रतेनत्वाकेताआदभ्नुवन्तिभूर्णयः ७

अप्रक्षितंवसुबिभर्षिहस्तयोरषाळ्हंसहस्तन्विश्रुतोदधे । आवृतासोवतासोनकर्तृभिस्तनूषुतेक्रतवइन्द्रभूरयः ८ ॥ २० ॥

एषप्रषट् सव्यइन्द्रोजगती ।

५६ एषप्रपूर्वीरवतस्यंचम्रिषोत्योनयोषामुदयंस्तभुर्वणिः । दक्षंमहेपाययते
हिरण्ययंरथमावृत्याहरियोगमृभ्वसम् १ तंगूर्तयोनेमन्निषःपरीणसःसमुद्रंनसं
चरणेसनिष्यवः । पतिंदक्षस्यविदथस्यनूसहोगिरिंनवेनाअधिरोहतेजसा २
सतुर्वणिर्महाँअरेणुपौंस्येगिरेर्भृष्टिर्नभ्राजतेतुजाशवः । येनशुष्णंमायिनमाय
सोमदेदुध्रआभूषुरामयन्निदामनि ३ देवीयदितविषीत्वावृधोतयइन्द्रंसिषक्त्युषसंनसूर्यः । योधृष्णुनाशवसाबाधतेतमइयर्तिरेणुंबृहदर्हरिष्वणिः ४ वियत्तिरो
धरुणमच्युतंरजोतिष्ठिपोदिवआतासुबर्हणा । स्वर्मीळ्हेयन्मदइन्द्रहर्ष्याहन्वृत्रं

निरपामौब्जोअर्णवम् ५ त्वंदिवोधरुणंधिषओजंसापृथिव्याइन्द्रसदनेषुमाहि-
नः । त्वंसुतस्यमदेअरिणाअपोविवृत्रस्यंसमयापाष्यारुजः ॥ ६ ॥ २१ ॥

प्रमंहिष्ठाय षट् सव्यइन्द्रोजगती ।

५७ प्रमंहिष्ठायबृहतेबृहद्रयेसत्यशुष्मायतवसेमतिंभरे । अपामिवप्रवणेय-
स्यदुर्धरंराधोविश्वायुशवसेअपावृतम् १ अधतेविश्वमनुहासदिष्टयआपोनिम्ने-
वसवनाहविष्मतः । यत्पर्वतेनसमशीतहर्यतइन्द्रस्यवज्रःश्नथिताहिरण्ययः २
अस्मैभीमायनमसासमध्वरउषोनशुभ्रआभरापनीयसे । यस्यधामश्रवसेना-
मेन्द्रियंज्योतिरकारिहरितोनायसे ३ इमेतइन्द्रतेवयंपुरुष्टुतयेत्वारभ्यचरामसि
प्रभूवसो । नहित्वदन्योगिर्वणोगिरःसघत्क्षोणीरिवप्रतिनोहर्यतद्वचः ४ भूरित
इन्द्रवीर्यं१तवस्मस्यस्यस्तोतुर्मघवन्काममापृण । अनुतेद्यौर्बृहतीवीर्यंममइयंच

तेपृथिवीनैमओजंसे ५ त्वंतमिन्द्रपर्वतंमहामुरुंवज्रेणवज्रिन्पर्वशश्चंकर्तिथ । अवा-
सृजोनिवृंताःसर्तवाअपःसत्राविश्वंदधिषेकेवंलंसहंः ६ ॥ २२ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले दशमोनुवाकः ॥ १० ॥

नूचिन्नव गौतमोनोधा अग्निर्जगती अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

५८ नूचित्सहोजाअमृतोनितुंन्दतेहोतायद्दूतोअभंवद्विवस्वंतः । विसाधिंष्ठे-
भिःपथिभीरजोंममआदेवतांताहविषांविवासति १ आस्वमद्मंयुवमांनोअजरं-
स्तृष्वंविष्यन्नंतसेषुंतिष्ठति । अत्योनपृष्ठंप्रुंषितस्यंरोचतेदिवोनसानुंस्तनयंन्नचि-
क्रदत् २ क्राणारुद्रेभिर्वसुंभिःपुरोहिंतोहोतानिषंत्तोरयिषाळमंर्त्यः । रथोनवि-
क्ष्वृंञ्जसानआयुषुव्यांनुषग्वार्यांदेवऋंण्वति ३ विवातंजूतोअतसेषुंतिष्ठतेवृथांजु-
हूभिःसृण्यांतुविष्वणिंः । तृषुयदंग्नेवनिनोंवृषायसेकृष्णंतएमरुशंदूर्मेअजर ४

ऋ. सं. तपुर्जम्भोवनआवातचोदितोयूथेनसाह्वाँअववातिवंसगः । अभिव्रजन्नक्षितंपाज- अ.१अ.४
सारजःस्थातुश्चरथंभयतेपतत्रिणः ५ ॥ २३ ॥ दधुष्ट्वाभृगवोमानुषेष्वारयिंन
॥ ४८ ॥ चारुंसुहवंजनेभ्यः । होतारमग्नेअतिथिंवरेण्यंमित्रंनशेवंदिव्यायजन्मने ६ हो-
तारंसप्तजुह्वो३यजिष्ठंयंवाघतोवृणतेअध्वरेषु । अग्निंविश्वेषामरतिंवसूनांसपर्या-
मिप्रयसायामिरत्नम् ७ अच्छिद्रासूनोसहसोनोअद्यस्तोतृभ्योमित्रमहःशर्मय-
च्छ । अग्नेगृणन्तमंहसउरुष्योर्जोनपात्पूर्भिरायसीभिः ८ भवावरूथंगृणतेवि-
भावोभवामघवन्मघवद्भ्यःशर्म । उरुष्याग्नेअंहसोगृणन्तंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जग-
म्यात् ९ ॥ २४ ॥

वयाइत्सप्त नोधावैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

५९ वयाइदग्नेअग्नयस्तेअन्येत्वेविश्वेअमृतामादयन्ते । वैश्वानरनाभिरसि ॥ ४८ ॥

क्षितीनांस्थूणेवजनाँउपमिद्ययन्थ १ मूर्धादिवोनाभिरग्निःपृथिव्याअथाभवद-
रतीरोदस्योः । तंत्वादेवासोजनयन्तदेवंवैश्वानरज्योतिरिदार्याय २ आसूर्ये
नरश्मयोध्रुवासोवैश्वानरेदधिरेग्नावसूनि । यापर्वतेष्वोषधीष्वप्सुयामानुषेष्व-
सितस्यराजा ३ बृहतीइवसूनवेरोदसीगिरोहोतामनुष्यो३नदक्षः । स्वर्वतेसत्य-
शुष्मायपूर्वीर्वैश्वानरायनृतमाययह्वीः ४ दिवश्चित्तेबृहतोजातवेदोवैश्वानरप्ररि-
रिचेमहित्वम् । राजाकृष्टीनामसिमानुषीणांयुधादेवेभ्योवरिवश्चकर्थ ५ प्रनू
महित्वंवृषभस्यवोचंयंपूरवोवृत्रहणंसचन्ते । वैश्वानरोदस्युमग्निर्जघन्वाँअ-
धूनोत्काष्ठाअवशंबरंभेत् ६ वैश्वानरोमहिम्नाविश्वकृष्टिर्भरद्वाजेषुयजतोविभा
वा । शातवनेयेशतिनीभिरग्निःपुरुणीथेजरतेसूनृतावान् ७ ॥ २५ ॥

वह्नि पञ्च नोधाग्निस्त्रिष्टुप्।

६० वह्निंयशसंविदथस्यकेतुंसुप्राव्यंदूतंसद्योअर्थम् । द्विजन्मानंरयिमिं
वप्रशस्तंरातिंभरद्भृगवेमातरिश्वा १ अस्यशासुरुभयासःसचन्तेहविष्मन्तउ-
शिजोयेचमर्ताः । दिवश्चित्पूर्वोन्यसादिहोतापृच्छयोविश्पतिर्विक्षुवेधाः २ तं-
नव्यसीहृदआजायमानमस्मत्सुकीर्तिर्मधुजिह्वमश्याः । यमृत्विजोवृजनेमा-
नुषासःप्रयस्वन्तआयवोजीजनन्त ३ उशिक्पावकोवसुर्मानुषेषुवरेण्योहोता-
धायिविक्षु । दमूनागृहपतिर्दमआँअग्निर्भुवद्रयिपतीरयीणाम् ४ तंत्वावयंपतिं-
मग्नेरयीणांप्रशंसामोमतिभिर्गोतमासः । आशुंनवाजंभरंमर्जयन्तःप्रातर्मक्षू
धियावसूर्जगम्यात् ५ ॥ २६ ॥

अस्माइदुषोळश नोधाइन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

६१ अस्माइदुप्रतवसेंतुरायप्रयोनहर्मिस्तोमंमाहिंनाय । ऋचींषमायाध्रिंग-
वओहमिन्द्रांयब्रह्मांणिराततंमा १ अस्माइदुप्रयंइवप्रयंसिभरांम्यांगूषंबाधेंसुवृ
क्ति । इन्द्रांयहृदामनंसामनीषाप्रत्नायपत्येधियोंमर्जयन्त २ अस्माइदुत्यमुंपमं
स्वर्षांभरांम्यांगूषमास्येंन । मंहिंष्ठमच्छोंक्तिभिर्मतीनांसुवृक्तिभिंःसूरिंवांवृधध्यै
३ अस्माइदुस्तोमंसंहिंनोमिरथंनतष्टेंवतत्सिंनाय । गिरंश्चगिर्वाहसेसुवृक्तीन्द्रां-
यविश्वमिन्वंमेधिंराय ४ अस्माइदुसप्तिंमिवश्रवस्येन्द्रांयार्कंजुह्वा३समंञ्जे ।
वीरंदानौकंसंवन्दध्यैपुरांगूर्तश्रंवसंदर्माणंम् ५ ॥ २७ ॥ अस्माइदुत्वष्टांतक्षद्व-
ज्रंस्वपंस्तमंस्वर्यं१रणांय । वृत्रस्यंचिद्विदद्येनमर्मंतुजन्नीशांनस्तुजताकियेधाः
६ अस्येदुंमातुःसवंनेषुसद्योमहःपितुंपंपिवाञ्चार्वन्ना । मुषायद्विष्णुंःपचतंसहीं-

यान्विध्यंद्वराहंतिरोअद्रिमस्ता ७ अस्माइदुग्नाश्चिद्देवपत्नीरिन्द्रायार्कमहिहत्यं-
ऊवुः । परिद्यावापृथिवीजंभ्रउर्वीनास्यतेमहिमानंपरिष्टः ८ अस्येदेवप्ररिरिचे
महित्वंदिवस्पृथिव्याःपर्यन्तरिक्षात् । स्वराळिन्द्रोदमआविश्वगूर्तःस्वरिरमत्रोव-
वक्षेरणाय ९ अस्येदेवशवसाशुषन्तंविवृश्चद्वज्रेणवृत्रमिन्द्रः । गानव्राणाअव-
नीरमुञ्चदभिश्रवोदावनेसचेताः १० ॥ २८ ॥ अस्येदुत्वेषसारन्तसिन्धवःप-
रियद्वज्रेणसीमयच्छत् । ईशानकृद्दाशुषेदशस्यन्तुर्वीतयेगाधंतुर्वणिःकः ११ अ-
स्माइदुप्रभरातूतुजानोवृत्रायवज्रमीशानःकियेधाः । गोर्नपर्वविरदातिरश्चेष्य-
न्नर्णांस्यपांचरध्यै १२ अस्येदुप्रब्रूहिपूर्व्याणितुरस्यकर्माणिनव्यउक्थैः । युधेय-
दिष्णानआयुधान्यृघायमाणोनिरिणातिशत्रून् १३ अस्येदुभियागिरयश्चदृळ्हा
द्यावाचभूमाजनुषस्तुजेते । उपोवेनस्यजोगुवानओणिंसद्योभुवद्वीर्यायनोधाः

१४ अस्मादिदु त्यदनुदाय्येषामेको यद्वव्ने भूरेरीशानः । प्रैतं शंसूर्यं पस्पृधानं सौव-
श्व्ये सुष्विंमावदिन्द्रः १५ एवा ते हारियोजना सुवृक्तीन्द्र ब्रह्माणि गोतंमासो अक्रन्
। ऐषु विश्वपेशसं धियं धाः प्रातर्मक्षू धियावंसुर्जगम्यात् १६ ॥ २१ ॥ ॐ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

प्रसप्तोनात्वंनववृषणेपञ्चोनामारुतंत्रिष्टुबन्तंपरमाग्नेयमैन्द्रात्पश्चादशपराशरःशाक्त्योद्वैपदंतद्रायिर्व-
नेषुश्रीणञ्छुक्रोवनेमैकादशोपप्रदशानिकाव्यारायिनोंपप्रयन्तोनवगोतमोराहूगणोगायत्रंतुजुषस्वपञ्च-
कातेकथाभित्वागायत्रंतुहिरण्यकेशोद्वादशाद्यौतृचौत्रैष्टुभौष्णिहौपूर्वोग्नयेवामध्यमायेत्थाषोळशैन्द्रंपा-
ङ्क्तंहि ॥ (यामिसस्यांनिपातिनोदध्यङ्ङमनुरथर्वाचेति) ॥ ५ ॥

प्रमन्महे त्रयोदश नोधाइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

६२ ॐ॥ प्रमंन्महे शवसानायं शूषमांगूषं गिर्वणसे अङ्गिरस्वत् । सुवृक्तिभिः स्तुवतऋ

ग्मि यायाचौंमार्कंनरेविश्रुताय१ प्रवोंमहेमहिनमोंभरध्वमांगूष्यंशवसानायसा-
मं। येनांनःपूर्वेंपितरःपदज्ञाअर्चंन्तोअङ्गिरसोगाअविंन्दन् २ इन्द्रस्याङ्गिरसांचेष्टौ
विदत्सरमातनंयायधासिम्। बृहस्पतिंर्भिनदद्रिंविदद्गाःसमुस्त्रियांभिर्वावशंतनरंः
३ ससुष्टुभासस्तुभासप्तविप्रैःस्वरेणाद्रिंस्वर्योऽ३ नवंग्वैः। सरण्युभिःफलिगमिंन्द्र
शक्रवलंरवेंणदरयोदशंग्वैः ४ गृणानोअङ्गिरोभिर्दस्मविवंरुषसासूर्यैणगोभिर-
न्धंः। विभूम्यांअप्रथयइन्द्रसानुंदिवोरजउपंरमस्तभायः ५ ॥ १ ॥ तदुप्रयंक्ष-
तममस्यकर्मंदस्मस्यचारुंतममस्तिदंसंः। उपह्वरेयदुपंराअपिंन्वन्मध्वंर्णसोनद्य१ः
श्वतंस्रः ६ द्विताविवंव्रेसनजासनीळेअयास्यःस्तवंमानेभिरर्कैः। भगोनमे
नेपरमेव्योमन्नधांरयद्रोदंसीसुदंसाः ७ सनाद्दिवंपरिभूमाविरूपेपुनर्भुवायुवती
स्वेभिरेवैः। कृष्णेभिरक्तोषारुशंद्भिर्वपुंर्भिराचंरतोअन्यान्यां ८ सनेमिसख्यं

स्वपस्यमानःसूनुर्दाधारशवसासुदंसाः । आमासुचिद्दधिषेपक्वमन्तःपयःकृष्णा-
सुरुशद्रोहिणीषु ९ सनात्सनीळाअवनीरवाताव्रतारक्षन्तेअमृताःसहोभिः। पुरूस-
हस्राजनयोनपत्नीर्दुवस्यन्तिस्वसारोअह्रयाणम् १० ॥ २ ॥ सनायुवोनमसा
नव्योअर्कैर्वसूयवोमतयोदस्मदद्रुः । पतिंनपत्नीरुशतीरुशन्तंस्पृशन्तित्वाशव-
सावन्मनीषाः ११ सनादेवतवरायोगभस्तौनक्षीयन्तेनोपदस्यन्तिदस्म । द्यु-
माँअसिक्रतुमाँइन्द्रधीरःशिक्षाशचीवस्तवनःशचीभिः १२ सनायतेगोतमइन्द्र
नव्यमतक्षद्ब्रह्महरियोजनाय । सुनीथायनःशवसाननोधाःप्रातर्मक्षूधियावसु-
र्जगम्यात् १३ ॥ ३ ॥

त्वं महान्नोधा इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

६३ त्वंमहाँइन्द्रयोहशुष्मैर्द्यावाजज्ञानःपृथिवीअमेधाः । यद्धतेविश्वागिरय

श्चिदभ्वाभियादृह्ळासःकिरणानैजन् १ आयद्धरीइन्द्रविव्रतावेरातेवज्रंजरिता
बाह्वोर्धात् । येनाविहर्यतक्रतोअमित्रान्पुरंइष्णासिपुरुहूतपूर्वीः २ त्वंसत्यइन्द्र
धृष्णुरेतान्त्वमृभुक्षानर्यस्त्वंषाट् । त्वंशुष्णंवृजनेपृक्षआणौयूनेकुत्सायद्युमतेस-
चाहन् ३ त्वंहत्यदिन्द्रचोदीःसखावृत्रंयद्वज्रिन्वृषकर्मन्नुभ्नाः । यद्धशूरवृषमणः
पराचैर्विदस्यूँर्योनावकृतोवृथाषाट् ४ त्वंहत्यदिन्द्रारिषण्यन्दृह्ळस्यचिन्मर्तानाम-
जुष्टौ । व्य१स्मदाकाष्ठाअर्वतेवर्घनेववज्रिञ्छ्नथिह्यमित्रान् ५ ॥ ४ ॥ त्वांह
त्यदिन्द्रार्णसातौस्वर्मीह्ळेनरआजाहवन्ते । तवस्वधावइयमासमर्यऊतिर्वाजेष्व-
तसाय्याभूत् ६ त्वंहत्यदिन्द्रसप्तयुध्यन्पुरोवज्रिन्पुरुकुत्सायदर्दः । बर्हिर्नयत्सु-
दासेवृथावर्गंहोराजन्वरिवःपूरवेकः ७ त्वंत्यानइन्द्रदेवचित्रामिषमापोनपीपयः
परिज्मन् । ययाशूरप्रत्यस्मभ्यंयंसित्मनमूर्जंनविश्वधक्षरध्यै ८ अकारितइन्द्र

गोतमेभिर्ब्रह्माण्योक्तानमसाहरिभ्याम् । सुपेशसंवाजमाभरानःप्रातर्मक्षूधि-
यावसुर्जगम्यात् १ ॥ ५ ॥

वृषणे पञ्चदश नोधा मरुतो जगती अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६४ वृष्णेशर्धायसुमखायवेधसेनोधःसुवृक्तिंप्रभरामरुद्भ्यः । अपोनधीरोम-
नसासुहस्त्योगिरःसमञ्जेविदथेष्वाभुवः १ तेजज्ञिरेदिवऋष्वासउक्षणोरुद्रस्यम-
र्याअसुराअरेपसः । पावकासःशुचयःसूर्याइवसत्वानोनद्रप्सिनोघोरवर्पसः २ यु-
वानोरुद्राअजराअभोग्घनोववक्षुरध्रिगावःपर्वताइव । दृळ्हाचिद्विश्वाभुवनानि
पार्थिवाप्रच्यावयन्तिदिव्यानिमज्मना ३ चित्रैरञ्जिभिर्वपुषेव्यञ्जतेवक्षःसुरु-
क्माँअधियेतिरेशुभे । अंसेष्वेषांनिमिमृक्षुरृष्टयःसाकंजज्ञिरेस्वधयादिवोनरः
४ ईशानकृतोधुनयोरिशादसोवातान्विद्युतस्तविषीभिरक्रत । दुहन्त्यूधर्दिव्या-

निधूतयोभूमिंपिन्वन्तिपयसापरिज्रयः ५ ॥ ६ ॥ पिन्वन्त्यपोमरुतःसुदानवः
पयोघृतवद्विदथेष्वाभुवः । अत्यंनमिहेविनयन्तिवाजिनमुत्संदुहन्तिस्तनयन्तम-
क्षितम् ६ महिषासोमायिनश्चित्रभानवोगिरयोनस्वतवसोरघुष्यदः । मृगाइव-
हस्तिनःखादथावनायदारुणीषुतविषीरयुग्ध्वम् ७ सिंहाइवनानदतिप्रचेतसःपि-
शाइवसुपिशोविश्ववेदसः । क्षपोजिन्वन्तःपृषतीभिर्ऋष्टिभिःसमित्सबाधःशव-
साहिमन्यवः ८ रोदसीआवदतागणश्रियोनृषाचःशूराःशवसाहिमन्यवः । आ
वन्धुरेष्वमतिर्नदर्शताविद्युन्नतस्थौमरुतोरथेषुवः ९ विश्ववेदसोरयिभिःसमोक-
सःसंमिश्लासस्तविषीभिर्विरप्शिनः । अस्तारइषुंदधिरेगभस्त्योरनन्तशुष्मावृ-
षखादयोनरः १० ॥ ७ ॥ हिरण्ययेभिःपविभिःपयोवृधउज्जिघ्नन्तआपथ्यो३
नपर्वतान् । मखाअयासःस्वसृतोध्रुवच्युतोदुध्रकृतोमरुतोभ्राजदृष्टयः ११ घृ-

षुंपावकंवनिनंविचर्षणिंरुद्रस्यसूनुंहवसागृणीमसि । रजस्तुरंतवसंमारुतंगण-
मृजीषिणंवृषणंसश्चतश्रिये १२ प्रनूसमर्तःशवसाजनाँअतितस्थौवऊतीमरुतो-
यमावत । अर्वद्भिर्वाजंभरतेधनानृभिरापृच्छ्यंक्रतुमाक्षेतिपुष्यति १३ चर्कृत्यं
मरुतःपृत्सुदुष्टरंद्युमन्तंशुष्मंमघवत्सुधत्तन । धनस्पृतमुक्थ्यंविश्वचर्षणितोकंपु-
ष्येमतनयंशतंहिमाः १४ नूष्ठिरंमरुतोवीरवन्तमृतीषाहंरयिमस्मासुधत्त ।
सहस्रिणंशतिनंशूशुवांसंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् १५ ॥ ८ ॥ इति शाकल-
र्क्संहितायां प्रथमे मण्डल एकादशोऽनुवाकः ॥ ११ ॥

पश्वा दश शाक्त्यः पराशरोऽग्निर्द्विदपा विराट् ।

६५ पश्वानतायुंगुहाचतन्तंनमोयुजानंनमोवहन्तम् । सजोषाधीराःपदैरनु
ग्मन्नुपत्वासीदन्विश्वेयजत्राः १ ऋतस्यदेवाअनुव्रतागुर्भुवत्परिष्टिर्द्यौर्नभूम ।

वर्धन्तीमापःपन्वासुशिश्विमृतस्ययोनागर्भेसुजातम् २ पुष्टिर्नरण्वाक्षितिर्नपृथ्वी
गिरिर्नभुज्मक्षोदोनशंभु । अत्योनाज्मन्त्सर्गप्रतक्तःसिन्धुर्नक्षोदःकईंवराते ३

जामिः सिन्धूनांभ्रातेवस्वस्रामिभ्यान्नराजावनान्यत्ति । यद्वातजूतोवनाऽव्यस्था-
दग्निर्हदातिरोमापृथिव्याः ४ श्वसित्यप्सुहंसोनसीदन्क्रत्वाचेतिष्ठोविशामुषर्भु-
त् । सोमोनवेधाऋतप्रजातःपशुर्नशिश्वाविभुर्दूरेभाः ५ ॥ १ ॥

रयिर्दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६६ रयिर्नचित्रासूरोनसंदृगायुर्नप्राणोनित्योतसूनुः । तक्वानभूर्णिर्वनासि-
षक्तिपयोनधेनुःशुचिर्विभावा १ दाधारक्षेममोकोनरण्वोयवोनपक्वोजेताजना-
नाम् । ऋषिर्नस्तुभ्वाविक्षुप्रशस्तोवाजीनप्रीतोवयोदधाति २ दुरोकशोचिःक्र-
तुर्ननित्योजायेवयोनावरंविश्वस्मै । चित्रोयदभ्राट्श्वेतोनविक्षुरथोनरुक्मीत्वेषः

समत्सु ३ सेनेवसृष्टामंदधात्यस्तुर्नदिद्युत्त्वेषप्रतीका । यमोहंजातोयमोजनित्वं
जारःकनीनांपतिर्जनीनाम् ४ तंवश्चराथावयंवसत्यास्तंनगावोनक्षन्तइद्धम् ।
सिन्धुर्नक्षोदःप्रनीचीरैनोन्नवन्तगावःस्व१र्दृशीके ५ ॥ १० ॥

वनेषु दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६७ वनेषुजायुर्मर्तेषुमित्रोवृणीतेश्रुष्टिंराजेवाजुर्यम् । क्षेमोनसाधुःक्रतुर्नभद्रोभुवत्स्वाधीर्होताहव्यवाट् १ हस्तेदधानोनृम्णाविश्वान्यमेदेवान्धाद्गुहानिषीदन् । विदन्तीमत्रनरोधियंधाहृदायत्तष्टान्मन्त्राँअशंसन् २ अजोनक्षांदाधारपृथिवींतस्तम्भद्यांमन्त्रेभिःसत्यैः । प्रियापदानिपश्वोनिपाहिविश्वायुरग्नेगुहागुहंगाः ३ यईंचिकेतगुहाभवन्तमायःससादधारामृतस्य । वियेचृतन्त्यृतासपन्तआदिद्वसूनिप्रववाचास्मै ४ वियोवीरुत्सुरोधन्महित्वोतप्रजाउतप्रसूष्वन्तः । चित्तिर-

ऋ. सं. पादमैविश्वायुःसद्मेवधीराःसंमायचक्रुः ५ ॥ ११ ॥ अ.१अ.५

श्रीणन्दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

॥ ५२ ॥ ६८ श्रीणन्नुपस्थाद्दिवंभुरण्युःस्थातुश्चरथमक्तून्व्यूर्णोत् । परियदेषामेकोवि-
श्वेषांभुवद्देवोदेवानांमहित्वा १ आदित्तेविश्वेक्रतुंजुषन्तशुष्काद्यद्देवजीवोजनि-
ष्ठाः । भजन्तविश्वेदेवत्वंनामऋतंसपन्तोअमृतमेवैः २ ऋतस्यप्रेषाऋतस्यधी-
तिर्विश्वायुर्विश्वेअपांसिचक्रुः । यस्तुभ्यंदाशाद्योवातेशिक्षात्तस्मैचिकित्वान्रयिंद-
यस्व ३ होतानिषत्तोमनोरपत्येसचिन्न्वासांपतीरयीणाम् । इच्छन्तरेतोमिथस्त-
नूषुसंजानतस्वैर्दक्षैरमूराः ४ पितुर्नपुत्राःक्रतुंजुषन्तश्रोषन्येअस्यशासंतुरासः ।
विरायऔर्णोद्दुरःपुरुक्षुःपिपेशनाकंस्तृभिर्दमूनाः ५ ॥ १२ ॥ ॥ ५२ ॥

शुक्रो दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६९ शुक्रःशुंशुक्काँउषोनजारःपप्रासंमीचीदिवोनज्योतिः । परिप्रजातःक्र-
त्वांबभूथभुवोदेवानांपितापुत्रःसन् १ वेधाअदृप्तोअग्निर्विजानन्नूधर्नगोनांस्वाद्मां
पितूनाम् । जनेनशेवंआहूर्यःसन्मध्येनिषत्तोरण्वोदुरोणे २ पुत्रोनजातोरण्वो
दुरोणेवाजीनप्रीतोविशोवितारीत् । विशोयदह्वेनृभिःसनीळाअग्निर्देवत्वावि-
श्वांन्यश्याः ३ नकिंष्टएताव्रतामिंनन्तिनृभ्योयदेभ्यःश्रुष्टिंचकर्थ । तत्तुतेदंसोय-
दहंन्त्समानैर्नृभिर्यद्युक्तोविवेरपांसि ४ उषोनजारोविभावोस्रःसंज्ञांतरूपश्चिकें-
तदस्मै । त्मनावहंन्तोदुरोव्यृंण्वन्नवंन्तविश्वेस्व १ र्दृशींके ५ ॥ १३ ॥

वनेमैकादश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

७० वनेमंपूर्वीरर्योमंनीषाअग्निःसुशोकोविश्वांन्यश्याः । आदैव्यांनिव्रता

चिकित्वानामानुंषस्यजनंस्यजन्मं १ गर्भोयोअपांगर्भोवनानांगर्भश्चस्थातांग-
र्भश्चरथाम् । अद्रौचिदस्माअन्तर्दुरोणेविशांनविश्वोअमृतःस्वाधीः २ सहिक्ष-
पावाँअग्नीरयीणांदाशद्योअस्माअरंसूक्तैः । एताचिकित्वोभूमानिपाहिदेवानां
जन्ममर्ताँश्चविद्वान् ३ वर्धान्यंपूर्वीःक्षपोविरूपाःस्थातुश्चरथमृतप्रवीतम् । अ-
राधिहोतास्व१र्निषत्तःकृण्वन्विश्वान्यपांसिसत्या ४ गोषुप्रशस्तिंवनेषुधिषेभरं-
न्तविश्वेबलिंस्वर्णः । वित्वानरःपुरुत्रासपर्यन्पितुर्नजिव्रेर्विवेदोभरन्त ५ साधु-
र्नगृध्नुरस्तेवशूरोयातेवभीमस्त्वेषःसमत्सु ६ ॥ १४ ॥

उप प्र दश पराशरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७१ उपप्रजिन्वन्नुशतीरुशन्तंपतिंनानित्यंजनयःसनीळाः । स्वसारःश्यावी-
मरुषीमजुषुश्चित्रमुच्छन्तीमुषसंनगावः १ वीळुचिद्दृळ्हापितरोनउक्थैरद्रिंरुज-

न्नङ्गिरसोरवेण । चक्रुर्दिवोबृहतोगातुमस्मेअहःस्वर्विविदुःकेतुमुस्राः २ दधन्नृतं
धनयन्नस्यधीतिमादिदर्योदिधिष्वो३विभृत्राः । अतृष्यन्तीरपसोयन्त्यच्छादेवा-
ञ्जन्मप्रयसावर्धयन्तीः ३ मथीद्यदींविभृतोमातरिश्वागृहेगृहेश्येतोजेन्योभूत् ।
आदींराज्ञेनसहीयसेसचासन्नादूत्यं१भृगवाणोविवाय ४ महेयत्पित्रईंरसंदिवे
करवत्सरत्पृशन्यश्चिकित्वान् । सृजदस्ताधृषतादिद्युमस्मैस्वायांदेवोदुहितरि
त्विषिंधात् ५॥१५॥स्वआयस्तुभ्यंदमआविभातिनमोवादाशादुशतोअनुद्यून् ।
वर्धोअग्नेवयोअस्यद्विबर्हायासद्रायासरथंयंजुनासि ६ अग्निंविश्वाअभिपृक्षःस-
चन्तेसमुद्रंनस्रवतःसप्तयह्वीः । नजामिभिर्विचिकितेवयोनोविदादेवेषुप्रमतिं
चिकित्वान् ७ आयदिषेनृपतिंतेजआनट्छुचिरेतोनिषिक्तंद्यौरभीके । अग्निः
शर्धमनवद्यंयुवानंस्वाध्यंजनयत्सूदयच्च ८ मनोनयोऽध्वनःसद्यएत्येकःसत्रा

सूरोवस्वंईशे । राजांनामि्त्रावरुंणासुपा्णीगोषुंप्रि्यम॒मृत॒रंरक्षंमाणा ९ मानों
अग्नेसु॒ख्यापित्र्यांणिप्रमंर्षिष्ठाअ॒भिवि॒दुष्क॒विःसन् । नभो॒नरू॒पंजंरि॒मामिंना-
तिपुरातस्यांअ॒भिशंस्ते॒रधींहि १० ॥ १६ ॥

निकाव्या दश पराशरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७२ निकाव्यांवे॒धसः॒शश्वंतस्क॒र्हस्ते॒दधा॑नो॒नर्यांपु॒रूणि॑ । अ॒ग्निर्भुंवद्र॒यिप-
तीरयी॒णांस॒त्राचं॑क्रा॒णोअ॒मृतांनि॒विश्वां १ अ॒स्मेव॒त्सं॑परि॒षन्तं॒नविं॑न्दन्नि॒च्छन्तो॒
विश्वेंअ॒मृता॒अमूंराः । श्र॒म॒युवः॑पद॒व्योंधियं॒धास्त॒स्थुःप॒देपंर॒मेचार्व॒ग्नेः २ ति॒स्रो
यदंग्नेश॒रद॒स्त्वामिच्छुचिंघृतेन॒शुचंयःसप॒र्यान् । नामांनिचिद्दधिरेय॒ज्ञिया॒न्यसूं-
दयन्तत॒न्व१ःसुजांताः ३ आरोदंसीबृह॒तीवेविंदाना॒ःप्ररु॒द्रियांजभ्रिरेय॒ज्ञियांसः ।
वि॒दन्मर्तोंने॒मधिंताचिकि॒त्वान॒ग्निंप॒देपंर॒मेतंस्थि॒वांसंम् ४ सं॒जा॒ना॒नाउपंसीद-

न्नभिज्ञुपत्नींवन्तोनमस्यंनमस्यन् । रिरिक्वांसंस्तन्वंःकृण्वतस्वाःसखासख्युं-
र्निमिषिरक्षमाणाः ५ ॥ १७ ॥ त्रिःसप्तयद्गुह्यानित्वेइत्पदाविंदन्निहिंतायज्ञियांसः
। तेभीरक्षन्तेअमृतंसजोषाःपशूञ्चस्थातृञ्चरथंचपाहि ६ विद्वाँअंग्नेवयुनानिक्षितीं-
नांव्यानुषक्शुरुधोंजीवसेंधाः । अन्तर्विद्वाँअध्वंनोदेवयानानतंन्द्रोदूतोअंभवो
हविर्वाट् ७ स्वाध्योंदिवआसप्तयह्वीरायोदुरोव्यृंतज्ञाअंजानन् । विदद्गव्यंसरं-
मांदृळ्हमूर्वंयेनानुकंमानुंषीभोजंतेविट् ८ आयेविश्वांस्वपत्यानितस्थुःकृण्वानां-
सोंअमृतत्वायंगातुम् । मह्नामहद्भिःपृथिवीवितंस्थेमातापुत्रैरदितिर्धायंसेवेः ९
अधिश्रियंनिदंधुश्चारुंमस्मिन्दिवोयदक्षीअमृताअकृंण्वन् । अधंक्षरन्तिसिन्धंवो
नसृष्टाःप्रनीचींरग्नेअरुंषीरजानन् १० ॥ १८ ॥

रयिर्न दश पराशरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७३ रयिर्नयःपितृवित्तोवयोधाःसुप्रणीतिश्चिकितुषोनशासुः । स्योनशीरति-
थिर्नप्रीणानोहोतेवसद्मविधतोवितारीत् १ देवोनयःसवितासत्यमन्माक्रत्वानि-
पातिवृजनानिविश्वा । पुरुप्रशस्तोअमतिर्नसत्यआत्मेवशेवोदिधिषाय्योभूत् २
देवोनयःपृथिवींविश्वधायाउपक्षेतिहितमित्रोनराजा । पुरःसदःशर्मसदोनवीरा
अनवद्यापतिजुष्टेवनारी ३ तंत्वानरोदमआनित्यमिद्धमग्नेसचन्तक्षितिषुध्रुवासु
। अधिद्युम्नंनिदधुर्भूर्यस्मिन्भवाविश्वायुर्धरुणोरयीणाम् ४ विपृक्षोअग्नेमघवानो
अश्युर्विसूरयोददतोविश्वमायुः । सनेमवाजंसमिथेष्वर्योभागंदेवेषुश्रवसेदधानाः
५ ॥ १९ ॥ ऋतस्यहिधेनवोवावशानाःस्मदूध्नीःपीपयन्तद्युभक्ताः । परावतः
सुमतिंभिक्षमाणाविसिन्धवःसमयासस्रुरद्रिम् ६ त्वेअग्नेसुमतिंभिक्षमाणादि-

विश्र्वोदधिरेयज्ञियासः । नक्तांचचक्रुरुषसाविरूपेकृष्णंचवर्णमरुणंचसंधुः ७
यान्रायेमर्तान्त्सुषूदोअग्नेतेस्यामम्घवानोवयंच । छायेवविश्वंभुवनंसिसक्ष्याप-
प्रिवान्रोदसीअन्तरिक्षम् ८ अर्वद्भिरग्नेअर्वतोनृभिर्नृन्वीरैर्वीरान्वनुयामात्वोताः
। ईशानासःपितृवित्तस्यरायोविसूरयःशतहिमानोअश्युः ९ एतातेअग्नउचथा-
निवेधोजुष्टानिसन्तुमनसेहृदेच । शकेमरायःसुधुरोयमन्तेऽधिश्रवोदेवभक्तंदधा-
नाः १० ॥ २० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले द्वादशोऽनुवाकः ॥ १२ ॥

उप प्र यन्तो नव राहुगणो गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७४ उपप्रयन्तोअध्वरंमन्त्रंवोचेमाग्नये । आरेअस्मेचशृण्वते १ यःस्नीहि-
तीषुपूर्व्यःसंजग्मानासुकृष्टिषु । अरक्षद्दाशुषेगयम् २ उतब्रुवन्तुजन्तवउदग्नि-
र्वृत्रहाजनि । धनंजयोरणेरणे ३ यस्यदूतोअसिक्षयेवेषिहव्यानिवीतये । दस्म-

त्कृणोष्यध्वरम् ४ तमित्सुहव्यमङ्गिरःसुदेवंसहसोयहो । जनाआहुःसुबर्हिषम्
५ ॥ २१ ॥ आचवहासिताँइहदेवाँउपप्रशस्तये । हव्यासुश्चन्द्रवीतये ६ नयो-
रुपब्दिरश्व्यःशृण्वेरथस्यकच्चन । यदग्नेयासिदूत्यम् ७ त्वोतोवाज्यह्रयोभिपूर्व-
स्मादपरः । प्रदाश्वाँअग्नेअस्थात् ८ उतद्युमत्सुवीर्यंबृहदग्नेविवासासि । देवेभ्यो
देवदाशुषे ९ ॥ २२ ॥

जुषस्व पञ्च गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७५ जुषस्वसप्रथस्तमंवचोदेवप्सरस्तमम् । हव्याजुह्वानआसनि १ अथाते
अङ्गिरस्तमाग्नेवेधस्तमप्रियम् । वोचेमब्रह्मसानसि २ कस्तेजामिर्जनानामग्ने
कोदाश्वध्वरः । कोहकस्मिन्नसिश्रितः ३ त्वंजामिर्जनानामग्नेमित्रोअसिप्रियः

॥ ९६ ॥

। सखा॒सखि॑भ्य॒ईड्यः॑ ४ यजा॑नोमि॒त्रावरु॑णा॒यजा॑दे॒वाँऋ॒तंबृ॒हत् । अग्ने॒यक्षि॒स्वं
दम॑म् ५ ॥ २३ ॥

का ते पञ्च गोतमोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७६ काত॒उपे॑ति॒र्मन॑सो॒वरा॑य॒भुव॑दग्ने॒शन्त॑मा॒कामं॑नी॒षा । कोवा॑य॒ज्ञैःपरि॒दक्षं॑
तआप॒केन॑वा॒ते॒मन॑सादाशेम १ एह्य॑ग्नइ॒हहोता॒निषी॒दादं॑ब्धः॒सुपु॒रए॒ताभ॑वानः ।
अव॑तांत्वा॒रोद॑सीविश्वमि॒न्वेयजा॑म॒हेसौ॑मन॒सायं॑दे॒वान् २ प्रसुविश्वा॑न्र॒क्षसो॒धक्ष्य॑-
ग्नेभवा॑य॒ज्ञाना॑मभिशस्ति॒पावा॑ । अथा॑व॑ह॒सोम॑पतिं॒हरि॑भ्यामाति॒थ्यम॑स्मैचकृ-
मासु॒दाव्ने॑ ३ प्र॒जाव॑ता॒वच॑सा॒वह्नि॑रा॒साचं॑हुवेनिच॑सत्सी॒हदे॒वैः । वेषि॑हो॒त्रमु॒तपो॒-
त्रंयं॑जत्रबो॒धिप्र॑यन्तर्जनित॒र्वसू॑नाम् ४ यथा॒विप्र॑स्यमनु॑षोह॒विर्भि॑र्दे॒वाँअय॑जः
क॒विभि॑ःक॒विःसन् । ए॒वाहो॑तःसत्यतर॒त्वम॒द्याग्ने॑म॒न्द्रया॑जु॒ह्वा॑यजस्व ५ ॥ २४ ॥

कथा पञ्च गोतमोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७७ कथादाशेमाग्नयेकास्मैदेवजुंष्टोच्यतेभामिनेगीः । योमर्त्येष्वमृतंऋता-
वाहोतायजिष्ठइत्कृणोतिदेवान् १ योअंध्वरेषुशन्तंमऋतावाहोतातमूनमोभिं-
राकृणुध्वम् । अग्निर्यद्वेर्मर्तायदेवान्त्सचाबोधातिमनसायजाति २ सहिक्रतुःस-
मर्यःससाधुर्मित्रोनभूदद्भुतस्यरथीः । तंमेधेषुप्रथमंदेवयन्तीर्विशउपंब्रुवतेदस्म-
मारीः ३ सनोनृणांनृतमोरिशादाअग्निर्गिरोवसावेतुधीतिम् । तनाचयेमघवानः
शविष्ठावाजंप्रसूताइषयन्तमन्म ४ एवाग्निर्गोतमेभिर्ऋतावाविप्रेभिरस्तोष्टजात-
वेदाः । सएंषुद्युम्नंपीपयत्सवाजंसपुष्टिंयातिजोषमाचिकित्वान् ५ ॥ २५ ॥

अभि त्वा पञ्च गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७८ अभित्वागोतमागिराजातवेदोविचर्षणे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः १ तमु

त्वा॒गोत॑मोगि॒रा॒रा॒यस्का॑मोदुवस्यति । द्यु॒म्नैर॒भिप्रणो॑नुमः २ तमु॑त्वावाज॒सा-
त॑ममङ्गिर॒स्वद्ध॑वामहे । द्यु॒म्नैर॒भिप्रणो॑नुमः ३ तमु॑त्वावृ॒त्रहन्त॑म॒योदस्यूँ॑रवधूनु॒-
षे । द्यु॒म्नैर॒भिप्रणो॑नुमः ४ अवो॑चाम॒रहू॑गणाअ॒ग्नये॒मधु॑म॒द्वचः । द्यु॒म्नैर॒भिप्रणो॑-
नुमः ५ ॥ २६ ॥

हिरण्यकेशो द्वादश गोतमोऽग्निः प्रथमसूक्तस्य मध्यमोऽग्निर्वा आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।
ततस्तिस्र उष्णिहस्ततो गायत्र्यः ।

७९ हिर॑ण्यकेश॒ो रज॑सोविसा॒रेऽहि॒र्धुनि॒र्वात॑इव॒ध्रजी॑मान् । शुचि॑भ्राजाउ॒ष-
सो॒नवे॑दा॒यश॑स्वतीरप॒स्युवो॒नस॒त्याः १ आते॑सुप॒र्णाअ॑मिनन्तँ॒एवैः॑कृ॒ष्णोनो॑नाव
वृष॒भोयदी॒दम् । शि॒वाभि॒र्नस्मय॑मानाभि॒रागा॒त्पत॑न्ति॒मिहः॑स्त॒नय॑न्त्य॒भ्रा २

यदीमृतस्यपयसापियानोनयन्नृतस्यपथिभीरजिष्ठैः । अर्यमामित्रोवरुणःपरि-
ज्मात्वचंपृञ्चन्त्युपरस्ययोनौ ३ अग्नेवाजस्यगोमतईशानःसहसोयहो । अस्मे
धेहिजातवेदोमहिश्रवः ४ सइधानोवसुष्कविरग्निरीळेन्योगिरा । रेवदस्मभ्यं
पुर्वणीकदीदिहि ५ क्षपोराजन्नुतत्मनाग्नेवस्तोरुतोषसः । सतिग्मजम्भरक्षसो
दहप्रति ६ ॥ २७ ॥ अवानोअग्नऊतिभिर्गायत्रस्यप्रभर्मणि । विश्वासुधीषुवं-
न्द्य ७ आनोअग्नेरयिंभरसत्रासाहंवरेण्यम् । विश्वासुपृत्सुदुष्टरम् ८ आनोअग्ने
सुचेतुनारयिंविश्वायुपोषसम् । मार्डीकंधेहिजीवसे ९ प्रपूतास्तिग्मशोचिषेवाचो
गोतमाग्नये । भरस्वसुम्नयुर्गिरः १० योनोअग्नेऽभिदासत्यन्तिदूरेपदीष्टसः ।
अस्माकमिद्वृधेभव ११ सहस्राक्षोविचर्षणिरग्नीरक्षांसिसेधति । होतागृणीत
उक्थ्यः १२ ॥ २८ ॥

इत्था षोडश गोतम इन्द्रः पङ्क्तिः ।

८० इत्थाहिसोमइन्मदेब्रह्माचकारवर्धनम् । शविष्ठवज्रिन्नोजसापृथिव्यानिः
शशाअहिमर्चन्ननुस्वराज्यम् १ सत्वामदद्वृषामदःसोमःश्येनाभृतःसुतः । ये-
नावृत्रंनिरद्भ्योजघन्थवज्रिन्नोजसार्चन्ननुस्वराज्यम् २ प्रेह्यभीहिधृष्णुहिनतेव-
ज्रोनियंसते । इन्द्रनृम्णंहितेशवोहनोवृत्रंजयाअपोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् ३ निरि-
न्द्रभूम्याअधिवृत्रंजघन्थनिर्दिवः । सृजामरुत्वतीरवजीवधन्याइमाअपोऽर्चन्ननु
स्वराज्यम् ४ इन्द्रोवृत्रस्यदोधतःसानुंवज्रेणहीळितः । अभिक्रम्यावजिघ्नतेऽपः
सर्मायचोदयन्नर्चन्ननुस्वराज्यम् ५ ॥ २१ ॥ अधिसानौनिजिघ्नतेवज्रेणशतपर्व-
णा । मन्दानइन्द्रोअन्धसःसखिभ्योगातुमिच्छत्यर्चन्ननुस्वराज्यम् ६ इन्द्रतुभ्य-
मिदद्रिवोऽनुत्तंवज्रिन्वीर्यम् । यद्धत्यंमायिनंमृगंतमुत्वंमाययावधीरर्चन्ननुस्वरा-

ऋ. सं. ज्यम् ७ त्वितेवज्रासोअस्थिरन्नवतिंनाव्या ३ अनु । महत्तइन्द्रवीर्यंबाह्वोस्तेबलं अ.१ अ.५
हितमर्चन्ननुस्वराज्यम् ८ सहस्रंसाकमर्चतपरिष्टोभतविंशतिः । शतैनमन्व-
॥ ५९ ॥ नोनवुरिन्द्रायब्रह्मोद्यतमर्चन्ननुस्वराज्यम् ९ इन्द्रोवृत्रस्यतविषींनिरहन्त्सहसा-
सहः । महत्तदस्यपौंस्यंवृत्रंजघन्वाँअसृजदर्चन्ननुस्वराज्यम् १० ॥ ३० ॥
इमेचित्तवमन्यवेवेपेतेभियसामही । यदिन्द्रवज्रिन्नोजसावृत्रंमरुत्वाँअवधीरर्च-
न्ननुस्वराज्यम् ११ नवेपसानतन्यतेन्द्रंवृत्रोविबीभयत् । अभ्येनंवज्रआयसः
सहस्रभृष्टिरायतार्चन्ननुस्वराज्यम् १२ यद्वृत्रंतवचाशनिंवज्रेणसमयोधयः ।
अहिमिन्द्रजिघांसतोदिवितेबद्बधेशवोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् १३ अभिष्टनेतेअद्रि-
वोयत्स्थाजगच्चरेजते । त्वष्टाचित्तवमन्यवइन्द्रवेविज्यतेभियार्चन्ननुस्वराज्यम्
१४ नहिनुयादधीमसीन्द्रंकोवीर्यापरः । तस्मिन्नृम्णमुतक्रतुंदेवाओजांसिसंदधुर- ॥ ५९ ॥

र्चन्ननुस्वराज्यम् १५ यामथर्वामनुष्पितादध्यङ्धियमत्नत । तस्मिन्ब्रह्माणि
पूर्वथेन्द्रउक्थासमग्मतार्चन्ननुस्वराज्यम् १६ ॥ ३१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
प्रथमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

इन्द्रोनवोपोषुषड्जगसन्तमश्वावतिजागतमसावाविंशातिःषळनुष्टुभऔष्णिहपाङ्क्तगायत्रत्रैष्टुभास्तृचः
प्रगाथःप्रयेद्वादशमारुतंहपंचम्यन्त्येत्रिष्टुभौमरुतोदशगायत्रंमत्स्वक्षसःषड्जागतमाविद्युन्मद्भिराद्यान्त्ये
प्रस्तारपङ्क्तीपञ्चमीविराड्रूपाऽऽनोदशवैश्वदेवंतुपञ्चाद्याःसप्तमीजगत्यःषष्ठीविराट्स्थानाऋजुनीतीनव
गायत्रमन्त्यानुष्टुप्त्वंसोमत्र्यधिकासौम्यंपञ्चम्यादिगायत्र्योद्वादशोष्णिकूचैताउसाद्बूनोपस्यंचतुर्जग-
त्यादिषळुष्णिगन्तंतृचोन्त्यआश्विनोग्नीषोमौद्वादशाग्नीषोमीयमाद्यास्तिस्रोनुष्टुभउपान्त्यास्तिस्रोगाय-
त्र्योष्टमीजगतीवेमंषोळशकुत्सआग्नेयंतद्वाद्वित्रिष्टुबन्तंपूर्वोदेवास्त्रयःपादादैवास्तन्नोमित्रोर्धर्चोलिङ्गोक्तदै
वतोयद्दैवसंवासूक्तम् ॥ ६ ॥

इन्द्रो नव गोतम इन्द्रः पङ्क्तिः ।

८१ इन्द्रोमदायवावृधेशवसेवृत्रहानृभिः । तमिन्महत्स्वाजिषूतेमर्भेहवाम-

हेसवाजेषुप्रनोऽविषत् १ असिहिवीरसेन्योऽसिभूरिपराददिः । असिदभ्रस्य
चिद्वृधोयजमानायशिक्षसिसुन्वतेभूरितेवसु २ यदुदीरतआजयोधृष्णवेधीयते
धना । युक्ष्वामदच्युताहरीकंहनःकंवसौदधोऽस्माँइन्द्रवसौदधः ३ क्रत्वामहाँ
अनुष्वधंभीमआवावृधेशवः । श्रियऋष्वउपाकयोर्निशिप्रीहरिवान्दधेहस्तयो-
र्वज्रमायसम् ४ आपप्रौपार्थिवंरजोबद्बधेरोचनादिवि । नत्वावाँइन्द्रकश्चननजातो
नजनिष्यतेऽतिविश्वंववक्षिथ ५ ॥ १ ॥ योअर्योमर्तभोजनंपरादादातिदाशुषे ।
इन्द्रोअस्मभ्यंशिक्षतुविभजाभूरितेवसुभक्षीयतवराधसः ६ मदेमदेहिनोददिर्यू-
थागवामृजुक्रतुः । संगृभायपुरूशतोभयाहस्त्यावसुशिशीहिरायआभर ७ मा-
दयस्वसुतेसचाशवसेशूरराधसे । विद्माहित्वापुरूवसुमुपकामान्त्ससृज्महेऽथा

नोऽवितांभव ८ एतेतंइन्द्रजन्तवोविश्वंपुष्यन्तिवार्यम् । अन्तर्हिख्योजनानाम-
र्योवेदोअदांशुषांतेषांनोवेदआभर १ ॥ २ ॥

उपोषु षड्गोतम इन्द्रः पङ्क्तिः । अन्त्या जगती ।

८२ उपोषुशृंणुहीगिरोमघंवन्मातंथाइव । यदानंःसूनृतांवतःकरआदर्थयां-
सइद्योजान्विंन्द्रतेहरीं १ अक्षन्नमींमदन्तह्यवंप्रियाअंधूषत । अस्तोंषतस्वभांनवो
विप्रानविंष्ठयामतीयोजान्विंन्द्रतेहरीं २ सुसंदृशंत्वावयंमघंवन्वन्दिषीमहि । प्र
नूनंपूर्णवंन्धुरःस्तुतोयांहिवशाँअनुयोजान्विंन्द्रतेहरीं ३ सघातंवृषंणंरथमधिंतिष्ठा-
तिगोविदंम् । यःपात्रंहारियोजनंपूर्णमिंन्द्रचिकेंततियोजान्विंन्द्रतेहरीं ४ युक्तस्ते
अस्तुदक्षिंणउतसव्यःशंतक्रतो ।तेनंजायामुपंप्रियांमन्दानोयाह्यन्धंसोयोजान्विं-

न्द्रतेहरी ५ युनज्मितेब्रह्मणाकेशिनाहरीउपप्रयाहिदधिषेगभस्त्योः । उत्त्वासु-
तासोरभसाअमन्दिषुःपूषण्वान्वज्रिन्त्समुपत्न्यामदः ६ ॥ ३ ॥

अश्वावति षङ्गोतम इन्द्रो जगती ।

८३ अश्वावतिप्रथमोगोषुगच्छतिसुप्रावीरिन्द्रमर्त्यस्तवोतिभिः । तमित्पृण-
क्षिवसुनाभवीयसासिन्धुमापोयथाभितोविचेतसः १ आपोनदेवीरुपयन्तिहोत्रिय-
मवःपश्यन्तिविततंयथारजः । प्राचैर्देवासःप्रणयन्तिदेवयुंब्रह्मप्रियंजोषयन्तेवराइ-
व २ अधिद्वयोरदधाउक्थ्यं१वचोयतस्रुचामिथुनायासपर्यतः । असंयत्तोव्रतेतेक्षे-
तिपुष्यतिभद्राशक्तिर्यजमानायसुन्वते ३ आदङ्गिराःप्रथमंदधिरेवयइद्धाग्नयःश-
म्यायेसुकृत्यया । सर्वंपणेःसमविन्दन्तभोजनमश्वावन्तंगोमन्तमापशुंनरः ४ यज्ञै-
रथर्वाप्रथमःपथस्ततेततःसूर्योव्रतपावेनआजनि । आगाआजदुशनाकाव्यःस-

चांयमस्यंजातममृतंयजामहे ५ बर्हिर्वायत्स्वंपत्यायंवृज्यते ऽकोंवाश्लोकंमाघोषं-
तेदिवि । ग्रावायत्रवदंतिकारुरुक्थ्य १ स्तस्येदिन्द्रोअभिपित्वेषुरण्यति ६ ॥ ४ ॥

असावि विंशतिर्गोतम इन्द्रः । आद्याः षळनुष्टुभः । ततश्चतुर्णां तृचां
उष्णिक्पङ्क्तिगायत्रीत्रिष्टुभः । अन्त्यः प्रगाथः ।

८४ असांविसोमंइन्द्रतेशविंष्ठधृष्णवागंहि । आत्वांपृणक्त्विन्द्रियंरजः सूर्योन
रश्मिभिंः १ इन्द्रमिद्धरींवहतो ऽप्रंतिधृष्टशवसम् । ऋषींणांचस्तुतीरुपंयज्ञंचमानुंषा
णाम् २ आतिंष्ठवृत्रहन्रथंयुक्तातेब्रह्मंणाहरीं । अर्वाचीनंसुतेमनोग्रावांकृणोतुवग्नु
नां ३ इमामिंन्द्रसुतंपिंबज्येष्ठममंर्त्यंमदंम् । शुक्रस्यंत्वाभ्यंक्षरन्धारांऋतस्यसादंने
४ इन्द्रांयनूनमंर्चतोक्थानिंचब्रवीतन । सुताअंमत्सुरिन्दंवोज्येष्ठंनमस्यतासहंः
५ ॥ ५ नकिष्ट्वद्रथीतंरोहरीयदिंन्द्रयच्छंसे । नकिष्ट्वानुंमज्मनानाकिंःस्वश्वंआ-

नशे ६ यएकइद्विदयतेवसुमर्तायदाशुषे । ईशानोअप्रतिष्कुतइन्द्रोअङ्ग ७ कदा
मर्तमराधसंपदाक्षुंपमिवस्फुरत् । कदानःशुश्रवद्गिरइन्द्रोअङ्ग ८ यश्चिद्धित्वाब-
हुभ्यआसुतावाँआविवासति । उग्रंतत्पत्यतेशवइन्द्रोअङ्ग ९ स्वादोरित्थाविषूव-
तोमध्वःपिबन्तिगौर्यः । याइन्द्रेणसयावरीर्वृष्णामदन्तिशोभसेवस्वीरनुस्वराज्य-
म् १० ॥६॥ ताअस्यपृशनायुवःसोमंश्रीणन्तिपृश्नयः । प्रियाइन्द्रस्यधेनवोवज्रं
हिन्वन्तिसायकंवस्वीरनुस्वराज्यम् ११ ताअस्यनमसासहःसपर्यन्तिप्रचेतसः । व्र-
तान्यस्यसश्चिरेपुरूणिपूर्वचित्तयेवस्वीरनुस्वराज्यम् १२ इन्द्रोदधीचोअस्थभिर्वृत्रा
ण्यप्रतिष्कुतः । जघाननवतीर्नव १३ इच्छन्नश्वस्ययच्छिरःपर्वतेष्वपश्रितम् । तद्विद-
च्छर्यणावति १४ अत्राहगोरमन्वतनामत्वष्टुरपीच्यम् । इत्थाचन्द्रमसोगृहे १५
॥ ७ ॥ कोअद्ययुङ्क्तेधुरिगाऋतस्यशिमीवतोभामिनोदुर्हृणायून् । आसन्निषून्हृ-

त्स्व॑सो॑मयो॒भून्य॒एं॑षांभृ॒त्यामृ॒णधृ॒त्सजी॑वातू॒ १६ कई॑षतेतु॒ज्यते॒कोबि॑भाय॒कोमं॑सते
सन्त॒मिन्द्र॒ंकोअन्ति॑ । कस्तो॒काय॒कइभा॑यो॒तरा॒येऽधि॑ब्रवत्त॒न्वे॒ ३॒ कोजना॑य १७ को
अ॒ग्निमी॑ट्टेह॒विषा॑घृ॒तेनं॑स्रु॒चायं॑जाता॒क्रतु॒भिर्ध्रु॒वेभिः॑ । कस्मै॑दे॒वाआव॑हाना॒शुहोम॒
कोमं॑सतेवी॒तिहो॑त्रःसुदे॒वः १८ त्वम॒ङ्गप्रशं॑सिषोदे॒वःश॑विष्ठ॒मर्त्य॑म् । नत्वद॒न्योम॑-
घवन्नस्तिमर्डि॒तेन्द्र॒ब्रवी॑मिते॒वचः॑ १९ माते॒राधां॑सि॒मातऊ॒तयो॑वसो॒ऽस्मान्कदा॑च॒
नादभन् । विश्वा॑चनउपमिमी॒हिमा॑नुष॒वसू॑निचर्ष॒णिभ्य॒आ २० ॥ ८ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले त्रयोदशोऽनुवाकः ॥ १३ ॥

प्रये द्वादश गोतमो मरुतो जगती । पञ्चम्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

८५ प्रयेशुम्भ॑न्ते॒जन॑यो॒नसप्त॑यो॒याम॑न्रु॒द्रस्य॑सू॒नवः॑सु॒दंस॑सः । रोद॑सी॒हिम॒रुत॑श्च॒-
क्रि॒रेवृ॒धेमद॑न्तिवी॒राविद॒थे॑षु॒घृष्व॑यः १ तउ॑क्षि॒तासो॑महि॒मान॑माशतदि॒विरु॒द्रासो॒

अधिचक्रिरेसदः। अर्चन्तोअर्कंजनयन्तइन्द्रियमधिश्रियोदधिरेपृश्निमातरः२ गो-
मातरोयच्छुभयन्तेअञ्जिभिस्तनूषुशुभ्रादधिरेविरुक्मतः।बाधन्तेविश्वमभिमाति-
नमपवर्त्मान्येषामनुरीयतेघृतम् ३ वियेभ्राजन्तेसुमखासऋष्टिभिःप्रच्यावयन्तो
अच्युताचिदोजसा।मनोजुवोयन्मरुतोरथेष्वावृषव्रातासःपृषतीरयुग्ध्वम् ४ प्रयद्र-
थेषुपृषतीरयुग्ध्वंवाजेअद्रिंमरुतोरंहयन्तः।उतारुषस्यविष्यन्तिधाराश्चर्मेवोदभि-
र्व्युन्दन्तिभूम ५ आवोवहन्तुसप्तयोरघुष्यदोरघुपत्वानःप्रजिगातबाहुभिः। सीदता
बर्हिरुरुवःसदस्कृतंमादयध्वंमरुतोमध्वोअन्धसः ६ ॥१॥ तेऽवर्धन्तस्वतवसोमहि-
त्वनानाकंतस्थुरुरुचक्रिरेसदः । विष्णुर्यद्धावद्वृषणंमदच्युतंवयोनसीदन्नधिबर्हि-
षिप्रिये ७ शूराइवेद्युयुधयोनजग्मयःश्रवस्यवोनपृतनासुयेतिरे । भयन्तेविश्वा
भुवनामरुद्भ्योराजानइवत्वेषसंदृशोनरः ८ त्वष्टायद्वज्रंसुकृतंहिरण्ययंसहस्रभृ-

॥ ६३ ॥

ष्टिंस्वपाअवर्तयत्।धत्तइन्द्रोनर्यपांसिकर्तवेऽहन्वृत्रंनिरपामौब्जदर्णवम् ९ ऊर्ध्वंनुनु-
द्रेऽवतंतओजसादादृहाणंचिद्बिभिदुर्विपर्वतम् । धमन्तोवाणंमरुतःसुदानवोमदे
सोमस्यरण्यानिचक्रिरे १० जिह्मंनुनुद्रेऽवतंतयादिशासिञ्चन्नुत्संगोतमायतृष्णजे ।
आगच्छन्तीमवसाचित्रभानवःकामंविप्रस्यतर्पयन्तधामभिः ११ यावःशर्मशश-
मानायसन्तित्रिधातूनिदाशुषेयच्छताधि । अस्मभ्यंतानिमरुतोवियन्तरयिंनोध-
त्तवृषणःसुवीरम् १२ ॥ १० ॥

मरुतो दश गोतमो मरुतो गायत्री ।

८६ मरुतोयस्यहिक्षयेपाथादिवोविमहसः । ससुगोपातमोजनः १ यज्ञै-
र्वायज्ञवाहसोविप्रस्यवामतीनाम् । मरुतःशृणुताहवम् २ उतवायस्यवाजिनोऽनु-
विप्रमतक्षत । सगन्तागोमतिव्रजे ३ अस्यवीरस्यबर्हिषिसुतःसोमोदिविष्टिषु ।

उक्थंमदंश्चशस्यते ४ अस्यश्रोषंत्वाभुवोविश्वायश्चर्षणीरभि । सूरंचित्सस्रुषी-
रिषंः ५ ॥ ११ ॥ पूर्वीभिर्हिददाशिमशरद्भिर्मरुतोवयम् । अवोभिश्चर्षणीनाम् ६
सुभगःसप्रयज्यवोमरुतोअस्तुमर्त्यः । यस्यप्रयांसिपर्षथ ७ शशमानस्यवान-
रःस्वेदस्यसत्यशवसः । विदाकामस्यवेनतः ८ यूयंतत्सत्यशवसआविष्कर्त
महित्वना । विध्यताविद्युतारक्षः ९ गूहतागुह्यंतमोवियातविश्वमत्रिणम् । ज्यो-
तिष्कर्तायदुश्मसि १० ॥ १२ ॥

प्रत्वक्षसः षड्गोतमो मरुतो जगती ।

८७ प्रत्वक्षसःप्रतवसोविरप्शिनोऽनानताअविथुराऋजीषिणः । जुष्टतमासो
नृतमासोअञ्जिभिर्व्यानज्रेकेचिदुस्राइवस्तृभिः १ उपह्वरेषुयदचिध्वंययिंवयइव
मरुतःकेनचित्पथा । श्चोतन्तिकोशाउपवोरथेष्वाघृतमुक्षतामधुवर्णमर्चते २

प्रैषामज्मेषुविथुरेवरेजतेभूमिर्यामेषुयद्धयुञ्जतेशुभे । तेक्रीळयोधुनयोभ्राजदृष्ट-
यःस्वयंमहित्वंपनयन्तधूतयः ३ सहिस्वसृत्पृषदश्वोयुवागणो ३ याईशानस्तवि-
षीभिरावृतः । असिसत्यऋणयावाऽनेद्योस्याधियःप्राविताथावृषागणः ४ पितुः
प्रत्नस्यजन्मनावदामसिसोमस्यजिह्वाप्रजिगातिचक्षसा । यदीमिन्द्रंशम्यृक्वाण-
आशतादिन्नामानियज्ञियानिदधिरे ५ श्रियसेकंभानुभिःसंमिमिक्षिरेतेरश्मिभि
स्तऋक्वभिःसुखादयः । तेवाशीमन्तइष्मिणोअभीरवोविद्रेप्रियस्यमारुतस्यधाम्नः
६ ॥ १३ ॥

आविद्युत्षड्गोतमो मरुतः । आद्यान्त्ये प्रस्तारपङ्क्ती । पञ्चमी विराड्रूपा । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

८८ आविद्युन्मद्भिर्मरुतःस्वर्कैरथेभिर्यातऋष्टिमद्भिरश्वपर्णैः । आवर्षिष्ठया
नइषावयोनपप्ततासुमायाः १ तेऽरुणेभिर्वरमापिशङ्गैःशुभेकंयान्तिरथतूर्भिरश्वैः ।

रुक्मोनचित्रःस्वधितीवान्पव्यारथस्यजङ्घनन्तभूम २ श्रियेकंवोअधितनूषुवा-
शीर्मेधावनानकृणवन्तऊर्ध्वा । युष्मभ्यंकंमरुतःसुजातास्तुविद्युम्नासोधनयन्ते
अद्रिम् ३ अहानिगृध्राःपर्यावआगुरिमांधियंवार्कार्यांचदेवीम् । ब्रह्मकृण्वन्तो
गोतमासोअर्कैरूर्ध्वंनुनुद्रउत्सधिंपिबध्यै ४ एतत्त्यन्नयोजनमचेतिसस्वर्हयन्म-
रुतोगोतमोवः । पश्यन्हिरण्यचक्रानयोदंष्ट्रान्विधावतोवराहून् ५ एषास्या-
वोमरुतोऽनुभर्त्रीप्रतिष्टोभतिवाघतोनवाणी । अस्तोभयद्वृथासामनुस्वधांगभ-
स्त्योः ६ ॥ १४ ॥

आनो दश गोतमो विश्वेदेवाः । आद्याः पञ्च सप्तमी
च जगत्यः । षष्ठी विराट्स्थाना । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

८९ आनोभद्राःक्रतवोयन्तुविश्वतोऽदब्धासोअपरीतासउद्भिदः । देवानो

यथासदमिद्वृधेअसन्नप्रायुवोरक्षितारोदिवेदिवे १ देवानांभद्रासुमतिर्ऋजूयतां
देवानांरातिरभिनोनिवर्ततताम् । देवानांसख्यमुपसेदिमावयंदेवानआयुःप्रतिरन्तु
जीवसे २ तान्पूर्वयानिविदाहूमहेवयंभगंमित्रमदितिंदक्षमस्रिधम् । अर्यमणंवरु-
णंसोमंमश्विनासरस्वतीनःसुभगामयस्करत् ३ तन्नोवातोमयोभुवातुभेषजंत-
न्मातापृथिवीतत्पिताद्यौः । तद्ग्रावाणःसोमसुतोमयोभुवस्तदश्विनाशृणुतंधिष्ण्या
युवम् ४ तमीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिंधियंजिन्वमवसेहूमहेवयम् । पूषानोयथा
वेदसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धःस्वस्तये ५ ॥ १५॥ स्वस्तिनइन्द्रोवृद्धश्रवाःस्व-
स्तिनःपूषाविश्ववेदाः । स्वस्तिनस्तार्क्ष्योअरिष्टनेमिःस्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु ६
पृषदश्वामरुतःपृश्निमातरःशुभंयावानोविदथेषुजग्मयः । अग्निजिह्वामनवःसूर-
चक्षसोविश्वेनोदेवाअवसागमन्निह ७ भद्रंकर्णेभिःशृणुयामदेवाभद्रंपश्येमाक्ष-

भिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेमदेवहितंयदायुः ८ शतमिन्नुशर-
दोअन्तिदेवायत्रानश्चक्राजरसंतनूनाम् । पुत्रासोयत्रपितरोभवन्तिमानोमध्यारी-
रिषतायुर्गन्तोः ९ अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्रः । विश्वे
देवाअदितिःपञ्चजनाअदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् १० ॥ १६ ॥

ऋजुनीती नव गोतमो विश्वे देवा गायत्री । अन्त्याऽनुष्टुप् ।

१० ऋजुनीतीनोवरुणोमित्रोनयतुविद्वान् । अर्यमादेवैःसजोषाः १ तेहि
वस्वोवसवानास्तेअप्रमूरामहोभिः । व्रतारक्षन्तेविश्वाहा २ तेअस्मभ्यंशर्मयंस-
न्नमृतामर्त्येभ्यः । बाधमानाअपद्विषः ३ विनःपथःसुवितायचियन्त्विन्द्रोमरुतः ।
पूषाभगोवन्द्यासः ४ उतनोधियोगोअग्राःपूषन्विष्णवेवयावः । कर्तानःस्वस्ति-
मतः ५ ॥ १७ ॥ मधुवाताऋतायतेमधुक्षरन्तिसिन्धवः । माध्वीर्नःसन्त्वोषधीः ६

मधु॒नक्त॑मु॒तोषसो॒मधु॑म॒त्पार्थि॑वं॒रजः॑ । मधु॒द्यौर॑स्तुनः॒पि॒ता ७ मधु॑मान्नो॒व॒न॒स्प-
ति॒र्मधु॑माँअस्तु॒सूर्यः॑ । माध्वी॒र्गावो॑भवन्तुनः ८ शंनो॑मि॒त्रःशंवरु॑णः॒शंनो॑भवत्व
र्य॒मा । शंन॒इन्द्रो॒बृह॒स्पतिः॒शंनो॒विष्णु॑रुरु॒क्रमः॑ ९ ॥ १८ ॥

त्वं सोम त्रयोविंशतिर्गोतमः सोमः । पञ्चम्याद्या द्वादश
गायत्र्यः । सप्तदश्युष्णिक् । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

११ त्वंसो॑म॒प्रचि॑कितोमनी॒षात्वंरजि॑ष्ठ॒मनु॑नेषि॒पन्था॑म् । तव॒प्रणी॑तीपि॒तरो॑
नइन्दोदे॒वेषु॒रत्न॑मभजन्त॒धीराः॑ १ त्वंसो॑म॒क्रतु॑भिःसु॒क्रतु॑र्भूस्त्वंदक्षैः॑सु॒दक्षो॑वि॒श्व-
वे॑दाः । त्वंवृषा॑वृष॒त्वेभि॑र्महि॒त्वाद्यु॒म्नेभि॑र्द्यु॒म्न्य॑भवोनृ॒चक्षाः॑ २ राज्ञो॒नुते॒वरु॑ण-
स्यव्र॒तानि॑बृ॒हद्ग॑भी॒रंतव॑सोम॒धाम॑ । शुचि॒ष्ट्वम॑सिप्रि॒योनमि॒त्रोद॒क्षाय्यो॑अर्य॒मे-
वा॑सिसोम ३ यातेधामा॑निदि॒वियापृ॑थि॒व्यांयापर्व॑ते॒ष्वोष॑धीष्व॒प्सु । तेभि॑र्नो॒

विश्वैः सुमना अहेळन्राजन्त्सोम प्रतिहव्या गृभाय ४ त्वं सोमासि सत्पतिस्त्वं रा-
जोत वृत्रहा । त्वं भद्रो असि क्रतुः ५ ॥ ११ ॥ त्वं च सोम नो वशो जीवातुं न मं
रामहे । प्रियस्तोत्रो वनस्पतिः ६ त्वं सोम महे भगं त्वं यून ऋतायते । दक्षं दधा-
सि जीवसे ७ त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा राजन्नघायतः । न रिष्येत्त्वावतः सखा ८
सोम यास्ते मयोभुव ऊतयः सन्ति दाशुषे । ताभिर्नोऽविता भव ९ इमं यज्ञमिदं
वचो जुजुषाण उपागहि । सोम त्वं नो वृधे भव १० ॥ २० ॥ सोम गीर्भिष्ट्वा वयं
वर्धयामो वचोविदः । सुमृळीको न आ विश ११ गयस्फानो अमीवहा वसुवि-
त्पुष्टिवर्धनः । सुमित्रः सोम नो भव १२ सोम रारन्धि नो हृदि गावो न यवसेष्वा ।
मर्य इव स्व ओक्ये १३ यः सोम सख्ये तव रारणद्देव मर्त्यः । तं दक्षः सचते कविः १४
उरुष्या णो अभिशस्तेः सोम नि पाह्यंहसः । सखा सुशेव एधि नः १५ ॥ २१ ॥

आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यम् । भवावाजस्यसंगथे १६ आप्याय-
स्वमदिन्तमसोमविश्वेभिरंशुभिः । भवानःसुश्रवस्तमःसखावृधे १७संतेपयांसि
समुयन्तुवाजाःसंवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः । आप्यायमानोअमृतायसोमदिविश्र-
वांस्युत्तमानिधिष्व १८यातेधामानिहविषायजन्तिताते विश्वापरिभूरस्तुयज्ञम् ।
गयस्फानःप्रतरणःसुवीरोऽवीरहाप्रचरासोमदुर्यान् १९ सोमोधेनुंसोमोअर्वन्त-
माशुंसोमोवीरंकर्मण्यंददाति । सादन्यंविदथ्यंसभेयंपितृश्रवणंयोददाशदस्मै
२० ॥ २२ ॥ अषाह्ळंयुत्सुपृतनासुपप्रिंस्वर्षामप्सांवृजनस्यगोपाम् । भरेषुजां
सुक्षितिंसुश्रवसंजयन्तंत्वामनुमदेमसोम २१ त्वमिमाओषधीःसोमविश्वा-
स्त्वमपोअजनयस्त्वंगाः । त्वमाततन्थोर्व१न्तरिक्षंत्वंज्योतिषावितमोववर्थ २२
देवेननोमनसादेवसोमरायोभागंसहसावन्नभियुध्य । मात्वातनदीशिषेवीर्यस्यो-

भयेभ्यःप्रचिकित्सागविष्टौ २३ ॥ २३ ॥

एता अष्टादश गोतमः । आदितः पञ्चदशानामुषासस्ततस्तिसृणामश्विनौ
चतस्रो जगत्यस्ततोऽष्टौ त्रिष्टुभस्तत उष्णिहः ।

१२ एताउत्याउषसःकेतुमक्रतपूर्वेअर्धेरजसोभानुमञ्जते । निष्कृण्वानाआ-
युधानीवधृष्णवःप्रतिगावोऽरुषीर्यन्तिमातरः १ उदपप्तन्नरुणाभानवोवृथास्वा-
युजोअरुषीर्गाअयुक्षत । अक्रन्नुषासोवयुनानिपूर्वथारुशन्तंभानुमरुषीरशिश्रयुः
२ अर्चन्तिनारीरपसोनविष्टिभिःसमानेनयोजनेनापरावतः । इषंवहन्तीःसु-
कृतेसुदानवेविश्वेदहयजमानायसुन्वते ३ अधिपेशांसिवपतेनृतूरिवापोर्णुतेव-
क्षउस्रेवबर्जहम् । ज्योतिर्विश्वस्मैभुवनायकृण्वतीगावोनव्रजंव्युषाआवर्तमः ४
प्रत्यर्चीरुशदस्याअदर्शिवितिष्ठतेबाधतेकृष्णमभ्वम् । स्वरुंनपेशोविदथेष्वञ्ज-

श्वित्रंदिवोदुहिताभानुमंश्रेत् ५ ॥ २४ ॥ अतारिष्मतमंसस्पारमस्योषाउच्छ-
न्तींवयुनांकृणोति । श्रियेछन्दोनस्मंयतेविभातीसुप्रतींकासौमनसयांजीगः ६
भास्वंतीनेत्रीसूनृतांनांदिवःस्तंवेदुहितागोतंमेभिः । प्रजावंतोनृवतोअश्वंबुध्या
नुषोगोअंग्राँउपंमासिवाजांन् ७ उषस्तमंश्यांयशसंसुवीरंदासप्रंवर्गरयिमश्वंबु-
ध्यम् । सुदंसंसाश्रवंसायाविभासिवाजंप्रसूतासुभगेबृहन्तंम् ८ विश्वांनिदेवीभुवं-
नाभिचक्ष्यांप्रतीचीचक्षुरुर्वियाविभांति । विश्वंजीवंचरसेंबोधयंन्तीविश्वंस्यवा-
चंमविदन्मनायोः ९ पुनंः पुनर्जायंमानापुराणीसंमानंवर्णमभिशुम्भंमाना ।
श्वघ्नीवंकृत्नुर्विजंआमिनानामर्तस्यदेवीजरयन्त्यायुंः १० ॥ २५ ॥ व्यूर्ण्वतीदि-
वोअन्ताँअबोध्यपस्वसारंसनुतर्युयोति । प्रमिनतीमंनुष्यांयुगानियोषांजारस्य
चक्षंसाविभांति ११ पशून्नचित्रासुभगांप्रथानासिन्धुर्नक्षोदंउर्वियाव्यंश्वैत् ।

 अमिनतीदैव्यानिव्रतानिसूर्यस्यचेतिरश्मिभिर्दृशाना १२ उषस्तच्चित्रमाभरा-
 स्मभ्यंवाजिनीवति । येनतोकंचतनयंचधामहे १३ उषोअद्येहगोमत्यश्वावति
विभावरि । रेवदस्मेव्युच्छसूनृतावति १४ युक्ष्वाहिवाजिनीवत्यश्वाँअद्यारुणाँ
उषः । अथानोविश्वासौभगान्यावह १५ ॥ २६ ॥ अश्विनावर्तिरस्मदागोमद्द-
स्राहिरण्यवत् । अर्वाग्रथंसमनसानियच्छतम् १६ यावित्थाश्लोकमादिवो
ज्योतिर्जनायचक्रथुः । आनऊर्जंवहतमश्विनायुवम् १७ एहदेवामयोभुवा
दस्राहिरण्यवर्तनी । उषर्बुधोवहन्तुसोमपीतये १८ ॥ २७ ॥

अग्नीषोमौ द्वादश गोतमोऽग्नीषोमौ । तिस्रोऽनुष्टुभः । नवम्याद्यास्तिस्रो
गायत्र्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः । अष्टमी जगती वा ।

१३ अग्नीषोमाविमंसुमेशृणुतंवृषणाहवम् । प्रतिसूक्तानिहर्यतंभवतंदाशुषे

मयः १ अग्नीषोमायोअद्यवामिदंवचःसपर्यति । तस्मैधत्तंसुवीर्यंगवांपोषंस्वश्व्यं-
म् २ अग्नीषोमायआहुतिंयोवांदाशाद्धविष्कृतिम् । सप्रजयासुवीर्यंविश्वमायुर्व्य-
श्नवत् ३ अग्नीषोमाचेतितद्वीर्यंवांयदमुष्णीतमवसंपणिंगाः । अवातिरतंबृस-
यस्यशेषोऽविन्दतंज्योतिरेकंबहुभ्यः ४ युवमेतानिदिविरोचनान्यग्निश्चसोम
सक्रतूअधत्तम् । युवंसिन्धूँरभिशस्तेरवद्यादग्नीषोमावमुञ्चतंगृभीतान् ५ आन्यं
दिवोमातरिश्वाजभारामथ्नादन्यंपरिश्येनोअद्रेः । अग्नीषोमाब्रह्मणावावृधानो-
रुंयज्ञायचक्रथुरुलोकम् ६ ॥ २८ ॥ अग्नीषोमाहविषःप्रस्थितस्यवीतंहर्यतं
वृषणाजुषेथाम् । सुशर्माणास्ववसाहिभूतमथाधत्तंयजमानायशंयोः ७ यो
अग्नीषोमाहविषासपर्याद्देवद्रीचामनसायोघृतेन । तस्यव्रतंरक्षतंपातमंहसोवि-
शेजनायमहिशर्मयच्छतम् ८ अग्नीषोमासवेदसासहूतीवनतंगिरः । संदेवत्रा

बभूवथुः ९ अग्नींषोमावनेनंवांयोवांघृतेनदाशंति । तस्मैदीदयतंबृहत् १०
अग्नींषोमाविमानिनोयुवंहव्याजुंजोषतम् । आयांतमुपंनःसचां ११ अग्नींषो-
मापिपृतमर्वंतोनआप्यांयन्तामुस्रियांहव्यसूदंः । अस्मेबलांनिमघवंत्सुधत्तंकृ-
णुतंनोंअध्वरंश्रुंष्टिमन्तंम् १२ ॥ २९ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले
चतुर्दशोऽनुवाकः ॥ १४ ॥

इमं षोडश आङ्गिरसः कुत्सोऽग्निः पूर्वो देवा इति त्रयः पादा देवदेवत्याः ।
तन्नो मित्र इत्यर्धर्चो लिङ्गोक्तषड्दैवत्यो वा जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१४ इमंस्तोमंमर्हंतेजातवेंदसेरथंमिवसंमंहेमामनीषयां । भद्राहिनःप्रमं-
तिरस्यसंसद्यग्नेंसख्येमारिंषामावयंतव १ यस्मैत्वमायजंसेससांधत्यनर्वांक्षेंति
दधंतेसुवीर्यंम् । सतूंतावनैनंमश्नोत्यंहतिरग्नेंसख्येमारिंषामावयंतव २ शकेमं

त्वांसमिधंसाधयाधियस्त्वेदेवाहविरदन्त्याहुतम् । त्वमादित्याँआवहतान्ह्यु१-
श्मस्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ३ भरामेध्मंकृणवामाहवींषितेचितयन्तःप-
र्वणापर्वणावयम् । जीवातवेप्रतरंसाधयाधियोऽग्नेसख्येमारिषामावयंतव ४ वि-
शांगोपाअस्यचरन्तिजन्तवोद्विपच्चयदुतचतुष्पदक्तुभिः । चित्रःप्रकेतउषसोम-
हाँअस्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ५ ॥ ३० ॥ त्वमध्वर्युरुतहोतासिपूर्व्यःप्र-
शास्तापोताजनुषापुरोहितः । विश्वाविद्वाँआर्त्विज्याधीरपुष्यस्यग्नेसख्येमारि-
षामावयंतव ६ योविश्वतःसुप्रतीकःसदृङ्ङसिदूरेचित्सन्तळिदिवातिरोचसे ।
रात्र्याश्चिदन्धोअतिदेवपश्यस्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ७ पूर्वोदेवाभवतुसु-
न्वतोरथोऽस्माकंशंसोअभ्यस्तुदूढ्यः । तदाजानीतोतपुष्यतावचोऽग्नेसख्ये
मारिषामावयंतव ८ वधैर्दुःशंसाँअपदूढ्योजहिदूरेवायेअन्तिवाकेचिदत्रिणः ।

अथांयज्ञायंगृणतेसुगंकृध्यग्नेसख्येमारिंषामावयंतव ९ यदयुंक्थाअरुषारोहिं-
तारथेवातंजूतावृषभस्येवतेरवः । आदिंन्वसिवनिनोंधूमकेतुनाग्नेसख्येमारिं-
षामावयंतव १० ॥ ३१ ॥ अधंस्वनादुतबिंभ्युःपतत्रिणोंद्रप्सायत्तेयवसादो
व्यस्थिरन् । सुगंतत्तेतावकेभ्योरथेभ्योऽग्नेसख्येमारिंषामावयंतव ११ अयं
मित्रस्यवरुंणस्यधायसेऽवयातांमरुतांहेळोअद्भुतः । मृळासुनोभूत्वेषांमनःपु-
नरग्नेसख्येमारिंषामावयंतव १२ देवोदेवानांमसिमित्रोअद्भुतोवसुर्वसूनामसि
चारुंरध्वरे । शर्मन्त्स्यामतवसप्रथंस्तमेऽग्नेसख्येमारिंषामावयंतव १३ तत्ते
भद्रंयत्समिंद्धःस्वेदमेसोमांहुतोजरंसेमृळयत्तमः । दधांसिरत्नंद्रविंणंचदाशुषेऽग्ने
सख्येमारिंषामावयंतव १४ यस्मैत्वंसुंद्रविणोददांशोऽनागास्त्वमंदितेसर्वतां-
ता । यंभद्रेणशवंसाचोदयांसिप्रजावंताराधंसातेस्यांम १५ सत्वमंग्नेसौभ-

गत्वस्यंविद्वानस्माकमायुःप्रतिरेहदेव । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसि-
न्धुःपृथिवीउतद्यौः १६ ॥ ३२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

द्वेएकादशौषसायवाग्नयेसप्तत्वथानवद्रविणोदसेपनोष्टौशुचयेगायत्रंवैश्वानरस्यतृचंवैश्वानरीयंजात-
वेदसएकाजातवेदस्यमेतदादीन्येकभूयांसिसूक्तसहस्रमेतत्कश्यपार्षंसयोवृषैकोनावार्षागिराऋज्राश्वा-
म्बरीषसहदेवभयमानसुराधसःप्रमन्दिनएकादशकुत्सश्चतुस्त्रिष्टुबन्तमाद्यागर्भस्त्राविण्युपनिषदिमांतेन्सा
त्रिष्टुप्सत्तेष्टौयोनिर्नवचन्द्रमाएकोनाप्त्यस्त्रितोवावैश्वदेवंहिपाङ्क्तमन्त्यात्रिष्टुबष्टमीमहाबृहतीयवमध्येन्द्रंमि-
त्रंसप्तत्रिष्टुबन्तंयज्ञस्तृचंयइन्द्राग्नीसप्तोनैन्द्राग्नंतुविद्यष्टौततंनवार्भवंतुपञ्चम्यन्त्येत्रिष्टुभौतक्षन्पञ्चात्यात्रिष्टु-
बीळेपञ्चाधिकाश्विनमाद्यौपादौलिङ्गोक्तदैवतावन्त्येत्रिष्टुभौ ॥ ७ ॥

द्वे विरूपे एकादश कुत्स औषस्योऽग्निः शुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

१५ द्वेविरूपेचरतःस्वर्थंअन्यान्यावत्समुपंधापयेते । हरिरन्यस्यांभवतिस्व-
धावाञ्छुक्रोअन्यस्यांददृशेसुवर्चाः १ दशेमंत्वष्टुर्जनयन्तगर्भमतन्द्रासोयुवत-

योविभृंत्रम् । तिग्मानीकंस्वयंशसंजनेषुविरोचंमानंपरिषींनयन्ति २ त्रीणि
जानापरिंभूषन्त्यस्यसमुद्रएकंदिव्येकंमप्सु । पूर्वामनुप्रदिशंपार्थिवानामृतू-
न्प्रशासद्विर्दधावनुष्ठु ३ कइमंवोनिण्यमाचिंकेतवत्सोमातृर्जनयतस्वधाभिः
। बह्वीनांगर्भोअपसामुपस्थान्महान्कविर्निश्चरतिस्वधावान् ४ आविष्ट्योव-
र्धतेचारुरासुजिह्मानांमूर्ध्वःस्वयंशाउपस्थे । उभेत्वष्टुर्बिभ्यतुर्जायमानात्प्रती-
चीसिंहंप्रतिजोषयेते ५ ॥ १ उभेभद्रेजोषयेतेनमेनेगावोनवाश्राउपंतस्थुरेवैः ।
सदक्षाणांदक्षंपतिर्बभूवाञ्जन्तियंदक्षिणतोहविर्भिः ६ उद्यंयमीतिसवितेवंबाहू
उभेसिचौयततेभीमऋञ्जन् । उच्छुक्रमत्कंमजतेसिमस्मान्नवामातृभ्योवसंना
जहाति ७ त्वेषंरूपंकृणुतउत्तरंयत्संपृञ्चानःसदनेगोभिरद्भिः । कविर्बुध्नंपरि
मर्मृज्यतेधीःसादेवतांतासमितिर्बभूव ८ उरुतेज्रयःपर्येतिबुध्नंविरोचंमानंमहि-

षस्यधाम । विश्वेभिरग्नेस्वयशोभिरिद्धोऽदब्धेभिःपायुभिःपाह्यस्मान् ९ धन्व-
न्त्स्रोतःकृणुतेगातुमूर्मिंशुक्रैरूर्मिभिरभिनक्षतिक्षाम् । विश्वासनानिजठरेषुधत्ते-
ऽन्तर्नवासुचरतिप्रसूषु १० एवानोअग्नेसमिधावृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि ।
तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ११ ॥ २ ॥

स भवनथा नव कुत्सो द्रविणोदा अग्निःशुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

१६ सप्रत्नथासहसाजायमानःसद्यःकाव्यानिबळधत्तविश्वा । आपश्चमित्र
धिषणाचसाधन्देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् १ सपूर्वयानिविदाकव्यतायोरिमाः
प्रजाअजनयन्मनूनाम् । विवस्वताचक्षसाद्यामपश्चदेवाअग्निंधारयन्द्रविणोदा-
म् २ तमीळतप्रथमंयज्ञसाधंविशआरीराहुतमृञ्जसानम् । ऊर्जःपुत्रंभरतंसृप्र-
दानुंदेवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ३ समातरिश्वापुरुवारपुष्टिर्विदद्गातुंतनयाय

स्वर्वित् । विशांगोपाजनितारोदस्योर्देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ४ नक्तोषा-
सावर्णमामेम्यानेधापयेतेशिशुमेकंसमीची । द्यावाक्षामारुक्मोअन्तर्विभाति
देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ५ ॥ ३ ॥ रायोबुध्नःसंगमनोवसूनांयज्ञस्यकेतु-
र्मन्मसाधनोवेः । अमृतत्वंरक्षमाणासएनंदेवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ६ नूच
पुराचसदनंरयीणांजातस्यचजायमानस्यचक्षाम् । सतश्चगोपांभवतश्चभूरेर्देवा
अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ७ द्रविणोदाद्रविणसस्तुरस्यद्रविणोदाःसनरस्यप्रयंस-
त् । द्रविणोदावीरवतीमिषंनोद्रविणोदारासतेदीर्घमायुः ८ एवानोअग्नेसमिधा
वृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुः
पृथिवीउतद्यौः ९ ॥ ४ ॥

अप नोऽष्टौ कुत्सः शुचिरग्निः शुद्धोऽग्निर्वा गायत्री ।

१७ अपनःशोशुचदघमग्नेशुशुग्ध्यारयिम् । अपनःशोशुचदघम् १ सुक्षे-
त्रियासुगातुयावसूयाचयजामहे । अपनःशोशुचदघम् २ प्रयद्भन्दिष्ठएषांप्रा-
स्माकासश्चसूरयः । अपनःशोशुचदघम् ३ प्रयत्तेअग्नेसूरयोजायेमहिप्रतेवयम्
। अपनःशोशुचदघम् ४ प्रयदग्नेःसहस्वतोविश्वतोयन्तिभानवः । अपनः
शोशुचदघम् ५ त्वंहिविश्वतोमुखविश्वतःपरिभूरसि । अपनःशोशुचदघम् ६
द्विषोनोविश्वतोमुखातिनावेवपारय । अपनःशोशुचदघम् ७ सनःसिन्धुमिव
नावयातिपर्षास्वस्तये । अपनःशोशुचदघम् ८ ॥ ५ ॥

वैश्वानरस्य तिस्रः कुत्सो वैश्वानरोऽग्निः शुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

१८ वैश्वानरस्यसुमतौस्यामराजाहिकंभुवनानामभिश्रीः । इतोजातोवि-

श्वमिदंविचष्टेवैश्वानरोयततेसूर्येण १ पृष्टोदिविपृष्टोअग्निःपृथिव्यांपृष्टोविश्वाओ-
षधीराविवेश । वैश्वानरःसहसापृष्टोअग्निःसनोदिवासरिषःपातुनक्तम् २ वै-
श्वानरतवतत्सत्यमस्त्वस्मान्रायोमघवानःसचन्ताम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामह-
न्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ३ ॥ ६ ॥

जातवेदस एका मारीचः काश्यपो जातवेदा अग्निः शुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

९९ जातवेदसेसुनवामसोममरातीयतोनिदहातिवेदः । सनःपर्षदतिदुर्गा-
णिविश्वानावेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः १ ॥ ७ ॥

स य एकोनविंशतिर्वार्षागिरा ऋज्राश्वाम्बरीषसहदेव-
भयमानसुराधस इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०० सयोवृषावृष्ण्येभिःसमोकामहोदिवःपृथिव्याश्चसम्राट् । सतीनसत्वा

हव्योभरेषुमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती १ यस्यानाप्तःसूर्यस्येवयामोभरेभरेवृत्र-
हाशुष्मोअस्ति । वृषन्तमःसखिभिःस्वेभिरेवैर्मरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती २ दि-
वोनयस्यरेतसोदुघानाःपन्थासोयन्तिशवसापरीताः । तरद्द्वेषाःसासहिःपौंस्ये-
भिर्मरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ३ सोअङ्गिरोभिरङ्गिरस्तमोभूद्वृषावृषभिःसखि-
भिःसखासन् । ऋग्मिभिर्ऋग्मीगातुभिर्ज्येष्ठोमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ४ स
सूनुभिर्नरुद्रेभिर्ऋभ्वानृषाह्येसासह्वाँअमित्रान् । सनीळेभिःश्रवस्यानितूर्वन्म-
रुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ५ ॥ ८ ॥ समन्यमीःसमदनस्यकर्तास्माकेभिर्नृभिः
सूर्यंसनत् । अस्मिन्नहन्त्सत्पतिःपुरुहूतोमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ६ तमूतयो
रणयञ्छूरसातौतंक्षेमस्यक्षितयःकृण्वतत्राम् । सविश्वस्यकरुणस्येशएकोमरु-
त्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ७ तमप्सन्तशवसउत्सवेषुनरोनरमवसेतंधनाय । सो

अन्धेचित्तमंसिज्जोतिर्विदन्मरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ८ ससव्येनंयमतिव्राधंत-
श्चित्सदंक्षिणेसंगृंभीताकृतानि । सकीरिणांचित्सनिताधनांनिमरुत्वांन्नोभव-

त्विन्द्रंऊती ९ सग्रामेभिःसनिंतासरथेभिर्विदेविश्वांभिःकृष्टिभिर्न्वव्यद्य । सपौं-
स्येभिरभिभूरशंस्तीर्मरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १० ॥ ९ ॥ सजामिभिर्यत्सम-
जांतिमीळ्हेऽजांमिभिर्वापुरुहूतएवैः । अपांतोकस्यतनंयस्यजेषेमरुत्वांन्नोभव-
त्विन्द्रंऊती ११ सवंज्रभृद्दस्युहाभीमउग्रःसहस्रंचेताःशतनीथऋभ्वा । चम्री-
षोनशवंसापाञ्चंजन्योमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १२ तस्यवज्रंःक्रन्दतिस्मत्स्व-
र्षादिवोनत्वेषोरवथःशिमींवान् । तंसंचन्तेसनयस्तंधनांनिमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रं
ऊती १३ यस्याजंस्रंशवंसामानंमुक्थंपरिभुजद्रोदंसीविश्वतंःसीम् । सपांरि-
षत्क्रतुंभिर्मन्दसानोमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १४ नयस्यंदेवादेवतानमर्ताआपं-

श्चनशवसोअन्तमापुः । सप्रारिक्कात्वक्षसाक्ष्मोदिवश्चंमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती
१५ ॥ १० ॥ रोहिच्छयावासुमदंशुर्ललामीर्द्युक्षारायऋज्राश्वस्य । वृषण्वन्तं
बिभ्रतीधूर्षुरथंमन्द्राचिकेतनाहुषीषुविक्षु १६ एतत्त्यत्तइन्द्रवृष्णउक्थंवार्षागिरा
अभिगृणन्तिराधः । ऋज्राश्वःप्रष्टिभिरम्बरीषःसहदेवोभयमानःसुराधाः १७
दस्यूञ्छिम्यूंश्चपुरुहूतएवैर्हत्वापृथिव्यांशर्वानिबर्हीत् । सनत्क्षेत्रंसखिभिःश्वि-
त्न्येभिःसनत्सूर्यंसनदपःसुवज्रः १८ विश्वाहेन्द्रोअधिवक्तानोअस्त्वपरिहृताः
सनुयामवाजम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः
१९ ॥ ११ ॥

प्र मन्दिन एकादश कुत्स इन्द्रो जगती । अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

१०१ प्रमन्दिनेपितुमदर्चतावचोयःकृष्णगर्भानिरहन्नृजिश्वना । अवस्यवो

वृषणंवज्रंदक्षिणंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे १ योऽव्यंसंजाहृषाणेनमन्युनायःश-
म्बरंयोअहन्पिप्रुमव्रतम् । इन्द्रोयःशुष्णमशुषंन्यावृणङ्मरुत्वन्तंसख्यायहवाम-
हे २ यस्यद्यावापृथिवीपौंस्यंमहद्यस्यव्रतेवरुणोयस्यसूर्यः । यस्येन्द्रस्यसि-
न्धवःसश्चतिव्रतंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ३ योअश्वानांयोगवांगोपतिर्वशीय-
आरितःकर्मणिकर्मणिस्थिरः । वीळोश्चिदिन्द्रोयोअसुन्वतोवधोमरुत्वन्तंसख्या-
यहवामहे ४ योविश्वस्यजगतःप्राणतस्पतिर्योब्रह्मणेप्रथमोगाअविन्दत् । इन्द्रोयो
दस्यूँरधराँअवातिरन्मरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ५ यःशूरेभिर्हव्योयश्चभीरुभिर्यो
धावद्भिर्हूयतेयश्चजिग्युभिः । इन्द्रंयंविश्वाभुवनाभिसंदधुर्मरुत्वन्तंसख्यायहवा-
महे ६॥१२॥ रुद्राणामेतिप्रदिशाविचक्षणोरुद्रेभिर्योषातनुतेपृथुज्रयः । इन्द्रंमनी-
षाअभ्यर्चतिश्रुतंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ७ यद्वामरुत्वःपरमेसधस्थेयद्वावमे

वृजनेमादयासे । अतआयाह्यध्वरंनोअच्छात्वायाहविश्चकृमासत्यराधः ८ त्वाये-
न्द्रसोमंसुषुमासुदक्षत्वायाहविश्चकृमाब्रह्मवाहः । अधानियुत्वःसगणोमरुद्भिर-
स्मिन्यज्ञेबर्हिषिमादयस्व ९ मादयस्वहरिभिर्येतइन्द्रविष्यस्वशिप्रेविसृजस्वधे-
ने । आत्वासुशिप्रहरयोवहन्तूशन्हव्यानिप्रतिनोजुषस्व १० मरुत्स्तोत्रस्यवृजन-
स्यगोपावयमिन्द्रेणसनुयामवाजम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुः
पृथिवीउतद्यौः ११ ॥ १३ ॥

इमां त एकादश कुत्स इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०२ इमांतेधियंप्रभरेमहोमहीमस्यस्तोत्रेधिषणायत्तआनजे । तमुत्सवेच
प्रसवेचसासहिमिन्द्रंदेवासःशवसामदन्ननु १ अस्यश्रवोनद्यःसप्तबिभ्रतिद्या-
वाक्षामापृथिवीदर्शतंवपुः । अस्मेसूर्याचन्द्रमसाभिचक्षेश्रद्धेकमिन्द्रचरतोवित-

तुरम् २ तंस्मारथंमघवन्प्रावसातयेजैत्रंयंतेअनुमदामसंगमे । आजानइन्द्रम-
नसापुरुष्टुतत्वायद्भ्योमघवञ्छर्मयच्छनः ३ वयंजयेमत्वयायुजावृतमस्माक-
मंशमुदवाभरेभरे । अस्मभ्यमिन्द्रवरिवःसुगंकृधिप्रशत्रूणांमघवन्वृष्ण्यारुज ४
नानाहित्वाहवमानाजनाइमेधनानांधर्तरवसाविपन्यवः । अस्माकंस्मारथमा
तिष्ठसातयेजैत्रंहीन्द्रनिभृतंमनस्तव ५ ॥ १४ ॥ गोजितावाहूअमितक्रतुः
सिमःकर्मन्कर्मञ्छतमूतिःखजंकरः । अकल्पइन्द्रःप्रतिमानमोजसाथाजनावि-
ह्वयन्तेसिषासवः ६ उत्तेशतान्मघवन्नुच्चभूयसउत्सहस्राद्रिरिचेकृष्टिषुश्रवः ।
अमात्रंत्वाधिषणातित्विषेमह्यधावृत्राणिजिघ्नसेपुरंदर ७ त्रिविष्टिधातुप्रतिमा-
नमोजसस्तिस्रोभूमीर्नृपतेत्रीणिरोचना । अतीदंविश्वंभुवनंववक्षिथाशत्रुरिन्द्र
जनुषासनादसि ८ त्वांदेवेषुप्रथमंहवामहेत्वंबभूथपृतनासुसासहिः । सेमं

नंःकारुमुंपमन्युमुद्भिदमिन्द्रंःकृणोतुप्रसवेरथंपुरः ९ त्वंजिंगेथनधनांरुरोधिथा-
र्भेष्वाजामंघवन्महत्सुंच । त्वामुग्रमवंसेसंशिंशीमस्यथांनइन्द्रहवंनेषुचोद-
य १० विश्वाहेन्द्रोंअधिवक्तानोंअस्त्वपंरिह्वृताःसनुयामवाजंम् । तन्नोंमित्रो
वरुंणोमामहन्तामदिंतिःसिन्धुंःपृथिवीउतद्यौः ११ ॥ १५ ॥

तत्तेऽष्टौ कुत्स इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०३ तत्तंइन्द्रियंपंरमंपंराचैरधांरयन्तकवयंःपुरेदम् । क्षमेदमन्यद्दिव्य१न्य-
दंस्यसमींपृच्यतेसमनेवंकेतुः १ सधांरयत्पृथिवींपप्रथंच्चवज्रेंणहत्वानिरपःसं-
सर्ज । अहन्नहिमभिंनद्रौहिणंव्यहन्व्यंसंमघवाशचींभिः २ सजातूभंर्माश्र-
द्दधांनओजंःपुरोंविभिन्दन्नंचरद्विदासीः । विद्वान्वंज्रिन्दस्यंवेहेतिमस्यार्यंसहोंव-
र्धयाद्युम्नमिंन्द्र ३ तदूचुषेमानुंषेमायुगानिंकीर्तेन्यंमघवानामबिभ्रंत् । उपप्रयन्दं-

स्युहत्यायवज्रीयद्धसूनुःश्रवसेनामदधे ४ तदस्येदंपश्यताभूरिपुष्टंश्रदिन्द्रस्यधत्त-
नवीर्याय । सगाअविन्दत्सोअविन्ददश्वान्त्सओषधीःसोअपःसवनानि ५ ॥ १६ ॥
भूरिकर्मणेवृषभायवृष्णेसत्यशुष्मायसुनवामसोमम् । यआदृत्यापरिपन्थीवशू-
रोऽयज्वनोविभजन्नेतिवेदः ६ तदिन्द्रप्रेववीर्यंचकर्थयत्ससन्तंवज्रेणाबोधयो-
ऽहिम् । अनुत्वापत्नीर्हृषितंवयश्चविश्वेदेवासोअमदन्ननुत्वा ७ शुष्णंपिप्रुंकुय-
वंवृत्रमिन्द्रयदावधीर्विपुरःशम्बरस्य । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुः
पृथिवीउतद्यौः ८ ॥ १७ ॥

योऽनिष्टि नव कुत्स इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०४ योनिष्टइन्द्रनिषदेअकारितमानिषीदस्वानोनार्वा । विमुच्यावयोऽव-
सायाश्वान्दोषावस्तोर्वहीयसःप्रपित्वे १ ओत्येनरइन्द्रमूतयेगुर्नूचित्तान्त्सद्योअ-

ध्वनोजगम्यात् । देवासोमन्युंदासस्यश्चम्नन्तेनआवक्षन्त्सुवितायवर्णम् २
अवत्मनाभरतेकेतवेदाअवत्मनाभरतेफेनमुदन् । क्षीरेणस्नातःकुयवस्ययोषे
हतेतेस्यातांप्रवणेशिफायाः ३ युयोपनाभिरुपरस्यायोःप्रपूर्वाभिस्तिरतेराष्टि
शूरः । अञ्जसीकुलिशीवीरपत्नीपयोहिन्वानाउदभिर्भरन्ते ४ प्रतियत्स्यानी-
थादर्शिदस्योरोकोनाच्छासदनंजानतीगात् । अधस्मानोमघवञ्चर्कृतादिन्मानो
मघेवनिष्षपीपरादाः ५ ॥ १८ ॥ सत्वंनइन्द्रसूर्येसोअप्स्वनागास्त्वआभज
जीवशंसे । मान्तरांभुजमारीरिषोनःश्रद्धितंतेमहतइन्द्रियाय ६ अधामन्ये
श्रत्तेअस्माअधायिवृषाचोदस्वमहतेधनाय । मानोअकृतेपुरुहूतयोनाविन्द्रक्षुध्य
द्भ्योवयआसुतिंदाः ७ मानोवधीरिन्द्रमापरादामानःप्रियाभोजनानिप्रमोषीः ।
आण्डामानोमघवञ्छक्रनिर्भेन्मानःपात्राभेत्सहजानुषाणि ८ अर्वाङेहिसो-

मंकामंत्वाहुरयंसुतस्तस्यंपिबामदाय । उरुव्यचाजठरआवृंषस्वपितेवंनःशृणु-
हिहूयमानः १ ॥ ११ ॥

चन्द्रमा एकोनविंशतिराप्त्यस्त्रितः कुत्सो वा विश्वेदेवाः पङ्क्तिः । अष्टमी-
यवमध्या महाबृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०५ चन्द्रमाअप्स्व१न्तरासुंपर्णोधांवतेदिवि । नवोहिरण्यनेमयःपदंविन्द-
न्तिविद्युतोवित्तंमेंअस्यरोदसी १ अर्थमिद्वाउंअर्थिनआजायायुंवतेपतिम् । तु-
ञ्जातेवृष्ण्यंपयंःपरिदायरसंदुहेवित्तंमेंअस्यरोदसी २ मोषुदेवाअदःस्व१रवंपादि
दिवस्परि । मासोम्यस्यंशंभुवःशूनेभूमकदाचनवित्तंमेंअस्यरोदसी ३ यज्ञंपृ-
च्छाम्यवमंसतद्दूतोविवोचति । क्वऋतंपूर्व्यंगतंकस्तद्बिभर्तिनूतंनोवित्तंमेंअस्य
रोदसी ४ अमीयेदेवाःस्थनंत्रिष्वारोचनेदिवः । कद्वऋतंकदनृतंक्वप्रत्नावआ-

हुतिर्वित्तंमेअस्यरोदसी ५ ॥ २० ॥ कद्वऋतस्यधर्णसिकद्वरुणस्यचक्षणम् ।
कदर्यम्णोमहस्पथातिक्रामेमदूढ्योवित्तंमेअस्यरोदसी ६ अहंसोअस्मियःपुरा
सुतेवदामिकानिचित् । तंमाऽव्यन्त्याध्यो३वृकोनतृष्णजंमृगंवित्तंमेअस्यरोद-
सी ७ संमातपन्त्यभितःसपत्नीरिवपर्शवः । मूषोनशिश्नाऽव्यदन्तिमाध्यःस्तो-
तारंतेशतक्रतोवित्तंमेअस्यरोदसी ८ अमीयेसप्तरश्मयस्तत्रामेनाभिरातता ।
त्रितस्तद्वेदाप्त्यःसजामित्वायरेभतिवित्तंमेअस्यरोदसी ९ अमीयेपञ्चोक्षणोम-
ध्येतस्थुर्महोदिवः । देवत्रानुप्रवाऽच्यंसध्रीचीनानिवावृतुर्वित्तंमेअस्यरोदसी १०
॥ २१ ॥ सुपर्णाएतआसतेमध्यआरोधनेदिवः । तेसेधन्तिपथोवृकंतरन्तंयह्व-
तीरपोवित्तंमेअस्यरोदसी ११ नऽव्यंतदुक्थ्यंहितंदेवासःसुप्रवाचनम् । ऋतम-
र्षन्तिसिन्धवःसत्यंतातानसूर्योवित्तंमेअस्यरोदसी १२ अग्नेतवत्यदुक्थ्यंदेवेष्व-

स्त्याप्यम् । सनःसत्तोमनुष्वदादेवान्यक्षिविदुष्टरोवित्तंमेअस्यरोदसी १३ सत्तो
होतामनुष्वदादेवाँअच्छाविदुष्टरः । अग्निर्हव्यासुषूदतिदेवोदेवेषुमेधिरोवित्तंमे
अस्यरोदसी १४ ब्रह्माकृणोतिवरुणोगातुविदंतमीमहे । व्यूर्णोतिहृदामतिंन-
व्योजायतामृतंवित्तंमेअस्यरोदसी १५ ॥ २२ ॥ असौयःपन्थाआदित्योदिवि
प्रवाच्यंकृतः । नसदेवाअतिक्रमेतंमर्तासोनपश्यथवित्तंमेअस्यरोदसी १६
त्रितःकूपेऽवहितोदेवान्हवतऊतये । तच्छुश्रावबृहस्पतिःकृण्वन्नंहूरणादुरुवित्तंमे
अस्यरोदसी १७ अरुणोमासकृद्वृकःपथायन्तंददर्शहि । उज्जिहीतेनिचाय्या
तष्टेवपृष्ट्यामयीवित्तंमेअस्यरोदसी १८ एनाङ्गूषेणवयमिन्द्रवन्तोऽभिष्याम
वृजनेसर्ववीराः । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः १९
॥ २३ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले पञ्चदशोऽनुवाकः ॥ १५ ॥

इन्द्रं सप्त कुत्सो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०६ इन्द्रं॑मि॒त्रंवरु॑णम॒ग्निमू॒तये॒मारु॑तं॒शर्धो॒अदि॑तिंहवामहे । रथं॒नदु॒र्गाद्व॑-
सवःसुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन १ तआ॑दित्या॒आग॑तास॒र्वता॑तये
भूतदे॑वावृत्र॒तूर्ये॑षुशं॒भुवः॑ । रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवःसुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒अंह॑सो॒निष्पि॑प-
र्तन २ अव॑न्तुनःपि॒तरः॑सुप्रवाच॒नाउ॒तदे॒वीदे॒वपु॑त्रेऋता॒वृधा॑ । रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवः
सुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ३ नरा॒शंसं॑वा॒जिनं॑वा॒जय॑न्नि॒हक्ष॒यद्वी॑-
रंपू॒षणं॑सु॒म्नैरी॑महे । रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवःसुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ४
बृह॑स्पते॒सद॒मिन्नः॑सु॒गंकृ॑धि॒शंयोर्यत्ते॒मनु॑र्हितं॒तदी॑महे । रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवःसुदानवो॒
विश्व॑स्मान्नो॒अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ५ इन्द्रं॒कुत्सो॑वृत्र॒हणं॒शची॒पतिं॑का॒टेनिबा॑ळ्ह॒ऋ-
षि॑रह्वदू॒तये॑ । रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवःसुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ६ दे॒वैर्नो॑

देव्यदितिर्निपातुदेवस्त्रातात्रायतामप्रयुच्छन् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदि-
तिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ७ ॥ २४ ॥

यज्ञो देवानां तिस्रः कुत्सो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१०७ यज्ञोदेवानांप्रत्येतिसुम्नमादित्यासोभवतामृळयन्तः । आवोऽर्वाची
सुमतिर्ववृत्यादंहोश्चिद्यावरिवोवित्तरासत् १ उपनोदेवाअवसागमन्त्वङ्गिरसां
सामभिःस्तूयमानाः । इन्द्रइन्द्रियैर्मरुतोमरुद्भिरादित्यैर्नोअदितिःशर्मयंसत् २
तन्नइन्द्रस्तद्वरुणस्तदग्निस्तदर्यमातत्सविताचनोधात् । तन्नोमित्रोवरुणोमामह-
न्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ३ ॥ २५ ॥

य इन्द्राग्नी त्रयोदश कुत्स इन्द्राग्नी त्रिष्टुप् ।

१०८ यइन्द्राग्नीचित्रतमोरथोवामभिविश्वानिभुवनानिचष्टे । तेनायातंस-

रथंतस्थिवांसाथासोमस्यपिबतंसुतस्य १ यावदिदंभुवनंविश्वमस्त्युरुव्यचावरि-
मतागभीरम् । तावाँअयंपातवेसोमोअस्त्वरमिन्द्राग्नीमनसेयुवभ्याम् २ च-
क्राथेहिसध्र्य१ङ्नामभद्रंसध्रीचीनावृत्रहणाउतस्थः । ताविन्द्राग्नीसध्र्यञ्चानिष-
द्यावृष्णःसोमस्यवृषणावृषेथाम् ३ समिद्धेष्वग्निष्वानजानायतस्रुचाबर्हिरुति-
स्तिराणा । तीव्रैःसोमैःपरिषिक्तेभिरर्वागेन्द्राग्नीसौमनसाययातम् ४ यानीन्द्रा-
ग्नीचक्रथुर्वीर्याणियानिरूपाण्युतवृष्ण्यानि । यावांप्रत्नानिसख्याशिवानितेभिः
सोमस्यपिबतंसुतस्य ५ ॥ २६ ॥ यदब्रवंप्रथमंवांवृणानो३यंसोमोअसुरैर्नो
विहव्यः । तांसत्यांश्रद्धामभ्याहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ६ यदिन्द्रा-
ग्नीमदथःस्वेदुरोणेयद्ब्रह्मणिराजनिवायजत्रा । अतःपरिवृषणावाहियातमथासो-
मस्यपिबतंसुतस्य ७ यदिन्द्राग्नीयदुषुतुर्वशेषुयद्द्रुह्युष्वनुषुपूरुषुस्थः । अतः

परिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ८ यदिन्द्राग्नीअवमस्यांपृथिव्यां
मध्यमस्यांपरमस्यामुतस्थः ।अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य
९ यदिन्द्राग्नीपरमस्यांपृथिव्यांमध्यमस्यामवमस्यामुतस्थः । अतःपरिवृषणावा-
हियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य १० यदिन्द्राग्नीदिविष्ठोयत्पृथिव्यांयत्पर्वतेष्वो-
षधीष्वप्सु । अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ११ यदिन्द्राग्नी
उदितासूर्यस्यमध्येदिवःस्वधयामादयेथे । अतःपरिवृषणावाहियातमथासो-
मस्यपिबतंसुतस्य १२ एवेन्द्राग्नीपपिवांसासुतस्यविश्वास्मभ्यंसंजयतंधना-
नि । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः १३ ॥ २७ ॥

विह्यख्यमष्टौ कुत्स इन्द्राग्नी त्रिष्टुप् ।

१०९ विह्यख्यंमनसावस्यइच्छन्निन्द्राग्नीज्ञासउतवासजातान् । नान्यायु-

वत्प्रमतिरस्तिमह्यंसवांधियंवाजयन्तीमतक्षम् १ अश्रवंहिभूरिदावत्तरावांवि-
जामातुरुतवांघास्यालात् । अथासोमस्यप्रयतीयुवभ्यामिन्द्राग्नीस्तोमंजनया-
मिनव्यम् २ माच्छेद्मरश्मीँरितिनाधमानाःपितृणांशक्तीरनुयच्छमानाः ।
इन्द्राग्निभ्यांकंवृषणोमदन्तिताह्यद्रीधिषणायाउपस्थे ३ युवाभ्यांदेवीधिषणा
मदायेन्द्राग्नीसोममुशतीसुनोति । तावश्विनाभद्रहस्तासुपाणीआधावतंमधुना
पृङ्क्तमप्सु ३ युवामिन्द्राग्नीवसुनोविभागेतवस्तमाशुश्रववृत्रहत्ये । तावासद्या
बर्हिषियज्ञेअस्मिन्प्रचर्षणीमादयेथांसुतस्य ५ ॥ २८ ॥ प्रचर्षणिभ्यःपृतनाह-
वेषुप्रपृथिव्यारिरिचाथेदिवश्च । प्रसिन्धुभ्यःप्रगिरिभ्योमहित्वाप्रेन्द्राग्नीविश्वाभु-
वनात्यन्या ६ आभरतंशिक्षतंवज्रबाहूअस्माँइन्द्राग्नीअवतंशचीभिःइमेनुतेरश्म-

वः सूर्यस्य येभिः सपित्वं पितरो न आसन् ७ पुरंदरा शिक्षतं वज्रहस्तास्माँ इन्द्राग्नी
अवतं भरेषु । तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ८॥२१॥

ततं मे नव कुत्स ऋभवो जगती । पञ्चम्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

११० ततं मे अपस्तदु तायते पुनः स्वादिष्ठा धीतिरुचथाय शस्यते । अयं समुद्र
इह विश्वदेव्यः स्वाहाकृतस्य समु तृप्णुत ऋभवः १ आभोगयं प्र यदिच्छन्त ऐतना-
पाकाः प्राञ्चो मम के चिदापयः । सौधन्वनासश्चरितस्य भूमनागच्छत सवितुर्दाशु-
षो गृहम् २ तत्सविता वोऽमृतत्वमासुवदगोह्यं यच्छ्रवयन्त ऐतन । त्यं चिच्चमसमसु-
रस्य भक्षणमेकं सन्तमकृणुता चतुर्वयम् ३ विष्ट्वी शमी तरणित्वेन वाघतो मर्तासः स-
न्तो अमृतत्वमानशुः । सौधन्वना ऋभवः सूरचक्षसः संवत्सरे समपृच्यन्त धीतिभिः
४ क्षेत्रमिव वि ममुस्तेजनेनँ एकं पात्रमृभवो जेहमानम् । उपस्तुता उपमं नाधमाना

अमर्त्येषुश्रवइच्छमानाः ५ ॥ ३० ॥ आमनीषामन्तरिक्षस्यनृभ्यःस्रुचेवघृतं
जुहवामविद्मना। तरणित्वायेपितुरस्यसश्चिरऋभवोवाजमरुहन्दिवोरजः ६ ऋ-
भुर्नइन्द्रःशवसानवीयानृभुर्वाजेभिर्वसुभिर्वसुर्ददिः। युष्माकंदेवाअवसाहनिप्रि-
ये ३ भितिष्ठेमपृत्सुतीरसुन्वताम् ७ निश्चर्मणऋभवोगामपिंशतसंवत्सेनासृजता
मातरंपुनः। सौधन्वनासःस्वपस्ययानरोजिव्रीयुवानापितराकृणोतन ८ वा-
जेभिर्नोवाजसातावविड्ढ्यृभुमाँइन्द्रचित्रमादर्षिराधः। तन्नोमित्रोवरुणोमाम-
हन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ९ ॥ ३१ ॥

तक्षन्पञ्च कुत्स ऋभवो जगती। अन्त्या त्रिष्टुप्।

१११ तक्षन्रथंसुवृतंविद्मनापसस्तक्षन्हरीइन्द्रवाहावृषण्वसू। तक्षन्पितृभ्यामृ-
भवोयुवद्वयस्तक्षन्वत्सायमातरंसचाभुवम् १ अनोयज्ञायतक्षतऋभुमद्वयःक्र-

त्वेदक्षायसुप्रजावतीमिषम् ।यथाक्षयामसर्ववीरयाविशातन्नःशर्धायधासथास्विं-
न्द्रियम् २ आतक्षतसातिमस्मभ्यमृभवःसातिंरथायसातिमर्वतेनरः । सातिं
नोजैत्रींसंमहेतविश्वहाजामिमजामिंपृतनासुसक्षणिम् ३ ऋभुक्षणमिंद्रमाहुव
ऊतयऋभून्वाजान्मरुतःसोमपीतये । उभामित्रावरुणानूनमश्विनातेनोहिन्व-
न्तुसातयेधियेजिषे ४ ऋभुर्भरायसंशिशातुसातिंसमर्यजिद्वाजोअस्माँअविष्टु ।
तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ५ ॥ ३२ ॥

ईळे पञ्चविंशतिः कुत्सोऽश्विनौ । आद्यौ पादौ लिङ्गोक्तदे-
वतौ जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

११२ ईळेद्यावापृथिवीपूर्वचित्तयेऽग्निंघर्मंसुरुचंयामन्निष्टये । याभिर्भरेका-
रमंशायजिन्वथस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १ युवोर्दानायसुभराअसश्चतो

रथमातस्थुर्वचसंनमन्तवे । याभिर्धियोऽवथःकर्मन्निष्टयेताभिरूषुऊतिभिरश्वि-
नागतम् २ युवंतासांदिव्यस्यप्रशासनेविशांक्षयथोअमृतस्यमज्मना । याभिर्धेनु-
मस्वं १ पिन्वथोनराताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ३ याभिःपरिज्मातनयस्यम
ज्मनाद्विमातातूर्षुतरणिर्विभूषति । याभिस्त्रिमन्तुरभवद्विचक्षणस्ताभिरूषुऊ-
तिभिरश्विनागतम् ४ याभीरेभंनिवृतंसितमद्भ्यउद्वन्दनमैरयतंस्वर्दृशे । याभिः
कण्वंप्रसिषासन्तमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ५ ॥ ३३ ॥ याभिरन्त-
कंजसमानमारणेभुज्युंयाभिरव्यथिभिर्जिजिन्वथुः । याभिःकर्कन्धुंवय्यंचजि-
न्वथस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ६ याभिःशुचन्तिंधनसांसुषंसदंतप्तंघ-
र्ममोम्यावन्तमत्रये । याभिःपृश्निगुंपुरुकुत्समावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनाग-
तम् ७ याभिःशचीभिर्वृषणापरावृजंप्रान्धंश्रोणंचक्षसएतवेकृथः । याभि-

ऋ. सं. वर्त्तिकांग्रसितामममुञ्चतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् ८ याभिःसिन्धुंमधुम- अ.१अ.७
न्तमसंश्चतंवसिष्ठंयाभिरजरावजिन्वतम् । याभिःकुत्संश्रुतर्यंनर्यमावतंताभिरू-
॥ ८९ ॥ षुऊतिभिरश्विनागंतम् ९ याभिर्विश्पलांधनसामथर्व्यंसहस्रमीळ्हआजावजि-
न्वतम् । याभिर्वशमश्व्यंप्रेणिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् १० ॥
३४ ॥ याभिःसुदानूऔशिजायवणिजेदीर्घश्रवसेमधुकोशोअक्षरत् । कक्षी-
वन्तंस्तोतारंयाभिरावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् ११ याभीरसांक्षोदसोद्नः
पिपिन्वथुरनश्वंयाभीरथमावतंजिषे । याभिस्त्रिशोकउस्रियाउदाजततताभि-
रूषुऊतिभिरश्विनागंतम् १२ याभिःसूर्यंपरियाथःपरावतिमन्धातारंक्षैत्रपत्ये-
ष्वावतम् । याभिर्विप्रंप्रभरद्वाजमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् १३ याभि-
र्महामतिथिग्वंकशोजुवंदिवोदासंशम्बरहत्यआवतम् । याभिःपूर्भिद्येत्रसदस्यु- ॥ ८९ ॥

मावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १४ याभिर्वम्रंविपिपानमुपस्तुतंकलिंयाभि-
र्वित्तजानिंदुवस्यथः । याभिर्व्यश्वमुतपृथिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम्
१५॥ ३५॥ याभिर्नराशयवेयाभिरत्रयेयाभिःपुरामनवेगातुमीषथुः। याभिःशारी-
राजतंस्यूमरश्मयेताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १६ याभिःपठर्वाजठरस्यम-
ज्मनाग्निर्नादीदेच्चितइद्धोअज्मन्ना । याभिःशर्यातमवथोमहाधनेताभिरूषुऊति-
भिरश्विनागतम् १७ याभिरङ्गिरोमनसानिरण्यथोऽग्रंगच्छथोविवरेगोअर्णसः ।
याभिर्मनुंशूरमिषासमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १८ याभिःपत्नी-
र्विमदायन्यूहथुराघवायाभिररुणीरशिक्षतम् । याभिःसुदासऊहथुःसुदेव्यं१
ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १९ याभिःशन्तातीभवथोददाशुषेभुज्युंयाभि-
रवथोयाभिरध्रिगुम् । ओम्यावतींसुभरामृतस्तुभंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम्

२० ॥ ३६ याभिःकृशानुमसनेदुवस्यथोजवेयाभिर्यूनोअर्वन्तमावतम् । म-
धुंप्रियंभरथोयत्सरड्भ्यस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् २१ याभिर्नरंगोषुयु-
धंनृषाह्येक्षेत्रस्यसातातनयस्यजिन्वथः । याभीरथाँअवथोयाभिरर्वतस्ताभिरू-
षुऊतिभिरश्विनागतम् २२ याभिःकुत्समार्जुनेयंशतक्रतूप्रतुर्वीतिंप्रचदभीतिमा-
वतम् । याभिर्ध्वसन्तिंपुरुषन्तिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् २३ अ-
प्नस्वतीमश्विनावाचमस्मेकृतंनोदस्रावृषणामनीषाम् । अद्यूत्येऽवसेनिह्वयेवां
वृधेचनोभवतंवाजसातौ २४ द्युभिरक्तुभिःपरिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विनासौ-
भगेभिः । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः २५ ॥ ३७ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

इदंविंशतिरुषस्यंद्वितीयोर्धर्चोरात्रेश्चेमाएकादशरौद्रंद्वित्रिष्टुबन्तंचित्रंषट्सौर्यंनासत्याभ्यांपञ्चाधिका
कक्षीवान्दैर्घतमसउशिक्प्रसूतआश्विनंवैमध्वआवामेकादशावांरथंदशजागतंकाराधद्द्वादशान्त्याद्युः–
स्वप्ननाशिन्याद्यागायत्रीद्वितीयाककुप्तृतीयाचतुर्थ्येका विराट्नष्टरूप्यौ पञ्चमीतनुशिराषष्ठ्यरैरुष्णि-
ग्विष्टारबृहतीकृतिर्ग्विराट्तिस्रोगायत्र्यःकदित्थापञ्चोनावैश्वदेवा ॥ ८ ॥

इदं विंशतिः कुत्स उषो द्वितीयार्धर्चस्य रात्रिश्च त्रिष्टुप् ।

११३ इदंश्रेष्ठंज्योतिषांज्योतिरागांच्चित्रःप्रकेतोअंजनिष्टविभ्वां । यथाप्रसूं-
तासवितुःसवायँएवारात्र्युषसेयोनिंमारैक् १ रुशंद्वत्सारुशंतीश्वेत्यागादारैगु
कृष्णासदंनान्यस्याः । समानबंन्धूअमृतेंअनूचीद्यावावर्णंचरतआमिनाने २
समानोअध्वास्वस्रोरनन्तस्तमन्यान्यांचरतोदेवशिंष्टे । नमेंथेतेनतंस्थतुःसुमे-
केनक्तोषासासमंनसाविरूंपे ३ भास्वंतीनेत्रीसूनृतांनामचेंतिचित्राविदुरोंन

आवः । प्राप्याजगद्व्युनोरायोअख्यदुषाअजीगर्भुवनानिविश्वा ४ जिह्मश्ये३चरि-
तवेमघोन्याभोगयइष्टयेरायउत्वम् । दभ्रंपश्यद्भ्यउर्वियाविचक्षउषाअजीगर्भुवना
 निविश्वा ५ ॥ १ ॥ क्षत्रायत्वंश्रवसेत्वंमहीयाइष्टयेत्वमर्थमिवत्वमित्यै ।
विसदृशाजीविताभिप्रचक्षउषाअजीगर्भुवनानिविश्वा ६ एषादिवोदुहिताप्र-
त्यदर्शिव्युच्छन्तीयुवतिःशुक्रवासाः । विश्वस्येशानापार्थिवस्यवस्वउषोअद्ये-
हसुभगेव्युच्छ ७ परायतीनामन्वेतिपाथआयतीनांप्रथमाशश्वतीनाम् । व्यु-
च्छन्तीजीवमुदीरयन्त्युषामृतंकंचनबोधयन्ती ८ उषोयदग्निंसमिधेचकर्थवि
यदावश्चक्षसासूर्यस्य । यन्मानुषान्यक्ष्यमाणाँअजीगस्तद्देवेषुचकृषेभद्रमप्नः ९
कियात्यायत्समयाभवातियाव्यूषुर्याश्चनूनंव्युच्छान् । अनुपूर्वाःकृपतेवावशा-
नाप्रदीध्यानाजोषमन्याभिरेति १० ॥ २ ॥ ईयुष्टेयेपूर्वतरामपश्यन्व्युच्छ-

न्तीमुषसंमर्त्यासः । अस्माभिरूनुप्रतिचक्ष्याभूदोतेयन्तियेअपरीषुपश्यान् ११
यावयद्द्वेषाऋतपाऋतेजाःसुम्नावरीसूनृताईरयन्ती । सुमङ्गलीबिभ्रतीदेववीति-
मिहाद्योषःश्रेष्ठतमाऽव्युच्छ १२ शश्वत्पुरोषाऽव्युवासदेऽव्यथोअद्येदंऽव्यावोमघोनी ।
अथोऽव्युच्छादुत्तराँअनुद्यूनजरामृताचरतिस्वधाभिः १३ ऽव्य१ञ्जिभिर्दिवआता-
स्वद्यौदपकृष्णांनिर्णिजंदेऽव्यावः । प्रबोधयन्त्यरुणेभिरश्वैरोषायातिसुयुजा
रथेन १४ आवहन्तीपोष्यावार्याणिचित्रंकेतुंकृणुतेचेकिताना । ईयुषी-
णामुपमाशश्वतीनांविभातीनांप्रथमोषाऽव्यश्वैत् १५ ॥ ३ ॥ उदीर्ध्वंजीवो
असुर्नआगादपप्रागात्तमआज्योतिरेति । आरैक्पन्थांयातवेसूर्यायागन्मयत्र
प्रतिरन्तआयुः १६ स्यूमनावाचउदियर्तिवह्निःस्तवानोरेभउषसोविभातीः ॥
अद्यातदुच्छगृणतेमघोन्यस्मेआयुर्निदिदीहिप्रजावत् १७ यागोमतीरुषसःसर्व-

वीराव्युच्छन्तिदाशुषेमर्त्याय । वायोरिवसूनृतानामुदर्केताअश्वदाअश्नवत्सोम-
सुत्वा १८ मातादेवानामदितेरनीकंयज्ञस्यकेतुर्बृहतीविभाहि । प्रशस्तिकृद्ब्र-
ह्मणेनोव्युच्छानोजनेजनयविश्ववारे १९ यच्चित्रमप्नउषसोवहन्तीजानाय
शशमानायभद्रम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः
२० ॥ ४ ॥

इमा एकादश कुत्सो रुद्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

११४ इमारुद्रायतवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्रभरामहेमतीः । यथाशमसद्द्वि-
पदेचतुष्पदेविश्वंपुष्टंग्रामेअस्मिन्ननातुरम् १ मृळानोरुद्रोतनोमयस्कृधिक्षयद्वी-
रायनमसाविधेमते । यच्छंचयोश्चमनुरायेजेपितातदश्यामतवरुद्रप्रणीतिषु २
अश्यामतेसुमतिंदेवयज्ययाक्षयद्वीरस्यतवरुद्रमीढ्वः । सुम्नायन्निद्विशोअस्माक-

माचुरारिष्टवीराजुहवामतेहविः ३ त्वेषंवयंरुद्रंयज्ञसाधंवंकुंकविमवसेनिह्वया-
महे । आरेअस्मद्दैव्यंहेळोअस्यतुसुमतिमिद्वयमस्यावृणीमहे ४ दिवोवरा-
हमरुषंकपर्दिनंत्वेषंरूपंनमसानिह्वयामहे । हस्तेबिभ्रद्भेषजावार्याणिशर्मवर्म
च्छर्दिरस्मभ्यंयंसत् ५ ॥ ५ ॥ इदंपित्रेमरुतामुच्यतेवचःस्वादोःस्वादीयोरुद्राय
वर्धनम् । रास्वाचनोअमृतमर्तभोजनंत्मनेतोकायतनयायमृळ ६ मानो
महान्तमुतमानोअर्भकंमानउक्षन्तमुतमानउक्षितम् । मानोवधीःपितरंमोत
मातरंमानःप्रियास्तन्वोरुद्ररीरिषः ७ मानस्तोकेतनयेमानआयौमानोगोषु
मानोअश्वेषुरीरिषः । वीरान्मानोरुद्रभामितोवधीर्हविष्मन्तःसदमित्त्वाहवा-
महे ८ उपतेस्तोमान्पशुपाइवाकरंरास्वापितर्मरुतांसुम्नमस्मे । भद्राहिते
सुमतिर्मृळयत्तमाथावयमवइत्तेवृणीमहे ९ आरेतेगोघ्नमुतपूरुषघ्नंक्षयद्वीरसु-

न्नमस्मेतेअस्तु । मृळाचनोअधिचब्रूहिदेवाधाचनःशर्मयच्छाद्विबर्हाः १० अ-
वोचामनमोअस्माअवस्यवःशृणोतुनोहवंरुद्रोमरुत्वान् । तन्नोमित्रोवरुणोमा-
महन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ११ ॥ ६ ॥

चित्रं षट् कुत्सः सूर्यस्त्रिष्टुप् ।

११५ चित्रंदेवानामुदगादनीकंचक्षुर्मित्रस्यवरुणस्याग्नेः । आप्राद्यावापृ-
थिवीअन्तरिक्षंसूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्च १ सूर्योदेवीमुषसंरोचमानांमर्योन
योषामभ्येतिपश्चात् । यत्रानरोदेवयन्तोयुगानिवितन्वतेप्रतिभद्रायभद्रम् २
भद्राअश्वाहरितःसूर्यस्यचित्राएतग्वाअनुमाद्यासः । नमस्यन्तोदिवआपृष्ठम-
स्थुःपरिद्यावापृथिवीयन्तिसद्यः ३ तत्सूर्यस्यदेवत्वंतन्महित्वंमध्याकर्तोविततं-
संजभार । यदेदयुक्तहरितःसधस्थादाद्रात्रीवासस्तनुतेसिमस्मै ४ तन्मि-

त्रस्य॒वरु॑णस्याभि॒चक्षे॒सूर्यो॑रू॒पंकृ॑णुते॒द्योरु॒पस्थे॑ । अ॒न॒न्तम॒न्यद्रुश॑दस्य॒पाजः॑
कृ॒ष्णम॒न्यद्ध॒रितः॒सम्भ॑रन्ति ५ अ॒द्यादे॑वा॒उदि॑ता॒सूर्य॑स्य॒निरंह॑सःपि॒पृता॒निर॑व॒-
द्यात् । तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑तिः॒सिन्धुः॑पृथि॒वीउ॒तद्यौः॑ ६ ॥ ७ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले षोडशोऽनुवाकः ॥ १६ ॥

नासत्याभ्यां पञ्चविंशतिः कक्षीवानश्विनौ त्रिष्टुप् ।

११६ नास॑त्याभ्यांब॒र्हिरि॑व॒प्रवृ॑ञ्जे॒स्तोमाँ॑इयर्म्य॒भ्रिये॑व॒वातः॑ । यावर्भ॑गाय
वि॒म॒दाय॑जा॒यांसे॑ना॒जुवा॑न्यू॒हतू॒रथे॑न १ वी॒ळु॒पत्म॑भिराशु॒हेम॑भिर्वादे॒वानां॑वाजू॒-
ति॒भिः॒शाश॑दाना । तद्रास॑भोनासत्यास॒हस्र॑मा॒जाय॒मस्य॑प्र॒धने॑जिगाय २ तुग्रो॑
ह॒भु॒ज्युम॑श्विनोदमे॒घेर॒यिं॑नकश्चि॑न्ममृ॒वाँअवा॑हाः । तमू॑हथुर्नौ॒भिरा॑त्म॒न्वती॑-
भिरन्तरिक्ष॒प्रुद्भि॒रपो॑दकाभिः ३ ति॒स्रःक्षप॒स्त्रिरहा॑ति॒व्रज॑द्भि॒र्नास॑त्याभु॒ज्युमू॑हथुः

पतङ्गैः । समुद्रस्य धन्वन्नार्द्रस्य पारे त्रिभी रथैः शतपद्भिः षळश्वैः ४ अनारम्भणे
तदवीरयेथामनास्थाने अग्रभणे समुद्रे । यदश्विना ऊहथुर्भुज्युमस्तं शतारित्रां ना-
वमातस्थिवांसम् ५ ॥ ८ ॥ यमश्विना ददथुः श्वेतमश्वमघाश्वाय शश्वदित्स्वस्ति
। तद्वां दात्रं महि कीर्तेन्यं भूत्पैद्वो वाजी सदमिद्धव्यो अर्यः ६ युवं नरा स्तुवते पज्रि-
याय कक्षीवते अरदतं पुरंधिम् । कारोतराच्छफादश्वस्य वृष्णः शतं कुम्भाँ असिञ्च-
तं सुरायाः ७ हिमेनाग्निं घ्रंसमवारयेथां पितुमतीमूर्जमस्मा अधत्तम् । ऋबीसे
अत्रिमश्विनावनीतमुन्निन्यथुः सर्वगणं स्वस्ति ८ परावतं नासत्यानुदेथामुच्चाबुध्नं
चक्रथुर्जिह्मबारम् । क्षरन्नापो न पायनाय राये सहस्राय तृष्यते गोतमस्य ९ जुजु-
रुषो नासत्योत वव्रिं प्रामुञ्चतं द्रापिमिव च्यवानात् । प्रातिरतं जहितस्यायुर्दस्रादित्प-
तिमकृणुतं कनीनाम् १० ॥ ९ ॥ तद्वां नरा शंस्यं राध्यं चाभिष्टिमन्नासत्या वरू-

थम् । यद्विद्वांसानिधिमिवापगूळ्हमुद्दर्शतादूपथुर्वन्दनाय ११ तद्वांनरासनये

दंसउग्रमाविष्कृणोमितन्यतुर्नवृष्टिम् । दध्यङ्हयन्मध्वाथर्वणोवामश्वस्यशी-

र्ष्णाप्रयदीमुवाच १२ अजोहवीन्नासत्याकरावांमहेयामन्पुरुभुजापुरंधिः ।

श्रुतंतच्छासुरिववध्रिमत्याहिरण्यहस्तमश्विनावदत्तम् १३ आस्नोवृकस्यवर्ति-

काम्भीकेयुवंनरानासत्यामुमुक्तम् । उतोकविंपुरुभुजायुवंहकृपमाणमकृणुतं

विचक्षे १४ चरित्रंहिवेरिवाच्छेदिपर्णमाजाखेलस्यपरितक्म्यायाम् । सद्योज

ङ्घामायसींविश्पलायैधनेहितेसर्तवेप्रत्यधत्तम् १५ ॥ १० ॥ शतंमेषान्वृक्ये

चक्षदानमृज्राश्वंतंपितान्धंचकार । तस्माअक्षीनासत्याविचक्षआधत्तंदस्राभि-

षजावनर्वन् १६ आवांरथंदुहितासूर्यस्यकार्ष्मेवातिष्ठदर्वताजयन्ती । विश्वे

देवाअन्वमन्यन्तहृद्भिःसमुश्रियानासत्यासचेथे १७ यदयातंदिवोदासायवर्ति-

भरद्वाजायाश्विनाहयन्ता । रेवदुवाहसचनोरथोवांवृषभश्चशिंशुमारश्चयुक्ता १८
रयिंसुक्षत्रंस्वपत्यमायुःसुवीर्यंनासत्यावहन्ता । आजह्नावींसमनसोपवाजैस्त्रि-
रह्नोभागंदधतीमयातम् १९ परिविष्टंजाहुषंविश्वतःसींसुगेभिर्नक्तमूहथूरजोभिः ।
विभिन्दुनानासत्यारथेनविपर्वताँअजरयूअयातम् २० ॥ ११ ॥ एकस्याव-
स्तोरावतंरणायवशमश्विनासनयेसहस्रा । निरहतंदुच्छुनाइन्द्रवन्तापृथुश्रवसो
वृषणावरातीः २१ शरस्यचिदार्चत्कस्यावतादानीचादुच्चाचक्रथुःपातवेवाः ।
शयवेचिन्नासत्याशचीभिर्जसुरयेस्तर्यंपिप्यथुर्गाम् २२ अवस्यतेस्तुवतेकृष्णि-
यायऋजूयतेनासत्याशचीभिः । पशुंननष्टमिवदर्शनायविष्णाप्वंददथुर्विश्वकाय
२३ दशरात्रीरशिवेनानवद्यूनवनद्धंश्नथितमप्स्व१न्तः । विप्रुतंरेभमुदनिप्रवृक्त

मुन्निन्यथुःसोममिवस्रुवेण २४ प्रवांदंसांस्यश्विनाववोचमस्यपतिःस्यांसुगवः
सुवीरः । उतपश्यन्नश्नुवन्दीर्घमायुरस्तमिवेज्जरिमाणंजगम्याम् २५ ॥ १२ ॥

मध्वः पञ्चविंशतिः कक्षीवानश्विनौ त्रिष्टुप् ।

११७ मध्वःसोमस्याश्विनामदायप्रत्नोहोताविवासतेवाम् । बर्हिष्मतीरा-
तिर्विश्रितागीरिषायातंनासत्योपवाजैः १ योवामश्विनामनसोजवीयान्रथःस्व-
श्वोविशआजिगाति । येनगच्छथःसुकृतोदुरोणंतेननरावर्तिरस्मभ्यंयातम् २
ऋषिंनरावंहसःपाञ्चजन्यमृबीसादत्रिंमुञ्चथोगणेन । मिनन्तादस्योरशिवस्यमा-
याअनुपूर्वंवृषणाचोदयन्ता ३ अश्वंनगूळ्हमश्विनादुरेवैरृषिंनरावृषणारेभमप्सु ।
संतंरिणीथोविप्रुतंदंसोभिर्नवांजुर्यन्तिपूर्व्याकृतानि ४ सुषुप्वांसंननिरृतेरुप-
स्थेसूर्यंनदस्रातमसिक्षियन्तम् । शुभेरुक्मंनदर्शतंनिखातमुदूपथुरश्विनावन्दं-

नाय ५ ॥ १३ ॥ तद्वांनराशंस्यंपज्रियेणकक्षीवतानासत्यापरिज्मन् । शफा-
दश्वस्यवाजिनोजनायशतंकुम्भाँअसिञ्चतंमधूनाम् ६ युवंनरास्तुवतेकृष्णिया-
यविष्णाप्वंददथुर्विश्वकाय । घोषायैचित्पितृषदेदुरोणेपतिंजूर्यन्त्याअश्विनाव-
दत्तम् ७ युवंश्यावायरुशतीमदत्तंमहःक्षोणस्याश्विनाकण्वाय । प्रवाच्यंतद्वृष-
णाकृतंवांयन्नार्षदायश्रवोअध्यधत्तम् ८ पुरूवर्पांस्यश्विनादधानानिपेदवऊहथु-
राशुमश्वम् । सहस्रसांवाजिनमप्रतीतमहिहनंश्रवस्यं१तरुत्रम् ९ एतानिवां
श्रवस्यासुदानूब्रह्माङ्गूषंसदनंरोदस्योः । यद्वांपज्रासोअश्विनाहवन्तेयातमिषा-
चविदुषेचवाजम् १० ॥ १४ ॥ सूनोर्मानेनाश्विनागृणानावाजंविप्रायभुर-
णारदन्ता । अगस्त्येब्रह्मणावावृधानासंविश्पलांनासत्यारिणीतम् ११ कुहया-
न्तासुष्टुतिंकाव्यस्यदिवोनपातावृषणाशयुत्रा । हिरण्यस्येवकलशंनिखातमुदू-

पथुर्द॒श॒मेअ॑श्वि॒नाह॑न् १२ यु॒वंच्यवा॑नमश्विना॒जर॑न्तं॒पुन॒र्युवा॑नंचक्रथुः॒शची॑भिः।
यु॒वोरथं॑दुहि॒तासूर्य॑स्यस॒हश्रि॒यानास॑त्यावृणीत १३ यु॒वंतुग्रा॑यपू॒र्व्येभि॒रेवैः॑ पुन-
र्म॒न्याव॑भवतंयुवाना । यु॒वंभु॒ज्युमर्ण॑सो॒निःस॑मु॒द्राद्विभि॑रूहथुर्ऋ॒ज्रेभि॒रश्वैः॑ १४
अजो॑हवीदश्विनातौ॒ग्र्योवां॒प्रोळ्हः॑समु॒द्रम॑व्य॒थिर्ज॑ग॒न्वान् । निष्टमू॑हथुःसु॒युजा॒र-
थे॑न॒मनो॑जवसावृषणास्व॒स्ति १५ ॥ १५ ॥ अजो॑हवीदश्वि॒नाव॒र्तिका॑वामा॒स्नो
यत्सी॒ममु॑ञ्चतं॒वृक॑स्य । वि॒जयु॒षा॑ययथुः॒सान्वद्रे॑र्जा॒तंवि॒ष्वाचो॑अहतंवि॒षेण॑ १६
श॒तंमे॒षान्वृ॒क्ये॑मामहा॒नंतमः॒प्रणी॑त॒मशि॑वेनपि॒त्रा । आक्षीऋ॒ज्राश्वे॑अश्विनावध-
त्तं॒ज्योति॑र॒न्धाय॑चक्रथुर्वि॒चक्षे॑ १७ शु॒नम॒न्धाय॒भर॑मह्वय॒त्सावृ॒कीर॑श्विनावृषणा॒न
रेति॑ । जा॒रःक॒नीन॑इवचक्षदा॒नऋ॒ज्राश्वः॑श॒तमेकं॑चमे॒षान् १८ म॒हीवा॑मू॒तिर॑श्वि
नामयो॒भूरु॒तस्रा॒मंधि॑ष्ण्या॒संरि॑णिथः । अथा॑यु॒वामिद॑ह्वय॒त्पुरं॑धि॒रागं॑च्छतंसींवृष

णाववोभिः १९ अधेनुंदस्रास्तर्यं१ विषंक्तामपिन्वतंशयवेंअश्विनागाम् । युवं
शचींभिर्विमदार्यंजायांन्यूहथुःपुरुमित्रस्ययोषाम् २० ॥ १६ ॥ यवंवृकेणा-
श्विनावपन्तेषंदुहन्तामनुंषायदस्रा । अभिदस्युंबकुंरेणाधमंन्तोरुज्योतिंश्चक्रथुरा-
र्याय २१ आथर्वणायांश्विनादधीचेऽश्व्यंशिरःप्रत्यैरयतम् । सवांमधुप्रवोचदृ-
तायन्त्वाष्ट्रंयद्दंस्रावपिकक्ष्यंवाम् २२ सदांकवीसुमतिमाचंकेवांविश्वाधियोअ-
श्विनाप्रावंतंमे । अस्मेरयिंनांसत्याबृहन्तंमपत्यसाचंश्रुत्यंरराथाम् २३ हिरं-
ण्यहस्तमश्विनाररांणापुत्रंनंरावध्रिमत्याअंदत्तम् । त्रिधांहश्यावंमश्विनाविकंस्त-
मुज्जीवसंऐरयतंसुदानू २४ एतानिवामश्विनावीर्यांणिप्रपूर्व्याण्यायवोऽवोचन् ।
ब्रह्मंकृण्वन्तोवृषणायुवभ्यांसुवीरांसोविदथमावंदेम २५ ॥ १७ ॥

आवामेकादश कक्षीवानश्विनौ त्रिष्टुप् ।

११८ आवांरथोअश्विनाश्येनपत्वासुमृळीकःस्ववांयात्वर्वाङ् । योमर्त्यस्य
मनसोजवीयान्त्रिवन्धुरोवृषणावातरंहाः १ त्रिवन्धुरेणत्रिवृतारथेनत्रिचक्रेण
सुवृतायातमर्वाक् । पिन्वतंगाजिन्वतमर्वतोनोवर्धयतमश्विनावीरमस्मे २ प्रव-
द्यामनासुवृतारथेनदस्राविमंशृणुतंश्लोकमद्रेः । किमङ्गवांप्रत्यवर्तिंगमिष्ठाहु-
र्विप्रासोअश्विनापुराजाः ३ आवांश्येनासोअश्विनावहन्तुरथेयुक्तासआशवः
पतङ्गाः । येअप्तुरोदिव्यासोनगृध्राअभिप्रयोनासत्यावहन्ति ४ आवांरथंयु-
वतिस्तिष्ठदत्रजुष्टीनरादुहितासूर्यस्य । परिवामश्वावपुषःपतङ्गावयोवहन्त्वरु-
षाअभीके ५ ॥ १८ ॥ उद्वन्दनमैरतंदंसनाभिरुद्रेभंदस्रावृषणाशचीभिः ।
निष्टौग्र्यंपारयथःसमुद्रात्पुनश्च्यवानंचक्रथुर्युवानम् ६ युवमत्रयेऽवनीतायतप्त-

मूर्जंमोमानंमश्विनावधत्तम् । युवंकण्वायापिंरिप्तायचक्षुःप्रत्यंधत्तंसुष्टुतिंजुं-
जुषाणा ७ युवंधेनुंशयवेंनाधितायापिंन्वतमश्विनापूर्व्याय । अमुंञ्चतंवर्तिकामं-
हंसोनिःप्रतिजङ्घांविश्पलांयाअधत्तम् ८ युवंश्वेतंपेदवइन्द्रंजूतमहिहनंमश्विना
दत्तमश्वंम् । जोहूत्रंमर्योअभिभूंतिमुग्रंसंहस्रसांवृषंणंवीड्वंङ्गम् ९ तावांनरास्ववं-
सेसुजाताहवांमहेअश्विनानाधंमानाः । आनउपवसुंमतारथेंनगिरोंजुषाणासुं-
वितायंयातम् १० आश्येनस्यजवंसानूतंनेनास्मेयांतंनासत्यासजोषाः । हवेहि
वांमश्विनारातहंव्यःशश्वत्तमायांउषसोव्युंष्टौ ११ ॥ १९ ॥

आवां रथं दश कक्षीवानश्विनौ जगती ।

११९ आवांरथंपुरुमायंमनोजुवंजीराश्वंयज्ञियंजीवसेंहुवे । सहस्रंकेतुंव-
निनंशनद्वंसुंश्रुष्टीवानंवरिवोधामभिप्रयंः १ ऊर्ध्वाधीतिःप्रत्यंस्यप्रयांमन्यधां-

यिशस्मन्त्समयन्तआदिशः । स्वदामिघर्मंप्रतियन्त्यूतयआवामूर्जानीरथम-
श्विनारुहत् २ संयन्मिथःपस्पृधानासोअग्मतशुभेमखाअमिताजायवोरणे । यु-
वोरहप्रवणेचेकितेरथोयदश्विनावहथःसूरिमावरम् ३ युवंभुज्युंभुरमाणंविभिर्गतं
स्वयुक्तिभिर्निवहन्तापितृभ्यआ । यासिष्टंवर्तिर्वृषणाविजेन्यं१ दिवोदासायमहि
चेतिवामवः ४ युवोरश्विनावपुषेयुवायुजंरथंवाणीयेमतुरस्यशर्ध्यम् । आवां
पतित्वंसख्यायजग्मुषीयोषावृणीतजेन्यायुवांपती ५ ॥ २० ॥ युवंरेभंपरि-
षूतेरुरुष्यथोहिमेनघर्मंपरितप्तमत्रये । युवंशयोरवसंपिप्यथुर्गविप्रदीर्घेणवन्दन-
स्तार्यायुषा ६ युवंवन्दनंनिर्ऋतंजरण्ययारथंनदस्राकरणासमिन्वथः । क्षेत्रादा
विप्रंजनथोविपन्ययाप्रवामत्रविधतेदंसनाभुवत् ७ अगच्छतंकृपमाणंपरावति
पितुःस्वस्यत्यजसानिबाधितम् । स्वर्वतीरितऊतीर्युवोरहचित्राअभीकेअभव-

न्नभिष्टंयः ८ उतस्यावांमधुमन्मक्षिकारपन्मदेसोमंस्यौशिजोहुवन्यति । युवं
दंधीचोमनआविंवासथोऽथाशिरःप्रतिंवामश्व्यंवदत् ९ युवंपेदवेपुरुवारंमश्वि-
नास्पृधांश्वेतंतरुतारंदुवस्यथः । शर्यैरभिद्युंपृतंनासुदुष्टरंचर्कृत्यमिन्द्रंमिवचर्ष-
णीसहंम् १० ॥ २१ ॥

का राधद्द्वादश कक्षीवानश्विनौ । आद्या गायत्री । द्वितीया ककुप् । तृतीया काविराट् ।
चतुर्थी नष्टरूपी । पञ्चमी तनुशिरा । षष्ठ्यक्षरैरुष्णिक् । सप्तमी विष्टारबृहती ।
अष्टमी कृतिः । नवमी विराट् । ततस्तिस्रो गायत्र्यः ।

१२० कारांधद्धोत्रांश्विनावांकोवांजोषंउभयोंः । कथाविंधात्यप्रंचेताः १
विद्वांसाविद्दुरंःपृच्छेदविंद्वानित्थापंरोअचेताः । नूचिन्नुमर्तेअक्रौं २ ताविद्वांसां
हवामहेवांतानोंविद्वांसामन्मंवोचेतमद्य । प्रार्चद्दयंमानोयुवाकुंः ३ विपृंच्छा-

मिपाक्या ३ नदेवान्वषट्कृतस्याद्भुतस्यंदस्रा । पातंचसह्यंसोयुवंचरभ्यंसोनः ४
प्रयाघोषेभृगंवाणेनशोभेययांवाचायजंतिपज्रियोवाम् । प्रैषयुर्नविद्वान् ५॥२२॥
श्रुतंगायत्रंतकवानस्याहंचिद्धिरिरेभांश्विनावाम् । आक्षीशुंभस्पतीदन् ६ युवं
ह्यास्तंमहोरन्युवंवायन्निरतंतंसतम् । तानोंवसूसुगोपास्यातंपातंनोवृकादघायोः ७
माकस्मैधातमभ्यमित्रिणेनोमाकुत्रांनोगृहेभ्योधेनवोंगुः । स्तनाभुजोअशि-
श्वीः ८ दुहीयन्मित्रधितयेयुवाकुरायेचंनोमिमीतंवाजवत्यै । इषेचंनोमिमीतं
धेनुमत्यै ९ अश्विनोरसनंरथमनश्वंवाजिनींवतोः । तेनाहंभूरिंचाकन १०
अयंसंमहमातनूह्यातेजनाँअनु । सोमपेयंसुखोरथः ११ अधस्वप्नंस्यनिर्विदे-
ऽभुंजतश्चरेवतः । उभाताबस्त्रिनश्यतः १२ ॥ २३ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे
मण्डले सप्तदशोऽनुवाकः ॥ १७ ॥

कदित्था पञ्चदश कक्षीवान्विश्वेदेवा इन्द्रो वा त्रिष्टुप्।

१२१ कदित्थानॄँःपात्रंदेवयतांश्रवद्गिरोअङ्गिरसांतुरण्यन् । प्रयदानड्विशआ
हर्म्यस्योरुक्रंसतेअध्वरेयजत्रः १ स्तम्भीद्धद्यांसधरुणंप्रुषायदृभुर्वाजायद्रविणं
नरोगोः । अनुस्वजांमहिषश्चक्षतव्रांमेनामश्वस्यपरिमातरंगोः २ नक्षद्धवमरु-
णीःपूर्व्यंराट्तुरोविशामङ्गिरसामनुद्यून् । तक्षद्वज्रंनियुतंतस्तम्भद्द्यांचतुष्पदेन-
र्यायद्विपादे ३ अस्यमदेस्वर्यंदाऋतायापीवृतमुस्रियाणामनीकम् । यद्धप्रसर्गे
त्रिककुम्निवर्तदपद्रुहोमानुषस्यदुरोवः ४ तुभ्यंपयोयत्पितरावनीतांराधःसुरेत-
स्तुरणेभुरण्यू । शुचियत्तेरेक्णआयजन्तसबर्दुघायाःपयउस्रियायाः ५ ॥ २४ ॥
अधप्रजज्ञेतरणिर्ममत्तुप्ररोच्यस्याउषसोनसूरः । इन्दुर्येभिराष्टस्वेदुहव्यैःस्रुवेण
सिञ्चञ्जरणाभिधाम ६ स्विध्मायद्वनधितिरपस्यात्सूरोअध्वरेपरिरोधनागोः ।

यद्धंप्रभासिकृत्व्याँअनुद्यूननंविंशेपश्विषैंतुरायं ७ अष्टामहोदिवआदोहरींइहद्युं-
म्नासाहंमभियोंधानउत्सम् । हरिंयत्तेंमन्दिनंदुक्षन्वृधेगोरंभसमद्रिंभिर्वाताप्यम् ८
त्वमांयसंप्रतिंवर्तयोगोर्दिवोअश्मांनमुपंनीतमृभ्वां । कुत्सांययत्रंपुरुहूतवन्वञ्छु-
ष्णंमनन्तैःपंरियासिंवधैः ९ पुरायत्सूरस्तमंसोअपींतेस्तमंद्रिवःफलिगंहेतिमं-
स्य । शुष्णंस्यचित्परिंहितंयदोजोंदिवस्परिसुग्रंथितंतदादंः १०॥२५॥ अनुंत्वाम-
हीपाजंसीअचक्रेद्यावाक्षामांमदतामिन्द्रकर्मन् । त्वंवृत्रमाशयांनंसिरासुमहोव-
ज्रेणसिष्वपोवराहुम् ११ त्वमिंन्द्रनर्योयाँअवोनॄन्तिष्ठावातंस्यसुयुजोवहिंष्ठान् ।
यंतेकाव्यउशनांमन्दिनंदाद्वृत्रहणंपार्यंततक्षवज्रम् १२ त्वंसूरोंहरितोंरामयोनॄ-
न्भरंच्चक्रमेतंशोनायमिंन्द्र । प्रास्यंपारंनंवतिंनाव्यांनामपिंकर्तमंवर्तयोऽयंज्यून्
१३ त्वंनोंअस्याइंन्द्रदुर्हणांयाःपाहिवंज्रिवोदुरितादभीकें । प्रनोवाजांन्रथ्यो ३

अश्वंबुध्यानिषेयन्धिश्रवंसेसूनृतायै १४ मासातेअस्मत्सुंमतिर्विदंसद्वाजंप्रमहः
समिषोवरन्त । आनोभजमघवन्गोष्वर्योमंहिष्ठास्तेसधमादःस्याम १५॥२६॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ इति प्रथमाष्टक समाप्तः ॥ १ ॥

प्रवोवैश्वदेवमावोविराड्रूपेपृथुःसप्तोनोषस्यंतूषाउच्छन्तीप्रातारत्नंसप्तस्वनयस्यदानस्तुतिरुपजगत्या-
वमन्दानितिकक्षीवान्दानतुष्टःपञ्चभिर्भावयव्यंतुष्टावान्त्येअनुष्टुभौभावयव्यरोमशयोर्दम्पत्योःसंवादो-
ऽग्निमेकादशपरुच्छेपोदैवोदासिराग्नेयंतुपारुच्छेपंसर्वमासप्तंतत्रातिधृतिःषष्ठचयंजायताष्टौयंत्वमेकाद-
शषष्ठचैन्दवीमप्रावोतिशक्वर्यावष्टिरन्त्यैन्द्रयाहिदशान्त्यात्रिष्टुबिन्द्रायसप्तत्वयावयंषड्युवंतमैन्द्रापार्वतो
र्धर्चउभेसप्तादौत्रिष्टुप्तिस्रोऽनुष्टुभोगायत्रीधृतिरष्टिरात्वाषड्वायव्यंत्वन्त्याष्टिस्तीर्णंनवचतुर्थ्याद्याःपञ्चै-
न्द्रयश्चोपान्त्येअष्टौप्रसुसप्तमैत्रावरुणंत्वन्त्येलिङ्गोक्तदेवतेअन्त्यात्रिष्टुप् ॥ ९ ॥

प्रवः पञ्चदश कक्षीवान्विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१२२ ॐम् प्रवःपान्तंरघुमन्यवोऽन्धोयज्ञंरुद्रायमीळ्हुषेभरध्वम् । दिवोअस्तो-
ष्यसुरस्यवीरैरिषुध्येवमरुतोरोदस्योः १ पत्नीवपूर्वहूतिंवावृधध्याउषासानक्तापुरु-
धाविदाने । स्तरीर्नात्कंव्युतंवसानासूर्यस्यश्रियासुदृशीहिरण्यैः २ ममत्तुनःपरि-

ज्मावसहाममत्तुवातोअपांवृषण्वान् । शिशीतमिन्द्रापर्वतायुवंनस्तन्नोविश्वेवरि-
वस्यन्तुदेवाः ३ उतत्यामेयशसाश्वेतनायैव्यन्तापान्तौशिजोहुवध्यै । प्रवोनपा-
॥ १ ॥ तमपांकृणुध्वंप्रमातरारास्पिनस्यायोः ४ आवोरुवण्युमौशिजोहुवध्यैघोषेवशंस-
मर्जुनस्यनंशे । प्रवःपूष्णेदावनआँअच्छावोचेयवसुतातिमग्नेः ५॥१॥ श्रुतंमेमि-
त्रावरुणाहवेमोतश्रुतंसदनेविश्वतःसीम् । श्रोतुनःश्रोतुरातिःसुश्रोतुःसुक्षेत्रासि-
न्धुरद्भिः ६ स्तुषेसावांवरुणमित्ररातिर्गवांशतापृक्षयामेषुपज्रे । श्रुतरथेप्रियरथेद-
धानाःसद्यःपुष्टिंनिरुन्धानासोअग्मन् ७ अस्यस्तुषेमहिमघस्यराधःसचासनेम
नहुषःसुवीराः । जनोयःपज्रेभ्योवाजिनीवानश्वावतोरथिनोमह्यंसूरिः ८ जनोयो
मित्रावरुणावभिध्रुगपोनवांसुनोत्यक्ष्णयाध्रुक् । स्वयंसयक्ष्मंहृदयेनिधत्तआपय-
दींहोत्राभिर्ऋतावा ९ सव्राधतोनहुषोदंसुजूतःशर्धस्तरोनराङ्गूर्तश्रवाः । विसृष्ट- ॥ १ ॥

यद्धप्रभासिकृत्व्याँअनुद्यूनर्विशेपश्विषेतुराय ७ अष्टामहोदिवआदोहरीइहद्यु-
म्नासाहमभियोधानउत्सम् । हरिंयत्तेमन्दिनंदुक्षन्वृधेगोरभसमद्रिभिर्वाताप्यम् ८
त्वमायसंप्रतिवर्तयोगोर्दिवोअश्मानमुपनीतमृभ्वा । कुत्साययत्रपुरुहूतवन्वञ्छु-
ष्णमनन्तैःपरियासिवधैः ९ पुरायत्सूरस्तमसोअपीतेस्तमद्रिवःफलिगंहेतिम-
स्य । शुष्णस्यचित्परिहितंयदोजोदिवस्परिसुग्रथितंतदादः १०॥२५॥ अनुत्वाम-
हीपाजसीअचक्रेद्यावाक्षामामदतामिन्द्रकर्मन् । त्वंवृत्रमाशयानंसिरासुमहोव-
ज्रेणसिष्वपोवराहुम् ११ त्वमिन्द्रनर्योयाँअवोनॄन्तिष्ठावातस्यसुयुजोवहिष्ठान् ।
यंतेकाव्यउशनामन्दिनंदाद्वृत्रहणंपार्यंततक्षवज्रम् १२ त्वंसूरोहरितोरामयोनॄ-
न्भरच्चक्रमेतशोनायमिन्द्र । प्रास्यपारंनवतिंनाव्यानामपिकर्तमवर्तयोऽयज्यून्
१३ त्वंनोअस्याइन्द्रदुर्हणायाःपाहिवज्रिवोदुरितादभीके । प्रनोवाजान्रथ्यो ३

रातिर्यातिबाह्लसृत्वाविश्वासुपृत्सुसदमिच्छूरः १०॥२॥अधग्मन्तानहुषोहवंसूरेः
श्रोताराजानोअमृतस्यमन्द्राः । नभोजुवोयन्निरवस्यराधःप्रशस्तयेमहिनारथ-
वते ११ एतंशर्धंधामयस्यसूरेरित्यवोचन्दशतयस्यनंशे । द्युम्नानियेषुवसुताती
रारन्विश्वेसन्वन्तुप्रभृथेषुवाजम् १२ मन्दामहेदशतयस्यधासेर्द्विर्यत्पञ्चबिभ्रतो
यन्त्यन्ना। किमिष्टाश्वइष्टरश्मिरेतईशानासस्तरुषऋञ्जतेनॄन् १३ हिरण्यकर्णंमणि-
ग्रीवमर्णस्तन्नोविश्वेवरिवस्यन्तुदेवाः । अर्योगिरःसद्यआजग्मुषीरोस्राश्चाकन्तू-
भयेष्वस्मे १४ चत्वारोमामशर्शारस्यशिश्वस्त्रयोराज्ञआयवसस्यजिष्णोः ।
रथोवांमित्रावरुणादीर्घाप्साःस्यूमगभस्तिःसूरोनाद्यौत् १५ ॥ ३ ॥

पृथुस्त्रयोदश कक्षीवानुषास्त्रिष्टुप् ।

१२३ पृथूरथोदक्षिणायाअयोज्यैनंदेवासोअमृतासोअस्थुः । कृष्णादुदस्थाद-

ऋ. सं. र्या१ विहायाश्चिकित्सन्तीमानुषायक्षयाय १ पूर्वाविश्वस्माद्भुवनादबोधिजयन्ती अ. २ अ. १
वाजंबृहतीसनुत्री। उच्चाव्यख्यद्युवतिःपुनर्भूरोषाअगन्प्रथमापूर्वहूतौ २ यदद्यभागं
॥ २ ॥ विभजासिनृभ्यउषोदेविमर्त्यत्रासुजाते । देवोनोअत्रसवितादमूनाअनागसो
वोचतिसूर्याय ३ गृहंगृहमहनायात्यच्छादिवेदिवेअधिनामादधाना । सिषा-
सन्तीद्योतनाशश्वदागादग्रमग्रमिद्भजतेवसूनाम् ४ भगस्यस्वसावरुणस्यजा-
मिरुषःसूनृतेप्रथमाजरस्व । पश्चासदघ्यायोअघस्यधाताजयेमतंदक्षिणयारथेन
५ ॥ ४ ॥ उदीरतांसूनृताउत्पुरंधीरुदग्नयःशुशुचानासोअस्थुः । स्पार्हावसूनि
तमसापगूळ्हाविष्कृण्वन्त्युषसोविभातीः ६ अपान्यदेत्यभ्य१ न्यदेतिविषुरूपेअ-
हनीसंचरेते । परिक्षितोस्तमोअन्यागुहाकरद्यौदुषाःशोशुचतारथेन ७ सह-
शीरद्यसदृशीरिदुश्वोदीर्घंसचन्तेवरुणस्यधाम । अनवद्यास्त्रिंशतंयोजनान्येकै- ॥ २ ॥

काक्रतुंपरियन्तिसद्यः ८ जानत्यह्नः प्रथमस्यनामशुक्राकृष्णादजनिष्टश्वितीची ।
ऋतस्ययोषानमिनातिधामाहरहर्निष्कृतमाचरन्ती ९ कन्येवतन्वा३ शाशदानाँ
एषिदेविदेवमियक्षमाणम् । संस्मयमानायुवतिःपुरस्तादाविर्वक्षांसिकृणुषेवि-
भाती १० ॥ ५ ॥ सुसंकाशामातृमृष्टेवयोषाविस्तन्वंकृणुषेदृशेकम् ।
भद्रात्वमुषोवितरंव्युच्छनतत्तेअन्याउषसोनशन्त ११ अश्वावतीर्गोमतीर्विश्व-
वारायतमानारश्मिभिःसूर्यस्य । पराचयन्तिपुनराचयन्तिभद्रानामवहमानाउ-
षासः १२ ऋतस्यरश्मिमनुयच्छमानाभद्रंभद्रंक्रतुमस्मासुधेहि । उषोनोअद्य
सुहवाव्युच्छास्मासुरायोमघवत्सुचस्युः १३ ॥ ६ ॥

उषा उच्छन्ती त्रयोदश कक्षीवानुषास्त्रिष्टुप् ।

१२४ उषाउच्छन्तीसमिधानेअग्नाउद्यन्त्सूर्यउर्वियाज्योतिरश्रेत् । देवोनो

अत्रसवितान्वर्थंप्रासावीद्द्विपत्प्रचतुष्पदित्यै १ अमिनतीदैव्यानिव्रतानिप्रमि-
नतीमनुष्यायुगानि । ईयुषीणामुपमाशश्वतीनामायतीनांप्रथमोषाव्यद्यौत् २
एषादिवोदुहिताप्रत्यदर्शिज्योतिर्वसानासमनापुरस्तात् । ऋतस्यपन्थामन्वेति
साधुप्रजानतीवनदिशोमिनाति ३ उपोअदर्शिशुन्ध्युवोनवक्षोनोधाइवाविरकृ-
तप्रियाणि । अद्मसन्नससतोबोधयन्तीशश्वत्तमागात्पुनरेयुषीणाम् ४ पूर्वेअर्धे
रजसोअप्न्यस्यगवांजनित्र्यकृतप्रकेतुम् । व्युप्रथतेवितरंवरीयओभापृणन्तीपि-
त्रोरुपस्था ५ ॥ ७ ॥ एवेदेषापुरुतमादृशेकंनाजामिंनपरिवृणक्तिजामिम् ।
अरेपसातन्वा३शाशदानानार्भादीषतेनमहोविभाती ६ अभ्रातेवपुंसएतिप्रतीची
गर्तारुगिवसनयेधनानाम् । जायेवपत्यउशतीसुवासाउषाहस्रेवनिरिणीतेअप्सः ७
स्वसास्वस्रेज्यायस्यैयोनिमारैगपैत्यस्याःप्रतिचक्ष्येव । व्युच्छन्तीरश्मिभिःसू-

यस्याञ्ज्यङ्क्ते समनगा इव व्राः ८ आसां पूर्वासामहंसु स्वसॄणामपरा पूर्वामभ्येति पश्चात् । ताः प्रत्नवन्नव्यसीर्नूनमस्मे रेवदुच्छन्तु सुदिना उषासः ९ प्र बोधयोषः पृणतो मघोन्यबुध्यमानाः पणयः ससन्तु । रेवदुच्छ मघवद्भ्यो मघोनि रेवत्स्तोत्रे सूनृते जारयन्ती १० ॥ ८ ॥ अवेयमश्वैद्युवतिः पुरस्ताद्युङ्क्ते गवामरुणानामनीकम् । वि नूनमुच्छादसति प्र केतुर्गृहंगृहमुप तिष्ठाते अग्निः ११ उत्ते वयश्चिद्वसतेरपप्तन्नरश्च ये पितुभाजो व्युष्टौ । अमा सते वहसि भूरि वाममुषो देवि दाशुषे मर्त्याय १२ अस्तोढ्वं स्तोम्या ब्रह्मणा मेऽवीवृधध्वमुशतीरुषासः । युष्माकं देवीरवसा सनेम सहस्रिणं च शतिनं च वाजम् १३ ॥ ९ ॥

मातारत्नं सप्त कक्षीवान्दानं त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्यौ जगत्यौ ।

१२५ प्राता रत्नं प्रातरित्वा दधाति तं चिकित्वान्प्रतिगृह्या नि धत्ते । तेन प्रजां व-

॥ ४ ॥ र्धयमानआयूरायस्पोषेणसचतेसुवीरः १ सुगुरसत्सुहिरण्यःस्वश्वोबृहदस्मैवय
इन्द्रोदधाति । यस्त्वायन्तंवसुनाप्रातरित्वोमुक्षीजयेवपदिमुत्सिनाति २ आयं-
मद्यसुकृतंप्रातरिच्छन्निष्टेःपुत्रंवसुमतारथेन । अंशोःसुतंपाययमत्सरस्यक्षयद्वीरं
वर्धयसूनृताभिः ३ उपक्षरन्तिसिन्धवोमयोभुवईजानंचयक्ष्यमाणंचधेनवः ।
पृणन्तंचपपुरिंचश्रवस्यवोघृतस्यधाराउपयन्तिविश्वतः ४ नाकस्यपृष्ठेअधितिष्ठ-
तिश्रितोयःपृणातिसहदेवेषुगच्छति । तस्माआपोघृतमर्षन्तिसिन्धवस्तस्माइयं
दक्षिणापिन्वतेसदा ५ दक्षिणावतामिदिमानिचित्रादक्षिणावतांदिविसूर्यासः ।
दक्षिणावन्तोअमृतंभजन्तेदक्षिणावन्तःप्रतिरन्तआयुः ६ मापृणन्तोदुरितमेन
आरन्माजारिषुःसूरयःसुव्रतासः । अन्यस्तेषांपरिधिरस्तुकश्चिदपृणन्तमभिसंय- ॥ ४ ॥
न्तुशोकाः ७ ॥ १० ॥

अमन्दान्सप्त कक्षीवान्भावयव्यस्त्रिष्टुप् । षष्ठीसप्तम्योर्भावयव्यरोमशे । सप्तम्या रोमशा । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१२६ अमन्दान्स्तोमान्प्रभरेमनीषासिन्धावधिक्षियतोभाव्यस्य । योमेसह-
स्रममिमीतसवानतूर्तोराजाश्रवइच्छमानः १ शतंराज्ञोनाधमानस्यनिष्का-
ञ्छतमश्वान्प्रयतान्सद्यआदम् । शतंकक्षीवाँअसुरस्यगोनांदिविश्रवोऽजरमा
ततान २ उपमाश्यावाःस्वनयेनदत्तावधूमन्तोदशरथासोअस्थुः । षष्टिःसहस्र-
मनुगव्यमागात्सनत्कक्षीवाँअभिपित्वेअह्नाम् ३ चत्वारिंशद्दशरथस्यशोणाः
सहस्रस्याग्रेश्रेणिंनयन्ति । मदच्युतःकृशनावतोअत्यान्कक्षीवन्तउदमृक्षन्त
पज्राः ४ पूर्वामनुप्रयतिमाददेवस्त्रीन्युक्ताँअष्टावरिधायसोगाः । सुबन्धवो
येविश्याइवव्राअनस्वन्तःश्रवऐषन्तपज्राः ५ आगधितापरिगधितायाकशीकेव
जङ्गहे । ददातिमह्यंयादुरीयाशूनांभोज्याशता ६ उपोपमेपरामृशमामेद-

भ्राणिमन्यथाः । सर्वाहमस्मिरोमशागन्धारीणामिवाविका ७ ॥ ११ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डलेऽष्टादशोऽनुवाकः ॥ १८ ॥

अग्निमेकादश परुच्छेपोऽग्निरत्यष्टिः षष्ठ्यतिधृतिः ।

१२७ अग्निंहोतारंमन्येदास्वन्तंवसुंसूनुंसहसोजातवेदसंविप्रंनजातवेदसम् ।
यऊर्ध्वयास्वध्वरोदेवोदेवाच्याकृपा । घृतस्यविभ्राष्टिमनुवष्टिशोचिषाजुह्वानस्य
सर्पिषः १ यजिष्ठंत्वायजमानाहुवेमज्येष्ठमङ्गिरसांविप्रमन्मभिर्विप्रेभिःशुक्रम-
न्मभिः।परिज्मानमिवद्यांहोतारंचर्षणीनाम् ।शोचिष्केशंवृषणंयमिमाविशःप्रा-
वन्तुजूतयेविशः २ सहिपुरूचिदोजसाविरुक्मतादीद्यानोभवतिद्रुहन्तरःपरशुर्नद्रु-
हन्तरः।वीळुचिद्यस्यसमृतौश्रुवद्वनेवयत्स्थिरम् । निष्षहमाणोयमतेनायतेधन्वा-
सहानायते ३ दृह्ळाचिदस्माअनुदुर्यथाविदेतेजिष्ठाभिररणिभिर्दाष्ट्यवसेऽग्नयेदा- ॥ ५ ॥

वयः ८ त्वमग्नेसहसासहन्तमःशुष्मिन्तमोजायसेदेवतातयेरयिर्नदेवतातये ।
शुष्मिन्तमोहितमदोद्युम्निन्तमउतक्रतुः । अधस्मातेपरिचरन्त्यजरश्रुष्टीवानो
 नाजर ९ प्रवोमहेसहसासहस्वतउषर्बुधेपशुषेनाग्नयेस्तोमोबभूत्वग्नये । प्रति
यदींहविष्मान्विश्वासुक्षासुजोगुवे । अग्नेरेभोनजरतऋषूणांजूर्णिर्होतऋषूणाम्
१० सनोनेदिष्ठंददृशानआभराग्नेदेवेभिःसचनाःसुचेतुनामहोरायःसुचेतुना ।
महिशविष्ठनस्कृधिसंचक्षेभुजेअस्यै । महिस्तोतृभ्योमघवन्त्सुवीर्यंमथीरुग्रो
नशवसा ११ ॥ १३ ॥

अयं जायताष्टौ परुच्छेपोऽग्निरत्यष्टिः ।

१२८ अयंजायतमनुषोधरीमणिहोतायजिष्ठउशिजामनुव्रतमग्निःस्वमनु
व्रतम् । विश्वश्रुष्टिःसखीयतेरयिरिवश्रवस्यते । अदब्धोहोतानिषददिळस्पदे

परि॑वीतइ॒ळस्प॒दे १ तंय॒ज्ञसा॒धमपि॑वातयामस्यृ॒तस्यं॑प॒थानमं॑साह॒विष्मं॑तादे॒व-
तां॑ताह॒विष्मं॑ता । सनं॑ऊ॒र्जामु॒पाभृं॑त्य॒याकृ॒पानजूं॑र्यति । यंमां॑त॒रिश्वा॒मनं॑वे
परा॒वतो॑दे॒वंभाः॑परा॒वतः॑ २ एवे॑नस॒द्यःपर्यें॑ति॒पार्थि॑वंमुहु॒र्गीरेतो॑वृष॒भःकानि॑क्रद-
द्दध॒द्रेत॒ःकनि॑क्रदत् । श॒तंचक्षा॑णोअ॒क्षभि॑र्दे॒वोवने॑षुतु॒र्वणि॑ः । सदो॒दधा॑न॒उपरे॑षु
सानु॑ष्व॒ग्निःपरे॑षुसानु॑षु ३ ससु॒क्रतु॑ःपु॒रोहि॑तो॒दमे॑दमे॒ऽग्निर्य॒ज्ञस्या॑ध्व॒रस्यं॑चेतति॒
क्रत्वा॑य॒ज्ञस्यं॑चेतति । क्रत्वा॑वे॒धाइ॑षूय॒तेविश्वा॑जा॒तानि॑पस्पशे । यतो॑घृत॒श्रीर-
ति॑थि॒रजा॑यत॒वह्नि॑र्वे॒धाअजा॑यत ४ क्रत्वा॒यद॑स्य॒तवि॑षीषुपृ॒ञ्चते॒ऽग्नेरवे॑णम॒रुतां॒न
भो॒ज्ये॑षि॒राय॒नभो॒ज्यां॑ । सहिष्मा॒दान॒मिन्वं॑ति॒वसूं॑नांचम॒ज्मनां॑ । सनं॑स्त्रासते
दुरि॒तादं॑भि॒ह्रुत॒ःशंसां॑द॒घादं॑भि॒ह्रुतः॑ ५ ॥ १४ ॥ विश्वो॒विहा॑याअर॒तिर्वसु॑-
र्दधे॒हस्ते॒दक्षि॑णेत॒रणि॒र्नशि॑श्रथच्छ्र॒वस्य॒यानशि॑श्रथत् । विश्वं॑स्मा॒इदि॑षुध्य॒तेदे॑व॒-

 त्राहव्यमोहिषे । विश्वस्मा इत्सुकृते वारमृण्वत्यग्निर्द्वारा व्यृण्वति ६ समानुषे
वृजने शन्तमो हितो३ऽग्निर्यज्ञेषु जेन्यो न विश्पतिः प्रियो यज्ञेषु विश्पतिः । स हव्या
॥ ७ ॥ मानुषाणामिळा कृतानि पत्यते । स नस्त्रासते वरुणस्य धूर्तेर्महो देवस्य धूर्तेः ७ अग्निं
होतारमीळते वसुधितिं प्रियं चेतिष्ठमरतिं न्येरिरे हव्यवाहं न्येरिरे । विश्वायुं विश्ववेद-
सं होतारं यजतं कविम् । देवासो रण्वमवसे वसूयवो गीर्भी रण्वं वसूयवः ८ ॥ १५ ॥

यं त्वमेकादश परुच्छेप इन्द्रः । षष्ठ्या इन्दुः । तत्राष्टमीनवम्यावतिशक्वर्यौ ।

अन्त्याऽष्टिः । शिष्टा अत्यष्टयः ।

१२९ यं त्वं रथमिन्द्र मेधसातयेऽपाका सन्तमिषिर प्रणयसि प्रानवद्य नयसि ।
सद्यश्चित्तमभिष्टये करो वशश्च वाजिनम् । सास्माकमनवद्य तूतुजान वेधसामिमां
वाचं न वेधसाम् १ स श्रुधि यः स्मा पृतनासु कासु चिद्दक्षाय्य इन्द्र भरहूतये नृभिरसि ॥ ७ ॥

ष्टयवंसे । प्रयः पुरूणिगाहतेतक्षद्वनेवशोचिषां । स्थिराचिदन्नानिरिणात्योजंसा
निस्थिराणिचिदोजंसा ४ तमंस्यपृक्षमुपंरासुधीनहिनक्तय:सुदशीतरोदिवा-
तरादप्रांयुषेदिवांतरात् । आदस्यायुर्ग्रभंणवद्वीळुशर्मनसूनवे । भक्तमभंक्तमवो
व्यन्तोअजरांअग्नयोव्यन्तोअजरांः ५ ॥ १२ ॥ सहिशर्धोनमारुतंतुविष्वणि-
रप्नंस्वतीषूर्वरांस्विष्टनिरातंनास्विष्टनिः । आदंहव्यान्यांददिर्यज्ञस्यंकेतुरर्हणा
अधंस्मास्यहर्षतोहृषीवतोविश्वेजुषन्तपन्थांनरंःशुभेनपन्थाम् ६ द्विताचदींकी-
स्तसोअभिद्यवोनमस्यन्तंउपवोचन्तभृगंवोमथ्नन्तोदाशाभृगंवः । अग्निरीशे
वसूनांशुचिर्योधर्णिरेषाम् । प्रियाँअंपिधींविंनिषीष्टमेधिंरआवंनिषीष्टमेधिंरः ७
विश्वांसांत्वाविशांपतिंहवामहेसर्वासांसमानंदम्पंतिंभुजेसत्यगिंर्वाहसंभुजे । अ-
तिंथिंमानुंषाणांपितुर्नयस्यांसया । अमीचविश्वेअमृतांसआवयोहव्यादेवेष्वा

प्रतूर्तयेनृभिः । यःशूरैःस्वं१ःसनितायोविप्रैर्वाजंतरुता । तमीशानासइरधन्त
वाजिनंपृक्षमत्यंनवाजिनम् २ दस्मोहिष्मावृषणंपिन्वसित्वचंकंचिद्यावीरररुं
शूरमर्त्यंपरिवृणक्षिमर्त्यम् । इन्द्रोततुभ्यंतद्दिवेतद्रुद्रायस्वयशसे । मित्रायवोचं
वरुणायसप्रथःसुमृळीकायसप्रथः ३ अस्माकंवइन्द्रमुश्मसीष्टयेसखायंविश्वायुं
प्रासहंयुजंवाजेषुप्रासहंयुजम् । अस्माकंब्रह्मोतयेऽवापृत्सुषुकासुचित् । नहित्वा
शत्रुःस्तरतेस्तृणोषियंविश्वंशत्रुंस्तृणोषियम् ४ निषूनमातिंमतिंकयस्यचित्तेजिं-
ष्ठाभिररणिभिर्नोतिभिरुग्राभिरुग्रोतिभिः । नेषिणोयथापुरानेनाःशूरमन्यसे ।
विश्वानिपूरोरपपर्षिवह्निरासावह्निर्नोअच्छ ५ ॥१६॥ प्रतद्वोचेयंभव्यायेन्दवेहव्यो
नयइषवान्मन्मरेजतिरक्षोहामन्मरेजति । स्वयंसोअस्मदानिदोवधैरजेतदुर्म-
तिम् । अवस्रवेदघशंसोऽवतरमवक्षुद्रमिवस्रवेत् ६ वनेमतद्धोत्रयाचितन्त्याव-

॥ ८ ॥

नेमं रयिंरयिवःसुवीर्यंरण्वंसन्तंसुवीर्यम् । दुर्मन्मानंसुमन्तुभिरेमिषापृचीमहि ।
आसत्याभिरिन्द्रंद्युम्नहूतिभिर्यजत्रंद्युम्नहूतिभिः ७ प्रप्रावोअस्मेस्वयंशोभिरूती
परिवर्गइन्द्रोदुर्मतीनांदरीमन्दुर्मतीनाम् । स्वयंसारिषयध्यैयानंउपेषअत्रैः ।
हतेमंसन्नवक्षतिक्षिप्ताजूर्णिर्नवक्षति ८ त्वंनइन्द्ररायापरीणसायाहिपथाँअनेह-
सापुरोयाह्यरक्षसा । सचस्वनःपराकआसचस्वास्तमीकआ । पाहिनोदूरादा-
रादभिष्टिभिःसदापाह्यभिष्टिभिः ९ त्वंनइन्द्ररायातरूषसोग्रंचित्त्वामहिमासं-
क्षदवसेमहेमित्रंनावसे । ओजिष्ठत्रातरवितारथंकंचिदमर्त्य । अन्यमस्मद्रिरि-
षेःकंचिदद्रिवोरिरिक्षन्तंचिदद्रिवः १० पाहिनइन्द्रसुष्टुतस्रिधोऽवयातासदमि-
द्दुर्मतीनांदेवःसन्दुर्मतीनाम् । हन्तापापस्यरक्षसस्त्रातावप्रस्यमावतः । अधा
हित्वाजनिताजीजनद्वसोरक्षोहणंत्वाजीजनद्वसो ११ ॥ १७ ॥

॥ ८ ॥

एन्द्र याहि दश परुच्छेप इन्द्रोऽत्यष्टिः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१३० एन्द्रयाह्युपनःपरावतोनायमच्छाविदथानीवसत्पतिरस्तंराजेवस-
त्पतिः । हवामहेत्वावयंप्रयस्वन्तःसुतेसचा । पुत्रासोनपितरंवाजसातयेमंहिष्ठं
वाजसातये १ पिबासोममिन्द्रसुवानमद्रिभिःकोशेनसिक्तमवतंनवंसगस्तातृ-
षाणोनवंसगः । मदायहर्यतायतेतुविष्टमायधायसे । आत्वायच्छन्तुहरितो
नसूर्यमहाविश्वेवसूर्यम् २ अविन्दद्दिवोनिहितंगुहानिधिंवेर्नगर्भंपरिवीतमश्म-
न्यनन्तेअन्तरश्मनि ।व्रजंवज्रीगवामिवसिषासन्नङ्गिरस्तमः । अपावृणोदिषइन्द्रः
परीवृताद्वारइषःपरीवृताः ३ दादृहाणोवज्रमिन्द्रोगभस्त्योःक्षद्मेवतिग्ममसनाय
संश्यदहिहत्यायसंश्यत् । संविव्यानओजसाशवोभिरिन्द्रमज्मना । तष्टेववृक्षंव-
निनोनिवृश्चसिपरश्वेवनिवृश्चसि ४त्वंवृथानद्यइन्द्रसर्तवेऽच्छासमुद्रमसृजोरथाँइ-

 ववाजयतोरथाँइव । इतऊतीरयुञ्जतसमानमर्थमक्षितम् । धेनूरिवमनवेविश्व-
दोहसोजनायविश्वदोहसः ५ ॥ १८ ॥ इमांतेवाचंवसूयन्तआयवोरथंनधीरः
 स्वपाअतक्षिषुःसुम्नायत्वामतक्षिषुः । शुम्भन्तोजेन्यंयथावाजेषुविप्रवाजिनम् ।
अत्यमिवशवसेसातयेधनाविश्वाधनानिसातये ६ भिनत्पुरोनवतिमिन्द्रपूरवे
दिवोदासायमहिदाशुषेनृतोवज्रेणदाशुषेनृतो । अतिथिग्वायशम्बरंगिरेरुग्रोअ-
वाभरत् । महोधनानिदयमानओजसाविश्वाधनान्योजसा ७ इन्द्रःसमत्सुय-
जमानमार्यंप्रावद्विश्वेषुशतमूतिराजिषुस्वर्मीळ्हेष्वाजिषु । मनवेशासदव्रतान्त्व-
चंकृष्णामरन्धयत् । दक्षन्नविश्वंततृषाणमोषतिन्यर्शसानमोषति ८ सूरश्चक्रंप्रवृ-
हज्जातओजसाप्रपित्वेवाचमरुणोमुषायतीशानआमुषायति ।उशनायत्परावतो-
ऽजगन्नूतयेकवे।सुम्नानिविश्वामनुषेवतुर्वणिरहाविश्वेवतुर्वणिः ९ सनोनव्येभि-

प्रतूर्तयेनृभिः । यःशूरैःस्व१ःसनितायोविप्रैर्वाजंतरुता । तमीशानासइरधन्त
वाजिनंपृक्षमत्यंनवाजिनम् २ दस्मोहिष्मावृषणंपिन्वसित्वचंकंचिद्यावीरररुं
शूरमर्त्यंपरिवृणक्षिमर्त्यम् । इन्द्रोततुभ्यंतद्दिवेतद्रुद्रायस्वयशसे । मित्रायवोचं
वरुणायसप्रथःसुमृळीकायसप्रथः ३ अस्माकंवइन्द्रमुश्मसीष्टयेसखायंविश्वायुं
प्रासहंयुजंवाजेषुप्रासहंयुजम् । अस्माकंब्रह्मोतयेऽवापृत्सुषुकासुचित् । नहित्वा
शत्रुःस्तरतेस्तृणोषियंविश्वंशत्रुंस्तृणोषियम् ४ निषूनमातिंमतिंकयस्यचित्तेजि-
ष्ठाभिररणिभिर्नोतिभिरुग्राभिरुग्रोतिभिः । नेषिणोयथापुरानेनाःशूरमन्यसे ।
विश्वानिपूरोरपपर्षिवह्निरासावह्निर्नोअच्छ ५ ॥१६॥ प्रतद्वोचेयंभव्यायेन्दवेहव्यो
नयइषवान्मन्मरेजतिरक्षोहामन्मरेजति । स्वयंसोअस्मदानिदोवधैरजेतदुर्म-
तिम् । अवस्रवेदघशंसोऽवतरमवक्षुद्रमिवस्रवेत् ६ वनेमतद्धोत्रयाचितन्त्याव-

वृषकर्मन्नुक्थैःपुरंदर्तःपायुभिःपाहिशग्मैः । दिवोदासेभिरिन्द्रस्तवानोवावृधी-
थाअहोभिरिवद्यौः १० ॥ ११ ॥

इन्द्राय सप्त परुच्छेप इन्द्रश्चात्यष्टिः ।

१३१ इन्द्रायहिद्यौरसुरोअनम्नतेन्द्रायमहीपृथिवीवरीमभिर्द्युम्नसातावरी-
मभिः । इन्द्रंविश्वेसजोषसोदेवासोदधिरेपुरः । इन्द्रायविश्वासवनानिमानुषारा-
तानिसन्तुमानुषा १ विश्वेषुहित्वासवनेषुतुञ्जतेसमानमेकंवृषमण्यवःपृथक्स्वः
सनिष्यवःपृथक् । तंत्वानावंनपर्षणिंशूषस्यधुरिधीमहि । इन्द्रंनयज्ञैश्चितयन्त
आयवःस्तोमेभिरिन्द्रमायवः २ वित्वाततस्रेमिथुनाअवस्यवोव्रजस्यसाताग-
व्यस्यनिःसृजःसक्षन्तइन्द्रनिःसृजः । यद्गव्यन्ताद्वाजनास्व १ र्यन्तासमूहसि ।

आविष्कर्ीक्रृह्वर्षणंसचाभुवंवज्रमिन्द्रसचाभुवंम् ३ विदुष्टेअस्यवीर्यस्यपूरव:
पुरोयदिंन्द्रशारदीरवातिंर:सासहानोअवातिंरः । शासस्तमिंन्द्रमर्त्यमर्यज्युंशव-
सस्पते । महीमंमुष्णाःपृथिवीमिमाअपोमंन्दसानइमाअपः ४ आदित्तेअस्य
वीर्यस्यचर्किरन्मदेषुवृषन्नुशिजोयदाविंथसखीयतोयदाविंथ । चकर्थकारमेभ्य:
पृतंनासुप्रवंन्तवे । तेअन्यामंन्यांनुद्यंसनिष्णतश्रवस्यन्तःसनिष्णत ५ उतोनो
अस्याउषसोंजुषेतह्यं१र्कस्यंबोधिहविषोहवीमभि:स्वंर्षाताहवींमभिः । यदिन्द्र
हन्तवेमृधोवृषावज्रिञ्चिकेतसि। आमेअस्यवेधसोनवींयसोमन्मंश्रुधिनवींयस:६
त्वंतमिंन्द्रवावृधानोअंस्मयुरंमित्रयन्तंतुविजातमर्त्यंवज्रेणशूरमर्त्यम् । जहियो
नोअघायतिंशृणुष्वसुश्रवंस्तमः । रिष्टंनयामन्नपंभूतुदुर्मतिर्विश्वापंभूतुदुर्मतिः
७ ॥ २० ॥

त्वया वयं षट्परुच्छेपोऽत्यष्टिः ।

१३२ त्वयावयंमघवन्पूर्व्येधनइन्द्रत्वोताःसासह्यामपृतन्यतोवनुयामवनु-
ष्यतः । नेदिष्ठेअस्मिन्नहन्यधिवोचानुसुन्वते । अस्मिन्यज्ञेविचयेमाभरेकृतं
वाजयन्तोभरेकृतम् १ स्वर्जेषेभरआप्रस्यवक्मन्युषर्बुधःस्वस्मिन्नञ्जसिक्राणस्य
स्वस्मिन्नञ्जसि । अहन्निन्द्रोयथाविदेशीर्ष्णाशीर्ष्णोपवाच्यः । अस्मत्रातेसध्र्य-
क्सन्तुरातयोभद्राभद्रस्यरातयः २ तत्तुप्रयःप्रत्नथातेशुशुक्वनंयस्मिन्यज्ञेवार-
मकृण्वतक्षयमृतस्यवारसिक्षयम् । वितद्वोचेरधद्वितान्तःपश्यन्तिरश्मिभिः ।
सघाविदेअन्विन्द्रोगवेषणोबन्धुक्षिद्भ्योगवेषणः ३ नूइत्थातेपूर्वथाचप्रवाच्यंयद-
ङ्गिरोभ्योऽवृणोरपव्रजमिन्द्रशिक्षन्नपव्रजम् । ऐभ्यःसमान्यादिशास्मभ्यंजेषि
योत्सिच । सुन्वद्भ्योरन्धयाकंचिदव्रतंहृणायन्तंचिदव्रतम् ४ संयज्जनान्क्रतुभिः

शूरंईक्षयद्वनेहितेतंरुषन्तश्रवस्यवःप्रयंक्षन्तश्रवस्यवंः । तस्माआयुंःप्रजावदि-
द्वाधेअर्चन्त्योजंसा । इन्द्रंओक्यंदिधिषन्तधीतयोंदेवाँअच्छानधीतयंः ५ युवंत-
मिन्द्रापर्वतापुरोयुधायोनंःपृतन्यादपतन्तमिद्धंतंवज्रेणतन्तमिद्धंतम् । दूरेचत्ताय-
छन्त्सद्गहंनंयदिनंक्षत् । अस्माकंशत्रून्परिंशूरविश्वतोंदर्मादंर्षीष्टविश्वतंः ६॥२१॥

उभे सप्त परुच्छेप इन्द्रः । आद्या त्रिष्टुप् । ततस्तिस्रोऽनुष्टुभः ।

पञ्चमी गायत्री । षष्ठी धृतिः । सप्तम्यत्यष्टिः ।

१३३ उभेपुंनामिरोदंसीक्रतेनद्रुहोंदहामिसंमहीरंनिन्द्राः । अभिवल्ग्ययत्र
हताअमित्रांवैलस्थानंपरिंतृह्ळाअशेरन् १ अभिवल्ग्यांचिदाद्रिवःशीर्षायांतुमतीं-
नाम् । छिन्धिवंटूरिणांपदामहावंटूरिणापदा २ अवांसांमघवञ्जहिशर्धोयातुम-

तींनाम् । वैलुस्थानुकेअंर्मकेमहावैंलस्थेअर्मके ३ यासांतिस्रःपंञ्चाशतोऽभि-
वृङ्गैरपावंपः । तत्सुतेंमनायतितुकत्सुतेंमनायति ४ पिशङ्गंभृष्टिमम्भृणंपिशा-
चिंमिन्द्रसंमृंण । सर्वंरक्षोनिबर्हय ५ अवर्महइंन्द्रदाद्दृहिश्रुधीनंःशुशोचहिद्यौः
क्षानभीषाँअंद्रिवोघृणान्नभीषाँअंद्रिवः । शुष्मिन्तंमोहिशुष्मिभिंर्वधैरुग्रेभिरी-
यंसे । अपूंरुषघ्नोअप्रतीतशूरसत्वंभिस्त्रिसप्तैःशूंरसत्वंभिः ६ वनोतिहिसुन्वन्क्ष-
यंपरींणसःसुन्वानोहिष्मायजत्यवद्विषोंदेवानामवद्विषंः । सुन्वानइत्सिंषासति
सहस्रांवाज्यवृंतः । सुन्वानायेन्द्रोंददात्याभुवंरयिंदंदात्याभुवंम् ७ ॥ २२ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले एकोनविंशोऽनुवाकः ॥ १९ ॥

आ त्वा षट् परुच्छेपो वायुरत्यष्टिः । अन्त्याऽष्टिः ।

१३४ आत्वाजुवोरारहाणाअभिप्रयोवायोवहंन्त्विहपूर्वपींतयेसोमंस्यपूर्वपीं-

तये । ऊर्ध्वातेअनुसूनृतामनस्तिष्ठतुजानती । नियुत्वतारथेनायाहिदावनेवायो
मखस्यदावने १ मन्दन्तुत्वामन्दिनोवायविन्दवोऽस्मत्क्राणासःसुकृताअभिद्य-
॥ १२ ॥ वोगोभिःक्राणाअभिद्यवः । यद्धक्राणाइरध्यैदक्षंसचन्तऊतयः । सध्रीचीनानियु-
तोदावनेधियउपब्रुवतईंधियः २ वायुर्युङ्क्तेरोहितावायुररुणावायूरथेअजिराधुरि
वोळ्हवेवहिष्ठाधुरिवोळ्हवे । प्रबोधयापुरंधिंजारआससतीमिव । प्रचक्षयरोद-
सीवासयोषसःश्रवसेवासयोषसः ३ तुभ्यमुषासःशुचयःपरावतिभद्रावस्त्रात-
न्वतेदंसुरश्मिषुचित्रानव्येषुरश्मिषु । तुभ्यंधेनुःसबर्दुघाविश्वावसूनिदोहते ।
अजनयोमरुतोवक्षणाभ्योदिवआवक्षणाभ्यः ४ तुभ्यंशुक्रासःशुचयस्तुरण्यवो
मदेषूग्राइषणन्तभुर्वण्यपामिषन्तभुर्वणि । त्वांत्सारीदसमानोभगमीट्टेतक्ववीये ।
त्वंविश्वस्माद्भुवनात्पासिधर्मणासुर्यात्पासिधर्मणा ५ त्वंनोवायवेषामपूर्व्यःसो- ॥ १२ ॥

मानांप्रथमःपीतिमर्हसिसुतानांपीतिमर्हसि । उतोविहुत्मतीनांविशांववर्जुषी-
णाम् । विश्वाइत्तेधेनवोदुह्रआशिरंघृतंदुह्रतआशिरम् ६ ॥ २३ ॥

स्तीर्णं नव परुच्छेपोऽत्यष्टिः । आद्यानां तिसृणां नवम्याश्च वायुः । शिष्टानामिन्द्रः । अन्त्ये अत्यष्टी ।

१३५ स्तीर्णंबर्हिरुपनोयाहिवीतयेसहस्रेणनियुतानियुत्वतेशतिनीभिर्नियु-
त्वते । तुभ्यंहिपूर्वपीतयेदेवादेवाययेमिरे । प्रतेसुतासोमधुमन्तोअस्थिरन्मदा-
यक्रत्वेअस्थिरन् १ तुभ्यायंसोमःपरिपूतोअद्रिभिःस्पार्हावसानःपरिकोशमर्ष-
तिशुक्रावसानोअर्षति । तवायंभागआयुषुसोमोदेवेषुहूयते । वहवायोनियुतो
याह्यस्मयुर्जुषाणोयाह्यस्मयुः २ आनोनियुद्भिःशतिनीभिरध्वरंसहस्रिणीभि-
रुपयाहिवीतयेवायोहव्यानिवीतये । तवायंभागऋत्वियःसरश्मिःसूर्येसचा ।
अध्वर्युभिर्भरमाणाअयंसतवायोशुक्राअयंसत ३ आवांरथोनियुत्वान्वक्षदव-

॥ १३ ॥

सेऽभिप्रयांसिसुधितानिवीतयेवायोहव्यानिवीतये । पिबंतंमध्वोअन्धंसःपूर्व-
पेयंहिवांहितम् । वायवाचन्द्रेणराधसागंतमिन्द्रश्चराधसागंतम् ४ आवांधियो
ववृत्युरध्वराँउपेममिन्दुंमर्मृजन्तवाजिनंमाशुमत्यंनवाजिनम् ।तेषांपिबतमस्म-
यूआनोगन्तमिहोत्या । इन्द्रवायूसुतानामद्रिभिर्युवंमदायवाजदायुवम् ५ ॥ २४॥
इमेवांसोमाअप्स्वासुताइहाध्वर्युभिर्भरमाणाअयंसतवायोशुक्राअयंसत । एते
वामभ्यसृक्षततिरःपवित्रमाशवः । युवायवोऽतिरोमाण्यव्ययासोमासोअत्य-
व्यया ६ अतिवायोससतोयाहिशश्वतोयत्रग्रावावदतितत्रगच्छतंगृहमिन्द्रश्चग-
च्छतम् । विसूनृताददृशेरीयतेघृतमापूर्णयानियुतायाथोअध्वरमिन्द्रश्चयाथोअ-
ध्वरम् ७ अत्राहतद्वहेथेमध्वआहुतिंयमश्वत्थमुपतिष्ठन्तजायवोऽस्मेतेसन्तुजा-
यवः । साकंगावःसुवतेपच्यतेयवोनतेवायउपदस्यन्तिधेनवोनापदस्यन्तिधे-

नवः ८ इमेयेतेसुवायोबाह्वोजसोऽन्तर्नदीतेपतयन्त्युक्षणोमहिव्राधन्तउक्षणः ।
धन्वञ्चिद्येअनाशवोजीराश्चिदगिरौकसः । सूर्यस्येवरश्मयोदुर्नियन्तवोहस्तयो-
दुर्नियन्तवः १ ॥ २५ ॥

प्रसु सप्त परुच्छेपो मित्रावरुणावसष्टिः । अन्त्ये
लिङ्गोक्तदेवते । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१३६ प्रसुज्येष्ठंनिचिराभ्यांबृहन्नमोहव्यंमतिंभरतामृळयद्भ्यांस्वादिष्ठंमृळय-
द्भ्याम् । तासम्राजाघृतासुतीयज्ञेयज्ञउपस्तुता । अथैनोःक्षत्रंनकुतश्चनाधृषे
देवत्वंनूचिदाधृषे १ अदर्शिगातुरुरवेवरीयसीपन्थाऋतस्यसमयंस्तरश्मिभि-
श्चक्षुर्भगस्यरश्मिभिः । द्युक्षंमित्रस्यसादनमर्यम्णोवरुणस्यच । अथादधातेबृ-
हदुक्थ्यं१ वयंउपस्तुत्यंबृहद्वयः २ ज्योतिष्मतीमदितिंधारयत्क्षितिंस्वर्वतीमास-

ऋ. सं. चेतेदिवेदिवेजागृवांसादिवेदिवे । ज्योतिष्मत्क्षत्रमाशातेआदित्यादानुनस्पती । अ.२अ.१
मित्रस्तयोर्वरुणोयातयज्जनो ऽर्यमायातयज्जनः ३ अयंमित्रायवरुणायशन्तमः
॥ १४ ॥ सोमोभूत्ववपानेष्वाभगोदेवोदेवेष्वाभगः । तंदेवासोजुषेरतविश्वेअद्यसजोषसः ।
तथाराजानाकरथोयदीमहऋतावानायदीमहे ४ योमित्रायवरुणायाविधज्ज-
नोऽनर्वाणंतंपरिपातोअंहसोदाश्वांसंमर्तमंहसः । तमर्यमाभिरक्षत्यृजूयन्तमनु
व्रतम् । उक्थैर्यएनोःपरिभूषतिव्रतंस्तोमैराभूषतिव्रतम् ५ नमोदिवेबृहतेरो-
दसीभ्यांमित्रायवोचंवरुणायमीळ्हुषेसुमृळीकायमीळ्हुषे । इन्द्रमग्निमुपस्तुहि
द्युक्षमर्यमणंभगम् । ज्योग्जीवन्तःप्रजयासचेमहिसोमस्योतीसचेमहि ६ ऊती
देवानांवयमिन्द्रवन्तोमंसीमहिस्वयशसोमरुद्भिः । अग्निर्मित्रोवरुणःशर्मयंसन्त-
दश्याममघवानोवयंच ७ ॥२६॥ इति शाक०संहि० द्वि०ष्ट० प्रथमोऽध्यायः ॥१॥ ॥ १५ ॥

सुषुमत्तृचमतिशाक्करंप्रप्रचतुष्कंपौष्णमस्तुश्रौषळेकादशवैश्वदेवीमैत्रावरुण्याश्विन्यास्तिस्रऐन्द्र्याग्नेयी मारुत्यैन्द्राग्नीबार्हस्पत्यावैश्वदेव्यन्त्यात्रिष्टुप्पञ्चमीबृहतीवैश्वदेवमेतदेवमन्यासामपिसूक्तप्रयोगेवैश्वदेवत्वंसूक्तभेदप्रयोगेयल्लिङ्गंसादेवतावेदिषदेसप्तोनादीर्घतमाऔचथ्यआग्नेयंतुद्वित्रिष्टुबन्तंतुत्रिष्टुब्दशमीवाबळित्थासामिद्धआप्रियआनुष्टुभमन्त्यैन्द्रीप्रतव्यसीमष्टावाग्नेयंतुतान्त्रिष्टुबन्तमौतिप्रसप्तजागतंतंपृच्छतपञ्चान्त्यात्रिष्टुप्त्रिमूर्धानंकथामथीन्महःसवैराजंपुरुतृचमौष्णिहंमित्रंनवमैत्रावरुणंहिजागतंमैत्र्याद्यायुवंसप्तयजामहेचतुष्कंविष्णोःषड्वैष्णवंहिप्रवोजागतंत्वैन्द्रश्चाद्यस्तृचोभवपञ्चाबोधिषळाश्विनंत्वन्त्येत्रिष्टुभौ ॥ १० ॥

सुषुम तृचं परुच्छेपो मित्रावरुणावतिशक्करी ।

१३७ ॐ सुषुमायातमद्रिभिर्गोश्रीतामत्सराइमेसोमासोमत्सराइमे । आराजानादिविस्पृशास्मत्रागन्तमुपनः । इमेवांमित्रावरुणागवाशिरःसोमाः शुक्रा गवाशिरः १ इमआयातमिन्दवःसोमासोदध्याशिरःसुतासोदध्या-

शिरः । उत वामुषसोबुधिसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः । सुतोमित्रायवरुणायपीतये
चारुर्ऋतायपीतये २ तांवांधेनुंनवासरीमंशुंदुहन्त्यद्रिभिःसोमंदुहन्त्यद्रिभिः ।
॥ १५ ॥ अस्मत्रागन्तमुपनोऽर्वाञ्चासोमपीतये । अयंवांमित्रावरुणानृभिःसुतःसोमआ
पीतयेसुतः ३ ॥ १ ॥

अथ चतुष्कं परुच्छेपः पूषाऽत्यष्टिः ।

१३८ प्रप्रपूष्णस्तुविजातस्यशस्यतेमहित्वमस्यतवसोनतन्दतेस्तोत्रमस्यन
तन्दते । अर्चामिसुम्नयन्नहमन्त्यूतिंमयोभुवम् । विश्वस्ययोमनआयुयुवेमखो
देवआयुयुवेमखः १ प्रहित्वापूषन्नजिरंनयामनिस्तोमेभिःकृण्वऋणवोयथामृध
उष्ट्रोनपीपरोमृधः । हुवेयत्त्वामयोभुवंदेवंसख्यायमर्त्यः । अस्माकमाङ्गूषान्द्यु-
म्निनस्कृधिवाजेषुद्युम्निनस्कृधि २ यस्यतेपूषन्त्सख्येविपन्यवःक्रत्वाचित्सन्तोऽ ॥ १५ ॥

वंसाबुभुज्रिरइतिक्रत्वाबुभुज्रिरे । तामनुत्वानवीयसींनियुतंरायईमहे । अहे-
ळमानउरुशंससरीभववाजेवाजेसरीभव ३ अस्याऊषुणउपसातयेभुवोऽहेळ-
मानोररिवाँअजाश्वश्रवस्यतामजाश्व । ओषुत्वाववृतीमहिस्तोमेभिर्दस्मसा-
धुभिः । नहित्वापूषन्नतिमन्यआघृणेनतेसख्यमपह्नुवे ४ ॥ २ ॥

अस्तु श्रौषळेकादश परुच्छेपः । आद्यान्त्ययोर्विश्वेदेवाः । द्वितीयाया मित्रावरुणौ ।
ततस्तिसृणामश्विनौ । षष्ठ्या इन्द्रः । सप्तम्या अग्निः । अष्टम्या मरुतः । नवम्या
इन्द्राग्नी । दशम्या बृहस्पतिः । पञ्चमी बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् । शिष्टा अत्यष्टयः ।

१३९ अस्तुश्रौषट्पुरोअग्निंधियादधआनुतच्छर्धोदिव्यंवृणीमहइन्द्रवायूवृ-
णीमहे । यद्धक्राणाविवस्वतिनाभासंदायिनव्यसी । अधप्रसूनउपयन्तुधीतयो
देवाँअच्छानधीतयः १ यद्धत्यन्मित्रावरुणावृतादध्याददाथेअनृतंस्वेनमन्युना

दक्षस्य स्वेन मन्युना । युवोरिन्था धि सद्मस्व पश्यामहिरण्ययम् । धीभिश्चनमनं-
सास्वेभिरक्षभिः सोमस्य स्वेभिरक्षभिः २ युवांस्तोमेभिर्देवयन्तो अश्विनाश्रावयन्त
॥ १६ ॥ इवश्लोकमायवो युवांहव्याभ्या३ यवः । युवोर्विश्वा अधिश्रियः पृक्षश्चविश्ववेदसा ।
प्रुषायन्तेवांपवयो हिरण्ययेरथेदस्राहिरण्यये ३ अचेतिदस्राव्यु१नाकमृण्वथोयु-
ञ्जतेवांरथयुजोदिविष्टिष्वध्वस्मानोदिविष्टिषु । अधिवांस्थामवन्धुरेरथेदस्राहि
रण्यये । पथेवयन्तावनुशासंतारजो ऽञ्जसाशासंतारजः ४ शचीभिर्नःशचीव-
सूदिवानक्तंदशस्यतम् । मावांरातिरुपदसत्कदाचनास्मद्रातिःकदाचन ५ ॥३॥
वृषन्निन्द्रवृषपाणासइन्दवइमेसुताअद्रिषुतासउद्भिदस्तुभ्यंसुतासउद्भिदः । तेत्वा
मन्दन्तुदावनेमहेचित्रायराधसे । गीर्भिर्गिर्वाहःस्तवमानआगहिसुमृळीकोनआ
गहि ६ ओषूणोअग्नेशृणुहित्वमीळितोदेवेभ्योब्रवसियज्ञियेभ्योराजभ्योयज्ञि-

येभ्यः । यद्धत्यामङ्गिरोभ्योधेनुंदेवाअदत्तन । वितांदुह्रेअर्यमाकर्तरीसचाँएषतां
वेदमेसचा ७ मोषुवोअस्मदभितानिपौंस्यासनाभूवन्द्युम्नानिमोतजारिषुरस्म-
त्पुरोतजारिषुः । यद्वश्चित्रंयुगेयुगेनव्यंघोषादमर्त्यम् । अस्मासुतन्मरुतोयच्चदु-
ष्टरंदिधृतायच्चदुष्टरम् ८ दध्यङ्हमेजनुषंपूर्वोअङ्गिराःप्रियमेधःकण्वोअत्रिर्मनु-
र्विदुस्तेमेपूर्वेमनुर्विदुः । तेषांदेवेष्वायतिरस्माकंतेषुनाभयः । तेषांपदेनमह्या
नमेगिरेन्द्राग्नीआनमेगिरा ९ होतायक्षद्वनिनोवन्तवार्यंबृहस्पतिर्यजतिवेनउक्ष-
भिःपुरुवारेभिरुक्षभिः । जगृभ्मादूरआदिशंश्लोकमद्रेरधत्मना । अधारयदर-
रिन्दानिसुक्रतुःपुरूसद्मानिसुक्रतुः १० येदेवासोदिव्येकादशस्थपृथिव्यामध्ये-
कादशस्थ । अप्सुक्षितोमहिनैकादशस्थतेदेवासोयज्ञमिमंजुषध्वम् ११ ॥ ४ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले विंशोऽनुवाकः ॥ २० ॥

वेदिषदे त्रयोदश दीर्घतमा अग्निर्जगती । दशमी त्रिष्टुब्जगती वा । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

॥ १७ ॥ १४० वेदिषदेप्रियधामायसुद्युतेधासिमिवप्रभरायोनिमग्नये । वस्त्रेणेववा-
सयामन्मनाशुचिंज्योतीरथंशुक्रवर्णंतमोहनम् १ अभिद्विजन्मात्रिवृदन्नमृज्य-
तेसंवत्सरवावृधेजग्धमीपुनः । अन्यस्यासाजिह्वयाजेन्योवृषान्य१न्येनवनिनो
मृष्टवारणः २ कृष्णप्रुतौवेविजेअस्यसक्षिताउभातरेतेअभिमातराशिशुम् ।
प्राचाजिह्वंध्वसयन्तंतृषुच्युतमासाच्यंकुपयंवर्धनंपितुः ३ मुमुक्ष्वो३मनवेमा-
नवस्यतेरघुद्रुवःकृष्णसीतासऊजुवः । असमनाअजिरासोरघुष्यदोवातजूता
उपयुज्यन्तआशवः ४ आदस्यतेध्वसयन्तोवृथेरतेकृष्णमभ्वंमहिवर्पःकरिक्रतः ।
यत्सींमहीमवनिंप्राभिमर्मृशदभिश्वसन्स्तनयन्नेतिनानदत् ५ ॥ ५ ॥ भूषन्न-
योऽधिबभ्रूषुनम्नतेवृषेवपत्नीरभ्येतिरोरुवत् । ओजायमानस्तन्वश्चशुम्भतेभीमो ॥ १७ ॥

नशृङ्गांदविधावदुर्गृभिः ६ ससंस्तिरोविष्टिरःसंगृभायतिजानन्नेवजानतीर्नित्य
आशये । पुनर्वर्धन्तेअपियन्तिदेव्यंमन्यद्वर्पःपित्रोःकृण्वतेसचा ७ तमग्रुवःके-
शिनीःसंहिरेभिरऊर्ध्वास्तस्थुर्मम्रुषीःप्रायवेपुनः । तासांजरांप्रमुञ्चन्नेतिनानद-
द्वसुंपरंजनयञ्जीवमस्तृतम् ८ अधीवासंपरिमातूरिहन्नहतुविग्रेभिःसत्वभिर्याति
विज्रयः । वयोदधत्पद्वतेरेरिहत्सदानुश्येनीसचतेवर्तनीरह ९ अस्माकमग्नेमघ-
वत्सुदीदिह्यधश्वसीवान्वृषभोदमूनाः । अवास्याशिशुमतीरदीदेर्वर्मेवयुत्सुपरि-
जर्भुराणः १० ॥ ६ ॥ इदमग्नेसुधितंदुर्धितादधिप्रियादुचिन्मन्मनःप्रेयोअस्तुते ।
यत्तेशुक्रंतन्वो३रोचतेशुचितेनास्मभ्यंवनसेरत्नमात्वम् ११ रथायनावमुतनो-
गृहायनित्यारित्रांपद्वतींरास्यग्ने । अस्माकंवीराँउतनोमघोनोजनाँश्चयापारया-
च्छर्मयाच १२ अभीनोअग्नउक्थमिज्जुगुर्याद्यावाक्षामासिन्धवश्चस्वगूर्ताः । ग-
व्यंयव्यंयन्तोदीर्घाहेषंवरमरुण्योवरन्त ॥ १३ ॥ ७ ॥

बळित्था त्रयोदश दीर्घतमा अग्निर्जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

॥ १८ ॥ १४१ बळित्थातद्वपुषेधायिदर्शतंदेवस्यभर्गःसहसोयतोजनि । यदीमुपह्वर-
तेसाधतेमतिर्ऋतस्यधेनाअनयन्तसस्रुतः १ पृक्षोवपुःपितुमान्नित्यआशयेद्वि-
तीयमासप्तशिवासुमातृषु । तृतीयमस्यवृषभस्यदोहसेदशप्रमतिंजनयन्तयोष-
णः २ निर्यदींबुध्नान्महिषस्यवर्पसईशानासःशवसाक्रन्तसूरयः । यदीमनुप्रदि-
वोमध्वआधवेगुहासन्तंमातरिश्वामथायति ३ प्रयत्पितुःपरमान्नीयतेपर्यापृक्षुधो-
वीरुधोदंसुरोहति । उभायदस्यजनुषंयदिन्वतआदिद्यविष्ठोअभवद्घृणाशुचिः ४
आदिन्मातॄराविशद्यास्वाशुचिरहिंस्यमानउर्वियाविवावृधे । अनुयत्पूर्वाअरु-
हत्सनाजुवोनिनव्यसीष्ववरासुधावते ५॥ ८॥ आदिद्धोतारंवृणतेदिविष्टिषुभग- ॥ १८ ॥

मिवपपृचानासंऋञ्जते । देवान्यत्क्रत्वामज्मनापुरुष्टुतोमर्तंशंसंविश्वधावेतिधा-
यसे ६ वियदस्थाद्यजतोवातचोदितोह्वारोनवक्वाजरणाअनाकृतः । तस्यपत्मन्-
न्दक्षुषःकृष्णजंहसःशुचिजन्मनोरजआव्यध्वनः ७ रथोनयातःशिक्वभिःकृतो
द्यामङ्गेभिररुषेभिरीयते । आदस्यतेकृष्णासोदक्षिसूरयःशूरस्येवत्वेषथादीषते
वयः ८ त्वयाह्यग्नेवरुणोधृतव्रतोमित्रःशाशद्रेअर्यमासुदानवः । यत्सीमनुक्र-
तुनाविश्वथाविभुररान्ननेमिःपरिभूरजायथाः ९ त्वमग्नेशशमानायसुन्वतेरत्नंय-
विष्ठदेवतातिमिन्वसि । तंत्वानुनव्यंसहसोयुवन्वयंभगंनकारेमहिरत्नधीमहि १०
अस्मेरयिंनस्वर्थंदमूनसंभगंदक्षंनपपृचासिधर्णसिम् । रश्मींरिवयोयमतिज-
न्मनीउभेदेवानांशंसमृतआचसुक्रतुः ११ उतनःसुद्योत्माजीराश्वोहोतामन्द्रः
शृणवच्चन्द्ररथः । सनोनेषन्नेषतमैरमूरोऽग्निर्वामंसुवितंवस्योअच्छ १२ अस्ता-

व्यग्निःशिमीवद्भिरर्कैःसाम्राज्यायप्रतरंदधानः । अमीचयेमघवानोवयंचमिहं
नसूरोअतिनिष्टतन्युः ॥ १३ ॥ १ ॥

समिद्धस्त्रयोदश दीर्घतमा अग्निरनुष्टुप् ।

१४२ समिद्धोअग्नआवहदेवाँअद्ययतस्रुचे । तन्तुंतनुष्वपूर्व्यंसुतसोमायदा-
शुषे १ घृतवन्तमुपमासिमधुमन्तंतनूनपात् । यज्ञंविप्रस्यमावतःशशमानस्य
दाशुषः २ शुचिःपावकोअद्भुतोमध्वायज्ञंमिमिक्षति । नराशंसस्त्रिरादिवोदे-
वोदेवेषुयज्ञियः ३ ईळितोअग्नआवहेन्द्रंचित्रमिहप्रियम् । इयंहित्वामतिर्ममा-
च्छासुजिह्ववच्यते ४ स्तृणानासोयतस्रुचोबर्हिर्यज्ञेस्वध्वरे । वृञ्जेदेवव्यचस्त-
ममिन्द्रायशर्मसप्रथः ५ विश्रयन्तामृतावृधःप्रयैदेवेभ्योमहीः । पावकासःपु-
रुस्पृहोद्वारोदेवीरसश्चतः ६॥१०॥ आभन्दमानेउपाकेनक्तोषासासुपेशसा।यह्वी

ऋ॒तस्य॑मा॒तरा॒सीद॑तांब॒र्हिरासु॒मत् ७ म॒न्द्रजि॑ह्वाजुगु॒र्वणी॒होता॑रा॒दैव्या॑क॒वी ।
य॒ज्ञंनो॑यक्षतामि॒मंसि॒ध्रम॒द्यदि॑वि॒स्पृशं॑म् ८ शुचि॑र्दे॒वेष्वर्पि॑ता॒होत्रा॑म॒रुत्सु॒भार॑ती ।
इळा॒सर॑स्वतीम॒हीब॒र्हिःसी॑दन्तुय॒ज्ञियाः॑ ९ तन्न॑स्तु॒रीप॒मद्भु॒तंपु॒रुवार॑पु॒रुत्मना॑ ।
त्वष्टा॒पोषा॑यवि॒ष्य॑तुरा॒येनाभा॑नोअस्म॒युः १० अ॒व॒सृ॒जन्नुप॒त्मना॑दे॒वान्य॑क्षिवन-
स्पते । अ॒ग्निर्ह॒व्यासु॑षूदतिदे॒वोदे॒वेषु॒मेधि॑रः ११ पू॒ष॒ण्वते॑म॒रुत्व॑तेवि॒श्वदे॑वायवा॒-
यवे॑ । स्वाहा॑गाय॒त्रवे॑पसेह॒व्यमिन्द्रा॑यकर्तन १२ स्वाहा॑कृता॒न्याग॒ह्युप॑ह॒व्यानि॑
वी॒तये॑ । इन्द्रागहि॑श्रु॒धीहव॒त्वांह॑वन्तेअध्व॒रे ॥ १३ ॥ ११ ॥

प्रतव्यसीमष्टौ दीर्घतमा अग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१४३ प्रतव्य॑सीं॒नव्य॑सींधी॒तिम॒ग्नये॑वा॒चोम॒तिंसह॑सःसू॒नवे॑भरे । अ॒पांन-

ग्राघोवसुंभिःसहप्रियोहोतांपृथिव्यांन्यसींदद्दत्वियंः १ सजायंमानःपरमेव्योमन्याविरग्निरंभवन्मातरिश्वंने । अस्यक्रत्वांसमिधानस्यंमज्मनाप्रद्यावांशोचिःपृथिवीअंरोचयत् २ अस्यत्वेषाअजरांअस्यभानवंःसुसंदृशंःसुप्रतींकस्य
सुद्युतंः । भात्वंक्षसोअत्यक्तुर्नसिन्धंवोऽग्नेरेंजन्तेअसंसन्तोअजरांः ३ यमेंरिरेभृगंवोविश्ववेंदसंनाभांपृथिव्याभुवंनस्यमज्मनां । अग्निंतंगीर्भिर्हिंनुहिस्वआदमेय
एकोवस्वोवरुंणोनराजंति ४ नयोवरांयमरुतांमिवस्वनःसेनेंवसृष्टादिव्यायथाशनिंः । अग्निर्जम्भैस्तिगितैरत्तिभवंतियोधोनशत्रून्त्सवनान्यृञ्जते ५ कुविन्नो
अग्निरुचथंस्यवीरसद्वसुंष्कुविद्वसुंभिःकामंमावरंत् । चोदःकुवित्तुतुज्यात्सातये
धियःशुचिंप्रतीकंतमयाधियागृंणे ६ घृतप्रंतीकंवऋतस्यंधूर्षदंमग्निंमित्रंनसंमिधानऋंञ्जते । इन्धांनोअक्रोविदथेंषुदीद्यंच्छुक्रवंर्णामुदुंनोयंसतेधियंम् ७ अप्रं-

युच्छन्नप्रयुच्छद्भिरग्नेशिवेभिर्नःपायुभिःपाहिशग्मैः । अदब्धेभिरदृपितेभिरिष्टेऽ-
निमिषद्भिःपरिपाहिनोजाः ८ ॥ १२ ॥

एति प्रसप्त दीर्घतमा अग्निर्जगती ।

१४४ एतिप्रहोताव्रतमस्यमाययोर्ध्वांदधानःशुचिपेशसंधियम् । अभिस्रुचः
क्रमतेदक्षिणावृतोयाअस्यधामप्रथमंहनिंसते १ अभीमृतस्यदोहनाअनूषतयो-
नौदेवस्यसदनेपरीवृताः । अपामुपस्थेविभृतोयदावसदधस्वधाअधयद्याभिरीय-
ते २ युयूषतःसवयसातदिद्वपुःसमानमर्थंवितरित्रतामिथः । आदींभगोनहव्यः
समस्मदावोळ्हुर्नरश्मीन्त्समयंस्तसारथिः ३ यमींद्वासवयसासपर्यतःसमानेयो-
नामिथुनासमोकसा । दिवानक्तंपलितोयुवाजनिपुरूचरन्नजरोमानुषायुगा ४
तमींहिन्वन्तिधीतयोदशव्रिशोदेवंमर्तासऊतयेहवामहे । धनोरधि प्रवतआ

सकृण्वत्यभिव्रजद्भिर्वयुनानवाधित ५ त्वंह्यग्नेदिव्यस्यराजसित्वंपार्थिवस्य-
पशुपाइवत्मना । एनीतएतेबृहतीअभिश्रियाहिरण्ययीवक्वरीबर्हिराशाते ६
अग्नेजुषस्वप्रतिहर्यतद्वचोमन्द्रस्वधावऋतजातसुक्रतो । योविश्वतःप्रत्यङ्ङसि-
दर्शतोरण्वःसंदृष्टौपितुमाँइवक्षयः ॥ ७ ॥ १३ ॥

तं पृच्छत पञ्च दीर्घतमा अग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१४५ तंपृच्छतासजगामासवेदसचिकित्वाँईयतेसान्वीयते । तस्मिन्त्सन्ति
प्रशिषस्तस्मिन्निष्टयःसवाजस्यशवसःशुष्मिणस्पतिः १ तमित्पृच्छन्तिन सि-
मोविपृच्छतिस्वेनेवधीरोमनसायदग्रभीत् । नमृष्यतेप्रथमंनापरंवचोऽस्यक्र-
त्वासचतेअप्रदृपितः २ तमिद्गच्छन्तिजुह्वं १ स्तमर्वतीर्विश्वान्येकःशृणवद्व-
चांसिमे । पुरुप्रैषस्ततुरिर्यज्ञसाधनोऽच्छिद्रोतिःशिशुरादत्तसंरभः ३ उप-

स्थायंचरतियत्समारंतसद्योजातस्तत्सारयुज्येभिः । अभिश्वान्तंमृशतेनान्द्येमुदे
यदींगच्छन्त्युशतीरपिष्ठितम् ४ सईंमृगोअप्योवनर्गुरुपत्वच्युपमस्यांनिधायि ।
व्यंब्रवीद्वयुनामर्त्येभ्योऽग्निर्विद्वाँऋतचिद्धिसत्यः ॥ ५ ॥ १४ ॥

त्रिमूर्धानं पञ्च दीर्घतमा अग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४६ त्रिमूर्धानंसप्तरश्मिंगृणीषेऽनूनमग्निंपित्रोरुपस्थे । निषत्तमस्यचरतो
ध्रुवस्यविश्वादिवोरोचनापप्रिवांसम् १ उक्षामहाँअभिववक्षएनेअजरस्तस्था-
वितऊतिरृष्वः । उर्व्याःपदोनिदधातिसानौरिहन्त्यूधोअरुषासोअस्य २
समानंवत्समभिसंचरन्तीविष्वग्धेनूविचरतःसुमेके । अनपवृज्याँअध्वनोमिमा-
नेविश्वान्केताँअधिमहोदधाने ३ धीरासःपदंकवयोनयन्तिनानाहृदारक्षमाणा
अजुर्यम् । सिषासन्तःपर्यपश्यन्तसिन्धुमाविरेभ्योअभवत्सूर्योनॄन् ४ दिदृक्षेण्यः

परिकाष्ठासुजेन्यंईळेन्योमहोअभीयजीवसे । पुरुत्रायदभंवत्सूरहैभ्योगर्भेभ्यो
मघवाविश्वदर्शतः ॥ ५ ॥ १५ ॥

॥ २२ ॥ कथा ते पञ्च दीर्घतमा अग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४७ कथातेअग्नेशुचयंन्तआयोर्ददाशुर्वाजेभिराशुषाणाः । उभेयत्तोकेत-
नयेदधानाऋतस्यसामंन्रणयंन्तदेवाः १ बोधामेअस्यवचसोयविष्ठमंहिष्ठस्यप्र-
भृतस्यस्वधावः । पीयतित्वोअनुत्वोगृणातिवंदारुस्तेतन्वंवन्देअग्ने २ येपायवो
मामतेयंतेअग्नेपश्यंन्तोअन्धंदुरितादरक्षन् । ररक्षतान्त्सुकृतोविश्ववेदादिप्संन्त
इद्रिपवोनाहदेभुः ३ योनोअग्नेअररिवाँअघायुररातीवामर्चयंतिद्वयेन । मन्त्रो
गुरुःपुनरस्तुसोअस्माअनुमृक्षीष्टतन्वंदुरुक्तैः ४ उतवायःसहस्यप्रविद्वान्मर्तोमर्तं-
मर्चयंतिद्वयेन । अतःपाहिस्तवमानस्तुवन्तमग्नेमाकिर्नोदुरितायधायीः ५॥१६॥ ॥ २२ ॥

मथीत्पञ्च दीर्घतमा अग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४८ मथीद्यदीं विष्टो मातरिश्वा होतारं विश्वाप्सुं विश्वदेव्यम् । नियं दधुर्मनु-
ष्यासु विक्षुस्व१ र्णचित्रं वपुषे विभावम् १ ददानमिन्न ददभन्त मन्माग्निर्वरूथं म-
मतस्यं चाकन् । जुषन्त विश्वान्यस्य कर्मोपस्तुतिं भरमाणस्य कारोः २ नित्ये चि
न्नुयं सदने जगृभ्रे प्रशस्तिभिर्दधिरे यज्ञियासः । प्रसूनयन्त गृभयन्त इष्टावश्वासो न
रथ्यो रारहाणाः ३ पुरूणि दस्मो निरिणाति जम्भैराद्रोचते वन आविभावा । आ-
दस्य वातो अनु वाति शोचिरस्तुर्न शर्यामसनामनु द्यून् ४ नयं रिपवो नरिषण्यवो-
गर्भे सन्तं रेषणा रेषयन्ति । अन्धा अपश्या न दभन्नभिख्या नित्यास ईं प्रेतारो अर-
क्षन् ॥ ५ ॥ १७ ॥

महः स पञ्च दीर्घतमा अग्निर्विराट् ।

१४९ महःसरायएषंतेपतिर्दन्निनइनस्यवसुंनःपदआ । उपध्रजंन्तमद्रंयोवि-
॥ २३ ॥ धन्नित् १ सयोवृषांनरांनरोदंस्योःश्रवोंभिरस्तिंजीवपींतसर्गः । प्रयःसं-
स्राणःशिश्रीतयोनौं २ आयःपुरंनार्मिणीमदींदेदत्यंःकविर्नभन्यो३ नार्वा ।
सूरोनरुरुक्वाञ्छतात्मां ३ अभिद्विजन्मात्रीरोंचनानिविश्वारजांसिशुशुचानो
अंस्थात् । होतायजिंष्ठोअपांसधस्थें ४ अयंसहोतायोद्विजन्माविश्वांदधेवार्यां-
णिश्रवस्या । मर्तोयोअंस्मैसुतुकोंददाशं ॥ ५ ॥ १८ ॥

पुरु तृचं दीर्घतमा अग्निरुष्णिक् ।

१५० पुरुत्वांदाश्वान्वोंचेऽरिरंग्नेतर्वस्विदा । तोदस्येवशरणआमहस्यं १
व्यंनिनस्यंधनिनंःप्रहोषेचिदररुषः । कदाचनप्रजिगंतोअदेंवयोः २ सचन्द्रोविं-
प्रमर्त्योंमहोव्राधंन्तमोदिवि । प्रप्रेत्तेंअग्नेवनुषंःस्याम ॥ ३ ॥ १९ ॥ ॥ २३ ॥

स्थायंचरतियत्समारंतसद्योजातस्तत्सारयुज्येभिः । अभिश्वान्तंमृशतेनान्द्येमुदे
यदींगच्छन्त्युशतीरपिष्ठितम् ४ सईंमृगोअप्योवनर्गुरुपत्वच्युपमस्यांनिधायि ।
व्यब्रवीद्वयुनामर्त्येभ्योऽग्निर्विद्वाँऋतचिद्धिसत्यः ॥ ५ ॥ १४ ॥

त्रिमूर्धानं पञ्च दीर्घतमा अग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४६ त्रिमूर्धानंसप्तरश्मिंगृणीषेऽनूनमग्निंपित्रोरुपस्थे । निषत्तमस्यचरतो
ध्रुवस्यविश्वादिवोरोचनापप्रिवांसम् १ उक्षामहाँअभिववक्षएनेअजरस्तस्था-
वितऊतिर्ऋष्वः । उर्व्याःपदोनिदधातिसानौरिहन्त्यूधोअरुषासोअस्य २
समानंवत्समभिसंचरन्तीविष्वग्धेनूविचरतःसुमेके । अनपवृज्याँअध्वनोमिमा-
नेविश्वान्केताँअधिमहोदधाने ३ धीरासःपदंकवयोनयन्तिनानाहृदारक्षमाणा
अजुर्यम् । सिषासन्तःपर्यपश्यन्तसिन्धुमाविरेभ्योअभवत्सूर्योनॄन् ४ दिदृक्षेण्यः

मित्रं नव दीर्घतमा मित्रावरुणौ जगती । आद्याया मित्रः ।

१५१ मित्रंनयंशिम्यागोषुगव्यवःस्वाध्योविदथेअप्सुजीजनन् । अरेजे-
तांरोदसीपाजसागिराप्रतिप्रियंयजतंजनुषामवः १ यद्धत्यद्वांपुरुमीळ्हस्यसोमि-
नःप्रमित्रासोनदधिरेस्वाभुवः । अधक्रतुंविदतंगातुमर्चतउतश्रुतंवृषणापस्त्या-
वतः २ आवांभूषन्क्षितयोजन्मरोदस्योःप्रवाच्यंवृषणादक्षसेमहे । यदीमृताय
भरथोयदर्वतेप्रहोत्रयाशिम्यावीथोअध्वरम् ३ प्रसाक्षितिरसुरयामहिप्रियऋ-
तावानावृतमाघोषथोबृहत् । युवंदिवोबृहतोदक्षमाभुवंगांनधुर्युपयुञ्जाथेअपः ४
महीअत्रमहिनावारमृण्वथोऽरेणवस्तुजआसद्मन्धेनवः । स्वरन्तिताउपरताति
सूर्यमानिम्रुचउषसस्तक्ववीरिव ५ ॥ २० ॥ आवामृतायकेशिनीरनूषतमित्र
यत्रवरुणगातुमर्चथः । अवत्मनासृजतंपिन्वतंधियोयुवंविप्रस्यमन्मनामिरज्य-

थः ६ योवांयज्ञैःशशमानोहदाशंतिकविर्होतायजंतिमन्मसाधनः । उपाहतं
गच्छंथोवीथोअध्वरमच्छागिरंःसुमतिंगन्तमस्मयू ७ युवांयज्ञैःप्रथमागोभिरञ्ज
तऋतावानामनंसोनप्रयुक्तिषु । भरन्तिवांमन्मनासंयतागिरोऽदृप्यतामनंसारेव-
दाशाथे ८ रेवद्वयोदधाथेरेवदाशाथेनरामायाभिरितऊतिमाहिनम् । नवांद्या-
वोऽहभिर्नोतसिन्धवोनदेवत्वंपणयोनानंशुर्मघम् ९ ॥ २१ ॥

युवं सप्त दीर्घतमा मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

१५२ युवंवस्त्राणिपीवसावंसाथेयुवोरच्छिद्रामन्तंवोहसर्गाः । अवांतिरतम-
नृंतानिविश्वंऋतेनंमित्रावरुणासचेथे १ एतच्चनत्वोविचिकेतदेषांसत्योमन्त्रःक-
विशस्तऋघावान् । त्रिरश्रिंहन्तिचतुरश्रिरुग्रोदेवनिदोहप्रथमाअजूर्यन् २ अ-
पादेतिप्रथमापद्वतीनांकस्तद्वांमित्रावरुणाचिकेत । गर्भोभारंभरत्याचिदस्यऋतं

पिपर्त्यर्यनृंतंनितारीत् ३ प्रयन्तमित्परिंजारंकनीनापश्यामसिनोपनिपद्यमा-
नम् । अनवपृग्णावितंतावसानंप्रियंमित्रस्यवरुणस्यधाम ४ अनश्वोजातोअ-
नभीशुरर्वाकनिक्रदत्पतयदूर्ध्वसानुः । अचित्तंब्रह्मंजुजुषुर्युवानःप्रमित्रेधामवरु-
णेगृणन्तः ५ आधेनवोमामतेयमवन्तीर्ब्रह्मप्रियंपीपयन्त्सस्मिन्नूधन् । पित्वोभि-
क्षेतवयुनानिविद्वानासाविवासन्नदितिमुरुष्येत् ६ आवांमित्रावरुणाहव्यजुष्टिं
नमसादेवाववसाववृत्याम् । अस्माकंब्रह्मपृतनासुसह्याअस्माकंवृष्टिर्दिव्यासु-
पारा ॥ ७ ॥ २२ ॥

यजामहे चतुष्कं दीर्घतमा मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

१५३ यजामहेवांमहःसजोषाहव्येभिर्मित्रावरुणानमोभिः । घृतैर्घृतस्नू
अधयद्वामस्मेअध्वर्यवोनधीतिभिर्भरन्ति १ प्रस्तुतिर्वांधामनप्रयुक्तिरयामिमि-

 त्रावरुणासुवृक्तिः । अनक्तियद्वांविदथेषुहोतासुम्नंवांसूरिर्वृषणावियक्षन् २ पी-
पायंधेनुरदितिर्ऋतायजनायमित्रावरुणाहविर्दे । हिनोतियद्वांविदथेसपर्यन्त्स
 रातहव्योमानुषोनहोता ३ उतवांविक्षुमद्यास्वन्धोगावआपश्चपीपयन्तदेवीः ।
उतोनोअस्यपूर्व्यःपतिर्दन्वीतंपातंपयसउस्रियायाः ॥ ४ ॥ २३ ॥

विष्णोः षड् दीर्घतमा विष्णुस्त्रिष्टुप् ।

१५४ विष्णोर्नुकंवीर्याणिप्रवोचंयःपार्थिवानिविममेरजांसि । योअस्कभा-
यदुत्तरंसधस्थंविचक्रमाणस्त्रेधोरुगायः १ प्रतद्विष्णुःस्तवतेवीर्येणमृगोनभीमः
कुचरोगिरिष्ठाः । यस्योरुषुत्रिषुविक्रमणेष्वधिक्षियन्तिभुवनानिविश्वा २ प्रवि-
ष्णवेशूषमेतुमन्मगिरिक्षितउरुगायायवृष्णे । यइदंदीर्घंप्रयतंसधस्थमेकोविममे
त्रिभिरित्पदेभिः ३ यस्यत्रीपूर्णामधुनापदान्यक्षीयमाणास्वधयामदन्ति । यउ

त्रिधातुपृथिवीमुतद्यामेकोदाधारभुवनानिविश्वा ४ तदस्यप्रियमभिपाथोअश्यां
नरोयत्रदेवयवोमदन्ति। उरुक्रमस्यसहिबन्धुरित्थाविष्णोःपदेपरमेमध्वउत्सः ५
तावांवास्तून्युश्मसिगमध्यैयत्रगावोभूरिशृङ्गाअयासः । अत्राहतदुरुगायस्यवृ-
ष्णःपरममंपदमवभातिभूरि ॥ ६ ॥ २४ ॥

प्रवः षड् दीर्घतमा विष्णुर्जगती । आद्यानां तिसृणामिन्द्रश्च ।

१५५ प्रवःपान्तमन्धसोधियायतेमहेशूरायविष्णवेचार्चत । यासानुनिपर्व-
तानामदाभ्यामहस्तस्थतुरर्वतेवसाधुना १ त्वेषमित्थासमरणंशिमीवतोरिन्द्रा-
विष्णूसुतपावामुरुष्यति । यामर्त्यायप्रतिधीयमानमित्कृशानोरस्तुरसनामुरु-
ष्यथः २ ताईंवर्धन्तिमह्यस्यपौंस्यंनिमातरानयतिरेतसेभुजे।दधातिपुत्रोऽवरंपरं
पितुर्नामतृतीयमधिरोचनेदिवः ३ तत्तदिदस्यपौंस्यंगृणीमसीनस्यत्रातुरवृकस्य

मीळ्हुषः । यःपार्थिवानित्रिभिरिद्विगामभिरुरुक्रमिष्टोरुगायायजीवसे ४
द्वेइदस्यक्रमणेस्वर्दृशोऽभिख्यायमर्त्योभुरण्यति । तृतीयमस्यनकिरादधर्षति
वयश्चनपतयन्तःपतत्रिणः ५ चतुर्भिःसाकंनवतिंचनामभिश्चक्रंनवृत्तंव्यतीँरवी-
विपत् । बृहच्छरीरोविमिमानऋक्वभिर्युवाकुमारःप्रत्येत्याहवम् ॥ ६ ॥ २५ ॥

भव पञ्च दीर्घतमा विष्णुर्जगती ।

१५६ भवामित्रोनशेव्योघृतासुतिर्विभूतद्युम्नएवयाउसप्रथाः । अधातेवि-
ष्णोविदुषाचिदर्ध्यःस्तोमोयज्ञश्चराध्योहविष्मता १ यःपूर्व्यायवेधसेनवीयसेसु-
मज्जानयेविष्णवेददाशति । योजातमस्यमहतोमहिब्रवत्सेदुश्रवोभिर्युज्यंचि-
दभ्यसत् २ तमुस्तोतारःपूर्व्यंयथाविदऋतस्यगर्भंजनुषापिपर्तन । आस्यजा-
नन्तोनामचिद्विवक्तनमहस्तेविष्णोसुमतिंभजामहे ३ तमस्यराजावरुणस्तम-

श्विनाक्रतुंसचन्तमारुतस्यवेधसः । दाधारदक्षमुत्तममहर्विदंव्रजंचविष्णुःसखि-
वाँअपोर्णुते ४ आयोविवायसचथायदैव्यइन्द्रायविष्णुःसुकृतेसुकृत्तरः । वेधा
अजिन्वत्त्रिषधस्थआर्यमृतस्यभागेयजमानमाभजत् ॥ ५ ॥ २६ ॥ इति शाक-
लकसंहितायां प्रथमे मण्डले एकविंशोऽनुवाकः ॥ २१ ॥

अबोधि षट् दीर्घतमा अश्विनौ जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१५७ अबोध्यग्निर्ज्मउदेतिसूर्योव्युषाश्चन्द्रामह्यावोअर्चिषा । आयुंक्षाता-
मश्विनायातवेरथंप्रासावीद्देवःसविताजगत्पृथक् १ यद्युञ्जाथेवृषणमश्विनारथं
घृतेननोमधुनाक्षत्रमुक्षतम् । अस्माकंब्रह्मपृतनासुजिन्वतंवयंधनाशूरसाताभजे-
महि २ अर्वाङ्त्रिचक्रोमधुवाहनोरथोजीराश्वोअश्विनोर्यातुसुष्टुतः । त्रिवन्धुरो
मघवाविश्वसौभगःशंनआवक्षद्द्विपदेचतुष्पदे ३ आनऊर्जंवहतमश्विनायुवंम-

धुमत्यानःकशयामिमिक्षतम् । प्रायुस्तारिष्टंनीरपांसिमृक्षतंसेधंतंद्वेषोभवंतंस-
॥ २७ ॥ चाभुवां ४ युवंहगर्भंजगंतीषुधत्थोयुवंविश्वेषुभुवंनेष्वन्तः । युवमग्निंचंवृषणावपश्च
वनस्वतींरश्विनावैरयेथाम् ५ युवंहस्थोभिषजांभेषजेभिरथोहस्थोरथ्याराथ्ये-
भिः । अथोहक्षत्रमधिंधत्थउग्रायोवांहविष्मान्मनसाददाशं ॥ ६ ॥ २७ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

वसूअन्त्यानुष्टुप्द्यावापश्चद्यावापृथिवीयन्तुजागतंतुतेहिकिमुश्रेष्ठःषळूनार्भवंत्रिष्टुबन्तंमानो व्यधि-
काश्वस्तुतिस्तुतृतीयाषष्ठ्यौजगत्यौयदक्रन्दः सप्तोनास्यद्विपश्चादश्वव्यस्तवंत्वे तस्सं यशोत्थापनप्रश्नप्र-
तिवाक्यान्यत्रप्रायेणज्ञानमोक्षाक्षरप्रशंसाचपञ्चपादं साकंजानांयद्वायश्चेयं सशिङ्क्ते सप्तार्धगर्भागौरीरि-
तिजगत्यएतदन्तंतुवैश्वदेवंतस्याःसमुद्राइतिवाचःसमुद्राआपोक्षरंसाप्रस्तारपङ्क्तिःशकमयमितिशकधूम-
उक्षाणंपृश्निमितिसोमस्त्रयःकेशिनइत्यग्निः सूर्योवायुश्चकेशिनश्चत्वारिवाग्वाचइन्द्रं मित्रंसौर्यौद्वादशेति-
सवंत्सरसंस्थंकालचक्रवर्णनंयस्तेसरस्वत्स्यैयज्ञेनसाध्येभ्यःपरानुष्टुप्सौरीपर्जन्याग्निदेवतावान्त्यासरस्वते ॥ २७ ॥

सूर्यायत्राकयापश्चोनासंवादस्तृतीयाद्यपुजोमरुतांवाक्यमन्त्यस्तृचोगस्त्यस्यच शिष्टाइन्द्रस्यैकादशीच
मरुत्वांस्त्विन्द्रोदेवता ।

वसू षट् दीर्घतमा अश्विनौ त्रिष्टुप् । अन्त्याऽनुष्टुप् ।

१५८ ॐ वसूंरुद्रापुरुमन्तूंवृधन्तादशस्यतंनोवृषणावभिष्टौ । दस्रांहयद्रेक्णं-
औचथ्योवांप्रयत्सस्राथेअक्वाभिरूती १ कोवांदाशत्सुमतयेचिदस्यैवसूयद्धेथे-
नमसापदेगोः । जिगृतमस्मेरेवतीःपुरंधीःकामप्रेणेवमनसाचरन्ता २ युक्तोहयद्वां
तौग्र्यायपेरुर्विमध्येअर्णसोधायिपज्रः । उपवामवःशरणंगमेयंशूरोनाज्मपतय-
द्भिरेवैः ३ उपस्तुतिरौचथ्यमुरुष्येन्मामामिमेपतत्रिणीविदुग्धाम् । मामामेधोद-
शतयश्चितोधाक्प्रयद्वांबद्धस्त्मनिखादतिक्षाम् ४ नमागरन्नद्योमातृतमादासा-
यदींसुसंमुब्धमवाधुः । शिरोयदस्यत्रैतनोवितक्षत्स्वयंदासउरोअंसावपिग्ध ५ दी-

र्घतंमामामतेयोजुजुर्वान्दंशमेयुगे। अपामर्थंयतीनांब्रह्माभंवतिसारंथिः॥६॥१॥

प्र द्यावापञ्च दीर्घतमा द्यावापृथिव्यौ जगती।

॥ २८ ॥ १५१ प्रद्यावांयज्ञैःपृंथिवीऋंतावृधामहीस्तुषेविदथेषुप्रचेतसा । देवेभिर्येदे-
वपुंत्रेसुदंसंसेत्थाधियावार्याणिप्रभूषंतः १ उतमंन्येपितुरद्रुहोमनोमातुर्महिस्व-
तंवस्तद्धवीमभिः । सुरेतंसापितराभूमंचक्रतुरुरुप्रजायांअमृतंवरीमभिः २ ते
सूनवःस्वपंसःसुदंससोमहीजंज्ञुर्मातरांपूर्वचित्तये । स्थातुश्चंसत्यंजगंतश्चधर्म-
णिपुत्रस्यंपाथःपदमद्वयाविनः ३ तेमायिनोंममिरेसुप्रचेतसोजामीसयोनीमि-
थुनासमोकसा। नव्यंनव्यंतंतुमातंन्वतेदिविसंमुद्रेअन्तःकवयंःसुदीतयंः ४ तद्रा-
धोअद्यसंवितुर्वरेण्यंवयंदेवस्यंप्रसवेमंनामहे । अस्मभ्यंद्यावापृथिवीसुचेतुना
रयिंधंत्तंवसुमन्तंशतग्विनंम् ॥ ५ ॥ २ ॥ ॥ २८ ॥

ते हि पञ्च दीर्घतमा द्यावापृथिव्यौ जगती ।

१६० तेहिद्यावापृथिवीविश्वशम्भुवऋतावरीरजसोधारयत्कवी । सुजन्म-
नीधिषणेअन्तरीयतेदेवोदेवीधर्मणासूर्यःशुचिः १ उरुव्यचसामहिनीअसश्चता
पितामाताचभुवनानिरक्षतः । सुधृष्टमेवपुष्ये ३ नरोदसीपितायत्सीमभिरूपैर-
वासयत् २ सवह्निःपुत्रःपित्रोःपवित्रवान्पुनातिधीरोभुवनानिमायया । धेनुं
चपृश्निंवृषभंसुरेतसंविश्वाहाशुक्रंपयोअस्यदुक्षत ३ अयंदेवानामपसामपस्तमो
योजजानरोदसीविश्वशम्भुवा । वियोममेरजसीसुक्रतूययाजरेभिःस्कम्भनेभिः
समानृचे ४ तेनोगृणानेमहिनीमहिश्रवःक्षत्रंद्यावापृथिवीधासथोबृहत् । येना-
भिकृष्टीस्ततनामविश्वहापनाय्यमोजोअस्मेसमिन्वतम् ॥ ५ ॥ ३ ॥

किमु श्रेष्ठश्चतुर्दश दीर्घतमा ऋभवो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

॥ २९ ॥ १६१ किमुश्रेष्ठःकिंयविष्ठोनआजगन्किमीयतेदूत्यं १ कद्यदूचिम । नानि-
न्दिमचमसंयोमहाकुलोऽग्नेभ्रातर्द्रुणइद्भूतिमूदिम १ एकंचमसंचतुरःकृणोतन
तद्वोदेवाअब्रुवन्तद्वआगमम् ।सौधन्वनायद्येवाकरिष्यथसाकंदेवैर्यज्ञियासोभवि-
ष्यथ २ अग्निंदूतंप्रतियदब्रवीतनाश्वःकर्त्वोरथउतेहकर्त्वः । धेनुःकर्त्वायुवशा
कर्त्वाद्वातानिभ्रातरनुवःकृत्व्येमसि ३ चकृवांसऋभवस्तदपृच्छतक्वेदभूद्यःस्य
दूतोनआजगन् । यदावाख्यच्चमसाञ्चतुरःकृतानादित्त्वष्टाग्नास्वन्तन्यानजे ४
हनामैनाँइतित्वष्टायदब्रवीच्चमसंयेदेवपानमनिन्दिषुः । अन्यानामानिकृण्वते
सुतेसचाँअन्यैरेनान्कन्या३नामभिःस्परत् ५ ॥ ४ ॥ इन्द्रोहरीयुयुजेअश्विना
रथंबृहस्पतिर्विश्वरूपामुपाजत । ऋभुर्विभ्वावाजोदेवाँअगच्छतस्वपसोयज्ञियं ॥ २९ ॥

भागमैतन ६ निश्चर्मणोगामरिणीतधीतिभिर्याजरन्तायुवशाताकृणोतन । सौध-
न्वनाअश्वादश्वमतक्षतयुक्त्वारथमुपदेवाँअयातन ७ इदमुदकंपिबतेत्यब्रवीतनेदं-
वाघापिबतामुञ्जनेजनम् । सौधन्वनायदितन्नेवहर्यथतृतीयेघासवनेमादयाध्वै ८
आपोभूयिष्ठाइत्येकोअब्रवीदग्निर्भूयिष्ठइत्यन्योअब्रवीत् । वधर्यन्तींबहुभ्यःप्रैको
अब्रवीदृतावदन्तश्चमसाँअपिंशत ९ श्रोणामेकउदकंगामवाजतिमांसमेकःपिं-
शतिसूनयाभृतम् । आनिम्रुचःशकृदेकोअपाभरत्किंस्वित्पुत्रेभ्यःपितराउपा-
वतुः १० ॥ ५ ॥ उद्वत्स्वस्माअकृणोतनातृणंनिवत्स्वपःस्वपस्ययानरः । अगो-
ह्यस्ययदसस्तनागृहेतदद्येदमृभवोनानुगच्छथ ११ संमील्ययद्भुवनापर्यसर्पतक्व-
स्वित्तात्यापितरावआसतुः । आशपतयःकरस्नंवआददेयःप्राब्रवीत्प्रोतस्माअब्र-
वीतन १२ सुषुप्वांसऋभवस्तदपृच्छतागोह्यकइदंनोअबूबुधत् । श्वानंबस्तोबोध-

यितारमब्रवीत्संवत्सरइदमद्याऽव्यख्यत १३ दिवायान्तिमरुतोभूम्याग्निरयंवातो-
अन्तरिक्षेणयाति।अद्भिर्यातिवरुणःसमुद्रैर्युष्माँइच्छन्तःशवसोनपातः ॥१४॥६॥

मा नो द्वाविंशतिर्दीर्घतमा अश्वस्त्रिष्टुप्। तृतीयाषष्ठ्यौ जगत्यौ ।

१६२ मानोमित्रोवरुणोअर्यमायुरिन्द्रऋभुक्षामरुतःपरिख्यन् । यद्वाजिनो
देवजातस्यसप्तेःप्रवक्ष्यामोविदथेवीर्याणि १ यन्निर्णिजारेक्णसाप्रावृतस्यरातिं
गृभीतांमुखतोनयन्ति । सुप्राङजोमेम्यद्विश्वरूपइन्द्रापूष्णोःप्रियमप्येतिपाथः २
एषच्छागःपुरोअश्वेनवाजिनापूष्णोभागोनीयतेविश्वदेव्यः। अभिप्रियंयत्पुरोळा-
शमर्वतात्वष्टेदेनंसौश्रवसायजिन्वति ३ यद्धविष्यमृतुशोदेवयानंत्रिर्मानुषाः
पर्यश्वंनयन्ति । अत्रापूष्णःप्रथमोभागएतियज्ञंदेवेभ्यःप्रतिवेदयन्नजः ४ होता-
ध्वर्युरावयाअग्निमिन्धोग्रावग्राभउतशंस्तासुविप्रः । तेनयज्ञेनस्वरंकृतेनस्विष्टेन

वक्षणाआपृणध्वम् ॥ ५ ॥ ७ ॥ यूपव्रस्काउतयेयूपवाहाश्चषालंयेअश्वयूपायत-
क्षति । येचार्वतेपचनंसंभरन्त्युतोतेषामभिगूर्तिर्नइन्वतु ६ उपप्रागात्सुमन्मे
ऽधायिमन्मदेवानामाशाउपवीतपृष्ठः ।अन्वेनंविप्राऋषयोमदन्तिदेवानांपुष्टेचकृ-
मासुबन्धुम् ७ यद्वाजिनोदामसंदानमर्वतोयाशीर्षण्यारशनारज्जुरस्य ।यद्वाघास्य
प्रभृतमास्ये ३ तृणंसर्वाताते अपिदेवेष्वस्तु ८ यदश्वस्यक्रविषोमक्षिकाशयद्वा
स्वरौस्वधितौरिप्तमस्ति । यद्धस्तयोःशमितुर्यन्नखेषुसर्वाताते अपिदेवेष्वस्तु ९
यदूवध्यमुदरस्यापवातियआमस्यक्रविषोगन्धोअस्ति । सुकृतातच्छमितारःकृ-
ण्वंतूतमेधंशृतपाकंपचन्तु १० ॥ ८ ॥ यत्तेगात्रादग्निनापच्यमानादभिशूलं
निहतस्यावधावति । मातद्भूम्यामाश्रिषन्मातृणेषुदेवेभ्यस्तदुशद्भ्योरातमस्तु ११
येवाजिनंपरिपश्यन्तिपक्वंयईमाहुःसुरभिर्निर्हरेति । येचार्वतोमांसभिक्षामुपासत

॥ ३१ ॥

उ॒तोते॒षा॑म॒भिगू॑र्ति॒र्नइ॑न्वतु १२ यन्नीक्ष॑णंमां॒स्पच॑न्याउ॒खाया॒यापात्रा॑णियू॒ष्ण
आ॒सेच॑नानि । ऊ॒ष्म॒ण्या॑पि॒धाना॑चरू॒णाम॒ङ्काःसू॒नाःपरि॑भूष॒न्त्यश्व॑म् १३ नि॒क्र-
म॑णंनि॒षद॑नंवि॒वर्त॑नं॒यच्च॒पड्बी॑श॒मर्व॑तः । यच्च॑प॒पौयच्च॑घा॒सिंज॒घास॒सर्वा॒ताते॒अपि॑
दे॒वेष्व॑स्तु १४ मात्वा॒ग्निर्ध्व॑नयीद्धू॒मग॑न्धि॒र्मोखाभ्राज॑न्त्य॒भिवि॑क्त॒जघ्रिः॑ । इ॒ष्टंवी॒-
तम॒भिगू॑र्तं॒वष॑ट्कृतं॒तंदे॒वासः॒प्रति॑गृभ्ण॒न्त्यश्व॑म् १५ ॥ १ ॥ यदश्वा॑य॒वास॑उप-
स्तृ॒णन्त्य॑धीवा॒संयाहिर॑ण्यान्यस्मै । सं॒दान॒मर्व॑न्तं॒पड्बी॑शंप्रि॒यादे॒वेष्वाया॑मयन्ति १६
यत्ते॑सा॒देमह॑सा॒शूकृ॑तस्य॒पार्ष्ण्या॑वा॒कश॑यावातु॒तोद॑ । स्रु॒चेव॒ताह॒विषो॑अध्व॒रेषु॒
सर्वा॒ताते॒ब्रह्म॑णासूदयामि १७ चतु॑स्त्रिंशद्वा॒जिनो॑दे॒वब॑न्धो॒र्वङ्क्री॒रश्व॑स्य॒स्वधि॑तिः॒
समे॑ति । अच्छि॑द्रा॒गात्रा॑व॒युना॑कृणोत॒परु॑ष्परुरनु॒घुष्या॒विश॑स्त १८ एक॒स्त्वष्टु॒-
रश्व॑स्याविश॒स्ताद्वाय॒न्तारा॑भवत॒स्तथ॑ऋ॒तुः । याते॒गात्रा॑णामृतु॒थाकृ॒णोमि॒ताता॒ ॥ ३१ ॥

पिण्डानांप्रजुहोम्यग्नौ १९ मा त्वातपत्प्रियआत्मापियन्तंमास्वधितिस्तन्व१
आतिष्ठिपत्ते । मातेगृध्नुरविशस्तातिहायच्छिद्रागात्राण्यसिनामिथूकः २० न वा
उएतन्म्रियसेनरिष्यसिदेवाँइदेषिपथिभिःसुगेभिः । हरीतेयुञ्जापृषतीअभूतामु-
पास्थाद्वाजीधुरिरासभस्य २१ सुगव्यंनोवाजीस्वश्व्यंपुंसःपुत्राँउतविश्वापुषं
रयिम् । अनागास्त्वंनोअदितिःकृणोतुक्षत्रंनोअश्वोवनतांहविष्मान् २२ ॥ १० ॥

यदक्रन्दस्त्रयोदश दीर्घतमा अश्वस्त्रिष्टुप् ।

१६३ यदक्रन्दःप्रथमंजायमानउद्यन्त्समुद्रादुतवापुरीषात् । श्येनस्यपक्षा
हरिणस्यबाहूउपस्तुत्यंमहिजातंतेअर्वन् १ यमेनदत्तंत्रितएनमायुनगिन्द्रएणंप्र-
थमोअध्यतिष्ठत् । गन्धर्वोअस्यरशनामगृभ्णात्सूरादश्वंवसवोनिरतष्ट २ असि
यमोअस्यादित्योअर्वन्नसित्रितोगुह्येनव्रतेन । असिसोमेनसमयाविपृक्तआहुस्ते

त्रीणि॑दि॒विबन्ध॑नानि ३ त्रीणि॑तआहु॒र्दि॒विबन्ध॑नानि॒त्रीण्य॒प्सुत्रीण्य॒न्तःस॑मु॒द्रे ।
 उ॒तेव॑मे॒वरु॑णश्छंत्स्यर्व॒न्यत्रा॑तआ॒हुःप॑र॒मंज॒नित्र॑म् ४ इ॒मातै॑वाजिन्नव॒माज॑-
ना॒नी॒माश॒फाना॑सनि॒तुर्नि॒धाना॑ । अत्रा॑तेभ॒द्रार॑श॒नाअ॑पश्यमृ॒तस्य॒याअ॑भि॒र-
क्ष॑न्तिगो॒पाः ५ ॥ ११ ॥ आ॒त्मानं॑ते॒मन॑सा॒राद॑जाना॒मवो॒दि॒वाप॒तय॑न्तंपत॒ङ्गम् ।
शिरो॑अपश्यंप॒थिभिः॑सु॒गेभि॑ररे॒णुभि॒र्जेह॑मानंपत॒त्रि ६ अत्रा॑तेरू॒पमु॑त्त॒मम॑पश्यं॒
जिगी॑षमाणमि॒षआप॒देगोः । य॒दाते॒मर्तो॒अनु॒भोग॒मान॒ळादिद्ग्रसि॑ष्ठ॒ओष॑धीर-
जीगः ७ अनु॑त्वा॒रथो॒अनु॒मर्यो॑अर्व॒न्ननु॒गावोऽनु॒भगः॑क॒नीना॑म् । अनु॒व्राता॑स॒स्तव॑
स॒ख्यमी॑यु॒रनु॑दे॒वाम॑मिरेवी॒र्यं॑ते ८ हिर॑ण्यशृङ्गोऽयो॑अस्य॒पादा॒मनो॑जवा॒अव॑र॒इन्द्र॑
आसीत् । दे॒वाइद॑स्यहवि॒रद्य॑माय॒न्योअर्व॑न्तंप्रथ॒मोअ॒ध्यति॑ष्ठत् ९ ई॒र्मान्ता॑स॒ःसि-
लि॑कमध्यमा॒सःसंशूर॑णासोदि॒व्यासो॒अत्याः॑ । हं॒साइ॑वश्रेणि॒शोय॑तन्ते॒यदाक्षि॑षु-

दिव्यमज्मसमश्वाः १० ॥ १२ ॥ तव शरीरं पतयिष्ण्वर्वन्तव चित्तं वात इव ध्रजीमान् । तव शृङ्गाणि विष्ठिता पुरुत्रारण्येषु जर्भुराणा चरन्ति ११ उप प्रागाच्छसनं वाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दीध्यानः । अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात्कवयो यन्ति रेभाः १२ उप प्रागात्परमं यत्सधस्थमर्वाँ अच्छा पितरं मातरं च । अद्या देवाञ्जुष्टतमो हि गम्या अथा शास्ते दाशुषे वार्याणि १३ ॥ १३ ॥

अस्य द्विपञ्चाशद्दीर्घतमा विश्वेदेवाः । द्विचत्वारिंशत्तम्याः पूर्वार्धस्य वाक् । उत्तरार्धस्याऽऽपः । त्रिचत्वारिंशत्तम्याः पूर्वार्धस्य शकधूमः । उत्तरार्धस्य सोमः । चतुश्चत्वारिंशत्तम्या अग्निः सूर्यो वायुश्च । पञ्चचत्वारिंशत्तम्या वायुः । ततो द्वयोः सूर्यः । अष्टाचत्वारिंचत्तम्याः कालः । ऊनपञ्चाशत्तम्याः सरस्वती । पञ्चाशत्तम्याः साध्याः । एकपञ्चाशत्तम्याः सूर्यः पर्जन्याग्नी वा । द्विपञ्चाशत्तम्याः सरस्वान् सूर्यो वा । द्वादशीपञ्चदशीत्रयोविंशतितम्येकोनत्रिंशत्तमीषट्त्रिंशत्तम्यकचत्वारिंशत्तम्यो जगत्यः । द्विचत्वारिंशत्तमी प्रस्तारपङ्क्तिः । एकपञ्चाशत्तम्यनुष्टुप् । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

॥ ३३ ॥

१६४ अस्यवामस्यपलितस्यहोतुस्तस्यभ्रातामध्यमोअस्त्यश्नः । तृतीयो
भ्राताघृतपृष्ठोअस्यात्रापश्यंविश्पतिंसप्तपुत्रम् १ सप्तयुञ्जन्तिरथमेकचक्रमेकोअ-
श्वोवहतिसप्तनामा । त्रिनाभिचक्रमजरमनर्वंयत्रेमाविश्वाभुवनाधितस्थुः २
इमंरथमधियेसप्ततस्थुःसप्तचक्रंसप्तवहन्त्यश्वाः । सप्तस्वसारोअभिसंनवन्तेयत्र
गवांनिहितासप्तनाम ३ कोददर्शप्रथमंजायमानमस्थन्वन्तंयदनस्थाबिभर्ति ।
भूम्याअसुरसृगात्माक्वस्वित्कोविद्वांसमुपगात्प्रष्टुमेतत् ४ पाकःपृच्छामिमन-
साविजानन्देवानामेनानिहितापदानि । वत्सेबष्कयेऽधिसप्ततन्तून्वितत्निरेकवय
ओतवाउ ५ ॥ १४ ॥ अचिकित्वाञ्चिकितुषश्चिदत्रकवीन्पृच्छामिविद्मनेन
विद्वान् । वियस्तस्तम्भषळिमारजांस्यजस्यरूपेकिमपिस्विदेकम् ६ इहब्रवीतुय
ईमङ्गवेदास्यवामस्यनिहितंपदंवेः । शीर्ष्णःक्षीरंदुह्रतेगावोअस्यवव्रिंवसाना

॥ ३३ ॥

उदकंपदापुः ७ मातापितरमृतआबभाजधीत्यग्रेमनसासंहिजग्मे । साबीभत्सु-
र्गर्भरसानिविद्धानमस्वन्तइदुपवाकमीयुः ८ युक्तामातासीद्धुरिदक्षिणायाअति-
ष्ठद्गर्भोवृजनीष्वन्तः । अमीमेद्वत्सोअनुगामपश्यद्विश्वरूप्यंत्रिषुयोजनेषु ९ तिस्रो
मातॄस्त्रीन्पितॄन्बिभ्रदेकऊर्ध्वस्तस्थौनेमवग्लापयन्ति । मन्त्रयन्तेदिवोअमुष्यपृष्ठे
विश्वविदंवाचमविश्वमिन्वाम् १० ॥ १५ ॥ द्वादशारंनहितज्जरायवर्वर्तिचक्रं
परिद्यामृतस्य । आपुत्राअग्नेमिथुनासोअत्रसप्तशतानिविंशतिश्चतस्थुः ११
पञ्चपादंपितरंद्वादशाकृतिंदिवआहुःपरेअर्धेपुरीषिणम् । अथेमेअन्यउपरेविचक्षणं
सप्तचक्रेषळरआहुरर्पितम् १२ पञ्चारेचक्रेपरिवर्तमानेतस्मिन्नातस्थुर्भुवनानि
विश्वा । तस्यनाक्षस्तप्यतेभूरिभारःसनादेवनशीर्यतेसनाभिः १३ सनेमिचक्र-
मजरंविवावृतउत्तानायांदशयुक्तावहन्ति । सूर्यस्यचक्षूरजसैत्यावृतंतस्मिन्नार्पि-

ऋ. सं. ताभुवनानिविश्वा १४ साकंजानांसप्तथमाहुरेकजंषळिद्यमाऋषयोदेवजाइति । अ.२अ.३
तेषामिष्टानिविहितानिधामशःस्थात्रेरेजन्तेविकृतानिरूपशः १५ ॥ १६ ॥
॥ ३४ ॥ स्त्रियःसतीस्ताँउमेपुंसआहुःपश्यदक्षण्वान्नविचेतदन्धः । कविर्यःपुत्रःसईमाचि
केतयस्ताविजानात्सपितुष्पितासत् १६ अवःपरेणपरएनावरेणपदावत्संबि-
भ्रतीगौरुदस्थात् । साकद्रीचीकंस्विदर्धंपरागात्क्वस्वित्सूतेनहियूथेअन्तः १७
अवःपरेणपितरंयोअस्यानुवेदपरएनावरेण । कवीयमानःकइहप्रवोचद्देवंमनः
कुतोअधिप्रजातम् १८ येअर्वाञ्चस्ताँउपराचआहुर्येपराञ्चस्ताँउअर्वाचआहुः ।
इन्द्रश्चयाचक्रथुःसोमतानिधुरानयुक्तारजसोवहन्ति १९ द्वासुपर्णासयुजासखा-
यासमानंवृक्षंपरिषस्वजाते । तयोरन्यःपिप्पलंस्वाद्वत्त्यनश्नन्नन्योअभिचाक-
शीति २० ॥ १७ ॥ यत्रासुपर्णाअमृतस्यभागमनिमेषंविदथाभिस्वरन्ति । इनो ॥ ३४ ॥

विश्वस्यभुवनस्यगोपाःसमाधीरःपाकमत्राविवेश २१ यस्मिन्वृक्षेमध्वदःसु-
पर्णानिविशन्तेसुवतेचाधिविश्वे । तस्येदाहुःपिप्पलंस्वाद्वग्रेतन्नोन्नशद्यःपितरंन
वेद २२ यद्गायत्रेअधिगायत्रमाहितंत्रैष्टुभाद्वात्रैष्टुभंनिरतक्षत । यद्वाजगज्जग-
त्याहितंपदंयइत्तद्विदुस्तेअमृतत्वमानशुः २३ गायत्रेणप्रतिमिमीतेअर्कमर्केण
सामत्रैष्टुभेनवाकम् । वाकेनवाकंद्विपदाचतुष्पदाक्षरेणमिमतेसप्तवाणीः २४ ज-
गतासिन्धुंदिव्यस्तभायद्रथन्तरेसूर्यंपर्यपश्यत् । गायत्रस्यसमिधस्तिस्रआहुस्ततो
मह्नाप्ररिरिचेमहित्वा २५ ॥ १८ ॥ उपह्वयेसुदुघांधेनुमेतांसुहस्तोगोधुगुत
दोहदेनाम् । श्रेष्ठंसवंसवितासाविषन्नोऽभीद्धोघर्मस्तदुषुप्रवोचम् २६ हिङ्कृण्वती
वसुपत्नीवसूनांवत्समिच्छन्तीमनसाभ्यागात् । दुहामश्विभ्यांपयोअघ्न्येयंसाव-
र्धतांमहतेसौभगाय २७ गौरमीमेदनुवत्संमिषन्तंमूर्धानंहिङ्ङकृणोन्मातवाउ ।

सृक्काणंघर्ममभिवांवशानामिमातिमायुंपयंतेपयोभिः २८ अयंसशिङ्क्तेयेनगौ-
रभीवृंतामिमातिमायुंध्वसनावधिश्रिता । साचित्तिभिर्निहिचकारमर्त्यंविद्युद्भ-
वन्तीप्रतिवव्रिमौहत २९ अनच्छयेतुरगांतुजीवमेजंद्ध्रुवंमध्यआपस्त्यानाम् ।
जीवोमृतस्यचरतिस्वधाभिरमर्त्योमर्त्येनासयोनिः ३० ॥ १९ ॥ अपंश्यंगोपाम-
निपद्यमानमाचपराचपथिभिश्चरंन्तम् । ससध्रीचीःसविषूचीर्वसानआवरीवर्ति
भुवनेष्वन्तः ३१ यईंचकारनसोअस्यवेदयईंददर्शहिरुगिन्नुतस्मात् । समातुर्यो-
नापरिवीतोअन्तर्बहुप्रजानिर्ऋतिमाविवेश ३२ द्यौर्मेपिताजनितानाभिरत्रब-
न्धुर्मेमातापृथिवीमहीयम् । उत्तानयोश्चम्वो३ र्योनिरन्तरत्रापितादुहितुर्गर्भमा-
धात् ३३ पृच्छामित्वापरमन्तंपृथिव्याःपृच्छामियत्रभुवनस्यनाभिः । पृच्छामि
त्वावृष्णोअश्वस्यरेतःपृच्छामिवाचःपरमंव्योम ३४ इयंवेदिःपरोअन्तःपृथिव्या

अयंयज्ञोभुवनस्यनाभिः । अयंसोमोवृष्णोअश्वस्यरेतोब्रह्मायंवाचःपरमंव्योम
३५ ॥ २० ॥ सप्तार्धगर्भाभुवनस्यरेतोविष्णोस्तिष्ठन्तिप्रदिशाविधर्मणि । तेधी-
तिभिर्मनसातेविपश्चितःपरिभुवःपरिभवन्तिविश्वतः ३६ नविजानामियदिवेद-
मस्मिनिण्यःसंनद्धोमनसाचरामि । यदामागन्प्रथमजाऋतस्यादिद्वाचोअश्नु-
वेभागमस्याः ३७ अपाङ्प्राङेतिस्वधयागृभीतोऽमर्त्योमर्त्येनासयोनिः । ता-
शश्वन्ताविषूचीनावियन्तान्यं १ न्यंचिक्युर्ननिचिक्युरन्यम् ३८ ऋचोअक्षरेपर-
मेव्योमन्यस्मिन्देवाअधिविश्वेनिषेदुः।यस्तन्नवेदकिमृचाकरिष्यतियइत्तद्विदुस्त-
इमेसमासते ३९ सूयवसाद्भगवतीहिभूयाअथोवयंभगवन्तःस्याम । अद्धितृण-
मघ्न्येविश्वदानींपिबशुद्धमुदकमाचरन्ती ४० ॥ २१ ॥ गौरीर्मिमायसलिलानि
तक्षत्येकपदीद्विपदीसाचतुष्पदी । अष्टापदीनवपदीबभूवुषीसहस्राक्षरापरमेव्यो

 मन् ४१ तस्याःसमुद्राअधिविक्षरन्तितेनजीवन्तिप्रदिशश्चतस्रः । ततःक्षरत्यक्षरं
तद्विश्वमुपजीवति ४२ शकमयंधूममारादपश्यंविषूवतापरएनावरेण । उक्षाणं
 पृश्निमपचन्तवीरास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् ४३ त्रयःकेशिनऋतुथाविचक्षते
संवत्सरेवपतएकएषाम् । विश्वमेकोअभिचष्टेशचीभिर्ध्राजिरेकस्यददृशेनरूपम्
४४ चत्वारिवाक्परिमितापदानितानिविदुर्ब्राह्मणायेमनीषिणः । गुहात्रीणिनि
हितानेङ्गयन्तितुरीयंवाचोमनुष्यावदन्ति ४५ इन्द्रंमित्रंवरुणमग्निमाहुरथोदिव्यः
ससुपर्णोगरुत्मान् । एकंसद्विप्राबहुधावदन्त्यग्निंयमंमातरिश्वानमाहुः ४६ ॥२२॥
कृष्णंनियानंहरयःसुपर्णाअपोवसानादिवमुत्पतन्ति । तआववृत्रन्त्सदनादृतस्या-
दिद्घृतेनपृथिवीव्युद्यते ४७ द्वादशप्रधयश्चक्रमेकंत्रीणिनभ्यानिकउतच्चिकेत ।
तस्मिन्त्साकंत्रिशतानशङ्कवोऽर्पिताःषष्टिर्नचलाचलासः ४८ यस्तेस्तनःशशयो

योमयोभूर्येनविश्वापुष्यसिवार्याणि । योरत्नधावसुविद्यःसुदत्रःसरस्वतितमि-
हधातवेकः ४९ यज्ञेनयज्ञमयजन्तदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकं
महिमानःसचन्तयत्रपूर्वेसाध्याःसन्तिदेवाः ५० समानमेतदुदकमुच्चैत्यवचा-
हभिः । भूमिंपर्जन्याजिन्वन्तिदिवंजिन्वन्त्यग्नयः ५१ दिव्यंसुपर्णवायसंबृहन्तमपां
गर्भदर्शतमोषधीनाम् । अभीपतोवृष्टिभिस्तर्पयन्तंसरस्वन्तमवसेजोहवीमि
५२ ॥ २३ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले द्वाविंशोऽनुवाकः ॥ २२ ॥

कया पञ्चदशेन्द्रो मरुत्वानिन्द्रस्त्रिष्टुप् । तृतीयापञ्चमीसप्तमी-
नवमीनां मरुतः । अन्त्यानां तिसृणामगस्त्यः ।

१६५ कयाशुभासवयसःसनीळाःसमान्यामरुतःसंमिमिक्षुः । कयामतीकु-
तएतासएतेऽर्चन्तिशुष्मंवृषणोवसूया १ कस्यब्रह्माणिजुजुषुर्युवानःकोअध्वरेम-

रुतआवंवर्त। श्येनाँइंवध्रजंतोअन्तरिक्षेकेनंमहामनंसारीरमाम २ कुतस्त्वमिन्द्र
माहिंनःसन्नेकोंयासिसत्पतेकिंतंइत्था। संपृंच्छसेसमराणःशुंभानैर्वोंचेस्तन्नोंहरि-
वोयत्तेंअस्मे ३ ब्रह्मांणिमेमतयःशंसुतासःशुष्मंइयर्तिप्रभृंतोमेअद्रिंः । आशां-
सतेप्रतिंहर्यन्त्युक्थेमाहरींवहतस्तानोअच्छं ४ अतोंवयमंन्तमेभिर्युजानाःस्वक्षंत्रे
भिस्तन्वं १ः शुम्भंमानाः । महोंभिरेताँउपंयुज्महेन्विन्द्रंस्वधामनुहिनोंबभूर्थं
५ ॥ २४ ॥ क्वं १ स्यावोंमरुतःस्वधासीद्यन्मामेकंसमधंत्ताहिहत्यें । अहंह्यु १-
ग्रस्तंविषस्तुविष्मान्विश्वंस्यशत्रोरनंमंवधस्नैः ६ भूरिंचकर्थयुज्येभिरस्मेसंमा-
नेभिंर्वृषभपौंस्येंभिः । भूरींणिहिकृणवांमाशविष्ठेन्द्रक्रत्वांमरुतोयद्वशांम ७
वधींवृत्रंमंरुतइन्द्रियेणस्वेनभामेंनतविषोबंभूवान् । अहमेतामनंवेविश्वश्चंन्द्राः
सुगाअपश्चंकरवज्रंबाहुः ८ अनुंत्तमातेंमघवन्नकिर्नुनत्वावाँअस्तिदेवताविदांनः।

नजायमानोनशतेनजातोयानिकरिष्याकृणुहिप्रवृद्ध ९ एकस्यचिन्मेविभ्व १-
स्त्वोजोयानुदधृष्वान्कृणवैमनीषा । अहंह्यु १ ग्रोमरुतोविदानोयानिच्यवमिन्द्र
इदीशएषाम् १० ॥२५॥ अमन्दन्मामरुतःस्तोमोअत्रयन्मेनरःश्रुत्यंब्रह्मचक्र ।
इन्द्रायवृष्णेसुमखायमह्यंसख्येसखायस्तन्वेतनूभिः ११ एवेदेतेप्रतिमारोचमा-
नाअनेद्यःश्रवएषोदधानाः । संचक्ष्यामरुतश्चन्द्रवर्णाअच्छान्तमेछदयाथाचनू-
नम् १२ कोन्वत्रमरुतोमामहेवःप्रयातनसखीँरच्छासखायः।मन्मानिचित्राअपि-
वातयन्तएषांभूतनवेदामऋतानाम् १३ आयद्दुवस्याद्दुवसेनकारुरस्माञ्चक्रेमान्य-
स्यमेधा । ओषुवर्तमरुतोविप्रमच्छेमाब्रह्माणिजरितावोअर्चत् १४ एषवःस्तो-
मोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः । एषायासीष्टतन्वेवयांविद्यामेषंवृजनं
जीरदानुम् १५ ॥ २६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके तृतीयोऽध्यायः॥३॥

तन्त्वगस्त्येमारुतंहिद्वित्रिष्टुबन्तंमित्रावरुणयोर्दीक्षितयोरुर्वशीमप्सरसंदृष्ट्वावासतीवरेकुम्भेरेतोऽप-
तत्ततोऽगस्त्यवसिष्ठावजायेतांसहस्रमेकादशाद्यैन्द्री यज्ञायज्ञादश त्रिष्टुबन्तं महोष्टौद्वितीयाविराण्ननूनं
पञ्चागस्त्येनेन्द्रेहविषिमरुतामुद्यतइन्द्रागस्त्ययोःसंवाद ऐन्द्रस्तत्राद्यातृतीयाचेन्द्रवाक्यंचतुर्थीचादौब्द-
हतीतिस्रोनुष्टुभः प्रतिवः षण्मारुतंतुचतस्रोन्त्यामरुत्वतीया श्रिवत्रस्तृचंगायत्रंगायत्सप्तोनात्वंराजादश-
मत्तिसषळानुष्टुभंतुत्रिष्टुबन्तंत्वाद्यास्कन्धोग्रीवीवामत्सिनआचर्षणिप्राः पञ्चयद्धस्यापूर्वीःषड्जायापसो-
र्लोपामुद्रायाअगस्त्यस्यचद्वृचाभ्यांरत्यर्थं संवादंश्रुत्वोन्तवासी ब्रह्मचर्यन्तेबृहसादीअपश्यद्युवोर्दशा
श्विनंवैकदुनवाभूदिदमष्टौषड्यन्त्येत्रिष्टुभौतंयुञ्जाथांषट् ॥

तन्नु पञ्चदशागस्त्यो मरुतो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१६६ ओम् तन्नुवोचामरभसायजन्मनेपूर्वंमहित्वंवृषभस्यकेतवे।ऐधेवयामंन्म-
रुतस्तुविष्वणोयुधेवंशक्रास्तविषाणिकर्तन १ नित्यंनसूनुंमधुबिभ्रंतउपक्रीळंन्ति
क्रीळाविदथेषुघृष्वंयः । नक्षंन्तिरुद्राअवसानमस्विनंनमर्धन्तिस्वतंवसोहविष्कृ-

तंम्२यस्माऊमासोअमृताअरांसतरायस्पोषंचहविषांददाशुषे।उक्षन्त्यंस्मैमरुतो
हिताइंवपुरूरजांसिपयंसामयोभुवंः ३ आयेरजांसितविषीभिरव्यंतप्रवएवासः
स्वयंतासोअध्रजन् । भयंन्तेविश्वाभुवंनानिहर्म्याचित्रोवोयामः प्रयंतास्वृष्टिषु ४
यत्त्वेषयामानदयंन्तपर्वंतान्दिवोवापृष्ठंनर्याअचुच्यवुः । विश्वोवोअज्मंन्भयते
वनस्पतीरथीयन्तींवप्रजिंहीतओषंधिः ५ ॥ १ ॥ यूयंनंउग्रामरुतःसुचेतुनारिंष्ट-
ग्रामाःसुमतिंपिंपर्तन। यत्रांवोदिद्युद्रदंतिक्रिविंर्दतीरिणातिपश्वःसुधिंतेवबर्हणां ६
प्रस्कम्भदेष्णाअनवभ्रराधसोऽलातृणासोविदथेषुसुष्टुताः । अर्चंन्त्यर्कंमंदिर-
स्यंपीतयेंविदुर्वीरस्यंप्रथमानिपौंस्या ७ शतभुंजिभिस्तमभिह्रुतेरघात्पूर्भीरक्ष-
तामरुतोयमावंत । जनंयमुंग्रास्तवसोविरप्शिनःपाथनाशंसात्तनंयस्यपुष्टिषु ८
विश्वांनिभद्रामंरुतोरथेषुवोमिथस्पृध्येंवतविषाण्याहिंता । अंसेष्वावःप्रपथेषु

खादयोऽक्षोवश्चक्रासमयाविवावृते ९ भूरीणिभद्रानर्येषुबाहुषुवक्षःसुरुक्मारभ-
सासोअञ्जयः । अंसेष्वेताःपविषुक्षुराअधिवयोनपक्षान्व्यनुश्रियोधिरे १०॥ २ ॥
महान्तोमह्नाविभ्वो ३ विभूतयोदूरेदृशोयेदिव्याइवस्तृभिः । मन्द्राःसुजिह्वाःस्व-
रितारआसभिःसंमिश्लाइन्द्रेमरुतःपरिष्टुभः ११ तद्वःसुजातामरुतोमहित्वनंदी-
र्घंवोदात्रमदितेरिवव्रतम् । इन्द्रश्चनत्यजसाविह्रुणातितज्जनाययस्मैसुकृतेअरा-
ध्वम् १२ तद्वोजामित्वंमरुतःपरेयुगेपुरूयच्छंसममृतासआवत।अयाधियामन-
वेश्रुष्टिमाव्यासाकंनरोदंसनैराचिकित्रिरे १३ येनदीर्घंमरुतःशूशवामयुष्माकेन
परीणसातुरासः । आयत्ततनन्वृजनेजनासएभिर्यज्ञेभिस्तदभीष्टिमश्याम् १४
एषवःस्तोमोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः।एषायासीष्टतन्वेवयांविद्या-
मेषंवृजनंजीरदानुम् १५ ॥ ३ ॥

सहस्रमेकादशागस्त्यो मरुतस्त्रिष्टुप् । आद्याया इन्द्रः ।

१६७ सहस्रंतइन्द्रोतयोनःसहस्रमिषोहरिवोगूर्ततमाः । सहस्रंरायोमादयध्यै
सहस्रिणउपनोयन्तुवाजाः १ आनोऽवोभिर्मरुतोयान्त्वच्छाज्येष्ठेभिर्वाबृहद्दिवैः
सुमायाः । अधयदेषांनियुतःपरमाःसमुद्रस्यचिद्धनयन्तपारे २ मिम्यक्षयेषुसु-
धिताघृताचीहिरण्यनिर्णिगुपरानऋष्टिः । गुहाचरन्तीमनुषोनयोषासभावतीवि-
दथ्येवसंवाक् ३ पराशुभ्राअयासोयव्यासाधारण्येवमरुतोमिमिक्षुः । नरोदसी
अपनुदन्तघोराजुषन्तवृधंसख्यायदेवाः ४ जोषद्यदीमसुर्यासचध्यैविषितस्तुका
रोदसीनृमणाः । आसूर्येवविधतोरथंगात्त्वेषप्रतीकानभसोनेत्या ५ ॥४॥ आस्था-
पयन्तयुवतिंयुवानःशुभेनिमिश्लांविदथेषुपज्राम् । अर्कोयद्वोमरुतोहविष्मान्गा-
यद्गाथंसुतसोमोदुवस्यन् ६ प्रतंविवक्मिवक्म्योयएषांमरुतांमहिमासत्योअस्ति ।

सचायदींवृषमणाअहंयुःस्थिराचिज्जनीर्वहतेसुभागाः ७ पान्तिमित्रावरुणाववद्-
याच्चयतईमर्यमोअप्रशस्तान् । उतच्यवन्तेअच्युताध्रुवाणिवावृधईंमरुतोदाति-
॥ ४० ॥ वारः ८ नहीनुवोमरुतोअन्त्यस्मेआरात्ताच्चिच्छवसोअन्तमापुः । तेधृष्णुनाशव-
साशूशुवांसोऽर्णोनद्वेषोधृषतापरिष्ठुः ९ वयमद्येन्द्रस्यप्रेष्ठावयंश्वोवोचेमहिस-
मर्येवयंपुरामहिचनोअनुद्यून्तन्नऋभुक्षानरामनुष्यात् १० एषवःस्तोमोमरुत
इयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः । एषायासीष्टतन्वेवयांविद्यामेषंवृजनंजीर-
दानुम् ११ ॥ ५ ॥

यज्ञायज्ञा दशागस्त्यो मरुतो जगती । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।

१६८ यज्ञायज्ञावःसमनातुतुर्वणिर्धियंधियंवोदेवयाउदधिध्वे । आवोऽर्वाचः
सुवितायरोदस्योर्महेववृत्यामवसेसुवृक्तिभिः १ वव्रासोनयेस्वजाःस्वतवसइ ॥ ८० ॥

स्वरभिजायन्तधूतयः । सहस्रियासोअपांनोर्मयआसागावोवन्द्यासोनोक्षणः २
सोमासोनयेसुतास्तृप्तांशवोहृत्सुपीतासोदुवसोनासते । ऐषामंसेषुरम्भिणीव
रारभेहस्तेषुखादिश्चकृतिश्चसंदधे ३ अवस्वयुक्तादिवआवृथाययुरमर्त्याःकशया
चोदतत्मना । अरेणवस्तुविजाताअचुच्यवुर्दृळ्हानिचिन्मरुतोभ्राजदृष्टयः ४
कोवोऽन्तर्मरुतऋष्टिविद्युतोरेजतित्मनाहन्वेवजिह्वया । धन्वच्युतइषांनयामनि
पुरुप्रैषाअहन्यो३नैतशः ५ ॥ ६ ॥ क्वस्विदस्यरजसोमहस्परंक्वावरंमरुतोयस्मि-
न्नायय । यच्च्यावयथविथुरेवसंहितंव्यद्रिणापतथत्वेषमर्णवम् ६ सातिर्नवोऽमं-
वतीस्वर्वतीत्वेषाविपाकामरुतःपिपिष्वती । भद्रावोरातिःपृणतोनदक्षिणापृथुज्र-
यीअसुर्येवजञ्जती ७ प्रतिष्टोभन्तिसिन्धवःपविभ्योयदभ्रियांवाचमुदीरयन्ति ।
अवस्मयन्तविद्युतःपृथिव्यांयदीघृतंमरुतःप्रुष्णुवन्ति ८ असूतपृश्निर्महतेरणाय

ऋ. सं. त्वेषमयासांमरुतामनीकम्। ते संप्सरासोऽजनयन्ताभ्वमादित्स्वधामिषिरांपर्य अ.२अ.४
पश्यन् ९ एषवःस्तोमोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः। एषायासीष्टतन्वे
॥ ४१ ॥ वयांविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् १० ॥ ७ ॥

महोऽष्टावगस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्। द्वितीया चतुष्पदा विराट्।

१६९ महश्चित्त्वमिन्द्रयतएतान्महश्चिदसित्यजसोवरूता। सनोवेधोमरुतां
चिकित्वान्त्सुम्नावनुष्वतवहिप्रेष्ठा १ अयुज्रन्तइन्द्रविश्वकृष्टीर्विदानासोनिष्षिधो
मर्त्यत्रा। मरुतांपृत्सुतिर्हासमानास्वर्मीळ्हस्यप्रधनस्यसातौ २ अम्यक्सातइन्द्र
ऋष्टिरस्मेसनेम्यभ्वंमरुतोजुनन्ति। अग्निश्चिद्धिष्मातसेशुशुक्वानापोनद्वीपंदधति
प्रयांसि ३ त्वंतूनइन्द्रतंरयिंदाओजिष्ठयादक्षिणयेवरातिम्। स्तुतश्चयास्तेचकन्
न्तवायोःस्तनंनमध्वःपीपयन्तवाजैः ४ त्वेरायइन्द्रतोशतमाःप्रणेतारःकस्यचिदृ- ॥ ४१ ॥

तायोः । तेषुणोमरुतोमृळयन्तुयेस्मांपुरागातूयन्तींवदेवाः ५॥८॥ प्रतिप्रयांहीन्द्र
मीळ्हुषोनॄन्महःपार्थिवेसदनेयतस्व।अधयदेषांपृथुबुध्नासएतांस्तीर्थेनार्यःपौंस्यांनि
तस्थुः ६ प्रतिंघोराणामेतांनामयासांमरुतांशृण्वआयतामुपब्दिः । येमर्त्यंपृ
तनायन्तमूमैर्ऋणावानंनपतयन्तसर्गैः ७ त्वंमानेभ्यइन्द्रविश्वजंन्यारदामरुद्भिःशु
रुधोगोअग्राः । स्तवानेभिःस्तवसेदेवदेवैर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ ९ ॥

ननूनं पञ्चागस्त्य इन्द्रः । द्वितीयापञ्चम्योरगस्त्यः ।

आद्या बृहती । ततस्तिस्रोऽनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१७० ननूनमस्तिनोश्वःकस्तद्वेदयदद्भुतम्।अन्यस्यंचित्तमभिसंचरेण्यमुताधीं-
तंविनश्यति १ किंनइन्द्रजिघांससिभ्रातरोमरुतस्तव । तेभिःकल्पस्वसाधुयामा
नःसमरणेवधीः २ किंनोभ्रातरगस्त्यसखासन्नतिमन्यसे । विद्माहितेयथामनो-

ऋ. सं. ऽस्मभ्यमिन्नदित्ससि ३ अरंकृण्वन्तुवेदिंसमग्निमिन्धतांपुरः।तत्रामृतस्यचेतनंय- अ.२अ.४
॥ ४२ ॥ ज्ञंतेतनवावहै ४ त्वमीशिषेवसुपतेवसूनांत्वंमित्राणांमित्रपतेधेष्ठः। इन्द्रत्वंमरु-
द्भिःसंवदस्वाधप्राशानऋतुथाहवींषि ५ ॥ १० ॥

प्रति वः षण्णगस्त्यो मरुतस्त्रिष्टुप्। अन्यानां चतसृणां मरुत्वानिन्द्रः।

१७१ प्रतिवएनानमसाहमेमिसूक्तेनभिक्षेसुमतिंतुराणाम्। रराणतामरुतो
वेद्याभिर्निहेळोधत्तविमुचध्वमश्वान् १ एषवःस्तोमोमरुतोनमस्वान्हृदातष्टोम-
नसाधायिदेवाः। उपेमायातमनसाजुषाणायूयंहिष्ठानमसइद्वृधासः २ स्तुता-
सोनोमरुतोमृळयन्तूतस्तुतोमघवाशंभविष्ठः। ऊर्ध्वानःसन्तुकोम्यावनान्यहानि
विश्वामरुतोजिगीषा ३ अस्मादहंतविषादीषमाणइन्द्राद्भियामरुतोरेजमानः।
युष्मभ्यंहव्यानिशितान्यासन्तान्यारेचकृमामृळतानः ४ येनमानासश्चितयन्त ॥ ४२ ॥

उस्राव्युष्टिषुशवसाशश्वतीनाम् । सनोमरुद्भिर्वृषभश्रवोधाउग्रउग्रेभिःस्थविरःस-
होदाः ५ त्वंपाहीन्द्रसहीयसोनॄन्भवामरुद्भिरवयातहेळाः । सुप्रकेतेभिःसास-
हिर्दधानोविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ ११ ॥

चित्रस्तृचमगस्त्यो मरुतो गायत्री ।

१७२ चित्रोवोऽस्तुयामश्चित्रऊतीसुदानवः । मरुतोअहिभानवः १ आरे
सावःसुदानवोमरुतऋञ्जतीशरुः । आरेअश्मायमस्यथ २ तृणस्कन्दस्यनुविशः
परिवृङ्क्तसुदानवः । ऊर्ध्वान्नःकर्तजीवसे ३ ॥ १२ ॥

गायत्र्योदशागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७३ गायत्सामनभन्यं१यथावेरर्चामतद्वावृधानंस्वर्वत् । गावोधेनवोबर्हि-
ष्यदब्धाआयत्सद्मानंदिव्यंविवासान् १ अर्चद्वृषावृषभिःस्वेदुहव्यैर्मृगोनाश्नो-

अतियज्ञंगुर्यात्। प्रमन्दयुर्मनांगूर्तहोताभरतेमर्योमिथुनायजत्रः २ नक्षद्धोताप-
रिसद्मंमितायन्भरद्गर्भमाशरदःपृथिव्याः।क्रन्ददश्वोनयमानोरुवद्गौरन्तर्दूतोनरो-
दसीचरद्वाक् ३ ताकर्माषतरास्मैप्रच्यौत्नानिदेवयन्तोभरन्ते।जुजोषदिन्द्रोदस्म-
वर्चानासत्येवसुग्म्योरथेष्ठाः ४ तमुष्टुहीन्द्रंयोहसत्वायःशूरोमघवायोरथेष्ठाः।
प्रतीचश्चिद्योधीयान्वृषण्वान्ववव्रुषश्चित्तमसोविहन्ता ५ ॥ १३ ॥ प्रयदित्थाम-
हिनानृभ्योअस्त्यरंरोदसीकक्ष्ये३नास्मै। संविव्यइन्द्रोवृजनंनभूमाभर्तिस्वधा-
वाँओपशमिवद्याम् ६ समत्सुत्वाशूरसतामुराणंप्रपथिन्तमंपरितंसयध्यै।सजोष-
सइन्द्रंमदेक्षोणीःसूरिंचिद्येअनुमदन्तिवाजैः ७ एवाहितेशंसवनासमुद्रआपो
यत्तआसुमदन्तिदेवीः। विश्वातेअनुजोष्याभूद्गौःसूरींश्चिद्यदिधिषावेषिजनान् ८

असामयथासुषखायएनस्वभिष्टयोनरांनशंसैः । असद्यथानइन्द्रोवन्दनेष्ठास्तुरो
नकर्मनयमानउकथा १ विष्पर्धसोनरांनशंसैरस्माकासदिन्द्रोवज्रहस्तः । मित्रा-
युवोनपूर्पतिंसुशिष्टौमध्यायुवउपशिक्षन्तियज्ञैः १० ॥ १४ ॥ यज्ञोहिष्मेन्द्रंकश्चि-
दृन्धऋजुंहुराणश्चिन्मनसापरियन् । तीर्थेनाच्छातातृषाणमोकोदीर्घोनसिध्रमाकृ-
णोत्यध्वा ११ मोषूणइन्द्रात्रपृत्सुदेवैरस्तिहिष्मातेशुष्मिन्नवयाः । महश्चिद्यस्यमी-
ळ्हुषोयव्याहविष्मतोमरुतोवन्दतेगीः १२ एषःस्तोमइन्द्रतुभ्यमस्मेएतेनगातुंह-
रिवोविदोनः । आनोववृत्याःसुवितायदेवविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् १३ ॥ १५ ॥

। त्वं राजा दशागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७४ त्वंराजेन्द्रयेचदेवारक्षानॄन्पाह्यसुरत्वमस्मान् । त्वंसत्पतिर्मघवानस्तरु-
त्रस्त्वंसत्योवसवानःसहोदाः १ दनोविशइन्द्रमृध्रवाचःसप्तयत्पुरःशर्मशारदीर्दर्त् ।

ऋणोरपोअनवद्यार्णायूनेवृत्रंपुरुकुत्सायरन्धीः २ अजावृतइन्द्रशूरपत्नीर्द्यांचयेभिः
पुरुहूतनूनम् । रक्षोअग्निमशुषंतूर्वयाणंसिंहोनदमेअपांसिवस्तोः ३ शेषन्नुतइन्द्र
सस्मिन्योनौप्रशस्तयेपवीरवस्यमह्ना । सृजदर्णांस्यवयद्युधागास्तिष्ठद्धरीधृषता
मृष्टवाजान् ४ वहकुत्समिन्द्रयस्मिंश्चाकन्त्स्यूमन्यूऋज्रावातस्याश्वा । प्रसूरश्च-
क्रंवृहतादभीकेऽभिस्पृधोयासिषद्वज्रबाहुः ५ ॥ १६ ॥ जघन्वाँइन्द्रमित्रेरूञ्चो-
दप्रवृद्धोहरिवोअदाशून् । प्रयेपश्यन्नर्यमणंसचायोस्त्वयाशूर्तावहमानाअप-
त्यम् ६ रपत्कविरिन्द्रार्कसातौक्षांदासायोपबर्हणींकः । करत्तिस्रोमघवादानुचित्रा
निदुर्योणेकुयवाचंमृधिश्रेत् ७ सनातातइन्द्रनव्याआगुःसहोनभोऽविरणायपूर्वीः ।
भिनत्पुरोनभिदोअदेवीर्ननमोवधरदेवस्यपीयोः ८ त्वंधुनिरिन्द्रधुनिमतीर्ऋणो-
रपःसीरानस्रवन्तीः । प्रयत्समुद्रमतिशूरपर्षिपारयातुर्वशंयदुंस्वस्ति ९ त्वमस्मा-

कमिन्द्रविश्वधस्याअवृकर्तमोनरांनृपाता । सनोविश्वासांस्पृधांसहोदाविद्यामेषं
वृजनंजीरदानुम् १० ॥ १७ ॥

मतिस षडगस्त्य इन्द्रोऽनुष्टुप् । आद्या स्कन्धोग्रीवी बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१७५ मत्स्यपायितेमहःपात्रस्येवहरिवोमत्सरोमदः।वृषातेवृष्णइन्दुर्वाजीसं-
हस्रसातमः १ आनस्तेगन्तुमत्सरोवृषामदोवरेण्यः । सहावाँइन्द्रसानसिःपृत-
नाषाळमर्त्यः २ त्वंहिशूरःसनितचोदयोमनुषोरथम् । सहावान्दस्युमव्रतमो-
षःपात्रंनशोचिषा ३ मुषायसूर्यंकवेचक्रमीशानओजसा । वहशुष्णायवधंकुत्सं
वातस्याश्वैः ४ शुष्मिन्तमोहितेमदोद्युम्निंतमउतक्रतुः । वृत्रघ्नावरिवोविदामंसी-
ष्ठाअश्वसातमः ५ यथापूर्वेभ्योजरितृभ्यइन्द्रमयइवापोनतृष्यतेबभूथ । तामनु
त्वानिविदंजोहवीमिविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ १८ ॥

। मत्सिनः षडगस्त्य इन्द्रोऽनुष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१७६ मत्सिनोवस्यंइष्टयइन्द्रमिन्दोवृषाविश । ऋघायमाणइन्वसिशत्रुमन्ति
नविन्दसि १ तस्मिन्नावेशयागिरोयएकश्चर्षणीनाम् । अनुस्वधायमुप्यतेयवंनच-
र्कृषद्वृषा २ यस्यविश्वानिहस्तयोःपञ्चक्षितीनांवसु । स्पाशयस्वयोअस्मध्रुग्दिव्ये-
वाशनिर्जहि ३ असुन्वन्तंसमंजहिदूणाशंयोनतेमयः । अस्मभ्यमस्यवेदनंदद्धि-
सूरिश्चिदोहते ४ आवोयस्यद्विबर्हसोऽर्केषुसानुषगसत् । आजाविन्द्रस्येन्दोप्रावो
वाजेषुवाजिनम् ५ यथापूर्वेभ्योजरितृभ्यइन्द्रमयइवापोनतृष्यतेबभूथ । ताम-
नुत्वानिविदंजोहवीमिविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ १९ ॥

। आ चर्षणिप्राः पञ्चागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७७ आचर्षणिप्रावृषभोजनानांराजाकृष्टीनांपुरुहूतइन्द्रः । स्तुतःश्रवस्य-

न्नवसोपमद्रिग्युक्त्वाहरीवृषणायाह्यर्वाङ् १ येतेवृषणोवृषभासइन्द्रब्रह्मयुजोवृषर-
थासोअत्याः । ताँआतिष्ठतेभिरायाह्यर्वाङ्हवामहेत्वासुतइन्द्रसोमे २ आतिष्ठ
रथंवृषणंवृषातेसुतःसोमःपरिषिक्तामधूनि। युक्त्वावृषभ्यांवृषभक्षितीनांहरिभ्यां
याहिप्रवतोपमद्रिक् ३ अयंयज्ञोदेवयाअयंमियेधइमाब्रह्माण्ययमिन्द्रसोमः ।
स्तीर्णंबर्हिरातुशक्रप्रयाहिपिबानिषद्यविमुचाहरीइह ४ ओसुष्टुतइन्द्रयाह्यर्वा-
ङुपब्रह्माणिमान्यस्यकारोः । विद्यामवस्तोरवसागृणन्तोविद्यामेषंवृजनंजीरदा-
नुम् ५ ॥ २० ॥

यद्ध स्या पञ्चागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७८ यद्धस्यातइन्द्रश्रुष्टिरस्तियया बभूथजरितृभ्यऊती । मानःकाममहयं-
न्तमाधग्विश्वातेअश्यांपर्यापआयोः १ नघाराजेन्द्रआदभन्नोयानुस्वसाराकृण-

वंन्तयोनौं । आपंश्चिदस्मैसुतुकाअवेषन्गमंन्नइन्द्रंःसख्यावयंश्च २ जेतानृभि-
रिन्द्रंःपृत्सुशूरःश्रोताहवंनाधंमानस्यकारोः । प्रभंर्तारथंदाशुषंउपाकउद्यंन्तागिरो
यदिंचत्मनाभूत् ३ एवानृभिरिन्द्रंःसुश्रवस्याप्रंखादःपृक्षोअभिमित्रिणोभूत् ।
समर्यइषःस्तंवतेविवांचिसत्राकरोयजंमानस्यशंसंः ४ त्वयांवयंमंघवन्निन्द्रशत्रूं-
नभिष्यांममहतोमन्यंमानान् । त्वंत्राताल्वमुंनोवृधेभूंर्विद्यामेषंवृजनंजीरदां-
नुम् ५ ॥ २१ ॥

पूर्वीः षट्त्रयाणां द्वृचानां लोपामुद्रागस्त्यान्तेवासिब्रह्मचारिणो रातिस्त्रिष्टुप् ।

अन्त्या बृहती ।

१७९ पूर्वीरहंशरदंःशश्रमाणादोषावस्तोरुषसोजरयंन्तीः । मिनातिश्रियं
जरिमातनूनामप्यूनुपत्नीर्वृषंणोजगम्युः १ येचिद्धिपूर्वंऋतसापआसंन्त्साकंदेवे-

भिरवदन्नृतानि । तेचिदवासुर्नह्यन्तमापुःसमूनुपत्नीर्वृषभिर्जगम्युः २ नमृषा
श्रान्तंयदवन्तिदेवाविश्वाइत्स्पृधोअभ्यश्नवाव । जयावेदत्रशतनीथमाजिंयत्स-
म्यञ्चामिथुनावभ्यजाव ३ नदस्यमारुधतःकामआगन्नितआजातोअमुतःकुत-
श्चित् । लोपामुद्रावृषणंनीरिणातिधीरमधीराधयतिश्वसन्तम् ४ इमंनुसोमम-
न्तितोहृत्सुपीतमुपब्रुवे । यत्सीमागश्चकृमातत्सुमृळतुपुलुकामोहिमर्त्यः ५ अ-
गस्त्यःखनमानःखनित्रैःप्रजामपत्यंबलमिच्छमानः । उभौवर्णावृषिरुग्रःपुपो-
षसत्यादेवेष्वाशिषोजगाम ६ ॥ २२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले
त्रयोविंशोऽनुवाकः ॥ २३ ॥

युवोर्दशागस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१८० युवोरजांसिसुयमासोअश्वारथोयद्वांपर्यर्णांसिदीयत् । हिरण्ययावां

पवयंःपुषायन्मध्वःपिबन्ताउषसंःसचेथे १ युवमत्यस्यावंनक्षथोयद्विपंत्मनोन-
यंस्यप्रयंज्योः । स्वसायद्वांविश्वगूर्तीभरांतिवाजायेट्टेमधुपाविषेचे २ युवंपयंउ-
स्रियांयामधत्तंपक्कमामायामवपूर्व्यंगोः । अन्तर्यद्वनिनोवामृतप्सूह्वारोनशुचिर्य-
जंतेहविष्मांन् ३ युवंहघर्मंमधुंमन्तमत्रंयेऽपोनक्षोदोंऽवृणीतमेषे । तद्वांनराव-
श्विनापश्वंइष्टीरथ्येंवचक्राप्रतिंयन्तिमध्वंः ४ आवांदानायंववृतीयदस्रागोरोहेंण
तौग्र्योनजिव्रिंः । अपःक्षोणीसंचतेमाहिंनावांजूर्णोवामक्षुरंहंसोयजत्रा ५ ॥
॥ २३ ॥ नियद्युवेथेंनियुतंःसुदानूउपंस्वधाभिंःसृजथःपुरंधिम् । प्रेषद्वेषद्वातोन
सूरिरामहेदंदेसुव्रतोनवाजंम् ६ वयंचिद्धिवांजरितारंःसत्याविंपन्यामंहेविपणि-
हिंतावांन् । अधांचिद्धिष्मांश्विनावनिन्द्यापाथोहिष्मांवृषणावन्तिंदेवम् ७ युवां
चिद्धिष्मांश्विनावनुद्यून्विरुंद्रस्यप्रस्रवंणस्यसातौ।अगस्त्योंनरांनृषुप्रशंस्तःकारां-

धुनीवचितयत्सहस्रैः ८ प्रयद्वहेथेमहिनारथस्यप्रस्पन्द्रायाथोमनुषोनहोता । धत्तंसू-
रिभ्यउतवास्वश्व्यंनासत्यारयिषाचःस्याम ९ तंवांरथंवयमद्याहुवेमस्तोमैरश्विना
सुवितायनव्यम् । अरिष्टनेमिंपरिद्यामियानंविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् १०॥२४

कदु नवागस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१८१ कदुप्रेष्ठाविषांरयीणामध्वर्यन्तायदुन्निनीथोअपाम् । अयंवांयज्ञोअकृत
प्रशस्तिंवसुधितीअवितारा जनानाम् १ आवामश्वासःशुचयःपयस्पावातरंहसो
दिव्यासोअत्याः । मनोजुवोवृषणोवीतपृष्ठाएहस्वराजोअश्विनावहन्तु २ आवां
रथोऽवनिर्नप्रवत्वान्त्सृप्रवन्धुरःसुवितायगम्याः । वृष्णःस्थातारामनसोजवीया-
नहंपूर्वोयजतोधिष्ण्यायः ३ इहेहजातासमवावशीतामरेपसातन्वा ३ नामभिः
स्वैः । जिष्णुर्वामन्यःसुमखस्यसूरिर्दिवोअन्यःसुभगःपुत्रऊहे ४ प्रवांनिचेरुः

॥ ४८ ॥

ककुहोवशाँअनुपिशङ्गरूपः सदनानिगम्याः । हरीअन्यस्यपीपयन्तवाजैर्मथ्रा
रजांस्यश्विनाविघोषैः ५ ॥ २५ ॥ प्रवांशरद्वान्वृषभोननिष्षाट्पूर्वीरिषश्चरति
मध्वइष्णन् । एवैरन्यस्यपीपयन्तवाजैर्वेषन्तीरूर्ध्वानद्योनआगुः ६ असर्जिवां
स्थविरावेधसागीर्बाळ्हेअश्विनात्रेधाक्षरन्ती । उपस्तुतावतंनाधमानंयामन्नयाम-
ञ्छृणुतंहवंमे ७ उतस्यावांरुशतोवप्ससोगीस्त्रिबर्हिषिसदसिपिन्वतेनॄन् । वृषा
वांमेघोवृषणापीपायगोर्नसेकेमनुषोदशस्यन् ८ युवांपूषेवाश्विनापुरन्धिरग्नि-
मुषांनजरतेहविष्मान् । हुवेयद्वांवरिवस्यागृणानोविद्यामेषंवृजनंजीरदा-
नुम् ९ ॥ २६ ॥

अभूदिदमष्टावगस्त्योऽश्विनौ जगती । षष्ठ्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१८२ अभूदिदंवयुनमोषुभूषतारथोवृषण्वान्मदतामनीषिणः । धियंजि- ॥ ४८ ॥

न्वाधिष्ण्याविश्पलावसूदिवोनपातासुकृतेशुचिव्रता १ इन्द्रतमाहिधिष्ण्या
मरुत्तमादस्रादंसिष्ठारथ्यारथीतमा । पूर्णंरथंवहेथेमध्वआचितंतेनदाश्वांसमुप
याथोअश्विना २ किमत्रदस्राकृणुथःकिमासाथेजनोयःकश्चिदहविर्महीयते ।
अतिक्रमिष्टंजुरतंपणेरसुंज्योतिर्विप्रायकृणुतंवचस्यवे ३ जम्भयतमभितोरा-
यतःशुनोहतंमृधोविदथुस्तान्यश्विना । वाचंवाचंजरितूरत्निनींकृतमुभाशंसं
नासत्यावतंमम ४ युवमेतंचक्रथुःसिन्धुषुप्लवमात्मन्वन्तंपक्षिणंतौग्र्यायकम् ।
येनदेवत्रामनसानिरूहथुःसुपप्तनीपेतथुःक्षोदसोमहः ५ ॥ २७ ॥ अवविद्धं
तौग्र्यमप्स्व१न्तरनारम्भणेतमसिप्रविद्धम् । चतस्रोनावोजठलस्यजुष्टाउदश्वि-
भ्यामिषिताःपारयन्ति ६ कःस्विद्वृक्षोनिष्ठितोमध्येअर्णसोयंतौग्र्योनाधितः
पर्यषस्वजत् । पर्णामृगस्यपतरोरिवारभउदश्विनाऊहथुःश्रोमतायकम् ७ तद्वां

नरानासत्यावनुष्याद्यद्वांमानांसउचथमवोचन् । अस्मादद्यसदसःसोम्यादा
विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ २८ ॥

तं युञ्जाथां षडगस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१८३ तंयुञ्जाथांमनसोयोजवीयान्त्रिवन्धुरोवृषणायस्त्रिचक्रः । येनोपयाथः
सुकृतोदुरोणंत्रिधातुनापतथोविर्नपर्णैः १ सुवृद्रथोवर्ततेयन्नभिक्षांयत्तिष्ठथः
क्रतुमन्तानुपृक्षे । वपुर्वपुष्यासचतामियंगीर्दिवोदुहित्रोषसासचेथे २ आतिष्ठतंसु-
वृतंयोरथोवामनुव्रतानिवर्ततेहविष्मान् । येननरानासत्येषयध्यैवर्तिर्याथस्तन-
यायत्मनेच ३ मावांवृकोमावृकीरादधर्षीन्मापरिवर्क्तमुततमातिधक्तम् । अयंवां-
भागोनिहितइयंगीर्दस्राविमेवांनिधयोमधूनाम् ४ युवांगोतमःपुरुमीळ्होअत्रिर्द-
स्राहवतेऽवसेहविष्मान् । दिशंनदिष्टामृजूयेवयन्तामेहवंनासत्योपयातम् ५

अतारिष्मतमसस्पारमस्यप्रतिवांस्तोमोअश्विनावधायि । एहयातंपथिभिर्देवयानैर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ २१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

तावांकतरैकादशद्यावापृथिवीयमानोवैश्वदेवंपितुन्वंनस्तुतिर्गायत्रंत्वाद्यानुष्टुभार्भातृतीयान्त्येपञ्चम्याद्याश्चतिस्रोऽनुष्टुभोन्त्याबृहतीवासमिद्धआप्रियोग्ने नयाष्टावाग्नेयमनर्वाणंबार्हस्पत्यंकंकतःषोळशोपनिषदत्तृणसौर्यमानुष्टुभंविषशङ्कावानगस्त्यः प्राब्रवीद्दशम्याद्याश्चतिस्रोमहापङ्क्तयोमहाबृहती चयआङ्गिरसःशौनहोत्रोभूत्वाभार्गवःशौनकोभवत्सगृत्समदोद्वितीयंमलमण्डपश्यत्त्वमग्नेजागतंतुयज्ञेनसप्तोनासमिद्धएकादशाप्रंसप्तमीजगतीहुवेनवसोमाहुतिर्भार्गवोहहोताष्टावानुष्टुभमिमांमेगायत्रंहिश्रेष्ठंषड्वाजयन्निवान्त्यानुष्टुप् ।

तावां षडगस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१८४ अम् तावामद्यतावपरंहुवेमोच्छन्त्यामुषसिवह्निरुक्थैः । नासत्याकुह

चित्सन्तांवयोंदिवोनपातासुदास्तंराय १ अस्मेऊषुवृंषणामादयेथामुत्पणीँर्हत-
मूर्म्यामदंन्ता। श्रुतंमेअच्छोंक्तिभिर्मतीनामेष्टांनरानिचेंताराचकर्णैः २ श्रियेपूंष-
न्निषुकृतेंवदेवानासंत्यावहतुंसूर्यायाः । वच्यन्तेंवांककुहाअप्सुजातायुगाजूर्णेव
वरुंणस्यभूरेः ३ अस्मेसावांमाध्वीरातिरंस्तुस्तोमंहिनोतंमान्यस्यंकारोः । अनु
यद्वांश्रवस्यांसुदानूसुवीर्यायचर्षणयोमदंन्ति ४ एषवांस्तोमोंअश्विनावकारि
मानेंभिर्मघवानासुवृक्ति । यातंवर्तिस्तनंयायत्मनेंचागस्त्येंनासत्यामदंन्ता ५
अतांरिष्मतमंसस्पारमस्यप्रतिंवांस्तोमोंअश्विनावधायि। एहयांतंपथिभिंर्देवया-
नैर्विद्यामेषंवृजनंजीरदांनुम् ६ ॥ १ ॥

कतरैकादशागस्त्यो द्यावापृथिवी त्रिष्टुप् ।

१८५ कतरापूर्वांकतरापंरायोःकथाजातेकंवयःकोविवेंद। विश्वंत्मनांबिभृतो

यद्धनामविवर्तेतेअहनीचक्रियेव १ भूरिंद्वेअचरन्तीचरन्तंपद्वन्तंगर्भमपदीदधाते ।
नित्यंनसूनुंपित्रोरुपस्थेद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् २ अनेहोदात्रमदितेरनर्वं
हुवेस्वर्वदवधंनमस्वत् । तद्रोदसीजनयतंजरित्रेद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ३
अतप्यमानेअवसावन्तीअनुष्यामरोदसीदेवपुत्रे । उभेदेवानामुभयेभिरह्नांद्यावा
रक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ४ संगच्छमानेयुवतीसमन्तेस्वसाराजामीपित्रोरुपस्थे ।
अभिजिघ्रन्तीभुवनस्यनाभिंद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ५ ॥ २ ॥ उर्वीसद्मनी
बृहतीऋतेनहुवेदेवानामवसाजनित्री । दधातेयेअमृतंसुप्रतीकेद्यावारक्षतंपृथिवी
नोअभ्वात् ६ उर्वीपृथ्वीबहुलेदूरेअन्तेउपब्रुवेनमसायज्ञेअस्मिन् । दधातेये
सुभगेसुप्रतूर्तीद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ७ देवान्वायच्चकृमाकच्चिदागःसखायं
वासदमिज्जास्पतिंवा । इयंधीर्भूयाअवयानमेषांद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ८

उभाशंसानर्यामामविष्टामुभेमामूतीअवसासचेताम् । भूरिचिदर्यःसुदास्तरा
येषामदन्तइषयेमदेवाः ९ ऋतंदिवेतदवोचंपृथिव्याअभिश्रावायप्रथमंसुमेधाः ।
पातामवद्याद्दुरितादभीकेपितामाताचरक्षतामवोभिः १० इदंद्यावापृथिवीसत्यम-
स्तुपितर्मातर्यदिहोपब्रुवेवाम् । भूतंदेवानामवमेअवोभिर्विद्यामेषंवृजनंजीरदा-
नुम् ११ ॥ ३ ॥

आ न एकादशागस्त्यो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१८६ आनइळाभिर्विदथेसुशस्तिविश्वानरःसवितादेवएतु । अपियथायुवानो
मत्सथानोविश्वंजगदभिपित्वेमनीषा १ आनोविश्वआस्क्रागमन्तुदेवामित्रो
अर्यमावरुणःसजोषाः । भुवन्यथानोविश्वेवृधासःकरन्त्सुषाहाविथुरंनशवः २
प्रेष्ठंवोअतिथिंगृणीषेऽग्निंशस्तिभिस्तुर्वणिःसजोषाः । असद्यथानोवरुणःसुकी-

तिरिषश्चपर्षदरिगूर्तःसूरिः ३ उपवएषेनमसाजिगीषोषासानक्तासुदुघेवधेनुः ।
समानेअहन्विमिमानोअर्कंविषुरूपेपयसिसस्मिन्नूधन् ४ उतनोऽहिर्बुध्न्योमय-
स्कःशिशुंनपिप्युषीववेतिसिन्धुः । येननपातमपांजुनाममनोजुवोवृषणोयं
वहन्ति ५॥४॥ उतनईत्वष्टागन्त्वच्छास्मत्सूरिभिरभिपित्वेसजोषाः । आवृत्रहेन्द्र-
श्चर्षणिप्रास्तुविष्टमोनरांनइहगम्याः ६ उतनईमतयोऽश्वयोगाःशिशुंनगावस्त-
रुणंरिहन्ति । तमींगिरोजनयोनपत्नीःसुरभिष्टमंनरांनसन्त ७ उतनईमरुतो
वृद्धसेनाःस्मद्रोदसीसमनसःसदन्तु । पृषदश्वासोऽवनयोनरथारिशादसोमित्र-
युजोनदेवाः ८ प्रनुयदेषांमहिनाचिकित्रेप्रयुञ्जतेप्रयुजस्तेसुवृक्ति । अधयदेषां
सुदिनेनशरुर्विश्वमेरिणंप्रुषायन्तसेनाः ९ प्रोअश्विनाववसेकृणुध्वंप्रपूषणंस्वतवसो
हिसन्ति । अद्वेषोविष्णुर्वातऋभुक्षाअच्छासुम्नायववृतीयदेवान् १० इयंसावो

अस्मेदीधितिर्यजत्राअपिप्राणींचसदंनीचभूयाः । नियादेवेषुयतंतेवसूयुर्विद्या-
मेषंवृजनंजीरदांनुम् ११ ॥ ५ ॥

पितुं न्वेकादशागस्त्योऽन्नस्तुतिः । प्रथमाऽनुष्टुब्वाभोंष्णिक् । द्वितीयाचतुर्थ्यष्टमी-
नवमीदशम्यो गायत्र्यः । एकादश्यनुष्टुब्बृहती वा । शिष्टा अनुष्टुभः ।

१८७ पितुंनुस्तोषंमहोधर्माणंतविंषीम् । यस्यंत्रितोव्योजंसावृत्रंविपंर्वमर्द-
यंत् १ स्वादोंपितोमधोंपितोवयंत्वांववृमहे । अस्माकंमविताभंव २ उपंनः
पितवाचंरशिवःशिवाभिंरूतिभिंः । मयोभुरंद्विषेण्यःसखांसुशेवोअद्वंयाः ३
तवत्येपिंतोरसारजांस्यनुविष्ठिंताः । दिविवातांइवाश्रिताः ४ तवत्येपिंतोददंत-
स्तवंस्वादिष्ठतपिंतो । प्रस्वाद्मानोरसांनांतुविग्रीवांइवेरते ५ ॥ ६ ॥ त्वेपिंतो
महानांदेवानांमनोंहितम् । अकांरिचारुंकेतुनातवाहिमवंसावधीत् ६ यददोपिंतो

॥ ५२ ॥

अजगन्विवस्वपर्वतानाम् । अत्राचिन्नोमधोपितोऽरंभक्षायगम्याः ७ यदपा-
मोषधीनांपरिंशमारिशामहे । वातापेपीवइद्भव ८यत्तेसोमगवाशिरोयवाशिरो
भजामहे।वातापेपीवइद्भव ९ करम्भओषधेभवपीवोवृक्कउदारथिः । वातापेपीव
इद्भव १० तंत्वावयंपितोवचोभिर्गावोनहव्यासुषूदिम । देवेभ्यस्त्वासधमाद-
मस्मभ्यंत्वासधमादम् ११ ॥ ७ ॥

समिद्ध एकादशागस्त्य आप्रियो गायत्री ।

१८८समिद्धोअद्यराजसिदेवोदेवैःसहस्रजित् । दूतोहव्याकविर्वह १ तनूनपा-
दृतंयतेमध्वायज्ञःसमज्यते।दधत्सहस्रिणीरिषः २ आजुह्वानोनईड्योदेवाँआवक्षि
यज्ञियान् । अग्नेसहस्रसाअसि ३ प्राचीनंबर्हिरोजसासहस्रवीरमस्तृणन् । यत्रा-
दित्याविराजथ ४ विराट्सम्राड्विभ्वीःप्रभ्वीर्बह्वीश्चभूयसीश्चयाः । दुरोघृतान्यक्ष-

रन्५॥८॥सुरुक्मेहिसुपेशसाधिंश्रियाविराजंतः। उषासावेहसींदताम् ६ प्रथमा
हिसुवाचंसाहोतांरादैव्यांकवी । यज्ञंनोंयक्षतामिमम् ७ भारतीळेसरंस्वतियावः
सर्वांउपब्रुवे। तानंश्चोदयतःश्रिये ८ त्वष्टांरूपाणिहिप्रभुःपशून्विश्वांन्त्समानजे ।
तेषांनःस्फातिमायंज ९ उपत्मन्यांवनस्पतेपाथोंदेवेभ्यंःसृज । अग्निर्हव्यानिं
सिष्वदत् १० पुरोगाअग्निर्देवानांगायत्रेणसमंज्यते।स्वाहांकृतीषुरोचते ११॥९॥

अग्ने नयाष्टावगस्त्योऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१८९ अग्नेनयंसुपथांरायेअस्मान्विश्वांनिदेववयुनांनिविद्वान् । युयोध्यं १-
स्मज्जुंहुराणमेनोभूयिंष्ठांतेनमंउक्तिंविधेम १ अग्नेत्वंपांरयानव्योंअस्मान्त्स्व-
स्तिभिरतिंदुर्गाणिविश्वां । पूश्चंपृथ्वीबंहुलानंउर्वीभवांतोकायतनंयायशंयोः २
अग्नेत्वमस्मद्युंयोध्यमींवाअनंग्नित्राअभ्यमंन्तकृष्टीः। पुनंरस्मभ्यंसुवितायंदेवक्षां

विश्वेभिरमृतेभिर्यजत्र २ पाहिनोअग्नेपायुभिरजस्रैरुतप्रियेसदनआशुशुक्वान् ।
मातेभयंजरितारंयविष्ठनूनंविदन्मापरंसहस्वः ४ मानोअग्नेऽवसृजोअघायाविष्यवेरिपवेदुच्छुनायै ।
मादत्वतेदशतेमादतेनोमारीषतेसहसावन्परादाः ५॥१०॥
विघत्वावाँऋतजातयंसद्गृणानोअग्नेतन्वे३वरूथम्।विश्वाद्रिरिक्षोरुतवानिनित्सोरभिह्रुतामसिहिदेवविष्पट् ६ त्वंताँअग्नउभयान्विविद्वान्वेषिप्रपित्वेमनुषोयजत्र ।
अभिपित्वेमनवेशास्योभूर्मर्मृजेन्यउशिग्भिर्नाक्रः ७ अवोचामनिवचनान्यस्मिन्मानस्यसूनुःसहसानेअग्नौ । वयंसहस्रमृषिभिःसनेमविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ ११ ॥

अनर्वाणमष्टावगस्त्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

१९० अनर्वाणंवृषभंमन्द्रजिह्वंबृहस्पतिंवर्धयानव्यमर्कैः । गाथान्यःसुरुचो

यस्यंदेवाआंशृण्वन्तिनवंमानस्यमर्तांः १ तमृत्वियाउपवाचंःसचन्तेसर्गोनयो
देवयतामसंर्जि । बृहस्पतिःसह्यञ्जोवरांसिविभ्वाभंवत्सममृतेमांतरिश्वां २ उपं-
स्तुतिंनमंसउद्यंतिंचश्लोकंयंसत्सवितेवप्रबाहू । अस्यक्रत्वांहन्यो ३ योअस्तिं
मृगोनभीमोअंरक्षसस्तुविंष्मान् ३ अस्यश्लोकोंदिवीयंतेपृथिव्यामत्योनयंसद्य-
क्षभृद्विचेंताः । मृगाणांनहेतयोयन्तिंचेमाबृहस्पतेरहिंमायाँअभिद्यून् ४ येत्वां
देवोस्रिकंमन्यंमानाःपापाभद्रमुंपजीवंन्तिपज्राः । नदूढ्ये३अनुंददासिवामं
बृहंस्पतेचयंसइत्तिपियांरुम् ५ ॥ १२॥ सुप्रैतुंःसूयवंसोनपन्थांदुर्नियन्तुःपरिंप्रीतो
नमित्रः । अनर्वाणोंअभियेचक्षंतेनोऽपींवृताअपोर्णुवन्तोंअस्थुः ६ संयंस्तुभोऽ-
वनंयोनयन्तिंसमुद्रंनस्रवतोरोधंचक्राः । सविद्वाँउभयंचष्टेअन्तर्बृहस्पतिस्तर

आपंश्वगृध्रंः ७ एवामहस्तुंविजातस्तुविंष्मान्बृहस्पतिंर्वृषभोधांयिदेवः । सनंःस्तु-
तोवीरवंद्धातुगोमंद्विद्यामेषंवृजनंजीरदांनुम् ८ ॥ १३ ॥

कङ्कतः षोडशागस्त्योऽप्तृणसूर्या अनुष्टुप् । दशम्याद्यास्तिस्रो महापङ्क्तयः ।

अन्त्या महावृहती ।

१९१ कङ्कंतोनकङ्कतोऽथोंसतीनकंङ्कतः । द्वावितिप्लुषीइतिन्यं१दृष्टांअलि-
प्सत १ अदृष्टांन्हन्त्यायत्यथोंहन्तिपरायती । अथोंअवघ्नतीहन्त्यथोंपिनष्टि
पिंषती २ शरासःकुशंरासोदर्भासंःसैर्याउत । मौञ्जाअदृष्टांवैरिणाःसर्वेंसाकंन्यं-
लिप्सत ३ निगावोंगोष्ठेअंसदन्निमृगासोंअविक्षत । निकेतवोजनांनांन्यं१दृष्टांअ-
लिप्सत ४ एतउत्येप्रत्यंदृश्रन्प्रदोषंतस्करांइव । अदृंष्टाविश्वंदृष्टाःप्रतिंबुद्धाअभू-
तन ५ ॥ १४ ॥ द्यौर्वंःपितापृंथिवीमातासोमोभ्रातादिंतिःस्वसां । अदृंष्टा

विश्वंदृष्टास्तिष्ठंतेलयंतासुकंम् ६ येअंस्यायेअङ्ग्यांःसूचीकायेप्रंकङ्कताः । अदृंष्टाःकिंचनेहवःसर्वेसाकंनिजंस्यत ७ उत्पुरस्तात्सूर्यंएतिविश्वदृंष्टोअदृष्टहा ।
अदृष्टान्त्सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्चयातुधान्यंः ८ उदंपप्तदसौसूर्यंःपुरुविश्वांनिजूर्वंन् ।
आदित्यःपर्वंतेभ्योविश्वदृंष्टोअदृष्टहा ९ सूर्येविषमासंजामिदृतिंसुरांवतोगृहे ।
सोचिन्नुनमंरातिनोवयंमंरामारेअंस्ययोजंनंहरिष्ठामधुंत्वामधुलाचंकार १०
॥ १५ ॥ इयत्तिकाशंकुन्तिकासकाजंघासतेविषम् । सोचिन्नुनमंरातिनोवयंमंरामारेअंस्ययोजंनंहरिष्ठामधुंत्वामधुलाचंकार ११ त्रिःसप्तविंष्पुलिङ्गकाविषस्यपुष्पंमक्षन् । ताश्चिन्नुनमंरन्तिनोवयंमंरामारेअंस्ययोजंनंहरिष्ठामधुंत्वामधुलाचंकार १२ नवानांनंवतीनांविषस्यरोपुंषीणाम् । सर्वांसामग्रभंनामारेअंस्ययोजंनंहरिष्ठामधुंत्वामधुलाचंकार १३ त्रिःसप्तमंयूर्यंःसप्तस्वसांरोअग्रुवंः ।

तास्तेविषंविजभ्रिरउदकंकुम्भिनीरिव १४ इयत्तकःकुषुम्भकस्तकंभिनद्म्यश्मना।
ततोविषंप्रवावृतेपराचीरनुसंवतः १५ कुषुम्भकस्तदब्रवीद्गिरेःप्रवर्तमानकः ।
वृश्चिकस्यारसंविषमरसंवृश्चिकतेविषम् १६ ॥ १६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
प्रथमे मण्डले चतुर्विंशोऽनुवाकः ॥ २४ ॥ इति प्रथमं मण्डलं समाप्तम् ॥

त्वमग्ने षोडश शौनकोऽग्निर्जगती ।

१ त्वमग्नेद्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि।त्वंवनेभ्यस्त्वमोष-
धीभ्यस्त्वंनृणांनृपतेजायसेशुचिः १ तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रंत्वमग्नि-
दृतायतः । तवप्रशास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचासिगृहपतिश्चनोदमे २ त्वमग्नइन्द्रो
वृषभःसतामसित्वंविष्णुरुरुगायोनमस्यः । त्वंब्रह्मारयिविद्ब्रह्मणस्पतेत्वंविधर्तः
सचसेपुरंध्या ३ त्वमग्नेराजावरुणोधृतव्रतस्त्वंमित्रोभवसिदस्मईड्यः । त्वम-

र्यमासत्पतिर्यस्यसंभुजंत्वमंशोविदथेदेवभाजयुः ४ त्वमग्नेत्वष्टाविधतेसुवीर्यंतव
ग्नावोमित्रमहःसजात्यम्। त्वमाशुहेमाररिषेस्वश्व्यंत्वंनराशर्धोअसिपुरूवसुः ५
॥ १७ ॥ त्वमग्नेरुद्रोअसुरोमहोदिवस्त्वंशर्धोमारुतंपृक्षईशिषे । त्वंवातैररुणै-
र्यासिशंगयस्त्वंपूषाविधतःपासिनुत्मना ६ त्वमग्नेद्रविणोदाअरंकृतेत्वंदेवःसवि-
तारत्नधाअसि । त्वंभगोनृपतेवस्वईशिषेत्वंपायुर्दमेयस्तेऽविधत् ७ त्वामग्नेदम
आविश्पतिंविशस्त्वांराजानंसुविदत्रमृञ्जते।त्वंविश्वानिस्वनीकपत्यसेत्वंसहस्रा-
णिशतादशप्रति८त्वामग्नेपितरमिष्टिभिर्नरस्त्वांभ्रात्रायशम्यातनूरुचम् । त्वंपु-
त्रोभवसियस्तेऽविधत्त्वंसखासुशेवःपास्याधृषः ९ त्वमग्नऋभुराकेनमस्य१स्त्वं-
वाजस्यक्षुमतोरायईशिषे । त्वंविभास्यनुदक्षिदावनेत्वंविशिक्षुरसियज्ञमा-
तनिः १०॥ १८॥त्वमग्नेअदितिर्देवदाशुषेत्वंहोत्राभारतीवर्धसेगिरा।त्वमिळाशत-

हिमासिदक्षसेत्वंवृत्रहावसुपतेसरस्वती ११ त्वमग्नेसुभृतउत्तमंवयस्तवस्पार्हेवर्ण-
आसंदृशिश्रियः। त्वंवाजःप्रतरणोबृहन्नसित्वंरयिर्बहुलोविश्वतस्पृथुः १२ त्वामग्न-
आदित्यासआस्यं१ त्वांजिह्वांशुचयश्चक्रिरेकवे। त्वांरातिषाचोअध्वरेषुसश्चिरेत्वे
देवाहविरदन्त्याहुतम् १३ त्वेअग्नेविश्वेअमृतासोअद्रुहआसादेवाहविरदन्त्याहु-
तम्। त्वयामर्तासःस्वदन्तआसुतिंत्वंगर्भोवीरुधांजज्ञिषेशुचिः १४ त्वंतान्त्संचप्र
तिचासिमज्मनाग्नेसुजातप्रचदेवरिच्यसे। पृक्षोयदत्रमहिनावितेभुवदनुद्यावापृ
थिवीरोदसीउभे १५ येस्तोतृभ्योगोअग्रामश्वपेशसमग्नेरातिमुपसृजन्तिसूरयः।
अस्माञ्चताँश्चप्रहिनेषिवस्यआबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १६ ॥ ११ ॥

यज्ञेन त्रयोदश गृत्समदोऽग्निर्जगती।

२ यज्ञेनवर्धतजातवेदसमग्निंयजध्वंहविषातनागिरा। समिधानंसुप्रयसंस्व-

र्णरंयुक्षंहोतारंवृजनेषुधूर्षदम् १ अभित्वानक्तीरुषसोववाशिरेऽग्नेवत्संनस्वस-
रेषुधेनवः । दिवइवेदरतिर्मानुषायुगाक्षपोभासिपुरुवारसंयतः २ तंदेवाबुध्नेरजसः
सुदंससंदिवस्पृथिव्योररतिंन्येरिरे । रथमिववेद्यंशुक्रशोचिषमग्निंमित्रंनक्षि-
तिषुप्रशंस्यम् ३ तमुक्षमाणंरजसिस्वआदमेचन्द्रमिवसुरुचंह्वारआदधुः ।
पृश्न्याःपतरंचितयन्तमक्षभिःपाथोनपायुंजनसीउभेअनु ४ सहोताविश्वंपरिभूत्व-
ध्वरंतमुहव्यैर्मनुषऋञ्जतेगिरा । हिरिशिप्रोवृधसानासुजर्भुरद्यौर्नस्तृभिश्चितयद्रो-
दसीअनु ५ ॥ २० ॥ सनोरेवत्समिधानःस्वस्तयेसंददस्वान्रयिमस्मासुदीदिहि ।
आनःकृणुष्वसुवितायरोदसीअग्नेहव्यामनुषोदेववीतये ६ दानोअग्नेबृहतो
दाःसहस्रिणोदुरोनवाजंश्रुत्याअपावृधि । प्राचीद्यावापृथिवीब्रह्मणाकृधिस्व१र्ण

शुक्रमुषसोविदिद्युतः ७ सईधानउषसोराम्याअनुस्व१र्णदीदेदरुषेणभानुना ।
होत्राभिरग्निर्मनुषःस्वध्वरोराजाविशामतिथिश्चारुरायवे ८ एवानोअग्नेअमृतेषु
पूर्व्यधीष्पीपायबृहद्दिवेषुमानुषा । दुहानाधेनुर्वृजनेषुकारवेत्मनाशतिनंपुरुरूपं-
मिषणि ९ वयमग्नेअर्वतावासुवीर्यंब्रह्मणावाचितयेमाजनाँअति । अस्माकंद्यु-
म्नमधिपञ्चकृष्टिषूच्चास्व१र्णशुशुचीतदुष्टरम् १० सनोबोधिसहस्यप्रशंस्योयस्मिं-
न्त्सुजाताइषयन्तसूरयः । यमग्नेयज्ञमुपयन्तिवाजिनोनित्येतोकेदीदिवांसंस्वे-
दमे ११ उभयासोजातवेदःस्यामतेस्तोतारोअग्नेसूरयश्चशर्मणि । वस्वोरायःपुरु-
श्चन्द्रस्यभूयसःप्रजावतःस्वपत्यस्यशग्धिनः १२ येस्तोतृभ्योगोअग्रामश्वपेशस-
मग्नेरातिमुपसृजन्तिसूरयः । अस्माञ्चतांश्चप्रहिनेषिवस्यआबृहद्वदेमविदथेसु-
वीराः १३ ॥ २१ ॥

समिद्ध एकादश गृत्समद आप्रं जगती ।

३ समिंद्धोअग्निर्निहिंतःपृथिव्यांप्रत्यङ्विश्वांनिभुवंनान्यस्थात् । होतांपाव
कःप्रदिवंःसुमेधादेवोदेवान्यंजत्वग्निरर्हन् १ नराशंसःप्रतिधामांन्यञ्जन्तिस्रोदिवः-
प्रतिंमह्नास्वर्चिः । घृतप्रुषामनंसाहव्यमुन्दन्मूर्धन्यज्ञस्यसमंनक्तुदेवान् २ ईळितो
अंग्नेमनंसानोअर्हन्देवान्यंक्षिमानुंषात्पूर्वोअद्य । सआवंहमरुतांशर्धोअच्युंतमि-
न्द्रंनरोबर्हिषदंयजध्वम् ३ देवंबर्हिर्वर्धमानंसुवीरंस्तीर्णंरायेसुभरंवेद्यस्याम् ।
घृतेनाक्तंवंसवःसीदतेदंविश्वेदेवाआदित्यायज्ञियांसः ४ विश्रंयन्तामुर्वियाहूयमां-
नाद्वारोदेवीःसुंप्रायणानमोभिः । व्यचंस्वतीर्विप्रंथन्तामजुर्यावर्णंपुनानायशसं-
सुवीरंम् ५ ॥ २२ ॥ साध्वपांसिसनतानउक्षितेउषासानक्तांवय्यैवरण्विते । तं-
तुंततंसंवयंन्तीसमीचीयज्ञस्यपेशंःसुदुघेपयंस्वती ६ दैव्याहोतारांप्रथमाविदुष्टंर

ऋजुर्यक्षतः सम्मृचा वपुष्टरा । देवान्यजन्तावृतुथा समञ्जतो नाभा पृथिव्या अधि सा-
नुषु त्रिषु ७ सरस्वती साधयन्ती धियं न इळा देवी भारती विश्वतूर्तिः । तिस्रो देवीः
स्वधया बर्हिरेदमच्छिद्रं पान्तु शरणं निषद्य ८ पिशङ्गरूपः सुभरो वयोधाः श्रुष्टी वीरो
जायते देवकामः । प्रजां त्वष्टा वि ष्यतु नाभिमस्मे अथा देवानामप्येतु पाथः ९ वन-
स्पतिरवसृजन्नुप स्थादग्निर्हविः सूदयाति प्र धीभिः । त्रिधा समक्तं नयतु प्रजानन्दे-
वेभ्यो दैव्यः शमितोप हव्यम् १० घृतं मिमिक्षे घृतमस्य योनिर्घृते श्रितो घृतम्वस्य
धाम । अनुष्वधमा वह मादयस्व स्वाहाकृतं वृषभ वक्षि हव्यम् ११ ॥ २३ ॥

हुवे नव भार्गवोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ हुवे वः सुद्योत्मानं सुवृक्तिं विशामग्निमतिथिं सुप्रयसम् । मित्र इव यो दिधिषा-

य्यो॒भुद्दे॒वआदे॑वे॒जने॑जा॒तवे॑दाः १ इ॒मंवि॒धन्तो॑अ॒पांस॒धस्थे॑द्वि॒ताद॑धु॒र्भृग॑वोवि॒क्ष्वा॒-
३॒ योः । ए॒षविश्वा॑न्य॒भ्य॑स्तु॒भूमा॑दे॒वाना॑म॒ग्निर॑र॒तिर्जी॒राश्वः॑ २ अ॒ग्निंदे॒वासो॒मानु॑-
षीषुवि॒क्षुप्रि॒यंधुः॑क्षे॒ष्यन्तो॒नमि॒त्रम् । सदी॑दयदुश॒तीरूर्म्या॒आद॒क्षाय्यो॒योदास्व॑ते॒
दम॒आ ३ अ॒स्यर॒ण्वास्वस्ये॑वपु॒ष्टिःसंदृ॑ष्टिरस्यहिया॒नस्य॒दक्षोः॑ । वियोभरि॑भ्र॒-
दोष॑धीषुजि॒ह्वामत्यो॒नरथ्यो॑दोधवीति॒वारा॑न् ४ आयन्मे॒अभ्वं॑व॒नदः॒पन॑न्तोशि॒-
ग्भ्यो॒नामि॑मीत॒वर्ण॑म् । सचि॒त्रेण॑चिकिते॒रंसु॑भा॒साजु॑जु॒र्वाँयोमुहु॒रायुवा॒भूत् ५
॥ २४ ॥ आयोवना॑तातृषा॒णोनभाति॒वार्णप॒थार॒थ्ये॑वस्वानीत् । कृ॒ष्णाध्वा॒तपू॑
र॒ण्वश्चि॑केत॒द्यौरि॑व॒स्मय॑मानो॒नभो॑भिः ६ सयोव्यस्था॑द॒भिदक्ष॑दु॒र्वींप॒शुर्नैति॑स्व॒-
युरगो॑पाः । अ॒ग्निःशो॒चिष्माँ॑अत॒सान्यु॒ष्णन्कृ॒ष्णव्य॑थिरस्वदय॒न्नभूम॑ ७ नूते॒पूर्व॒-
स्याव॑सो॒अधी॑तौतृ॒तीये॑वि॒दथे॒मन्म॑शंसि । अ॒स्मेअ॑ग्नेसं॒यद्वी॑रंबृ॒हन्तं॑क्षु॒मन्तं॒वाजं॑

स्वपत्यंरयिंदाः ८ त्वयायथागृत्समदासोअग्नेगुहावन्वन्तउपराँअभिष्युः । सु-
वीरासोअभिमातिषाहःस्मत्सूरिभ्योगृणतेतद्वयोधाः ९ ॥ २५ ॥

होताऽष्टौ भार्गवोऽग्निरनुष्टुप् ।

५ होताजनिष्टचेतनःपितापितृभ्यऊतये । प्रयक्षञ्जेन्यंवसुंशकेमवाजिनोय-
मम् १ आयस्मिन्त्सप्तरश्मयस्ततायज्ञस्यनेतरि । मनुष्वद्दैव्यमष्टमंपोतावि-
श्वंतदिन्वति २ दधन्वेवायदीमनुवोचद्ब्रह्माणिवेरुतत् । परिविश्वानिकाव्या
नेमिश्चक्रमिवाभवत् ३ साकंहिशुचिनाशुचिःप्रशास्ताक्रतुनाजनि । विद्वाँअ-
स्यव्रताध्रुवावयाइवानुरोहते ४ ताअस्यवर्णमायुवोनेष्टुःसचन्तधेनवः । कुवि-
त्तिसृभ्यआवरंस्वसारोयाइदंययुः ५ यदीमातुरुपस्वसाघृतंभरन्त्यस्थित । तासा-
मध्वर्युरागतौयवोवृष्टीवमोदते ६ स्वःस्वायधायसेकृणुतामृत्विगृत्विजम् ।

स्तोमंयज्ञंचादरंवनेमाररिमावयम् ७ यथाविद्वाँअरंकरद्विश्वेभ्योयजतेभ्यः ।
अयमंग्नेत्वेअपियंयज्ञंचंकृमावयम् ८ ॥ २६ ॥

इमां मेऽष्टौ भार्गवोऽग्निर्गायत्री ।

६ इमांमेअग्नेसमिधंमिमामुपसदंवनेः । इमाऊषुश्रुधीगिरंः १ अयातेअग्ने
विधेमोर्जोनपादश्वंमिष्टे । एनासूक्तेनंसुजात २ तंत्वांगीर्भिर्गिर्वणसंद्रविणस्युं
द्रविणोदः । सपर्येमंसपर्यवंः ३ सबोधिसूरिर्मघवावसुंपतेवसुदावन् । युयोध्यंस्
स्मद्द्वेषांसि ४ सनोंवृष्टिंदिवस्परिसनोवाजंमनर्वाणंम् । सनंःसहस्त्रिणीरिषंः ५
ईळांनायावस्यवेयविष्ठदूतनोगिरा । यजिंष्ठहोतरागंहि ६ अन्तर्ह्यंग्नईयंसेविद्वा-
जन्मोभयांकवे । दूतोजन्येंवमित्र्यंः ७साविद्वाँआचांपिप्रयोयक्षिचिकित्वआनुषक् ।
आचास्मिन्त्संत्सिबर्हिषिं ८ ॥ २७ ॥

श्रेष्ठं षड्भार्गवोऽग्निर्गायत्री ।

७ श्रेष्ठंयविष्ठभारताग्नेद्युमन्तमाभर । वसोपुरुस्पृहंरयिम् १ मानोअराति-
रीशतदेवस्यमर्त्यस्यच । पर्षितस्याउतद्विषः २ विश्वाउतत्वयावयंधाराउदन्या
इव । अतिगाहेमहिद्विषः ३ शुचिःपावकवन्द्योऽग्नेबृहद्विरोचसे । त्वंघृतेभिरा-
हुतः ४ त्वंनोअसिभारताग्नेवशाभिरुक्षभिः । अष्टापदीभिराहुतः ५ द्रन्नःसर्पि-
रासुतिःप्रत्नोहोतावरेण्यः । सहसस्पुत्रोअद्भुतः ६ ॥ २८ ॥

वाजयन्निव षट् गृत्समदोऽग्निर्गायत्री ।

८ वाजयन्निवनूरथान्योगाँअग्नेरुपस्तुहि । यशस्तमस्यमीढुषः १ यःसुनीथो
ददाशुषेऽजुर्योजरयन्नरिम् । चारुप्रतीकआहुतः २ यउश्रियादमेष्वादोषोषसिप्रश-
स्यते । यस्यव्रतंनमीयते ३ आयःस्वर्णभानुनाचित्रोविभात्यर्चिषा । अञ्जानो

अजैरैरभि ४ अत्रिमनुंस्वराज्यमग्निमुक्था निंवावृधुः । विश्वाअधिश्रियोंदधे ५
अग्नेरिन्द्रंस्यसोमंस्यदेवानांमूतिभिर्वयम् । अरिंष्यन्तःसचेमह्यभिष्यांमपृत-
न्यतः ६ ॥ २१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

निहोताजोहूत्रःश्रुधिसैकैन्द्रंविराट्स्थानमृतेन्सांयोजातःपञ्चोनऋतुःसप्तोनान्सात्रिष्टुबध्वर्यवोद्वाद-
शमघदशमवोनवान्सात्रिष्टुप्तदस्मैद्वित्रिष्टुबन्तंप्रातरपायिवयन्तेसनोविराड्रूपाविश्वजितेषट्त्रिष्टुबन्तंत्रि-
कद्रुकेषुचतुष्कमष्ट्याद्यातिशाक्करमन्सााष्टिर्वा गणानामेकोनाब्राह्मणस्पत्यंहबार्हस्पत्यावैश्वदेव्यन्सास्तु
दृष्टलिङ्गाःपञ्चदश्यन्त्येत्रिष्टुभौ ।

निहोता षड् गृत्समदोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ ओम् निहोतांहोतृषदंनेविदानस्त्वेषोदीदिवाँअंसदत्सुदक्षः । अदंब्धव्रत-
प्रमतिर्वसिंष्ठःसहस्रंभरःशुचिंजिह्वोअग्निः १ त्वंदूतस्त्वमुंनःपरस्पास्त्वंवस्य

आवृषभप्रणेता । अग्नेतोकस्यनस्तनेतनूनामप्रयुच्छन्दीद्यद्बोधिगोपाः २ विधेम
तेपरमेजन्मन्नग्नेविधेमस्तोमैरवरेसधस्थे । यस्माद्योनेरुदारिथायजेतंप्रत्वेहवींषि
जुहुरेसमिद्धे ३ अग्नेयजस्वहविषायजीयाञ्छ्रुष्टीदेष्णमभिगृणीहिराधः । त्वंह्यसि
रयिपतीरयीणांत्वंशुक्रस्यवचसोमनोता ४ उभयंतेनक्षीयतेवसव्यंदिवेदिवेजाय-
मानस्यदस्म । कृधिक्षुमन्तंजरितारमग्नेकृधिपतिंस्वपत्यस्यरायः ५ सैनानीकेन
सुविदत्रोअस्मेयष्टादेवाँआयजिष्ठःस्वस्ति । अदब्धोगोपाउतनःपरस्पाअग्नेद्युम-
दुतरेवद्दिदीहि ६ ॥ १ ॥

जोहूत्रः षड् गृत्समदोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१० जोहूत्रोअग्निःप्रथमःपितेवेळस्पदेमनुषायत्समिद्धः । श्रियंवसानोअमृ-
तोविचेतामर्मृजेन्यःश्रवस्यः१ःसवाजी १ श्रूयाअग्निश्चित्रभानुर्हवंमेविश्वाभिर्गी-

भिरमृतोविचेताः । १श्यावारथंवहतोरोहिताघोतारुषाहचक्रेविभृत्रः २ उत्ताना-
यामजनयन्त्सुषूतंभुवदग्निः पुरुपेशासुगर्भः । शिरिणायांचिदक्तुनामहोभिरप-
रीवृतोवसतिप्रचेताः ३ जिघर्म्यग्निंहविषाघृतेनप्रतिक्षियन्तंभुवनानिविश्वा ।
पृथुंतिरश्चावयसाबृहन्तंव्यचिष्ठमन्नैरभसंदृशानम् ४आविश्वतःप्रत्यञ्चंजिघर्म्यर-
क्षसामनसातज्जुषेत । मर्यश्रीःस्पृहयद्वर्णोअग्निर्नाभिमृशेतन्वा३जर्भुराणः ५
ज्ञेयाभागंसहसानोवरेणत्वादूतासोमनुवद्वदेम । अनूनमग्निंजुह्वावचस्यामधु-
पृचंधनसाजोहवीमि ६ ॥ २ ॥

श्रुध्येकविंशतिर्गृत्समद इन्द्रो विराट्स्थाना त्रिष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११ श्रुधीहवमिन्द्रमारिषण्यःस्यामतेदावनेवसूनाम् । इमाहित्वामूर्जोवर्ध-
यन्तिवसूयवःसिन्धवोनक्षरन्तः १सृजोमहीरिन्द्रयाअपिन्वःपरिष्ठिताअहिनाशूर

पूर्वीः । अमर्त्यंचिद्दासंमन्यमानमवाभिनदुक्थैर्वावृधानः २ उक्थेष्विन्नुशूरयेषु
चाकन्स्तोमेष्विन्द्ररुद्रियेषुच । तुभ्येदेतायासुमन्दसानःप्रवायवेसिस्रतेनशुभ्राः ३
शुभ्रंनुतेशुष्मंवर्धयन्तःशुभ्रंवज्रंबाह्वोर्दधानाः । शुभ्रस्त्वमिन्द्रवावृधानोअस्मे
दासीर्विशःसूर्येणसह्याः ४ गुहाहितंगुह्यंगूळ्हमप्स्वपीवृतंमायिनंक्षियन्तम् । उतो
अपो द्यांतस्तभ्वांसमहन्नहिंशूरवीर्येण ५ ॥ ३ ॥ स्तवानुतइन्द्रपूर्व्यामहान्युत
स्तवामनूतनाकृतानि । स्तवावज्रंबाह्वोरुशन्तंस्तवाहरीसूर्यस्यकेतू ६ हरीनु
तइन्द्रवाजयन्ताघृतश्चुतंस्वारमस्वार्ष्टाम् । विसमनाभूमिरप्रथिष्टारंस्तपर्वतश्चि-
त्सरिष्यन् ७ निपर्वतःसाद्यप्रयुच्छन्त्संमातृभिर्वावशानोअक्रान् । दूरेपारेवाणीं
वर्धयन्तइन्द्रेषितांधमनिंपप्रथन्नि ८ इन्द्रोमहांसिंधुमाशयानंमायाविनंवृत्रमस्-
फुरन्निः । अरेजेतांरोदसीभियानेकनिक्रदतोवृष्णोअस्यवज्रात् ९ अरोरवीद्वृ-

ष्णोअस्यवज्रोऽमानुषंयन्मानुषोनिजूर्वात् । निमायिनोदानवस्यमायाअपाद-
यत्पपिवान्त्सुतस्य १० ॥ ४ ॥ पिबापिबेदिन्द्रशूरसोमंमन्दन्तुत्वामन्दिनः
सुतासः । पृणन्तस्तेकुक्षीवर्धयन्त्वित्थासुतःपौरइन्द्रमाव ११ त्वेइन्द्राप्यभूमवि-
प्राधियंवनेमऋतयासपन्तः । अवस्यवोधीमहिप्रशस्तिंसद्यस्तेरायोदावनेस्याम
१२ स्यामतेतइन्द्रयेतऊतीअवस्यवऊर्जंवर्धयन्तः । शुष्मिन्तमंयंचाकनामदेवा
स्मेरयिंरासिवीरवन्तम् १३ रासिक्षयंरासिमित्रमस्मेरासिशर्धइन्द्रमारुतंनः ।
सजोषसोयेचमन्दसानाःप्रवायवःपान्त्यग्रणीतिम् १४ व्यन्त्विन्नुयेषुमन्दसान-
स्तृपत्सोमंपाहिद्रह्यदिन्द्र । अस्मान्त्सुपृत्स्वातरुत्रावर्धयोद्यांबृहद्भिरर्कैः १५॥५॥
बृहन्तइन्नुयेतेतरुत्रोक्थेभिर्वासुम्नमाविवासान् । स्तृणानासोबर्हिःपस्त्यावत्त्वो-
ताइदिन्द्रवाजमग्मन् १६ उग्रेष्विन्नुशूरमन्दसानस्त्रिकद्रुकेषुपाहि सोममिन्द्र ।

प्रदोधुवच्छ्मश्रुषुप्रीणानोयाहिहरिभ्यांसुतस्यपीतिम् १७ धिष्वा शवःशूरयेनवृ-
त्रमवाभिनद्दानुमौर्णवाभम् । अपावृणोर्ज्योतिरार्यायनिसव्यतःसादिदस्युरिन्द्र
१८ सनेमयेतऊतिभिस्तरन्तोविश्वाःस्पृधआर्येणदस्यून् । अस्मभ्यंतत्त्वाष्ट्रंवि-
श्वरूपमरन्धयःसाख्यस्यत्रिताय १९ अस्यसुवानस्यमन्दिनस्त्रितस्यन्यर्बुदंवावृ-
धानोअस्तः । अवर्तयत्सूर्योनचक्रंभिनद्वलमिन्द्रोअङ्गिरस्वान् २० नूनंसातेप्रति-
वरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्वदेम
विदथेसुवीराः २१ ॥ ६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीये मण्डलेप्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

यो जातः पञ्चदश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१२ योजातएवप्रथमोमनस्वान्देवोदेवान्क्रतुनापर्यभूषत् । यस्यशुष्माद्रो-
दसीअभ्यसेतांनृम्णस्यमह्नासजनासइन्द्रः १ यःपृथिवींव्यथमानामदृंहद्यःपर्व-

तान्प्रकुपिताँ अरम्णात् । योअन्तरिक्षंविममेवरीयोयोद्यामस्तभ्नात्सजनासइन्द्रः २
योहत्वाहिमरिणात्सप्तसिन्धून्योगाउदाजदपधावलस्य । योअश्मनोरन्तरग्निंज
जानसंवृक्समत्सुसजनासइन्द्रः ३ येनेमाविश्वाच्यवनाकृतानियोदासंवर्णमधं-
रंगुहाकः । श्वघ्नीवयोजिगीवाँल्लक्षमाददर्यःपुष्टानिसजनासइन्द्रः ४ यंस्मापृच्छन्ति
कुहसेतिघोरमुतेमाहुर्नैषोअस्तीत्येनम् । सोअर्यःपुष्टीर्विजइवामिनातिश्रदस्मै
धत्तसजनासइन्द्रः ॥ ५ ॥ ७ ॥ योरध्रस्यचोदितायःकृशस्ययोब्रह्मणोनाधमान-
स्यकीरेः । युक्तग्राव्णोयोऽवितासुशिप्रःसुतसोमस्यसजनासइन्द्रः ६ यस्याश्वासः
प्रदिशियस्यगावोयस्यग्रामायस्यविश्वेरथासः । यःसूर्ययउषसंजजानयो
अपांनेतासजनासइन्द्रः ७ यंक्रन्दसीसंयतीविह्वयेतेपरेऽवरउभयाअमित्राः ।
समानंचिद्रथमातस्थिवांसानानाहवेतेसजनासइन्द्रः ८ यस्मान्नऋतेविजयन्तेज-

नासोयंयुध्यमानाअवसेहवन्ते । योविश्वस्यप्रतिमानंबभूवयोअच्युतच्युत्सज-
नासइन्द्रः ९ यःशश्वतोमह्येनोदधानानमन्यमानाञ्छर्वाजघान । यःशर्धते
नानुददातिशृध्यांयोदस्योर्हन्तासजनासइन्द्रः १०॥८॥ यःशम्बरंपर्वतेषुक्षियन्तं
चत्वारिंश्यांशरद्यन्वविन्दत् । ओजायमानंयोअहिंजघानदानुंशयानंसजनास
इन्द्रः ११ यःसप्तरश्मिर्वृषभस्तुविष्मानवासृजत्सर्तवेसप्तसिन्धून् । योरौहिण-
मस्फुरद्वज्रबाहुर्द्यामारोहन्तंसजनासइन्द्रः १२ द्यावाचिदस्मैपृथिवीनमेतेशुष्मा-
च्चिदस्यपर्वताभयन्ते । यःसोमपानिचितोवज्रबाहुर्योवज्रहस्तःसजनास
इन्द्रः १३ यःसुन्वन्तमवतियःपचन्तंयःशंसन्तंयःशशमानमूती । यस्यब्रह्मवर्धनं
यस्यसोमोयस्येदंराधःसजनासइन्द्रः १४ यःसुन्वतेपचतेदुध्रआचिद्वाजंदर्दर्षि
सकिलासिसत्यः । वयंतइन्द्रविश्वहप्रियासःसुवीरासोविदथमावदेम १५॥१॥

 ऋतुस्त्रयोदश गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१२ ऋतुर्जनित्री तस्या अपस्परि मक्षू जात आविशद्यासु वर्धते । तदाहना अभ-
॥ ६४ ॥ वत्पिप्युषी पयोंऽशोः पीयूषं प्रथमं तदुक्थ्यम् १ सध्रीमा यन्ति परि बिभ्रतीः पयो विश्व-
प्स्न्याय प्र भरन्त भोजनम् । समानो अध्वा प्रवतामनुष्यदे यस्ताकृणोः प्रथमं सा-
स्युक्थ्यः २ अन्वेको वदति यद्ददाति तद्रूपा मिनन्तदपा एक ईयते । विश्वा एकस्य
विनुदस्तितिक्षते यस्ताकृणोः प्रथमं सास्युक्थ्यः ३ प्रजाभ्यः पुष्टिं विभजन्त आसते
रयिमिव पृष्ठं प्रभवन्तमायते । असिन्वन्दंष्ट्रैः पितुरत्ति भोजनं यस्ताकृणोः प्रथमं सा
स्युक्थ्यः ४ अधाकृणोः पृथिवीं संदृशे दिवे यो धौतीनामहिहन्नारिणक्पथः । तं त्वा
स्तोमेभिरुदभिर्न वाजिनं देवं देवा अजनन्त्सास्युक्थ्यः ५ ॥ १० ॥ यो भोजनं च
दयसे च वर्धनमार्द्रादा शुष्कं मधुमद्दुदोहिथ । स शेवधिं नि दधिषे विवस्वति विश्वस्यैक ॥ ६५ ॥

ईशिषेसास्युकथ्यः ६ यःपुष्पिणीश्चप्रस्वश्चधर्मणाधिदानेव्यवनीरधारयः ।
यश्चासमाअजनोदिद्युतोदिवउरुरूर्वाँअभितःसास्युकथ्यः ७ योनार्मरंसहवसुं
निहन्तवेपृक्षायचदासवेशायचावहः । ऊर्जयन्त्याअपरिविष्टमास्यमुतैवाद्यपुरु-
कृत्सास्युकथ्यः ८ शतंवायस्यदशसाकमाद्यएकस्यश्रुष्टौयद्धचोदमाविथ । अर-
ज्जौदस्यून्त्समुनब्दभीतयेसुप्राव्योअभवःसास्युकथ्यः ९ विश्वेदनुरोधनाअस्य-
पौंस्यंददुरस्मैदधिरेकृत्नवेधनम् । षळस्तभ्नाविष्टिरःपञ्चसंदृशःपरिपरोअभवःसा-
स्युकथ्यः १० ॥ ११ ॥ सुप्रवाचनंतववीरवीर्य१यदेकेनक्रतुनाविन्दसेवसु ।
जातूष्ठिरस्यप्रवयःसहस्वतोयाचकर्थसेन्द्रविश्वास्युकथ्यः ११ अरमयःसरपस-
स्तरायकंतुर्वीतयेचवय्यायचस्रुतिम् । नीचासन्तमुदनयःपरावृजंप्रान्धंश्रोणं

श्रवयन्त्सास्युक्थ्यः १२ अस्मभ्यंतद्वंसोदानायराधःसमर्थयस्वबहुतेवसव्यम् ।
इन्द्रयच्चित्रंश्रवस्याअनुद्यून्बृहद्वदेमविदथेसुवीराः १३ ॥ १२ ॥

अध्वर्यवो द्वादश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१४ अध्वर्यवोभरतेन्द्रायसोममामत्रेभिःसिञ्चतामद्यमन्धः । कामीहिवीरः
सदमस्यपीतिंजुहोतवृष्णेतदिदेषवष्टि १ अध्वर्यवोयोअपोवव्रिवांसंवृत्रंजघाना-
शन्येववृक्षम् । तस्माएतंभरततद्वशायँएषइन्द्रोअर्हतिपीतिमस्य २ अध्वर्यवोयो
दृभीकंजघानयोगाउदाजदपहिवलंवः । तस्माएतमन्तरिक्षेनवातमिन्द्रंसोमैरो-
र्णुतजूर्नवस्त्रैः ३ अध्वर्यवोयउरणंजघाननवचख्वांसंनवतिंचबाहून् । योअर्बुद-
मवनीचाबबाधेतमिन्द्रंसोमस्यभृथेहिनोत ४ अध्वर्यवोयःस्वश्नंजघानयःशुष्ण-
मशुषंयोव्यंसम् । यःपिप्रुंनमुचिंयोरुधिक्रांतस्माइन्द्रायान्धसोजुहोत ५ अध्व-

र्यवोयःशतंशम्बरस्यपुरोबिभेदाश्मनेवपूर्वीः । योवर्चिनःशतमिन्द्रःसहस्रमपा-
वपद्भरतासोममस्मै ६ ॥ १३ ॥ अध्वर्यवोयःशतमासहस्रंभूम्याउपस्थेऽव-
पज्जघन्वान् । कुत्सस्यायोरतिथिग्वस्यवीरान्न्यावृणग्भरतासोममस्मै ७ अध्व-
र्यवोयन्नरःकामयाध्वेश्रुष्टीवहन्तोनशथातदिन्द्रे । गभस्तिपूतंभरतश्रुतायेन्द्राय
सोमंयज्यवोजुहोत ८ अध्वर्यवःकर्तनाश्रुष्टिमस्मैवनेनिपूतंवनउन्नयध्वम् । जु-
षाणोहस्त्यमभिवावशेवइन्द्रायसोमंमदिरंजुहोत ९ अध्वर्यवःपयसोधर्यथागोः
सोमेभिरींपृणताभोजमिन्द्रम् । वेदाहमस्यनिभृतंमएतद्दित्सन्तंभूयोयजतश्चि-
केत १० अध्वर्यवोयोदिव्यस्यवस्वोयःपार्थिवस्यक्षम्यस्यराजा । तमूर्दरंनपृणता
यवेनेन्द्रंसोमेभिस्तदपोवोअस्तु ११ अस्मभ्यंतद्वसोदानायराधःसमर्थयस्वबहुते
वसव्यम् । इन्द्रयच्चित्रंश्रवस्याअनुद्यून्बृहद्वदेमविदथेसुवीराः १२ ॥ १४ ॥

प घ दश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१५ प्रघान्वंस्यमहतोमहानिसत्यासत्यस्यकरणानिवोचम् । त्रिकद्रुकेष्व-
पिबत्सुतस्यास्यमदेअहिमिन्द्रोजघान १ अवंशेद्यामस्तभायद्बृहन्तमारोदसीअपृ-
णदन्तरिक्षम् । सधारयत्पृथिवींपप्रथच्चसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार २ सद्मेवप्राचो
विमिमायमानैर्वज्रेणखान्यतृणन्नदीनाम् । वृथासृजत्पथिभिर्दीर्घयाथैःसोमस्य
तामदइन्द्रश्चकार ३ सप्रवोळ्हॄन्परिगत्यादभीतेर्विश्वमधागायुधमिद्धेअग्नौ । संगो-
भिरश्वैरसृजद्रथेभिःसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ४ सईंमहींधुनिमेतोररम्णात्सोअ-
स्नातॄनपारयत्स्वस्ति । तउत्स्नायरयिमभिप्रतस्थुःसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ५
॥ १५ ॥ सोदञ्चंसिन्धुमरिणान्महित्वावज्रेणानउषसःसंपिपेष । अजवसोजवि-
नीभिर्विवृश्चन्त्सोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ६ सविद्वाँअपगोहंकनीनामाविर्भवन्नुद-

तिष्ठत्परावृक् । प्रतिश्रोणःस्थाद्व्यनगचष्टसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ७ भिनद्व-
लमङ्गिरोभिर्गृणानोविपर्वतस्यदृंहितान्यैरत् । रिणग्रोधांसिकृत्रिमाण्येषांसोमस्य
तामदइन्द्रश्चकार ८ स्वप्नेनाभ्युप्याचुमुरिंधुनिंचजघन्थदस्युंप्रदभीतिमावः ।
रम्भीचिदत्रविविदेहिरण्यंसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ९ नूनंसातेप्रतिवरंजरित्रेदु-
हीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्वदेमविदथे
सुवीराः १० ॥ १६ ॥

प्र वो नव गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१६ प्रवःसतांज्येष्ठतमायसुष्टुतिमग्नाविवसमिधानेहविर्भरे । इन्द्रमजुर्यंज-
रयन्तमुक्षितंसनाद्युवानमवसेहवामहे १ यस्मादिन्द्राद्बृहतःकिंचनेमृतेविश्वा-
न्यस्मिन्त्संभृताधिवीर्या । जठरेसोमंतन्वी३सहोमहोहस्तेवज्रंभरतिशीर्षणि-

क्रतुम् २ नक्षोणीभ्यांपरिभ्वेंतइन्द्रियंनसंमुद्रैःपर्वतैरिन्द्रतेरथः । नतेवज्रमन्वं-
श्नोतिकश्चनयदाशुभिः पतंसियोजनापुरु ३ विश्वेह्यंस्मैयजतायधृष्णवेक्रतुंभ-
रन्तिवृषभायसश्चते । वृषायजस्वहविषांविदुष्टरःपिबेन्द्रसोमंवृषभेणभानुनां ४
वृष्णःकोशःपवतेमध्वंऊर्मिर्वृषभान्नायवृषभायपातंवे । वृषंणाध्वर्यूवृषभासोअद्रं-
योवृषंणंसोमंवृषभायंसुष्वति ५ ॥ १७ ॥ वृषांतेवज्रंउततेवृषारथोवृषंणाहरींवृष-
भाण्यायुंधा । वृष्णोमदंस्यवृषभत्वमीशिषइन्द्रसोमंस्यवृषभस्यंतृप्णुहि ६ प्रते
नावंनसमंनेवचस्युवंब्रह्मणायामिसवंनेषुदाधृंषिः । कुविन्नोअस्यवचंसोनिबोधिं-
षदिन्द्रमुत्संनवसुंनःसिचामहे ७ पुरासंबाधादभ्यावंवृत्स्वनोधेनुर्नवत्संयवंसस्य
पिप्युषीं । सकृत्सुतेसुमतिभिःशतक्रतोसंपत्नींभिर्नवृषंणोनसीमहि ८ नूनंसाते

प्रतिवरंजारित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्ग-
देमविदथेसुवीराः ९ ॥ १८ ॥

तदस्मै नव गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१७ तदस्मैनव्यमङ्गिरस्वदर्चतशुष्माचदस्यप्रत्नथोदीरते । विश्वायद्गोत्रास-
हंसापरीवृतामदेसोमस्यदृंहितान्यैरयत् १ सभूतुयोहप्रथमायधायसओजोमि-
मानोमहिमानमातिरत् । शूरोयोयुत्सुतन्वंपरिव्यतशीर्षणिद्यांमहिनाप्रत्यमु-
ञ्चत २ अधाकृणोःप्रथमंवीर्यंमहद्यदस्याग्रेब्रह्मणाशुष्ममैरयः। रथेष्ठेनहर्यश्वेनवि-
च्युताःप्रजीरयःसिस्रतेसध्र्य १ कपृथक् ३ अधायोविश्वाभुवनाभिमज्मनेशान-
कृत्प्रवयाअभ्यवर्धत । आद्रोदसीज्योतिषावह्निरातनोत्सीव्यन्तमांसिदुधितास-
मव्ययत् ४ सप्राचीनान्पर्वतान्दृंहदोजसाधराचीनमकृणोदपामपः । अधारय-

त्पृथिवीं विश्वधायसमस्तभ्नान्मायया द्यामवस्रसः ५ ॥ ११ ॥ सास्मा अरं बाहु-
भ्यां यं पिताकृणोद्विश्वस्मादा जनुषो वेदसस्परि । येना पृथिव्यां नि क्रिविं शयध्यै
वज्रेण हत्व्यवृणक्तुविष्वणिः ६ अमाजूरिव पित्रोः सचा सती समानादा सदसस्त्वा-
मिये भगम् । कृधि प्रकेतमुप मास्या भर दद्धि भागं तन्वो३ येन मामहः ७ भोजं
त्वामिन्द्र वयं हुवेम ददिष्ट्वमिन्द्रापांसि वाजान् । अविड्ढीन्द्र चित्रया न ऊती कृधि वृष-
न्निन्द्र वस्यसो नः ८ नूनं सा ते प्रति वरं जरित्रे दुहीयदिन्द्र दक्षिणा मघोनी । शिक्षा
स्तोतृभ्यो माति धग्भगो नो बृहद्वदेम विदथे सुवीराः ९ ॥ २० ॥

प्रातर्नव गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१८ प्रातारथो नवो योजि सस्निश्चतुर्युगस्त्रिकशः सप्तरश्मिः । दशारित्रो मनुष्यः स्व-
र्षाः स इष्टिभिर्मतिभी रंह्यो भूत् १ सास्मा अरं प्रथमं स द्वितीयमुतो तृतीयं मनुषः सहो-

ता।अन्यस्यागर्भमन्यऊंजनन्तसोअन्येभिःसचतेजेन्योवृषा २हरीनुकंरथइन्द्रस्य
योजमायैसूक्तेनवचसानवेन । मोषुत्वामत्रबहवोहिविप्रानिरीरमन्यजमानासो
अन्ये ३ आद्वाभ्यांहरिभ्यामिन्द्रयाह्याचतुर्भिराषड्भिर्हूयमानः। आष्टाभिर्दशभिः
सोमपेयमयंसुतःसुमखमामृधस्कः ४ आविंशत्यात्रिंशतायाह्यर्वाङाचत्वारिं-
शताहरिभिर्युजानः।आपञ्चाशतासुरथेभिरिन्द्राषष्ट्यासप्तत्यासोमपेयम् ५॥२१
आशीत्यानवत्यायाह्यर्वाङाशतेनहरिभिरुह्यमानः। अयंहितेशुनहोत्रेषुसोमइन्द्र
त्वायापरिषिक्तोमदाय ६ममब्रह्मेन्द्रयाह्यच्छाविश्वाहरीधुरिधिष्वारथस्य।पुरुत्राहि
विहव्योबभूथास्मिञ्छूरसवनेमादयस्व ७ नमइन्द्रेणसख्यंवियोषदस्मभ्यमस्यद-
क्षिणादुहीत।उपज्येष्ठेवरूथेगभस्तौप्रायेप्रायेजिगीवांसःस्याम ८ नूनंसातेप्रतिवरं

जरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्वदेमवि-
दथेसुवीराः १ ॥ २२ ॥

अपायि नव गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१९ अपाय्यस्यान्धसोमदायमनीषिणःसुवानस्यप्रयसः। यस्मिन्निन्द्रःप्रदिवि
वावृधानओकोदधेब्रह्मण्यन्तश्चनरः १ अस्यमन्दानोमध्वोवज्रहस्तो ऽहिमिन्द्रो
अर्णोवृतंविवृश्चत् । प्रयद्वयोनस्वसराण्यच्छाप्रयांसिचनदीनांचक्रमन्त २ समाहि-
नइन्द्रोअर्णोअपांप्रैरयदहिहाच्छासमुद्रम् । अजनयत्सूर्यंविदद्गाअक्तुनाह्नांवयुना-
निसाधत् ३ सोअप्रतीनिमनवेपुरूणीन्द्रोदाशद्दाशुषेहन्तिवृत्रम् । सद्योयोनृभ्यो
अतसाय्योभूत्पस्पृधानेभ्यःसूर्यस्यसातौ ४ ससुन्वतइन्द्रःसूर्यमादेवोरिणङ्मर्त्या-
यस्तवान् । आयद्रयिंगुहदवद्यमस्मैभरदंशंनैतशोदशस्यन् ५ ॥ २३ ॥ सर-

न्धयत्सदिवःसारथयेशुष्णंमशुषंकुयवंकुत्साय । दिवोदासायनवतिंचनवेन्द्रःपु-
रोव्यैरच्छम्बरस्य ६ एवातइन्द्रोचथमहेमश्रवस्यानत्मनावाजयन्तः । अश्याम-
मतत्साप्तमाशुषाणानमोवधरदेवस्यपीयोः ७ एवातेगृत्समदाःशूरमन्मावस्य-
वोनवयुनानितक्षुः । ब्रह्मण्यन्तइन्द्रतेनवीयइषमूर्जंसुक्षितिंसुम्नमश्युः ८ नूनंसा
तेप्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृ-
हद्वदेमविदथेसुवीराः ९ ॥ २४ ॥

वयं ते नव गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२० वयंतेवयइन्द्रविद्धिषुणःप्रभरामहेवाजयुर्नरथम् । विपन्यवोदीध्यतोमनी-
षासुम्नमियक्षन्तस्त्वावतोनॄन् १ त्वंनइन्द्रत्वाभिरूतीत्वायतोअभिष्टिपासिज-
नान् । त्वमिनोदाशुषोवरूतेत्थाधीरभियोनक्षतित्वा २ सनोयुवेन्द्रोजोहूत्रःस-

त्वांशिवोनरामस्तुपाता । यःशंसन्तंयःशशमानमूतीपचन्तंचस्तुवन्तंचप्रणेषत्
३ तमुस्तुषइन्द्रंतंगृणीषेयस्मिन्पुरावावृधुःशाशदुश्च । सवस्वःकामंपीपरदिया-
नोब्रह्मण्यतोनूतनस्यायोः ४ सोअङ्गिरसामुचथाजुजुष्वान्ब्रह्मातूतोदिन्द्रोगातु-
मिषणन् । मुष्णन्नुषसःसूर्येणस्तवानश्वस्यचिच्छिश्नथत्पूर्व्याणि ५ ॥ २५ ॥
सहश्रुतइन्द्रोनामदेवऊर्ध्वोभुवन्मनुषेदस्मतमः ।अवप्रियमर्शसानस्यसाह्वाञ्छि-
रोभरद्दासस्यस्वधावान् ६ सवृत्रहेन्द्रःकृष्णयोनीःपुरंदरोदासीरैरयद्वि । अजन-
यन्मनवेक्षामपश्चसत्राशंसंयजमानस्यतूतोत् ७ तस्मैतवस्यं१मनुदायिसत्रे-
न्द्रायदेवेभिरर्णसातौ । प्रतियदस्यवज्रंबाह्वोर्धुर्हत्वीदस्यून्पुरआयसीर्नितारीत् ८
नूनंसातेप्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भ-
गोनोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ९ ॥ २६ ॥

विश्वजिते षड् गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२१ विश्वजितेधनजितेस्वर्जितेसत्राजितेनृजितउर्वराजिते । अश्वजितेगो-
जितेअब्जितेभरेन्द्रायसोमंयजतायहर्यतम् १ अभिभुवेऽभिभङ्गायवन्वतेऽषाळ्हा-
यसहमानायवेधसे । तुविग्रयेवह्नयेदुष्टरीतवेसत्रासाहेनमइन्द्रायवोचत २ सत्रा-
साहोजनभक्षोजनंसहश्च्यवनोयुध्मोअनुजोषमुक्षितः । वृतञ्चयःसहुरिर्विक्ष्वारि-
तइन्द्रस्यवोचंप्रकृतानिवीर्या ३ अनानुदोवृषभोदोधतोवधोगम्भीरऋष्वोअसम-
ष्टकाव्यः । रध्रचोदःश्नथनोवीळितःस्पृथुरिन्द्रःसुयज्ञउषसःस्वर्जनत् ४ यज्ञेनगा-
तुमप्तुरोविविद्रिरेधियोहिन्वानाउशिजोमनीषिणः । अभिस्वरानिषदागाअवस्य-
वइन्द्रेहिन्वानाद्रविणान्याशत ५ इन्द्रश्रेष्ठानिद्रविणानिधेहिचित्तिंदक्षस्यसुभग-
त्वमस्मे । पोषंरयीणामरिष्टिंतनूनांस्वाद्मानंवाचःसुदिनत्वमह्नाम् ६ ॥ २७ ॥

त्रिकद्रुकेषु चतुष्कं गृत्समद इन्द्रोऽतिशक्करी । प्रथमाष्टिः । चतुर्थ्यष्टिर्वा ।

२२ त्रिकंद्रुकेषुमहिषोयवांशिरंतुविशुष्मंस्तृपत्सोमंमपिबुद्विष्णुंनासुतंयथा-
वंशत् । सईंममादमहिकर्मकर्तंवेमहामुरुंसैनंसश्चद्देवोदेवंसत्यमिन्द्रंसत्यइन्दुंः १
अधत्विषीमाँअभ्योजंसाक्रिविंयुधाभंवदारोदंसीअपृणदस्यमज्मनाप्रवांवृधे।अधं
त्तान्यंजठरेप्रेमंरिच्यतसैनंसश्चद्देवोदेवंसत्यमिन्द्रंसत्यइन्दुंः २ साकंजातःक्रतुंना-
साकमोजंसाववक्षिथसाकंवृद्धोवीर्यैंःसासहिर्मृधोविचंर्षणिः । दाताराधंःस्तुवते
काम्यंवसुसैनंसश्चद्देवोदेवंसत्यमिन्द्रंसत्यइन्दुंः ३ तवत्यन्नर्यंनृतोऽपंइन्द्रप्रथमंपू-
र्व्यंदिविप्रवाच्यंकृतम् । यद्देवस्यशवंसाप्रारिंणाअसुंरिणन्नपः । भुवद्विश्वंमभ्या-
देवमोजंसाविदादूर्जंशतक्रंतुर्विदादिषंम् ४ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
द्वितीये मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

गणानां त्वैकोनविंशतिर्गृत्समदो जगती । सर्वा लिङ्गोक्तदेवताः । पञ्चदश्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

२३ गणानांत्वागणपंतिंहवामहेकविंकंवीनामुंपमश्रंवस्तमम् । ज्येष्ठराजं
ब्रह्मंणांब्रह्मणस्पतआनंःशृण्वन्नूतिभिंःसीदसादंनम् १ देवाश्चित्तेअसुर्यप्रचेंतसो
बृहंस्पतेयज्ञियंभागमांनशुः । उस्राइंवसूर्योज्योतिंषामहोविश्वेंषामिज्जंनिताब्र-
ह्मंणामसि २ आविबाध्यांपरिरापस्तमांसिचज्योतिंष्मन्तंरथमृतस्यंतिष्ठसि।बृहं-
स्पतेभीममंमित्रदम्भंनंरक्षोहणंगोत्रभिदंस्वर्विदंम् ३ सुनीतिभिंर्नयसित्रायंसेज
नंयस्तुभ्यंदाशान्नतमंहोंअश्नवत् । ब्रह्मद्विषस्तपंनोमन्युमीरंसिबृहंस्पतेमहितत्तें
महित्वनम् ४ नतमंहोनदुंरितंकुतंश्चननारांतयस्तितिरुर्नद्वंयाविनंः । विश्वाइदं-
स्माध्वरसोविबांधसेयंसुंगोपारक्षंसिब्रह्मणस्पते ५ ॥ २१ ॥ त्वंनोंगोपाःपंथिकृ-
द्विंचक्षणस्तवंव्रतायंमतिभिंर्जरामहे । बृहंस्पतेयोनोंअभिह्वरोंदधेस्वातंमंमर्तुदु-

च्छुनाहरस्वती ६ उतवायोनोमर्चयादनागसोऽरातीवामर्तःसानुकोवृकः । बृह-
स्पतेअपतंवर्तयापथःसुगंनोअस्यैदेववीतयेकृधि ७ त्रातारंत्वातनूनांहवामहेऽवं-
स्पर्तरधिवक्तारमस्मयुम् । बृहस्पतेदेवनिदोनिबर्हयमादुरेवाउत्तरंसुम्नमुन्नशन् ८
त्वयावयंसुवृधाब्रह्मणस्पतेस्पार्हावसुमनुष्यादंदीमहि । यानोदूरेतळितोयाअरा-
तयोऽभिसन्तिजम्भयाताअनप्नसः ९ त्वयावयमुत्तमंधीमहेवयोबृहस्पतेपप्रिणा
सस्निनायुजा । मानोदुःशंसोअभिदिप्सुरीशतप्रसुशंसामतिभिस्तारिषीमहि १०
॥ ३० ॥ अनानुदोवृषभोजग्मिराहवंनिष्टप्ताशत्रुंपृतनासुसासहिः । असिस-
त्यऋणयाब्रह्मणस्पतउग्रस्यचिद्दमितावीळुहर्षिणः ११ अदेवेनमनसायोरिष-
ण्यतिशासामुग्रोमन्यमानोजिघांसति । बृहस्पतेमाप्रणक्तस्यनोवधोनिकर्मम-
न्युंदुरेवस्यशर्धतः १२ भरेषुहव्योनमसोपसद्योगन्तावाजेषुसनिताधनंधनम् ।

विश्वाइदर्योअभिदिप्स्वोमृधोबृहस्पतिर्विवर्हारथाँइव १३ तेजिष्ठयातपनी
रक्षसस्तपयेत्वानिदेदधिरेद्दृष्टवीर्यम् । आविस्तत्कृष्वयदसत्तउक्थ्यंबृहस्पतेवि
परिरापोअर्दय १४ बृहस्पतेअतियदर्योअर्हाद्द्युमद्विभातिक्रतुमज्जनेषु । यद्दी-
दयच्छवसऋतप्रजाततदस्मासुद्रविणंधेहिचित्रम् १५ ॥ ३१ ॥ मानःस्तेनेभ्यो
येअभिद्रुहस्पदेनिरामिणोरिपवोऽन्नेषुजागृधुः । आदेवानामोहतेविव्रयोहृदिबृह-
स्पतेनपरःसाम्नोविदुः १६ विश्वेभ्योहित्वाभुवनेभ्यस्परित्वष्टाजनत्साम्नःसाम्नः
कविः । सऋणचिदृणयाब्रह्मणस्पतिर्द्रुहोहन्तामहऋतस्यधर्तरि १७ तवश्रिये
व्यजिहीतपर्वतोगवांगोत्रमुदसृजोयदङ्गिरः । इन्द्रेणयुजातमसापरीवृतंबृहस्पते
निरपामौब्जोअर्णवम् १८ ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययन्तासूक्तस्यबोधितनयंचजिन्व ।

विश्वंतद्भद्रंयदवंन्तिदेवाबृहद्वंदेमविदथेसुवीरांः १८ ॥ ३२ ॥ इति शाकलर्क्संहि-
तायां द्वितीयाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

सेमांषोळशान्त्सात्रिष्टुब्द्वादशीचसैन्द्रीचेन्धानःपञ्चजागतंत्वृजुश्चतुष्कामिमागिरस्त्यूनाकूर्मोगात्सर्मदोहि
वादित्यमिदमेकादशवारुणमुपान्त्सादुःस्वप्ननाशिनीधृतव्रतावैसप्तवैश्वदेवमृतमेकादशजगत्यन्तंषष्ठचैन्द्रा
सोमीसरस्वतित्वमितिसारस्वतोऽर्धर्चोयोनोबार्हस्पसातंवोमारुत्यस्माकंसप्तवैश्वदेवं त्रिष्टुबन्तमस्यमेऽ-
ष्टौजागतंत्र्यनुष्टुबन्तंद्यावापृथिव्येकाद्वैऐन्द्यौत्वाष्ट्र्यौवाद्वेद्वेराकासिनीवाल्योरन्त्सालिङ्गोक्तदेवतातेप-
ञ्चोनारौद्रंधारावरामारुतंत्रिष्टुबन्तमुपेनपोनप्त्रीयंतुभ्यंषळृतव्यंतुजागतंतु ॥

सेमां षोडश गृत्समदो ब्रह्मणस्पतिर्जगती । द्वादश्या इन्द्रश्च । द्वादशीषोडश्यौ त्रिष्टुभौ ।

२४ ॐम् सेमामंविड्ढिप्रभृंतिंयईशिंषेऽयाविंधेमनवंयामहागिरा । यथांनो
मीढ्वान्स्तवंतेसखातवबृहंस्पतेसीषधःसोतनोमतिम् १ योनंत्वान्यनंमन्योजंसो-

तादर्दर्मन्युनाशम्बराणिवि । प्राच्यावयदच्युताब्रह्मणस्पतिराचाविशद्वसुमन्तंवि
पर्वतम् २ तद्देवानांदेवतमायकर्त्वमश्रथ्नन्दृळ्हाव्रदन्तवीळिता । उद्गाआजदभि-
नद्ब्रह्मणावलमगूहत्तमोव्यचक्षयत्स्वः ३ अश्मास्यमवतंब्रह्मणस्पतिर्मधुधार-
मभियमोजसातृणत् । तमेवविश्वेपपिरेस्वर्दृशोबहुसाकंसिसिचुरुत्समुद्रिणम्
४ सनाताकाचिद्भुवनाभवीत्वामाद्भिःशरद्भिर्दुरोवरन्तवः । अयतन्ताचरतोअ-
न्यदन्यदिद्याचकारवयुनाब्रह्मणस्पतिः ५ ॥ १ ॥ अभिनक्षन्तोअभियेतमान
शुर्निधिंपणीनांपरमंगुहाहितम् । तेविद्वांसःप्रतिचक्ष्यानृतापुनर्यतउआयन्तदु-
दीयुराविशम् ६ ऋतावानःप्रतिचक्ष्यानृतापुनरातआतस्थुःकवयोमहस्पथः ।
तेबाहुभ्यांधमितमग्निमश्मनिनकिष्षोअस्त्यरणोजहुर्हितम् ७ ऋतज्येनक्षिप्रेण
ब्रह्मणस्पतिर्यत्रवष्टिप्रतदश्नोतिधन्वना । तस्यसाध्वीरिषवोयाभिरस्यतिनृच-

ऋ. सं.

अ.२अ.७

क्षंसोदृशयेकर्णयोनयः ८ ससंनयःसविंनयःपुरोहितःससुष्टुतःसयुधिब्रह्मणस्प-
॥ ७५ ॥ तिः । चाक्ष्मोयद्वाजंभरतेमतीधनादित्सूर्यस्तपतितप्यतुर्वृथा ९ विभुप्रभुप्रथमं
मेहनावतोबृहस्पतेःसुविदत्राणिराध्या । इमासातानिवेन्यस्यवाजिनोयेनजना
उभयेभुञ्जतेविशः १० ॥ २ ॥ योऽवरेवृजनेविश्वथाविभुर्महामुरण्वःशवसा
ववक्षिथ । सदेवोदेवान्प्रतिपप्रथेपृथुविश्वेदुतापरिभूर्ब्रह्मणस्पतिः ११ विश्वंसत्यं
मघवानायुवोरिदापश्चनप्रमिनन्तिव्रतंवाम् । अच्छेन्द्राब्रह्मणस्पतीहविर्नोऽन्नं
युजेववाजिनाजिगातम् १२ उताशिष्ठाअनुशृण्वन्तिवह्नयःसभेयोविप्रोभरते
मतीधना । वीळुद्वेषाअनुवशऋणमाददिःसहवाजीसमिथेब्रह्मणस्पतिः १३
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावशंसत्योमन्युर्महिकर्माकरिष्यतः । योगाउदाजत्सदिवेवि
चाभजन्महीवरीतिःशवसासरत्पृथक् ॥ १४ ब्रह्मणस्पतेसुयमस्यविश्वहारायः ॥ ७९ ॥

स्यामरथ्यो३वयंस्वतः । वीरेषुवीराँउपपृङ्धिनस्त्वंयदीशानोब्रह्मणावेषिमेहवम्
१५ ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययन्तासूक्तस्यबोधितनयंचजिन्व । विश्वंतद्भद्रंयदवन्ति
देवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १६ ॥ ३ ॥

इन्धानःपञ्च गृत्समदो ब्रह्मणस्पतिर्जगती ।

२५ इन्धानोअग्निंवनवद्वनुष्यतःकृतब्रह्माशूशुवद्रातहव्यइत् । जातेनजात-
मतिसप्रसंसृतेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः १ वीरेभिर्वीरान्वनवद्वनुष्यतोगोभी
रयिंपप्रथद्बोधतित्मना । तोकंचतस्यतनयंचवर्धतेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः २
सिन्धुर्नक्षोदःशिमीवाँऋघायतोवृषेववध्रीँरभिवष्टयोजसा । अग्नेरिवप्रसितिर्नाह
वर्तवेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः ३ तस्माअर्षन्तिदिव्याअसश्चतःससत्वभिः
प्रथमोगोषुगच्छति । अनिभृष्टतविषिर्हन्त्योजसायंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः ४

 तस्मादिद्विश्वेंधुनयन्तसिन्धवोऽच्छिद्राशर्मेंदधिरेपुरूणि । देवानांसुम्नेसुभगःसए-
वतेयथंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः ५ ॥ ४ ॥

ऋजुश्चतुष्कं गृत्समदो ब्रह्मणस्पतिर्जगती ।

२६ ऋजुरिच्छंसोवनवद्वनुष्यतोदेवयन्निददेवयन्तमभ्यंसत् । सुप्रावीरिद्वन-
वत्पृत्सुदुष्टरंयज्वेदयंज्योर्विभंजातिभोजनम् १ यजंस्ववीरप्रविंहिमनायतोभद्रं
मनःकृणुष्ववृत्रतूर्यें । हविष्कृंणुष्वसुभगोयथासंसिब्रह्मणस्पतेरवआवृंणीमहे २
सइज्जनेंनसविशासजन्मनासपुत्रैर्वाजंभरतेधनानृभिः । देवानांयःपितरंमा-
विवासतिश्रद्धामंनाहविषाब्रह्मणस्पतिंम् ३ योअस्मैहव्यैर्घृतवद्भिरविंधत्प्रतं
प्राचानंयतिब्रह्मणस्पतिः । उरुष्यतीमंहसोरक्षंतीरिषोंऽ३होश्चिंदस्माउरुचक्रिर-
द्भुतः ४ ॥ ५ ॥

इमा गिरः सप्तदश कूर्मो गार्त्समदो गृत्समदो वादित्यास्त्रिष्टुप् ।

२७ इ॒मागिर॑आदि॒त्येभ्यो॑घृ॒तस्नूः॑स॒नाद्राज॑भ्योजु॒ह्वा॑जुहोमि । शृ॒णोतु॑मि॒-
त्रोअ॑र्य॒माभगो॑नस्तुविजा॒तोवरु॑णो॒दक्षो॒अंशः॑ १ इ॒मंस्तोमं॒सक्र॑तवोमेअ॒द्यमि॒त्रो
अ॑र्य॒मावरु॑णोजु॒षन्त । आ॒दि॒त्यास॒ःशुच॑यो॒धार॑पूता॒अवृ॑जिनाअनव॒द्याअरि॑ष्टाः २
तआ॑दि॒त्यास॑उ॒रवो॑गभी॒राअद॑ब्धासो॒दिप्स॑न्तोभूर्य॒क्षाः । अ॒न्तःप॑श्यन्तिवृजि॒नो-
तसा॒धुसर्वं॒राज॑भ्यःप॒रमाचि॒दन्ति॑ ३ धा॒रय॑न्तआदि॒त्यासो॒जग॒त्स्थादे॒वाविश्व॑स्य॒
भुव॑नस्यगो॒पाः । दी॒र्घाधियो॒रक्ष॑माणाअसु॒र्य॑मृ॒तावा॑न॒श्चय॑मानाऋ॒णानि॑ ४ वि॒द्या-
मा॑दित्याअव॑सोवोअ॒स्ययद॑र्यमन्भ॒यआचि॑न्मयो॒भु । यु॒ष्माकं॑मित्रावरुणा॒प्रणी॑-
तौ॒परि॒श्वभ्रे॑वदुरि॒तानि॑वृज्याम् ५ ॥ ६ ॥ सु॒गोहि॑वोअर्यमन्मित्र॒पन्था॑अनृ॒क्षरो॑वरुण-
सा॒धुरस्ति॑ । तेना॑दित्या॒अधि॑वोचतानो॒यच्छ॑तानोदुष्परि॒हन्तु॒शर्म॑ ६ पिप॑र्तुनो॒अदि॑-

तीराजपुत्रातिद्वेषांस्यर्यमासुगेभिः । बृहन्मित्रस्यवरुणस्यशर्मोपस्यामपुरुवीरा
अरिष्टाः ७ तिस्रोभूमीर्धारयन्त्रीँरुतद्यून्त्रीणिव्रताविदथेअन्तरेषाम् । ऋतेनादि-
त्यामहिवोमहित्वंतदर्यमन्वरुणमित्रचारु ८ त्रीरोचनादिव्याधारयन्तहिरण्ययाः
शुचयोधारपूताः । अस्वप्नजोअनिमिषाअदब्धाउरुशंसाऋजवेमर्त्याय ९ त्वं
विश्वेषांवरुणासिराजायेचदेवाअसुरयेचमर्ताः । शतंनोरास्वशरदोविचक्षेऽश्या-
मायूंषिसुधितानिपूर्वा १० ॥ ७ ॥ नदक्षिणाविचिकितेनसव्यानप्राचीनमादि-
त्यानोतपश्चा । पाक्याचिद्वसवोधीर्याचिद्युष्मानीतोअभयंज्योतिरश्याम् ११
योराजभ्यऋतनिभ्योददाशयंवर्धयन्तिपुष्टयश्चनित्याः । सरेवान्यातिप्रथमोरथेन
वसुदावाविदथेषुप्रशस्तः १२ शुचिरपःसूयवसाअदब्धउपक्षेतिवृद्धवयाःसुवीरः ।
नकिष्टंघ्नन्त्यन्तितोनदूराद्यआदित्यानांभवतिप्रणीतौ १३ अदितेमित्रवरुणोत

मृळयद्वोवयंचकृमाकच्चिदागः । उर्वश्यामभयंज्योतिरिन्द्रमानोदीर्घाअभिनश-
न्तमिंस्राः १४ उभेअस्मैपीपयतःसमीचीदिवोवृष्टिंसुभगोनामपुष्यन् । उभा
क्षयांवाजयन्यातिपृत्सूभावर्धौभवतःसाधूअस्मै १५ यावोमायाअभिद्रुहेयज-
त्राःपाशाआदित्यारिपवेविचृत्ताः । अश्वीवताँअतियेषंरथेनारिष्टाउरावाशर्म-
न्त्स्याम १६ माहंमघोनोवरुणप्रियस्यभूरिदाव्नआविदंशूनमापेः । मारायोरा-
जन्त्सुयमादवस्थांबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १७ ॥ ८ ॥

इदमेकादश कूर्मो गार्त्समदो गृत्समदो वा वरुणस्त्रिष्टुप् ।

२८ इदंकवेरादित्यस्यस्वराजोविश्वानिसान्त्यभ्यस्तुमह्ना ।अतियोमन्द्रोयज-
थायदेवःसुकीर्तिंभिक्षेवरुणस्यभूरेः १ तवव्रतेसुभगासःस्यामस्वाध्योवरुणतु-
ष्टुवांसः । उपायनउषसांगोमतीनामग्नयोनजरमाणाअनुद्यून् २ तवस्यामपुरु-

वीरस्यशर्मन्नुरुशंसस्यवरुणप्रणेतः। यूयंनःपुत्राअदितेरदब्धाअभिक्षमध्वंयुज्यां-
यदेवाः ३ प्रसीमादित्योअसृजद्विधर्ताँऋतंसिन्धवोवरुणस्ययन्ति । नश्राम्यन्ति
नविमुंचन्त्येतेवयोनपप्तूरघुयापरिज्मन् ४ विमच्छ्रथायरशनामिवागऋध्यामते-
वरुणखामृतस्य । मातन्तुश्छेदिवयतोधियंमेमामात्राशार्यपसःपुरऋतोः ५॥१॥
अपोसुम्यक्षवरुणभियसंमत्सम्राळृतावोऽनुमागृभाय । दामेववत्साद्विमुमुग्ध्यं-
होनहित्वदारेनिमिषश्चनेशे ६ मानोवधैर्वरुणयेतइष्टावेनःकृण्वन्तमसुरभ्रीणन्ति।
माज्योतिषःप्रवसथानिगन्मविषूमृधःशिश्रथोजीवसेनः ७ नमःपुरातेवरुणो-
तनूनमुतापरंतुविजातब्रवाम । त्वेहिकंपर्वतेनश्रितान्यप्रच्युतानिदूळभव्रतानि ८
परऋणासावीरधमत्कृतानिमाहंराजन्नन्यकृतेनभोजम् । अव्युष्टाइन्नुभूयसी
रुषासआनोजीवान्वरुणतासुशाधि ९ योमेराजन्युज्योवासखावास्वप्नेभयंभीरवे

मह्यमाह । स्तेनोवायोदिप्संतिनोवृकोवात्वंतस्माद्वरुणपाह्यस्मान् १० माहंम-
घोनोवरुणप्रियस्यभूरिदाव्न्आविदंशूनंमापेः । मारायोराजन्त्सुयमादवंस्थांबृह-
द्वदेमविदथेसुवीराः ११ ॥ १० ॥

धृतव्रताः सप्त कूर्मो गार्त्समदो गृत्समदो वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

२१ धृतव्रताआदित्याइषिराआरेमत्कर्तरहसूरिवागः । शृण्वतोवोवरुणमित्र
देवाभद्रस्यविद्वाँअवसेहुवेवः १ यूयंदेवाःप्रमतिर्यूयमोजोयूयंद्वेषांसिसनुतर्युयु-
योत । अभिक्षत्तारोअभिचक्षमध्वमद्याचनोमृळयतापरंच २ किमूनुवःकृणवा-
मापरेणकिंसनेनवसवआप्येन । यूयंनोमित्रावरुणादितेचस्वस्तिमिन्द्रामरुतो-
दधात ३ हयेदेवायूयमिदापयःस्थतेमृळतनाधमानायमह्यम् । मावोरथोमध्य-
मवाळृतेभून्मायुष्मावत्स्वापिषुश्रमिष्म ४ प्रवएकोमिमयभूर्यागोयन्मापितेव

कितवंशंशास । आरेपाशाआरेअघानिदेवामामाधिपुत्रेविमिंवग्रभीष्ट ५ अ-
र्वाञ्चोअद्याभंवतायजत्राआवोहार्दिभयंमानोव्ययेयम् । त्राध्वंनोदेवानिजुरोवृ-
कंस्यत्राध्वंकुर्तादवपदोयजत्राः ६ माहंमघोनोवरुणप्रियस्यंभूरिदान्नआविंदंशू-
नंमापेः । मारायोरांजन्त्सुयमादवंस्थांबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ७ ॥ ११ ॥

ऋतमेकादश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् । षष्ठ्या इन्द्रासोमौ । अष्टम्याः प्रथमार्धस्य सरस्वती ।
नवम्या बृहस्पतिः । एकादश्या मरुतः । अन्त्या जगती ।

३० ऋतंदेवायंकृण्वतेसवित्रइन्द्रायाहिघ्नेनरमन्तआपः । अहंरहर्यात्यक्तुरपां
कियात्याप्रथमःसर्गआसाम् १ योवृत्रायसिनमत्राभंरिष्यत्प्रतंजनित्रीविदुषंउ-
वाच । पथोरदन्तीरनुजोषंमस्मैदिवेदिवेधुनंयोयन्त्यर्थम् २ ऊर्ध्वोह्यस्थादध्यन्त-
रिक्षेऽधांवृत्रायप्रवधंजंभार । मिहंवसानउपहीमदुद्रोत्तिग्मायुंधोअजयच्छत्रु-

मिन्द्रः॑ ३ बृह॑स्पते॒ तपु॒षाश्ने॑व विध्य॒ वृक॑द्वरसो॒ असु॑रस्य वी॒रान्। यथा॑ ज॒घन्थ॑ धृष॒ता पु॒-
रा चि॑दे॒वा ज॑हि॒ शत्रु॑म॒स्माक॑मिन्द्र ४ अव॑ क्षिप दि॒वो अश्मा॑नमु॒च्चा येन॒ शत्रुं॑ मन्दसा॒-
नो नि॒जूर्वाः॑। तो॒कस्य॑ सा॒तौ तन॑यस्य॒ भूरे॑र॒स्माँ अ॒र्धं कृ॑णुतादिन्द्र॒ गोना॑म् ५ ॥१२॥
प्र हि क्रतुं॑ वृ॒हथो॒ यं व॑नु॒थो र॒ध्रस्य॑ स्थो॒ यज॑मानस्य चो॒दौ। इन्द्रा॑सोमा यु॒वम॒स्माँ अ॑वि-
ष्टम॒स्मिन्भ॒यस्थे॑ कृणुतमु लो॒कम् ६ न मा॑ तमन्न श्रम॒न्नोत त॑न्द्र॒न्न वो॑चाम॒ मा सु॑नो॒ते-
ति॒ सोम॑म्। यो मे॑ पृ॒णाद्यो दद॒द्यो नि॒बोधा॒द्यो मा॑ सु॒न्वन्त॒मुप॒ गोभि॒राय॑त् ७ सर॑स्वति॒
त्वम॒स्माँ अ॑विड्ढि म॒रुत्व॑ती धृष॒ती जे॑षि॒ शत्रू॑न्। त्यं चि॒च्छर्ध॑न्तं तवि॒षीय॑माण॒मिन्द्रो॑
हन्ति वृष॒भं शण्डि॑कानाम् ८ यो नः॒ सन॑न्त्य उ॒त वा॑ जिघ॒त्नुर॑भि॒ख्याय॒ तं ति॑गि॒तेन॑ वि-
ध्य। बृह॑स्पत॒ आयु॑धैर्जेषि॒ शत्रू॑न्द्रु॒हे रिष॑न्तं॒ परि॑ धेहि राजन् ९ अ॒स्माके॑भिः॒ सत्व॑भिः
शूर॒ शूरै॑र्वी॒र्या॑ कृधि॒ यानि॑ ते॒ कर्त्वा॑नि। ज्योग॑भूव॒न्ननु॑धूपितासो ह॒त्वी तेषा॒मा भ॑रा नो॒

वसू॑नि १० तंवः॒शर्धं॒मारु॑तंसुम्न॒युर्गि॒रोप॑ब्रुवे॒नम॑सा॒दैव्यं॒जन॑म् । यथा॑र॒यिंसर्व॑वीरं॒
नशा॑महाअपत्य॒साचं॒श्रुत्यं॑दि॒वेदि॑वे ११ ॥ १३ ॥

अस्माकं सप्त गृत्समदो विश्वे देवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३१ अ॒स्माकं॑मित्रावरुणावतं॒रथ॑मादि॒त्यैरु॒द्रैर्वसु॑भिःसचा॒भुवा॑ । प्रयद्वयो॒न
पप्त॒न्वस्म॑न॒स्परि॑श्रव॒स्यवो॒हृषी॑वन्तोव॒नर्षदः॑ १ अध॑स्मान॒उद॑वतासजोषसो॒रथं॑
देवासोअ॒भिवि॒क्षुवा॑ज॒युम् । यदा॒शवः॒पद्या॑भि॒स्तित्र॑तो॒रजः॑पृथि॒व्याःसानौ॒जङ्घ॑नन्त
पा॒णिभिः॑ २ उ॒तस्यन॒इन्द्रो॑वि॒श्वच॑र्षणिर्दि॒वःशर्धे॑न॒मारु॑तेनसु॒क्रतुः॑ । अनु॒नुस्था॑-
त्यवृ॒काभि॑रू॒तिभी॒रथं॑म॒हेस॒नये॒वाज॑सातये ३ उ॒तस्यदे॒वोभुव॑नस्यस॒क्षणि॒स्त्वष्टा॒
ग्नाभिः॑स॒जोषा॑जूजुव॒द्रथ॑म् । इळा॒भगो॑बृहद्दि॒वोतरोद॑सीपू॒षापुरं॑धिर॒श्विना॒वधा॒
पती॑ ४ उ॒तत्येदे॒वीसु॒भगे॑मिथू॒दृशो॒षासा॒नक्ता॒जग॑तामपी॒जुवा॑ । स्तु॒षेयद्वां॑पृथिवि॒

नव्यंसावचंःस्थातुश्चवयंस्त्रिवयाउपस्तिरे ५ उतवःशंसमुशिजामिवश्मस्यहिर्बु-
ध्न्यो३जएकंपादुत । त्रितऋभुक्षाःसंविताचनोंदधेऽपांनपांदाशुहेमांधियाशमिं ६
एतावोंवश्म्युद्यंतायजत्राअतंक्षन्नायवोनव्यंसेसम् । श्रवस्यवोवाजंचकानाःस-
प्तिर्नरथ्योअहंधीतिमंश्याः ७ ॥ १४ ॥

अस्य मेऽष्टौ गृत्समदो जगती । अन्त्यास्तिस्रोऽनुष्टुभः । आद्याया द्यावापृथिव्यौ ।
ततो द्वयोरिन्द्रस्त्वष्टा वा । ततो द्वयो राका । ततो द्वयोः-
सिनीवाली । अन्त्याया लिङ्गोक्तदेवताः ।

३२ अस्यमेंद्यावापृथिवीऋतायतोभूतमंवित्रीवचंसःसिषांसतः । ययोरायुंःप्रत-
रंतेइदंपुरउपंस्तुतेवसूयुर्वांमहोदंधे १ मानोगुह्यारिपंआयोरहंन्दभन्मानंआभ्योरीं-

रघोदुच्छुनाभ्यः । मानोवियौःसख्याविद्धितस्यनःसुम्नायतामनसातत्त्वेमहे २
अहेळतामनसाश्रुष्टिमावहदुहानांधेनुंपिप्युषीमसश्चतम् । पद्याभिराशुंवचसा
चवाजिनंत्वांहिंनोमिपुरुहूतविश्वहा ३ राकामहंसुहवांसुष्टुतीहुवेशृणोतुनःसु-
भगाबोधंतुत्मना । सीव्यत्वपःसूच्याच्छिद्यमानयाददातुवीरंशतदायमुक्थ्यम् ४
यास्तेराकेसुमतयःसुपेशसोयाभिर्ददासिदाशुषेवसूंनि । ताभिर्नोअद्यसुमनाउ-
पागहिसहस्रपोषंसुभगेरराणा ५ सिनीवालिपृथुष्टुकेयादेवानामसिस्वसा ।
जुषस्वहव्यमाहुतंप्रजांदेविदिदिड्ढिनः ६ यासुबाहुःस्वङ्गुरिःसुषूमांबहुसूवरी ।
तस्यैविश्पत्न्यैहविःसिनीवाल्यैजुहोतन ७ यागुङ्गूर्यासिनीवालीयाराकायासर-
स्वती । इन्द्राणीमह्वऊतयेवरुणानींस्वस्तये ८ ॥ १५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
द्वितीये मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

आ ते पञ्चदश गृत्समदो रुद्रस्त्रिष्टुप् ।

३३ आतेंपितर्मरुतांसुम्नमेंतुमानःसूर्यंस्यसंदृशोंयुयोथाः । अभिनोंवीरो
अर्वंतिक्षमेतप्रजांयेमहिरुद्रप्रजाभिंः १ त्वादंत्तेभीरुद्रशंतंमेभिःशतंहिमांअशी-
यभेषजेभिंः । व्यं१स्मद्द्वेषोंवितरंव्यंहोव्यमींवाश्चातयस्वाविषूंचीः २ श्रेष्ठोंजा-
तस्यं रुद्रश्रियासितवस्तंमस्तवसांवज्रबाहो । पर्षिंणःपारमंहंसःस्वस्तिविश्वा
अभींतीरपंसोयुयोधि ३ मात्वांरुद्रचुक्रुधामानमोंभिर्मादुष्टुंतीवृषभमासहूंती ।
उन्नोंवीराँअर्पयभेषजेभिंभिषक्तमंत्वाभिषजांशृणोमि ४ हवींमभिर्हवंतेयोहविर्-
भिरवस्तोमेंभीरुद्रंदिषीय । ऋदूदरंःसुहवोमानोंअस्यैबभ्रुःसुशिप्रोंरीरधन्म-
नायैं ५ ॥ १६ ॥ उन्मांममन्दवृषभोमरुत्वान्त्वक्षींयसावयंसानाधंमामम् । घृ-
णींवच्छायामंरपाअंशीयाविंवासेयंरुद्रस्यंसुम्नम् ६ क्वं १ स्यतेरुद्रमृळयाकुर्हस्तो

योअस्तिभेषजोजलाषः । अपभर्तारपसोदैव्यस्याभीनुमावृषभचक्षमीथाः ७
प्रबभ्रवेवृषभायश्वितीचेमहोमहींसुष्टुतिमीरयामि । नमस्याकल्मलीकिनंनमो-
भिर्गृणीमसित्वेषंरुद्रस्यनाम ८ स्थिरेभिरङ्गैःपुरुरूपउग्रोबभ्रुःशुक्रेभिःपिपिशे
हिरण्यैः । ईशानादस्यभुवनस्यभूरेर्नवाउयोषद्रुद्रादसुर्यम् ९ अर्हन्बिभर्षिसाय-
कानिधन्वार्हन्निष्कंयजतंविश्वरूपम् । अर्हन्निदंदयसेविश्वमभ्वंनवाओजीयोरुद्र
त्वदस्ति १० ॥ १७ ॥ स्तुहिश्रुतंगर्तसदंयुवानंमृगंनभीममुपहत्नुमुग्रम् । मृळा
जरित्रेरुद्रस्तवानोऽन्यंतेअस्मन्निवपन्तुसेनाः ११ कुमारश्चित्पितरंवन्दमानंप्रति
नानामरुद्रोपयन्तम् । भूरेर्दातारंसत्पतिंगृणीषेस्तुतस्त्वंभेषजारास्यस्मे १२
यावोभेषजामरुतःशुचीनियाशंतमावृषणोयामयोभु । यानिमनुरवृणीतापि-
तानस्ताशंचयोश्चरुद्रस्यवश्मि १३ परिणोहेतीरुद्रस्यवृज्याःपरित्वेषस्यदुर्मति-

॥ ८२ ॥

महीगात् । अवस्थिरामघवंद्भ्यस्तनुष्वमीढ्वस्तोकायतनंयायमृळ १४ एवाबं-
भ्रोवृषभचेकितानयथादेवनहंणीषेनहंसि । हवनश्रुन्नोरुद्रेहबोधिबृहद्वदेमविद-
थेसुवीराः १५ ॥ १८ ॥

धारावराः पञ्चदश गृत्समदो मरुतो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३४ धारावरामरुतोधृष्ण्वोजसोमृगानभीमास्तविषीभिरर्चिनः । अग्नयोनशु-
शुचानाऋजीषिणोभृमिंधमन्तोअपगाअवृण्वत १ द्यावोनस्तृभिश्चितयन्तखादि-
नोव्य १ भ्रियानद्युतयन्तवृष्टयः । रुद्रोयद्वोमरुतोरुक्मवक्षसोवृषाजनिपृश्न्याः
शुक्रऊधनि २ उक्षन्तेअश्वाँअत्याँइवाजिषुनदस्यकर्णैस्तुरयन्तआशुभिः । हि-
रण्यशिप्रामरुतोदविध्वतःपृक्षंयाथपृषतीभिःसमन्यवः ३ पृक्षेताविश्वाभुवनाव-
वक्षिरेमित्रायवासदमाजीरदानवः । पृषदश्वासोअनवभ्रराधसऋजिप्यासोनव-

युनेषुधूर्षदः ४ इन्धन्वभिर्धेनुभीरप्शदूधभिरध्वस्मभिःपथिभिर्भ्राजदृष्टयः ।
आहंसासोनस्वसराणिगन्तनमधोर्मदायमरुतः समन्यवः ५ ॥ ११ ॥ आनोब्र-
ह्माणिमरुतःसमन्यवोनरांनशंसःसवनानिगन्तन । अश्वामिवपिप्यतधेनुमूधनि
कर्ताधियंजरित्रेवाजपेशसम् ६ तंनोदातमरुतोवाजिनंरथआपानंब्रह्मचितयद्दि-
वेदिवे । इषंस्तोतृभ्योवृजनेषुकारवेसनिंमेधामरिष्टंदुष्टरंसहः ७ यद्युञ्जतेमरुतो
रुक्मवक्षसोऽश्वान्रथेषुभगआसुदानवः । धेनुर्नशिश्वेस्वसरेषुपिन्वतेजनायरातहं-
विषेमहीमिषम् ८ योनोमरुतोवृकतातिमर्त्योरिपुर्दधेवसवोरक्षतारिषः । वर्तय-
ततपुषाचक्रियाभितमवरुद्राअशसोहन्तनावधः ९ चित्रंतद्वोमरुतोयामचेकिते
पृश्न्यायदूधरप्यापयोदुहुः । यद्वानिदेनवमानस्यरुद्रियास्त्रितंजरायजुरतामदा-
भ्याः १० ॥ २० ॥ तान्वोमहोमरुतएवयाव्नोविष्णोरेषस्यप्रभृथेहवामहे । हि-

रंण्यवर्णान्ककुहान्यतस्रुंचोत्रह्मण्यन्तःशंस्यंराधईमहे ११ तेदशंग्वाःप्रथमायज्ञ-
मूंहिरेतेनोंहिन्वन्तूषसोव्युंष्टिषु । उषानरामीररुणैरपोंर्णुतेमहोज्योतिषाशुचता-
गोअंर्णसा १२ तेक्षोणीभिंररुणेभिर्नाञ्जिभींरुद्राऋतस्यसदंनेषुवावृधुः । निमेघं-
मानाअत्येंनपाजंसासुश्चन्द्रंवर्णंदधिरेसुपेशंसम् १३ ताँईयानोमहिवरूथमूतय
उपघेदेनानमंसागृणीमसि । त्रितोनयान्पञ्चहोतॄनभिष्टंयआववर्तदवराञ्चक्रिया-
वंसे १४ ययारध्रंपारयथात्यंहोययानिदोमुञ्चर्थवन्दितारम् । अर्वाचीसामरुतो
यावंऊतिरोषुवाश्रेवंसुमतिर्जिगातु १५ ॥ २१ ॥

उपेम पञ्चदश गृत्समदोऽपांनपात्रिष्टुप् ।

३५ उपेमसृक्षिवाजयुर्वचस्यांचनोदधीतनाद्योगिरोंमे । अपांनपादाशुहेमां
कुवित्ससुपेशंसस्करतिजोषिंषद्धि १ इमंस्वंस्मैहृदआसुतंष्टंमन्त्रंवोचेमकुविदं-

स्यवेदत् । अपांनपादसुर्यस्यमह्नाविश्वान्यर्योभुवनाजजान २ समन्यायन्त्युपयं-
न्त्यन्याःसमानमूर्वंनद्यःपृणन्ति । तमूशुचिंशुचयोदीदिवांसमपांनपातंपरितस्थु-
रापः ३ तमस्मेरायुवतयोयुवानंमर्मृज्यमानाःपरियन्त्यापः । सशुक्रेभिःशिक्वभी
रेवदस्मेदीदायानिध्मोघृतनिर्णिगप्सु ४ अस्मैतिस्रोअव्यथ्यायनारीर्देवायदेवी-
र्दिधिषन्त्यन्नम् । कृताइवोपहिप्रसर्स्रेअप्सुसपीयूषंधयतिपूर्वसूनाम् ५ ॥ २२ ॥
अश्वस्यात्रजनिमास्यचस्वर्द्रुहोरिषःसंपृचःपाहिसूरीन् । आमासुपूर्षुपरोअप्रमृ-
ष्यंनारातयोविनशन्नानृतानि ६ स्वआदमेसुदुघायस्यधेनुःस्वधांपीपायसुभ्वन्न-
मत्ति । सोअपांनपादूर्जयन्नप्स्व१न्तर्वसुदेयायविधतेविभाति ७ योअप्स्वाशुचि-
नादैव्येनऋतावाजस्रउर्वियाविभाति । वयाइदन्याभुवनान्यस्यप्रजायन्तेवीरुधश्च
प्रजाभिः ८ अपांनपादाह्यस्थादुपस्थंजिह्मानामूर्ध्वोविद्युतंवसानः । तस्यज्येष्ठं

महिमानंवहंन्तीर्हिरंण्यवर्णाः परिंयन्तियह्वीः ९ हिरंण्यरूपःसहिरंण्यसंदृगपांन-
पात्सेदुहिरंण्यवर्णः। हिरण्ययात्परियोनेर्निषद्यांहिरण्यदादंदत्यन्नंमस्मै १०॥२३॥
तदस्यानीकमुतचारुनामांपीच्यंवर्धतेनप्तुरपाम्। यमिन्धतेयुवतयःसमित्थाहिरं-
ण्यवर्णंघृतमन्नंमस्य ११ अस्मैबहूनामंवमायसख्येयज्ञैर्विधेमनमंसाहविर्भिः। सं
सानुमार्ज्मिदिधिंषामिबिल्मैर्दधाम्यन्नैःपरिंवन्दऋग्भिः १२ सईंवृषांजनयत्तासु
गर्भंसईंशिशुर्धयतितंरिंहन्ति। सोअपांनपादनंभिम्लातवर्णोऽन्यस्येवेहतन्वांविवे-
ष १३ अस्मिन्पदेपंरमेतंस्थिवांसंमध्वस्मभिर्विश्वहांदीदिवांसंम्। आपोनप्त्रे
घृतमन्नंवहंन्तीःस्वयमत्कैःपरिंदीयन्तियह्वीः १४ अयांसमग्नेसुक्षितिंजनायायां-
समुमघवंद्भ्यःसुवृक्तिम्। विश्वंतद्भद्रंयदवंन्तिदेवाबृहद्वंदेमविदथेसुवीराः १५॥२४॥

३६ तुभ्यंहिन्वानोवसिष्टगाअपोऽधुक्षन्त्सीमविभिरद्रिभिर्नरः । पिबेन्द्रस्वा-
हाप्रहुतंवषट्कृतंहोत्रादासोमंप्रथमोयईशिषे १ यज्ञैःसंमिश्लाःपृषतीभिरृष्टिभि-
र्यामञ्छुभ्रासोअञ्जिषुप्रियाउत । आसद्याबर्हिर्भरतस्यसूनवःपोत्रादासोमंपिब-
तादिवोनरः २ अमेवनःसुहवाआहिगन्तननिबर्हिषिसदतनारणिष्टन । अथाम-
न्दस्वजुजुषाणोअन्धसस्त्वष्टर्देवेभिर्जनिभिःसुमद्गणः ३ आवक्षिदेवाँइहविप्रय-
क्षिचोशन्होतर्निषदायोनिषुत्रिषु । प्रतिवीहिप्रस्थितंसोम्यंमधुपिबाग्नीध्रात्तवभा-
गस्यतृप्णुहि ४ एषस्यतेतन्वोनृम्णवर्धनःसहओजःप्रदिविबाह्वोर्हितः । तुभ्यंसु-
तोमघवन्तुभ्यमाभृतस्त्वमस्यब्राह्मणादातृपत्पिब ५ जुषेथांयज्ञंबोधतंहवस्यमेस-

त्वोहोतानिविदःपूर्व्याअनु । अच्छाराजानानमएत्यावृतंप्रशास्त्रादापिबतंसोम्यं
मधु ६ ॥ २५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

मन्दस्वोदुष्यएकादशसावित्रंग्रावाणेवाष्टावाश्विनंसोमापूषणाषट्सोमापौष्णमन्त्योर्धर्चोऽप्यादिते-
र्वायोसैकागायत्रमुक्तादेवताःप्रउगेणाद्येतुतृचेन्सैन्द्रवायवीद्यावापृथिव्योन्त्यस्तृचोहाविर्धानोवातृती-
यःपादोवाग्नेयोम्बितमेऽनुष्टुभौबृहतीचकनिक्रदत्तृचंप्रदक्षिणिज्जागतंमध्येतिशक्र्यष्टिर्वैताभ्यामृषिरध्व
निवाश्यमानंशकुन्तं तुष्टावकुशिकस्त्वैषीरथिरिन्द्रतुल्यंपुत्रमिच्छन्ब्रह्मचर्यंचचारतस्येन्द्रएवगाथीपुत्रो-
जज्ञेगाथिनोविश्वामित्रःसतृतीयंमण्डलमपश्यत्सोमस्यत्र्यधिकावैश्वानरायपञ्चोनावैश्वानरीयंतुजागतंतु-
वैश्वानरायैकादशसमित्समिद्वाप्रियःप्रत्याग्निःप्रकारवइत्याग्नेययोरन्यासामपिनिपातोदृश्यते ।

मन्दस्व षड् गृत्समदो जगती । आद्याश्चतस्रो लिङ्गोक्त-
देवताः । पञ्चम्या अश्विनौ । षष्ठ्या अग्निः ।

३ ७ ॐम् मन्दस्वहोत्रादनुजोषमन्धसोऽध्वर्यवःसपूर्णांवष्ट्यासिचम् । तस्मा

एतंभरततद्वशोददिर्होत्रात्सोमंद्रविणोदःपिबऋतुभिः १ यमुपूर्वमहुवेतमिदंहुवेसे-
दुहव्योददिर्योनामपत्यते। अध्वर्युभिःप्रस्थितंसोम्यंमधुपोत्रात्सोमंद्रविणोदःपि-
बऋतुभिः २ मेद्यन्तुतेवह्नयोयेभिरीयसेऽरिषण्यन्वीळयस्वावनस्पते । आयूया
धृष्णोअभिगूर्यात्वंनेष्ट्रात्सोमंद्रविणोदःपिबऋतुभिः ३ अपाद्धोत्रादुतपोत्रादम-
त्तोतनेष्ट्रादजुषतप्रयोहितम् । तुरीयंपात्रममृक्तममर्त्यंद्रविणोदाःपिबतुद्राविणो-
दसः ४ अर्वाञ्चमद्यययंनृवाहणंरथंयुञ्जाथामिहवांविमोचनम् । पृङ्क्तंहवींषिम-
धुनाहिकंगतमथासोमंपिबतंवाजिनीवसू ५ जोष्यग्नेसमिधंजोष्याहुतिंजोषि
ब्रह्मजन्यंजोषिसुष्टुतिम् । विश्वेभिर्विश्वाँऋतुनावसोमहउशन्देवाँउशतःपायया
हविः ६ ॥ १ ॥

उदुष्यैकादश गृत्समदः सविता त्रिष्टुप् ।

३८ उदुष्यदेवःसंविता सवायंशश्वत्तमंतदंपावह्निरस्थात् । नूनंदेवेभ्योविहि
धातिरत्नमथाभंजद्वीतिहोत्रंस्वस्तौ १ विश्वंस्यहिश्रुष्टयेदेवऊर्ध्वःप्रबाहवांपृथुपा-
णिःसिसंर्ति । आपंश्चिदस्यव्रतआनिमृंग्राअयंचिद्वातोरमतेपरिज्मन् २ आशु-
भिंश्चिद्यान्विमुंचातिनूनमरीरमदतंमानंचिदेतोः । अह्यर्षूंणांचिन्न्यंयाँअविष्या-
मनुंव्रतंसंवितुर्मोक्यागांत् ३ पुनःसमंव्यद्विततंवयन्तीमध्याकर्तोर्न्यंधाच्छक्म-
धीरंः । उत्संहायांस्थाद्व्यृतूँरदर्धररमंतिःसविताद्वआगांत् ४ नानौकांसिदुर्यो-
विश्वमायुर्वितिष्ठतेप्रभवःशोकोंअग्नेः । ज्येष्ठंमातासूनवेंभागमाधादन्वंस्यकेतं-
मिषितंसंवित्रा ५॥२॥ समाववर्तिविष्ठितोजिगीषुर्विश्वेषांकामश्चरंताममाभूंत् ।
शश्वाँअपोविकृंतंहित्व्यागादनुंव्रतंसंवितुर्दैव्यंस्य ६ त्वयांहितमप्यंमप्सुभागंध-

न्वान्वामृगयसोवितंस्थुः । वनानिविभ्योनकिंरस्यतानिंव्रतादेवस्यंसवितुर्मिनन्ति ७ याद्राध्यं१वरुणोयोनिमप्यमनिंशितंनिमिषिजर्भुराणः । विश्वोमार्ताण्डोव्रजमापशुर्गात्स्थशोजन्मानिसविताव्याकः ८ नयस्येन्द्रोवरुणोनमित्रोव्रतमर्यमानमिनन्तिरुद्रः । नारांतयस्तमिदंस्वस्तिहुवेदेवंसवितारंनमोभिः ९ भगंधियंवाजयंन्तःपुरंधिंनराशंसोग्नास्पतिर्नोअव्याः । आयेवामस्यंसंगथेरयीणांप्रियादेवस्यंसवितुःस्याम १० अस्मभ्यंतद्दिवोअद्भ्यःपृथिव्यास्त्वयादत्तंकाम्यंराधआगात् । शंयत्स्तोतृभ्यंआपयेभवात्युरुशंसायसवितर्जरित्रे ११॥ ३ ॥

ग्रावाणेवाष्टौ गृत्समदोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

३९ ग्रावाणेवतदिदर्थंजरेथेगृध्रेववृक्षंनिधिमन्तमच्छ । ब्रह्माणेवविदथंउक्थशासादूतेवहव्याजन्यापुरुत्रा १ प्रातर्यावाणारथ्येववीराजेवयमावरमासंचेथे ।

मेनेइवतन्वा३शुम्भमानेदम्पतीवक्रतुविदाजनेषु २ शृङ्गेवनःप्रथमागन्तमर्वाक्
शफाविवजर्भुराणातरोभिः । चक्रवाकेवप्रतिवस्तोरुस्रार्वाञ्चायातंरथ्येवशक्रा ३
नावेवनःपारयतंयुगेवनभ्येवनउपधीवप्रधीव । श्वानेवनोअरिषण्यातनूनांखृग-
लेवविस्रसःपातमस्मान् ४ वातेवाजुर्यानद्येवरीतिरक्षीइवचक्षुषायातमर्वाक् ।
हस्ताविवतन्वे३शम्भविष्ठापादेवनोनयतंवस्योअच्छ ५॥४॥ ओष्ठाविवमध्वास्ने
वदन्तास्तनाविवपिप्यतंजीवसेनः । नासेवनस्तन्वोरक्षिताराकर्णाविवसुश्रुताभू-
तमस्मे ६ हस्तेवशक्तिमभिसंददीनःक्षामेवनःसमजतंरजांसि । इमागिरोअ-
श्विनायुष्मयन्तीःक्ष्णोत्रेणेवस्वधितिंसंशिशीतम् ७ एतानिवामश्विनावर्धना-
निब्रह्मस्तोमंगृत्समदासोअक्रन् । तानिनराजुजुषाणोपयातंबृहद्वदेमविदथे
सुवीराः ८ ॥ ५ ॥

सोमापूषणा षट् गृत्समदः सोमापूषणौ त्रिष्टुप् । अन्त्यार्धर्चस्यादितिश्च ।

४० सोमापूषणाजननारयीणांजननादिवोजननापृथिव्याः । जातौविश्वस्य
भुवनस्यगोपौदेवाअकृण्वन्नमृतस्यनाभिम् १ इमौदेवौजायमानौजुषन्तेमौत-
मांसिगूहतामजुष्टा। आभ्यामिन्द्रःपक्वमामास्वन्तःसोमापूषभ्यांजनदुस्रियासु २
सोमापूषणारजसोविमानंसप्तचक्रंरथमविश्वमिन्वम् । विषूवृतंमनसायुज्यमा-
नंतंजिन्वथोवृषणापञ्चरश्मिम् ३ दिव्य१न्यःसदनंचक्रउच्चापृथिव्यामन्योअध्य-
न्तरिक्षे । तावस्मभ्यंपुरुवारंपुरुक्षुंरायस्पोषंविष्यतांनाभिमस्मे ४ विश्वान्य-
न्योभुवनाजजानविश्वमन्योअभिचक्षाणएति । सोमापूषणाववतंधियंमेयुवा-
भ्यांविश्वाःपृतनाजयेम ५ धियंपूषाजिन्वतुविश्वमिन्वोरयिंसोमोरयिपतिर्द-
धातु । अवतुदेव्यदितिरनर्वाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ६ ॥ ६ ॥

वायवेकविंशतिर्गृत्समदो गायत्री । षोडशीसप्तदश्यावनुष्टुभौ । अन्त्या बृहती । आद्ययोर्वायुः ।
तृतीयाया इन्द्रवायू । ततस्तिसृणां मित्रावरुणौ । ततस्तिसृणामश्विनौ । ततस्तिसृणामिन्द्रः ।
ततस्तिसृणां विश्वेदेवाः । ततस्तिसृणां सरस्वती । ततस्तिसृणां द्यावापृथिव्यौ
हविर्धाने वा । एकोनविंश्या अन्त्यपादस्य द्यावापृथिव्यौ हविर्धाने वाग्निर्वा ।

४१ वायोयेतेसहस्रिणोरथासस्तेभिरागहि । नियुत्वान्त्सोमपीतये १ नि-
युत्वान्वायवागह्ययंशुक्रोअयामिते । गन्तासिसुन्वतोगृहम् २ शुक्रस्याद्यगवा-
शिरइन्द्रवायूनियुत्वतः । आयातंपिबतंनरा ३ अयंवांमित्रावरुणासुतःसोमऋ-
तावृधा । ममेदिहश्रुतंहवम् ४ राजानावनभिद्रुहाध्रुवेसदस्युत्तमे । सहस्रस्थू-
णआसाते ५ ॥ ७ ॥ तासम्राजाघृतासुतीआदित्यादानुनस्पती । सचेतेअनव-
ह्वरम् ६ गोमदूषुनासत्याश्वावद्यातमश्विना । वर्तीरुद्रानृपाय्यम् ७नयत्परोनान्त-

रआदधर्षँहृषण्वसू । दुःशंसोमर्त्योरिपुः ८ तानआवोह्ळमश्विनारयिंपिशङ्गसंदृ-
शम् । धिष्ण्यावरिवोविदम् ९ इन्द्रोअङ्गमहद्भयमभीषदपचुच्यवत् । सहिस्थिरो
विचर्षणिः १० ॥ ८ ॥ इन्द्रश्चमृळयातिनोननःपश्चादघंनशत् । भद्रंभवातिनः
पुरः ११ इन्द्रआशाभ्यस्परिसर्वाभ्योअभयंकरत् । जेताशत्रून्विचर्षणिः १२
विश्वेदेवासआगतशृणुतामइमंहवम् । एदंबर्हिर्निषीदत १३ तीव्रोवोमधुमाँ-
अयंशुनहोत्रेषुमत्सरः । एतंपिबतकाम्यम् १४ इन्द्रज्येष्ठामरुद्गणादेवासः
पूषरातयः । विश्वेममश्रुताहवम् १५ ॥ १ ॥ अम्बितमेनदीतमेदेवितमेसर-
स्वति । अप्रशस्ताइवस्मसिप्रशस्तिमम्बनस्कृधि १६ त्वेविश्वासरस्वतिश्रि-
तायूंषिदेव्याम् । शुनहोत्रेषुमत्स्वप्रजांदेविदिदिड्ढिनः १७ इमाब्रह्मसरस्वतिजु-
षस्ववाजिनीवति । यातेमन्मगृत्समदाऋतावरिप्रियादेवेषुजुह्वति १८ प्रेतांयज्ञ-

स्यंशंभुवांयुवामिदावृंणीमहे । अग्निंचंहव्यवाहंनम् १९ द्यावांनःपृथिवीइमं
सिध्रमद्यदिंविस्पृशंम् । यज्ञंदेवेषुंयच्छताम् २० आवांमुपस्थंमद्रुहादेवाःसींद-
न्तुयज्ञियाः । इहाद्यसोमंपीतये २१ ॥ १० ॥

कनिक्रदत्तृचं गृत्समद इन्द्रः कपिञ्जलरूपी त्रिष्टुप् ।

४२ कनिंक्रदज्जनुषंप्रब्रुवाणइयंर्तिवाचंमरितेवनावंम् । सुमङ्गलंश्चशकुने
भवांसिमात्वाकाचिंदभिभाविश्व्यांविदत् १ मात्वांश्येनउद्वंधीन्मासुंपर्णोमा
त्वांविददिषुंमान्वीरोअस्तां । पित्र्यामनुंप्रदिशंकनिंक्रदत्सुमङ्गलोभद्रवादीवं-
देह २ अवंक्रन्ददक्षिणतोगृहाणांसुमङ्गलोभद्रवादीशंकुन्ते । मानंःस्तेनईशतमा-
घशंसोबृहद्वंदेमविदथेसुवीराः ३ ॥ ११ ॥

प्रदक्षिणित्तृचं गृत्समद इन्द्रः कपिञ्जलरूपी जगती । द्वितीयाऽतिशक्वर्यष्टिर्वा ।

४३ प्रदक्षिणिदभिगृंणन्तिकारवोवयोवदंन्तऋतुथाशकुन्तंयः।उभेवाचौवदति
सामगाइंवगायत्रंचत्रैष्टुंभंचानुंराजति १ उद्गातेवंशकुनेसामंगायसिब्रह्मपुत्रइंव
सवंनेषुशंससि । वृषेववाजीशिशुमतीरपीत्यांसर्वतोनःशकुनेभद्रमावंदविश्वतो
नःशकुनेपुण्यमावंद २ आवदंस्त्वंशकुनेभद्रमावंदतूष्णीमासीनःसुमतिंचिकि-
द्धिनः।यदुत्पतन्वदंसिकर्करिर्यथाबृहद्वंदेमविदथेसुवीराः ३ ॥ १२ ॥ इति शाक-
लकसंहितायां द्वितीये मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

॥ इति द्वितीयं मण्डलं समाप्तम् ॥

सोमस्य त्रयोविंशतिर्विश्वामित्रो गाथिनोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ सोमंस्यमातवसंवक्ष्यंग्नेवह्निंचकर्थविदथेयजंध्यै । देवाँअच्छादीद्यंद्युञ्जे

अद्रिंशमायेअंग्नेतन्वंजुषस्व १ प्राश्वैंयज्ञंचंकृमवर्धतांगीःसमिद्भिंरग्निंनमंसादुव-
स्यन् । दिवःशंशासुर्विदर्थाकवीनांगृत्सांयचित्तवसेंगातुमींषुः २ मयोंदधेमेधिं-
रः पूतदंक्षोदिवःसुबन्धुंर्जनुषांपृथिव्याः । अविन्दन्नुदर्शतमप्स्वं१न्तर्देवासोंअ
ग्निमपसिस्वसृंणाम् ३ अवर्धयन्त्सुभगंसप्तयह्वीःश्वेतंजंज्ञानमंरुषंमंहित्वा ।
शिशुंनजातमभ्यांरुरश्वांदेवासोंअग्निंजनिंमन्वपुष्यन् ४ शुक्रेभिरङ्गैरजंआतत-
न्वान्क्रतुंपुनानःकविभिंःपवित्रैंः । शोचिर्वसांनःपर्यायुंरपांश्रियोंमिमीतेबृहती-
रनूंनाः ५ ॥ १३ ॥ वव्राजांसीमनंदतीरदंब्धादिवोयह्वीरवंसानाअनंग्नाः । सना
अत्रंयुवतयःसयोंनीरेकंगर्भंदधिरेसप्तवाणीः ६ स्तीर्णाअंस्यसंहतोंविश्वरूंपाघृ-
तस्ययोनौंस्रवथेमधूंनाम् । अस्थुरत्रंधेनवःपिन्वंमानामहीदस्मस्यंमातरांस-
मीची ७ बभ्राणःसूंनोसहसोव्यंद्यौद्दधांनःशुक्रारंभसावपूंषि । श्चोतंन्तिधारामधु-

 नोघृतस्यवृषायत्रंवावृधेकाव्येन ८ पितुश्चिदूधंर्जनुषांविवेदव्यस्यधारांअसृजद्वि
धेनाः । गुहाचरन्तंसखिभिःशिवेभिर्दिवोयह्वीभिर्नगुहांबभूव ९ पितुश्चगर्भंज-
 नितुश्चंबभ्रेपूर्वीरेकोअधयत्पीप्यानाः । वृष्णेसपत्नीशुचयेसबन्धूउभेअस्मैमनु-
ष्ये३निपाहि १० ॥ १४ ॥ उरौमहाँअनिबाधेववर्धापोअग्निंयशसःसंहिपूर्वीः ।
ऋतस्ययोनावशयद्दमूनाजामीनामग्निरपसिस्वसॄणाम् ११ अक्रोनबभ्रिःसमि-
थेमहीनांदिदृक्षेयःसूनवेभाऋजीकः । उदुस्रियाजनितायोजजानापांगर्भोनृत-
मोयह्वोअग्निः १२ अपांगर्भंदर्शतमोषधीनांवनाजजानसुभगाविरूपम् । देवा-
संश्चिन्मनसासंहिजग्मुःपनिष्ठंजातंतवसंदुवस्यन् १३ बृहन्तइद्भानवोभाऋ-
जीकमग्निंसचन्तविद्युतोनशुक्राः । गुहेववृद्धंसदसिस्वेअन्तरपारऊर्वेअमृतंदुहा-
नाः १४ ईळेचत्वायजमानोहविर्भिरीळेसखित्वंसुमतिंनिकामः । देवैरवोमि-

मीहिसंजरित्रेरक्षांचनोदम्येभिरनीकैः १५ ॥ १५ ॥ उपक्षेतारस्तवसुप्रणीतेऽग्ने
विश्वानिधन्यादधानाः । सुरेतसाश्रवसातुञ्जमानाअभिष्यामपृतनायूँरदेवान् १६
आदेवानामभवःकेतुरग्नेमन्द्रोविश्वानिकाव्यानिविद्वान् । प्रतिमर्तां अवास-
योदमूनाअनुदेवान्रथिरोयासिसाधन् १७ निदुरोणेअमृतोमर्त्यानांराजासंसाद
विदथानिसाधन् । घृतप्रतीकउर्वियाव्यद्यौदग्निर्विश्वानिकाव्यानिविद्वान् १८
आनोगहिसख्येभिःशिवेभिर्महान्महीभिरूतिभिःसरण्यन् । अस्मेरयिंबहुलंसंत-
रुत्रंसुवाचंभागंयशसंकृधीनः १९ एतातेअग्नेजनिमासनानिप्रपूर्व्यायनूतनानि
वोचम् । महान्तिवृष्णेसवनाकृतेमाजन्मंजन्मन्निहितोजातवेदाः २० जन्मन्
जन्मन्निहितोजातवेदाविश्वामित्रेभिरिध्यतेअजस्रः । तस्यवयंसुमतौयज्ञिय-
स्यापिभद्रेसौमनसेस्याम २१ इमंयज्ञंसहसावन्त्वंनोदेवत्राधेहिसुक्रतोरराणः ।

प्रयंसिहोतर्बृहतीरिषोनो ऽग्नेमहिद्रविणमायजस्व २२ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोः शश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नंःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिभूत्वस्मे २३ ॥ १६ ॥

वैश्वानराय पञ्चदश विश्वामित्रोऽग्निर्वैश्वानरो जगती ।

२ वैश्वानरायधिषणामृतावृधेघृतंनपूतमग्नयेजनामसि । द्विताहोतारंमनुषश्चवाघतोधियारथंनकुलिशःसमृण्वति १ सरोचयज्जनुषारोदसीउभेसमात्रोरंभवत्पुत्रईड्यः । हव्यवाळग्निरजरश्चनोहितोदूळभोविशामतिथिर्विभावसुः २ क्रत्वादक्षस्यतरुषोविधर्मणिदेवासोअग्निंजनयन्तचित्तिभिः । रुरुचानंभानुनाज्योतिषामहामत्यंनवाजंसनिष्यन्नुपब्रुवे ३ आमन्द्रस्यसनिष्यन्तोवरेण्यंवृणीमहेअह्रयंवाजमृग्मियम् । रातिंभृगूणामुशिजंकविक्रतुमग्निंराजन्तंदिव्येनशो-

चिषां ४ अग्निंसुम्नायदधिरेपुरोजनावाजश्रवसमिहवृक्तबर्हिषः । यतस्रुचःसुरु-
चंविश्वदेव्यंरुद्रंयज्ञानांसाधदिष्टिमपसाम् ५॥ १७॥ पावकशोचेतवहिक्षयंपरि
होतर्यज्ञेषुवृक्तबर्हिषोनरः । अग्नेदुवइच्छमानासआप्यमुपासतेद्रविणंधेहितेभ्यः ६
आरोदसीअपृणदास्वर्महज्जातंयदेनमपसोअधारयन् । सोअध्वरायपरिणीयते
कविरत्योनवाजसातयेचनोहितः ७ नमस्यतहव्यदातिंस्वध्वरंदुवस्यतदम्यंजात-
वेदसम् । रथीरृतस्यबृहतोविचर्षणिरग्निर्देवानामभवत्पुरोहितः ८ तिस्रोयह्वस्य
समिधःपरिज्मनोऽग्नेरपुनन्नुशिजोअमृत्यवः । तासामेकामदधुर्मर्त्येभुजमुलो-
कमुद्वेउपजामिमीयतुः ९ विशांकविंविश्पतिंमानुषीरिषःसंसीमकृण्वन्स्वधि-
तिंनतेजसे । सउद्वतोनिवतोयातिवेविषत्सगर्भमेषुभुवनेषुदीधरत् १०॥ १८॥
सजिन्वतेजठरेषुप्रजज्ञिवान्वृषाचित्रेषुनानदन्नसिंहः । वैश्वानरःपृथुपाजाअम-

ऋ. सं. त्योवसुरत्नादयमानोविदाशुषे ११ वैश्वानरःप्रत्नथानाकमारुहद्दिवस्पृष्ठंभन्दमा- अ.२अ.८
नःसुमन्मभिः । सपूर्ववज्जनयञ्जन्तवेधनंसमानमज्मंपर्येतिजागृविः १२ ऋता-
॥ ९३ ॥ वानंयज्ञियंविप्रमुक्थ्यं१मायंदधेमातरिश्वादिविक्षयम् । तंचित्रयामंहरिकेशमी-
महेसुदीतिमग्निंसुवितायनव्यसे १३ शुचिंनयामन्निषिरंस्वर्दृशंकेतुंदिवोरोचन-
स्थामुषर्बुधम् । अग्निंमूर्धानंदिवोअप्रतिष्कुतंतमीमहेनमसावाजिनंबृहत् १४
मन्द्रंहोतारंशुचिमद्वयाविनंदमूनसमुक्थ्यंविश्वचर्षणिम् । रथंनचित्रंवपुषायद-
र्शतंमनुर्हितंसदमिद्रायईमहे १५ ॥ १९ ॥

वैश्वानरायैकादश विश्वामित्रोऽग्निर्वैश्वानरो जगती ।

३ वैश्वानरायपृथुपाजसेविपोरत्नाविधन्तधरुणेषुगातवे । अग्निर्हिदेवाँअमृतो
दुवस्यत्यथाधर्माणिसनतानदूदुषत् १ अन्तर्दूतोरोदसीदस्मईयतेहोतानिषत्तोम ॥ ९३ ॥

नु॑षःपु॒रोहि॑तः । क्षयं॑बृ॒हन्तं॒परि॑भूषति॒द्युभि॑र्दे॒वेभि॑र॒ग्निरि॑षि॒तोधि॒याव॑सुः २ के॒तुं
य॒ज्ञानां॑वि॒दथ॑स्य॒साध॑नं॒विप्रा॑सोअ॒ग्निंम॑हयन्त॒चित्ति॑भिः । अपां॑सि॒यस्मि॒न्नधि॑
सं॒द॒धुर्गिर॒स्तस्मि॑न्त्सु॒म्नानि॒यज॑मान॒आच॑के ३ पि॒ताय॒ज्ञाना॒मसु॑रोविप॒श्चितां॑वि॒-
मान॑म॒ग्निर्व॒युनं॑चवा॒घता॑म् । आवि॑वेश॒रोद॑सी॒भूरि॑वर्पसापुरुप्रि॒योभ॑न्दते॒धाम॑भिः
क॒विः ४ च॒न्द्रम॒ग्निंच॒न्द्रर॑थं॒हरि॑व्रतंवैश्वान॒रम॑प्सु॒षदं॑स्व॒र्विद॑म् । वि॒गा॒हंतू॒र्णिं॒तवि॑-
षीभि॒रावृ॑तं॒भूर्णिं॑दे॒वास॑इ॒हसु॒श्रियं॑दधुः ५॥ २०॥ अ॒ग्निर्दे॒वेभि॒र्मनु॑षश्च॒ज॒न्तुभि॑स्त-
न्वा॒नोय॒ज्ञंपु॑रु॒पेश॑संधि॒या । र॒थीर॒न्तरी॑यते॒साध॑दिष्टिभिर्जी॒रोदमू॑नाअभिशस्ति॒-
चात॑नः ६ अग्ने॒जर॑स्वस्वप॒त्यआयु॑न्यू॒र्जापि॑न्वस्व॒समिषो॑दिदीहिनः । वयां॑सि
जिन्वबृ॒ह॒तश्च॑जागृवउ॒शिग्दे॒वाना॒मसि॑सु॒क्रतु॑र्वि॒पाम् ७ वि॒श्पतिं॑य॒ह्वमति॑थिं॒नरः॒
सदा॑य॒न्तारं॑धी॒नामु॒शिजं॑चवा॒घता॑म् । अ॒ध्व॒राणां॒चेत॑नंजा॒तवे॑दसं॒प्रशं॑सन्ति॒नम॑-

साजूतिभिर्वृधे ८ विभावादेवःसुरणःपरिक्षितीरग्निर्बभूवशवसासुमद्रथः ।
तस्यव्रतानिभूरिपोषिणोवयमुपभूषेमदमआसुवृक्तिभिः ९ वैश्वानरतवधामा-
न्याचकेयेभिःस्वर्विदभवोविचक्षण । जातआपृणोभुवनानिरोदसीअग्नेताविश्वा
परिभूरसित्मना १० वैश्वानरस्यदंसनाभ्योबृहदरिणादेकःस्वपस्ययाकविः ।
उभापितरामहयन्नजायताग्निर्द्यावापृथिवीभूरिरेतसा ११ ॥ २१ ॥

समित्समिदेकादश विश्वामित्र आप्रियस्त्रिष्टुप् ।

१ समित्समित्सुमनाबोध्यस्मेशुचाशुचासुमतिंरासिवस्वः । आदेवदेवान्य-
जथायवक्षिसखासखीन्त्सुमनायक्ष्यग्ने १ यंदेवासस्त्रिरहन्नायजन्तेदिवेदिवेवरुणो
मित्रोअग्निः । सेमंयज्ञंमधुमन्तंकृधीनस्तनूनपाद्घृतयोनिंविधन्तम् २ प्रदीधि-
तिर्विश्ववाराजिगातिहोतारमिळःप्रथमंयजध्यै । अच्छानमोभिर्वृषभंवन्दध्यैसदे-

वान्यक्षदिषितोयजीयान् ३ ऊर्ध्वोवांगातुरध्वरेअकार्यूर्ध्वाशोचींषिप्रस्थितार-
जांसि । दिवोवानाभान्यसादिहोतास्तृणीमहिदेवव्यचाविबर्हिः ४ सप्तहोत्राणि
मनसावृणानाइन्वन्तोविश्वंप्रतियन्नृतेन । नृपेशसोविदथेषुप्रजाताअभी३मंयज्ञं
विचरन्तपूर्वीः ५ ॥ २२ ॥ आभन्दमानेउषसाउपाकेउतस्मयेतेतन्वा३विरूपे ।
यथानोमित्रोवरुणोजुजोषदिन्द्रोमरुत्वाँउतवामहोभिः ६ दैव्याहोताराप्रथमा
न्यृञ्जेसप्तपृक्षासःस्वधयामदन्ति । ऋतंशंसन्तऋतमित्तआहुरनुव्रतंव्रतपादीध्या-
नाः ७ आभारतीभारतीभिःसजोषाइळादेवैर्मनुष्येभिरग्निः । सरस्वतीसारस्व-
तेभिरर्वाक्तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदन्तु ८ तन्नस्तुरीपमधपोषयित्नुदेवत्वष्टर्विरराण
स्यस्व । यतोवीरःकर्मण्यःसुदक्षोयुक्तग्रावाजायतेदेवकामः ९ वनस्पतेऽवसृजो-
पदेवानग्निर्हविःशमितासूदयाति । सेदुहोतासत्यतरोयजातियथादेवानांजनिमा-

निवेद १० आयाह्यग्नेसमिधानोअर्वाङिन्द्रेणदेवैःसरथंतुरेभिः । बर्हिर्नआस्ता-
मदितिःसुपुत्रास्वाहादेवाअमृतामादयन्ताम् ११ ॥ २३ ॥

प्रत्यग्निरेकादश विश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ प्रत्यग्निरुषसश्चेकितानोऽबोधिविप्रःपदवीःकवीनाम् । पृथुपाजादेवयद्भिः
समिद्धोऽपद्वारातमसोवह्निरावः १ प्रेद्वग्निर्वावृधेस्तोमेभिर्गीर्भिःस्तोतॄणांनमस्य
उक्थैः । पूर्वीर्ऋतस्यसंदृशश्चकानःसंदूतोअद्यौदुषसोविरोके २ अधाय्यग्निर्मा-
नुषीषुविक्ष्व१पांगर्भोमित्रऋतेनसाधन् । आहर्यतोयजतःसान्वस्थादभूदुविप्रो
हव्योमतीनाम् ३ मित्रोअग्निर्भवतियत्समिद्धोमित्रोहोतावरुणोजातवेदाः ।
मित्रोअध्वर्युरिषिरोदमूनामित्रःसिन्धूनामुतपर्वतानाम् ४ पातिप्रियंरिपोअग्रंप-
दंवेःपातियह्वश्चरणंसूर्यस्य । पातिनाभासप्तशीर्षाणमग्निःपातिदेवानामुपमाद-

मृ॒ष्वः ५ ॥ २४ ॥ ऋ॒भुश्च॑क्र॒ईड्यं॒चारु॒नाम॒विश्वा॑निदे॒वोव॒युना॑निवि॒द्वान् । स॒स-
स्य॒चर्मं॑घृ॒तव॑त्प॒दंवेस्तदि॑द॒ग्नीरक्ष॒त्यप्र॑युच्छन् ६ आयोनि॑म॒ग्निर्घृ॒तव॑न्तमस्थात्पृ॒थुप्र॑-
गाणमु॒शन्त॑मु॒शा॒नः । दीद्या॑न॒ःशुचि॑र्ऋ॒ष्वःपा॑व॒कःपुन॑ःपुनर्मा॒तरा॒नव्य॑सीकः ७
स॒द्योजा॒तओष॑धीभिर्ववक्षेयदी॒वर्ध॑न्तिप्र॒स्वो॑घृ॒तेन॑ । आप॑इवप्र॒वता॒शुम्भ॑मानाउ-
रु॒ष्यद॒ग्निःपि॒त्रोरु॒पस्थे॑ ८ उदु॑ष्टु॒तःस॒मिधा॑य॒ह्वोअ॑द्यौ॒द्वर्ष्म॑न्दि॒वोअधि॒नाभा॑पृथि॒-
व्याः । मि॒त्रोअ॒ग्निरीड्यो॑मात॒रिश्वादू॒तोव॑क्षद्य॒जथा॑यदे॒वान् ९ उद॑स्तम्भीत्स॒मि-
धा॒नाक॑मृ॒ष्वो॒३॑ग्निर्भव॑न्नुत्त॒मोरो॑च॒नाना॑म् । यदी॒भृगु॑भ्य॒ःपरि॑मात॒रिश्वा॒गुहा॒सन्तं॑
हव्य॒वाहं॑समी॒धे १० इळा॑मग्नेपुरु॒दंसं॑स॒निंगोःश॑श्वत्त॒मंहव॑मानायसाध । स्यान्नः॑
सू॒नुस्तन॑योवि॒जावाग्ने॒सातेसु॑म॒तिर्भू॑त्व॒स्मे ११ ॥ २५ ॥

प्र कारव एकादश विश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप्।

६ प्रकारवोमननावच्यमानादेवद्रीचींनयतदेवयन्तः । दक्षिणावाड्वाजिनी
प्राच्येतिहविर्भरन्त्यग्नयेघृताची १ आरोदसीअपृणाजायमानउतप्ररिक्थाअधनु
प्रयज्यो । दिवश्चिदग्नेमहिनापृथिव्यावच्यन्तांतेवह्नयःसप्तजिह्वाः २ द्यौश्चत्वा
पृथिवीयज्ञियासोनिहोतारंसादयन्तेदमाय । यदीविशोमानुषीर्देवयन्तीःप्रयस्व-
तीरीळतेशुक्रमर्चिः ३ महान्त्सधस्थेध्रुवआनिषत्तोऽन्तर्द्यावामाहिनेहर्यमाणः ।
आस्क्रेसपत्नीअजरेअमृक्तेसबर्दुघेउरुगायस्यधेनू ४ व्रतातेअग्नेमहतोमहानितव
क्रत्वारोदसीआततन्थ । त्वंदूतोअभवोजायमानस्त्वंनेतावृषभचर्षणीनाम् ५
॥२६॥ऋतस्यवाकेशिनायोग्याभिर्घृतस्नुवारोहिताधुरिधिष्व । अथावहदेवान्देव

विश्वांन्त्स्वध्वराकृणुहिजातवेदः ६ दिवश्चिदातेरुचयन्तरोकाउषोविभातीरनुभा
सिपूर्वीः । अपोयदंग्नउशधग्वनेषुहोतुर्मन्द्रस्यपनयन्तदेवाः ७ उरौवायेअन्तरि-
क्षेमदन्तिदिवोवायेरोचनेसन्तिदेवाः । ऊमावायेसुहवांसोयजत्राआयेमिरेरथ्यो
अग्नेअश्वाः ८ ऐभिरग्नेसरथंयाह्यर्वाङ्नानारथंवाविभवोह्यश्वाः । पत्नीवतस्त्रिंश-
तंत्रींश्चदेवाननुष्वधमावहमादयस्व ९ सहोतायस्यरोदसीचिदुर्वीयज्ञंयज्ञमभि
वृधेगृणीतः । प्राचीअध्वरेवतस्थतुःसुमेकेऋतावरीऋतजातस्यसत्ये १० इळा-
मग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसाते
सुमतिर्भूत्वस्मे ११ ॥ २७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः
॥ ८ ॥ इति द्वितीयाष्टकः समाप्तः ॥ २ ॥

प्रत्येऽअन्तियूपस्तुतिः षष्ठ्याद्याभिर्बहवोन्त्यास्त्रश्चिन्यष्टमीवैश्वदेवीवातृतीयासप्तम्यावनुष्टुभौसखायो नवबार्हतंत्रिष्टुबन्तंत्वामग्नऔषिणहमग्निर्होतागायत्रंत्विन्द्राग्नीऐन्द्राग्नंप्रवः सप्तऋषभस्त्वामुनुष्टुभमाहोता विपाजसाकात्यउत्कीलस्त्वयमग्निःषट्प्रागाथंसमिध्यमानःपञ्चकतोवैश्वामित्रस्तुभवानोऽग्निहोतारंगा-थीहाग्निमुषसमाद्यान्त्यैवैश्वदेव्याविमंनउपाद्येअनुष्टुभौविराड्रूपासतोबृहतीन्चान्त्यायंसउपान्त्यानुष्टुप्पु-रीष्येभ्योग्निभ्योनिर्मथितोदेवश्रवादेववातश्चभारतौतृतीयासतोबृहत्यग्नेसहस्वगायत्रमाद्यानुष्टुबग्नेदिवो वैराजमुपान्त्याग्नेन्द्रीवैश्वानरंनवतृचोवैश्वानरीयमारुतौजागतौद्वृचआत्मस्तुतिर्वापूर्वात्मगीतान्त्योपा ध्यायस्तुतिः प्रवः पञ्चोनागायत्रंत्वृतव्यावाद्याग्नेजुषस्वषट्तृतीयाद्युष्णिक्त्रिष्टुब्जगत्योस्तीदंषोळशा-द्याचतुर्थीदशमीद्वादश्योनुष्टुभःषष्ठ्येकादश्युपान्त्येचजगत्यःपञ्चम्यृत्विग्भ्योवा ।

प्र य एकादश विश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७ ओम् प्रयआरुःशितिपृष्ठस्यधासेरामातराविविशुःसप्तवाणीः । परिक्षिता
पितरासंचरेतेप्रसंस्राते दीर्घमायुःप्रयक्षे १ दिवक्षसोधेनवोवृष्णोअश्वादेवीरा-
तस्थौमधुमद्वहन्तीः । ऋतस्यत्वासदसिक्षेमयन्तंपर्येकाचरतिवर्तनिंगौः २ आ-

सीमारोहत्सुयमाभवन्तीः पतिश्चिकित्वान्रयिविद्रयीणाम् । प्रनीलपृष्ठोअतसस्य
धासेस्ताअवासयत्पुरुधप्रतीकः ३ महित्वाष्ट्रमूर्जयन्तीरजुर्यंस्तभूयमानंवहतो
वहन्ति । व्यङ्गेभिर्दिद्युतानःसधस्थएकामिवरोदसीआविवेश ४ जानन्तिवृष्णो
अरुषस्यशेवमुतब्रध्नस्यशासनेरणन्ति । दिवोरुचःसुरुचोरोचमानाइळायेषां
गण्यामाहिनागीः ५ ॥ १ ॥ उतोपितृभ्यांप्रविदानुघोषंमहोमहद्भ्यामनयन्त
शूषम् । उक्षाहयत्रपरिधानमक्तोरनुस्वंधामंजरितुर्ववक्ष ६ अध्वर्युभिःपञ्चभिः
सप्तविप्राःप्रियंरक्षन्तेनिहितंपदंवेः । प्राञ्चोमदन्त्युक्षणोअजुर्यादेवादेवानामनुहि
व्रतागुः ७ दैव्याहोतारापथमान्यृञ्जेसप्तपृक्षासःस्वधयामदन्ति । ऋतंशंसन्त
ऋतमित्तआहुरनुव्रतंव्रतपादीध्यानाः ८ वृषायन्तेमहेअत्यायपूर्वीर्वृष्णेचित्राय
रश्मयःसुयामाः। देवहोतर्मन्द्रतरश्चिकित्वान्महोदेवान्रोदसीएहवक्षि ९ पृक्षप्र-

यजोद्रविणःसुवाचंःसुकेतवंउषसोरेवदूषुः । उतोचिदग्नेमहिनापृथिव्याःकृतंचिदे
नःसंमहेदशस्य १० इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवंमानायसाध । स्यान्नः
सूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ११ ॥ २ ॥

अञ्जन्त्येकादश विश्वामित्रस्त्रिष्टुप् । तृतीयासप्तम्यावनुष्टुभौ । आद्यानां पञ्चानां यूपः । ततः पञ्चानां यूपाः । अष्टम्या विश्वे देवा वा । एकादश्याश्छिन्नयूपस्य मूलभूतः स्थाणुः ।

८ अञ्जन्तित्वामध्वरेदेवयन्तोवनस्पतेमधुनादैव्येन । यदूर्ध्वस्तिष्ठाद्रविणेह
धत्ताद्यद्वाक्षयोमातुरस्याउपस्थे १ समिद्धस्यश्रयमाणःपुरस्ताद्ब्रह्मवन्वानोअजरं
सुवीरम् । आरेअस्मदमतिंबाधमानउच्छ्रयस्वमहतेसौभगाय २ उच्छ्रयस्वव-
नस्पतेवर्ष्मन्पृथिव्याअधि । सुमितीमीयमानोवर्चोधायज्ञवाहसे ३ युवासुवासाः
परिवीतआगात्सउश्रेयान्भवतिजायमानः । तंधीरासःकवयउन्नयन्तिस्वाध्यो-

३॒॑ मन॑सादेव॒यन्त॑ः ४ जा॒तोजा॑यतेसुदि॒न॒त्वेअह्नां॑सम॒र्य॑आवि॒दथे॒वर्ध॑मानः । पु॒न-
न्ति॒धीरा॑अ॒पसो॑मनी॒षादे॑व॒याविप्र॒उदि॑यर्ति॒वाच॑म् ५ ॥ ३ ॥ यान्वो॒नरो॑देव॒य-
न्तो॑निमि॒म्युर्वन॑स्पते॒स्वधि॑तिर्वा॑त॒तक्ष॑ । तेदे॒वास॒ःस्वर॑वस्तस्थि॒वांस॑ःप्र॒जाव॑द॒स्मे
दिधि॑षन्तु॒रत्न॑म् ६ येवृ॒क्णासो॒अधि॒क्षमि॒निमि॑तासोय॒तस्रु॑चः । तेनो॑व्यन्तु॒वार्यं॑
देव॒त्राक्षे॑त्र॒साध॑सः ७ आ॒दि॒त्यारु॒द्रावस॑वःसुनी॒थाद्यावा॒क्षामा॑पृथि॒वीअ॒न्तरि॑क्षम् ।
स॒जोष॑सोय॒ज्ञम॑वन्तुदे॒वाऊ॒र्ध्वंकृ॑ण्वन्त्वध्व॒रस्य॑के॒तुम् ८ हं॒साइ॑वश्रेणि॒शोयता॑-
नाःशु॒क्रावसा॑नाः॒स्वर॑वोन॒आगुः॑ । उ॒न्नी॒यमा॑नाःक॒विभि॑ःपु॒रस्ता॑द्दे॒वादे॒वाना॒मपि॑
यन्ति॒पाथः॑ ९ शृङ्गा॑णी॒वेच्छृ॒ङ्गिणां॒संद॑दृश्रेच॒षाल॑वन्त॒ःस्वर॑वःपृथि॒व्याम् । वा॒घ-
द्भिर्वा॑विह॒वेश्रोष॑माणाअ॒स्माँअ॑वन्तुपृत॒नाज्ये॑षु १० वन॑स्पतेश॒तव॑ल्शो॒विरो॑ह

सहस्रवल्शाविवयंरुहेम । यंत्वामयंस्वधितिस्तेजमानःप्रणिनायमहतेसौभ-
गाय ११ ॥ ४ ॥

सखायो नव विश्वामित्रोऽग्निर्बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१ सखायस्त्वाववृमहेदेवंमर्तासऊतये । अपांनपातंसुभगंसुदीदितिंसुप्रतू-
र्तिमनेहसम् १ कायमानोवनात्वंयन्मातृरजगन्नपः । नतत्तेअग्नेप्रमृषेनिवर्तनं
यद्दूरेसन्निहाभवः २ अतितृष्टंववक्षिथाथैवसुमनाअसि । प्रप्रान्येयन्तिपर्यन्य
आसतेयेषांसख्येअसिश्रितः ३ ईयिवांसमतिस्रिधःशश्वतीरतिसश्चतः । अन्वी-
मविन्दन्निचिरासोअद्रुहोऽप्सुसिंहमिवश्रितम् ४ ससृवांसमिवत्मनाग्निमित्था-
तिरोहितम् । ऐनंनयन्मातरिश्वापरावतोदेवेभ्योमथितंपरि ५ ॥ ५ ॥ तंत्वा-
मर्ताअगृभ्णतदेवेभ्योहव्यवाहन । विश्वान्यद्यज्ञाँअभिपासिमानुषतवक्रत्वाय-

विष्ठय ६ तद्भद्रंतवदंसनापाकायचिच्छदयति । त्वांयदग्नेपशवःसमासतेसमि-
द्धमपिशर्वरे ७ आजुहोतास्वध्वरंशीरंपावकशोचिषम् । आशुंदूतमजिरंप्रत्न-
मीड्यंश्रुष्टीदेवंसपर्यत ८ त्रीणिशतात्रीसहस्राण्यग्निंत्रिंशच्चदेवानवचासपर्यन् ।
औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्माआदिद्धोतारंन्यसादयन्त ९ ॥ ६ ॥

त्वामग्ने नव विश्वामित्रोऽग्निरुष्णिक् ।

१० त्वामग्नेमनीषिणःसम्राजंचर्षणीनाम् । देवंमर्तासइन्धतेसमध्वरे १ त्वां
यज्ञेष्वृत्विजमग्नेहोतारमीळते । गोपाऋतस्यदीदिहिस्वेदमे २ सघायस्तेददा-
शतिसमिधाजातवेदसे । सोअग्नेधत्तेसुवीर्यंसपुष्यति ३ सकेतुरध्वराणामग्निर्दे-
वेभिरागमत् । अञ्जानःसप्तहोतृभिर्हविष्मते ४ प्रहोत्रेपूर्व्यंवचोऽग्नयेभरताबृ-
हत् । विपांज्योतींषिबिभ्रतेनवेधसे ५ ॥ ७ ॥ अग्निंवर्धन्तुनोगिरोयतोजायत

उक्थ्यः । महेवाजायद्रविणायदर्शतः ६ अग्नेयजिष्ठोअध्वरेदेवान्देवयतेयज ।
होतामन्द्रोविराजस्यतिस्रिधः ७ सनःपावकदीदिहिद्युमदस्मेसुवीर्यम् । भवा
स्तोतृभ्योअन्तमःस्वस्तये ८ तंत्वाविप्राविपन्यवोजागृवांसःसमिन्धते । हव्य-
वाहममर्त्यंसहोवृधम् ९ ॥ ८ ॥

अग्निर्होता नव विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री ।

११ अग्निर्होतापुरोहितोऽध्वरस्यविचर्षणिः । सवेदयज्ञमानुषक् १ सहव्य-
वाळमर्त्यउशिग्दूतश्चनोहितः । अग्निर्धियासमृण्वति २ अग्निर्धियासचेतति
केतुर्यज्ञस्यपूर्व्यः । अर्थंह्यस्यतरणि ३ अग्निंसूनुंसनश्रुतंसहसोजातवेदसम् ।
वह्निंदेवाअकृण्वत ४ अदाभ्यःपुरएताविशामग्निर्मानुषीणाम् । तूर्णीरथःसदा
नवः ५ ॥ ९ ॥ साह्वान्विश्वाअभियुजःक्रतुर्देवानाममृक्तः । अग्निस्तुविश्रव-

स्तमः ६ अभिप्रयांसिवाहसादाश्वाँअश्नोतिमर्त्यः । क्षयंपावकशोचिषः ७ परि-
विश्वानिसुधिताग्नेरश्याममन्मभिः । विप्रासोजातवेदसः ८ अग्नेविश्वानिवार्या
वाजेषुसनिषामहे । त्वेदेवासएरिरे ९ ॥ १० ॥

इन्द्राग्नी नव विश्वामित्र इन्द्राग्नी गायत्री ।

१२ इन्द्राग्नीआगतंसुतंगीर्भिर्नभोवरेण्यम् । अस्यपातंधियेषिता १ इन्द्राग्नी
जरितुःसचायज्ञोजिगातिचेतनः । अयापातमिमंसुतम् २ इन्द्रमग्निंकविच्छदा
यज्ञस्यजूत्यावृणे । तासोमस्येहतृम्पताम् ३ तोशावृत्रहणाहुवेसजित्वानापरा-
जिता । इन्द्राग्नीवाजसातमा ४ प्रवामर्चन्त्युक्थिनोनीथाविदोजरितारः ।
इन्द्राग्नीइषआवृणे ५ ॥ ११ ॥ इन्द्राग्नीनवतिंपुरोदासपत्नीरधूनुतम् । साकमे-
केनकर्मणा ६ इन्द्राग्नीअपसस्पर्युपप्रयन्तिधीतयः । ऋतस्यपथ्या३अनु ७ इ-

न्द्राग्नीतविषाणिवांसधस्थांनिप्रयांसिच । युवोरप्तूर्यंहितम् ८ इन्द्राग्नीरोचना
दिवःपरिवाजेषुभूषथः । तद्वांचेतिप्रवीर्यम् ९ ॥ १२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
तृतीये मण्डले प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

प्र वः सप्त ऋषभो वैश्वामित्रोऽग्निरनुष्टुप् ।

१३ प्रवोदेवायाग्नयेबर्हिष्ठमर्चास्मै । गमंद्देवेभिरासनोयजिष्ठोबर्हिरासंदत् १
ऋतावायस्यरोदसीदक्षंसचन्तऊतयः । हविष्मन्तस्तमीळतेतंसंनिष्यन्तोऽवसे २
सयन्ताविप्रएषांसयज्ञानामथाहिषः । अग्निंतंवोदुवस्यतदातायोवनितामघम् ३ सनःशर्माणिवीतयेऽग्निर्यच्छतुशंतमा । यतोनःप्रुष्णवद्वसुदिविक्षितिभ्यो
अप्स्वा ४ दीदिवांसमपूर्व्यंवस्वीभिरस्यधीतिभिः । ऋक्वाणोअग्निमिन्धतेहोतारंविश्पतिंविशाम् ५ उतनोब्रह्मन्नविषउक्थेषुदेवहूतमः । शंनःशोचामरुद्वृधोऽ-

ग्नेसहस्रसातमः ६ नूनोरास्वसहस्रवत्तोकवत्पुष्टिमद्वसु । द्युमदग्नेसुवीर्यंवर्षिष्ठ-
मनुपक्षितम् ७ ॥ १३ ॥

आ होता सप्त ऋषभो वैश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४ आहोतामन्द्रोविदथान्यस्थात्सत्योयज्वाकवितमःसवेधाः । विद्युद्रथः
सहसस्पुत्रोअग्निःशोचिष्केशःपृथिव्यांपाजोअश्रेत् १ अयामितेनमउक्तिंजुष-
स्वऋतावस्तुभ्यंचेततेसहस्वः । विद्वाँआवक्षिविदुषोनिषत्सिमध्यआबर्हिरूतयेय-
जत्र २ द्रवतांतउषसावाजयन्तीअग्नेवातस्यपथ्याभिरच्छ । यत्सीमञ्जन्तिपूर्व्यं
हविर्भिरावन्धुरेवतस्थतुर्दुरोणे ३ मित्रश्चतुभ्यंवरुणःसहस्वोऽग्नेविश्वेमरुतःसुम्नमं-
र्चन् । यच्छोचिषासहसस्पुत्रतिष्ठाअभिक्षितीःप्रथयन्त्सूर्योनॄन् ४ वयंतेअद्यर-
रिमाहिकाममुत्तानहस्तानमसोपसद्य । यजिष्ठेनमनसायक्षिदेवानस्रेधतामन्म-

नाविप्रोअग्ने ५ त्वाद्धिपुत्रसहसोविपूर्वीर्देवस्ययन्त्यूतयोविवाजाः । त्वंदेहिसह-
स्त्रिणंरयिंनोऽद्रोघेणवचसासत्यमग्ने ६ तुभ्यंदक्षकविक्रतोयानीमादेवमर्तासो
अध्वरेअकर्म । त्वंविश्वस्यसुरथस्यबोधिसर्वंतदग्नेअमृतस्वदेह ७ ॥ १४ ॥

विपाजसा सप्त कात्योत्कीलोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१५ विपाजसापृथुनाशोशुचानोबाधस्वद्विषोरक्षसोअमीवाः । सुशर्मणोबृह-
तःशर्मणिस्यामग्नेरहंसुहवस्यप्रणीतौ १ त्वंनोअस्याउषसोव्युष्टौत्वंसूरउदितेबो-
धिगोपाः । जन्मेवनित्यंतनयंजुषस्वस्तोमंमेअग्नेतन्वासुजात २ त्वंनृचक्षावृष-
भानुपूर्वीःकृष्णास्वग्नेअरुषोविभाहि । वसोनेषिचपर्षिचात्यंहःकृधीनोरायउशि-
जोयविष्ठ ३ अषाळ्होअग्नेवृषभोदिदीहिपुरोविश्वाःसौभगासंजिगीवान् । यज्ञ-
स्यनेताप्रथमस्यपायोर्जातवेदोबृहतःसुप्रणीते ४ अच्छिद्राशर्मजरितःपुरूणिदेवाँ

अच्छादीद्यांनः सुमेधाः । रथोनसस्निरभिवक्षिवाजमग्नेत्वंरोदसीनः सुमेके ५
प्रपींपयवृषभजिन्ववाजानग्नेत्वंरोदसीनः सुदोघे । देवेभिर्देवसुरुचारुचानोमानो
मर्तस्यदुर्मतिः परिष्ठात् ६ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध ।
स्यान्नः सूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ७ ॥ १५ ॥

अयमग्निः षड्कात्योत्कीलोऽग्निः । आद्या तृतीया पञ्चमी च बृहत्यः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१६ अयमग्निः सुवीर्यस्येशेमहः सौभगस्य । रायईशेस्वपत्यस्यगोमतईशेवृ-
त्रहथानाम् १ इमंनरोमरुतः सश्चतावृधंयस्मिन्रायः शेवृधासः । अभियेसन्तिपृत-
नासुदूढ्योविश्वाहाशत्रुमादभुः २ सत्वंनोरायः शिशीहिमीढ्वोअग्नेसुवीर्यस्य ।
तुविद्युम्नवर्षिष्ठस्यप्रजावतोऽनमीवस्यशुष्मिणः ३ चक्रिर्योविश्वाभुवनाभिसा-
सहिश्चक्रिर्देवेष्वादुवः । आदेवेषुयततआसुवीर्यआशंसउतनृणाम् ४ मानो

अग्नेऽमतयेमावीरतायैरीरधः । मागोतायैसहसस्पुत्रमानिदेऽपद्वेषांस्याकृधि ५
शग्धिवाजस्यसुभगप्रजावतोऽग्नेबृहतोअध्वरे । संरायाभूयसासृजमयोभुना
तुविद्युम्नयशस्वता ६ ॥ १६ ॥

समिध्यमानः पञ्च कतो वैश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१७ समिध्यमानःप्रथमानुधर्मासमक्तुभिरज्यतेविश्ववारः । शोचिष्केशो
घृतनिर्णिक्पावकःसुयज्ञोअग्निर्यजथायदेवान् १ यथायजोहोत्रमग्नेपृथिव्यायथा
दिवोजातवेदश्चिकित्वान् । एवानेनहविषायक्षिदेवान्मनुष्वद्यज्ञंप्रतिरेममद्य २
त्रीण्यायूंषितवजातवेदस्तिस्रआजानीरुषसस्तेअग्ने । ताभिर्देवानामवोयक्षि
विद्वानथाभवयजमानायशंयोः ३ अग्निंसुदीतिंसुदृशंगृणन्तोनमस्यामस्त्वेड्यं
जातवेदः । त्वांदूतमरतिंहव्यवाहंदेवाअकृण्वन्नमृतस्यनाभिम् ४ यस्त्वद्धोता

पूर्वीअग्नेयजीयान्द्विताचसत्तास्वधयाचशंभुः । तस्यानुधर्मप्रयजाचिकित्वोऽथा
नोधाअध्वरंदेववीतौ ५ ॥ १७ ॥

भवानः पञ्चकतो वैश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१८ भवानोअग्नेसुमनाउपेतौसखेवसख्येपितरेवसाधुः । पुरुद्रुहोहिक्षितयो
जनानांप्रतिप्रतीचीर्दहतादरातीः १ तपोष्वग्नेअन्तराँअमित्रान्तपाशंसमररुषः
परस्य । तपोवसोचिकितानोअचित्तान्वितेतिष्ठन्तामजराअयासः २ इध्मेनाग्न
इच्छमानोघृतेनजुहोमिहव्यंतरसेबलाय । यावदीशेब्रह्मणावन्दमानइमांधियं
शतसेयायदेवीम् ३ उच्छोचिषासहसस्पुत्रस्तुतोबृहद्वयःशशमानेषुधेहि । रेव-
दग्नेविश्वामित्रेषुशंयोर्मर्मृज्मातेतन्वं१भूरिकृत्वः ४ कृधिरत्नंसुसनितर्धनानांसघे-
दग्नेभवसियत्समिद्धः।स्तोतुर्दुरोणेसुभगस्यरेवत्सृप्राकरस्नादधिषेवपूंषि ५॥ १८॥

अग्निं होतारं पञ्च गाथ्यग्निस्त्रिष्टुप् ।

११ अग्निंहोतारंप्रवृणेमियेधंगृत्संकविंविश्वविदममूरम् । सनोयक्षद्देवतातायजीयान्नायेवाजांयवनतेमघानिं १ प्रतेअग्नेहविष्मंतीमियर्म्यच्छांसुद्युम्नांराति-
नींघृताचीम् । प्रदक्षिणिद्देवतांतिमुराणःसंरातिभिर्वसुंभिर्यज्ञमंश्रेत् २ सतेजीं-
यसामनंसात्वोतंउतशिंक्षस्वपत्यस्यंशिक्षोः । अग्नेरायोनृतंमस्यप्रभूंतौभूयामंते
सुष्टुतयंश्चवस्वंः ३ भूरींणिहित्वेदंधिरेअनीकाग्नेंदेवस्ययज्यंवोजनांसः । सआ
वंहदेवतांतिंयविष्ठशर्धोयदद्यदिव्यंयजांसि ४ यत्त्वाहोतांरमनजंन्मियेधेंनिषा-
दयंन्तोयजथांयदेवाः।सत्वंनोंअग्नेऽवितेहबोध्यधिश्रवांसिधेंहिनस्तनूषुं ५॥११॥

अग्निमुषसं पञ्च गाथ्यग्निस्त्रिष्टुप् । आद्यापञ्चम्योर्विश्वेदेवाः ।

२० अग्निमुषसंमश्विनांदधिक्रांव्युंष्टिषुहवतेवह्निंरुक्थैः । सुज्योतिंषोनः

शृण्वन्तुदेवाः सजोषसोअध्वरंवावशानाः १ अग्नेत्रीतेवाजिनात्रीषधस्था
तिस्रस्तेजिह्वाऋतजातपूर्वीः । तिस्रउतेतन्वोदेववातास्ताभिर्नःपाहिगिरोअप्र-
युच्छन् २ अग्नेभूरीणितवजातवेदोदेवस्वधावोऽमृतस्यनाम । याश्चमायामायि-
नांविश्वमिन्वत्वेपूर्वीःसंदधुःपृष्टबन्धो ३ अग्निर्नेताभगइवक्षितीनांदैवीनांदेवऋ-
तुपाऋतावा । सवृत्रहासनयोविश्ववेदाःपर्षद्विश्वातिदुरितागृणन्तम् ४ दधिक्राम-
ग्निमुषसंचदेवींबृहस्पतिंसवितारंचदेवम् । अश्विनामित्रावरुणाभगंचवसून्रुद्राँआ-
दित्याँइहहुवे ५ ॥ २० ॥

इमं नः पञ्च गाथ्यग्निः । अन्त्या विराड्रूपा सतोबृहती । उपान्त्ये अनुष्टुभौ । शिष्टे त्रिष्टुभौ ।

२१ इमंनोयज्ञममृतेषुधेहीमाहव्याजातवेदोजुषस्व । स्तोकानामग्नेमेदसो
घृतस्यहोतःप्राशानप्रथमोनिषद्य १ घृतवन्तःपावकतेस्तोकाःश्चोतन्तिमेदसः ।

स्वधंर्मन्देववींतयेश्रेष्ठंनोधेहिवार्यम् २ तुभ्यंस्तोकाघृंतश्चुतोऽग्नेविप्रांयसन्त्य ।
ऋषिःश्रेष्ठःसमिंध्यसेयज्ञस्यंप्राविताभंव ३ तुभ्यंश्चोतन्त्यध्रिगोशचीवःस्तोका-
सोअग्नेमेदंसोघृतस्यं । कविशस्तोबृहताभानुनागाहव्याजुंषस्वमेधिर ४ ओजि-
ष्ठंतेमध्यतोमेदउद्भृंतंप्रतेवयंददामहे । श्चोतंन्तितेवसोस्तोकाअधित्वचिप्रतितान्दे-
वशोविंहि ५ ॥ २१ ॥

अयं स पञ्च गाथी पुरीष्या अग्नयस्त्रिष्टुप् । चतुर्थ्यनुष्टुप् ।

२२ अयंसोअग्निर्यस्मिन्त्सोममिन्द्रंःसुतंदधेजठरेंवावशानः । सहस्रिणंवाज-
मत्यंनसप्तिंससवान्त्सन्त्स्तूयसेजातवेदः १ अग्नेयत्तेदिविवर्चःपृथिव्यांयदोषधी-
ष्वप्स्वायंजत्र । येनान्तरिंक्षमुर्वांततन्थंत्वेषःसभानुरंर्णवोनृचक्षाः २ अग्नेदिवो
अर्णमच्छांजिगास्यच्छादेवाँऊंचिषेधिष्ण्याये । यारोचनेपरस्तात्सूर्यस्ययाश्चा-

वस्तादुपतिष्ठन्तआपः ३ पुरीष्यासोअग्नयःप्रावणेभिःसजोषसः । जुषन्तांयज्ञ-
मद्रुहोऽनमीवाइषोमहीः ४ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध ।
स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ५ ॥ २२ ॥

निर्मथितः पञ्च देवश्रवा देववातश्च भारतावग्निस्त्रिष्टुप् । तृतीया सतोबृहती ।

२३ निर्मथितःसुधितआसधस्थेयुवाकविरध्वरस्यप्रणेता । जूर्यत्स्वग्निरजरो
वनेष्वत्रादधेअमृतंजातवेदाः १ अमन्थिष्टांभारतारेवदग्निंदेवश्रवादेववातःसुद-
क्षम् । अग्नेविपश्यबृहताभिरायेषांनोनेताभवतादनुद्यून् २ दशक्षिपःपूर्व्यंसीम-
जीजनन्त्सुजातंमातृषुप्रियम् । अग्निंस्तुहिदैववातंदेवश्रवोयोजनानामसद्वशी ३
नित्वादधेवरआपृथिव्याइळायास्पदेसुदिनत्वेअह्नाम् । दृषद्वत्यांमानुषआपयायां

सरस्वत्यांरेवदग्नेदिदीहि ४ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध ।
स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ५ ॥ २३ ॥

अग्ने सहस्व पञ्च विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री । आद्यानुष्टुप् ।

२४ अग्नेसहस्वपृतनाअभिमातीरपास्य । दुष्टरस्तरन्नरातीर्वर्चोधायज्ञवा-
हसे १ अग्नइळासमिध्यसेवीतिहोत्रोअमर्त्यः । जुषस्वसूनोअध्वरम् २ अग्नेद्यु-
म्नेनजागृवेसहसःसूनवाहुत । एदंबर्हिःसदोमम ३ अग्नेविश्वेभिरग्निभिर्देवेभि-
र्महयागिरः । यज्ञेषुयउचायवः ४ अग्नेदादाशुषेरयिंवीरवन्तंपरीणसम् ।
शिशीहिनःसूनुमतः ५ ॥ २४ ॥

अग्ने दिवः पञ्च विश्वामित्रोऽग्निर्विराट् । चतुर्थ्या इन्द्राग्नी ।

२५ अग्नेदिवःसूनुरसिप्रचेतास्तनापृथिव्याउतविश्ववेदाः । ऋधग्देवाँइहयजा

चिकित्वः १ अग्निःसंनोतिवीर्याणिविद्वान्त्सनोतिवाजममृतायभूषन् । सनो
देवाँएहवंहापुरुक्षो २ अग्निर्द्यावापृथिवीविश्वजन्येआभातिदेवीअमृतेअमूरः ।
क्षयन्वाजैःपुरुश्चन्द्रोनमोभिः ३ अग्नइन्द्रश्चदाशुषोदुरोणेसुतावतोयज्ञमिहोप-
यातम् । अमर्धन्तासोमपेयायदेवा ४ अग्नेअपांसमिध्यसेदुरोणेनित्यःसूनोसह-
सोजातवेदः । सधस्थानिमहयमानऊती ५ ॥ २५ ॥

वैश्वानरं नव विश्वामित्रो जगती । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः । सप्तम्या आत्मा । आद्यानां
तिसृणां वैश्वानरः । ततस्तिसृणां मरुतः । उपान्त्ययोरग्निरात्मा वा । अन्त्याया
विश्वामित्रोपाध्यायः ।

२६ वैश्वानरंमनसाग्निंनिचाय्याहविष्मन्तोअनुषत्यंस्वर्विदम् । सुदानुंदेवंरथिरं
वसूयवोगीर्भीरण्वंकुशिकासोहवामहे १ तंशुभ्रमग्निमवसेहवामहेवैश्वानरंमा-

तरिश्वानमुक्थ्यम् । बृहस्पतिंमनुषोदेवतातयेविप्रंश्रोतारमतिथिंरघुष्यदम् २ अ-
श्वोनक्रन्दञ्जनिभिःसमिध्यतेवैश्वानरःकुशिकेभिर्युगेयुगे । सनोअग्निःसुवीर्यंस्व-
श्व्यंदधातुरत्नममृतेषुजागृविः ३ प्रयन्तुवाजास्तविषीभिरग्नयःशुभेसंमिश्लाःपृष-
तीरयुक्षत । बृहदुक्षोमरुतोविश्ववेदसःप्रवेपयन्तिपर्वताँअदाभ्याः ४ अग्निश्रियो
मरुतोविश्वकृष्टयआत्वेषमुग्रमवईमहेवयम् । तेस्वानिनोरुद्रियावर्षनिर्णिजःसिं-
हानहेषक्रतवःसुदानवः ५ ॥ २६ ॥ व्रातंव्रातंगणंगणंसुशस्तिभिरग्नेर्भाममरु-
तामोजईमहे । पृषदश्वासोअनवभ्रराधसोगन्तारोयज्ञंविदथेषुधीराः ६ अग्निर-
स्मिजन्मनाजातवेदाघृतंमेचक्षुरमृतंमआसन् । अर्कस्त्रिधातूरजसोविमानोऽज-
स्रोघर्मोहविरस्मिनाम ७ त्रिभिःपवित्रैरपुपोध्य१र्कंहृदामतिंज्योतिरनुप्रजा-
नन् । वर्षिष्ठंरत्नमकृतस्वधाभिरादिद्द्यावापृथिवीपर्यपश्यत् ८ शतधारमुत्सम

क्षीयमाणंविपश्चितंपितरंवक्त्वानाम् । मेळिंमदन्तंपित्रोरुपस्थेतंरोदसीपिपृतंस-
त्यवाचंम् १ ॥ २७ ॥

प्र वः पञ्चदश विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री । आद्याया ऋतवो वा ।

२७ प्रवोवाजाअभिद्यवोहविष्मन्तोघृताच्या । देवाञ्जिगातिसुम्नयुः १ ईळे
अग्निंविपश्चितंगिरायज्ञस्यसाधनम् । श्रुष्टीवानंधितावानम् २ अग्नेशकेमतेवयंय-
मंदेवस्यवाजिनः । अतिद्वेषांसितरेम ३ समिध्यमानोअध्वरेऽग्निःपावकईड्यः ।
शोचिष्केशस्तमीमहे ४ पृथुपाजाअमर्त्योघृतनिर्णिक्स्वाहुतः । अग्निर्यज्ञस्यह-
व्यवाट् ५ ॥ २८ ॥ तंसबाधोयतस्रुचइत्थाधियायज्ञवन्तः । आचक्रुरग्निमूतये ६
होतादेवोअमर्त्यःपुरस्तादेतिमायया । विदथानिप्रचोदयन् ७ वाजीवाजेषु
धीयतेऽध्वरेषुप्रणीयते । विप्रोयज्ञस्यसाधनः ८ धियाचक्रेवरेण्योभूतानांगर्भमा

दधे । दक्षस्य पितरं तना ९ नि त्वा दधे वरेण्यं दक्षस्येळा सहस्कृत । अग्ने सुदीतिमु-
शिजम् १० ॥ २९ ॥ अग्निं यन्तुरमप्तुरमृतस्य योगे वनुषः । विप्रा वाजैः समि-
न्धते ११ ऊर्जो नपातमध्वरे दीदिवांसमुप द्यवि । अग्निमीळे कविक्रतुम् १२ ईळे-
न्यो नमस्यस्तिरस्तमांसि दर्शतः । समग्निरिध्यते वृषा १३ वृषो अग्निः समिध्यते-
ऽश्वो न देववाहनः । तं हविष्मन्त ईळते १४ वृषणं त्वा वयं वृषन्वृषणः समिधीमहि ।
अग्ने दीद्यतं बृहत् १५ ॥ ३० ॥

अग्ने जुषस्व षड्विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री । तृतीयोष्णिक् । चतुर्थी त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

२८ अग्ने जुषस्व नो हविः पुरोळाशं जातवेदः । प्रातःसावे धियावसो १ पुरोळा
अग्ने पचतस्तुभ्यं वा घा परिष्कृतः । तं जुषस्व यविष्ठ्य २ अग्ने वीहि पुरोळाशमाहु-
तं तिरोअह्न्यम् । सहसः सूनुरस्यध्वरे हितः ३ माध्यंदिने सवने जातवेदः पुरोळाश-

मिहकंवेजुषस्व । अग्नेयह्वस्यतवभागधेयंनप्रमिनन्तिविदथेषुधीराः ४ अग्नेतृती-
येसवनेहिकानिषःपुरोळाशंसहसःसूनवाहुतम् । अथादेवेष्वध्वरंविपन्ययाधार-
त्वंवन्तममृतेषुजागृविम् ५ अग्नेवृधानआहुतिंपुरोळाशंजातवेदः । जुषस्वतिरो-
अह्न्यम् ६ ॥ ३१ ॥

अस्तीदं षोडश विश्वामित्रोऽग्निः । पञ्चम्या ऋत्विजो वा । आद्याचतुर्थीदशमी-
द्वादश्योऽनुष्टुभः । षष्ठ्येकादश्युपान्त्ये च जगत्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

२९ अस्तीदमधिमन्थनमस्तिप्रजननंकृतम् । एतांविश्पत्नीमाभराग्निमन्था-
मपूर्वथा १ अरण्योर्निहितोजातवेदागर्भइवसुधितोगर्भिणीषु । दिवेदिवईड्यो
जागृवद्भिर्हविष्मद्भिर्मनुष्येभिरग्निः २ उत्तानायामवभराचिकित्वान्त्सद्यःप्रवी-
तावृषणंजजान । अरुषस्तूपोरुशदस्यपाजइळायास्पुत्रोवयुनेऽजनिष्ट ३ इळा-

॥१०९॥

यास्त्वापदेवयंनाभापृथिव्याअधि । जातवेदोनिधीमह्यग्नेहव्यायवोळ्हवे ४ मन्थं-
तानरःकविमद्वयन्तंप्रचेतसममृतंसुप्रतीकम् । यज्ञस्यकेतुंप्रथमंपुरस्तादग्निंनरो
जनयतासुशेवम् ५ ॥ ३२ ॥ यदीमन्थन्तिबाहुभिर्विरोचतेऽश्वोनवाज्यरुषोवने-
ष्वा । चित्रोनयामन्नश्विनोरनिवृतःपरिवृणक्त्यश्मनस्तृणादहन् ६ जातोअग्नी
रोचतेचेकितानोवाजीविप्रःकविशस्तःसुदानुः । यंदेवासईड्यंविश्वविदंहव्यवा-
हमदधुरध्वरेषु ७ सीदहोतःस्वउलोकेचिकित्वान्सादयायज्ञंसुकृतस्ययोनौ ।
देवावीर्देवान्हविषायजास्यग्नेबृहद्यजमानेवयोधाः ८ कृणोतधूमंवृषणंसखायो-
ऽस्रेधन्तइतनवाजमच्छ । अयमग्निःपृतनाषाट्सुवीरोयेनदेवासोअसहन्तदस्यू-
न् ९ अयंतेयोनिर्ऋत्वियोयतोजातोअरोचथाः ।तंजानन्नग्नआसीदाथानोवर्धया
गिरः १० ॥३३॥ तनूनपादुच्यतेगर्भआसुरोनराशंसोभवतियद्विजायते । मात-

रिश्वायदमिमीतमातरिवातस्यसर्गोअभवत्सरीमणि ११ सुनिर्मथानिर्मथितः
सुनिधानिहितःकविः। अग्नेस्वध्वराकृणुदेवान्देवयतेयज १२ अजीजनन्नमृतं
मर्त्यासोऽस्रेमाणंतरणिंवीळुजम्भम्। दशस्वसारोअग्रुवःसमीचीःपुमांसंजा-
तमभिसंरभन्ते १३ प्रसप्तहोतासनकादरोचतमातुरुपस्थेयदशोचदूधनि। न
निमिषतितुरणोदिवेदिवेयदसुरस्यजठरादजायत १४ अमित्रायुधोमरुतामिव
प्रयाःप्रथमजाब्रह्मणोविश्वमिद्विदुः। द्युम्नवद्ब्रह्मकुशिकासएरिरएकएकोदमेअ-
ग्निंसमीधिरे १५ यदद्यत्वाप्रयतियज्ञेअस्मिन्होतश्चिकित्वोऽवृणीमहीह। ध्रुव-
मयाध्रुवमुतशमिष्ठाःप्रजानन्विद्वाँउपयाहिसोमम् १६ ॥ ३४ ॥ इति शाकल-
र्क्संहितायां तृतीयाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीये मण्डले
द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

इच्छन्तित्र्यधिकैन्द्रंशासत्कुशिकोविश्वामित्रएववाश्रुतेरिन्द्रसोमंग्गूनामपर्वतानांसप्तोनासंवादोनदीभिर्विश्वामित्रस्योत्तितीर्षोस्तत्रनदीवाक्यंचतुर्थीषष्ठ्यष्टमीदशम्यःषष्ठीसप्तम्योस्त्विन्द्रस्तुतिरन्त्यानुष्टुविन्द्रःपूर्भिदेकादशतिष्ठाहरीइमामूषुपान्त्यांघोरोऽपश्यत्सानिर्दहेच्छस्यमानेतिश्रूयतेवार्त्रेहसायगायत्रमन्त्यानुष्टुबभितष्टेवदशप्रजापतिःसवैश्वामित्रोवाच्योवाद्वौवातौनवैकोपीन्द्रंमतिर्नव ।

इच्छन्ति द्वाविंशतिर्विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३० ॐम् इच्छन्तित्वासोम्यासःसखायःसुन्वन्तिसोमंदधतिप्रयांसि । तितिक्षन्तेअभिशस्तिंजनानामिन्द्रत्वदाकश्चनहिप्रकेतः १ नतेदूरेपरमाचिद्रजांस्यातुप्रयाहिहरिवोहरिभ्याम् । स्थिरायवृष्णेसवनाकृतेमायुक्ताग्रावाणःसमिधानेअग्नौ २ इन्द्रःसुशिप्रोमघवातरुत्रोमहाव्रातस्तुविकूर्मिरृघावान् । यदुग्रोधाबाधितोमर्त्येषुक्व१त्यातेवृषभवीर्याणि ३ त्वंहिष्माच्यावयन्नच्युतान्येकोवृत्राचरसि

जिह्मानः।तवद्यावापृथिवीपर्वतासोऽनुव्रतायनिमितेवतस्थुः ४ उताभयेपुरुहूत
श्रवोभिरेकोदृळ्हमवदोवृत्रहासन् । इमेचिदिन्द्ररोदसीअपारेयत्संगृभ्णामघव-
न्काशिरित्ते ५ ॥ १ ॥ प्रसूतइन्द्रप्रवताहरिभ्यांप्रतेवज्रःप्रमृणन्नेतुशत्रून् । जहि-
प्रतीचोअनूचःपराचोविश्वंसत्यंकृणुहिविष्टमस्तु ६ यस्मैधायुरदधामर्त्यायाभक्तं-
चिद्भजतेगेह्यंसः । भद्रातइन्द्रसुमतिर्घृताचीसहस्रदानापुरुहूतरातिः ७ सहदानुं
पुरुहूतक्षियन्तमहस्तमिन्द्रसंपिणक्कुणारुम् । अभिवृत्रंवर्धमानंपियारुमपाद-
मिन्द्रतवसाजघन्थ ८ निसामनामिषिरामिन्द्रभूमिंमहीमपारांसदनेससत्थ ।
अस्तभ्नाद्द्यांवृषभोअन्तरिक्षमर्षन्त्वापस्त्वयेहप्रसूताः ९ अलातृणोवलइन्द्रव्रजो
गोःपुराहन्तोर्भयमानोव्यार । सुगान्पथोअकृणोन्निरजेगाःप्रावन्वाणीःपुरुहूतं
धमन्तीः १० ॥ २ ॥ एकोद्वेवसुमतीसमीचीइन्द्रआपप्रौपृथिवीमुतद्याम् ।

 उतान्तरिक्षादभिनःसमीकइषोरथीःसयुजःशूरवाजान् ११ दिशःसूर्योनमिना-
 तिप्रदिष्टादिवेदिवेहर्यश्वप्रसूताः । संयदानळ्ध्वनआदिदश्वैर्विमोचनंकृणुतेत-
त्त्वस्य १२ दिद्दक्षन्तउषसोयामन्नक्तोर्विवस्वत्यामहिचित्रमनीकम् । विश्वेजान-
न्तिमहिनायदागादिन्द्रस्यकर्मसुकृतापुरूणि १३ महिज्योतिर्निहितंवक्षणास्वा-
मापक्वंचरतिबिभ्रतीगौः । विश्वंस्वाद्मसंभृतमुस्रियायांयत्सीमिन्द्रोअदधाद्भोज-
नाय १४ इन्द्रदृह्यामकोशाअभूवन्यज्ञायशिक्षगृणतेसखिभ्यः। दुर्मायवोदुरेवा
मर्त्यासोनिषङ्गिणोरिपवोहन्त्वासः १५ ॥ ३ ॥ संघोषःशृण्वेऽवमैरमित्रैर्जही
न्येष्वशनिंतपिष्ठाम् । वृश्चेमधस्ताद्विरुजासहस्वजहिरक्षोमघवन्रन्धयस्व १६
उद्वृहरक्षःसहमूलमिन्द्रवृश्चामध्यंप्रत्यग्रंशृणीहि । आकीवतःसललूकंचकर्थ
ब्रह्मद्विषेतपुषिंहेतिमस्य १७ स्वस्तयेवाजिभिश्चप्रणेतःसंयन्महीरिषआसत्सि

पू॒र्वीः । रा॒योव॒न्तारो॑बृह॒तःस्या॑मा॒स्मेअ॑स्तु॒भग॑इन्द्रप्र॒जावा॑न् १८ आनो॑भर॒भग॑-
मिन्द्रद्यु॒मन्तं॒नि॑ते॑दे॒ष्णस्य॑धीमहिप्र॒रे॑के । ऊ॒र्वइ॑वपप्रथे॒कामो॑अ॒स्मेतमापृ॑णवसु-
पते॒वसू॑नाम् १९ इ॒मंकाम॑मन्दया॒गोभि॒रश्वै॑श्च॒न्द्रव॑ता॒राध॑सापप्र॒थश्च॑ । स्व॒र्यवो॑
म॒तिभि॒स्तुभ्यं॒विप्रा॒इन्द्रा॑य॒वाहः॑कुशि॒कासो॑अक्रन् २० आनो॑गो॒त्राद॑र्दृहिगोपते॒-
गाः॑सम॒स्मभ्यं॑स॒नयो॑यन्तु॒वाजाः॑ । दि॒वक्षा॑असिवृषभस॒त्यशु॑ष्मो॒ऽस्मभ्यं॑सु॒म॑घ-
व॒न्बोधिगो॒दाः २१ शु॒नंहु॑वेमम॒घवा॑न॒मिन्द्र॑म॒स्मिन्भरे॒नृत॑मं॒वाज॑सातौ । शृ॒ण्व-
न्त॑मु॒ग्रमू॒तये॑स॒मत्सु॒घ्नन्तं॑वृ॒त्राणि॑सं॒जितं॒धना॑नाम् २२ ॥ ४ ॥

शासद्द्वाविंशतिर्विश्वामित्रः कुशिको वा इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३१ शास॒द्वह्नि॑र्दुहि॒तुर्न॒प्त्यं॑गाद्वि॒द्वाँऋ॒तस्य॒दीधि॑तिंस॒पर्य॑न् । पि॒तायत्र॑दुहि॒तुःसेक॑-
मृ॒ञ्जन्त्सं॑श॒ग्म्यं॑न॒मन॑सादध॒न्वे १ नजा॒मये॒तान्वो॒रिक्थ॑मारैक्च॒कार॒गर्भं॑सनि॒तु-

निधानम् । यदीमातरोजनयन्तवह्निमन्यःकर्तासुकृतोरन्यऋन्धन् २ अग्निर्जज्ञे
जुह्वा३रेजमानोमहस्पुत्राँअरुषस्यप्रयक्षे । महान्गर्भोमह्याजातमेषांमहीप्रवृद्ध-
यँश्वस्ययज्ञैः ३ अभिजैत्रीरसचन्तस्पृधानंमहिज्योतिस्तमसोनिरजानन् । तं
जानतीःप्रत्युदायन्नुषासःपतिर्गवामभवदेकइन्द्रः ४ वीळौसतीरभिधीरामतृन्द-
न्प्राचाहिन्वन्मनसासप्तविप्राः । विश्वामविन्दन्पथ्यामृतस्यप्रजानन्नित्तानमसा
विवेश ५ ॥ ५ ॥ विदद्यदीसरमारुग्णमद्रेर्महिपाथःपूर्व्यंसध्र्यक्कः । अग्रं
नयत्सुपद्यक्षराणामच्छारवंप्रथमाजानतीगात् ६ अगच्छदुविप्रतमःसखीयन्नसू-
दयत्सुकृतेगर्भमद्रिः । ससानमर्योयुवभिर्मखस्यन्नथाभवदङ्गिराःसद्योअर्चन् ७
सतःसतःप्रतिमानंपुरोभूर्विश्वावेदजनिमाहन्तिशुष्णम् । प्रणोदिवःपदवी-
र्गव्युरर्चन्त्सखासखीँरमुञ्चन्निरवद्यात् ८ निगव्यतामनसासेदुरर्कैःकृण्वानासो

अमृतत्वायगातुम् । इदंचिन्नुसदनंभूर्येषांयेनमासाँअसिषासन्नृतेन १ संपश्यमा-
नाअमदन्नभिस्वंपयःप्रत्नस्यरेतसोदुघानाः । विरोदसीअतपद्घोषएषांजातेनिष्ठा-
मदधुर्गोषुवीरान् १० ॥ ६ ॥ सजातेभिर्वृत्रहासेदुहव्यैरुदुस्रियाअसृजदिन्द्रो
अर्कैः । उरूच्यस्मैघृतवद्भरन्तीमधुस्वाद्मदुदुहेजेन्यागौः ११ पित्रेचिच्चक्रुःसदनं-
समस्मैमहित्विषीमत्सुकृतोविहिख्यन् । विष्कभ्नन्तःस्कम्भनेनाजनित्रीआ-
सीनाऊर्ध्वंरभसंविमिन्वन् १२ महीयदिधिषणाशिश्नथेधात्सद्योवृधंविभ्वं१रो-
दस्योः । गिरोयस्मिन्ननवद्याःसमीचीर्विश्वाइन्द्रायतविषीरनुत्ताः १३ मह्यातेस-
ख्यंवश्मिशक्तीरावृत्रघ्नेनियुतोयन्तिपूर्वीः । महिस्तोत्रमवआगन्मसूरेरस्माकंसु
मघवन्बोधिगोपाः १४ महिक्षेत्रंपुरुश्चन्द्रंविविद्वानादित्सखिभ्यश्चरथंसमैरत् ।
इन्द्रोनृभिरजनद्दीद्यानःसाकंसूर्यमुषसंगातुमग्निम् १५॥७॥ अपश्चिदेषविभ्वो३

ऋ. सं. दमूनाःप्रसध्रीचीरसृजद्विश्वश्चन्द्राः । मध्वःपुनानाःकविभिःपवित्रैर्द्युभिर्हिन्वन्त्य- अ.३अ.२
क्तुभिर्धनुत्रीः १६ अनुकृष्णेवसुधितीजिहातेउभेसूर्यस्यमंहनायजत्रे । परियत्ते
॥२२३॥ महिमानंवृजध्यैसखायइन्द्रकाम्याऋजिप्याः १७ पतिर्भववृत्रहन्त्सूनृतानांगिरां
विश्वायुर्वृषभोवयोधाः । आनोगहिसख्येभिःशिवेभिर्महान्महीभिरूतिभिःसर-
ण्यन् १८ तमङ्गिरस्वन्नमसासपर्यन्नव्यंकृणोमिसन्यसेपुराजाम् । द्रुहोवियाहि
बहुलाअदेवीःस्वश्चनोमघवन्त्सातयेधाः १९ मिहःपावकाःप्रतताअभूवन्त्स्वस्ति
नःपिपृहिपारमासाम् । इन्द्रत्वंरथिरःपाहिनोरिषोमक्षूमक्षूकृणुहिगोजितोनः २०
अदेदिष्टवृत्रहागोपतिर्गाअन्तःकृष्णाँअरुषैर्धामभिर्गात् । प्रसूनृतादिशमानऋतेन
दुरश्चविश्वाअवृणोदपस्वाः २१ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाज-
सातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् २२ ॥ ८ ॥ ॥२२३॥

इन्द्र सोमं सप्तदश विश्वामित्र इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

२२ इन्द्रसोमंसोमपतेपिबेमंमाध्यंदिनंसवनंचारुयत्ते । प्रप्रुथ्याशिप्रेमघव-
न्नृजीषिन्विमुच्याहरीइहमादयस्व १ गवाशिरंमन्थिनमिन्द्रशुक्रंपिबासोमंररि-
मातेमदाय । ब्रह्मकृतामारुतेनागणेनसजोषारुद्रैस्तृपदावृषस्व २ येतेशुष्मंये
तविषीमवर्धन्नर्चन्तइन्द्रमरुतस्तओजः । माध्यंदिनेसवनेवज्रहस्तपिबारुद्रेभिः
सगणःसुशिप्र ३ तइन्न्वस्यमधुमद्विविप्रइन्द्रस्यशर्धोमरुतोयआसन् । येभिर्वृ-
त्रस्येषितोविवेदामर्मणोमन्यमानस्यमर्म ४ मनुष्वदिन्द्रसवनंजुषाणःपिबासो-
मंशश्वतेवीर्याय । सआववृत्स्वहर्यश्वयज्ञैःसरण्युभिरपोअर्णासिसर्षि ५ ॥ १ ॥
त्वमपोयद्धवृत्रंजघन्वाँअत्याँइवप्रासृजःसर्तवाजौ।शयानमिन्द्रचरतावधेनवव्रि-
वांसंपरिदेवीरदेवम् ६ यजामइन्नमसावृद्धमिन्द्रंबृहन्तमृष्वमजरंयुवानम् ।

॥११४॥ यस्यंप्रियेममतुर्यज्ञियस्यनरोदसीमहिमानंममाते ७ इन्द्रस्यकर्मसुकृतापुरू-
णिव्रतानिदेवानमिनन्तिविश्वे । दाधारयःपृथिवींद्यामुतेमांजजानसूर्यमुषसंसु-
दंसाः ८ अद्रोघसत्यंतवतन्महित्वंसद्योयज्जातोअपिबोहसोमम् । नद्यावइन्द्रत-
वसस्तओजोनाहानमासाःशरदोवरन्त ९ त्वंसद्योअपिबोजातइन्द्रमदायसोमं
परमेव्योमन् । यद्धद्यावापृथिवीआविवेशीरथाभवःपूर्व्यःकारुधायाः १०॥१०॥
अहन्नहिंपरिशयानमर्णओजायमानंतुविजाततव्यान् । नतेमहित्वमनुभूदधद्यौ-
र्यदन्ययास्फिग्या३क्षामवस्थाः ११ यज्ञोहितइन्द्रवर्धनोभूदुतप्रियःसुतसोमोमि-
येधः । यज्ञेनयज्ञमवयज्ञियःसन्यज्ञस्तेवज्रमहिहत्यआवत् १२ यज्ञेनेन्द्रमवसा
चक्रेअर्वागैनंसुम्नायनव्यसेववृत्याम् । यःस्तोमेभिर्वावृधेपूर्व्येभिर्योमध्यमेभिरु-
तनूतनेभिः १३ विवेषयन्माधिषणाजजानस्तवैपुरापार्यादिन्द्रमह्नः । अंहसोय- ॥११५॥

त्रंपीपरद्यथांनोनावेवयान्तंमुभयेहवन्ते १४ आपूर्णोअस्यकलशःस्वाहासेक्तेवकोशंसिसिचेपिबध्यै ।
समुंप्रियाआववृत्रन्मदांयप्रदक्षिणिदभिसोमासइन्द्रम् १५
नत्वांगभीरःपुरुहूतसिन्धुर्नाद्रंयःपरिषन्तोवरन्त । इत्थासखिभ्यइषितोयदि-
न्द्राहृळ्हंचिदरुजोगव्यंमूर्वम् १६
शुनंहुवेममघवांनमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाज-
सातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १७ ॥ ११ ॥

प्र पर्वतानां त्रयोदश विश्वामित्र इन्द्रास्त्रिष्टुप् । अन्त्यानुष्टुप् ।

३३ प्रपर्वतानामुशतीउपस्थादश्वेइवविषितेहासमाने । गावेवशुभ्रेमातरा
रिहाणेविपाट्छुतुद्रीपयसाजवेते १
इन्द्रेषितेप्रसवंभिक्षमाणेअच्छासमुद्रंरथ्येव
याथः । समाराणेऊर्मिभिःपिन्वमानेअन्यावामन्यामप्येतिशुभ्रे २
अच्छासिन्धुं
मातृतमामयासंविपाशमुर्वींसुभगामगन्म । वत्समिवमातरासंरिहाणेसमानं

योनिमनुसंचरन्ती ३ एनावयंपयसापिन्वमानाअनुयोनिंदेवकृतंचरन्तीः । नव-
र्तवेप्रसवःसर्गतक्तःकिंयुर्विप्रोनद्योजोहवीति ४ रमध्वंमेवचसेसोम्यायऋतावरी-
रुपमुहूर्तमेवैः । प्रसिन्धुमच्छाबृहतीमनीषावस्युरह्वेकुशिकस्यसूनुः ५ ॥ १२ ॥
इन्द्रोअस्माँअरदद्वज्रबाहुरपाहन्वृत्रंपरिधिंनदीनाम् । देवोऽनयत्सवितासुपाणि-
स्तस्यवयंप्रसवेयामउर्वीः ६ प्रवाच्यंशश्वधावीर्यं१तदिन्द्रस्यकर्मयदहिंविवृश्चत् ।
विवज्रेणपरिषदोजघानायन्नापोऽयनमिच्छमानाः ७ एतद्वचोजरितर्मापिमृ-
ष्ठाआयत्तेघोषानुत्तरायुगानि । उक्थेषुकारोप्रतिनोजुषस्वमानोनिकःपुरुषत्रान-
मस्ते ८ ओषुस्वसारःकारवेशृणोतययौवोदूरादनसारथेन । निषूनमध्वंभवता
सुपाराअधोअक्षाःसिन्धवःस्रोत्याभिः ९ आतेकारोशृणवामावचांसिययाथदूरा-
दनसारथेन । नितेनंसैपीप्यानेवयोषामर्यायेवकन्याशश्वचैते १० ॥ १३ ॥ यद्-

॥११६॥

यत्त्वाभरताःसंतरेयुर्गव्यन्ग्रामइषितइन्द्रजूतः । अर्षादहप्रसवःसर्गतक्तआवोवृणे
सुमतिंयज्ञियानाम् ११ अतारिषुर्भरतागव्यवःसमभक्तविप्रःसुमतिंनदीनाम् ।
प्रपिन्वध्वमिषयन्तीःसुराधाआवक्षणाःपृणध्वंयातशीभम् १२ उद्वऊर्मिःशम्या
हन्त्वापोयोक्त्राणिमुञ्चत । मादुष्कृतौव्येनसाघ्न्यौशूनमारताम् १३ ॥ १४ ॥

इन्द्रः पूर्भिदेकादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३४ इन्द्रःपूर्भिदातिरद्दासमर्कैर्विदद्वसुर्दयमानोविशत्रून् । ब्रह्मजूतस्तन्वा
वावृधानोभूरिदात्रआपृणद्रोदसीउभे १ मखस्यतेतविषस्यप्रजूतिमियर्मिवाचं-
ममृतायभूषन् । इन्द्रक्षितीनामसिमानुषीणांविशांदैवीनामुतपूर्वयावा २ इन्द्रो
वृत्रमवृणोच्छर्धनीतिःप्रमायिनाममिनाद्वर्पणीतिः । अहन्व्यंसमुशधग्वनेष्वा-
विर्धेनाअकृणोद्राम्याणाम् ३ इन्द्रःस्वर्षाजनयन्नहानिजिगायोशिग्भिःपृतना

ऋ. सं. अभिष्टिः । प्रारोचयन्मनवेकेतुमह्नामविन्दज्ज्योतिर्बृहतेरणाय ४ इन्द्रस्तुजो अ.३अ.२
॥२२६॥ बर्हणाआविवेशनृवद्दधानोनर्यापुरूणि । अचेतयद्धियइमाजरित्रेप्रेमंवर्णमति-
रच्छुक्रमासाम् ५ ॥ १५ ॥ महोमहानिपनयन्त्यस्येन्द्रस्यकर्मसुकृतापुरूणि ।
वृजनेनवृजिनान्त्संपिपेषमायाभिर्दस्यूँरभिभूत्योजाः ६ युधेन्द्रोमह्नावरिवश्च-
कारदेवेभ्यःसत्पतिश्चर्षणिप्राः । विवस्वतःसदनेअस्यतानिविप्राउक्थेभिःकवयो
गृणन्ति ७ सत्रासाहंवरेण्यंसहोदांससवांसंस्वरपश्चदेवीः । ससानयःपृथिवीं
द्यामुतेमामिन्द्रंमदन्त्यनुधीरणासः ८ ससानात्याँउतसूर्यंससानेन्द्रःससानपुरु-
भोजसंगाम् । हिरण्ययंमुतभोगंससानहत्वीदस्यून्प्रार्यंवर्णमावत् ९ इन्द्रओष-
धीरसनोदहानिवनस्पतीँरसनोदन्तरिक्षम् । बिभेदवलंनुनुदेविवाचोऽथाभवद्द- ॥२२६॥

मिताभिक्रतूनाम् १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ ।
शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ १६ ॥

तिष्ठा हरी एकादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३५ तिष्ठाहरीरथआयुज्यमानायाहिवायुर्ननियुतोनोअच्छ । पिबास्यन्धो
अभिसृष्टोअस्मेइन्द्रस्वाहारररिमातेमदाय १ उपाजिरापुरुहूतायसप्तीहरीरथस्य
धूर्ष्वायुनज्मि । द्रवद्यथासंभृतंविश्वतश्चिदुपेमंयज्ञमावहातइन्द्रम् २ उपोनयस्व
वृषणातपुष्पोतेमवत्वंवृषभस्वधावः । ग्रसेतामश्वाविमुचेहशोणादिवेदिवेसदृश-
शीरद्धिधानाः ३ ब्रह्मणातेब्रह्मयुजायुनज्मिहरीसखायासधमादआशू । स्थिरं
रथंसुखमिन्द्राधितिष्ठन्प्रजानन्विद्वाँउपयाहिसोमम् ४ मातेहरीवृषणावीतपृष्ठा
निरीरमन्यजमानासोअन्ये । अत्यायाहिशश्वतोवयंतेऽरंसुतेभिःकृणवामसोमैः ५

॥२१.७॥ ॥ १७ ॥ तवायंसोमस्त्वमेह्यर्वाङ्शश्वत्तमंसुमनांअस्यपाहि । अस्मिन्यज्ञेब-
र्हिष्यानिषद्यांदधिष्वेमंजठरइन्दुमिन्द्र ६ स्तीर्णंतेबर्हिःसुतइन्द्रसोमःकृताधाना
अत्तवेतेहरिभ्याम् । तदोकसेपुरुशाकायवृष्णेमरुत्वतेतुभ्यंराताहवींषि ७ इमं
नरःपर्वतास्तुभ्यमापःसमिन्द्रगोभिर्मधुमन्तमक्रन् । तस्यागत्यांसुमनाऋष्व
पाहिप्रजानन्विद्वान्पथ्या३अनुस्वाः ८ याँआभजोमरुतइन्द्रसोमेयेत्वामवर्ध-
न्नभवन्गणस्ते । तेभिरेतंसजोषावावशानो३ग्नेःपिबजिह्वयासोममिन्द्र ९ इन्द्र
पिबस्वधयाचित्सुतस्याग्नेर्वापाहिजिह्वयायजत्र । अध्वर्योर्वाप्रयतंशक्रहस्ताद्धो-
तुर्वायज्ञंहविषोजुषस्व १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ ।
शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ १८ ॥ ॥१.१७॥

इमामूष्वेकादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । दशम्या आङ्गिरसः ।

३६ इमामूषुप्रभृतिंसातयेधाःशश्वच्छश्वदूतिभिर्यादमानः । सुतेसुतेवावृधे
वर्धनेभिर्यःकर्मभिर्महद्भिःसुश्रुतोभूत् १ इन्द्रायसोमाःप्रदिवोविदानाऋभुर्येभि-
र्वृषपर्वाविहायाः । प्रयम्यमानान्प्रतिषूगृभायेन्द्रपिबवृषधूतस्यवृष्णः २ पिबाव-
र्धस्वतवघासुतासइन्द्रसोमासःप्रथमाउतेमे । यथापिबःपूर्व्याँइन्द्रसोमाँएवापा-
हिपन्योअद्यानवीयान् ३ महाँअमत्रोवृजनेविरप्श्यु१ग्रंशवःपत्यतेधृष्ण्वोजः ।
नाहविव्याचपृथिवीचनैनंनत्सोमासोहर्यश्वममन्दन् ४ महाँउग्रोवावृधेवीर्याय
समाचक्रेवृषभःकाव्येन । इन्द्रोभगोवाजदाअस्यगावःप्रजायन्तेदक्षिणाअस्यपू-
र्वीः ५ ॥ १९ ॥ प्रयत्सिन्धवःप्रसवंयथायन्नापःसमुद्रंरथ्येवजग्मुः । अतश्चिदि-
न्द्रःसदसोवरीयान्यदींसोमःपृणातिदुग्धोअंशुः ६ समुद्रेणसिन्धवोयादमानाइन्द्रा-

यंसोमंसुषुतंभरन्तः । अंशुंदुहन्तिहस्तिनोभरित्रैर्मध्वःपुनन्तिधारयापवित्रैः ७
ह्रदाइवकुक्षयःसोमधानाःसमींविव्याचसवनापुरूणि । अन्नायदिन्द्रःप्रथमाव्या-
शंवृत्रंजघन्वाँअवृणीतसोमम् ८ आतूभरमाकिरेतत्परिष्टाद्विद्माहित्वावसुपतिं
वसूनाम् । इन्द्रयत्तेमाहिनंदत्रमस्त्यस्मभ्यंतद्धर्यश्वप्रयन्धि ९ अस्मेप्रयन्धिमघ-
वन्नृजीषिन्निन्द्ररायोविश्ववारस्यभूरेः । अस्मेशतंशरदोजीवसेधाअस्मेवीराञ्छ-
श्वतइन्द्रशिप्रिन् १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृ-
ण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ २० ॥

वार्त्रहत्यायैकादश विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानुष्टुप् ।

३७ वार्त्रहत्यायशवसेपृतनाषाह्यायच । इन्द्रत्वावर्तयामसि १ अर्वाचीनं
सुतेमनउतचक्षुःशतक्रतो । इन्द्रकृण्वन्तुवाघतः २ नामानितेशतक्रतोविश्वाभि-

गीर्भिरीमहे । इन्द्राभिमातिषाह्ये ३ पुरुष्टुतस्यधामभिःशतेनमहयामसि ।
इन्द्रस्यचर्षणीधृतः ४ इन्द्रंवृत्रायहन्तवेपुरुहूतमुपब्रुवे । भरेषुवाजसातये ५
॥ २१ ॥ वाजेषुसासहिर्भवत्वामीमहेशतक्रतो । इन्द्रवृत्रायहन्तवे ६ द्युम्नेषु
पृतनाज्येपृत्सुतूर्षुश्रवःसुच । इन्द्रसाक्ष्वाभिमातिषु ७ शुष्मिंतमंनऊतयेद्युम्नि-
नंपाहिजागृविम् । इन्द्रसोमंशतक्रतो ८ इन्द्रियाणिशतक्रतोयातेजनेषुपञ्चसु ।
इन्द्रतानितआवृणे ९ अगन्निन्द्रश्रवोबृहद्द्युम्नंदधिष्वदुष्टरम् । उत्तेशुष्मंतिरा-
मसि १० अर्वावतोनआगह्यथोशक्रपरावतः । उलोकोयस्तेअद्रिवइन्द्रेहतत-
आगहि ११ ॥ २२ ॥

अभितष्टेव दश प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा द्वौ वा तौ विश्वामित्रो वेन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३८ अभितष्टेवदीधयामनीषामत्योनवाजीसुधुरोजिहानः । अभिप्रियाणि

मर्मृशत्पराणिकवीँरिच्छामिसंदृशेसुमेधाः १ इनोतपृच्छजनिमाकवीनांमनो-
धृतःसुकृतस्तक्षतद्याम् । इमाउतेप्रण्योवर्धमानामनोवाताअधनुधर्मणिग्मन् २
निषीमिदत्रगुह्यादधानाउतक्षत्रायरोदसीसमञ्जन् । संमात्राभिर्ममिरेयेमुरुर्वी
अन्तर्महीसमृतेधायसेधुः ३ आतिष्ठन्तंपरिविश्वेअभूषञ्छ्रियोवसानश्चरतिस्व-
रोचिः । महत्तद्वृष्णोअसुरस्यनामाविश्वरूपोअमृतानितस्थौ ४ असूतपूर्वोवृष-
भोज्यायानिमाअस्यशुरुधःसन्तिपूर्वीः । दिवोनपाताविदथस्यधीभिःक्षत्रंराजा-
नाप्रदिवोदधाथे ५ ॥ २३ ॥ त्रीणिराजानाविदथेपुरूणिपरिविश्वानिभूषथःस-
दांसि । अपश्यमत्रमनसाजगन्वान्व्रतेगन्धर्वाँअपिवायुकेशान् ६ तदिन्न्वस्यवृ-
षभस्यधेनोरानामभिर्ममिरेसक्म्यंगोः । अन्यदन्यदसुर्यंवसानानिमायिनोम-
मिरेरूपमस्मिन् ७ तदिन्न्वस्यसवितुर्नकिर्मेहिरण्ययीममतिंयामशिश्रेत् । आसु-

ष्टुतीरोदसीविश्वमिन्वेअपीवयोषाजनिमानिवव्रे ८ युवंप्रत्नस्यसाधथोमहोयद्दै-
वीस्वस्तिःपरिणःस्यातम् । गोपाजिह्वस्यतस्थुषोविरूपाविश्वेपश्यन्तिमायिनः
कृतानि ९ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमू-
तयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १० ॥ २४ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
तृतीये मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

इन्द्रं मतिर्नव विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३९ इन्द्रंमतिर्हृदआवच्यमानाच्छापतिंस्तोमतष्टाजिगाति । याजागृविर्विद-
थेशस्यमानेन्द्रयत्तेजायतेविद्धितस्य १ दिवश्चिदापूर्व्याजायमानाविजागृविर्विदथे
शस्यमाना । भद्रावस्त्राण्यर्जुनावसानासेयमस्मेसनजापित्र्याधीः २ यमाचिदत्र
यमसूरसूतजिह्वायाअग्रंपतदाह्यस्थात् । वपूंषिजातामिथुनासचेतेतमोहनातपुंषो

बुध्नएतां ३ नकिंरेषांनिनिन्दितामर्त्येषुयेअस्माकंपितरोगोषुयोधाः।इन्द्रएषांदृंहिता
माहिनावानुद्गोत्राणिससृजेदंसनावान् ४ सखाहयत्रसखिभिर्नवग्वैरभिज्ञ्वा
सत्वभिर्गाअनुग्मन्। सत्यंतदिन्द्रोदशभिर्दशग्वैःसूर्यंविवेदतमसिक्षियन्तम् ५
॥ २५ ॥ इन्द्रोमधुसंभृतमुस्रियायांपद्वद्विवेदशफवन्नमेगोः। गुहाहितंगुह्यंगूळ्ह-
मप्सुहस्तेदधेदक्षिणेदक्षिणावान् ६ ज्योतिर्वृणीततमसोविजानन्नारेस्यामदुरि-
तादभीके। इमागिरःसोमपाःसोमवृद्धजुषस्वेन्द्रपुरुतमस्यकारोः ७ ज्योतिर्य-
ज्ञायरोदसीअनुष्यादारेस्यामदुरितस्यभूरेः। भूरिचिद्धितुजतोमर्त्यस्यसुपारासो
वसवोबर्हणावत् ८ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ। शृण्व-
न्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ९ ॥ २६ ॥ इति शाकलर्क्-
संहितायां तृतीयाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

इन्द्रत्वागायत्रंह्यातूनउपनआयाह्यष्टावयंतेपञ्चबार्हतंत्वामन्द्रैर्युध्मस्यमरुत्वान्ससद्योहशंसामहामिन्द्र-
स्वाहाचर्षणीधृतंद्वादशाद्यान्स्यौतृचौजागतगायत्रौधानावन्तमष्टौपूर्वार्धंगायत्रंषष्ठीजगतीन्द्रापर्वताचतु-
र्विंशतिराद्यैन्द्रापार्वतीपञ्चदश्यादिद्वैवाचससर्पर्यैंचतस्रोरथाङ्गस्तुतयोन्त्याअभिशापार्थास्तावासिष्ठद्वेषि
ण्योनवसिष्ठाःशृण्वान्तिदशमीषोळश्यौजगत्यौत्रयोदशीगायत्रीद्वादशीविंशीद्वाविंश्योनुष्टुभोष्टादशीबृ-
हतीमंमहेद्व्यधिकोक्तगोत्रःप्रजापतिर्हिवैश्वदेवंहोषसः ॥

इन्द्र त्वा नव विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री ।

४० ॐम् इन्द्रंत्वावृषभंवयंसुतेसोमेंहवामहे । सपांहिमध्वोअन्धंसः १ इन्द्रं
क्रतुविदंसुतंसोमंहर्यपुरुष्टुत । पिबावृंषस्वतातृंपिम् २ इन्द्रप्रणोधितावानंयज्ञं
विश्वेंभिर्देवेभिः । तिरःस्तंवानविश्पते ३ इन्द्रसोमाःसुताइमेतवप्रयंन्तिसत्पते ।
क्षयंचन्द्रासइन्दंवः ४ दधिष्वाजठरेंसुतंसोमंमिन्द्रवरेंण्यम् । तवंद्युक्षासइन्दंवः ५

 ॥ १ ॥ गिर्वणःपाहिनःसुतंमधोर्धाराभिरज्यसे । इन्द्रत्वादातमिद्यशः ६ अभि
 द्युम्नानिवनिनइन्द्रंसचन्तेअक्षिता । पीत्वीसोमस्यवावृधे ७ अर्वावतोनआगहि
परावतश्चवृत्रहन् । इमाजुषस्वनोगिरः ८ यदन्तरापरावतमर्वावतंचहूयसे ।
इन्द्रेहततआगहि ९ ॥ २ ॥

आ तू नो नव विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री ।

४१ आतूनइन्द्रमद्र्यग्घुवानःसोमपीतये । हरिभ्यांयाह्यद्रिवः १ सत्तोहोतान
ऋत्वियस्तिस्तिरेबर्हिरानुषक् । अयुज्रन्प्रातरद्रयः २ इमाब्रह्मब्रह्मवाहःक्रियन्त
आबर्हिःसीद । वीहिशूरपुरोळाशम् ३ रारन्धिसवनेषुणएषुस्तोमेषुवृत्रहन् ।
उक्थेष्विन्द्रगिर्वणः ४ मतयःसोमपामुरुंरिहन्तिशवसस्पतिम् । इन्द्रंवत्संन
मातरः ५ ॥ ३ ॥ समन्दस्वाह्यन्धसोराधसेतन्वामहे । नस्तोतारंनिदेकरः ६

वयमिन्द्रत्वायवोऽहविष्मन्तोजरामहे । उतत्वमस्मयुर्वसो ७ मारेअस्मद्विमुमु-
चोहरिप्रियार्वाङ्याहि । इन्द्रस्वधावोमत्स्वेह ८ अर्वाश्चंत्वासुखेरथेवहंतामिन्द्र
केशिनां । घृतस्नूबर्हिरासदे ९ ॥ ४ ॥

उप नो नव विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री ।

४२ उपनःसुतमागहिसोममिन्द्रगवाशिरम् । हरिभ्यांयस्तेअस्मयुः १ तमिं-
न्द्रमदमागहिबर्हिःष्ठांग्रावभिःसुतम् । कुविन्न्वस्यतृप्णवः २ इन्द्रमित्थागिरो
ममाच्छागुरिषिताइतः । आवृतेसोमपीतये ३ इन्द्रंसोमस्यपीतयेस्तोमैरिह
हवामहे । उक्थेभिःकुविदागमत् ४ इन्द्रसोमाःसुताइमेतान्दधिष्वशतक्रतो ।
जठरेवाजिनीवसो ५ ॥ ५ ॥ विद्माहित्वाधनंजयंवाजेषुदधृषंकवे । अधाते
सुम्नमीमहे ६ इममिन्द्रगवाशिरंयवाशिरंचनःपिब । आगत्यावृषभिःसुतम् ७

 तुभ्येदिन्द्रस्व ओक्ये३ सोमंचोदामिपीतये । एषरारन्तुतेहृदि ८ त्वांसुतस्यपीतये
प्रत्नमिन्द्रहवामहे । कुशिकासोअवस्यवः ९ ॥ ६ ॥

आयाह्यष्टौ विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४३ आयाह्यर्वाङुपवन्धुरेष्ठास्तवेदनुप्रदिवःसोमपेयम् । प्रियासखायावि
मुचोपबर्हिस्त्वामिमेहव्यवाहोहवन्ते १ आयाहिपूर्वीरतिचर्षणीराँअर्यआशिष
उपनोहरिभ्याम् । इमाहित्वामतयःस्तोमतष्टाइन्द्रहवन्तेसख्यंजुषाणाः २ आनो
यज्ञंनमोवृधंसजोषाइन्द्रदेवहरिभिर्याहितूयम् । अहंहित्वामतिभिर्जोहवीमिघृ-
तप्रयाःसधमादेमधूनाम् ३ आचत्वामेतावृषणावहातोहरीसखायासुधुरास्वङ्गा ।
धानावदिन्द्रःसवनंजुषाणःसखासख्युःशृणवद्वन्दनानि ४ कुविन्मागोपांकरसे
जनस्यकुविद्राजानंमघवन्नृजीषिन् । कुविन्मऋषिंपपिवांसंसुतस्यकुविन्मेवस्वो

अमृतस्यशिक्षाः ५ आत्वाबृहन्तोहरयोयुजानाअर्वागिन्द्रसधमादोवहन्तु । प्रये
द्विताद्विवऋञ्जन्त्याताःसुसंमृष्टासोवृषभस्यमूराः ६ इन्द्रपिबवृषधूतस्यवृष्णआ-
यंतेश्येनउशतेजभार । यस्यमदेच्यावयसिप्रकृष्टीर्यस्यमदेअपगोत्राववर्थ ७
शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सु-
घ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ८ ॥ ७ ॥

अयं ते पञ्च विश्वामित्र इन्द्रो बृहती ।

४४ अयंतेअस्तुहर्यतःसोमआहरिभिःसुतः । जुषाणइन्द्रहरिभिर्नआगह्या
तिष्ठहरितंरथम् १ हर्यन्नुषसमर्चयःसूर्यंहर्यन्नरोचयः । विद्वांश्चिकित्वान्हर्यश्व
वर्धसइन्द्रविश्वाअभिश्रियः २ द्यामिन्द्रोहरिधायसंपृथिवींहरिवर्पसम् । अधा-
रयद्धरितोर्भूरिभोजनंययोरन्तर्हरिश्चरत् ३ जज्ञानोहरितोवृषाविश्वमाभातिरो-

चनम् । हयैश्वोहरितंधत्त आयुधमावज्रंबाह्वोर्हरिम् ४ इन्द्रोहर्यन्तमर्जुनंवज्रंशुक्रै-
रभीवृतम् । अपावृणोद्धरिभिरद्रिभिःसुतमुद्गाहरिभिराजत ५ ॥ ८ ॥

आमन्द्रैः पञ्च विश्वामित्र इन्द्रो बृहती ।

४५ आमन्द्रैरिन्द्रहरिभिर्याहिमयूररोमभिः । मात्वाकेचिन्नियमन्विंनपाशि-
नोऽतिधन्वेवताँइहि १ वृत्रखादोवलंरुजःपुरांदर्मोअपामजः । स्थाताऽरथस्य
हर्योरभिस्वरइन्द्रोदृह्ळाचिदारुजः २ गम्भीराँउदधीँरिवक्रतुंपुष्यसिगाइव । प्र
सुगोपायवसंधेनवोयथाहृदंकुल्याइवाशत ३ आनस्तुजंरयिंभराशंनप्रतिजानते ।
वृक्षंपक्वंफलमङ्कीवधूनुहीन्द्रसंपारणंवसु ४ स्वयुरिन्द्रस्वराळसिस्मद्दिष्टिःस्वय-
शस्तरः । सवावृधानओजसापुरुष्टुतभवानःसुश्रवस्तमः ५ ॥ ९ ॥

युध्मस्य पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४६ युध्मस्यंतेवृषभस्यंस्वराजंउग्रस्ययूनःस्थविरस्यघृष्वेः । अजूर्यतोवज्रि-
णोवीर्या३ंणीन्द्रंश्रुतस्यंमहतोमहानिं १ महाँअंसिमहिषवृष्ण्येभिर्धनस्पृदुग्रसहं-
मानोअन्यान् । एकोविश्वंस्यभुवंनस्यराजासयोधयांचक्षययांचजनान् २ प्रमा-
त्राभीरिरिचेरोचंमानःप्रदेवेभिर्विश्वतोअप्रंतीतः । प्रमज्मनादिवइन्द्रःपृथिव्याः
प्रोरोर्महोअन्तरिक्षादृजीषी ३ उरुंगंभीरंजनुषाभ्यु१ग्रंविश्वव्यंचसमवतंमंती-
नाम् । इन्द्रंसोमासःप्रदिविसुतासःसमुद्रंनस्रवतआविशन्ति ४ यंसोमंमिन्द्रपृ-
थिवीद्यावागर्भंनमाताबिंभृतस्त्वाया । तंतेहिन्वन्तितमुंतेमृजन्त्यध्वर्यवोवृषभ
पातवाउं ५ ॥ १० ॥

॥१२४॥ ४७ मरुत्वाँ इन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय। आसिञ्चस्व जठरे म-
ध्व ऊर्मिं त्वं राजासि प्रदिवः सुतानाम् १ सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्र-
हा शूर विद्वान्। जहि शत्रूँरप मृधो नुदस्वाथाभयं कृणुहि विश्वतो नः २ उत ऋतुभि-
र्ऋतुपाः पाहि सोममिन्द्र देवेभिः सखिभिः सुतं नः। याँ आभजो मरुतो ये त्वान्वहन्वृ-
त्रमदधुस्तुभ्यमोजः ३ ये त्वाहिहत्ये मघवन्नवर्धन्ये शाम्बरे हरिवो ये गविष्टौ। ये
त्वा नूनमनुमदन्ति विप्राः पिबेन्द्र सोमं सगणो मरुद्भिः ४ मरुत्वन्तं वृषभं वावृ-
धानमकवारिं दिव्यं शासमिन्द्रम्। विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रं सहोदामिह तं हु-
वेम ५ ॥ ११ ॥

सद्यो ह पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

४८ सद्योहजातोवृषभःकनीनःप्रभर्तुमावदन्धसःसुतस्य । साधोःपिबप्रति-
कामंयथातेरसाशिरःप्रथमंसोम्यस्य १ यज्जायथास्तदहरस्यकामेंशोःपीयूष-
मपिबोगिरिष्ठाम् । तंतेमातापरियोषाजनित्रीमहःपितुर्दमआसिञ्चदग्रे २ उप-
स्थायमातरमन्नमैट्टतिग्ममपश्यदभिसोममूधः । प्रयावयन्नचरद्गृत्सोअन्यान्महा-
निचक्रेपुरुधप्रतीकः ३ उग्रस्तुराषाळभिभूत्योजायथावशंतन्वंचक्रएषः । त्वष्टा-
रमिन्द्रोजनुषाभिभूयामुष्यासोमममपिबच्चमूषु ४ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रम-
स्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधना-
नाम् ५ ॥ १२ ॥

शंसा महां पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४१ शंसा॑म॒हामिन्द्रं॒यस्मि॒न्विश्वा॒आकृ॒ष्टयः॑सोम॒पाःकाम॒मव्य॑न् । यंसु॒क्रतुं॑
धि॒षणे॑विभ्वत॒ष्टंघ॒नंवृ॒त्राणां॑ज॒नयं॑न्तदे॒वाः १ यंनु॒नकिः॒पृत॑नासुस्व॒राजं॑द्वि॒तातर॑-
ति॒नृत॑मंहरि॒ष्ठाम् । इ॒नत॑म॒ःसत्व॑भि॒र्योहं॑शू॒षैःपृ॑थु॒ज्रया॑अमिना॒दायु॒र्दस्योः॑ २
स॒हावा॑पृ॒त्सुत॒रणि॒र्नार्वा॑व्यान॒शीरोद॑सीमे॒हना॑वान् । भगो॒नका॒रेहव्यो॑मती॒नां
पि॒तेव॒चारुः॑सुह॒वो॑वयो॒धाः ३ ध॒र्ता दि॒वोरज॑सस्पृ॒ष्टऊ॒र्ध्वोरथो॒नवा॒युर्वसु॑भि॒र्नि॒यु-
त्वा॑न् । क्ष॒पांव॒स्ताज॑नि॒तासूर्य॑स्य॒विभ॑क्ताभा॒गंधि॒षणे॑व॒वाज॑म् ४ शु॒नंहु॑वेमम॒घ-
वा॑न॒मिन्द्र॑म॒स्मिन्भरे॒नृत॑मं॒वाज॑सातौ । शृ॒ण्वन्त॑मु॒ग्रमू॒तये॑स॒मत्सु॒घ्नन्तं॑वृ॒त्राणि॑सं॒-
जितं॒धना॑नाम् ५ ॥ १३ ॥

यात् १० ॥ १० ॥ देवस्यसवितुर्वयंवाजयन्तःपुरन्ध्या । भगस्यरातिमी-
महे ११ देवंनरःसवितारंविप्रायज्ञैःसुवृक्तिभिः । नमस्यन्तिधियेषिताः १२
सोमोजिगातिगातुविद्देवानामेतिनिष्कृतम् । ऋतस्ययोनिमासदम् १३ सोमो
अस्मभ्यँद्विपदेचतुष्पदेचपशवे । अनमीवाइषंस्करत् १४ अस्माकमायुर्वर्धय-
न्नभिमातीःसहमानः । सोमःसधस्थमासदत् १५ आनोमित्रावरुणाघृतैर्गव्यू-
तिमुक्षतम् । मध्वारजांसिसुक्रतू १६ उरुशंसानमोवृधामह्नादक्षस्यराजथः ।
द्राघिष्ठाभिःशुचिव्रता १७ गृणानाजमदग्निनायोनावृतस्यसीदतम् । पातंसो-
मंमृतावृधा १८ ॥ ११ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीये मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

इति तृतीयं मण्डलं समाप्तम् ॥ ३ ॥

त्वां ह्यग्ने विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् । द्वितीयादिचतसृणामाग्निर्वा वरुणश्च ।
प्रथमाष्टिः । द्वितीयातिजगती । तृतीया धृतिः ।

१ त्वांह्यंग्नेसदमित्संमन्यवोदेवासोदेवमंरतिंन्येरिरइतिक्रत्वांन्येरिरे । अमं-
र्त्यंयजतमर्त्येष्वादेवमादेवंजनतप्रचेतसंविश्वमादेवंजनतप्रचेतसम् १ सभ्रातंरं
वरुंणमग्नआवंवृत्स्वदेवाँअच्छांसुमतीयज्ञवंनसंज्येष्ठंयज्ञवंनसम् । ऋतावांनमा-
दित्यंचंर्षणीधृतंराजांनंचर्षणीधृतंम् २ सखेसखांयमभ्यावंवृत्स्वाशुंनचक्रंरथ्यें-
वरंह्यास्मभ्यंदस्मरंह्यां । अग्नेमृळीकंवरुंणेसचांविदोमरुत्सुंविश्वभांनुषु । तो-
कायंतुजेशुंशुचानशंकृध्यस्मभ्यंदस्मशंकृंधि ३ त्वंनोंअग्नेवरुंणस्यविद्वान्देव-
स्यहेळोऽवंयासिसीष्ठाः । यजिंष्ठोवह्नितमःशोशुंचानोविश्वाद्वेषांसिप्रमुंमुग्ध्य-
स्मत् ४ सत्वंनोंअग्नेऽवमोभंवोतीनेदिंष्ठोअस्याउषसोव्युंष्टौ । अवंयक्ष्वनोवरुं-

णंरराणोवीहिमृळीकंसुहवोनएधि ५ ॥ १२ ॥ अस्यश्रेष्ठासुभगस्यसंदृग्देवस्य-
चित्रतमामर्त्येषु । शुचिघृतंनतप्तमघ्न्यायाःस्पार्हादेवस्यमंहनेवधेनोः ६ त्रिर-
स्यतापरमासन्तिसत्यास्पार्हादेवस्यजनिमान्यग्नेः । अनन्तेअन्तःपरिवीतआगा-
च्छुचिःशुक्रोअर्योरोरुचानः ७ सदूतोविश्वेदभिवष्टिसद्माहोताहिरण्यरथोरंसु-
जिह्वः । रोहिदश्वोवपुष्योविभावासदारण्वःपितुमतीवसंसत् ८ सचेतयन्मनु-
षोयज्ञबन्धुःप्रतंमह्यारशनयानयन्ति । सक्षेत्यस्यदुर्यासुसाधन्देवोमर्तस्यसधनि-
त्वमाप ९ सतूनोअग्निर्नयतुप्रजानन्नच्छारत्नंदेवभक्तंयदस्य । धियायद्विश्वेअमृ-
ताअकृण्वन्द्यौष्पिताजनितासत्यमुक्षन् १० ॥ १३ ॥ सजायतप्रथमःपस्त्या-
सुमहोबुध्नेरजसोअस्ययोनौ । अपादशीर्षागुहमानोअन्तायोयुवानोवृषभस्य
नीळे ११ प्रशर्धआर्तप्रथमंविपन्याँऋतस्ययोनावृषभस्यनीळे । स्पार्होयुवावपु-

ष्योविभावासप्तप्रियासोऽजनयन्तवृष्णे १२ अस्माकमत्रपितरोमनुष्याअभि
प्रसेदुर्ऋतमाशुषाणाः।अश्मव्रजाःसुदुघावव्रेअन्तरुदुस्राआजन्नुषसोहुवानाः १३
तेमर्मृजतददृवांसोअद्रिंतदेषामन्येअभितोविवोचन्।पश्वयन्त्रासोअभिकारमर्-
चन्विदन्तज्योतिश्चकृपन्तधीभिः १४ तेगव्यतामनसादृध्रमुब्धंगायेमानंपरिष-
न्तमद्रिम्।दृळ्हंनरोवचसादैव्येनव्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः १५॥ १४॥ तेमं-
न्वतप्रथमंनामधेनोस्त्रिःसप्तमातुःपरमाणिविन्दन्।तज्जानतीरभ्यनूषतव्राआ-
विर्भुवदरुणीर्यशसागोः १६ नेशत्तमोदुधितंरोचतद्यौरुद्देव्याउषसोभानुरर्त।
आसूर्योबृहतस्तिष्ठदज्राँऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन् १७ आदित्पश्चाबुबुधाना
व्यख्यन्नादिद्रत्नंधारयन्तद्युभक्तम्।विश्वेविश्वासुदुर्यासुदेवामित्रधियेवरुणसत्य-
मस्तु १८ अच्छावोचेयशुशुचानमग्निंहोतारंविश्वभरसंयजिष्ठम्।शुच्यूधोअतृ-

णन्नगवामन्धोनपूतंपरिषिक्तमंशोः १९ विश्वेषामदितिर्यज्ञियानांविश्वेषामतिथि-
र्मानुषाणाम् । अग्निर्देवानामवआवृणानःसुमृळीकोभवतुजातवेदाः २०॥१५॥

यो मर्त्येषु विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ योमर्त्येष्वमृतंऋतावादेवोदेवेष्वरतिर्निधायि। होतायजिष्ठोमह्नाशुचध्यैह-
व्यैरग्निर्मनुषईरयध्यै १ इहत्वंसूनोसहसोनोअद्यजातोजाताँउभयाँअन्तरग्ने ।
दूतईयसेयुयुजानऋष्वऋजुमुष्कान्वृषणःशुक्रांश्च २ अत्यावृधस्नूरोहिताघृतस्नू
ऋतस्यमन्येमनसाजविष्ठा । अन्तरीयसेअरुषायुजानोयुष्मांश्चदेवान्विशआच
मर्ताँन् ३ अर्यमणंवरुणंमित्रमेषामिन्द्राविष्णूमरुतोअश्विनोत । स्वश्वोअग्ने
सुरथःसुराधाएदुवहसुहविषेजनाय ४ गोमाँअग्नेऽविमाँअश्वीयज्ञोनृवत्सखा
सदमिदप्रमृष्यः । इळावाँएषोअसुरप्रजावान्दीर्घोरयिःपृथुबुध्नःसभावान् ५

॥ १६ ॥ यस्तंइध्मंजभरंत्सिष्विदानोमूर्धानंवाततपंतेत्वाया। भुवस्तस्यस्वतंवाँः
पायुरंग्नेविश्वंस्मात्सीमघायतउंरुष्य ६ यस्तेभरादन्नियतेचिदन्नंनिशिषंन्मन्द्रम-
तिथिमुदीरंत् । आदेंवयुरिनधंतेदुरोणेतस्मिंन्रयिर्ध्रुवोअंस्तुदास्वांन् ७ यस्त्वां
दोषायउषसिंप्रशंसांत्प्रियंवात्वाकृणवंतेहविष्मांन् । अश्वोनस्वेदमआहेम्यावा-
न्तमंहंसःपीपरोदाश्वांसम् ८ यस्तुभ्यंमग्नेअमृतांयदाशद्दुवस्त्वेकृणवंतेयतस्रुंक् ।
नसरायाशंशमानोवियोषन्नैनमंहःपरिंवरदघायोः ९ यस्यत्वमंग्नेअध्वरंजुजोंषो
देवोमर्तंस्यसुधिंतंरराणः । प्रीतेदंसद्धोत्रासायंविष्ठासांमयस्यंविधतोवृधासंः १०
॥ १७ ॥ चित्तिमचिंत्तिंचिनवद्विविद्वान्पृष्ठेवंवीतावृंजिनाचमर्तांन् । रायेचंनः
स्वपत्यायंदेवदितिंचरास्वादिंतिमुरुष्य ११ कविंशंशासुःकवयोऽदंब्धानिधारयं-
न्तोदुर्यांस्वायोः । अतस्त्वंदृश्याँअग्नएतान्पड्भिःपंश्येरद्भुताँअर्यएवैः १२ त्वमंग्ने

वाघतेसुप्रणीतिःसुतसोमायविधतेयविष्ठ। रत्नंभरशशमानायघृष्वेपृथुश्चन्द्रमव-
सेचर्षणिप्राः १३ अधाहयद्वयमग्नेत्वायापड्भिर्हस्तेभिश्चकृमातनूभिः । रथंनक्र-
न्तोअपसाभुरिजोर्ऋतंयेमुःसुध्यआशुषाणाः १४ अधामातुरुषसःसप्तविप्राजा-
येमहिप्रथमावेधसोनॄन् । दिवस्पुत्राअङ्गिरसोभवेमाद्रिंरुजेमधनिनंशुचन्तः १५
॥ १८ ॥ अधायथानःपितरःपरासःप्रत्नासोअग्नऋतमाशुषाणाः । शुचीदयन्दी-
धितिमुक्थशासःक्षामाभिन्दन्तोअरुणीरपव्रन् १६ सुकर्माणःसुरुचोदेवयन्तो-
ऽयोनदेवाजनिमाधमन्तः । शुचन्तोअग्निंववृधन्तइन्द्रमूर्वंगव्यंपरिषदन्तोअ-
ग्मन् १७ आयूथेवक्षुमतिपश्वोअख्यद्देवानांयज्जनिमान्त्युग्र । मर्तानांचिदुर्व-
शीरकृप्रन्वृधेचिदर्यउपरस्यायोः १८ अकर्मतेस्वपसोअभूमऋतमवस्रन्नुषसोवि-
भातीः । अनूनमग्निंपुरुधासुश्चन्द्रंदेवस्यमर्मृजतश्चारुचक्षुः १९. एतातेअग्नउच-

थांनिवेधोऽवोचामकवयेताजुंषस्व । उच्छोंचस्वकृणुहिवस्यंसोनोमहोरायःपुंरु-
वारप्रयंन्धि २० ॥ ११ ॥

आ वः षोडश वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् । आद्याया रुद्रः ।

३ आवोराजांनमध्वरस्यंरुद्रंहोतांरंसत्ययजंरोदंस्योः।अग्निंपुरातंनयित्नोरचि-
त्ताद्धिरंण्यरूपमवंसेकृणुध्वम् १ अयंयोनिंश्चकृमायंवयंतेंजायेवपत्यंउशतीसुवा-
सांः । अर्वाचीनःपरिंवीतोनिषींदेमाउंतेस्वपाकप्रतीचीः २ आशृण्वतेअदृंपिताय
मन्मंनृचक्षंसेसुमृळीकायंवेधः । देवायंशस्तिममृतांयशंसग्रावेंववसोतांमधुषुद्य-
मीळे ३ त्वंचिंन्नःशम्यांअग्नेअस्याऋतस्यंबोध्यृतचित्स्वाधीः । कदातंउक्थासंध-
माद्यांनिकदाभंवन्तिसख्यागृहेतें ४ कथाहतद्वरुंणायत्वमंग्नेकथादिवेगंर्हसेकन्नआ-
गंः । कथामित्रायंमीळ्हुषेंपृथिव्यैब्रवःकदंर्यम्णेकद्भगांय ५ ॥२०॥ कद्धिष्ण्यांसुवृ-

घसानोअग्नेकद्वातायप्रतवसेशुभंये ।परिज्मनेनासत्यायक्षेब्रवः कदग्नेरुद्रायनृघ्ने ६
कथामहेपुष्टिंभरायपूष्णेकद्रुद्रायसुमखायहविर्दे । कद्विष्णवउरुगायायरेतोब्रवः
कदग्नेशरवेबृहत्यै ७ कथाशर्धायमरुतामृतायकथासूरेबृहतेपृच्छ्यमानः । प्रति
ब्रवोऽदितयेतुरायसाधादिवोजातवेदश्चिकित्वान् ८ ऋतेनऋतंनियतमीळआ
गोरामासचामधुमत्पक्वमग्ने । कृष्णासतीरुशताधासिनैषाजामर्येणपयसापी-
पाय ९ ऋतेनहिष्मावृषभश्चिदक्तःपुमाँअग्निःपयसापृष्ठ्येन । अस्पन्दमानो
अचरद्वयोधावृषाशुक्रंदुदुहेपृश्निरूधः १० ॥ २१ ॥ ऋतेनाद्रिंव्यसन्भिदन्तःसम-
ङ्गिरसोनवन्तगोभिः । शुनंनरःपरिषदन्नुषासमाविःस्वरभवज्जातेअग्नौ ११
ऋतेनदेवीरमृताअमृक्ताअर्णोभिरापोमधुमद्भिरग्ने । वाजीनसर्गेषुप्रस्तुभानःप्र
सदमित्स्रवितवेदधन्युः १२ माकस्ययक्षंसदमिद्धुरोगामावेशस्यप्रमिनतोमापेः ।

माभ्रातुरग्नेअनृजोर्ऋणंवेर्मासख्युर्दक्षंरिपोर्भुजेम १३ रक्षाणोअग्नेतववरक्षणेभीरा-
रक्षाणःसुमखप्रीणानः । प्रतिष्फुरविरुजवीड्वंहोजहिरक्षोमहिंचिद्वावृधानम् १४
एभिर्भवसुमनाअग्नेअर्कैरिमान्स्पृशमन्मभिःशूरवाजान् । उतब्रह्माण्यङ्गिरो
जुषस्वसंतेशस्तिर्देववाताजरेत १५ एताविश्वाविदुषेतुभ्यंवेधोनीथान्यग्नेनिण्या
वचांसि । निवचनाकवयेकाव्यान्यशंसिषंमतिभिर्विप्रउक्थैः १६ ॥ २२ ॥

कृणुष्व पञ्चदश वामदेवोग्नी रक्षोहा त्रिष्टुप् ।

४ कृणुष्वपाजःप्रसितिंनपृथ्वींयाहिराजेवामवाँइभेन । तृष्वीमनुप्रसितिं
द्रूणानोऽस्तासिविध्यरक्षसस्तपिष्ठैः १ तवभ्रमासआशुयापतन्त्यनुस्पृशधृषता
शोशुचानः । तपूंष्यग्नेजुह्वापतङ्गानसंदितोविसृजविष्वगुल्काः २ प्रतिस्पशो
विसृजतूर्णितमोभवापायुर्विशोअस्याअदब्धः । योनोदूरेअघशंसोयोअन्त्यग्ने

॥१४२॥

माकिष्टेव्यथिरादधर्षीत् ३ उदग्नेतिष्ठप्रत्यातनुष्वन्य१मित्राँओषतात्तिग्महेते ।
योनोअरातिंसमिधानचक्रेनीचातंधक्ष्यतसंनशुष्कम् ४ ऊर्ध्वोभवप्रतिविध्या-
ध्यस्मदाविष्कृणुष्वदैव्यान्यग्ने । अवस्थिरातनुहियातुजूनांजामिमजामिंप्रमृणी-
हिशत्रून् ५ ॥ २३ ॥ सतेजानातिसुमतिंयविष्ठयईवतेब्रह्मणेगातुमैरत् ।
विश्वान्यस्मैसुदिनानिरायोद्युम्नान्यर्योविदुरोअभिद्यौत् ६ सेदग्नेअस्तुसुभगःसु-
दानुर्यस्त्वानित्येनहविषायउक्थैः । पिप्रीषतिस्वआयुषिदुरोणेविश्वेदस्मैसुदिना
सासदिष्टिः ७ अर्चामितेसुमतिंघोष्यर्वाक्संतेवावाताजरतामियंगीः । स्वश्वा-
स्त्वासुरथामर्जयेमास्मेक्षत्राणिधारयेरनुद्यून् ८ इहत्वाभूर्याचरेदुपत्मन्दोषाव-
स्तर्दीदिवांसमनुद्यून् । क्रीळन्तस्त्वासुमनसःसपेमाभिद्युम्नातस्थिवांसोजना-
नाम् ९ यस्त्वास्वश्वःसुहिरण्योअग्नउपयातिवसुमतारथेन । तस्यत्राताभवसि

तस्यसखायस्तंआतिथ्यमानुषग्जुजोषत् १० ॥ २४ ॥ महोरुजामिबन्धुता
वचोभिस्तन्मापितुर्गोतमादन्वियाय । त्वंनोअस्यवचसश्चिकिद्धिहोतर्यविष्ठसु-
क्रतोदमूनाः ११ अस्वप्नजस्तरणयःसुशेवाअतन्द्रासोऽवृकाअश्रमिष्ठाः । ते
पायवःसध्र्यञ्चोनिषद्याग्नेतवनःपान्त्वमूर १२ येपायवोमामतेयंतेअग्नेपश्यन्तो
अन्धंदुरितादरक्षन् । ररक्षतान्त्सुकृतोविश्ववेदादिप्सन्तइद्रिपवोनाहदेभुः १३ त्वया
वयंसधन्यं१स्त्वोतास्तवप्रणीत्यश्यामवाजान् । उभाशंसासूदयसत्यतातेऽनुष्ठुया
कृणुह्यह्रयाण १४ अयातेअग्नेसमिधाविधेमप्रतिस्तोमंशस्यमानंगृभाय । दहा-
शसोरक्षसःपाह्यं१स्मान्द्रुहोनिदोमित्रमहोअवद्यात् १५ ॥ २५ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायां तृतीयाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

महद्देवानामसुरत्वमेकम् ४ आक्षित्पूर्वास्वपराअनूरुत्सद्योजातासुतरुणीष्वन्तः।
अन्तर्वतीःसुवतेअप्रवीतामहद्देवानामसुरत्वमेकम् ५ ॥ २८ ॥ शयुःपरस्ता-
दधनुद्विमाताबन्धनश्चरतिवत्सएकः। मित्रस्यतावरुणस्यव्रतानिमहद्देवानामसु-
रत्वमेकम् ६ द्विमाताहोताविदथेषुसम्राळन्वग्रंचरतिक्षेतिबुध्नः। प्ररण्यानिरण्य-
वाचोभरन्तेमहद्देवानामसुरत्वमेकम् ७ शूरस्येवयुध्यतोअन्तमस्यप्रतीचीनंद-
दृशेविश्वमायत्। अन्तर्मतिश्चरतिनिष्षिधंगोर्महद्देवानामसुरत्वमेकम् ८ निवे-
वेतिपलितोदूतआस्वन्तर्महांश्चरतिरोचनेन। वपूंषिबिभ्रदभिनोविचष्टेमहद्देवा-
नामसुरत्वमेकम् ९ विष्णुर्गोपाःपरमंपातिपाथःप्रियाधामान्यमृतादधानः।
अग्निष्टाविश्वाभुवनानिवेदमहद्देवानामसुरत्वमेकम् १० ॥ २९ ॥ नानाचक्राते

३९

यम्या३ंवपूंषितयोरन्यद्रोचंतेकृष्णमन्यत् । श्यावींचयदरुंषीचस्वसांरौमहद्देवा-
नांमसुरत्वमेकंम् ११ माताचयत्रंदुहिताचंधेनूसंबर्दुघेंधापयेंतेसमींची । ऋतस्य
तेसदंसीळेअन्तर्महद्देवानांमसुरत्वमेकंम् १२ अन्यस्यांवत्संरिंहतीमिंमायकयां
भुवानिदंधेधेनुरूधंः । ऋतस्यसापयंसापिन्वतेळांमहद्देवानांमसुरत्वमेकंम् १३
पद्यांवस्तेपुरुरूपावपूंष्यूर्ध्वातंस्थौत्र्यविंरेरिंहाणा । ऋतस्यसद्मविचंरामिविद्वान्म-
हद्देवानांमसुरत्वमेकंम् १४ पदेइंवनिहिंतेदस्मेअन्तस्तयोरन्यद्गुह्यंमाविरन्यत् ।
सध्रीचीनापथ्या३ंसाविषूंचीमहद्देवानांमसुरत्वमेकंम् १५ ॥ ३० ॥ आधेनवों
धुनयन्तामशिंश्वीःसबर्दुघांःशशया अप्रंदुग्धाः । नव्यांनव्यायुवतयोभवंन्तीर्मह-
द्देवानांमसुरत्वमेकंम् १६ यदन्यासुंवृषभोरोरंवीतिसोअन्यस्मिंन्यूथेनिदंधाति-

रेतः । सहिक्षपावान्त्सभगःसराजामहद्देवानामसुरत्वमेकम् १७ वीरस्यनुस्व-
श्व्यंजनासःप्रनुवोचामविदुरस्यदेवाः । षोह्लायुक्ताःपञ्चपञ्चावहन्तिमहद्देवानाम-
सुरत्वमेकम् १८ देवस्त्वष्टासविताविश्वरूपःपुपोषप्रजाःपुरुधाजजान । इमाच
विश्वाभुवनान्यस्यमहद्देवानामसुरत्वमेकम् १९ महीसमैरच्चम्वासमीचीउभेते
अस्यवसुनान्त्यष्टे । शृण्वेवीरोविन्दमानोवसूनिमहद्देवानामसुरत्वमेकम् २०
इमांचनःपृथिवींविश्वधायाउपक्षेतिहितमित्रोनराजा । पुरःसदःशर्मसदोनवीरा
महद्देवानामसुरत्वमेकम् २१ निष्षिध्वरीस्तओषधीरुतापोरयिंतइन्द्रपृथिवीबि-
भर्ति । सखायस्तेवामभाजःस्याममहद्देवानामसुरत्वमेकम् २२ ॥ ३१ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

नताष्टौप्रमेषड्धेनुर्नवाश्विनंमित्रोमैत्रंचतुर्गायत्र्यंतमिहेहसप्तार्भवंजागतंतृचोऽन्त्यऐन्द्रश्चोषउषस्यामि-
माउष्णूनैन्द्रावरुणबार्हस्पत्यपौष्णसावित्रसौम्यमैत्रावरुणास्तृचाअन्त्योजमदग्न्यार्षोवाचतुर्थ्याद्याआगा-
यत्र्योवामदेवोगौतमश्चतुर्थमण्डलमपश्यत्त्वांह्यग्नेविंशतिरष्टर्चतिजगतीधृतिरूपाद्याश्चतस्रोवारुण्यश्चवायो
मर्त्येष्वावः षोळशकृणुष्वपञ्चोनाराक्षोघ्नम् ।

न ताष्टौ प्रजापतिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

५६ ॐम् नतामिनन्तिमायिनोनधीराव्रतादेवानांप्रथमाध्रुवाणि । नरोदसी
अद्रुहावेद्याभिर्नपर्वतानिनमेतस्थिवांसः १ षड्भाराँएकोअचरन्बिभर्त्यृतंवर्षिष्ठ-
मुपगावआगुः । तिस्रोमहीरुपरास्तस्थुरत्यागुहाद्वेनिहितेदर्श्येका २ त्रिपाज-
स्योवृषभोविश्वरूपउतत्र्युधापुरुधप्रजावान् । त्र्यनीकःपत्यतेमाहिनावान्त्सरे-
तोधावृषभःशश्वतीनाम् ३ अभीकआसांपदवीरबोध्यादित्यानामह्वेचारुनाम ।

आपश्चिदस्मा अरमन्त देवीः पृथग्व्रजन्तीः परि षीमवृञ्जन् ४ त्रीषधस्था सिन्धवस्त्रिः
कवीनामुत त्रिमाता विदथेषु सम्राट् । ऋतावरीर्योषणास्तिस्रो अप्यास्त्रिरा दिवो
विदथे पत्यमानाः ५ त्रिरा दिवः सवितर्वार्याणि दिवेदिव आ सुव त्रिर्नो अह्नः । त्रि-
धातु राय आ सुवा वसूनि भग त्रातर्धिषणे सातये धाः ६ त्रिरा दिवः सविता सोषवीति
राजाना मित्रावरुणा सुपाणी । आपश्चिदस्य रोदसी चिदुर्वी रत्नं भिक्षन्त सवितुः
सवाय ७ त्रिरुत्तमा दूणशा रोचनानि त्रयो राजन्त्यसुरस्य वीराः । ऋतावान
इषिरा दूळभासस्त्रिरा दिवो विदथे सन्तु देवाः ८ ॥ १ ॥

प्र मे षड्विश्वामित्रो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

५७ प्र मे विविक्वाँ अविदन्मनीषां धेनुं चरन्तीं प्रयुतामगोपाम् । सद्यश्चिद्या दु-
दुहे भूरि धासेरिन्द्रस्तदग्निः पनितारो अस्याः १ इन्द्रः सु पूषा वृषणा सुहस्ता दिवो न

प्रीताःशंशयंदुदुह्रे । विश्वेयदस्यांरणयन्तदेवाःप्रवोऽत्रवसवःसुम्नमश्याम् २ या
जामयोवृष्णइच्छन्तिशक्तिंनमस्यन्तीर्जानतेगर्भमस्मिन् । अच्छापुत्रंधेनवो
वावशानामहश्चरन्तिबिभ्रतंवपूंषि ३ अच्छाविवक्मिरोदसीसुमेकेग्राव्णोयुजा-
नोअध्वरेमनीषा । इमाउतेमनवेभूरिवाराऊर्ध्वाभवन्तिदर्शतायजत्राः ४ याते
जिह्वामधुमतीसुमेधाअग्नेदेवेषूच्यतउरूची । तयेहविश्वाँअवसेयजत्रानासादय
पाययाचामधूनि ५ यातेअग्नेपर्वतस्येवधारासश्चन्तीपीपयद्देवचित्रा । तामस्म-
भ्यंप्रमतिंजातवेदोवसोरास्वसुमतिंविश्वजन्याम् ६ ॥ २ ॥

धेनुर्नव विश्वामित्रोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

५८ धेनुःप्रत्नस्यकाम्यंदुहानान्तःपुत्रश्चरतिदक्षिणायाः । आद्योतनिंवहति
शुभ्रयामोषसःस्तोमोअश्विनावजीगः १ सुयुग्वहन्तिप्रतियामृतेनोर्ध्वाभवन्ति

पि॒तरे॑व॒मेधाः । जरे॑थाम॒स्मद्वि॑प॒णेर्म॑नी॒षां॑यु॒वोरव॒श्च॑कृ॒मायातम॒र्वाक् २ सु॒यु-
ग्भि॒रश्वैः॑सु॒वृता॒रथे॑न॒दस्रा॑वि॒मंशृ॑णुतं॒श्लोक॒मद्रेः॑ । किम॒ङ्गवां॒प्रत्यव॑र्तिं॒गमि॑ष्ठा॒हुर्वि॑-
प्रा॑सोअश्विनापु॒रा॒जाः ३ आमं॑न्येथा॒मागं॑तं॒कच्चि॒देवै॒र्विश्वे॒जना॑सोअ॒श्विना॒हवं॑न्ते ।
इ॒माहिवां॒गोऋ॑जीका॒मधू॑नि॒प्रमि॒त्रासो॒नद॒दुरु॒स्रोअग्रे॑ ४ ति॒रःपु॒रूचि॑दश्विना॒र-
जां॑स्याङ्गू॒षोवां॑मघवाना॒जने॑षु । एह॑यातं॒पथि॒भिर्दे॑व॒याने॒र्दस्रा॑वि॒मेवां॑नि॒धयो॒मधू॑-
नाम् ५ ॥ ३ ॥ पु॒रा॒णमोकः॑स॒ख्यंशि॒वंवां॑यु॒वोर्न॑रा॒द्रवि॑णंज॒ह्नाव्या॑म् । पुन॑ः
कृ॒ण्वा॒नाःस॒ख्या॒शिवा॑नि॒मध्वा॒मदे॑मस॒हनू॑स॒मा॒नाः ६ अश्वि॑नावा॒युना॑यु॒वंसु॑द-
क्षानि॒युद्भि॑श्चस॒जोष॑सायुवाना । नास॑त्यातिरोअ॑ह्न्यंजुषा॒णासोमं॑पिबतम॒स्रिधा॑
सुदानू ७ अश्वि॑ना॒परि॑वा॒मिषः॑पु॒रूची॑री॒युर्गी॒र्भिर्यत॑माना॒अमृ॑ध्राः । रथो॑हवा-

मृतजाअद्रिजूतःपरिद्यावापृथिवीयन्तिसद्यः ८ अश्विनामधुषुत्तमोयुवाकुःसोम-
स्तंपातमागतंदुरोणे।रथोहवांभूरिवर्पःकरिक्रत्सुतावतोनिष्कृतमागमिष्ठः ९॥४॥

मित्रो नव विश्वामित्रो मित्रः । अन्त्याश्चतस्रो गायत्र्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

५९ मित्रोजनान्यातयतिब्रुवाणोमित्रोदाधारपृथिवीमुतद्याम् । मित्रःकृष्टी-
रनिमिषाभिचष्टेमित्रायहव्यंघृतवज्जुहोत १ प्रसमित्रमर्तोअस्तुप्रयस्वान्यस्त
आदित्यशिक्षतिव्रतेन । नहन्यतेनजीयतेत्वोतोनैनमंहोअश्नोत्यन्तितोनदूरात् २
अनमीवासइळयामदन्तोमितज्ञवोवरिमन्नापृथिव्याः । आदित्यस्यव्रतमुपक्षिय-
न्तोवयंमित्रस्यसुमतौस्याम ३ अयंमित्रोनमस्यःसुशेवोराजासुक्षत्रोअजनिष्ट
वेधाः । तस्यवयंसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम ४ महाँआदित्योनमसो-
पसद्योयातयज्जनोगृणतेसुशेवः । तस्माएतत्पन्यतमायजुष्टमग्नौमित्रायहविरा-

जुहोत ५ ॥ ५ ॥ मित्रस्य चर्षणीधृतोऽवो देवस्य सानसि । द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम् ६
अभि यो महिना दिवं मित्रो बभूव सप्रथाः । अभि श्रवोभिः पृथिवीम् ७ मित्राय
पञ्च येमिरे जना अभिष्टिशवसे । स देवान्विश्वान्बिभर्ति ८ मित्रो देवेष्वायुषु जना-
य वृक्तबर्हिषे । इष इष्टव्रता अकः ९ ॥ ६ ॥

इहेह सप्त विश्वामित्र ऋभवो जगती । अन्त्यानां तिसृणामिन्द्रश्च ।

६० इहेह वो मनसा बन्धुता नर उशिजो जग्मुरभि तानि वेदसा । याभिर्मा-
याभिः प्रतिजूतिवर्पसः सौधन्वना यज्ञियं भागमानश १ याभिः शचीभिश्चमसाँ
अपिंशत यया धिया गामरिणीत चर्मणः । येन हरी मनसा निरतक्षत तेन देवत्वमृभवः
समानश २ इन्द्रस्य सख्यमृभवः समानशुर्मनोर्नपातो अपसो दधन्विरे । सौध-
न्वनासो अमृतत्वमेरिरे विष्ट्वी शमीभिः सुकृतः सुकृत्यया ३ इन्द्रेण याथ सरथं सुते

सचाँअथोवशानांभवथासहश्रिया । नवःप्रतिमैसुकृतानिवाघतःसौधन्वनाऋभ-
वोवीर्याणिच ४ इन्द्रंऋभुभिर्वाजवद्भिःसमुक्षितंसुतंसोममावृषस्वागभस्त्योः ।
धियेषितोमघवन्दाशुषोगृहेसौधन्वनेभिःसहमत्स्वानृभिः ५ इन्द्रऋभुमा-
न्वाजवान्मत्स्वेहनोऽस्मिन्त्सवनेशच्यापुरुष्टुत । इमानितुभ्यंस्वसराणियेमिरे
व्रतादेवानांमनुषश्चधर्मभिः ६ इन्द्रऋभुभिर्वाजिभिर्वाजयन्निहस्तोमंजरितुरुप
याहियज्ञियम् । शतंकेतेभिरिषिरेभिरायवेसहस्रणीथोअध्वरस्यहोमनि ७ ॥ ७॥

उषः सप्त विश्वामित्र उषास्त्रिष्टुप् ।

६१ उषोवाजेनवाजिनिप्रचेताःस्तोमंजुषस्वगृणतोमघोनि । पुराणीदेवि
युवतिःपुरन्धिरनुव्रतंचरसिविश्ववारे १ उषोदेव्यमर्त्याविभाहिचन्द्ररथासूनृता
ईरयन्ती । आत्वावहन्तुसुयमासोअश्वाहिरण्यवर्णापृथुपाजसोये २ उषःप्रतीची

भुवनानिविश्वोर्ध्वातिष्ठस्यमृतस्यकेतुः । समानमर्थंचरणीयमानाचक्रमिवनव्य-
स्याववृत्स्व ३ अवस्यूमेवचिन्वतीमघोन्युषायातिस्वसरस्यपत्नी । स्व१र्जनन्ती
सुभगासुदंसाआन्ताद्दिवःपप्रथआपृथिव्याः ४ अच्छावोदेवीमुषसंविभातींप्रवो
भरध्वंनमसासुवृक्तिम् । ऊर्ध्वंमधुधादिविपाजोअश्रेत्प्ररोचनारुरुचेरण्वसंदृक् ५
ऋतावरीदिवोअर्कैरबोध्यारेवतीरोदसीचित्रमस्थात् । आयतीमग्नउषसंविभातीं
वाममेषिद्रविणंभिक्षमाणः ६ ऋतस्यबुध्नउषसामिषण्यन्वृषामहीरोदसीआ
विवेश । महीमित्रस्यवरुणस्यमायाचन्द्रेवभानुंविदधेपुरुत्रा ७ ॥ ८ ॥

इमा उ अष्टादश विश्वामित्रो गायत्री । अन्त्यानां तिसृणां जमदग्निर्वा । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।
षण्णां तृचानां क्रमेणेन्द्रावरुणौ बृहस्पतिः पूषा सविता सोमो मित्रावरुणौ देवताः ।

६२ इमाउवांभूमयोमन्यमानायुवावतेनतुज्याअभूवन् । क्व१त्यदिन्द्रावरु-

णायशोवांयेनंस्मासिनंभरंथःसखिंभ्यः १ अयमुंवांपुरुतमोंरयीयञ्छंश्वत्तममं-
वंसेजोहवीति । सजोषांविन्द्रावरुणामरुद्भिंर्दिवापृंथिव्याशृंणुतंहवंमे २ अस्मे
तदिंन्द्रावरुणावसुंष्यादस्मेरयिमंरुतःसर्ववीरः ।अस्मान्वरूंत्रीःशरणैरंवन्त्वस्मा-
न्होत्राभारंतीदक्षिंणाभिः ३ बृहंस्पतेजुषस्वंनोहव्यानिंविश्वदेव्य । रास्वरत्नांनि
दाशुषे ४ शुचिंमर्कैर्बृहस्पतिंमध्वरेषुंनमस्यत । अनाम्योजआचंके ५ ॥ १ ॥
वृषभंचंर्षणीनांविश्वरूंपमदांभ्यम् । बृहस्पतिंवरेण्यम् ६ इयंतेंपूषन्नाघृणेसुष्टु-
तिर्देंवनव्यंसी । अस्माभिस्तुभ्यंशस्यते ७ तांजुंषस्वगिरंममंवाजयन्तीमवा-
धियंम् । वधूयुरिंवयोषंणाम् ८ योविश्वाभिविपश्यंतिभुवंनासंचपश्यंति । सनंः
पूषाविताभुंवत् ९ तत्संवितुर्वरेंण्यंभर्गोंदेवस्यंधीमहि । धियोयोनंःप्रचोद-

यांत् १० ॥ १० ॥ देवस्यंसवितुर्वयंवांजयन्तःपुरंन्ध्या । भगंस्यरातिमीं-
महे ११ देवंनरंःसवितारंविप्रांयज्ञैःसुंवृक्तिभिंः । नमस्यन्तिंधियेषिताः १२
सोमोंजिगातिगातुविद्देवानांमेतिनिष्कृतम् । ऋतस्ययोनिंमासदंम् १३ सोमों
अस्मभ्यंद्विपदेचतुंष्पदेचपशवें । अनमीवाइषंस्करत् १४ अस्माकमायुंर्वर्धयं-
न्नभिमांतीःसहंमानः । सोमंःसधस्थमासंदत् १५ आनोंमित्रावरुणाघृतैर्गव्यूं-
तिमुक्षतम् । मध्वारजांसिसुक्रतू १६ उरुशंसांनमोवृधांमह्नादक्षंस्यराजथः ।
द्राघिंष्ठाभिःशुचिव्रता १७ गृणानाजमदंग्निनायोनांवृतस्यंसीदतम् । पातंसो-
मंमृतावृधा १८ ॥ ११ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीये मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

इति तृतीयं मण्डलं समाप्तम् ॥ ३ ॥

त्वां ह्यग्ने विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् । द्वितीयादिचतसृणामग्निर्वा वरुणश्च ।

प्रथमाष्टिः । द्वितीयातिजगती । तृतीया धृतिः ।

१ त्वांह्यग्नेसदमित्संमन्यवोदेवासोदेवमरतिंन्येरिरइतिक्रत्वान्येरिरे । अम-
र्त्यंयजतमर्त्येष्वादेवमादेवंजनतप्रचेतसंविश्वमादेवंजनतप्रचेतसम् १ सभ्रातरं
वरुणमग्नआववृत्स्वदेवाँअच्छासुमतीयज्ञवनसंज्येष्ठंयज्ञवनसम् । ऋतावानमा-
दित्यंचर्षणीधृतंराजानंचर्षणीधृतम् २ सखेसखायमभ्याववृत्स्वाशुंनचक्रंरथ्ये-
वरंह्यास्मभ्यंदस्मरंह्या । अग्नेमृळीकंवरुणेसचाविदोमरुत्सुविश्वभानुषु । तो-
कायतुजेशुशुचानशंकृध्यस्मभ्यंदस्मशंकृधि ३ त्वंनोअग्नेवरुणस्यविद्वान्देव-
स्यहेळोऽवयासिसीष्ठाः । यजिष्ठोवह्नितमःशोशुचानोविश्वाद्वेषांसिप्रमुमुग्ध्य-
स्मत् ४ सत्वंनोअग्नेऽवमोभवोतीनेदिष्ठोअस्याउषसोव्युष्टौ । अवयक्ष्वनोवरु-

णंरराणोवीहिमृळीकंसुहवोनएधि ५ ॥ १२ ॥ अस्यश्रेष्ठासुभगस्यसंदृग्देवस्य-
चित्रतमामर्त्येषु । शुचिघृतंनतप्तमघ्न्यायाःस्पार्हादेवस्यमंहनेवधेनोः ६ त्रिर-
स्यतापरमासन्तिसत्यास्पार्हादेवस्यजनिमान्यग्नेः । अनन्तेअन्तःपरिवीतआगा-
च्छुचिःशुक्रोअर्योरोरुचानः ७ सदूतोविश्वेदभिवष्टिसद्माहोताहिरण्यरथोरंसु-
जिह्वः । रोहिदश्वोवपुष्योविभावासदारण्वःपितुमतीवसंसत् ८ सचेतयन्मनु-
षोयज्ञबन्धुःप्रतंमह्यारशनयानयन्ति । सक्षेत्यस्यदुर्यासुसाधन्देवोमर्तस्यसधनि-
त्वमाप ९ सतूनोअग्निर्नयतुप्रजानन्नच्छारत्नंदेवभक्तंयदस्य । धियायद्विश्वेअमृ-
ताअकृण्वन्द्यौष्पिताजनितासत्यमुक्षन् १० ॥ १३ ॥ सजायतप्रथमःपस्त्यां-
सुमहोबुध्नेरजसोअस्ययोनौ । अपादशीर्षागुहमानोअन्तायोयुवानोवृषभस्य
नीळे ११ प्रशर्धआर्तप्रथमंविपन्याँऋतस्ययोनावृषभस्यनीळे । स्पार्होयुवावपु-

ष्योविभावासप्तप्रियासोऽजनयन्तवृष्णे १२ अस्माकमत्रपितरोमनुष्याअभि
प्रसेदुर्ऋतमाशुषाणाः।अश्मव्रजाःसुदुघाववव्रेअन्तरुदुस्राआजन्नुषसोहुवानाः १३
तेमर्मृजतददृवांसोअद्रिंतदेषामन्येअभितोविवोचन्। पश्वयन्त्रासोअभिकारम-
र्चन्विदन्तज्योतिश्चकृपन्तधीभिः १४ तेगव्यतामनसादृध्रमुब्धंगायेमानंपरिष-
न्तमद्रिम्। दृळ्हंनरोवचसादैव्येनव्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः १५ ॥ १४ ॥ तेम-
न्वतप्रथमंनामधेनोस्त्रिःसप्तमातुःपरमाणिविन्दन्। तज्जानतीरभ्यनूषतव्राआ-
विर्भुवदरुणीर्यशसागोः १६ नेशत्तमोदुधितंरोचतद्यौरुद्देव्याउषसोभानुरर्त।
आसूर्योबृहतस्तिष्ठदज्राँऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन् १७ आदित्पश्चाबुबुधाना
व्यख्यन्नादिद्रत्नंधारयन्तद्युभक्तम्। विश्वेविश्वासुदुर्यासुदेवामित्रधियेवरुणसत्य-
मस्तु १८ अच्छावोचेयशुशुचानमग्निंहोतारंविश्वभरसंयजिष्ठम्। शुच्यूधोअतृ-

॥१३९॥

णन्नगवामन्धोनपूतंपरिषिक्तमंशोः १९ विश्वेषामदितिर्यज्ञियानांविश्वेषामतिथि-
र्मानुषाणाम् । अग्निर्देवानामवआवृणानःसुमृळीकोभवतुजातवेदाः २०॥१५॥

यो मर्त्येषु विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ योमर्त्येष्वमृतऋतावादेवोदेवेष्वरतिर्निधायि। होतायजिष्ठोमह्नाशुचध्यैह-
व्यैरग्निर्मनुषईरयध्यै १ इहत्वंसूनोसहसोनोअद्यजातोजाताँउभयाँअन्तरग्ने ।
दूतईयसेयुयुजानऋष्वऋजुमुष्कान्वृषणःशुक्रांश्च २ अत्यावृधस्नूरोहितावृतस्नू
ऋतस्यमन्येमनसाजविष्ठा । अन्तरीयसेअरुषायुजानोयुष्मांश्चदेवान्विशआच
मर्तान् ३ अर्यमणंवरुणंमित्रमेषामिन्द्राविष्णूमरुतोअश्विनोत । स्वश्वोअग्ने
सुरथःसुराधाएदुवहसुहविषेजनाय ४ गोमाँअग्नेऽविमाँअश्वीयज्ञोनृवत्सखा
सदमिदप्रमृष्यः । इळावाँएषोअसुरप्रजावान्दीर्घोरयिःपृथुबुध्नःसभावान् ५

॥ १६ ॥ यस्तंइध्मंजभरंत्सिष्विदानोमूर्धानंवाततपंतेत्वाया। भुवस्तस्यस्वतंवाँः
पायुरंग्नेविश्वंस्मात्सीमघायतउंरुष्य ६ यस्तेभरादन्नियतेचिदन्नंनिशिषंन्मन्द्रम-
तिथिमुदीरंत् । आदेवयुरिनधंतेदुरोणेतस्मिन्रयिर्ध्रुवोअंस्तुदास्वान् ७ यस्त्वां
दोषायउषसिंप्रशंसांत्प्रियंवांत्वाकृणवंतेहविष्मान् । अश्वोनस्वेदमआहेम्यावा-
न्तमंहंसःपीपरोदाश्वांसम् ८ यस्तुभ्यंमग्नेअमृतांयदाशद्दुवस्त्वेकृणवंतेयतस्रुंक् ।
नसरायाशंशमानोवियोषन्नैनमंहःपरिवरदघायोः ९ यस्यत्वमंग्नेअध्वरंजुजोषो
देवोमर्तस्यसुधितंरराणः । प्रीतेदसद्धोत्रासायंविष्ठासांमयस्यंविधतोवृधासः १०
॥ १७ ॥ चित्तिमचित्तिंचिनवद्विविद्वान्पृष्ठेवंवीतावृजिनाचमर्तान् । रायेचंनः
स्वपत्यायंदेवदितिंचरास्वादितिमुरुष्य ११ कविंशंशासुःकवयोऽदंब्धानिधारयं-
न्तोदुर्यास्वायोः । अतस्त्वंदृश्याँअग्नएतान्पड्भिःपंश्येरद्भुताँअर्यएवैः १२ त्वमंग्ने

वाघतेसुप्रणीतिःसुतसोमायविधतेयविष्ठ । रत्नंभरशशमानायघृष्वेपृथुश्चन्द्रमव-
सेचर्षणिप्राः १३ अधाहयद्वयमग्नेत्वायापड्भिर्हस्तेभिश्चकृमातनूभिः । रथंनक्र-
न्तोअपसाभुरिजोर्ऋतंयेमुःसुध्यआशुषाणाः १४ अधामातुरुषसःसप्तविप्राजा-
येमहिप्रथमावेधसोनॄन् । दिवस्पुत्राअङ्गिरसोभवेमाद्रिंरुजेमधनिनंशुचन्तः १५
॥ १८ ॥ अधायथानःपितरःपरासःप्रत्नासोअग्नऋतमाशुषाणाः । शुचीदयन्दी-
धितिमुक्थशासःक्षामाभिन्दन्तोअरुणीरपव्रन् १६ सुकर्माणःसुरुचोदेवयन्तो-
ऽयोनदेवाजनिमाधमन्तः । शुचन्तोअग्निंववृधन्तइन्द्रमूर्वंगव्यंपरिषदन्तोअ-
ग्मन् १७ आयूथेवक्षुमतिपश्वोअख्यद्देवानांयज्जनिमान्त्युग्र । मर्तानांचिदुर्व-
शीरकृप्रन्वृधेचिदर्यउपरस्यायोः १८ अकर्मतेस्वपसोअभूमऋतमवस्रन्नुषसोवि-
भातीः । अनूनमग्निंपुरुधासुश्चन्द्रंदेवस्यमर्मृजतश्चारुचक्षुः १९ एतातेअग्नउच-

णन्नगवामन्धोनपूतंपरिषिक्तमंशोः १९ विश्वेषामदितिर्यज्ञियानांविश्वेषामतिथिर्मानुषाणाम् । अग्निर्देवानामवआवृणानःसुमृळीकोभवतुजातवेदाः २०॥१५॥

यो मर्त्येषु विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ योमर्त्येष्वमृतऋतावादेवोदेवेष्वरतिर्निधायि । होतायजिष्ठोमह्नाशुचध्यैहव्यैरग्निर्मनुषईरयध्यै १ इहत्वंसूनोसहसोनोअद्यजातोजाताँउभयाँअन्तरग्ने । दूतईयसेयुयुजानऋष्वऋजुमुष्कान्वृषणःशुक्रांश्च २ अत्यावृधस्नूरोहिताघृतस्नूऋतस्यमन्येमनसाजविष्ठा । अन्तरीयसेअरुषायुजानोयुष्मांश्चदेवान्विशआचमर्तान् ३ अर्यमणंवरुणंमित्रमेषामिन्द्राविष्णूमरुतोअश्विनोत । स्वश्वोअग्नेसुरथःसुराधाएदुवहसुहविषेजनाय ४ गोमाँअग्नेऽविमाँअश्वीयज्ञोनृवत्सखासदमिदप्रमृष्यः । इळावाँएषोअसुरप्रजावान्दीर्घोरयिःपृथुबुध्नःसभावान् ५

धसानोअग्नेकद्वातायप्रतवसेशुभंये ।परिज्मनेनासत्यायक्षेब्रवःकदग्नेरुद्रायनृघ्ने ६
कथामहेपुष्टिंभरायपूष्णेकद्रुद्रायसुमखायहविर्दे । कद्विष्णवउरुगायायरेतोब्रवः
कदग्नेशरवेबृहत्यै ७ कथाशर्धायमरुतामृतायकथासूरेबृहतेपृच्छ्यमानः । प्रति
ब्रवोऽदितयेतुरायसाधादिवोजातवेदश्चिकित्वान् ८ ऋतेनऋतंनियतमीळआ
गोरामासचामधुमत्पक्वमग्ने । कृष्णासतीरुशताधासिनैषाजामर्येणपयसापी-
पाय ९ ऋतेनहिष्मावृषभश्चिदक्तःपुमाँअग्निःपयसापृष्ठ्येन । अस्पन्दमानो
अचरद्वयोधावृषाशुक्रंदुदुहेपृश्निरूधः १० ॥ २१ ॥ ऋतेनाद्रिंव्यसन्भिदन्तःसम-
ङ्गिरसोनवन्तगोभिः । शुनंनरःपरिषदन्नुषासमाविःस्वरभवज्जातेअग्नौ ११
ऋतेनदेवीरमृताअमृक्ताअर्णोभिरापोमधुमद्भिरग्ने । वाजीनसर्गेषुप्रस्तुभानःप्र
सदमित्स्रवितवेदधन्युः १२ माकस्ययक्षंसदमिद्धुरोगामावेशस्यप्रमिनतोमापेः ।

माभ्रातुरग्नेअनृजोर्ऋणंवेर्मासख्युर्दक्षंरिपोर्भुजेम १३ रक्षाणोअग्नेतववरक्षणेभीरा-
रक्षाणःसुमखप्रीणानः । प्रतिष्फुरविरुजवीड्वंहोजहिरक्षोमहिचिद्वावृधानम् १४
एभिर्भववसुमनाअग्नेअर्कैरिमान्स्पृशमन्मभिःशूरवाजान् । उतब्रह्माण्यङ्गिरो
जुषस्वसंतेशस्तिर्देववाताजरेत १५ एताविश्वाविदुषेतुभ्यंवेधोनीथान्यग्नेनिण्या
वचांसि । निवचनाकवयेकाव्यान्यशंसिषंमतिभिर्विप्रउक्थैः १६ ॥ २२ ॥

कृणुष्व पञ्चदश वामदेवोग्नी रक्षोहा त्रिष्टुप् ।

४ कृणुष्वपाजःप्रसितिंनपृथ्वींयाहिराजेवामवाँइभेन । तृष्वीमनुप्रसितिं
द्रूणानोऽस्तासिविध्यरक्षसस्तपिष्ठैः १ तवभ्रमासआशुयापतन्त्यनुस्पृशधृषता
शोशुचानः । तपूंष्यग्नेजुह्वापतङ्गानसंदितोविसृजविष्वगुल्काः २ प्रतिस्पशो
विसृजतूर्णितमोभवापायुर्विशोअस्याअदब्धः । योनोदूरेअघशंसोयोअन्त्यग्ने

माकिंष्टेव्यथिरादंधर्षीत् ३ उदंग्नेतिष्ठप्रत्यातंनुष्वन्यं१मित्राँओषतात्तिग्महेते ।
योनोअरांतिंसमिधानचक्रेनीचातंधंक्ष्यतसंनशुष्कंम् ४ ऊर्ध्वोभंवप्रतिंविध्या-
ध्यस्मदाविष्कृंणुष्वदैव्यांन्यग्ने । अवंस्थिरातंनुहियातुजूनांजामिमजांमिंप्रमृंणी-
हिशत्रूंन् ५ ॥ २३ ॥ सतेंजानातिसुमतिंयंविष्ठयईवंतेब्रह्मंणेगातुमैरंत् ।
विश्वांन्यस्मैसुदिनांनिरायोद्युम्नान्यर्योविदुरोंअभिद्यौत् ६ सदंग्नेअस्तुसुभगंःसु-
दानुर्यस्त्वानित्यैंनहविषायउक्थैः । पिप्रींषतिस्वआयुंषिदुरोणेविश्वेदंस्मैसुदिना
सासंदिष्टिः ७ अर्चांमितेसुमतिंघोष्यर्वाक्संतेंवावातांजरतामियंगीः । स्वश्वां-
स्त्वासुरथांमर्जयेमास्मेक्षत्राणिंधारयेरनुद्यून् ८ इहत्वाभूर्याचंरेदुपत्मन्दोषांव-
स्तर्दीदिवांसमनुद्यून् । क्रीळंन्तस्त्वासुमनंसःसपेमाभिद्युम्नातंस्थिवांसोजनां-
नाम् १ यस्त्वास्वश्वंःसुहिरण्योअंग्नउपयातिवसुंमतारथेंन । तस्यंत्राताभंवसि

तस्यसखायस्तेआतिथ्यमानुषग्जुजोषत् १० ॥ २४ ॥ महोरुजामिबन्धुता
वचोभिस्तन्मापितुर्गोतमादन्वियाय । त्वंनोअस्यवचसश्चिकिद्धिहोतर्यविष्ठसु-
क्रतोदमूनाः ११ अस्वप्नजस्तरणयःसुशेवाअतन्द्रासोऽवृकाअश्रमिष्ठाः । ते
पायवःसध्र्यञ्चोनिषद्याग्नेतवनःपान्त्वमूर १२ येपायवोमामतेयंतेअग्नेपश्यन्तो
अन्धंदुरितादरक्षन् । ररक्षतान्त्सुकृतोविश्ववेदादिप्सन्तइद्रिपवोनाहदेभुः १३ त्वया
वयंसधन्य१स्त्वोतास्तवप्रणीत्यश्यामवाजान् । उभाशंसासूदयसत्यताते ऽनुष्ठुया
कृणुह्यह्रयाण १४ अयातेअग्नेसमिधाविधेमप्रतिस्तोमंशस्यमानंगृभाय । दहा-
शसोरक्षसःपाह्य१स्मान्द्रुहोनिदोमित्रमहोअवद्यात् १५ ॥ २५ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायां तृतीयाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

वैश्वानरायवैश्वानरीयमूर्ध्वंऊष्वेकादशायमिहादौजगतीपञ्चानुष्टुभोदूतंवोष्टौगायत्र्यंत्वमग्नेमृळाग्नेतम-
द्यपदपाङ्क्तंपञ्चमीमहापदपाङ्क्तिरन्त्योष्णिक्चतुर्थीषष्ट्युपान्त्यावासप्तम्याः पञ्चकौमुख्यौतृतीयःसप्तको-
नवकश्चाष्टम्याः पञ्चकःपादश्चतुष्कःसप्तकस्त्रैष्टुभश्चभद्रंषड्यस्त्वांमसग्निः पञ्चलिङ्गोक्तदैवतंत्वेकेमत्यग्नि·
रग्निर्होतादशगायत्र्यमृषिर्बोधदितिद्वाभ्यांसोमकंसाहदेव्यमभ्यवदत्पराभ्यामस्याश्विनावायुरयाचतास-
सःसैकैन्द्रंत्वंमहां असिन्त्र्यामेकपदायंपन्थाः सप्तोनासंवादइन्द्रादितिवामदेवानाम् ।

वैश्वानराय पञ्चदश वामदेवो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

५ ओम् वैश्वानरायमीळ्हुषेसजोषाःकथादाशेमाग्नयेबृहद्भाः । अनूनेनबृह-
तावक्षथेनोपस्तभायदुपमिन्नरोधः १ मानिन्दतयइमांमह्यांरातिंदेवोददौमर्त्याय
स्वधावान् । पाकायगृत्सोअमृतोविचेतावैश्वानरोनृतमोयह्वोअग्निः २ साम्द्वि
बर्हामहितिग्मभृष्टिःसहस्ररेतावृषभस्तुविष्मान् । पदंनगोरपगूळ्हंविविद्वानग्निर्म-
ह्यंप्रेदुवोचन्मनीषाम् ३ प्रताँअग्निर्बभसत्तिग्मजम्भस्तपिष्ठेनशोचिषायःसुरा-

धाः । प्रयेमिनन्तिवरुणस्यधामप्रियामित्रस्यचेततोध्रुवाणि ४ अभ्रातरोनयो
षणोव्यन्तःपतिरिपोनजनयोदुरेवाः । पापासःसन्तोअनृताअसत्याइदंपदमजन-
तागभीरम् ५ ॥ १ ॥ इदंमेअग्नेकियतेपावकामिनतेगुरुंभारंनमन्म । बृहद्दधा
थधृषतागभीरंयह्वंपृष्ठंप्रयसासप्तधातु ६ तमिन्न्वे३वसमनासमानमभिक्रत्वापुन-
तीधीतिरश्याः । ससस्यचर्मन्नधिचारुपृश्नेरग्रेरुपआरुपितंजबारु ७ प्रवाच्यंवचसः
किंमेअस्यगुहाहितमुपनिणिग्वदन्ति । यदुस्रियाणामपवारिवव्रन्पातिप्रियंरुपो
अग्रंपदंवेः ८ इदमुत्यन्महिमहामनीकंयदुस्रियासचतपूर्व्यंगौः । ऋतस्यपदे
अधिदीद्यानंगुहारघुष्यद्रघुयद्विवेद ९ अधद्युतानःपित्रोःसचासामनुतगुह्यंचारु
पृश्नेः । मातुष्पदेपरमेअन्तिषद्गोर्वृष्णःशोचिषःप्रयतस्यजिह्वा १० ॥ २ ॥ ऋतं
वोचेनमसापृच्छ्यमानस्तवाशसाजातवेदोयदीदम् । त्वमस्यक्षयसियद्धविश्वं

दिवियद्द्रविणंयत्पृथिव्याम् ११ किंनोअस्यद्रविणंकद्धरत्नंविनोवोचोजातवेद-
श्चिकित्वान् । गुहाध्वनःपरमंयन्नोअस्यरेकुपदंननिदानाअगन्म १२ काम॒र्यादा
वयुनाकद्धवाममच्छागमेमरघवोनवाजम् । कदानोदेवीरमृतस्यपत्नीःसूरोवर्णेन
ततनन्नुषासः १३ अनिरेणवचसाफल्ग्वेनप्रतीत्येनकृधुनातृपासः । अधातेअग्ने
किमिहावदन्त्यनायुधासआसतासचन्ताम् १४ अस्यश्रियेसमिधानस्यवृष्णो
वसोरनीकंदमआरुरोच । रुशद्वसानःसुदृशीकरूपःक्षितिर्नरायापुरुवारोअ-
द्यौत् १५ ॥ ३ ॥

ऊर्ध्व ऊष्वेकादश वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ ऊर्ध्वऊषुणोअध्वरस्यहोतरग्नेतिष्ठदेवतातायजीयान् । त्वंहिविश्वमभ्यसि
मन्मप्रवेधसश्चित्तिरसिमनीषाम् १ अमूरोहोतान्यसादिविक्ष्व १ ग्निर्मन्द्रोविदथे-

षुप्रचेताः । ऊर्ध्वंभानुंसंवितेवाश्रेन्मेतेवधूमंस्तभायदुपद्याम् २ यतासुजूर्णीरा-
तिनीघृताचीप्रदक्षिणिद्देवतातिमुराणः । उदुस्वरुर्नवजानाक्रःपश्वोअनक्तिसुधि-
तःसुमेकः ३ स्तीर्णेबर्हिषिसमिधानेअग्नाऊर्ध्वोअध्वर्युर्जुजुषाणोअस्थात् ।
पर्यग्निःपशुपानहोतात्रिविष्ट्येतिप्रदिवउराणः ४ परित्मनामितद्रुरेतिहोताग्निर्म-
न्द्रोमधुवचाऋतावा । द्रवन्त्यस्यवाजिनोनशोकाभयन्तेविश्वाभुवनायदभ्राट् ५
॥ ४ ॥ भद्रातेअग्नेस्वनीकसंदृग्घोरस्यसतोविषुणस्यचारुः । नयत्तेशोचि-
स्तमसावरन्तनध्वस्मानस्तन्वी३रेपआधुः ६ नयस्यसातुर्जनितोरवारिनमात-
रापितरानूचिदिष्टौ । अधामित्रोनसुधितःपावको३ग्निर्दीदायमानुषीषुविक्षु ७
द्विर्यंपञ्चजीजनन्त्संवसानाःस्वसारोअग्निंमानुषीषुविक्षु । उषर्बुधमथर्यो३नदन्तं
शुक्रंस्वासंपरशुंनतिग्मम् ८ तवत्येअग्नेहरितोघृतस्नारोहितासऋज्वञ्चःस्वञ्चः ।

अरुषत्सोवृषणऋजुमुष्का आदेवतातिमह्वन्तदस्माः ९ येहत्येतेसहमानाअयासस्त्वेषासोअग्नेअर्चयश्चरन्ति । श्येनासोनदुवसनासोअर्थंतुविष्वणसोमारुतंनशर्धः ॥ १० ॥ अकारिब्रह्मसमिधानतुभ्यंशंसात्युक्थंयजतेव्यूधाः । होतारमग्निंमनुषोनिषेदुर्नमस्यन्तउशिजःशंसमायोः ११ ॥ ५ ॥

अयमिहैकादश वामदेवोग्निः । आद्या जगती । ततः पञ्चानुष्टुभः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

७ अयमिहप्रथमोधायिधातृभिर्होतायजिष्ठोअध्वरेष्वीड्यः । यमप्नवानोभृगवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रंविभ्वंविशेविशे १ अग्नेकदातआनुषग्भुवद्देवस्यचेतनम् ।
अधाहित्वाजगृभ्रिरेमर्तासोविक्ष्वीड्यम् २ ऋतावानंविचेतसंपश्यन्तोद्यामिव
स्तृभिः । विश्वेषामध्वराणांहस्कर्तारंदमेदमे ३ आशुंदूतंविवस्वतोविश्वायश्चर्षणीरभि । आजभ्रुःकेतुमायवोभृगवाणंविशेविशे ४ तमींहोतारमानुषक्चिकि-

त्वांसंनिषेदिरे । रण्वंपावकशोचिषंयजिष्ठंसप्तधामभिः ५ ॥ ६ ॥ तंशश्वतीषु
मातृष्ववनआवीतमश्रितम् । चित्रंसन्तंगुहाहितंसुवेदंकूचिदर्थिनम् ६ ससस्य
यद्वियुतासस्मिन्नूधन्नृतस्यसामन्रणयन्तदेवाः । महाँअग्निर्नमसारातहव्योवेरं
ध्वरायसदमिदृतावा ७ वेरध्वरस्यदूत्यानिविद्वानुभेअन्तारोदसीसञ्चिकित्वान् ।
दूतईयसेप्रदिवउराणोविदुष्टरोदिवआरोधनानि ८ कृष्णंतएमरुशतःपुरोभाश्च-
रिष्ण्वर्चिर्वपुषामिदेकम् । यदप्रवीतादधतेहगर्भंसद्यश्चिज्जातोभवसीदुदूतः ९
सद्योजातस्यददृशानमोजोयदस्यवातोअनुवातिशोचिः । वृणक्तितिग्मामतसेषु
जिह्वांस्थिराचिदन्नादयतेविजम्भैः १० तृषुयदन्नातृषुणाववक्षतृषुंदूतंकृणुतेयह्वो
अग्निः । वातस्यमेळिंसचतेनिजूर्वन्नाशुंनवाजयतेहिन्वेअर्वा ११ ॥ ७ ॥

दूतं वोष्टौ वामदेवोग्निर्गायत्री ।

८ दूतंवोविश्ववेदसंहव्यवाहममर्त्यम् । यजिष्ठमृञ्जसेगिरा १ सहिवेदावसु-
धितिंमहाँआरोधनंदिवः । सदेवाँएहवक्षति २ सवेददेवआनमंदेवाँऋतायतेदमे ।
दातिप्रियाणिचिद्वसु ३ सहोतासेदुदूत्यंचिकित्वाँअन्तरीयते । विद्वाँआरोधनं
दिवः ४ तेस्यामयेअग्नयेददाशुर्हव्यदातिभिः । यईंपुष्यन्तइन्धते ५ तेरायाते
सुवीर्यैःससवांसोविशृण्विरे । येअग्नादधिरेदुवः ६ अस्मेरायोदिवेदिवेसंचरन्तु
पुरुस्पृहः । अस्मेवाजासईरताम् ७ सविप्रश्चर्षणीनांशवसामानुषाणाम् ।
अतिक्षिप्रेवविध्यति ८ ॥ ८ ॥

अग्ने मृळाष्टौ वामदेवोग्निर्गायत्री ।

१ अग्नेमृळमहाँअसियईमादेवयुंजनम् । इयेथबर्हिरासदम् १ समानुषीषु

दूळभोविक्षुप्रावीरमर्त्यः । दूतोविश्वेषांभुवत् २ ससद्मपरिणीयतेहोतामन्द्रोदि-
विष्टिषु । उतपोतानिषीदति ३ उतग्नाअग्निरध्वरउतोगृहपतिर्दमे । उतब्रह्मानि-
षीदति ४ वेषिह्यध्वरीयतामुपवक्ताजनानाम् । हव्याचमानुषाणाम् ५ वेषीद्व-
स्यदूत्यँ१यस्यजुजोषोअध्वरम् । हव्यंमर्तस्यवोळ्हवे ६ अस्माकंजोष्यध्वरम-
स्माकंयज्ञमङ्गिरः । अस्माकंशृणुधीहवम् ७ परितेदूळभोरथोऽस्माँअश्नोतुवि-
श्वतः । येनरक्षसिदाशुषः ८ ॥ १ ॥

अग्ने तमद्याष्टौ वामदेवोग्निः । आद्यास्तिस्रः पदपङ्क्तयः । पञ्चमी महापदपङ्क्तिः ।
अन्त्योष्णिक् । शिष्टा उष्णिहः पदपङ्क्तयो वा ।

१० अग्नेतमद्याश्वंनस्तोमैःक्रतुंनभद्रंहृदिस्पृशम् । ऋध्यामातओहैः १ अ-
धाह्यग्नेक्रतोर्भद्रस्यदक्षस्यसाधोः । रथीर्ऋतस्यबृहतोबभूथ २ एभिर्नोअर्कैर्भवा
नोअर्वाङ्स्व१र्णज्योतिः । अग्नेविश्वेभिःसुमनाअनीकैः ३ आभिष्टेअद्यगीर्भि

गृणन्तो॑ऽग्ने॒दाशे॑म । प्रतेंदि॒वोनस्तं॑नयन्ति॒शुष्मां॑ः ४ तवस्वादि॒ष्ठाग्ने॒संदृं॑ष्टिरि॒दा
चि॒दह्न॑इ॒दाचिं॒दक्तोः॑ । श्रि॒येरु॒क्मोनरों॑चतउपा॒के ५ घृ॒तंनपू॒तंत॒नूरे॑रे॒पाःशुचि॒
हिरं॑ण्यम् । तत्तें॑रु॒क्मोनरों॑चतस्वधावः ६ कृ॒तंचि॒द्धिष्मा॒सनें॑मि॒द्वेषो॑ऽग्नंइनोषि॒म-
र्ता॑त् । इ॒त्थायजं॑मानादृतावः ७ शि॒वानः॑ स॒ख्यासन्तु॑भ्रा॒त्राग्ने॑दे॒वेषु॑यु॒ष्मे । सा
नो॒नाभि॒ः सदं॑ने॒सास्मि॒न्नूधं॑न् ८ ॥ १० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थमण्डले
प्रथमोऽनुवाकः १ ॥

भद्रं षड्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

११ भ॒द्रंते॑अग्नेसहसि॒न्ननी॑कमुपा॒कआरो॑चते॒सूर्य॑स्य । रुश॑द्दृ॒शे॑ददृशेनक्तु॒या
चि॒दरू॑क्षितंदृ॒शआरू॒पेअन्न॑म् १ विषा॑ह्यग्नेगृण॒तेमं॑नी॒षांखंवे॑पंसातुविजा॒तस्तवा-
नः । विश्वे॑भि॒र्यद्वा॒वनः॑शुक्रदे॒वैस्तन्नो॑रास्वसुमहो॒भूरि॒मन्म॑ २ त्वद॑ग्ने॒काव्या॒त्वन्म॑-

॥१४८॥ नोधास्त्वदुक्थाजायन्तेराध्यानि । त्वदेतिद्रविणंवीरपेशाइत्थाधियेदाशुषेम-
त्याय ३ त्वद्वाजीवाजंभरोविहायाअभिष्टिकृज्जायतेसत्यशुष्मः । त्वद्रयिर्देवजू-
तोमयोभुस्त्वदाशुर्जूजुवाँअग्नेअर्वा ४ त्वामग्नेप्रथमंदेवयन्तोदेवंमर्ताअमृतमन्द्र-
जिह्वम् । द्वेषोयुतमाविवासन्तिधीभिर्दमूनसंगृहपतिममूरम् ५ आरेअस्मदम-
तिमारेअंहआरेविश्वांदुर्मतिंयन्निपासि । दोषाशिवःसहसःसूनोअग्नेयंदेवआचि-
त्सचसेस्वस्ति ६ ॥ ११ ॥

यस्त्वां षड्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ यस्त्वामग्नइनधतेयतस्रुक्त्रिस्तेअन्नंकृणवत्सस्मिन्नहन् । ससुद्युम्नैरभ्य-
स्तुप्रसक्षत्तववक्रत्वाजातवेदश्चिकित्वान् १ इध्मंयस्तेजभरच्छश्रमाणोमहोअग्ने
अनीकमासपर्यन् । सइधानःप्रतिदोषामुषासंपुष्यन्रयिंसचतेघ्नन्नमित्रान् २

अग्निरीशेबृहतःक्षत्रियस्याग्निर्वाजस्यपरमस्यरायः । दधातिरत्नंविधतेयविष्ठो
व्यानुषङ्मर्त्यायस्वधावान् ३ यच्चिद्धितेपुरुषत्रायविष्ठाचित्तिभिश्चकृमाकच्चि-
दागः । कृधीष्वस्माँअदितेरनागान्व्येनांसिशिश्रथोविष्वगग्ने ४ महश्चिदग्न
एनसोअभीकऊर्वाद्देवानामुतमर्त्यानाम् । मातेसखायःसदमिद्रिषामयच्छातो-
कायतनयायशंयोः ५ यथाहत्यद्वसवोगौर्यंचित्पदिषितामर्मुञ्चतायजत्राः । एवो
ष्वस्मन्मुञ्चताव्यंहःप्रतार्यग्नेप्रतरंनआयुः ६ ॥ १२ ॥

प्रत्यग्निः पञ्च वामदेवोऽग्निर्लिङ्गोक्तदेवता वा त्रिष्टुप् ।

१३ प्रत्यग्निरुषसामग्रमख्यद्विभातीनांसुमनारत्नधेयम् । यातमश्विनासुकृ-
तोदुरोणमुत्सूर्योज्योतिषादेवएति १ ऊर्ध्वंभानुंसवितादेवोअश्रेद्द्रप्संदविध्वद्गवि-
षोनसत्वा । अनुव्रतंवरुणोयन्तिमित्रोयत्सूर्यंदिव्यारोहयन्ति २ यंसीमकृण्वन्त-

मंसेविपृच्छेध्रुवक्षेमाअनवस्यन्तोअर्थम् । तंसूर्यंहरितःसप्तयह्वीःस्पशंविश्वस्यज-
गतोवहन्ति ३ वहिष्ठेभिर्विहरन्यासितन्तुमवव्ययन्नसितंदेववस्म । दविध्व-
तोरश्मयः सूर्यस्यचर्मेवावाधुस्तमोअप्स्व१न्तः ४ अनायतोअनिबद्धःकथायं-
न्यङ्ङुत्तानोऽवपद्यतेन । कयायातिस्वधयाकोददर्शदिवःस्कम्भःसमृतः पाति-
नाकम् ५ ॥ १३ ॥

प्रत्यग्निः पञ्च वामदेवोऽग्निर्लिङ्गोक्तदेवता वा त्रिष्टुप् ।

१४ प्रत्यग्निरुषसोजातवेदाअख्यद्देवोरोचमानामहोभिः । आनासत्योरु-
गायारथेनेमंयज्ञमुपनोयातमच्छ १ ऊर्ध्वंकेतुंसवितादेवोअश्रेज्ज्योतिर्विश्वस्मै
भुवनायकृण्वन् । आप्राद्यावापृथिवीअन्तरिक्षंविसूर्योरश्मिभिश्चेकितानः २
आवहन्त्यरुणीर्ज्योतिषागान्महीचित्रारश्मिभिश्चेकिताना । प्रबोधयन्तीसुवि-

तायंदेव्यु१षाईंयतेसुयुजारथेन ३ आवांवहिष्ठाइहतेवंहन्तुरथाअश्वांसउषसो व्युंष्टौ । इमेहिवांमधुपेयांयसोमांअस्मिन्यज्ञेवृंषणामादयेथाम् ४ अनांयतोअनिंबद्धःकथायंन्यंङ्ङुत्तानोऽवंपद्यतेन । कयांयातिस्वधयाकोदंदर्शदिवःस्कम्भः समृंतःपातिनाकंम् ५ ॥ १४ ॥

अग्निर्होता दश वामदेवोग्निर्गायत्री । सप्तम्यष्टम्योः सोमकः साहदेव्यः । अन्त्ययोरश्विनौ ।

१५ अग्निर्होतांनोअध्वरेवाजीसन्परिंणीयते । देवोदेवेषुंयज्ञियंः १ परिं त्रिविष्टयंध्वरंयात्यग्नीरथीरिव । आदेवेषुप्रयोदधंत् २ परिवाजंपतिःकविरग्निर्हव्यान्यंक्रमीत् । दधद्रत्नांनिदाशुषें ३ अयंयःसृञ्जयेपुरोदैववातेसमिध्यतें । द्युमाँअंमित्रदम्भंनः ४ अस्यंघावीरईवतोऽग्नेरींशीतमर्त्यैः । तिग्मजंम्भस्यमी-

क्षुषः ५ ॥ १५ ॥ तमर्वन्तंनसानसिमरुषंनदिवः शिशुम् । मर्मृज्यन्तेदिवे-
दिवे ६ बोधद्यन्माहरिभ्यांकुमारःसाहदेव्यः । अच्छानहूतउदरम् ७ उतत्या
यंजताहरीकुमारात्साहदेव्यात् । प्रयतासद्यआददे ८ एषवांदेवावश्विनाकुमारः
साहदेव्यः । दीर्घायुरस्तुसोमकः ९ तंयुवंदेवावश्विनाकुमारंसाहदेव्यम् । दीर्घा-
युषंकृणोतन १० ॥ १६ ॥

आ सत्य एकविंशतिर्वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१६ आसत्योयातुमघवाँऋजीषीद्रवन्त्वस्यहरयउपनः । तस्माइदन्धःसुषु-
मासुदक्षमिहाभिपित्वंकरतेगृणानः १ अवस्यशूराध्वनोनान्तेऽस्मिन्नोअद्यसवं-
नेमन्दध्यै । शंसात्युक्थमुशनेववेधाश्चिकितुषेअसुर्यायमन्म २ कविर्ननिण्यं
विदथानिसाधन्वृषायत्सेकंविपिपानोअर्चात् । दिवइत्थाजीजनत्सप्तकारूनह्ना

चिच्चक्रुर्वयुनागृणन्तः ३ स्व१र्यद्वेदिसुदृशीकमर्कैर्महिज्योतीरुरुचुर्यद्धवस्तोः ।
अन्धातमांसिदुधिताविचक्षेनृभ्यश्चकारनृतमोअभिष्टौ ४ ववक्षइन्द्रोअमितमृ-
जीष्यु१भेआपप्रौरोदसीमहित्वा । अतश्चिदस्यमहिमाविरेच्यभियोविश्वाभुव-
नाबभूव ५ ॥ १७ ॥ विश्वानिशक्रोनर्याणिविद्वानपोरिरेचसखिभिर्निकामैः ।
अश्मानंचिद्येबिभिदुर्वचोभिर्व्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः ६ अपोवृत्रंवव्रिवांसं
पराहन्प्रावत्तेवज्रंपृथिवीसचेताः । प्रार्णांसिसमुद्रियाण्यैनोःपतिर्भवञ्छवसाशू-
रधृष्णो ७ अपोयदद्रिंपुरुहूतदर्दराविर्भुवत्सरमापूर्व्यंते । सनोनेतावाजमादर्षि
भूरिंगोत्रारुजन्नङ्गिरोभिर्गृणानः ८ अच्छाकविंनृमणोगाअभिष्टौस्वर्षातामघव-
न्नाधमानम् । ऊतिभिस्तमिषणोद्युम्नहूतौनिमायावानब्रह्मादस्युरर्त ९ आद-
स्युघ्नामनसायाह्यस्तंभुवत्तेकुत्सःसख्येनिकामः । स्वेयोनौनिषदतंसरूपाविवां

चिकि॒त्सद्दृत॒चिद्ध॒नारी॑ १० ॥ १८ ॥ यासि॒कुत्से॑नस॒रथ॑मव॒स्युस्तो॒दोवात॑स्य॒
हर्यो॒रीशा॑नः । ऋ॒ज्रावाजं॒नगध्यं॒युयू॑षन्क॒विर्यदह॒न्पार्या॑य॒भूषा॑त् ११ कुत्सा॑य॒
शुष्णं॑म॒शुषं॒निब॑र्हीः प्रपि॒त्वेअह्नः॒कुय॑वंस॒हस्रा॑ । स॒द्योदस्यू॒न्प्रमृ॑णकु॒त्स्येन॒प्रसूर॑-
श्च॒क्रंवृ॑हताद॒भीके॑ १२ त्वंपिप्रुं॒मृग॑यंशूशु॒वांस॑मृ॒जिश्व॑नेवैदथि॒नाय॑रन्धीः । प॒श्चा॒-
शत्कृ॒ष्णानिव॑पः स॒हस्रा॒त्कं॑नपु॒रोज॑रि॒माविद॑र्दः १३ सूर॑उपा॒केत॒न्वं१॒दधा॑नो॒वि-
यत्ते॒चेत्य॒मृत॑स्य॒वर्पः॑ । मृ॒गोनह॒स्तीतवि॑षीमुषा॒णः सिं॒होनभी॒मआयु॑धानि॒बि-
भ्र॑त् १४ इन्द्रं॒कामा॑वसू॒यन्तो॑अग्म॒न्त्स्व॑र्मीळ्हे॒नसव॑नेचका॒नाः । श्र॒व॒स्यवः॑शश-
मा॒नास॑उ॒क्थैरोको॒नर॒ण्वासु॒दृशी॑वपु॒ष्टिः १५ ॥ १९ ॥ तमिद्व॒इन्द्रं॑सु॒हवं॑हुवेम॒यस्ता
च॒कार॒नर्या॑पु॒रूणि॑ । योमाव॑तेजरि॒त्रेगध्यं॑चिन्म॒क्षूवाजं॒भर॑तिस्पा॒र्हरा॑धाः १६
ति॒ग्मायद॒न्तर॒शनिः॒पता॑ति॒कस्मि॑ञ्चिच्छूरमुहु॒केजना॑नाम् । घो॒रायद॑र्य॒सम॑र्ति॒र्भ-

वात्यर्धस्मानस्तन्वोबोधिगोपाः १७ भुवोऽवितावामदेवस्यधीनांभुवःसखावृ-
कोवाजसातौ । त्वामनुप्रमतिमाजगन्मोरुशंसोजरित्रेविश्वधस्याः १८ एभि-
र्नृभिरिन्द्रत्वायुभिष्ट्वामघवद्भिर्मघवन्विश्वआजौ । द्यावोनद्युम्नैरभिसन्तोअर्यःक्ष-
पोमदेमशरदश्चपूर्वीः १९ एवेदिन्द्रायवृषभायवृष्णेब्रह्माकर्मभृगवोनरथम् । नूचि-
द्यथानःसख्यावियोषदसन्नउग्रोऽवितातनूपाः २० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रे
नद्योउनपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यःसदासाः २१ ॥ २० ॥

त्वं महानेकविंशतिर्वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । पञ्चदश्येकपदा ।

१७ त्वंमहाँइन्द्रतुभ्यंहक्षाअनुक्षत्रंमंहनामन्यतद्यौः । त्वंवृत्रंशवसाजघ-
न्वान्त्सृजःसिन्धूँरहिनाजग्रसानान् १ तवत्विषोजनिमन्रेजतद्यौरेजद्भूमिर्भि-
यसास्वस्यमन्योः । ऋघायन्तसुभ्वः पर्वतासआर्दन्धन्वानिसरयन्तआपः २

भिनद्गिरिंशवसावज्रमिष्णन्नाविष्कृण्वानःसहसानओजः । वधीद्वृत्रंवज्रेण
मन्दसानःसरन्नापोजवसाहतवृष्णीः ३ सुवीरस्तेजनितामन्यतद्यौरिन्द्रस्यकर्ता
स्वपस्तमोभूत् । यईंजजानस्वर्यंसुवज्रमनपच्युतंसदसोनभूम ४ यएकइच्च्यावय-
यतिप्रभूमाराजाकृष्टीनांपुरुहूतइन्द्रः । सत्यमेनमनुविश्वेमदन्तिरातिंदेवस्यगृ-
णतोमघोनः ५ ॥ २१ ॥ सत्रासोमाअभवन्नस्यविश्वेसत्रामदासोबृहतोमदि-
ष्ठाः । सत्राभवोवसुपतिर्वसूनांदत्रेविश्वाअधिथाइन्द्रकृष्टीः ६ त्वमधप्रथमंजाय-
मानोऽमेविश्वाअधिथाइन्द्रकृष्टीः । त्वंप्रतिप्रवतआशयानमहिंवज्रेणमघवन्वि
वृश्चः ७ सत्राहणंदाधृषिंतुम्रमिन्द्रंमहामपारंवृषभंसुवज्रम् । हन्तायोवृत्रंसनि-
तोतवाजंदातामघानिमघवासुराधाः ८ अयंवृतश्चातयतेसमीचीर्यआजिषुमघ-
वाशृण्वएकः । अयंवाजंभरतियंसनोत्यस्यप्रियासःसख्येस्याम ९ अयंशृण्वे

अधजयंन्नुतघ्नन्नयमुतप्रकृंणुतेयुधागाः । यदासत्यंकृंणुतेमन्युमिन्द्रोविश्वंदृह्ळंभं-
यतएजंदस्मात् १० ॥ २२ ॥ समिन्द्रोगाअंजयत्संहिरंण्यासमंश्वियामघवायो
हंपूर्वीः । एभिर्नृभिर्नृतंमोअस्यशाकैरायोविंभक्तासंभरश्चवस्वः ११ कियंत्स्वि-
दिन्द्रोअध्येतिमातुःकियंत्पितुर्जंनितुर्योजजानं । योअंस्यशुष्मंमुहुकैरियंर्तिवा-
तोनजूतः स्तनयंद्भिरभ्रैः १२ क्षियन्तंत्वमक्षियन्तंकृणोतीयंर्तिरेणुंमघवांसमो-
हंम् । विभञ्जनुरशनिंमाँइवद्यौरुतस्तोतारंमघवावसौंधात् १३ अयंचक्रमिंष-
णत्सूर्यंस्यन्येतंशंरीरमत्ससृमाणम् । आकृष्णईंजुहुराणोजिंघर्तित्वचोबुध्नेरजं-
सोअस्ययोनौं १४ असिंक्न्यांयजंमानोनहोतां १५ ॥ २३ ॥ गव्यन्तइन्द्रंस-
ख्यायविप्रांअश्वायन्तोवृषंणंवाजयंन्तः । जनीयन्तोंजनिदामक्षिंतोतिमाच्यांव-
यामोऽवतेनकोशंम् १६ त्रातानोंबोधिदद्दृंशानआपिरंभिख्याताममंर्डितासोम्या-

नाम् । सखापितापितृतमःपितॄणांकर्तैमुलोकमुशतेवयोधाः १७ सखीयताम-
विताबोधिसखागृणानइन्द्रस्तुवतेवयोधाः । वयंह्यातेचकृमासबाधआभिःशमी-
भिर्महयन्तइन्द्र १८ स्तुतइन्द्रोमघवायद्धवृत्राभूरीण्येकोअप्रतीनिहन्ति । अस्य-
प्रियोजरितायस्यशर्मन्नकिर्देवावारयन्तेनमर्ताः १९ एवानइन्द्रोमघवाविरप्शी
करत्सत्याचर्षणीधृदनर्वा । त्वंराजाजनुषांधेह्यस्मेअधिश्रवोमाहिनंयज्जरित्रे २०
नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्याम
रथ्यःसदासाः २१ ॥ २४ ॥

अयं पन्थास्त्रयोदश संवाद इन्द्रादितिवामदेवानां त्रिष्टुप् ।

१८ अयंपन्थाअनुवित्तःपुराणोयतोदेवाउदजायन्तविश्वे । अतश्चिदाजनि-

षीष्टप्रवृद्धोमामातरममुयापत्तवेकः १ नाहमतोनिरयादुर्गहैतत्तिरश्चतापार्श्वान्निर्-
गमाणि । बहूनिमेअकृताकर्त्वानियुध्यैत्वेनसंत्वेनपृच्छै २ परायतींमातरमन्व-
चष्टननानुगान्यनुनूगमानि । त्वष्टुर्गृहेअपिबत्सोममिन्द्रःशतधन्यंचम्वोःसुतस्य ३
किंसऋधक्कृणवद्यंसहस्रंमासोजभारशरदश्चपूर्वीः । नहीन्वस्यप्रतिमानमस्त्य-
न्तर्जातेषूतयेजनित्वाः ४ अवद्यमिवमन्यमानागुहाकरिन्द्रंमातावीर्येणान्यृष्टम् ।
अथोदस्थात्स्वयमत्कंवसानआरोदसीअपृणाज्जायमानः ५ ॥ २५ ॥ एता
अर्षन्त्यललाभवन्तीरृतावरीरिवसंक्रोशमानाः । एताविपृच्छकिमिदंभनन्ति
कमापोअद्रिंपरिधिंरुजन्ति ६ किमुष्विदस्मैनिविदोभनन्तेन्द्रस्यावद्यंदिधिषन्त-
आपः । ममैतान्पुत्रोमहतावधेनवृत्रंजघन्वाँअसृजद्विसिन्धून् ७ ममच्चनत्वा

युवतिःपरासममच्चनत्वाकुषवाजगार । ममच्चिदापःशिशवेममृड्युर्ममच्चिदिन्द्रः
सहसोदतिष्ठत् ८ ममच्चनतेमघवन्व्यंसोनिविविध्वाँअपहनूजघान । अधानि-

विद्धउत्तरोबभूवाञ्छिरोदासस्यसंपिणग्वधेन ९ गृष्टिःससूवस्थविरंतवागामना-
धृष्यंवृषभंतुम्रमिन्द्रम् । अरीह्ळंवत्संचरथायमातास्वयंगातुंतन्वइच्छमानम् १०
उतमातामहिषमन्ववेनदमीत्वाजहतिपुत्रदेवाः । अथाब्रवीद्वृत्रमिन्द्रोहनिष्यन्त्स-
खेविष्णोवितरंविक्रमस्व ११ कस्तेमातरंविधवामचक्रच्छयुंकस्त्वामजिघांस-
च्चरन्तम् । कस्तेदेवोअधिमार्डीकआसीद्यत्प्राक्षिणाःपितरंपादगृह्य १२ अवर्त्या-
शुनआन्त्राणिपेचेनदेवेषुविविदेमर्डितारम् । अपश्यंजायाममहीयमानामधामे
श्येनोमध्वाजभार १३ ॥२६॥ इतिशाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टके पञ्चमोऽध्यायः॥५॥

॥१९४॥

एवैकादशानआयातुयन्नःकथोपान्त्यास्तिस्रऋतदेव्योवाकामुष्टुतिरुपान्त्यानुष्टुप्को अग्नाष्टावहंमनुः
सप्ताद्याभिस्तिसृभिरिन्द्रमिवात्मानमृषिस्तुष्टावेन्द्रोवात्मानं परानवाष्टौवाश्येनस्तुतिर्गर्भेनुपश्चान्त्याश-
क्करीत्वायुजैन्द्रासोमंवानःस्तुतोनकिश्चतुर्विंशतिर्दिंवश्चित्तृचउषस्यश्चगायत्र्यंत्यष्टम्यन्त्ये अनुष्टुभौकया-
पञ्चोनाभीषुपादनिचृदातूनश्चतुर्विंशतिरन्त्याभ्यामैन्द्राश्वौस्तुतौ ।

एवैकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१९ ॐम् एवात्वामिंन्द्रवज्रिन्नत्रविश्वेंदेवासंःसुहवांसऊमाः । महामुभेरो-
दंसीवृद्धमृष्वंनिरेकमिद्वृंणतेवृत्रहत्यें १ अवांसृजन्तजिव्रंयोनदेवाभुवंःसम्राळिन्द्र
सत्ययोंनिः । अहन्नहिंपरिशयांनमर्णःप्रवर्तनीरंरदोविश्वधेंनाः २ अतृंप्णुवन्तं
वियंतमबुध्यमबुंध्यमानंसुषुपाणमिंन्द्र । सप्तप्रतिंप्रवतंआशयांनमहिंवज्रेंणवि
रिंणाअपर्वन् ३ अक्षोंदयच्छवंसाक्षामंबुध्नंवार्णवातस्तविंषीभिरिन्द्रंः । दृळ्हान्यौ-
भ्नादुशमांनओजोऽवांभिनत्ककुभःपर्वंतानाम् ४ अभिप्रदंद्रुर्जनंयोनगर्भंरथां-

इवप्रययुःसाकमद्रयः । अतर्पयोविसृतउब्जऊर्मीन्त्वंवृताँअरिणाइन्द्रसिन्धून् ५
॥ १ ॥ त्वंमहीमवनिंविश्वधेनांतुर्वीतयेवय्यायक्षरन्तीम् । अरमयोनमसैज-
दर्णःसुतरणाँअकृणोरिन्द्रसिन्धून् ६ प्राग्रुवोनभन्वो३नवक्वाध्वस्राअपिन्वद्युव-
तीर्ऋतज्ञाः । धन्वान्यज्राँअपृणक्तृषाणाँअधोगिन्द्रःस्तर्यो३दंसुपत्नीः ७ पूर्वीरुष-
सःशरदश्चगूर्तावृत्रंजघन्वाँअसृजद्विसिन्धून् । परिष्ठिताअतृणद्बद्बधानाःसीराइ-
न्द्रःस्रवितवेपृथिव्या ८ वम्रीभिःपुत्रमग्रुवोअदानंनिवेशनाद्धरिवआजभर्थ ।
व्य१न्धोअख्यदहिमाददानोनिर्भूदुखच्छित्समरन्तपर्व ९ प्रतेपूर्वाणिकरणानि-
विप्राविद्वाँआहविदुषेकरांसि । यथायथावृष्ण्यानिस्वगूर्तापांसिराजन्नर्याविवे-
षीः १० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यं
धियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ २ ॥

आ न एकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२० आनइन्द्रोदूरादानआसादभिष्टिकृदवसेयासदुग्रः । ओजिष्ठेभिर्नृपतिर्व-
ज्रबाहुःसङ्गेसमत्सुतुर्वणिःपृतन्यून् १ आनइन्द्रोहरिभिर्यात्वच्छार्वाचीनोऽवसे
राधसेच । तिष्ठातिवज्रीमघवाविरप्शीमंयज्ञमनुनोवाजसातौ २ इमंयज्ञंत्वम-
स्माकमिन्द्रपुरोदधत्सनिष्यसिक्रतुंनः । श्वघ्नीवंवज्रिन्त्सनयेधनानांत्वयावयमर्य
आजिंजयेम ३ उशन्नुषुणःसुमनाउपाकेसोमस्यनुसुषुतस्यस्वधावः । पाइन्द्र
प्रतिभृतस्यमध्वःसमन्धसाममदःपृष्ठ्येन ४ वियोररप्शऋषिभिर्नवेभिर्वृक्षोन
पक्वःसृण्योनजेता । मर्योनयोषामभिमन्यमानोऽच्छाविवक्मिपुरुहूतमिन्द्रम् ५
॥३॥ गिरिर्नयःस्वतवाँऋष्वइन्द्रःसनादेवसहसेजातउग्रः । आदर्तावज्रंस्थविरंन
भीमउद्नेवकोशंवसुनान्यृष्टम् ६ नयस्यवर्ताजनुषान्वस्तिनराधसआमरीताम-

घस्यं । उद्वावृषाणस्तविषीवउग्रास्मभ्यंदद्धिपुरुहूतरायः ७ ईक्षेरायःक्षयस्यच-
र्षणीनामुतव्रजमपवर्तासिगोनाम् । शिक्षानरःसमिथेषुप्रहावान्वस्वोराशिम-
भिनेतासिभूरिम् ८ कयातच्छृण्वेशच्याशचिष्ठययाकृणोतिमुहुकाचिदृष्वः ।
पुरुदाशुषेविचयिष्ठोअंहोऽथादधातिद्रविणंजरित्रे ९ मानोमर्धीराभरादद्धितन्नः
प्रदाशुषेदातवेभूरियत्ते । नव्येदेष्णेशस्तेअस्मिन्तउक्थेप्रब्रवामवयमिन्द्रस्तु-
वन्तः १० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्योऽनपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यं
धियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ ४ ॥

आ यात्वेकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२१ आयात्विन्द्रोऽवसउपनइहस्तुतःसधमादस्तुशूरः । वावृधानस्तविषीर्य-
स्यपूर्वीर्द्यौर्नक्षत्रमभिभूतिपुष्यात् १ तस्येदिहस्तवथवृष्ण्यानितुविद्युम्नस्यतुविरा-

ध॑सो॒नॄन्।यस्य॒क्रतु॑र्वि॒द॒थ्यो॒३॒॑नस॒म्राट्सा॒ह्वान्तरु॑त्रो॒अ॒भ्यस्ति॑कृ॒ष्टीः २ आया॒त्वि-
न्द्रो॑दि॒वआपृ॑थि॒व्याम॒क्षूस॑मु॒द्रादु॒तवा॒पुरी॑षात् । स्व॑र्णरा॒दव॑सेनो॒म॒रुत्वा॑न्परा॒वतो॑
वा॒सद॑नादृ॒तस्य॑ ३ स्थू॒रस्य॑रा॒योबृ॑ह॒तोयईशे॒तमु॑ष्टवामवि॒दथे॒ष्विन्द्र॑म् । योवा॒युना॒
जय॑ति॒गोम॑तीषु॒प्रधृ॑ष्णु॒यानय॑ति॒वस्यो॒अच्छ॑ ४ उप॒योनमो॒नम॑सिस्तभा॒यन्नियर्॑ति॒
वाचं॑ज॒नय॒न्यज॑ध्यै । ऋ॒ञ्ज॒सा॒नःपु॑रु॒वार॑उ॒क्थैरेन्द्रं॑कृण्वीत॒सद॑नेषु॒होता॑ ५ ॥ ५ ॥
धि॒यायदि॑धिष॒ण्यन्तः॑सर॒ण्यान्त्सद॑न्तो॒अद्रि॑मौशि॒जस्य॒गोहे॑ । आदु॒रोषाः॑पा॒स्त्य-
स्य॒होता॒योनो॑म॒हान्त्सं॒वर॑णेषु॒वह्निः॑ ६ स॒त्रायदीं॑भार्व॒रस्य॒वृष्णः॒सिष॑क्ति॒शुष्मः॑
स्तु॒व॒तेभरा॑य । गुहा॒यदी॑मौशि॒जस्य॒गोहे॒प्रयद्धि॒येप्राय॑से॒मदा॑य ७ वियद्वरां॑सि॒प-
र्व॑तस्यवृ॒ण्वेपयो॑भिर्जि॒न्वेअ॒पांजवां॑सि । विदद्गौ॒रस्य॑गव॒यस्य॒गोहे॒यदी॒वाजा॑यसु॒-
ध्यो॒३॒॑वह॑न्ति ८ भ॒द्राते॒हस्ता॒सुकृ॑तो॒तपा॒णीप्र॑य॒न्तारा॑स्तु॒व॒तेराध॑इन्द्र । काते॒निष॑-

त्तिः किमुनोममत्सिकिंनोदुंदुहर्षसेदातवाउ १ एवावस्वइन्द्रः सत्यः सम्राड्ढन्तावृत्रं
वरिवः पूरवेकः । पुरुष्टुतक्रत्वानः शग्धिरायोभक्षीयतेऽवसोदैव्यस्य १० नूष्टुतइन्द्र
नूगृणानइषंजरित्रेनद्योइनपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यः स-
दासाः ११ ॥ ६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थे मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

यन्न एकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२२ यन्नइन्द्रोजुजुषेयच्चवष्टितन्नोमहान्करतिशुष्म्याचित् । ब्रह्मस्तोमंमघवा
सोमंमुक्थायोअश्मानंशवसाबिभ्रदेति १ वृषावृषन्धिंचतुरश्रिमस्यन्नुग्रोबाहुभ्यां
नृतमः शचीवान् । श्रियेपरुष्णीमुषमाणऊर्णांयस्याः पर्वाणिसख्यायविव्ये २
योदेवोदेवतमोजायमानोमहोवाजेभिर्महद्भिश्चशुष्मैः । दधानोवज्रंबाह्वोरुशन्तं

द्याममैंनरेजयत्प्रभूमं ३ विश्वारोधांसिप्रवतंश्चपूर्वीर्द्यौर्ऋष्वाज्जनिमन्रेजतक्षाः।
आमातराभरंतिशुष्म्यागोर्नृवत्परिज्मन्नोनुवन्तवाताः ४तातूतंइन्द्रमहतोमहानि
विश्वेष्वित्सवनेषुप्रवाच्यां। यच्छूरंधृष्णोधृषतादंधृष्वानहिंवज्रेणशवसाविवेषीः ५
॥ ७॥ तातूतेसत्यातुंविनृम्णविश्वाप्रधेनवंःसिस्रतेवृष्णऊध्नंः । अधाहत्वद्वृषम-
णोभियानाःप्रसिन्धवोजवंसाचक्रमन्त ६ अत्राहंतेहरिवस्ताउंदेवीरवोभिरिन्द्र
स्तवन्तस्वसांरः। यत्सीमनुप्रमुचोबंद्बधानादीर्घामनुप्रसितिंस्यन्दयध्यै ७ पिपी-
ळेअंशुर्मद्योनसिन्धुरात्वाशमीशशमानस्यंशक्तिः । अस्मद्र्यक्छुशुचानस्यंय-
म्याआशुर्नरश्मिंतुव्योजंसंगोः ८ अस्मेवर्षिष्ठाकृणुहिज्येष्ठांनृम्णानिंसत्रासंहुरे
सहांसि । अस्मभ्यंवृत्रासुहनांनिरन्धिजहिवधर्वनुषोमर्त्यस्य ९ अस्माकमित्सु
शृणुहित्वमिन्द्रास्मभ्यंचित्राँउपमाहिवाजान् । अस्मभ्यंविश्वाइषणःपुरंधीर-

स्माकंसुमंघवन्बोधिगोदाः १० नूष्टुतइन्द्रनूगृंणानइषंजरित्रेनद्योउनपींपेः ।
अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यांमरथ्यंःसदासाः ११ ॥ ८ ॥

कथैकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । उपान्त्यानां तिसृणामृतदेवो वा ।

२३ कथामहामंवृधत्कस्यहोतुर्यज्ञंजुषाणोअभिसोममूधंः । पिबंन्नुशानोजुष-
माणोअन्धोंववक्षऋष्वःशुंचतेधनांय १ कोअंस्यवीरःसंधमादंमापसमांनंशसुम-
तिभिःकोअंस्य । कदंस्यचित्रंचिंकितेकदूतीवृधेभुंवच्छशमानस्ययज्योंः २ कथा
शृंणोतिहूयमांनमिन्द्रंःकथाशृण्वन्नवंसामस्यवेद । काअंस्यपूर्वीरुपंमातयोहक-
थैनंमाहुःपपुंरिंजरित्रे ३ कथासबाधंःशशमानोअंस्यनशंदभिद्रविंणंदीध्यांनः ।
देवोभुंवन्नवेंदामऋतानांनमोंजगृभ्वाँअभियज्जुजोंषत् ४ कथाकदस्याउषसो
व्युंष्टौदेवोमतंस्यसख्यंजुंजोष । कथाकदंस्यसख्यंसखिंभ्योयेअंस्मिन्कामंसुयु-

जंततस्रे ५ ॥ १ ॥ किमादमंत्रंसख्यंसखिंभ्यःकदानुतेंभ्रात्रंप्रब्रंवाम । श्रिये
सुदृशोवपुंरस्यसर्गाःस्वं१र्णचित्रतंममिषआगोः ६ द्रुहंजिघांसन्ध्वरसंमनिन्द्रां
तेतिंक्तेतिग्मातुजसेअनींका । ऋणाचिद्यत्रंऋणयानंउग्रोदूरेअज्ञांताउषसोंब-
बाधे ७ ऋतस्यहिशुरुधःसन्तिपूर्वीर्ऋतस्यंधीतिर्वृजिनानिंहन्ति । ऋतस्यश्लोकों
बधिरातंतर्दकर्णांबुधानःशुचमांनआयोः ८ ऋतस्यंदृळ्हाधरुणांनिसन्तिपुरूणिं
चन्द्रावपुंषेवपूंषि । ऋतेनंदीर्घमिंषणन्तपृक्षंऋतेनगावंऋतमाविंवेशुः ९ ऋतंयें-
मानऋतमिद्वंनोत्यृतस्यशुष्मंस्तुरयाउंगव्युः । ऋतायंपृथ्वीबंहुलेगंभीरेऋतायं
धेनूपंरमेदुंहाते १० नूष्टुतइंन्द्रनूगृंणानइषंजरित्रेनद्यो३नपींपेः । अकांरितेहरि-
वोब्रह्मनव्यंधियास्यांमरथ्यंःसदासाः ११ ॥ १० ॥

॥१५९॥

का सुष्टुतिरेकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । उपान्त्यानुष्टुप् ।

२४ कासुष्टुतिःशवसःसूनुमिन्द्रमर्वाचीनंराधसआववर्तत् । ददिर्हिवीरोगृ-
णतेवसूनिसगोपतिर्निष्षिधांनोजनासः १ सवृत्रहत्येहव्यःसईड्यःससुष्टुतइन्द्रः
सत्यराधाः । सयामन्नामघवामर्त्यायब्रह्मण्यतेसुष्वयेवरिवोधात् २ तमिन्नरो
विह्वयन्तेसमीकेरिरिक्वांसस्तन्वःकृण्वतत्राम् । मिथोयत्त्यागमुभयासोअग्मन्नर-
स्तोकस्यतनयस्यसातौ ३ क्रतूयन्तिक्षितयोयोगउग्राशुषाणासोमिथोअर्ण-
सातौ । संयद्विशोऽववृत्रन्तयुध्माआदिन्नेमइन्द्रयन्तेअभीके ४ आदिद्धनेमइ-
न्द्रियंयजन्तआदित्पक्तिःपुरोळाशंरिरिच्यात् । आदित्सोमोविपपृच्यादसुष्वीना-
दिज्जुजोषवृषभंयजध्यै ५ ॥ ११ ॥ कृणोत्यस्मैवरिवोयइत्थेन्द्रायसोममुशते
सुनोति । सध्रीचीनेनमनसाविवेनन्तमित्सखायंकृणुतेसमत्सु ६ यइन्द्रायसुन-

वृत्सोमंमद्यपचात्पक्तीरुतभृज्जातिधानाः । प्रतिमनायोरुचथानिहर्यन्तस्मिन्द-
धद्वृषणंशुष्ममिन्द्रः ७ यदासमर्यंव्यचेदृघावादीर्घंयदाजिमभ्यख्यदर्यः । अचि-
क्रदद्वृषणंपत्न्यच्छादुरोणआनिशितंसोमसुद्भिः ८ भूयसावस्नमचरत्कनीयो-
ऽविक्रीतोअकानिषंपुनर्यन् । सभूयसाकनीयोनारिरेचीद्दीनादक्षाविदुहन्तिप्रवा-
णम् ९ कइमंदशभिर्ममेन्द्रंक्रीणातिधेनुभिः । यदावृत्राणिजङ्घनदथैनंमेपुनर्द-
दत् १० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यं
धियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ १२ ॥

को अद्याष्टौ वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२५ कोअद्यनर्योदेवकामउशन्निन्द्रस्यसख्यंजुजोष । कोवामहेऽवसेपार्यायस-
मिद्धेअग्नौसुतसोमईट्टे १ कोनानामवचसासोम्यायमनायुर्वाभवतिवस्तउस्राः ।

ऋ. सं. कइन्द्रस्ययुज्यंकःसखित्वंकोभ्रात्रंवष्टिकवयेकऊती २ कोदेवानामवोअद्यावृ- अ.३अ.६
णीतेकआदित्याँअदितिंज्योतिरीट्टे । कस्याश्विनाविन्द्रोअग्निःसुतस्यांशोःपिब-
॥१६८॥ न्तिमनसाविवेनम् ३ तस्माअग्निर्भारतःशर्मयंसज्ज्योक्पश्यात्सूर्यमुच्चरन्तम् ।
यइन्द्रायसुनवामेत्याहनरेनर्यायनृतमायनृणाम् ४ नतंजिनन्तिबहवोनदभ्राउ-
र्वस्माअदितिःशर्मयंसत् । प्रियःसुकृत्प्रियइन्द्रेमनायुःप्रियःसुप्रावीःप्रियोअस्य
सोमी ५ ॥ १३ ॥ सुप्राव्यःप्राशुषाळेषवीरःसुष्वेःपक्तिंकृणुतेकेवलेन्द्रः । नासु-
ष्वेरापिर्नसखानजामिर्दुष्प्राव्योऽवहन्तेदवाचः ६ नरेवतापणिनासख्यमिन्द्रो-
ऽसुन्वतासुतपाःसंगृणीते । आस्यवेदःखिदतिहन्तिनग्नंविसुष्वयेपक्तयेकेवलो
भूत् ७ इन्द्रंपरेऽवरेमध्यमासइन्द्रंयान्तोऽवसितासइन्द्रम् । इन्द्रंक्षियन्तंउतयुध्य-
मानाइन्द्रंनरोवाजयन्तोहवन्ते ८ ॥ १४ ॥ ॥१६०॥

अहं मनुः सप्त वामदेवस्त्रिष्टुप् । आद्यानां तिसृणामिन्द्रो वा । आद्यानां तिसृणामिन्द्र आत्मा वा । शिष्टानां चतसृणां श्येनः ।

२६ अहंमनुरभवंसूर्यश्चाहंकक्षीवाँऋषिरस्मिविप्रः । अहंकुत्समार्जुनेयंन्यृ-
ञ्जेऽहंकविरुशनापश्यतामा १ अहंभूमिमददामार्यायाहंवृष्टिंदाशुषेमर्त्याय ।
अहमपोअनयंवावशानाममदेवासोअनुकेतमायन् २ अहंपुरोमन्दसानोव्यैरंन-
वसाकंनवतीःशम्बरस्य । शततमंवेश्यंसर्वतातादिवोदासमतिथिग्वंयदावम् ३
प्रसुषविभ्योमरुतोविरस्तुप्रश्येनःश्येनेभ्यआशुपत्वा । अचक्रयायत्स्वधयासुप-
र्णोहव्यंभरन्मनवेदेवजुष्टम् ४ भरद्यदिविरतोवेविजानःपथोरुणामनोजवाअ-
सर्जि । तूयंययौमधुनासोम्येनोतश्रवोविविदेश्येनोअत्र ५ ऋजीपीश्येनोददमा-
नोअंशुंपरावतःशकुनोमन्द्रंमदम् । सोमंभरद्दादृहाणोदेवावान्दिवोअमुष्मादुत्त-

रा॒दादाय॑ ६ आ॒दाय॑श्ये॒नोअ॑भर॒त्सोमं॑स॒हस्रं॑स॒वाँअ॒युतं॑चसा॒कम् । अत्रा॒पुरं॑धि-
रजहा॒दरा॑ती॒र्मदे॒सोम॑स्यमू॒राअमू॑रः ७ ॥ १५ ॥

गर्भे नु पञ्च वामदेवः श्येनस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या इन्द्रो वा । अन्त्या शक्वरी ।

२७ गर्भे॒नुसन्नन्वे॑षामवेदम॒हंदे॒वानां॒जनि॑मानि॒विश्वा॑ । श॒तंमा॒पुर॒आय॑सी
ररक्ष॒न्नधः॑श्ये॒नोज॒वसा॒निर॑दीयम् १ नघा॒समा॒मप॒जोषं॑जभारा॒भीमा॑स॒त्वक्षं॑सा
वी॒र्ये॑ण । ईर्मा॒पुरं॑धिरजहा॒दरा॑तीरु॒तवाताँ॑अतर॒च्छूशु॑वानः २ अव॒यच्छ्ये॒नोअस्व॑-
नी॒दध॒द्योर्वि॒यद्यदि॒वातं॑ऊ॒हुःपुरं॑धिम् । सृ॒जद्यद॑स्मा॒अव॑हक्षि॒पज्ज्यां॑कृ॒शानु॒रस्ता॒
मन॑साभुर॒ण्यन् ३ ऋ॒जि॒प्यई॒मिन्द्रा॑वतो॒नभु॒ज्युं॑श्ये॒नोज॑भारबृह॒तोअधि॒ष्णोः ।
अ॒न्तःप॑तत्पत॒त्र्य॑स्यप॒र्णमध॒यामं॑नि॒प्रसि॑तस्य॒तद्वेः ४ अधं॑श्वे॒तंक॒लशं॒गोभि॑र॒क्त-

मापिप्यानंमघवाशुक्रमन्धः । अध्वर्युभिःप्रयतंमध्वोअग्रमिन्द्रोमदायप्रतिधत्पि-
बध्यैशूरोमदायप्रतिधत्पिबध्यै ५ ॥ १६ ॥

त्वा युजा पञ्च वामदेव इन्द्रासोमौ त्रिष्टुप् ।

२८ त्वायुजातवतत्सोमसख्यइन्द्रोअपोमनवेसस्रुतस्कः । अहन्नहिमरिणा-
त्सप्तसिन्धूनपावृणोदपिहितेवखानि १ त्वायुजानिखिदत्सूर्यस्येन्द्रश्चक्रंसहसा
सद्यइन्दो । अधिष्णुनाबृहतावर्तमानंमहोद्रुहोअपविश्वायुधायि २ अहन्निन्द्रो
अदहदग्निरिन्दोपुरादस्यून्मध्यंदिनादभीके । दुर्गेदुरोणेक्रत्वानयातांपुरूसहस्रा
शर्वानिबर्हीत् ३ विश्वस्मात्सीमधमाँइन्द्रदस्यून्विशोदासीरकृणोरप्रशस्ताः ।
अबाधेथाममृणतंनिशत्रूनविन्देथामपचितिंवधत्रैः ४ एवासत्यंमघवानायुवं

तदिन्द्रंश्वसोमोर्वमश्व्यंगोः । आदंर्दृतमपिंहितान्यश्वांरिरिचथुः क्षाश्चिंत्ततृदाना ५ ॥ १७ ॥

आ नः स्तुतः पञ्च वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२१ आनंःस्तुतउपवाजेभिरूतीइन्द्रंयाहिहरिभिर्मन्दसानः । तिरश्चिंदर्यःसवंनापुरूण्यांङ्गूषेभिर्गृणानःसत्यरांधाः १ आहिष्मायातिनर्यश्चिकित्वान्हूयमांनः सोतृभिरुपयज्ञम् । स्वश्वोयोअभीरुर्मन्यंमानःसुष्वाणेभिर्मदंतिसंहवीरैः २ श्रावयेदंस्यकर्णावाजयध्यैजुष्टामनुप्रदिशंमन्दयध्यै । उद्वावृषाणोराधसेतुविष्मान्करंन्नइन्द्रःसुतीर्थाभयंच ३ अच्छायोगन्तानाधमानमूतीइत्थाविप्रंहवमानंगृणन्तंम् । उपत्मनिदधानोधुर्या३ॱशून्त्सहस्राणिशतानिवज्रंबाहुः ४ त्वोतांसोमघ-

वन्निन्द्रविप्रांवयंतेस्यामसूरयोगृणन्तः । भेजानासोबृहद्दिवस्यरायआकाय्यस्य
दावनेपुरुक्षोः ५ ॥ १८ ॥

नकिश्चतुर्विंशतिर्वामदेव इन्द्रो गायत्री । नवम्यादितिसृणामुषाश्च ।
अष्टमीचतुर्विंश्यावनुष्टभौ ॥

३० नकिरिन्द्रत्वदुत्तरोनज्यायाँअस्तिवृहत्रन् । नकिरेवायथात्वम् १ सत्रा
तेअनुकृष्टयोविश्वाचक्रेववावृतुः । सत्रामहाँअसिश्रुतः २ विश्वेचनेदनात्वादेवा-
सइन्द्रयुयुधुः । यदहानक्तमातिरः ३ यत्रोतबाधितेभ्यश्चक्रंकुत्साययुध्यते ।
मुषायइन्द्रसूर्यम् ४ यत्रदेवाँऋघायतोविश्वाँअयुध्यएकइत् । त्वमिन्द्रवनूँर-
हन् ५ ॥ १९ ॥ यत्रोतमर्त्यायकमरिणाइन्द्रसूर्यम् । प्रावःशचीभिरेतशम् ६
किमादुतासिवृत्रहन्मघवन्मन्युमत्तमः । अत्राहदानुमातिरः ७ एतद्घेदुतवी-

॥१६३॥ यैं१मिन्द्रंचकर्थपौंस्यंम् । स्त्रियंयद्दुर्हणायुवंवधींर्दुहितरंदिवः ८ दिवश्चिंद्घादुहि-
तरंमहान्मंहीयमांनाम् । उषासंमिन्द्रसंपिंणक् ९ अपोषाअनंसःसरत्संपिंष्टाद-
हंबिभ्युषीं । नियत्सींशिश्नथद्वृषां १० ॥ २० ॥ एतदंस्याअनंःशयेसुसंपिष्टंवि-
पाश्या । ससारंसींपरावतंः ११ उतसिन्धुंविबाल्यंवितस्थानामधिक्षमिं । परिं
ष्ठाइन्द्रमाययां १२ उतशुष्णंस्यधृष्णुयाप्रमृंक्षोअभिवेदंनम् । पुरोयदंस्यसंपि-
णक् १३ उतदासंकौलितरंबृंहतःपर्वतादधिं । अवांहन्निन्द्रशम्बंरम् १४ उतदा
सस्यंवर्चिनंःसहस्राणिशतावंधीः । अधिपञ्चंप्रधींरिव १५ ॥ २१ ॥ उतत्यंपु-
त्रमग्रुवःपरांवृक्तंशतक्रंतुः । उक्थेष्विन्द्रआभंजत् १६ उतत्यातुर्वशायदूअस्ना-
ताराशचींपतिंः । इन्द्रोंविद्वाँअंपारयत् १७उतत्यासद्यआर्यासरयोंरिन्द्रपारतंः ।
अर्णांचित्ररंथावधीः १८ अनुद्वाजंहितानंयोऽन्धंश्रोणंचंवृत्रहन् । नतत्तेंसुम्नम- ॥१६३॥

ष्टंवे १९ शतमंश्मन्मयीनांपुरामिन्द्रोव्यास्यत् । दिवोदासायदाशुषे २०॥२२॥
अस्वापयद्दभीतयेसहस्रात्रिंशतंहथैः । दासानामिन्द्रोमायया २१ सघेदुतासिं
वृत्रहन्त्समानइंन्द्रगोपतिः । यस्ताविश्वानिचिच्युषे २२ उतनूनंयदिन्द्रियंकरि-
ष्याइंन्द्रपौंस्यम् । अद्यानकिष्टदामिनत् २३ वामंवामंतआदुरेदेवोददात्वर्यमा।
वामंपूषावामंभगोवामंदेवःकरूळती २४ ॥ २३ ॥

कया पञ्चदश वामदेव इन्द्रो गायत्री । तृतीया पादनिचृत् ।

३१ कयानश्चित्रआभुवदूतीसदावृधःसखा । कयाशचिष्ठयावृता १ क-
स्त्वासत्योमदानांमंहिष्ठोमत्सदन्धसः । दृळ्हाचिदारुजेवसु २ अभीषुणःसखी-
नामविताजरितॄणाम् । शतंभवास्यूतिभिः ३ अभीनआववृत्स्वचक्रंनवृत्तमर्वतः ।

॥१६४॥ नियुद्भिश्चर्षणीनाम् ४ प्रवताहिक्रतूनामाहापदेवगच्छसि । अभक्षिसूर्येसचा ५
॥ २४ ॥ संयत्तइन्द्रमन्यवःसंचक्राणिदधन्विरे । अधत्वेअधसूर्ये ६ उतस्माहि
त्वामाहुरिन्मघवानंशचीपते । दातारमविदीधयुम् ७ उतस्मासद्यइत्परिशशा-
मानायसुन्वते । पुरूचिन्मंहसेवसु ८ नहिष्मातेशतंचनराधोवरन्तआमुरः । न
च्यौत्नानिकरिष्यतः ९ अस्माँअवन्तुतेशतमस्मान्त्सहस्रमूतयः । अस्मान्वि-
श्वाअभिष्टयः १० ॥२५॥ अस्माँइहावृणीष्वसख्यायस्वस्तये । महोरायेदिवि-
त्मते ११ अस्माँअविड्ढिविश्वहेन्द्ररायापरीणसा । अस्मान्विश्वाभिरूतिभिः १२
अस्मभ्यंताँअपावृधिव्रजाँअस्तेवगोमतः । नवाभिरिन्द्रोतिभिः १३ अस्माकं
धृष्णुयारथोद्युमाँइन्द्रानपच्युतः । गव्युरश्वयुरीयते १४ अस्माकमुत्तमंकृधि
श्रवोदेवेषुसूर्य । वर्षिष्ठंद्यामिवोपरि १५ ॥ २६ ॥ ॥१६४॥

आ तू नश्चतुर्विंशतिर्वामदेव इन्द्रो गायत्री । अन्त्ययोरिन्द्राश्वौ ।

३२ आतूनंइन्द्रवृत्रहन्नस्माकंमर्धमागंहि । महान्महीभिंरूतिभिंः १ भृ-
मिंश्चिद्घासितूतुंजिराचिंत्रचित्रिणीष्वा । चित्रंकृणोष्यूतयें २ दभ्रेभिंश्चिच्छशी-
यांसंहंसिव्राधंन्तमोजंसा । सखिंभियैंत्वेसचां ३ वयमिंन्द्रत्वेसचांवयंत्वाभि
नोंनुमः । अस्माँअंस्माँइदुदंव ४ सनंश्चित्राभिंरद्रिवोऽनवद्याभिंरूतिभिंः ।
अनांधृष्टाभिरागंहि ५ ॥ २७ ॥ भूयामोषुत्वावंतः सखांयइन्द्रगोमंतः । युजो
वाजांयघृष्वंये ६ त्वंह्येकईशिंषइन्द्रवाजंस्यगोमंतः । सनोंयन्धिमहीमिषंम् ७
नत्वांवरंतेअन्यथायद्दित्संसिस्तुतोमघम् । स्तोतृभ्यंइन्द्रगिर्वणः ८ अभित्वा
गोतंमागिरानूंषतप्रदावनें । इन्द्रवाजांयघृष्वंये ९ प्रतेंवोचामवीर्या३ंयामंन्दसान
आरुंजः । पुरोदासींरभीत्यं १० ॥ २८ ॥ तातेंगृणन्तिवेधसोयानिंचकर्थपौं

स्यां । सुतेष्विन्द्रगिर्वणः ११ अवीवृधन्तगोतमाइन्द्रत्वेस्तोमवाहसः । ऐषुधा
वीरवद्यशः १२ यच्चिद्धिशश्वतामसीन्द्रसाधारणस्त्वम् । तंत्वावयंहवामहे १३
अर्वाचीनोवसोभवास्मेसुमत्स्वान्धसः । सोमानामिन्द्रसोमपाः १४ अस्माकं
त्वामतीनामास्तोमइन्द्रयच्छतु । अर्वागावर्तयाहरी १५ पुरोळाशंचनोघसो
जोषयासेगिरश्चनः । वधूयुरिवयोषणाम् १६ ॥ २१ ॥ सहस्रंव्यतीनांयुक्ता-
नामिन्द्रमीमहे । शतंसोमस्यखार्यः १७ सहस्रातेशतावयंगवामाच्यावया-
मसि । अस्मत्राराधएतुते १८ दशतेकलशानांहिरण्यानामधीमहि । भूरिदाअ-
सिवृत्रहन् १९ भूरिदाभूरिदेहिनोमादभ्रंभूर्याभर । भूरिघेदिन्द्रदित्ससि २०
भूरिदाह्यसिश्रुतःपुरुत्राशूरवृत्रहन् । आनोभजस्वराधसि २१ प्रतेबभ्रूविचक्षण
शंसामिगोषणोनपात् । माभ्यांगाअनुशिश्रथः २२ कनीनकेवविद्रधेनवेद्रुपदे

॥१६५॥

अर्भके । बभ्रूयामेषुशोभेते २३ अरमनुस्रयामणेऽरमनुस्रयामणे । बभ्रूयामेष्वस्रिधां २४ ॥ ३० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥६॥
इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

प्रऋभुभ्य एकादशार्भवं वा ऋभुर्विभ्वेहोपनवानश्वोन्त्यास्त्रिष्टुबुपनोष्टौ चतुरनुष्टुब्वन्तमुतो हि दश दाधिक्रं हि द्यावापृथिव्या द्याशुं पळन्त्यानुष्टुब्दधिक्राव्णः पञ्च चतस्रोऽन्त्या जगत्योऽन्त्यासौरीन्द्राको वामेकादशैन्द्रावरुणं नुममद्रिता दश त्रसदस्युः पौरुकुत्स्यः पळाद्या आत्मस्तवः कउश्रवत्सप्त पुरुमीह्ळाजमीह्ळौ सौहोत्रौ त्वाश्विनं हितं वामे पस्यत्रिष्टुब्वन्तमग्रं वायव्याद्यैन्द्रवायवं तु गायत्रं वायो चतुष्कमानुष्टुभं त्वा द्यावायव्या विहिपञ्च वायव्यमिदं वां पळैन्द्राबार्हस्पत्यं गायत्रं यस्तस्तम्भैकादश बार्हस्पत्यमन्त्ये ऐन्द्र्यौ चोपान्त्या जगती ।

प्र ऋभुभ्य एकादश वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३३ ओम् प्रऋभुभ्यो दूतमिव वाचमिष्य उपस्तिरे श्वैतरीं धेनुमीळे । ये वातजूतास्तरणिभिरेवैः परि द्यां सद्यो अपसो बभूवुः १ यदारमक्रन्नृभवः पितृभ्यां परिविष्टी

वृषणा दंसनाभिः । आदिद्देवानामुप सख्यमायन्धीरासः पुष्टिमवहन्मनायै २ पु-
नर्ये चक्रुः पितरा युवाना सना यूपेव जरणा शयाना । ते वाजो विभ्वाँ ऋभुरिन्द्रवन्तो
मधुप्सरसो नोऽवन्तु यज्ञम् ३ यत्संवत्समृभवो गामरक्षन्यत्संवत्समृभवो मा अपिं-
शन् । यत्संवत्समभरन्भासो अस्यास्ताभिः शमीभिरमृतत्वमाशुः ४ ज्येष्ठ आ-
ह चमसा द्वा करेति कनीयान्त्रीन्कृणवामेत्याह । कनिष्ठ आह चतुरस्करेति त्वष्ट ऋ-
भवस्तत्पनयद्वचो वः ५ ॥ १ ॥ सत्यमूचुर्नर एवा हि चक्रुरनु स्वधामृभवो जग्मुरे-
ताम् । विभ्राजमानांश्चमसाँ अहेवावेनत्त्वष्टा चतुरो ददृश्वान् ६ द्वादश द्यून्यदगो-
ह्यस्यातिथ्ये रणन्नृभवः ससन्तः । सुक्षेत्राकृण्वन्ननयन्त सिन्धून्धन्वातिष्ठन्नोषधी-
र्निम्नमापः ७ रथं ये चक्रुः सुवृतं नरेष्ठां ये धेनुं विश्वजुवं विश्वरूपाम् । त आ तक्षन्त्वृभ-
वो रयिं नः स्ववसः स्वपसः सुहस्ताः ८ अपो ह्येषामजुषन्त देवा अभि क्रत्वा मनसा

दीध्यानाः । वाजोदेवानामभवत्सुकर्मेन्द्रस्यऋभुक्षावरुणस्यविभ्वा ९ येहरी
मेधयोक्थामदन्तइन्द्रायचक्रुःसुयुजायेअश्वा । तेरायस्पोषंद्रविणान्यस्मेधत्तऋ-
भवःक्षेमयन्तोनमित्रम् १० इदाह्नःपीतिमुतवोमदंधुर्नऋतेश्रान्तस्यसख्यायदे-
वाः । तेनूनमस्मेऋभवोवसूनितृतीयेअस्मिन्त्सवनेदधात ११ ॥ २ ॥

ऋभुर्विभ्वैकादश वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३४ ऋभुर्विभ्वावाजइन्द्रोनोअच्छेमंयज्ञंरत्नधेयोपयात । इदाहिवोधिषणा
देव्यह्नामधात्पीतिंसंमदाअग्मतावः १ विदानासोजन्मनोवाजरत्नाउतऋतुभि-
र्ऋभवोमादयध्वम् । संवोमदाअग्मतसंपुरंधिःसुवीरामस्मेरयिमेरयध्वम् २ अयं
वोयज्ञऋभवोऽकारियमामनुष्वत्प्रदिवोदधिध्वे । प्रवोऽच्छाजुजुषाणासोअस्थुर-

भूतविश्वेअग्नियोतवाजाः ३ अभूदुवोविधतेरत्नधेयमिदानरोदाशुषेमर्त्याय ।
पिबतवाजाऋभवोददेवोमहितृतीयंसवनंमदाय ४ आवाजायातोपनऋभुक्षाम-
होनरोद्रविणसोगृणानाः । आवःपीतयोऽभिपित्वेअह्नामिमाअस्तंनवस्वइव
ग्मन् ५॥ ३ ॥आनपातःशवसोयातनोपेमंयज्ञंनमसाहूयमानाः । सजोषसः-
सूरयोयस्यचस्थमध्वःपातरत्नधाइन्द्रवन्तः ६ सजोषाइन्द्रवरुणेनसोमंसजोषाः
पाहिगिर्वणोमरुद्भिः । अग्रेपाभिर्ऋतुपाभिःसजोषाग्नास्पत्नीभीरत्नधाभिःसजो-
षाः ७ सजोषसआदित्यैर्मादयध्वंसजोषसऋभवःपर्वतेभिः । सजोषसोदैव्ये
नासवित्रासजोषसःसिन्धुभीरत्नधेभिः ८ येअश्विनायेपितरायऊतीधेनुंततक्षुर्ऋ-
भवोयेअश्वा । येअंसत्रायऋधग्रोदसीयेविभ्वोनरःस्वपत्यानिचक्रुः ९ येगोमन्तं
वाजवन्तंसुवीरंरयिंधत्थवसुमन्तंपुरुक्षुम् । तेअग्रेपाऋभवोमन्दसानाअस्मेधत्त

॥१६७॥

येचरातिंगृणन्ति १० नापाभूतनवोऽतीतृषामानिःशस्ताऋभवोयज्ञेअस्मिन् ।
समिन्द्रेणमदथसंमरुद्भिःसंराजभीरत्नधेयायदेवाः ११ ॥ ४ ॥

इहोप नव वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३५ इहोपयातशवसोनपातःसौधन्वनाऋभवोमापभूत । अस्मिन्हिवःसव-
नेरत्नधेयंगमन्त्विन्द्रमनुवोमदासः १ आगन्नृभूणामिहरत्नधेयमभूत्सोमस्यसुषु-
तस्यपीतिः । सुकृत्ययायत्स्वपस्ययाचँएकंविचक्रचमसंचतुर्धा २ व्यकृणोत
चमसंचतुर्धासखेविशिक्षेत्यब्रवीत। अथैतवाजाअमृतस्यपन्थांगणंदेवानामृभवः
सुहस्ताः ३ किंमयःस्विच्चमसएषआसयंकाव्येनचतुरोविचक्र । अथासुनुध्वं
सवनंमदायपातऋभवोमधुनःसोम्यस्य ४ शच्याकर्तपितरायुवानाशच्याकर्त
चमसंदेवपानम् । शच्याहरीधनुतरावतष्टेन्द्रवाहावृभवोवाजरत्नाः ५ ॥ ५॥ यो

वः सुनोत्यभिपित्वे अह्नां तीव्रं वाजासः सवनं मदाय । तस्मै रयिमृभवः सर्ववीरमा
तक्षत वृषणो मन्दसानाः ६ प्रातः सुतमपिबो हर्यश्व माध्यंदिनं सवनं केवलं ते ।
समृभुभिः पिबस्व रत्नधेभिः सखीँर्याँ इन्द्र चकृषे सुकृत्या ७ ये देवासो अभवता सुकृ-
त्या श्येना इवेदधि दिवि निषेद । ते रत्नं धात शवसो नपातः सौधन्वना अभवतामृता-
सः ८ यत्तृतीयं सवनं रत्नधेयमकृणुध्वं स्वपस्या सुहस्ताः । तदृभवः परिषिक्तं व
एतत्सं मदेभिरिन्द्रियेभिः पिबध्वम् ९ ॥ ६ ॥

अनश्वो नव वामदेव ऋभवो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३६ अनश्वो जातो अनभीशुरुक्थ्यो रथस्त्रिचक्रः परि वर्तते रजः । महत्तद्वो
देव्यस्य प्रवाचनं द्यामृभवः पृथिवीं यच्च पुष्यथ १ रथं ये चक्रुः सुवृतं सुचेतसो ऽविह्व-
रन्तं मनसस्परि ध्यया । ताँ ऊन्वस्य सवनस्य पीतय आ वो वाजा ऋभवो वेदया-

मसि २ तद्वोवाजाऋभवःसुप्रवाचनंदेवेषुंविभ्वोअभवन्महित्वनम् । जिव्रीय-
त्सन्तापितरासनाजुरापुनर्युवानाचरथायतक्षथ ३ एकंविचक्रचमसंचतुर्वयंनि-
श्चर्मणोगामरिणीतधीतिभिः । अथादेवेष्वमृतत्वमानशश्रुष्टीवाजाऋभवस्तद्व
उक्थ्यम् ४ ऋभुतोरयिःप्रथमश्रवस्तमोवाजश्रुतासोयमजीजनन्नरः । विभ्व-
तष्टोविदथेषुप्रवाच्योयंदेवासोऽवथासविचर्षणिः ५ ॥ ७ ॥ सवाज्यर्वासऋषि-
र्वचस्ययासशूरोअस्तापृतनासुदुष्टरः । सरायस्पोषंससुवीर्यंदधेयंवाजोविभ्वाँऋ-
भवोयमाविषुः ६ श्रेष्ठंवःपेशोअधिधायिदर्शतंस्तोमोवाजाऋभवस्तंजुजुष्टन ।
धीरासोहिष्ठाकवयोविपश्चितस्तान्वएनाब्रह्मणावेदयामसि ७ यूयमस्मभ्यंधिष-
णाभ्यस्परिविद्वांसोविश्वानर्याणिभोजना । द्युमन्तंवाजंवृषशुष्ममुत्तममानोर-

यिमृभवस्तक्षतावयः ८ इहप्रजामिहरयिंरराणाइहश्रवोवीरवत्तक्षतानः । येनं
वयंचितयेमात्यन्यान्तंवाजंचित्रमृभवोददानः १ ॥ ८ ॥

उप नोष्टौ वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् । अन्त्याश्वतस्त्रोनुष्टुभः ।

३७ उपनोवाजाअध्वरमृभुक्षादेवायातपथिभिर्देवयानैः । यथायज्ञंमनुषो
विक्ष्वा३सुदधिध्वेरणवाःसुदिनेष्वह्नाम् १ तेवोहृदेमनसेसन्तुयज्ञाजुष्टासोअद्य
घृतनिर्णिजोगुः । प्रवःसुतासोहरयन्तपूर्णाः क्रत्वेदक्षायहर्षयन्तपीताः २ त्र्युदा-
यंदेवहितंयथावःस्तोमोवाजाऋभुक्षणोददेवः। जुह्वेमनुष्वदुपरासुविक्षुयुष्मेसचा
बृहद्दिवेषुसोमम् ३ पीवोअश्वाःशुचद्रथाहिभूतायःशिप्रावाजिनःसुनिष्काः ।
इन्द्रस्यसूनोशवसोनपातोऽनुवश्चेत्यग्रियंमदाय ४ ऋभुमृभुक्षणोरयिंवाजेवाजि-
न्तमंयुजम् । इन्द्रस्वन्तंहवामहेसदासातममश्विनम् ५॥१॥ सेदृभवोयमवथयूय-

मिन्द्रंश्चमर्त्यम् । सधीभिरस्तुसनितामेधसातासोअर्वता ६ विनोवाजाऋभुक्ष-
णःपथश्चितनयष्टवे । अस्मभ्यंसूरयःस्तुताविश्वाआशास्तरीषणि ७ तंनोवाजा
ऋभुक्षणइन्द्रनासत्यारयिम् । समश्वंचर्षणिभ्यआपुरुशस्तमघत्तये ८ ॥ १० ॥

उतो हि दश वामदेवो दधिक्रास्त्रिष्टुप् । आद्याया द्यावापृथिव्यौ ।

३८ उतोहिवांदात्रासन्तिपूर्वायापूरुभ्यस्त्रसदस्युर्नितोशे । क्षेत्रासांददथुरुर्व-
रासांघनंदस्युभ्योअभिभूतिमुग्रम् १ उतवाजिनंपुरुनिष्षिध्वानंदधिक्रामुददथु-
र्विश्वकृष्टिम् । ऋजिप्यंश्येनंप्रुषितप्सुमाशुंचर्कृत्यमर्योनृपतिंनशूरम् २ यंसी-
मनुप्रवतेवद्रवन्तंविश्वःपूरुर्मदतिहर्षमाणः । पड्भिर्गृध्यन्तंमेधयुंनशूरंरथतुरंवात-
मिवध्रजन्तम् ३ यःस्मारुन्धानोगध्यासमत्सुसनुतरश्चरतिगोषुगच्छन् । आवि-
रृजीकोविदथानिचिक्यत्तिरोअरतिंपर्यापआयोः ४ उतस्मैनंवस्त्रमथिंनतायु-

मनुंक्रोशन्तिक्षितयोभरेषु । नीचायमानंजसुरिंनश्येनंश्रवश्चाच्छांपशुमच्चंयू-
थम् ५॥ ११ ॥ उतस्मासुप्रथमःसरिष्यन्निवेवेतिश्रेणिभीरथानाम् । स्रजंकृ-
ण्वानोजन्योनशुभ्वारेणुंरेरिहत्किरणंददश्वान् ६ उतस्यवाजीसहुरिर्ऋतावाशु-
श्रूषमाणस्तन्वासमर्ये । तुरंयतीषुतुरयंन्नृजिप्योऽधिंभ्रुवोःकिरतेरेणुमृञ्जन् ७ उत
स्मास्यतन्यतोरिवद्योर्ऋघायतोअभियुजोभयन्ते । यदासहस्रमभिषीमयोधी-
दुर्वर्तुःस्माभवतिभीमऋञ्जन् ८ उतस्मास्यपनयन्तिजनाजूतिंकृष्टिप्रोअभिभू-
तिमाशोः । उतैनमाहुःसमिथेवियन्तःपरादधिक्राअसरत्सहस्रैः ९ आदधिक्राः
शवसापञ्चकृष्टीःसूर्यइवज्योतिषापस्ततान । सहस्रसाःशतसावाज्यर्वापृणक्तु-
मध्वासमिमावचांसि १० ॥ १२ ॥

आशुं षड्वामदेवो दधिक्रास्त्रिष्टुप् । अन्त्यानुष्टुप् ।

३१ आशुंदधिक्रांतमुनुष्टवामदिवस्पृथिव्याउतचर्किराम । उच्छन्तीर्मामुष-
सःसूदयन्त्वतिविश्वानिदुरितानिपर्षन् १ महश्चर्कर्म्यर्वतःक्रतुप्रादधिक्राव्णःपुरु-
वारस्यवृष्णः । यंपूरुभ्योदीदिवांसंनाग्निंददथुर्मित्रावरुणाततुरिम् २ योअश्वस्य
दधिक्राव्णोअकारीत्समिद्धेअग्नाउषसोव्युष्टौ । अनागसंतमदितिःकृणोतुसमि-
त्रेणवरुणेनासजोषाः ३ दधिक्राव्णइषऊर्जोमहोयदमन्महिमरुतांनामभद्रम् ।
स्वस्तयेवरुणंमित्रमग्निंहवामहइन्द्रंवज्रबाहुम् ४ इन्द्रमिवेदुभयेविह्वयन्तउदी-
राणायज्ञमुपप्रयन्तः । दधिक्रामुसूदनंमर्त्यायददथुर्मित्रावरुणानोअश्वम् ५
दधिक्राव्णोअकारिषंजिष्णोरश्वस्यवाजिनः । सुरभिनोमुखाकरत्प्रणआयूंषि
तारिषत् ६ ॥ १३ ॥

दधिक्राव्णः पञ्च वामदेवो दधिक्रा जगती । अन्त्यायाः सूर्यः । आद्या त्रिष्टुप् ।

४० दधिक्राव्णइदुनुचर्किराम॒विश्वाइन्मामुषसः॑सूदयन्तु । अपाम॒ग्नेरुषसः॒
सूर्यस्य॒बृह॒स्पतेराङ्गिर॒सस्यजिष्णोः १ सत्वांभरिषोगंविषोदुवन्यसच्छ्रवस्यादिष
उषसंस्तुरण्यसत् । सत्योद्रवोद्रवरःपतङ्गरोदधिक्रावेषमूर्जंस्वर्जनत् २ उतस्मांस्य
द्रवतस्तुरण्यतःपर्णंनवेरनुंवातिप्रगर्धिनः । श्येनस्यैवध्रजतोअङ्कसंपरिदधिक्राव्णः
सहोर्जातरित्रतः ३ उतस्यवाजीक्षिपणिंतुरण्यतिग्रीवायांबद्धोअपिकक्षआसनि ।
क्रतुंदधिक्राअनुंसंतवीत्वत्पथामङ्कांस्यन्वापनीफणत् ४ हंसःशुचिषद्वसुरन्तरि-
क्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत् । नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऋतजाअ-
द्रिजाऋतम् ५ ॥ १४ ॥

इन्द्रा को वामेकादश वामदेव इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप्।

४१ इन्द्राकोवांवरुणासुम्नमापस्तोमोहविष्माँअमृतोनहोता। योवांहृदिक्रतुमाँ
अस्मदुक्तःपस्पर्शदिन्द्रावरुणानमस्वान् १ इन्द्राहयोवरुणाचक्रआपीदेवौमर्तः
सख्यायप्रयस्वान्। सहन्तिवृत्रासमिथेषुशत्रूनवोभिर्वामहद्भिःसप्रशृण्वे २ इन्द्रा
हरत्नंवरुणाधेष्ठेत्थानृभ्यःशशमानेभ्यस्ता। यदीसखायासख्यायसोमैःसुतेभिः
सुप्रयसामादयैते ३ इन्द्रायुवंवरुणादिद्युमस्मिन्नोजिष्ठमुग्रानिवधिष्टंवज्रम्। यो
नोदुरेवोवृकतिर्दभीतिस्तस्मिन्मिमाथामभिभूत्योजः ४ इन्द्रायुवंवरुणाभूतमस्या
धियःप्रेतारावृषभेवधेनोः। सानोदुहीयद्यवसेवगत्वीसहस्रधारापयसामहीगौः ५
॥ १५ ॥ तोकेहितेतनयउर्वरासुसूरोदृशीकेवृषणश्चपौंस्ये। इन्द्रानोअत्रवरुणा
स्यातामवोभिर्दस्मापरितक्म्यायाम् ६ युवामिद्ध्यवसेपूर्व्यायपरिप्रभूतीगविषः

स्वापी। वृणीमहेंसख्यायंप्रियायशूरामंहिंष्ठापितरेंवशंभू ७ तावांधियो ऽवंसेवाज-
यन्तीराजिंनजंग्मुर्युवयूःसुदानू । श्रियेनगावउपसोमंमस्थुरिन्द्रंगिरोवरुंणंमेम-
नीषाः ८ इमाइन्द्रंवरुंणंमेमनीषाअग्मन्नुपद्रविंणमिच्छमांनाः । उपेंमस्थुर्जो-
ष्टारंइववस्वोरघ्वीरिंवश्रवंसोभिक्षंमाणाः ९ अश्व्यंस्यत्मनारथ्यंस्यपुष्टेर्नित्यंस्य
रायःपतंयःस्याम । ताचंक्राणाऊतिभिर्नव्यंसीभिरस्मत्रारायोंनियुतंःसचन्ता-
म् १० आनोंबृहन्ताबृहतीभिंरूतीइन्द्रंयातंवरुणवाजंसातौ । यद्दिद्यवःपृतंनासु
प्रक्रीळान्तस्यंवांस्यामसनितारंआजेः ११ ॥ १६ ॥

मम द्विता दश त्रसदस्युः पौरुकुत्स्यस्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां चतसृणामिन्द्रा-
वरुणौ । शिष्टानामात्मा ।

४२ ममंद्विताराष्ट्रंक्षत्रियंस्यविश्वायोर्विश्वेंअमृतायथांनः । क्रतुंसचन्तेवरुं-

णस्यदेवाराजामिकृष्टेरुपमस्यवव्रेः १ अहंराजावरुणोमह्यंतान्यसुर्याणिप्रथमा
धारयन्त । क्रतुंसचन्तेवरुणस्यदेवाराजामिकृष्टेरुपमस्यवव्रेः २ अहमिन्द्रोवरु-
णस्तेमहित्वोर्वीगभीरेरजसीसुमेके । त्वष्टेवविश्वाभुवनानिविद्वान्त्समैरयंरोदसी
धारयंच ३ अहमपोअपिन्वमुक्षमाणाधारयंदिवंसदनऋतस्य । ऋतेनपुत्रोअदि-
तेर्ऋतावोतत्रिधातुप्रथयद्विभूम ४ मांनरःस्वश्वावाजयन्तोमांवृताःसमरणेहवन्ते।
कृणोम्याजिंमघवाहमिन्द्रइयर्मिरेणुमभिभूत्योजाः ५ ॥ १७ ॥ अहंताविश्वा
चकरंनकिर्मादैव्यंसहोवरतेअप्रतीतम् । यन्मासोमासोममदन्यदुक्थोभेभयेते
रजसीअपारे ६ विदुष्टेविश्वाभुवनानितस्यताप्रब्रवीषिवरुणायवेधः । त्वंवृत्राणि-
शृण्विषेजघन्वान्त्वंवृताँअरिणाइन्द्रसिन्धून् ७ अस्माकमत्रपितरस्तआसन्त्सप्त
ऋषयोदौर्गहेबध्यमाने । तआयजन्तत्रसदस्युमस्याइन्द्रंनवृत्रतुरमर्धदेवम् ८

पुरुकुत्सानीहिवामदाशद्धव्येभिरिन्द्रावरुणानमोभिः । अथाराजानंत्रसदस्यु-
मस्यावृत्रहणंददधुरर्धदेवम् ९ रायावयंससवांसोमदेमहव्येनदेवायवसेनगावः ।

तांधेनुमिन्द्रावरुणायुवंनोविश्वाहाधत्तमनपस्फुरन्तीम् १० ॥ १८ ॥

क उ श्रवत्सप्त पुरुमीळ्हाजमीळ्हौ सौहोत्रावश्विनौ त्रिष्टुप् ।

४३ कउश्रवत्कतमोयज्ञियानांवन्दारुदेवःकतमोजुषाते । कस्येमांदेवीममृ-
तेषुप्रेष्ठांहृदिश्रेषामसुष्टुतिंसुहव्याम् १ कोमृळातिकतमआगमिष्ठोदेवानामुक-
तमःशंभविष्ठः । रथंकमाहुर्द्रवदश्वमाशुंयंसूर्यस्यदुहितावृणीत २ मक्षूहिष्माग-
च्छथईवतोद्यूनिन्द्रोनशक्तिंपरितक्म्यायाम् । दिवआजातादिव्यासुपर्णाकयाश-
चीनांभवथःशचिष्ठा ३ कावांभूदुपमातिःकयानआश्विनागमथोहूयमाना ।
कोवांमहश्चित्त्यजसोअभीकउरुष्यतंमाध्वीदस्रानऊती ४ उरुवांरथःपरिनक्षति

द्यामायत्संमुद्रादभिवर्तेतेवाम् । मध्वामाध्वीमधुवांप्रुषायन्यत्सींवांपृक्षोभुरजंन्त
पक्काः ५ सिन्धुर्हवांरसयासिञ्चदश्वान्घृणावयोऽरुषासःपरिग्मन् । तदूषुवाम-
जिरंचेतियानंयेनपतीभवंथःसूर्यायाः ६ इहेहयद्वांसमनापपृक्षेसेयमस्मेसुम-
तिर्वाजरत्ना । उरुष्यतंजरितारंयुवंहश्रितःकामोनासत्यायुवद्रिक् ७ ॥ ११ ॥

तं वा सप्त पुरुमीळ्हाजमीळ्हौ सौहोत्रावश्विनौ त्रिष्टुप् ।

४४ तंवांरथंवयमद्याहुवेमपृथुज्रयमश्विनासंगतिंगोः । यःसूर्यांवहंतिवन्धुरा-
युर्गिर्वाहसंपुरुतमंवसूयुम् १ युवंश्रियमश्विनादेवतातांदिवोनपातावनथःशचीं-
भिः । युवोर्वपुरभिपृक्षःसचन्तेवहंन्तियत्ककुहासोरथेवाम् २ कोवामद्याकरतेरा-
तहव्यऊतयेवासुतपेयायवाकैः । ऋतस्यंवावनुषेपूर्व्यायनमोयेमानोअश्विनाव-
वर्तत् ३ हिरण्ययेनपुरुभूरथेनेमंयज्ञंनासत्योपयातम् । पिबाथइन्मधुनःसोम्य-

स्यदधंथोरत्तंविधतेजनाय ४ आनोयातंदिवोअच्छापृथिव्याहिरण्ययेनसुवृतार-
थेन । मावांमन्येनियंमन्देवयन्तःसंयद्ददेनाभिःपूर्व्यावाम् ५ नूनोरयिंपुरुवीरं-
बृहन्तंदस्त्रामिमाथामुभयेष्वस्मे । नरोयद्वांमश्विनास्तोममावन्त्सधस्तुतिमाज-
मीळ्हासोअग्मन् ६ इहेहयद्वांसमनापपृक्षेसेयमस्मेसुमतिर्वाजरत्ना । उरुष्यतं
जरितारंयुवंहश्रितःकामोनासत्यायुवद्रिक् ७ ॥ २० ॥

एष स्य सप्त वामदेवोऽश्विनौ जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

४५ एषस्यभानुरुदियर्तियुज्यतेरथःपरिज्मादिवोअस्यसानवि । पृक्षासो
अस्मिन्मिथुनाअधित्रयोदृतिस्तुरीयोमधुनोविरप्शते १ उद्वांपृक्षासोमधुमन्तईर-
रतेरथाअश्वासउषसोव्युष्टिषु । अपोर्णुवन्तस्तमआपरीवृतंस्व१र्णशुक्रंतन्वन्तआ
रजः २ मध्वःपिबतंमधुपेभिरासभिरुतप्रियंमधुनेयुञ्जाथांरथम् । आवर्तनिंमधुना

जिन्वथस्पथोद्दतिंवहेथेमधुंमन्तमश्विना ३ हंसासोयेवांमधुंमन्तोअस्रिधोहिरंण्य-
पर्णाउहुवंउषर्बुधंः । उदप्रुतोमन्दिनोंमन्दिनिस्पृशोमध्वोनमक्षः सवंनानिगच्छ-
थः ४ स्वध्वरासोमधुंमन्तोअग्नयंउस्राजंरन्तेप्रतिवस्तोरश्विनां । यन्निक्तहंस्तस्तर-
णिंर्विचक्षणःसोमंसुषावमधुंमन्तमद्रिंभिः ५ आकेनिपासोअहंभिर्दविंध्वतःस्वं१-
र्णशुक्रंतन्वन्तआरजंः । सूरंश्चिदश्वांन्युयुजानईयतेविश्वाँअनुंस्वधयांचेतथस्पथः ६
प्रवांमवोचमश्विनाधियंधारथःस्वश्वोंअजरोयोअस्तिं । येनंसद्यःपरिरजांसियाथोहविष्मंन्तंतरणिंभोजमच्छं ७ ॥ २१ ॥ इति शा० सं० चतुर्थे मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ४

अग्रं सप्त वामदेव इन्द्रवायू गायत्री । आद्याया वायुः ।

४६ अग्रंपिबामधूंनांसुतंवांयोदिविंष्टिषु । त्वंहिपूर्वपाअसिं १ शतेनांनोअभिष्टिंभिर्नियुत्वाँइन्द्रंसारथिः । वायोसुतस्यंतृम्पतम् २ आवांसहस्रंहरंयइन्द्रं-

वायूअभिप्रयः । वहन्तुसोमपीतये ३ रथंहिरण्यवन्धुरमिन्द्रवायूस्वध्वरम् ।
आहिस्थाथोदिविस्पृशम् ४ रथेनपृथुपाजसादाश्वांसमुपगच्छतम् । इन्द्रवायू
इहागतम् ५ इन्द्रवायूअयंसुतस्तंदेवेभिःसजोषसा । पिबतंदाशुषोगृहे ६ इहप्र-
याणमस्तुवामिन्द्रवायूविमोचनम् । इहवांसोमपीतये ७ ॥ २२ ॥

वायो चतुष्कं वामदेव इन्द्रवायू अनुष्टुप् । आद्याया वायुः ।

१७ वायोशुक्रोअयामितेमध्वोअग्रंदिविष्टिषु । आयाहिसोमपीतयेस्पार्हो
देवनियुत्वता १ इन्द्रश्चवायवेषांसोमानांपीतिमर्हथः । युवांहियन्तीन्दवोनिम्न-
मापोनसध्र्यक् २ वायविन्द्रश्चशुष्मिणासरथंशवसस्पती । नियुत्वन्तानऊतय
आयातंसोमपीतये ३ यावांसन्तिपुरुस्पृहोनियुतोदाशुषेनरा । अस्मेतायज्ञवा-
हसेन्द्रवायूनियच्छतम् ४ ॥ २३ ॥

विहि पञ्च वामदेवो वायुरनुष्टुप् ।

४८ विहिहोत्राअवीताविपोनरायोअर्यः । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहिसुतस्य
पीतये १ निर्युवाणोअशस्तीर्नियुत्वाँइन्द्रसारथिः । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहिसु-
तस्यपीतये २ अनुकृष्णेवसुधितीयेमातेविश्वपेशसा । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहि
सुतस्यपीतये ३ वहंतुत्वामनोयुजोयुक्तासोनवतिर्नव । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहि
सुतस्यपीतये ४ वायोशतंहरीणांयुवस्वपोष्याणाम् । उतवातेसहस्रिणोरथआ
यातुपाजसा ५ ॥ २४ ॥

इदं वां षड्वामदेव इन्द्राबृहस्पती गायत्री ।

४९ इदंवामास्येहविःप्रियमिन्द्राबृहस्पती।उक्थंमदश्चशस्यते १ अयंवांपरि
षिच्यतेसोमइन्द्राबृहस्पती । चारुर्मदायपीतये २ आनइन्द्राबृहस्पतीगृहमिन्द्रश्च
गच्छतम् । सोमपासोमपीतये ३ अस्मेइन्द्राबृहस्पतीरयिंधत्तंशतग्विनम् ।

अश्वावन्तंसहस्रिणम् ४ इन्द्राबृहस्पतीवयंसुतेगीर्भिर्हवामहे । अस्यसोमस्य
पीतये ५ सोममिन्द्राबृहस्पतीपिबतंदाशुषोगृहे । मादयेथांतदोकसा ६॥२५॥

यस्तस्तम्भैकादश वामदेवो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् । अन्त्ययोरिन्द्राबृहस्पती । उपान्त्या जगती ।

५० यस्तस्तम्भसहसाविज्मोअन्तान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्थोरवेण । तंप्रत्नासऋ-
षयोदीध्यानाःपुरोविप्रादधिरेमन्द्रजिह्वम् १ धुनेतयःसुप्रकेतंमदन्तोबृहस्पतेअभि
येनस्ततस्रे । पृषन्तंसृप्रमदब्धमूर्वंबृहस्पतेरक्षतादस्ययोनिम् २ बृहस्पतेयापरमा
परावदतआतऋतस्पृशोनिषेदुः । तुभ्यंखाताअवताअद्रिदुग्धामध्वःश्चोतन्त्यभि-
तोविरप्शम् ३ बृहस्पतिःप्रथमंजायमानोमहोज्योतिषःपरमेव्योमन् । सप्ता-
स्यस्तुविजातोरवेणविसप्तरश्मिरधमत्तमांसि ४ ससुष्टुभासऋक्वतागणेनवलं
रुरोजफलिगंरवेण । बृहस्पतिरुस्रियाहव्यसूदःकनिक्रदद्वावशतीरुदाजत् ५

॥१७६॥

॥ २६ ॥ ए॒वापि॒त्रेवि॒श्वदे॑वाय॒वृष्णे॑य॒ज्ञैर्वि॑धेम॒नम॑साह॒विर्भिः॑ । बृह॑स्पतेसु॒प्र॒जा
वी॒रव॑न्तोव॒यंस्या॑म॒पत॑योरयी॒णाम् ६ सइद्रा॒जाप्रति॑जन्या॒नि॒विश्वा॒शुष्मे॑णत-
स्थाव॒भिवी॒र्ये॑ण । बृह॒स्पतिं॒यःसुभृ॑तंबि॒भर्ति॑वल्गू॒यति॒वन्द॑तेपूर्व॒भाज॑म् ७ सइ-
त्क्षे॑ति॒सुधि॑त॒ओक॑सि॒स्वेतस्मा॒इळा॑पिन्वतेविश्व॒दानी॑म् । तस्मै॒विशः॑स्व॒यमे॒वान॑-
मन्ते॒यस्मि॑न्ब्र॒ह्माराज॑नि॒पूर्व॒एति॑ ८ अप्र॑तीतोजयति॒संधना॑नि॒प्रति॑जन्यान्यु॒तया
सज॑न्या । अ॒व॒स्यवे॒योवरि॑वःकृ॒णोति॑ब्र॒ह्मणे॒रा॒जातम॑वन्तिदे॒वाः ९ इन्द्र॑श्च॒सोमं॑
पिबतंबृहस्पते॒ऽस्मिन्य॒ज्ञेम॑न्दसा॒नावृ॑षण्वसू । आवां॑विश॒न्त्विन्द॑वःस्वा॒भुवो॒ऽस्मे
र॒यिंसर्व॑वीरं॒नियं॑च्छतम् १० बृह॑स्पतइन्द्र॒वर्ध॑तंनः॒सचा॒सावां॑सुम॒तिर्भू॑त्व॒स्मे ।
अ॒वि॒ष्टंधियो॑जिगृ॒तंपुरं॑धीर्जज॒स्तम॒र्यो॑व॒नुषा॒मरा॑तीः ११ ॥ २७ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायां तृतीयाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

इदमुषस्यंतुप्रतिष्यासप्तगायत्रंतद्देवस्यसावित्रंतुजागतमभूद्देवः षट्त्रिष्टुबन्तंकोवोदशवैश्वदेवंत्रिगाय-
त्र्यन्तंतुमहीसप्तद्यावापृथिवीयंक्षेत्रस्याष्टौतिस्रःक्षैत्रपत्याःशुनायैकापरापुरउष्णिक्सान्त्याचशुनासीरा-
भ्यामुपान्त्येसीतायैतेचानुष्टुभावाद्याचतुर्थीचसमुद्रादेकादशाग्नेयंजगत्यन्तंसौर्यंवापंवागव्यंवाघृतस्तु-
तिर्वानमोत्रिभ्योभौमोत्रिःपञ्चमेमण्डलेनुक्तगोत्रमात्रेयंविद्यापङ्क्त्यन्तस्यचसूक्तस्यशेषमानुष्टुभमबोधिद्वा-
दशबुधगविष्ठिरौकुमारंकुमारोवृशोवाजानउभौवाशक्वर्यन्तंकंवीत्यृचोस्तुवृशएवत्वमग्ने वसुश्रुतआद्यवि-
राट्तृतीयामारुतरौद्रावैष्णवीत्वामग्नएकादशसुसमिद्धायाप्रंगायत्रमग्निंतंदशपाङ्क्तंसखायइषःपङ्क्त्यन्त-
त्वामग्नेसप्तजागतम् ।

इदमेकादश वामदेव उषास्त्रिष्टुप् ।

५१ ओम् इदमुत्यत्पुरुतमंपुरस्ताज्ज्योतिस्तमसोवयुनावदस्थात् । नूनंदिवो
दुहितरोविभातीर्गातुंकृणवन्नुषसोजनाय १ अस्थुरुचित्राउषसःपुरस्तान्मिताइव
स्वरवोऽध्वरेषु । व्यूव्रजस्यतमसोद्वाराेच्छन्तीरव्रञ्छुचयःपावकाः २ उच्छन्ती-

रद्यचितयन्तभोजान्राधोदेयायोषसोमघोनीः । अचित्रेअन्तःपणयःससन्त्वबु-
ध्यमानास्तमसोविमध्ये ३ कुवित्सदेवीःसनयोनवोवायामोबभूयादुषसोवो
अद्य । येनानवग्वेअङ्गिरेदशग्वेसप्तास्येरेवतीरेवदूष ४ यूयंहिदेवीर्ऋतयुग्भिरश्वैः
परिप्रयाथभुवनानिसद्यः । प्रबोधयन्तीरुषसःससन्तंद्विपाच्चतुष्पाच्चरथायजी-
वम् ५ ॥ १ ॥ क्वस्विदासांकतमापुराणीययाविधानाविदधुर्ऋभूणाम् । शुभं
यच्छुभ्राउषसश्चरन्तिनविज्ञायन्तेसदृशीरजुर्याः ६ ताघाताभद्राउषसःपुरासुर-
भिष्टिद्युम्नाऋतजातसत्याः । यास्वीजानःशशमानउक्थैःस्तुवञ्छंसन्द्रविणंसद्य
आप ७ ताआचरन्तिसमनापुरस्तात्समानतःसमनापप्रथानाः । ऋतस्यदेवीः
सदसोबुधानागवांनसर्गाउषसोजरन्ते ८ ताइन्न्वे३वसमनासमानीरमीतवर्णा
उषसश्चरन्ति । गूहन्तीरभ्वमसितंरुशद्भिःशुक्रास्तनूभिःशुचयोरुचानाः ९ रयिं

दिवोदुहितरोविभातीःप्रजावन्तंयच्छतास्मासुदेवीः।स्योनादावःप्रतिबुध्यमानाः
सुवीर्यस्यपतयःस्याम १० तद्वोदिवोदुहितरोविभातीरुपब्रुवउषसोयज्ञकेतुः।
वयंस्यामयशसोजनेषुतद्द्यौश्चधत्तांपृथिवीचदेवी ११ ॥ २ ॥

प्रति ष्या सप्त वामदेव उषा गायत्री ।

५२ प्रतिष्यासूनरीजनीव्युच्छन्तीपरिस्वसुः। दिवोअदर्शिदुहिता १ अश्वे-
वचित्रारुषीमातागवामृतावरी। सखाभूदश्विनोरुषाः २ उतसखास्यश्विनोरुत
मातागवामसि। उतोषोवस्वईशिषे ३ यावयद्द्वेषसंत्वाचिकित्वित्सूनृतावरि।
प्रतिस्तोमैरभुत्स्महि ४ प्रतिभद्राअदृक्षतगवांसर्गानरश्मयः। ओषाअप्राउरु
ज्रयः ५ आपप्रुषीविभावरिव्यावर्ज्योतिषातमः। उषोअनुस्वधामव ६ आद्यां
तंनोविरश्मिभिरान्तरिक्षमुरुप्रियम्। उषःशुक्रेणशोचिषा ७ ॥ ३ ॥

तद्देवस्य सप्त वामदेवः सविता गायत्री ।

५३ तद्देवस्यसवितुर्वार्यंमहद्वृणीमहेअसुरस्यप्रचेतसः । छर्दिर्येनदाशुषेय-
च्छतित्मनातन्नोमहाँउदयान्देवोअक्तुभिः १ दिवोधर्ताभुवनस्यप्रजापतिःपिशङ्गं
द्रापिंप्रतिमुञ्चतेकविः । विचक्षणःप्रथयन्नापृणन्नुर्वजीजनत्सवितासुम्नमुक्थ्यम् २
आप्रारजांसिदिव्यानिपार्थिवाश्लोकंदेवःकृणुतेस्वायधर्मणे । प्रबाहूअस्राक्स-
वितासवीमनिनिवेशयन्प्रसुवन्नक्तुभिर्जगत् ३ अदाभ्योभुवनानिप्रचाकशद्व्रता-
निदेवःसविताभिरक्षते । प्रास्राग्बाहूभुवनस्यप्रजाभ्योधृतव्रतोमहोअज्मस्य
राजति ४ त्रिरन्तरिक्षंसवितामहित्वनात्रीरजांसिपरिभूस्त्रीणिरोचना । तिस्रो
दिवःपृथिवीस्तिस्रइन्वतित्रिभिर्व्रतैरभिनोरक्षतित्मना ५ बृहत्सुम्नःप्रसवी-
तानिवेशनोजगतःस्थातुरुभयस्ययोवशी । सनोदेवःसविताशर्मयच्छत्वस्मेक्ष-

यांयत्रिवरूथमंहंसः ६ आगंन्देवक्रतुभिर्वर्धतुक्षयंदधांतुनःसवितासुप्रजामिषम् ।
सनंःक्षपाभिरहंभिश्चजिन्वतुप्रजावंन्तंरयिमस्मेसमिंन्वतु ७ ॥ ४ ॥

अभूद्देवः षड्वामदेवः सविता जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

५४ अभूंद्देवःसंवितावन्द्योनुनंइदानीमह्नंउपवाच्योनृभिंः । वियोरत्नाभजंति
मानवेभ्यःश्रेष्ठंनोअत्रद्रविंणंयथादधंत् १ देवेभ्योहिप्रंथमंयज्ञियेंभ्योऽमृतत्वंसु-
वसिंभागमुंत्तमम् । आदिद्दामानंसवितर्व्यूंर्णुषेऽनूचीनाजींवितामानुंषेभ्यः २
अचिंत्तीयच्चंकृमादैव्येजनेंदीनैर्दक्षैःप्रभूंतीपूरुषत्वतां । देवेषुंचसवितर्मानुंषेषुच
त्वंनोअत्रंसुवतादनांगसः ३ नप्रमियेंसवितुर्दैव्यंस्यतद्यथाविश्वंभुवंनंधारयि-
ष्यतिं । यत्पृंथिव्यावरिमन्नास्वंङ्गुरिर्वर्ष्मंन्दिवःसुवतिंसत्यमंस्यतत् ४ इन्द्रंज्येष्ठा-
न्बृहद्भ्यःपर्वतेभ्यःक्षयाँएभ्यःसुवसिपस्त्यांवतः । यथांयथापतयंन्तोवियेमिरए-

वैवतंस्थुःसवितःसवायते ५ येतेत्रिरहन्त्सवितःसवासोदिवेदिवेसौभगमासु-
वन्ति । इन्द्रोद्यावापृथिवीसिन्धुरद्भिरादित्यैर्नोअदितिःशर्मयंसत् ६ ॥ ५ ॥

को वो दश वामदेवो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

५५ कोवस्त्रातावसवःकोवरूताद्यावाभूमीअदितेत्रासीथानः । सहीयसो
वरुणमित्रमर्तात्कोवोऽध्वरेवरिवोधातिदेवाः १ प्रयेधामानिपूर्व्याण्यर्चान्वियदु-
च्छान्वियोतारोअमूराः । विधातारोवितेदधुरजस्राऋतधीतयोरुरुचन्तदस्माः २
प्रपस्त्या३मदितिंसिन्धुमर्कैःस्वस्तिमीळेसख्यायदेवीम् । उभेयथानोअहनीनि-
पातउषासानक्ताकरतामदब्धे ३ व्यर्यमावरुणश्चेतिपन्थामिषस्पतिःसुवितंगातु-
मग्निः । इन्द्राविष्णूनृवदुषुस्तवानाशर्मनोयंतममवद्वरूथम् ४ आपर्वतस्यमरु-
तामवांसिदेवस्यत्रातुरव्रिभगस्य । पात्पतिर्जन्यादंहसोनोमित्रोमित्रियादुतनं

उरुष्येत् ५ ॥ ६ ॥ नूरोदसीअहिनाबुध्न्येनस्तुवीतदेवीअप्येभिरिष्टैः । समुद्रंन
संचरणेसनिष्यवोघर्मस्वरसोनद्यो३अपव्रन् ६ देवैर्नोदेव्यदितिर्निपातुदेवस्त्राता
त्रायतामप्रयुच्छन् । नहिमित्रस्यवरुणस्यधासिमर्हामसिप्रमियंसान्यग्नेः ७
अग्निरीशेवसव्यस्याग्निर्महःसौभगस्य । तान्यस्मभ्यंरासते ८ उषोमघोन्याव-
हसूनृतेवार्यापुरु । अस्मभ्यंवाजिनीवति ९ तत्सुनःसविताभगोवरुणोमित्रोअ-
र्यमा । इन्द्रोनोराधसागमत् १० ॥ ७ ॥

महीं सप्त वामदेवो द्यावापृथिव्यौ त्रिष्टुप् । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

५६ महीद्यावापृथिवीइहज्येष्ठेरुचाभवतांशुचयद्भिरर्कैः । यत्सींवरिष्ठेबृहती
विमिन्वन्रुवद्धोक्षापप्रथानेभिरेवैः १ देवीदेवेभिर्यजतेयजत्रैरमिनतीतस्थतुरुक्ष-
माणे । ऋतावरीअद्रुहादेवपुत्रेयज्ञस्यनेत्रीशुचयद्भिरर्कैः २ सइत्स्वपाभुवनेष्वा-

सयइमेद्यावांपृथिवीजजानं । उर्वीगंभीरेरजंसीसुमेकेंअवंशेधीरःशच्यासमैं-
रत् ३ नूरोदसीबृहद्भिर्नोवरूथैःपत्नीवद्भिरिषयंन्तीसजोषाः । उरूचीविश्वेयजते
निपांतंधियास्यांमरथ्यंःसदासाः ४ प्रवांमहिद्यवीअभ्युपंस्तुतिंभरामहे । शुची
उपप्रशंस्तये ५ पुनानेतन्वांमिथःस्वेनदक्षेणराजथः । ऊह्याथेसनादृतम् ६
महीमित्रस्यंसाधथस्तरंन्तीपिप्रंतीऋतम् । परियज्ञंनिषेदथुः ७ ॥ ८ ॥

क्षेत्रस्याष्टौ वामदेवः । आद्यानां तिसृणां क्षेत्रपतिः । चतुर्थ्याः शुनः । पञ्चम्यष्टम्ययोः शुनासीरौ । उपान्त्ययोः सीता । द्वितीयातृतीयाष्टम्यस्त्रिष्टुभः । पञ्चमी पुरउष्णिक् । शिष्टा अनुष्टुभः ।

५७ क्षेत्रंस्यपतिनावयंहितेनेवजयामसि । गामश्वंपोषयित्न्वासनोमृळाती-

दृशे १ क्षेत्रस्यपतेमधुमन्तमूर्मिंधेनुरिवपयोअस्मासुधुक्ष्व । मधुश्चुतंघृतमिव
सुपूतमृतस्यनःपतयोमृळयन्तु २ मधुमतीरोषधीर्द्यावआपोमधुमन्नोभवत्वन्तरि-
क्षम् । क्षेत्रस्यपतिर्मधुमान्नोअस्त्वरिष्यन्तोअन्वेनंचरेम ३ शुनंवाहाःशुनंनरः
शुनंकृषतुलाङ्गलम् । शुनंवरत्राबध्यन्तांशुनमष्ट्रामुदिङ्गय ४ शुनासीराविमां
वाचंजुषेथांयद्दिविचक्रथुःपयः । तेनेमामुपसिञ्चतम् ५ अर्वाचीसुभगेभवसीते
वन्दामहेत्वा । यथानःसुभगाससियथानःसुफलाससि ६ इन्द्रःसीतांनिगृह्णातुतां
पूषानुयच्छतु । सानःपयस्वतीदुहामुत्तरामुत्तरांसमाम् ७ शुनंनःफालाविकृष-
न्तुभूमिंशुनंकीनाशाअभियन्तुवाहैः । शुनंपर्जन्योमधुनापयोभिःशुनासीराशुन-
मस्मासुधत्तम् ८ ॥ १ ॥

समुद्रादेकादश वामदेवोऽग्निः सूर्यो वापो वा गावो वा घृतं वा त्रिष्टुप् ।
अन्त्या जगती ।

५८ समुद्रादूर्मिर्मधुमाँ उदारदुपांशुना सममृतत्वमानट् । घृतस्य नाम गुह्यं यद-
स्ति जिह्वा देवानाममृतस्य नाभिः १ वयं नाम प्र ब्रवामा घृतस्यास्मिन्यज्ञे धारयामा
नमोभिः । उप ब्रह्मा शृणवच्छस्यमानं चतुःशृङ्गोऽवमीद्गौर एतत् २ चत्वारि शृङ्गा
त्रयो अस्य पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो अस्य । त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो म-
र्त्याँ आ विवेश ३ त्रिधा हितं पणिभिर्गुह्यमानं गवि देवासो घृतमन्वविन्दन् । इन्द्र
एकं सूर्य एकं जजान वेनादेकं स्वधया निष्टतक्षुः ४ एता अर्षन्ति हृद्यात्समुद्राच्छतव्र-
जा रिपुणा नावचक्षे । घृतस्य धारा अभि चाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्य आ-
साम् ५ ॥ १० ॥ सम्यक्स्रवन्ति सरितो न धेना अन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः ।

एतेअर्षन्त्यूर्मयोघृतस्यमृगाइवक्षिपणोरीषमाणाः ६ सिन्धोरिवप्राध्वनेशूघना-
सोवातप्रमियःपतयन्तियह्वाः । घृतस्यधाराअरुषोनवाजीकाष्ठाभिन्दन्नूर्मिभिः
पिन्वमानः ७ अभिप्रवन्तसमनेवयोषाःकल्याण्यꣳःस्मयमानासोअग्निम् । घृत-
स्यधाराःसमिधोनसन्तताजुषाणोहर्यतिजातवेदाः ८ कन्याइववहतुमेतवाउ
अञ्ज्यञ्जानाअभिचाकशीमि । यत्रसोमःसूयतेयत्रयज्ञोघृतस्यधाराअभितत्प-
वन्ते ९ अभ्यर्षतसुष्टुतिंगव्यमाजिमस्मासुभद्राद्रविणानिधत्त । इमंयज्ञंनयतदे-
वतानोघृतस्यधारामधुमत्पवन्ते १० धामन्तेविश्वंभुवनमधिश्रितमन्तःसमुद्रे
हृद्यꣳन्तरायुषि । अपामनीकेसमिथेयआभृतस्तमश्याममधुमन्तंतऊर्मिम् ११
॥ ११ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थे मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

इति चतुर्थं मण्डलं समाप्तम् ॥ ४ ॥

अबोधि द्वादश बुधगविष्ठिरावात्रेयावग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् । यह्वाइव प्र वया-
मुज्जिहानाः प्र भानवः सिस्रते नाकमच्छ १ अबोधि होता यजथाय देवानूर्ध्वो अ-
ग्निः सुमनाः प्रातरस्थात् । समिद्धस्य रुशददर्शि पाजो महान्देवस्तमसो निर-
मोचि २ यदीं गणस्य रशनामजीगः शुचिरङ्क्ते शुचिभिर्गोभिरग्निः । आद्दक्षिणा
युज्यते वाजयन्त्युत्तानामूर्ध्वो अधयज्जुहूभिः ३ अग्निमच्छा देवयतां मनांसि चक्षूं-
षीव सूर्ये सं चरन्ति । यदीं सुवाते उषसा विरूपे श्वेतो वाजी जायते अग्रे अह्नाम् ४
जनिष्ट हि जेन्यो अग्रे अह्नां हितो हितेष्वरुषो वनेषु । दमेदमे सप्त रत्ना दधानो ऽग्निर्हो-
ता नि षसादा यजीयान् ५ अग्निर्होता न्यसीदद्यजीयानुपस्थे मातुः सुरभा उ लोके ।
युवा कविः पुरुनिष्ठ ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत मध्य इद्धः ६ ॥ १२ ॥ प्र णु त्यं विप्र-

मध्वरेषुंसाधुमग्निंहोतारमीळतेनमोभिः । आयस्ततानरोदसीऋतेननित्यंमृज-

न्तिवाजिनंघृतेनं ७ मार्जाल्योमृज्यतेस्वेदमूनाःकविप्रशस्तोअतिथिःशिवोनः।
सहस्रंशृङ्गोवृषभस्तदोजाविश्वाँअग्नेसहसाप्रास्यन्यान् ८ प्रसद्योअग्नेअत्येष्य-
न्यानाविर्यस्मैचारुतमोबभूथं । ईळेन्योवपुष्योविभावाप्रियोविशामतिथिर्मानु-
षीणाम् ९ तुभ्यंभरन्तिक्षितयोयविष्ठबलिमग्नेअन्तितओतदूरात् । आभन्दिष्ठस्य
सुमतिंचिकिद्धिबृहत्तेअग्नेमहिशर्मभद्रम् १० आद्यरथंभानुमोभानुमन्तमग्ने
तिष्ठंयजतेभिःसमन्तम्।विद्वान्पथीनामुर्वं१न्तरिक्षमेहदेवान्हविरद्यायवक्षि ११
अवोचामकवयेमेध्यायवचोवन्दारुवृषभायवृष्णे । गविष्ठिरोनमसास्तोममग्नौ
दिवीवरुक्ममुरुव्यञ्चमश्रेत् १२ ॥ १३ ॥

कुमारं द्वादश कुमार आत्रेयो वृशो वा जार उभौ वाग्निस्त्रिष्टुप् ।

द्वितीयानवम्योर्वृशः । अन्त्या शक्करी ।

२ कुमारंमातायुवतिःसमुब्धंगुहाबिभर्तिनददातिपित्रे । अनीकमस्यनमि-
नज्जनासःपुरःपश्यन्तिनिहितमरतौ १ कमेतंत्वंयुवतेकुमारंपेषीबिभर्षिमहिषी
जजान । पूर्वीर्हिगर्भःशरदोववर्धापश्यञ्जातंयदसूतमाता २ हिरण्यदन्तंशुचिं-
वर्णमारात्क्षेत्रादपश्यमायुधामिमानम् । ददानोअस्माअमृतंविपृक्वत्किंमामं-
निन्द्राःकृणवन्ननुक्थाः ३ क्षेत्रादपश्यंसनुतश्चरन्तंसुमद्यूथंनपुरुशोभमानम् । न
ताअगृभ्रन्नजनिष्टहिषःपलिक्नीरिद्युवतयोभवन्ति ४ केमेमर्यकंवियवन्तगोभिर्न
येषांगोपाअरणश्चिदास । यईंजगृभुरवतेसृजन्त्वाजातिपश्वउपनश्चिकित्वान् ५
वसांराजानंवसतिंजनानामरातयोनिदधुर्मर्त्येषु । ब्रह्माण्यत्रेरवतंसृजन्तुनिन्दि-

तारोनिन्द्यासोभवन्तु ६ ॥ १४ ॥ शुनःश्चिच्छेपंनिदितंसहस्राद्यूपादमुञ्चोअशं-
मिष्टहिषः । एवास्मदंग्नेविमुमुग्धिपाशान्होतश्चिकित्वइहतूनिषद्य ७ हृणीय-
मानोअपहिमदैयेःप्रमेदेवानांव्रतपाउवाच । इन्द्रोविद्वाँअनुहित्वाचचक्षतेनाहमं-
ग्नेअनुंशिष्टआगाम् ८ विज्योतिषाबृहताभात्यग्निराविर्विश्वानिकृणुतेमहित्वा ।
प्रादेवीर्मायाःसंहतेदुरेवाःशिशीतेशृङ्गेरक्षसेविनिक्षे ९ उतस्वानासोदिविषन्त्व
ग्नेस्तिग्मायुधारक्षसेहन्तवाउ । मदेचिदस्यप्ररुजन्तिभामानवरन्तेपरिबाधोअदे-
वीः १० एतंतेस्तोमंतुविजातविप्रोरथंनधीरःस्वपाअतक्षम् । यदीदग्नेप्रतित्वंदेव
हर्याःस्वर्वतीरपएनाजयेम ११ तुविग्रीवोवृषभोवावृधानोऽशत्र्वं१र्यःसमजाति
वेदः । इतीममग्निममृताअवोचन्बर्हिष्मतेमनवेशर्मयंसद्धविष्मतेमनवेशर्मयं-
सत् १२ ॥ १५ ॥

त्वमग्ने द्वादश वसुश्रुत आत्रेयोऽग्निस्त्रिष्टुप् । तृतीयाया मरुतो रुद्रो विष्णुः ।

३ त्वमग्नेवरुणोजायसेयत्त्वंमित्रोभवसियत्समिद्धः । त्वेविश्वेसहसस्पुत्रदे-
वास्त्वमिन्द्रोदाशुषेमर्त्याय १ त्वमर्यमाभवसियत्कनीनांनामस्वधावन्गुह्यंबि-
भर्षि । अञ्जन्तिमित्रंसुधितंनगोभिर्यद्दम्पतीसमनसाकृणोषि २ तवश्रियेमरुतो
मर्जयन्तरुद्रयत्तेजनिमचारुचित्रम् । पदंयद्विष्णोरुपमंनिधायितेनपासिगुह्यंनाम
गोनाम् ३ तवश्रियासुदृशोदेवदेवाःपुरूदधानाअमृतंसपन्त । होतारमग्निंमनु-
षोनिषेदुर्दशस्यन्तउशिजःशंसमायोः ४ नत्वद्धोतापूर्वोअग्नेयजीयान्नकाव्यैःपरो
अस्तिस्वधावः । विशश्चयस्याअतिथिर्भवासिसयज्ञेनवनवद्देवमर्तान् ५ वयमग्ने
वनुयामत्वोतावसूयवोहविषाबुध्यमानाः । वयंसमर्येविदथेष्वह्नांवयंरायासह-
सस्पुत्रमर्तान् ६ ॥ १६ ॥ योनआगोअभ्येनोभरात्यधीदघमघशंसेदधात ।

जहीचिकित्वोअभिशस्तिमेतामग्नेयोनोमर्चयतिद्वयेन ७ त्वामस्याव्युषिदेवपूर्वे
दूतंकृण्वानाअयजन्तहव्यैः। संस्थेयदग्नईयसेरयीणांदेवोमर्तैर्वसुभिरिध्यमानः ८
अवस्पृधिपितरंयोधिविद्वान्पुत्रोयस्तेसहसःसूनऊहे । कदाचिकित्वोअभिचक्षसे
नोऽग्नेकदाँऋतचिद्यातयासे ९ भूरिनामवन्दमानोदधातिपितावसोयदितज्जोष-
यासे । कुविद्देवस्यसहसाचकानःसुम्नमग्निर्वनतेवावृधानः १० त्वमङ्गजरितारं
यविष्ठविश्वान्यग्नेदुरितातिपर्षि । स्तेनाअदृश्रन्रिपवोजनासोऽज्ञातकेतावृजिना
अभूवन् ११ इमेयामासस्त्वद्रिगभूवन्वसवेवातदिदागोअवाचि । नाहायमग्निर-
भिशस्तयेनोनरीषतेवावृधानःपरादात् १२ ॥ १७ ॥

त्वामग्न एकादश वसुश्रुत आत्रेयोग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ त्वामग्नेवसुपतिंवसूनामभिप्रमन्देअध्वरेषुराजन् । त्वयावाजंवाजयन्तो

जये॑मा॒भिष्यां॑मपृत्सु॒तीर्मर्त्या॑नाम् १ ह॒व्य॒वाळ॒ग्निर॒जरः॑पि॒तानो॑वि॒भुर्वि॒भावा॑
सु॒दृशी॑कोअ॒स्मे । सु॒गा॒र्ह॒प॒त्याःस॒मिषो॑दिदीह्यस्म॒द्र्य१॒क्संमि॑मीहि॒श्रवां॑सि २
वि॒शांक॒विंवि॒श्पति॒ंमानु॑षीणा॒ंशुचिं॑पाव॒कंघृ॒तपृ॑ष्ठम॒ग्निम् । निहोता॑रंविश्व॒विदं॑द
धिध्वे॒सदे॒वेषु॒वन॑ते॒वार्या॑णि ३ जुष॑स्वाग्न॒इळ॑यास॒जोषा॒यत॑मानोर॒श्मिभि॒ःसूर्य॑
स्य । जुष॑स्वनःस॒मिधं॑जातवेद॒आचं॑दे॒वान्ह॑वि॒रद्या॑यवक्षि ४ जुष्टो॒दमू॑ना॒अति॑थि-
र्दु॒रो॒णइ॒मंनो॑य॒ज्ञमुप॑याहिवि॒द्वान् । विश्वा॑अग्नेअभि॒युजो॑वि॒हत्या॑शत्रूय॒तामाभ॑रा॒
भोज॑नानि ५ ॥ १८ ॥ व॒धेन॒दस्युं॒प्रहि॑चा॒तय॑स्व॒वयः॑कृण्वा॒नस्त॒न्वे॒३॒स्वायै॑ ।
पि॒पर्षि॒यत्स॑हसस्पुत्रदे॒वान्त्सो॑अग्नेपाहिनृतम॒वाजे॑अ॒स्मान् ६ व॒यंते॑अग्नउ॒क्थैर्वि॑-
धेमव॒यंह॒व्यैःपा॑वकभद्रशोचे । अ॒स्मेर॒यिंवि॒श्ववा॑रं॒समि॑न्वा॒स्मेविश्वा॑नि॒द्रवि॑णा-
निधे॑हि ७ अ॒स्माक॑मग्नेअध्व॒रंजु॑षस्व॒सह॑सःसूनोत्रिषधस्थह॒व्यम् । व॒यंदे॒वेषु॑सु॒-

कृतःस्यामशर्मणानस्त्रिवरूथेनपाहि ८ विश्वानिनोदुर्गहाजातवेदःसिन्धुंननावा-
दुरितातिपर्षि । अग्नेअत्रिवन्नमसागृणानो३ऽस्माकंबोध्यविताृतनूनाम् ९
यस्त्वाहृदाकीरिणामन्यमानोऽमर्त्यंमर्त्योजोहवीमि । जातवेदोयशोअस्मासुधे-
हिप्रजाभिरग्नेअमृतत्वमश्याम् १० यस्मैत्वंसुकृतेजातवेदउलोकमग्नेकृणवः
स्योनम् । अश्विनंसपुत्रिणंवीरवन्तंगोमन्तंरयिंनशतेस्वस्ति ११ ॥ १९ ॥

सुसमिद्धायैकादश वसुश्रुत आत्रेय आप्रं गायत्री ।

५ सुसमिद्धायशोचिषेघृतंतीव्रंजुहोतन । अग्नयेजातवेदसे १ नराशंसः
सुषूदतीमंयज्ञमदाभ्यः । कविर्हिमधुहस्त्यः २ ईळितोअग्नआवहेन्द्रंचित्रमिह
प्रियम् । सुखैरथेभिरूतये ३ ऊर्णम्रदाविप्रथस्वाभ्य१र्काअनूषत । भवानःशुभ्र

सातये ४ देवीर्द्वारोविश्रयध्वंसुप्रायणानऊतये । प्रप्रंयज्ञंपृंणीतन ५ ॥ २० ॥
सुप्रतीकेवयोवृधायह्वीऋतस्यमातरा । दोषामुषासमीमहे ६ वातस्यपत्मन्नी-
ळितादैव्याहोतारामनुषः । इमंनोयज्ञमागतम् ७ इळासरस्वतीमहीतिस्रोदेवी-
र्मयोभुवः । बर्हिःसीदन्त्वस्रिधः ८ शिवस्त्वष्टरिहागहिविभुःपोषउतत्मना । यज्ञे-
यज्ञेनउदव ९ यत्रवेत्थवनस्पतेदेवानांगुह्यानामानि । तत्रहव्यानिगामय १०
स्वाहाग्नयेवरुणायस्वाहेन्द्रायमरुद्भ्यः । स्वाहादेवेभ्योहविः ११ ॥ २१ ॥

अग्निं तं दश वसुश्रुत आत्रेयोग्निः पङ्क्तिः ।

६ अग्निंतंमन्येयोवसुरस्तंयंयन्तिधेनवः । अस्तमर्वन्तआशवोऽस्तंनित्यासो
वाजिनइषंस्तोतृभ्यआभर १ सोअग्निर्योवसुर्गृणेसंयमायन्तिधेनवः । समर्वन्तो

रघुद्रुवः संसुजातासः सूरयइषंस्तोतृभ्यआभर २ अग्निर्हिवाजिनंविशेददातिवि-
श्वचर्षणिः । अग्नीरायेस्वाभुवंसप्रीतोयातिवार्यमिषंस्तोतृभ्यआभर ३ आतेअग्न
इधीमहिद्युमन्तंदेवाजरम् । यद्धस्यातेपनीयसीसमिद्दीदयतिद्यवीषंस्तोतृभ्यआ
भर ४ आतेअग्नऋचाहविःशुक्रस्यशोचिषस्पते । सुश्चन्द्रदस्मविश्पतेहव्यवाट्
तुभ्यंहूयतइषंस्तोतृभ्यआभर ५ ॥ २२ ॥ प्रोत्येअग्नयोऽग्निषुविश्वंपुष्यन्तिवा-
र्यम् । तेहिन्विरेतइन्विरेतइषण्यन्त्यानुषगिषंस्तोतृभ्यआभर ६ तवत्येअग्ने
अर्चयोमहिव्राधन्तवाजिनः । येपत्वभिःशफानांव्रजाभुरन्तगोनामिषंस्तोतृभ्य
आभर ७ नवानोअग्नआभरस्तोतृभ्यःसुक्षितीरिषः । तेस्यामयआनृचुस्त्वादू-
तासोदमेदमइषंस्तोतृभ्यआभर ८ उभेसुश्चन्द्रसर्पिषोदर्वीश्रीणीषआसनि । उ-

तोनउत्पुपूर्याउक्थेषुशवसस्पतइषंस्तोतृभ्यआभर ९ एवाँअग्निमजुर्यमुर्गीर्भिर्य-
ज्ञेभिरानुषक् । दधदस्मेसुवीर्यमुतत्यदाश्वश्व्यमिषंस्तोतृभ्यआभर १०॥२३॥

सखायो दशैष आत्रेयोऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

७ सखायःसंवःसम्यञ्चमिषंस्तोमंचाग्नये । वर्षिष्ठायक्षितीनामूर्जोनप्त्रेसह-
स्वते १ कुत्राचिद्यस्यसमृतौरण्वानरोनृषदने । अर्हन्तश्चिद्यमिन्धतेसंजनयन्ति
जन्तवः २ संयदिषोवनामहेसंहव्यामानुषाणाम् । उतद्युम्नस्यशवसऋतस्य
रश्मिमाददे ३ सःस्माकृणोतिकेतुमानक्तंचिद्दूरआसते । पावकोयद्वनस्पतीन्प्रस्मा
मिनात्यजरः ४ अवस्मयस्यवेषणेस्वेदंपथिषुजुह्वति । अभीमहस्वजेन्यंभूमापृष्ठे-
वरुरुहुः ५॥२४॥यंमर्त्यःपुरुस्पृहंविदद्विश्वस्यधायसे । प्रस्वादनंपितूनामस्ततातिं

चिदायवे ६ सहिष्माधन्वाक्षितंदातानदात्यापशुः। हिरिश्मश्रुःशुचिदन्नृभुरनि-
भृष्टतविषिः ७ शुचिःष्मयस्मांअत्रिवत्प्रस्वधितीवरीयते । सुषूर्सूतमाताक्राणायदानशेभगम् ८ आयस्तेसर्पिरासुतेऽग्नेशमस्तिधायसे । ऐषुद्युम्नमुतश्रव
आचित्तंमर्त्येषुधाः ९ इतिचिन्मन्युमध्रिजस्त्वादातमापशुंददे । आदग्नेअपृण-
तोऽत्रिःसासह्याद्दस्यूनिषःसासह्यान्नॄन् १० ॥ २५ ॥

त्वामग्ने सप्तेष आत्रेयोग्निर्जगती ।

८ त्वामग्नऋतायवःसमीधिरेप्रत्नंप्रत्नासऊतयेसहस्कृत । पुरुश्चन्द्रंयजतंविश्व-
धायसंदमूनसंगृहपतिंवरेण्यम् १ त्वामग्नेअतिथिंपूर्व्यंविशःशोचिष्केशंगृहपतिं
निषेदिरे । बृहत्केतुंपुरुरूपंधनस्पृतंसुशर्माणंस्ववसंजरद्विषम् २ त्वामग्नेमानुषी-

री॒ळते॒विशो॑होत्रा॒विदं॑विवि॑चिं॑रत्न॒धात॑मम् । गुहा॒सन्तं॑सुभग॒वि॒श्वद॑र्शतंतुवि॒ष्व॒-
णसं॑सु॒यजं॑घृत॒श्रिय॑म् ३ त्वाम॑ग्नेधर्ण॒सिं॑वि॒श्वधा॑व॒यंगी॒र्भिर्गृ॒णन्तो॒नम॒सोप॑सेदिम ।
सनो॑जुषस्वसमिधा॒नोअ॑ङ्गिरोदे॒वोमर्त॑स्यय॒शसा॑सुदी॒तिभि॑ः ४ त्वम॑ग्नेपुरु॒रूपो॑
वि॒शेवि॑शे॒वयो॑दधासिप्र॒त्नथा॑पुरुष्टुत । पुरू॒ण्यन्ना॒सह॑सा॒विरा॑जसि॒त्विषि॒ः सातेति॑-
त्विषा॒णस्य॒नाधृषे॑ ५ त्वाम॑ग्नेसमिधा॒नंय॑विष्ठ्यदे॒वादू॒तंच॑क्रिरेहव्य॒वाह॑नम् ।
उ॒रु॒ज्रयं॑संघृ॒तयो॑नि॒माहु॑तंत्वे॒षंचक्षु॑र्दधिरेचोद॒यन्म॑ति ६ त्वाम॑ग्नेप्र॒दिव॒आहु॑तंघृ॒तैः
सुं॑म्ना॒यवः॑सुष॒मिधा॒सम॑धिरे । सवा॑वृधा॒नओष॑धीभिरुक्षि॒तो॒३॒॑ऽभिज्रयां॑सि॒पार्थि॑-
वा॒विति॑ष्ठसे ७ ॥ २६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥
इति तृतीयाष्टकः समाप्तः ॥ ३ ॥

त्वामग्नेगयोन्त्यापञ्चम्यौपङ्क्ती अग्न ओजिष्ठमन्त्याचतुर्थ्यौचजनस्यषट्सुतंभरोआगतंभाग्नयेर्चन्तोगाय-
त्रंत्वमग्निस्तोमेनप्रवेधसेपश्चाङ्गिरसोधरुणोबृहत्पूरुः पङ्क्त्यन्तंद्व्यायज्ञैः प्रातर्मृक्तवाहाद्वितोभ्यवस्थावत्रिर्गाय-
त्र्यावनुष्टुभौविराड्रूपायमग्नेचतुष्कंप्रयस्वन्तः पङ्क्त्यन्तंहमनुष्वत्ससः प्रविश्वसामन्विश्वसामाग्नेद्युम्नोविश्व-
चर्षणिरग्नेत्वंगौपायनालौपायनावाबन्धुःसुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्चैकर्चाद्वैपदमच्छावोनवत्रसूयत्रआ-
नुष्टुभमग्नेगायत्रमन्त्यावैश्वदेव्यनस्वंतापट्त्रैवृष्णपौरुकुत्स्यौद्वौऽश्यरुणत्रसदस्यूराजानौभारतश्चाश्वमेधो-
न्त्यास्तिस्रोनुष्टुभोनात्मात्मनेदद्यादितिसर्वास्वत्रिंकेचिदन्त्यैन्द्राग्नी समिद्धोविश्ववारात्रेयी त्रिष्टुब्जगती-
त्रिष्टुबनुष्टुब्गायत्र्यौऽश्यर्यमापश्चोनागौरिवीतिःशाक्त्यऐन्द्रमुशनायदौशनसोवापादःकस्यबभ्रुर्ऋणंचयो-
प्यत्रराजास्तुतइन्द्रोरथायसप्तोनावस्युरुग्रमितिकौत्स्यौशनसौवापादौपरैन्द्राकौत्स्यदर्दर्द्वादशगातुः ।

त्वामग्ने सप्त गय आत्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्यापञ्चम्यौपङ्क्ती ।

१ ॐम् त्वामग्नेहविष्मन्तोदेवंमर्तांसईळते । मन्येत्वाजातवेदसंसहव्याव-
क्ष्यानुषक् १ अग्निर्होतादास्वतःक्षयस्यवृक्तबर्हिषः । संयज्ञासश्चरन्तियंसंवाजा- ॥१८९॥

सः श्रवस्यवः २ उतस्मयंशिशुंयथानवंजनिष्टारणी । धर्तारंमानुषीणांविशा-
मग्निंस्वध्वरम् ३ उतस्मदुर्गृभीयसेपुत्रोनह्वार्याणाम् । पुरूयोदग्धासिवनाग्नेप-
शुर्नयवसे ४ अधस्मयस्यार्चयःसम्यक्संयन्तिधूमिनः । यदीमहत्रितोदिव्युप
ध्मातेवधमतिशिशीतेध्मातरीयथा ५ तवाहमग्नऊतिभिर्मित्रस्यचप्रशस्तिभिः ।
द्वेषोयुतोनदुरितातुर्याममर्त्यानाम् ६ तंनोअग्नेअभीनरोरयिंसहस्वआभर । स
क्षेपयत्सपोषयद्भुवद्वाजस्यसातयउतैधिपृत्सुनोवृधे ७ ॥ १ ॥

अग्न ओजिष्ठं सप्त गय आत्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्याचतुर्थ्यौ पङ्क्ती ।

१० अग्नओजिष्ठमाभरद्युम्नमस्मभ्यमध्रिगो । प्रनोरायापरीणसारत्सिवाजा-
यपन्थाम् १ त्वंनोअग्नेअद्भुतक्रत्वादक्षस्यमंहना । त्वेअसुर्यं१मारुहत्क्राणामि-
त्रोनयज्ञियः २ त्वंनोअग्नएषांगयंपुष्टिंचवर्धय । येस्तोमेभिःप्रसूरयोनरोमघा-

न्यान्नशुः ३ येअग्नेचन्द्रतेगिरःशुम्भन्त्यश्वराधसः । शुष्मेभिःशुष्मिणोनरोदिव-
॥१९०॥ श्चिद्येषांबृहत्सुकीर्तिर्बोधतित्मना ४ तवत्येअग्नेअर्चयोभ्राजन्तोयन्तिधृष्णुया ।
परिज्मानोनविद्युतःस्वानोरथोनवाजयुः ५ नूनोअग्नऊतयेसबाधसश्चरातये ।
अस्माकासश्चसूरयोविश्वाआशास्तरीषणि ६ त्वंनोअग्नेअङ्गिरःस्तुतःस्तवानआ
भर । होतर्विभ्वासहंरयिंस्तोतृभ्यःस्तवसेचनउतैधिपृत्सुनोवृधे ७ ॥ २ ॥

जनस्य षट् सुतंभर आत्रेयोऽग्निर्जगती ।

११ जनस्यगोपाअजनिष्टजागृविरग्निःसुदक्षःसुवितायनव्यसे । घृतप्रतीको
बृहतादिविस्पृशाद्युमद्विभातिभरतेभ्यःशुचिः १ यज्ञस्यकेतुंप्रथमंपुरोहितमग्निं
नरस्त्रिषधस्थेसमीधिरे । इन्द्रेणदेवैःसरथंसबर्हिषिसीदन्निहोतायजथायसुक्रतुः २
असंमृष्टोजायसेमात्रोःशुचिर्मन्द्रःकविरुदतिष्ठोविवस्वतः । घृतेनत्वावर्धयन्नग्न ॥१९०॥

आहुतधूमस्तेकेतुरभवद्दिविश्रितः ३ अग्निर्नोयज्ञमुपवेतुसाधुयाग्निंनरोविभरन्ते
गृहेगृहे । अग्निर्दूतोअभवद्धव्यवाहनोऽग्निंवृणानावृणतेकविक्रतुम् ४ तुभ्येदमग्ने
मधुमत्तमंवचस्तुभ्यंमनीषाइयमस्तुशंहृदे । त्वांगिरःसिन्धुमिवावनीर्महीरापृ-
णन्तिशवसावर्धयन्तिच ५ त्वामग्नेअङ्गिरसोगुहाहितमन्वविन्दञ्छिश्रियाणंवने-
वने । सजायसेमथ्यमानःसहोमहत्त्वामाहुःसहसस्पुत्रमङ्गिरः ६ ॥ ३ ॥

प्राग्नये षट् सुतंभर आत्रेयोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ प्राग्नयेबृहतेयज्ञियायऋतस्यवृष्णेअसुरायमन्म । घृतंनयज्ञआस्ये३सु-
पूतंगिरंभरेवृषभायप्रतीचीम् १ ऋतंचिकित्वऋतमिच्चिकिद्ध्यृतस्यधाराअनुतृन्धि
पूर्वीः । नाहंयातुंसहसानद्वयेनऋतंसपाम्यरुषस्यवृष्णः २ कयानोअग्नऋतय-
न्नृतेनभुवोनवेदाउचथस्यनव्यः । वेदामेदेवऋतुपाऋतूनांनाहंपतिंसनितुरस्य

राय॑: ३ कत्ते॑अग्ने॒रि॒पवे॑बन्ध॑नास॒:केपा॒यव॑:सनिषन्तद्यु॒मन्त॑: । केधा॒सिम॑ग्ने॒अनृ॑-
तस्यपान्ति॒कआस॑तो॒वच॑स:सन्तिगो॒पाः ४ सखा॑यस्ते॒विषु॑णाअग्नए॒तेशि॒वास॒:
सन्तो॒अशि॑वाअभूवन् । अधू॑र्षतस्व॒यमे॒तेवचो॑भिर्ऋजूय॒तेवृ॑जि॒नानि॑ब्रुवन्त॑: ५
यस्ते॑अग्ने॒नम॑सायज्ञमीट्ट॑ऋ॒तंसपा॑त्यरु॒षस्य॒वृष्ण॑: । तस्य॒क्षय॑:पृथुरासा॒धुरे॑तुप्र॒स-
स्रा॑णस्य॒नहु॑षस्य॒शेष॑: ६ ॥ ४ ॥

अर्चन्तः षट् सुतंभर आत्रेयोऽग्निर्गायत्री ।

१३ अर्च॑न्तस्त्वाहवाम॒हेऽर्च॑न्त॒:समि॑धीमहि । अग्ने॒अर्च॑न्तऊ॒तये॑ १ अ॒ग्नेः
स्तोम॑म्मनामहेसि॒ध्रम॒द्यदि॑वि॒स्पृश॑: । दे॒वस्य॑द्रविण॒स्यव॑: २ अ॒ग्निर्जु॑षतनो॒गिरो॒
होता॒योमानु॑षे॒ष्वा । सय॑क्ष॒द्दैव्यं॒जन॑म् ३ त्वम॑ग्नेसप्र॒था॑असि॒जुष्टो॒होता॒वरे॑ण्यः ।

त्वयायज्ञंवितन्वते ४ त्वामग्नेवाजसातमंविप्रावर्धन्तिसुष्टुतम् । सनोरास्वसुवी-
र्यम् ५ अग्नेनेमिरराँइवदेवांस्त्वंपरिभूरसि । आराधश्चित्रमृंजसे ६ ॥ ५ ॥

अग्निं स्तोमेन षड् सुतंभर आत्रेयोग्निर्गायत्री ।

१४ अग्निंस्तोमेनबोधयसमिधानोअमर्त्यम् । हव्यादेवेषुनोदधत् १ तम-
ध्वरेष्वीळतेदेवंमर्ताअमर्त्यम् । यजिष्ठंमानुषेजने २ तंहिशश्वन्तईळतेस्रुचादेवं
घृतश्चुता । अग्निंहव्यायवोळ्हवे ३ अग्निर्जातोअरोचतघ्नन्दस्यूञ्ज्योतिषातमः ।
अविन्दद्गाअपःस्वः ४ अग्निमीळेन्यंकविंघृतपृष्ठंसपर्यत । वेतुमेशृणवद्धवम् ५
अग्निंघृतेनवावृधुःस्तोमेभिर्विश्वचर्षणिम् । स्वाधीभिर्वचस्युभिः ६ ॥ ६ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां पञ्चमे मण्डले प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

प्र वेधसे पञ्च धरुण आङ्गिरसोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१५ प्रवेधसेकवयेवेद्यायगिरंभरेयशसेपूर्व्याय । घृतप्रसत्तोअसुरःसुशेवोरायो
धर्ताधरुणोवस्वोअग्निः १ ऋतेनऋतंधरुणंधारयन्तयज्ञस्यशाकेपरमेव्योमन् ।
दिवोधर्मन्धरुणेसेदुषोनॄञ्जातैरजाताँअभियेनंनक्षुः २ अंहोयुवस्तन्वस्तन्वतेवि
वयोमहद्दुष्टरंपूर्व्याय । ससंवतोनवजातस्तुतुर्यात्सिंहंनक्रुद्धमभितःपरिष्ठुः ३
मातेवयद्भरसेपप्रथानोजनंजनंधायसेचक्षसेच । वयोवयोजरसेयद्दधानःपरित्म-
नाविषुरूपोजिगासि ४ वाजोनुतेशवसस्पात्वन्तमुरुंदोघंधरुणंदेवरायः । पदंन
तायुर्गुहादधानोमहोरायेचितयन्नत्रिमस्पः ५ ॥ ७ ॥

बृहत्पञ्च पूरुरात्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

१६ बृहद्वयोहिभानवेऽर्चादेवायाग्नये । यंमित्रंनप्रशस्तिभिर्मर्तासोदधिरेपुरः १

सहिद्युभिर्जनानांहोतादक्षस्यबाह्वोः । विहव्यमग्निरानुषग्भगोनवारमृण्वति २ अ
स्यस्तोमेमघोनःसख्येवृद्धशोचिषः । विश्वायस्मिन्तुविष्वणिसमर्येशुष्ममाद-
धुः ३ अधाह्यग्नएषांसुवीर्यस्यमंहना । तमिद्यह्वंनरोदसीपरिश्रवोबभूवतुः ४
नूनएहिवार्यमग्नेगृणानआभर । येवयंयेचसूरयःस्वस्तिधामहेसचोतैधिपृत्सुनो
वृधे ५ ॥ ८ ॥

आ यज्ञैः पञ्च पूरुरात्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

१७ आयज्ञैर्देवमर्त्यइत्थातव्यांसमूतये । अग्निंकृतेस्वध्वरेपूरुरीळीतावसे १
अस्याहिस्वयशस्तरआसाविधर्मन्मन्यसे । तंनाकंचित्रशोचिषंमन्द्रंपरोमनीष-
यां २ अस्यवासाउअर्चिषायआयुक्ततुजागिरा । दिवोनयस्यरेतसाबृहच्छोचं-
न्त्यर्चयः ३ अस्यक्रत्वाविचेतसोदस्मस्यवसुरथआ । अधाविश्वासुहव्योऽग्निर्विक्षु

प्रशंस्यते ४ नूनमिद्धिवार्यमासासंचन्तसूरयः । ऊर्जोनपादभिष्टयेपाहिशग्धि
स्वस्तयंउतैधिपृत्सुनोवृधे ५ ॥ १ ॥

प्रातः पञ्च द्वितो मृक्तवाहा आत्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

१८ प्रातरग्निःपुरुप्रियोविशःस्तवेतातिथिः । विश्वानियोअमर्त्योहव्यामर्तेषु
रण्यति १ द्विताययमृक्तवाहसेस्वस्यदक्षस्यमंहना । इन्दुंसधत्तआनुषक्स्तोताचित्ते
अमर्त्य २ तंवोदीर्घायुशोचिषंगिराहुवेमघोनाम् । अरिष्टोयेषांरथोव्यश्वदावन्नी-
यते ३ चित्रावायेषुदीधितिरासन्नुक्थापान्तिये । स्तीर्णंबर्हिःस्वर्णरेश्रवांसिदधिरे
परि ४ येमेपञ्चाशतंददुरश्वानांसधस्तुति । द्युमदग्नेमहिश्रवोबृहत्कृधिमघोनां
नृवदमृतनृणाम् ५ ॥ १० ॥

अभ्यवस्थाः पञ्च बभ्रिरात्रेयोऽग्निः । आद्ये गायत्र्यौ । उपान्त्ये अनुष्टुभौ । अन्त्या विराड्रूपा ।

१९ अभ्यवस्थाःप्रजायन्तेप्रवव्रेर्वव्रिश्चिकेत । उपस्थेमातुर्विचष्टे १ जुहुरेवि-
चितयन्तोऽनिमिषंनृम्णंपान्ति । आदृह्ळांपुरंविविशुः २ आश्वैत्रेयस्यजन्तवो
द्युमद्वर्धन्तकृष्टयः । निष्कग्रीवोबृहदुक्थएनामध्वानवाजयुः ३ प्रियंदुग्धंनकाम्य-
मजामिजाम्योःसचा । घर्मोनवाजजठरोऽदब्धःशश्वतोदभः ४ क्रीळन्नोरश्मआ
भुवःसंभस्मनावायुनावेविदानः । ताअस्यसन्धृषजोनतिग्माःसुसंशितावक्ष्यो
वक्षणेस्थाः ५ ॥ ११ ॥

यमग्ने चतुष्कं प्रयस्वन्तोऽत्रयोऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२० यमग्नेवाजसातमत्वंचिन्मन्यसेरयिम् । तंनोगीर्भिःश्रवाय्यंदेवत्रापनया
युजम् १ येअग्नेनेरयन्तितेवृद्धाउग्रस्यशवसः । अपद्वेषोअपह्वरोऽन्यव्रतस्यसश्चि-

रे २ होतारंत्वावृणीमहेऽग्नेदक्षंस्यसाधनम् । यज्ञेषुंपूर्व्यंगिराप्रयंस्वन्तोहवामहे ३
इत्थायथातऊतयेसहंसावन्दिवेदिंवे । रायऋतायंसुक्रतोगोभिंःष्यामसधमादोंवी-
रैःस्यामसधमादंः ४ ॥ १२ ॥

मनुष्वच्चतुष्कं सप्तात्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२१ मनुष्वत्त्वानिधींमहिमनुष्वत्समिंधीमहि । अग्नेमनुष्वदंङ्गिरोदेवान्देंव-
यतेयंज १ त्वंहिमानुंषेजनेऽग्नेसुप्रींतइध्यसें । स्रुचंस्त्वायन्त्यानुषक्सुजांतस-
र्पिरासुते २ त्वांविश्वेंसजोषंसोदेवासोंदूतमंक्रत । सपर्यन्तंस्त्वाकवेयज्ञेषुंदेवमीं-
ळते ३ देवंवोंदेयज्ययाग्निमींळीतमर्त्यंः । समिंद्धःशुक्रदीदिह्यृतस्ययोनिमासं-
दःससस्ययोनिमासंदः ४ ॥ १३ ॥

प्रविश्वसामञ्चतुष्कं विश्वासामात्रेयोऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२२ प्रविश्वसामन्नत्रिवदर्चापावकशोचिषे । योअध्वरेष्वीड्योहोतामन्द्रतं-
मोविशि १ न्य१ग्निंजातवेदसंदधातादेवमृत्विजम् । प्रयज्ञएत्वानुषगद्यादेव-
व्यचस्तमः २ चिकित्विन्मनसंत्वादेवंमर्तासऊतये । वरेण्यस्यतेऽवसइयानासो
अमन्महि ३ अग्नेचिकिद्ध्य१स्यनइदंवचःसहस्य । तंत्वासुशिप्रदम्पतेस्तोमैर्व-
र्धन्त्यत्रयोगीर्भिःशुम्भन्त्यत्रयः ४ ॥ १४ ॥

अग्ने द्युम्नो विश्वचर्षणिरग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२३ अग्नेसहन्तमाभरद्युम्नस्यप्रासहारयिम् । विश्वायश्चर्षणीरभ्या३सावा-
जेषुसासहत् १ तमग्नेपृतनाषहंरयिंसहस्वआभर । त्वंहिसत्योअद्भुतोदातावा-
जस्यगोमतः २ विश्वेहित्वासजोषसोजनासोवृक्तबर्हिषः । होतारंसद्मसुप्रियंव्य-

न्तिवार्यापुरु ३ सहिष्मांविश्वचर्षणिरभिमातिसहोदधे । अग्नएषुक्षयेष्वारेवन्नः शुक्रदीदिहिद्युमत्पावकदीदिहि ४ ॥ १५ ॥

अग्ने त्वं चतुष्कं क्रमेण बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च गौपायना लौपायना वाग्निर्द्विपदा विराट् ।

२४ अग्नेत्वंनोअन्तमउतत्राताशिवोभवावरूथ्यः १ वसुरग्निर्वसुश्रवाअच्छानक्षिद्युमत्तमंरयिंदाः २ सनोबोधिश्रुधीहवमुरुष्याणोअघायतःसमस्मात् ३ तंत्वाशोचिष्ठदीदिवःसुम्नायनूनमीमहेसखिभ्यः ४ ॥ १६ ॥

अच्छा वो नव वसूयव आत्रेया अग्निरनुष्टुप् ।

२५ अच्छावोअग्निमवसेदेवंगासिसनोवसुः । रासत्पुत्रऋषूणामृतावापर्षतिद्विषः १ सहिसत्योयंपूर्वेचिद्देवासश्चिद्यमीधिरे । होतारंमन्द्रजिह्वमित्सुदीति-

भिर्विभावसुम् २ सनोधीतीवरिष्ठयाश्रेष्ठयाचसुमत्या । अग्नेरायोदिदीहिनः
सुवृक्तिभिर्वरेण्य ३ अग्निर्देवेषुराजत्यग्निर्मर्तेष्वाविशन् । अग्निर्नोहव्यवाहं-
नोऽग्निंधीभिःसंपर्यत ४ अग्निस्तुविश्रवस्तमंतुविब्रह्माणमुत्तमम् । अतूर्तंश्राव-
यत्पतिंपुत्रंददातिदाशुषे ५ ॥ १७ ॥ अग्निर्ददातिसत्पतिंसासाहयोयुधानृभिः ।
अग्निरत्यंरघुष्यदंजेतारमपराजितम् ६ यद्वाहिष्ठंतदग्नयेबृहदर्चविभावसो ।
महिषीवत्वद्रयिस्त्वद्वाजाउदीरते ७ तवद्युमन्तोअर्चयोग्रावेवोच्यतेबृहत् । उतो
तेतन्यतुर्यथास्वानोअर्तत्मनादिवः ८ एवाँअग्निंवसूयवःसहसानंववन्दिम । स
नोविश्वाअतिद्विषःपर्षन्नावेवसुक्रतुः ९ ॥ १८ ॥

अग्ने नव वसूयव आत्रेया अग्निर्गायत्री । अन्त्याया विश्वे देवाः ।

२६ अग्नेपावकरोचिषामन्द्रयादेवजिह्वया । आदेवान्वक्षियक्षिच १ तंत्वा-

घृतस्नवीमहेचित्रंभानोस्वर्दृशंम् । देवाँआवीतयेंवह २ वीतिहोत्रंत्वाकवेद्युमन्तं
समिंधीमहि । अग्नेंबृहन्तंमध्वरे ३ अग्नेविश्वेंभिरागंहिदेवेभिंर्हव्यदांतये ।
होतांरंत्वावृणीमहे ४ यजंमानायसुन्वतआग्नेंसुवीर्यंवह । देवैरासंत्सिबर्हिषिं
५ ॥ १९ ॥ समिधानःसंहस्रजिदग्नेधर्माणिपुष्यसि । देवानांदूतउक्थ्यंः ६
न्यं१ग्निंजातवेंदसंहोत्रवाहंयविंष्ठयम् । दधांतादेवमृत्विजंम् ७ प्रयज्ञएंत्वानुष-
ग्द्यादेवव्यंचस्तमः । स्तृणीतबर्हिरासदें ८ एदंमरुतोंअश्विनांमित्रःसींदन्तुवरुं-
णः । देवासःसर्वंयाविशा ९ ॥ २० ॥

अनस्वन्ता षट् त्र्यरुणस्त्रैवृष्णस्त्रसदस्युश्च पौरुकुत्स्योश्वमेधश्च भारतोत्रिर्वाग्निः । अन्त्याया इन्द्राग्नी । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः । अन्त्यास्तिस्रोनुष्टुभः ।

२७ अनंस्वन्तासत्पंतिर्मामहेमेगावाचेतिंष्ठोअसुंरोमघोनंः । त्रैवृष्णोअंग्ने

दशभिःसहस्रैर्वैश्वानरत्र्यरुणश्चिकेत १ योमेशताचविंशतिंचगोनांहरीचयुक्ता
सुधुराददाति । वैश्वानरसुष्टुतोवावृधानोऽग्नेयच्छत्र्यरुणायशर्म २ एवातेअग्ने
सुमतिंचकानोनविष्ठायनवमंत्रसदस्युः । योमेगिरस्तुविजातस्यपूर्वीर्युक्तेनाभि
त्र्यरुणोगृणाति ३ योमइतिप्रवोचत्यश्वमेधायसूरये । दद्दृचासनिंयतेददन्मे-
धामृतायते ४ यस्यमापरुषाःशतमुद्धर्षयन्त्युक्षणः । अश्वमेधस्यदानाःसोमा
इवत्र्याशिरः ५ इन्द्राग्नीशतदाव्न्यश्वमेधेसुवीर्यम् । क्षत्रंधारयतंबृहद्दिविसूर्य-
मिवाजरम् ६ ॥ २१ ॥

समिद्धः षड्विश्ववारात्रेय्यग्निः । आद्यातृतीये त्रिष्टुभौ । द्वितीया जगती ।
चतुर्थ्यनुष्टुप् । अन्त्ये गायत्र्यौ ।

२८ समिद्धोअग्निर्दिविशोचिरश्रेत्प्रत्यङ्ङुषसमुर्वियाविभाति । एतिप्राची

विश्ववारानमोभिर्देवाँईळानाहविषाघृताची १ समिध्यमानोअमृतस्यराजसि
हविष्कृण्वन्तंसचसेस्वस्तये । विश्वंसधत्तेद्रविणंयमिन्वस्यातिथ्यमग्नेनिचधत्त
इत्पुरः २ अग्नेशर्धमहतेसौभगायतवद्युम्नान्युत्तमानिसन्तु । संजास्पत्यंसुयममा
कृणुष्वशत्रूयतामभितिष्ठामहांसि ३ समिद्धस्यप्रमहसोऽग्नेवन्देतवश्रियम् । वृ-
षभोद्युम्नवाँअसिसमध्वरेष्विध्यसे ४ समिद्धोअग्नआहुतदेवान्यक्षिस्वध्वर । त्वंहि-
हव्यवाळसि ५ आजुहोतादुवस्यताग्निंप्रयत्यध्वरे । वृणीध्वंहव्यवाहनम् ६ ॥२२॥

त्र्यर्यमा पञ्चदश गौरिवीतिः शाक्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । नवम्या द्वितीयार्धस्योशना वा ।

२९ त्र्यर्यमामनुषोदेवतातात्रीरोचनादिव्याधारयन्त । अर्चन्तित्वामरुतःपू-
तदक्षास्त्वमेषामृषिरिन्द्रासिधीरः १ अनुयदीम्मरुतोमन्दसानमार्चन्निन्द्रंपपिवांसं
सुतस्य । आदत्तवज्रमभियदहिंहन्नपोयह्वीरसृजत्सर्तवाउ २ उतब्रह्माणोमरुतो

मेअ॒स्येन्द्रः॒सोम॑स्य॒सुषु॑तस्य॒पेयाः । तद्धिह॒व्यंमनु॑षे॒गाअवि॑न्द॒दह॑न्न॒हिंप॑पि॒वाँइन्द्रो॑
अस्य ३ आद्रोद॑सीवि॒तरं॑विष्क॑भायत्सं॑विव्या॒नश्चि॑द्भि॒यसे॑मृ॒गंक॑ः । जिग॑र्ति॒मि-
न्द्रो॑अप॒जर्गु॑राण॒ःप्रति॑श्व॒सन्त॒मव॑दान॒वंह॑न् ४ अध॒क्रत्वा॑मघव॒न्तुभ्यं॑दे॒वाअनु॒विश्वे॑
अददुः॑सोम॒पेयं॑म् । यत्सूर्य॑स्यह॒रित॒ःपत॑न्तीः॒पुरः॒सती॒रुप॑रा॒एत॑शे॒कः ५ ॥ २३ ॥
नव॒यद॑स्यनव॒तिंच॑भो॒गान्त्सा॒कंवज्रे॑णम॒घवा॑विवृ॒श्चत् । अर्च॒न्तीन्द्रं॑म॒रुत॑ःस॒धस्थे॒
त्रैष्टु॑भेन॒वच॑साबाधत॒द्याम् ६ सखा॒सख्ये॑अपच॒त्तूय॑म॒ग्निर॒स्यक्रत्वा॑महि॒षात्री॒श॒-
तानि॑ । त्रीसा॒कमिन्द्रो॒मनु॑षः॒सरां॑सिसु॒तंपि॑बद्वृ॒त्रह॒त्याय॒सोम॑म् ७ त्रीयच्छ॒ताम॑-
हि॒षाणा॒मघो॒मास्त्रीसरां॑सिम॒घवा॑सो॒म्यापाः॑ । का॒रंनविश्वे॑अह्वन्तदे॒वाभर॒मिन्द्रा॑य॒
यदहिं॑ज॒घान॑ ८ उ॒शनायत्स॑ह॒स्यै॒३॑रया॑तंगृ॒हमि॑न्द्रजूजु॒वा॒नेभि॒रश्वैः॑ । व॒न्वा॒नोअ-

त्रंसरथंययाथकुत्सेनदेवैरवनोर्हशुष्णम् ९ प्रान्यच्चक्रमवृहःसूर्यस्यकुत्सायान्यद्व-
रिवोयातवेऽकः। अनासोदस्यूँरमृणोवधेननिदुर्योणआवृणङ्मृध्रवाचः १०॥२४॥
स्तोमासस्त्वागौरिवीतेरवर्धन्नरन्धयोवैदथिनायपिप्रुम्। आत्वामृजिश्वासख्याय
चक्रेपचन्पक्तीरपिबःसोममस्य ११ नवग्वासःसुतसोमासइन्द्रंदशग्वासोअभ्यर्च-
न्त्यर्कैः। गव्यंचिदूर्वमपिधानवन्तंतंचिन्नरःशशमानाअपव्रन् १२ कथोनुते
परिचराणिविद्वान्वीर्यामघवन्याचकर्थ। याचोनुनव्याकृणवःशविष्ठप्रेदुतातेवि-
दथेषुब्रवाम १३ एताविश्वाचकृवाँइन्द्रभूर्यपरीतोजनुषावीर्येण। याचिन्नुवज्रि-
न्कृणवोदधृष्वान्नतेवर्तातविष्याअस्तितस्याः १४ इन्द्रब्रह्मक्रियमाणाजुषस्वया
तेशविष्ठनव्याअकर्म। वस्त्रेवभद्रासुकृतावसूयूरथंनधीरःस्वपाअतक्षम् १५॥२५॥

क्वस्य पञ्चदश बभ्रुरात्रेय इन्द्र ऋणंचयश्च त्रिष्टुप् ।

३० क्व१स्यवीरःकोअंपश्यदिन्द्रंसुखरंथमीयंमानंहरिंभ्याम् । योरायावज्री
सुतसोंममिच्छन्तदोकोगन्तांपुरुहूतऊती १ अवाचचक्षंपदमंस्यसस्वरुग्रंनिंधातु-
रन्वांयमिच्छन् । अपृंच्छमन्यांँउततेमंआहुरिन्द्रंनरोंबुबुधानाअंशेम २ प्रनुवयं
सुतेयातेंकृतानीन्द्रब्रवांमयानिंनोजुजोंषः । वेददविंद्वाञ्छृणवंच्चविद्वान्वहंते ऽयं
मघवासर्वंसेनः ३ स्थिरंमनंश्चकृषेजातइन्द्रवेषीदेकोंयुधयेभूयंसश्चित् । अश्मांनं
चिच्छवंसादिद्युतोविविदोगवांमूर्वमुस्रियांणाम् ४ परोयत्त्वंपरमआजनिंष्ठाः
परावतिश्रुत्यंनामबिभ्रंत् । अतंश्चिदिन्द्रांदभयन्तदेवाविश्वांअपोअंजयद्दास-
पंत्नीः ५ ॥ २६ ॥ तुभ्येदेतेमरुतंःसुशेवाअर्चंन्त्यर्कंसुन्वन्त्यन्धंः । अहिंमोहा-

नमपआशयानंप्रमायाभिर्मायिनंसक्षदिन्द्रः ६ विषूमृधोजनुषादानमिन्वन्नह-
न्गवांमघवन्त्संचकानः । अत्रादासस्यनमुचेःशिरोयदवर्तयोमनवेगातुमिच्छन् ७
युजंहिमामकृथाआदिदिन्द्रशिरोदासस्यनमुचेर्मथायन् । अश्मानंचित्स्वर्यं१व-
र्तमानंप्रचक्रियेवरोदसीमरुद्भ्यः ८ स्त्रियोहिदासआयुधानिचक्रेकिंमाकरन्नबला
अस्यसेनाः । अन्तर्ह्यख्यदुभेअस्यधेनेअथोपप्रैद्युधयेदस्युमिन्द्रः ९ समत्रगावो-
ऽभितोऽनवन्तेहेहवत्सैर्वियुतायदासन् । संताइन्द्रोअसृजदस्यशाकैर्यदींसोमासः
सुषुताअमन्दन् । १० ॥ २७ ॥ यदींसोमाबभ्रुधूताअमन्दन्नरोरवीद्वृषभःसाद-
नेषु । पुरंदरःपपिवाँइन्द्रोअस्यपुनर्गवामददादुस्त्रियाणाम् ११ भद्रमिदंरुशमा
अग्नेअक्रन्गवांचत्वारिददतःसहस्रा । ऋणंचयस्यप्रयतामघानिप्रत्यग्रभीष्मनृ-

तमस्यनृणाम् १२ सुपेशसंमावसृजन्त्यस्तंगवांसहस्रैरुशमासोअग्ने । तीव्रा
इन्द्रममन्दुःसुतासोऽक्तोर्व्युष्टौपरितक्म्यायाः १३ औच्छत्सारात्रीपरितक्म्या
याँऋणंचयेराजंनिरुशमानाम् । अत्योनवाजीरघुरज्यमानोबभ्रुश्चत्वार्यसनत्स-
हस्रा १४ चतुःसहस्रंगव्यस्यपश्वःप्रत्यग्रभीष्मरुशमेष्वग्ने । घर्मश्चित्तप्तःप्रवृजे
यआसीदयस्मयस्तम्वादामविप्राः १५ ॥ २८ ॥

इन्द्रो रथाय त्रयोदशावस्युरात्रेय इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अष्टम्यास्तृतीयपादस्य कुत्सो वा ।
तस्या एव चतुर्थपादस्योशना वा । नवम्याः कुत्सश्च ।

३१ इन्द्रोरथायप्रवतंकृणोतियमध्यस्थान्मघवावाजयन्तम् । यूथेवपश्वोव्युनो-
तिगोपाअरिष्टोयातिप्रथमःसिषासन् १ आप्रद्रवहरिवोमाविवेनःपिशङ्गरातेअ-

भिर्नःसचस्व । नहित्वदिन्द्रवस्यो अन्यदस्त्यमेनांश्चिज्जनिवतश्चकर्थ २ उद्य-
त्सहःसहसआजनिष्टदेदिष्टइन्द्रइन्द्रियाणिविश्वा । प्राचोदयत्सुदुघावव्रेअन्तर्वि
ज्योतिषासंववृत्वत्तमोऽवः ३ अनवस्तेरथमश्वायतक्षन्त्वष्टावज्रंपुरुहूतद्युमन्तम् ।
ब्रह्माणइन्द्रंमहयन्तोअर्कैरवर्धयन्नहयेहन्तवाउ ४ वृष्णेयत्तेवृषणोअर्कमर्चानिन्द्र
ग्रावाणोअदितिःसजोषाः । अनश्वासोयेपवयोऽरथाइन्द्रेषिताअभ्यवर्तन्तदस्यून्
५ ॥ २१ ॥ प्रतेपूर्वाणिकरणानिवोचंप्रनूतनामघवन्याचकर्थ । शक्तीवोयद्वि-
भरारोदसीउभेजयन्नपोमनवेदानुचित्राः ६ तदिन्नुतेकरणंदस्मविप्राहिंयद्घ्नन्नो-
जोअत्रामिमीथाः । शुष्णस्यचित्परिमायाअगृभ्णाःप्रपित्वंयन्नपदस्यूँरसेधः ७
त्वमपोयदवेतुर्वशायारमयःसुदुघाःपारइन्द्र । उग्रमयातमवहोहकुत्संसंहयद्वा-

मु॒शना॒रन्॑तदे॒वाः ८ इन्द्रा॑कुत्सा॒वह॑माना॒रथे॒नावा॒मत्या॒अपि॒कर्णे॑वहन्तु । निः

षी॑म॒द्भ्योधम॑थो॒निः॑ष॒धस्था॑न्म॒घोनो॑हृ॒दोव॑रथ॒स्तमां॑सि ९ वात॑स्ययु॒क्तान्त्सु॒युज॑-

श्चि॒दश्वा॑न्क॒विश्चि॑दे॒षोअ॑जगन्नव॒स्युः । विश्वे॑ते॒अत्र॑म॒रुतः॒सखा॑य॒इन्द्र॒ब्रह्मा॑णि॒तवि॑-

षीमवर्धन् १० ॥ ३० ॥ सूर॑श्चि॒द्रथं॒परि॑तक्म्याया॒म्पूर्वं॑कर॒दुप॑रंजूजु॒वांस॑म् । भर॑-

च्च॒क्रमेत॑शः॒सं रि॑णातिपु॒रोदध॑त्सनिष्यति॒क्रतुं॑नः ११ आयंजना॑अभि॒चक्षे॑जगा॒मे-

न्द्रः॒सखा॑यंसु॒तसो॑ममि॒च्छन् । वद॒न्ग्रावाव॒वेदिं॑भ्रियाते॒यस्य॑जी॒रम॑ध्व॒र्यव॒श्चर॑-

न्ति १२ येचा॒कन॑न्तचा॒कन॑न्त॒नूतेमर्ता॑अमृत॒मोतेअंह॒आर॑न् । वा॒व॒न्धियज्यूँ॑रु॒त

तेषु॑धे॒ह्योजो॒जने॑षु॒येषु॑ते॒स्याम॑ १३ ॥ ३१ ॥

अदर्दर्द्वादश गातुरात्रेय इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ अद॑र्द॒रुत्स॒मसृ॑जो॒विखानि॒त्वम॑र्ण॒वान्ब॑द्बधा॒नाँअ॑रम्णाः । म॒हान्त॑मिन्द्र

पर्वतंवियद्वःसृजोविधाराअवदानवंहन् १ त्वमुत्साँऋतुभिर्बद्बधानाँअरंहऊधः
पर्वतस्यवज्रिन् । अहिंचिदुग्रप्रयुतंशयानंजघन्वाँइन्द्रतविषीमधत्थाः २ त्यस्य
चिन्महतोनिर्मृगस्यवधर्जघानतविषीभिरिन्द्रः । यएकइदप्रतिर्मन्यमानआद-
स्मादन्योअजनिष्टतव्यान् ३ त्यंचिदेषांस्वधयामदन्तंमिहोनपातंसुवृधंतमोगा-
म् । वृषप्रभर्मादानवस्यभामंवज्रेणवज्रीनिजघानशुष्णम् ४ त्यंचिदस्यक्रतुभि-
र्निषत्तममर्मणोविददिदस्यमर्म । यदींसुक्षत्रप्रभृतामदस्ययुयुत्सन्तंतमसिहर्म्ये
धाः ५ त्यंचिदित्थाकत्पयंशयानमसूर्येतमसिवावृधानम् । तंचिन्मन्दानोवृषभः
सुतस्योच्चैरिन्द्रोअपगूर्याजघान ६ ॥ ३२ ॥ उद्यदिन्द्रोमहतेदानवायवधर्यमिष्ट
सहोअप्रतीतम् । यदींवज्रस्यप्रभृतौददाभविश्वस्यजन्तोरधमंचकार ७ त्यंचि-

दर्णंमधुपंशयानमसिन्वंवव्रंमह्यादंदुग्रः । अपादमत्रंमहतावधेननिदुर्योणआवृ-
णङ्मृध्रवाचम् ८ कोअस्यशुष्मंतविषींवरातएकोधनाभरतेअप्रतीतः । इमेचि-
दस्यज्रयसोनुदेवीइन्द्रस्यौजसोभियसाजिहाते ९ न्यस्मैदेवीस्वधितिर्जिहीतइ-
न्द्रायगातुरुशतीवयेमे । संयदोजोयुवतेविश्वमाभिरनुस्वधाव्नेक्षितयोनमन्त १०
एकंनुत्वासत्पतिंपाञ्चजन्यंजातंशृणोमियशसंजनेषु । तंमेजगृभ्रआशसोनविष्ठं
दोषावस्तोर्हवमानासइन्द्रम् ११ एवाहित्वामृतुथायातयन्तंमघाविप्रेभ्योददतंशृ-
णोमि । किंतेब्रह्माणोगृहतेसखायोयेत्वायानिदधुःकाममिन्द्र १२ ॥ ३३ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति पञ्चमे मण्डले द्विती-
योऽनुवाकः ॥ २ ॥

महिदशप्राजापत्यःसंवरणोजातशत्रुंनवत्रिष्टुबन्तंयस्तेष्टौप्रभूवसुराङ्गिरसःपङ्क्त्यन्तंसआगमत्षट्तृतीयाजग-
तीसंभानुनापञ्चात्रिरुरोरानुष्टुभंयदिन्द्रपङ्क्त्यन्तमायाहिनवत्र्युष्णिगाद्यन्त्यानुष्टुम्मध्येचसासौरीतदादी-
तिहासःस्तुतिकर्मत्वादत्रिरेवदेवःकोनुविंशतिर्वैश्वदेवंवैतत्षौळश्याद्यतिजगत्यावन्त्यैकपदाप्रशंतमाद्व्यू
नैकादशीरौम्याधनेवत्सयूनैतयोरुपान्त्यैकपदातंप्रत्नथापञ्चोनाकाश्यपोवत्सारोन्येचऋषयोत्रदृष्टलिङ्गा-
द्वित्रिष्टुबन्तंविदाएकादशसदापृणोहयोष्टौप्रतिक्षत्रोन्त्योद्वृचोदेवपत्नीस्तवोन्त्यात्रिष्टुब्द्वितीयाच ॥

महि दश संवरणः प्राजापत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३३ ॐम् महिंमहेतवसेंदीध्येनॄनिन्द्रायेत्थातवसेअतंव्यान् । योअंस्मैसुमतिं
वाजंसातौस्तुतोजनेंसमर्यश्चिकेतं १ सत्वंनंइन्द्रधियसानोअर्कैर्हरींणांवृषन्योक्रं-
मश्रेः । याइत्थामंघवन्ननुजोषंवक्षोंअभिप्रार्यःसंक्षिजनांन् २ नतेतंइन्द्राभ्यं १-
स्मदृष्वायुंक्तासोअब्रह्मतायदसंन्। तिष्ठारथमधितंवंज्रहस्तारश्मिंदेवयमसेस्वश्वंः

३ पुरूयत्तइन्द्रसन्त्युक्थागवेचकर्थोर्वरासुयुध्यन् । ततक्षेसूर्यायचिदोकसिस्वेवृ-
षासमत्सुदासस्यनामचित् ४ वयंतेतइन्द्रयेचनरःशर्धोजज्ञानायाताश्चरथाः ।
आस्माञ्जगम्यादहिशुष्मसत्वाभगोनहव्यःप्रभृथेषुचारुः ५ ॥ १ ॥ पपृक्षेण्यमि-
न्द्रत्वेह्योजोनृम्णानिचनृतमानोअमर्तः । सनएनींवसवानोरयिंदाःप्रार्यःस्तुषेतु-
विमघस्यदानम् ६ एवानइन्द्रोतिभिरवपाहिगृणतःशूरकारून् । उतत्वचंददतो
वाजसातौपिप्रीहिमध्वःसुषुतस्यचारोः ७ उतत्येमापौरुकुत्स्यस्यसूरेस्त्रसदस्यो-
र्हिरणिनोरराणाः । वहन्तुमादशश्येतासोअस्यगैरिक्षितस्यक्रतुभिर्नुसश्चे ८ उत
त्येमामारुताश्वस्यशोणाःक्रत्वामघासोविदथस्यरातौ ।सहस्रामेच्यवतानोददान
आनूकमर्योवपुषेनार्चत् ९ उतत्येमाध्वन्यस्यजुष्टालक्ष्मण्यस्यसुरुचोयतानाः ।
मह्नारायःसंवरणस्यऋषेर्व्रजंनगावःप्रयताअपिग्मन् १० ॥ २ ॥

अजातशत्रुं नव संवरणः प्राजापत्य इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३४ अजातशत्रुमजरास्वर्वत्यनुस्वधामितादस्ममीयते । सुनोतनपचतब्र-
ह्मवाहसेपुरुष्टुतायप्रतरंदधातन १ आयःसोमेनजठरमपिप्रतामन्दतमघवामध्वो
अन्धसः । यदीम्मृगायहन्तवेमहावधःसहस्रभृष्टिमुशनावधंयमत् २ योअस्मैघ्रं-
सउतवायऊधनिसोमंसुनोतिभवतिद्युमाँअह । अपापशक्रस्ततनुष्टिमूहतितनू-
शुभ्रंमघवायःकवासखः ३ यस्यावधीत्पितरंयस्यमातरंयस्यशक्रोभ्रातरंनातई-
षते । वेतीद्वस्यप्रयतायतंकरोनकिल्बिषादीषतेवस्वआकरः ४ नपञ्चभिर्दशभि-
र्वष्ट्यारभंनासुन्वतासचतेपुष्यताचन । जिनातिवेदमुयाहन्तिवाधुनिरादेवयुंभ-
जतिगोमतिव्रजे ५ ॥ ३ ॥ वित्वक्षणःसमृतौचक्रमासजोऽसुन्वतोविषुणःसुन्व-
तोवृधः । इन्द्रोविश्वस्यदमिताविभीषणोयथावशंनयतिदासमार्यः ६ समीप-

णेरंजतिभोजंनंमुषेविदाशुषेंभजातिसूनरंवसु । दुर्गेंचनध्रियतेविश्वआपुरुजनो
योअस्यतावींषीमचुंक्रुधत् ७ संयज्जनौंसुधनौंविश्वशर्धसाववेदिन्द्रोमघवागोषु
शुभ्रिषु । युजंह्य१न्यमकृंतप्रवेपन्युदींगव्यंसृजतेसत्वंभिर्धुनिंः ८ सहस्रसामा-
ग्निवेशिंगृणीषेशत्रिंमग्नउपमांकेतुमर्यः । तस्माआपःसंयतःपीपयन्ततस्मिंन्क्ष-
त्रममंवत्त्वेषमंस्तु ९ ॥ ४ ॥

यस्तेष्टौ प्रभूवसुराङ्गिरस इन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

३५ यस्तेसाधिष्ठोऽवंसइन्द्रक्रतुष्टमाभंर । अस्मभ्यंचर्षणीसहंसस्निंवाजेंषुदुष्ट-
रंम् १ यदिंन्द्रतेचतंस्रोयच्छूंरसन्तिंतिस्रः । यद्वापञ्चंक्षितीनामवस्तत्सुनआभंर २
आतेऽवोवरेंण्यंवृषंतमस्यहूमहे । वृषंजूतिर्हिंजंज्ञिषआभूभिंरिन्द्रतुर्वणिंः ३ वृषा
ह्यसिराधंसेजज्ञिषेवृष्णिंतेशवंः । स्वक्षंत्रंतेधृषन्मनंःसत्राहमिंन्द्रपौंस्यंम् ४ त्वं

तमिन्द्रमर्त्यममित्रयन्तमद्रिवः । सर्वरथाशतक्रतोनियाहिशवसस्पते ५ ॥ ५ ॥
त्वामिद्वृत्रहन्तमजनासोवृक्तबर्हिषः । उग्रंपूर्वीषुपूर्व्यंहवन्तेवाजसातये ६ अस्मा-
कमिन्द्रदुष्टरंपुरोयावानमाजिषु । सयावानंधनेधनेवाजयन्तमवारथम् ७ अस्मा-
कमिन्द्रेहिनोरथमवापुरंध्या । वयंशविष्ठवार्यंदिविश्रवोदधीमहिदिविस्तोमं
मनामहे ८ ॥ ६ ॥

स आ गमत्षट् प्रभूवसुराङ्गिरस इन्द्रस्त्रिष्टुप् । तृतीया जगती ।

३६ सआगमदिन्द्रोयोवसूनांचिकेतद्दातुंदामनोरयीणाम् । धन्वचरोनवंस-
गस्तृषाणश्चकमानःपिबतुदुग्धमंशुम् १ आतेहनूहरिवःशूरशिप्रेरुहत्सोमोनप-
र्वतस्यपृष्ठे । अनुत्वाराजन्नर्वतोनहिन्वन्गीर्भिर्मदेमपुरुहूतविश्वे २ चक्रंनवृत्तं
पुरुहूतवेपतेमनोभियामेअमतेरिदद्रिवः । रथादधित्वाजरितासदावृधकुविन्नुस्तो-

षन्मघवन्पुरूवसुः ३ एषग्रावेवजरितातइन्द्रेयर्तिवाचंबृहदाशुषाणः । प्रसव्येनं
मघवन्यंसिरायःप्रदक्षिणिद्धरिवोमाविवेनः ४ वृषात्वावृषणंवर्धतुद्यौर्वृषावृषभ्यां
वहसेहरिभ्याम् । सनोवृषावृषरथःसुशिप्रवृषक्रतोवृषावज्रिन्भरेधाः ५ योरो-
हितौवाजिनौवाजिनीवान्त्रिभिःशतैःसचमानावदिष्ट । यूनेसमस्मैक्षितयोनम-
न्तांश्रुतरथायमरुतोदुवोया ६ ॥ ७ ॥

सं भानुना पञ्चात्रिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३७ संभानुनायततेसूर्यस्याजुह्वानोघृतपृष्ठःस्वञ्चाः । तस्माअमृध्राउषसोव्यु-
च्छान्यइन्द्रायसुनवामेत्याह १ समिद्धाग्निर्वनवत्स्तीर्णबर्हिर्युक्तग्रावासुतसोमो
जराते । ग्रावाणोयस्येषिरंवदन्त्ययदध्वर्युर्हविषावसिन्धुम् २ वधूरियंपतिमि-
च्छन्त्येतियईंवहातेमहिषीमिषिराम् । आस्यश्रवस्याद्रथआचघोषात्पुरूसहस्रापरि-

रिंवर्तयाते ३ नसराजांव्यथतेयस्मिन्निन्द्रंस्तीव्रंसोमंपिबंतिगोसंखायम् । आसं-
त्वनैरजंतिहन्तिंवृत्रंक्षेतिंक्षितीःसुभगोनामपुष्यंन् ४ पुष्यात्क्षेमेंअभियोगेंभवा-
त्युभेवृतौसंयतीसंजंयाति । प्रियःसूर्येप्रियोअग्नाभंवातियइन्द्रांयसुतसोमोददां-
शत् ५ ॥ ८ ॥

उरोष्टः पश्चात्रिरिन्द्रोनुष्टुप् ।

३८ उरोष्टंइन्द्रराधंसोविभ्वीरातिःशंतक्रतो । अधांनोविश्वचर्षणेद्युम्नासुंक्षत्र
मंहय १ यदींमिन्द्रश्रवाय्यमिषंशविष्ठदधिषे । पप्रथेदीर्घश्रुत्तंमंहिरंण्यवर्णदुष्ट-
रंम् २ शुष्मांसोयेतेंअद्रिवोमेहनांकेतसापंः । उभादेवावभिष्टंयेदिवश्चग्मश्च
राजथः ३ उतोनोंअस्यकस्यंचिद्दक्षंस्यतवंवृत्रहन् । अस्मभ्यंनृम्णमाभंरास्म-

भ्यंनृमणस्यसे ४ नूतंआभिरभिष्टिभिस्तवशर्मञ्छतक्रतो । इन्द्रस्यामंसुगोपाः
शूरस्यामंसुगोपाः ५ ॥ ९ ॥

यदिन्द्र पञ्चात्रिरिन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

३१ यदिन्द्रचित्रमेहनास्तित्वादातमद्रिवः । राधस्तन्नोविदद्वसउभयाहस्त्या
भर १ यन्मन्यसेवरेण्यमिन्द्रद्युक्षंतदाभर । विद्यामतस्यतेवयमकूपारस्यदा-
वने २ यत्तेदित्सुप्रराध्यंमनोअस्तिश्रुतंबृहत् । तेनदृळ्हाचिदद्रिवआवाजंदर्षि
सातये ३ मंहिष्ठंवोमघोनांराजानंचर्षणीनाम् । इन्द्रमुपप्रशस्तयेपूर्वीभिर्जु-
जुषेगिरः ४ अस्माइत्काव्यंवचउक्थमिन्द्रायशंस्यम् । तस्माउब्रह्मवाहसेगिरो
वर्धन्त्यत्रयोगिरःशुम्भन्त्यत्रयः ५ ॥ १० ॥

आ याहि नवात्रिः। आद्यानां चतुर्णामिन्द्रः। पञ्चम्याः सूर्यः। शिष्टानामत्रिः।
आद्यास्तिस्र उष्णिहः। पञ्चमीनवम्यावनुष्टुभौ। शिष्टास्त्रिष्टुभः।

४० आयाह्यद्रिभिःसुतंसोमंसोमपतेपिब। वृषन्निन्द्रवृषभिर्वृत्रहन्तम १ वृषा
ग्रावावृषामदोवृषासोमोअयंसुतः। वृषन्निन्द्रवृषभिर्वृत्रहन्तम २ वृषात्वावृषणं
हुवेवज्रिंश्चित्राभिरूतिभिः। वृषन्निन्द्रवृषभिर्वृत्रहन्तम ३ ऋजीषीवज्रीवृषभ-
स्तुराषाट्छुष्मीराजावृत्रहासोमपावा। युक्त्वाहरिभ्यामुपयासदर्वाङ्माध्यंदिने
सवनेमत्सदिन्द्रः ४ यत्त्वासूर्यस्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः। अक्षेत्रविद्यथामुग्धो
भुवनान्यदीधयुः ५ ॥ ११ ॥ स्वर्भानोरधयदिन्द्रमायाअवोदिवोवर्तमानाअवा-
हन्। गूळ्हंसूर्यंतमसापव्रतेनतुरीयेणब्रह्मणाविन्ददत्रिः ६ मामामिमंतवसन्त-
मत्रइरस्याद्रुग्धोभियसानिगारीत्। त्वंमित्रोअसिसत्यराधास्तौमेहावतंवरुणश्च

राजा ७ ग्राव्णो ब्रह्मा युयुजानः सपर्यन्कीरिणा देवान्नमसोपशिक्षन् । अत्रिः सू-
र्यस्य दिवि चक्षुराधात्स्वर्भानोरप माया अघुक्षत् ८ यं वै सूर्यं स्वर्भानुस्तमसाविध्य-
दासुरः । अत्रयस्तमन्वविन्दन्नह्यन्ये अशक्नुवन् ९ ॥ १२ ॥

को नु विंशतिरत्रिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । षोडशीसप्तदश्यावतिजगत्यौ । अन्त्यैकपदा ।

४१ को नु वां मित्रावरुणावृतायन्दिवो वा महः पार्थिवस्य वा दे । ऋतस्य वा सद-
सि त्रासीथां नो यज्ञायते वा पशुषो न वाजान् १ ते नो मित्रो वरुणो अर्यमायुरिन्द्र ऋ-
भुक्षा मरुतो जुषन्त । नमोभिर्वा ये दधते सुवृक्तिं स्तोमं रुद्राय मीळ्हुषे सजोषाः २ आ
वां येष्ठाश्विना हुवध्यै वातस्य पत्मन्रथ्यस्य पुष्टौ । उत वा दिवो असुराय मन्म प्रान्धां-
सीव यज्यवे भरध्वम् ३ प्र सक्षणो दिव्यः कण्वहोता त्रितो दिवः सजोषा वातो अग्निः ।
पूषा भगः प्रभृथे विश्वभोजा आजिं न जग्मुराश्वश्वतमाः ४ प्र वो रयिं युक्ताश्वं भरध्वं रा-

यएषेऽवंसेदधीतधीः। सुशेवएवैरौशिजस्यहोतायेवएवांमरुतस्तुराणाम् ५॥१३॥
प्रवोवायुंरथयुजंकृणुध्वंप्रदेवंविप्रंपनितारमर्कैः। इषुध्यवंऋतसापःपुरंधीर्वस्वीर्नो
अत्रपत्नीराधियेधुः ६ उपवएषेवन्द्येभिःशूषैःप्रयह्वीदिवश्चितयद्भिरर्कैः। उषा-
सानक्ताविदुषीवविश्वमाहावहतोमर्त्याययज्ञम् ७ अभिवोअर्चेपोष्यावतोनॄन्वा-
स्तोष्पतिंत्वष्टांरंरराणः। धन्यासजोषाधिषणानमोभिर्वनस्पतींरोषधीरायएषे ८
तुजेनस्तनेपर्वताःसन्तुस्वैतवोयेवसवोनवीराः। पनितआप्त्योयजतःसदानोव-
र्धान्नःशंसंनर्योअभिष्टौ ९ वृष्णोअस्तोषिभूम्यस्यगर्भंत्रितोनपातमपांसुवृक्ति।
गृणीतेअग्निरेतरीनशूषैःशोचिष्केशोनिरिणातिवना १० ॥१४॥ कथामहेरुद्रि-
यांयब्रवामकद्रायेचिकितुषेभगाय। आपओषधीरुतनोऽवन्तुद्यौर्वनागिरयोवृक्ष-
केशाः ११ शृणोतुनऊर्जांपतिर्गिरःसनभस्तरीयाँइषिरःपरिज्मा। शृण्वन्त्वापः

पुरोनशुभ्राःपरिस्रुचोबबृहाणस्याद्रेः १२ विदाचिन्नुमहान्तोयेवएवाब्रवामदस्मा
वार्यंदधानाः । वयश्चनसुभ्व१आवयन्तिक्षुभामर्तमनुयतंवधस्नैः १३ आदैव्यानि
पार्थिवानिजन्मापश्चाच्छासुमखायवोचम् । वर्धन्तांद्यावोगिरश्चन्द्राग्राउदावर्ध-
न्तामभिषाताअर्णाः १४ पदेपदेमेजरिमानिधायिवरूत्रीवाशक्रायापायुभिश्च ।
सिषक्तुमातामहीरसानःस्मत्सूरिभिर्ऋजुहस्तऋजुवनिः १५ ॥ १५ ॥ कथादा-
शेमनमसासुदानूनेवयामरुतोअच्छोक्तौप्रश्रवसोमरुतोअच्छोक्तौ । मानोऽहि-
र्बुध्न्योरिषेधादस्माकंभूदुपमातिवनिः १६ इतिचिन्नुप्रजायैपशुमत्यैदेवासोवनते
मर्त्योवआदेवासोवनतेमर्त्योवः ।अत्राशिवांतन्वोधासिमस्याजरांचिन्मेनिर्ऋति-
र्जग्रसीत १७ तांवोदेवाःसुमतिमूर्जयन्तीमिषमश्यामवसवःशसागोः । सानः
सुदानुर्मृळयन्तीदेवीप्रतिद्रवन्तीसुवितायगम्याः १८ अभिनइळायूथस्यमातास्म-

न्दीभिरुर्वशीवागृणातु । उर्वशीवाबृहद्दिवागृणानाभ्यूर्ण्वानाप्रभृथस्यायोः १९
सिषक्तुनऊर्जव्यस्यपुष्टेः २० ॥ १६ ॥

प्र शंतमाष्टादशात्रिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । एकादश्या रुद्रः । उपान्त्यैकपदा ।

४२ प्रशंतमावरुणंदीधितीगीर्मित्रंभगमदितिंनूनमश्याः । पृषद्योनिःपञ्चहो-
ताशृणोत्वतूर्तपन्थाअसुरोमयोभुः १ प्रतिमेस्तोममदितिर्जगृभ्यात्सूनुंनमाता
हृद्यंसुशेवम् । ब्रह्मप्रियंदेवहितंयदस्त्यहंमित्रेवरुणेयन्मयोभु २ उदीरयकवि-
तमंकवीनामुनत्तैनमभिमध्वाघृतेन । सनोवसूनिप्रयताहितानिचन्द्राणिदेवःस-
वितासुवाति ३ समिन्द्रणोमनसानेषिगोभिःसंसूरिभिर्हरिवःसंस्वस्ति । संब्र-
ह्मणादेवहितंयदस्तिसंदेवानांसुमत्यायज्ञियानाम् ४ देवोभगःसवितारायोअंश
इन्द्रोवृत्रस्यसंजितोधनानाम् । ऋभुक्षावाजउतवापुरन्धिरवन्तुनोअमृतासस्तु-

रासः ५ ॥ १७ ॥ मरुत्वतोअप्रतीतस्यजिष्णोरजूर्यतःप्रब्रवामाकृतानि । नते
पूर्वेमघवन्नापरासोनवीर्यं१नूतनःकश्चनाप ६ उपस्तुहिप्रथमंरत्नधेयंबृहस्पतिंस-
नितारंधनानाम् । यःशंसतेस्तुवतेशम्भविष्ठःपुरूवसुरागमज्जोहुवानम् ७
तंवोतिभिःसचमानाअरिष्टाबृहस्पतेमघवानःसुवीराः । येअश्वदाउतवासन्तिगो-
दायेवस्त्रदाःसुभगास्तेषुरायः ८ विसर्माणंकृणुहिवित्तमेषांयेभुञ्जतेअपृणन्तोन
उक्थैः । अपव्रतान्प्रसवेवावृधानान्ब्रह्मद्विषःसूर्याद्यावयस्व ९ यओहतेर-
क्षसोदेववीतावचक्रेभिस्तंमरुतोनियात । योवःशमींशशमानस्यनिन्दात्तुच्छ्या-
न्कामान्करतेसिष्विदानः १० ॥ १८ ॥ तमुष्टुहियःस्विषुःसुधन्वायो
विश्वस्यक्षयतिभेषजस्य । यक्ष्वामहेसौमनसायरुद्रंनमोभिर्देवमसुरंदुवस्य ११
दमूनसोअपसोयेसुहस्तावृष्णःपत्नीर्नद्योविभ्वतष्टाः । सरस्वतीबृहद्दिवोत-

राकादंशस्यन्तीर्वरिवस्यन्तुशुभ्राः १२ प्रसूमहेसुंशरणायमेधांगिरंभरेनव्यं-
सींजायमानाम् । यआंहनादुंहितुर्वक्षणांसुरूपामिंनानोअर्कुणोदिदंनः १३
प्रसुंष्टुतिःस्तनयन्तंरुवन्तंमिळस्पतिंजरितर्नूनमंश्याः । योअंब्दिमाँउंदनिमाँइ-
यंतिप्रविद्युतारोदंसीउक्षमांणः १४ एषस्तोमोमारुंतंशर्धोअच्छांरुद्रस्यंसूनूँयुंव-
न्यूँरुदंश्याः । कामोरायेहंवतेमास्वस्त्युपंस्तुहिपृषंदश्वाँअयासंः १५ प्रैषःस्तोमंः
पृथिवीमन्तरिक्षंवनस्पतीरोषंधीरायेअंश्याः । देवोदेवःसुहवोभूतुमह्यंमानोमाता
पृथिवीदुंर्मतौधांत् १६ उरौदेवाअनिबाधेस्यांम १७ समश्विनोरवंसानूतंने-
नमयोभुवांसुप्रणीतीगमेम । आनोरयिंवंहतमोतवीरानाविश्वांन्यमृतासौभं-
गानि १८ ॥ १९ ॥

आ धेनवः सप्तदशात्रिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यैकपदा ।

४३ आधेनवःपयसातूर्ण्यर्थाअमर्धन्तीरुपनोयन्तुमध्वा । महोरायेबृहतीः
सप्तविप्रोमयोभुवोजरिताजोहवीति १ आसुष्टुतीनमसावर्तयध्यैद्यावावाजायपृ-
थिवीअमृध्रे । पितामातामधुवचाःसुहस्ताभरेभरेनोयशसावविष्टाम् २ अध्व-
र्यवश्चकृवांसोमधूनिप्रवायवेभरतचारुशुक्रम् । होतेवनःप्रथमःपाह्यस्यदेवम-
ध्वोरिरिमातेमदाय ३ दशक्षिपोयुञ्जतेबाहूअद्रिंसोमस्ययाशमितारासुहस्ता ।
मध्वोरसंसुगभस्तिर्गिरिष्ठांचनिश्चदद्दुदुहेशुक्रमंशुः ४ असावितेजुजुषाणायसो-
मःक्रत्वेदक्षायबृहतेमदाय । हरीरथेसुधुरायोगेअर्वागिन्द्रप्रियाकृणुहिहूयमानः ५
॥ २० ॥ आनोमहीमरमतिंसजोषाग्नांदेवींनमसारातहव्याम् । मधोर्मदायबृ-
हतीमृतज्ञामाग्नेवहपथिभिर्देवयानैः ६ अञ्जन्तियंप्रथयन्तोनविप्रावपावन्तंना-

श्विनातपन्तः । पितुर्नपुत्रउपसिप्रेष्ठआघर्मोअग्निमृतयन्नसादि ७ अच्छांमही
बृहतीशंतमागीर्दूतोनगन्त्वश्विनांहुवध्यै । मयोभुवासरथायातमर्वाग्गन्तंनिधिं
धुरमाणिर्ननाभिम् ८ प्रतव्यसोनमउक्तिंतुरस्याहंपूष्णउतवायोरदिक्षि । या
राधसाचोदितारामतीनांयावाजस्यद्रविणोदाउतत्मन् ९ आनामभिर्मरुतोवक्षि
विश्वानारूपेभिर्जातवेदोहुवानः । यज्ञंगिरोजरितुःसुष्टुतिंचविश्वेगन्तमरुतोविश्व
ऊती १० ॥ २१ ॥ आनोदिवोबृहतःपर्वतादासरस्वतीयजतागन्तुयज्ञम् । हवं
देवीजुजुषाणाघृताचीशग्मांनोवाचमुशतीशृणोतु ११ आवेधसंनीलपृष्ठंबृह-
न्तंबृहस्पतिंसदनेसादयध्वम् । सादद्योनिंदमआदीदिवांसंहिरण्यवर्णमरुषंसपे-
म १२ आधर्णसिर्बृहद्दिवोरराणोविश्वेभिर्गन्त्वोमभिर्हुवानः ।ग्नावसानओषधीर-

मूर्धस्त्रिधातुंशृङ्गोवृषभोवंयोधाः १३ मातुष्पदेपरमेशुक्रआयोर्विपन्यवोरास्पिरा-
सोअग्मन् । सुशेव्यंनमंसारातहव्याःशिशुंमृजन्त्यायवोनवासे १४ बृहद्वयोबृ-
हतेतुभ्यमग्नेधियाजुरोमिथुनासःसचन्त । देवोदेवःसुहवोभूतुमह्यंमानोमातापृ-
थिवीदुर्मतौधात् १५ उरौदेवाअनिबाधेस्याम १६ समश्विनोरवसानूतनेन-
नमयोभुवासुप्रणीतीगमेम । आनोरयिंवहतमोतवीरानाविश्वान्यमृतासौ-
भगानि १७ ॥ २२ ॥

तं प्रत्नथा पञ्चदशावत्सारः काश्यपोन्ये च ऋषयो दृष्टलिङ्गा विश्वे देवा जगती ।
अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४४ तंप्रत्नथापूर्वथाविश्वथेमथाज्येष्ठतातिंबर्हिषदंस्वर्विदम्।प्रतीचीनंवृजनंदो-

हसेगिराशुंजयन्तमनुयासुवर्धंसे १ श्रियेसुदृशीरुपरस्ययाःस्वर्विरोचमानःककु-
भामचोदते । सुगोपाअसिनदभायसुक्रतोपरोमायाभिर्ऋतआसनामते २ अत्यं
हविःसंचतेसच्चधातुचारिष्टगातुःसहोतासहोभरिः । प्रसस्राणोअनुबर्हिर्वृषाशि-
शुर्मध्येयुवाजरोविस्रुहाहितः ३ प्रवंएतेसुयुजोयामन्निष्टयेनीचीरमुष्मैयम्यंऋ-
तावृधः । सुयन्तुभिःसर्वशासैरभीशुभिःक्रिविर्नामानिप्रवणेमुषायति ४ संज-
र्भुराणस्तरुभिःसुतेगृभंवयाकिनंचित्तगर्भासुसुस्वरुः । धारवाकेष्वृजुगाथशोभ-
सेवर्धस्वपत्नीरभिजीवोअध्वरे ५ ॥ २३ ॥ यादृगेवददृशेतादृगुच्यतेसंछायया
दधिरेसिध्रयाप्स्वा । महीमस्मभ्यमुरुषामुरुज्रयोबृहत्सुवीरमनपच्युतंसहः ६
वेत्यग्रुर्जनिवान्वाअतिस्पृधःसमर्यतामनसासूर्यःकविः । घ्रंसंरक्षन्तंपरिविश्वतो

गयंमस्माकंशर्मवनवत्स्वावसुः ७ ज्यायांसमस्ययतुनस्यकेतुनऋषिस्वरंचरति
यासुनामते । यादृश्मिन्धायितमपस्ययाविदद्यउस्वयंवहतेसोअरंकरत् ८ समु-
द्रमासामवतस्थेअग्रिमानरिष्यतिसवनंयस्मिन्नायता । अत्रानहार्दिक्रवणस्यरे-
जतेयत्रामतिर्विद्यतेपूतबन्धनी ९ सहिक्षत्रस्यमनसस्यचित्तिभिरेवावदस्ययज-
तस्यसध्रेः । अवत्सारस्यस्पृणवामरण्वभिःशविष्ठंवाजंविदुषाचिदध्यम् १०
॥ २४ ॥ श्येनआसामदितिःकक्ष्यो३मदोविश्ववारस्ययजतस्यमायिनः । सम-
न्यमन्यमर्थयन्त्येतवेविदुर्विषाणंपरिपानमन्तिते ११ सदापृणोयजतोविद्विषोव-
धीद्बाहुवृक्तःश्रुतवित्तर्योवःसचा । उभासवराप्रत्येतिभातिचयदींगणंभजतेसुप्र-
यावभिः १२ सुतंभरोयजमानस्यसत्पतिर्विश्वासामूधःसधियामुदञ्चनः । भर-

द्वेनूरसंवच्छिश्रियेपयोऽनुब्रुवाणोअध्यैतिनस्वपन् १३ योजागारतमृचःकामय-
न्तेयोजागारतमुसामानियन्ति । योजागारतमयंसोमआहतवाहमस्मिसख्ये
न्योकाः १४ अग्निर्जागारतमृचःकामयन्तेऽग्निर्जागारतमुसामानियन्ति । अग्नि-
र्जागारतमयंसोमआहतवाहमस्मिसख्येन्योकाः १५ ॥ २५ ॥ इति शाकल-
कृसंहितायां पञ्चमे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

विदा एकादश सदापृण आत्रेयो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४५ विदादिवोविष्यन्नद्रिमुक्थैरायत्याउषसोअर्चिनोगुः । अपावृतव्रजिनी-
रुत्स्वर्गाद्विदुरोमानुषीर्देवआवः १ विसूर्योअमतिंनश्रियंसादोर्वाद्गवांमाताजान-
तीगात् । धन्वर्णसोनद्यः खादोअर्णाःस्थूणेवसुमितादृंहतद्यौः २ अस्माउक्थाय

पर्व॑तस्य॒गर्भं॑म॒हिनां॑ज॒नुषं॑पू॒र्व्यायं॑। विपर्व॑तो॒जिही॑त॒साध॑त॒द्यौरा॒विवा॑सन्तोदसय-
न्त॒भूमं॑ ३ सू॒क्तेभि॑र्वो॒वचो॑भिर्दे॒वजु॑ष्टै॒रिन्द्रा॒न्व१॒ग्नीअव॑सेहु॒वध्यै॑। उ॒क्थेभि॒र्हि॑ष्मां-
क॒वयः॑सु॒य॒ज्ञाआ॒विवा॑सन्तोम॒रुतो॒यज॑न्ति ४ एतो॒न्व१॒द्यसु॒ध्यो॒३॒भवा॑म॒प्रदु॒च्छुनां॑
मिनवा॑मा॒वरी॑यः। आ॒रेद्वेषां॑सिसनु॒तर्द॑धा॒माया॑म॒प्राञ्चो॒यज॑मान॒मच्छं॑ ५ ॥२६॥
एता॒धियं॑कृ॒णवा॑मासखा॒योऽप॒यामा॒ताँ ऋ॑णु॒तव्र॒जंगोः। यया॒मनु॑र्विशिशि॒प्रंजि॒-
गाय॒ययां॑व॒णिग्व॒ङ्कुरापा॒पुरी॑षम् ६ अनू॑नो॒द॒त्रह॑स्तं॑यतो॒अद्रि॒रार्च॒न्येन॒दशं॑मा॒सोन-
व॑ग्वाः। ऋ॒तंय॒तीस॒रमा॒गाअ॑विन्द॒द्विश्वा॑निस॒त्याङ्गि॑राश्चकार ७ विश्वे॑अ॒स्याव्यु-
षि॒माहि॑नायाः॒संयद्गो॒भि॒रङ्गि॑रसो॒नव॑न्त। उत्सं॑आसांप॒र॒मेस॒धस्थ॑ऋ॒तस्य॑प॒थास॒-
रमा॑विद॒द्गाः ८ आसूर्यो॑यातुस॒प्ताश्वः॒क्षेत्रं॒यद॑स्योर्वि॒या॑दी॑र्घया॒थे। र॒घुःश्ये॒नःप॑त-

यदन्धोअच्छायुवांकविर्दीदयद्गोषुगच्छंन् ९ आसूर्योअरुहच्छुक्रमर्णोऽयुंक्तयद्धरि-
तोंवीतपृंष्ठाः । उद्नाननावंमनयन्तधीरांआशृण्वतीरापोंअर्वागंतिष्ठन् १० धियं
वोअप्सुदंधिषेस्वर्षांययातंरन्दशंमासोनवंग्वाः । अयाधियास्यांमदेवगोंपाअया
धियातुंतुर्यामात्यंहंः ११ ॥ २७ ॥

हयोष्टौ प्रतिक्षत्र आत्रेयो विश्वे देवा जगती अन्त्ययोर्देवपत्न्यः । द्वितीयान्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४६ हयोनविद्वाँअंयुजिस्वयंधुरितांवंहामिप्रतरंणीमवस्युवंम् । नास्यांवशिम
विमुचंनावृतंपुनंर्विद्वान्पथःपुंरएतऋजुनेंषति १ अग्नइन्द्रवरुंणामित्रदेवाःशर्धः
प्रयंन्तमारुंतोतविंष्णो । उभानासंत्यारुद्रोअधग्नाःपूषाभगःसरंस्वतीजुषन्त २
इन्द्राग्नीमित्रावरुणादिंतिंस्वंःपृथिवींद्यांमरुतःपर्वताँअपः । हुवेविष्णुंपूषणंब्रह्मं-

णस्पतिंभगंनुशंससवितारमूतये ३ उतनोविष्णुरुतवातोअस्रिधोद्रविणोदाउत
सोमोमयस्करत् । उतऋभवउतरायेनोअश्विनोतत्वष्टोतविभ्वानुमंसते ४ उत
त्यन्नोमारुतंशर्धआगमद्दिविक्षयंयजतंबर्हिरासदे । बृहस्पतिःशर्मपूषोतनोयम-
द्वरूथ्यं१वरुणोमित्रोअर्यमा ५ उतत्येनःपर्वतासःसुशस्तयःसुदीतयोनद्य१स्त्राम-
णेभुवन् । भगोविभक्ताशवसावसागमदुरुव्यचाअदितिःश्रोतुमेहवम् ६ देवानां
पत्नीरुशतीरवन्तुनःप्रावन्तुनस्तुजयेवाजसातये । याःपार्थिवासोयाअपामपिव्र-
तेतानोदेवीःसुहवाःशर्मयच्छत ७ उतग्नाव्यन्तुदेवपत्नीरिन्द्राण्य१ग्नाय्यश्विनीराट् ।
आरोदसीवरुणानीशृणोतुव्यन्तुदेवीर्यऋतुर्जनीनाम् ८ ॥ २८ ॥ इति शाकल-
र्क्संहितायां चतुर्थाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

प्रयुञ्जतीसप्तप्रतिरथःकदुपञ्चप्रतिभानुर्जागतंदेवंवःप्रतिमभोन्त्यातृणपाणिर्विश्वस्स्वस्त्यात्रेयःपङ्क्त्यन्त-
मग्नेपञ्चोनाचतुर्थ्यैन्द्रवायवीवायव्यैकैन्द्रावायव्यौचतस्रोगायत्र्यःषळुष्णिहस्तिस्रोजगत्यस्त्रिष्टुभोवान्त्ये
अनुष्टुभौमश्यावाश्वन्त्यूनाश्यावाश्वोमारुतंहतत्पङ्क्तिःषष्ठ्यन्त्येचकोवेदषोळशककुब्बृहत्यनुष्टुप्पुरउष्णि-
ककुप्सतोबृहत्यौगायत्रीसतोबृहतीककुभौगायत्रीसतोबृहत्यौककुप्सतोबृहतीप्रशर्धायपञ्चोनाजागतमु-
पान्त्यात्रिष्टुप्प्रयज्यवोदशान्त्यात्रिष्टुबग्नेनबार्हतंतृतीयासप्तम्यौसतोबृहत्यावारुद्रासोष्टौद्वित्रिष्टुबन्तंत-
मुप्रवस्त्रिष्टुबन्तर्मीळेद्विजगत्यन्तमाग्नेयंचवाकेष्टैकोनागायत्रंश्यावाश्वोत्रवैददश्वीतरंतपुरुमीळ्हौदार्भ्यैरथ-
वीतिमरुतश्चदानतुष्टःप्रशशंसबुद्ध्वाचतरन्तमहिषींशशीयसींपञ्चम्यनुष्टुब्नवमीसतोबृहत्यृतेननवश्रुतावि-
न्मैत्रावरुणंवैतत् ।

प्रयुञ्जती सप्त प्रतिरथ आत्रेयो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

४७ ॐम् प्रयुञ्जतीदिवएतिब्रुवाणामहीमातादुहितुर्बोधयन्ती । आविवासन्ती
युवतिर्मनीषापितृभ्यआसदनेजोहुवाना १ अजिरासस्तदपईयमानाआतस्थिवां- ॥२१४॥

सोअमृतस्यनाभिम् । अनन्तासउरवोविश्वतःसींपरिद्यावापृथिवीयन्तिपन्थाः २
उक्षासमुद्रोअरुषःसुपर्णःपूर्वस्ययोनिंपितुराविवेश । मध्येदिवोनिहितःपृश्निर-
श्माविचक्रमेरजसस्पात्यन्तौ ३ चत्वारईंबिभ्रतिक्षेमयन्तोदशगर्भंचरसेधापय-
न्ते । त्रिधातवःपरमाअस्यगावोदिवश्चरन्तिपरिसद्योअन्तान् ४ इदंवपुर्निवचनं
जनासश्चरन्तियन्नद्यस्तस्थुरापः । द्वेयदींबिभृतोमातुरन्येइहेहजातेयम्यासब-
न्धू ५ वितन्वतेधियोअस्माअपांसिवस्त्रापुत्रायमातरोवयन्ति । उपप्रक्षेवृषणो
मोदमानादिवस्पथावध्वोयन्त्यच्छ ६ तदस्तुमित्रावरुणातदग्नेशंयोरस्मभ्यमि-
दमस्तुशस्तम् । अशीमहिगाधमुतप्रतिष्ठांनमोदिवेबृहतेसादनाय ७ ॥ १ ॥

कदु पञ्च प्रतिभानुरात्रेयो विश्वे देवा जगती ।

४८ कदुप्रियायधाम्नेमनामहेस्वक्षत्रायस्वयशसेमहेवयम् । आमेन्यस्यरज-

सोयदभ्रआँअपोवृंणानाविंतनोतिंमायिनीं १ ताअंत्नतवयुनंवीरवंक्षणंसमान्या
वृतयाविश्वमारजंः । अपोअपांचीरपंराअपेंजतेप्रपूर्वाभिस्तिरतेदेवयुर्जनंः २
आग्रावंभिरहन्येंभिरक्तुभिर्वरिंष्ठंवज्रमाजिंघर्तिमायिनिं । शतंवायस्यंप्रचरन्त्स्वे
दमेंसंवर्तयंन्तोविचंवर्तयन्नहां ३ तामंस्यरीतिंपंरशोरिंवप्रत्यनींकमख्यंभुजेअं-
स्यवपंसः । सचायदिंपितुमन्तंमिवक्षयंरत्नंदधांतिभरंहूतयेविशे ४ सजिह्वयाच-
तुंरनीकऋञ्जतेचारुवसांनोवरुंणोयतंन्नरिम् । नतस्यंविद्मपुरुषत्वतांवयंयतोभगंः
सवितादातिवार्यम् ५ ॥ २ ॥

देवं वः प्रतिप्रभ आत्रेयो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४१ देवंवोअद्यसंवितारमेषेभगंचरत्नंविभजंन्तमायोः । आवांनरापुरुभुजा
ववृत्यांदिवेदिंवेचिदश्विनासखीयन् १ प्रतिप्रयाणमसुंरस्यविद्वान्त्सूक्तैर्देवंसंवि-

तारंदुवस्य । उपंब्रुवीतनमंसाविजानञ्ज्येष्ठंचरत्नंविभजन्तमायोः २ अदत्रया
दयतेवार्याणिपूषाभगोअदितिर्वस्तंउस्रः । इन्द्रोविष्णुर्वरुणोमित्रोअग्निरहांनि
भद्राजंनयन्तदस्माः ३ तन्नोअनर्वासवितावरूथंतत्सिन्धंवइषयंन्तोअनुंग्मन् ।
उपयद्वोचेअध्वरस्यहोतारायःस्यामपतंयोवाजंरत्नाः ४ प्रयेवसुंभ्यईवदानमोदुर्ये-
मित्रेवरुंणेसूक्तवांचः । अवैत्वभ्वंकृणुतावरींयोदिवस्पृथिव्योरवंसामदेम ५॥ ३॥

विश्वः पञ्च स्वस्त्यात्रेयो विश्वे देवा अनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

५० विश्वोदेवस्यंनेतुर्मर्तोवुरीतसख्यम् । विश्वोरायइषुध्यतिद्युम्नंवृणीतपु-
ष्यसे १ तेतेदेवनेतर्येचेमाँअंनुशसे । तेरायातेह्या३पृचेसचेमहिसचथ्यैः २ अतो
नआनूनतिंथीनतःपत्नीर्दशस्यत । आरेविश्वंपथेष्ठांद्विषोयुयोतुयूयुविः ३ यत्र
वह्निरभिहितोदुद्रवद्द्रोण्यंःपशुः । नृमणावीरपस्त्योऽर्णाधीरेवसनिता ४ एषते

देवनेतारथस्पतिःशंरयिः । शंरायेशंस्वस्तयइषःस्तुतोमनामहेदेवस्तुतोमना-
महे ५ ॥ ४ ॥

अग्ने पञ्चदश स्वस्त्यात्रेयो विश्वे देवाः । आद्याश्चतस्रो गायत्र्यः । एकादश्याद्यास्तिस्त्रिष्टुभो जगत्यो वा । अन्त्ये अनुष्टुभौ । शिष्टा उष्णिहः ।

५१ अग्नेसुतस्यपीतयेविश्वैरूमेभिरागहि । देवेभिर्हव्यदातये १ ऋतधीतय
आगतसत्यधर्माणोअध्वरम् । अग्नेःपिबतजिह्वया २ विप्रेभिर्विप्रसन्त्यप्रातर्या-
वभिरागहि । देवेभिःसोमपीतये ३ अयंसोमश्चमूसुतोऽमत्रेपरिषिच्यते । प्रिय
इन्द्रायवायवे ४ वायवायाहिवीतयेजुषाणोहव्यदातये । पिबासुतस्यान्धसो
अभिप्रयः ५ ॥ ५ ॥ इन्द्रश्चवायवेषांसुतानांपीतिमर्हथः । ताञ्जुषेथामरेपसा-
वभिप्रयः ६ सुताइन्द्रायवायवेसोमासोदध्याशिरः । निम्नंनयन्तिसिन्धवोऽभि

प्रयः ७ सजूर्विश्वेभिर्देवेभिरश्विभ्यामुषसासजूः । आयाह्यग्नेअत्रिवत्सुतेरण ८
सजूर्मित्रावरुणाभ्यांसजूःसोमेनविष्णुना । आयाह्यग्नेअत्रिवत्सुतेरण ९ सजू-
रादित्यैर्वसुभिःसजूरिन्द्रेणवायुना । आयाह्यग्नेअत्रिवत्सुतेरण १० ॥ ६ ॥
स्वस्तिनोमिमीतामश्विनाभगःस्वस्तिदेव्यदितिरनर्वणः । स्वस्तिपूषाअसुरोद-
धातुनः स्वस्तिद्यावापृथिवीसुचेतुना ११ स्वस्तयेवायुमुपब्रवामहैसोमंस्वस्ति
भुवनस्ययस्पतिः । बृहस्पतिंसर्वगणंस्वस्तयेस्वस्तयआदित्यासोभवन्तुनः १२
विश्वेदेवानोअद्यास्वस्तयेवैश्वानरोवसुरग्निःस्वस्तये । देवाअवन्त्वृभवःस्वस्तये
स्वस्तिनोरुद्रःपात्वंहसः १३ स्वस्तिमित्रावरुणास्वस्तिपथ्येरेवति । स्वस्तिन
इन्द्रश्चाग्निश्चस्वस्तिनोअदितेकृधि १४ स्वस्तिपन्थामनुचरेमसूर्याचन्द्रमसा-
विव । पुनर्ददताघ्नताजानतासंगमेमहि १५ ॥ ७ ॥

प्र सप्तदश श्यावाश्व आत्रेयो मरुतोऽनुष्टुप् । षष्ठ्यन्त्ये पङ्क्ती ।

५२ प्रश्यावाश्वधृष्णुयार्चामरुद्भिर्ऋक्वभिः । येअंद्रोघमंनुष्वधंश्रवोमदंन्ति
यज्ञियाः १ तेहिस्थिरस्यशवंसःसखायःसन्तिंधृष्णुया । तेयामन्नाधृंषद्विनस्त्मनां
पान्तिशश्वंतः २ तेस्पन्द्रासोनोक्षणोऽतिंष्कन्दन्तिशर्वरीः । मरुतामधामहो
दिविक्षमाचंमन्महे ३ मरुत्सुंवोदधीमहिस्तोमंयज्ञंचंधृष्णुया । विश्वेयेमानुंषा
युगापान्तिमर्त्यंरिषः ४ अर्हन्तोयेसुदानंवोनरोअसांमिशवसः । प्रयज्ञंयज्ञियेभ्यो
दिवोअंर्चामरुद्भ्यंः ५ ॥ ८ ॥ आरुक्मैरायुधानरंऋष्वाऋष्टीरंसृक्षत । अन्वेंनाँ-
अहंविद्युतोमरुतोजज्झंतीरिवभानुरंर्तत्मनांदिवः ६ येवावृधन्तपार्थिवायउरा-
वन्तरिक्षआ । वृजनेवानदीनांसधस्थेवामहोदिवः ७ शर्धोमारुंतमुच्छंससत्य-
शंवसमृभ्वंसम् । उतस्मतेशुभेनरःप्रस्पन्द्रायुंजतत्मनां ८ उतस्मतेपरुंष्ण्या-

मूर्णाँवसतशुन्ध्यवः । उतपव्यारथानामद्रिंभिन्दन्त्योजसा ९ आपथयोविप-
थयोऽन्तस्पथाअनुपथाः । एतेभिर्मह्यंनामभिर्यज्ञंविष्टारओहते १० ॥ ३ ॥
अधानरोन्योहतेऽधानियुतओहते । अधापारावताइतिचित्रारूपाणिदर्श्या ११
छन्दःस्तुभःकुभन्यवउत्समाकीरिणोनृतुः । तेमेकेचिन्नतायवऊमाआसन्दृशि-
त्विषे १२ यऋष्वाऋष्टिविद्युतःकवयःसन्तिवेधसः । तमृषेमारुतंगणंनमस्या
रमयागिरा १३ अच्छऋषेमारुतंगणंदानामित्रंनयोषणा । दिवोवाधृष्णवओ-
जसास्तुताधीभिरिषण्यत १४ नूमन्वानएषांदेवाँअच्छानवक्षणा । दानासचेत
सूरिभिर्यामश्रुतेभिरञ्जिभिः १५ प्रयेमेबन्ध्वेषेगांवोचन्तसूरयःपृश्निंवोचन्तमा-
तरम् । अधापितरमिष्मिणंरुद्रंवोचन्तशिक्वसः १६ सप्तमेसप्तशाकिनएकमे-
काशताददुः । यमुनायामधिश्रुतमुद्राधोगव्यंमृजेनिराधोअश्व्यंमृजे १७॥१०॥

को वेद षोडश शावाश्व आत्रेयो मरुतः। आद्यापञ्चमीदशम्येकादशीपञ्चदश्यः ककुभः।
द्वितीया बृहती। तृतीयानुष्टुप्। चतुर्थी पुरउष्णिक्। अष्टमीद्वादश्यौ गायत्र्यौ।
शिष्टाः सतोबृहत्यः।

५३ कोवेदजानमेषांकोवापुरासुम्नेष्वासमरुताम् । यद्युयुज्रेकिलास्यः १
एतान्रथेषुतस्थुषःकःशुश्रावकथाययुः । कस्मैसस्रुःसुदासेअन्वापयइळाभिर्वृ-
ष्टयःसह २ तेमआहुर्यआययुरुपद्युभिर्विभिर्मदे । नरोमर्याअरेपसइमान्पश्य-
न्निति ष्टुहि ३ येअञ्जिषुयेवाशीषुस्वभानवःस्रक्षुरुक्मेषुखादिषु । आयारथेषु
धन्वसु ४ युष्माकंस्मारथाँअनुमुदेदधेमरुतोजीरदानवः। वृष्टीद्यावोयतीरिव ५
॥ ११ ॥ आयंनरःसुदानवोददाशुषेदिवःकोशमचुच्यवुः । विपर्जन्यंसृजन्ति
रोदसीअनुधन्वनायन्तिवृष्टयः ६ ततृदानाःसिन्धवःक्षोदसारजःप्रसस्रुर्धेनवो

यथा । स्यन्नाअश्वाइवाध्वनोविमोचनेवियद्वर्तन्तएन्यः ७ आयातमरुतोदिव
आन्तरिक्षादमादुत । मावस्थातपरावतः ८ मावोरसानितभाकुभाक्रुमुर्मावः
सिन्धुर्निरीरमत् । मावःपरिष्ठात्सरयुःपुरीषिण्यस्मेइत्सुम्नमस्तुवः ९ तंवःशर्धं
रथानांत्वेषंगणंमारुतंनव्यसीनाम् । अनुप्रयन्तिवृष्टयः १० ॥ १२ ॥ शर्धंशर्धं
वएषांव्रातंव्रातंगणंगणंसुशस्तिभिः । अनुक्रामेमधीतिभिः ११ कस्माअद्यसु-
जातायरातहव्यायप्रययुः । एनायामेनमरुतः १२ येनतोकायतनयायधान्यं
बीजंवहध्वेअक्षितम् । अस्मभ्यंतद्धत्तनयद्वईमहेराधोविश्वायुसौभगम् १३
अतीयामनिदस्तिरःस्वस्तिभिर्हित्वावद्यमरातीः।वृष्ट्वीशंयोरापउस्रिभेषजंस्याम
मरुतःसह १४ सुदेवःसमहासतिसुवीरोनरोमरुतःसमर्त्यः । यंत्रायध्वेस्याम

ते १५ स्तुहिभोजान्स्तुवतोअस्ययामन्निरणन्गावोनयवसे । यतःपूर्वाँइवस-
खीँरनुह्वयगिरागृणीहिकामिनः १६ ॥ १२ ॥

प्र शर्धाय पञ्चदश श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

५४ प्रशर्धायमारुतायस्वभानवइमांवाचमनजापर्वतच्युते । घर्मस्तुभेदिव
आपृष्ठयज्वनेद्युम्नश्रवसेमहिनृम्णमर्चत १ प्रवोमरुतस्तविषाउदन्यवोवयोवृधो
अश्वयुजःपरिज्रयः । संविद्युतादधतिवाशतित्रितःस्वरन्त्यापोऽवनापरिज्रयः २
विद्युन्महसोनरोअश्मदिद्यवोवातत्विषोमरुतःपर्वतच्युतः । अब्दयाचिन्मुहुरा
ह्रादुनीवृतःस्तनयदमारभसाउदोजसः ३ ऽव्य१क्तून्रुद्राऽव्यहानिशिक्वसोऽव्य१न्त-
रिक्षंविरजांसिधूतयः । वियदज्राँअजथनावईयथाविदुर्गाणिमरुतोनाहरिष्यथ ४
तद्वीर्यंवोमरुतोमहित्वनंदीर्घंततानसूर्योनयोजनम् । एतानयामेअगृभीतशोचि

षो ऽनश्वदांयन्न्ययातनागिरिम् ५ ॥ १४ ॥ अभ्राजिशर्धोमरुतोयदर्णसंमोषथा
वृक्षंकपनेववेधसः।अधस्मानोअरमतिंसजोषसश्चक्षुरिवयन्तमनुनेषथासुगम् ६
नसजीयतेमरुतोनहन्यतेनस्रेधतिनव्यथतेनरिष्यति । नास्यरायउपदस्यन्तिनो-
तयऋषिंवायंराजानंवासुषूदथ ७ नियुत्वन्तोग्रामजितोयथानरो ऽर्यमणोनमरुतः
कबन्धिनः । पिन्वन्त्युत्संयदिनासोअस्वरन्व्युन्दन्तिपृथिवींमध्वोअन्धसा ८ प्र-
वत्वतीयंपृथिवीमरुद्भ्यःप्रवत्वतीद्यौर्भवतिप्रयद्भ्यः । प्रवत्वतीःपथ्याअन्तरिक्ष्याः
प्रवत्वन्तःपर्वताजीरदानवः ९ यन्मरुतःसभरसःस्वर्णरःसूर्यउदितेमदथादिवो
नरः । नवो ऽश्वाःश्रथयन्ताहसिस्रतःसद्योअस्याध्वनःपारमश्नुथ १० ॥ १५ ॥
अंसेषुवऋष्टयःपत्सुखादयोवक्षःसुरुक्मामरुतोरथेशुभः । अग्निभ्राजसोविद्युतो
गभस्त्योःशिप्राःशीर्षसुवितताहिरण्ययीः ११ तंनाकमर्योअगृभीतशोचिषंरुशत्-

तिपिप्पलंमरुतोविधूनुथ । समच्यन्तवृजनातित्विषन्तयत्स्वरन्तिघोषंविततमृता-
यवः १२ युष्मादत्तस्यमरुतोविचेतसोरायःस्याम रथ्यो३वयस्वतः । नयोयुच्छ-
तितिष्यो३यथादिवो३स्मेरारन्तमरुतःसहस्रिणम् १३ यूयंरयिंमरुतःस्पार्हवीरं
यूयमृषिमवथसामविप्रम् । यूयमर्वन्तंभरतायवाजंयूयंधत्थराजानंश्रुष्टिम-
न्तम् १४ तद्वोयामिद्रविणंसद्यऊतयोयेनास्वर्णततनामनॄँरभि । इदंसुमेमरु-
तोहर्यतावचोयस्यतरेमतरसाशतंहिमाः १५ ॥ १६ ॥

प्र यज्यवो दश श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

५५ प्रयज्यवोमरुतोभ्राजदृष्टयोबृहद्वयोदधिरेरुक्मवक्षसः । ईयन्तेअश्वैःसु-
यमेभिराशुभिःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत १ स्वयंदधिध्वेतविषींयथाविदबृह-
न्महान्तउर्वियाविराजथ । उतान्तरिक्षंममिरेव्योजसाशुभंयातामनुरथाअवृत्स-

त २ साकंजाताःसुभ्वःसाकमुक्षिताः श्रियेचिदाप्रतरंवावृधुर्नरः । विरोकिणः
सूर्यस्येवरश्मयःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ३ आभूषेण्यंवोमरुतोमहित्वनंदिदृ
क्षेण्यंसूर्यस्येवचक्षणम् ।उतोअस्माँअमृतत्वेदधातनशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ४
उदीरयथामरुतःसमुद्रतोयूयंवृष्टिंवर्षयथापुरीषिणः । नवोदस्राउपदस्यन्तिधेन-
वःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ५ ॥ १७ ॥ यादश्वान्धूर्षुपृषतीरयुग्ध्वंहिरण्यया-
न्प्रत्यत्काँअमुग्ध्वम् । विश्वाइत्स्पृधोमरुतोव्यस्यथशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ६
नपर्वताननद्योवरन्तवोयत्राचिध्वंमरुतोगच्छथेदुतत् । उतद्यावापृथिवीयाथना
परिशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ७ यत्पूर्व्यंमरुतोयच्चनूतनंयदुद्यतेवसवोयच्चश-
स्यते । विश्वस्यतस्यभवथानवेदसःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ८ मृळतनोमरु-
तोमावधिष्टनास्मभ्यंशर्मबहुलंवियन्तन । अधिस्तोत्रस्यसख्यस्यगातनशुभं

यातामनुरथाअवृत्सत ९ यूयमस्मान्नयतवस्योअच्छानिरंहतिभ्योमरुतोगृणा-
नाः । जुषध्वंनोहव्यदातिंयजत्रावयंस्याम पतयोरयीणाम् १० ॥ १८ ॥

अग्ने नव श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो बृहती । तृतीयासप्तम्यौ सतोबृहत्यौ ।

५६ अग्नेशर्धन्तमागणंपिष्टंरुक्मेभिरञ्जिभिः । विशोअद्यमरुतामवह्वयेदिव-
श्चिद्रोचनादधि १ यथाचिन्मन्यसेहृदातदिन्मेजग्मुराशसः । येतेनेदिष्ठंहव-
नान्यागमन्तान्वर्धभीमसंदृशः २ मीळ्हुष्मतीवपृथिवीपराहतामदन्त्येत्यस्मदा ।
ऋक्षोनवोमरुतःशिमीवाँअमोदुध्रोगौरिवभीमयुः ३ नियेरिणन्त्योजसावृथा
गावोनदुर्धुरः । अश्मानंचित्स्वर्यं१पर्वतंगिरिंप्रच्यावयन्तियामभिः ४ उत्तिष्ठ
नूनमेषांस्तोमैःसमुक्षितानाम् । मरुतांपुरुतममपूर्व्यंगवांसर्गमिवह्वये ५ ॥ १९ ॥
युङ्ग्ध्वंह्यरुषीरथेयुङ्ग्ध्वंरथेषुरोहितः । युङ्ग्ध्वंहरीअजिराधुरिवोळ्हवेवहिष्ठाधुरिवोळ्हवे ६

उतस्यवाज्यरुषस्तुविष्वणिरिहस्मधायिदर्शतः । मावोयामेषुमरुतश्चिरंकरत्प्रतं
रथेषुचोदत ७ रथंनुमारुतंवयंश्रवस्युमाहुवामहे । आयस्मिन्तस्थौसुरणानि
बिभ्रतीसचामरुत्सुरोदसी ८ तंवःशर्धंरथेशुभंत्वेषंपनस्युमाहुवे । यस्मिन्त्सु-
जातासुभगामहीयतेसचामरुत्सुमीळ्हुषी ९ ॥ २० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
पञ्चमे मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

आ रुद्रासोऽष्टौ श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

५७ आरुद्रासइन्द्रवन्तःसजोषसोहिरण्यरथाः सुवितायगन्तन । इयंवो
अस्मत्प्रतिहर्यतेमतिस्तृष्णजेनदिवउत्साउदन्यवे १ वाशीमन्तऋष्टिमन्तोमनी-
षिणःसुधन्वानइषुमन्तोनिषङ्गिणः । स्वश्वाःस्थसुरथाःपृश्निमातरःस्वायुधाम-

रुतोयाथना॒शुभ॑म् २ धू॒नु॒थद्यांप॑र्व॑तान्दा॒शुषे॒वसु॒निवो॒वना॑जिहते॒याम॑नोभि॒या ।
को॒पय॑थपृथि॒वीं॑पृश्निमातरःशु॒भेयदु॑ग्राः॒पृष॑ती॒रयु॑ग्ध्वम् ३ वात॑त्विषोम॒रुतो॑व॒र्ष-
नि॑र्णिजोय॒माइ॑व॒सुसं॑दृशःसु॒पेश॑सः । पि॒शङ्गा॑श्वाअरु॒णाश्वा॑अरे॒पसः॒प्रत्व॑क्षसो
महि॒नाद्यौरि॑वो॒रवः॑ ४ पु॒रु॒द्र॒प्साअ॑ञ्जि॒मन्तः॑सु॒दान॑वस्त्वे॒षसं॑दृशोअनव॒भ्ररा॑धसः।
सु॒जा॒तासो॑ज॒नुषा॑रु॒क्मव॑क्षसोदि॒वोअ॒र्काअ॒मृतं॒नाम॑भेजिरे ५॥ २१ ॥ ऋ॒ष्टयो॑वो
मरु॒तो॒अंस॑यो॒रधि॒सह॒ओजो॑बा॒ह्वोर्वो॒बलं॑हि॒तम्।नृ॒म्णाशी॒र्षस्वायु॑धा॒रथे॑षुवो॒विश्वा॑
वः॒श्रीरधि॑त॒नूषु॑पिपिशे ६ गोम॒दश्वा॑व॒द्रथ॑वत्सु॒वीरं॑च॒न्द्रव॒द्राधो॑मरुतोददानः।प्रश॑-
स्तिंनःकृणुतरुद्रियासोभक्षी॒यवो॒ऽव॑सो॒दैव्य॑स्य ७ ह॒येनरो॒मरु॑तोमृ॒ळता॑न॒स्तुवी॑म-
घासो॒अमृ॑ता॒ऋत॑ज्ञाः । सत्य॑श्रुतः॒कव॑यो॒युवा॑नो॒बृह॑द्गिरयोबृ॒हदु॒क्षमा॑णाः८॥ २२॥

तम्वष्टौ श्यावाश्व आत्रेयो मरुतस्त्रिष्टुप् ।

५८ तमुनूनंतविषीमन्तमेषांस्तुषेगणंमारुतंनव्यसीनाम् । यआश्वश्वाअमं-
वद्वहन्तउतेशिरेअमृतस्यस्वराजः १ त्वेषंगणंतवसंखादिहस्तंधुनिव्रतंमायिनं
दातिवारम् । मयोभुवोयेअमितामहित्वावन्दस्वविप्रतुविराधसोनॄन् २ आवो
यन्तूदवाहासोअद्यवृष्टिंयेविश्वेमरुतोजुनन्ति । अयंयोअग्निर्मरुतःसमिद्धएतंजु-
षध्वंकवयोयुवानः ३ यूयंराजानमिर्यंजनायविभ्वतष्टंजनयथायजत्राः । युष्म-
देतिमुष्टिहाबाहुजूतोयुष्मत्सदश्वोमरुतःसुवीरः ४ अराइवेदचरमाअहेवप्रप्रजा-
यन्तेअकवामहोभिः। पृश्नेःपुत्राउपमासोरभिष्ठाःस्वयामत्यामरुतःसंमिमिक्षुः ५
यत्प्रायासिष्टपृषतीभिरश्वैर्वीळुपविभिर्मरुतोरथेभिः । क्षोदन्तआपोरिणतेवना-
न्यवोस्त्रियोवृषभःक्रन्दतुद्यौः ६ प्रथिष्टयामन्पृथिवीचिदेषांभर्तेवगर्भंस्वमिच्छवो

घुः । वातान्ह्यश्वांन्धुर्यांयुयुज्रेवर्षंस्वेदंचक्रिरेरुद्रियांसः ७ हयेनरोमरुतोमृ-
ळतांनस्तुवीमघासोअमृताऋतंज्ञाः । सत्यंश्रुतःकवंयोयुवांनोबृहंद्गिरयोबृहदुक्ष-
मांणाः ८ ॥ २३ ॥

प्र वोष्टौ श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

५९ प्रवःस्पळंक्रन्त्सुवितायंदावनेऽर्चांदिवेप्रपृंथिव्याऋतंभंरे । उक्षन्तेअश्वा-
न्तरुंषन्तआरजोऽनुस्वंभानुंश्रंथयन्तेअर्णवैः १ अमांदेषांभियसाभूमिरेजतिनौर्न
पूर्णाक्षंरतिव्यर्थिर्यती । दूरेदृशोयेचितयंन्तएमंभिरन्तर्महेविदथेंयेतिरेनरंः २ गवां-
मिवश्रियसेशृङ्गंमुत्तमंसूर्योनचक्षूरजंसोविसर्जंने । अत्यांइवसुभ्वं१श्चारंवःस्थन
मर्यांइवश्रियसेंचेतथानरः ३ कोवोंमहान्तिंमहतामुदंश्नवत्कस्काव्यांमरुतःको
हपौंस्यां । यूयंहभूमिंकिरणंनरेंजथप्रयद्भरंध्वेसुवितायंदावनें ४ अश्वांइवेदंरुषासः

सबन्धवःशूराइवप्रयुधःप्रोतयुयुधुः।मर्याइवसुवृधोवावृधुर्नरःसूर्यस्यचक्षुःप्रमिन-
न्तिवृष्टिभिः ५ तेअज्येष्ठाअकनिष्ठासउद्भिदोऽमध्यमासोमहसाविवावृधुः । सु-
जातासोजनुषापृश्निमातरोदिवोमर्याआनोअच्छाजिगातन ६ वयोनयेश्रेणीःप-
प्तुरोजसान्तान्दिवोबृहतःसानुनस्परि । अश्वासएषामुभयेयथाविदुःप्रपर्वतस्यन-
भनूँरचुच्यवुः ७ मिमातुद्यौरदितिर्वीतयेनःसंदानुचित्राउषसोयतन्ताम् । आचु-
च्यवुर्दिव्यंकोशमेतऋषेरुद्रस्यमरुतोगृणानाः ८ ॥ २४ ॥

ईळेष्टौ श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो मरुतो वाग्निश्च त्रिष्टुप् । अन्त्ये जगत्यौ ।

६० ईळेअग्निंस्ववसंनमोभिरिहप्रसत्तोविचयत्कृतंनः।रथैरिवप्रभरेवाजयद्भिः
प्रदक्षिणिन्मरुतांस्तोमंमृध्याम् १ आयेतस्थुःपृषतीषुश्रुतासुसुखेषुरुद्रामरुतोर-

थेषु । वनाचिदुग्राजिहतेनिवोभियापृथिवीचिद्रेजतेपर्वतश्चित् २ पर्वतश्चिन्महिवृ-
द्धोबिभायदिवश्चित्सानुरेजतस्वनेवः । यत्क्रीळथमरुतऋष्टिमन्तआपइवसध्र्यञ्चो
धवध्वे ३ वराइवेद्रैवतासोहिरण्यैरभिस्वधाभिस्तन्वःपिपिश्रे । श्रियेश्रेयांसस्त-
वसोरथेषुसत्रामहांसिचक्रिरेतनूषु ४ अज्येष्ठासोअकनिष्ठासएतेसंभ्रातरोवावृधुः
सौभगाय । युवापितास्वपारुद्रएषांसुदुघापृश्निःसुदिनामरुद्भ्यः ५ यदुत्तमेमरुतो
मध्यमेवायद्वावमेसुभगासोदिविष्ठ । अतोनोरुद्राउतवान्व१स्याग्नेवित्ताद्धविषो
यद्यजाम ६ अग्निश्चयन्मरुतोविश्ववेदसोदिवोवहध्वउत्तरादधिष्णुभिः । तेमन्द-
सानाधुनयोरिशादसोवामंधत्तयजमानायसुन्वते ७ अग्नेमरुद्भिःशुभयद्भिर्ऋक्व-
भिः सोमंपिबमन्दसानोगणश्रिभिः । पावकेभिर्विश्वमिन्वेभिरायुभिर्वैश्वानरप्र-
दिवाकेतुनासजूः ८ ॥ २५ ॥

॥२२४॥

केष्ठैकोनविंशतिः श्यावाश्व आत्रेयो गायत्री । पञ्चम्यनुष्टुप् । नवमी सतोबृहती। पञ्चम्यादि-
चतसृणां शसीयसी तरन्तमहिषी । नवम्याः पुरुमीळ्हो वैददश्विः । दशम्यास्तरन्तो
वैददश्विः । अन्त्यानां तिसृणां रथवीतिर्दाल्भ्यः । शिष्टानां मरुतः ।

६१ केष्ठांनरःश्रेष्ठंतमायएकंएकआयय । परमस्याःपरावतः १ क्वं१वोऽश्वाः
क्वाउभीशंवःकथंशेककथायंय । पृष्ठेसदोनसोर्यमः २ जघनेचोदंएषांविसक्था-
निनरोयमुः । पुत्रकृथेनजनंयः ३ परांवीरासएतनमर्यासोभद्रंजानयः । अग्नित-
पोयथासंथ ४ सनत्साश्व्यंपशुमुतगव्यंशतावंयम् । श्यावाश्वंस्तुताययादोर्वी-
रायोपबबृंहत् ५ ॥ २६ ॥ उतत्वास्त्रीशशीयसीपुंसोभंवतिवस्यंसी । अदेव-
त्रादराधसः ६ वियाजानातिजसुरिंवितृष्यंन्तंविकामिनंम् । देवत्राकृणुतेमनंः ७

उतघानेमोअस्तुतःपुमाँइतिब्रुवेपणिः । सवैरदेयइत्समः ८ उतमेऽरपद्युवति-
ममन्दुषीप्रतिश्यावायवर्तनिम् । विरोहितापुरुमीळ्हायवेमतुर्विप्रायदीर्घयशसे ९
योमेधेनूनांशतंवैददश्विर्यथाददत् । तरन्तइवमंहना १० ॥ २७ ॥ यईंवहन्त
आशुभिःपिबन्तोमदिरंमधु । अत्रश्रवांसिदधिरे ११ येषांश्रियाधिरोदसीविभ्रा-
जन्तेरथेष्वा । दिविरुक्मइवोपरि १२ युवासमारुतोगणस्त्वेषरथोअनेद्यः । शुभं-
यावाप्रतिष्कुतः १३ कोवेदनूनमेषांयत्रामदन्तिधूतयः । ऋतजाताअरेपसः १४
यूयंमर्तंविपन्यवःप्रणेतारइत्थाधिया । श्रोतारोयामहूतिषु १५ ॥ २८ ॥
तेनोवसूनिकाम्यापुरुश्चन्द्राऱिशादसः । आयज्ञियासोववृत्तन १६ एतंमेस्तोमं-
मूर्म्येदार्भ्यायपरावह । गिरोदेविरथीरिव १७ उतमेवोचतादितिसुतसोमेरथ-

वीतौ । नकामोअर्पवेतिमे १८ एषक्षेतिरथवीतिर्मघवागोमंतीरनु । पर्वतेष्व-
पश्रितः १९ ॥ २१ ॥

ऋतेन नव श्रुतविदात्रेयो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६२ ऋतेनऋतमपिंहितंध्रुवंवांसूर्यस्ययत्रविमुचन्त्यश्वान् । दशशतासहतं-
स्थुस्तदेकंदेवानांश्रेष्ठंवपुषामपश्यम् १ तत्सुवांमित्रावरुणामहित्वमीर्मातस्थु-
षीरहंभिर्दुदुह्रे । विश्वाःपिन्वथःस्वसंरस्यधेनाअनुंवामेकःपविरावंवर्त २ अधा-
रयतंपृथिवीमुतद्यांमित्रंराजानावरुणामहोभिः । वर्धयंतमोषधीःपिन्वतंगाअव
वृष्टिंसृजतंजीरदानू ३ आवामश्वांसःसुयुजोवहन्तुयतरंश्मयउपयन्त्ववाक् ।
घृतस्यनिर्णिगनुंवर्ततेवामुपसिन्धवःप्रदिविंक्षरन्ति ४ अनुंश्रुताममतिंवर्धदुर्वीब-

हिरिवयजुषारक्षमाणा । नमस्वन्ताधृतदक्षाधिगर्तेमित्रासाथेवरुणेळास्वन्तः ५
॥ ३० ॥ अर्कविहस्तासुकृतेपरस्पायंत्रासाथेवरुणेळास्वन्तः । राजानाक्षत्रम-
हृणीयमानासहस्रस्थूणंबिभृथःसहद्वौ ६ हिरण्यनिर्णिगयोअस्यस्थूणाविभ्राज-
तेदिव्यश्वाजनीव । भद्रेक्षेत्रेनिमितातिल्विलेवासनेममध्वोअधिगर्त्यस्य ७
हिरण्यरूपमुषसोव्युष्टावयःस्थूणमुदितासूर्यस्य । आरोहथोवरुणमित्रगर्तमतश्च-
क्षाथेअदितिंदितिंच ८ यद्बंहिष्ठंनातिविधेसुदानूअच्छिद्रंशर्मभुवनस्यगोपा ।
तेननोमित्रावरुणावविष्टंसिषासन्तोजिगीवांसःस्याम ९ ॥ ३१ ॥ इति शाकल-
कसंहितायां चतुर्थाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

ऋतस्यसप्तार्चनानाजागतंवरुणंपङ्क्त्यन्तंतुयश्चिकेतषड्रातहव्यआचिकितानानुष्टुभंतुपाळित्थापञ्चयजतः
प्रवोगायत्रंत्रीरोचनाचतुष्कमुरुचक्रिःपुरूरुणागायत्रंत्वानस्तृचंबाहुवृक्तआमित्रऔळिहंयदद्यदशपौर-
आश्विनंतदानुष्टुभंतुकूष्ठप्रातिनवावस्युःपाङ्क्तमाभातिपञ्चात्रिःप्रातर्यावाणाश्विनौनवसप्तवधिरुग्युष्णि-
गादिचतुर्थीत्रिष्टुप्पञ्चानुष्टुभोन्त्याःपञ्चगर्भस्राविण्यउपनिषन्महेदशसत्यश्रवाउपस्यंतुपाङ्क्तंद्युतद्यामांन
षड्युञ्जतेपञ्चश्यावाश्वःसावित्रंतुजागतंतत्सवितुर्नवगायत्रमाद्यानुष्टुबच्छदशात्रिःपार्जन्यमुपाद्यास्तिस्रो
जगत्यउपान्त्यानुष्टुब्बळित्थातृचंपार्थिवमानुष्टुभंप्रसम्राजेष्टौवारुणमिन्द्राग्नीपळैन्द्राग्नमानुष्टुभंविराट्पू-
र्वान्तंप्रवोनवैवयामरुन्मारुतमतिजागतंबार्हस्पत्योभरद्वाजःषष्ठंमण्डलमपश्यत्त्वंह्यग्नेसप्तोन ।

ऋतस्य सप्तार्चनाना आत्रेयो मित्रावरुणौ जगती ।

६३ ऋतंस्यगोपावधितिष्ठथोरथंसत्यंधर्माणापरमेव्योमनि । यमत्रंमित्राव-
रुणावंथोयुवंतस्मैवृष्टिर्मधुमत्पिन्वतेदिवः १ सम्राजावस्यभुवंनस्यराजथोमि-
त्रावरुणाविदथेस्वर्दृशा । वृष्टिंवांराधोअमृतत्वमीमहेद्यावापृथिवीविचंरन्तित-

न्यवः २ सम्राजावुग्रावृषभादिवस्पतीपृथिव्यामित्रावरुणाविचर्षणी । चित्रेभि-
रभ्रैरुपतिष्ठथोरवंद्यांवर्षयथोअसुरस्यमायया ३ मायावांमित्रावरुणादिविश्रिता
सूर्योज्योतिश्चरतिचित्रमायुधम् । तमभ्रेणवृष्ट्यागूहथोदिविपर्जन्यद्रप्सामधुम-
न्तईरते ४ रथंयुञ्जतेमरुतःशुभेसुखंशूरोनमित्रावरुणागविष्टिषु । रजांसिचित्रा
विचरन्तितन्यवोदिवःसम्राजापयसानउक्षतम् ५ वाचंसुमित्रावरुणाविरावतीं
पर्जन्यश्चित्रांवदतित्विषीमतीम् । अभ्रावसतमरुतःसुमाययाद्यांवर्षयतमरुणा-
मरेपसम् ६ धर्मणामित्रावरुणाविपश्चिताव्रतारक्षेथेअसुरस्यमायया । ऋतेन
विश्वंभुवनंविराजथःसूर्यमाधत्थोदिविचित्र्यंरथम् ७ ॥ १ ॥

वरुणं सप्तार्चनानाना आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

६४ वरुणंवोरिशादसमृचामित्रंहवामहे । परिव्रजेवबाह्वोर्जगन्वांसास्वर्ण-

रम् १ ताबाहवासुचेतुनाप्रयन्तमस्माअर्चते । शेवंहिजार्यंवांविश्वासुक्षासुजो-
गुवे २ यन्नूनमश्यांगतिंमित्रस्ययायांपथा । अस्यप्रियस्यशर्मण्यहिंसानस्यस-
श्चिरे ३ युवाभ्यांमित्रावरुणोपमंधेयामृचा । यद्धक्षयेमघोनांस्तोतॄणांचस्पूर्धसे ४
आनोमित्रसुदीतिभिर्वरुणश्चसधस्थआ । स्वेक्षयेमघोनांसखीनांचवृधसे ५ युवं
नोयेषुवरुणक्षत्रंबृहच्चबिभृथः । उरुणोवाजसातयेकृतंरायेस्वस्तये ६ उच्छन्त्यां
मेयजतादेवक्षत्रेरुशद्गवि । सुतंसोमंनहस्तिभिरापड्भिर्धावतंनराबिभ्रतावर्चना-
नसम् ७ ॥ २ ॥

यश्चिकेत षड्रातहव्य आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

६५ यश्चिकेतससुक्रतुर्देवत्रासब्रवीतुनः । वरुणोयस्यदर्शतोमित्रोवावनते
गिरः १ ताहिश्रेष्ठवर्चसाराजानादीर्घश्रुत्तमा । तासत्पतीऋतावृधऋतावानाज-

नेंजने २ तावांमियानोऽवंसेपूर्वाउपंब्रुवेसचां । स्वश्वांसःसुचेतुनावाजाँअभिप्र-
दावनें ३ मित्रोअंहोश्चिदादुरुक्षयांयगातुंवंनते । मित्रस्यहिप्रतूर्वंतःसुमतिरस्तिं
विधतः ४ वयंमित्रस्यावंसिस्यामंसप्रथंस्तमे । अनेहसस्त्वोतंयःसत्रावरुंणशे-
षसः ५ युवंमित्रेमंजनंयतंथःसंचंनयथः । मामघोनःपरिंख्यतंमोअस्माकमृ-
षीणांगोपीथेनंउरुष्यतम् ६ ॥ ३ ॥

आ चिकितान षड्रातहव्य आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् ।

६६ आचिंकितानसुक्रतूंदेवौमंर्तरिशादंसा । वरुंणायऋतपेंशसेदधीतप्रयंसे
महे १ ताहिक्षत्रमविंह्रुतंसम्यगंसुर्यं१माशांते । अधंव्रतेवमानुषंस्वं१र्णधायिद-
र्शतम् २ तावामेषेरथांनामुर्वींगव्यूंतिमेषाम् । रातहंव्यस्यसुष्टुतिंदधृक्स्तोमैंर्म-
नामहे ३ अधाहिकाव्यांयुवंदक्षंस्यपूर्भिरंद्भुता । निकेतुनाजनांनांचिकेथेंपूतद-

क्षसा ४ तद्दृतंपृथिविबृहच्छ्रवएषऋषींणाम् । ज्रयसानावरंपृथ्वतिक्षरन्तियामंभिः ५ आयद्वांमीयचक्षसामित्रवयंचसूरयः । व्यचिष्ठेबहुपाय्येयतेमहिस्वराज्ये ६ ॥ ४ ॥

बळित्था पञ्च यजत आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् ।

६७ बळित्थादेवनिष्कृतमादित्यायजतंबृहत् । वरुणमित्रार्यमन्वर्षिष्ठंक्षत्रमाशाथे १ आयद्योनिंहिरण्ययंवरुणामित्रसदंथः । धर्तारांचर्षणीनांयन्तंसुम्नंरिशादसा २ विश्वेहिविश्ववेदसोवरुणोमित्रोअर्यमा । व्रतापदेवसश्चिरेपान्तिमर्त्यंरिषः ३ तेहिसत्याऋतस्पृशऋतावानोजनेजने । सुनीथासःसुदानवोंहोश्चिदुरुचक्रयः ४ कोनुवांमित्रास्तुतोवरुणोवातनूनाम् । तत्सुवामेषतेमतिरत्रिभ्यएषतेमतिः ५ ॥ ५ ॥

प्र वः पञ्च यजत आत्रेयो मित्रावरुणौ गायत्री ।

६८ प्रवोमित्रायगायतवरुणायविपागिरा । महिक्षत्रावृतंबृहत् १ सम्राजा
याघृतयोनीमित्रश्चोभावरुणश्च । देवादेवेषुप्रशस्ता २ तानःशक्तंपार्थिवस्यम-
होरायोदिव्यस्य । महिवांक्षत्रंदेवेषु ३ ऋतमृतेनसपन्तेषिरंदक्षमाशाते । अद्रु-
हादेवौवर्धेते ४ वृष्टिद्यावारीत्यापेषस्पतीदानुमत्याः । बृहन्तंगर्तमाशाते ५ ॥६॥

त्री रोचना चतुष्कमुरुचक्रिरात्रेयो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६९ त्रीरोचनावरुणत्रीँरुतद्यून्त्रीणिमित्रधारयथोरजांसि । वावृधानावमतिं
क्षत्रियस्यानुव्रतंरक्षमाणावजुर्यम् १ इरावतीर्वरुणधेनवोवांमधुमद्वांसिन्धवोमि-
त्रदुह्रे । त्रयस्तस्थुर्वृषभासस्तिसृणांधिषणानांरेतोधाविद्युमन्तः २ प्रातर्देवीम-
दितिंजोहवीमिमध्यंदिनउदितासूर्यस्य । रायेमित्रावरुणासर्वतातेळेतोकायतन-

यायशंयोः ३ याधर्तारारजंसोरोचनस्योतादित्यादिव्यापार्थिवस्य । नवांदेवा
अमृताआमिनन्तिव्रतानिंमित्रावरुणाध्रुवाणि ४ ॥ ७ ॥

पुरूरुणा चतुष्कमुरुचक्रिरात्रेयो मित्रावरुणौ गायत्री ।

७० पुरूरुणांचिद्ध्यस्त्यवोनूनंवांवरुण । मित्रवंसिंवांसुमतिम् १ तावांसम्य-
गंद्रुह्वाणेषंमश्यामधायंसे । वयंतेरुद्रास्याम २ पातंनोरुद्रापायुभिंरुतत्रांयेथांसु-
त्रात्रा । तुर्यामदस्यूंन्तनूभिंः ३ माकस्यांद्भुतक्रतूयक्षंभुंजेमातनूभिंः । माशेषं-
सामातनंसा ४ ॥ ८ ॥

आ नस्तृचं बाहुवृक्त आत्रेयो मित्रावरुणौ गायत्री ।

७१ आनोंगन्तंरिशादसावरुंणामित्रंबर्हणां । उपेमंचारुंमध्वरम् १ विश्वंस्य

हिप्रचेतसावरुणमित्रराजथः । ईशानापिप्यतंधियः २ उपनःसुतमागतंवरुण
मित्रंदाशुषः । अस्यसोमस्यपीतये ३ ॥ १ ॥

आ मित्रे तृचं बाहुवृक्त आत्रेयो मित्रावरुणावुष्णिक् ।

७२ आमित्रेवरुणेवयंगीर्भिर्जुहुमोअत्रिवत् । निबर्हिषिसदतंसोमपीतये १
व्रतेनस्थोध्रुवक्षेमाधर्मणायातयज्जना । निबर्हिषिसदतंसोमपीतये २ मित्रश्च
नोवरुणश्चजुषेतांयज्ञमिष्टये । निबर्हिषिसदतांसोमपीतये ३ ॥ १० ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां पञ्चमे मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

यदद्य दश पौर आत्रेयोऽश्विनावनुष्टुप् ।

७३ यदद्यस्थःपरावतियदर्वावत्यश्विना । यद्वापुरूपुरुभुजायदन्तरिक्षआग-
तम् १ इहत्यापुरुभूतमापुरूदंसांसिबिभ्रता । वरस्यायाम्यध्रिगूहुवेतुविष्टमा

भुजे २ ईर्मान्यद्वपुषेवपुश्चक्रंरथस्ययेमथुः । पर्यन्यानाहुंर्षायुगामह्नारजाँसिदी-
यथः ३ तदूषुवामेनाकृतंविश्वायद्वामनुष्टवे । नानाजातावरेपसासमस्मेबन्धुमे-
यथुः ४ आयद्वांसूर्यारथंतिष्ठद्रघुष्यदंसदा । परिवामरुषावयोघृणावरन्तआ-
तपः ५॥११॥ युवोरत्रिश्चिकेततिनरासुम्नेनचेतसा । घर्मंयद्वामरेपसंनासत्यास्ना
भुरण्यति ६ उग्रोवांककुहोययिःशृण्वेयामेषुसंतनिः । यद्वांदंसोभिरश्विनात्रि-
र्नराववर्तति ७ मध्वऊषुमधूयुवारुद्रासिषक्तिपिप्युषी । यत्समुद्रातिपर्षथःपक्वाः
पृक्षोभरन्तवाम् ८ सत्यमिद्वाउअश्विनायुवामाहुर्मयोभुवा । तायामन्यामहूत-
मायामन्नामृळयत्तमा ९ इमाब्रह्माणिवर्धनाश्विभ्यांसन्तुशंतमा । यातक्षामर-
थाँइवावोचामबृहन्नमः १० ॥ १२ ॥

कूष्ठो दश पौर आत्रेयोऽश्विनावनुष्टुप् ।

७४ कूष्ठोदेवावश्विनाद्यादिवोमनावसू । तच्छ्रवथोवृषण्वसूअत्रिर्वामाविवा-
सति १ कुहत्याकुहनुश्रुतादिविदेवानासत्या । कस्मिन्नायतथोजनेकोवांनदीनां
सचा २ कंयाथःकंहगच्छथःकमच्छायुञ्जाथेरथम् । कस्यब्रह्माणिरण्यथोवयंवा-
मुश्मसीष्टये ३ पौरंचिदुद्युदप्रुतंपौरपौरायजिन्वथः । यदींगृभीततातयेसिंहमिव
द्रुहस्पदे ४ प्रच्यवानाज्जुजुरुषोवव्रिमत्कंनमुञ्चथः । युवायदीकृथःपुनराकाम-
मृण्वेवध्वः ५ ॥ १३ ॥ अस्तिहिवामिहस्तोतास्मसिवांसंदृशिश्रिये । नूश्रुतम
आगंतमवोभिर्वाजिनीवसू ६ कोवामद्यपुरूणामावव्नेमर्त्यानाम् । कोविप्रोवि-
प्रवाहसाकोयज्ञैर्वाजिनीवसू ७ आवांरथोरथानांयेष्ठोयात्वश्विना । पुरूचिदस्म-
युस्तिरआंगूषोमर्त्येष्वा ८ शमूषुवांमधूयुवास्माकमस्तुचर्कृतिः । अर्वाचीना

विचेतसाविभिः श्येनेवदीयतम् ९ अश्विनायद्धकर्हिचिच्छुश्रूयातमिमंहवम् ।
वस्वीरूषुवांभुजःपृञ्चन्तिसुवांपृचः १० ॥ १४ ॥

प्रति नवावस्युरात्रेयोऽश्विनौ पङ्क्तिः ।

७५ प्रतिप्रियतमंरथंवृषणंवसुवाहनम् । स्तोतावामश्विनावृषिःस्तोमेनप्रति भूषतिमाध्वीममश्रुतंहवम् १ अत्यायातमश्विनातिरोविश्वाअहंसना । दस्रा हिरण्यवर्तनीसुषुम्णासिन्धुवाहसामाध्वीममश्रुतंहवम् २ आनोरत्नानिबिभ्रता-वश्विनागच्छतंयुवम् । रुद्राहिरण्यवर्तनीजुषाणावाजिनीवसूमाध्वीममश्रुतंह-वम् ३ सुष्टुभोवांवृषण्वसूरथेवाणीच्याहिता । उतवांककुहोमृगःपृक्षःकृणोति वापुषोमाध्वीममश्रुतंहवम् ४ बोधिन्मनसारथ्येषिराहवनश्रुता । विभिश्च्यवा-नमश्विनानियाथोअद्वयाविनंमाध्वीममश्रुतंहवम् ५ ॥ १५ ॥ आवांनरामनो-

युजोऽश्वासःपुषितप्सवः। वयोवहन्तुपीतयेसहसुम्नेभिरश्विनामाध्वीममश्रुतंहवं-
म् ६ अश्विनावेहगच्छतंनासत्यामाविवेनतम्। तिरश्चिदर्ययापरिवर्तिर्यातमदा-
भ्यामाध्वीममश्रुतंहवंम् ७ अस्मिन्यज्ञेअदाभ्याजरितारंशुभस्पती। अवस्यु-
मश्विनायुवंगृणन्तमुपभूषथोमाध्वीममश्रुतंहवंम् ८ अभूदुषारुशत्पशुराग्निरधा-
य्यृत्वियः। अयोजिवांवृषण्वसूरथोदस्रावमर्त्यंमाध्वीममश्रुतंहवंम् ९ ॥१६॥

आ भाति पञ्चात्रिरश्विनौ त्रिष्टुप्।

७६ आभात्यग्निरुषसामनीकमुद्विप्राणांदेवयावाचोअस्थुः। अर्वाञ्चानूनंर-
थ्येहयातंपीपिवांसमश्विनाघर्ममच्छं १ नसंस्कृतंप्रमिमीतोगमिष्ठान्तिनूनम-
श्विनोपस्तुतेह। दिवाभिपित्वेऽवसागमिष्ठाप्रत्यवर्तिंदाशुषेशंभविष्ठा २ उता
यातंसङ्गवेप्रातरह्नोमध्यंदिनउदितासूर्यस्य। दिवानक्तमवसाशंतमेननेदानींपी-

तिरश्विनाततान ३ इदंहिवांप्रदिविस्थानमोकंइमेगृहाअश्विनेदंदुरोणम् । आनो
दिवोबृहतःपर्वतादाद्ध्योयातमिषमूर्जंवहन्ता ४ समश्विनोरवसानूतनेनमयोभु-
वासुप्रणीतीगमेम।आनोरयिंवहतमोतवीरानाविश्वान्यमृतासौभगानि ५॥१७॥

प्रातर्यावाणा पञ्चात्रिरश्विनौ त्रिष्टुप्।

७७ प्रातर्यावाणाप्रथमायजध्वंपुरागृध्रादररुषःपिबातः । प्रातर्हियज्ञमश्वि-
नादधातेप्रशंसन्तिकवयःपूर्वभाजः १ प्रातर्यजध्वमश्विनाहिनोतनसायमस्ति
देवयाअजुष्टम् । उतान्योअस्मद्यजतेविचावःपूर्वःपूर्वोयजमानोवनीयान् २
हिरण्यत्वङ्मधुवर्णोघृतस्नुःपृक्षोवहन्नारथोवर्ततेवाम् । मनोजवाअश्विनावातरंहा
येनातियाथोदुरितानिविश्वा ३ योभूयिष्ठंनासत्याभ्यांविवेषचनिष्ठंपित्वोररतेवि-
भागे । सतोकमस्यपीपरच्छमीभिरनूर्ध्वभासःसदमित्तुतुर्यात् ४ समश्विनोरवं-

सानूतंनेनमयोभुवांसुप्रणीतीगमेम । आनोंरयिंवंहतमोतवीरानाविश्वांन्यमृता
सौभंगानि ५ ॥ १८ ॥

अश्विनौ नव सप्तवध्रिरात्रेयोऽश्विनौ । आद्यास्तिस्र उष्णिहः । चतुर्थी
त्रिष्टुप् । शिष्टा अनुष्टुभः ।

७८ अश्विंनावेहगंच्छतंनासंत्यामाविवेंनतम् । हंसाविंवपततमासुताँउपं १
अश्विंनाहरिणाविंवगौराविवानुयवंसम् । हंसाविंवपततमासुताँउपं २ अश्विंना
वाजिनीवसूजुषेथांयज्ञमिष्टये । हंसाविंवपततमासुताँउपं ३ अत्रिर्यद्वांमवरो-
हंन्नृबीसमजोंहवीन्नाधंमानेवयोषां । श्येनस्यंचिज्जवंसानूतंनेनागंच्छतमश्विना
शंतमेन ४ ॥ १९ ॥ विजिंहीष्ववनस्पतेयोनिःसूष्यंन्त्याइव । श्रुतंमेंअश्विना
हवंसप्तवंध्रिंचमुञ्चतम् ५ भीतायनाधंमानायऋषंयेसप्तवंध्रये । मायाभिंरश्विना

युवं वृक्षं सं च वि चाच थः ६ यथा वातः पुष्करिणीं समिङ्गयति सर्वतः । एवा ते गर्भ एज-
तु निरैतु दशमास्यः ७ यथा वातो यथा वनं यथा समुद्र एजति । एवा त्वं दशमास्य
सहावेहि जरायुणा ८ दश मासाञ्छशयानः कुमारो अधि मातरि । निरैतु जीवो
अक्षतो जीवो जीवन्त्या अधि ९ ॥ २० ॥

महे दश सत्यश्रवा आत्रेय उषाः पङ्क्तिः ।

७९ महे नो अद्य बोधयोषो राये दिवित्मती । यथा चिन्नो अबोधयः सत्यश्रवसि
वाय्ये सुजाते अश्वसूनृते १ या सुनीथे शौचद्रथे व्यौच्छो दुहितर्दिवः । सा व्युच्छ स-
हीयसि सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनृते २ सा नो अद्याभरद्वसुर्व्युच्छा दुहितर्दि-
वः । यो व्यौच्छः सहीयसि सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनृते ३ अभि ये त्वा वि-
भावरि स्तोमैर्गृणन्ति वह्नयः । मघैर्मघोनि सुश्रियो दामन्वन्तः सुरातयः सुजाते अ-

श्वसूनृते ४ यच्चिद्धितेगणाइमेछदयन्तिमघत्तये । परिचिद्वष्टयोदधुर्ददतोराधोअ-
ह्रयंसुजातेअश्वसूनृते ५ ॥ २१ ॥ ऐषुधावीरवद्यशउषोमघोनिसूरिषु । येनो
राधांस्यह्रयामघवानोअरासतसुजातेअश्वसूनृते ६ तेभ्योद्युम्नंबृहद्यशउषोमघो-
न्यावह । येनोराधांस्यश्व्यागव्याभजन्तसूरयःसुजातेअश्वसूनृते ७ उतनोगोमं-
तीरिषआवहादुहितर्दिवः । साकंसूर्यस्यरश्मिभिःशुक्रैःशोचद्भिरर्चिभिःसुजाते
अश्वसूनृते ८ व्युच्छादुहितर्दिवोमाचिरंतनुथाअपः । नेत्त्वास्तेनंयथारिपुंतपा-
तिसूरोअर्चिषासुजातेअश्वसूनृते ९ एतावद्वेदुषस्त्वंभूयोवादातुमर्हसि । यास्तो-
तृभ्योविभावर्युच्छन्तीनप्रमीयसेसुजातेअश्वसूनृते १० ॥ २२ ॥

द्युतद्यामानं षट् सत्यश्रवा आत्रेय उषास्त्रिष्टुप् ।

८० द्युतद्यामानंबृहतीमृतेनऋतावरीमरुणप्सुंविभातीम् । देवीमुषसंस्वरा-

वहन्तींप्रतिविप्रासोमतिभिर्जरन्ते १ एषाजनंदर्शताबोधयन्तीसुगान्पथःकृण्व-
तीयात्यग्रे । बृहद्रथाबृहतीविश्वमिन्वोषाज्योतिर्यच्छत्यग्रेअह्नाम् २ एषागोभि-
ररुणेभिर्युजानास्रेधन्तीरयिमप्रायुचक्रे । पथोरदन्तीसुवितायदेवीपुरुष्टुताविश्व-
वाराविभाति ३ एषाव्येनीभवतिद्विबर्हाआविष्कृण्वानातन्वंपुरस्तात् । ऋतस्य
पन्थामन्वेतिसाधुप्रजानतीवनदिशोमिनाति ४ एषाशुभ्रानतन्वोविदानोर्ध्वेव
स्नातीदृशयेनोअस्थात् । अपद्वेषोबाधमानातमांस्युषादिवोदुहिताज्योतिषागा-
त् ५ एषाप्रतीचीदुहितादिवोनॄन्योषेवभद्रानिरिणीतेअप्सः । व्यूर्ण्वतीदाशुषे
वार्याणिपुनर्ज्योतिर्युवतिःपूर्वथाकः ६ ॥ २३ ॥

युञ्जते पञ्च श्यावाश्व आत्रेयः सविता जगती ।

८१ युञ्जतेमनउतयुञ्जतेधियोविप्राविप्रस्यबृहतोविपश्चितः । विहोत्रादधेवयु-

नाविदेकइन्महीदेवस्यंसवितुःपरिष्टुतिः १ विश्वारूपाणिप्रतिंमुञ्चतेकविःप्रासा-
वीद्भद्रंद्विपदेचतुष्पदे । विनाकंमख्यत्सवितावरेण्योऽनुप्रयाणंमुषसोविरांजति २
यस्यंप्रयाणमन्वन्यइद्ययुर्देवादेवस्यंमहिमानमोजंसा । यःपार्थिवानिविममेस
एतंशोरजांसिदेवःसंवितामंहित्वना ३ उतयांसिसवितस्त्रीणिरोचनोतसूर्यस्यर-
श्मिभिःसमुंच्यसि । उतरात्रींमुभयतःपरींयसउतमित्रोभंवसिदेवधर्मभिः ४
उतेशिषेप्रसवस्यत्वमेकइदुतपूषाभंवसिदेवयामंभिः । उतेदंविश्वंभुवनंविरांजसि
श्यावाश्वंस्तेसवितःस्तोमंमानशे ५ ॥ २४ ॥

तत्सवितुर्नव श्यावाश्व आत्रेयः सविता गायत्री आद्यानुष्टुप् ।

८२ तत्संवितुर्वृणीमहेवयंदेवस्यभोजंनम् । श्रेष्ठंसर्वधातंमंतुरंभगंस्यधीम-
हि १ अस्यहिस्वयंशस्तरंसवितुःकच्चनप्रियम् । नमिनन्तिंस्वराज्यंम् २ सहिर-

तांनिदाशुषेंसुवातिंसविताभर्गः । तंभागंचित्रमींमहे ३ अद्यानोंदेवसवितःप्र-
जावंत्सावीःसौभंगम् । परांदुःष्वप्न्यंसुव ४ विश्वांनिदेवसवितर्दुरितानिपरां
सुव । यद्भद्रंतन्नआसुंव ५ ॥ २५ ॥ अनांगसोअदिंतयेदेवस्यंसवितुःसवे । वि-
श्वांवामानिंधीमहि ६ आविश्वदेंवंसत्पंतिंसूक्तैरद्यावृंणीमहे । सत्यसंवंसविता-
रंम् ७ यइमेउभेअहंनीपुरएत्यप्रंयुच्छन् । स्वाधीर्देवःसंविता ८ यइमाविश्वां
जातान्यांश्रावयंतिश्लोकेंन । प्रचंसुवातिंसविता ९ ॥ २६ ॥

अच्छा दशात्रिः पर्जन्यस्त्रिष्टुप् । उपाद्यास्तिस्रो जगत्यः । उपान्त्यानुष्टुप् ।

८३ अच्छांवदतवसंगीर्भिराभिःस्तुहिपर्जन्यंनमसाविंवास । कनिंक्रदद्वृ-
षभोजीरदांनूरेतोंदधात्योषंधीषुगर्भंम् १ विवृक्षान्हंन्त्युतहंन्तिरक्षसोविश्वंबि-
भायभुवंनंमहावंधात् । उतानांगाईषतेवृष्ण्यांवतोयत्पर्जन्यंःस्तनयन्हन्तिंदु-

ष्कृतः २ रथीवकशयाश्वाँअभिक्षिपन्नाविर्दूतान्कृणुतेवर्ष्याँ३अह । दूरात्सिंहस्य
स्तनथाउदीरतेयत्पर्जन्यःकृणुतेवर्ष्यं१नभः ३ प्रवातावान्तिपतयन्तिविद्युतउदो-
षधीर्जिहतेपिन्वतेस्वः । इराविश्वस्मैभुवनायजायतेयत्पर्जन्यःपृथिवींरेतसाव-
ति ४ यस्यव्रतेपृथिवीनन्नमीतियस्यव्रतेशफवज्जर्भुरीति । यस्यव्रतओषधीर्वि-
श्वरूपाःसनःपर्जन्यमहिशर्मयच्छ ५ ॥ २७ ॥ दिवोनोवृष्टिंमरुतोररीध्वंप्रपि-
न्वतवृष्णोअश्वस्यधाराः । अर्वाङेतेनस्तनयित्नुनेह्यपोनिषिञ्चन्नसुरःपितानः ६
अभिक्रन्दस्तनयगर्भमाधाउदन्वतापरिदीयारथेन । दृतिंसुकर्षविषितंन्यञ्चंसमा
भवन्तूद्वतोनिपादाः ७ महान्तंकोशमुदचानिषिञ्चस्यन्दन्तांकुल्याविषिताःपुर-
स्तात् । घृतेनद्यावापृथिवीव्युन्धिसुप्रपाणंभवत्वघ्न्याभ्यः ८ यत्पर्जन्यकनिक्रद-
त्स्तनयन्हंसिदुष्कृतः । प्रतीदंविश्वंमोदतेयत्किंचपृथिव्यामधि ९ अवर्षीर्वर्षमुदुषू

गृभायाकृधन्वान्यत्येतवाउ । अजीजनओषधीर्भोजनायकमुतप्रजाभ्योऽवि-
दोमनीषाम् १० ॥ २८ ॥

बळित्था तृचमत्रिः पृथिव्यनुष्टुप् ।

८४ बळित्थापर्वतानांखिद्रंबिभर्षिपृथिवि । प्रयाभूमिंप्रवत्वतिमह्नाजिनोषि
महिनि १ स्तोमासस्त्वाविचारिणिप्रतिष्टोभन्त्यक्तुभिः । प्रयावाजंनहेषन्तंपेरु-
मस्यस्यर्जुनि २ दृळ्हाचिद्याक्नस्पतीन्क्ष्मयादर्धर्ष्योजसा । यत्तेअभ्रस्यविद्युतो
दिवोवर्षन्तिवृष्टयः ३ ॥ २९ ॥

प्र सम्राजेष्टावात्रिर्वरुणस्त्रिष्टुप् ।

८५ प्रसम्राजेबृहदर्चागभीरंब्रह्मप्रियंवरुणायश्रुताय । वियोजघानशमितेव
चर्मोपस्तिरेपृथिवींसूर्याय १ वनेषुव्यन्तरिक्षंततानवाजमर्वत्सुपयउस्रियासु ।

हृत्सुक्रतुंवरुणोअप्स्व१ग्निंदिविसूर्यमदधात्सोममद्रौ २ नीचीनबारंवरुणःकवन्धं
प्रससर्जरोदसीअन्तरिक्षम् । तेनविश्वस्यभुवनस्यराजायवंनवृष्टिर्व्युनत्तिभूम ३
उनत्तिभूमिंपृथिवीमुतद्यांयदादुग्धंवरुणोवष्ट्यादित् । समभ्रेणवसतपर्वतासस्त-
विषीयन्तःश्रथयन्तवीराः ४ इमामूष्वासुरस्यश्रुतस्यमहींमायांवरुणस्यप्रवोच-
म् । मानेनेवतस्थिवाँअन्तरिक्षेवियोममेपृथिवींसूर्येण ५॥३०॥ इमामूनुकवितं-
मस्यमायांमहींदेवस्यनकिरादधर्ष । एकंयदुद्नानपृणन्त्येनीरासिञ्चन्तीरवनयःस-
मुद्रम् ६ अर्यम्यंवरुणमित्र्यंवासखायंवासदमिद्भ्रातरंवा । वेशंवानित्यंवरु-
णारणंवायत्सीमागश्चकृमाशिश्रथस्तत् ७ कितवासोयद्रिरिपुर्नदीवियद्वाघा
सत्यमुतयन्नविद्म । सर्वाताविष्यशिथिरेवदेवाधातेस्यामवरुणप्रियासः ८॥३१॥

इन्द्राग्नी षळत्रिरिन्द्राग्नी अनुष्टुप् । अन्त्या विराट्पूर्वा ।

८६ इन्द्राग्नीयमवथउभावाजेषुमर्त्यम् । दृळ्हाचित्सप्रभेदतिद्युम्नावाणीरिव
त्रितः १ यापृतनासुदुष्टरायावाजेषुश्रवाय्या । यापञ्चचर्षणीरभीन्द्राग्नीताहवा-
महे २ तयोरिदमवच्छवस्तिग्मादिद्युन्मघोनोः । प्रतिद्रुणागभस्त्योर्गवांवृत्रघ्नएष-
तेते ३ तावामेषेरथानामिन्द्राग्नीहवामहे । पतीतुरस्यराधसोविद्वांसागिर्वणस्त-
मा ४ तावृधन्तावनुद्यून्मर्तायदेवावदभा । अर्हन्ताचित्पुरोदधेंशेवदेवावर्वते ५
एवेन्द्राग्निभ्यामहाविहव्यंशूष्यंघृतंनपूतमद्रिभिः । तासूरिषुश्रवोबृहद्रयिंगृणत्सु
दिधृतमिषंगृणत्सुदिधृतम् ६ ॥ ३२ ॥

प्र वो नवैवयामरुदात्रेयो मरुतोतिजगती ।

८७ प्रवोमहेमतयोयन्तुविष्णवेमरुत्वतेगिरिजाएवयामरुत् । प्रशर्धायप्रयं-

ज्यवेसुखादयेतवसेभन्ददिष्टयेधुनिव्रतायशवसे १ प्रयेजातामहिनायेचनुस्वयंप्र
विद्मनाब्रुवतएवयामरुत् । क्रत्वातद्वोमरुतोनाधृषेशवोदानामह्नातदेषामधृष्टा-
सोनाद्रयः २ प्रयेदिवोबृहतःशृण्विरेगिरासुशुक्वानःसुभ्वएवयामरुत् । नयेषा-
मिरीसधस्थईष्टआँअग्नयोनस्वविद्युतःप्रस्पन्द्रासोधुनीनाम् ३ सचक्रमेमहतो
निरुरुक्रमःसमानस्मात्सदसएवयामरुत् । यदायुक्तत्मनास्वादधिष्णुभिर्विष्प-
र्धसोविमहसोजिगातिशेवृधोनृभिः ४ स्वनोनवोऽमवान्रेजयद्वृषात्वेषोययिस्त-
विषएवयामरुत् । येनासहन्तऋञ्जतस्वरोचिषःस्थारश्मानोहिरण्ययाःस्वायुधा-
सइष्मिणः ५ ॥ २३ ॥ अपारोवोमहिमावृद्धशवसस्त्वेषंशवोऽवत्वेवयामरुत् ।
स्थातारोहिप्रसितौसंदृशिस्थनतेनउरुष्यतानिदःशुशुक्वांसोनाग्नयः ६ तेरुद्रासः

सुमंखाअग्नयोंयथातुविद्युम्नाअंवन्त्वेवयामंरुत् । दीर्घंपृथुपंप्रथेसद्मपार्थिवंयेषा-
मज्मेष्वामहःशर्धांस्यद्भुतैनसाम् ७ अद्वेषोनोंमरुतोगातुमेतंनश्रोताहवंजरितु-
रेंवयामंरुत् । विष्णोर्महःसंमन्यवोयुयोतनस्मद्रथ्योइंनदंसनापद्वेषांसिसनुतः ८
गन्तांनोयज्ञंयंज्ञियाःसुशमिश्रोताहवंमरक्षएंवयामंरुत् । ज्येष्ठांसोनपर्वतासो
व्योमनियूयंतस्यंप्रचेतसःस्यातंदुर्धर्तंवोनिदः ९ ॥ ३४ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
पञ्चमे मण्डले षष्ठोऽनुवाकः ॥ ६ ॥

इति पञ्चमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ५ ॥

त्वं ह्यग्ने त्रयोदश भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ त्वंह्यंग्नेप्रथमोमनोतास्याधियोअभंवोदस्महोतां । त्वंसींवृषन्नकृणोर्दुष्टरी-

 तुसहोविश्वस्मैसहसेसहध्यै १ अधाहोतान्यसीदोयजीयानिळस्पदइषयन्नीड्यः
सन् । तंत्वानरःप्रथमंदेवयन्तोमहोरायेचितयन्तोअनुग्मन् २ वृतेवयन्तंबहुभि-
 र्वसव्यै३स्त्वेरयिंजागृवांसोअनुग्मन् । रुशन्तमग्निंदर्शतंबृहन्तंवपावन्तंविश्वहा
दीदिवांसम् ३ पदंदेवस्यनमसाव्यन्तःश्रवस्यवःश्रवआपन्नमृक्तम् । नामानि
चिद्दधिरेयज्ञियानिभद्रायान्तेरणयन्तसंदृष्टौ ४ त्वांवर्धन्तिक्षितयःपृथिव्यांत्वां
रायउभयासोजनानाम् । त्वंत्रातातरणेचेत्योभूःपितामातासदमिन्मानुषा-
णाम् ५ ॥ ३५ ॥ सपर्येण्यःसप्रियोविक्ष्व१ग्निर्होतामन्द्रोनिषसादायजीयान् ।
तंत्वावयंदमआदीदिवांसमुपज्ञुबाधोनमसासदेम ६ तंत्वावयंसुध्यो३नव्यमग्ने
सुम्नायवईमहेदेवयन्तः । त्वंविशोअनयोदीद्यानोदिवोअग्नेबृहतारोचनेन ७

विशांकविंविश्पतिंशश्वतीनांनितोशंनंवृषभंचर्षणीनाम् । प्रेतीषणिमिषयंन्तं
पावकंराजंन्तमग्निंयंजतंरंयीणाम् ८ सोअंग्नईजेशशमेचमर्तोयस्तआनंट्स-
मिधांहव्यदांतिम् । यआहुंतिंपरिवेदानमोभिर्विश्वेत्सवामादंधतेत्वोतः ९ अ-
स्माउंतेमहिंमहेविंधेमनमोभिरग्नेसमिधोतहव्यैः । वेदींसूनोसहसोगीर्भिरुकथै-
रातेभद्रायांसुमतौयंतेम १० आयस्ततंथरोदंसीविभासाश्रवोभिश्चश्रवस्यं१स्त-
रुत्रः । बृहद्भिर्वाजैस्थविंरेभिरस्मेरेवद्भिंरग्नेवितरंविभांहि ११ नृवद्वंसोसदमि-
द्धेंह्यस्मेभूरिंतोकायतनंयायपश्वः । पूर्वीरिषोबृहतीरारेअंघाअस्मेभद्रासौश्रवसा-
निंसन्तु १२ पुरूण्यंग्नेपुरुधात्वायावसूंनिराजन्वसुतांतेअश्याम् । पुरूणिहित्वेपुंरु-
वारसन्त्यग्नेवसुंविधतेराजंनित्वे १३ ॥ ३६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके
चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

त्वंह्येकादशानुष्टुभंशक्वर्यन्तमग्नेष्टौयथाहोतर्द्वेवेवःसप्तमनव्यसामूर्धानंवैश्वानरीयंहिद्विजगत्यन्तंपृक्षस्या-
न्सात्रिष्टुबहश्चपुरोवोद्विपदान्तंयजस्वषणमध्येत्वद्विश्वाग्नाय आनुष्टुभंशक्वर्यन्तमिममूष्वेकोनावीतहव्यऋ-
षिर्वाजागतंप्राग्दशम्यास्तृतीयापञ्चदश्यौशक्वर्यौषष्ठ्यतिशक्वर्यनुष्टुब्बृहत्याउपान्त्येत्वमग्नेष्टाचत्वारिंश-
द्गायत्रंवर्धमानाद्याषष्ठीचसप्तविंश्यनुष्टुप्त्रिष्टुप्पूर्वेचान्त्ये ।

त्वं ह्येकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या शक्वरी ।

२ ओम् त्वंहिक्षैतवद्यशोऽग्नेमित्रोनपत्यसे । त्वंविचर्षणेश्रवोवसोपुष्टिंनपु-
ष्यसि १ त्वांहिष्मांचर्षणयोयज्ञेभिर्गीर्भिरीळते । त्वांवाजीयात्यवृकोरजस्तू-
र्विश्वचर्षणिः २ सजोषस्त्वादिवोनरोयज्ञस्यकेतुमिन्धते । यद्धस्यमानुषोजनः
सुम्नायुर्जुह्वेअध्वरे ३ ऋधद्यस्तेसुदानवेधियामर्तःशशमते । ऊतीषबृहतोदिवो
द्विषोअंहोनतरति ४ समिधायस्तआहुतिंनिशितिंमर्त्योनशत् । वयावन्तंसपु-
ष्यतिक्षयमग्नेशतायुषम् ५ ॥ १ ॥ त्वेषस्तेधूमऋण्वतिदिविषञ्छुक्रआततः ।

सूरोनहिद्युतात्वंकृपापावकरोचसे ६ अधाह्यग्निविक्ष्वीड्योऽसिप्रियोनोअतिथिः ।
रण्वः पुरीवजूर्यः सूनुर्नत्रययाय्यः ७ क्रत्वाहिद्रोणेअज्यसेऽग्नेवाजीनकृत्व्यः ।
परिज्मेवस्वधागयोऽत्योनह्वार्यः शिशुः ८ त्वंत्याचिदच्युताग्नेपशुर्नयवसे । धामा
हयत्तेअजरवनावृश्चन्तिशिक्वसः ९ वेषिह्यध्वरीयतामग्नेहोतादमेविशाम् । स-
मृधोविश्पतेकृणुजुषस्वहव्यमङ्गिरः १० अच्छानोमित्रमहोदेवदेवानग्नेवोचःसुम-
तिंरोदस्योः । वीहिस्वस्तिंसुक्षितिंदिवोनॄन्द्विषोअंहांसिदुरितातरेमतातरेमतवा-
वसातरेम ११ ॥ २ ॥

अग्नेष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ अग्नेसक्षेषद्दतपावृतेजाउरुज्योतिर्नशतेदेवयुष्टे । यंत्वंमित्रेणवरुणःस-
जोषादेवपासित्यजसामर्तमंहः १ ईजेयज्ञेभिःशशमेशमीभिर्ऋधद्वारायाग्नयेद-

दाश। एवाचनतंयशसामजुष्टिर्नांहोमर्तंनशतेनप्रदृप्तिः २ सूरोनयस्यदृशतिर-
रेपाभीमायदेतिशुचतस्तआधीः। हेषस्वतःशुरुधोनायमक्तोःकुत्राचिद्रण्वोवस-
तिर्वनेजाः ३ तिग्मंचिदेममहिवर्पोअस्यभसदश्वोनयमसानआसा। विजेह-
मानःपरशुर्नजिह्वांद्रविर्नद्रावयतिदारुधक्षत् ४ सइदस्तेवप्रतिधादसिष्यञ्छिशी-
ततेजोऽयसोनधाराम्। चित्रध्रजतिररतिर्योअक्तोर्वेर्नद्रुषद्वारघुपत्मजंहाः ५॥३॥
सईरेभोनप्रतिवस्तउस्राःशोचिषारारपीतिमित्रमहाः। नक्तंयईमरुषोयोदिवा-
नॄनमर्त्योअरुषोयोदिवानॄन् ६ दिवोनयस्यविधतोनवीनोद्वृषारुक्षओषधीषुनू-
नोत्। घृणानयोध्रजसापत्मनायन्नारोदसीवसुनादंसुपत्नी ७ धायोभिर्वायोयु-
ज्येभिरर्कैर्विद्युन्नदविद्योत्स्वेभिःशुष्मैः। शर्धोवायोमरुतांततक्षऋभुर्नत्वेषोरभ-
सानोअद्यौत् ८॥४॥

यथा होतरष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ यथाहोतर्मनुषोदेवतातायज्ञेभिःसूनोसहसोयजासि । एवानोअद्यसमना
समानानुशन्नग्नउशतोयक्षिदेवान् १ सनोविभावाचक्षणिर्नवस्तोरग्निर्वन्दारुवे-
द्यश्चनोधात् । विश्वायुर्योअमृतोमर्त्येषूषर्भुद्भूदतिथिर्जातवेदाः २ द्यावोनयस्य
पनयन्त्यभ्वंभासांसिवस्तेसूर्योनशुक्रः । वियइनोत्यजरःपावकोऽश्नस्यचिच्छि-
श्नथत्पूर्व्याणि ३ वद्माहिसूनोअस्यद्मसद्वाचक्रेअग्निर्जनुषाज्मान्नम् । सत्वंनऊ-
र्जसनऊर्जंधाराजेवजेरवृकेक्षेष्यन्तः ४ नितिक्तियोवारणमन्नमत्तिवायुर्नराष्ट्र्य-
त्येत्यक्तून् । तुर्यामयस्तआदिशामरातीरत्योनह्रुतःपततःपरिह्रुत् ५ ॥ ५ ॥
आसूर्योनभानुमद्भिरर्कैरग्नेततन्थरोदसीविभासा । चित्रोनयत्परितमांस्यक्तः
शोचिषापत्मन्नौशिजोनदीयन् ६ त्वांहिमन्द्रतममर्कशोकैर्ववृमहेमहिनःश्रो-

ष्यग्ने। इन्द्रंनत्वाशवसादेवतावायुंपृणन्तिराधसानृतमाः ७ नूनोअग्ने ऽवृकेभिःस्व-
स्तिवेषिरायःपथिभिःपर्ष्यंहः । तासूरिभ्योगृणतेरासिसुम्नंमदेमशतहिमाःसु-
वीराः ८ ॥ ६ ॥

हुवे वः सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ हुवेवःसूनुंसहसोयुवानमद्रोघवाचंमतिभिर्यविष्ठम् । यइन्वतिद्रविणानि
प्रचेताविश्ववाराणिपुरुवारोअध्रुक् १ त्वेवसूनिपुर्वणीकहोतर्दोषावस्तोरेरिरेय-
ज्ञियासः । क्षामेवविश्वाभुवनानियस्मिन्त्संसौभगानिदधिरेपावके २ त्वंविक्षु
प्रदिवःसीदआसुक्रत्वारथीरभवोवार्याणाम् । अतइनोषिविधतेचिकित्वोव्यानु-
षग्जातवेदोवसूनि ३ योनःसनुत्योअभिदासदग्नेयोअन्तरोमित्रमहोवनुष्यात् ।
तमजरेभिर्वृषभिस्तववस्वैस्तपातपिष्ठतपसातपस्वान् ४ यस्तेयज्ञेनसमिधायउ-

क्थैरर्केभिःसूनोसहसोददाशत् । समर्त्येष्वमृतप्रचेताराया द्युम्नेनश्रवसाविभा-
ति ५ सतत्कृधीषितस्तूयमग्नेस्पृधोबाधस्वसहसासहस्वान् । यच्छस्यसेद्युभि-
रक्तोवचोभिस्तज्जुषस्वजरितुर्घोषिमन्म ६ अश्यामतंकाममग्नेतवोतीअश्यामर-
यिंरयिवःसुवीरम् । अश्यामवाजमभिवाजयन्तोऽश्यामद्युम्नमजराजरंते ७ ॥७॥

प्र नव्यसा सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ प्रनव्यसासहसःसूनुमच्छायज्ञेनगातुमवइच्छमानः । वृश्चद्वनंकृष्णयामं
रुशन्तंवीतीहोतारंदिव्यंजिगाति १ सःश्वितानस्तन्यतूरोचनस्थाअजरेभिर्नान-
दद्भिर्यविष्ठः । यःपावकःपुरुतमःपुरूणिपृथून्यग्निरनुयातिभर्वन् २ वितेविष्व-
ग्वातजूतासोअग्नेभामासःशुचेशुचयश्चरन्ति । तुविम्रक्षासोदिव्यानवग्वावना
वनन्तिधृषतारुजन्तः ३ येतेशुक्रासःशुचयःशुचिष्मःक्षांवपन्तिविषितासोअ-

श्वाः । अधंक्ष्मस्तंउर्विर्याविभांतियातयंमानोअधिसानुपृश्नेः ४ अधंजिह्वापा-
पतीतिप्रवृष्णोगोषुयुधोनाशनिःसृजाना । शूरस्येवप्रसितिःक्षातिरग्नेर्दुर्वर्तुर्भीमो
दयतेवनांनि ५ आभानुनापार्थिवानिज्रयांसिमहस्तोदस्यंधृषतातंतन्थ । सबा-
धस्वापंभयासहोंभिःस्पृधोंवनुष्यन्वनुषोनिजूंर्व ६ सचिंत्रचित्रंचितयंन्तमस्मे
चित्रंक्षत्रचित्रतंमंवयोधाम् । चन्द्रंरयिंपुंरुवीरंबृहन्तंचन्द्रंचन्द्राभिर्गृणतेयुव-
स्व ७ ॥ ८ ॥

मूर्धानं सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् । अन्त्ये जगत्यौ ।

७ मूर्धानंदिवोअंरतिंपृथिव्यावैश्वानरमृतआजातमग्निम् । कविंसम्राजम-
तिथिंजनानामासन्नापात्रंजनयन्तदेवाः १ नाभिंयज्ञानांसदंनंरयीणांमहामांहा-
वमभिसंनंवन्त । वैश्वानरंरथ्यंमध्वराणांयज्ञस्यंकेतुंजंनयन्तदेवाः २ त्वद्विप्रो

जायतेवाज्यग्नेत्वद्वीरासोअभिमातिषाहः । वैश्वानरत्वमस्मासुधेहिवसूनिराज-
न्स्पृहयाय्याणि ३ त्वांविश्वेअमृतजायमानंशिशुंनदेवाअभिसंनवन्ते । तवक्रतु-
भिरमृतत्वमायन्वैश्वानरयत्पित्रोरदीदेः ४ वैश्वानरतवतानिव्रतानिमहान्यग्नेन-
किरादधर्ष । यज्जायमानःपित्रोरुपस्थेऽविन्दःकेतुंवयुनेष्वह्नाम् ५ वैश्वानरस्य
विमितानिचक्षसासानूनिदिवोअमृतस्यकेतुना । तस्येदुविश्वाभुवनाधिमूर्धनिव-
याइवरुरुहुःसप्तविस्रुहः ६ वियोरजांस्यमिमीतसुक्रतुर्वैश्वानरोविदिवोरोचना
कविः । परियोविश्वाभुवनानिपप्रथेऽदब्धोगोपाअमृतस्यरक्षिता ७ ॥ १ ॥

पृक्षस्य सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वैश्वानरो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८ पृक्षस्यवृष्णोअरुषस्यनूसहःप्रनुवोचंविदथाजातवेदसः । वैश्वानरायमति-
र्नव्यसीशुचिःसोमइवपवतेचारुरग्नये १ सजायमानःपरमेव्योमनिव्रतान्यग्नि

व्रतपाअरक्षत । व्य१न्तरिक्षममिमीतसुक्रतुर्वैश्वानरोमहिनानाकमस्पृशत् २
व्यस्तभ्नाद्रोदसीमित्रोअद्भुतोऽन्तर्वावदकृणोज्ज्योतिषातमः । विचर्मणीवधिष-
णेअवर्तयद्वैश्वानरोविश्वमधत्तवृष्ण्यम् ३ अपामुपस्थेमहिषाअगृभ्णतविशोरा-
जानमुपतस्थुर्ऋग्मियम् । आदूतोअग्निमभरद्विवस्वतोवैश्वानरंमातरिश्वापराव-
तः ४ युगेयुगेविदथ्यंगृणद्भ्योऽग्नेरयिंयशसंधेहिनव्यसीम् । पव्येवराजन्नघशंसम-
जरनीचानिवृश्चवनिनंनतेजसा ५ अस्माकमग्नेमघवत्सुधारयानामिक्षत्रमजरं
सुवीर्यम् । वयंजयेमशतिनंसहस्रिणंवैश्वानरवाजमग्नेतवोतिभिः ६ अदब्धे-
भिस्तवगोपाभिरिष्टेऽस्माकंपाहित्रिषधस्थसूरीन् । रक्षाचनोददुषांशर्धोअग्नेवै
श्वानरप्रचतारीःस्तवानः ७ ॥ १० ॥

अहश्च सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

१ अह॑श्चकृ॒ष्णमह॒रर्जु॑नंच॒विव॑र्तेते॒रज॑सीवे॒द्याभिः॑ । वै॒श्वा॒न॒रोजाय॑मानो॒नरा-
जावा॑तिर॒ज्ज्योति॑षा॒ग्निस्तमां॑सि १ नाहंतन्तुं॒नविजा॑ना॒म्योतुं॒नयंवय॑न्तिसम॒रे-
ऽत॑मानाः । कस्य॑स्वित्पु॒त्रइ॒हवक्त्वा॑निप॒रोव॑दा॒त्यव॑रेणपि॒त्रा २ सइत्तन्तुं॒सविजा॑-
ना॒त्योतुं॒सवक्त्वा॑न्यृतु॒थाव॑दाति । यईं॒चिके॑तद॒मृत॑स्यगो॒पाअ॒वश्चर॑न्प॒रोअ॒न्येन॒प-
श्य॑न् ३ अ॒यंहोता॑प्रथ॒मःपश्य॑ते॒ममि॒दंज्योति॑र॒मृत॒ंमर्त्ये॑षु । अ॒यंसज॑ज्ञेध्रु॒वआनि-
ष॒त्तोऽम॑र्त्य॒स्तन्वा॒३॒॑वर्ध॑मानः ४ ध्रु॒वंज्योति॒र्निहि॑तंदृ॒शये॒कंमनो॒जवि॑ष्ठंप॒तय॑त्स्व॒-
न्तः । विश्वे॑दे॒वाःसम॑नसः॒सके॑ता॒एकं॒क्रतु॑म॒भिवित॑न्तिसा॒धु ५ विमे॒कर्णा॑पतय-
तो॒विचक्षु॒र्वी३॒॑दंज्योति॒र्हृद॑य॒आहि॑तं॒यत् । विमे॒मन॑श्चरतिदू॒रआ॑धीः॒किंस्वि॑द्व॒क्ष्या-

मिकिमुनूमंनिष्ये ६ विश्वेदेवाअनमस्यन्भियानास्त्वामग्नेतमसितस्थिवांसम् ।
वैश्वानरोऽवतूतयेनोऽमर्त्योऽवतूतयेनः ७ ॥ ११ ॥

पुरो वः सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् । अन्त्या द्विपदा ।

१० पुरोवोमन्द्रंदिव्यंसुवृक्तिंप्रयतियज्ञेअग्निमध्वरेदधिध्वम् । पुरउक्थेभिः
सहिनोविभावास्वध्वराकरतिजातवेदाः १ तमुद्युमःपुर्वणीकहोतरग्नेअग्निभिर्म-
नुषइधानः । स्तोमंयमस्मैममतेवशूषंघृतंनशुचिमतयःपवन्ते २ पीपायसःश्रवं-
सामर्त्येषुयोअग्नयेददाशविप्रउक्थैः । चित्राभिस्तमूतिभिश्चित्रशोचिर्व्रजस्यसा-
तागोमतोदधाति ३ आयःपप्रौजायमानउर्वीदूरेदृशाभासाकृष्णाध्वा । अधब-
हुचित्तमऊर्म्यायास्तिरःशोचिषाददृशेपावकः ४ नूनश्चित्रंपुरुवाजाभिरूतीअग्ने
रयिंमघवद्भ्यश्चधेहि । येराधसाश्रवसाचात्यन्यान्त्सुवीर्येभिश्चाभिसन्तिजना-

न् ५ इमंयुज्ञंचनोधाअग्नउुशन्यंतंआसानोजुंहुतेहविष्मांन् । भरद्वाजेषुदधिषे सुवृक्तिमवींर्वाजंस्यगध्यंस्यसातौ ६ विद्वेषांसीनुहिवर्धयेळांमदेमशतहिंमाःसुवीरांः ७ ॥ १२ ॥

यजस्व षड्भरद्वाजो वार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

११ यजंस्वहोतरिषितोयजींयानग्नेबाधोमरुतांनप्रयुंक्ति । आनोंमित्रावरुणानासंत्याद्यावांहोत्रायंपृथिवीवंवृत्याः १ त्वंहोतांमन्द्रतंमोनोअध्रुगन्तर्देवोविदथामर्त्येषु । पावकयांजुह्वा३वह्निरासाग्नेयजंस्वतन्वं१तवस्वाम् २ धन्यांचिद्धि त्वेधिषणावष्टिप्रदेवाञ्जन्मंगृणतेयजंध्यै । वेपिंष्ठोअङ्गिंरसांयद्धविप्रोमधुंछन्दोभनंतिरेभइष्टौ ३ अदिद्युतत्स्वपांकोविभावाग्नेयजंस्वरोदंसीउरूची । आयुंनयंनमंसारातहंव्याअञ्जन्तिसुप्रयसंपञ्चजनाः ४ वृञ्जेहयन्नमंसाबर्हिरग्नावयांमिस्रुग्घृ-

तवंतीसुवृक्तिः । अभ्यंक्षिसद्मसदंनेपृथिव्याअश्रांयियज्ञःसूर्येनचक्षुः ५ दशस्या
नःपुर्वणीकहोतर्देवेभिरंग्नेअग्निभिरिधानः । रायःसूंनोसहसोवावसानाअतिंस्र-
सेमवृजनंनांहः ६ ॥ १३ ॥

मध्ये षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ मध्येहोतांदुरोणेबर्हिषोराळग्निस्तोदस्यरोदंसीयजंध्यै । अयंससूनुःसहं-
सऋतावांदूरात्सूर्योनशोचिषांततान १ आयस्मिन्त्वेस्वपाकेयजत्रयक्षंद्राजन्त्स-
र्वतांतेवनुद्यौः । त्रिषधस्थंस्ततरुषोनजंहोहव्यामघानिमानुंषायजंध्यै २ तेजिं-
ष्ठायस्यांरतिर्वनेराट्तोदोअध्वन्नवृंधसानोअंद्यौत् । अद्रोघोनद्रविताचेतति्त्मन्न-
मंर्त्योऽवर्त्रओषंधीषु ३ सास्माकेंभिरेतरीनशूषैरग्निःष्टवेदमआजातवेदाः । द्रुंन्नो
वन्वन्क्रत्वानार्वोस्रःपितेवंजारयायियज्ञैः ४ अधंस्मास्यपनयन्तिभासोवृथायत्त-

क्षंदनुयातिंपृथ्वीम् । सद्योयःस्पन्द्रोविषितोधवीयानृणोनतायुरतिधन्वाराट् ५
सत्वंनोअर्वन्निदायाविश्वेभिरग्नेअग्निभिरिधानः । वेषिरायोवियासिदुच्छुनामदेम
शतहिमाःसुवीराः ६ ॥ १४ ॥

त्वद्विश्वा षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

१३ त्वद्विश्वासुभगसौभगान्यग्नेवियन्तिवनिनोनवयाः । श्रुष्टीरयिर्वाजोवृ-
त्रतूर्येदिवोवृष्टिरीड्योरीतिरपाम् १ त्वंभगोनआहिरत्नमिषेपरिज्मेवक्षयसिद-
स्मवर्चाः । अग्नेमित्रोनबृहतऋतस्यासिक्षत्तावामस्यदेवभूरेः २ ससत्पतिःश-
वसाहन्तिवृत्रमग्नेविप्रोविपणेर्भर्तिवाजम् । यंत्वंप्रचेतऋतजातरायासजोषान-
प्त्रापांहिनोषि ३ यस्तेसूनोसहसोगीर्भिरुक्थैर्यज्ञैर्मर्तोनिशितिंवेद्यानट् । विश्वं
सदेवप्रतिवारमग्नेधत्तेधान्यं१ पत्यतेवसव्यैः ४ तानृभ्यआसौश्रवसासुवीराग्नेसू-

नोसहसःपुष्यसेधाः । कृणोषियच्छवंसाभूरिंपश्वोवयोवृकांयारयेजसुरये ५ व-
घ्नासूंनोसहसोनोविहांयाअग्नेंतोकंतनंयंवाजिनोंदाः । विश्वांभिर्गीर्भिरभिपूर्ति
मंश्यांमदेंमशतहिंमाःसुवीरांः ६ ॥ १५ ॥

अग्ना यः षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निरनुष्टुप् । अन्त्या शक्वरी ।

१४ अग्नायोमर्त्योंदुवोधियंजुजोषंधीतिभिंः । भसन्नुषप्रपूर्व्यइषंवुरीतावंसे १
अग्निरिद्धिप्रचेंताअग्निर्वेधस्तंमऋषिंः । अग्निंहोतांरमीळतेयज्ञेषुमनुंषोविशंः २
नानाह्यं१ग्नेऽवंसेस्पर्धन्तेरायोंअर्यः । तूर्वन्तोदस्युंमायवोंव्रतैःसीक्षंन्तोअव्रतम् ३
अग्निरप्सामृंतीषहंवीरंददातिसत्पंतिम् । यस्यत्रसंन्तिशवंसःसंचक्षिशत्रंवोभि-
या ४ अग्निर्हिविद्मनांनिदोदेवोमर्तंमुरुष्यतिं । सहावायस्यावृंतोरयिर्वाजेष्ववृं-

तः ५ अच्छानोमित्रमहोदेवदेवानग्नेवोचःसुमतिंरोदस्योः । वीहिस्वस्तिंसुक्षि-
तिंदिवोनॄन्द्विषोअंहांसिदुरितातरेमतातरेमतवावसातरेम ६ ॥ १६ ॥

इममूष्वेकोनविंशतिर्भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वीतहव्यो वाग्निः । तृतीयापञ्चद-
श्यौ शक्वर्यौ । षष्ठ्यतिशक्वरी । दशम्याद्याः पञ्च षोडश्यन्त्येच त्रिष्टुभः ।
सप्तदश्यनुष्टुप् । उपान्त्या बृहती । शिष्टा जगत्यः ।

१५ इममूषुवोअतिथिमुषर्बुधंविश्वासांविशांपतिमृञ्जसेगिरा । वेतीद्दिवोजनु-
षाकच्चिदाशुचिर्ज्योक्चिदत्तिगर्भोयदच्युतम् १ मित्रंनयंसुधितंभृगवोदधुर्वनस्प-
तावीड्यंमूर्ध्वशोचिषम् । सत्वंसुप्रीतोवीतहव्येअद्भुतप्रशस्तिभिर्महयसेदिवेदि-
वे २ सत्वंदक्षस्यावृकोवृधोभूरर्यःपरस्यान्तरस्यतरुषः । रायःसूनोसहसोमर्त्ये-
ष्वाछर्दिर्यच्छवीतहव्यायसप्रथोभरद्वाजायसप्रथः ३ द्युतानंवोअतिथिंस्वर्णरम-

ग्निंहोतारंमनुषःस्वध्वरम् । विप्रंनद्युक्षवचसंसुवृक्तिभिर्हव्यवाहमरतिंदेवमृंजसे ४
पावकयायश्चितयंत्याकृपाक्षामंरुरुचउषसोनभानुना । तूर्वन्नयामन्नेतशस्यनूरण
आयोघृणेनततृषाणोअजरः ५ ॥ १७ ॥ अग्निमग्निंवःसमिधादुवस्यतप्रियंप्रि-
यंवोअतिथिंगृणीषणि । उपवोगीर्भिरमृतंविवासतदेवोदेवेषुवनतेहिवार्यंदेवोदेवे-
षुवनतेहिनोदुवः ६ समिद्धमग्निंसमिधागिरागृणेशुचिंपावकंपुरोअध्वरेध्रुवम् ।
विप्रंहोतारंपुरुवारमद्रुहंकविंसुम्नैरीमहेजातवेदसम् ७ त्वांदूतमग्नेअमृतंयुगेयुगे
हव्यवाहंदधिरेपायुमीड्यम् । देवासश्चमर्तासश्चजागृविंविभुंविश्पतिंनमसानि
षेदिरे ८ विभूषन्नग्नउभयाँअनुव्रतादूतोदेवानांरजसीसमीयसे । यत्तेधीतिंसुमति-
मावृणीमहेऽधस्मानस्त्रिवरूथःशिवोभव ९ तंसुप्रतीकंसुदृशंस्वञ्चमविद्वांसोवि-
दुष्टरंसपेम । सयक्षद्विश्वावयुनानिविद्वान्प्रहव्यमग्निरमृतेषुवोचत् १० ॥ १८ ॥

तमग्नेपास्युततंपिपर्षियस्तआनट्कवयेशूरधीतिम् । यज्ञस्यवानिशितिंवोदितिंवा
तमित्पृणक्षिशवसोतराया ११ त्वमग्नेवनुष्यतोनिपाहित्वमुनःसहसावन्नवद्यात्।
संत्वाध्वस्मन्वदभ्येतुपाथःसंरयिःस्पृहयाय्यःसहस्री १२ अग्निर्होतागृहपतिःस
राजाविश्वावेदजनिमाजातवेदाः । देवानामुतयोमर्त्यानांयजिष्ठःसप्रयजतामृ-
तावा १३ अग्नेयदद्यविशोअध्वरस्यहोतःपावकशोचेवेष्ट्वंहियज्वा । ऋतायजा-
सिमहिनावियद्भूर्हव्यावहयविष्ठयातेअद्य १४ अभिप्रयांसिसुधितानिहिख्योनि
त्वादधीतरोदसीयजध्यै । अवानोमघवन्वाजसातावग्नेविश्वानिदुरितातरेमता
तरेमतवावसातरेम १५ ॥ १९ ॥ अग्नेविश्वेभिःस्वनीकदेवैरूर्णावन्तंप्रथमःसीद
योनिम् । कुलायिनंघृतवन्तंसवित्रेयज्ञंनययजमानायसाधु १६ इममुत्यमथर्व-
वदग्निंमन्थन्तिवेधसः । यमङ्कूयन्तमानयन्नमूरंश्याव्याभ्यः १७ जनिष्वादेववी-

तयेसर्वतातास्वस्तये । आदेवान्वक्ष्यमृताँऋतावृधोयज्ञंदेवेषुपिस्पृशः १८ वयमु
त्वागृहपतेजनानामग्नेअकर्मसमिधाबृहन्तम् । अस्थूरिनोगार्हपत्यानिसन्तुतिग्मे-
ननस्तेजसासंशिशाधि १९ ॥ २० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठे मण्डले प्रथमो-
ऽनुवाकः ॥ १ ॥

त्वमग्नेष्टाचत्वारिंशद्भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निर्गायत्री । आद्याषष्ठ्यौ वर्धमाने । षट्चत्वारिंशत्तमी त्रिष्टुप् । सप्तविंश्यन्त्ये चानुष्टुभौ ।

१६ त्वमग्नेयज्ञानांहोताविश्वेषांहितः । देवेभिर्मानुषेजने १ सनोमन्द्राभि-
रध्वरेजिह्वाभिर्यजामहः । आदेवान्वक्षियक्षिच २ वेत्थाहिवेधोअध्वनःपथश्च
देवाञ्जसा । अग्नेयज्ञेषुसुक्रतो ३ त्वामीळेअधद्विताभरतोवाजिभिःशुनम् । ई-
जेयज्ञेषुयज्ञियम् ४ त्वमिमावार्यापुरुदिवोदासायसुन्वते । भरद्वाजायदाशु-

षे ५ ॥ २१ ॥ त्वंदूतो अमर्त्यआवहादैव्यंजनम् । शृण्वन्विप्रस्यसुष्टुतिम् ६
त्वामग्नेस्वाध्यो३मर्तासोदेववीतये । यज्ञेषुदेवमीळते ७ तवप्रयक्षिसंदृशमुत
क्रतुंसुदानवः । विश्वेजुषन्तकामिनः ८ त्वंहोतामनुर्हितोवह्निरासाविदुष्टरः ।
अग्नेयक्षिदिवोविशः ९ अग्नआयाहिवीतयेगृणानोहव्यदातये । निहोतासत्सि
बर्हिषि १० ॥ २२ ॥ तंत्वासमिद्भिरङ्गिरोघृतेनवर्धयामसि । बृहच्छोचायवि-
ष्ठय ११ सनःपृथुश्रवाय्यमच्छादेवविवाससि । बृहदग्नेसुवीर्यम् १२ त्वामग्ने
पुष्करादध्यथर्वानिरमन्थत । मूर्ध्नोविश्वस्यवाघतः १३ तमुत्वादध्यङ्ङृषिःपुत्र
ईधेअथर्वणः । वृत्रहणंपुरंदरम् १४ तमुत्वापाथ्योवृषासमीधेदस्युहन्तमम् ।
धनंजयंरणेरणे १५ ॥ २३ ॥ एह्यूषुब्रवाणितेऽग्नइत्थेतरागिरः । एभिर्वर्धास
इन्दुभिः १६ यत्रक्वचतेमनोदक्षंदधसउत्तरम् । तत्रासदःकृणवसे १७ नहिते

पूर्तमंक्षिपद्वंन्नेमानांवसो । अथादुवोंवनवसे १८ आग्निरंगामिभारंतोवृत्रहा
पुंरुचेतंनः । दिवोंदासस्यसत्पंतिः १९ सहिविश्वातिपार्थिवारयिंदाशंन्महित्व-
ना । वन्वन्नवातोअस्तृंतः २० ॥ २४ ॥ सप्रंत्नवन्नवींयसाग्नेंद्युम्नेनंसंयता ।
वृहत्तंतन्थभानुनां २१ प्रवंःसखायोअग्नयेस्तोमंयज्ञंचंधृष्णुया । अर्चगायंच
वेधसें २२ सहियोमानुंषायुगासीदद्धोतांकविक्रंतुः । दूतश्चंहव्यवाहंनः २३
ताराजांनाशुचिंव्रतादित्यान्मारुंतंगणम् । वसोयक्षीहरोदंसी २४ वस्वींतेअग्ने
संदृंष्टिरिषयतेमर्त्याय । ऊर्जोंनपादमृतंस्य २५ ॥ २५ ॥ क्रत्वादाअंस्तुश्रेष्ठोऽद्य
त्वांवन्वन्त्सुरेक्णांः । मर्तंआनाशसुवृक्तिम् २६ तेतेअग्नेत्वोतांइषयंन्तोविश्व-
मायुंः । तरंन्तोअर्योअरांतीर्वन्वन्तोअर्योअरांतीः २७ अग्निस्तिग्मेनंशोचिषा
यासद्विश्वंन्यं१त्रिणंम् । अग्निर्नोंवनतेरयिम् २८ सुवीरंरयिमाभंरजातंवेदो

विचर्षणे । जहिरक्षांसिसुक्रतो २९ त्वंनःपाह्यंहसोजातवेदोअघायतः । रक्षा
णोब्रह्मणस्कवे ३० ॥ २६ ॥ योनोअग्नेदुरेवआमर्तोवधायदाशति । तस्मान्नः
पाह्यंहसः ३१ त्वंतंदेवजिह्वयापरिबाधस्वदुष्कृतम् । मर्तोयोनोजिघांसति ३२
भरद्वाजायसप्रथःशर्मयच्छसहन्त्य । अग्नेवरेण्यंवसु ३३ अग्निर्वृत्राणिजङ्घन-
द्द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धःशुक्रआहुतः ३४ गर्भेमातुःपितुष्पिताविदिद्यु-
तानोअक्षरे । सीदन्नृतस्ययोनिमा ३५ ॥ २७ ॥ ब्रह्मप्रजावदाभरजातवेदो
विचर्षणे । अग्नेयद्दीदयद्दिवि ३६ उपत्वारण्वसंदृशंप्रयस्वन्तःसहस्कृत । अ-
ग्नेससृज्महेगिरः ३७ उपच्छायामिवघृणेरगन्मशर्मतेवयम् । अग्नेहिरण्यसं-
दृशः ३८ यउग्रइवशर्यहातिग्मशृङ्गोनवंसगः । अग्नेपुरोरुरोजिथ ३९ आयं
हस्तेनखादिनंशिशुंजातंनबिभ्रति । विशामग्निंस्वध्वरम् ४० ॥ २८ ॥ प्रदे-

वंदेववींतयेभरंतावसुवित्तंमम् । आस्वेयोनौनिषींदतु ४१ आजातंजातवेंदसि
प्रियंशिंशीतातिंथिम् । स्योनआगृहपंतिम् ४२ अग्नेयुक्ष्वाहियेतवाश्वांसोदेव
साधवंः । अरंवहंन्तिमन्यवें ४३ अच्छांनोयाह्यावंहाभिप्रयांसिवीतयें । आदे-
वान्त्सोमंपीतये ४४ उदंग्नेभारतद्युमदजंस्रेणदविंद्युतत् । शोचाविभांह्य-
जर ४५ ॥ २९ ॥ वीतीयोदेवंमर्तोदुवस्येदग्निमींळीताध्वरेहविष्मांन् । हो-
तांरंसत्ययजंरोदंस्योरुत्तानहंस्तोनमसाविंवासेत् ४६ आतेंअग्नऋचाहविर्हृदा
तष्टंभंरामसि । तेतेंभवन्तूक्षणंऋषभासोंवशाउत ४७ अग्निंदेवासोंअग्रियमि-
न्धतेंवृत्रहन्तंमम् । येनावसून्याभृंतातृह्लारक्षांसिवाजिनां ४८ ॥ ३० ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पिबपञ्चोनैन्द्रंत्रैष्टुभंद्विपदान्तंतमुष्टुहिमहान्सप्तोनाद्यौर्नविपिप्मोविराळिमाउद्वादशनवम्येकादश्यौवै
श्वदेव्यौयएकइदेकादशसुतइद्दशवृषायातेनवश्रुधीनोष्टौकिमस्यान्त्याचायमानस्याभ्यावर्तिनोदानस्तु-
तिरागावोगव्यंद्वितीयैन्द्रीचान्त्यश्चपादोन्त्यानुष्टुब्गागतस्तृचोद्वितीयादिः ।

पिब पञ्चदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्या द्विपदा ।

१७ ॐम् पिबासोमंमभियमुग्रतर्दऊर्वंगव्यंमहिगृणानइन्द्र।वियोधृष्णोवधिषो
वज्रहस्तविश्वावृत्रममित्रियाशवोभिः १ सईंपाहियऋजीषीतरुत्रोयःशिप्रवान्वृ-
षभोयोमतीनाम् । योगोत्रभिद्वज्रभृद्योहरिष्ठाःसइन्द्रचित्राँअभितृन्धिवाजान् २
एवापाहिप्रत्नथामन्दतुत्वाश्रुधिब्रह्मवावृधस्वोतगीर्भिः । आविःसूर्यंकृणुहिपीपि-
हीषोजहिशत्रूँरभिगाइन्द्रतृन्धि ३ तेत्वामदावृहदिन्द्रस्वधावइमेपीताउक्षयन्तद्यु-
मन्तम् । महाममनूनंतवसंविभूतिंमत्सरासोजर्हृषन्तप्रसाहम् ४ येभिःसूर्यमुषसं

मन्दसानोऽवासयोऽपदृळ्हानिदर्द्रत् । महामद्रिंपरिगाइन्द्रसन्तंनुत्थाअच्युतंसद-
सःपरिस्वात् ५ ॥ १ ॥ तवक्रत्वातवतद्दंसनाभिरामासुपक्वंशच्यानिदीधः ।
और्णोर्दुरउस्रियाभ्योविदृळ्होदूर्वाद्गाअसृजोअङ्गिरस्वान् ६ प्रपाथक्षांमहिदंसो
व्युर्वीमुपद्यामृष्वोबृहदिन्द्रस्तभायः । अधारयोरोदसीदेवपुत्रेप्रत्नेमातरायह्वीऋ-
तस्य ७ अधत्वाविश्वेपुरइन्द्रदेवाएकंतवसंदधिरेभराय । अदेवोयदभ्यौहिष्टदेवा-
न्त्स्वर्षातावृणतइन्द्रमत्र ८ अधद्यौश्चित्तेअपसानुवज्राद्द्वितानमद्भियसास्वस्यम-
न्योः । अहिंयदिन्द्रोअभ्योहंसानंनिचिद्विश्वायुःशयथेजघान ९ अधत्वष्टातेमह
उग्रवज्रंसहस्रभृष्टिंववृतच्छताश्रिम् । निकाममरमणंसंयेननवन्तमहिंसंपिणगृ-
जीषिन् १० ॥ २ ॥ वर्धान्यंविश्वेमरुतःसजोषाःपचच्छतंमहिषाँइन्द्रतुभ्यम् ।
पूषाविष्णुस्त्रीणिसरांसिधावन्वृत्रहणंमदिरमंशुमस्मै ११ आक्षोदोमहिवृतंनदी-

नापरिष्ठितमसृजऊर्मिमपाम् । तासामनुप्रवतइन्द्रपन्थांप्रार्दयोनीचीरपसःस-
मुद्रम् १२ एवाताविश्वाचकृवांसमिन्द्रंमहामुग्रमजुर्यंसहोदाम् । सुवीरंत्वास्वा-
युधंसुवज्रमाब्रह्मनव्यमवसेववृत्यात् १३ सनोवाजायश्रवसइषेचरायेधेहिद्युमत
इन्द्रविप्रान् । भरद्वाजेनृवतइन्द्रसूरीन्दिविचस्मैधिपार्येनइन्द्र १४ अयावाजंदे-
वहितंसनेममदेमशतहिमाःसुवीराः १५ ॥ ३ ॥

तमुष्टुहि पञ्चदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१८ तमुष्टुहियोअभिभूत्योजावन्वन्नवातःपुरुहूतइन्द्रः । अषाळ्हमुग्रंसहमा-
नमाभिर्गीर्भिर्वर्धवृषभंचर्षणीनाम् १ सयुध्मःसत्वाखजकृत्समद्वातुविम्रक्षोनद-
नुमाँऋजीषी । बृहद्रेणुश्च्यवनोमानुषीणामेकःकृष्टीनामभवत्सहावा २ त्वंहनु
त्यददमायोदस्यूँरेकःकृष्टीरवनोरार्याय । अस्तिस्विन्नुवीर्यं१तत्तइन्द्रनस्विदस्तित-

हंतुथाविवोंचः ३ सदिद्धितेंतुविजातस्यमन्येसहंःसहिष्ठतुरतस्तुरस्यं । उग्रमुग्र-
स्यंतवसस्तवीयोऽरंध्रस्यरध्रतुरोंबभूव ४ तन्नंःप्रत्नंसख्यमंस्तुयुष्मेइत्थावदंद्भिर्व-
लमङ्गिंरोभिः । हन्नंच्युतच्युद्दस्मेषयंन्तमृणोःपुरोविदुरोंअस्यविश्वाः ५ ॥ ४ ॥
सहिधीभिर्हव्योअस्त्युग्रईशानकृन्मंहतिवृंत्रतूर्यैं। सतोकसांतातनंयेसवज्रीवितं-
न्तसाय्योंअभवत्समत्सुं ६ समज्मनाजनिंममानुंषाणाममंर्त्यैननाम्नातिप्रसं-
स्रें । सद्युम्नेनसशवंसोतरायासवीर्यैणनृतंमःसमोंकाः ७ सयोनमुहेनमिथूजनो
भूत्सुमन्तुंनामाचुमुंरिंधुनिंच । वृणक्पिप्रुंशम्बंरंशुष्णमिन्द्रंःपुरांच्यौत्नायंशयथां-
यनूचिंत् ८ उदावंतात्वक्षंसापन्यंसाचवृत्रहत्यांयरथंमिन्द्रतिष्ठ । धिष्ववज्रंहस्त
आदंक्षिणत्राभिप्रमंन्दपुरुदत्रमायाः ९ अग्निर्नशुष्कंवनंमिन्द्रहेतीरक्षोनिधंक्ष्य-
शनिर्नभीमा । गम्भीरयंऋष्वयायोरुरोजाध्वांनयद्दुरितादम्भयंच्च १० ॥ ५ ॥

आसहस्रंपथिभिरिन्द्ररायातुविद्युम्नतुविवाजेभिरर्वाक् । याहिसूनोसहसोयस्यनू
चिददेवईशेपुरुहूतयोतोः ११ प्रतुंविद्युम्नस्यस्थविरस्यघृष्वेर्दिवोररप्शेमहिमापृ-
थिव्याः । नास्यशत्रुर्नप्रतिमानमस्तिनप्रतिष्ठिःपुरुमायस्यसह्योः १२ प्रतत्तेअ
द्याकरणंकृतंभूत्कुत्संयदायुमतिथिग्वमस्मै । पुरूसहस्रानिशिशाअभिक्षामुत्तूर्व-
याणंधृषतानिनेथ १३ अनुत्वाहिघ्नेअधदेवदेवामदन्विश्वेकवितमंकवीनाम् ।
करोयत्रवरिवोबाधितायदिवेजनायतन्वेगृणानः १४ अनुद्यावापृथिवीतत्तओ-
जोऽमर्त्याजिहतइन्द्रदेवाः । कृष्वाकृत्नोअकृतंयत्तेअस्त्युक्थंनवीयोजनयस्व
यज्ञैः १५ ॥ ६ ॥

महांस्त्रयोदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११ महाँइन्द्रोनृवदाचर्षणिप्राउतद्विबर्हाअमिनःसहोभिः । अस्मद्र्यग्वावृधेवी-

यायोरुःपृथुःसुकृतःकर्तृभिर्भूत् १ इन्द्रमेवधिषणासातयेधाद्बृहन्तमृष्वमजरंयु-
वानम् । अषाळ्हेनशवसाशूशुवांसंसद्यश्चिद्योवावृधेअसामि २ पृथूकरस्नाबहु-
लागभस्तीअस्मद्र्य १ क्संमिमीहिश्रवांसि । यूथेवपश्वःपशुपादमूनाअस्माँइन्द्रा-
भ्यावृवृत्स्वाजौ ३ तंवइन्द्रंचतिनमस्यशाकैरिहनूनंवाजयन्तोहुवेम । यथाचि-
त्पूर्वेजरितारआसुरनेद्याअनवद्याअरिष्टाः ४ धृतव्रतोधनदाःसोमवृद्धःसहिवाम-
स्यवसुनःपुरुक्षुः । संजग्मिरेपथ्या३रायोअस्मिन्त्समुद्रेनसिन्धवोयादमानाः ५
॥ ७ ॥ शविष्ठंनआभरशूरशवओजिष्ठमोजोअभिभूतउग्रम् । विश्वाद्युम्नावृ-
ष्ण्यामानुषाणामस्मभ्यंदाहरिवोमादयध्यै ६ यस्तेमदःपृतनाषाळमृध्रइन्द्रतंन
आभरशूशुवांसम् । येनतोकस्यतनयस्यसातौमंसीमहिजिगीवांसस्त्वोताः ७
आनोभरवृषणंशुष्ममिन्द्रधनस्पृतंशूशुवांसंसुदक्षम् । येनवंसामपृतनासुशत्रू-

न्तवोतिभिरुतजामीँरजामीन् ८ आतेशुष्मोवृषभएतुपश्चादोत्तरादधरादापुर-
स्तात् । आविश्वतोअभिसमेत्वर्वाङिन्द्रद्युम्नंस्वर्वद्धेह्यस्मे ९ नृवत्तइन्द्रनृतमाभि-
रूतीवंसीमहिवामंश्रोमतेभिः । ईक्षेहिवस्वउभयस्यराजन्धारत्नंमहिस्थूरंबृह-
न्तम् १० मरुत्वन्तंवृषभंवावृधानमकवारिंदिव्यंशासमिन्द्रम् । विश्वासाहम-
वसेनूतनायोग्रंसहोदामिहतंहुवेम ११ जनंवज्रिन्महिचिन्मन्यमानमेभ्योनृ-
भ्योरन्धयायेष्वस्मि । अधाहित्वापृथिव्यांशूरसातौहवामहेतनयेगोष्वप्सु १२
वयंतएभिःपुरुहूतसख्यैःशत्रोःशत्रोरुत्तरइत्स्याम । घ्नन्तोवृत्राण्युभयानिशूररा-
यामदेमबृहतात्वोताः १३ ॥ ८ ॥

द्यौर्न त्रयोदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । सप्तमी विराट् ।

२० द्यौर्नयइन्द्राभिभूमार्यस्तस्थौरयिःशवसापृत्सुजनान् । तंनःसहस्रंभर-

मुर्वरासांदद्धिसूनोसहसोवृत्रतुरम् १ दिवोनतुभ्यमन्विन्द्रसत्रासुर्यंदेवेभिर्धायि
विश्वम् । अहिंयद्वृत्रमपोवव्रिवांसंहन्नृजीषिन्विष्णुनासचानः २ तूर्वन्नोजीया-
न्तवसस्तवीयान्कृतब्रह्मेन्द्रोवृद्धमहाः । राजाभवन्मधुनःसोम्यस्यविश्वासांयत्पु-
रांदर्तुमावत् ३ शतैरपद्रन्पणयइन्द्रात्रदशोणयेकवयेऽर्कसातौ । वधैःशुष्ण-
स्याशुषस्यमायाःपित्वोनारिरेचीत्किंचनप्र ४ महोद्रुहोअपविश्वायुधायिवज्र-
स्ययत्पतनेपादिशुष्णः । उरुषसरथंसारथयेकरिन्द्रःकुत्सायसूर्यस्यसातौ ५ ॥ १ ॥
प्रश्येनोनमदिरमंशुमस्मैशिरोदासस्यनमुचेर्मथायन् । प्रावन्नमींसाप्यंससन्तं
पृणग्रायासमिषासंस्वस्ति ६ विपिप्रोरहिमायस्यदृह्ळाःपुरोवज्रिञ्छवसानदर्दः ।
सुदामन्तद्रेक्णोअप्रमृष्यमृजिश्वनेदात्रंदाशुषेदाः ७ सवेतसुंदशमायंदशोणिंतू-
तुंजिमिन्द्रःस्वभिष्टिसुम्नः । आतुग्रंशश्वदिभंद्योतनायमातुर्नसीमुपसृजाइय-

ध्यै ८ सद्यःस्पृधोवनतेअप्रतीतोबिभ्रद्वज्रंवृत्रहणंगभस्तौ । तिष्ठद्धरीअध्यस्तेवग-
र्तेवचोयुजावहतइन्द्रंमृष्वम् ९ सनेमतेऽवसानव्यंइन्द्रप्रपूरवःस्तवन्तएनायज्ञैः ।
सप्तयत्पुरःशर्मशारदीर्दर्द्धन्दासीःपुरुकुत्सायशिक्षन् १० त्वंवृधइन्द्रपूर्व्योभूर्वरि-
वस्यन्नुशनेकाव्याय । परानववास्त्वमनुदेयंमहेपित्रेददाथस्वंनपातम् ११ त्वं
धुनिरिन्द्रधुनिमतीर्ऋणोरपःसीरानस्रवन्तीः । प्रयत्समुद्रमतिशूरपर्षिपारया
तुर्वशंयदुंस्वस्ति १२ तवहत्यदिन्द्रविश्वमाजौसस्तोधुनीचुमुरीयाहसिष्वप् ।
दीदयदित्तुभ्यंसोमेभिःसुन्वन्दभीतिरिध्मभृतिःपक्थ्यर्कैः १३ ॥ १० ॥

इमा उ द्वादश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । नवम्युपान्त्ययोर्विश्वे देवाः ।

२१ इमाउत्वापुरुतमस्यकारोर्हव्यंवीरहव्याहवन्ते । धियोरथेष्ठामजरंनवी-
योरयिर्विभूतिरीयतेवचस्या १ तमुस्तुषइन्द्रंयोविदानोगिर्वाहसंगीर्भिर्यज्ञवृद्ध-

म् । यस्यदिवमतिमह्नापृथिव्याःपुरुमायस्यरिरिचेमहित्वम् २ सइत्तमोऽवयुनं
ततन्वत्सूर्येणवयुनवच्चकार । कदातेमर्ताअमृतस्यधामेयक्षन्तोनमिनन्तिस्वधा-
वः ३ यस्ताचकारसकुहस्विदिन्द्रःकमाजनेचरतिकासुविक्षु । कस्तेयज्ञोमन-
सेशंवरायकोअर्कइन्द्रकतमःसहोता ४ इदाहिनेवेविषतःपुराजाःप्रत्नासआसुः
पुरुकृत्सखायः । येमध्यमासउतनूतनासउतावमस्यपुरुहूतबोधि ५ ॥ ११ ॥
तंपृच्छन्तोऽवरासःपराणिप्रत्नातइन्द्रश्रुत्यानुयेमुः । अर्चामसिवीरब्रह्मवाहोया-
देवविद्मतात्त्वामहान्तम् ६ अभित्वापाजोरक्षसोवितस्थेमहिजज्ञानमभितत्सुति-
ष्ठ । तवप्रत्नेनयुज्येनसख्यावज्रेणधृष्णोअपतानुदस्व ७ सतुश्रुधीन्द्रनूतनस्यब्र-
ह्मण्यतोवीरकारुधायः । त्वंह्या३पिःप्रदिविपितॄणांशश्वद्बभूथसुहवएष्टौ ८ प्रो-
तयेवरुणंमित्रमिन्द्रंमरुतःकृष्वावसेनोअद्य । प्रपूषणंविष्णुमग्निंपुरंधिंसवितार-

मोषधीः पर्वतांश्च ९ इमउंत्वापुरुशाकप्रयज्योजरितारोंअभ्यर्चन्त्यर्कैः । श्रुधी
हवमाहुंवतोहुंवानोनत्वावाँअन्योअंमृतत्वदस्ति १० नूमआवाचमुपंयाहिवि-
द्वान्विश्वेंभिःसूनोसहसोयजंत्रैः । येअंग्निजिह्वाऋतसापआसुर्येमनुंचक्रुरुपंरंद-
सांय ११ सनोंबोधिपुरएतासुगेषूतदुर्गेषुपथिकृद्विदानः । येअश्रंमासउरवोवहि-
ष्ठास्तेभिर्नइंद्राभिवंक्षिवाजंम् १२ ॥ १२ ॥

य एक एकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२२ यएकइद्धव्यंश्चर्षणीनामिन्द्रंतंगीर्भिरभ्यर्चआभिः । यःपत्यंतेवृषभोवृ-
ष्ण्यांवान्त्सत्यःसत्वांपुरुमायःसहंस्वान् १ तमुंनःपूर्वेपितरोनवंग्वाःसप्तविप्रां-
सोअभिवाजयंन्तः । नक्षद्दाभंततुंरिंपर्वतेष्ठामद्रोघवाचंमतिभिःशविष्ठम् २ त-
मींमहइन्द्रंमस्यरायःपुंरुवीरंस्यनृवतःपुरुक्षोः । योअस्कृंधोयुरजरःस्वंर्वान्तमाभं-

ऋ. सं. रहरिवोमादयध्यै ३ तन्नोविवोचोयदितेपुराचिज्जरितारआनशुःसुम्नमिन्द्र । क- अ.४अ.६
स्तेभागःकिंवयोदुध्रखिद्वःपुरुहूतपुरूवसोऽसुरघ्नः ४ तंपृच्छन्तीवज्रहस्तंरथेष्ठा-
॥२८७॥ मिन्द्रंवेपीवक्वरीयस्यनूगीः । तुविग्राभंतुविकूर्मिंरभोदांगातुमिषेनक्षतेतुम्रम-
च्छ ५ ॥ १३ ॥ अयाहत्यंमाययावावृधानंमनोजुवास्वतवःपर्वतेन । अच्युता
चिद्वीळितास्वोजोरुजोविदृळ्हाधृषताविरप्शिन् ६ तंवोधियानव्यस्याशविष्ठंप्रत्नं
प्रत्नवत्परितंसयध्यै । सनोवक्षदनिमानःसुवह्मेन्द्रोविश्वान्यतिदुर्गहाणि ७ आ
जनायद्रुह्वणेपार्थिवानिदिव्यानिदीपयोऽन्तरिक्षा । तपावृषन्विश्वतःशोचिषाता-
न्ब्रह्मद्विषेशोचयक्षामपश्च ८ भुवोजनस्यदिव्यस्यराजापार्थिवस्यजगतस्त्वेषसं-
दृक् । धिष्ववज्रंदक्षिणइन्द्रहस्तेविश्वाअजुर्यदयसेविमायाः ९ आसंयतमिन्द्र
णःस्वस्तिंशत्रुतूर्यायबृहतीममृध्राम् ।ययादासान्यार्याणिवृत्राकरोवज्रिन्त्सुतु- ॥२८७॥

कानाहुंषाणि १० सनोंनियुद्भिंःपुरुहूतवेधोविश्ववांराभिरागंहिप्रयज्यो । नया अदेंवोवरंतेनदेवआभिंर्याहितूयमामंद्य्यद्रिक् ११ ॥ १४ ॥

सुत इद्दश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२ ३सुतइत्त्वंनिमिंश्लइन्द्रसोमेस्तोमेब्रह्मंणिशस्यमांनउक्थे ।यद्वांयुक्ताभ्यांम-
घवन्हरिंभ्यांबिभ्रद्वज्रंबाह्वोरिंन्द्रयासिं १ यद्वांदिविपार्येसुष्विंमिन्द्रवृत्रहत्येऽवंसि
शूरंसातौ । यद्वादक्षंस्यबिभ्युषोअबिंभ्यदरंन्धयःशर्धंतइन्द्रदस्यून् २ पातांसुत-
मिन्द्रोंअस्तुसोमंप्रणेनीरुग्रोजंरितारंमूती । कर्तांवीरायसुष्वंयउलोकंदातावसुं
स्तुवतेकीरयेंचित् ३ गन्तेयांन्तिसवंनाहरिंभ्यांबभ्रिर्वज्रंपपिःसोमंददिर्गाः ।
कर्तांवीरंनर्यंसर्ववींरंश्रोताहवंगृणतःस्तोमंवाहाः ४ अस्मैवयंयद्वावानतद्विंवि-
ष्मइन्द्रांययोनंःप्रदिवोअपस्कः । सुतेसोमेंस्तुमसिशंसंदुक्थेन्द्रांयब्रह्मवर्धंनंयथा-

संत् ५ ॥ १५ ॥ ब्रह्मांणिहिचंकृषेवर्धंनानितावंत्तइन्द्रमतिभिर्विविष्मः । सुते
सोमेंसुतपाःशंतंमानिराण्द्याक्रियास्मवक्षंणानियज्ञैः ६ सनोंबोधिपुरोळाशंर-
रांणःपिबातुसोमंगोऋंजीकमिन्द्र । एदंबर्हिर्यजंमानस्यसीदोरुंकृधित्वायतउं-
लोकम् ७ समंन्दस्वाह्यनुजोषंमुग्रप्रत्वांयज्ञासंइमेअंश्नुवन्तु । प्रेमेहवांसःपुरु-
हूतमस्मेआत्वेयंधीरवंसइन्द्रयम्याः ८ तंवंःसखायःसंयथांसुतेषुसोमेंभिरींपृण-
ताभोजमिन्द्रंम् । कुवित्तस्माअसंतिनोभरांयनसुष्विमिन्द्रोऽवंसेमृधाति ९ एवे-
दिन्द्रंःसुतेअंस्ताविसोमेंभरद्वांजेषुक्षयदिन्मघोनंः । असद्यथांजरित्रउतसूरिरिन्द्रों
रायोविश्ववांरस्यदाता १० ॥ १६ ॥ इति शा०सं०षष्ठे मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः॥२॥

वृषा दश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२४ वृषामदइन्द्रेश्लोकंउक्थासचासोमेंषुसुतपाऋंजीषी । अर्चत्र्योंमघवा

नृभ्यंउक्थैर्द्युक्षोराजांगिरामक्षितोतिः १ ततुरिर्वीरोनर्योविचेताःश्रोताहवंगृणत उर्व्यूतिः। वसुःशंसोनरांकारुधायावाजीस्तुतोविदथेदातिवाजम् २ अक्षोन चक्र्योःशूरबृहन्प्रतेमह्नारिरिचेरोदस्योः। वृक्षस्यनुतेपुरुहूतवयाव्यू३तयोरुरुहु-रिन्द्रपूर्वीः ३ शचीवतस्तेपुरुशाकशाकागवामिवस्रुतयःसंचरणीः। वत्सानां नतन्तयस्तइन्द्रदामन्वन्तोअदामानःसुदामन् ४ अन्यदद्यकर्वरमन्यदुश्वोऽसच्च सन्मुहुराचक्रिरिन्द्रः। मित्रोनोअत्रवरुणश्चपूषार्योवशस्यपर्येतास्ति ५ ॥ १७ ॥ वित्वदापोनपर्वतस्यपृष्ठादुक्थेभिरिन्द्रानयन्तयज्ञैः। तंत्वाभिःसुष्टुतिभिर्वाजयन्तआजिनजग्मुर्गिर्वाहोअश्वाः ६ नयंजरन्तिशरदोनमासानद्याववइन्द्रमवकर्शयन्ति। वृद्धस्यचिद्वर्धतामस्यतनूःस्तोमेभिरुक्थैश्चशस्यमाना ७ नवीळवे नमतेनस्थिरायनशर्धतेदस्युजूतायस्तवान्। अज्राइन्द्रस्यगिरयश्चिदृष्वागम्भी-

रेचिंद्भवतिगाधमंस्मै ८ गम्भीरेणंउरुणांमत्रिन्प्रेषोयंन्धिसुतपावन्वाजांन् ।
स्थाऊषुऊर्ध्वऊतीअरिंषण्यन्नक्तोर्व्युंष्टौपरिंतक्म्यायाम् ९ सचंस्वनायमवंसे
अभीकंइतोवातमिंन्द्रपाहिरिषः । अमाचैनमरंण्येपाहिरिषोमदेंमशतहिंमाः
सुवीरांः १० ॥ १८ ॥

या ते नव भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२५ यातंऊतिरंवमायापंरमायामंध्यमेन्द्रंशुष्मिन्नस्तिं । ताभिंरूषुवृंत्रहत्ये-
ऽवीर्नंएभिश्चवाजैर्महान्नंउग्र १ आभिःस्पृधोंमिथतीररिंषण्यन्नमित्रंस्यव्यथया
मन्युमिंन्द्र । आभिर्विश्वांअभियुजोविषूंचीरार्यायविशोऽवंतारीर्दासीः २ इन्द्रं
जामयंउतयेजांमयोऽर्वाचीनासोंवनुषोंयुयुज्रे । त्वमेषांविथुराशवांसिजहिवृ-
ष्ण्यांनिकृणुहीपरांचः ३ शूरोंवाशूरंवनतेशरींरैस्तनूरुचातरुंषियत्कृण्वैतें ।

तोकेवागोषुतनयेयदप्सुविक्रन्दसीउर्वरासुब्रवैते ४ नहित्वाशूरोनतुरोनधृष्णुर्न
त्वायोधोमन्यमानोयुयोध । इन्द्रनकिष्ट्वाप्रत्यस्त्येषांविश्वाजातान्यभ्यसिता-
नि ५ ॥ १९ ॥ सपत्यतउभयोर्नृम्णमयोर्यदीवेधसःसमिथेहवन्ते । वृत्रेवा
महोनृवतिक्षयेवाऽव्यचस्वन्तायदिवितन्तसैते ६ अधस्मातेचर्षणयोयदेजानिन्द्र-
त्रातोतभवावरूता । अस्माकासोयेनृतमासोअर्यइन्द्रसूरयोदधिरेपुरोनः ७
अनुतेदायिमहइन्द्रियायसत्रातेविश्वमनुवृत्रहत्ये । अनुक्षत्रमनुसहोयजत्रेन्द्रदे-
वेभिरनुतेनृषह्ये ८ एवानःस्पृधःसमजासमत्स्विन्द्ररारन्धिमिथतीरदेवीः । वि-
द्यामवस्तोरवसागृणन्तोभरद्वाजाउततइन्द्रनूनम् ९ ॥ २० ॥

श्रुधी नोष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२६ श्रुधीनइन्द्रह्वयामसित्वामहोवाजस्यसातौवावृषाणाः । संयद्विशोऽयन्त

शूरंसाताउग्रंनोऽवःपार्येअहन्दाः १ त्वांवाजीहवतेवाजिनेयोमहोवाजस्यगध्य-
स्यसातौ । त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्पतिंतरुत्रंत्वांचष्टेमुष्टिहागोषुयुध्यन् २ त्वंकविंचो-
दयोऽर्कसातौत्वंकुत्सायशुष्णंदाशुषेवर्क् । त्वंशिरोअमर्मणःपराहन्नतिथिग्वाय
शंस्यंकरिष्यन् ३ त्वंरथंप्रभरोयोधमृष्वमावोयुध्यन्तंवृषभंदशद्युम् । त्वंतुग्रंवेत-
सवेसचाहन्त्वंतुजिंगृणन्तमिन्द्रतूतोः ४ त्वंतदुक्थमिन्द्रबर्हणाकःप्रयच्छतासह-
स्राशूरदर्षि । अवगिरेर्दासंशम्बरंहन्प्रावोदिवोदासंचित्राभिरूती ५ ॥ २१ ॥
त्वंश्रद्धाभिर्मन्दसानःसोमैर्दभीतयेचुमुरिमिन्द्रसिष्वप् । त्वंरजिंपिठीनसेदशस्य-
न्षष्टिंसहस्राशच्यासचाहन् ६ अहंचनतत्सूरिभिरानश्यांतवज्यायइन्द्रसुम्नमो-
जः । त्वयायत्स्तवन्तेसधवीरवीरास्त्रिवरूथेननहुषाशविष्ठ ७ वयंतेअस्यामिन्द्र

द्युम्नहूंतौसखांयःस्याममहिनप्रेष्ठाः । प्रातर्दनिःक्षत्रश्रीरंस्तुश्रेष्ठोघनेवृत्राणांसन-
येधनानाम् ८ ॥ २२ ॥

किमस्याष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्याया अभ्यावर्तिनश्चायमानस्य दानस्तुतिः ।

२७ किमंस्यमदेकिम्वंस्यपीताविन्द्रःकिमंस्यसख्येचंकार । रणांवायेनिषदि
किंतेअंस्यपुराविंविद्रेकिमुनूतंनासः १ सदंस्यमदेसद्वंस्यपीताविन्द्रःसदंस्यसख्ये
चंकार । रणांवायेनिषदिसत्तेअंस्यपुराविंविद्रेसदुनूतंनासः २ नहिनुतेंमहिमनंः
समस्यनमंघवन्मघवत्त्वस्यांविद्म । नराधंसोराधसोनूतंनस्येन्द्रनकिंर्ददृशइन्द्रियं
तें ३ एतत्त्यत्तंइन्द्रियमंचेतियेनावंधीर्वरशिंखस्यशेषंः । वज्रंस्ययत्तेनिहंतस्यशु-
ष्मांत्स्वनाच्चिंदिन्द्रपरमोददारं ४ वधीदिन्द्रोंवरशिंखस्यशेषोंऽभ्यावर्तिनेंचाय-
मानायशिक्षंन् । वृचीवंतोयद्धंरियूपीयांयांहन्पूर्वेंअर्धेंभियसापंरोदर्त् ५ ॥ २३ ॥

 त्रिंशच्छतंवर्मिणंइन्द्रसाकंयव्यावत्यांपुरुहूतश्रवस्या।वृचीवन्तःशरवेपत्यमानाः

 पात्रांभिन्दानान्यर्थान्यायन् ६ यस्यगावावरुषासूयवस्यूअन्तरूषुचरंतोरेरिहाणा।
ससृञ्जयायतुर्वशंपरादाद्वृचीवंतोदैववातायशिक्षन् ७ द्वयाँअग्नेरथिनोविंशतिंगा
वधूमंतोमघवामह्यंसम्राट् । अभ्यावर्तीचायमानोददातिदूणाशेयंदक्षिणापार्थ-
वानाम् ८ ॥ २४ ॥

आ गावोष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्यो गावस्त्रिष्टुप् । अष्टम्या अन्त्यपादस्योपाद्या-
याश्चेन्द्रो वा । आद्या पञ्चम्याद्यास्तिस्रश्च त्रिष्टुभः । अन्त्यानुष्टुप् ।

२८ आगावोअग्मन्नुतभद्रमक्रन्त्सीदन्तुगोष्ठेरणयन्त्वस्मे । प्रजावतीःपुरुरू-
पाइहस्युरिन्द्रायपूर्वीरुषसोदुहानाः १ इन्द्रोयज्वनेपृणतेचशिक्षत्युपेद्ददातिनस्वं

मु॑षायति । भूयो॑भूयोर॒यिमिद॑स्यव॒र्धय॑न्न॒भि॑न्नेखि॒ल्ये॑निद॑धातिदेव॒युम् २ नतान॑-
शन्ति॒नद॑भाति॒तस्क॑रो॒नासा॑मामि॒त्रोव्य॑थि॒राद॑धर्षति । दे॒वाँश्च॒याभि॒र्यज॑ते॒ददा॑ति
च॒ज्योगित्ताभि॑ःसचते॒गोप॑तिःस॒ह ३ नताअर्वा॑रे॒णुक॑काटोअश्नु॒ते॒नसं॑स्कृत॒त्रमुप॑
यन्ति॒ताअ॒भि । उ॒रु॒गा॒यमभ॑यं॒तस्य॒ताअनु॒गावो॒मर्त॑स्य॒विच॑रन्ति॒यज्व॑नः ४ गावो॒
भगो॒गाव॒इन्द्रो॑मेअच्छा॒न्गाव॒ःसोम॑स्यप्रथ॒मस्य॑भ॒क्षः। इ॒मायागाव॒ःसजना॑स॒इन्द्र॑
इ॒च्छामी॒द्धृदामन॑साचि॒दिन्द्र॑म् ५यू॒यंगा॑वोमेदयथाकृ॒शंचि॑दश्री॒रं॑चित्कृणुथासु॒प्र-
तीक॑म् । भ॒द्रंगृ॒हंकृ॑णुथभद्रवाचोबृ॒हद्वो॒वय॑उच्यतेस॒भासु॑ ६ प्र॒जाव॑तीःसू॒यव॑सं
रि॒शन्ती॑ःशु॒द्धाअ॒पःसु॑प्रपा॒णेपिब॑न्तीः । माव॑ःस्ते॒नई॑शत॒माघशं॑स॒ःपरि॑वोहे॒तीरु॒द्र-
स्य॑वृज्याः ७ उपे॒दमु॑प॒पर्च॑नमा॒सुगोषूप॑पृच्यताम् । उप॑ऋष॒भस्य॒रेत॒स्युपे॑न्द्र॒तव॑
वी॒र्ये॑ ८ ॥ २५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

इन्द्रंषड्भूयःपञ्चाभूरेकःसुहोत्रस्तुचतुर्थीशक्कर्यपूर्व्यायओजिष्ठःशुनहोत्रस्तुसंत्वेकदानरस्तुसत्रावाग्र-
थमपान्मन्द्रस्येन्द्रापिबाहेळमानःप्रत्यस्मैचतुष्कमानुष्टुभंबृहसन्तंयस्यौष्णिहंयोरायिवश्चतुर्विंशातिःशंयुर्बा-
र्हस्पत्योद्यादौषळनुष्टुभस्तिस्रश्चविराजोमध्यमैववासांयआनयन्नयास्त्रिंशद्गायत्रंपुरूतममतिनिचृदधिबृबुः
पादानिचृदन्त्यानुष्टुप्तृचेन्त्येबृबुस्तक्षादैवतंत्वामिद्धिषळूनाप्रागाथंस्वादुरेकास्त्रिंशद्वर्गःपञ्चादौसौम्योग-
व्यूत्यर्धर्चोलिङ्गोक्तदेवतःप्रस्तोकइतित्रिष्टुबनुष्टुबू गायत्रीद्विपदासार्ञ्जयस्यप्रस्तोकस्यदानस्तुतिःपरौ-
तृचौरथदुन्दुभिदेवत्यावैन्द्रोन्त्योर्धर्चोयुजानोबृहतीदिवस्पृथिव्याजगती ।

इन्द्रं षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रास्त्रिष्टुप्।

२१ ॐम् इन्द्रंवोनरःसख्यायंसेपुर्महोयन्तःसुमतयेंचकानाः । महोहिदाता
वज्रंहस्तोअस्तिमहामुंरण्वमवंसेयजध्वम् १ आयस्मिन्हस्तेनर्यांमिमिक्षुरारथें
हिरण्ययैंरथेष्ठाः । आरश्मयोगभंस्त्योःस्थूरयोराध्वन्नश्वांसोवृषणोयुजानाः २

श्रियेतेपादादुवआमिमिक्षुर्धृष्णुर्वज्रीशवसादक्षिणावान् । वसानोअत्कंसुरभिंदृ-
शेकंस्व१र्णनृतविषिरोबभूथ ३ ससोमआमिश्लतमःसुतोभूद्यस्मिन्पक्तिःपच्यते
सन्तिधानाः । इन्द्रंनरःस्तुवन्तोब्रह्मकाराउक्थाशंसन्तोदेववाततमाः ४ नतेअ-
न्तःशवसोधाय्यस्यवितुबाबधेरोदसीमहित्वा । आतासूरिःपृणतितूतुजानोयूथे-
वाप्सुसमीजमानऊती ५ एवेदिन्द्रःसुहवऋष्वोअस्तूतीअनूतोहिरिशिप्रःसत्वा ।
एवाहिजातोअसमात्योजाःपुरूचवृत्राहनतिनिदस्यून् ६ ॥ १ ॥

भूयः पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३० भूयइद्वावृधेवीर्यायएकोअजुर्योदयतेवसूनि । प्ररिरिचेदिवइन्द्रःपृथिव्या
अर्धमिदस्यप्रतिरोदसीउभे १ अधामन्येबृहदसुर्यमस्ययानिदाधारनकिरामिना-
ति । दिवेदिवेसूर्योदर्शतोभूद्विसद्मान्युर्विंयासुक्रतुर्धात् २ अद्याचिन्नूचित्तदपोन-

दीनांयदाभ्योअरंदोगातुमिन्द्र । निपर्वताअद्मसदोनसेदुस्त्वयादृह्ळानिसुक्रतोर-
जांसि ३ सत्यमित्तन्नत्वावाँअन्योअस्तीन्द्रदेवोनमर्त्योज्यायान् । अहन्नहिंपरि-
शयानमर्णोऽवासृजोअपोअच्छासमुद्रम् ४ त्वमपोविदुरोविषूचीरिन्द्रदृह्ळमरु-
जःपर्वतस्य । राजाभवोजगतश्चर्षणीनांसाकंसूर्यंजनयन्द्यामुषासम् ५ ॥ २ ॥

अभूरेकः पञ्च सुहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । उपान्त्या शक्करी ।

३१ अभूरेकोरयिपतेरयीणामाहस्तयोरधिथाइन्द्रकृष्टीः । वितोकेअप्सुतन-
येचसूरेऽवोचन्तचर्षणयोविवाचः १ त्वद्भियेन्द्रपार्थिवानिविश्वाच्युताचिच्च्याव-
यन्तेरजांसि । द्यावाक्षामापर्वतासोवनानिविश्वंदृह्ळंभयतेअज्मन्नाते २ त्वंकु-
त्सेनाभिशुष्णमिन्द्राशुषंयुध्यकुयवंगविष्टौ । दशप्रपित्वेअधसूर्यस्यमुषायश्चक्र-
मविवेरपांसि ३ त्वंशतान्यवशम्बरस्यपुरोजघन्थाप्रतीनिदस्योः । अशिक्षोय-

त्रिशन्त्यांशचीवोदिवोदासायसुन्वतेसुतक्रेभरद्वाजायगृणतेवसूनि ४ सस॑त्यसत्त्व-
न्महतेरणायरथमातिष्ठतुविनृम्णभीमम् । याहिप्रंपथिन्नवसोपंमद्रिकप्रचंश्रुत
श्रावयचर्षणिभ्यः ५ ॥ ३ ॥

अपूर्व्या पञ्च सुहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ अपूर्व्यापुरुतमान्यस्मैमहेवीरायतवसेतुरायं । विरप्शिनेवज्रिणेशंत-
मानिवचांस्यासास्थविरायतक्षम् १ समातरासूर्येणाकवीनामवासयद्रुजदद्रिं
गृणानः । स्वाधीभिर्ऋक्वंभिर्वावशानउदुस्त्रियाणामसृजन्निदानम् २ सवह्निभि
ऋक्वंभिर्गोषुशश्वन्मितज्ञुभिः पुरुकृत्वांजिगाय । पुरः पुरोहासखिंभिः सखीयन्दृळ्हा
रुरोजकविभिः कविः सन् ३ सनीव्याभिर्जरितारमच्छामहोवाजेभिर्महद्भिश्च
शुष्मैः । पुरुवीराभिर्वृषभक्षितीनामागिर्वणः सुवितायप्रयाहि ४ ससर्गेणशव-

सातक्तोअत्यैरपइन्द्रोदक्षिणतस्तुराषाट् । इत्थासृंजानाअनपावृदर्थंदिवेदिवेवि-
विषुरप्रमृष्यम् ५ ॥ ४ ॥

य ओजिष्ठः पञ्च शुनहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३३ यओजिष्ठइन्द्रतंसुनोदामदोवृषन्स्वभिष्टिर्दास्वान् । सौवश्व्यंयोवनव-
त्स्वश्व्योवृत्रासमत्सुसासहदमित्रान् १ त्वांहीइन्द्रावसेविवाचोहवन्तेचर्षणयः
शूरसातौ । त्वंविप्रेभिर्विपणीँरशायस्त्वोतइत्सनितावाजमर्वा २ स्वंताँइन्द्रो
भयाँअमित्रान्दासावृत्राण्यार्याचशूर । वधीर्वनेवसुधितेभिरत्कैरापृत्सुदर्षिनृणां
नृतम ३ सत्वंनइन्द्राकवाभिरूतीसखाविश्वायुरविताविृधेभूः । स्वर्षातायद्ध्वया-
मसित्वायुध्यन्तोनेमधितापृत्सुशूर ४ नूनंनइन्द्रापरायचस्याभवामृळीकउतनो
अभिष्टौ । इत्थागृणन्तोमहिनस्यशर्मन्दिविष्यामपार्येगोषतमाः ५ ॥ ५ ॥

सं च त्वे पञ्च शुनहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३४ संचत्वेजग्मुर्गिरइन्द्रपूर्वीर्विचत्वद्यन्तिविभ्वोमनीषाः। पुरानूनंचस्तुतय
ऋषीणांपस्पृध्रइन्द्रेअध्युक्थार्का १ पुरुहूतोयःपुरुगूर्तऋभ्वाँएकःपुरुप्रशस्तोअ-
स्तियज्ञैः। रथोनमहेशवसेयुजानो३ऽस्माभिरिन्द्रोअनुमाद्योभूत् २ नयंहिंस-
न्तिधीतयोनवाणीरिन्द्रंनक्षन्तीदभिवर्धयन्तीः। यदिस्तोतारःशतंयत्सहस्रंगृण-
न्तिगिर्वणसंशंतदस्मै ३ अस्माएतद्दिव्य१र्चेवमासामिमिक्षइन्द्रेन्ययामिसोमः।
जनंनधन्वन्नभिसंयदापःसत्रावावृधुर्हवनानियज्ञैः ४ अस्माएतन्मह्याङ्गूषमस्मा
इन्द्रायस्तोत्रंमतिभिरवाचि । असद्यथामहतिवृत्रतूर्यइन्द्रोविश्वायुरवितावृ-
धश्च ५ ॥ ६ ॥

३५ कदाभुवन्रथंक्षयाणिब्रह्मंकदास्तोत्रेसंहस्रपोष्यंदाः । कदास्तोमंवासयो-
ऽस्यरायाकदाधियंःकरसिवाजंरत्नाः १ कर्हिस्वित्तदिंन्द्रयन्नृभिर्नॄन्वीरैर्वीरान्नी-
ळयांसेजयाजीन् । त्रिधातुगाअधिंजयासिगोष्विन्द्रंद्युम्नंस्वर्वद्धेह्यस्मे २ कर्हि
स्वित्तदिंन्द्रयज्जंरित्रेविश्वप्सुब्रह्मंकृणवंःशविष्ठ । कदाधियोननियुतोंयुवासेकदा
गोमंघाहवंनानिगच्छाः ३ सगोमंघाजरित्रेअश्वंश्चन्द्रावाजंश्रवसोअधिंधेहिपृ-
क्षः । पीपिहीषंःसुदुघांमिन्द्रधेनुंभरद्वांजेषुसुरुचोंरुरुच्याः ४ तमानूनंवृजनंम-
न्यथांचिच्छूरोयच्छंक्रविदुरोंगृणीषे । मानिरंरंशुक्रदुघंस्यधेनोरांगिरसान्ब्रह्मंणा
विप्रजिन्व ५ ॥ ७ ॥

सत्रा पञ्च नर इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३६ सत्रामदासस्तवविश्वजन्याःसत्रारायोऽधयेपार्थिवासः । सत्रावाजा-
नामभवोविभक्तायद्देवेषुधारयथाअसुर्यम् १ अनुप्रयेजेजनओजोअस्यसत्राद-
धिरेअनुवीर्याय । स्यूमगृभेदुधयेऽर्वतेचक्रतुंवृजन्त्यपिवृत्रहत्ये २ तंसध्रीचीरूत-
योवृष्ण्यानिपौंस्यानिनियुतःसश्चुरिन्द्रम् । समुद्रंनसिन्धवउक्थशुष्माउरुव्यचं
संगिरआविशन्ति ३ सरायस्खामुपसृजागृणानःपुरुश्चन्द्रस्यत्वमिन्द्रवस्वः ।
पतिर्बभूथासमोजनानामेकोविश्वस्यभुवनस्यराजा ४ सतुश्रुधिश्रुत्यायोदुवो
युर्द्यौर्नभूमाभिरायोअर्यः । असोयथानःशवसाचकानोयुगेयुगेवयसाचेकि-
तानः ५ ॥ ८ ॥

अर्वाक्पश्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३७ अर्वाग्रथंविश्ववारंतउग्रेन्द्रयुक्तासोहरयोवहन्तु । कीरिश्चिद्धित्वाहवते
स्वर्वान्नृधीमहिसधमादस्तेअद्य १ प्रोद्रोणेहरयःकर्माग्मन्पुनानासऋज्यन्तोअ-
भूवन् । इन्द्रोनोअस्यपूर्व्यःपपीयाद्द्युक्षोमदस्यसोम्यस्यराजा २ आससाणासः
शवसानमच्छेन्द्रंसुचक्रेरथ्यासोअश्वाः । अभिश्रवऋज्यन्तोवहेयुर्नूचिन्नुवायोर-
मृतंविदस्येत् ३ वरिष्ठोअस्यदक्षिणामियर्तीन्द्रोमघोनांतुविकूर्मितमः । ययावं-
ज्रिवःपरियास्यंहोमघाचधृष्णोदयसेविसूरीन् ४ इन्द्रोवाजस्यस्थविरस्यदातेन्द्रो
गीर्भिर्वर्धतांवृद्धमहाः इन्द्रोवृत्रंहनिष्ठोअस्तुसत्वातासूरिःपृणतितूतुजानः५॥१॥

अपातपश्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३८ अपादितउदुनश्चित्रतमोमहींभर्षद्द्युमतीमिन्द्रहूतिम् । पन्यसींधीतिंदै-

व्यंस्ययामञ्जनंस्यरातिंवनतेसुदानुः १ दूराच्चिदावंसतोअस्यकर्णाघोषादिन्द्रंस्य
तन्यतिब्रुवाणः।एयमेनंदेवहूंतिर्ववृत्यान्मद्र्यं१गिन्द्रंमियमृच्यमाना २ तंवोधि-
यापरमयांपुराजामजरमिन्द्रंमभ्यंनूष्यर्कैः । ब्रह्मांचगिरोंदधिरेसमंस्मिन्महां-
श्चस्तोमोअधिंवर्धदिन्द्रे ३ वर्धाद्यंयज्ञउतसोमामिन्द्रंवर्धाद्ब्रह्मगिरंउक्थाचमन्मं।
वर्धाहैनमुषसोयामंन्नक्तोर्वर्धान्मासांःशरदोद्यावइन्द्रंम् ४ एवाजंज्ञानंसहंसे
असांमिवावृधानंराधंसेचश्रुतायं । महामुग्रमवंसेविप्रनूनमाविंवासेमवृत्रतू-
र्येषु ५ ॥ १० ॥

मन्द्रस्य पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३९ मन्द्रस्यंकवेर्दिव्यस्यवह्नेर्विप्रंमन्मनोवचनस्यमध्वंः । अपांनस्तस्यंसच-
नस्यंदेवेषोयुवस्वगृणतेगोअंग्राः १ अयमुंशानःपर्यद्रिमुस्राऋतधीतिभिर्ऋतयु-

ग्युंजानः । रुजदरुग्णंविवलस्यसानुंपर्णांवचोभिरभियोधदिन्द्रः २ अयंद्योतय-
दद्युतोव्यक्तून्दोषावस्तोःशरदइन्दुरिन्द्र । इमंकेतुमदधुर्नूचिदह्नांशुचिंजन्मनउ-
षसंश्चकार ३ अयंरोचयदरुचोरुचानो३ऽयंवासयद्व्यृतेनपूर्वीः । अयमीयतऋत-
युग्भिरश्वैःस्वर्विदानाभिनाचर्षणिप्राः ४ नूगृणानोगृणतेप्रत्नराजन्निषःपिन्वव-
सुदेयायपूर्वीः । अपओषधीरविषावनानिगाअर्वतोनॄनृचसेरिरीहि ५ ॥ ११ ॥

इन्द्र पिब पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४० इन्द्रपिबतुभ्यंसुतोमदायावस्यहरीविमुचासखाया । उतप्रगायगणआ
निषद्याथायज्ञायगृणतेवयोधाः १ अस्यपिबयस्यजज्ञानइन्द्रमदायक्रत्वेअपिबो
विरप्शिन् । तमुतेगावोनरआपोअद्रिरिन्दुंसमह्यन्पीतयेसमस्मै २ समिद्धेअग्नौ
सुतइन्द्रसोमआत्वावहन्तुहरयोवहिष्ठाः । त्वायतामनसाजोहवीमीन्द्रायाहिसु-

वितायमहेनः ३ आयाहिशश्वदुशतायायाथेन्द्रमहामनसासोमपेयम् । उपब्रह्मा-
णिशृणवइमानोऽथातेयज्ञस्तन्वे३ंवयोधात् ४ यदिन्द्रदिविपार्येयदृधग्यद्वास्वेसद-
नेयत्रवासि । अतोनोयज्ञमवसेनियुत्वान्त्सजोषाःपाहिगिर्वणोमरुद्भिः ५॥१२॥

अहेळमानः पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४१ अहेळमानउपयाहियज्ञंतुभ्यंपवन्तइन्दवःसुतासः ।गावोनवज्रिन्त्स्वमो-
कोअच्छेन्द्रागहिप्रथमोयज्ञियानाम् १ यातेकाकुत्सुकृतायावरिष्ठाययाशश्वत्पिब-
सिमध्वऊर्मिम् । तयापाहिप्रतेअध्वर्युरस्थात्संतेवज्रोवर्ततामिन्द्रगव्युः २ एषद्र-
प्सोवृषभोविश्वरूपइन्द्रायवृष्णेसमकारिसोमः । एतंपिबहरिवःस्थातरुग्रयस्ये-
शिषेप्रदिवियस्तेअन्नम् ३ सुतःसोमोअसुतादिन्द्रवस्यानयंश्रेयांश्चिकितुषेरणाय।

एतंतिंतिर्वउपंयाहियज्ञंतेनविश्वास्तविंधीरापृंणस्व ४ ह्वयांमसित्वेन्द्रंयाह्यर्वाङरं
तेसोमंस्तन्वेंभवाति।शतंक्रतोमादयंस्वासुतेषुप्रास्माँअंवपृतंनासुप्रविक्षु ५॥ १३

प्रत्यस्मै चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्या बृहती ।

४२ प्रत्यंस्मैपिपीषतेविश्वांनिविदुषेंभर । अरंगमायजग्मयेऽपंश्चाद्दघ्वनेनरें १
एमेंनंप्रत्येतंनसोमेंभिःसोमपातंमम्।अमंत्रेभिर्ऋजीषिणमिन्द्रंसुतेभिरिन्दुंभिः २
यदींसुतेभिरिन्दुंभिःसोमेंभिःप्रतिभूषंथ । वेदाविश्वंस्यमेधिंरोधृषत्तन्तमिदेषंते ३
अस्माअंस्माइदन्धसोऽध्वंर्योप्रभंरासुतम् । कुवित्संमस्यजेन्यंस्यशर्धंतोऽभिशं-
स्तेरवस्परंत् ४ ॥ १४ ॥

यस्य चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्र उष्णिक् ।

४३ यस्यत्यच्छम्बंरंमदेदिवोंदासायरन्धयंः । अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिबं १

यस्यंतीव्रसुतंमदंमध्यमन्तंचरक्षसे। अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिब २ यस्यगाअन्त-
रश्मंनोमदेंदृह्लाअवासृजः। अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिब ३ यस्यंमन्दानोअन्धं-
सोमाघोंनंदधिषेशवंः। अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिब ४ ॥ १५ ॥ इति शाकलर्क्-
संहितायां षष्ठे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

यो रयिवश्चतुर्विंशतिः शंयुर्बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्। आद्याः
षडनुष्टुभः। सप्तमीनवम्यौ विराजौ। अष्टमी विराट्।

४४ योरंयिवोरयिन्तंमोयोद्युम्नैर्द्युम्नवंत्तमः। सोमंःसुतःसइंन्द्रतेऽस्तिंस्वधापते
मदंः १ यःशग्मस्तुंविशग्मतेरायोदामामंतीनाम्। सोमंःसुतःसइंन्द्रतेऽस्तिंस्व-
धापतेमदंः २ येनंवृद्धोनशवंसातुरोनस्वाभिंरूतिभिंः। सोमंःसुतःसइंन्द्रतेऽस्तिं
स्वधापतेमदंः ३ त्यमुंवोअप्रंहणंगृणीषेशवंसस्पतिंम्। इन्द्रंविश्वासाहंनरंमंहिं-

ष्टुंविश्वचर्षणिम् ४ यंवर्धयन्तीद्गिरःपतिंतुरस्यराधसः। तमिन्न्वस्यरोदसीदेवीशु-
ष्मंसपर्यतः ५ ॥ १६ ॥ तद्वउक्थस्यबर्हणेन्द्रायोपस्तृणीषणि । विपोनयस्यो-
तयोवियद्रोहन्तिसक्षितः ६ अविदद्दक्षंमित्रोनवीयान्पपानोदेवेभ्योवस्योअचैत्।
ससवान्स्तौलाभिर्धौतरीभिरुरुष्यापायुरभवत्सखिभ्यः ७ ऋतस्यपथिवेधाअ-
पायिश्रियेमनांसिदेवासोअक्रन् । दधानोनाममहोवचोभिर्वपुर्दृशयेवेन्योव्या-
वः ८ द्युमत्तमंदक्षंधेह्यस्मेसेधाजनानांपूर्वीररातीः। वर्षीयोवयःकृणुहिशचीभि-
र्धनस्यसातावस्माँअविड्ढि ९ इन्द्रतुभ्यमिन्मघवन्नभूमवयंदात्रेहरिवोमाविवेनः।
नकिरापिर्ददृशेमर्त्यत्राकिमङ्गरध्रचोदनंत्वाहुः १० ॥ १७॥ माजस्वनेवृषभनो
ररीथामातेरेवतःसख्येरिषाम । पूर्वीष्टइन्द्रनिःषिधोजनेषुजह्यसुष्वीन्प्रवृहापृण-
तः ११ उदभ्राणीवस्तनयन्नियर्तीन्द्रोराधांस्यश्व्यानिगव्या । त्वमसिप्रदिवः

कारुधायामात्वादामानआदभन्मघोनः १२ अध्वर्योवीरप्रमहेसुतानामिन्द्राय
भरसह्यस्यराजा । यःपूर्व्याभिरुतनूतनाभिर्गीर्भिर्वावृधेगृणतामृषीणाम् १३
अस्यमदेपुरुवर्पांसिविद्वानिन्द्रोवृत्राण्यप्रतीजघान । तमुप्रहोषिमधुमन्तमस्मै
सोमंवीरायशिप्रिणेपिबध्यै १४ पातासुतमिन्द्रोअस्तुसोमंहन्तावृत्रंवज्रेणमन्द-
सानः । गन्तायज्ञंपरावतश्चिदच्छावसुर्धीनामविताकारुधायाः १५ ॥ १८ ॥
इदंत्यत्पात्रमिन्द्रपानमिन्द्रस्यप्रियममृतमपायि । मत्सद्यथासौमनसायदेवंव्य-
१स्मद्द्वेषोयुयवद्व्यंहः १६ एनामन्दानोजहिशूरशत्रूञ्जामिमजामिंमघवन्नमित्रा-
न् । अभिषेणाँअभ्या३देदिशानान्पराचइन्द्रप्रमृणाजहीच १७ आसुष्माणो
मघवन्निन्द्रपृत्स्व१स्मभ्यंमहिवरिवःसुगंकः । अपातोकस्यतनयस्यजेषइन्द्रसू
रीन्कृणुहिस्मानोअर्धम् १८ आत्वाहरयोवृषणोयुजानावृषरथासोवृषरश्मयो-

ऽत्याः । अस्मत्राञ्चो वृषणो वज्रवाहो वृष्णे मदाय सुयुजो वहन्तु १९ आ ते वृषन्वृ-
षणो द्रोणमस्थुर्घृतप्रुषो नोर्मयो मदन्तः । इन्द्र प्र तुभ्यं वृषभिः सुतानां वृष्णे भरन्ति
वृषभाय सोमम् २० ॥ १९ ॥ वृषासि दिवो वृषभः पृथिव्या वृषा सिन्धूनां वृषभः
स्तियानाम् । वृष्णे त इन्दुर्वृषभ पीपाय स्वादू रसो मधुपेयो वराय २१ अयं देवः
सहसा जायमान इन्द्रेण युजा पणिमस्तभायत् । अयं स्वस्य पितुरायुधानीन्दुरमु-
ष्णादशिवस्य मायाः २२ अयमकृणोदुषसः सुपत्नीरयं सूर्ये अदधाज्ज्योतिरन्तः ।
अयं त्रिधातु दिवि रोचनेषु त्रितेषु विन्ददमृतं निगूळ्हम् २३ अयं द्यावापृथिवी विष्क-
भायदयं रथमयुनक्सप्तरश्मिम् । अयं गोषु शच्या पक्वमन्तः सोमो दाधार दशय-
न्त्रमुत्सम् २४ ॥ २० ॥

य आनयन्नयस्त्रिंशच्छंयुर्बार्हस्पत्य इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां तिसृणां बुबुस्तृक्षा । एकोन-
त्रिंशत्तम्यतिनिचृत् । अन्त्यानुष्टुप् ।

४५ यआनयत्परावतःसुनीतीतुर्वशंयदुम् । इन्द्रःसनोयुवासखा १ अविप्रे
चिद्वयोदधदनाशुनाचिदर्वता । इन्द्रोजेताहितंधनम् २ महीरस्यप्रणीतयः
पूर्वीरुतप्रशस्तयः । नास्यक्षीयन्तऊतयः ३ सखायोब्रह्मवाहसेऽर्चतप्रचगायत ।
सहिनःप्रमतिर्मही ४ त्वमेकस्यवृत्रहन्नविताद्वयोरसि । उतेदृशेयथावयम् ५
॥ २१ ॥ नयसीद्वतिद्विषःकृणोष्युक्थशंसिनः । नृभिःसुवीरउच्यसे ६ ब्रह्माणं
ब्रह्मवाहसंगीर्भिःसखायमृग्मियम् । गांनदोहसेहुवे ७ यस्यविश्वानिहस्तयो
रूचुर्वसूनिनिद्विता । वीरस्यपृतनासहः ८ विदृह्ळानिचिदद्रिवोजनानांशचीप-
ते । वृहमायाअनानत ९ तमुत्वासत्यसोमपाइन्द्रवाजानांपते । अहूमहिश्रव-

स्यवः १० ॥२२॥ तमुंत्वायःपुरासिंथयोवांनूनंहितेधनें। हव्यःसश्रुंधीहवंम् ११
धीभिरवँद्भिरवँतोवाजाँइन्द्रश्रवाय्यांन्। त्वयांजेष्महितंधनंम् १२ अभूंरुवीरगि-
र्वणोमहाँइंन्द्रधनेंहिते । भरेंवितन्तसाय्यंः १३ यातंऊतिरंमित्रहन्मक्षूजंवस्त-
मासंति। तयांनोहिनुहीरथंम् १४ सरथेंनरथीतंमोऽस्माकेंनाभियुग्वंना। जेषिं-
जिष्णोहितंधनंम् १५ ॥२३॥ यएकइत्तमुंष्टुहिकृष्टीनांविचंर्षणिः। पतिंर्जज्ञेवृषं-
क्रतुः १६ योगृंणतामिदासिंथापिरूतीशिवःसखां। सत्वंनंइन्द्रमृळय १७धिष्ववव-
ज्रंगभंस्त्योरक्षोहत्यांयवज्रिवः। सासहीष्ठाअभिस्पृधंः १८प्रत्नंरयीणांयुजंसखांयं
कीरिचोदंनम्। ब्रह्मवाहस्तमंहुवे १९ सहिविश्वांनिपार्थिवाँएकोवसूंनिपत्यंते।
गिर्वंणस्तमोअध्रिंगुः २० ॥ २४ ॥ सनोंनियुद्भिरापृंणकामंवाजेंभिरश्विभिंः ।
गोमंद्भिर्गोपतेधृषत् २१ तद्वोंगायसुतेसचांपुरुहूतायसत्वंने । शंयद्गवेनशाकि-

ने २२ नघावसुर्नियंमतेदानंवाजंस्यगोमंतः । यत्सीमुपश्रवद्गिरः २३ कुवि-
त्संस्यप्रहिव्रजंगोमन्तंदस्युहागमत् । शचीभिरपनोवरत् २४ इमाउंत्वाशतक्र-
तोऽभिप्रणोनुवुर्गिरः । इन्द्रंवत्संनमातरः २५ ॥ २५ ॥ दूणाशंसख्यंतवगौर-
सिवीरगव्यते । अश्वोअश्वायतेभव २६ समन्दस्वाह्यन्धसोराधसेतन्वामहे । न
स्तोतारंनिदेकरः २७ इमाउंत्वासुतेसुतेनक्षन्तेगिर्वणोगिरः । वत्संगावोनधेन-
वः २८ पुरूतमंपुरूणांस्तोतॄणांविवाचि । वाजेभिर्वाजयताम् २९ अस्माकमि-
न्द्रभूतुतेस्तोमोवाहिष्ठोअन्तमः । अस्मान्रायेमहेहिनु ३० अधिबृबुःपणीनांवर्षिष्ठे
मूर्धन्नस्थात् । उरुःकक्षोनगाङ्ग्यः ३१ यस्यवायोरिवद्रवद्भद्रारातिःसहस्रिणी ।
सद्योदानायमंहते ३२ तत्सुनोविश्वेअर्यआसदागृणन्तिकारवः । बृबुंसहस्रदातमं
सूरिंसहस्रसातमम् ३३ ॥ २६ ॥

त्वामिद्धि चतुर्दश शंयुर्बार्हस्पत्य इन्द्रः प्रागाथम् ।

४६ त्वामिद्धिहवामहेसातावाजस्यकारवः । त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्पतिंनरस्त्वां
काष्ठास्ववतः १ सत्वंनश्चित्रवज्रहस्तधृष्णुयामहःस्तवानोअद्रिवः । गामश्वंर-
थ्यमिन्द्रसंकिरसत्रावाजंनजिग्युषे २ यःसत्राहाविचर्षणिरिन्द्रंतंहूमहेवयम् ।
सहस्रमुष्कतुविनृम्णसत्पतेभवासमत्सुनोवृधे ३ बाधसेजनान्वृषभेवमन्युनाघृ-
षौमीळ्हऋचीषम । अस्माकंबोध्यवितामहाधनेतनूष्वप्सुसूर्ये ४ इन्द्रज्येष्ठंनआ
भरँओजिष्ठंपपुरिश्रवः । येनेमेचित्रवज्रहस्तरोदसीओभेसुशिप्रप्राः ५ ॥ २७ ॥
त्वामुग्रमवसेचर्षणीसहंराजन्देवेषुहूमहे । विश्वासुनोविथुरापिब्दनावसोऽमि-
त्रान्त्सुषहान्कृधि ६ यदिन्द्रनाहुषीष्वाँओजोनृम्णंचकृष्टिषु । यद्वापञ्चक्षितीनां
द्युम्नमाभरसत्राविश्वानिपौंस्या ७ यद्वातृक्षौमघवन्द्रुह्यावाजनेयत्पूरौकच्चवृष्ण्यं-

म् । अस्मभ्यंतद्रिरीहिसंनृषाह्येऽमित्रान्पृत्सुतुर्वणे ८ इन्द्रत्रिधातुशरणंत्रिवरूथं
स्वस्तिमत् । छर्दिर्यच्छमघवद्भ्यश्चमह्यंचयावयादिद्युमेभ्यः ९ येगव्यतामनसा
शत्रुमादभुरभिप्रघ्नन्तिधृष्णुया । अधस्मानोमघवन्निन्द्रगिर्वणस्तनूपाअन्तमो
भव १० ॥ २८ ॥ अधस्मानोवृधेभवेन्द्रनायमवायुधि । यदन्तरिक्षेपतयन्ति
पर्णिनोदिद्यवस्तिग्ममूर्धानः ११ यत्रशूरासस्तन्वोवितन्वतेप्रियाशर्मपितॄणाम् ।
अधस्मायच्छतन्वे३तनेचछर्दिरचित्तंयावयद्वेषः १२ यदिन्द्रसर्गेअर्वतश्चोदयासे
महाधने । असमनेअध्वनिवृजिनेपथिश्येनाँइवश्रवस्यतः १३ सिधूँरिवप्र-
वणआशुयायतोयदिक्लोशमनुष्वणि । आयेवयोनवर्वृतत्यामिषिगृभीताबाह्वो-
र्गवि १४ ॥ २९ ॥

स्वादुरेकत्रिंशद्वर्गास्त्रिष्टुप्। आद्यानां पञ्चानां सोमः। विंश्याः प्रथमार्धस्य लिङ्गोक्तदेवताः।
द्वाविंश्यादीनां चतुर्णां प्रस्तोकस्य सार्ञ्जयस्य दानस्तुतिः। ततस्तिसृणां रथः। ततो
द्वयोरन्त्यायाः प्रथमार्धस्य च दुन्दुभिः। शिष्टानामिन्द्रः। एकोनविंशी बृहती।
त्रयोविंश्यनुष्टुप्। चतुर्विंशी गायत्री। पञ्चविंशी द्विपदा। सप्तविंशी जगती।

४७ स्वादुष्किलायंमधुमाँउतायंतीव्रःकिलायंरसवाँउतायम्। उतोन्व१स्य
पपिवांसमिन्द्रंनकश्चनसहतआहवेषु १ अयंस्वादुरिहमदिष्ठआसयस्येन्द्रोवृत्रह-
त्येममाद। पुरूणियश्च्यौत्नाशम्बरस्यविनवतिंनवचदेह्यो३हन् २ अयंमेपीत
उदियर्तिवाचमयंमनीषामुशतीमजीगः। अयंषळुर्वीरमिमीतधीरोनयाभ्योमु-
वनंकच्चनारे ३ अयंसयोवरिमाणंपृथिव्यावर्ष्माणंदिवोअकृणोदयंसः। अयं
पीयूषंतिसृषुप्रवत्सुसोमोदाधारोर्व१न्तरिक्षम् ४ अयंविददिच्चित्रदृशीकमर्णःशुक्र-

संध्मनामुषसामनीके । अयंमहान्महतास्कम्भनेनोद्द्यामस्तभ्नाद्वृषभोमरुत्वा-
न् ५ ॥ ३० ॥ धृषत्पिबकलशेसोममिन्द्रवृत्रहाशूरसमरेवसूनाम् । माध्यंदि-
नेसवनआवृषस्वरयिस्थानोरयिमस्मासुधेहि ६ इन्द्रप्रणःपुरएतेवपश्यप्रणोनय-
प्रतरंवस्योअच्छ । भवासुपारोअतिपारयोनोभवासुनीतिरुतवामनीतिः ७
उरुंनोलोकमनुनेषिविद्वान्त्स्वर्वज्ज्योतिरभयंस्वस्ति । ऋष्वातइन्द्रस्थविरस्य
बाहूउपस्थेयामशरणाबृहन्ता ८ वरिष्ठेनइन्द्रवन्धुरेधावहिष्ठयोःशतावन्नश्वयो-
रा । इषमावक्षीषांवर्षिष्ठांमानस्तारीन्मघवन्रायोअर्यः ९ इन्द्रमृळमह्यंजीवातु-
मिच्छचोदयधियमयसोनधाराम् । यत्किंचाहंत्वायुरिदंवदामितज्जुषस्वकृधिमा
देववन्तम् १० ॥ ३१ ॥ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रंहवेहवेसुहवंशूरमिन्द्रम् ।
ह्वयामिशक्रंपुरुहूतमिन्द्रंस्वस्तिनोमघवाधात्विन्द्रः ११ इन्द्रःसुत्रामास्ववाँअ-

वोभिः सुमृळीको भवतु विश्ववेदाः । बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः
स्याम १२ तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम । स सुत्रामा स्ववाँ
॥२७४॥ इन्द्रो अस्मे आराच्चिद्द्वेषः सनुतर्युयोतु १३ अव त्वे इन्द्र प्रवतो नोर्मिर्गिरो ब्रह्माणि
नियुतो धवन्ते । उरू न राधः सवना पुरूण्यपो गा वज्रिन्युवसे समिन्दून् १४ क ईं
स्तवत्कः पृणात्को यजाते यदुग्रमिन्मघवा विश्वहावेत् । पादाविव प्रहरन्नन्यमन्यं
कृणोति पूर्वमपरं शचीभिः १५ ॥ ३२ ॥ शृण्वे वीर उग्रमुग्रं दमायन्नन्यमन्यम-
तिनेनीयमानः । एधमानद्विळुभयस्य राजा चोष्कूयते विश इन्द्रो मनुष्यान् १६
परा पूर्वेषां सख्या वृणक्ति वितर्तुराणो अपरेभिरेति । अनानुभूतीरवधून्वानः पूर्वीरि-
न्द्रः शरदस्तर्तरीति १७ रूपंरूपं प्रतिरूपो बभूव तदस्य रूपं प्रतिचक्षणाय । इन्द्रो
मायाभिः पुरुरूप ईयते युक्ता ह्यस्य हरयः शता दश १८ युजानो हरिता रथे भूरि त्वष्टे- ॥२७४॥

हराजति । कोविश्वाहाद्विषतःपक्षआसतउतासीनेषुसूरिषु १९ अगव्यूतिक्षेत्र-
मागन्मदेवाउर्वीसतीभूमिरंहूरणाभूत् । बृहस्पतेप्रचिकित्सागविष्टावित्थासते
जरित्रइन्द्रपन्थाम् २० ॥ ३३ ॥ दिवेदिवेसदृशीरन्यमर्धंकृष्णाअसेधदपसद्म-
नोजाः । अहन्दासावृषभोवस्नयन्तोदव्रजेवर्चिनंशम्बरंच २१ प्रस्तोकइन्नुराध-
सस्तइन्द्रदशकोशयीर्दशवाजिनोऽदात् । दिवोदासादतिथिग्वस्यराधःशाम्बरं
वसुप्रत्यग्रभीष्म २२ दशाश्वान्दशकोशान्दशवस्त्राधिभोजना । दशोहिरण्य-
पिण्डान्दिवोदासादसानिषम् २३ दशरथान्प्रष्टिमतःशतंगाअथर्वभ्यः । अश्वथः
पायवेऽदात् २४ महिराधोविश्वजन्यंदधानान्भरद्वाजान्त्सार्ञ्जयोअभ्ययष्ट २५
॥ ३४ ॥ वनस्पतेवीड्वङ्गोहिभूयाअस्मत्सखाप्रतरणःसुवीरः । गोभिःसंनद्धोअसिवी

 ळयंस्वास्थातातेजयतुजेत्वानि २६ दिवस्पृथिव्याःपर्योजउद्भृतंवनस्पतिभ्यःपर्या-
 भृतंसहः । अपामोज्मानंपरिगोभिरावृतमिन्द्रस्यवज्रंहविषारथंयज २७ इन्द्रस्य
वज्रोमरुतामनीकंमित्रस्यगर्भोवरुणस्यनाभिः । सेमांनोहव्यदातिंजुषाणोदेवर-
थप्रतिहव्यागृभाय २८ उपश्वासयपृथिवीमुतद्यांपुरुत्रातेमनुतांविष्ठितंजगत् ।
सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवैर्दूराद्दवीयोअपसेधशत्रून् २९ आक्रन्दयबलमोजोनआधा
निःष्टनिहिदुरिताबाधमानः । अपप्रोथदुन्दुभेदुच्छुनाइतइन्द्रस्यमुष्टिरसिवीळय-
स्व ३० आमूरजप्रत्यावर्तयेमाःकेतुमद्दुन्दुभिर्वावदीति । समश्वपर्णाश्चरन्तिनो
नरोऽस्माकमिन्द्ररथिनोजयन्तु ३१ ॥ ३५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके
सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

यज्ञायज्ञाद्व्यधिकाशंयुस्तृणपाणिकंपृश्निसूक्तंप्रगाथौबृहतीमहासतोबृहतीमहाबार्हतबार्हतौप्रगाथावि-
त्याग्नेय्यः काकुभः प्रगाथः पुरउष्णिग्बृहत्यतिजगतीतिमारुत्योन्त्यास्तिस्रोवासांलिङ्गोक्तदेवताः काकुभः
प्रगाथः पुरउष्णिग्बृहतीतिपौष्ण्योबृहतीमहाबृहतीयवमध्यान्त्यानुष्टुम्मारुत्योन्त्याद्यावाभूम्योर्वापृश्नेर्वा-
स्तुषेपञ्चोनऋजिश्वाहवैश्वदेवंहशक्र्यन्तंहुवेवउदुत्यत्षोळशाद्युष्णिगनुष्टुबन्तंनतऋूनासप्तम्याद्याः षड्गा-
यत्र्यश्चतुर्दशीजगती।सुहोत्रादयोनुक्तगोत्राभारद्वाजाः पौत्राबृहस्पतेर्दौष्षन्तेर्वाभरतस्यवयंदशपौष्णं
तद्वा।यत्रंवैयांपूषन्ननुष्टुप्संपूषन्नेहिवांषडचएनमन्त्यानुष्टुबिन्द्रान्वैन्द्रंचशुक्रंचतुष्कंद्वितीयाजगतीप्रनुदशै-
न्द्राग्नंतुबार्हतंचतुरनुष्टुबन्तंश्नथत्पञ्चोनागायत्रंतुत्रित्रिष्टुबादित्रिष्टुब्बृहत्यनुष्टुबन्तामियंषळूनासारस्वतं-
त्रिजगत्यादिजगतीत्रिष्टुबन्तम् ।

यज्ञायज्ञा द्वाविंशतिः शंयुर्बार्हस्पत्यस्तृणपाणिकं पृश्निसूक्तम् । आद्यानां दशानामग्निः
त्रयोदश्यादीनां तिसृणां मरुतो लिङ्गोक्तदेवता वा । ततश्चतसृणां पूषा । अन्त्याया
मरुतः पृश्निर्द्यावाभूमी वा । द्वितीयाचतुर्थीदशमीद्वादशीसप्तदश्यः सतोबृहत्यः ।
षष्ठ्यष्टम्यौ । महासतोबृहत्यौ । सप्तमी महाबृहती ।एकादशीषोडश्यौ ककुभौ ।

त्रयोदश्यष्टादश्यौ पुरउष्णिहौ । पञ्चदश्यतिजगती । उपान्त्या
यवमध्या महाबृहती । अन्त्यानुष्टुप् । शिष्टा बृहत्यः ।

४८ ॐम् यज्ञायंज्ञावोअग्नयेंगिरागिंराचदक्षंसे । प्रप्रंवयममृतंजातवेंदसंप्रियं
मित्रंनशंसिषम् १ ऊर्जोनपांतंसहिनायमंस्मयुर्दाशेंमहव्यदांतये । भुवद्वाजें-
ष्वविताभुवंद्वृधउतत्रातातनूनांम् २ वृषाह्यंग्नेअजरोंमहान्विभास्यर्चिषां । अजं
स्रेणशोचिषाशोशुंचच्छुचेसुदीतिभिःसुदींदिहि ३ महोदेवान्यजंसियक्ष्यांनुषक्-
क्रत्वोतदंसनां । अर्वाचंःसींकृणुह्यग्नेऽवंसेरास्वंवाजोतवंस्व ४ यमापोअद्रंयोव-
नागर्भंमृतस्यंपिप्रंति । सहंसायोमंथितोजायंतेनृभिंःपृथिव्याअधिसानंवि ५
॥ १ ॥ आयःपप्रौभानुनारोदंसीउभेधूमेनंधावतेदिवि । तिरस्तमोंददृशऊर्म्या-
स्वाश्यावास्वंरुषोवृषाश्यावाअंरुषोवृषां ६ बृहद्भिंरग्नेअर्चिभिंःशुक्रेणंदेवशोचि-

षां । भरद्वाजेसमिधानोयविष्ठ्यरेवन्नःशुक्रदीदिहिद्युमत्पावकदीदिहि ७ विश्वा-
सांगृहपतिर्विशामसित्वमग्नेमानुषीणाम् । शतंपूर्भिर्यविष्ठपाह्यंहसःसमेद्धारंश-
तंहिमाःस्तोतृभ्योयेचददति ८ त्वंनश्चित्रऊत्यावसोराधांसिचोदय । अस्यराय-
स्त्वमग्नेरथीरसिविदागाधंतुचेतुनः ९ पर्षितोकंतनयंपर्तृभिष्ट्वमदब्धैरप्रयुत्वभिः ।
अग्नेहेळांसिदैव्यायुयोधिनोऽदेवानिह्वरांसिच १० ॥ २ ॥ आसखायःसबर्दुघां
धेनुमजध्वमुपनव्यसावचः । सृजध्वमनपस्फुराम् ११ याशर्धायमारुतायस्व-
भानवेश्रवोऽमृत्युधुक्षत । यामृळीकेमरुतांतुराणांयासुम्नैरेवयावरी १२ भर-
द्वाजायावधुक्षतद्विता । धेनुंचविश्वदोहसमिषंचविश्वभोजसम् १३ तंवइन्द्रंन
सुक्रतुंवरुणमिवमायिनम् । अर्यमणंनमन्द्रंसृप्रभोजसंविष्णुंनस्तुषआदिशे १४
त्वेषंशर्धोनमारुतंतुविष्वण्यनर्वाणंपूषणंसंयथाशता । संसहस्राकारिषच्चर्षणि-

भ्यअँआविर्गूळ्हावसूकरत्सुवेदानोवसूकरत् १५ आमापूषन्नुपद्रवशंसिषंनुतेअ-
पिकर्णआघृणे । अघाअर्योअरातयः १६ ॥ ३ ॥ माकाकम्बीरमुद्वृहोवनस्पति-
मशस्तीर्विहिनीनशः । मोतसूरोअहएवाचनग्रीवाआदधतेवेः १७ दृतेरिवतेऽ-
वृकमस्तुसख्यम् । अच्छिद्रस्यदधन्वतःसुपूर्णस्यदधन्वतः १८ परोहिमर्त्यैरसि
समोदेवैरुतश्रिया । अभिख्यःपूषन्पृतनासुनस्त्वमवानूनंयथापुरा १९ वामी-
वामस्यधूतयःप्रणीतिरस्तुसूनृता । देवस्यवामरुतोमर्त्यस्यवेजानस्यप्रयज्य-
वः २० सद्यश्चिद्यस्यचर्कृतिःपरिद्यांदेवोनैतिसूर्यः । त्वेषंशवोदधिरेनामयज्ञियँ
मरुतोवृत्रहंशवोज्येष्ठंवृत्रहंशवः २१ सकृद्धद्यौरजायतसकृद्भूमिरजायत । पृ-
श्न्यांदुग्धंसकृत्पयस्तदन्योनानुजायते २२ ॥ ४ ॥

स्तुषे पञ्चदश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप्। अन्त्या शकरी।

४९ स्तुषेजनंसुव्रतंनव्यसीभिर्गीर्भिर्मित्रावरुणासुम्नयन्ता । तआगमन्तुत
इहश्रुवन्तुसुक्षत्रासोवरुणोमित्रोअग्निः १ विशोविशईड्यमध्वरेष्वदृप्तक्रतुमरतिं
युवत्योः । दिवःशिशुंसहसःसूनुमग्निंयज्ञस्यकेतुमरुषंयजध्यै २ अरुषस्यदुहि-
तराविरूपेस्तृभिरन्यापिपिशेसूरोअन्या । मिथस्तुराविचरन्तीपावकेमन्मश्रुतं
नक्षतऋच्यमाने ३ प्रवायुमच्छाबृहतीमनीषाबृहद्रयिंविश्ववारंरथप्राम् । द्युतद्या-
मानियुतःपत्यमानःकविःकविमियक्षसिप्रयज्यो ४ समेवपुश्छदयदश्विनोर्योरथो
विरुक्मान्मनसायुजानः । येननरानासत्येषयध्यैवर्तिर्याथस्तनयायत्मनेच ५
॥ ५ ॥ पर्जन्यवातावृषभापृथिव्याःपुरीषाणिजिन्वतमप्यानि । सत्यश्रुतःकव-
योयस्यगीर्भिर्जगतःस्थातर्जगदाकृणुध्वम् ६ पावीरवीकन्याचित्रायुःसरस्वती

वीरपत्नीधियंधात् । ग्नाभिरच्छिद्रंशरणंसजोषादुराधर्षंगृणतेशर्मयंसत् ७ पथ-
स्पथःपरिपतिंवचस्याकामेनकृतोअभ्यानळर्कम् । सनोरासच्छुरुधश्चन्द्राग्राधि-
यंधियंसीषधातिप्रपूषा ८ प्रथमभाजंयशसंवयोधांसुपाणिंदेवंसुगभस्तिमृभ्वम् ।
होतायक्षद्यजतंपस्त्यानामग्निस्त्वष्टारंसुहवंविभावा ९ भुवनस्यपितरंगीर्भिराभी
रुद्रंदिवावर्धयारुद्रमक्तौ । बृहन्तमृष्वमजरंसुषुम्नमृधग्घुवेमकविनेषितासः १०
॥ ६ ॥ आयुवानःकवयोयज्ञियासोमरुतोगन्तगृणतोवरस्याम् । अचित्रंचिद्धि
जिन्वथावृधन्तइत्थानक्षन्तोनरोअङ्गिरस्वत् ११ प्रवीरायप्रतवसेतुरायाजायूथेव
पशुरक्षिरस्तम् । सपिस्पृशतितन्विश्रुतस्यस्तृभिर्ननाकंवचनस्यविपः १२ यो
रजांसिविममेपार्थिवानित्रिश्चिद्विष्णुर्मनवेबाधिताय । तस्यतेशर्मन्नुपदद्यमाने
रायामदेमतन्वा३तनाच १३ तन्नोऽहिर्बुध्न्योअद्भिरर्कैस्तत्पर्वतस्तत्सविताचनो

धात् । तदोषधीभिरभिरातिषाचोभगःपुरन्धिर्जिन्वतुप्रराये १४ नूनोरयिंरथ्यं
चर्षणिप्रांपुरुवीरंमहऋतस्यगोपाम् । क्षयंदाताजरंयेनजनान्त्स्पृधोअदेवीरभिच-
क्रमामविशआदेवीरभ्य१श्नवाम १५ ॥ ७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठे मण्डले
चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

हुवे वः पञ्चदश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

५० हुवेवोदेवीमदितिंनमोभिर्मृळीकायवरुणंमित्रमग्निम् । अभिक्षदामर्य-
मणंसुशेवंत्रातॄन्देवान्त्सवितारंभगंच १ सुज्योतिषःसूर्यदक्षपितॄननागास्त्वेसु-
महोवीहिदेवान् । द्विजन्मानोयऋतसापःसत्याःस्वर्वन्तोयजताअग्निजिह्वाः २
उतद्यावापृथिवीक्षत्रमुरुबृहद्रोदसीशरणंसुषुम्ने । महस्करथोवरिवोयथानोऽस्मे
क्षयायधिषणेअनेहः ३ आनोरुद्रस्यसूनवोनमन्तामद्याहूतासोवसवोऽधृष्टाः ।

यदीमर्भेमहतिवाहितासोबाधेमरुतोअह्वामदेवान् ४ मिम्यक्षयेषुरोदसीनुदेवी
सिषक्तिपूषाअभ्यर्धयज्वा । श्रुत्वाहवंमरुतोयद्धयाथभूमारेजन्तेअध्वन्निप्रवि-
क्ते ५ ॥ ८ ॥ अभित्यंवीरंगिर्वणसमर्चेन्द्रंब्रह्मणाजरितर्नवेन । श्रवदिद्धवमुप
चस्तवानोरासद्वाजाँउपमहोगृणानः ६ ओमानमापोमानुषीरमृक्तंधाततोकाय
तनयायशंयोः । यूयंहिष्ठाभिषजोमातृतमाविश्वस्यस्थातुर्जगतोजनित्रीः ७
आनोदेवःसवितात्रायमाणोहिरण्यपाणिर्यजतोजगम्यात् । योदत्रवाँउषसोन
प्रतीकंव्यूर्णुतेदाशुषेवार्याणि ८ उतत्वंसूनोसहसोनोअद्यादेवाँअस्मिन्नध्वरेव-
वृत्याः।स्यामहंतेसदमिद्रातौतववस्यामग्नेऽवसासुवीरः ९ उतत्यामेहवमाजग्म्या-
तंनासत्याधीभिर्युवमङ्गविप्रा । अत्रिंनमहस्तमसोऽमुमुक्तंतूर्वतंनरादुरितादभी-
के १० ॥ ९ ॥ तेनोरायोद्युमतोवाजवतोदातारोभूतनृवतःपुरुक्षोः । दशस्य-

न्तोदिव्याःपार्थिवासोगोजाताअप्यामृळताचदेवाः ११ तेनोरुद्रःसरस्वतीसजो-
षामीळ्हुष्मन्तोविष्णुर्मृळन्तुवायुः । ऋभुक्षावाजोदैव्योविधातापर्जन्यावातापि-
प्यतामिषंनः १२ उतस्यदेवःसविताभगोनोऽपांनपादवतुदानुपप्रिः । त्वष्टादे-
वेभिर्जनिभिःसजोषाद्यौर्देवेभिःपृथिवीसमुद्रैः १३ उतनोऽहिर्बुध्न्यःशृणोत्वज
एकपात्पृथिवीसमुद्रः । विश्वेदेवाऋतावृधोहुवानाःस्तुतामन्त्राःकविशस्ताअव-
न्तु १४ एवानपातोममतस्यधीभिर्भरद्वाजाअभ्यर्चन्त्यर्कैः । ग्नाहुतासोवसवो-
ऽधृष्टाविश्वेस्तुतासोभूतायजत्राः १५ ॥ १० ॥

उदु त्यत्षोळश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यास्तिस्र उष्णिहः । अन्त्यानुष्टुप् ।

५१ उदुत्यच्चक्षुर्महिमित्रयोराँएतिप्रियंवरुणयोरदब्धम् । ऋतस्यशुचिदर्श-
तमनीकंरुक्मोनदिवउदिताव्यद्यौत् १ वेदयस्त्रीणिविदथान्येषांदेवानांजन्मस-

नुतराचविप्रः । ऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन्नभिचष्टेसूरोअर्यएवान् २ स्तुषउवो
महऋतस्यगोपानदितिंमित्रंवरुणंसुजातान् । अर्यमणंभगमदब्धधीतीनच्छा
वोचेसधन्यःपावकान् ३ रिशादसःसत्पतीँरदब्धान्महोराज्ञःसुवसनस्यदातॄ-
न् । यूनःसुक्षत्रान्क्षयतोदिवोनॄनादित्यान्याम्यदितिंदुवोयु ४ द्यौ३ष्पितःपृथि-
विमातरध्रुगग्नेभ्रातर्वसवोमृळतानः । विश्वआदित्याअदितेसजोषाअस्मभ्यंशर्म
बहुलंवियन्त ५ ॥ ११ ॥ मानोवृकायवृक्येसमस्माअघायतेरीरधतायजत्राः ।
यूयंहिष्ठारथ्योनस्तनूनांयूयंदक्षस्यवचसोबभूव ६ मावएनोअन्यकृतंभुजेममा
तत्कर्मवसवोयच्चयध्वे । विश्वस्यहिक्षयथविश्वदेवाःस्वयंरिपुस्तन्वंरीरिषीष्ट ७
नमइदुग्रंनमआविवासेनमोदाधारपृथिवीमुतद्याम् । नमोदेवेभ्योनमईशएषां
कृतंचिदेनोनमसाविवासे ८ ऋतस्यवोरथ्यःपूतदक्षानृतस्यपस्त्यसदोअदब्धा-

न् । ताँआनमोभिरुरुचक्षंसोनॄन्विश्वांन्वआनंमेमहोयंजत्राः ९ तेहिश्रेष्ठंवर्चस-
स्तउंनस्तिरोविश्वांनिदुरितानयंन्ति । सुक्षत्रासोवरुणोमित्रोअग्निर्ऋतधीतयोव-
क्मराजंसत्याः १० ॥ १२ ॥ तेनइन्द्रंःपृथिवीक्षामंवर्धन्पूषाभगोअदितिःपञ्च
जनाः । सुशर्माणःस्ववंसःसुनीथाभवंन्तुनःसुत्रात्रासंःसुगोपाः ११ नूसद्मानं
दिव्यंनंशिदेवाभारंद्वाजःसुमतिंयातिहोता । आसानेभिर्यजंमानोमियेधैर्देवानां
जन्मंवसूयुर्वंवन्द । १२ अपत्यंवृजिनंरिपुंस्तेनमंग्नेदुराध्यंम् । दविष्ठमंस्यसत्प-
तेकृधीसुगम् १३ ग्रावांणःसोमनोहिकंसखित्वनायंवावशुः । जहीन्यं१त्रिणं
पणिंवृकोहिषः १४ यूयंहिष्ठासुंदानवइन्द्रंज्येष्ठाअभिद्यंवः । कर्तानोअध्वन्ना
सुगंगोपाअमा १५ अपिपन्थांमगन्महिस्वस्तिगामंनेहसंम् । येनविश्वाःपरि-
द्विषोवृणक्तिंविन्दतेवसुं १६ ॥ १३ ॥

न तत्सप्तदश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप्। सप्तम्याद्याः षड्जायत्र्यः। चतुर्दशी जगती।

५२ नतद्दिवानपृथिव्यानुमन्येनयज्ञेननोतशमीभिराभिः। उब्जन्तुतंसुभ्वः
पर्वतासोनिहीयतामतियाजस्ययष्टा १ अतिवायोमरुतोमन्यतेनोब्रह्मवायः
क्रियमाणंनिनित्सात्। तपूंषितस्मैवृजिनानिसन्तुब्रह्मद्विषमभितंशोचतुद्यौः २
किमङ्गत्वाब्रह्मणःसोमगोपांकिमङ्गत्वाहुरभिशस्तिपानः। किमङ्गनःपश्यसि
निद्यमानान्ब्रह्मद्विषेतपुषिंहेतिमस्य ३ अवन्तुमामुषसोजायमानाअवन्तुमासि-
न्धवःपिन्वमानाः। अवन्तुमापर्वतासोध्रुवासोऽवन्तुमापितरोदेवहूतौ ४ विश्व-
दानींसुमनसःस्यामपश्येमनुसूर्यमुच्चरन्तम्। तथाकरद्वसुपतिर्वसूनांदेवाँओहा-
नोवसागमिष्ठः ५ ॥ १४ ॥ इन्द्रोनेदिष्ठमवसागमिष्ठःसरस्वतीसिन्धुभिःपिन्व-
माना। पर्जन्योनओषधीभिर्मयोभुरग्निःसुशंसःसुहवःपितेव ६ विश्वेदेवासआ

गंतशृणुतामंइमंहवंम् । एदंबर्हिर्निषींदत ७ योवोंदेवाघृतस्नुनाहव्येनंप्रतिभूषंति ।
तंविश्वउपंगच्छथ ८ उपंनःसूनवोगिरंःशृण्वन्त्वमृतंस्ययें । सुमृळीकाभंवन्तु
नः ९ विश्वेंदेवाऋंतावृधंऋतुभिंर्हवनश्रुतंः । जुषन्तांयुज्यंपयंः १० ॥ १५ ॥
स्तोत्रमिन्द्रोंमरुद्गंणस्त्वष्टृंमान्मित्रोअंर्यमा । इमाहव्याजुंषन्तनः ११ इमंनोंअ-
ग्नेअध्वरंहोतंर्वयुनशोयंज । चिकित्वान्दैव्यंजनंम् १२ विश्वेंदेवाःशृणुतेमंहवंमे
येअन्तरिंक्षेयउपद्यविष्ठ । येअंग्निजिह्वाउतवायजंत्राआसद्यास्मिन्बर्हिर्षिमादय-
ध्वम् १३ विश्वेंदेवाममंशृण्वन्तुयज्ञियांउभेरोदंसीअपांनपांच्चमन्मं । मावोव-
चांसिपरिचक्ष्यांणिवोचंसुम्नेष्विद्वोअन्तंमामदेम १४ येकेचज्माम॒हिनोअहिं-
मायादिवोजंज्ञिरेअपांसधस्थें । तेअस्मभ्यंमिषयेविश्वमायुःक्षपंउस्रावंरिवस्य-
न्तुदेवाः १५ अग्नींपर्जन्यावर्वतंधियंमेऽस्मिन्हवेंसुहवासुष्टुतिंनंः । इळांमन्यो

जनयद्गर्भंमन्यःप्रजावंतीरिषआधंत्तमस्मे १६ स्तीर्णेबर्हिषिसमिधानेअग्नौसू-
क्तेनंमहानमसाविंवासे । अस्मिन्नोंअद्यविदथेंयजत्राविश्वेंदेवाहविषिमादय-
ध्वम् १७ ॥ १६ ॥

वयं दश भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री । अष्टम्यनुष्टुप् ।

५३ वयमुंत्वापथस्पतेरथंनवाजंसातये । धियेपूंषन्नयुज्महि १ अभिनोन-
र्यंवसुंवीरंप्रयंतदक्षिणम् । वामंगृहपंतिंनय २ अदिंत्सन्तंचिदाघृणेपूषन्दानांय
चोदय । पणेश्चिद्विम्रंदामनंः ३ विपथोवाजंसातयेचिनुहिविमृधोंजहि । साधं-
न्तामुग्रनोधियंः ४ परिंतृन्धिपणीनामारंयाहृदंयाकवे । अथेंमस्मभ्यंरन्धय ५
॥ १७ ॥ विपूंषन्नारंयातुदपणेरिंच्छहृदिप्रियम् । अथेंमस्मभ्यंरन्धय ६ आरिं-
खकिकिराकृंणुपणीनांहृदंयाकवे । अथेंमस्मभ्यंरन्धय ७ यांपूंषन्ब्रह्मचोदंनी-

मारांबिभर्ष्याघृणे । तयांसमस्यहृदंयमारिंखकिकिराकृंणु ८ यातेअष्ट्रागोओं-
पशाघृंणेपशुसाधंनी । तस्यांस्तेसुम्नमींमहे ९ उतनोंगोषणिंधियंमश्वसांवाज-
सामुत । नृवत्कृंणुहिवीतयें १० ॥ १८ ॥

सं पूषन्दश भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री ।

५४ संपूंषन्विदुषांनययोअञ्जंसानुशासंति । यएवेदमितिब्रवंत् १ समुंपूष्णा
गंमेमहियोगृहाँअंभिशासंति । इमएवेतिंचब्रवंत् २ पूष्णश्चक्रंनरिंष्यतिनको-
शोऽवंपद्यते । नोअंस्यव्यथतेपविः ३ योअंस्मैहविषाविंधन्नतंपूषापिंमृष्यते ।
प्रथमोविंन्दतेवसुं ४ पूषागाअन्वैंतुनःपूषारंक्षत्वर्वंतः । पूषावाजंसनोतुनः ५
॥ १९ ॥ पूषन्ननुप्रगाइंहियजंमानस्यसुन्वतः । अस्माकंस्तुवतामुत ६ माकिं-
नेंशन्माकींरिषन्माकींसंशारिकेवंटे । अथारिंष्टाभिरागंहि ७ शृण्वन्तंपूषणंवय-

मिर्यमनष्टवेदसम् । ईशानंरायईमहे ८ पूषन्तववव्रतेवयंनरिष्येमकदाचन ।
स्तोतारस्तइहस्मसि ९ परिपूषापरस्ताद्धस्तंदधातुदक्षिणम् । पुनर्नोनष्टमा-
जतु १० ॥ २० ॥

एहि वां षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री ।

५५ एहिवांविमुचोनपादाघृणेसंसचावहै । रथीर्ऋतस्यनोभव १ रथीतमं
कपर्दिनमीशानंराधसोमहः । रायःसखायमीमहे २ रायोधारास्याघृणेवसोरा-
शिरजाश्व । धीवतोधीवतःसखा ३ पूषणंन्व१जाश्वमुपस्तोषामवाजिनम् ।
स्वसुर्योजारउच्यते ४ मातुर्दिधिषुमब्रवंस्वसुर्जारःशृणोतुनः । भ्रातेन्द्रस्य
सखाममं ५ आजासःपूषणंरथेनिशृम्भास्तेजनश्रियम् । देवंवहन्तुबि-
भ्रतः ६ ॥ २१ ॥

य एनं षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री। अन्त्यानुष्टुप्।

५६ यएनमादिदेशतिकरम्भादितिपूषणम्। नतेनदेवआदिशे १ उतघास
रथीतमःसख्यासत्पतिर्युजा। इंद्रोवृत्राणिजिघ्नते २ उतादःपरुषेगविसूरश्चक्रं
हिरण्ययम्। न्यैरयद्रथीतमः ३ यदद्यत्वापुरुष्टुतब्रवामदस्रमन्तुमः। तत्सुनो
मन्मसाधय ४ इमंचनोगवेषणंसातयेसीषधोगणम्। आरात्पूषन्नसिश्रु
तः ५ आतेस्वस्तिमीमहआरेअघामुपावसुम्। अद्याचसर्वतातयेश्वश्चसर्वता-
तये ६ ॥ २२ ॥

इन्द्रा नु षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रापूषणौ गायत्री।

५७ इन्द्रानुपूषणावयंसख्यायस्वस्तये। हुवेमवाजसातये १ सोममन्यउपा-
सदत्पातवेचम्वोःसुतम्। करम्भमन्यइच्छति २ अजाअन्यस्यवह्नयोहरीअन्य-

स्यसंभृता । ताभ्यांवृत्राणिजिघ्नते ३ यदिन्द्रोअनयद्रितोमहीरपोवृषन्तमः । त-
त्रपूषाभवत्सचा ४ तांपूष्णःसुमतिंवयंवृक्षस्यप्रवयामिव । इन्द्रस्यचारभामहे ५
उत्पूषणंयुवामहेऽभीशूँरिवसारथिः । मह्याइंद्रंस्वस्तये ६ ॥ २३ ॥

शुक्रं चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा त्रिष्टुप् । उपाद्या जगती ।

५८ शुक्रंतेअन्यद्यजतंतेअन्यद्विषुरूपेअहनीद्यौरिवासि । विश्वाहिमायाअव-
सिस्वधावोभद्रातेपूषन्निहरातिरस्तु १ अजाश्वःपशुपावाजपस्त्योधियंजिन्वोभु-
वनेविश्वेअर्पितः । अष्ट्रांपूषाशिथिरामुद्वरीवृजत्संचक्षाणोभुवनादेवईयते २ या
स्तेपूषन्नावोअन्तःसमुद्रेहिरण्ययीरन्तरिक्षेचरन्ति । ताभिर्यासिदूत्यांसूर्यस्यका-
मेनकृतश्रवइच्छमानः ३ पूषासुबन्धुर्दिवआपृथिव्याइळस्पतिर्मघवादस्मवर्चाः ।
यंदेवासोअददुःसूर्यायैकामेनकृतंतवसंस्वञ्चम् ४ ॥ २४ ॥

प्र नु दश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्राग्नी बृहती । अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

५९ प्रनुवोचासुतेषुवांवीर्या३ यानिचक्रथुः । हतासोवांपितरोदेवशत्रवइन्द्रा-
ग्नीजीवथोयुवम् १ बळित्थामहिमावामिन्द्राग्नीपनिष्ठआ । समानोवांजनिता
भ्रातरायुवंयमाविहेहमातरा २ ओकिवांसासुतेसचाँअश्वासप्तीइवादने । इन्द्रा
न्व१ग्नीअवसेहवज्रिणावयंदेवाहवामहे ३ यइन्द्राग्नीसुतेषुवांस्तवत्तेष्वृतावृधा ।
जोषवाकंवदतःपज्रहोषिणानदेवाभसथश्चन ४ इन्द्राग्नीकोअस्यवांदेवौमर्तश्चि-
केतति । विषूचोअश्वान्युयुजानईयतएकःसमानआरथे ५ ॥ २५ ॥ इन्द्राग्नी
अपादियंपूर्वागात्पद्वतीभ्यः । हित्वीशिरोजिह्वयावावदच्चरत्त्रिंशत्पदान्यक्रमी-
त् ६ इन्द्राग्नीआहितन्वतेनरोधन्वानिबाह्वोः । मानोअस्मिन्महाधनेपरावर्क्तंग-
विष्टिषु ७ इन्द्राग्नीतपन्तिमाघाअर्योअरातयः । अपद्वेषांस्याकृतंयुयुतंसूर्याद-

धिं ८ इन्द्राग्नीयुवोरपिवसुंदिव्यानिपार्थिवा । आनंइहप्रयंच्छतंरयिंविश्वायुपो-
षसम् ९ इन्द्राग्नीउक्थवाहसास्तोमेभिर्हवनश्रुता । विश्वाभिर्गीर्भिरागंतमस्य
सोमंस्यपीतये १० ॥ २६ ॥

अथतपञ्चदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्राग्नी गायत्री । आद्यास्तिस्रस्त्रयोदशी च त्रिष्टुभः
उपान्त्या बृहती । अन्त्यानुष्टुप् ।

६० श्नथंद्वृत्रमुतसंनोतिवाजमिन्द्रायोअग्नीसहुरीसपर्यात् । इरज्यन्तावसु-
व्यस्यभूरेःसहस्तमासहसावाजयन्तां १ तायोधिष्टमभिगाइन्द्रनूनमपःस्वरुष-
सोअग्नऊह्ळाः । दिशःस्वरुषसंइन्द्रचित्राअपोगाअंग्नेयुवसेनियुत्वान् २ आवृत्र-
हणावृत्रहभिःशुष्मैरिन्द्रयातंनमोभिरग्नेअर्वाक् । युवंराधोभिरकवेभिरिन्द्राग्नेअ-
स्मेभंवतमुत्तमेभिः ३ ताहुवेययोरिदंपप्नेविश्वंपुराकृतम् । इन्द्राग्नीनमर्धतः ४

उग्राविघनिनामृधइन्द्राग्नीहवामहे । तानोमृळातईदृशे ५ ॥२७॥ हतोवृत्राण्या-
र्याहतोदासानिसत्पती । हतोविश्वाअपद्विषः ६ इन्द्राग्नीयुवामिमे३भिस्तोमा
अनूषत । पिबतंशंभुवासुतम् ७ यावांसन्तिपुरुस्पृहोनियुतोदाशुषेनरा । इन्द्रा-
ग्नीताभिरागतम् ८ ताभिरागच्छतंनरोपेदंसवनंसुतम् । इन्द्राग्नीसोमपीतये ९
तमीळिष्वयोअर्चिषावनाविश्वापरिष्वजत् । कृष्णाकृणोतिजिह्वया १०॥२८॥
यइद्धआविवासतिसुम्नमिन्द्रस्यमर्त्यः । द्युम्नायसुतराअपः ११ तानोवाजवती-
रिषआशून्पिपृतमर्वतः । इन्द्रमग्निंचवोळ्हवे १२ उभावामिन्द्राग्नीआहुवध्याउ-
भाराधसःसहमादयध्यै । उभादातारात्रिषांरयीणामुभावाजस्यसातयेहुवेवा-
म् १३ आनोगव्येभिरश्व्यैर्वसव्यै३रुपगच्छतम् । सखायौदेवौसख्यायशंभुवे-

न्द्राग्नीताहंवामहे १४ इन्द्राग्नीशृणुतंहवंयजमानस्यसुन्वतः । वीतंहव्यान्यागतं
पिबंतंसोम्यंमधु १५ ॥ २१ ॥

इयं चतुर्दश भरद्वाजो बार्हस्पत्यः सरस्वती गायत्री । आद्यास्तिस्र उपान्त्या च जगत्यः। अन्त्या त्रिष्टुप्।

६१ इयमददाद्रभसमृणच्युतंदिवोदासंवध्र्यश्वायदाशुषे । याशश्वन्तमाच-
खादावसंपणिंताते‌दात्राणितविषासरस्वति १ इयंशुष्मेभिर्बिसखाइवारुजत्सानु
गिरीणांतविषेभिरूर्मिभिः । पारावतघ्नीमवसेसुवृक्तिभिःसरस्वतीमाविवासेम
धीतिभिः २ सरस्वतिदेवनिदोनिबर्हयप्रजांविश्वस्यबृसयस्यमायिनः । उताक्षि-
तिभ्योऽवनीरविन्दोविषमेभ्योअस्रवोवाजिनीवति ३ प्रणोदेवीसरस्वतीवाजे-
भिर्वाजिनीवती । धीनामवित्र्यवतु ४ यस्त्वादेविसरस्वत्युपब्रूतेधनेहिते । इन्द्रं
नवृत्रतूर्ये ५ ॥ ३० ॥ त्वंदेविसरस्वत्यवावाजेषुवाजिनि । रदापूषेवनःसनि-

म् ६ उतस्यानः सरस्वतीघोराहिरण्यवर्तनिः । वृत्रघ्नीवष्टिसुष्टुतिम् ७ यस्या
अनन्तोअह्रुतस्त्वेषश्चरिष्णुरर्णवः । अमश्चरतिरोरुवत् ८ सानोविश्वाअतिद्विषः
स्वसॄरन्याऋतावरी । अतन्नहेवसूर्यः ९ उतनःप्रियाप्रियासुसप्तस्वसासुजुष्टा ।
सरस्वतीस्तोम्याभूत् १० ॥ ३१ ॥ आपप्रुषीपार्थिवान्युरुरजोअन्तरिक्षम् ।
सरस्वतीनिदस्पातु ११ त्रिषधस्थासप्तधातुःपञ्चजातावर्धयन्ती । वाजेवाजेह-
व्याभूत् १२ प्रयामहिम्नामहिनासुचेकितेद्युम्नेभिरन्याअपसामपस्तमा । रथइ-
वबृहतीविभ्वनेकृतोपस्तुत्याचिकितुषासरस्वती १३ सरस्वत्यभिनोनेषिवस्यो
मापस्फरीःपयसामानआधक् । जुषस्वनःसख्यावेश्याचमात्वत्क्षेत्राण्यरणानि
गन्म १४ ॥ ३२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ इति
चतुर्थाष्टकः समाप्तः ॥ ४ ॥

स्तुषएकादशाश्विनंतुक्तस्यैकपदान्तंत्रैष्टुभमाद्याविराळुदुश्रियेषळुपस्पंत्वेषास्यावपुर्न्वेकादशमारुतं
विश्वेषांमैत्रावरुणंश्रुष्टीवामैन्द्रावरुणमुपान्त्येजगत्यौसंवामष्टावैन्द्राविष्णवंघृतवतीषड्द्यावापृथिवीयंजा
गतमुदुष्यःसावित्रंत्रित्रिष्टुबन्तमिन्द्रासोमापञ्चैन्द्रासोमंयोअद्रिभित्तृचंबार्हस्पसंसोमारुद्राचतुष्कंसोमा-
रौद्रंजीमूतस्येवैकोनापायुर्भारद्वाजःसंग्रामाङ्गान्यृक्शोभितुष्टाववर्मधनुर्ज्यामार्त्नीइषुधिंजगत्यर्धेसारथि-
मर्धैरश्मीनश्वान्रथंरथगोपांजगत्याद्यालिङ्गोक्तदेवताद्वाभ्यामिषून्प्रतोदंहस्तघ्नंद्वाभ्यामिषून्पराःपङ्क्त्या-
दयोलिङ्गोक्तदेवताःसंग्रामाशिषोन्त्यानुष्टुबृजीतआलाक्तेतिचद्वेद्वेयोद्वयःसंभूतोवसतीवरीषुगृह्यमाणासु
पुष्करेस्थितवान्तसर्वतःपुष्करंतत्रविश्वेदेवाअधारयन्नुत्थायततोमहत्तपश्चकाराद्दष्टमिन्द्रमन्यैर्ऋषिभिर्यो-
द्दष्टावांस्तपसापूर्वंस्तोमभागान्परितुष्टःशक्रःप्रब्रूतेयस्यसगुणतोनामजज्ञेवसतःश्रैष्ठ्यकर्मणःससप्तमंमण्ड-
लंवसिष्ठोपश्यदग्निपञ्चाधिकाविराजोष्टादशाद्याः ।

स्तुष एकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

६२ ॐम् स्तुषेनरांदिवोअस्यप्रसन्ताश्विनांहुवेजरंमाणोअर्कैः । यासद्यउ

स्राऽव्युषिज्मोअन्तान्युयूंषतःपर्युरूवरांसि १ तायज्ञमाशुचिंभिश्चक्रमाणारथंस्य
भानुंरुरुचूरजोंभिः । पुरूवरांस्यमितामिमानापोधन्वान्यतिंयाथोअज्रान् २
ताहत्यद्वर्तिर्यदरंध्रमुग्रेत्थाधियंऊहथुःशश्वदश्वैः । मनोंजवेभिरिषिरैःशयध्यैपरि
ऽव्यथिर्दाशुषोमर्त्यस्य ३ तानव्यंसोजरंमाणस्यमन्मोपंभूषतोयुयुजानसंप्ती ।
शुभंपृक्षमिषमूर्जंवहंन्ताहोतांयक्षत्प्रत्नोअध्रुग्युवांना ४ तावल्गूदस्रापुंरुशाकंतमा
प्रत्नानव्यंसावचसाविवासे । याशंसंतेस्तुवतेशंभंविष्ठाबभूवतुर्गृणतेचित्ररांती ५
॥ १ ॥ ताभुज्युंविभिरद्भ्यःसंमुद्रात्तुग्रंस्यसूनुमूंहथूरजोंभिः । अरेणुभिर्योजंनेभि-
र्भुजन्तांपतत्रिभिरर्णसोनिरुपस्थात् ६ विजयुषारथ्यायातमद्रिंश्रुतंहवंवृषणाव-
ध्रिमत्याः । दशस्यन्तांशयवेपिप्यथुर्गामितिच्यवानासुमतिंभुरण्यू ७ यद्रोदसी
प्रदिवोअस्तिभूमाहेळोदेवानांमुतमर्त्यत्रा ।तदादित्यावसवोरुद्रियासोरक्षोयुजेत-

पुरंधंदधात ८ यईंराजानावृतुथाविदधद्रजंसोमित्रोवरुणश्चिकेतत् । गम्भीराय
रक्षंसेहेतिमंस्यद्रोघायचिद्वचंसआनंवाय ९ अन्तंरैश्चक्रैस्तनंयायवर्तिर्द्युमतायातं
नूवतारथैन । सनुंत्येनत्यजंसामर्त्यैस्यवनुष्यतामपिंशीर्षावंवृक्तम् १० आपंर-
माभिंरुतमंध्यमाभिंर्नियुद्भिंर्यातमवमाभिंरर्वाक् । दृह्ळस्यंचिद्गोमंतोविव्रजस्य
दुरोंवर्तंगृणतेचिंत्रराती ११ ॥ २ ॥

क्रत्यैकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽश्विनौ त्रिष्टुप्। अन्त्यैकपदा।

६३ क्वं१त्यावल्गूपुंरुहूताद्यदूतोनस्तोमोंऽविदन्नमंस्वान्। आयोअर्वाङ्नासंत्या
ववर्तप्रेष्ठाह्यसंथोअस्यमन्मंन् १ अरंमेगन्तंहवंनायास्मैगृंणानायथापिबांथोअ-
न्धंः । परिंहत्यद्वर्तिर्याथोरिषोनयत्परोनान्तंरस्तुतुर्यात् २ अकांरिवामन्धंसोवरीं-
मन्नस्तांरिबर्हिःसुंप्रायणतंमम् । उत्तानहंस्तोयुवयुर्वंवन्दावांनक्षंन्तोअद्रंयआञ्ज-

न् ३ ऊर्ध्वोवांमग्निरंध्वरेष्वंस्थात्प्ररातिरेंतिजूर्णिनींघृताचीं । प्रहोतांगूर्तमंनाउ-
राणोऽयुंक्तयोनासंत्याहवींमन् ४ अधिंश्रियेदुंहितासूर्यंस्यरथंतस्थौपुरुभुजाश-
तोतिंम् । प्रमायाभिंर्मायिनाभूतमत्रनरांनृतूजनिंमन्यज्ञियांनाम् ५ ॥ ३ ॥
युवंश्रीभिर्दंर्शताभिंराभिःशुभेपुष्टिमूंहथुःसूर्यायाः । प्रवांवयोवपुषेऽनुंपप्तन्न
क्षाणीसुष्टुंताधिष्ण्यावाम् ६ आवांवयोऽश्वांसोवहिंष्ठाअभिप्रयोंनासत्यावहन्तु ।
प्रवांरथोमनोंजवाअसर्जीषःपृक्षइषिधोअनुंपूर्वीः ७ पुरुहिवांपुरुभुजादेष्णंधेनुं
नइषंपिन्वतमसंक्राम् । स्तुतंश्चवांमाध्वीसुष्टुतिश्चरसांश्चयेवामनुंरातिमग्मंन् ८
उतमंऋज्रेपुरंयस्यरघ्वीसुंमीह्ळेशतंपेंरुकेचंपक्का । शाण्डोदांद्धिरणिनःस्मदिंष्टी-
न्दशंवशासोंअभिषाचंऋष्वान् ९ संवांशतानांसत्यासहस्राश्वांनांपुरुपन्थां

गिरेदात् । भरद्वाजायवीरनूगिरेदाद्धतारक्षांसिपुरुदंससास्युः १० आवांसुम्नेव-
रिमन्त्सूरिभिःष्याम् ११ ॥ ४ ॥

उदु श्रिये षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्य उषास्त्रिष्टुप् ।

६४ उदुश्रियउषसोरोचमानाअस्थुरपांनोर्मयोरुशन्तः । कृणोतिविश्वासुप-
थासुगान्यभूदुवस्वीदक्षिणामघोनी १ भद्रादहृक्षउर्वियाविभास्युत्तेशोचिर्भान-
वोद्यामपप्तन् । आविर्वक्षःकृणुषेशुम्भमानोषोदेविरोचमानामहोभिः २ वह-
न्तिसीमरुणासोरुशन्तोगावःसुभगामुर्वियाप्रथानाम् । अपेजतेशूरोअस्तेवश-
त्रून्बाधतेतमोअजिरोनवोळ्हा ३ सुगोततेसुपथापर्वतेष्ववातेअपस्तरसिस्वभा-
नो । सानआवहपृथुयामन्नृष्वेरयिंदिवोदुहितरिषयध्यै ४ सावहयोक्षभिरवा-
तोषोवरंवहसिजोषमनु । त्वंदिवोदुहितर्याहदेवीपूर्वहूतौमंहनादर्शताभूः ५

॥२८९॥

उत्तेवयंश्चिद्वसतेरपप्तन्नरंश्चयेपितुभाजोव्युंष्टौ । अमासतेवंहसिभूरिंवाममुषोदे-
विदाशुषेमर्त्याँय ६ ॥ ५ ॥

एषा स्या षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्य उषास्त्रिष्टुप् ।

६५ एषास्यानोंदुहितादिंवोजाःक्षितीरुच्छन्तीमानुंषीरजीगः । याभानुना
रुशंतारम्यास्वज्ञांयितिरस्तमंसश्चिदक्तून् १ वितद्यंयुररुणयुग्भिरश्वैश्चित्रंभां-
न्त्युषसंश्चन्द्ररंथाः । अग्रंयज्ञस्यंबृहतोनयंन्तीर्वितांबाधन्तेतमऊर्म्यांयाः २ श्रवो
वाजमिषमूर्जंवहंन्तीर्निदाशुषंउषसोमर्त्याँय । मघोनींर्वीरवत्पत्यंमानाअवोंधा-
तविधतेरत्नमद्य ३ इदाहिवोविधतेरत्नमस्तीदावीरायंदाशुषंउषासः । इदावि-
प्रांयजरंतेयदुक्थानिष्ममावंतेवहथापुराचिंत् ४ इदाहितंउषोअद्रिसानोगोत्रा
गवामङ्गिंरसोगृणन्तिं । व्यर्केणंबिभिदुर्ब्रह्मंणाचसत्यानृणामंभवद्देवहूंतिः ५

उच्छादिवोदुहितःप्रत्नवन्नोभरद्वाजवद्विधतेमघोनि । सुवीरंरयिंगृणतेरिरीह्युरु-
गायमधिधेहिश्रवोनः ६ ॥ ६ ॥

वपुर्न्वेकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्यो मरुतस्त्रिष्टुप् ।

६६ वपुर्नुतच्चिकितुषेचिदस्तुसमानंनामधेनुपत्यमानम् । मर्तेष्वन्यद्दोहसे
पीपायसकृच्छुक्रंदुदुहेपृश्निरूधः १ येअग्नयोनशोशुचन्निधानाद्विर्यत्त्रिर्मरुतोवा-
वृधन्त । अरेणवोहिरण्ययासएषांसाकंनृम्णैःपौंस्येभिश्चभूवन् २ रुद्रस्ययेमीळ्हु-
षःसन्तिपुत्रायांश्चोनुदाधृविर्भरध्यै । विदेहिमातामहोमहीषासेत्पृश्निःसुभ्वे३ग-
र्भमाधात् ३ नयईषन्तेजनुषोऽयान्वं१न्तःसन्तोऽवद्यानिपुनानाः । निर्यद्दुह्रेशु-
चयोऽनुजोषमनुश्रियातन्वमुक्षमाणाः ४ मक्षूनयेषुदोहसेचिदयाआनामधृष्णु
मारुतंदधानाः । नयेस्तौनाअयासोमह्नानूचित्सुदानुरवयासदुग्रान् ५ ॥ ७ ॥

तइदुग्राःशवसाधृष्णुषेणाउभेयुजन्तरोदसीसुमेके । अधस्मैषुरोदसीस्वशोचि-
रामवत्सुतस्थौनरोकः ६ अनेनोवोमरुतोयामोअस्त्वनश्वश्चिद्यमजत्यरथीः ।
अनवसोअनभीशूरजस्तूर्विरोदसीपथ्यायातिसाधन् ७ नास्यवर्तानतरुतान्व-
स्तिमरुतोयमवथवाजसातौ । तोकेवागोषुतनयेयमप्सुसव्रजंदर्तापार्येअध
द्योः ८ प्रचित्रमर्कंगृणतेतुरायमारुतायस्वतवसेभरध्वम् । येसहांसिसहसासहन्ते
रेजतेअग्नेपृथिवीमखेभ्यः ९ त्विषीमन्तोअध्वरस्येवदिद्युत्तृषुच्यवसोजुह्वोना-
ग्नेः । अर्चत्रयोधुनयोनवीराभ्राजज्जन्मानोमरुतोअधृष्टाः १० तंवृधन्तंमारुतं
भ्राजदृष्टिंरुद्रस्यसूनुंहवसाविवासे । दिवःशर्धायशुचयोमनीषागिरयोनापउग्रा
अस्पृध्रन् ११ ॥ ८ ॥

विश्वेषामेकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्यो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६७ विश्वेषांवःसतांज्येष्ठतमागीर्भिर्मित्रावरुणावावृधध्यै । संयारश्मेवयम-
तुर्यमिष्ठाद्वाजनाँअसमाबाहुभिःस्वैः १ इयंमद्वांप्रस्तृणीतेमनीषोपप्रियानमसा
बर्हिरच्छ । यन्तंनोमित्रावरुणावधृष्टंछर्दिर्यद्वांवरूथ्यंसुदानू २ आयातंमित्राव-
रुणासुशस्त्युपप्रियानमसाहूयमाना । संयावप्नःस्थोअपसेवजनाञ्छ्रुधीयतश्चि-
द्यतथोमहित्वा ३ अश्वानयावाजिनापूतबन्धूऋतायद्गर्भमदितिर्भरध्यै । प्रयाम-
हिमहान्ताजायमानाघोरामर्तायरिपवेनिदीधः ४ विश्वेयद्वांमंहनामन्दमानाः
क्षत्रंदेवासोअदधुःसजोषाः । परियद्भूथोरोदसीचिदुर्वीसन्तिस्पशोअदब्धासोअ-
मूराः ५ ॥ १ ॥ ताहिक्षत्रंधारयेथेअनुद्यून्दृंहेथेसानुमुपमादिवद्योः । दृळ्होनक्ष-
त्रउतविश्वदेवोभूमिमातान्द्यांधासिनायोः ६ ताविग्रंधैथेजठरंपृणध्याआयत्सद्म

सभृतयःपृणन्ति । नमृष्यन्तेयुवतयोऽवाताावियत्पयोविश्वजिन्वाभरन्ते ७ ता
जिह्वयासदमेदंसुमेधाआयद्वांसत्योअरतिर्ऋतेभूत् । तद्वांमहित्वंघृतान्नावस्तुयुवं
दाशुषेविचयिष्टमंहः ८ प्रयद्वांमित्रावरुणास्पूर्धन्प्रियाधामयुवधितामिनन्ति ।
नयेदेवासओहसानमर्ताअयज्ञसाचोअप्योनपुत्राः ९ वियद्वाचंकीस्तासोभरन्ते
शंसन्तिकेचिन्निविदोमनानाः । आद्वांब्रवामसत्यान्युक्थानकिर्देवेभिर्यतथोम-
हित्वा १० अवोरित्थावांछर्दिषोअभिष्टौयुवोर्मित्रावरुणावस्कृधोयु । अनुयद्गा-
वःस्फुरानृजिप्यंधृष्णुंयद्रणेवृषणंयुनजन् ११ ॥ १० ॥

श्रुष्टी वामेकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् । उपान्त्ये जगत्यौ ।

६८ श्रुष्टीवांयज्ञउद्यतःसजोषामनुष्वद्वृक्तबर्हिषोयजध्यै । आयइन्द्रावरुणा-
विषेअद्यमहेसुम्नायमहआववर्तत् १ ताहिश्रेष्ठादेवतातातुजाशूराणांशविष्ठाता

हिभूतम् । मघोनांमंहिंष्ठातुविशुष्मंऋतेनंवृत्रतुरासर्वंसेना २ तागृंणीहिनमस्यें-
भिःशूषैःसुम्नेभिरिन्द्रावरुंणाचकाना । वज्रेंणान्यःशवंसाहन्तिंवृत्रंसिषंक्त्यन्योवृ-
जनेंषुविप्रंः ३ ग्नाश्चयन्नरंश्चवावृधन्तविश्वेंदेवासोंनरांस्वगूंर्ताः । प्रैभ्यंइन्द्रावरुणा
महित्वाद्यौश्चंपृथिविभूतमुर्वी ४ सइत्सुदानुःस्ववाँऋतावेन्द्रायोवांवरुणदाशंति
त्मन् । इषासद्विषस्तंरेद्दास्वान्वंसंद्रयिंरंयिवतंश्चजनांन् ५ ॥ ११ ॥ यंयुवंदाश्वं-
ध्वरायदेवारयिंधत्थोवसुंमन्तंपुरुक्षुम् । अस्मेसइंन्द्रावरुणावपिंष्यात्प्रयोभनक्तिं
वनुषामशंस्तीः ६ उतनंःसुत्रात्रोदेवगोंपाःसूरिभ्यंइन्द्रावरुणारयिःष्यांत् । ये-
षांशुष्मःपृतंनासुसाह्वान्प्रसद्योद्युम्नातिरतेततुंरिः ७नूनंइन्द्रावरुणागृणानापृङ्क्तंरयिं
सौश्रवसायंदेवा । इत्थागृणन्तोंमहिनंस्यशर्धोऽपोननावादुंरितातंरेम ८ प्रस-
म्राजेंबृहतेमन्मनुप्रियमर्चंदेवायवरुंणायसप्रथंः । अयंयउर्वीमंहिनामहिंव्रतःक्र-

त्वांविभात्यजरोनशोचिषा १ इन्द्रावरुणासुतपाविमंसुतंसोमंपिबतंमद्यंधृतव्र-
ता । युवोरथोअध्वरंदेववीतयेप्रतिस्वसरमुपयातिपीतये १० इन्द्रावरुणामधुमत्त-
मस्यवृष्णःसोमस्यवृषणावृषेथाम् । इदंवामन्धःपरिषिक्तमस्मेआसद्यास्मिन्ब-
र्हिषिमादयेथाम् ११ ॥ १२ ॥

सं वामष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्राविष्णू त्रिष्टुप् ।

६९ संवांकर्मणासमिषाहिनोमीन्द्राविष्णूअपसस्पारेअस्य । जुषेथांयज्ञंद्रवि-
णंचधत्तमरिष्टैर्नःपथिभिःपारयन्ता १ याविश्वासांजनितारामतीनामिन्द्राविष्णू
कलशासोमधाना । प्रवांगिरःशस्यमानाअवन्तुप्रस्तोमासोगीयमानासोअर्कैः २
इन्द्राविष्णूमदपतीमदानामासोमंयातंद्रविणोदधाना । संवामञ्जन्त्वक्तुभिर्मतीनां
संस्तोमासःशस्यमानासउक्थैः ३ आवामश्वासोअभिमातिषाहइन्द्राविष्णूसध-

मादोवहन्तु । जुषेथांविश्वाहवंनामतीनामुपब्रह्माणिशृणुतंगिरोमे ४ इन्द्रविष्णू-
तत्पनयाय्यंवांसोमस्यमदउरुचंक्रमाथे । अकृणुतमन्तरिक्षंवरीयोऽप्रथतंजीवसे
नोरजांसि ५ इन्द्राविष्णूहविषावावृधानाग्राद्वानानमसारातहव्या । घृतासुतीद्रविं-
णंधत्तमस्मेसमुद्रःस्थःकलशःसोमधानः ६ इन्द्राविष्णूपिबतंमध्वोअस्यसोमं-
स्यदस्राजठरंपृणेथाम् । आवामन्धांसिमदिराण्यग्मन्नुपब्रह्माणिशृणुतंहवंमे ७
उभाजिग्यथुर्नपराजयेथेनपराजिग्येकतरश्चनैनोः । इन्द्रश्चविष्णोयदपस्पृधेथां
त्रेधासहस्रंवितदैरयेथाम् ८ ॥ १३ ॥

घृतवती षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्यो द्यावापृथिव्यौ जगती ।

७० घृतवतीभुवनानामभिश्रियोर्वीपृथ्वीमधुदुघेसुपेशसा । द्यावापृथिवीव
रुणस्यधर्मणाविष्कभितेअजरेभूरिरेतसा १ असश्चन्तीभूरिधारेपयस्वतीघृतंदु-

हातेसु॒कृते॒शुचि॑व्रते । राज॑न्तीअ॒स्यभुव॑नस्यरोदसीअ॒स्मेरेत॑ःसिञ्च॒तं॑यन्मनु॑र्हित-
म् २ योवा॑मृ॒जवे॒क्रम॑णायरोदसी॒मर्तो॑द॒दाश॑धिषणे॒ससा॑धति । प्रप्र॒जाभि॑र्जाय-
ते॒धर्म॑ण॒स्परि॑यु॒वोःसि॒क्ताविषु॑रूपाणि॒सव्र॑ता ३ घृ॒तेन॒द्यावा॑पृथि॒वीअ॒भीवृ॑तेघृ॒त-
श्रिया॑घृत॒पृचा॑घृता॒वृधा॑ । उ॒र्वीपृ॒थ्वीहो॑तृवू॒र्येपु॒रोहि॑ते॒तेइद्विप्रा॑ईळतेसु॒म्नमि॒ष्टये॑ ४
मधु॑नो॒द्यावा॑पृथि॒वीमि॑मिक्षतांमधु॒श्चुता॑मधु॒दुघे॒मधु॑व्रते । दधा॑नेय॒ज्ञंद्रवि॑णंचदे॒व-
ता॒महि॒श्रवो॒वाज॑म॒स्मेसु॒वीर्य॑म् ५ ऊर्जं॑नो॒द्यौश्च॑पृथि॒वीच॑पिन्वतां॒पिता॒मा॒ता
वि॑श्व॒विदा॑सु॒दंस॑सा । सं॒र॒रा॒णेरोद॑सीवि॒श्वश॑म्भुवास॒निंवाज॑र॒यिम॒स्मेसमि॑न्व-
ताम् ६ ॥ १४ ॥

उदुष्य षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्यः सविता । आद्यास्तिस्रो जगत्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

७१ उदु॒ष्यदे॒वःस॑वि॒ताहि॑र॒ण्यया॑बा॒हूअ॑यंस्त॒सव॑नायसु॒क्रतु॑ः । घृ॒तेन॒पा॒णीअ॒-

भिप्रुंष्णुतेमखोयुवासुदक्षोरजसोविधर्मणि १ देवस्यवयंसवितुःसवीमनिश्रेष्ठे
स्यामवसुनश्चदावने । योविश्वस्यद्विपदोयश्चतुष्पदोनिवेशनेप्रसवेचासिभूमनः २
अदब्धेभिःसवितःपायुभिष्ट्वंशिवेभिरद्यपरिपाहिनोगयम् । हिरण्यजिह्वःसुवि-
तायनव्यसेरक्षामाकिर्नोअघशंसईशत ३ उदुष्यदेवःसवितादमूनाहिरण्यपाणिः
प्रतिदोषमस्थात् । अयोहनुर्यजतोमन्द्रजिह्वआदाशुषेसुवतिभूरिवामम् ४ उदू
अयाँउपवक्तेवबाहूहिरण्ययासवितासुप्रतीका । दिवोरोहांस्यरुहत्पृथिव्याअरीर-
मत्पतयत्कच्चिदभ्वम् ५ वाममद्यसवितर्वाममुश्वोदिवेदिवेवाममस्मभ्यंसावीः ।
वामस्यहिक्षयस्यदेवभूरेरयाधियावामभाजःस्याम ६ ॥ १५ ॥

इन्द्रासोमा पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रासोमौ त्रिष्टुप् ।

७२ इन्द्रासोमामहितद्वांमहित्वंयुवंमहानिप्रथमानिचक्रथुः । युवंसूर्यंविवि-

दथुर्युवंस्वर्विश्वातमांस्यहतंनिदश्च १ इन्द्रासोमावासयथउषासमुत्सूर्यंनयथो ज्योतिषासह । उपद्यांस्कम्भथुःस्कम्भनेनाप्रथतंपृथिवींमातरंवि २ इन्द्रासो-मावहिमपःपरिष्ठांहथोवृत्रमनुवांद्यौरमन्यत । प्रार्णांस्यैरयतंनदीनामासमुद्राणि पप्रथुःपुरूणि ३ इन्द्रासोमापक्वमामास्वन्तर्निगवामिद्दधथुर्वक्षणासु । जगृभथु-रनपिनद्धमासुरुशच्चित्रासुजगतीष्वन्तः ४ इन्द्रासोमायुवमङ्गतरुत्रमपत्यसा-चंश्रुत्यंरराथे । युवंशुष्मंनर्यंचर्षणिभ्यःसंविव्यथुःपृतनाषाहमुग्रा ५ ॥ १६ ॥

यो अद्रिभित्तृचं भरद्वाजो बार्हस्पत्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

७३ योअद्रिभित्प्रथमजाऋतावाबृहस्पतिराङ्गिरसोहविष्मान् । द्विबर्हज्माप्रा घर्मसत्पितानआरोदसीवृषभोरोरवीति १ जनायचिद्यईवतउलोकंबृहस्पतिर्देवहू-तौचकार । घ्नन्वृत्राणिविपुरोदर्दरीतिजयञ्छत्रूँरमित्रान्पृत्सुसाहन् २ बृहस्पतिःस-

म॑जय॒द्वसू॑निम॒होव्र॒जान्गोम॑तोदे॒वए॒षः । अ॒पःसिषा॑स॒न्त्स्व१॒रप्र॑तीतो॒बृह॒स्पति॒-
र्ह॑न्त्य॒मित्र॑म॒र्कैः ३ ॥ १७ ॥

सोमरुद्रा चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्यः सोमारुद्रौ त्रिष्टुप् ।

७४ सोमा॑रुद्राधा॒रये॑थामसु॒र्य१॒ंप्रवा॑मि॒ष्टयोऽर॑मश्नुवन्तु । दमे॑दमेस॒प्तरत्ना॒द॑-
धा॑ना॒शंनो॑भूतंद्वि॒पदे॒शंचतु॑ष्पदे १ सोमा॑रुद्रा॒विवृ॑हतं॒विषू॑ची॒ममी॑वा॒यानो॒गय॑मा-
वि॒वेश॑ । आ॒रेबा॑धेथां॒निर्ऋ॑तिंपरा॒चैर॒स्मेभ॒द्रासौ॑श्रव॒सानि॑सन्तु २ सोमा॑रुद्रायु॒व-
मे॒तान्य॒स्मेविश्वा॑त॒नूषु॑भेष॒जानि॑धत्तम् । अव॑स्यतंमु॒ञ्चतं॒यन्नो॒अस्ति॑त॒नूषु॑ब॒द्धंकृ॒त-
मेनो॑अ॒स्मत् ३ ति॒ग्मायु॑धौति॒ग्महे॑तीसु॒शेवौ॒सोमा॑रुद्रावि॒हसुमृ॑ळतंनः । प्रनो॑-
मुञ्चतं॒वरु॑णस्य॒पाशा॑द्गोपा॒यतं॑नःसुमन॒स्यमा॑ना ४ ॥ १८ ॥

जीमूतस्येवैकोनविंशतिः पायुर्भारद्वाजस्त्रिष्टुप् । आद्याया वर्म । उपाद्याया धनुः । तृतीयस्या ज्या । चतुर्थ्या आर्त्नि । पञ्चम्या इषुधिः । षष्ठ्याः प्रथमार्धस्य सारथिः । द्वितीयार्धस्य रश्मयः । सप्तम्या अश्वाः । अष्टम्या रथः । नवम्या रथगोपाः । दशम्या लिङ्गोक्त-देवताः । एकादशीद्वादशीपञ्चदशीषोळशीनामिषवः । त्रयोदश्याः प्रतोदः । चतुर्द-श्या हस्तघ्नः । अन्त्यानां तिसृणां लिङ्गोक्तदेवताः संग्रामाशिषः । सप्तदश्या युद्धभूमिर्ब्रह्मणस्पतिरदितिश्च । उपान्त्यायाः कवचसोमवरुणाः । अन्त्या-या देवा ब्रह्म च । षष्ठीदशम्यौ जगत्यौ । द्वादशीत्रयोदशी पञ्चदशीषोळश्यन्त्याअनुष्टुभः । सप्तदशी पङ्क्तिः ।

७५ जी॒मूत॑स्येवभवति॒प्रती॑कं॒यद्व॒र्मीयाति॑स॒मदा॑मु॒पस्थे॑ । अना॑विद्धयात॒न्वा॑
जय॒त्वंसत्वा॒वर्म॑णोमहि॒मापि॑पर्तु १ धन्व॑ना॒गाधन्व॑ना॒जिंज॑येम॒धन्व॑नाती॒व्राः
स॒मदो॑जयेम । धनुः॒शत्रो॑रपका॒मंकृ॑णोति॒धन्व॑ना॒सर्वाः॑प्र॒दिशो॑जयेम २ व॒क्ष्य-

न्तीवेदागनीगन्तिकर्णंप्रियंसखायंपरिषस्वजाना । योषेवशिङ्क्तेवितताधिधन्वञ्ज्या
इयंसमनेपारयन्ती ३ तेआचरन्तीसमनेवयोषामातेवपुत्रंबिभृतामुपस्थे । अप-
शत्रून्विध्यतांसंविदानेआर्त्नीइमेविष्फुरन्तीअमित्रान् ४ बह्वीनांपिताबहुरस्यपु-
त्रश्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्य । इषुधिःसङ्काःपृतनाश्चसर्वाःपृष्ठेनिनद्धोजयतिप्र-
सूतः ५ ॥ ११ ॥ रथेतिष्ठन्नयतिवाजिनःपुरोयत्रयत्रकामयतेसुषारथिः । अ-
भीशूनांमहिमानंपनायतमनःपश्चादनुयच्छन्तिरश्मयः ६ तीव्रान्घोषान्कृण्वते
वृषपाणयोऽश्वारथेभिःसहवाजयन्तः । अवक्रामन्तःप्रपदैरमित्रान्क्षिणन्तिशत्रूँ-
रनपव्ययन्तः ७ रथवाहनंहविरस्यनामयत्रायुधंनिहितमस्यवर्म । तत्रारथमुप
शग्मंसदेमविश्वाहावयंसुमनस्यमानाः ८ स्वादुषंसदःपितरोवयोधाःकृच्छ्रेश्रितः
शक्तीवन्तोगभीराः । चित्रसेनाइषुबलाअमृध्राःसतोवीराउरवोव्रातसाहाः ९

ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः शिवे नो द्यावापृथिवी अनेहसा । पूषा नः पातु दुरितादृ-
तावृधो रक्षा माकिर्नो अघशंस ईशत १० ॥ २० ॥ सुपर्णं वस्ते मृगो अस्या दन्तो
गोभिः संनद्धा पतति प्रसूता । यत्रा नरः सं च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म यं-
सन् ११ ऋजीते परि वृङ्धि नोऽश्मा भवतु नस्तनूः । सोमो अधि ब्रवीतु नोऽदितिः
शर्म यच्छतु १२ आ जङ्घन्ति सान्वेषां जघनाँ उप जिघ्नते । अश्वाजनि प्रचेतसोऽ-
श्वान्त्समत्सु चोदय १३ अहिरिव भोगैः पर्येति बाहुं ज्याया हेतिं परिबाधमानः ।
हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि विद्वान्पुमान्पुमांसं परि पातु विश्वतः १४ आलाक्ता या रुरु-
शीर्ष्ण्यथो यस्या अयो मुखम् । इदं पर्जन्यरेतस इष्वै देव्यै बृहन्नमः १५ ॥ २१ ॥
अवसृष्टा परा पत शरव्ये ब्रह्मसंशिते । गच्छामित्रान्प्र पद्यस्व मामीषां कं चनोच्छि-
षः १६ यत्र बाणाः संपतन्ति कुमारा विशिखा इव । तत्रा नो ब्रह्मणस्पतिरदितिः शर्म

यच्छतुविश्वाहाशर्मयच्छतु १७ मर्माणितेवर्मणाछादयामिसोमस्त्वाराजामृते-
नानुवस्ताम् । उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयंन्तंत्वानुदेवामदन्तु १८ योनःस्वो
अरणोयश्चनिष्ट्योजिघांसति । देवास्तंसर्वेधूर्वन्तुब्रह्मवर्ममममान्तरम् १९ ॥ २२ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

इति षष्ठं मण्डलं समाप्तम् ॥ ६ ॥

अग्निं पञ्चविंशतिर्वसिष्ठोग्निर्विराट् । अन्त्याः सप्त त्रिष्टुभः ।

१ अग्निंनरोदीधितिभिररण्योर्हस्तच्युतीजनयन्तप्रशस्तम् । दूरेदृशंगृहप-
तिमथर्युम् १ तमग्निमस्तेवसवोन्यृण्वन्त्सुप्रतिचक्षमवसेकुतश्चित् । दक्षाय्योयो
दमआसनित्यः २ प्रेद्धोअग्नेदीदिहिपुरोनोऽजस्रयासूर्म्यायविष्ठ । त्वांशश्वन्त

उपयन्तिवाजाः ३ प्रतेअग्नयोऽग्निभ्योवरंनिःसुवीरासःशोशुचन्तद्युमन्तः । यत्रा
नरःसमासतेसुजाताः ४ दानोअग्नेधियारयिंसुवीरंस्वपत्यंसहस्यप्रशस्तम् । न
यंयावातरतियातुमावान् ५ ॥ २३ ॥ उपयमेतियुवतिःसुदक्षंदोषावस्तोर्हविः-
ष्मतीघृताची । उपस्वैनमरमतिर्वसूयुः ६ विश्वाअग्नेऽपदहारातीर्येभिस्तपोभि-
रदहोजरूथम् । प्रनिस्वरंचातयस्वामीवाम् ७ आयस्तेअग्नइधतेअनीकंवसिष्ठ
शुक्रदीदिवःपावक । उतोनएभिःस्तवथैरिहस्याः ८ वियेतेअग्नेभेजिरेअनीकं
मर्तानरःपित्र्यासःपुरुत्रा । उतोनएभिःसुमनाइहस्याः ९ इमेनरोवृत्रहत्येषु
शूराविश्वाअदेवीरभिसन्तुमायाः । येमेधियंपनयन्तप्रशस्ताम् १० ॥ २४ ॥
माशूनेअग्नेनिषदामनृणांमाशेषसोऽवीरतापरित्वा । प्रजावतीषुदुर्यासुदुर्य ११
यमश्वीनित्यमुपयातियज्ञंप्रजावन्तंस्वपत्यंक्षयंनः । स्वजन्मनाशेषसावावृधा-

नम् १२ पाहिनोंअग्नेरक्षसोअजुंष्टात्पाहिधूर्तेररंरुषोअघायोः । त्वायुजापृंतना-
यूँरभिष्यांम् १३ सेदग्निरग्नीँरत्यंस्त्वन्यान्यत्रंवाजीतनंयोवीळुपांणिः । सहस्रं-
पाथाअक्षरांसमेतिं १४ सेदग्निर्योवंनुष्यतोनिपातिंसमेद्धारमंहंसउरुष्यात् ।
सुजातासःपरिंचरन्तिवीराः १५ ॥ २५ ॥ अयंसोअग्निराहुंतःपुरुत्रायमीशांनः
समिदिन्धेहविष्मान् । परिंयमेत्यंध्वरेषुहोतां १६ त्वेअंग्नआहवंनानिभूरीशा-
नासआजुंहुयामनित्यां । उभाकृण्वन्तोवहतूमियेधे १७ इमोअंग्नेवीततंमानि
हव्याजंस्रोवक्षिदेवतांतिमच्छं । प्रतिंनईंसुरभीणिंव्यन्तु १८ मानोंअग्ने ऽवीरंते
परांदादुर्वाससे ऽमंतयेमानोंअस्यै । मानंःक्षुधेमारक्षसंऋतावोमानोदमेमावनआ
जुंहूर्थाः १९ नूमेब्रह्माण्यग्नउच्छंशाधित्वंदेवमघवंद्भ्यःसुषूदः । रातौस्यांमोभ-

॥२९८॥

यांसआतेंयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः २० ॥ २६ ॥ त्वमंग्नेसुहवोरण्वसंदृक्सुदी-
तीसूंनोसहसोदिदीहि । मात्वेसचातनंयेनित्यआधग्वावीरोअस्मन्नर्योविदासी-
त् २१ मानोंअग्नेदुर्भृतयेसचैषुदेवेद्धेष्वग्निषुप्रवोचः । मातेअस्मान्दुर्मतयोभृ-
माच्चिंद्देवस्यंसूनोसहसोनशन्त २२ समर्तोअग्नेस्वनीकरेवानमंर्त्येयआजुहोतिं
हव्यम् । सदेवतांवसुवनिंदधातियंसूरिरर्थीपृच्छमांनएतिं २३ महोनोंअग्नेसु-
वितस्यंविद्वान्रयिंसूरिभ्यआवंहाबृहन्तंम् । येनंवयंसंहसावन्मदेमाविंक्षितास
आयुंषासुवीराः २४ नूमेब्रह्मांण्यग्नउच्छंशाधित्वंदेवमघवंद्भ्यःसुषूदः । रातौ
स्यांमोभयांसआतेंयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः २५ ॥ २७ ॥ इति शाकलर्क्सं-
हितायां पञ्चमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

जुषस्वैकादशाद्यमग्निंवोदशाद्यवःप्राग्नयेनववैश्वानरीयंतुप्रसम्राजःसप्तप्रवोदेवमिद्धेन्वोधिषळुषोन
पञ्चमहानगन्मतृचंप्राग्नयेवैश्वानरीयंसमिधावृहत्याद्युपसद्यायपञ्चोनागायत्रमेनावोद्वादशप्रागाथमग्नेभ-
वसप्तद्वैपदंत्रैष्टुभंत्वेहपञ्चाधिकैन्द्रंसुदासःपैजवनस्यचतस्रोन्त्यादानस्तुतिर्यास्तिग्मशृङ्गएकादश ॥

जुषस्वैकादश वसिष्ठ आग्नं त्रिष्टुप् ।

२ ॐम् जुषस्वंनःसमिधंमग्नेअद्यशोचांबृहद्यंजतंधूममृण्वन् । उपंस्पृशदि-
व्यंसानुस्तूपैःसंरश्मिभिंस्ततनःसूर्यस्य १ नराशंसंस्यमहिमानंमेषामुपंस्तोषा-
मयजतस्यंयज्ञैः । येसुक्रतंवःशुचंयोधियन्धाःस्वदंन्तिदेवाउभयांनिहव्या २ ईळे-
न्यंवोअसुंरंसुदक्षंमन्तर्दूतंरोदंसीसत्यवाचंम् । मनुष्वदग्निंमनुंनासमिंद्धंसमंध्व-
रायसदमिन्मंहेम ३ सपर्यवोभरंमाणाअभिज्ञुप्रवृंञ्जतेनमंसाबर्हिरग्नौ । आजु-
ह्वांनाघृतपृंष्ठंपृषंद्वदध्वंर्यवोहविषांमर्जयध्वम् ४ स्वाध्यो३विदुरोंदेवयन्तोऽशिं-

श्रयूरथयुर्देवताता । पूर्वीशिशुंनमातरारिहाणेसमग्रुवोनसमनेष्वञ्जन् ५ ॥ १ ॥
उतयोषणेदिव्येमहीनंउषासानक्तासुदुघेवधेनुः । बर्हिषदापुरुहूतेमघोनीआय
ज्ञियेसुवितायश्रयेताम् ६ विप्रायज्ञेषुमानुषेषुकारूमन्येवांजातवेदसायजध्यै ।
ऊर्ध्वंनोअध्वरंकृतंहवेषुतादेवेषुवनथोवार्याणि ७ आभारतीभारतीभिःसजोषा
इळादेवैर्मनुष्येभिरग्निः । सरस्वतीसारस्वतेभिरर्वाकूतिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदन्तु ८
तन्नस्तुरीपमधपोषयित्नुदेवत्वष्टर्विरराणःस्यस्व । यतोवीरःकर्मण्यःसुदक्षोयुक्त-
ग्रावाजायतेदेवकामः ९ वनस्पतेऽवसृजोपदेवानग्निर्हविःशमितासूदयाति ।
सेदुहोतासत्यतरोयजातियथादेवानांजनिमानिवेद १० आयाह्यग्नेसमिधानो
अर्वाङिन्द्रेणदेवैःसरथंतुरेभिः । बर्हिर्नआस्तामदितिःसुपुत्राःस्वाहादेवाअमृता
मादयन्ताम् ११ ॥ २ ॥

अग्निं वो दश वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ अग्निंवोदेवमग्निभिंःसजोषायजिंष्ठंदूतमंध्वरेकृंणुध्वम् । योमर्त्यैषुनिध्रुं-
विर्ऋतावातपुंर्मूर्धघृतान्नंःपावकः १ प्रोथदश्वोनयवंसेऽविष्यन्यदामहःसंवरंणाद्व्य-
स्थात् । आदंस्यवातोअनुंवातिशोचिरधंस्मतेव्रजंनंकृष्णमंस्ति २ उद्यस्यंतेन-
वंजातस्यवृष्णोऽग्नेचरंन्त्यजरांइधानाः । अच्छाद्यामंरुषोधूमएंतिसंदूतोअंग्नईं-
यंसेहिदेवान् ३ वियस्यंतेपृथिव्यांपाजोअश्रेंत्तृषुयदन्नांसमवृंक्तजम्भैंः । सेनेंव
सृष्टाप्रसिंतिष्टएतियवंनदंस्मजुह्वांविवेक्षि ४ तमिद्दोषातमुषसियविंष्ठमग्निमत्यं
नमंर्जयन्तनरंः । निशिशांनाअतिंथिमस्ययोनौंदीदायंशोचिराहुंतस्यवृष्णंः ५
॥ ३ ॥ सुसंदृक्तेंस्वनीकप्रतींकंवियद्रुक्मोनरोचंसउपाके । दिवोनतेंतन्यतुरेंतिशु-
ष्मंश्चित्रोनसूरःप्रतिंचक्षिभानुम् ६ यथांवःस्वाहाग्नयेदाशेंमपरीळांभिर्घृतवंद्भि-

श्वहव्यैः । तेभिर्नोअग्नेअमितैर्महोभिः शतंपूर्भिरायसीभिर्निपाहि ७ यावातेस-
न्तिदाशुषेअधृष्टागिरोवायाभिर्नृवतीरुरुष्याः । ताभिर्नःसूनोसहसोनिपाहिस्म-
त्सूरीञ्जरितॄञ्जातवेदः ८ निर्यत्पूतेवस्वधितिःशुचिर्गात्स्वयाकृपातन्वा३रोचमा-
नः । आयोमात्रोरुशेन्योजनिष्टदेवयज्यायसुक्रतुःपावकः ९ एतानोअग्नेसौभ-
गादिदीह्यपिक्रतुंसुचेतसंवतेम । विश्वास्तोतृभ्योगृणतेचसन्तुयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः १० ॥ ४ ॥

प्र वो दश वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ प्रवःशुक्रायभानवेभरध्वंहव्यंमतिंचाग्नयेसुपूतम् । योदैव्यानिमानुषा
जनूंष्यन्तर्विश्वानिविद्मनाजिगाति १ सगृत्सोअग्निस्तरुणश्चिदस्तुयतोयवि-
ष्ठोअजनिष्टमातुः । संयोवनायुवतेशुचिदन्भूरिचिदन्नासमिदत्तिसद्यः २
अस्यदेवस्यसंसद्यनीकेयंमर्तासःश्येतंजगृभ्रे । नियोगृभंपौरुषेयीमुवोचदुरोकं-

साग्निरायवेशुशोच ३ अयंकविरकविषुप्रचेतामर्तेष्वग्निरमृतोनिधायि । समानो
अत्रजुहुरःसहस्वःसदात्वेसुमनसःस्याम ४ आयोयोनिंदेवकृतंससादक्रत्वाह्य१-
ग्निरमृताँअतारीत् । तमोषधीश्चवनिनश्चगर्भंभूमिश्चविश्वधायसंबिभर्ति ५॥५॥
ईशेह्य१ग्निरमृतस्यभूरेरीशेरायःसुवीर्यस्यदातोः । मात्वावयंसहसावन्नवीरामा-
प्सवःपरिषदामामादुवः ६ परिषद्यंह्यरणस्यरेक्णोनित्यस्यरायःपतयःस्याम । न
शेषोअग्नेअन्यजातमस्त्यचेतानस्यमापथोविदुक्षः ७ नहिग्रभायारणःसुशेवोऽ-
न्योदर्योमनसामन्तवाउ । अधाचिदोकःपुनरित्सएत्यानोवाज्यभीषाळेतुनव्यः ८
त्वमग्नेवनुष्यतोनिपाहित्वमुनःसहसावन्नवद्यात् । संत्वाध्वस्मन्वदभ्येतुपाथःसं-
रयिःस्पृहयाय्यःसहस्री ९ एतानोअग्नेसौभगादिदीह्यपिक्रतुंसुचेतसंवतेम । वि-
श्वास्तोतृभ्योगृणतेचसन्तुयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥ ६ ॥

प्राग्नये नव वसिष्ठो वैश्वानरस्त्रिष्टुप्।

५ प्राग्नयेतवसेभरध्वंगिरंदिवोअरतयेपृथिव्याः। योविश्वेषाममृतानामुपस्थे
वैश्वानरोवावृधेजागृवद्भिः १ पृष्टोदिविधाय्यग्निःपृथिव्यांनेतासिन्धूनांवृषभःस्ति-
यानाम्। समानुषीरभिविशोविभातिवैश्वानरोवावृधानोवरेण २ त्वद्भियाविश
आयन्नसिक्नीरसमनाजहतीर्भोजनानि। वैश्वानरपूरवेशोशुचानःपुरोयदग्नेदरय-
न्नदीदेः ३ तवत्रिधातुपृथिवीउतद्यौर्वैश्वानरव्रतमग्नेसचन्त। त्वंभासारोदसीआ
ततन्थाजस्रेणशोचिषाशोशुचानः ४ त्वामग्नेहरितोवावशानागिरःसचन्तेधुन-
योघृताचीः। पतिंकृष्टीनांरथ्यंरयीणांवैश्वानरमुषसांकेतुमह्नाम् ५ ॥ ७ ॥ त्वे
असुर्यं१वसवोन्यृण्वन्क्रतुंहितेमित्रमहोजुषन्त। त्वंदस्यूँरोकसोअग्नआजउरुज्यो-

तिर्जनयन्नार्याय ६ सजायमानःपरमेव्योमन्वायुर्नपाथःपरिपासिसद्यः । त्वंभु-
वनाजनयन्नभिक्रन्नपत्यायजातवेदोदशस्यन् ७ तामग्नेअस्मेइषमेरयस्ववैश्वानर
द्युमतींजातवेदः । ययाराधःपिन्वसिविश्ववारपृथुश्रवोदाशुषेमर्त्याय ८ तंनो
अग्नेमघवद्भ्यःपुरुक्षुंरयिंनिवाजंश्रुत्यंयुवस्व । वैश्वानरमहिनःशर्मयच्छरुद्रेभिरग्ने
वसुभिःसजोषाः ९ ॥ ८ ॥

प्र सम्राजः सप्त वसिष्ठो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

६ प्रसम्राजोअसुरस्यप्रशस्तिंपुंसःकृष्टीनामनुमाद्यस्य । इन्द्रस्येवप्रतवस-
स्कृतानिवन्देदारुवन्दमानोविवक्मि १ कविंकेतुंधासिंभानुमद्रेर्हिन्वन्तिशंराज्यं
रोदस्योः । पुरन्दरस्यगीर्भिराविवासेऽग्नेर्व्रतानिपूर्व्यामहानि २ न्यक्रतून्ग्रथिनो
मृध्रवाचःपणीँरश्रद्धाँअवृधाँअयज्ञान् । प्रप्रतान्दस्यूँरग्निर्विवायपूर्वश्चकारापराँ

॥३०२॥

अयंज्यून् ३ योअंपाचीनेतमंसिमदंन्तीःप्राचींश्चकारनृतंमःशचींभिः। तमीशांनं
वस्वोंअग्निंगृंणीषेऽनांनतंदमयंन्तंपृतन्यून् ४ योदेह्यो३ अनंमयद्वधस्नैर्योअर्यपंत्नी-
रुषसंश्चकारं । सनिरुध्यानहुंषोयह्वोअग्निर्विशंश्चक्रेबलिहृतःसहोंभिः ५ यस्यशर्-
मन्नुपविश्वेजनांसएवैस्तस्थुःसुंमतिंभिक्षंमाणाः । वैश्वानरोवरमारोदंस्योराग्निः
संसादपित्रोरुपस्थंम् ६ आदेवोदंदेबुध्न्या३ वसूंनिवैश्वानरउदिंतासूर्यंस्य । आ
संमुद्रादवंरादापरंस्मादाग्निर्ददेदिवआपृंथिव्याः ७ ॥ १ ॥

प्र वो देवं सप्त वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

७ प्रवोंदेवंचित्सहसानमग्निमश्वंनवाजिनंहिषेनमोंभिः । भवांनोदूतोअंध्व-
रस्यंविद्वान्त्मनांदेवेषुंविविदेमितद्रुंः १ आयांह्यग्नेपथ्या३ अनुस्वामन्द्रोदेवानां
सख्यंजुंषाणः । आसानुशुष्मैर्नदयंन्पृथिव्याजम्भेंभिर्विश्वंमुशधग्वनांनि २

प्राचीनोयज्ञःसुधितंहिबर्हिःप्रीणीतेअग्निरीळितोनहोता । आमातरांविश्ववारे
हुवानोयतोयविष्ठजज्ञिषेसुशेवः ३ सद्योअध्वरेरथिरंजनन्तमानुषासोविचेतसो
यएषाम् । विशामधायिविश्पतिर्दुरोणे३अग्निर्मन्द्रोमधुवचाऋतावा ४ असादि
वृतोवह्निराजगन्वानग्निर्ब्रह्मानृषदनेविधर्ता । द्यौश्चयंपृथिवीवावृधातेआयंहोता
यजतिविश्ववारम् ५ एतेद्युम्नेभिर्विश्वमातिरन्तमन्त्रंयेवारंनर्याअतक्षन् । प्रये
विशस्तिरन्तश्रोषमाणाआयेमेअस्यदीधयन्नृतस्य ६ नूत्वामग्नईमहेवसिष्ठाई-
शानंसूनोसहसोवसूनाम् । इषंस्तोतृभ्योमघवद्भ्यआनड्यूयंपातस्वस्तिभिःस-
दानः ७ ॥ १० ॥

इन्द्धे सप्त वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

८ इन्द्धेराजासमर्योनमोभिर्यस्यप्रतीकमाहुतंघृतेन । नरोहव्येभिरीळतेस-

बाधआग्निरग्रंउषसामशोचि १ अयमुष्यसुमहाँअवेदिहोतामन्द्रोमनुषोयह्वो
अग्निः । विभाअकःससृजानःपृथिव्यांकृष्णपविरोषधीभिर्ववक्षे २ कयानोअग्ने
विवसःसुवृक्तिंकामुस्वधामृणवःशस्यमानः । कदाभवेमपतयःसुदत्ररायोवन्ता-
रोदुष्टरस्यसाधोः ३ प्रप्रायमग्निर्भरतस्यशृण्वेवियत्सूर्योनरोचतेबृहद्भाः । अभि
यःपूरुंपृतनासुतस्थौद्युतानोदैव्योअतिथिःशुशोच ४ असन्नित्त्वेआहवनानिभूरि
भुवोविश्वेभिःसुमनाअनीकैः । स्तुतश्चिदग्नेशृण्विषेगृणानःस्वयंवर्धस्वतन्वंसु-
जात ५ इदंवचःशतसाःसंसहस्रमुदग्नयेजनिषीष्टद्विबर्हाः । शंयत्स्तोतृभ्यआ-
पयेभवातिद्युमदमीवचातनंरक्षोहा ६ नूत्वामग्नईमहेवसिष्ठाईशानंसूनोसहसो
वसूनाम् । इषंस्तोतृभ्योमघवद्भ्यआनड्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ११ ॥

 अबोधि षड्वसिष्ठोऽग्निस्त्रिष्टुप्।

१ अबोधिजारउषसामुपस्थाद्धोतामन्द्रःकवितमःपावकः । दधातिकेतुमु-
भयस्यजन्तोर्हव्यादेवेषुद्रविणंसुकृत्सु १ ससुक्रतुर्योविदुरःपणीनांपुनानोअर्कं
पुरुभोजसंनः । होतामन्द्रोविशांदमूनास्तिरस्तमोददृशेराम्याणाम् २ अमूरः
कविरदितिर्विवस्वान्त्सुसंसन्मित्रोअतिथिःशिवोनः । चित्रभानुरुषसांभात्यग्रे-
ऽपांगर्भःप्रस्व१आविवेश ३ ईळेन्योवोमनुषोयुगेषुसमनगाअशुचज्जातवेदाः ।
सुसंदृशाभानुनायोविभातिप्रतिगावःसमिधानंबुधन्त ४ अग्नेयाहिदूत्यं१मारि-
षण्योदेवाँअच्छाब्रह्मकृतागणेन । सरस्वतींमरुतोअश्विनापोयक्षिदेवान्रत्नधेया-
यविश्वान् ५ त्वामग्नेसमिधानोवसिष्ठोजरूथंहन्यक्षिरायेपुरंधिम् । पुरुणीथा
जातवेदोजरस्वयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १२ ॥

उषो न पञ्च वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१० उषोनजारःपृथुपाजोअश्रेद्दविद्युतद्दीद्यच्छोशुचानः । वृषाहरिःशुचिरा
भातिभासाधियोहिन्वानउशतीरजीगः १ स्वर्णवस्तोरुषसामरोचियज्ञंत-
न्वानाउशिजोनमन्म । अग्निर्जन्मानिदेवआविविद्वान्द्रवद्दूतोदेवयावावनिष्ठः२
अच्छागिरोमतयोदेवयन्तीरग्निंयन्तिद्रविणंभिक्षमाणाः । सुसंदृशंसुप्रतीकंस्व-
ञ्चंहव्यवाहमरतिंमानुषाणाम् ३ इन्द्रंनोअग्नेवसुभिःसजोषारुद्रंरुद्रेभिरावहा
बृहन्तम् । आदित्येभिरदितिंविश्वजन्यांबृहस्पतिमृक्वभिर्विश्ववारम् ४ मन्द्रंहो-
तारमुशिजोयविष्ठमग्निंविशईळतेअध्वरेषु । सहिक्षपावाँअभवद्रयीणामतन्द्रो
दूतोयजथायदेवान् ५ ॥ १३ ॥

महान्पञ्च वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

॥३०९॥ ११ महाँअस्यध्वरस्यप्रकेतोनऋतेत्वदमृतामादयन्ते । आविश्वेभिःसरथं
याहिदेवैर्न्यग्नेहोताप्रथमःसदेह १ त्वामीळतेअजिरंदूत्यायहविष्मन्तःसदमि-
न्मानुषासः । यस्यदेवैरासदोबर्हिरग्नेऽहान्यस्मैसुदिनाभवन्ति २ त्रिश्चिदक्तोः
प्रचिकितुर्वसूनित्वेअन्तर्दाशुषेमर्त्याय । मनुष्वदग्नइहयक्षिदेवान्भवानोदूतो
अभिशस्तिपावा ३ अग्निरीशेबृहतोअध्वरस्याग्निर्विश्वस्यहविषःकृतस्य ।
क्रतुंह्यस्यवसवोजुषन्ताथादेवादधिरेहव्यवाहम् ४ आग्नेवहहविरद्यायदेवा-
निन्द्रज्येष्ठासइहमादयन्ताम् । इमंयज्ञंदिविदेवेषुधेहियूयंपातस्वस्तिभिःस-
दानः ५ ॥ १४ ॥

अगन्म तृचं वासिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ अगन्ममहानमसायविष्ठंयोदीदायसमिद्धःस्वेदुरोणे । चित्रभानुंरोदं-
सीअन्तरुर्वीस्वाहुतंविश्वतःप्रत्यश्चम् १ समह्नाविश्वांदुरितानिंसाह्वानग्निःष्टंवे
दमआजातवेदाः । सनोरक्षिषद्दुरितादंवद्यादस्मान्गृंणतउतनोंमघोनः २ त्वं
वरुणउतमित्रोअंग्नेत्वांवंर्धन्तिमतिभिर्वसिष्ठाः । त्वेवसुंसुषणनानिंसंतुयूयंपां-
तस्वस्तिभिःसदांनः ३ ॥ १५ ॥

प्राग्नये तृचं वासिष्ठो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

१३ प्राग्नयेंविश्वशुचेंधियन्धेंऽसुरघ्नेमन्मंधीतिंभंरध्वम् । भरेंहविर्नबर्हिषि
प्रीणानोवैश्वानरायंयतंयेमतीनाम् १ त्वमंग्नेशोचिषाशोशुंचानआरोदंसीअ-
पृणाजायंमानः । त्वंदेवाँअभिशंस्तेरमुश्चोवैश्वांनरजातवेदोमहित्वा २ जातोय-

दग्नेभुवनाव्यख्यःपशून्नगोपाइर्यःपरिज्मा । वैश्वानरब्रह्मणेविन्दगातुंयूयंपा-
तस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १६ ॥

समिधा तृचं वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् । आद्या बृहती ।

१४ समिधाजातवेदसेदेवायदेवहूतिभिः । हविर्भिःशुक्रशोचिषेनमस्विनो
वयंदाशेमाग्नये १ वयंतेअग्नेसमिधाविधेमवयंदाशेमसुष्टुतीयजत्र । वयंघृते-
नाध्वरस्यहोतर्वयंदेवहविषाभद्रशोचे २ आनोदेवेभिरुपदेवहूतिमग्नेयाहिवष-
ट्कृतिंजुषाणः । तुभ्यंदेवायदाशतःस्यामयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १७ ॥

उपसद्याय पञ्चदश वसिष्ठोग्निर्गायत्री ।

१५ उपसद्यायमीळ्हुषआस्येजुहुताहविः । योनोनेदिष्ठमाप्यम् १ यःपञ्च

चर्षणीरभिनिषसाददमेदमे । कविर्गृहपतिर्युवा २ सनोवेदोअमात्यमग्नीरक्षतु
विश्वतः । उतास्मान्पात्वंहसः ३ नवंनुस्तोममग्नयेदिवःश्येनायजीजनम् । व-
स्वःकुविद्वनातिनः ४ स्पार्हायस्याश्रियोदृशेरयिर्वीरवतोयथा । अग्नेयज्ञस्यशो-
चतः ५ ॥ १८ ॥ सेमांवेतुवषट्कृतिमग्निर्जुषतनोगिरः । यजिष्ठोहव्यवाहनः ६
नित्वानक्ष्यविश्पतेद्युमन्तंदेवधीमहि । सुवीरमग्नआहुत ७ क्षपउस्रश्चदीदिहि
स्वग्नयस्त्वयावयम् । सुवीरस्त्वमस्मयुः ८ उपत्वासातयेनरोविप्रासोयन्ति
धीतिभिः । उपाक्षरासहस्रिणी ९ अग्नीरक्षांसिसेधतिशुक्रशोचिरमर्त्यः । शु-
चिःपावकईड्यः १० ॥ १९ ॥ सनोराधांस्याभरेशानःसहसोयहो । भगश्च
दातुवार्यम् ११ त्वमग्नेवीरवद्यशोदेवश्चसविताभगः । दितिश्चदातिवार्यम् १२
अग्नेरक्षाणोअंहसःप्रतिष्मदेवरीषतः । तपिष्ठैरजरोदह १३ अधामहीनआय-

स्यनाधृष्टोनृपीतये । पूर्भवाशतभुजिः १४ त्वंनःपाह्यंहसोदोषावस्तरघायतः ।
दिवानक्तमदाभ्य १५ ॥ २० ॥

एना वो द्वादश वसिष्ठोग्निः प्रागाथम् ।

१६ एनावोअग्निंनमसोर्जोनपातमाहुवे । प्रियंचेतिष्ठमरतिंस्वध्वरंविश्वस्य
दूतममृतम् १ सयोजतेअरुषाविश्वभोजसासदुद्रवत्स्वाहुतः । सुब्रह्मायज्ञः
सुशमीवसूनांदेवंराधोजनानाम् २ उदस्यशोचिरस्थादाजुह्वानस्यमीळ्हुषः ।
उद्धूमासोअरुषासोदिविस्पृशःसमग्निमिन्धतेनरः ३ तंत्वादूतंकृण्महेयशस्तमं
देवाँआवीतयेवह । विश्वासूनोसहसोमर्तभोजनारास्वतद्यत्त्वेमहे ४ त्वमग्ने
गृहपतिस्त्वंहोतानोअध्वरे । त्वंपोताविश्ववारप्रचेतायक्षिवेषिचवार्यम् ५ कृधि
रत्नंयजमानायसुक्रतोत्वंहिरत्नधाअसि । आनऋतेशिशीहिविश्वमृत्विजंसुशं-

सोयश्वदक्षते ६ ॥ २१ ॥ त्वेअग्नेस्वाहुतप्रियासःसन्तुसूरयः । यन्तारोयेमघ-
वानोजनानामूर्वान्दयन्तगोनाम् ७ येषामिळाघृतहस्तादुरोणआँअपिप्रातानि-
षीदति । ताँस्त्रायस्वसहस्यद्रुहोनिदोयच्छानःशर्मदीर्घश्रुत् ८ समन्द्रयाचजिह्वया
वह्निरासाविदुष्टरः । अग्नेरयिंमघवद्भ्योनआवहहव्यदातिंचसूदय ९ येराधांसि
ददत्यश्व्यामघाकामेनश्रवसोमहः । ताँअंहसःपिपृहिपर्तृभिष्ट्वंशतंपूर्भिर्यविष्ठ्य १० देवोवोद्रविणोदाःपूर्णांविवष्ट्यासिचम् । उद्वासिञ्चध्वमुपवापृणध्वमा-
दिद्वोदेवओहते ११ तंहोतारमध्वरस्यप्रचेतसंवह्निंदेवाअकृण्वत । दधातिरत्नं
विधतेसुवीर्यमग्निर्जनायदाशुषे १२ ॥ २२ ॥

अग्ने भव सप्त वसिष्ठोग्निर्द्विपदा त्रिष्टुप् ।

१७ अग्नेभवसुषमिधासमिद्धउतबर्हिरुर्वियाविस्तृणीताम् १ उतद्वारउश-

तीर्विश्र॑यन्तामु॒तदे॒वाँउ॑श॒तआव॑हे॒ह २ अग्ने॑वी॒हिह॒विषा॒यक्षि॑दे॒वान्त्स्व॑ध्व॒राकृ॑णुहि
जातवेदः ३ स्व॒ध्व॒राक॑रतिजा॒तवे॑दा॒यक्ष॑द्दे॒वाँअ॒मृता॑न्पि॒प्रय॑च्च ४ वं॑स्व॒विश्वा॒
वार्या॑णिप्रचेतःस॒त्याभ॑वन्त्वा॒शिषो॑नोअ॒द्य ५ त्वामु॒तेद॑धिरेहव्य॒वाहं॑दे॒वासो॑अग्न
ऊ॒र्जआनपा॑तम् ६ तेते॑दे॒वाय॒दाश॑तःस्याम॒म॒होनो॒रत्ना॒विद॑धइया॒नः ७ ॥२३॥

इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

त्वेह पञ्चविंशतिर्वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां चतसृणां सुदासः पैजवनस्य दानस्तुतिः ।

१८ त्वेह॒यत्पि॒तर॑श्चिन्नइन्द्र॒विश्वा॑वा॒माज॑रि॒तारो॒अस॑न्वन् । त्वेगाव॑ःसु॒दुघा॒-
स्त्वेह्यश्वा॒स्त्वंवसु॑दे॒वय॒तेवनि॑ष्ठः १ राजे॑व॒हिजनि॑भिः॒क्षेष्ये॒वाव॒द्युभि॑र॒भिवि॒दु-
ष्क॒विःसन् । पि॒शागिरो॑मघव॒न्गोभि॒रश्वै॑स्त्वाय॒तःशि॑शीहिरा॒येअ॒स्मान् २
इ॒माउ॑त्वापस्पृधा॒नासो॒अत्र॑म॒न्द्रागिरो॑देव॒यन्ती॒रुप॑स्थुः । अ॒र्वाची॑तेप॒थ्या॑रा॒यए॑तु

स्यामतेसुमताविन्द्रशर्मन् ३ धेनुंनत्वासूयवसेदुदुक्षन्नुपब्रह्माणिससृजेवसिष्ठः ।
त्वामिन्मेगोपतिंविश्वआहानइन्द्रःसुमतिंगन्त्वच्छ ४ अर्णांसिचित्पप्रथाना
सुदासइन्द्रोगाधान्यकृणोत्सुपारा । शर्धन्तंशिम्युमुचथस्यनव्यःशापंसिन्धू-
नामकृणोदशस्तीः ५ ॥ २४ ॥ पुरोळाइत्तुर्वशोयक्षुरासीद्रायेमत्स्यासोनिशिता
अपीव । श्रुष्टिंचक्रुर्भृगवोद्रुह्यवश्चसखासखायमतरद्विषूचोः ६ आपक्थासोभ-
लानसोभनन्तालिनासोविषाणिनःशिवासः । आयोऽनयत्सधमाआर्यस्यगव्या
तृत्सुभ्योअजगन्युधानॄन् ७ दुराध्यो३अदितिंस्रेवयन्तोऽचेतसोविजगृभ्रेपरुष्णी-
म् । मह्नाविव्यक्पृथिवींपत्यमानःपशुष्कविरशयच्चायमानः ८ ईयुरर्थंनन्यर्थं
परुष्णीमाशुश्चनेदभिपित्वंजगाम । सुदासइन्द्रःसुतुकाँअमित्रानरन्धयन्मानुषे
वध्रिवाचः ९ ईयुर्गावोनयवसादगोपायथाकृतमभिमित्रंचितासः । पृश्निगावः

पृश्निंनिप्रेषितासःश्रुष्टिंचक्रुर्नियुतोरन्तयश्च १० ॥ २५ ॥ एकंचयोविंशतिंच
श्रवस्यावैकर्णयोर्जनान्राजान्यस्तः । दस्मोनसद्मन्निशिशातिबर्हिःशूरःसर्ग-
मकृणोदिन्द्रएषाम् ११ अधश्रुतंकवषंवृद्धमप्स्वनुद्रुह्युंनिवृणग्वज्रबाहुः ।
वृणानाअत्रसख्यायसख्यंत्वायन्तोयेअमदन्ननुत्वा १२ विसद्योविश्वादृंहितान्ये-
षामिन्द्रःपुरःसहसासप्तदर्दः । व्यानवस्यतृत्सवेगयंभाग्जेष्मपूरुंविदथेमृध्रवाचम्
१३ निगव्यवोऽनवोद्रुह्यवश्चषष्टिःशतासुषुपुःषट्सहस्रा । षष्टिर्वीरासोअधिषड्
दुवोयुविश्वेदिन्द्रस्यवीर्याकृतानि १४ इन्द्रेणैतेतृत्सवोवेविषाणाआपोनसृष्टाअ-
धवन्तनीचीः । दुर्मित्रासःप्रकलविन्मिमानाजहुर्विश्वानिभोजनासुदासे १५
॥ २६ ॥ अर्धंवीरस्यशृतपामनिन्द्रंपराशर्धन्तंनुनुदेअभिक्षाम् । इन्द्रोमन्युं
मन्युम्योमिमायभेजेपथोवर्तनिंपत्यमानः १६ आध्रेणचित्तद्वेकंचकारसिंह्यंचि-

त्पेत्वेनाजघान । अवस्रक्तीर्वेश्यावृश्चदिन्द्रःप्रायच्छद्विश्वाभोजनासुदासे १७
शश्वन्तोहिशत्रवोरारधुष्टेभेदस्यचिच्छर्धतोविन्दरन्धिम् । मर्ताँएनःस्तुवतोयः
कृणोतितिग्मंतस्मिन्निजहिवज्रमिन्द्र १८ आवदिन्द्रंयमुनातृत्सवश्चप्रात्रभेदं
सर्वतातामुषायत् । अजासश्चशिग्रवोयक्षवश्चबलिंशीर्षाणिजभ्रुरश्व्यानि १९
नतइन्द्रसुमतयोनरायःसंचक्षेपूर्वाउषसोननूत्नाः । देवकंचिन्मान्यमानंजघ-
न्थावत्मनाबृहतःशम्बरंभेत् २० ॥ २७ ॥ प्रयेगृहादममदुस्त्वायापराशरः
शतयातुर्वसिष्ठः । नतेभोजस्यसख्यंमृषन्ताधासूरिभ्यःसुदिनाव्युच्छान् २१
द्वेनप्तुर्देववतःशतेगोर्द्वारथावधूमन्तासुदासः । अर्हन्नग्नेपैजवनस्यदानंहोते-
वसद्मपर्येमिरेभन् २२ चत्वारोमापैजवनस्यदानाःस्मद्दिष्टयःकृशनिनोनिरेके ।
ऋज्रासोमापृथिविष्ठाःसुदासस्तोकंतोकायश्रवसेवहन्ति २३ यस्यश्रवोरोदसी

अन्तरुर्वीशिरिष्णेशीर्ष्णेविविभाजाविभक्ता। सतेदिन्द्रंनसवतोगृणन्तिनियुध्याम-
धिमाशिशादभीके २४ इमंनरोमरुतःसश्चतानुदिवोदासंनपितरंसुदासः। अवि-
 ष्टनापैजवनस्यकेतंदूणाशंक्षत्रमजरंदुवोयु २५ ॥ २८ ॥

यस्तिग्मशृङ्ग एकादश वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ॥

११ यस्तिग्मशृङ्गोवृषभोनभीमएकःकृष्टीश्च्यावयतिप्रविश्वाः। यःशश्वतो
अदाशुषोगयस्यप्रयन्तासिसुष्वितरायवेदः १ त्वंहत्यदिन्द्रकुत्समावःशुश्रूषमा-
णस्तन्वासमर्ये। दासंयच्छुष्णंकुयवंन्यस्माअरन्धयआर्जुनेयायशिक्षन् २ त्वं
धृष्णोधृषतावीतहव्यंप्रावोविश्वाभिरूतिभिःसुदासम्। प्रपौरुकुत्सिंत्रसदस्यु-
मावःक्षेत्रसाताव्रत्रहत्येषुपूरुम् ३ त्वंनृभिर्नृमणोदेववीतौभूरीणिवृत्राहर्यश्व

हंसि। त्वंनिदस्युंचुमुरिंधुनिंचास्वापयोदभीतयेसुहन्तु ४ तवच्यौत्नानिवज्रह-

स्त॒तानि॒नव॒यत्पुरो॑नव॒तिंच॑स॒द्यः । नि॒वेश॑नेशत॒त॒माऽवि॑वेषी॒रह॑ञ्चवृ॒त्रंनमु॑चिमु॒-
ताह॑न् ५ ॥ २१ ॥ सना॒तात॑इन्द्र॒भोज॑नानिरा॒तह॑व्यायदा॒शुषे॑सु॒दासे॑ । वृष्णे॑ते॒
हरी॒वृष॑णायुनज्मि॒व्यन्तु॒ब्रह्मा॑णिपुरुशाक॒वाज॑म् ६ मा॒ते॑अ॒स्यांस॑हसाव॒न्परि॑ष्टा-
व॒घाय॑भूमहरिवःपरा॒दै । त्राय॑स्वनोऽवृ॒केभि॒र्वरू॑थै॒स्तव॑प्रि॒यासः॑सू॒रिषु॑स्याम ७
प्रि॒यास॒इत्ते॑मघव॒न्नभिष्टौ॒नरो॑मदेमश॒रणे॑सखा॑यः । नितु॒र्वशं॒नियाद्वं॑शिशीह्यति-
थि॒ग्वाय॒शंस्यं॑करि॒ष्यन् ८ स॒द्यश्चि॒न्नुते॑मघव॒न्नभिष्टौ॒नरः॑शंसन्त्युक्थ॒शास॑उ॒क्था ।
येते॒हवे॑भि॒र्विप॒णीँर॑दाश॒न्नस्मान्वृ॑णीष्व॒युज्या॑य॒तस्मै॑ ९ ए॒तेस्तोमा॑न॒रांनृ॑तम॒तुभ्य॑-
मस्म॒द्र्य॑ञ्चो॒दद॑तोम॒घानि॑ । तेषा॑मिन्द्रवृ॒त्र॒हत्ये॑शि॒वोभूः॑सखा॑च॒शूरो॑ऽवि॒ताच॑नृ॒णा-
म् १० नूइ॑न्द्रशूर॒स्तव॑मानऊ॒तीब्रह्म॑जूतस्त॒न्वा॑वावृधस्व । उप॑नो॒वाजा॑न्मिमी॒ह्यु-
प॒स्तीन्यू॒यंपा॑तस्व॒स्तिभिः॒सदा॑नः ११ ॥ ३० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमा-
ष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥

उग्रोदशासाविपिबनववैराजमुतेन्त्यामुदुपङ्चोनिरातेनसोमःपञ्चेन्द्रंनरोब्रह्माणोयंसोमआनःप्रवो गद्वादशगायत्र्यंत्रिविराळन्तंमोषुसप्ताधिकाप्रागाथंतृतीयाद्विपदासौदासैरग्नौप्रक्षिप्यमाणःशक्तिरन्त्यां प्रगाथमालेभेसोर्धर्चउक्तेदह्यततंपुत्रोक्तंवसिष्ठःसमापयतेतिशाट्यायनकंवसिष्ठस्यैवहतपुत्रस्यार्षमिति-ताण्डकंश्चित्यंचःषळूनासंस्तवोवसिष्ठस्यसपुत्रस्येन्द्रेणवासंवादःप्रशुक्रापञ्चाधिकावैश्वदेवंहाद्याएकविंशतिर्द्विपदाअब्जामहेरर्धर्चउत्तरोहिर्बुध्न्यायशंनःपञ्चोनाशान्तिः ॥

उग्रो दश वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२० ॐम् उग्रोजज्ञेवीर्यायस्वधावाञ्चक्रिरपोनर्योयत्करिष्यन् । जग्मिर्युवा
नृषदनमवोभिस्त्रातानइन्द्रएनसोमहश्चित् १ हन्तावृत्रमिन्द्रःशूशुवानःप्रावी-
न्नुवीरोजरितारमूती । कर्तासुदासेअहवाउलोकंदातावसुमुहुरादाशुषेभूत् २
युध्मोअनर्वाखजकृत्समद्वाशूरःसत्राषाड्जनुषेमषाळ्हः । व्यासइन्द्रःपृतनाः
स्वोजाअधाविश्वंशत्रूयन्तंजघान ३ उभेचिदिन्द्ररोदसीमहित्वापप्राथतविषी-

भिस्तुविष्मः । निवज्रमिन्द्रोहरिवान्मिमिक्षन्त्समन्धसामदेषुवाउवोच ४ वृषा
जजानवृषणंरणायतमुचिन्नारीनर्यंससूव । प्रयःसेनानीरधनृभ्योअस्तीनःसत्वा
गवेषणःसधृष्णुः ५ ॥ १ ॥ नूचित्सभ्रेषतेजनोनरेषन्मनोयोअस्यघोरमाविवा-
सात् । यज्ञैर्यइन्द्रेदधतेदुवांसिक्षयत्सरायऋतपाऋतेजाः ६ यदिन्द्रपूर्वोअपराय
शिक्षन्नयज्ज्यायान्कनीयसोदेष्णम् । अमृतइत्पर्यासीतदूरमाचित्रचित्र्यंभरार-
यिनः ७ यस्तइन्द्रप्रियोजनोददाशदसन्निरेकेअद्रिवःसखाते । वयंतेअस्यांसुम-
तौचनिष्ठाःस्यामवरूथेअघ्नतोनृपीतौ ८ एषःस्तोमोअचिक्रदद्वृषातउतस्तामुम-
घवन्नक्रपिष्ट । रायस्कामोजरितारंतआगन्त्वमङ्गशक्रवस्वआशकोनः ९ सन
इन्द्रत्वयतायाइषेधास्त्मनाचयेमघवानोजुनन्ति । वस्वीषुतेजरित्रेअस्तुशक्तिर्यू-
यंपातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥ २ ॥

असावि दश वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२१ असाविदेवंगोऋजीकमन्धोन्यस्मिन्निन्द्रोजनुषेमुवोच । बोधामसित्वा
हर्यश्वयज्ञैर्बोधानःस्तोममन्धसोमदेषु १ प्रयन्तियज्ञंविपयन्तिबर्हिःसोममादो
विदथेदुध्रवाचः । न्युभ्रियन्तेयशसोगृभादादूरउपब्दोवृषणोनृषाचः २ त्वमिन्द्र
स्रवितवाअपस्कःपरिष्ठिताअहिनाशूरपूर्वीः । त्वद्वावक्रेरथ्यो३नधेनारेजन्तेवि-
श्वाकृत्रिमाणिभीषा ३ भीमोविवेषायुधेभिरेषामपांसिविश्वानर्याणिविद्वान् ।
इन्द्रःपुरोजर्हृषाणोविदूधोद्विवज्रहस्तोमहिनाजघान ४ नयातवइन्द्रजूजुवुर्नोन
वन्दनाशविष्ठवेद्याभिः । सशर्धदर्योविषुणस्यजन्तोर्माशिश्नदेवाअपिगुर्ऋतंनः
५ ॥ ३ ॥ अभिक्रत्वेन्द्रभूरधज्मन्नतेविव्यङ्महिमानंरजांसि । स्वेनाहिवृत्रंशव-
साजघन्थनशत्रुरन्तंविविदद्युधाते ६ देवाश्चित्तेअसुर्यायपूर्वेऽनुक्षत्रायममिरेस-

हांसि । इन्द्रोमघानिदयतेविषह्येन्द्रंवाजस्यजोहुवन्तसातौ ७ कीरिश्चिद्धित्वाम-
वसेजुहावेशानमिन्द्रसौभगस्यभूरेः । अवोबभूथशतमूतेअस्मेअभिक्षत्तुस्त्वाव-
तोवरूता ८ सखायस्तइन्द्रविश्वहस्यामनमोवृधासोमहिनातरुत्र । वन्वन्तुस्मा
तेऽवसासमीकेऽभीतिमर्योवनुषांशवांसि ९ सनइन्द्रत्वयतायाइषेधास्त्मनाचये
मघवानोजुनन्ति । वस्वीषुतेजरित्रेअस्तुशक्तिर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥४॥

पिब नव वसिष्ठ इन्द्रो विराट्। अन्त्या त्रिष्टुप्।

२२ पिबासोममिन्द्रमन्दतुत्वायंतेसुषावहर्यश्वाद्रिः । सोतुर्बाहुभ्यांसुयतोना-
र्वा १ यस्तेमदोयुज्यश्चारुरस्तियेनवृत्राणिहर्यश्वहंसि । सत्वामिन्द्रप्रभूवसोममत्तु
२ बोधासुमेमघवन्वाचमेमांयांतेवसिष्ठोअर्चतिप्रशस्तिम् । इमाब्रह्मसधमादे
जुषस्व ३ श्रुधीहवंविपिपानस्याद्रेर्बोधाविप्रस्यार्चतोमनीषाम् । कृष्वादुवांस्य

न्तंमासचेमा ४ नतेगिरोअपिमृष्येतुरस्यनसुष्टुतिमसुर्यस्यविद्वान् । सदातेनाम
स्वयशोविवक्मि ५ ॥ ५ ॥ भूरिहितेसवनामानुषेषुभूरिमनीषीहवतेत्वामित् ।
मारेअस्मन्मघवञ्ज्योकः ६ तुभ्येदिमासवनाशूरविश्वातुभ्यंब्रह्माणिवर्धनाकृ-
णोमि । त्वंनृभिर्हव्योविश्वधासि ७ नूचिन्नुतेमन्यमानस्यदस्मोदश्नुवन्तिमहि-
मानमुग्र । नवीर्यमिन्द्रतेनराधः ८ येचपूर्वऋषयोयेचनूत्नाइन्द्रब्रह्माणिजनय-
न्तविप्राः । अस्मेतेसन्तुसख्याशिवानियूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ९ ॥ ६ ॥

उदु षड्वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२३ उदुब्रह्माण्यैरतश्रवस्येन्द्रंसमर्येमहयावसिष्ठ । आयोविश्वानिशवसा
ततानोपश्रोतामईवतोवचांसि १ अयामिघोषइन्द्रदेवजामिरिरज्यन्तयच्छुरु-
धोविवाचि । नहिस्वमायुश्चिकितेजनेषुतानीदंहांस्यतिपर्ष्यस्मान् २ युजेर-

थंगवेषंणंहरिंभ्यामुपब्रह्मांणिजुजुषाणमंस्थुः । विबांधिष्टस्यरोदंसीमाहित्वेन्द्रों
वृत्राण्यंप्रतीजंघन्वान् ३ आपांश्चित्पिप्युःस्तर्यौ३नगावोनक्षंन्नृतंजंरितारंस्तइ-
न्द्र । याहिवायुर्ननियुतोंनोअच्छात्वंहिधीभिर्दयंसेविवाजांन् ४ तेत्वामदां
इन्द्रमादयन्तुशुष्मिणंतुविराधंसंजरित्रे । एकोंदेवत्रादयंसेहिमर्तांनस्मिञ्छूरस-
वंनेमादयस्व ५ एवेदिन्द्रंवृषंणंवज्रंबाहुंवसिंष्ठासोअभ्यंर्चन्त्यर्कैः । सनंःस्तुतोवी-
रवंद्धातुगोमंद्यूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ६ ॥ ७ ॥

यो निः षड्वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२४ योनिंष्टइन्द्रसदंनेअकारितमानृभिंःपुरुहूतप्रयांहि । असोयथांनोऽवि-
तावृधेचददोवसूंनिममदंश्चसोमैः १ गृभीतंतेमनंइन्द्रद्विबर्हाःसुतःसोमःपरिं-
षिक्तामधूंनि । विसृंष्टधेनाभरतेसुवृक्तिरियमिन्द्रंजोहुंवतीमनीषा २ आ-

नोदिवआपृथिव्याऋजीषिन्निदंबर्हिःसोमपेयाययाहि । वहन्तुत्वाहरयोमद्र्यंञ्च
माङ्गूषमच्छातवसंमदाय ३ आनोविश्वाभिरूतिभिःसजोषाब्रह्मजुषाणोहर्यश्व
याहि । वरीवृजत्स्थविरेभिःसुशिप्रास्मेदधद्वृषणंशुष्ममिन्द्र ४ एषःस्तो-
मोमहउग्रायवाहेधुरी३वात्योनवाजयन्नधायि । इन्द्रत्वायमर्कईट्टेवसूनांदिवी-
वद्यामधिनःश्रोमतंधाः ५ एवानइन्द्रवार्यस्यपूर्धिप्रतेमहींसुमतिंवेविदाम ।
इषंपिन्वमघवद्भ्यःसुवीरांयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ ८ ॥

आ ते षड्वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२५ आतेमहइन्द्रोत्युग्रसमन्यवोयत्समरन्तसेनाः । पतातिदिद्युन्नर्यस्यबाह्वोर्मा
तेमनोविष्वद्र्यं१ग्विचारीत् १ निदुर्गइन्द्रश्नथिह्यमित्रानभियेनोमर्तासोअमन्ति ।
आरेतंशंसंकृणुहिनिनित्सोरानोभरसंभरणंवसूनाम् २ शतंतेशिप्रिन्नूतयःसुदा-

॥३१४॥

सेसहस्रंशंसाउतरातिरस्तु । जहिवधर्वनुषोमर्त्यस्यास्मेद्युम्नमधिरत्नंचधेहि ३
त्वावतोहीन्द्रक्रत्वेअस्मित्वावतोऽवितुःशूररातौ। विश्वेदहानितविषीवउग्रँओकः
कृणुष्वहरिवोनमर्धीः ४ कुत्साएतेहर्यश्वायशूषमिन्द्रेसहोदेवजूतमियानाः ।
सत्राकृधिसुहनाशूरवृत्रावयंतरुत्राःसनुयामवाजम् ५ एवानइन्द्रवार्यस्यपूर्धिप्रते
महींसुमतिंवेविदाम।इषंपिन्वमघवद्भ्यःसुवीरांयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६॥१॥

न सोमः पञ्च वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२६ नसोमइन्द्रमसुतोममादनाब्रह्माणोमघवानंसुतासः । तस्माउक्थंजन-
येयज्जुजोषन्नृवन्नवीयःशृणवद्यथानः १ उक्थउक्थेसोमइन्द्रंममादनीथेनीथे
मघवानंसुतासः । यदींसबाधःपितरंनपुत्राःसमानदक्षाअवसेहवन्ते २ च-
कारताकृणवन्नूनमन्यायानिब्रुवन्तिवेधसःसुतेषु । जनीरिवपतिरेकःसमानो

ऋ. सं. निमामृजेपुरइन्द्रःसुसर्वाः ३ एवातमाहुरुतशृण्वइन्द्रएकोविभक्तातरणिर्मघा- अ.५अ.३
नाम् । मिथस्तुरऊतयोयस्यपूर्वीरस्मेभद्राणिसश्चतप्रियाणि ४ एवावसिष्ठइन्द्रं
॥३१५॥ मूतयेनॄन्कृष्टीनांवृषभंसुतेगृणाति । सहस्रिणउपनोमाहिवाजान्यूयंपातस्वस्ति-
भिःसदानः ५ ॥ १० ॥

इन्द्रं नरः पञ्च वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२७ इन्द्रंनरोनेमधिताहवन्तेयत्पार्यायुनजंतेधियस्ताः । शूरोनृषाताशवस-
श्चकानआगोमतिव्रजेभजात्वंनः १ यइन्द्रशुष्मोमघवन्तेअस्तिशिक्षासखिभ्यः
पुरुहूतनृभ्यः त्वंहिदृळ्हामघवन्विचेताअपावृधिपरिवृतंनराधः २ इन्द्रोराजा
जगतश्चर्षणीनामधिक्षमिविषुरूपंयदस्ति । ततोददातिदाशुषेवसूनिचोदद्राध
उपस्तुतश्चिदर्वाक् ३ नूचिन्नइन्द्रोमघवासहूतीदानोवाजंनियमतेनऊती । अ- ॥३१५॥

नूनमायस्यदक्षिणापीपायंवामंनृभ्योअभिवीतासखिभ्यः ४ नूइंन्द्ररायेवरिवस्कृ-
धीनआतेमनोववृत्याममघाय । गोमदश्वावद्रथवद्व्यन्तोयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ ११ ॥

ब्रह्माणःपञ्च वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२८ ब्रह्माणइन्द्रोपयाहिविद्वानर्वाञ्चस्तेहरयःसन्तुयुक्ताः । विश्वेचिद्धि
त्वाविहवन्तमर्ताअस्माकमिच्छृणुहिविश्वमिन्व १ हवंतइन्द्रमहिमाव्यानड्ब्रह्मय-
त्पासिशवसिन्नृषीणाम् । आयद्वज्रंदधिषेहस्तउग्रघोरःसन्क्रत्वाजनिष्ठाअषा-
ळ्हः २ तवप्रणीतीन्द्रजोहुवानान्त्संयन्नॄन्नरोदसीनिनेथ । महेक्षत्रायशवसेहि
जज्ञेऽतूतुजिंचित्तूतुजिरशिश्नत् ३ एभिर्नइन्द्राहभिर्दशस्यदुर्मित्रासोहिक्षित-
यःपवन्ते । प्रतियच्चष्टेअनृतमनेनाअवद्विताववरुणोमायीनःसात् ४ वोचेमे-

दिन्द्रंमघवांनमेनंमहोरायोराधंसोयद्दंन्नः । योअचैंतोब्रह्मंकृतिमविंष्ठोयूयंपांत
स्वस्तिभिःसदांनः ५ ॥ १२ ॥

अयं सोमः पञ्च वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२९ अयंसोमंइन्द्रतुभ्यंसुन्वआतुप्रयांहिहरिवस्तदोंकाः । पिबात्वं१स्यसुषुं-
तस्यचारोर्ददोंमघानिंमघवन्नियानः १ ब्रह्मन्वीरब्रह्मंकृतिंजुषाणोंऽर्वाचीनोहरिं-
भिर्याहितूयंम् । अस्मिन्नुषुसवंनेमादयस्वोपब्रह्मांणिशृणवइमानंः २ कातेंअस्त्य-
रंकृतिःसूक्तैःकदानूनंतेंमघवन्दाशेम । विश्वांमतीरातंतनेत्वायाधांमइन्द्रशृणवो
हवेमा ३ उतोघातेंपुंरुष्या३इदांसन्येषांपूर्वेषामशृंणोर्ऋषींणाम् । अधाहंत्वांम-
घवञ्जोहवीमित्वंनंइन्द्रासिप्रमंतिःपितेवं ४ वोचेमेदिन्द्रंमघवांनमेनंमहोरायोरा-
धंसोयद्दंन्नः । योअचैंतोब्रह्मंकृतिमविंष्ठोयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ५ ॥१३॥

आ नः पञ्च वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३० आनोदेवशवसायाहिशुष्मिन्भवावृधइन्द्ररायोअस्य । महेनृम्णायनृप-
तेसुवज्रमहिक्षत्रायपौंस्यायशूर १ हवन्तउत्वाहव्यंविवाचितनूषुशूराःसूर्यस्यसा-
तौ । त्वंविश्वेषुसेन्योजनेषुत्वंवृत्राणिरन्धयासुहन्तु २ अहायदिन्द्रसुदिनाव्युच्छा-
न्दधोयत्केतुमुपमंसमत्सु । न्य१ग्निःसीददसुरोनहोताहुवानोअत्रसुभगायदेवान् ३
वयंतेतइन्द्रयेचदेवस्तवन्तशूरददतोमघानि । यच्छासूरिभ्यउपमंवरूथंस्वाभु-
वोजरणामश्नवन्त ४ वोचेमेदिन्द्रंमघवानमेनंमहोरायोराधसोयद्ददन्नः । योअ-
र्चतोब्रह्मकृतिमविष्ठोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ १४ ॥

प्र वो द्वादश वासिष्ठ इन्द्रो गायत्री । अन्त्यास्तिस्रो विराजः ।

३१ प्रवइन्द्रायमादनंहर्यश्वायगायत । सखायःसोमपाव्ने १ शंसेदुक्थंसुदा-

नवउतद्युक्षंयथानरः । चकृमासत्यराधसे २ त्वंनइन्द्रवाजयुस्त्वंगव्युःशतक्रतो ।
त्वंहिरण्ययुर्वसो ३ वयमिन्द्रत्वायवोऽभिप्रणोनुमोवृषन् । विद्धीत्वं १ स्यनोवसो ४
मानोनिदेचवक्तवेऽर्योरन्धीरराव्णे । त्वेअपिक्रतुर्मम ५ त्वंवर्मासिसप्रथःपुरो-
योधश्चवृत्रहन् । त्वयाप्रतिब्रुवेयुजा ६ ॥ १५ ॥ महाँउतासियस्यतेऽनुस्वधा-
वरीसहः । मम्नातेइन्द्ररोदसी ७ तंत्वामरुत्वतीपरिभुवद्वाणीसयावरी । नक्षमा-
णासहद्युभिः ८ ऊर्ध्वासस्त्वान्विन्दवोभुवन्दस्ममुपद्यवि । संतेनमन्तकृष्टयः ९
प्रवोमहेमहिवृधेभरध्वंप्रचेतसेप्रसुमतिंकृणुध्वम् । विशःपूर्वीःप्रचराचर्षणिप्राः
१० उरुव्यचसेमहिनेसुवृक्तिमिन्द्रायब्रह्मजनयन्तविप्राः । तस्यव्रतानिनमिन-
न्तिधीराः ११ इन्द्रंवाणीरनुत्तमन्युमेवसत्राराजानंदधिरेसहध्यै । हर्यश्वायबर्ह-
यासमापीन् १२ ॥ १६ ॥

मो षु सप्तविंशतिर्वसिष्ठ इन्द्रः प्रागाथम् । उपान्त्यायाः प्रथमपादस्य शक्तिर्वा । तृतीया द्विपदा ।

३२ मोषुत्वावाघतश्चनारेअस्मन्निरीरमन् । आरात्ताच्चित्सधमादंनआगहीह-
वासन्नुपश्रुधि १ इमेहितेब्रह्मकृतःसुतेसचामधौनमक्षआसते । इन्द्रेकामंजरि-
तारोवसूयवोरथेनपादमादधुः २रायस्कामोवज्रहस्तंसुदक्षिणंपुत्रोनपितरंहुवे ३
इमइन्द्रायसुन्विरेसोमासोदध्याशिरः । ताँआमदायवज्रहस्तपीतयेहरिभ्यांया-
ह्योकआ ४ श्रवच्छ्रुत्कर्णईयतेवसूनांनूचिन्नोमर्धिषद्गिरः । सद्यश्चिद्यःसहस्राणि
शतादददन्नकिर्दित्सन्तमामिनत् ५ ॥ १७ ॥ सवीरोअप्रतिष्कुतइन्द्रेणशूशुवेनृ-
भिः ।यस्तेगभीरासवनानिवृत्रहन्त्सुनोत्याचधावति ६ भवावरूथंमघवन्मघोनां
यत्समजासिशर्धतः । वित्वाहतस्यवेदनंभजेमह्यादूणाशोभरागयम् ७ सुनोता-
सोमपाव्नेसोममिन्द्रायवज्रिणे । पचतापक्तीरवसेकृणुध्वमित्पृणन्नित्पृणतेमयः ८

मास्वैधतसोमिनोदक्षंतामहेकृंणुध्वंरायआतुजें । तरणिरिज्जंयतिक्षेतिपुष्यंति-
नदेवासंःकवत्नवें ९ नकिंःसुदासोरथंपर्यांसनरींरमत् । इन्द्रोयस्यांवितायस्यंम-
रुतोगमत्सगोमंतिव्रजे १०॥ १८ ॥ गमद्वाजंवाजयंन्निन्द्रमर्त्योयस्यत्वमंविता
भुवंः । अस्माकंबोध्यवितारथांनामस्माकंशूरनृणाम् ११ उदिन्न्वंस्यरिच्यतेंशो
धनंनजिग्युषंः । यइन्द्रोहरिंवान्नदंभन्तितंरिपोदक्षंदधातिसोमिनिं १२ मन्त्रम-
खंर्वंसुधितंसुपेशंसंदधांतयज्ञियेष्वा । पूर्वीश्चनप्रसिंतयस्तरन्तितंयइन्द्रेकर्मणाभु-
वंत् १३ कस्तमिंन्द्रत्वावंसुमामर्त्योंदधर्षति । श्रद्धाइत्तेंमघवन्पार्येंदिविवाजीवा-
जंसिषासति १४ मघोनंःस्मवृत्रहत्येंषुचोदययेददंतिप्रियावसुं । तवप्रणींतीहर्य-
श्वसूरिभिर्विश्वांतरेमदुरिता १५ ॥ ११ ॥ तवेदिंन्द्रावमंवसुत्वंपुंष्यासिमध्यमम् ।
सत्राविश्वंस्यपरमस्यंराजसिनकिंष्ट्वागोषुंवृण्वते १६ त्वंविश्वंस्यधनदाअंसिश्रुतो

यईंभवन्त्याजयः। तवायंविश्वःपुरुहूतपार्थिवोऽवस्युर्नामभिक्षते १७ यदिन्द्रया-
वतस्त्वमेतावदहमीशीय। स्तोतारमिद्दिधिषेयरदावसोनपापत्वायरासीय १८
शिक्षेयमिन्महयतेदिवेदिवेरायआकुहचिद्विदे। नहित्वदन्यन्मघवन्नआप्यंवस्यो
अस्तिपिताचन १९ तरणिरित्सिषासतिवाजंपुरंन्ध्यायुजा। आवइन्द्रंपुरुहूतंनमे
गिरानेमिंतष्टेवसुद्रुम् २०॥२०॥ नदुःष्टुतीमर्त्योविन्दतेवसुनस्रेधन्तंरयिर्नशत्।
सुशक्तिरिन्मघवन्तुभ्यंमावतेदेष्णंयत्पार्येदिवि २१ अभित्वाशूरनोनुमोऽदुग्धा
इवधेनवः। ईशानमस्यजगतःस्वर्दृशमीशानमिन्द्रतस्थुषः २२ नत्वावाँअन्यो
दिव्योनपार्थिवोनजातोनजनिष्यते। अश्वायन्तोमघवन्निन्द्रवाजिनोगव्यन्तस्त्वा
हवामहे २३ अभीषतस्तदाभरेन्द्रज्यायःकनीयसः। पुरूवसुर्हिमघवन्त्सनादसि
भरेभरेचहव्यः २४ पराणुदस्वमघवन्नमित्रान्त्सुवेदानोवसूकृधि। अस्माकंबोध्य-

वितामंहाधनेभवावृधःसखीनाम् २५ इन्द्रक्रतुंनआभरपितापुत्रेभ्योयथा।शिक्षा
णोअस्मिन्पुरुहूतयामनिजीवाज्योतिरशीमहि २६ मानोअज्ञातावृजनादुराध्यो-
ऽमाशिवासोअवक्रमुः।त्वयावयंप्रवतःशश्वतीरपोऽतिशूरतरामसि २७ ॥ २१ ॥

श्वित्यञ्चश्चतुर्दश वसिष्ठो वसिष्ठपुत्रास्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां पञ्चानां वसिष्ठपुत्रा
ऋषयः । तासामेव वसिष्ठो देवता ।

३३ श्वित्यञ्चोमादक्षिणतस्कपर्दाधियंजिन्वासोअभिहिप्रमन्दुः।उत्तिष्ठन्वोचे
परिबर्हिषोनॄन्नमेदूरादवितवेवसिष्ठाः १ दूरादिन्द्रमनयन्नासुतेनतिरोवैशन्तमति
पान्तमुग्रम् । पाशद्युम्नस्यवायतस्यसोमात्सुतादिन्द्रोवृणीतावसिष्ठान् २ एवे-
न्नुकंसिन्धुमेभिस्ततारेवेन्नुकंभेदमेभिर्जघान । एवेन्नुकंदाशराज्ञेसुदासंप्रावदिन्द्रो
ब्रह्मणावोवसिष्ठाः ३ जुष्टीनरोब्रह्मणावःपितॄणामक्षमव्ययंनकिलारिषाथ । य-

च्छक्वरीषुबृहतारवेणेन्द्रेशुष्ममदधातावसिष्ठाः ४ उद्द्यामिवेत्तृष्णजोनाथिता
सोऽदीधयुर्दाशराज्ञेवृतासः । वसिष्ठस्यस्तुवतइन्द्रोअश्रोदुरुंतृत्सुभ्योअकृणोदु
लोकम् ५ ॥ २२ ॥ दण्डाइवेद्गोअजनासआसन्परिच्छिन्नाभरताअर्भकासः ।
अभवच्चपुरएतावसिष्ठआदित्तृत्सूनांविशोअप्रथन्त ६ त्रयःकृण्वन्तिभुवनेषुरेत
स्तिस्रःप्रजाआर्याज्योतिरग्राः । त्रयोघर्मासउषसंसचन्तेसर्वाँइत्ताँअनुविदुर्वसि-
ष्ठाः ७ सूर्यस्येववक्षथोज्योतिरेषांसमुद्रस्येवमहिमागभीरः । वातस्येवप्रजवो-
नान्येनस्तोमोवसिष्ठाअन्वेतवेवः ८ तइन्निण्यंहृदयस्यप्रकेतैःसहस्रवल्शमभिसं-
चरन्ति । यमेनततंपरिधिंवयन्तोऽप्सरसउपसेदुर्वसिष्ठाः ९ विद्युतोज्योतिःपरि-
संजिहानंमित्रावरुणायदपश्यतांत्वा । तत्तेजन्मोतैकंवसिष्ठागस्त्योयत्त्वाविश
आजभार १० ॥ २३ ॥ उतासिमैत्रावरुणोवसिष्ठोर्वश्याब्रह्मन्मनसोऽधिजातः ।

द्रप्संस्कन्नंब्रह्मणादैव्येनविश्वेदेवाःपुष्करेत्वाददन्त ११ सप्रकेतउभयस्यप्रविद्वा-
न्त्सहस्रदानउतवासदानः।यमेनततंपरिधिंवयिष्यन्नप्सरसःपरिजज्ञेवसिष्ठः १२
सत्रेहजाताविषितानमोभिःकुम्भेरेतःसिषिचतुःसमानम्।ततोहमानउदियाय-
मध्यात्ततोजातमृषिमाहुर्वसिष्ठम् १३ उक्थभृतंसामभृतंबिभर्तिग्रावाणंबिभ्रत्प्र-
वदात्यग्रे।उपैनमाध्वंसुमनस्यमानाआवोगच्छातिप्रतृदोवसिष्ठः १४॥ २४॥

इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

प्रशुक्रा पञ्चविंशतिर्वसिष्ठो विश्वे देवा द्विपदा । षोडश्या अहिः ।
सप्तदश्या अहिर्बुध्न्यः । अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

३४ प्रशुक्रैतुदेवीमनीषाअस्मत्सुतष्टोरथोनवाजी १ विदुःपृथिव्यादिवोज-
नित्रंशृण्वन्त्यापोअधक्षरन्तीः २ आपश्चिदस्मैपिन्वन्तपृथ्वीर्वृत्रेषुशूरामंसन्त

उग्राः ३ आधूर्ष्वस्मैदधाताश्वानिन्द्रोनवज्रीहिरण्यबाहुः ४ अभिप्रस्थाताहेव
यज्ञंयातेवपत्मन्त्मनाहिनोत ५ त्मनासमत्सुहिनोतयज्ञंदधातकेतुंजनायवीरम् ६
उदस्यशुष्माद्भानुर्नार्तबिभर्तिभारंपृथिवीनभूम ७ ह्वयामिदेवाँअयातुरग्नेसाधं-
न्नृतेनधियंदधामि ८ अभिवोदेवींधियंदधिध्वंप्रवोदेवत्रावाचंकृणुध्वम् ९ आ
चष्टआसांपाथोनदीनांवरुणउग्रःसहस्रचक्षाः १० ॥ २५ ॥ राजाराष्ट्रानांपेशो
नदीनामनुत्तमस्मैक्षत्रंविश्वायु ११ अविष्टोअस्मान्विश्वासुविक्ष्वद्युंकृणोतशंसं
निनित्सोः १२ व्येतुदिद्युद्द्विषामशेवायुयोतविष्वग्रपस्तनूनाम् १३ अवीन्नो
अग्निर्हव्यान्नमोभिःप्रेष्ठोअस्माअधायिस्तोमः १४ सजूर्देवेभिरपांनपातंसखायं
कृध्वंशिवोनोअस्तु १५ अब्जामुक्थैरहिंगृणीषेबुध्नेनदीनांरजःसुषीदन् १६ मा
नोऽहिर्बुध्न्योरिषेधान्मायज्ञोअस्यस्रिधदृतायोः १७ उतनएषुनृषुश्रवोधुःप्रराये

यन्तुशर्धन्तोअर्यः १८ तपन्तिशत्रुंस्व१र्णभूमामहासेनासोअमेभिरेषाम् १९
आयन्नःपत्नीर्गमन्त्यच्छात्वष्टासुपाणिर्दधातुवीरान् २० ॥ २६ ॥ प्रतिनःस्तोमं
त्वष्टाजुषेतस्यादस्मेअरमतिर्वसूयुः २१ तानोरासन्रातिषाचोवसून्यारोदसीवरु-
णानीशृणोतु । वरूत्रीभिःसुशरणोनोअस्तुत्वष्टासुदत्रोविदधातुरायः २२ तन्नो
रायःपर्वतास्तन्नआपस्तद्रातिषाचओषधीरुतद्यौः । वनस्पतिभिःपृथिवीसजोषा
उभेरोदसीपरिपासतोनः २३ अनुतदुर्वीरोदसीजिहातामनुद्युक्षोवरुणइन्द्रस-
खा । अनुविश्वेमरुतोयेसहासोरायःस्यामधरुणंधियध्यै २४ तन्नइन्द्रोवरुणोमित्रो
अग्निरापओषधीर्वनिनोजुषन्त । शर्मन्त्स्याममरुतामुपस्थेयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः २५ ॥ २७ ॥

शं नः पञ्चदश वसिष्ठो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

३५ शंन॑इन्द्रा॒ग्नीभ॑वता॒मवो॑भि॒ःशंन॒इन्द्रा॒वरु॑णारा॒तह॑व्या । शमिन्द्रा॒सोमा॑
सुवि॒ताय॒शंयोःशंन॒इन्द्रा॑पू॒षणा॒वाज॑सातौ १ शंनो॒भग॒ःशमु॑न॒ःशंसो॑अस्तु॒शंन॒ः
पुरं॑धि॒ःशमु॑सन्तु॒राय॑ः ।शंन॑ःस॒त्यस्य॑सु॒यम॑स्य॒शंस॒ःशंनो॑अर्य॒मापु॑रुजा॒तोअ॑स्तु २
शंनो॑धा॒ताशमु॑ध॒र्तानो॑अस्तु॒शंन॑उरू॒चीभ॑वतुस्व॒धाभि॑ः । शंरोद॑सीबृह॒तीशंनो॒
अद्रि॒ःशंनो॑दे॒वानां॑सु॒हवा॑निसन्तु ३ शंनो॑अ॒ग्निर्ज्योति॑रनीकोअस्तु॒शंनो॑मि॒त्रा-
वरु॑णाव॒श्विना॒शम् । शंन॑ःसु॒कृतां॑सुकृ॒तानि॑सन्तु॒शंन॑इषि॒रोअ॒भिवा॑तु॒वात॑ः ४ शं-
नो॒द्यावा॑पृथि॒वीपू॒र्वहू॑तौ॒शम॒न्तरि॑क्षंदृ॒शये॑नोअस्तु । शंन॒ओष॑धीर्व॒निनो॑भवन्तु॒शं
नो॒रज॑स॒स्पति॑रस्तुजि॒ष्णुः ५ ॥ २८ ॥ शंन॒इन्द्रो॒वसु॑भिर्दे॒वोअ॑स्तु॒शमा॑दि॒त्येभि॒-
र्वरु॑णःसु॒शंस॑ः । शंनो॑रु॒द्रोरु॒द्रेभि॒र्जला॑ष॒ःशंन॒स्त्वष्टा॒ग्नाभि॑रि॒हशृ॑णोतु ६ शंन॒ः

सोमो॑भवतु॒ब्रह्म॒शंन॑ः॒शंनो॒ग्रावा॑ण॒ः॒शमु॑सन्तु॒यज्ञाः॑।शंन॒ः॒स्वरू॑णा॑मि॒तयो॑भवन्तु॒शं
नः॑प्र॒स्व॑१॒ःशम्व॑स्तु॒वेदि॑ः ७ शंन॒ः॒सूर्य॑उरु॒चक्षा॒उदे॑तु॒शंन॒श्चत॑स्रः॒प्र॒दिशो॑भवन्तु ।
शंन॒ः॒पर्व॑ताध्रु॒वयो॑भवं॑तु॒शंन॒ः॒सिन्ध॑व॒ः॒शमु॑स॒न्त्वाप॑ः ८ शंनो॒अदि॑तिर्भवतु॒व्र॒तेभि॒ः
शंनो॑भवन्तु॒म॒रुत॑ःस्व॒र्का॑ः । शंनो॒विष्णु॒ः॒शमु॑पू॒षानो॑अस्तु॒शंनो॑भ॒वित्रं॒शम्व॑स्तु
वा॒यु॒ः ९ शंनो॑दे॒वः स॑वि॒ता॒त्राय॑माण॒ः॒शंनो॑भवन्तू॒षसो॑विभा॒तीः । शंन॑ः॒प॒र्जन्यो॑
भवतु॒प्र॒जाभ्य॒ः॒शंन॒ः॒क्षेत्र॑स्य॒पति॑रस्तु॒शं॒भुः १० ॥ २१ ॥ शंनो॑दे॒वावि॒श्वदे॑वाभ-
वन्तु॒शंसर॑स्वतीस॒हधी॒भिर॑स्तु।शम॑भि॒षाच॒ः॒शमु॑राति॒षाच॒ः॒शंनो॑दि॒व्याः॒पार्थि॑वा॒ः
शंनो॒अप्याः॑ ११ शंन॑ः॒स॒त्यस्य॒पत॑योभवन्तु॒शंनो॒अर्व॑न्त॒ः॒शमु॑सन्तु॒गाव॑ः । शंन॑
ऋ॒भव॑ःसु॒कृत॑ःसु॒हस्ता॒ः॒शंनो॑भवन्तु॒पि॒तरो॒हवे॑षु १२ शंनो॑अ॒जएक॑पा॒द्दे॒वो॑अस्तु॒शं
नो॑हिर्बु॒ध्न्य॑१॒ःशंस॑मु॒द्रः । शंनो॑अ॒पान्नपा॑त्पे॒रुर॑स्तु॒शंन॒ः॒पृश्नि॑र्भवतु॒दे॒वगो॑पा १३

आदित्यारुद्रावसंवोजुषन्तेदंब्रह्मंक्रियमाणंनवीयः । शृण्वन्तुंनोदिव्याःपार्थिवा-
सोगोजांताउतयेयज्ञियांसः १४ येदेवानांयज्ञियांयज्ञियांनांमनोर्यजंत्राअमृतां-
ऋतज्ञाः । तेनोंरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः १५ ॥ ३० ॥

इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

प्रब्रह्मनवावोग्नावुदुष्यसावित्रमन्त्येवाजिन्यौभगमितिभागोवार्धर्चऊर्ध्वःसप्तवैश्वदेवंत्वोश्रुष्टिःप्रात-
र्भागंजगत्याद्यालिङ्गोक्तदेवतान्त्योषस्याप्रब्रह्माणःषड्वैश्वदेवंतुप्रवःपञ्चदधिक्रांदाधिक्रंजगत्साद्यालिङ्गो-
क्तदेवतादेवश्चतुष्कंसावित्रमिमारौद्रंत्रिष्टुबन्तमापोयमापमृभुक्षणआर्भवमन्त्यावैश्वदेवीवासमुद्रज्येष्ठाआ-
पमामांमैत्रावरुण्याग्नेयींवैश्वदेवीनदीस्तुतिर्जागतमन्त्यातिजगतीशक्करीवादित्यानांतृचमादित्यंत्वादि-
त्यासःप्रद्यावाद्यावापृथिव्यंवास्तोर्वास्तोष्पत्यममीवहाष्टौवास्तोष्पत्याद्यागायत्रीशेषास्त्वयुपरिष्टाद्बृह-
त्यादयोनुष्टुभःप्रस्वापिन्यउपनिषत्कईपञ्चाधिकामारुतंहाद्याएकादशद्विपदामध्वःसप्तप्रसाकमुक्षेषड्यं-
त्रायध्वेद्वादशत्रिप्रगाथादिनवम्याद्यास्तिस्रोगायत्र्योन्त्यानुष्टुब्रौद्रीमृत्युविमोचनी ।

प्र ब्रह्म नव वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३६ ॐम् प्रब्रह्मैतुसदनादृतस्यविरश्मिभिःससृजेसूर्योगाः । विसानुनापृथि-
वीसंस्रउर्वीपृथुप्रतीकमध्येधेअग्निः १ इमांवांमित्रावरुणासुवृक्तिमिषंनकृण्वेअ-
सुरानवीयः । इनोवांमन्यःपदवीरदब्धोजनंचमित्रोयततिब्रुवाणः २ आवा-
तस्यध्रजतोरन्तइत्याअपीपयन्तधेनवोनसूदाः ।महोदिवःसदनेजायमानोऽचिक्र-
दद्वृषभःसस्मिन्नूधन् ३ गिरायएतायुनजद्धरीतइन्द्रप्रियासुरथाशूरधायू । प्रयो
मन्युंरिरिक्षतोमिनात्यासुक्रतुमर्यमणंववृत्याम् ४ यजन्तेअस्यसख्यंवयश्चन-
मस्विनःस्वऋतस्यधामन् । विपृक्षोबाबधेनृभिःस्तवानइदंनमोरुद्रायप्रेष्ठम् ५
॥ १ ॥ आयत्साकंयशसोवावशानाःसरस्वतीसप्तथीसिन्धुमाता । याःसुष्व-
यन्तसुदुघाःसुधाराअभिस्वेनपयसापीप्यानाः ६ उतत्येनोमरुतोमन्दसानाधियं

तोकंचवाजिनोऽवन्तु । मानःपरिख्यदक्षराचरन्त्यवीवृधन्युज्यंतेरयिंनः ७ प्र
वोमहीमरमतिंकृणुध्वंप्रपूषणंविदथ्यं१नवीरम् । भगंधियोऽवितारंनोअस्याः
सातौवाजंरातिषाचंपुरंधिम् ८ अच्छायंवोमरुतःश्लोकएत्वच्छाविष्णुंनिषिक्त-
पामवोभिः । उतप्रजायैगृणतेवयोधुर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ९ ॥ २ ॥

आ वोष्टौ वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३७ आवोवाहिष्ठोवहतुस्तवध्यैरथोवाजाऋभुक्षणोअमृक्तः । अभित्रिपृष्ठैः
सवनेषुसोमैर्मदेसुशिप्रामहभिःपृणध्वम् १ यूयंहरत्नंमघवत्सुधत्थस्वर्दृशऋभु-
क्षणोअमृक्तम् । संयज्ञेषुस्वधावन्तःपिबध्वंविनोराधांसिमतिभिर्दयध्वम् २ उ-
वोचिथहिमघवन्देष्णंमहोअर्भस्यवसुनोविभागे । उभातेपूर्णावसुनागभस्तीन
सूनृतानियमतेवसव्या ३ त्वमिन्द्रस्वयशाऋभुक्षावाजोनसाधुरस्तमेष्यृक्वा ।

वयंनुतेदाश्वांसःस्यामब्रह्मकृण्वन्तोहरिवोवसिष्ठाः ४ सनितासिप्रवतोदाशुषे
चिद्याभिर्विवेषोहर्यश्वधीभिः । ववन्मानुतेयुज्याभिरूतीकदानइन्द्ररायआदश-
स्येः ५ ॥ ३ ॥ वासयसीववेधसस्त्वंनःकदानइन्द्रवचसोबुबोधः । अस्तंतात्या
धियारयिंसुवीरंपृक्षोनोअर्वान्युहीतवाजी ६ अभियंदेवीनिर्ऋतिश्चिदीशेनक्षन्त
इन्द्रंशरदःसुपृक्षः । उपत्रिबन्धुर्जरदष्टिमेत्यस्ववेशंयंकृणवन्तमर्ताः ७ आनो
राधांसिसवितःस्तवध्याआरायोयन्तुपर्वतस्यरातौ । सदानोदिव्यःपायुःसिषक्तु
यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ ४ ॥

उदु ष्योष्टौ वसिष्ठः सविता त्रिष्टुप् । षष्ठ्या द्वितीयार्धस्य भगो वा । अन्त्ययोर्वाजिनः ।

३८ उदुष्यदेवःसवितायंयामहिरण्ययीममतिंयामशिश्रेत् । नूनंभगोहव्यो
मानुषेभिर्वियोरत्नापुरूवसुर्दधाति १ उदुतिष्ठसवितःश्रुध्य१स्यहिरण्यपाणेप्रभृ-

तावृतस्य । व्यु१र्वींपृथ्वीममतिंसृजानआनृभ्योमर्तभोजनंसुवानः २ अपिष्टुतः
सवितादेवोअस्तुयमाचिद्विश्वेवसवोगृणन्ति । सनःस्तोमान्नमस्य१श्चनोधाद्विश्वे-
भिःपातुपायुभिर्निसूरीन् ३ अभियंदेव्यदितिर्गृणातिसवंदेवस्यसवितुर्जुषाणा ।
अभिसम्राजोवरुणोगृणन्त्यभिमित्रासोअर्यमासजोषाः ४ अभियेमिथोवनुषः
सपन्तेरातिंदिवोरातिषाचःपृथिव्याः । अहिर्बुध्न्यउतनःशृणोतुवरूत्र्येकधेनुभिर्नि
पातु ५ अनुतन्नोजास्पतिर्मंसीष्टरत्नंदेवस्यसवितुरियानः । भगमुग्रोऽवसेजोह-
वीतिभगमनुग्रोअधयातिरत्नम् ६ शंनोभवन्तुवाजिनोहवेषुदेवतातामितद्रवः
स्वर्काः । जम्भयन्तोऽहिंवृकंरक्षांसिसनेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः ७ वाजेवाजेऽवत
वाजिनोनोधनेषुविप्राअमृताऋतज्ञाः । अस्यमध्वःपिबतमादयध्वंतृप्तायात
पथिभिर्देवयानैः ॥ ८ ॥ ५ ॥

ऊर्ध्वः सप्त वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३१ ऊर्ध्वोअग्निःसुमतिंवस्वोअश्रेत्प्रतीचीजूर्णिर्देवतातिमेति । भेजातेअद्री
रथ्येवपन्थामृतंहोतानइषितोयजाति १ प्रवावृजेसुप्रयाबर्हिरेषामाविश्पतीवबी-
रिटइयाते । विशामक्तोरुषसःपूर्वहूतौवायुःपूषास्वस्तयेनियुत्वान् २ ज्मयाअ-
त्रवसवोरन्तदेवाउरावन्तरिक्षेमर्जयन्तशुभ्राः । अर्वाक्पथउरुज्रयःकृणुध्वंश्रोता
दूतस्यजग्मुषोनोअस्य ३ तेहियज्ञेषुयज्ञियासऊमाःसधस्थंविश्वेअभिसन्तिदेवाः ।
ताँअध्वरउशतोयक्ष्यग्नेश्रुष्टीभगंनासत्यापुरन्धिम् ४ आग्नेगिरोदिवआपृथिव्या
मित्रंवहवरुणमिन्द्रमग्निम् । आर्यमणमदितिंविष्णुमेषांसरस्वतीमरुतोमादय-
न्ताम् ५ ररेहव्यंमतिभिर्यज्ञियानांनक्षत्कामंमर्त्यानामसिन्वन् । धातारयिम-

विद्स्थंसंदासांसक्षीमहियुज्येभिर्नुदेवैः ६ नूरोदंसीअभिष्टुतेवसिष्ठैर्ऋतावानोव-
रुणोमित्रोअग्निः । यच्छंन्तुचन्द्राउंपमंनोअर्कंयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ७॥ ६ ॥

ओ श्रुष्टिः सप्त वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४० ओश्रुष्टिर्विदथ्याइसमेतुप्रतिस्तोमंदधीमहितुराणांम् । यदद्यदेवःसंवि-
तासुवातिस्यामांस्यरत्निनोविभागे १ मित्रस्तन्नोवरुणोरोदंसीचद्युभंक्तमिन्द्रो
अर्यमादंदातु । दिदेंष्टुदेव्यदितीरेक्णोवायुश्चयन्नियुवैतेभगंश्च २ सेदुग्रोअंस्तुमरु-
तःसशुष्मीयंमर्त्यंपृषदश्वाअवांथ । उतेमग्निःसरंस्वतीजुनन्तिनतस्यंरायःपर्ये-
तास्ति ३ अयंहिनेतावरुणऋतस्यमित्रोराजानोअर्यमापोधुः । सुहवादेव्यदि-
तिरनर्वातेनोअंहोअतिंपर्षन्नरिष्टान् ४ अस्यदेवस्यंमीळ्हुषोवयाविष्णोरेषस्यंप्रभृ-
थेहविर्भिः । विदेहिरुद्रोरुद्रियंमहित्वंयासिष्टंवर्तिरंश्विनाविरांवत् ५ मात्रंपूषन्ना-

घृणइरस्योवरूत्रीयद्रातिषाचंश्चरासन् । मयोभुवोनोअर्वन्तोनिपान्तुवृष्टिंपरि-
ज्मावातोददातु ६ नूरोदसीअभिष्टुतेवसिष्ठैर्ऋतावानोवरुणोमित्रोअग्निः । य-
च्छन्तुचन्द्राउपमंनोअर्कंयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ७ ॥

प्रातः सप्त वसिष्ठो भगस्त्रिष्टुप् । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । अन्त्याया उषाः । आद्या जगती ।

४१ प्रातरग्निंप्रातरिन्द्रंहवामहेप्रातर्मित्रावरुणाप्रातरश्विना । प्रातर्भगंपूष-
णंब्रह्मणस्पतिंप्रातःसोममुतरुद्रंहुवेम १ प्रातर्जितंभगमुग्रंहुवेमवयंपुत्रमदितेर्यो
विधर्ता । आध्रश्चिद्यंमन्यमानस्तुरश्चिद्राजाचिद्यंभगंभक्षीत्याह २ भगप्रणेतर्भग
सत्यराधोभगेमांधियमुदवाददन्नः । भगप्रणोजनयगोभिरश्वैर्भगप्रनृभिर्नृवन्तः
स्याम ३ उतेदानींभगवन्तःस्यामोतप्रपित्वउतमध्येअह्नाम् । उतोदितामघव-
न्त्सूर्यस्यवयंदेवानांसुमतौस्याम ४ भगएवभगवाँअस्तुदेवास्तेनवयंभगवन्तःस्या-

म । तत्वाभगसर्वइज्जोहवीतिसनोभगपुरएताभवेह ५ समध्वरायोषसोनमन्त
दधिक्रावेवशुचयेपदाय । अर्वाचीनंवसुविदंभगंनोरथमिवाश्वावाजिनआवहन्तु
६ अश्वावतीर्गोमतीर्नउषासोवीरवतीःसदमुच्छन्तुभद्राः । घृतंदुहानाविश्वतःप्र-
पीतायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ८ ॥

प्र ब्रह्माणः षड्वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४२ प्रब्रह्माणोअङ्गिरसोनक्षन्तप्रक्रन्दनुर्नभन्यस्यवेतु । प्रधेनवउदप्रुतोनवन्त
युज्यातामद्रीअध्वरस्यपेशः १ सुगस्तेअग्नेसनवित्तोअध्वायुक्ष्वासुतेहरितोरोहि-
तश्च । येवासद्मन्नरुषावीरवाहोहुवेदेवानांजनिमानिसत्तः २ समुवोयज्ञंमहयन्न-
मोभिःप्रहोतामन्द्रोरिरिचउपाके । यजस्वसुपुर्वणीकदेवानायज्ञियामरमतिंववृ-
त्याः ३ यदावीरस्यरेवतोदुरोणेस्योनशीरतिथिराचिकेतत् । सुप्रीतोअग्निःसुधि-

तोदमआसविशेदांतिवार्यमियंत्यै ४ इमंनोंअग्नेअध्वरंजुंषस्वमरुत्स्विन्द्रेंयशसं
कृधीनः। आनक्तांबर्हिःसंदतामुषासोशन्तांमित्रावरुणायजेह ५ एवाग्निंसहस्यं-
१वसिंष्ठोरायस्कांमोविश्वप्स्न्यंस्यस्तौत् । इषंरयिंपंप्रथुद्वाजंमस्मेयूयंपांतस्व-
स्तिभिःसदांनः ६ ॥ १ ॥

प्र वः पञ्च वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४३ प्रवोंयज्ञेषुंदेवयन्तोंअर्चन्द्यावानमोंभिःपृथिवीइषध्यै । येषांब्रह्माण्यसं-
मानिविप्राविष्वंग्वियन्तिंवनिनोनशाखाः १ प्रयज्ञएंतुहेत्वोनसप्तिरुद्यंच्छध्वंस-
मंनसोघृताचीः । स्तृणीतबर्हिरंध्वरायंसाधूर्ध्वाशोचींषिंदेवयून्यंस्थुः २ आपुत्रा-
सोनमातरंविभृंत्राःसानौंदेवासोंबर्हिषंःसदन्तु । आविश्वाचींविदथ्यांमनक्त्वग्ने
मानोंदेवतांतामृधंस्कः ३ तेसींषपन्तजोषमायजंत्राऋतस्यधाराःसुदुघादुहांनाः।

ज्येष्ठंवोअद्यमहआवसूनामागन्तनसमनसोयतिष्ठ ४ एवानोअग्नेविक्ष्वादशस्य
त्वयावयंसहसावन्नास्क्राः । रायायुजासधमादोअरिष्टायूयंपातस्वस्तिभिःसदा
नः ५ ॥ १० ॥

दधिक्रां पञ्च वसिष्ठो दधिक्रास्त्रिष्टुप् । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । सैव जगती ।

४४ दधिक्रांवःप्रथममश्विनोषसमग्निंसमिद्धंभगमूतयेहुवे । इन्द्रंविष्णुंपूषणं
ब्रह्मणस्पतिमादित्यान्द्यावापृथिवीअपःस्वः १ दधिक्रामुनमसाबोधयन्तउदीरा
णायज्ञमुपप्रयन्तः । इळांदेवींबर्हिषिसादयन्तोऽश्विनाविप्रासुहवाहुवेम २ दधि-
क्रावाणंबुबुधानोअग्निमुपब्रुवउषसंसूर्यंगाम् । ब्रध्नंमंश्चतोर्वरुणस्यबभ्रुंतेविश्वास्म-
द्दुरितायावयन्तु ३ दधिक्रावाप्रथमोवाज्यर्वाग्रेरथानांभवतिप्रजानन् । संविदान

ऋ. सं. उषसासूर्येणादित्येभिर्वसुभिरङ्गिरोभिः ४ आनोदधिक्राःपथ्यामनक्त्वृतस्यपन्था अ.५अ.४
॥३२८॥ मन्वेतवाउ । शृणोतुनोदैव्यंशर्धोअग्निःशृण्वन्तुविश्वेमहिषाअमूराः ५ ॥ ११ ॥

आ देवश्चतुष्कं वसिष्ठः सविता त्रिष्टुप् ।

१५ आदेवोयातुसवितासुरत्नोऽन्तरिक्षप्रावहमानोअश्वैः । हस्तेदधानोनर्या
पुरूणिनिवेशयंश्चप्रसुवञ्चभूम १ उदस्यबाहूशिथिराबृहन्ताहिरण्ययादिवोअन्ताँ
अनष्टाम् । नूनंसोअस्यमहिमापनिष्टसूरश्चिदस्माअनुदादपस्याम् २ सघानो
देवःसवितासहावासाविषद्वसुपतिर्वसूनि । विश्रयमाणोअमतिमुरूचींमर्तभोजं-
नमधरासतेनः ३ इमागिरःसवितारंसुजिह्वंपूर्णगभस्तिमीळतेसुपाणिम् । चित्रं ॥३२८॥
वयोबृहदस्मेदधातुयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १२ ॥

इमाश्चतुष्कं वसिष्ठो रुद्रो जगती । अंत्या त्रिष्टुप् ।

४६ इमारुद्रायस्थिरधन्वनेगिरःक्षिप्रेषवेदेवायस्वधाव्ने । अषाळ्हायसहमाना-
यवेधसेतिग्मायुधायभरताशृणोतुनः १ सहिक्षयेणक्षम्यस्यजन्मनःसाम्राज्येन
दिव्यस्यचेतति । अवन्नवन्तीरुपनोदुरश्चरानमीवोरुद्रजासुनोभव २ यातेदिद्यु-
दवसृष्टादिवस्परिक्ष्मयाचरतिपरिसावृणक्तुनः । सहस्रंतेस्वपिवातभेषजामान-
स्तोकेषुतनयेषुरीरिषः ३ मानोवधीरुद्रमापरादामातेभूमप्रसितौहीळितस्य ।
आनोभजबर्हिषिजीवशंसेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १३ ॥

आपो यं चतुष्कं वसिष्ठ आपस्त्रिष्टुप् ।

४७ आपोयंवःप्रथमंदेवयन्तइन्द्रपानमूर्मिमकृण्वतेळः । तंवोवयंशुचिमरि-
प्रमद्यघृतप्रुषंमधुमन्तंवनेम १ तमूर्मिमापोमधुमत्तमंवोऽपांनपादवत्वाशुहेमा ।

यस्मिन्निन्द्रोवसुभिर्मादयातेतमश्यामदेवयन्तोवोअद्य २ शतपवित्राःस्वधयाम-
दन्तीर्देवीर्देवानामपियन्तिपाथः । ताइन्द्रस्यनमिनन्तिव्रतानिसिन्धुभ्योहव्यंघृ-
तवज्जुहोत ३ याःसूर्योरश्मिभिराततानयाभ्यइन्द्रोअरदद्गातुमूर्मिम् । तेसिन्धवो
वरिवोधातनानोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १४ ॥

ऋभुक्षणश्चतुष्कं वसिष्ठ ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

४८ ऋभुक्षणोवाजामादयध्वमस्मेनरोमघवानःसुतस्य । आवोऽर्वाचःक्रत-
वोनयातांविभ्वोरथंनर्यंवर्तयन्तु १ ऋभुर्ऋभुभिरभिवःस्यामविभ्वोविभुभिःशव-
साशवांसि । वाजोअस्माँअवतुवाजसाताविन्द्रेणयुजातरुषेमवृत्रम् २ तेचिद्धि
पूर्वीरभिसन्तिशासाविश्वाँअर्यउपरतातिवन्वन् । इन्द्रोविभ्वाँऋभुक्षावाजोअर्यः

शत्रोर्मिथत्याकृणवन्निनृम्णम् ३ नूदेवासोवरिवःकर्तनानोभूतनोविश्वेऽवसेसजोषाः । समस्मेइषंवसंवोददीरन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १५ ॥

समुद्रज्येष्ठाश्चतुष्कं वसिष्ठ आपस्त्रिष्टुप् ।

४९ समुद्रज्येष्ठाःसलिलस्यमध्यात्पुनानायन्त्यनिविशमानाः । इन्द्रोयावज्रीवृषभोरराददताआपोदेवीरिहमामवन्तु १ याआपोदिव्याउतवास्रवन्तिखनित्रिमाउतवायाःस्वयंजाः । समुद्रार्थायाःशुचयःपावकास्ताआपोदेवीरिहमामवन्तु २ यासांराजावरुणोयातिमध्येसत्यानृतेअवपश्यञ्जनानाम् । मधुश्चुतःशुचयोयाःपावकास्ताआपोदेवीरिहमामवन्तु ३ यासुराजावरुणोयासुसोमोविश्वेदेवायासूर्जंमदन्ति । वैश्वानरोयास्वग्निःप्रविष्टस्ताआपोदेवीरिहमामवन्तु ४ ॥ १६ ॥

आ मां चतुष्कं वसिष्ठो जगती । आद्याया मित्रावरुणौ । उपाद्याया अग्निः ।
उपान्त्याया विश्वे देवाः । अन्त्याया नद्यः ।

५० आमांमित्रावरुणेहरक्षतंकुलाययद्विश्वयन्मानआगन् । अजकावंदुर्दृशीं-
कंतिरोदधेमामांपद्येनरपसाविदत्त्सरुः १ यद्विजामन्परुषिवन्दनंभुवदष्ठीवन्तौप-
रिकुल्फौचदेहत् । अग्निष्टच्छोचन्नपबाधतामितोमामांपद्येनरपसाविदत्त्सरुः २
यच्छल्मलौभवतियन्नदीषुयदोषधीभ्यःपरिजायतेविषम् । विश्वेदेवानिरितस्त-
त्सुवन्तुमामांपद्येनरपसाविदत्त्सरुः ३ याःप्रवतोनिवतउद्वतउदन्वतीरनुदकाश्च
याः । ताअस्मभ्यंपयसापिन्वमानाःशिवादेवीरशिपदाभवन्तुसर्वानद्योअशि-
मिदाभवन्तु ४ ॥ १७ ॥

आदित्यानां तृचं वसिष्ठ आदित्यास्त्रिष्टुप् ।

५१ आदित्यानामवसानूतनेनसक्षीमहिशर्मणाशंतमेन । अनागास्त्वेअदि-
तित्वेतुरासइमंयज्ञंदधतुश्रोषमाणाः १ आदित्यासोअदितिर्मादयन्तांमित्रोअर्य-
मावरुणोरजिष्ठाः । अस्माकंसन्तुभुवनस्यगोपाःपिबन्तुसोममवसेनोअद्य २
आदित्याविश्वेमरुतश्चविश्वेदेवाश्चविश्वऋभवश्चविश्वे । इन्द्रोअग्निरश्विनातुष्टुवा-
नायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १८ ॥

आदित्यासस्तृचं वसिष्ठ आदिसास्त्रिष्टुप् ।

५२ आदित्यासोअदितयःस्यामपूर्देवत्रावसवोमर्त्यत्रा । सनेममित्रावरुणा
सनन्तोभवेमद्यावापृथिवीभवन्तः १ मित्रस्तन्नोवरुणोमामहन्तशर्मतोकायत-
नयायगोपाः । मावोभुजेमान्यजातमेनोमातत्कर्मवसवोयच्चयध्वे २ तुरण्यवो-

ऽङ्गिरसोनक्षन्तरत्नंदेवस्यसवितुरियानाः । पिताचतन्नोमहान्यजंत्रोविश्वेदेवाःस-
मंनसोजुषन्त ३ ॥ १९ ॥

प्र द्यावा तृचं वसिष्ठो द्यावापृथिव्यौ त्रिष्टुप् ।

५३ प्रद्यावांयज्ञैःपृंथिवीनमोंभिःसबाधंईळेबृहतीयजंत्रे । तेचिद्धिपूर्वेकवयों
गृणन्तंःपुरोमहीदंधिरेदेवपुंत्रे १ प्रपूर्वजेपितरानव्यंसीभिर्गीर्भिःकृंणुध्वंसदंनेऋ-
तस्यं । आनोंद्यावापृथिवीदैव्येंनजनेंनयातंमहिंवांवरूथम् २ उतोहिवांरत्नधे-
यांनिसन्तिंपुरूणिंद्यावापृथिवीसुदासें । अस्मेधंत्तंयदसदस्कृंधोयुयूयंपांतस्वस्ति-
भिःसदांनः ३ ॥ २० ॥

वास्तोस्तृचं वसिष्ठो वास्तोष्पतिस्त्रिष्टुप् ।

५४ वास्तोंष्पतेप्रतिंजानीह्यस्मान्त्स्वांवेशोअंनमीवोभंवानः । यत्त्वेमंहेप्र- ॥३३१॥

तितन्नोंजुषस्वशंनोंभवद्विपदेशंचतुंष्पदे १ वास्तोंष्पतेप्रतरंणोनएधिगयस्फा-
नोगोभिरश्वेंभिरिन्दो । अजरांसस्तेसख्येस्यांमपितेवंपुत्रान्प्रतिंनोजुषस्व २
वास्तोंष्पतेशग्मयांसंसदातेसक्षीमहिंरण्वयांगातुमत्यां । पाहिक्षेमंउतयोगेवरं
नोयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ३ ॥ २१ ॥

अमीवहाष्टौ वसिष्ठ इन्द्रः। आद्याया वास्तोष्पतिः। सैव गायत्री। ततस्तिस्र
उपरिष्टाद्बृहत्यः। शिष्टा अनुष्टुभः।

५५ अमीवहावांस्तोष्पतेविश्वांरूपाण्यांविशन् । सखांसुशेवंएधिनः १
यदंर्जुनसारमेयदतःपिंशङ्गयच्छंसे । वींवभ्राजन्तऋष्टयउपस्रक्केषुबप्संतोनिषु
स्वंप २ स्तेनंरांयसारमेयतस्कंरंवापुनःसर । स्तोतॄनिन्द्रंस्यरायसिकिमस्मा-
न्दुंच्छुनायसेनिषुस्वंप ३ त्वंसूंकरस्यंदर्दृहितवंदर्दर्तुसूकरः । स्तोतॄनिन्द्रंस्यराय-

सिकिमस्मान्दुच्छुनायसेनिषुस्वप ४ सस्तुमातासस्तुपितासस्तुश्वासस्तुविश्प-
तिः । ससन्तुसर्वेंज्ञातयःसस्त्वयमभितोजनः ५ यआस्तेयश्चचरतियश्चपश्यति
नोजनः । तेषांसंहंन्मोअक्षाणियथेदंहर्म्यंतथा ६ सहस्रंशृङ्गोवृषभोयःसंमुद्रादु-
दाचरत् । तेनासहस्येनावयंनिजनान्त्स्वापयामसि ७ प्रोष्ठेशयावंह्येशयानारी-
र्यास्तल्पशीवरीः । स्त्रियोयाःपुण्यंगन्धास्ताःसर्वाःस्वापयामसि ८ ॥ २२ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

क ईं पञ्चविंशतिर्वासिष्ठो मरुतस्त्रिष्टुप् । आद्या एकादश द्विपदाः ।

५६ कईंव्यंक्तानरःसनीळारुद्रस्यमर्याअधास्वश्वाः १ नकिर्ह्येषांजनूंषिवेदतेअ
ङ्गविद्रेमिथोजनित्रंम् २ अभिस्वपूर्भिर्मिथोवंपन्तवातंस्वनसःश्येनाअंस्पृधन् ३
एतानिधीरोंनिण्याचिकेतपृश्निर्यदूधोंमहीजभारं ४ साविट्सुवीरामरुद्भिरस्तुस-

॥३३२॥

नात्सहन्तीपुष्यन्तीनृम्णम् ५ यामंयेष्ठाःशुभाशोभिष्ठाःश्रियासंमिश्लाओजो-
भिरुग्राः ६ उग्रंवओजःस्थिराशवांस्यधामरुद्भिर्गणस्तुविष्मान् ७ शुभ्रोवःशु-
ष्मःक्रुध्मीमनांसिधुनिर्मुनिरिवशर्धस्यधृष्णोः ८ सनेम्यस्मद्युयोतदिद्युंमावोदुर्म-
तिरिहप्रणङ्नः ९ प्रियावोनामहुवेतुराणामायत्तृपन्मरुतोवावशानाः १० ॥ २३ ॥
स्वायुधासइष्मिणःसुनिष्काउतस्वयंतन्व१ःशुम्भमानाः ११ शुचीवोहव्यामं-
रुतःशुचीनांशुचिंहिनोम्यध्वरंशुचिभ्यः । ऋतेनसत्यमृतसापआयञ्छुचिजन्मा-
नःशुचयःपावकाः १२ अंसेष्वामरुतःखादयोवोवक्षःसुरुक्माउपशिश्रियाणाः ।
विविद्युतोनवृष्टिभीरुचानाअनुस्वधामायुधैर्यच्छमानाः १३ प्रबुध्न्यावईरतेमहां
सिप्रनामानिप्रयज्यवस्तिरध्वम् । सहस्रियंदम्यंभागमेतंगृहमेधीयंमरुतोजुष-
ध्वम् १४ यदिस्तुतस्यमरुतोअधीथेत्थाविप्रस्यवाजिनोहवीमन् । मक्षूरायः

सुवीर्यस्यदातनूचिद्यमन्यआदभदरावा १५ ॥ २४ ॥ अत्यासोनयेमरुतः
स्वञ्चोयक्षदृशोनशुभयन्तमर्याः । तेहर्म्येष्ठाःशिशवोनशुभ्रावत्सासोनप्रक्रीळिनः
पयोधाः १६ दशस्यन्तोनोमरुतोमृळन्तुवरिवस्यन्तोरोदसीसुमेके । आरेगोहा
नृहावधोवोअस्तुसुम्नेभिरस्मेवसवोनमध्वम् १७ आवोहोताजोहवीतिसत्तःस-
त्राचींरातिंमरुतोगृणानः । यईवतोवृषणोअस्तिगोपाःसोअद्वयावीहवतेवउक्थैः
१८ इमेतुरंमरुतोरामयन्तीमेसहःसहसआनमन्ति । इमेशंसंवनुष्यतोनिपान्ति-
गुरुद्वेषोअररुषेदधन्ति १९ इमेरध्रंचिन्मरुतोजुनन्तिभृमिंचिद्यथावसवोजुषन्त ।
अपबाधध्वंवृषणस्तमांसिधत्तविश्वंतनयंतोकमस्मे २० ॥ २५ ॥ मावोदात्रा-
न्मरुतोनिरराममापश्चाद्दघ्मरथ्योविभागे । आनःस्पार्हेभजतनावसव्ये३यदींसु-
जातंवृषणोवोअस्ति २१ संयद्धनन्तमन्युभिर्जनासःशूरायह्वीष्वोषधीषुविक्षु ।

अधंस्मानोमरुतोरुद्रियासस्त्रातारोभूतपृतनास्वर्यः २२ भूरिचक्रमरुतःपित्र्यां-
ण्युक्थानियावंःशस्यन्तेपुराचित् । मरुद्भिरुग्रःपृतनासुसाह्लांमरुद्भिरित्सनिता
वाजमर्वा २३ अस्मेवीरोमरुतःशुष्म्यंस्तुजनानांयोअसुरोविधर्ता । अपोयेनं
सुक्षितयेतरेमाधस्वमोकोअभिवंःस्याम ॥ २४ ॥ तन्नइन्द्रोवरुणोमित्रोअ-
ग्निरापओषधीर्वनिनोजुषन्त । शर्मन्त्स्यामममरुतामुपस्थेयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः २५ ॥ २६ ॥

मध्वः सप्त वसिष्ठो मरुतस्त्रिष्टुप् ।

५७ मध्वोवोनाममारुतंयजत्राःप्रयज्ञेषुशवसामदन्ति । येरेजयन्तिरोदसी
चिदुर्वीपिन्वन्त्युत्संयदयासुरुग्राः १ निचेतारोहिमरुतोगृणन्तंप्रणेतारोयजमा-

नस्यमन्मं । अस्माकंमद्यविदथेषुबर्हिरावीतयेसदतपिप्रियाणाः २ नैतावंदन्ये
मरुतोयथेमेभ्राजंन्तेरुक्मैरायुधैस्तनूभिः । आरोदसीविश्वपिशःपिशानाःसंमा-
नमञ्ज्यंञ्जतेशुभेकम् ३ ऋधक्सावोमरुतोदिद्युदस्तुयद्वआगःपुरुषताकराम ।
मावस्तस्यामपिंभूमायजत्राअस्मेवोअस्तुसुमतिश्चनिष्ठा ४ कृतेचिदत्रमरुतोर-
णन्तानवद्यासःशुचयःपावकाः । प्रणोऽवतसुमतिभिर्यजत्राःप्रवाजेभिस्तिरतपु-
ष्यसेनः ५ उतस्तुतासोमरुतोव्यन्तुविश्वेभिर्नामभिर्नरोहवींषि । ददातनोअ-
मृतस्यप्रजायैजिगृतरायःसूनृतामघानि ६ आस्तुतासोमरुतोविश्वऊतीअच्छा-
सूरीन्त्सर्वतातााजिगात । येनस्त्मनाशतिनोवर्धयन्तियूयंपातस्वस्तिभिःस-
दानः ७ ॥ २७ ॥

प्रसाकमुक्षे षड्वसिष्ठो मरुतस्त्रिष्टुप् ।

५८ प्रसाकमुक्षेअर्चतागणाययोदैव्यस्यधाम्नस्तुविष्मान् । उतक्षोदन्तिरोद-
सीमहित्वानक्षन्तेनाकंनिर्ऋतेरवंशात् १ जनूश्चिद्वोमरुतस्त्वेष्येणभीमासस्तुवि
मन्यवोऽयासः । प्रयेमहोभिरोजसोतसन्तिविश्वोवोयामन्भयतेस्वर्दृक् २ बृह-
द्वयोमघवद्भ्योदधातजुजोषन्निन्मरुतःसुष्टुतिंनः । गतोनाध्वावितिरातिजन्तुंप्रणः
स्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेत ३ युष्मोतोविप्रोमरुतःशतस्वीयुष्मोतोअर्वासहुरिःसह-
स्री । युष्मोतःसम्राळुतहन्तिवृत्रंप्रतद्वोअस्तुधूतयोदेष्णम् ४ ताँआरुद्रस्यमीळ्हुषो
विवासेकुविन्नंसन्तेमरुतःपुनर्नः । यत्सस्वर्ताजिहीळिरेयदाविरवतदेनईमहेतुरा-
णाम् ५ प्रसावाचिसुष्टुतिर्मघोनामिदंसूक्तंमरुतोजुषन्त । आराच्चिद्द्वेषोवृषणो-
युयोतयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ २८ ॥

यं त्रायध्वे द्वादश वसिष्ठो मरुतः। अन्त्याया रुद्रः। प्रथमा तृतीया पञ्चमी च बृहत्यः। द्वितीया चतुर्थी षष्ठी च सतोबृहत्यः। सप्तम्यष्टम्यौ त्रिष्टुभौ। ततस्तिस्रो गायत्र्यः। अन्त्यानुष्टुप्।

५९ यंत्रायध्वइदमिदंदेवासोयंचनयथ । तस्मांअग्नेवरुणमित्रार्यमन्मरुतः
शर्मयच्छत १ युष्माकंदेवाअवसाहंनिप्रियईजानस्तरतिद्विषः। प्रसक्षयंतिरते
विमहीरिषोयोवोवरायदाशति २ नहिवश्चरमंचनवसिष्ठःपरिमंसते। अस्माक-
मद्यमरुतःसुतेसचाविश्वेपिवतकामिनः ३ नहिवऊतिःपृतनासुमर्धतियस्माअ-
राध्वंनरः। अभिवआवर्त्सुमतिर्नवीयसीतूयंयातपिपीषवः ४ ओषुघृष्विराधसो
यातनान्धांसिपीतये। इमावोहव्यामरुतोररेहिकंमोष्व१न्यत्रगन्तन ५ आच
नोबर्हिःसदताविताचनःस्पार्हाणिदातवेवसु। अस्रेधन्तोमरुतःसोम्येमधौस्वाहेह
मादयाध्वै ६ ॥ २९ ॥ सस्वश्चिद्धितन्व१ःशुम्भमानाआहंसासोनीलपृष्ठाअप-

मंन् । विश्वंशर्धोंअभितोंमानिषेंदनरोनरण्वाःसवंनेमदंन्तः ७ योनोंमरुतोअभि
दुंर्हृणायुस्तिरश्चित्तानिंवसवोजिघांसति । द्रुहःपाशान्प्रतिसमुंचीष्टतपिंष्ठेनहन्मं-
नाहन्तनातम् ८ सान्तंपनाइदंहविर्मरुंतस्तज्जुंजुष्टन । युष्माकोतीरिंशादसः ९
गृहंमेधासआगंतमरुंतोमापंभूतन । युष्माकोतीसुंदानवः १० इहेहंवःस्वतवसः
कवंयःसूर्यंत्वचः । यज्ञंमंरुतआवृंणे ११ त्र्यंम्बकंयजामहेसुगन्धिंपुष्टिवर्धंनम् ।
उर्वारुकमिंवबन्धंनान्मृत्योर्मुंक्षीयमामृतांत् १२ ॥३०॥ इति शाकलर्क्संहितायां
पञ्चमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

यदद्यमैत्रावरुणंतुवैसौर्याद्योद्वांसप्तोत्सूर्यःषळाद्यास्तिस्रःसौर्यंउद्वेतीतिचार्धपञ्चमादिविपश्चप्रतिवांम
मित्रयोरेकोनागायत्रंदशम्यादयस्त्रयःप्रगाथाःपुरउष्णिक्चतुर्थ्याद्यादशादित्यास्तिस्रःसौर्यःप्रतिवांद-
शाश्विनंतुतदाशुभ्रानवसप्ताद्याविराजआवांरथोष्टावाविश्ववारासप्तायस्वसुःषळागोमतापञ्चातारिष्मे
माउवांपट्प्रागाथंव्युपाअष्टाउषस्यंतुवाउदुसप्तोपोरुरुचेषट्प्रतिपञ्चव्युषाःप्रतितृचम् ॥

यदद्य द्वादश वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्। आद्याया सूर्यः।

॥३३६॥ ६० ॐ यदद्यसूर्यब्रवोऽनागाउद्यन्मित्रायवरुणायसत्यम्। वयंदेवत्रादिते
स्यामतवप्रियासोअर्यमन्गृणन्तः १ एषस्यमित्रावरुणानृचक्षाउभेउदेतिसूर्यो
अभिज्मन्। विश्वस्यस्थातुर्जगतश्चगोपाऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन् २ अयुक्त
सप्तहरितःसधस्थाद्याईंवहन्तिसूर्यंघृताचीः। धामानिमित्रावरुणायुवाकुःसंयो
यूथेवजनिमानिचष्टे ३ उद्वांपृक्षासोमधुमन्तोअस्थुरासूर्योअरुहच्छुक्रमर्णः।
यस्माआदित्याअध्वनोरदन्तिमित्रोअर्यमावरुणःसजोषाः ४ इमेचेतारोअनृत-
स्यभूरेर्मित्रोअर्यमावरुणोहिसन्ति। इमऋतस्यवावृधुर्दुरोणेशग्मासःपुत्राअदि-
तेरदब्धाः ५ इमेमित्रोवरुणोदूळभासोऽचेतसंचिच्चितयन्तिदक्षैः। अपिक्रतुंसु-
चेतसंवतन्तस्तिरश्चिदंहःसुपथानयन्ति ६ ॥ १ ॥ इमेदिवोअनिमिषापृथिव्या- ॥३३६॥

श्चिकित्वांसोअचेतसंनयन्ति । प्रव्राजेचिन्नद्योगाधमस्तिपारंनोअस्यविष्पितस्य
पर्षन् ७ यद्गोपावददितिःशर्मभद्रंमित्रोयच्छन्तिवरुणःसुदासे । तस्मिन्नातोकंतन-
यंदधानामाकर्मदेवहेळनंतुरासः ८ अववेदिंहोत्राभिर्यजेतरिपःकाश्चिद्वरुणध्रुतः
सः । परिद्वेषोभिरर्यमावृणक्तूरुंसुदासेवृषणाउलोकम् ९ सस्वश्चिद्धिसमृतिस्त्वे-
ष्येषामपीच्येनसहसासहन्ते । युष्मद्भियावृषणोरेजमानादक्षस्यचिन्महिनामृळ-
तानः १० योब्रह्मणेसुमतिमायजातेवाजस्यसातौपरमस्यरायः । सीक्षन्तमन्युं
मघवानोअर्यउरुक्षयायचक्रिरेसुधातु ११ इयंदेवपुरोहितिर्युवभ्यांयज्ञेषुमित्राव-
रुणावकारि । विश्वानिदुर्गापिपृतंतिरोनोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १२ ॥ २ ॥

उद्वां सप्त वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६१ उद्वांचक्षुर्वरुणसुप्रतीकंदेवयोरेतिसूर्यस्ततन्वान् । अभियोविश्वाभुवना-

निचष्टेसमन्युंमर्त्येष्वाचिकेत १ प्रवांसमित्रावरुणावृतावाविप्रोमन्मानिदीर्घश्रु-
दियर्ति । यस्यब्रह्माणिसुक्रतूअवाथआयत्क्रत्वानशरदःपृणैथे २ प्रोरोर्मित्रावरु-
णापृथिव्याःप्रदिवऋष्वाद्बृहतःसुदानू । स्पशोदधाथेओषधीषुविक्ष्वृधग्यतोअनि-
मिषंरक्षमाणा ३ शंसामित्रस्यवरुणस्यधामशुष्मोरोदसीबद्बधेमहित्वा । अय-
न्मासाअयज्वनामवीराःप्रयज्ञमन्मावृजनंतिराते ४ अमूराविश्वावृषणाविमा
वांनयासुचित्रंददृशेनयक्षम् । द्रुहःसचन्तेअनृताजनानांनवांनिण्यान्यचितेअभू-
वन् ५ समुवांयज्ञंमहयंनमोभिर्हुवेवांमित्रावरुणासबाधः । प्रवांमन्मान्यृचसेन-
वानिकृतानिब्रह्मजुजुषन्निमानि ६ इयंदेवपुरोहितिर्युवभ्यांयज्ञेषुमित्रावरुणाव-
कारि । विश्वानिदुर्गापिपृतंतिरोनोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ३ ॥

उत्सूर्यः षड्वसिष्ठस्त्रिष्टुप् । आद्यानां तिसृणां सूर्यः । शिष्टानां मित्रावरुणौ ।

६२ उत्सूर्यो॑बृ॒हद॒र्चीं॑ष्यश्रेत्पु॒रुविश्वा॒जनि॑म॒मानु॑षाणाम् । स॒मोदि॒वाद॑दृशे॒रो-
च॑मान॒ःक्रत्वा॑कृ॒तःसु॒कृ॑तःक॒र्तृभि॑र्भूत् १ सस्सू॑र्य॒प्रति॑पु॒रोन॒उद्गा॑ए॒भिःस्तोमे॑भिरेत॒-
शेभि॒रवै॑ः । प्रनो॑मि॒त्राय॒वरु॑णाय॒वो॒चोऽना॑गसोअर्य॒म्णेअ॒ग्नये॑च २ विनः॑स॒हस्रं
शु॒रुधो॒रदन्त्वृ॒ताव॑नो॒वरु॑णोमि॒त्रोअ॒ग्निः । यच्छ॑न्तुच॒न्द्राउ॑प॒मंनो॑अ॒र्कमा॒नःकामं
पू॒पुरन्तु॒स्तवा॑नाः ३ द्यावा॑भूमीअदि॑ते॒त्रासी॑थांनो॒येवां॑ज॒ज्ञुःसु॒जनि॑मानऋष्वे ।
माहेळे॑भूम॒वरु॑णस्यवा॒योर्मामि॒त्रस्य॑प्रि॒यत॑मस्यनृ॒णाम् ४ प्रबा॒हवा॑सिसृतंजी॒व-
से॑न॒आनो॒गव्यू॑तिमुक्षतंघृ॒तेन॑ । आनो॒जने॑श्रवयतंयुवानाश्रु॒तंमे॑मित्रावरुणा॒हवे॒-
मा ५ नूमि॒त्रोवरु॑णोअर्य॒मान॒स्त्मने॑तो॒कायव॒रिवो॑दधन्तु । सु॒गानो॒विश्वा॑सु॒प-
था॑निसन्तुयू॒यंपा॑तस्व॒स्तिभि॒ःसदा॑नः ६ ॥ ४ ॥

उद्वेति षड्वसिष्ठः सूर्यस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या द्वितीयार्धस्य षष्ठ्याश्च मित्रावरुणौ ।

६३ उद्वे॑तिसु॒भगो॑वि॒श्वच॑क्षाः॒साधा॑रणः॒सूर्यो॒मानु॑षाणाम् । चक्षु॑र्मि॒त्रस्य॒वरु॑-
णस्यदे॒वश्चर्मे॑व॒यःस॒मवि॑व्य॒क्तमां॑सि १ उद्वे॑तिप्रसवी॒ताजना॑नांम॒हान्के॒तुर॑र्ण॒वः
सूर्य॑स्य । स॒मा॒नंच॒क्रंप॑र्या॒विवृ॑त्स॒न्यदे॑त॒शोवह॑तिधू॒र्षुयु॒क्तः २ वि॒भ्राज॑मानउ॒ष-
सा॑मु॒पस्था॑द्रे॒भैरुदे॑त्यनुम॒द्यमा॑नः । ए॒षमे॑दे॒वःस॑वि॒ताच॑च्छन्द॒यःस॑मा॒नंनप्र॑मि॒ना-
ति॒धाम॑ ३ दि॒वोरु॒क्मउ॑रु॒चक्षा॒उदे॑तिदू॒रेअ॑र्थस्त॒रणि॒र्भ्राज॑मानः । नू॒नंजना॒ःसूर्ये॑ण॒
प्रसू॑ता॒अय॒न्नर्था॑निकृ॒णव॒न्नपां॑सि ४ यत्रा॑च॒क्रुर॒मृता॑गा॒तुम॑स्मैश्ये॒नोनदीय॒न्नन्वे॑ति॒
पाथः॑ । प्रति॑वां॒सूर॒उदि॑तेविधेम॒नमो॑भिर्मि॒त्रावरु॑णो॒तह॒व्यैः ५ नूमि॒त्रोवरु॑णोअ-
र्य॒मान॒स्त्मने॑तो॒काय॒वरि॑वोदधन्तु । सु॒गानो॒विश्वा॑सु॒पथा॑निसन्तुयू॒यंपा॑तस्व॒स्ति-
भिः॒सदा॑नः ६ ॥ ५ ॥

दिवि पञ्च वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६४ दिविक्षयंन्तारजंसःपृथिव्यांप्रवांघृतस्यंनिर्णिजोंददीरन् । हव्यंनोंमित्रो
अर्यमासुजातोराजांसुक्षत्रोवरुणोजुषन्त १ आरांजानामहऋतस्यगोपासिन्धुंप-
तीक्षत्रियायातमर्वाक् । इळांनोमित्रावरुणोतवृष्टिमवंदिवइन्वतंजीरदानू २ मित्र-
स्तन्नोवरुणोदेवोअर्यःप्रसाधिष्ठेभिःपथिभिर्नयन्तु । ब्रवद्यथानआदरिःसुदासंइषा
मंदेमसहदेवगोपाः ३ योवांगर्तंमनंसातक्षंदेतमूर्ध्वांधीतिंकृणवंद्धारयंच्च । उक्षे-
थांमित्रावरुणाघृतेनताराजानासुक्षितीस्तर्पयेथाम् ४ एषःस्तोमोंवरुणमित्रतु-
भ्यंसोमंःशुक्रोनवायवेंऽयामि । अविष्टंधियोंजिगृतंपुरंन्धीर्यूयंपातस्वस्तिभिः
सदांनः ५ ॥ ६ ॥

ऋ. सं. प्रति वां पञ्च वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्। अ.५अ.५

॥३३९॥ ६५ प्रतिवांसूरउदितेसूक्तैर्मित्रंहुवेवरुणंपूतदक्षम् । ययोरसुर्यं१मक्षितंज्ये-
ष्ठंविश्वस्ययामन्नाचिताजिगत्नु १ ताहिदेवानामसुरातावर्यातानःक्षितीःकरत-
मूर्जयन्तीः । अश्याममित्रावरुणावयंवांद्यावाचयत्रपीपयन्नहाच २ ताभू-
रिपाशावनृतस्यसेतूदुरत्येतूरिपवेमर्त्याय । ऋतस्यमित्रावरुणापथावामपोन
नावादुरितातरेम ३ आनोमित्रावरुणाहव्यजुष्टिंघृतैर्गव्यूतिमुक्षतमिळाभिः ।
प्रतिवामत्रवरमाजनायपृणीतमुद्नोदिव्यस्यचारोः ४ एषस्तोमोवरुणमित्रतुभ्यं
सोमःशुक्रोनवायवेऽयामि । अविष्टंधियोजिगृतंपुरंधीर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदा
नः ५ ॥ ७ ॥ ॥३३९॥

प्र मित्रयोरेकोनविंशतिर्वासिष्ठः । आद्यानामन्त्यानां च तिसृणां मित्रावरुणौ । चतुर्दश्यादीनां
तिसृणां सूर्यः । शिष्टानामादित्याः । दशमीद्वादशीचतुर्दश्यो बृहत्यः । एकादशीत्रयोदशीपञ्चदश्यः
सतोबृहत्यः । षोडशी पुरउष्णिक् । शिष्टा गायत्र्यः ।

६६ प्रमित्रयोर्वरुणयोःस्तोमोनएतुशूष्यः । नमस्वान्तुविजातयोः १ या
धारयन्तदेवाःसुदक्षादक्षपितरा । असुर्यायप्रमहसा २ तानःस्तिपातनूपावरुण
जरितॄणाम् । मित्रसाधयतंधियः ३ यदद्यसूरउदितेऽनागामित्रोअर्यमा । सु-
वातिसविताभगः ४ सुप्रावीरस्तुसक्षयःप्रनुयामन्त्सुदानवः । येनोअंहोऽतिपि-
प्रति ५ ॥ ८ ॥ उतस्वराजोअदितिरदब्धस्यव्रतस्यये । महोराजानईशते ६
प्रतिवांसूरउदितेमित्रंगृणीषेवरुणम् । अर्यमणंरिशादसम् ७ रायाहिरण्ययाम-
तिरियमवृकायशवसे । इयंविप्रामेधसातये ८ तेस्यामदेववरुणतेमित्रसूरिभिः

ऋ. सं. सह । इषंस्वंश्चधीमहि ९ बहवःसूरंचक्षसोऽग्निजिह्वाऋतावृधः । त्रीणियेयेमु- अ.५अ.५
र्विदथांनिधीतिभिर्विश्वांनिपरिभूतिभिः १० ॥ ९ ॥ वियेदधुःशरदंमासमादहं-
॥३४०॥ र्यज्ञमक्तुंचादृचंम् । अनाप्यंवरुणोमित्रोअर्यमाक्षत्रंराजांनआशत ११ तद्वोअ-
द्यमंनामहेसूक्तैःसूरउदिते । यदोहंतेवरुणोमित्रोअर्यमायूयमृतस्यरथ्यः १२
ऋतावांनऋतजांताऋतावृधोघोरासोअनृतद्विषः । तेषांवःसुम्नेसुच्छर्दिष्टमेनरः
स्यामयेचसूरयः १३ उदुत्यद्दर्शतंवपुर्दिवएंतिप्रतिह्वरे । यदीमाशुर्वहंतिदेवएतं-
शोविश्वंस्मैचक्षसेअरंम् १४ शीर्ष्णःशीर्ष्णोजगंतस्तस्थुषस्पतिंसमयाविश्वमा
रजः । सप्तस्वसांरःसुवितायसूर्यंवहंन्तिहरितोरथे १५ ॥१०॥ तच्चक्षुर्देवहिंतंशु-
क्रमुच्चरंत् । पश्येमशरदःशतंजीवेमशरदःशतम् १६ काव्येभिरदाभ्यायांतंव-
रुणद्युमत् । मित्रश्चसोमंपीतये १७ दिवोधामंभिर्वरुणमित्रश्चायांतमद्रुहां । ॥३४०॥

पिबतंसोममातुजी १८ आयातंमित्रावरुणाजुषाणावाहुतिंनरा । पातंसो-
ममृतावृधा १९ ॥ ११ ॥

प्रति वां दश वसिष्ठोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

६७ प्रतिवांरथंनृपतीजरध्यैहविष्मतामनसायज्ञियेन । योवांदूतोनधिष्ण्या-
वजीगरच्छासूनुर्नपितराविवक्मि १ अशोच्यग्निःसमिधानोअस्मेउपोअदृश्र-
न्तमसश्चिदन्ताः । अचेतिकेतुरुषसःपुरस्ताच्छ्रियेदिवोदुहितुर्जायमानः २ अभि
वांनूनमश्विनासुहोतास्तोमैःसिषक्तिनासत्याविवक्वान् । पूर्वीभिर्यातंपथ्याभि-
रर्वाक्स्वर्विदावसुमतारथेन ३ अवोर्वांनूनमश्विनायुवाकुर्हुवेयद्वांसुतेमाध्वीव-
सूयुः । आवांवहन्तुस्थविरासोअश्वाःपिबाथोअस्मेसुषुतामधूनि ४ प्राचीमुदे-
वाश्विनाधियंमेऽमृध्रांसातयेकृतंवसूयुम् । विश्वाअविष्टंवाजआपुरंधीस्तानःश-

क्तंशचीपतीशचीभिः ५ ॥ १२ ॥ अविष्टंधीष्वश्विनानआसुप्रजावद्रेतोअह्रयं
नोअस्तु । आवांतोकेतनयेतूतुंजानाःसुरत्नासोदेववीतिंगमेम ६ एषस्यवांपूर्व-
गत्वेवसख्येनिधिर्हितोमाध्वीरातोअस्मे । अहेळतामनसायातमर्वागश्नन्ताहव्यं
मानुषीषुविक्षु ७ एकस्मिन्योगेभुरणासमानेपरिवांसप्तस्रवतोरथोगात् । नवा-
यन्तिसुभ्वोदेवयुक्तायेवांधूर्षुतरणयोवहन्ति ८ असश्चतामघवद्भ्योहिभूतंयेराया
मघदेयंजुनन्ति । प्रयेबन्धुंसूनृताभिस्तिरन्तेगव्यापृञ्चन्तोअश्व्यामघानि ९ नूमे
हवमाशृणुतंयुवानायासिष्टंवर्तिरश्विनाविरावत् । धत्तंरत्नानिजरतंचसूरीन्यूयं
पातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥ १३ ॥

आ शुभ्रा नव वसिष्ठोऽश्विनौ विराट् । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६८ आशुभ्रायातमश्विनास्वश्वागिरोदस्राजुजुषाणायुवाकोः । हव्यानिच

प्रतिंभूतावीतंनंः १ प्रवामन्धांसिमद्यांन्यस्थुररंगन्तंहविषोवीतयेंमे । तिरोअ-
र्योहवंनानिश्रुतंनंः २ प्रवांरथोमनोंजवाइयर्तितिरोरजांस्यश्विनाशतोंतिंः ।
अस्मभ्यंसूर्यावसूइयानः ३ अयंहयद्वांदेवयाउअद्रिंरूर्ध्वोविवंक्तिसोमसुद्युव-
भ्यांम् । आवल्गूविप्रोववृतीतहव्यैः ४ चित्रंहयद्वांभोजंनंन्वस्तिन्यत्रंयेमहिं-
ष्वन्तंयुयोतम् । योवांमोमानंदधंतेप्रियःसन् ५ ॥ १४ ॥ उतत्यद्वांजुरतेअं-
श्विनाभूच्च्यवानायप्रतीत्यंहविर्दे । अधियद्वर्पंइतऊतिधत्थः ६ उतत्यंभुज्युमं-
श्विनासखांयोमध्येंजहुर्दुरेवांसःसमुद्रे । निरींपर्षदरांवायोयुवाकुंः ७ वृकांय
चिज्जसंमानायशक्तमुतश्रुतंशयवेंहूयमांना । यावघ्न्यामपिन्वतमपोनस्तर्यंचि-
च्छक्त्यंश्विनाशचींभिः ८ एषस्यकारुर्जरतेसूक्तैरग्रेंबुधानउषसांसुमन्मां । इषा
तंवंर्धदघ्न्यापयोंभिर्यूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ९ ॥ १५ ॥

आ वां रथः षड्वसिष्ठोऽश्विनौ त्रिष्टुप्।

६१ आवांरथोरोदसीबद्बधानोहिरण्ययोवृषभिर्यात्वश्वैः । घृतवर्तनिःपवि-
भीरुचानइषांवोळ्हानृपतिर्वाजिनीवान् १ सपप्रथानोअभिपञ्चभूमात्रिवन्धुरो
मनसायातुयुक्तः । विशोयेनगच्छथोदेवयन्तीःकुत्राचिद्यामंमश्विनादधाना २
स्वश्वायशसायातमर्वाग्दस्रानिधिंमधुमन्तंपिबाथः । विवांरथोवध्वा३यादमा
नोऽन्तान्दिवोबाधतेवर्तनिभ्याम् ३ युवोःश्रियंपरियोषावृणीतसूरोदुहितापरि-
तक्म्यायाम् । यद्देवयन्तमवथःशचीभिःपरिघ्रंसमोमनावांवयोगात् ४ योह
स्यवांरथिरावस्तउस्रारथोयुजानःपरियातिवर्तिः । तेननःशंयोरुषसोव्युष्टौन्य-
श्विनावहतंयज्ञेअस्मिन् ५ नरागौरेवविद्युतंतृषाणास्माकमद्यसवनोपयातम् ।
पुरुत्राहिवांमतिभिर्हवन्तेमावामन्येनियमन्देवयन्तः ६ युवंभुज्युमवविद्धंसमुद्र

उदूहथुरर्णसोअस्रिधानैः। पतत्रिभिरश्रमैरव्यथिभिर्दंसनाभिरश्विनापारयन्ता ७
नूमेहवमाशृणुतंयुवानायासिष्टंवर्तिरश्विनाविरावत् । धत्तंरत्नानिजरतंचसूरीन्यू-
यंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ १६ ॥

आ विश्वावारा सप्त वसिष्ठोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

७०आविश्ववाराश्विनागतंनःप्रतत्स्थानमवाचिवांपृथिव्याम् । अश्वोनवा-
जीशुनपृष्ठोअस्थादायत्सेदथुर्ध्रुवसेनयोनिम् १ सिषक्तिसावांसुमतिश्चनिष्ठातापि
घर्मोमनुषोदुरोणे । योवांसमुद्रान्त्सरितःपिपर्त्येतग्वाचिन्नसुयुजायुजानः २
यानिस्थानान्यश्विनादधाथेदिवोयह्वीष्वोषधीषुविक्षु । निपर्वतस्यमूर्धनिसदन्तेषं
जनायदाशुषेवहन्ता ३ चनिष्टंदेवाओषधीष्वप्सुयद्योग्याअश्नवैथेऋषीणाम् ।
पुरूणिरत्नादधतौन्यस्मेअनुपूर्वाणिचख्यथुर्युगानि ४ शुश्रुवांसाचिदश्विनापु-

रूण्यभिब्रह्मांणिचक्षाथेऋषींणाम् । प्रतिप्रयांतंवरमाजनांयास्मेवांमस्तुसुमति-
श्चनिष्ठा ५ योवांयज्ञोनांसत्याहविष्मांन्कृतब्रंह्मासमर्यो॒३ भवांति । उपप्रयांतं
वरमावसिंष्ठमिमाब्रह्मांण्यृच्यन्तेयुवभ्यांम् ६ इयंमंनीषाइयमंश्विनागोरिमांसुं-
वृक्तिंवृंषणाजुषेथाम् । इमाब्रह्मांणियुवयून्यंग्मन्यूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ७
॥ १७ ॥ इति शाकलकूसंहितायां सप्तमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ ४ ॥

अप स्वसुः षड्वसिष्ठाश्विनौ त्रिष्टुप् ।

७१ अपस्वसुंरुषसोनग्जिंहीतेरिणक्तिंकृष्णीरंरुषायपन्थांम् । अश्वांमघागो-
मंघावांहुवेमदिवानक्तंशरुंमस्मद्युंयोतम् १ उपायांतंदाशुषेमर्त्यांयरथेंनवाममं-
श्विनावहंन्ता । युयुतमस्मदनिंराममींवांदिवानक्तंमाध्वीत्रासींथांनः २ आवांरथं-
मवमस्यांव्युंष्टौसुम्नायवोवृषंणोवर्तयन्तु । स्यूमंगभस्तिमृतयुग्भिरश्वैराश्विंनाव-

सुमन्तंवहेथाम् ३ योवांरथोनृपतीअस्तिवोळ्हात्रिवन्धुरोवसुमाँउस्रयामा। आन
एनानासत्योपयातमभियद्वांविश्वप्स्न्योजिगाति ४ युवंच्यवानंजरसोऽमुमुक्तं
निपेदवऊहथुराशुमश्वम् । निरंहसस्तमसःस्पर्तमत्रिंनिजाहुषंशिथिरेधातमन्तः
५ इयंमनीषाइयमश्विनागीरिमांसुवृक्तिंवृषणाजुषेथाम् । इमाब्रह्माणियुवयून्य
ग्मन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १८ ॥

आ गोमता पञ्च वसिष्ठोश्विनौ त्रिष्टुप्।

७२ आगोमतानासत्यारथेनाश्वावतापुरुश्चन्द्रेणयातम् । अभिवांविश्वानियु-
तःसचन्तेस्पार्हयाश्रियातन्वाशुभाना १ आनोदेवेभिरुपयातमर्वाक्सजोषसाना-
सत्यारथेन । युवोर्हिनःसख्यापित्र्याणिसमानोबन्धुरुततस्यवित्तम् २ उदुस्तो-
मासोअश्विनोरबुध्रञ्जामिब्रह्माण्युषसश्चदेवीः। आविवासन्रोदसीधिष्ण्येमेअच्छा

विप्रोनासत्याविवक्ति ३ विचेदुच्छन्त्यश्विनाउषासःप्रवांब्रह्माणिकारवोभरन्ते ।
ऊर्ध्वंभानुंसवितादेवोअश्रेद्बृहदग्नयःसमिधाजरन्ते ४ आपश्चातान्नासत्यापुरस्ता-
दाश्विनायातमधरादुदक्तात् । आविश्वतःपाञ्चजन्येनरायायूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ ११ ॥

अतारिष्म पञ्च वसिष्ठोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

७३ अतारिष्मतमसस्पारमस्यप्रतिस्तोमंदेवयन्तोदधानाः।पुरुदंसापुरुतमा
पुराजामर्त्याहवतेअश्विनागीः १ न्युप्रियोमनुषःसादिहोतानासत्यायोयजतेवन्द-
तेच । अश्नीतंमध्वोअश्विनाउपाकआवांवोचेविदथेषुप्रयस्वान् २ अहेमयज्ञंप-
थामुराणाइमांसुवृक्तिंवृषणाजुषेथाम् । श्रुष्टीवेवप्रेषितोवामबोधिप्रतिस्तोमैर्ज-
रमाणोवसिष्ठः ३ उपत्यावह्नीगमतोविशंनोरक्षोहणासंभृतावीळुपाणी । सम-

न्धांस्यग्मतमत्सराणिमानोमधिंष्टमागंतंशिवेनं ४ आपश्चातांन्नासत्यापुरस्ता-
दाश्विंनायातमधराददुंक्तात् । आविश्वतःपाञ्चंजन्येनरायायूयंपांतस्वस्तिभिः
सदांनः ५ ॥ २० ॥

इमा उवां षड्नसिष्ठोश्विनौ । प्रथमा तृतीया पञ्चमी च
बृहत्यः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

७४ इमाउवांदिविंष्टयउस्राहंवन्तेअश्विना । अयंवांमह्वेऽवंसेशचींवसूविशं-
विशंहिगच्छंथः १ युवंचित्रंदंदथुर्भोजंनंनराचोदेंथांसूनृतांवते । अर्वाग्रथंसमं-
नसानियंच्छतंपिबंतंसोम्यंमधुं २ आयांतमुपंभूषतंमध्वंःपिबतमश्विना । दुग्धं
पयोंवृषणाजेन्यावसूमानोंमधिंष्टमागंतम् ३ अश्वांसोयेवामुपंदाशुषोंगृहंयुवां
दीयंन्तिबिभ्रंतः । मक्षूयुभिंर्नराहयेंभिरश्विनादेवायातमस्मयू ४ अधांहयन्तो

ऋ. सं. अश्विना॒पृक्षः॒सचन्त॒सूर्यः । तायं॑सतोमघवं॒द्भ्यो॑ध्रु॒वंयशो॑छ॒र्दिर॒स्मभ्यं॒नासत्या ५ अ.५अ.५
प्रये॑य॒युर॑वृ॒कासो॒रथा॑इव॒नृपा॒तारो॒जनानाम् । उ॒तस्वेन॒शव॑सा॒शूशुवु॒र्नरं॑उ॒तक्षि॑य-
॥३४५॥ न्तिसुक्षि॒तिम् ६ ॥ २१ ॥

व्युषा अष्टौ वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७५ व्यु॑१॒षाआ॑वोदिवि॒जाऋ॒तेना॑विष्कृ॒ण्वा॒ना॑म॑हि॒मान॒मागा॑त् । अप॒द्रुहस्त-
मं॑आव॒रजुष्ट॒मङ्गि॑रस्तमा॒पथ्या॑अजीगः १ म॒हेनो॑अ॒द्यसु॑वि॒ताय॑बो॒ध्युषो॑म॒हेसौ-
भंगाय॒प्रयं॑न्धि । चि॒त्रंर॒यिंय॒शसं॑धेह्य॒स्मेदे॑वि॒मर्ते॑षुमानु॒षिश्र॑व॒स्युम् २ ए॒तेत्ये
भा॒नवो॑दर्श॒ताया॑श्चि॒त्राउ॒षसो॑अ॒मृता॑स॒आगुः । ज॒नयं॑न्तो॒दैव्या॑निव्र॒तान्या॑पृ॒णन्तो॑
अ॒न्तरि॑क्षा॒व्य॑स्थुः ३ ए॒षास्यायु॑जा॒नापरा॒कात्पञ्च॑क्षि॒तीःपरि॑स॒द्योजि॑गाति ।
अ॒भि॒पश्य॑न्तीव॒युना॒जना॑नांदि॒वोदु॑हि॒ताभुव॑नस्य॒पत्नी ४ वा॒जिनी॑वती॒सूर्य॑स्य॒ ॥३४५॥

योषांचित्रामंघारायईंळेवसूंनाम् । ऋषिंष्टुताजरयंन्तीमघोन्युषाउंच्छातिवह्निं-
भिर्गृणाना ५ प्रतिंद्युतानामंरुषासोअश्वांश्चित्राअंदृश्रन्नुषसंवहंन्तः । यातिंशुभ्रा
विंश्वपिशारथेंनदधांतिरत्नंविधतेजनांय ६ सत्यासत्येभिंर्महतीमहद्भिंर्देवीदेवेभिं-
र्यजतायजंत्रैः । रुजद्दृळ्हानिदर्ददुस्रियांणांप्रतिगावंउषसंवावशन्त ७ नूनोगोमं-
द्वीरवंद्धेहिरत्नमुषोअश्वांवत्पुरुभोजोंअस्मे । मानोंबर्हिःपुंरुषतांनिदेकंर्यूयंपांत
स्वस्तिभिःसदांनः ८ ॥ २२ ॥

उदु सप्त वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७६ उदुज्योतिंरमृतंविश्वजंन्यंविश्वानंरःसविताद्वोअंश्रेत् । क्रत्वांदेवानां-
मजनिष्टचक्षुंराविरंकर्भुवंनंविश्वंमुषाः १ प्रमेपन्थांदेवयानांअदृश्रन्नमंर्धन्तोवसुं-
भिरिष्कृंतासः । अभूंदुकेतुरुषसंःपुरस्तांत्प्रतीच्यागादधिंहर्म्येभ्यंः २ तानीदहां-

निवहुलान्यासन्याप्राचीनमुदितासूर्यस्य । यतःपरिंजारइवाचरन्त्युषोददृक्षेनपु-
नर्यतीव ३ तइद्देवानांसधमादंआसन्नृतावानःकवयःपूर्व्यासः । गूळ्हंज्योतिःपि-
तरोअन्वविन्दन्त्सत्यमन्त्राअजनयन्नुषासम् ४ समानऊर्वेअधिसंगतासःसंजा-
नतेनयतन्तेमिथस्ते । तेदेवानांनमिनन्तिव्रतान्यमर्धन्तोवसुभिर्यादमानाः ५
प्रतित्वास्तोमैरीळतेवसिष्ठाउषर्बुधःसुभगेतुष्टुवांसः । गवांनेत्रीवाजपत्नीनउच्छो-
षःसुजातेप्रथमाजरस्व ६ एषानेत्रीराधसःसूनृतानामुषाउच्छन्तीरिभ्यतेवसि-
ष्ठैः । दीर्घश्रुतंरयिमस्मेदधानायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ २३ ॥

उपो रुरुचे षड्वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७७ उपोरुरुचेयुवतिर्नयोषाविश्वंजीवंप्रसुवन्तीचरायै । अभूदग्निःसमिधेमा-
नुषाणामकर्ज्योतिर्बाधमानातमांसि १ विश्वंप्रतीचीसप्रथाउदस्थाद्रुशद्वासोबि-

भ्रतीशुक्रमंश्वैत् । हिरंण्यवर्णासुदृशींकसंदृग्गवांमाता नेत्र्यह्नांमरोचि २ देवा-
नांचक्षुःसुभगावहंन्तीश्वेतंनयंन्तीसुदृशींकमश्वंम् । उषाअंदर्शिरश्मिभिर्व्यंक्ता
चित्रामंघाविश्वमनुप्रभूंता ३ अन्तिंवामादूरेअमित्रंमुच्छोर्वींगव्यूंतिमभंयंकृधी
नः । यावयद्वेषआभंरावसूंनिचोदयराधोंगृणतेमंघोनि ४ अस्मेश्रेष्ठेंभिर्भानुभि-
र्विभाह्युषोदेविप्रतिरन्तींनआयुंः । इषंचनोदधंतीविश्ववारेगोमदश्वांवद्रथंवच्चरा-
धंः ५ यांत्वांदिवोदुहितर्वर्धयंन्त्युषंःसुजातेमतिभिर्वसिष्ठाः । सास्मासुंधारयि-
मृष्वंबृहन्तंययंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ६ ॥ २४ ॥

प्रति पञ्च वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७८ प्रतिंकेतवंःप्रथमाअंदृश्रन्नूर्ध्वाअंस्याअञ्जयोविश्रंयन्ते । उषोअर्वाचाबृ-
हतारथेनज्योतिंष्मतावाममस्मभ्यंवक्षि १ प्रतिंषीमग्निर्जंरतेसमिद्धःप्रतिविप्रां

 सोमतिभिर्गृणन्तः । उषायातिज्योतिषाबाधमानाविश्वातमांसिदुरितापदेवी २
एताउत्याःप्रत्यंदृश्रन्पुरस्ताज्ज्योतिर्यच्छन्तीरुषसोविभातीः । अजीजनन्त्सूर्यं
 यज्ञमग्निमपाचीनंतमोअगादजुष्टम् ३ अचेतिदिवोदुहितामघोनीविश्वेपश्यन्त्यु-
षसंविभातीम् । आस्थाद्रथंस्वधयायुज्यमानमायमश्वासःसुयुजोवहन्ति ४ प्रति
त्वाद्यसुमनसोबुधन्तास्माकासोमघवानोवयंच । तिल्विलायध्वमुषसोविभाती-
र्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ २५ ॥

व्युषाः पञ्च वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७१ व्यु१षाआवःपथ्या३जनानांपञ्चक्षितीर्मानुषीर्बोधयन्ती । सुसंदृग्भिरुक्ष-
भिर्भानुमश्रेद्विसूर्योरोदसीचक्षसावः १ व्यञ्जतेदिवोअन्तेष्वक्तून्विशोनयुक्ताउष-
सोयतन्ते । संतेगावस्तमआवर्तयन्तिज्योतिर्यच्छन्तिसवितेवबाहू २ अभूदुषा

इन्द्रतमामघोन्यजीजनत्सुविताय श्रवांसि । विदिवोदेवीदुहितादधात्यङ्गिरस्तमा
सुकृतेवसूनि ३ तावदुषोराधोअस्मभ्यंरास्वयावत्स्तोतृभ्योअरदोगृणाना ।
यांत्वाजज्ञुर्वृषभस्यारवेणविदृळ्हस्यदुरोअद्रेरौर्णोः ४ देवंदेवंराधसेचोदयन्त्य-
स्मद्र्यक्सूनृताईरयन्ती । व्युच्छन्तीनःसनयेधियोधायूयंपातस्वस्तिभिःसदा
नः ५ ॥ २६ ॥

प्रति तृचं वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

८० प्रतिस्तोमेभिरुषसंवसिष्ठागीर्भिर्विप्रासःप्रथमाअबुध्रन् । विवर्तयन्तीं
रजसीसमन्तेआविष्कृण्वतींभुवनानिविश्वा १ एषास्यानव्यमायुर्दधानागूढ्वीत-
मोज्योतिषोषाअबोधि । अग्रएतियुवतिरह्रयाणाप्राचिकितत्सूर्यंयज्ञमग्निम् २
अश्वावतीर्गोमतीर्नउषासोवीरवतीःसदमुच्छन्तुभद्राः । घृतंदुहानाविश्वतःप्रपीता

यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ २७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

प्रत्युषट्प्रागाथमिन्द्रावरुणादशैन्द्रावरुणंहजागतंतुयुवांनरावांपञ्चपुनीषोधीराष्टौवारुणंहरदत्सप्त-
प्रशुन्ध्युवमन्त्यापाशविमोचनीमोषुपञ्चगायत्रंजगत्यन्तंप्रवीरयासप्तवायव्यंद्वैन्द्रश्चयादिवदुक्ताकुविद-
ङ्गावायोपञ्चशुचिन्वष्टावैन्द्राग्नींत्वंयवांद्वादशगायत्रमन्त्यानुष्टुप्प्रक्षोदसाषट्सारस्वतंतुतृतीयासरस्वते-
बृहदुप्रगाथःप्रस्तारपङ्क्तिःपरास्तिस्रोगायत्र्यःसरस्वतेयज्ञेदशैन्द्र्यादिबार्हस्पत्यमन्त्यैन्द्रीचतृतीयानव-
म्यावैन्द्राब्राह्मणस्पत्येअध्वर्यवःसप्तोक्तदेवतान्त्यापरोवैष्णवंतूरुमित्यैन्द्रश्चतिस्रोनूमर्तः ।

प्रत्यु षड्वसिष्ठ उषाः । प्रथमा तृतीया पञ्चमी च बृहत्यः । शिष्टाः सतो बृहत्यः ।

८१ ओम् प्रत्युअदर्श्यायत्यु१च्छन्तीदुहितादिवः । अपोमहिव्ययतिचक्षसे
तमोज्योतिष्कृणोतिसूनरी १ उदुस्रियाःसृजतेसूर्यःसचाँउद्यन्नक्षत्रमर्चिवत् ।
तवेदुषोव्युषिसूर्यस्यचसंभक्तेनगमेमहि २ प्रतित्वादुहितर्दिवउषोजीराअभु-

त्स्महि । यावहंसिपुरस्पार्हवंनन्वतिरत्नंनदाशुषेमयः ३ उच्छन्तीयाकृणोषिं
मंहनामहिप्रख्यैदेविस्वर्दृशे । तस्यांस्तेरत्नभाजईमहेवयंस्याममातुर्नसूनवः ४
तच्चित्रंराधआभरोषोयद्दीर्घश्रुत्तमम् । यत्तेदिवोदुहितर्मर्तभोजनंतद्रास्वभुनजा-
महै ५ श्रवःसूरिभ्योअमृतंवसुत्वनंवाजाँअस्मभ्यंगोमतः । चोदयित्रीमघोनः
सूनृतावत्युषाउच्छदपस्रिधः ६ ॥ १ ॥

इन्द्रावरुणा दश वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ जगती ।

८२ इन्द्रावरुणायुवमध्वरायनोविशेजनायमहिशर्मयच्छतम् । दीर्घप्रय-
ज्युमतियोवनुष्यतिवयंजयेमपृतनासुदूढ्यः १ सम्राळन्यःस्वराळन्यउच्यतेवां
महान्ताविन्द्रावरुणामहावसू । विश्वेदेवासःपरमेव्योमनिसंवामोजोवृषणासं-
बलंदधुः २ अन्वपांखान्यतृन्तमोजसासूर्यमैरयतंदिविप्रभुम् । इन्द्रावरुणामदे

अस्यमायिनोऽपिन्वतमपितःपिन्वतंधियः ३ युवामिद्युत्सुपृतनासुवह्नयोयुवां
क्षेमस्यप्रसवेमितज्ञवः । ईशानावस्वउभयस्यकारवइन्द्रावरुणासुहवाहवाम-
हे ४ इन्द्रावरुणायदिमानिचक्रथुर्विश्वाजातानिभुवनस्यमज्मना । क्षेमेणमि-
त्रोवरुणंदुवस्यतिमरुद्भिरुग्रःशुभमन्यईयते ५ ॥ २ ॥ महेशुल्कायवरुणस्य
नुत्विषओजोमिमातेध्रुवमस्ययत्स्वम् । अजामिमन्यःश्नथयन्तमातिरद्दभ्रेभि-
रन्यःप्रवृणोतिभूयसः ६ नतमंहोनदुरितानिमर्त्यमिन्द्रावरुणानतपःकुतश्चन ।
यस्यदेवागच्छथोवीथोअध्वरंनतंमर्तस्यनशतेपरिह्वृतिः ७ अर्वाङ्नरादैव्येनावसा
गतंशृणुतंहवंयदिमेजुजोषथः । युवोर्हिसख्यमुतवायदाप्यंमार्डीकमिन्द्रावरुणा
नियच्छतम् ८ अस्माकमिन्द्रावरुणाभरेभरेपुरोयोधाभवतंकृष्ट्योजसा । यद्वां
हवन्तउभयेअधस्पृधिनरस्तोकस्यतनयस्यसातिषु ९ अस्मेइन्द्रोवरुणोमित्रो

॥३४९॥

अर्यमायुर्नयच्छन्तुमहिशर्मसप्रथः । अवध्रंज्योतिरदितेर्ऋतावृधोदेवस्यश्लोकं
सवितुर्मनामहे १० ॥ ३ ॥

युवां नरा दश वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ जगती ।

८३ युवांनरापश्यमानासआप्यंप्राचागव्यन्तःपृथुपर्शवोययुः । दासाचवृत्रा
हतमार्याणिचसुदासमिन्द्रावरुणावसावतम् १ यत्रानरःसमयन्तेकृतध्वजोय-
स्मिन्नाजाभवतिकिंचनप्रियम् । यत्राभयन्तेभुवनास्वर्दृशस्तत्रानइन्द्रावरुणाधि
वोचतम् २ संभूम्याअन्ताध्वसिराअदृक्षतेन्द्रावरुणादिविघोषआरुहत् । अस्थु-
र्जनानामुपमामरातयोऽर्वागवसाहवनश्रुतागतम् ३ इन्द्रावरुणावधनाभिरप्रति
भेदंवन्वन्ताप्रसुदासमावतम् । ब्रह्माण्येषांशृणुतंहवीमनिसत्यातृत्सूनामभवत्पु-
रोहितिः ४ इन्द्रावरुणावभ्यातपन्तिमाघान्यर्योवनुषामरातयः । युवंहिवस्वउ-

भयंस्युराजथोऽधंस्मानोऽवतंपार्येदिवि ५ ॥ ४ ॥ युवांहंवन्तउभयांसआजि-
ष्विन्द्रंचवस्वोवरुंणंचसातयें । यत्रराजंभिर्दशभिर्निबाधितंप्रसुदासमावंतंतृत्सुं-
भिःसह ६ दशराजानःसमिंताअयंज्यवःसुदासमिन्द्रावरुणानयुंयुधुः । सत्या
नृणामंद्मसदामुपंस्तुतिर्देवाएंषामभवन्देवहूंतिषु ७ दाशराज्ञेपरिंयत्तायविश्वतंः
सुदासंइन्द्रावरुणावशिक्षतम् । श्वित्यञ्चोयत्रनमंसाकपर्दिनोंधियाधीवंतोअसं-
पन्ततृत्संवः ८ वृत्राण्यन्यःसमिथेषुजिघ्नंतेव्रतान्यन्योअभिरंक्षतेसदां । हवांमहे
वांवृषणासुवृक्तिभिंरस्मेइंन्द्रावरुणाशर्मंयच्छतम् ९ अस्मेइन्द्रोवरुंणोमित्रोअं-
र्यमाद्युम्नंयंच्छन्तुमहिशर्मंसप्रथंः । अवध्रंज्योतिरदिंतेर्ऋतावृधोंदेवस्यश्लोकंस-
वितुर्मनामहे १० ॥ ५ ॥

आ वां पञ्च वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

८४ आवांराजानावध्वरेववृत्यांहव्येभिरिन्द्रावरुणानमोभिः । प्रवांघृताची
बाह्वोर्दधानापरित्मनाविषुरूपाजिगाति १ युवोराष्ट्रंबृहदिन्वतिद्यौर्यौसेतृभिरर-
रज्जुभिःसिनीथः । परिनोहेळोवरुणस्यवृज्याउरुंनइन्द्रःकृणवदुलोकम् २
कृतंनोयज्ञंविदथेषुचारुंकृतंब्रह्माणिसूरिषुप्रशस्ता । उपोरयिर्देवजूतोनएतुप्रणः
स्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेतम् ३ अस्मेइन्द्रावरुणाविश्ववारंरयिंधत्तंवसुमन्तंपुरु-
क्षुम् । प्रयआदित्योअनृतामिनात्यमिताशूरोदयतेवसूनि ४ इयमिन्द्रंवरुणमष्ट
मेगीःप्रावत्तोकेतनयेतूतुजाना । सुरत्नासोदेववीतिंगमेमयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ ६ ॥

पुनीषे पञ्च वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

८५ पुनीषेवांमरक्षसंमनीषांसोममिन्द्रायवरुणायजुह्वत् । घृतप्रतीकामुषसं
नदेवीतानोयामन्नुरुष्यतामभीके १ स्पर्धन्तेवाउदेवहूयेअत्रयेषुध्वजेषुदिद्यवः
पतन्ति । युवंताँइन्द्रावरुणावमित्रान्हतंपराचःशर्वाविषूचः २ आपश्चिद्धिस्वय-
शसःसदःसुदेवीरिन्द्रंवरुणंदेवताधुः । कृष्टीरन्योधारयतिप्रविक्तावृत्राण्यन्योअप्र-
तीनिहन्ति ३ ससुक्रतुरृतचिदस्तुहोतायआदित्यशवसावांनमस्वान् । आववर्त-
दवसेवांहविष्मानसदित्ससुवितायप्रयस्वान् ४ इयमिन्द्रंवरुणमष्टमेगीःप्रावत्तो-
केतनयेतूतुजाना । सुरत्नासोदेववीतिंगमेमयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ ७ ॥

धीराष्टौ वसिष्ठो वरुणस्त्रिष्टुप् ।

८६ धीरात्वस्यमहिनाजनूंषिवियस्तस्तम्भरोदसीचिदुर्वी । प्रनाकमृष्वंनु-

नुदेबृहन्तंद्विता नक्षत्रंपप्रथच्चभूम १ उतस्वयातन्वा३ संवदेतत्कदान्वं१न्तर्वरुणेभु-
वानि। किंमेहव्यमहृणानोजुषेतकदामृळीकंसुमनाअभिख्यम् २ पृच्छेतदेनो
वरुणदिदृक्षूपोएमिचिकितुषोविपृच्छम्। समानमिन्मेकवयश्चिदाहुरयंहतुभ्यंव-
रुणोहृणीते ३ किमागआसवरुणज्येष्ठंयत्स्तोतारंजिघांससिसखायम्। प्रतन्मे
वोचोदूळभस्वधावोऽवत्वानेनानमसातुरइयाम् ४ अवद्रुग्धानिपित्र्यासृजानोऽव
यावयंचकृमातनूभिः। अवराजन्पशुतृपंनतायुंसृजावत्संनदाम्नोवसिष्ठम् ५ न
सस्वोदक्षोवरुणध्रुतिःसासुरामन्युर्विभीदकोअचित्तिः। अस्तिज्यायान्कनीयस
उपारेस्वप्नश्चनेदनृतस्यप्रयोता ६ अरंदासोनमीळ्हुषेकराण्यहंदेवायभूर्णयेऽनागाः।
अचेतयदचितोदेवोअर्योगृत्संरायेकवितरोजुनाति ७ अयंसुतुभ्यंवरुणस्वधा-

वोहृदिस्तोमउपश्रितश्चिदस्तु । शंनःक्षेमेशमुयोगेनोअस्तुयूयंपातस्वस्तिभिः
सदांनः ८ ॥ ८ ॥

रदत्सप्त वसिष्ठो वरुणस्त्रिष्टुप् ।

८७ रदंत्पथोवरुणःसूर्यायप्रार्णांसिसमुद्रियांनदीनांम् । सर्गोनसृष्टोअर्वंती-
ऋतायंचकारंमहीरवनीरहंभ्यः १ आत्मातेवातोरजआनंवीनोत्पशुर्नभूर्णिर्यवंसे
ससवान् । अन्तर्महीबृंहतीरोदंसीमेविश्वांतेधामंवरुणप्रियाणिं २ परिस्पशो
वरुंणस्यस्मदिंष्टाउभेपंश्यन्तिरोदंसीसुमेके । ऋतावांनःकवयोयज्ञधीराःप्रचेतसो
यइषयंन्तमन्मं ३ उवाचंमेवरुणोमेधिंरायत्रिःसप्तनामाघ्न्यांबिभर्ति । विद्वान्प-
दस्यगुह्यानवोंचद्युगायविप्रउपंरायशिक्षंन् ४ तिस्रोद्यावोनिहिंताअन्तरंस्मिन्ति-
स्रोभूमीरुपंराःषड्विंधानाः । गृत्सोराजावरुणश्चक्रएतंदिविप्रेङ्खंहिरण्ययंशुभेकम्

५ अवसिन्धुंवरुणोद्यौरिवस्थाद्द्रप्सोनश्वेतोमृगस्तुविष्मान्। गम्भीरशंसोरजसो
विमानःसुपारक्षत्रःसतोअस्यराजा ६ योमृळयातिचक्रुषेचिदागोवयंस्यामवरु
णेअनागाः। अनुव्रतान्यदितेर्ऋधन्तोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७॥ १॥

प्र शुन्ध्युवं सप्त वसिष्ठो वरुणस्त्रिष्टुप्।

८८ प्रशुन्ध्युवंवरुणायप्रेष्ठांमतिंवसिष्ठमीळ्हुषेभरस्व। यईमर्वाञ्चंकरतेयज-
त्रंसहस्रामघंवृषणंबृहन्तम् १ अधान्वस्यसंदृशंजगन्वानग्नेरनीकंवरुणस्यमंसि।
स्व१र्यदश्मन्नधिपाउअन्धोऽभिमावपुर्दृशयेनिनीयात् २ आयद्रुहाववरुणश्चना-
वंप्रयत्समुद्रमीरयावमध्यम्। अधियदपांस्नुभिश्चरावप्रप्रेङ्खईङ्खयावहैशुभेकम् ३
वसिष्ठंहवरुणोनाव्याधादृषिंचकारस्वपामहोभिः। स्तोतारंविप्रःसुदिनत्वेअह्नां-
यान्नुद्यावस्ततनन्यादुषासः ४ क्व१त्यानिनौसख्याबभूवुःसचावहेयदवृकंपुरा

चिंत् । बृहन्तंमानंवरुणस्वधावःसहस्रद्वारंजगमागृहंते ५ यआपिर्नित्योवरुण
प्रियःसन्त्वामागांसिकृणवत्सखाते । मातएनंस्वन्तोयक्षिन्भुजेमयन्धिष्माविप्रः
स्तुवतेवरूथम् ६ ध्रुवासुंत्वासुक्षितिषुक्षियन्तोव्यं१स्मत्पाशंवरुणोमुमोचत् ।
अवोवन्वानाअदितेरुपस्थांद्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ १० ॥

मो षु पञ्च वसिष्ठो वरुणो गायत्री । अन्त्या जगती ।

८९ मोषुवरुणमृन्मयंगृहंराजन्नहंगमम् । मृळासुक्षत्रमृळयं १ यदेमिप्र-
स्फुरन्निवदृतिर्नध्मातोअंद्रिवः । मृळासुक्षत्रमृळयं २ क्रत्वंःसमहदीनताप्रतीपं
जंगमाशुचे । मृळासुक्षत्रमृळयं ३ अपांमध्येतस्थिवांसंतृष्णाविदज्जरितारम् ।
मृळासुक्षत्रमृळयं ४ यत्किंचेदंवरुणदैव्येजनेऽभिद्रोहंमनुष्या३श्चरामसि । अ-

चित्तीयत्तवधर्मायुयोपिममानस्तस्मादेनसोदेवरीरिषः ५ ॥ ११ ॥ इति शाक-
ल्क्संहितायां सप्तमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

प्र वीरया सप्त वसिष्ठो वायुस्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां तिसृणामिन्द्रवायू ।

१० प्रवीरयाशुचंयोददिरेवामध्वर्युभिर्मधुमन्तःसुतासः । वहंवायोनियुतो
याह्यच्छापिबासुतस्यान्धसोमदाय १ ईशानायप्रहुतिंयस्तआनट्शुचिंसोमंशु-
चिपास्तुभ्यंवायो । कृणोषितंमर्त्येषुप्रशस्तंजातोजातोजायतेवाज्यस्य २ रायेनुयं
जज्ञतूरोदसीमेरायेदेवीधिषणाधातिदेवम् । अधवायुंनियुतःसश्चतस्वाउतश्वेतंव-
सुधितिंनिरेके ३ उच्छन्नुषसःसुदिनाअरिप्राउरुज्योतिर्विविदुर्दीध्यानाः । गव्यं
चिदूर्वमुशिजोविवव्रुस्तेषामनुप्रदिवःसस्रुरापः ४ तेसत्येनमनसादीध्यानाःस्वेन
युक्तासःक्रतुनावहन्ति । इन्द्रवायूवीरवाहंरथंवामीशानयोरभिपृक्षःसचन्ते ५

ईशानासोयेदधंतेस्वर्णोगोभिरश्वेभिर्वसुभिर्हिरण्यैः। इन्द्रवायूसूरयोविश्वमायुरर्वं-
द्भिर्वीरैःपृतनासुसह्युः ६ अर्वन्तोनश्रवसोभिक्षमाणाइन्द्रवायूसुष्टुतिभिर्वसिष्ठाः।
वाजयन्तःस्ववसेहुवेमयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ १२ ॥

कुविदङ्ग सप्त वसिष्ठ इन्द्रवायू त्रिष्टुप् । प्रथमातृतीययोर्वायुः ।

११ कुविदङ्गनमसायेवृधासःपुरादेवाअनवद्यासआसन्। तेवायवेमनवेबा-
धितायावासयन्नुषसंसूर्येण १ उशन्तादूतानदभायगोपामासश्चपाथःशरदश्चपू-
र्वीः। इन्द्रवायूसुष्टुतिर्वामियानामार्डीकमीट्टेसुवितंचनव्यम् २ पीवोअन्नाँरयिवृ-
धःसुमेधाःश्वेतःसिषक्तिनियुतामभिश्रीः। तेवायवेसमनसोवितस्थुर्विश्वेन्नरःस्व-
पत्यानिचक्रुः ३ यावत्तरस्तन्वोयावदोजोयावन्नरश्चक्षसादीध्यानाः। शुचिंसो-
मंशुचिपापातमस्मेइन्द्रवायूसदतंबर्हिरेदम् ४ नियुवानानियुतःस्पार्हवीराइन्द्र-

वायूसरथंयातमर्वाक् । इदंहिवांप्रभृतंमध्वोअग्रमधंप्रीणानाविमुंमुक्तमस्मे ५
यावांशतंनियुतोयाःसहस्रमिन्द्रंवायूविश्ववाराःसचंन्ते । आभिंर्यातंसुविदत्राभि-
र्र्वाक्पातंनंराप्रतिंभृतस्यमध्वंः ६ अवंन्तोनश्रवंसोभिक्षंमाणाइन्द्रवायूसुंष्टुति-
भिर्वसिंष्ठाः । वाजयन्तःस्ववंसेहुवेमयूयंपातस्वस्तिभिःसदांनः ७ ॥ १३ ॥

आ वायो पञ्च वसिष्ठो वायुस्त्रिष्टुप् । उपाद्यायाः इन्द्रवायू ।

१२ आवांयोभूषशुचिपाउपंनःसहस्रंतेनियुतोंविश्ववार । उपोतेअन्धोमद्यं-
मयामियस्यंदेवदधिषेपूर्वपेयंम् १ प्रसोतांजीरोअंध्वरेष्वंस्थात्सोममिन्द्रायवा-
यवेपिबंध्यै । प्रयद्वांमध्वोंअग्रियंभरंन्त्यध्वर्यवोंदेवयन्तःशचीभिः २ प्रयाभिर्या-
सिंदाश्वांसमच्छांनियुद्भिर्वायविष्टयेंदुरोणे । निनोंरयिंसुभोजंसंयुवस्वनिवीरंग-
व्यमश्व्यंचराधंः ३ येवायवंइन्द्रमादंनासआदेवासोनितोशंनासोअर्यः ।

घ्नन्तो॑वृ॒त्राणि॑सू॒रिभिः॑स्याम सास॒ह्वांसो॑यु॒धानृभि॑र॒मित्रा॑न् ४ आनो॑नि॒युद्भिः॑श॒-
ति॒नीभि॑रध्व॒रंस॑ह॒स्रिणी॑भि॒रुप॑याहियज्ञम् । वायो॑अ॒स्मिन्त्सव॑नेमादयस्वयू॒यं
पा॑तस्व॒स्तिभिः॒सदा॑नः ५ ॥ १४ ॥

शुचिं न्वष्टौ वसिष्ठ इन्द्राग्नी त्रिष्टुप् ।

९३ शुचिं॒नु स्तोमं॒नव॑जातम॒द्येन्द्रा॑ग्नीवृत्रहणा जु॒षेथा॑म् । उ॒भाहिवां॑सु॒हवा॒
जोह॑वीमि॒तावाजं॑स॒द्यउ॑श॒तेधेष्ठा॑ १ तास॑ा॒नसी॑श॒वसाना॒हिभू॒तंसा॑कं॒वृधा॒शव॑-
साशूशु॒वांसा॑ । क्षय॑न्तौरा॒यो यव॑सस्य॒भूरेः॑पृ॒ङ्क्तंवाज॑स्य॒स्थवि॑रस्य॒घृष्वेः॑ २ उपो॑
ह॒यद्वि॒दथं॑वा॒जिनो॒गुर्धी॒भिर्विप्राः॒प्रम॑ति॒मि॒च्छमा॑नाः । अर्व॑न्तो॒नकाष्ठां॒नक्ष॑माणा
इन्द्रा॒ग्नीजोहु॑वतो॒नर॒स्ते ३ गी॒र्भिर्विप्रः॒प्रम॑ति॒मि॒च्छमा॑न॒ईट्टे॑र॒यिंय॒शसं॑पूर्व॒भाज॑म् ।
इन्द्रा॑ग्नीवृत्रहणासुवज्रा॒प्रनो॒नव्ये॑भिस्तिरतंदे॒ष्णैः ४ संयन्म॒हीमि॒थ॒तीस्पर्ध॑माने

तनूरुचाशूरंसातायतैते । अदेवयुंविदथेदेवयुभिंःसत्राहंतंसोमसुताजनेन ५
॥ १५ ॥ इमामुषुसोमंसुतिमुपंनएन्द्राग्नीसौमनसायंयातम् । नूचिद्धिपंरिम-
म्नाथेअस्मानावांशश्वंद्भिर्ववृतीयवाजैः ६ सोअंग्नएनानमंसासमिद्धोऽच्छांमित्रं
वरुंणमिन्द्रंवोचेः । यत्सीमागंश्चकृमातत्सुमृंळतदंर्यमादिंतिःशिश्रथन्तु ७ एता
अंग्नआशुषाणासंइष्टीर्युवोःसचाभ्यंश्यामवाजांन् । मेन्द्रोंनोविष्णुंर्मरुतःपरिं
ख्यन्यूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ८ ॥ १६ ॥

इयं वां द्वादश वसिष्ठ इन्द्राग्नी गायत्री । अन्त्यानुष्टुप् ।

१४ इयंवांमस्यमन्मंनइन्द्राग्नीपूर्व्यस्तुंतिः । अभ्राद्वृष्टिरिंवाजनि १ शृणुतं
जंरितुर्हवमिन्द्राग्नीवनंतंगिरंः । ईशानापिंप्यतंधियंः २ मापांपत्वायंनोनरेन्द्रां-

ग्नीमाभिशंस्तये । मानोरीरधतंनिदे ३ इन्द्रेंअग्नानमोबृहत्सुंवृक्तिमेरंयामहे ।
धियाधेनांअवस्यवंः ४ ताहिशश्वंन्तईळंतइत्थाविप्रांसऊतयें । सबाधोवाजंसा-
तये ५ तावांगीर्भिर्विपन्यवःप्रयंस्वन्तोहवामहे । मेधसांतासनिष्यवंः ६ ॥१७॥
इन्द्रांग्नीअवसागंतमस्मभ्यंचर्षणीसहा । मानोंदुःशंसंईशत ७ माकस्यंनोअरं-
रुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्यंस्य । इन्द्रांग्नीशर्मंयच्छतम् ८ गोमद्धिरंण्यवद्वसुयद्वामश्वां-
वदीमंहे । इन्द्रांग्नीतद्वंनेमहि ९ यत्सोमआसुतेनरंइन्द्राग्नीअजोंहवुः । सप्तींव-
न्तासपर्यवंः । १० उक्थेभिर्वृत्रहन्तंमायामंन्दानाचिदागिरा । आङ्गूषैराविवां-
सतः ११ ताविद्दुःशंसंमर्त्यंदुर्विद्वांसंरक्षस्विनंम् । आभोगंहन्मंनाहतमुदधिंह-
न्मंनाहतम् १२ ॥ १८ ॥

प्रक्षोदसा षड्वसिष्ठः सरस्वती त्रिष्टुप् । तृतीयायाः सरस्वान् ।

१५ प्रक्षोदसाधायसासस्रएषासरस्वतीधरुणमायसीपूः । प्रबाबधानारथ्येव
यातिविश्वाअपोमहिनासिन्धुरन्याः १ एकाचेतत्सरस्वतीनदीनांशुचिर्यतीगिरि-
भ्यआसमुद्रात् । रायश्चेतन्तीभुवनस्यभूरेर्घृतंपयोदुदुहेनाहुषाय २ सवावृधेन-
र्योयोषणासुवृषाशिशुर्वृषभोयज्ञियासु । सवाजिनंमघवद्भ्योदधातिविसातयेतन्वं
मामृजीत ३ उतस्यानःसरस्वतीजुषाणोपश्रवत्सुभगायज्ञेअस्मिन् । मितज्ञु-
भिर्नमस्यैरियानारायायुजाचिदुत्तरासखिभ्यः ४ इमाजुह्वानायुष्मदानमोभिः
प्रतिस्तोमंसरस्वतिजुषस्व । तवशर्मन्प्रियतमेदधानाउपस्थेयामशरणंनवृ-
क्षम् ५ अयमुतेसरस्वतिवसिष्ठोद्वारावृतस्यसुभगेव्यावः । वर्धशुभ्रेस्तुवतेरासि
वाजान्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १९ ॥

बृहदु षड्वसिष्ठो गायत्री । आद्यानां तिसृणां सरस्वती । शिष्टानां सरस्वान् ।
आद्या बृहती । द्वितीया सतोबृहती । तृतीया प्रस्तारपङ्क्तिः ।

१६ बृहदुंगायिषेवचोंऽसुर्यांनदीनाम् । सरंस्वतीमिन्मंहयासुवृक्तिभिःस्तो-
मैर्वसिष्ठरोदंसी १ उभेयत्तेंमहिनाशुंभ्रेअन्धंसीअधिक्षियन्तिपूरवंः । सानोंबो-
ध्यवित्रीमरुत्संखाचोदराधोंमघोनाम् २ भद्रमिद्भद्राकृंणवत्सरंस्वत्यकंवारीचे-
ततिवाजिनींवती । गृणानाजंमदग्निवत्स्तुवानाचंवसिष्ठवत् ३ जनीयन्तोन्व-
ग्रंवःपुत्रीयन्तंःसुदानंवः । सरंस्वन्तंहवामहे ४ येतेंसरस्वऊर्मयोमधुंमन्तोघृत-
श्चुतंः । तेभिंर्नोऽविताभंव ५ पीपिवांसंसरंस्वतःस्तनंयोविश्वदंर्शतः । भक्षीम-
हिंप्रजामिषंम् ६ ॥ २० ॥

यज्ञे दश वसिष्ठो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् । आद्याया इन्द्रः । तृतीयानवम्यो-
रिन्द्राब्रह्मणस्पती । अन्त्याया इन्द्राबृहस्पती ।

१७ यज्ञेदिवोनृषदनेपृथिव्यानरोयत्रदेवयवोमदन्ति । इन्द्राययत्रसवनानि
सुन्वेगमन्मदायप्रथमंवयश्च १ आदैव्यावृणीमहेऽवांसिबृहस्पतिर्नोमहआस-
खायः । यथाभवेममीळ्हुषेअनागायोनोदातापरावतःपितेव २ तमुज्येष्ठंनमसा
हविर्भिःसुशेवंब्रह्मणस्पतिंगृणीषे । इन्द्रंश्लोकोमहिदैव्यःसिषक्तुयोब्रह्मणोदेवकृ-
तस्यराजा ३ सआनोयोनिंसदतुप्रेष्ठोबृहस्पतिर्विश्ववारोयोअस्ति । कामोरायः
सुवीर्यस्यतंदात्पर्षन्नोअतिसश्चतोअरिष्टान् ४ तमानोअर्कममृतायजुष्टमिमेधासु
रमृतासःपुराजाः । शुचिक्रन्दंयजतंपस्त्यानांबृहस्पतिमनर्वाणंहुवेम ५ ॥ २१ ॥
तंशग्मासोअरुषासोअश्वाबृहस्पतिंसहवाहोवहन्ति । सहश्चिद्यस्यनीलवत्सध-

स्थंनभोनरूपमंरुषंवसांनाः ६ सहिशुचिंःशतपंत्रःसशुन्ध्युर्हिरंण्यवाशीरिषिरः
स्वर्षाः । बृहस्पतिःसःस्वांवेशऋष्वःपुरूसखिंभ्यआसुतिंकरिंष्ठः ७ देवीदेवस्य
रोदंसीजनिंत्रीबृहस्पतिंवावृधतुर्महित्वा । दक्षाय्यांयदक्षतासखायःकरद्ब्रह्मंणे
सुतरांसुगाधा ८ इयंवांब्रह्मणस्पतेसुवृक्तिर्ब्रह्मेन्द्रांयवज्रिणेंअकारि । अविष्टं
धियोंजिगृतंपुरंन्धीर्जजस्तमर्योवनुषामरांतीः ९ बृहंस्पतेयुवमिन्द्रंश्चवस्वोंदि-
व्यस्यैशाथेउतपार्थिवस्य । धत्तंरयिंस्तुवतेकीरयेंचिद्यूयंपांतस्वस्तिभिःस-
दांनः १० ॥ २२ ॥

अध्वर्यव: सप्त वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्याया इन्द्राबृहस्पती ।

१८ अध्वंर्यवोऽरुणंदुग्धमंशुंजुहोतंनवृषभायंक्षितीनाम् । गौराद्वेदीयाँअव-
पानमिन्द्रोंविश्वाहेद्यांतिसुतसोंममिच्छन् १ यद्दंधिषेप्रदिविचार्वन्नंदिवेदिवेपी-

तिमिदस्यवक्षि । उतह्रदोतमनसाजुषाणउशन्निन्द्रप्रस्थितान्पाहिसोमान् २
जज्ञानःसोमंसहसेपपाथप्रतेमातामहिमानमुवाच । एन्द्रपप्राथोर्व१न्तरिक्षंयुधा
देवेभ्योवरिवश्चकर्थ ३ यद्योधयामहतोमन्यमानान्त्साक्षामतान्बाहुभिःशाश-
दानान् । यद्वानृभिर्वृतइन्द्राभियुध्यास्तंत्वयाजिंसौश्रवसंजयेम ४ प्रेन्द्रस्यवो-
चंप्रथमाकृतानिप्रनूतनामघवायाचकार । यदेददेवीरसहिष्टमायाअथाभव
त्केवलःसोमोअस्य ५ तवेदंविश्वमभितःपशव्यं१यत्पश्यसिचक्षसासूर्यस्य ।
गवामसिगोपतिरेकइन्द्रभक्षीमहितेप्रयतस्यवस्वः ६ बृहस्पतेयुवमिन्द्रश्चव-
स्वोदिव्यस्येशाथेउतपार्थिवस्य । धत्तंरयिंस्तुवतेकीरयेचिद्यूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ७ ॥ २३ ॥

परः सप्त वसिष्ठो विष्णुस्त्रिष्टुप् । उपान्त्यानां तिसृणामिन्द्राविष्णू ।

११ परोमात्रयातन्वावृधाननतेमहित्वमन्वश्नुवन्ति । उभेतेविद्मरजसीपृ-
थिव्याविष्णोदेवत्वंपरमस्यवित्से १ नतेविष्णोजायमानोनजातोदेवमहिम्नःप-
रमन्तमाप । उदस्तभ्नानाकमृष्वंबृहन्तंदाधर्थप्राचींककुभंपृथिव्याः २ इरावती
धेनुमतीहिभूतंसूयवसिनीमनुषेदशस्या । व्यस्तभ्नारोदसीविष्णवेतेदाधर्थपृथि-
वीमभितोमयूखैः ३ उरुंयज्ञायचक्रथुरुलोकंजनयन्तासूर्यमुषासमग्निम् । दा-
सस्यचिद्वृषशिप्रस्यमायाजघ्नथुर्नरापृतनाज्येषु ४ इन्द्राविष्णूदृंहिताःशम्बरस्य
नवपुरोनवतिंचश्नथिष्टम् । शतंवर्चिनःसहस्रंचसाकंहथोअप्रत्यसुरस्यवीरान् ५
इयंमनीषाबृहतीबृहन्तोरुक्रमातवसावर्धयन्ती । ररेवांस्तोमंविदथेषुविष्णोपिन्व-

तमिषोवृजनेष्विन्द्र ६ वषट्तेविष्णवासआकृणोमितन्मेजुषस्वशिपिविष्टहव्यम्। वर्धन्तुत्वासुष्टुतयोगिरोमेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ २४ ॥

नूमर्तः सप्त वसिष्ठो विष्णुस्त्रिष्टुप्।

१०० नूमर्तोदयतेसनिष्यन्योविष्णवउरुगायायदाशत्। प्रयःसत्राचामनसायजातएतावन्तंनर्यमाविवासात् १ त्वंविष्णोसुमतिंविश्वजन्यामप्रयुतामेवयावोमतिंदाः। पर्चोयथानःसुवितस्यभूरेरश्वावतःपुरुश्चन्द्रस्यरायः २ त्रिर्देवःपृथिवीमेषएतांविचक्रमेशतर्चसंमहित्वा। प्रविष्णुरस्तुतवसस्तवीयान्त्वेषंह्यस्यस्थविरस्यनाम ३ विचक्रमेपृथिवीमेषएतांक्षेत्रायविष्णुर्मनुषेदशस्यन्। ध्रुवासोअस्यकीरयोजनासउरुक्षितिंसुजनिमाचकार ४ प्रतत्तेअद्यशिपिविष्टनामार्यःशंसामिवयुनानिविद्वान्। तंत्वागृणामितवसमतव्यान्क्षयन्तमस्यरजसःपराके

५ किमित्तेंविष्णोपरिचक्ष्यंभूत्प्रयद्ववक्षेशिंपिविष्टोअंस्मि । मावर्पोअस्मदर्पगूह
एतद्यदन्यरूंपःसमिथेबभूर्थं ६ वर्षट्टेविष्णवासआकृणोमितन्मेंजुषस्वशिपिविष्ट
हव्यम् । वर्धन्तुत्वासुष्टुतयोगिरोंमेयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ७ ॥ २५ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

तिस्रःषट्पार्जन्यंतुपर्जन्यायतृचंगायत्रंद्वितीयापादनिचृदेतेकुमारआग्नेयोपश्यद्वासिष्ठएववावृष्टिका-
मःसंवत्सरंदशपर्जन्यस्तुतिःसंहृष्टान्मण्डूकांस्तुष्टावाद्यानुष्टुबिन्द्रासोमापञ्चाधिकैन्द्रासोमंराक्षोघ्नंशापा-
भिशापप्रायंषट्सप्तवाद्याजगत्यएकाविंशीत्रयोविंश्यौचाष्टादशीमारुतीचदशमीचतुर्दश्यावाग्नेय्यौदैव्ये-
कादशान्त्यानुष्टुम्नवमीद्वादशीत्रयोदशीसौम्यःसप्तदशीग्राव्ण्यष्टमीषोळश्यावैन्द्यौप्रवर्तयेतिचतस्रऐ-
न्द्योमानोरक्षइत्यृषेरात्मनआशीरुत्तरोर्धर्चःपृथिव्यन्तरिक्षंद्यौरितिदैवतःपरंगायत्रंप्राग्वत्सप्रेऋषिश्चानु-
क्तगोत्रःप्राग्वत्स्यात्काण्वोष्टमंमण्डलंमाचिच्चतुस्त्रिंशन्मेधातिथिमेध्यातिथीऐन्द्रंबार्हतंद्विप्रगाथादिद्वि-
त्रिष्टुबन्तमाद्यंद्वृचंप्रगाथोपश्यत्सघोरःसन्भ्रातुःकण्वस्यपुत्रतामगात्प्लायोगिश्चासङ्गोयस्त्रीभूत्वापुमान-
भूत्समेध्यातिथयेदानंदत्त्वास्तुहिस्तुहीतिचतसृभिरात्मानंतुष्टावपत्नीचास्याङ्गिरसीशश्वतीपुंस्त्वमुपल-

भ्यैनंमीतान्त्ययातुष्टावेदंवसोर्द्विचत्वारिंशन्मेधातिथिराङ्गिरसश्चप्रियमेधःस्वादवोनुष्टुबन्त्याभ्यांमेधा-
तिथिर्विभिन्दोर्दानंतुष्टावपिबचतुर्विंशतिर्मेध्यातिथिःप्रागाथंत्वनुष्टुब्गायत्र्यौबृहतीचान्त्याःकौरयाण-
स्यपाकस्थाम्नोदानस्तुतिर्यदिन्द्रसैकादेवातिथिस्तृचोन्त्यःपुरउष्णिगन्तःकुरुङ्गस्यदानस्तुतिस्तत्पूर्वा-
श्चतस्रःपौष्ण्यो वा ।

तिस्रः षड्वसिष्ठः कुमारो वाग्नेयः पर्जन्यस्त्रिष्टुप् ।

१०१ ॐम् तिस्रोवाचःप्रवदज्योतिरग्रायाएतद्दुह्रेमधुदोघमूधः । सवत्संकृ-
ण्वन्गर्भमोषधीनांसद्योजातोवृषभोरोरवीति १ योवर्धनओषधीनांयोअपांयोवि-
श्वस्यजगतोदेवईशे । सत्रिधातुशरणंशर्मयंसत्त्रिवर्तुज्योतिःस्वभिष्टयं१स्मे २
स्तरीरुत्वद्भवतिसूतउत्वद्यथावशंतन्वंचक्रएषः । पितुःपयःप्रतिगृभ्णातिमातातेन
पितावर्धतेतेनपुत्रः ३ यस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुस्तिस्रोद्यावस्त्रेधासस्रुरापः ।
त्रयःकोशासउपसेचनासोमध्वःश्चोतन्त्यभितोविरप्शम् ४ इदंवचःपर्जन्यायस्व-

राजेहृदोअस्त्वन्तरंतज्जुंजोषत् । मयोभुवोवृष्टयःसन्त्वस्मेसुपिप्पलाओषधीर्दे-
वगोपाः ५ सरेतोधावृषभःशश्वतीनांतस्मिन्नात्माजगतस्तस्थुषश्च । तन्मऋतं
पातुशतशारदाययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १ ॥

पर्जन्याय तृचं वसिष्ठः कुमारो वाग्नेयः पर्जन्यो गायत्री । द्वितीया पादनिचृत् ।

१०२ पर्जन्यायप्रगायतदिवस्पुत्रायमीळ्हुषे । सनोयवसमिच्छतु १ योगर्भ-
मोषधीनांगवांकृणोत्यर्वताम् । पर्जन्यःपुरुषीणाम् २ तस्माइदास्येहविर्जुहो-
तामधुमत्तमम् । इळांनःसंयतंकरत् ३ ॥ २ ॥

संवत्सरं दश वसिष्ठो मण्डूकास्त्रिष्टुप् । आद्यानुष्टुप् ।

१०३ संवत्सरंशशयानाब्राह्मणाव्रतचारिणः । वाचंपर्जन्यजिन्वितांप्रमण्डू-
कांअवादिषुः १ दिव्याआपोअभियदेनमायन्दृतिंनशुष्कंसरसीशयानम् ।

गवामहनमायुर्वत्सिनीनांमण्डूकानांवग्नुरत्रासमेति २ यदीमेनाँउशतोअभ्यवं-
र्षीत्तृष्यावंतःप्रावृष्यागताया्म्।अक्खलीकृत्यापितरंनपुत्रोअन्योअन्यमुपवदन्त-
मेति ३ अन्योअन्यमनुगृभ्णात्येनोरपांप्रसर्गेयदमंन्दिषाताम्। मण्डूकोयदभि-
वृष्टःकनिष्कन्पृश्निःसंपृङ्क्तेहरितेनवाचम् ४ यदेषामन्योअन्यस्यवाचंशाक्तस्येव
वदंतिशिक्षमाणः। सर्वंतदेषांसमृधेवपर्वयत्सुवाचोवदंथनाध्यप्सु ५ ॥ ३ ॥
गोमायुरेकोअजमायुरेकःपृश्निरेकोहरितएकंएषाम्। समानंनामबिभ्रतोविरू-
पाःपुरुत्रावाचंपिपिशुर्वदन्तः ६ ब्राह्मणासोअतिरात्रेनसोमेसरोनपूर्णमभितोव-
दन्तः। संवत्सरस्यतदहःपरिष्ठयन्मण्डूकाःप्रावृषीणंबभूव ७ ब्राह्मणासःसोमिनो
वाचंमक्रतब्रह्मकृण्वन्तःपरिवत्सरीणम्। अध्वर्यवोघर्मिणःसिष्विदानाआविर्भ-
वन्तिगुह्यानकेचित् ८ देवहितिंजुगुपुर्द्वादशस्यंऋतुंनरोनप्रमिनन्त्येते। संवत्सरे

प्रावृष्यागंतायांतप्ताघर्मा अंश्नुवतेविसर्गम्‌ ९ गोमांयुरदादजमांयुरदात्पृश्निरदाद्ध-
रितोनोवसूंनि । गवांमण्डूकाददंतःशतानिंसहस्त्रसावेप्रतिंरन्तआयुः १० ॥ ४ ॥

इन्द्रासोमा पञ्चविंशतिर्वसिष्ठः । आद्यानांसप्तानांपञ्चदशीपञ्चविंश्योश्चेन्द्रासोमौ रक्षोहणौ । नवमी-
द्वादशीत्रयोदशीनां सोमः । दशमीचतुर्दश्योरग्निः । एकादश्या देवाः । सप्तदश्या ग्रावाणः । अष्टादश्या
मरुतः । त्रयोविंश्याः प्रथमार्धस्य वसिष्ठः । द्वितीयार्धस्य पृथिव्यन्तरिक्षे । आद्याः षडष्टादश्येकविंशी-
त्रयोविंश्यश्चजगत्यः । सप्तमी त्रिष्टुब्जगती वा । अन्त्यानुष्टुप् । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

१०४ इन्द्रांसोमातपंतंरक्षंउब्जतंन्यंर्पयतंवृषणातमोवृधंः । परांशृणीतमचि-
तोन्योषतंहतंनुदेथांनिशिंशीतमत्रिणंः १ इन्द्रांसोमासमघशंसमभ्यं१घंतपुर्य-
स्तुचरुरंग्निवाँइंव । ब्रह्मद्विषेंक्रव्यादेंघोरचंक्षसेद्वेषोंधत्तमनवायंकिंमीदिनें २
इन्द्रांसोमादुष्कृतोंवव्रेअन्तरंनारम्भणेतमंसिप्रविंध्यतम् । यथानातःपुनरेकंश्च
नोदयत्तद्वांमस्तुसहंसेमन्युमच्छवंः ३ इन्द्रांसोमावर्तयंतंदिवोवधंसंपृथिव्याअघ-

शंसायतर्हणम् । उत्तक्षतंस्वर्यं१पर्वतेभ्योयेनरक्षोवावृधानंनिजूर्वथः ४ इन्द्रा-
सोमावर्तयतंदिवस्पर्यग्नितप्तेभिर्युवमश्महन्मभिः । तपुर्वधेभिरजरेभिरत्रिणो
निपर्शानेविध्यतंयन्तुनिस्वरम् ५ ॥ ५ ॥ इन्द्रासोमापरिवांभूतुविश्वतइयंमतिः
कक्ष्याश्वेववाजिना । यांवांहोत्रांपरिहिनोमिमेधयेमाब्रह्माणिनृपतीवजि-
न्वतम् ६ प्रतिस्मरेथांतुजयद्भिरेवैर्हतंद्रुहोरक्षसोभङ्गुरावतः । इन्द्रासोमादुष्कृ-
तेमासुगंभूद्योनःकदाचिदभिदासतिद्रुहा ७ योमापाकेनमनसाचरन्तमभिचष्टे
अनृतेभिर्वचोभिः । आपइवकाशिनासंगृभीताअसन्नस्त्वासतइन्द्रवक्ता ८ ये
पाकशंसंविहरन्तएवैर्येवाभद्रंदूषयन्तिस्वधाभिः । अहयेवातान्प्रददातुसोमआवा
दधातुनिर्ऋतेरुपस्थे ९ योनोरसंदिप्सतिपित्वोअग्नेयोअश्वानांयोगवांयस्तनूना-
म् । रिपुःस्तेनःस्तेयकृद्दभ्रमेतुनिषहीयतांतन्वा३तनाच १० ॥ ६ ॥ परःसोअ-

स्तुतन्वा३तनांचतिस्रःपृथिवीरधोअस्तुविश्वाः। प्रतिशुष्यतुयशोअस्यदेवायोनो
दिवादिप्संतियश्चनक्तम् ११ सुविज्ञानंचिकितुषेजनायसच्चासच्चवचसीपस्पृ-
धाते। तयोर्यत्सत्यंयतरदृजीयस्तदित्सोमोऽवतिहन्त्यासत् १२ नवाउसोमो
वृजिनंहिनोतिनक्षत्रियंमिथुयाधारयन्तम्। हन्तिरक्षोहन्त्यासद्वदन्तमुभावि-
न्द्रस्यप्रसितौशयाते १३ यदिवाहमनृतदेवआसमोघंवादेवाँअप्यूहेअग्ने। किम-
स्मभ्यंजातवेदोहृणीषेद्रोघवाचस्तेनिर्ऋथंसचन्ताम् १४ अद्यामुरीययदियातु-
धानोअस्मियदिवायुस्ततपपूरुषस्य। अधासवीरैर्दशभिर्वियूयायोमामोघंयातु-
धानेत्याह १५ ॥ ७ ॥ योमायातुंयातुधानेत्याहयोवारक्षाःशुचिरस्मीत्याह।
इन्द्रस्तंहन्तुमहतावधेनविश्वस्यजन्तोरधमस्पदीष्ट १६ प्रयाजिगातिखर्गलेव
नक्तमपद्रुहातन्वं१गूहमाना। वव्राँअनन्ताँअवसापदीष्टग्रावाणोघ्नन्तुरक्षसउप-

ब्दैः १७ वितिष्ठध्वंमरुतोविक्ष्वि१च्छतगृभायतरक्षसःसंपिनष्टन । वयोयेभूत्वी
पतयन्तिनक्तभिर्येवारिपोदधिरेदेवेअध्वरे १८ प्रवर्तयदिवोअश्मानमिन्द्रसोम-
शितंमघवन्त्संशिशाधि । प्राक्तादपाक्तादधरादुदक्तादभिजहिरक्षसःपर्वतेन १९
एतउत्येपतयन्तिश्वयातवइन्द्रंदिप्सन्तिदिप्सवोऽदाभ्यम् । शिशीतेशक्रःपिशु-
नेभ्योवधंनूनंसृजदशनिंयातुमद्भ्यः २० ॥ ८ ॥ इन्द्रोयातूनामभवत्पराशरो
हविर्मथीनामभ्या३विवासताम् । अभीदुशक्रःपरशुर्यथावनंपात्रेवभिन्दन्त्सत
एतिरक्षसः २१ उलूकयातुंशुशुलूकयातुंजहिश्वयातुमुतकोकयातुम् । सुपर्ण-
यातुमुतगृध्रयातुंदृषदेवप्रमृणरक्षइन्द्र २२ मानोरक्षोअभिनड्यातुमावतामपो-
च्छतुमिथुनायाकिमीदिना । पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोऽन्तरिक्षंदिव्यात्पात्व-
स्मान् २३ इन्द्रजहिपुमांसंयातुधानमुतस्त्रियंमाययाशाशदानाम् । विग्रीवासो

मूरंदेवाऋदन्तुमातेहंशन्त्सूर्यंमुच्चरंन्तम् २४प्रतिंचक्ष्वविचक्ष्वेन्द्रंश्चसोमजागृतम्।
रक्षोंभ्योवधमंस्यतमशनिंयातुमद्भ्यंः २५ ॥ १ ॥ इति शाकलर्कूसंहितायां सप्तमे
मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

॥ इति सप्तमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ७ ॥

मा चिच्चतुस्त्रिंशन्मेधातिथिमेध्यातिथी काण्वाविन्द्रो बृहती। आद्ययोः प्रगाथो घौरः काण्वो वा। उपान्त्यानां चतसृणामासङ्गः प्रायोगिः। अन्त्यायाः शश्वत्याङ्गिरस्यासङ्गस्य पत्नी। उपान्त्यानां चतसृणामासङ्गस्य दानस्तुतिः। अन्त्याया आसङ्गः। द्वितीया चतुर्थी च सतोबृहत्यौ। अन्त्ये त्रिष्टुभौ।

१ माचिंदन्यद्विशंसतसखांयोमारिषण्यत । इन्द्रमित्स्तोंतावृषंणंसचांसुते
मुहुंरुक्थाचंशंसत १ अवक्रक्षिणंवृषभंयंथाजुरंगांनचर्षणीसहंम् । विद्वेषंणंसं-
वर्ननोभयंकुरंमंहिंष्ठमुभयाविनंम् २ यच्चिद्धित्वाजनांइमेनानाहवंन्तऊतयें।

अस्माकंब्रह्मेदमिन्द्रभूतुते ऽहाविश्वांचवर्धनम् ३ वितर्तूर्यन्तेमघवन्विपश्चितो ऽर्यो
विपोजनांनाम् । उपंक्रमस्वपुरुरूपमाभंरवाजंनेदिष्ठमूतये ४ महेचनत्वामंद्रि-
वःपरांशुल्कायंदेयाम् । नसहस्रांयनायुतांयवज्रिवोनशतायंशतामघ ५ ॥ १० ॥
वस्याँइन्द्रासिमेपितुरुतभ्रातुरभुंञ्जतः । माताचंमेछदयथःसमावंसोवसुत्वनाय
राधंसे ६ क्वेंयथक्केदंसिपुरुत्राचिद्धितेमनंः । अलंर्षियुध्मखजकृत्पुरंदरप्रगांयत्रा
अंगासिषुः ७ प्रास्मैगायत्रमंर्चतवावातुर्यः पुरंदरः । याभिंःकाण्वस्योपंबर्हिरा-
सदंयासंद्वज्रीभिनत्पुरंः ८ येतेसन्तिंदशग्विनंःशतिनोयेसंहस्रिणंः । अश्वांसोये
तेवृषंणोरघुद्रुवस्तेभिंर्नस्तूयमागंहि ९ आत्वं१द्यसंबर्दुघांहुवेगांयत्रवेंपसम् । इ-
न्द्रंधेनुंसुदुघामन्यामिषंमुरुधांरामरंकृतम् १० ॥ ११ ॥ यत्तुदत्सूरएतंशंवङ्कू
वातंस्यपर्णिनां । वहत्कुत्संमार्जुनेयंशतक्रंतुःत्सरंद्गन्धर्वमस्तृंतम् ११ यक्रते

चिदभिश्रिषःपुराजत्रुभ्यआतृदः । संधातासंधिंमघवापुरूवसुरिष्कर्ताविह्रुतंपुनः
१२ माभूमनिष्ट्याइवेन्द्रत्वदरणाइव । वनानिनप्रजहितान्यद्रिवोदुरोषासोअ-
मन्महि १३ अमन्महीदनाशवोऽनुग्रासश्चवृत्रहन् । सकृत्सुतेमहताशूरराधसा
नुस्तोमंमुदीमहि १४ यदिस्तोमंममश्रवदस्माकमिन्द्रमिन्दवः । तिरःपवित्रं
ससृवांसआशवोमदन्तुतुग्र्यावृधः १५ ॥ १२ ॥ आत्व१द्यसधस्तुतिंवावातुः
सख्युरागहि । उपस्तुतिर्मघोनांप्रत्वावत्वधातेवश्मिसुष्टुतिम् १६ सोताहिसो-
ममद्रिभिरेमेनमप्सुधावत । गव्यावस्त्रेववासयन्तइन्नरोनिर्धुक्षन्वक्षणाभ्यः १७
अधज्मोअधवादिवोबृहतोरोचनादधि । अयावर्धस्वतन्वागिराममाजातासुक्र-
तोपृण १८ इन्द्रायसुमदिन्तमंसोमंसोतावरेण्यम् । शक्रएणंपीपयद्विश्वयाधि-
याहिन्वानंनवाजयुम् १९ मात्वासोमस्ययगल्दयासदायाचन्नहंगिरा । भूर्णिंमृगं

नसर्वनेषुचुक्रुधंकईशानंनयाचिषत् २० ॥ १३ ॥ मर्देनेषितंमदमुग्रमुग्रेणशवसा । विश्वेषांतरुतारंमदच्युतंमदेहिष्माददातिनः २१ शेवारेवार्यापुरुदेवोमर्तायदाशुषे । ससुन्वतेचस्तुवतेचरासतेविश्वगूर्तोअरिष्टुतः २२ एन्द्रयाहिमत्स्वचित्रेणदेवराधसा । सरोनप्रास्युदरंसपीतिभिरासोमेभिरुरुस्फिरम् २३ आत्वासहस्रमाशतंयुक्तारथेहिरण्यये । ब्रह्मयुजोहरयइन्द्रकेशिनोवहंन्तुसोमपीतये २४ आत्वारथेहिरण्ययेहरीमयूरशेप्या । शितिपृष्ठावहतांमध्वोअन्धसोविवक्षणस्यपीतये २५ ॥ १४ ॥ पिबात्वं१स्यगिर्वणःसुतस्यपूर्वपाइव । परिष्कृतस्यरसिनइयमासुतिश्चारुर्मदायपत्यते २६ यएकोअस्तिदंसनामहाँउग्रोअभिव्रतैः । गमत्सशिप्रीनसयोषदागमद्धवंनपरिवर्जति २७ त्वंपुरंचरिष्ण्वंवधैःशु-

षणांस्यसंपिणक् । त्वंभाअनुचरोअधद्विितायदिन्द्रहव्योभुवः २८ ममंत्वासूरउ-
दितेममंमध्यंदिनेदिवः । ममंप्रपित्वेअंपिशर्वरेवंसवास्तोमासोअवृत्सत २९
स्तुहिस्तुहीदेतेघातेमंहिष्ठासोमघोनाम् । निन्दिताश्वःप्रपथीपंरमज्यामघस्यमे-
ध्यातिथे ३० ॥ १५ ॥ आयदश्वान्वनंन्वतःश्रद्धयाहंरथेरुहम् । उतवामस्यव-
सुंनश्चिकेततियोअस्तियाद्वःपशुः ३१ यऋज्रामह्यंमामहेसहत्वचाहिरण्ययां ।
एषविश्वान्यभ्यंस्तुसौभंगासङ्गस्यंस्वनद्रथः ३२ अधप्लायोगिरतिदासदन्यानां-
सङ्गोअंग्नेदशभिःसहस्रैः । अधोक्षणोदशमह्यंरुशंन्तोनळाइवसरसोनिरंति-
ष्ठन् ३३ अन्वंस्यस्थूरंददृशेपुरस्तांदनस्थऊरुरंवरम्बंमाणः । शश्वंतीनार्यंभि-
चक्ष्याहसुभंद्रमर्यभोजंनंबिभर्षि ३४ ॥ १६ ॥

इदं वसो द्विचत्वारिंशन्मेधातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चाङ्गिरस इन्द्रो गायत्री । अन्त्ययोर्मेधातिथिः । तयोरेव विभिन्दोर्दानस्तुतिर्देवता । अष्टाविंश्यनुष्टुप् ।

२ इदंवसोसुतमन्धःपिबासुपूर्णमुदरम् । अनाभयिन्ररिमाते १ नृभिर्धूतःसु-
तोअश्नैरव्योवारैःपरिपूतः।अश्वोननिक्तोनदीषु २ तंतेयवंयथागोभिःस्वादुमकर्म
श्रीणन्तः । इन्द्रत्वास्मिन्त्सधमादे ३ इन्द्रइत्सोमपाएकइन्द्रःसुतपाविश्वायुः ।
अन्तर्देवान्मर्त्यांश्च ४ नयंशुक्रोनदुराशीर्नतृप्राउरुव्यचसम् । अपस्पृण्वतेसुहा-
र्दम् ५ ॥ १७ ॥ गोभिर्यदीमन्येअस्मन्मृगंनव्रामृगयन्ते । अभित्सरन्तिधे-
नुभिः ६ त्रयइन्द्रस्यसोमाःसुतासःसन्तुदेवस्य । स्वेक्षयेसुतपाव्नः ७ त्रयःको-
शासःश्चोतन्तितिस्रश्चम्व१ःसुपूर्णाः । समानेअधिभार्मन् ८ शुचिरसिपुरुनि-
ष्ठाःक्षीरैर्मध्यतआशीर्तः । दध्नामन्दिष्ठःशूरस्य ९ इमेतइन्द्रसोमास्तीव्राअस्मे

सुतासः । शुक्राआशिरंयाचन्ते १० ॥ १८ ॥ ताँआशिरंपुरोळाशमिन्द्रेमंसो-
मंश्रीणीहि । रेवन्तंहित्वांशृणोमि ११ हृत्सुपीतासोयुध्यन्तेदुर्मदासोनसुरा-
याम् । ऊधर्ननग्नाजरन्ते १२ रेवाँइद्रेवतःस्तोतास्यात्त्वावतोमघोनः । प्रेदुहरिवः
सुतस्य १३ उक्थंचनशस्यमानमगोररिराचिकेत । नगायत्रंगीयमानम् १४
मानइन्द्रपीयत्नवेमाशर्धतेपरादाः । शिक्षाशचीवःशचीभिः १५ ॥ १९ ॥ वयमु
त्वातदिदर्थाइन्द्रत्वायन्तःसखायः । कण्वाउक्थेभिर्जरन्ते १६ नघेमन्यदापपन
वज्रिन्नपसोनविष्टौ । तवेदुस्तोमंचिकेत १७ इच्छन्तिदेवाःसुन्वन्तंनस्वप्नायस्पृ-
हयन्ति । यन्तिप्रमादमतन्द्राः १८ ओषुप्रयाहिवाजेभिर्माहृणीथाअभ्य१स्मा-
न् । महाँइवयुवजानिः १९ मोष्व१द्यदुर्हणावान्त्सायंकरदारेअस्मत् । अश्रीर-
इवजामाता २० ॥ २० ॥ विद्माह्यस्यवीरस्यभूरिदावरींसुमतिम् । त्रिषुजात

स्यमनांसि २१ आतूषिंश्चकण्वंवन्तंनघांविद्मशवसानात् । यशस्तंरंशत-
मूंतेः २२ ज्येष्ठेंनसोतुरिन्द्रांयुसोमंवीरायंशक्रायं। भरापिबन्नर्यांय २३ योवेदिं-
ष्ठोअव्यथिष्वश्वांवन्तंजरितृभ्यः । वाजंस्तोतृभ्योगोमंन्तम् २४ पन्यंपन्यमि-
त्सोतारआधांवतमद्यांय । सोमंवीरायशूरांय २५ ॥ २१ ॥ पातांवृत्रहासुतमा
घांगमन्नारेअस्मत् । नियंमतेशतमूंतिः २६ एहहरींब्रह्मयुजांशग्मावंक्षतःस-
खांयम् । गीर्भिःश्रुतंगिर्वणसम् २७ स्वादवःसोमाआयांहिश्रीताःसोमाआ
यांहि । शिप्रिन्नृषींवःशचींवोनायमच्छांसधमादंम् २८ स्तुतंश्चयास्त्वावर्धन्ति
महेराधंसेनृम्णायं । इन्द्रंकारिणंवृधन्तंः २९ गिरंश्चयास्तेंगिर्वाहउक्थाचतुभ्यं
तानिं । सत्रादंधिरेशवांसि ३० ॥ २२ ॥ एवेदेषतुंविकूर्मिर्वाजाँएकोवज्रंहस्तः ।
सनादमृंक्तोदयते ३१ हन्तांवृत्रंदक्षिणेनेन्द्रःपुरूपुंरुहूतः । महान्महीभिःशचीं-

भिः ३२ यस्मिन्विश्वांश्चर्षणयंउतच्यौत्नाज्रयांसिच । अनुघेन्मन्दीमघोनः ३३
एषएतानिचकारेन्द्रोविश्वायोऽतिशृण्वे । वाजदावामघोनाम् ३४ प्रभर्तारथं
गव्यन्तमपाकाच्चिद्यमवति । इनोवसुसहिवोळ्हा ३५ ॥ २३ ॥ सनिताविप्रो
अर्वद्भिर्हन्तावृत्रंनृभिःशूरः । सत्योऽविताविधन्तम् ३६ यजध्वैनंप्रियमेधाइन्द्रं
सत्राचामनसा । योभूत्सोमैःसत्यमद्वा ३७ गाथश्रवसंसत्पतिंश्रवस्कामंपुरु-
त्मानम् । कण्वासोगातवाजिनम् ३८ यऋतेचिद्गास्पदेभ्योदात्सखानृभ्यः
शचीवान् । येअस्मिन्काममश्रियन् ३९ इत्थाधीवन्तमद्रिवःकाण्वंमेध्यातिथिम् ।
थिम् । मेषोभूतोऽभियन्नयः ४० शिक्षाविभिन्दोअस्मैचत्वार्ययुतादद्त् ।
अष्टापरःसहस्रा ४१ उतसुत्येपयोवृधामाकीरणस्यनप्त्या । जनित्वनायमा-
महे ४२ ॥ २४ ॥

पिब चतुर्विंशतिर्मेधातिथिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा । अन्त्यानां चतसृणां पाकस्थाम्नःकौरयाणस्य दानस्तुतिः । एकविंश्यनुष्टुप् । उपान्त्ये गायत्र्यौ । अन्त्या बृहती ।

३ पिबासुतस्यरसिनोमत्स्वानइन्द्रगोमतः । आपिर्नोबोधिसधमाद्योवृधे-
ऽस्माँअवन्तुतेधियः १ भूयामतेसुमतौवाजिनोवयंमानःस्तरभिमातये । अ-
स्माञ्चित्राभिरवतादभिष्टिभिरानःसुम्नेषुयामय २ इमाउत्वापुरूवसोगिरोवर्धन्तु
यामम । पावकवर्णाःशुचयोविपश्चितोऽभिस्तोमैरनूषत ३ अयंसहस्रमृषिभिः
सहस्कृतःसमुद्रइवपप्रथे । सत्यःसोअस्यमहिमागृणेशवोयज्ञेषुविप्रराज्ये ४
इन्द्रमिद्देवतातयइन्द्रंप्रयत्यध्वरे । इन्द्रंसमीकेवनिनोहवामहइन्द्रंधनस्यसातये
५ ॥ २५ ॥ इन्द्रोमह्नारोदसीपप्रथच्छवइन्द्रःसूर्यमरोचयत् । इन्द्रेहविश्वाभुव-
नानियेमिरइन्द्रेसुवानासइन्दवः ६ अभित्वापूर्वपीतयइन्द्रस्तोमेभिरायवः । स-

मीचीनासंक्रभवः समंस्वरन्नुद्रागृंणन्तपूर्व्यम् ७ अस्येदिन्द्रोवावृधेवृष्ण्यंशवोम-
देसुतस्यविष्णवि । अद्यातमंस्यमहिमानंमायवोऽनुंष्टुवन्तिपूर्वथां ८ तत्त्वांयामि
सुवीर्यंतद्ब्रह्मंपूर्वचित्तये । येनायतिंभ्योभृगंवेधनेंहितेयेनप्रस्कंण्वमाविंथ ९
येनांसमुद्रमसृंजोमहीरपस्तदिन्द्रवृष्णिंतेशवंः । सद्यःसोअंस्यमहिमानसंनशे
यंक्षोणीरंनुचक्रदे १० ॥ २६ ॥ शग्धीनंइन्द्रयत्त्वांरयिंयामिंसुवीर्यम् । शग्धि
वाजांयप्रथमंसिषांसतेशग्धिस्तोमांयपूर्व्य ११ शग्धीनोंअस्ययद्धपौरमाविंथ
धियंइन्द्रसिषांसतः । शग्धियथारुशंमंश्यावंकंकृपमिन्द्रप्रावःस्वंर्णरं १२ कन्न-
व्योंअतसीनांतुरोगृंणीतमर्त्यः । नहीन्वंस्यमहिमानंमिन्द्रियंस्वंर्गृणन्तंआनशुः
१३ कदुंस्तुवन्तंऋतयन्तदेवतऋषिःकोविप्रंओहते । कदाहवंमघवन्निन्द्रसुन्वतः
कदुंस्तुवतआगंमः १४ उदुत्येमधुमत्तमागिरःस्तोमांसईरते । सत्राजितोंधन-

साअक्षितोतयोवाजयन्तोरथाइव १५ ॥ २७ ॥ कण्वाइवभृगवःसूर्याइवविश्व-
मिद्धीतमानशुः । इन्द्रंस्तोमेभिर्महयन्तआयवःप्रियमेधासोअस्वरन् १६ युक्ष्वा
हिवृत्रहन्तमहरीइन्द्रपरावतः । अर्वाचीनोमघवन्त्सोमपीतयउग्रऋष्वेभिरागहि
१७ इमेहितेकारवोवावशुर्धियाविप्रासोमेधसातये । सत्वंनोमघवन्निन्द्रगिर्वणो
वेनोनशृणुधीहवम् १८ निरिन्द्रबृहतीभ्योवृत्रंधनुभ्योअस्फुरः । निरर्बुदस्यमृ-
गयस्यमायिनोनिःपर्वतस्यगाआजः १९ निरग्नयोरुरुचुर्निरुसूर्योनिःसोमइन्द्रि-
योरसः । निरन्तरिक्षादधमोमहामहिंकृषेतदिन्द्रपौंस्यम् २० ॥ २८ ॥ यंमे
दुरिन्द्रोमरुतःपाकस्थामाकौरयाणः । विश्वेषांत्मनाशोभिष्ठमुपेवदिविधावमा-
नम् २१ रोहितंमेपाकस्थामासुधुरंकक्ष्यप्राम् । अदाद्रायोविबोधनम् २२
यस्माअन्येदशप्रतिधुरंवहन्तिवह्नयः । अस्तंवयोनतुग्र्यम् २३ आत्मापितुस्त-

नूर्वासंओजोदाअभ्यञ्जंनम् । तुरीयमिद्रोहितस्यपाकंस्थामानंभोजंदातारंम-
व्रवम् २४ ॥ २१ ॥

यदिन्द्रैकविंशतिर्देवातिथिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा । पञ्चदश्यादीनां चतसृणां पूषा वा । अन्त्यानां
तिसृणां कुरुङ्गस्य दानस्तुतिः । अन्त्या पुरउष्णिक् ।

४ यदिंन्द्रप्रागपागुदङ्न्यंग्वाहूयसेनृभिंः । सिमांपुरूनृषूंतोअस्यानवेऽसिंप्र-
शर्धतुर्वशें १ यद्वारुमेरुशंमेश्यावंकेकृपइन्द्रंमादयंसेसचां । कण्वांसस्त्वाब्रह्मं-
भिःस्तोमंवाहसइन्द्रायंच्छन्त्यागंहि २ यथांगौरोअपाकृतंतृष्यन्नेत्यवेरिंणम् ।
आपित्वेनंःप्रपित्वेतूयमागंहिकण्वेंषुसुसचापिबं ३ मन्दंन्तुत्वामघवन्निन्द्रेन्दंवो
राधोदेयांयसुन्वते । आमुष्यासोमंमपिबश्चमूसुतंज्येष्ठंतद्दंधिषेसहंः ४ प्रचंक्रे
सहंसासहोंबभञ्जंमन्युमोजंसा । विश्वेंतइन्द्रपृतनायवोंयहोनिवृक्षाइंवयेमिरे ५

॥ ३० ॥ सहस्रेणेवसचतेयवीयुधायस्तआनळुपस्तुतिम् । पुत्रंप्रावर्गंकृणुतेसु-
वीर्येदाश्नोतिनमउक्तिभिः ६ माभेममाश्रमिष्मोग्रस्यसख्येतव । महत्तेवृष्णो
अभिचक्ष्यंकृतंपश्येमतुर्वशंयदुम् ७ सव्यामनुस्फिग्यंवावसेवृषानदानोअस्यरो-
षति । मध्वासंपृक्ताःसारघेणधेनवस्तूयमेहिद्रवापिब ८ अश्वीरथीसुरूपइद्गोमाँ
इदिन्द्रतेसखा । श्वात्रभाजावयसासचतेसदाचन्द्रोयातिसभामुप ९ ऋश्योन-
तृष्यन्नवपानमागहिपिबासोमंवशाँअनु । निमेघमानोमघवन्दिवेदिवओजिष्ठं
दधिषेसहः १० ॥ ३१ ॥ अध्वर्योद्रावयात्वंसोममिन्द्रःपिपासति । उपनूनंयु-
युजेवृषणाहरीआचजगामवृत्रहा ११ स्वयंचित्समन्यतेदाशुरिर्जनोयत्रासो-
मस्यतृम्पसि । इदंतेअन्नंयुज्यंसमुक्षितंतस्येहिप्रद्रवापिब १२ रथेष्ठायाध्वर्यवः
सोममिन्द्रायसोतन । अधिब्रध्नस्याद्रयोविचक्षतेसुन्वन्तोदाश्वध्वरम् १३ उप

ब्रभ्रंवावातावृषणाहरीइन्द्रंमपसुंवक्षतः । अर्वाश्चंत्वासप्तयोऽध्वरश्रियोवहंन्तुस-
वनेदुपं १४ प्रपूषणंवृणीमहेयुज्यांयपुरूवसुंम् । सशंक्रशिक्षपुरुहूतनोधियातुजे
रायेविंमोचन १५ ॥ ३२ ॥ संनंःशिशीहिभुरिजोंरिवक्षुरंरास्वंरायोविंमोचन ।
त्वेतन्नंःसुवेदंमुस्त्रियंवसुयंत्वंहिनोषिमत्यंम् १६ वेमिंत्वापूषन्नृञ्जसेवेमिस्तोतंव
आघृणे । नतस्यंवेम्यरंणंहितद्वंसोस्तुषेपज्रायसाम्ने १७ परागावोयवंसंकच्चिंदाघृ-
णेनित्यंरेक्णोंअमर्त्य । अस्माकंपूषन्नविताशिवोभंवमंहिंष्ठोवाजंसातये १८ स्थूरं-
राधंःशताश्वंकुरुङ्गस्यदिविंष्टिषु । राज्ञंस्त्वेषस्यंसुभगंस्यरातिषुंतुर्वशेंष्वमन्महि
१९ धीभिःसातानिंकाण्वस्यंवाजिनंःप्रियमेंधैरभिद्युंभिः । षष्टिंसहस्रानुनिमें-
जामजेनिर्यूथानिगवामृषिंः २० वृक्षाश्चिंन्मेअभिपित्वेअंरारणुः । गांभंजन्तमेह-
नाश्वंभजन्तमेहनां २१ ॥ ३३ ॥ इति शाकलर्कूसंहितायां पञ्चमाष्टके सप्तमोध्यायः॥७॥

दूरादेकान्नचत्वारिंशद्ब्रह्मातिथिराश्विनं द्विबृहत्यनुष्टुबन्तमन्त्याः पञ्चार्धर्चाश्चैद्यस्य कशोर्दानस्तुतिर्म- हाँइन्द्रोष्टाचत्वारिंशद्वत्सस्तृचोन्त्यास्तिरिन्दिरस्य पार्शव्यस्य दानस्तुतिः प्रयद्वः षट्त्रिंशत्पुनर्वत्सो मारुत- मानस्त्र्यधिकासध्वंस आश्विनं ह्यानुष्टुभंत्वानूनं सैकाशशकर्णोन्त्येगायत्र्याउपाद्ये चाद्याचतुर्थी षष्ठीचतुर्द- श्याद्येचबृहत्यः पञ्चमीककुब्दशम्याद्यास्त्रिष्टुब्विराड्जगत्योयत्स्थः षट्प्रगाथोपस्य द्बृहतीमध्येज्योतिरनु- ष्टुबास्तारपङ्क्तिः प्रगाथस्त्वमग्नेदशवत्स आग्नेयं गायत्रंन्त्यात्रिष्टुबाद्या प्रतिष्ठोपाद्यावर्धमाना ।

दूरादेकान्नचत्वारिंशद्ब्रह्मातिथिः काण्वोश्विनौ गायत्री । सप्तत्रिंशत्तम्या द्वितीयार्धस्यान्त्ययोश्च चैद्यस्य कशोर्दानस्तुतिः । उपाद्ये बृहत्यौ । अन्त्यानुष्टुप् ।

५ ओम् दूरादिहेवयत्सत्यंरुणप्सुरशिंश्वितत् । विभानुंविश्वधांतनत् १ नृव- द्दस्रामनोयुजारथेंनपृथुपाजंसा । सचेंथेअश्विनोषसंम् २ युवाभ्यांवाजिनीवसू प्रतिस्तोमांअदृक्षत । वाचंदूतोयथोंहिषे ३ पुरुप्रियाणंऊतयेंपुरुमन्द्रापुंरूवसू । स्तुषेकण्वांसोअश्विनां ४ मंहिंष्ठावाजसातंमेषयंन्ताशुभस्पती । गन्तांरादाशु-

षोगृहम् ५ ॥ १ ॥ तासुदेवायदाशुषेसुमेधामवितारिणीम् । घृतैर्गव्यूतिमुक्ष-
तम् ६ आनःस्तोममुपद्रवत्तूयंश्येनेभिराशुभिः । यातमश्वेभिरश्विना ७ येभि-
स्तिस्रःपरावतोदिवोविश्वानिरोचना । त्रीरक्तून्परिदीयथः ८ उतनोगोमतीः-
रिषंउतसातीरहर्विदा । विपथःसातयेसितम् ९ आनोगोमन्तमश्विनासुवीरंसुर-
थंरयिम् । वोळ्हमश्वावतीरिषः १० ॥ २ ॥ वावृधानाशुभस्पतीदस्राहिरण्य-
वर्तनी । पिबतंसोम्यंमधु ११ अस्मभ्यंवाजिनीवसूमघवद्भ्यश्चसप्रथः । छर्दि-
र्यन्तमदाभ्यम् १२ निषुब्रह्मजनानांयाविष्टंतूयमागतम् । मोष्वन्याँउपारत-
म् १३ अस्यपिबतमश्विनायुवंमदस्यचारुणः । मध्वोरातस्यधिष्णया १४ अ-
स्मेआवहतंरयिंशतवन्तंसहस्रिणम् । पुरुक्षुंविश्वधायसम् १५ ॥ ३ ॥ पुरुत्रा
चिद्धिवांनराविह्वयन्तेमनीषिणः । वाघद्भिरश्विनागतम् १६ जनासोवृक्तबर्हि-

षोहविष्मन्तोअरंकृतः । युवांहवन्तेअश्विना १७ अस्माकमद्यवामयंस्तोमो
वाहिष्ठोअन्तमः । युवाभ्यांभूत्वश्विना १८ योहवांमधुनोदृतिराहितोरथचर्षणे ।
ततःपिबतमश्विना १९ तेननोवाजिनीवसूपश्वेतोकायशंगवे । वहतंपीवरीरि-
षः २० ॥ ४ ॥ उतनोदिव्याइषउतसिंधूँरहर्विदा । अपद्वारेववर्षथः २१ कदा
वांतौग्र्योविधत्समुद्रेजहितोनरा । यद्वांरथोविभिष्पतात् २२ युवंकण्वायनास-
त्यापिरिप्तायहर्म्ये । शश्वदूतीर्दशस्यथः २३ ताभिरायातमूतिभिर्नव्यसीभिः
सुशस्तिभिः । यद्वांवृषण्वसूहुवे २४ यथाचित्कण्वमावतंप्रियमेधमुपस्तुतम् ।
अत्रिंशिंजारमश्विना २५ ॥ ५ ॥ यथोतकृत्व्येधनेंशुंगोष्वगस्त्यम् । यथावा-
जेषुसोभरिम् २६ एतावद्वांवृषण्वसूअतोवाभूयोअश्विना । गृणन्तःसुम्नमी-
महे २७ रथंहिरण्यवन्धुरंहिरण्याभीशुमश्विना । आहिस्थाथोदिविस्पृशं-

म् २८ हिरण्ययींवांरभिरीषाअक्षोहिरण्ययः । उभाचक्राहिरण्यया २९ तेननो

वाजिनीवसूपरावतश्चिदागतम् । उपेमांसुष्टुतिंमम ३० ॥६॥ आवहेथेपराकात्पू-

र्वीरश्नन्तावश्विना । इषोदासीरमर्त्या ३१ आनोद्युम्नैराश्रवोभिरारायायातमश्वि-

ना । पुरुश्चन्द्रानासत्या ३२ एहवांप्रुषितप्सवोवयोवहन्तुपर्णिनः । अच्छास्व-

ध्वरंजनम् ३३ रथंवामनुगायसंयइषावर्ततेसह । नचक्रमभिबाधते ३४ हिर-

ण्ययेनरथेनद्रवत्पाणिभिरश्वैः । धीजवनानासत्या ३५ ॥ ७ ॥ युवंमृगंजागृ-

वांसंस्वदथोवावृषण्वसू । तानःपृङ्क्तमिषारयिम् ३६ तामेअश्विनासनीनांवि-

द्यातंनवानाम् । यथाचिच्चैद्यःकशुःशतमुष्ट्रानांददत्सहस्रादशगोनाम् ३७ यो-

मेहिरण्यसंदृशोदशराज्ञोअमंहत । अधस्पदाइच्चैद्यस्यकृष्टयश्चर्मम्नाअभितो-

जनाः ३८मार्किरेनापथागाद्येनेमेयन्तिचेदयः । अन्योनेत्सूरिरोहतेभूरिदावत्तरो-
जनः ३१ ॥ ८ ॥ इत्यष्टमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

महाँ इन्द्रोष्टाचत्वारिंशद्वत्सः काण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां
तिसृणां तिरिंदिरस्य पारशव्यस्य दानस्तुतिः ।

६ महाँइन्द्रोयओजसापर्जन्योवृष्टिमाँइव । स्तोमैर्वत्सस्यवावृधे १ प्रजा-
मृतस्यपिप्रतःप्रयद्भरन्तवह्नयः । विप्राऋतस्यवाहसा २ कण्वाइन्द्रंयदक्रत
स्तोमैर्यज्ञस्यसाधनम् । जामिब्रुवतआयुधम् ३ समस्यमन्यवेविशोविश्वा
नमन्तकृष्टयः । समुद्रायेववसिन्धवः ४ ओजस्तदस्यतित्विषउभेयत्समवर्त-
यत् । इन्द्रश्चर्मेवरोदसी ५ ॥ १ ॥ विचिद्वृत्रस्यदोधतोवज्रेणशतपर्वणा ।
शिरोबिभेदवृष्णिना ६ इमाअभिप्रणोनुमोविपामग्रेषुधीतयः । अग्नेःशो-

चिर्नदिद्युतः ७ गुहासतीरुपत्मनाप्रयच्छोचन्तधीतयः । कण्वाऋतस्यधा-
रया ८ प्रतमिन्द्रनशीमहिरयिंगोमन्तमश्विनम् । प्रब्रह्मपूर्वचित्तये ९
अहमिद्धिपितुष्परिमेधामृतस्यजग्रभ । अहंसूर्यइवाजनि १० ॥ १० ॥ अहं
प्रत्नेनमन्मनागिरःशुम्भामिकण्ववत् । येनेन्द्रःशुष्ममिद्दधे ११ येत्वामिन्द्रन
तुष्टुवुर्ऋषयोयेचतुष्टुवुः । ममेद्वर्धस्वसुष्टुतः १२ यदस्यमन्युरध्वनीद्विवृत्रंपर्वशो
रुजन् । अपःसमुद्रमैरयत् १३ निशुष्णइन्द्रधर्णसिंवज्रंजघन्थदस्यवि । वृषा
ह्युग्रशृण्विषे १४ नद्यावइन्द्रमोजसानान्तरिक्षाणिवज्रिणम् । नविव्यचन्तभूम-
यः १५ ॥ ११ ॥ यस्तइन्द्रमहीरपःस्तभूयमानआशयत् । नितंपद्यासुशि-
श्नथः १६ यइमेरोदसीमहीसमीचीसमजग्रभीत् । तमोभिरिन्द्रतंगुहः १७ य
इन्द्रयतयस्त्वाभृगवोयेचतुष्टुवुः । ममेदुग्रश्रुधीहवम् १८ इमास्तइन्द्रपृश्नयोघृ-

तंदुंहतआशिरम् । एनामृतस्यपिप्युषीः १९ याइन्द्रप्रस्वस्त्वासागर्भमचक्रिर-
न् । परिधर्मेवसूर्यम् २० ॥ १२ ॥ त्वामिच्छवसस्पतेकण्वाउक्थेनवावृधुः ।
त्वांसुतासइन्दवः २१ तवेदिन्द्रप्रणीतिषूतप्रशस्तिरद्रिवः । यज्ञोवितन्तसा-
य्यः २२ आनइन्द्रमहीमिषंपुरंनदर्षिगोमतीम् । उतप्रजांसुवीर्यम् २३ उत
त्यदाश्वश्व्यंयदिन्द्रनाहुषीष्वा । अग्रेविक्षुप्रदीदयत् २४ अभिव्रजंनतत्निषेसूरउ-
पाकचक्षसम् । यदिन्द्रमृळयासिनः २५ ॥ १३ ॥ यदङ्गतविषीयसइन्द्रप्ररा-
जसिक्षितीः । महाँअपारओजसा २६ तंत्वाहविष्मतीर्विशउपब्रुवतऊतये ।
उरुज्रयसमिन्दुभिः २७ उपह्वरेगिरीणांसंगथेचनदीनाम् । धियाविप्रोअजा-
यत २८ अतःसमुद्रमुद्वतश्चिकित्वाँअवपश्यति । यतोविपानएजति २९
आदित्प्रत्नस्यरेतसोज्योतिष्पश्यन्तिवासरम् । परोयदिध्यतेदिवा ३० ॥ १४ ॥

कण्वासइन्द्रतेमतिंविश्वेवर्धन्तिपौंस्यम् । उतोशविष्ठवृष्ण्यम् ३१ इमांमइन्द्र
सुष्टुतिंजुषस्वप्रसुमामव । उतप्रवर्धयामतिम् ३२ उतब्रह्मण्यावयंतुभ्यंप्रवृद्धव-
ज्रिवः । विप्राअतक्ष्मजीवसे ३३ अभिकण्वाअनूषतापोनप्रवतायतीः । इन्द्रं
वनन्वतीमतिः ३४ इन्द्रमुक्थानिवावृधुःसमुद्रमिवसिन्धवः । अनुत्तमन्युमज-
रम् ३५ ॥ १५ ॥ आनोयाहिपरावतोहरिभ्यांहर्यताभ्याम् । इममिन्द्रसुतं
पिब ३६ त्वामिद्वृत्रहन्तमजनासोवृक्तबर्हिषः । हवन्तेवाजसातये ३७ अनु
त्वारोदसीउभेचक्रंनवर्त्येतशम् । अनुसुवानासइन्दवः ३८ मन्दस्वासुस्वर्णर
उतेन्द्रशर्यणावति । मत्स्वाविवस्वतोमती ३९ वावृधानउपद्यविवृषावज्र्यरोर-
वीत् । वृत्रहासोमपातमः ४० ॥ १६ ॥ ऋषिर्हिपूर्वजाअस्येकईशानओज-
सा । इन्द्रचोष्कूयसेवसु ४१ अस्माकंत्वासुताँउपवीतपृष्ठाअभिप्रयः । शतंव-

हन्तुहरयः ४२ इमांसुपूर्व्यांधियंमधोर्घृतस्यपिप्युषीम् । कण्वाउक्थेनवावृ-
धुः ४३ इन्द्रमिद्विमहीनांमेधेवृणीतमर्त्यः । इन्द्रंसनिष्युरूतये ४४ अर्वाञ्चंत्वा
पुरुष्टुतप्रियमेधस्तुताहरी । सोमपेयायवक्षतः ४५ शतमहंतिरिन्दिरेसहस्रंपर्शा-
वाददे । राधांसियाद्वानाम् ४६ त्रीणिशतान्यर्वतांसहस्रादशगोनाम् । ददु-
ष्पज्रायसाम्ने ४७ उदानट्ककुहोदिवमुष्ट्राञ्चतुर्युजोददत् । श्रवसायाद्वंज-
नम् ४८ ॥ १७ ॥

प्र यद्वः षट्त्रिंशत्पुनर्वत्सः काण्वो मरुतो गायत्री ।

७ प्रयद्वस्त्रिष्टुभमिषंमरुतोविप्रोअक्षरत् । विपर्वतेषुराजथ १ यदङ्गतविषी-
यवोयामंशुभ्राअचिध्वम् । निपर्वताअहासत २ उदीरयन्तवायुभिर्वाश्रासः
पृश्निमातरः । धुक्षन्तपिप्युषीमिषम् ३ वपन्तिमरुतोमिहंप्रवेपयन्तिपर्वतान् ।

यद्यामंयान्तिवायुभिः ४ नियद्यामायवोगिरिर्निसिन्धवोविधर्मणे । महेशुष्मा-
ययेमिरे ५ ॥ १८ ॥ युष्माँउनक्तमूतयेयुष्मान्दिवाहवामहे । युष्मान्प्रयत्यध्वरे
६ उदुत्येअरुणप्सवश्चित्रायामेभिरीरते । वाश्राअधिष्णुनादिवः ७ सृज-
न्तिरश्मिमोजसापन्थांसूर्याययातवे । तेभानुभिर्वितस्थिरे ८ इमांमेमरु-
तोगिरमिमंस्तोममृभुक्षणः । इमंमेवनताहवम् ९ त्रीणिसरांसिपृश्नयो
दुदुह्रेवज्रिणेमधु । उत्संकवन्धमुद्रिणम् १० ॥ १९ ॥ मरुतोयद्धवो
दिवःसुम्नायन्तोहवामहे । आतूनउपगन्तन ११ यूयंहिष्ठासुदानवोरुद्राऋभुक्ष-
णोदमे ।उतप्रचेतसोमदे १२ आनोरयिंमदच्युतंपुरुक्षुंविश्वधायसम् ।इयर्तामरुतो
दिवः १३ अधीवयद्गिरीणांयामंशुभ्राअचिध्वम् । सुवानैर्मन्दध्वइन्दुभिः १४ ए-
तावतश्चिदेषांसुम्नंभिक्षेतमर्त्यः । अदाभ्यस्यमन्मभिः १५ ॥ २० ॥ येद्रप्साइव

रोदसीधमन्त्यनुवृष्टिभिः । उत्सँदुहन्तोअक्षितम् १६ उदुस्यानेभिरीरतउद्रथै-
रुदुवायुभिः । उत्स्तोमैःपृश्निमातरः १७ येनावतुर्वशंयदुंयेनकण्वंधनस्पृतम् ।
रायेसुतस्यधीमहि १८ इमाउवःसुदानवोघृतंनपिप्युषीरिषः । वर्धान्काण्वस्यम-
न्मभिः १९ क्वनूनंसुदानवोमदथावृक्तबर्हिषः । ब्रह्माकोवःसपर्यति २० ॥२१॥
नहिष्मयद्धवःपुरास्तोमेभिर्वृक्तबर्हिषः । शर्धाँऋतस्यजिन्वथ २१ समुत्येमह-
तीरपःसंक्षोणीसमुसूर्यम् । संवज्रंपर्वशोदधुः २२ विवृत्रंपर्वशोययुर्विपर्वताँअरा-
जिनः । चक्राणावृष्णिपौंस्यम् २३ अनुत्रितस्ययुध्यतःशुष्ममावन्नुतक्रतुम् ।
अन्विन्द्रंवृत्रतूर्ये २४ विद्युद्धस्ताअभिद्यवःशिप्राःशीर्षन्हिरण्ययीः । शुभ्राव्य-
ञ्जतश्रिये २५ ॥ २२ ॥ उशनायत्परावतउक्ष्णोरन्ध्रमयातन । द्यौर्नचक्रद-

 द्रिया २६ आनोमखस्यदावनेऽश्वैर्हिरण्यपाणिभिः । देवासउपगन्तन २७
 यदेषांपृषतीरथेप्रष्टिर्वहतिरोहितः । यान्तिशुभ्रारिणन्नपः २८ सुषोमेशर्यणाव-
त्यार्जीकेपस्त्यावति । ययुर्निचक्रयानरः २९ कदागच्छातमरुतइत्थाविप्रंहव-
मानम् । मार्डीकेभिर्नाधमानम् ३० ॥ २३ ॥ कद्धनूनंकधप्रियोयदिन्द्रमज-
हातन । कोवःसखित्वओहते ३१ सहोषुणोवज्रहस्तैःकण्वासोअग्निंमरुद्भिः ।
स्तुषेहिरण्यवाशीभिः ३२ ओषुवृष्णःप्रयज्यूनानव्यसेसुविताय । ववृत्यांचि-
त्रवाजान् ३३ गिरयश्चिन्निजिहतेपर्शानासोमन्यमानाः । पर्वताश्चिन्नियेमिरे ३४
आक्ष्णयावानोवहन्त्यन्तरिक्षेणपततः । धातारःस्तुवतेवयः ३५ अग्निर्हिजानिपू-
र्व्यश्छन्दोनसूरोअर्चिषा । तेभानुभिर्वितस्थिरे ३६ ॥ २४ ॥

आ नस्त्रयोविंशतिः सध्वंसः काण्वोश्विनावनुष्टुप्।

८ आनोविश्वाभिरूतिभिरश्विनागच्छतंयुवम्। दस्राहिरण्यवर्तनीपिबतंसो-
म्यंमधु १ आनूनंयातमश्विनारथेनसूर्यत्वचा। भुजीहिरण्यपेशसाकवीगम्भीरचे-
तसा २ आयातंनहुषस्पर्यान्तरिक्षात्सुवृक्तिभिः। पिबाथोअश्विनामधुकण्वानां
सवनेसुतम् ३ आनोयातंदिवस्पर्यान्तरिक्षादधप्रिया। पुत्रःकण्वस्यवामिहसु-
षावसोम्यंमधु ४ आनोयातमुपश्रुत्यश्विनासोमपीतये। स्वाहास्तोमस्यवर्धना-
प्रकवीधीतिभिर्नरा ५॥ २५॥ यच्चिद्धिवांपुरऋषयोजुहूरेऽवसेनरा। आया-
तमश्विनागतमुपेमांसुष्टुतिंमम ६ दिवश्चिद्रोचनादध्यानोगन्तंस्वर्विदा। धीभि-
र्वत्सप्रचेतसास्तोमेभिर्हवनश्रुता ७ किमन्येपर्यासतेऽस्मत्स्तोमेभिरश्विना।

पुत्रःकण्वंस्यवामृषिर्गीर्भिर्वत्सोअंवीवृधत् ८ आवांविप्रंइहावसेऽह्वत्स्तोमेभिर-
श्विना । अरिंप्रावृत्रंहन्तमातानोभूतंमयोभुवा ९ आयद्वांयोषंणारथमतिंष्ठद्वा-
जिनीवसू । विश्वान्यश्विनायुवंप्रधीतान्यंगच्छतम् १० ॥ २६ ॥ अतंः
सहस्रंनिर्णिजारथेनायांतमश्विना । वत्सोवांमधुंमद्वचोऽशंसीत्काव्यःकविः
११ पुरुमन्द्रापुंरूवसूंमनोतरांरयीणाम् । स्तोमंमेअश्विनांविममभिवह्नी
अनूषाताम् १२ आनोविश्वान्यश्विनाधत्तंराधांस्यह्रंया । कृतंनंऋत्वियांवतो
मानोंरीरधतंनिदे १३ यन्नांसत्यापरावतियद्वास्थोअध्यम्बंरे । अतंःसहस्रंनि-
र्णिजारथेनायांतमश्विना १४ योवांनासत्यावृषिर्गीर्भिर्वत्सोअवींवृधत् । तस्मै
सहस्रंनिर्णिजमिषंधत्तंघृतश्चुतंम् १५ ॥ २७ ॥ प्रास्माऊर्जंघृतश्चुतमश्विंनाय-

च्छंतंयुवम् । योवांसुम्नायंतुष्टवंद्वसूयाद्दांनुनस्पती १६ आनोगन्तंरिशादसेमं
स्तोमंपुरुभुजा । कृतंनःसुश्रियोनरेमादांतमभिष्टंये १७ आवांविश्वांभिरूतिभिः
प्रियमेधाअहूषत । राजंन्तावध्वराणामश्विंनायामंहूतिषु १८ आनोगन्तंम-
योभुवाश्विंनाशंभुवांयुवम् । योवांविपन्यूधीतिभिर्गीर्भिर्वत्सोअवीवृधत् १९
याभिःकण्वंमेधांतिथिंयाभिर्वशंदशंव्रजम् । याभिर्गोशंर्यमावंतंताभिर्नोऽवतं
नरा २० ॥ २८ ॥ याभिंर्नरात्रसदंस्युमावंतंकृत्व्येधनें । ताभिःष्वं१स्माँअं-
श्विनाप्रावंतंवाजंसातये २१ प्रवांस्तोमांःसुवृक्तयोगिरोंवर्धन्त्वश्विना । पुरुंत्रा
वृत्रंहन्तमातानोंभूतंपुरुस्पृहां २२ त्रीणिंपदान्यश्विनोंराविःसान्तिगुहांपरः । कवी
ऋतस्यपत्मंभिरर्वाग्जीवेभ्यस्परिं २३ ॥ २९ ॥

आ नूनमेकविंशतिः शशकर्णः काण्वोऽश्विनौ । आद्या चतुर्थी षष्ठी चतुर्दशी पञ्चदशी
च बृहत्यः । द्वितीया तृतीया विंश्येकविंशी च गायत्र्यः । पञ्चमी ककुप् ।
दशमी त्रिष्टुप् । एकादशी विराट् । द्वादशी जगती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

१ आ नूनमश्विना युवं वत्सस्य गन्तमवसे । प्रास्मै यच्छतमवृकं पृथुच्छर्दिर्युयुतं
या अरातयः १ यदन्तरिक्षे यद्दिवि यत्पञ्च मानुषाँ अनु । नृम्णं तद्धत्तमश्विना २
ये वां दंसांस्यश्विना विप्रासः परिमामृशुः । एवेत्काण्वस्य बोधतम् ३ अयं वां घर्मो
अश्विना स्तोमेन परि षिच्यते । अयं सोमो मधुमान्वाजिनीवसू येन वृत्रं चिकेतथः ४ यदप्सु यद्वनस्पतौ यदोषधीषु पुरुदंससा कृतम् । तेन माविष्टमश्विना ५ ॥
३० ॥ यन्नासत्या भुरण्यथो यद्वा देव भिषज्यथः । अयं वां वत्सो मतिभिर्न विन्धते
हविष्मन्तं हि गच्छथः ६ आ नूनमश्विनोर्ऋषिः स्तोमं चिकेत वामया । आ सोमं

मधुमत्तमंघर्मंसिञ्चादथर्वणि ७ आनूनंरघुवर्तनिंरथंतिष्ठाथोअश्विना । आवां
स्तोमाइमेममनभोनचुच्यवीरत ८ यदद्यवांनासत्योक्थैराचुच्युवीमहि । यद्वा
वाणीभिरश्विनेवेत्काण्वस्यबोधतम् ९ यद्वांकक्षीवाँउतयद्व्यश्वऋषिर्यद्वांदीर्घतमा
जुहाव । पृथीयद्वांवैन्यःसादनेष्वेवेदतोअश्विनाचेतयेथाम् १० ॥ ३१ ॥ यातं
छर्दिष्पाउतनःपरस्पाभूतंजगत्पाउतनस्तनूपा । वर्तिस्तोकायतनयाययातम् ११
यदिन्द्रेणसरथंयाथोअश्विनायद्वावायुनाभवथःसमोकसा । यदादित्येभिरृभुभिः
सजोषसायद्वाविष्णोर्विक्रमणेषुतिष्ठथः १२ यदद्याश्विनावहंहुवेयवाजसातये ।
यत्पृत्सुतुर्वणेसहस्तच्छ्रेष्ठमश्विनोरवः १३ आनूनंयातमश्विनेमाहव्यानिवांहि-
ता । इमेसोमासोअधितुर्वशेयदाविमेकण्वेषुवामथ १४ यन्नासत्यापराकेअर्वा-
केअस्तिभेषजम् । तेननूनंविमदायप्रचेतसाछर्दिर्वत्साययच्छतम् १५ ॥ ३२ ॥

अभुत्स्युप्रदेव्यासाकंवाचाहमश्विनोः । व्यावर्देव्यामतिंविरातिंमर्त्येभ्यः १६
प्रबोधयोषोअश्विनाप्रदेविसूनृतेमहि । प्रयज्ञहोतरानुषक्प्रमदायश्रवोबृहत् १७
यदुषोयासिभानुनासंसूर्येणरोचसे । आहायमश्विनोरथोवर्तिर्यातिनृपाय्यम् १८
यदापीतासोअंशवोगावोनदुह्रऊधभिः । यद्वावाणीरनूषतप्रदेवयन्तोअश्विना १९
प्रद्युम्नायप्रशवसेप्रनृषाह्यायशर्मणे । प्रदक्षायप्रचेतसा २० यन्नूनंधीभिरश्विना
पितुर्योनानिषीदथः । यद्वासुम्नेभिरुक्थ्या २१ ॥ ३३ ॥

यत्स्थ षट् प्रगाथः कण्वोऽश्विनौ । आद्योपान्त्ये बृहत्यौ । द्वितीया मध्येज्योतिः ।
तृतीयानुष्टुप् । चतुर्थ्यास्तारपङ्क्तिः । अन्त्या सतोबृहती ।

१० यत्स्थोदीर्घप्रसद्मनियद्वादोरोचनेदिवः । यद्वासमुद्रेअध्याकृतेगृहेऽतआ
यातमश्विना १ यद्वायज्ञंमनवेसंमिमिक्षथुरेवेत्काण्वस्यबोधतम् । बृहस्पतिंवि-

श्वान्देवाँ अहंहुव इन्द्राविष्णू अश्विनावाशुहेषसा २ त्यान्व१श्विनाहुवे सुदंससा गृभे
कृता। ययोरस्ति प्रणः सख्यं देवेष्वध्याप्यम् ३ ययोरधि प्रयज्ञा असूरे सन्ति सूरयः।
ता यज्ञस्याध्वरस्य प्रचेतसा स्वधाभिर्या पिबतः सोम्यं मधु ४ यदद्याश्विनावपाग्य-
त्प्राक्स्थो वाजिनीवसू। यद्द्रुह्यव्यनवि तुर्वशे यदौ हुवे वामथ मागतम् ५ यदन्तरि-
क्षे पतथः पुरुभुजा यद्वेमे रोदसी अनु। यद्वा स्वधाभिरधितिष्ठथो रथमत आयातम-
श्विना ६ ॥ ३४ ॥

त्वमग्ने दश वत्सः काण्वोऽग्निर्गायत्री। आद्या प्रतिष्ठा। उपाद्या
वर्धमाना। अन्त्या त्रिष्टुप्।

११ त्वमग्ने व्रतपा असि देव आमर्त्येष्वा। त्वं यज्ञेष्वीड्यः १ त्वमसि प्रशस्यो
विदथेषु सहन्त्य। अग्ने रथीरध्वराणाम् २ स त्वमस्मदप द्विषो युयोधि जातवेदः।

अदेवीरग्ने अरातीः ३ अन्तिचित्सन्तमह यज्ञं मर्तस्य रिपोः । नोपवेषि जातवे-
दः ४ मर्ता अमर्त्यस्य ते भूरि नाम मनामहे । विप्रासो जातवेदसः ५ ॥ ३५ ॥
विप्रं विप्रासोऽवसे देवं मर्तास ऊतये । अग्निं गीर्भिर्हवामहे ६ आ ते वत्सो मनो यमत्
परमाच्चित्सधस्थात् । अग्ने त्वां कामया गिरा ७ पुरुत्रा हि सदृङ्ङसि विशो विश्वा
अनु प्रभुः । समत्सु त्वा हवामहे ८ समत्स्वग्निमवसे वाजयन्तो हवामहे । वाजेषु
चित्रराधसम् ९ प्रत्नो हि कमीड्यो अध्वरेषु सनाच्च होता नव्यश्च सत्सि । स्वां चाग्ने
तन्वं पिप्रयस्वास्मभ्यं च सौभगमा यजस्व १० ॥ ३६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
पञ्चमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

इति पञ्चमाष्टकः समाप्तः ।

यइन्द्रत्रयस्त्रिंशत्पर्वतऔष्णिहंत्विन्द्रः सुतेषुनारदोयदिन्द्रपञ्चोनागोपूक्त्यश्वसूक्तिनौकाण्वायनौत-
म्वभिसप्तोनौष्णिहंप्रसम्राजंद्वादशेरिंरिबिठिरायाहिपञ्चोनाप्रगाथान्तभिदंहद्ध्याधिकादिसमौष्णिहमष्ट-
म्यश्विभ्यांपराग्निसूर्यानिळानांतगूंर्धयसप्तत्रिंशत्सोभरिराग्नेयंकाकुभंप्रागाथंहपितुर्नद्विपदान्त्येककुप्प-
ङ्क्तीत्रसदस्योर्दानस्तुतिस्तत्पूर्वेउष्णिक्सतोबृहत्यावादित्येभ्यआगन्तषड्विंशतिर्मारुतम् ।

१२ ॐम् यइंन्द्रसोमपातंमोमदंःशविष्ठचेतंति । येनाहंसिन्यं १ त्रिणंतमींमहे
१ येनादशंग्वमध्रिंगुंवेपयंन्तंस्वंर्णरम् । येनांसमुद्रमाविंथातमींमहे २ येनसिन्धुं
महीरपोरथाँइवप्रचोदयंः । पन्थांमृतस्ययातंवेतमींमहे ३ इमंस्तोमंमभिष्टंये
घृतंनपूतमंद्रिवः । येनानुसद्यओजंसाववक्षिंथ ४ इमंजुंषस्वगिर्वणःसमुद्रइंव
पिन्वते । इद्रविश्वांभिरूतिभिंर्ववक्षिंथ ५ ॥ १ ॥ योनोंदेवःपंरावतंःसखित्वनायं
मामहे । दिवोनवृष्टिंप्रथयंन्ववक्षिंथ ६ ववक्षुरंस्यकेतवंउतवज्रोगभंस्त्योः ।

यत्सूर्यो॑नरोद॑सीअव॑र्धयत् ७ यदि॑प्रवृद्धसत्पतेसहस्रं॑महिषाँअघः॑।आदित्तइ॑न्द्रियं
महिप्रवा॑वृधे ८ इन्द्रः॑सूर्यस्यरश्मिभि॒न्यर्श॑सानमो॑षति । अग्निर्वनेवसासहिः॑प्र
वा॑वृधे ९ इयंतऋत्विया॑वतीधीतिरे॑तिनवी॑यसी । सपर्यन्ती॑पुरुप्रियामिमी॑तइत्
१० ॥ २ ॥ गर्भो॑यज्ञस्य॑देवयुः ऋतुं॑पुनीतआनुषक् । स्तोमै॑रिन्द्रस्य॑वावृधेमि-
मी॑तइत् ११ सनिर्मि॑त्रस्य॑पप्रथइन्द्रः॑सोम॑स्यपीतये॑ । प्राचीवाशी॑वसुन्वतेमि-
मी॑तइत् १२ यंविप्रा॑उक्थवा॑हसोऽभिप्रमन्दुरायवः॑ । घृतंनपि॑प्यआसन्यृतस्य
यत् १३ उतस्वराजेअदि॑तिः स्तोममिन्द्रा॑यजीजनत् । पुरुप्रशस्तमूतयंऋतस्य
यत् १४ अभिवह्न॑यऊतयेऽनूंषतप्रश॑स्तये।नदेवविव्रता॑हरीऋतस्ययत् १५ ॥ ३ ॥
यत्सोम॑मिन्द्रविष्ण॑वियद्वा॑घत्रितआप्त्ये । यद्वा॑मरुत्सुमन्द॑सेसमिन्दु॑भिः १६
यद्वा॑शक्रपरावतिसमुद्रेअधिमन्द॑से । अस्माकमित्सुतरे॑णासमिन्दु॑भिः १७

यद्वासिसुन्वतोवृधोयजमानस्यसत्पते । उक्थेवायस्यरण्यसिसमिन्दुभिः १८
देवंदेवंवोऽवसइन्द्रमिन्द्रंगृणीषणि । अधायज्ञायतुर्वणेव्यानशुः १९ यज्ञेभिर्य-
ज्ञवाहसंसोमेभिःसोमपातमम् । होत्राभिरिन्द्रंवावृधुर्व्यानशुः २० ॥ ४ ॥
महीरस्यप्रणीतयःपूर्वीरुतप्रशस्तयः । विश्वावसूनिदाशुषेव्यानशुः २१ इन्द्रंवृ-
त्रायहन्तवेदेवासोदधिरेपुरः । इन्द्रंवाणीरनूषतासमोजसे २२ महान्तंमहिनावयं
स्तोमेभिर्हवनश्रुतम् । अर्कैरभिप्रणोनुमःसमोजसे २३ नयंविविक्तोरोदसी
नान्तरिक्षाणिवज्रिणम् । अमादिदस्यतित्विषेसमोजसः २४ यदिन्द्रपृतनाज्ये
देवास्त्वादधिरेपुरः । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २५ ॥ ५ ॥ यदावृत्रंनदीवृतं
शवसावज्रिन्नवधीः । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २६ यदातेविष्णुरोजसात्रीणि
पदाविचक्रमे । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २७ यदातेहर्यताहरीवावृधातेदिवे-

दिवे । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे २८ यदातेमारुतीर्विशस्तुभ्यमिन्द्रनियेमिरे । आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे २९ यदासूर्यममुंदिविशुक्रंज्योतिरधारयः। आदित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे ३० इमांतइन्द्रसुष्टुतिंविप्रइयर्तिधीतिभिः । जामिंपदेवपिप्रतींप्राध्वरे ३१ यदस्यधामनिप्रियेसमीचीनासोअस्वरन् । नाभायज्ञस्यदोहनाप्राध्वरे ३२ सुवीर्यंस्वश्व्यंसुगव्यमिन्द्रदद्धिनः । होतेवपूर्वचित्तयेप्राध्वरे ३३ ॥ ६ ॥ इत्यष्टमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

इन्द्रः सुतेषु त्रयस्त्रिंशन्नारदः काण्व इन्द्र उष्णिक् ।

१३ इन्द्रः सुतेषुसोमेषुक्रतुंपुनीतउक्थ्यम् । विदेवृधस्यदक्षसोमहान्हिषः १ सप्रथमेव्योमनिदेवानांसदनेवृधः । सुपारःसुश्रवस्तमःसमप्सुजित् २ तमह्वेवाजंसातयइन्द्रंभरायशुष्मिणम् । भवानःसुम्नेअन्तमःसखावृधे ३ इयंतइन्द्रगिर्वणो

रातिःक्षरतिसुन्वतः । मन्दानोअस्यबर्हिषोविराजसि ४ नूनंतदिन्द्रदद्धिनोयत्त्वा
सुन्वन्तईमहे । रयिंनश्चित्रमाभरास्वर्विदम् ५ ॥ ७ ॥ स्तोतायत्तेविचर्षणिरति-
प्रशर्धयद्गिरः । वयाइवानुरोहतेजुषन्तयत् ६ प्रत्नवज्जनयागिरःशृणुधीजरितुर्ह-
वम् । मदेमदेववक्षिथासुकृत्वने ७ क्रीळन्त्यस्यसूनृताआपोनप्रवतायतीः ।
अयाधियायउच्यतेपतिर्दिवः ८ उतोपतिर्यउच्यतेकृष्टीनामेकइद्वशी । नमोवृधै-
रवस्युभिःसुतेरण ९ स्तुहिश्रुतंविपश्चितंहरीयस्यप्रसक्षिणा । गन्तारादाशुषोगृ-
हंनमस्विनः १० ॥ ८ ॥ तूतुजानोमहेमतेऽश्वेभिःप्रुषितप्सुभिः । आयाहिय-
ज्ञमाशुभिःशमिद्धिते ११ इन्द्रशविष्ठसत्पतेरयिंगृणत्सुधारय । श्रवःसूरिभ्यो
अमृतंवसुत्वनम् १२ हवेत्वासूरउदितेहवेमध्यंदिनेदिवः । जुषाणइन्द्रसप्तिभि-
र्नआगहि १३ आतूगहिप्रतुद्रवमत्स्वासुतस्यगोमतः । तन्तुंतनुष्वपूर्व्यंयथा

विदे १४ यच्छक्रासिपरावतियदर्वावतिवृत्रहन् । यद्वासमुद्रेअन्धसोऽवितेद-
सि १५ ॥ ९ ॥ इन्द्रंवर्धन्तुनोगिरइन्द्रंसुतासइन्दवः । इन्द्रेहविष्मतीर्विशोअ-
राणिषुः १६ तमिद्विप्राअवस्यवःप्रवत्वतीभिरूतिभिः । इन्द्रंक्षोणीरवर्धयन्वया-
इव १७ त्रिकद्रुकेषुचेतनंदेवासोयज्ञमत्नत । तमिद्वर्धन्तुनोगिरःसदावृधम् १८
स्तोतायत्तेअनुव्रतउक्थान्यृतुथादधे । शुचिःपावकउच्यतेसोअद्भुतः १९ तदिद्रु-
द्रस्यचेततियह्वंप्रत्नेषुधामसु । मनोयत्रावितद्दधुर्विचेतसः २० ॥ १० ॥ यदिमे
सख्यमावरइमस्यपाह्यन्धसः । येनविश्वाअतिद्विषोअतारिम २१ कदातइन्द्र
गिर्वणःस्तोताभवातिशंतमः । कदानोगव्येअश्व्येवसौदधः २२ उततेसुष्टुताहरी-
वृषणावहतोरथम् । अजुर्यस्यमदिंतममीमहे २३ तमीमहेपुरुष्टुतंयह्वंप्रत्ना-
भिरूतिभिः । निबर्हिषिप्रियेसदद्धद्विता २४ वर्धस्वासुपुरुष्टुतऋषिष्टुताभिरू-

तिभिः । धुक्षस्वपिप्युषीमिषमवाचनः २५ ॥ ११ ॥ इन्द्रत्वमवितेदसीत्थास्तु-
वतोअद्रिवः । ऋतादियर्मितेधियंमनोयुजम् २६ इहत्यासधमाद्यायुजानःसोम-
पीतये । हरीइन्द्रप्रतद्वसूअभिस्वर २७ अभिस्वरन्तुयेतवरुद्रासःसक्षतश्रियम् ।
उतोमरुत्वतीर्विशोअभिप्रयः २८ इमाअस्यप्रतूर्तयःपदंजुषन्तयद्दिवि । नाभा
यज्ञस्यसंदधुर्यथाविदे २९ अयंदीर्घायचक्षसेप्राचिप्रयत्यध्वरे । मिमीतेयज्ञमा-
नुषग्विचक्ष्य ३० ॥ १२ ॥ वृषायमिन्द्रतेरथउतोतेवृषणाहरी । वृषात्वंशतक्र-
तोवृषाहवः ३१ वृषाग्रावावृषामदोवृषासोमोअयंसुतः । वृषायज्ञोयमिन्वसि
वृषाहवः ३२ वृषात्वावृषणंहुवेवज्रिंश्चित्राभिरूतिभिः । वावन्थहिप्रतिष्टुतिंवृषा
हवः ३३ ॥ १३ ॥

यदिन्द्र पञ्चदश गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनाविन्द्रो गायत्री ।

१४ यदिन्द्राहंयथात्वमीशीयवस्वएकइत् । स्तोतामेगोषखास्यात् १ शि-
क्षेयमस्मैदित्सेयंशचीपतेमनीषिणे । यदहंगोपतिःस्याम् २ धेनुष्टइन्द्रसूनृता
यजमानायसुन्वते । गामश्वंपिप्युषीदुहे ३ नतेवर्तास्तिराधसइन्द्रदेवोनमर्त्यः ।
यद्दित्ससिस्तुतोमघम् ४ यज्ञइन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिंव्यवर्तयत् । चक्राणओपशं
दिवि ५॥ १४ ॥ वावृधानस्यतेवयंविश्वाधनानिजिग्युषः । ऊतिमिन्द्रावृणीम-
हे ६ व्यं१न्तरिक्षमतिरन्मदेसोमस्यरोचना। इन्द्रोयदभिनद्वलम् ७ उद्गाआज-
दङ्गिरोभ्यआविष्कृण्वन्गुहासतीः । अर्वाञ्चंनुनुदेवलम् ८ इन्द्रेणरोचनादिवो
दृळ्हानिदृंहितानिच । स्थिराणिनपराणुदे ९ अपामूर्मिर्मदन्निवस्तोमइन्द्राजि-
रायते । वितेमदाअराजिषुः १० ॥ १५ ॥ त्वंहिस्तोमवर्धनइन्द्रास्युक्थवर्धनः ।

स्तोतृणामुतभद्रकृत् ११ इन्द्रमित्केशिनाहरीसोमपेयायवक्षतः । उपयज्ञं
सुराधसम् १२ अपांफेनेनननमुचेःशिरइन्द्रोदवर्तयः । विश्वायदजयःस्पृधः १३
मायाभिरुत्सिसृप्सतइन्द्रद्यामारुरुक्षतः । अवदस्यूरधूनुथाः १४ असुन्वामिन्द्र
संसदंविषूचींव्यनाशयः । सोमपाउत्तरोभवन् १५ ॥ १६ ॥

तम्वभि त्रयोदश गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनाविन्द्र उष्णिक् ।

१५ तम्वभिप्रगायतपुरुहूतंपुरुष्टुतम् । इन्द्रंगीर्भिस्तविषमाविवासत १
यस्यद्विबर्हसोबृहत्सहोदाधाररोदसी । गिरीँरज्राँअपःस्वर्वृषत्वना २ सराजसि
पुरुष्टुतँएकोवृत्राणिजिघ्नसे । इन्द्रजैत्राश्रवस्याचयन्तवे ३ तंतेमदंगृणीमसि
वृषणंपृत्सुसासहिम् । उलोककृत्नुमद्रिवोहरिश्रियम् ४ येनज्योतींष्यायवेमनवे-
चविवेदिथ । मन्दानोअस्यबर्हिषोविराजसि ५ ॥ १७ ॥ तदद्याचित्तउक्थि-

नोऽनुष्टुवन्तिपूर्वथा । वृषपत्नीरपोजयादिवेदिवे ६ तवत्यदिन्द्रियंबृहत्तवशुष्ममु-
तक्रतुम् । वज्रंशिशातिधिषणावरेण्यम् ७ तवद्यौरिन्द्रपौंस्यंपृथिवीवर्धतिश्रवः ।
त्वामापःपर्वतासश्चहिन्विरे ८ त्वांविष्णुर्बृहन्क्षयोमित्रोगृणातिवरुणः । त्वांश-
र्धोमदत्यनुमारुतम् ९ त्वंवृषाजनानांमंहिष्ठइन्द्रजज्ञिषे । सत्राविश्वास्वपत्या-
निदधिषे १० ॥ १८ ॥ सत्रात्वंपुरुष्टुतँएकोवृत्राणितोशसे । नान्यइन्द्रात्करणं
भूयइन्वति ११ यदिन्द्रमन्मशस्त्वानानाहवन्तऊतये । अस्माकेभिर्नृभिरत्रा
स्वर्जय १२ अरंक्षयायनोमहेविश्वारूपाण्याविशन् । इन्द्रंजैत्रायहर्षयाश-
चीपतिम् १३ ॥ १९ ॥

प्र सम्राजं द्वादशोरिंबिठिः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

१६ प्रसम्राजंचर्षणीनामिन्द्रंस्तोतानव्यंगीर्भिः । नरंनृषाहंमंहिष्ठम् १ य-

स्मिन्नुक्थानि रण्यन्ति विश्वानि च श्रवस्या । अपामवो न समुद्रे २ तं सुष्टुत्या विवा-
से ज्येष्ठराजं भरे कृत्नुम् । महो वाजिनं सनिभ्यः ३ यस्यानूना गभीरा मदा उरव-
स्तरुत्राः । हर्षुमन्तः शूरसातौ ४ तमिद्धनेषु हितेष्वधिवाकाय हवन्ते । येषामि-
न्द्रस्ते जयन्ति ५ तमिच्च्यौत्नैरार्यन्ति तं कृतेभिश्चर्षणयः । एष इन्द्रो वरिवस्कृ-
त् ६ ॥ २० ॥ इन्द्रो ब्रह्मेन्द्र ऋषिरिन्द्रः पुरू पुरुहूतः । महान्महीभिः शचीभिः ७
स स्तोम्यः स हव्यः सत्यः सत्वा तुविकूर्मिः । एकश्चित्सन्नभिभूतिः ८ तमर्केभिस्तं
सामभिस्तं गायत्रैश्चर्षणयः । इन्द्रं वर्धन्ति क्षितयः ९ प्रणेतारं वस्यो अच्छा कर्तारं
ज्योतिः समत्सु । सासह्वांसं युधामित्रान् १० स नः पप्रिः पारयाति स्वस्ति नावा पु-
रुहूतः । इन्द्रो विश्वा अति द्विषः ११ सत्वं न इन्द्र वाजेभिर्दशस्या च गातुया च । अ-
च्छा च नः सुम्नं नेषि १२ ॥ २१ ॥

आ याहि पञ्चदशेरिरिबिठिः काण्व इन्द्रो गायत्री । उपान्त्या बृहती । अन्त्या सतोबृहती ।

१७ आयाहिसुषुमाहितइन्द्रसोमंपिबांइमम् । एदंबर्हिःसंदोममं १ आत्वां ब्रह्मयुजाहरीवहंतामिन्द्रकेशिनां । उपब्रह्माणिनःशृणु २ ब्रह्माणंस्त्वावयंयुजासोमपामिंन्द्रसोमिनंः । सुतावन्तोहवामहे ३ आनोंयाहिसुतावंतोऽस्माकं सुष्टुतीरुपं । पिबासुशिप्रिन्नन्धंसः ४ आतेसिश्चामिकुक्ष्योरनुगात्राविधांवतु । गृभायजिह्वयामधुं ५ ॥ २२ ॥ स्वादुष्टेअस्तुसंसुदेमधुंमान्तन्वेउतवं । सोमः शमंस्तुतेहृदे ६ अयमुंत्वाविचर्षणेजनींरिवाभिसंवृंतः । प्रसोमंइन्द्रसर्पतु ७ तुविग्रीवोंवपोदंरःसुबाहुरन्धंसोमदें । इन्द्रोंवृत्राणिंजिघ्नते ८ इन्द्रप्रेहिंपुरस्त्वं विश्वस्येशांनओजंसा । वृत्राणिंवृत्रहञ्जहि ९ दीर्घस्तेंअस्त्वङ्कुशोयेनावसुंप्रयच्छंसि । यजंमानायसुन्वते १० ॥ २३ ॥ अयंतंइन्द्रसोमोनिपूंतोअधिंबर्हिषिं।

एहीमस्यद्रवापिबं ११ शाचिंगोशाचिंपूजनायंरणायतेसुतः। आखंण्डलप्रहूंय-
से १२ यस्तैंशृङ्गवृषोनपात्प्रणंपात्कुण्डपाय्यंः। न्यंह्मिन्दध्रआमनंः १३ वास्तोंस्पतेध्रुवास्थूणांसंत्रंसोम्यानांम् । द्रप्सोभेत्तापुरांशश्वंतीनामिन्द्रोमुनीनांसखां
१४ पृदाकुसानुर्यजतोगवेषंणएकःसन्नभिभूयंसः । भूर्णिमश्वंनयत्तुजापुरोगृभे-
न्द्रंसोमंस्यपीतये १५ ॥ २४ ॥

इदं ह द्वाविंशतिरिरिंबिठिः काण्व आदित्या उष्णिक् । अष्टम्या अश्विनौ ।
नवम्या अग्निसूर्यानिलाः ।

१८ इदंहंनूनमेंषांसुम्नंभिंक्षेतमर्त्यंः।आदित्यानामपूर्व्यंसवींमनि १अनर्वाणो
ह्येषांपन्थआदित्यानांम् । अदंब्धाःसन्तिपायवंःसुगेवृधंः २ तत्सुनंःसविताभ-
गोवरुंणोमित्रोअर्यमा । शर्मंयच्छन्तुसप्रथोयदीमंहे ३ देवेभिर्देव्यदितेऽरिष्टभ-

र्मन्नागंहि । स्मत्सूरिभिःपुरुप्रियेसुशर्मभिः ४ तेहिपुत्रासोअदितेर्विदुर्द्वेषांसि
योतवे । अंहोश्चिदुरुचक्रयोऽनेहसः ५ ॥ २५ ॥ अदितिर्नोदिवापशुमदितिर्न-
क्तमद्वयाः । अदितिःपात्वंहसःसदावृधा ६ उतस्यानोदिवामतिरदितिरूत्यागं-
मत् । साशन्तातिमयस्करदपस्रिधः ७ उतत्यादैव्याभिषजाशंनःकरतोअश्वि-
ना । युयुयातामितोरपोअपस्रिधः ८ शमग्निरग्निभिःकरच्छंनस्तपतुसूर्यः ।
शंवातोवात्वरपाअपस्रिधः ९ अपामीवामपस्रिधमपसेधतदुर्मतिम् । आदि-
त्यासोयुयोतनानोअंहसः १० ॥ २६ ॥ युयोताशरुमस्मदाँआदित्यासउतामं-
तिम् । ऋधग्द्वेषःकृणुतविश्ववेदसः ११ तत्सुनःशर्मयच्छतादित्यायन्मुमोच-
ति । एनस्वन्तंचिदेनसःसुदानवः १२ योनःकश्चिद्रिरिक्षतिरक्षस्त्वेनमर्त्यः ।

स्वैःषएवैरिरिषीष्टयुर्जनः १३ समित्तमघमंश्नवद्दुःशंसंमर्त्यंरिपुम् । योअस्मत्रा
दुर्हणावाँउपद्वयुः १४ पाकत्रास्थनदेवाहृत्सुजानीथमर्त्यम् । उपद्वयुंचाद्वयुंच
वसवः १५ ॥ २७ ॥ आशर्मपर्वतानामोतापांवृणीमहे । द्यावांक्षामारेअस्मद्र-
पंस्कृतम् १६ तेनोंभद्रेणशर्मणायुष्माकंनावावसवः । अतिविश्वानिदुरितापिं-
पर्तन १७ तुचेतनायतत्सुनोद्राघीयआयुर्जीवसे । आदित्यासःसुमहसःकृणो-
तन १८ यज्ञोहीळोवोअन्तरआदित्याअस्तिमृळत । युष्मेइद्वोअपिष्मसिसजा-
त्ये १९ बृहद्वरूथंमरुतांदेवंत्रातारमश्विना । मित्रमीमहेवरुणंस्वस्तये २०
अनेहोमित्रार्यमन्नृवद्वरुणशंस्यम् । त्रिवरूथंमरुतोयन्तनश्छर्दिः २१ येचिद्धि
मृत्युबन्धवआदित्यामनवःस्मसि । प्रसूनआयुर्जीवसेतिरेतन २२ ॥ २८ ॥

तं गूर्धय सप्तत्रिंशत्सौभरिः काण्वोग्निः प्रगाथा ककुप् । अन्त्ययोस्त्रसदस्योर्दानस्तुतिः ।
उपान्त्ययोरादित्याः । सप्तविंशी द्विपदा । चतुस्त्रिंशत्तम्युष्णिक् । पञ्च-
त्रिंशत्तमी सतोबृहती । उपान्त्या ककुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

११ तंगूर्धयास्वर्णरंदेवासोदेवमरतिंदधन्विरे । देवत्राहव्यमोहिरे १ विभूत-
रातिंविप्रचित्रशोचिषमग्निमीळिष्वयन्तुरम् । अस्यमेधस्यसोम्यस्यसोभरेप्रेम-
ध्वरायपूर्व्यम् २ यजिष्ठंत्वाववृमहेदेवंदेवत्राहोतारममर्त्यम् । अस्ययज्ञस्यसुक्र-
तुम् ३ ऊर्जोनपातंसुभगंसुदीदितिमग्निंश्रेष्ठशोचिषम् । सनोमित्रस्यवरुणस्य
सोअपामासुम्नंयक्षतेदिवि ४ यःसमिधायआहुतीयोवेदेनददाशमर्तोअग्नये ।
योनमसास्वध्वरः ५ ॥ २१ ॥ तस्येदर्वन्तोरंहयन्तआशवस्तस्यद्युम्नितमंयशः ।
नतमंहोदेवकृतंकुतश्चननमर्त्यकृतंनशत् ६ स्वग्नयोवोअग्निभिःस्यामसूनोसहस

ऊर्जांपते । सुवीरस्त्वमंस्मयुः ७ प्रशंसमानोअतिंथिर्नमित्रियोऽग्नीरथोनवेद्यः ।
त्वेक्षेमांसोअपिसन्तिसाधवस्त्वंराजांरयीणाम् ८ सोअद्धादाश्वंध्वरोऽग्नेमर्तःसु-
भगसप्रशंस्यः । सधीभिरंस्तुसनिता ९ यस्यत्वमूर्ध्वोअंध्वरायतिष्ठंसिक्षयद्वीरः
ससांधते । सोअर्वद्भिःसनितासविपन्युभिःसशूरैःसनिताकृतम् १० ॥ ३० ॥
यस्याग्निर्वर्पुर्गृहेस्तोमंचनोदधीतविश्ववार्यः । हव्यावावेविषद्विषः ११ विप्रस्य
वास्तुवतःसंहसोयहोमक्षूतंमस्यरातिषु । अवोदेवमुपरिमर्त्यंकृधिवसोविविदुषो
वचः १२ योअग्निंहव्यदांतिभिर्नमोभिर्वासुदक्षंमाविवांसति । गिरावांजिर-
शोचिषम् १३ समिधायोनिशितीदाशददितिंधामंभिरस्यमर्त्यः । विश्वेत्सधी
भिःसुभगोजनाँअतिंद्युम्नैरुद्नइंवतारिषत् १४ तदंग्नेद्युम्नमाभरयत्सासहत्सदनेकं
चिदत्रिणंम् । मन्युंजनंस्यदूढ्यः १५ ॥ ३१ ॥ येनचष्टेवरुणोमित्रोअर्यमाये-

नुनासत्याभगः । वयंतत्तेशवसागातुवित्तमाइन्द्रत्वोताविधेमहि १६ तेघेदग्ने
स्वाध्यो ३ येत्वांविप्रनिदधिरेनृचक्षसम् । विप्रासोदेवसुक्रतुम् १७तइद्वेदिंसुभगत
आहुतिंतेसोतुंचक्रिरेदिवि । तइद्वाजेभिर्जिग्युर्महद्धनंयेत्वेकामंन्येरिरे १८ भ-
द्रोनोअग्निराहुतोभद्रारातिःसुभगभद्रोअध्वरः । भद्राउतप्रशस्तयः १९ भद्रंमनः
कृणुष्ववृत्रतूर्येयेनासमत्सुसासहः । अवस्थिरातनुहिभूरिशर्धतांवनेमातेअभि-
ष्टिभिः २० ॥ ३२ ॥ ईळेगिरामनुर्हितंयंदेवादूतमरतिंन्येरिरे । यजिष्ठंहव्यवा-
हनम् २१ तिग्मजम्भायतरुणायराजतेप्रयोगायस्यग्नये । यःपिंशतेसूनृताभिः
सुवीर्यमग्निर्घृतेभिराहुतः २२ यदीघृतेभिराहुतोवाशीमग्निर्भरतउच्चावच । असु-
रइवनिर्णिजम् २३ योहव्यान्यैरयतामनुर्हितोदेवआसासुगन्धिना । विवासते
वार्याणिस्वध्वरोहोतादेवोअमर्त्यः २४ यदग्नेमर्त्यस्त्वंस्यामहंमित्रमहोअमर्त्यः ।

सहसःसूनवाहुत २५ ॥ ३३ ॥ नत्वारासीयाभिशस्तयेवसोनपापत्वायसन्त्य ।
नमेस्तोतामतीवानदुर्हितःस्यादग्नेनपापया २६ पितुर्नपुत्रःसुभृतोदुरोणआदेवाँ
एतुप्रणोहविः २७ तवाहमग्नऊतिभिर्नेदिष्ठाभिःसचेयजोषमावसो । सदादेव-
स्यमर्त्यः २८ तवक्रत्वासनेयंतवरातिभिरग्नेतवप्रशस्तिभिः । त्वामिदाहुःप्रम-
तिंवसोममाग्नेहर्षस्वदातवे २९ प्रसोअग्नेतवोतिभिःसुवीराभिस्तिरतेवाजभर्म-
भिः । यस्यत्वंसख्यमावरः ३० ॥ ३४ ॥ तवद्रप्सोनीलवान्वाशऋत्वियइन्धा-
नःसिष्णवाददे । त्वंमहीनामुषसामसिप्रियःक्षपोवस्तुषुराजसि ३१ तमागन्म
सोभरयःसहस्रमुष्कंस्वभिष्टिमवसे । सम्राजंत्रासदस्यवम् ३२ यस्यतेअग्नेअ-
न्येअग्नयउपक्षितोवयाइव । विपोनद्युम्नानियुवेजनानांतवक्षत्राणिवर्धयन् ३३
यमादित्यासोअद्रुहःपारंनयथमर्त्यम् । मघोनांविश्वेषांसुदानवः ३४ यूयंराजा

नःकंचिंच्चर्षणीसहः॒क्षयं॑न्तं॒मानु॑षाँअनु । व॒यंतेवो॒वरु॑ण॒मित्रार्य॑म॒न्त्स्यामेद्र॒तस्यं
र॒थ्यः॑ ३५ अदा॑न्मेपौरु॒कु॒त्स्यः॑पंञ्चा॒शतं॑त्र॒सदं॑स्युर्व॒धूना॑म् । मंहिं॑ष्ठोअ॒र्यः॑सत्पं॑-
तिः ३६ उ॒तमे॒प्र॒यि॒योर्व॒यि॒योः॑सु॒वास्त्वा॒अधि॒तुग्वं॑नि । ति॒सृ॒णां॑सप्त॒ती॒नां॑श्या॒वः
प्र॑णे॒ता॑भुंव॒द्व॒सु॒र्दियां॑ना॒ं॑पतिः ३७ ॥ ३५ ॥

आ गन्त षड्विंशतिः सौभरिः काण्वो मरुतः प्रगाथा ककुप् ।

२० आगं॑न्ता॒मारि॑षण्यत॒प्रस्थां॑वानो॒मापं॑स्थातासमन्यवः । स्थि॒राचि॑न्नम-
यिष्णवः १ वी॒ळु॒प॒विभि॑र्मरुतऋभुक्षण॒आरु॑द्रासः॒सुदी॒ति॒भिः । इ॒षानो॑अ॒द्यागं॑ता
पुरुस्पृहो॒य॒ज्ञमासौ॑भरी॒यवः॑ २ वि॒द्माहि॒रु॒द्रियां॑णां॒शुष्मं॑मु॒ग्रं॑म॒रुतां॒शिमी॑वताम् ।
विष्णो॑रे॒षस्यं॑मी॒ळ्हुषां॑म् ३ वि॒द्वी॒पानि॒पाप॑त॒न्तिष्ठं॑द्दु॒च्छु॒नो॒भेयु॒ंजन्त॒रोदं॑सी । प्र॒ध-
न्वा॑न्यैरतशुभ्रखादयो॒यदेजं॑थस्वभानवः ४ अच्युं॑ताचिद्वो॒अज्म॒न्नाना॑नंदति॒पर्वं॑-

तासोवनस्पतिः । भूमिर्यामेषुरेजते ५ ॥ ३६ ॥ अमायवोमरुतोयातवेद्यौर्जि-
हीतउत्तराबृहत् । यत्रानरोदेदिशतेतनूष्वात्वक्षांसिबाह्वोजसः ६ स्वधामनुश्रि-
यंनरोमहित्वेषाअमवन्तोवृषप्सवः । वहन्तेअह्रुतप्सवः ७ गोभिर्वाणोअज्यते
सोभरीणांरथेकोशेहिरण्यये । गोबन्धवःसुजातासइषेभुजेमहान्तोनःस्परसेनु ८
प्रतिवोवृषदञ्जयोवृष्णेशर्धायमारुतायभरध्वम् । हव्यावृषप्रयाव्णे ९ वृषणश्वेन
मरुतोवृषप्सुनारथेनवृषनाभिना । आश्येनासोनपक्षिणोवृथानरोहव्यानोवीत-
येगत १० ॥ ३७ ॥ समानमञ्ज्येषांविभ्राजन्तेरुक्मासोअधिबाहुषु । दविद्यु-
तत्यृष्टयः ११ तउग्रासोवृषणउग्रबाहवोनकिष्टनूषुयेतिरे । स्थिराधन्वान्यायु-
धारथेषुवोऽनीकेष्वधिश्रियः १२ येषामर्णोनसप्रथोनामत्वेषंशश्वतामेकमिद्भुजे ।
वयोनपित्र्यंसहः १३ तान्वन्दस्वमरुतस्ताँउपस्तुहितेषांहिधुनीनाम् । अराणां

नचरंमस्तदेषांदानामह्नातदेषाम् १४ सुभगःसवंऊतिष्वासपूर्वांसुमरुतोव्युष्टि-
षु । योवांनूनमुतासंति १५ ॥ ३८ ॥ यस्यंवायूयंप्रतिवाजिनोनरआहव्यावीतये
गथ । अभिषद्युम्नैरुतवाजसातिभिःसुम्नावोधूतयोनशत् १६ यथारुद्रस्यसूनवो
दिवोवशन्त्यसुरस्यवेधसः । युवानस्तथेदंसत् १७ येचार्हन्तिमरुतःसुदानवः
स्मन्मीळ्हुषश्चरन्तिये । अतश्चिदानउपवस्यसाहृदायुवानआववृध्वम् १८ यूनं
ऊषुनविष्टयावृष्णःपावकाँअभिसोभरेगिरा । गायगाइवचर्कृषत् १९ साहाये
सन्तिमुष्टिहेवहव्योविश्वासुपृत्सुहोतृषु । वृष्णश्चन्द्रान्नसुश्रवस्तमान्गिरावन्दस्व
मरुतोअह २० ॥ ३९ ॥ गावश्चिद्घासमन्यवःसजात्येनमरुतःसबन्धवः । रि-
हतेककुभोमिथः २१ मर्तश्चिद्वोनृतवोरुक्मवक्षसउपभ्रातृत्वमायति । अधिनो
गातमरुतःसदाहिवआपित्वमस्तिनिध्रुवि २२ मरुतोमारुतस्यनआभेषजस्य

॥३९२॥

वहतासुदानवः । यूयंसंखायःसप्तयः २३ याभिःसिन्धुमवंथयाभिस्तूर्वंथयाभिं-
र्दशस्यथाक्रिविंम् । मयोंनोभूतोतिभिंर्मयोभुवःशिवाभिंरसचद्विषः २४ यत्सि-
न्धौयदसिंक्न्यांयत्संमुद्रेषुंमरुतःसुबर्हिषः । यत्पर्वंतेषुभेषजम् २५ विश्वंपश्यंन्तो
बिभृथातनूष्वातेनांनोअधिंवोचत । क्षमारपोंमरुतआतुंरस्यनइष्कंर्ताविह्रुंतं
पुनः २६ ॥ ४० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

वयमुञ्चूनान्त्येद्वृचेचित्रस्यदानस्तुतिरोसमाश्विनंत्रिमगाथादिबृहस्यनुष्टुबेकादश्याद्येककुम्मध्येज्यो-
तिषीईळिष्वत्रिंशद्विश्वमनावैयश्वआग्नेयमौष्णिहंहसखायस्तृचोन्त्यःसौषाम्णस्यवरोर्दानस्तुतिरन्त्यानु-
ष्टुप्तावांचतुर्विंशतिर्मैत्रावरुणंदशम्याद्यास्तिस्रोवैश्वदेव्यउपान्त्योष्णिग्गर्भायुवोःपञ्चाधिकाव्यश्वोवा-
ङ्गिरसआश्विनंविंश्याद्यावायव्यास्तत्पूर्वाश्चतस्रोगायत्र्योन्त्यैकाविंश्यौचाविंश्यनुष्टुबग्निरुक्थेद्व्यधिकाम-

नुर्वैवस्वतोवैश्वदेवंहप्रगाथंयेत्रिंशतिपञ्चोपान्त्यापुरउष्णिग्बभ्रुर्दशकश्यपोवामारीचोद्वैपदंनहिवश्चतु-
ष्कंपुरउष्णिग्बृहत्यनुष्टुबन्तंयोयजातिश्चूनात्रेज्यास्तवोयजमानप्रशंसाचयेस्यादिपञ्चदस्पसोःशिष्टा-
स्तदाशिषोनुष्टुप्पुतुष्पङ्क्त्यन्तंनवम्यनुष्टुब्दशमीपादनिचृत् ।

वयम्वष्टादश सौभरिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ककुप्। अन्त्ययोश्चित्रस्य दानस्तुतिः ।

२१ ओम् वयमुत्वामंपूर्व्यस्थूरंनकच्चिद्भरंन्तोऽवस्यवंः।वाजेंचित्रंहंवामहे १
उपंत्वाकर्मन्नूतयेसनोयुवोग्रश्चंक्रामयोधृषत् । त्वामिद्ध्यंवितारंववृमहेसखांय
इन्द्रसानसिम् २ आयांहीमइन्दवोऽश्वंपतेगोपंतउर्वंरापते । सोमंसोमपतेपिब ३
वयंहित्वाबन्धुंमन्तमबन्धवोविप्रांसइन्द्रयेमिम । यातेधामांनिवृषभतेभिरागंहि
विश्वेंभिःसोमंपीतये ४ सीदंन्तस्तेवयोंयथागोश्रींतेमधौमदिरेविवक्षंणे । अभि
त्वामिंन्द्रनोनुमः ५ ॥ १ ॥ अच्छांचत्वैनानमंसावदांमसिकिंमुहुंश्चिद्विदींधयः ।

सन्तिकामासोहरिवोददिष्ट्वंस्मोवयंसन्तिनोधियः ६ नूत्नाइदिन्द्रतेवयमूती
अभूमनहिनूतेअद्रिवः । विद्मापुरापरीणसः ७ विद्मासखित्वमुतशूरभोज्य१मा
तेतावज्रिन्नीमहे । उतोसमस्मिन्नाशिशीहिनोवसोवाजेसुशिप्रगोमति ८ योन
इदमिदंपुराप्रवस्यआनिनायतमुवःस्तुषे । सखायइन्द्रमूतये ९ हर्यश्वंसत्पतिंच-
र्षणीसहंसहिष्मायोअमन्दत । आतुनःसवयतिगव्यमश्व्यंस्तोतृभ्योमघवाश-
तम् १० ॥ २ ॥ त्वयाहस्विद्युजावयंप्रतिश्वसन्तंवृषभब्रुवीमहि । संस्थेजनस्य
गोमतः ११ जयेमकारेपुरुहूतकारिणोऽभितिष्ठेमदूढ्यः । नृभिर्वृत्रंहन्यामशूशु-
यामचावेरिन्द्रप्रणोधियः १२ अभ्रातृव्योअनात्वमनापिरिन्द्रजनुषासनादसि ।
युधेदापित्वमिच्छसे १३ नकीरेवन्तंसख्यायविन्दसेपीयन्तितेसुराश्वः । यदा
कृणोषिनदनुंसमूहस्यादित्पितेवहूयसे १४ मातेअमाजुरोयथामूरासइन्द्रसख्ये

त्वावंतः । निषंदाम॒सचा॑सु॒ते १५ ॥ ३ ॥ मातेंगोदत्र॒निरंराम॒राधंस॒इन्द्र॒मातै
गृहामहि । दृ॒ळ्हाचिंद॒र्यः प्रमृंशा॒भ्याभंर॒नतेंदा॒मानंआ॒दभें १६ इन्द्रोंवा॒घेदि॒यं-
न्म॒घंसरंस्वतीवासु॒भगांद॒दिर्वसुं । त्वंवा॑चित्रदा॒शुषें १७ चित्र॒इद्राजांराज॒काइ-
दंन्य॒केय॒केसरंस्वती॒मनुं । प॒र्जन्यंइवत॒तन॒द्धिवृ॒ष्ट्यासहस्त्रंम॒युता॒ददंत् १८ ॥ ४ ॥

ओत्यमष्टादश सौभरिः काण्वोश्विनौ । आद्याः षट् प्रगाथाः । सप्तमी बृहती । अष्टम्यनुष्टुप् ।
एकादशी ककुप् । द्वादशी मध्येज्योतिः । शिष्टाः प्रगाथाः ककुभः ।

२२ ओत्यमंह्वआरथंम॒द्यादंसिंष्ठमू॒तयें । यमंश्विनासुहवारुद्रवर्तनी॒आसू॒र्या-
यै॒तस्थथुंः १ पूर्वा॒पुषंसुहवंपुरु॒स्पृहंभु॒ज्युंवाजेंषु॒पूर्व्यंम् । स॒च॒नावंन्तंसु॒म॒तिभिंः
सोभ॒रेविद्वेंषसम॒नेहसंम् २ इ॒हत्यापुंरु॒भूतंमादे॒वानमोंभिर॒श्विना । अ॒र्वा॒ची॒ना
स्ववंसेकरामहे॒गन्तांरादा॒शुषोंगृ॒हम् ३ युवोरथंस्य॒परिंच॒क्रमीयतई॒र्मान्यद्वांमिष-

॥३९४॥

ण्यति । अस्माँअच्छासुमतिर्वांशुभस्पतीआधेनुरिवधावतु ४ रथोयोवांत्रिवन्धु-
रोहिरण्याभीशुरश्विना । परिद्यावापृथिवीभूषतिश्रुतस्तेननासत्यागतम् ५॥५॥
दशस्यन्तामनवेपूर्व्यंदिवियवंवृकेणकर्षथः । तावामद्यसुमतिभिःशुभस्पतीअ-
श्विनाप्रस्तुवीमहि ६ उपनोवाजिनीवसूयातमृतस्यपथिभिः । येभिस्तृक्षिंवृष-
णात्रासदस्यवंमहेक्षत्रायजिन्वथः ७ अयंवामद्रिभिःसुतःसोमोनरावृषण्वसू ।
आयातंसोमपीतयेपिबतंदाशुषोगृहे ८ आहिरुहतमश्विनारथेकोशेहिरण्ययेवृ-
षण्वसू । युञ्जाथांपीवरीरिषः ९ याभिःपक्थमवथोयाभिरध्रिगुंयाभिर्बभ्रुंविजो-
षसम् । ताभिर्नोमक्षूतूयमश्विनागतंभिषज्यतंयदातुरम् १० ॥ ६ ॥ यदध्रिगा-
वोअध्रिगूइदाचिदह्नोअश्विनाहवामहे । वयंगीर्भिर्विपन्यवः ११ ताभिरायातंवृ-
षणोपमेहवंविश्वप्सुंविश्ववार्यम् । इषामंहिष्ठापुरुभूतमानरायाभिःक्रिविंवावृधु-

स्ताभिरागंतम् १२ ताविद्दाचिदहांनांतावश्विनावन्दंमानउपंब्रुवे । ताऊनमों-
भिरीमहे १३ ताविद्दोषाताउषसिंशुभस्पतीतायामंन्रुद्रवंर्तनी । मानोमतींयरि-
पवेंवाजिनीवसूपरोरुंद्रावतिंख्यतम् १४ आसुग्म्यांयसुग्म्यंप्रातारथेंनाश्विनांवा
सक्षणीं । हुवेपितेवसोभंरी १५ ॥ ७ ॥ मनोंजवसावृषणामदच्युतामक्षुङ्गमा-
भिंरूतिभिंः । आरात्तांच्चिद्भूतमस्मेअवंसेपूर्वीभिंःपुरुभोजसा १६ आनोअश्वां-
वदश्विनावर्तिर्यांसिष्टंमधुपातमानरा । गोमंद्दस्राहिरंण्यवत् १७ सुप्रावर्गंसुवी-
र्यंसुष्टुवार्यमनांधृष्टंरक्षस्विनां । अस्मिन्नावांमायानेंवाजिनीवसूविश्वांवामानिं
धीमहि १८ ॥ ८ ॥

ईळिष्व त्रिंशद्विश्वमना वैयश्वोग्निरुष्णिक् ।

२३ ईळिंष्वाहिप्रंतीव्यं१यजंस्वजातवेंदसम् । चरिष्णुधूंममगृंभीतशो-

चिषम् १ दामानंविश्वचर्षणेऽग्निंविश्वमनोगिरा । उतस्तुंषेविष्पर्धसोरथानाम्
२ येषांमाबाधऋग्मियंइषःपृक्षश्चंनिग्रभे । उपविदावह्निंविन्दतेवसुं ३ उदस्य
शोचिरंस्थाद्दीदियुषोव्यं१जरम् । तपुंर्जम्भस्यसुद्युतोगणश्रियः ४ उदुतिष्ठस्व-
ध्वरस्तवानोदेव्याकृपा । अभिख्याभासाबृहताशुंशुक्वनिः ५ ॥ १ ॥ अग्नेया-
हिसुंशस्तिभिर्हव्याजुह्वानआनुषक् । यथांदूतोबभूथंहव्यवाहंनः ६ अग्निंवः
पूर्व्यंहुंवेहोतांरंचर्षणीनाम् । तमयावाचागृंणेतमुंवःस्तुषे ७ यज्ञेभिरद्भुतक्र-
तुंयंकृपासूदयंन्तइत् । मित्रंनजनेसुधिंतमृतावंनि ८ ऋतावानमृतायवोयज्ञस्य
साधनंगिरा । उपोएनंजुजुषुर्नमंसस्पदे ९ अच्छानोअङ्गिरस्तमंयज्ञासोयन्तु
संयतः । होतायोअस्तिविक्ष्वायशस्तमः १० ॥ १० ॥ अग्नेतवत्येअंजरेन्धानां-
सोबृहद्भाः । अश्वाइववृषणस्तविषीयवः ११ सत्वंनंऊर्जांपतेरयिंरांस्वसुवीर्यम् ।

प्रावंनस्तोकेतनंयेसमत्स्वा १२ यद्वाउंविश्पतिंःशितःसुप्रींतोमनुंषोविशि । विश्वे-
दग्निःप्रतिरक्षांसिसेधति १३ श्रुष्ट्यंग्नेनवंस्यमेस्तोमंस्यवीरविश्पते । निमा-
यिनस्तपुंषारक्षसोंदह १४ नतस्यंमायर्यांचनरिपुरींशीतमर्त्यंः । योअग्नयें
ददाशंहव्यदांतिभिः १५ ॥ ११ ॥ व्यश्वस्त्वावसुविदंमुक्षण्युरंप्रीणादृषिंः । महो
रायेतमुंत्वासमिंधीमहि १६ उशनांकाव्यस्त्वानिहोतांरमसादयत् । आयजिं
त्वामनंवेजातवेंदसम् १७ विश्वेहित्वांसजोषंसोदेवासोंदूतमक्रंत । श्रुष्टीदेंवप्र-
थमोयज्ञियोंभुवः १८ इमंघांवीरोअमृतंदूतंकृंण्वीतमर्त्यंः । पावकंकृष्णवंर्तनिं
विहांयसम् १९ तंहुंवेमयतस्रुंचःसुभासंशुक्रशोंचिषम् । विशामग्निमजरंप्रत्न-
मीड्यंम् २० ॥ १२ ॥ योअंस्मैहव्यदांतिभिराहुंतिंमर्तोऽविंधत् । भूरिपोषंसधं-

नेवीरवद्यशः २१ प्रथमंजातवेदसमग्निंयज्ञेषुंपूर्व्यम् । प्रतिस्रुगेंतिनमंसाहवि-
ष्मंती २२ आभिर्विधेमाग्नयेज्येष्ठांभिर्व्यश्ववत् । मंहिंष्ठाभिर्मतिभिंःशुक्रशों-
चिषे २३ नूनमंर्चविहांयसेस्तोमेंभिःस्थूरयूपवत् । ऋषेवैयश्वदम्यांयाग्नये २४
अतिंथिंमानुंषाणांसूनुंवनस्पतींनाम् । विप्रांअग्निमवंसेप्रत्नमीळते २५ ॥ १३ ॥
महोविश्वाँअभिषतो३ऽभिहव्यानिमानुंषा । अग्नेनिषंत्सिनमसाधिंबर्हिषिं २६
वंस्वांनोवार्यांपुरुवंस्वंरायःपुंरुस्पृहंः । सुवीर्यंस्यप्रजावंतोयशंस्वतः २७ त्वंवंरो
सुषाम्णेऽग्नेजनांयचोदय । सदांवसोरातिंयंविष्ठशश्वंते २८ त्वंहिसुंप्रतूरसित्वं
नोगोमंतीरिषंः । महोरायःसातिमंग्नेअपांवृधि २९ अग्नेत्वंयशाअस्यामित्रा-
वरुंणावह । ऋतावांनासम्राजांपूतदंक्षसा ३० ॥ १४ ॥

सखायस्त्रिंशद्विश्वमना वैयश्व इन्द्र उष्णिक् । अन्त्यस्य तृचस्य वरोः
सौषाम्णस्य दानस्तुतिः । अन्त्यानुष्टुप् ।

२४ सखा॑य॒आशि॑षामहि॒ब्रह्मेन्द्रा॑यव॒ज्रिणे॑।स्तु॒षऊ॒षुवो॒नृत॑मायधृ॒ष्णवे॑ १ शव॑-
सा॒ह्यसि॑श्रु॒तोवृ॑त्र॒हत्ये॑नवृत्र॒हा । म॒घैर्म॒घोनो॒अति॑शूरदाशसि २ सन॒ःस्तवा॑न॒आभ॑-
रर॒यिंचि॒त्रश्र॑वस्तमम् । नि॒रे॒केचि॒द्योह॑रिवो॒वसु॑र्द॒दिः ३ आनि॑रे॒कमु॒तप्रि॒यमिन्द्र॒द-
र्षि॒जना॑नाम् । धृ॒षताधृ॑ष्णो॒स्तव॑मान॒आभ॑र ४ नते॑स॒व्यंनदक्षि॑णं॒हस्तं॑वरन्तआ॒-
मु॒रः॑ । नप॑रि॒बाधो॑हरिवो॒गवि॑ष्टिषु ५ ॥ १५ ॥ आत्वा॒गोभि॑रिवव्र॒जंगी॒र्भिर्ऋ॑-
णो॒म्यद्रिवः । आस्मा॒कामं॑जरि॒तुरामनः॑पृण ६ विश्वा॑नि॒वि॒श्वम॑नसोधि॒यानो॑
वृत्रहन्तम । उग्र॑प्रणेत॒रधि॒षूव॑सोगहि ७ व॒यंते॑अ॒स्यवृ॑त्रहन्वि॒द्याम॑शूर॒नव्य॑सः ।
वसोः॑स्पा॒र्हस्य॑पुरुहूत॒राध॑सः ८ इन्द्र॒यथा॒ह्यस्ति॒तेऽप॑रीतंनृतो॒शव॑ः । अमृ॑क्तारा॒-

तिःपुरुहूतदाशुषे ९ आवृषस्वमहामहमहेनृतमराधसे । दृह्लश्चिद्दृह्यमघवन्मघ-
त्तये १० ॥ १६ ॥ नूअन्यत्राचिदद्रिवस्त्वन्नोजग्मुराशसः । मघवञ्छग्धितव
तन्नऊतिभिः ११ नह्य१ङ्गनृतोत्वदन्यंविन्दामिराधसे । रायेद्युम्नायशवसेचगिर्-
वणः १२ एन्दुमिन्द्रायसिञ्चतपिबातिसोम्यंमधु । प्रराधसाचोदयातेमहित्वना १३
उपोहरीणांपतिंदक्षंपृञ्चन्तमब्रवम् । नूनंश्रुधिस्तुवतोअश्व्यस्य १४ नह्य-
१ङ्गपुराचनजज्ञेवीरतरस्त्वत् । नकीरायानैवथानभन्दना १५ ॥ १७ ॥ एदु
मध्वोमदिन्तरंसिञ्चवाध्वर्योअन्धसः । एवाहिवीरःस्तवतेसदावृधः १६ इन्द्र
स्थातर्हरीणांनकिष्टेपूर्व्यस्तुतिम् । उदानंशशवसानभन्दना १७ तंवोवाजानां
पतिमहूमहिश्रवस्यवः । अप्रायुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेन्यम् १८ एतोन्विन्द्रंस्तवाम
सखायःस्तोम्यंनरम् । कृष्टीर्योविश्वाअभ्यस्त्येकइत् १९ अगोरुधायगवि-

 षेद्युक्षायदस्म्यंवचः । घृतात्स्वादीयोमधुनश्चवोचत २० ॥ १८ ॥ यस्या-
 मितानिवीर्या३नराधःपर्येतवे । ज्योतिर्नविश्वमभ्यस्तिदक्षिणा २१ स्तुही-
न्द्रंव्यश्ववदनूर्मिंवाजिनंयमम् । अर्योगयंमंहमानंविदाशुषे २२ एवानूनमुप
स्तुहिवैयश्वदशमंनवम् । सुविद्वांसंचर्कृत्यंचरणीनाम् २३ वेत्थाहिनिर्ऋतीनां
वज्रहस्तपरिवृजम् । अहरहःशुन्ध्युःपरिपदामिव २४ तदिन्द्रावआभरयेनादं-
सिष्ठकृत्वने । द्विताकुत्सायशिश्नथोनिचोदय २५ ॥ १९ ॥ तमुत्वानूनमीमहे
नव्यंदंसिष्ठसन्यसे । सत्वंनोविश्वाअभिमातीःसक्षणिः २६ यऋक्षादंहसोमुच-
द्योवार्यात्सप्तसिन्धुषु । वधर्दासस्यतुविनृम्णनीनमः २७ यथावरोसुषाम्णेसनि-
भ्यआवहोरयिम् । व्यश्वेभ्यःसुभगेवाजिनीवति २८ आनार्यस्यदक्षिणाव्यश्वाँ

एतुसोमिनंः । स्थूरंचराधःशतर्वत्सहस्रंवत् २१ यस्त्वांपृच्छादीजानःकुंहयाकुंह-
याकृते । एषोअपश्रितोवलोगोमतीमवतिष्ठति ३० ॥ २० ॥

ता वां चतुर्विंशतिर्विश्वमना वैयश्वो मित्रावरुणावुष्णिक् ।

चतुर्थतृचस्य विश्वे देवाः । उपान्त्योष्णिग्गर्भा ।

२५ तावांविश्वस्यगोपादेवादेवेषुयज्ञियां । ऋतावांनायजसेपूतदंक्षसा १
मित्रातनानरथ्याॆवरुणोयश्चसुक्रतुः । सनात्सुंजातातनंयाधृतव्रंता २ तामाता
विश्ववेदसासुर्यायप्रमंहसा । महीजंजानादितिर्ऋतावंरी ३ महान्तांमित्रावरुंणा
सम्राजांदेवावसुरा । ऋतावांनावृतमाघोषतोबृहत् ४ नपांताशवंसोमहःसूनू
दक्षस्यसुक्रतू । सृप्रदांनूइषोवास्त्वधिक्षितः ५ ॥ २१ ॥ संयादानूनियेमथुर्दि-

व्याःपार्थिवीरिषः । नभस्वतीरावांचरन्तुवृष्टयः ६ अधियाबृहतोदिवो३ऽभियू-
थेवपश्यतः । ऋतावानासम्राजानमसेहिता ७ ऋतावानानिषेदतुःसाम्राज्याय
सुक्रतू । धृतव्रताक्षत्रियाक्षत्रमाशतुः ८ अक्ष्णश्चिद्गातुवित्तरानुल्बणेनचक्षसा ।
निचिन्मिषन्तानिचिरानिचिक्यतुः ९ उतनोदेव्यदितिरुरुष्यतांनासत्या । उरु-
ष्यन्तुमरुतोवृद्धशवसः १० ॥ २२ ॥ तेनोनावमुरुष्यतदिवानक्तंसुदानवः ।
अरिष्यन्तोनिपायुभिःसचेमहि ११ अघ्नतेविष्णवेवयमरिष्यन्तःसुदानवे ।
श्रुधिस्वयावन्त्सिन्धोपूर्वचित्तये १२ तद्वार्यंवृणीमहेवरिष्ठंगोपयत्यम् । मित्रो
यत्पान्तिवरुणोयदर्यमा १३ उतनःसिन्धुरपांतन्मरुतस्तदश्विना । इन्द्रोविष्णु-
र्मीढ्वांसःसजोषसः १४ तेहिष्मावनुषोनरोऽभिमातिंकयस्यचित् । तिग्मंनक्षो-

वः प्रतिघ्नन्ति भूर्णयः १५ ॥ २३ ॥ अध मे कं इत्था पुरूरुचं स्तोत्रैर्विविश्पतिः । तस्य व्रता-
न्यनु वश्चरामसि १६ अनु पूर्वाण्योक्या साम्राज्यस्य सश्चिम । मित्रस्य व्रता वरु-
णस्य दीर्घश्रुत् १७ परि यो रश्मिना दिवोऽन्तान्ममे पृथिव्याः । उभे आ पप्रौ रोद-
सी महित्वा १८ उदु ष्य शरणे दिवो ज्योतिरयंस्त सूर्यः । अग्निर्न शुक्रः समिधान
आहुतः १९ वचो दीर्घप्रसद्मनीशे वाजस्य गोमतः । ईशे हि पित्वोऽविषस्य दाव-
ने २० ॥ २४ ॥ तत्सूर्यं रोदसी उभे दोषा वस्तोरुप ब्रुवे । भोजेष्वस्माँ अभ्युच्चरा
सदा २१ ऋज्रमुक्षण्यायने रजतं हरयाणे । रथं युक्तमसनाम सुषामणि २२ ता
मे अश्व्यानां हरीणां नितोशना । उतो नु कृत्व्यानां नृवाहसा २३ स्मदभीशू क-
शावन्ता विप्रा नविष्ठया मती । महो वाजिनावर्वन्ता सचासनम् २४ ॥ २५ ॥

युवोः पञ्चविंशतिर्विश्वमना वैयश्वो व्यश्वो वाङ्गिरसोऽश्विनावुष्णिक् । विंशत्यादीनां षण्णां वायुः । षोडश्यादिचतस्र एकविंशीपञ्चविंश्यौ च गायत्र्यः । विंश्यनुष्टुप् ।

२६ युवोरुषूरथंहुवेसधस्तुत्यायसूरिषु । अतूर्तदक्षावृषणावृषण्वसू १ युवं
वरोसुषाम्णेमहेतनेनासत्या । अवोभिर्याथोवृषणावृषण्वसू २ तावामद्यहवा-
महेहव्येभिर्वाजिनीवसू ।पूर्वीरिषइषयन्तावतिक्षपः ३ आवांवाहिष्ठोअश्विनारथो-
यातुश्रुतोनरा । उपस्तोमान्तुरस्यदर्शथःश्रिये ४ जुहुराणाचिदश्विनामन्येथां
वृषण्वसू । युवंहिरुद्रापर्षथोअतिद्विषः ५ ॥ २६ ॥ दस्राहिविश्वमानुषङ्मक्षूभिः
परिदीयथः । धियंजिन्वामधुवर्णाशुभस्पती ६ उपनोयातमश्विनारायाविश्व-
पुषासह । मघवानासुवीरावनपच्युता ७ आमेअस्यप्रतीव्य१मिन्द्रनासत्या
गतम् । देवादेवेभिरद्यसचनस्तमा ८ वयंहिवांहवामहउक्षण्यन्तोव्यश्ववत् ।

सुमतिभिरुपविप्राविहागतम् ९ अश्विनास्ववृषेस्तुहिकुवित्तेश्रवतोहवम् । नेदी-
यसःकूळयातःपणीँरुत १० ॥ २७ ॥ वैयश्वस्यश्रुतंनरोतोमेअस्यवेदथः ।
सजोषसावरुणोमित्रोअर्यमा ११ युवादत्तस्यधिष्ण्यायुवानीतस्यसूरिभिः ।
अहरहर्वृषणामह्यंशिक्षतम् १२ योवांयज्ञेभिरावृतोऽधिवस्त्रावधूरिव । सपर्य-
न्तांशुभेचक्रातेअश्विना १३ योवामुरुव्यचस्तमंचिकेततिनृपाय्यम् । वर्तिरश्वि-
नापरियातमस्मयू १४ अस्मभ्यंसुवृषण्वसूयातंवर्तिर्नृपाय्यम् । विषुद्रुहेवयज्ञ-
मूहथुर्गिरा १५ ॥ २८ ॥ वाहिष्ठोवांहवानांस्तोमोदूतोहुवन्नरा । युवाभ्यांभू-
त्वश्विना १६ यददोदिवोअर्णवइषोवामदथोगृहे । श्रुतमिन्मेअमर्त्या १७ उत
स्याश्वेतयावरीवाहिष्ठावांनदीनाम् । सिन्धुर्हिरण्यवर्तनिः १८ स्मदेतयासुकी-
र्त्याश्विनाश्वेतयाधिया । वहेथेशुभ्रयावाना १९ युक्ष्वाहित्वंरथासहायुवस्वपो-

ष्यांवसो । आनोंवायोमधुंपिबास्माकंसवनागंहि २० ॥ २९ ॥ तववायवृत-
स्पतेत्वष्टुंर्जामातरद्भुत । अवांस्यावृंणीमहे २१ त्वष्टुर्जामांतरंवयमीशांनंराय
ईमहे । सुतावंन्तोवायुंद्युम्नाजनांसः २२ वायोयाहिशिवादिवोवहंस्वासुस्व-
श्व्यंम् । वहंस्वमहःपृंथुपक्षंसारथें २३ त्वांहिसुप्सरंस्तमंनृषदंनेषुहूमहें । ग्रा-
वांणंनाश्वंपृष्ठंमंहना २४ सत्वंनोदेवमनंसावायोमन्दानोअंग्रियः । कृधिवाजाँ
अपोधियंः २५ ॥ ३० ॥

अग्निरुक्थे द्वाविंशतिर्मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवाः प्रगाथा ।

२७ अग्निरुक्थेपुरोहिंतोग्रावांणोवर्हिंरध्वरे । ऋचायांमिमरुतोब्रह्मंणस्पतिं
देवाँअवोवरेंण्यम् १ आपशुंगांसिपृथिवींवनस्पतींनुषासानक्तमोषंधीः । विश्वें
चनोवसवोविश्ववेदसोधीनांभूंतप्रावितारंः २ प्रसूनंएत्वध्वरो३ग्नादेवेषुंपूर्व्यः ।

आदित्येषुप्रवरुणेधृतव्रतेमरुत्सुविश्वभानुषु ३ विश्वेहिष्मामनवेविश्ववेदसोभुव-
न्वृधेरिशादसः । अरिष्टेभिःपायुभिर्विश्ववेदसोयन्तानोऽवृकंछर्दिः ४ आनोअ-
द्यसमनसोगन्ताविश्वेसजोषसः । ऋचागिरामरुतोदेव्यदितेसदनेपस्त्येमहि ५
॥ ३१ ॥ अभिप्रियामरुतोयावोअश्व्याहव्यामित्रप्रयाथन । आबर्हिरिन्द्रोवरु-
णस्तुरानरआदित्यासःसदन्तुनः ६ वयंवोवृक्तबर्हिषोहितप्रयसआनुषक् । सुत-
सोमासोवरुणहवामहेमनुष्वदिद्धाग्नयः ७ आप्रयातमरुतोविष्णोअश्विनापूष-
न्माकीनयाधिया । इन्द्रआयातुप्रथमःसनिष्युभिर्वृषायोवृत्रहागृणे ८ विनोदे-
वासोअद्रुहोऽच्छिद्रंशर्मयच्छत । नयद्दूराद्वसवोनूचिदन्तितोवरूथमादधर्षति ९
अस्तिहिवःसजात्यंरिशादसोदेवासोअस्त्याप्यम् । प्रणःपूर्वस्मैसुवितायवोचत
मक्षूसुम्नायनव्यसे १० ॥ ३२ ॥ इदाहिवउपस्तुतिमिदावामस्यभक्तये । उपं

वोविश्ववेदसोनमस्युरॉंअसूक्ष्यन्यांमिव ११ उदुष्यवंःसवितासुंप्रणीतयोऽस्थां-
दूर्ध्वोवरेण्यः । निद्विपादश्चतुंष्पादोअर्थिनोऽविंश्रन्पतयिष्णवंः १२ देवंदेवंवोऽ-
वंसेदेवंदेवमभिष्टंये । देवंदेवंहुवेमवाजंसातयेगृणन्तोदेव्याधिया १३ देवासोहि
ष्मामनंवेसमंन्यवोविश्वेंसाकंसरांतयः । तेनोंअद्यतेअंपरंतुचेतुनोभवंन्तुवरिवो-
विदंः १४ प्रवंःशंसाम्यद्रुहःसंस्थउपंस्तुतीनाम् । नतंधूर्तिर्वरुणमित्रमर्त्यंयोवो
धामभ्योऽविंधत् १५ प्रसक्षयंतिरतेविमहीरिषोयोवोवरांयदाशंति । प्रप्रजाभिं-
र्जायतेधर्मणस्पर्यरिंष्टःसर्वएधते १६ ॥ ३३ ॥ ऋतेसविंन्दतेयुधःसुगेभिर्यात्य-
ध्वंनः । अर्यमामित्रोवरुणःसरांतयोयंत्रायंन्तेसजोषंसः १७ अज्रेचिदस्मैकृणु-
थान्यञ्चंनंदुर्गेचिदासुंसरणम् । एषाचिंदस्मादशनिंःपरोनुसास्रेधन्तीविनंश्यतु १८

यदद्यसूर्यंउद्यतिप्रियंक्षत्राऋतंदध । यन्निम्रुचिंप्रबुधिंविश्ववेदसोयद्वांमध्यंदिनेदि-
वः १९ यद्वांभिपित्वेअंसुराऋतंयतेछर्दिर्येमविदाशुषे । वयंतद्वोंवसवोविंश्ववेदस
उपंस्थेयाममध्यआ २० यदद्यसूरउदिंतेयन्मध्यंदिंनआतुचिं । वामंधत्थमनंवे
विश्ववेदसोजुह्वांनायप्रचेतसे २१ वयंतद्वंःसम्राजआवृंणीमहेपुत्रोनबंहुपाय्यम् ।
अश्यामतदांदित्याजुह्वंतोहविर्येनवस्योऽनशांमहै २२ ॥ ३४ ॥

ये त्रिंशति पञ्च मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवा गायत्री । उपान्त्या पुरउष्णिक् ।

२८ येत्रिंशतित्रयंस्परोदेवासोंबर्हिरासंदन् । विदन्नहंद्वितासंनन् १ वरुंणो
मित्रोअंर्यमास्मद्रांतिषाचोअग्नयंः । पत्नींवन्तोवषंट्कृताः २ तेनोंगोपाअंपा
च्यास्तउदक्तइत्थान्यंक् । पुरस्तात्सर्वंयाविशा ३ यथावशंन्तिदेवास्तथेदंसत्तदे-

षांनकिरामिनत् । अरांवाचनमर्त्यैः ४ सप्तानांसप्तऋष्टयःसप्तद्युम्नान्येषाम् । स-
प्तोअधिश्रियोधिरे ५ ॥ ३५ ॥

बभ्रुर्दश मनुर्वैवस्वतः कश्यपो वा मारीचो विश्वे देवा द्विपदा ।

२१ बभ्रुरेकोविषुणःसूनरोयुवाञ्ज्यंक्तेहिरण्ययम् १ योनिमेकआससादद्यो-
तंनोऽन्तर्देवेषुमेधिरः २ वाशीमेकोबिभर्तिहस्तआयसीमन्तर्देवेषुनिध्रुविः ३
वज्रमेकोबिभर्तिहस्तआहितंतेनवृत्राणिजिघ्नते ४ तिग्ममेकोबिभर्तिहस्तआयु-
धंशुचिरुग्रोजलाषभेषजः ५ पथएकःपीपायतस्करोयथाँएषवेदनिधीनाम् ६
त्रीण्येकउरुगायोविचक्रमेयत्रदेवासोमदन्ति ७ विभिर्द्वाचरतएकयासहप्रप्रवासे-
वंवसतः ८ सदोद्वाचक्रातेउपमादिविसम्राजासर्पिरासुती ९ अर्चन्तएकेमहि
साममन्वततेनसूर्यमरोचयन् १० ॥ ३६ ॥

नहि वश्चतुष्कं मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवाः । आद्या गायत्री ।
उपाद्या पुरउष्णिक् । उपान्त्या बृहती । अन्त्यानुष्टुप् ।

३० नहिवोअस्त्यर्भकोदेवासोनकुमारकः । विश्वेसतोमहान्तइत् १ इति
स्तुतासोअसथारिशादसोयेस्थत्रयश्चत्रिंशच्च । मनोर्देवायज्ञियासः २ तेनस्त्रा-
ध्वंतेवततउनोअधिवोचत । मानःपथःपित्र्यान्मानवादधिदूरंनैष्टपरावतः ३
येदेवासइहस्थनविश्वेवैश्वानराउत । अस्मभ्यंशर्मसप्रथोगवेऽश्वाययच्छत ४
॥ ३७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ ४ ॥

यो यजात्यष्टादश मनुर्वैवस्वतो गायत्री । आद्यचतुष्कस्येज्यास्तवो यजमानप्रशंसा च ।
ततः पञ्चानां दंपती । शिष्टानां दंपत्योराशिषः । नवमीचतुर्दश्यावनुष्टुभौ ।
दशमी पादनिचृत् । अन्त्याश्चतस्रः पङ्क्तयः ।

३१ योयजातियजातइत्सुनवच्चपचातिच । ब्रह्मेदिन्द्रस्यचाकनत् १ पुरो-

ळाशंयोअस्मैसोमंररंतआशिरंम् । पादित्तंशक्रोअंहंसः २ तस्यंद्युमाँअंसद्रथौ
देवजूंतःसशूंशुवत् । विश्वांवन्वन्नंमित्रियां ३ अस्यंप्रजावंतीगृहेऽसंश्चन्तीदिवे-
 दिंवे । इळांधेनुमतींदुहे ४ यादंपंतीसमंनसासुनुतआचधावंतः । देवांसोनित्यं-
याशिरां ५ ॥ ३८ ॥ प्रतिप्राशव्याँइतःसम्यञ्चांबर्हिरांशाते । नतावाजेषुवाय-
तः ६ नदेवानामपिंह्नुतःसुमतिंनजुंगुक्षतः । श्रवोंबृहद्विवासतः ७ पुत्रिणाता
कुंमारिणाविश्वमायुर्व्यश्नुतः । उभाहिरंण्यपेशसा ८ वीतिहोत्राकृतद्वंसूदश-
स्यन्तामृतांयकम् । समूधोरोमशंहंतोदेवेषुंकृणुतोदुवंः ९ आशर्मपर्वतानांवृ-
णीमहेनदीनांम् । आविष्णोंःसचाभुवंः १० ॥ ३९ ॥ एतुंपूषारयिर्भगंःस्वस्ति
सर्वधातंमः । उरुरध्वांस्वस्तयें ११ अरमंतिरनर्वणोविश्वोंदेवस्यमनंसा ।
आदित्यानांमनेहइत् १२ यथांनोमित्रोअंर्यमावरुंणःसन्तिंगोपाः । सुगाऋत-

स्यपन्थाः १३ अग्निंवःपूर्व्यंगिरादेवमीळेवसूनाम् । सपर्यन्तःपुरुप्रियंमित्रंन
क्षेत्रसाधसम् १४ मक्षूदेववतोरथःशूरोवापृत्सुकासुचित् । देवानांयइन्मनोय-
जमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १५ नयजमानरिष्यसिनसुन्वाननदेवयो ।
देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १६ नकिष्टंकर्मणानशन्नप्र
योषन्नयोषति । देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १७ असद-
त्रसुवीर्यमुतत्यदाश्वश्व्यम् । देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुव-
त् १८ ॥ ४० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥

मकृतानित्रिंशन्मेधातिथिर्वयंघैकोनामेध्यातिथिर्बार्हतंत्रिगायत्र्यनुष्टुबन्तमैन्द्रयाहिह्युनानीपातिथि-
रानुष्टुभंतृचोन्त्योगायत्र्यस्तंसहस्रंवसुरोचिषोङ्गिरसोपश्यन्नग्निनाचतुर्विंशतिःश्यावाश्व आश्विनमुपरि-
ष्टाज्ज्योतिषंपाङ्क्तमहाबृहतीपङ्क्त्यन्तमविंशासिसप्तशाक्वरंमहापङ्क्त्यन्तंमेदंमहापाङ्क्तमाद्यातिजगतीयज्ञ-

स्यदशैन्द्राग्नमग्निमस्तोषिनाभाकआग्नेयंमहापाङ्क्तंहीन्द्राग्नीद्वादशैन्द्राग्नमन्त्यात्रिष्टुब्द्वितीयाशक्वर्यस्माऊ-
षुदशवारुणंत्वस्तभ्नात्षळर्चंनानावात्रैष्टुभमन्त्यंत्र्यात्तृचमाश्विनमानुष्टुभमपश्यदिमेत्रयस्त्रिंशाद्विरूपआङ्गि-
रसआग्नेयंतुसमिधाग्निंत्रिंशदाद्यद्विचत्वारिंशात्रिशोकआद्येन्द्राग्नी ।

प्रकृतानि त्रिशन्मेधातिथिः काण्व इंद्रो गायत्री ।

३२ अ्म् प्रकृतान्यृजीषिणःकण्वाइन्द्रस्यगाथया । मदेसोमस्यवोचत १
यःसृबिन्दमनर्शनिंपिप्रुंदासमहीशुवम् । वधीदुग्रोरिणन्नपः २ न्यर्बुदस्यविष्टपं
वर्ष्माणंबृहतस्तिर । कृषेतदिन्द्रपौंस्यम् ३ प्रतिश्रुतायवोधृषत्तूर्णाशंनगिरेरधि ।
हुवेसुशिप्रमूतये ४ सगोरश्वस्यविव्रजंमन्दानःसोम्येभ्यः । पुरंनशूरदर्ष-
सि ५ ॥ १ ॥ यदिमेरारणःसुतउक्थेवादधसेचनः । आरादुपस्वधागहि ६
वयंघातेअपिष्मसिस्तोतारइन्द्रगिर्वणः । त्वंनोजिन्वसोमपाः ७ उतनःपितुमा

भरसंरराणोअविक्षितम् । मघवन्भूरितेवसु ८ उतनोगोमतस्कृधिहिरण्यवतोअ-
श्विनः । इळाभिःसंरभेमहि ९ बृबदुक्थंहवामहेसृप्रकरस्नमूतये । साधुकृण्व-
न्तमवसे १० ॥ २ ॥ यःसंस्थेचिच्छतक्रतुरादींकृणोतिवृत्रहा । जरितृभ्यःपु-
रूवसुः ११ सनःशक्रश्चिदाशकद्दानवाँअन्तराभरः । इन्द्रोविश्वाभिरूतिभिः १२
योरायो३वनिर्महान्त्सुपारःसुन्वतःसखा । तमिन्द्रमभिगायत १३ आयन्तारं
महिस्थिरंपृतनासुश्रवोजितम् । भूरेरीशानमोजसा १४ नकिरस्यशचीनांनि-
यन्तासूनृतानाम् । नकिर्वक्तानदादिति १५ ॥ ३ ॥ ननूनंब्रह्मणामृणंप्राशू-
नामस्तिसुन्वताम् । नसोमोअप्रतापपे १६ पन्यइदुपगायतपन्यउक्थानिशंस-
त । ब्रह्माकृणोतपन्यइत् १७ पन्यआदर्दिरच्छतासहस्रावाज्यवृतः । इन्द्रोयो
यज्वनोवृधः १८ विषूचरस्वधाअनुकृष्टीनामन्वाहुवः । इन्द्रपिबसुतानाम् १९

ऋ ६. पिब्रस्वधैनवानामुतयस्तुग्र्येसचां । उतायमिन्द्रयस्तवं २० ॥ ४ ॥ अतींहि अ.६अ.३
मन्युषाविणंसुषुवांसमुपारंणे । इमंरातंसुतंपिंब २१ इहितिस्रःपंरावतंइहिपञ्च
॥४०६॥ जनाँअतिं । धेनांइन्द्रावचाकंशत् २२ सूर्योरश्मिंयथासृजात्वांयच्छन्तुमेगिरंः ।
निम्नमापोनसध्र्यंक् २३ अध्वर्यवातुहिषिञ्चसोमंवीरायंशिप्रिणें । भरांसुतस्यं
पीतयें २४ यउद्नःफंलिगंभिनन्न्यं१क्सिन्धूँरवासृजत् । योगोषुपक्वंधारयं-
त् २५ ॥ ५ ॥ अहन्वृत्रमृचींषमऔर्णवाभमहीशुवंम् । हिमेनांविध्यदर्बुंद-
म् २६ प्रवंउग्रायंनिष्टुरेऽषांळ्हायप्रसक्षिणें । देवत्तंब्रह्मंगायत २७ योविश्वान्य-
भिव्रतासोमंस्यमदेअन्धंसः । इन्द्रोंदेवेषुचेतंति २८ इहत्यासधमाद्याहरीहिरं-
ण्यकेश्या । वोळ्हामभिप्रयोंहितम् २९ अर्वाञ्चंत्वापुरुष्टुतप्रियमेधस्तुताहरीं ।
सोमपेयांयवक्षतः ३० ॥ ६ ॥ ॥४०६॥

वयं घैकोनविंशतिर्मेधातिथिः काण्व इन्द्रो बृहती । षोडश्याद्यास्तिस्रो
गायत्र्यः । अन्त्यानुष्टुप्

३ ३ वयंघंत्वासुतावंन्तआपोनवृक्तबंर्हिषः । पवित्रंस्यप्रस्रवंणेषुवृत्रहन्पारि
स्तोतारंआसते १ स्वरंन्तित्वासुतेनरोवसोंनिरेकउक्थिनंः । कदासुतंतृंषाण
ओकआगंमइन्द्रंस्वब्दीवंवंसंगः २ कण्वेंभिर्धृष्णवाधृषद्वाजंदर्षिसहस्त्रिणंम् ।
पिशङ्गंरूपंमघवन्विचर्षणेमक्षूगोमंन्तमीमहे ३ पाहिगायान्धंसोमदइन्द्रायमे-
ध्यातिथे । यःसंमिंश्लोहर्योर्यःसुतेसचांवज्रीरथोंहिरण्ययंः ४ यःसुषव्यःसुद-
क्षिंणइनोयःसुक्रतुर्गृणे । यआकरःसहस्राःयःशतामंघइन्द्रोयःपूर्भिदांरितः ५
॥ ७ ॥ योधृंषितोयोऽवृंतोयोअस्तिश्मश्रुंषुश्रितः । विभूंतद्युम्नश्च्यवंनःपुरुष्टुतः
क्रत्वागौरिंवशाकिनः ६ कईंवेदसुतेसचापिबंन्तंकद्वयोंदधे । अयंयःपुरोंविभिज-

त्योज॑सामन्दा॒नःशि॒प्र्य॑न्ध॑सः ७ दा॒नामृ॒गोनवा॑र॒णःपु॑रु॒त्राच॒रथं॑दधे । नकि॑ष्ट्वा॒
नियं॑म॒दासु॒तेगमो॑म॒हांश्च॑र॒स्योज॑सा ८ यउ॒ग्रःसन्ननि॑ष्टृ॒तःस्थि॒रोरणा॑य॒संस्कृ॑तः ।
यदि॑स्तो॒तुर्म॒घवा॑शृ॒णव॒द्धवं॒नेन्द्रो॑योष॒त्यागम॑त् ९ स॒त्यमि॒त्थावृषेद॑सि॒वृष॑जूति॒-
र्नो॑ऽवृतः । वृषा॒ह्यु॑ग्रशृण्वि॒षेप॑रा॒वति॒वृषो॑अर्वा॒वति॑श्रु॒तः १० ॥ ८ ॥ वृष॑णस्ते
अ॒भीश॑वो॒वृषा॒कशा॑हिर॒ण्ययी॑ । वृषा॒रथो॑मघव॒न्वृष॑णा॒हरी॒वृषा॒त्वंश॑तक्रतो ११
वृषा॒सोता॑सुनोतु॒तेवृष॑न्नृजीपि॒न्नाभ॑र । वृषा॑दधन्वे॒वृष॑णं॒न॒दीष्वातुभ्यं॑स्थातर्हरी-
णाम् १२ एन्द्र॑याहिपी॒तये॒मधु॑शविष्ठसो॒म्यम् । नायमच्छा॑म॒घवा॑शृ॒णव॒द्गिरो॒
ब्रह्मो॒क्थाच॑सु॒क्रतुः॑ १३ वह॑न्तुत्वारथे॒ष्ठामाहर॑योरथ॒युज॑ः । ति॒रश्चि॑द॒र्यंसव॑ना-
निवृत्रहन्न॒न्येषा॒ंयाश॑तक्रतो १४ अ॒स्माक॑म॒द्यान्त॑मं॒स्तोम॑न्धिष्वमहामह । अ॒-
स्माकं॑ते॒सव॑नासन्तुशं॑त॒मा॒मदा॑यद्युक्षसोमपाः १५ ॥ ९ ॥ न॒हिष॒स्तव॒नोमम॑

शास्त्रेअन्यस्यरण्यति । योअस्मान्वीरआनयत् १६ इन्द्रश्चिद्घातदब्रवीत्स्त्रि-
याअशास्यंमनः । उतोअहक्रतुंरघुम् १७ सप्तींचिद्घामदच्युतामिथुनावहतोर-
थम् । एवेद्धूर्वृष्णउत्तरा १८ अधःपश्यस्वमोपरिसंतरांपादकौहर । मातेकश-
प्लकौदृशन्स्त्रीहिब्रह्माबभूविथ १९ ॥ १० ॥

एन्द्र याह्यष्टादश नीपातिथिः काण्व इन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्यस्य तृचस्य सहस्रं वसुरोचि-
षोङ्गिरसः । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

३४ एन्द्रयाहिहरिभिरुपकण्वस्यसुष्टुतिम् । दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदि-
वावसो १ आत्वाग्रावावदन्निहसोमीघोषेणयच्छतु । दिवोअमुष्यशासतोदिवं
ययदिवावसो २ अत्राविनेमिरेषामुरांनधूनुतेवृकः । दिवोअमुष्यशासतोदिवंय-
यदिवावसो ३ आत्वाकण्वाइहावसेहवन्तेवाजसातये । दिवोअमुष्यशासतो

दिवैंयुयदिंवावसो ४ दधांमितेसुतानांवृष्णेनपूर्वपाय्यम् । दिवोअमुष्यशासंतो
दिवैंयुयदिंवावसो ५॥११॥ स्मत्पुंरन्धिर्नआगंहिविश्वतोंधीर्नऊतयें । दिवोअमु-
ष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो ६ आनोंयाहिमहेमतेसहंस्रोतेशतांमघ । दिवो
अमुष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो ७ आत्वाहोतामनुंर्हितोदेवत्रावंक्षदीड्यंः । दि-
वोअमुष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो ८ आत्वांमदच्युताहरींश्येनंपक्षेववक्षतः ।
दिवोअमुष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो ९ आर्याह्यर्यआपरिस्वाहासोमंस्यपीतयें ।
दिवोअमुष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो १०॥१२॥ आनोंयाह्युपंश्रुत्युक्थेषुंरण-
याइह । दिवोअमुष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो ११ सरूपैरासुनोंगहिसंभृतैःसं-
भृताश्वः । दिवोअमुष्यशासंतोदिवैंययदिंवावसो १२ आर्याहिपर्वतेभ्यःसमुद्रस्या-

धिंविष्टपः। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिंवावसो १३ आनोगव्यान्यश्व्यांसहस्रां
शूरदर्दृहि। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिंवावसो १४ आनंःसहस्रशोभंरायुतां-
निशतानिंच । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिंवावसो १५ आयदिन्द्रंश्चदद्वंहेस-
हस्रंवसुंरोचिषः । ओजिंष्ठमश्व्यंपशुम् १६ यऋज्रावातंरंहसोऽरुषासोरघुष्य-
दंः । भ्राजंन्तेसूर्याइव १७ पारांवतस्यरातिषुंद्रवच्चंक्रेष्वाशुषुं । तिष्ठंवनंस्यमध्य
आ १८ ॥ १३ ॥

अश्विना चतुर्विंशतिः श्यावाश्वोश्विनावुपरिष्टाज्ज्योतिः । द्वाविंश्यन्त्ये
पङ्क्ती । उपान्त्या महावृहती ।

३५ अग्निनेन्द्रेणवरुंणेनविष्णुंनादित्यैरुद्रैर्वसुंभिःसचाभुवां । सजोषंसाउ
षसासूर्येणचसोमंपिबतमश्विना १ विश्वांभिर्धीभिर्भुवंनेनवाजिनादिवापृथि-

व्याद्रिभिःसचाभुवा । सजोषसाउषसासूर्येणचसोमंपिबतमश्विना २ विश्वैर्दे-
वैस्त्रिभिरेकादशैरिहाद्भिर्मरुद्भिर्भृगुभिःसचाभुवा । सजोषसाउषसासूर्येणचसो-
मंपिबतमश्विना ३ जुषेथांयज्ञंबोधतंहवस्यमेविश्वेहदेवौसवनावगच्छतम् । स-
जोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवोळ्हमश्विना ४ स्तोमंजुषेथांयुवशेवकन्यनांविश्वेह
देवौसवनावगच्छतम् । सजोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवोळ्हमश्विना ५ गिरोंजुषे-
थामध्वरंजुषेथांविश्वेहदेवौसवनावगच्छतम् । सजोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवो-
ळ्हमश्विना ६ ॥ १४ ॥ हारिद्रवेवपतथोवनेदुपसोमंसुतंमहिषेवावगच्छथः ।
सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ७ हंसाविवपतथोअध्वगाविवसो-
मंसुतंमहिषेवावगच्छथः।सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ८ श्येना-
विवपतथोहव्यदातयेसोमंसुतंमहिषेवावगच्छथः।सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्व-

तिर्यातमश्विना ९ पिबंतंचतृप्णुतंचाचंगच्छतंप्रजांचंधत्तंद्रविंणंचधत्तम् । सजोषं
साउषसासूर्यैणचोर्जंनोधत्तमश्विना १० जयंतंचप्रस्तुतंतंचप्रचांवतंप्रजांचंधत्तंद्रविं-
णंचधत्तम् । सजोषंसाउषसासूर्येणचोर्जंनोधत्तमश्विना ११ हतंचशत्रून्यतंतंचमि-
त्रिणंःप्रजांचंधत्तंद्रविंणंचधत्तम् । सजोषंसाउषसासूर्यैणचोर्जंनोधत्तमश्विना १२
॥ १५ ॥ मित्रावरुणवन्ताउतधर्मंवन्तामरुत्वंन्ताजरितुर्गंच्छथोहवंम् । सजोषं-
साउषसासूर्यैणचादित्यैर्यातमश्विना १३ अङ्गिरस्वन्ताउतविष्णुंवन्तामरुत्वंन्ता-
जरितुर्गंच्छथोहवंम् । सजोषंसाउषसासूर्येणचादित्यैर्यातमश्विना १४ ऋभुमन्तां
वृषणावाजंवन्तामरुत्वंन्ताजरितुर्गंच्छथोहवंम् । सजोषंसाउषसासूर्यैणचा-
दित्यैर्यातमश्विना १५ ब्रह्मंजिन्वतमुतजिंन्वतंधियोहतंरक्षांसिसेधंतममींवाः ।
सजोषंसाउषसासूर्यैणचसोमंसुन्वतोअंश्विना १६ क्षत्रंजिंन्वतमुतजिंन्वतंनॄन्ह-

तंरक्षाँसिसेधंतममीवाः । सजोषंसाउषसासूर्यैणचसोमंसुन्वतोअंश्विना १७
धेनूर्जिंन्वतमुतजिंन्वतंविशोंहतंरक्षाँसिसेधंतममीवाः । सजोषंसाउषसासूर्यैण
चसोमंसुन्वतोअंश्विना १८ ॥ १६ ॥ अत्रैरिवशृणुतंपूर्व्यस्तुंतिंश्यावाश्वंस्यसु-
न्वतोमंदच्युता । सजोषंसाउषसासूर्यैणचाश्विंनातिरोअंह्नयम् १९ सर्गाँइव
सृजतंसुष्टुतीरुपंश्यावाश्वंस्यसुन्वतोमंदच्युता । सजोषंसाउषसासूर्यैणचाश्विंना
तिरोअंह्नयम् २० रश्मींरिवयच्छतमध्वराँउपंश्यावाश्वंस्यसुन्वतोमंदच्युता ।
सजोषंसाउषसासूर्यैणचाश्विंनातिरोअंह्नयम् २१ अर्वाग्रथंनियंच्छतंपिबंतंसो-
म्यंमधुं । आयांतमश्विनागंतमवस्युर्वांमहंहुंवेधत्तंरत्नांनिदाशुषे २२ नमोवाके
प्रस्थिंतेअध्वरेनंराविवक्षंणस्यपीतयें । आयांतमश्विनागंतमवस्युर्वांमहंहुंवेधत्तं

र॒त्नानि॑ दा॒शुषे॑ २३ स्वाहा॑कृतस्य तृम्पतं सु॒तस्य॑ देवा॒वन्ध॑सः। आ या॑तम॒श्विना॒ गत॑-
म॒वस्यु॒र्वा॑म॒हं हु॑वे ध॒त्तं र॒त्नानि॑ दा॒शुषे॑ २४ ॥ १७ ॥

अवितासि सप्त श्यावाश्व इन्द्रः शक्वरी । अन्त्या महापङ्क्तिः ।

३६ अ॒वि॒तासि॑ सु॒न्व॒तो वृ॒क्तब॑र्हिषः॒ पिबा॒ सोमं॒ मदा॑य॒ कं श॑तक्रतो । यं ते॑ भा॒ग-
मधा॑रय॒न्विश्वाः॑ सेहा॒नः पृत॑ना उ॒रु ज्रयः॒ सम॑प्सु॒जिन्म॒रुत्वाँ॑ इन्द्र सत्पते १ प्राव॑ः
स्तो॒तारं॑ मघव॒न्नव॒ त्वां पिबा॒ सोमं॒ मदा॑य॒ कं श॑तक्रतो । यं ते॑ भा॒गमधा॑रय॒न्विश्वाः॑ सेहा॒-
नः पृत॑ना उ॒रु ज्रयः॒ सम॑प्सु॒जिन्म॒रुत्वाँ॑ इन्द्र सत्पते २ ऊ॒र्जा दे॒वाँ अव॒स्योज॑सा॒ त्वां
पिबा॒ सोमं॒ मदा॑य॒ कं श॑तक्रतो । यं ते॑ भा॒गमधा॑रय॒न्विश्वाः॑ सेहा॒नः पृत॑ना उ॒रु ज्रयः॒
सम॑प्सु॒जिन्म॒रुत्वाँ॑ इन्द्र सत्पते ३ ज॒नि॒ता दि॒वो ज॑नि॒ता पृ॑थि॒व्याः पिबा॒ सोमं॒ मदा॑य॒

कंशतक्रतो । यंतेभागमधारयन्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँ
इन्द्रसत्पते ४ जनिताश्वानांजनितागवामसिपिबासोमंमदायकंशतक्रतो । यंते
भागमधारयन्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ५ अ-
त्रीणांस्तोममद्रिवोमहस्कृधिपिबासोममंमदायकंशतक्रतो । यंतेभागमधारय-
न्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ६ श्यावाश्वस्यसु-
न्वतस्तथाशृणुयथाशृणोरत्रेःकर्माणिकृण्वतः । प्रत्रसदस्युमाविथत्वमेकइन्नृ-
षाह्यइन्द्रब्रह्माणिवर्धयन् ७ ॥ १८ ॥

प्रेदं सप्त श्यावाश्व इन्द्रो महापङ्क्तिः । आद्यातिजगती ।

३७ प्रेदंब्रह्मवृत्रतूर्येष्वाविथप्रसुन्वतःशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । मा-
ध्यंदिनस्यसवनस्यवृत्रहन्ननेद्यपिबासोमस्यवज्रिवः १ सेहानउग्रपृतनाअभि

द्रुहंः शचीपत इन्द्र विश्वांभिरूतिभिंः । माध्यंदिनस्य सवंनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सो-
मंस्य वज्रिवः २ एकराळस्य भुवंनस्य राजसि शचीपत इन्द्र विश्वांभिरूतिभिंः ।
माध्यंदिनस्य सवंनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमंस्य वज्रिवः ३ सस्थावांना यवयसि
त्वमेक इच्छंचीपत इन्द्र विश्वांभिरूतिभिंः । माध्यंदिनस्य सवंनस्य वृत्रहन्ननेद्य
पिबा सोमंस्य वज्रिवः ४ क्षेमंस्य च प्रयुजंश्च त्वमींशिषे शचीपत इन्द्र विश्वांभिरू-
तिभिंः । माध्यंदिनस्य सवंनस्य वृत्रहन्ननेद्य पिबा सोमंस्य वज्रिवः ५ क्षत्रायं त्व-
मवंसि न त्वंमाविथ शचीपत इन्द्र विश्वांभिरूतिभिंः । माध्यंदिनस्य सवंनस्य वृत्र-
हन्ननेद्य पिबा सोमंस्य वज्रिवः ६ श्यावाश्वंस्य रेभंतस्तथां शृणु यथाशृंणोरत्रेः क-
र्माणि कृण्वतः । प्र त्रसदंस्युमाविथ त्वमेक इन्नृषाह्य इन्द्र क्षत्राणिं वर्धयंन् ७ ॥ ११ ॥

यज्ञस्य दश श्यावाश्व इन्द्राग्नी गायत्री ।

३८ यज्ञस्यहिस्थऋत्विजासस्नीवाजेषुकर्मसु । इन्द्राग्नीतस्यंबोधतम् १
तोशासांरथयावांनावृत्रहणापराजिता । इन्द्राग्नीतस्यंबोधतम् २ इदंवांमदिरं
मध्वधुक्षन्नद्रिभिर्नरः । इन्द्राग्नीतस्यंबोधतम् ३ जुषेथांयज्ञमिष्टयेसुतंसोमंसध-
स्तुती । इन्द्राग्नीआगंतंनरा ४ इमाजुषेथांसवनायेभिर्हव्यान्यूहथुः । इन्द्राग्नी
आगंतंनरा ५ इमांगायत्रवर्तनिंजुषेथांसुष्टुतिंमम । इन्द्राग्नीआगंतंनरा ६
॥ २० ॥ प्रातर्यावभिरागतंदेवेभिर्जेन्यावसू । इन्द्राग्नीसोमपीतये ७ श्यावा-
श्वस्यसुन्वतोऽत्रीणांशृणुतंहवम् । इन्द्राग्नीसोमपीतये ८ एवावामह्वऊतयेयथा-
हुवन्तमेधिराः । इन्द्राग्नीसोमपीतये ९ आहंसरस्वतीवतोरिन्द्राग्न्योरवोवृणे ।
याभ्यांगायत्रमृच्यते १० ॥ २१ ॥

॥४१२॥

अग्निमस्तोषि दश नाभाकः काण्वोग्निर्महापङ्क्तिः ।

३१ अग्निमंस्तोष्यृग्मियमग्निमीळायजध्यै । अग्निर्देवाँअंनक्तुनउभेहिविदथे
कविरन्तश्चरंतिदूत्यं१ नभंन्तामन्यकेसंमे १ न्यंग्नेनव्यंसावचंस्तनूषुशंसंमेषाम् ।
न्यरांतीरराव्णांविश्वांअर्योअरांतीरितोयुंच्छन्त्वामुरोनभंन्तामन्यकेसंमे २ अग्ने
मन्मांनितुभ्यंकंघृतंनजुंह्वआसनिं । सदेवेषुप्रचिंकिद्धित्वंह्यसिंपूर्व्यःशिवोदूतो
विवस्वंतोनभंन्तामन्यकेसंमे ३ तत्तंदग्निर्वयोंदधेयथांयथाकृपण्यतिं । ऊर्जाहु-
तिर्वसूंनांशंचयोश्चमयोंदधेविश्वंस्यैदेवहूंत्यैनभंन्तामन्यकेसंमे ४ सचिंकेतसहीं-
यसाग्निश्चित्रेणकर्मणा । सहोताशश्वंतीनांदक्षिंणाभिरभीवृंतइनोतिंचप्रतीव्यं१
नभंन्तामन्यकेसंमे ५ ॥ २२ ॥ अग्निर्जातादेवानांमग्निर्वेदमर्तानामपीच्यंम् ।
अग्निःसद्रंविणोदाअग्निर्द्वाराव्यूर्णुतेस्वांहुतोनवीयसानभंन्तामन्यकेसंमे ६ अग्नि-

देवेषुसंवसुःसविक्षुयज्ञियास्वा । समुदाकाव्यापुरुविश्वंभूमेवपुष्यतिदेवोदेवेषु
यज्ञियोनभन्तामन्यकेसमे ७ योअग्निःसप्तमानुषःश्रितोविश्वेषुसिन्धुषु । तमा-
गन्मत्रिपस्त्यंमन्धातुर्दस्युहन्तममग्निंयज्ञेषुपूर्व्यंनभन्तामन्यकेसमे ८ अग्निस्त्री-
णित्रिधातून्याक्षेतिविदथाकविः । सत्रीँरेकादशाँइहयक्षच्चपिप्रयच्चनोविप्रोदूतः
परिष्कृतोनभन्तामन्यकेसमे ९ त्वंनोअग्नआयुषुत्वंदेवेषुपूर्व्यवस्वएकइरज्यसि।
त्वामापःपरिस्रुतःपरियन्तिस्वसेतवोनभन्तामन्यकेसमे १० ॥ २३ ॥

इन्द्राग्नी द्वादश नाभाकः काण्व इन्द्राग्नी महापङ्क्तिः । उपाद्या शक्करी । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

४० इन्द्राग्नीयुवंसुनःसहन्तादासथोरयिम् । येनदृळ्हासमत्स्वावीळुचित्सा-
हिषीमह्यग्निर्वनेववातइन्नभन्तामन्यकेसमे १ नहिवांवव्रयामहेऽथेन्द्रमिद्यजाम-
हेशविष्ठंनृणांनरम् । सनःकदाचिदर्वतागमदावाजसातयेगमदामेधसातयेनभ-

न्तामन्यकेसमे २ ताहिमध्यंभराणामिन्द्राग्नीअधिक्षितः । ताउंकवित्वनाक-
वीपृच्छयमानासखीयतेसंधीतमश्नुतंनरानभन्तामन्यकेसमे ३ अभ्यर्चनभाक-
वदिन्द्राग्नीयजसागिरा । ययोर्विश्वमिदंजगदियंद्यौःपृथिवीमह्यु१पस्थेबिभृतोव-
सुनभन्तामन्यकेसमे ४ प्रब्रह्माणिनभाकवदिन्द्राग्निभ्यामिरज्यत । यासप्तबुध्न-
मर्णवंजिह्मबारमपोर्णुतइन्द्रईशानओजसानभन्तामन्यकेसमे ५ अपिवृश्चपु-
राणवद्व्रततेरिवगुष्पितमोजोदासस्यदम्भय । वयंतदस्यसंभृतंवस्विन्द्रेणविभजे-
महिनभन्तामन्यकेसमे ६ ॥ २४ ॥ यदिन्द्राग्नीजनाइमेविह्वयन्तेतनागिरा ।
अस्माकेभिर्नृभिर्वयंसासह्यामपृतन्यतोवनुयामवनुष्यतोनभन्तामन्यकेसमे ७
यानुश्वेतावबोदिवउच्चरातउपद्युभिः । इन्द्राग्न्योरनुव्रतमुहानायन्तिसिन्धवोया-
न्त्सींबन्धादमुञ्चतानभन्तामन्यकेसमे ८ पूर्वीष्टइन्द्रोपमातयःपूर्वीरुतप्रशस्तयः

सूनोर्हिन्वस्यहरिवः । वस्वोवीरस्यापृचोयानुसाधन्तनोधियोनभन्तामन्यकेसं-
मे ९ तंशिंशीतासुवृक्तिभिस्त्वेषंसत्वानमृग्मियम् । उतोनुचिद्यओजसाशुष्ण-
स्याण्डानिभेदतिजेषत्स्वर्वतीरपोनभन्तामन्यकेसमे १० तंशिंशीतास्वध्वरंसत्यं
सत्वानमृत्वियम् । उतोनुचिद्यओहतआण्डाशुष्णस्यभेदत्यजैःस्वर्वतीरपोनभ-
न्तामन्यकेसमे ११ एवेन्द्राग्निभ्यांपितृवन्नवीयोमन्धातृवदङ्गिरस्वदवाचि । त्रि-
धातुनाशर्मणापातमस्मान्वयंस्यामपतयोरयीणाम् १२ ॥ २५ ॥

अस्मा ऊ षु दश नाभाकः काण्वो वरुणो महापङ्क्तिः ।

४१ अस्माऊषुप्रभूतयेवरुणायमरुद्भ्योऽर्चाविदुष्टरेभ्यः । योधीतामानुषाणां
पश्वोगाइवरक्षतिनभन्तामन्यकेसमे १ तमूषुसमनागिरापितृणांचमन्मभिः ।
नाभाकस्यप्रशस्तिभिर्यःसिन्धूनामुपोदयेसप्तस्वसासमध्यमोनभन्तामन्यकेसमे

२ सक्षपःपरिषस्वजेन्यु१स्रोमाययादधेसविश्वंपरिदर्शतः । तस्यवेनीरनुव्रतमु-
षस्तिस्रोअवर्धयन्नभन्तामन्यकेसमे ३ यःककुभोनिधारयःपृथिव्यामधिदर्शतः ।
समातापूर्व्यंपदंतद्वरुणस्यसप्त्यंसहिगोपाइवेर्योनभन्तामन्यकेसमे ४ योधर्ताभु-
वनानांयउस्राणामपीच्या३वेदनामानिगुह्या । सकविःकाव्यापुरुरूपंद्यौरिव
पुष्यतिनभन्तामन्यकेसमे ५ ॥ २६ ॥ यस्मिन्विश्वानिकाव्याचक्रेनाभिरिव
श्रिता । त्रितंजूतीसपर्यतव्रजेगावोनसंयुजेयुजेअश्वाँअयुक्षतनभन्तामन्यकेस-
मे ६ यआस्वत्कआशयेविश्वाजातान्येषाम् । परिधामानिमर्मृशद्वरुणस्यपुरो
गयेविश्वेदेवाअनुव्रतंनभन्तामन्यकेसमे ७ ससमुद्रोअपीच्यस्तुरोद्यामिवरोहति
नियदासुयजुर्दधे । समायाअर्चिनापदास्तृणान्नाकमारुहन्नभन्तामन्यकेसमे
८ यस्यश्वेताविचक्षणातिस्रोभूमीरधिक्षितः । त्रिरुत्तराणिपप्रतुर्वरुणस्यध्रुवं

सदः ससंप्तानामिरज्यति नभंन्तामन्यके संमे १ यः श्वेताँ अधिनिर्णिजश्चक्रे कृष्णाँ
अनुव्रता । स धामं पूर्व्यं ममे यः स्कम्भेन वि रोदंसी अजो न द्यामधारयन्नभंन्ताम-
न्यके संमे १० ॥ २७ ॥

अस्तभ्नात्षट् नाभाकः काण्वः । प्रथमतृचस्यार्चनानावा । आद्यतृचस्य वरुणः ।
अन्त्यस्याश्विनौ । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः । शिष्टा अनुष्टुभः ।

४२ अस्तंभ्नाद्द्यामसुरो विश्ववेदा अमिंमीत वरिमाणं पृथिव्याः । आसींदद्वि-
श्वा भुवंनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुंणस्य व्रतानि १ एवा वंन्दस्व वरुंणं बृहन्तं नमस्या-
धीरंममृतंस्य गोपाम् । स नः शर्मं त्रिवरूंथं वि यंसत्पातं नो द्यावापृथिवी उपस्थे २
इमां धियं शिक्षमाणस्य देव क्रतुं दक्षं वरुण सं शिंशाधि । ययाति विश्वां दुरिता तरेम
सुतर्माणमधि नावं रुहेम ३ आ वां ग्रावाणो अश्विना धीभिर्विप्रां अचुच्यवुः । ना-

सत्यासोमपीतयेनभन्तामन्यकेसमे ४ यथावामत्रिरश्विनागीर्भिर्विप्रोअजोह-
वीत् । नासत्यासोमपीतयेनभन्तामन्यकेसमे ५ एवावामह्वऊतयेयथाहुवन्त
मेधिराः । नासत्यासोमपीतयेनभन्तामन्यकेसमे ६ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्-
संहितायामष्टमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

इमे त्रयस्त्रिंशद्विरूप आङ्गिरसोग्निर्गायत्री ।

४३ इमेविप्रस्यवेधसोऽग्नेरस्तृतयज्वनः । गिरःस्तोमासईरते १ अस्मैतेप्र-
तिहर्यतेजातवेदोविचर्षणे । अग्नेजनामिसुष्टुतिम् २ आरोकाइवघेदहतिग्मा
अग्नेतवत्विषः । दद्भिर्वनानिबप्सति ३ हरयोधूमकेतवोवातजूताउपद्यवि । यत-
न्तेवृथगग्नयः ४ एतेत्येवृथगग्नयइद्धासःसमदृक्षत । उषसामिवकेतवः ५ ॥२९॥
कृष्णारजांसिपत्सुतःप्रयाणेजातवेदसः । अग्निर्यद्रोधतिक्षमि ६ धासिंकृ-

ण्वानओषधीर्नप्संदग्निर्नवायति । पुनर्यन्तरुणीरपि ७ जिह्वाभिरहनंनम-
दर्चिषांजञ्जणाभवन् । अग्निर्वनेषुरोचते ८ अप्स्वग्नेसधिष्टवसौषधीरनुरुध्यसे ।
गर्भेसंजायसेपुनः ९ उदग्नेतवतद्घृतादर्चीरोचतआहुतम् । निंसानंजुह्वो३
मुखे १० ॥ ३० ॥ उक्षान्नायवशान्नायसोमपृष्ठायवेधसे । स्तोमै-
र्विधेमाग्नये ११ उतत्वानमसावयंहोतर्वरेण्यक्रतो । अग्नेसमिद्भिरीमहे १२
उतत्वाभृगुवच्छुचेमनुष्वदग्नआहुत । अङ्गिरस्वद्धवामहे १३ त्वंह्यग्ने
अग्निनाविप्रोविप्रेणसन्त्सता । सखासख्यासमिध्यसे १४ सत्वंविप्रायदाशुषे
रयिंदेहिसहस्रिणम् । अग्नेवीरवतीमिषम् १५ ॥ ३१ ॥ अग्नेभ्रातःसहस्कृत
रोहिदश्वशुचिव्रत । इमंस्तोमंजुषस्वमे १६ उतत्वाग्नेममस्तुतोवाश्रायप्रतिह-
र्यते । गोष्ठंगावइवाशत १७ तुभ्यंताअङ्गिरस्तमविश्वाःसुक्षितयःपृथक् । अग्ने

कामाययेमिरे १८ अग्निंधीभिर्मनीषिणोमेधिरासोविपश्चितः। अद्मसद्यायहिन्वि-
रे १९ तंत्वामज्मेषुवाजिनंतन्वानाअग्नेअध्वरम्। वह्निंहोतारमीळते २० ॥ ३२ ॥
पुरुत्राहिसदृङ्ङसिविशोविश्वाअनुप्रभुः। समत्सुत्वाहवामहे २१ तमीळिष्वय
आहुतोऽग्निर्विभ्राजतेघृतैः। इमंनःशृणवद्धवम् २२ तंत्वावयंहवामहेशृण्वन्तं
जातवेदसम्। अग्नेघ्नन्तमपद्विषः २३ विशांराजानमद्भुतमध्यक्षंधर्मणामिमम्।
अग्निमीळेसउश्रवत् २४ अग्निंविश्वायुवेपसंमर्यंनवाजिनंहितम्। सप्तिंनवाज-
यामसि २५ ॥ ३३ ॥ घ्नन्मृध्राण्यपद्विषोदहन्रक्षांसिविश्वहा। अग्नेतिग्मेन
दीदिहि २६ यंत्वाजनासइन्धतेमनुष्वदङ्गिरस्तम। अग्नेसबोधिमेवचः २७
यदग्नेदिविजाअस्यप्सुजावासहस्कृत। तंत्वागीर्भिर्हवामहे २८ तुभ्यंघेत्तेजना
इमेविश्वाःसुक्षितयःपृथक्। धासिंहिन्वन्त्यत्तवे २९ तेघेदग्नेस्वाध्योऽहाविश्वा

नृचक्षसः । तरन्तःस्यामदुर्गहा ३० ॥ ३४ ॥ अग्निंमन्द्रंपुरुप्रियंशीरंपावक-
शोचिषम् । हृद्भिर्मन्द्रेभिरीमहे ३१ सत्वमंग्नेविभावसुःसृजन्त्सूर्योनरश्मिभिः ।
शर्धन्तमांसिजिघ्नसे ३२ तत्तेसहस्वईमहेदात्रंयन्नोपदस्यति । त्वदंग्नेवार्यं
वसु ३३ ॥ ३५ ॥

समिधाग्नि त्रिंशद्द्विरूप आङ्गिरसोग्निर्गायत्री ।

४४ समिधाग्निंदुवस्यतघृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन्हव्याजुहोतन १
अग्नेस्तोमंजुषस्वमेवर्धस्वानेनमन्मना । प्रतिसूक्तानिहर्यनः २ अग्निंदूतंपुरो
दधेहव्यवाहमुपंब्रुवे । देवाँआसादयादिह ३ उत्तेबृहन्तोअर्चयःसमिधानस्यदी-
दिवः । अग्नेशुक्रासईरते ४ उपत्वाजुह्वो३ममघृताचीर्यन्तुहर्यत । अग्नेहव्याजु-
षस्वनः ५ ॥ ३६ ॥ मन्द्रंहोतारमृत्विजंचित्रभानुंविभावसुम् । अग्निमीळेस

उंश्रवत् ६ प्रत्वंहोतारमीडयंजुष्टमग्निंकविक्रतुम् । अध्वराणामभिश्रियम् ७
जुषाणोअङ्गिरस्तमेमाहव्यान्यानुषक् । अग्नेयज्ञंनयऋतुथा ८ समिधानउसन्त्य
शुक्रशोचइहावह । चिकित्वान्दैव्यंजनम् ९ विप्रंहोतारमद्रुहंधूमकेतुंविभाव-
सुम् । यज्ञानांकेतुमीमहे १० ॥ ३७ ॥ अग्नेनिपाहिनस्त्वंप्रतिष्मदेवरीषतः ।
भिन्धिद्वेषःसहस्कृत ११ अग्निःप्रत्नेनमन्मनाशुम्भानस्तन्वं१स्वाम् । कविर्विप्रेण-
वावृधे १२ ऊर्जोनपातमाहुवेग्निंपावकशोचिषम् । अस्मिन्यज्ञेस्वध्वरे १३ स
नोमित्रमहस्त्वमग्नेशुक्रेणशोचिषा । देवैरासत्सिबर्हिषि १४ योअग्निंतन्वो३
दमेदेवंमर्तःसपर्यति । तस्माइद्दीदयद्वसु १५ ॥ ३८ ॥ अग्निर्मूर्धादिवःककुत्पतिः
पृथिव्याअयम् । अपांरेतांसिजिन्वति १६ उदग्नेशुचयस्तवशुक्राभ्राजन्तईरते ।
तवज्योतींष्यर्चयः १७ ईशिषेवार्यस्यहिदात्रस्याग्नेस्वर्पतिः । स्तोतास्यांतवशर्म-

णि १८ त्वामग्नेमनीषिणस्त्वांहिन्वन्तिचित्तिभिः । त्वांवर्धन्तुनोगिरः १९ अदं-
ब्ध स्यस्वधावतोदूतस्यरेभतः सदा । अग्नेःसख्यंवृणीमहे २० ॥ ३१ ॥ अग्निःशु-
चिव्रततमःशुचिर्विप्रःशुचिःकविः । शुचीरोचतआहुतः २१ उतत्वाधीतयोमम
गिरोवर्धन्तुविश्वहा।अग्नेसख्यस्यबोधिनः २२ यदग्नेस्यामहंत्वंत्वंवाघास्याअहम्।
स्युष्टेसत्याइहाशिषः २३ वसुर्वसुपतिर्हिकमस्यग्नेविभावसुः । स्यामतेसुमता-
वपि २४ अग्नेधृतव्रतायतेसमुद्रायेवसिन्धवः । गिरोवाश्रासईरते २५ ॥ ४० ॥
युवानंविश्पतिंकविंविश्वादंपुरुवेपसम् । अग्निंशुम्भामिमन्मभिः २६ यज्ञानां
रथ्येवयंतिग्मजंम्भायवीळवे । स्तोमैरिषेमाग्नये २७ अयमग्नेत्वेअपिजरि-
ताभूतुसन्त्य । तस्मैपावकमृळय २८ धीरोह्यस्यद्मसद्विप्रोनजागृविःसदा ।

अग्नेदीदयंसिद्यवि २९ पुराग्नेदुरितेभ्यंःपुरामृध्रेभ्यंःकवे । प्रणआयुर्वसो
तिर ३० ॥ ४१ ॥

आ घ द्विचत्वारिंशत्रिशोकः काण्व इन्द्रो गायत्री । आद्याया इन्द्राग्नी ।

४५ आघायेअग्निमिंन्धतेस्तृणन्तिंबर्हिरांनुषक् । येषामिन्द्रोयुवासखां १
बृहन्निदिध्मएंषांभूरिंशस्तंपृथुःस्वरुंः । येषामिन्द्रोयुवासखां २ अयुंद्धइद्युधावृतं
शूरआजंतिसत्वंभिः । येषामिन्द्रोयुवासखां ३ आबुन्दंवृंत्रहादंदेजातःपृंच्छद्वि
मातरंम् । कउग्राःकेहंशृण्विरे ४ प्रतिंत्वाशवसीवंददद्गिरावप्सोनयोंधिषत् ।
यस्तेंशत्रुत्वमांचके ५ ॥ ४२ ॥ उतत्वंमंघवञ्छृणुयस्तेवष्टिंववक्षितत् । यद्वी-
ळयांसिवीळुतत् ६ यदाजिंयात्यांजिकृदिन्द्रंःस्वश्वयुरुपं । रथीतंमोरथीनांम् ७
विषुविश्वांअभियुजोवज्रिन्विष्वग्यथांवृह । भवांनःसुश्रवंस्तमः ८ अस्माकं

सुरथंपुरइन्द्रःकृणोतुसातये । नयंधूर्वन्तिधूर्तयः ९ वृज्यामतेपरिद्विषोऽरंतेशक्रदा-
वने । गमेमेदिन्द्रगोमतः १० ॥४३॥ शनैश्चिद्यन्तोअद्रिवोऽश्वावन्तःशतग्विनः ।
विवक्षणाअनेहसः ११ ऊर्ध्वाहितेदिवेदिवेसहस्रासूनृताशता । जरितृभ्योवि-
मंहते १२ विद्माहित्वाधनंजयमिन्द्रदृह्लाचिदारुजम् । आदारिणंयथागः-
यम् १३ ककुहंचित्वाकवेमंदन्तुधृष्णविन्दवः । आत्वापणिंयदीमहे १४ यस्ते
रेवाँअदाशुरिःप्रममर्षमघत्तये । तस्यनोवेदआभर १५ ॥ ४४ ॥ इमउत्वाविचक्षते
सखायइन्द्रसोमिनः । पुष्टावन्तोयथापशुम् १६ उतत्वाबधिरंवयंश्रुत्कर्णंसन्त-
मूतये । दूरादिहहवामहे १७ यच्छुश्रूयाइमंहवंदुर्मर्षंचाक्रियाउत । भवेरापिनो
अन्तमः १८ यच्चिद्धितेअपित्व्यथिर्जगन्वांसोअमन्महि । गोदाइदिन्द्रबोधि नः १९
आत्वारम्भंनजिव्रयोरम्भाशवसस्पते । उश्मसित्वासधस्थआ २० ॥ ४५ ॥

स्तोत्रमिन्द्रायगायतपुरुनृम्णायसत्वने । नकिर्यंवृण्वतेयुधि २१ अभित्वा-
वृषभासुतेसुतंसृजामिपीतये । तृम्पाव्यश्नुहीमदम् २२ मात्वामूराअविष्यवो-
मोपहस्वानआदभन् । माकींब्रह्मद्विषोवनः २३ इहत्वागोपरीणसामहेमन्द-
न्तुराधसे । सरोगौरोयथापिब २४ यावृत्रहापरावतिसनानवाचचुच्युवे । तासं-
सत्सुप्रवोचत २५ ॥ ४६ ॥ अपिबत्कद्रुवःसुतमिन्द्रःसहस्रबाह्वे । अत्राद-
दिष्टपौंस्यम् २६ सत्यंतत्तुर्वशेयदौविदानोअह्नवाय्यम् । व्यानट्तुर्वणेशमि २७
तरणिंवोजनानांत्रदंवाजस्यगोमतः । समानमुप्रशंसिषम् २८ ऋभुक्षणंनवर्त-
वउक्थेषुतुग्र्यावृधम् । इन्द्रंसोमेसचासुते २९ यःकृन्तदिद्वियोन्यंत्रिशोकाय
गिरिंपृथुम् । गोभ्योगातुंनिरेतवे ३० ॥ ४७ ॥ यद्दधिषेमनस्यसिमन्दानःप्रेदियक्ष-
सि । मातत्करिन्द्रमृळय ३१ दभ्रंचिद्धित्वावतःकृतंशृण्वेअधिक्षमि । जिगात्विन्द्र

तेमनः ३२ तवेदुताःसुकीर्तयोऽसन्नुतप्रशस्तयः । यदिन्द्रमृळयासिनः ३३ मा
नएकस्मिन्नागसिमाद्वयोरुतत्रिषु । वधीर्माशूरभूरिषु ३४ बिभयाहित्वावतउ-
ग्रादभिप्रभङ्गिणः । दस्मादहमृतीषहः ३५ ॥ ४८ ॥ मासख्युःशूनमाविदेमा
पुत्रस्यप्रभूवसो । आवृत्वद्भूतुतेमनः ३६ कोनुमर्याअमिथितःसखासखायमब्र-
वीत् । जहाकोअस्मदीषते ३७ एवारेवृषभासुतेऽसिन्वन्भूर्यावयः । श्वघ्नीवनि-
वताचरन् ३८ आतएतावचोयुजाहरीगृभ्णेसुमद्रथा । यदीब्रह्मभ्यइद्ददः ३९
भिन्धिविश्वाअपद्विषःपरिबाधोजहीमृधः । वसुस्पार्हतदाभर ४० यद्वीळाविन्द्र
यत्स्थिरेयत्पर्शानेपराभृतम् । वसुस्पार्हतदाभर ४१ यस्यतेविश्वमानुषोभूरेर्द-
त्तस्यवेदति । वसुस्पार्हतदाभर ४२ ॥ ४९ ॥ इति शाकलकसंहितायां षष्ठाष्टके
तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

त्वावतस्त्रयस्त्रिंशद्दशोऽन्त्यआसआदिकानीतस्यपृथुश्रवसोदानस्तुतिराद्यापादनिचृत्पञ्चम्यादिक-
कुब्गायत्रीबृहत्यनुष्टुप्सतोबृहतीगायत्रीविपरीतोत्तरःप्रगाथोद्विपदाचतुर्विंशिकाबृहतीपिपीलिकम-
ध्याककुब्न्यङ्कुशिराविराड्जगत्युपरिष्टाद्बृहतीबृहत्योविषमपदोत्तरापङ्क्तिःसंस्तारपङ्क्तिर्गायत्रीपङ्क्तिप्रगा
थौचवायव्यौगायत्रीद्विपदोष्णिक्पङ्क्तिर्वायव्यागायत्रीमहिवाद्व्यूनात्रितआप्त्यआदित्येभ्योन्त्याःपञ्चो-
षसेपिमहापाङ्क्तंदुःस्वप्नघ्नंस्वादोःपञ्चोनाप्रगाथःसौम्यंत्रैष्टुभंपञ्चमीजगत्यभिप्रदशप्रस्कण्वःप्रगाथंतत्प्र-
सुश्रुतंपुष्टिगुर्यथामनौश्रुष्टिगुर्यथामनावायुरुपमन्त्वाष्टौमेध्यएतत्तेमातरिश्वानोविश्वइतिवैश्वदेवःप्रगा-
थोभूरीत्पञ्चकृशःप्रस्कण्वस्यदानस्तुतिर्गायत्रंतुतृतीयान्त्येअनुष्टुभौप्रतितेपृषध्रोन्त्याग्निसौरीपङ्क्तिर्युवंदे-
वाचतुष्कंमेध्यआश्विनंत्रैष्टुभंयमृत्विजस्तृचंवैश्वदेव्यमाद्यर्त्विक्स्तुतिर्वैमानिवांसप्तसुपर्णऐन्द्रावरुणंजा-
गतमग्नआविंशतिर्भर्गःप्रागाथआग्नेयंप्रागाथंतूभयंन्यूनाप्रोअस्मैद्वादशप्रगाथःपाङ्क्तंसप्तम्याद्यास्तिस्रोबृ-
हत्यःसपूर्व्योगायत्रमाद्याचतुर्थ्यादिद्वेसप्तमीचानुष्टुभौगायत्रेन्त्यादैवीत्रिष्टुबुत्वायदिन्द्रतरोभिःपञ्चोना-
कलिःप्रागाथःप्रागाथमन्त्यानुष्टुप्त्यांनुसैकामत्स्यःसांमदोमैत्रावरुणिर्मान्योवाबहवोवामत्स्याजालन-
द्धाआदित्यानस्तुवन्दशम्याद्यास्तिस्रोप्यदितेः ।

त्वावतस्त्रयस्त्रिंशद्दशोऽस्य इन्द्रः। षष्ठचतुष्कस्य पृथुश्रवसः कानीतस्य दानस्तुतिः। सप्तम-
चतुष्कस्योपान्त्यायाश्च वायुः। आद्या पादनिचृत्। द्वितीयादिचतस्रः षष्ठीदशमी-
त्रयोविंश्येकोनत्रिंशत्तम्यन्त्याश्च गायत्र्यः। पञ्चमी ककुप्। सप्तम्येकादश्येको-
नविंशीपञ्चविंशीसप्तविंश्यो बृहत्यः। अष्टम्यनुष्टुप्। नवमीषड्विंश्यष्टा-
विंश्यः सतोबृहत्यः। द्वादशी विपरीता। त्रयोदशी द्विपदा। चतु-
र्दशी बृहती पिपीलिकमध्या। पञ्चदशी ककुम्न्यङ्कुशिरा।
षोडशी विराट्। सप्तदशी जगती। अष्टादश्युपरिष्टाद्बृ-
हती। विंशी विषमपदा। एकविंशीद्वाविंशी-
चतुर्विंश्युपान्त्याः पंक्तयः। त्रिंशी द्विपदा
विराट्। एकत्रिंश्युष्णिक्।

४६ अ॒स्मत्वाव॑तः पुरूवसो व॒यमि॑न्द्र प्रणेतः। स्मसि॑ स्थातर्हरीणाम् १ त्वां हि स॒-
त्यम॑द्रिवो वि॒द्म दा॒तार॑मि॒षाम्। वि॒द्म दा॒तारं॑ र॒यी॒णाम् २ आ यस्यं ते महि॒मानं॒ श-

तंमूतेशतंक्रतो । गीर्भिर्गृणन्तिंकारवंः ३ सुनीथोघासमर्त्योंयंमरुतोयमर्यमा ।
मित्रःपान्त्यद्रुहंः ४ दधानोगोमदश्ववंत्सुवीर्यंमादित्यजूंतएधते । सदारायापुरु-
स्पृहा ५ ॥ १ ॥ तमिन्द्रंदानंमीमहेशवसानमभीर्वम् । ईशानंरायईमहे ६
तस्मिन्हिसन्त्यूतयोविश्वाअभीरवःसचां । तमावंहन्तुसप्तंयःपुरूवसुंमदायहरंयः
सुतम् ७ यस्तेमदोवरेण्योयइंन्द्रवृत्रहन्तंमः । यआददिःस्वं१र्नृभिर्यःपृतंनासु
दुष्टरंः ८ योदुष्टरोंविश्ववारश्रवाय्योवाजेष्वस्तितरुता । सनंःशविष्ठसवनावंसो
गहिगमेमगोमंतिव्रजे ९ गव्योषुणोयथांपुराश्वयोतरंथया । वरिवस्यमंहाम-
ह १० ॥ २ ॥ नहितेंशूरराधसोऽन्तंविन्दामिंसत्रा । दशस्यानोंमघवन्नूचिंदद्रि-
वोधियोवाजेंभिराविथ ११ यऋष्वःश्रांवयत्संखाविश्वेत्सवेंदजनिंमापुरुष्टुतः ।
तंविश्वेमानुंषायुगेन्द्रंहवन्तेतविषंयतस्रुंचः १२सनोवाजेष्ववितापुंरूवसुःपुरःस्था-

तामघवांवृत्रहाभुवत् १३ अभिवौवीरमन्धंसोमदेषुगायगिरामहाविचेतसम् ।
इन्द्रंनामश्रुत्यंशाकिनंवचोयथा १४ ददीरेक्णस्तन्वेददिर्वसुददिर्वाजेषुपुरुहूत
वाजिनम् । नूनमथ १५ ॥ ३ ॥ विश्वेषामिरज्यन्तंवसूनांसासह्वांसंचिदस्यवर्प-
सः । कृपयतोनूनमत्यथ १६ महःसुवोअरमिषेस्तवामहेमीळ्हुषेअरङ्गमायज-
ग्मये । यज्ञेभिर्गीर्भिर्विश्वमनुषांमरुतामियक्षसिगायेत्वानमसागिरा १७ ये
पातयन्तेअज्मभिर्गिरीणांस्नुभिरेषाम् । यज्ञंमहिष्वणीनांसुम्नंतुविष्वणीनांप्रा-
ध्वरे १८ प्रभङ्गंदुर्मतीनामिन्द्रशविष्ठाभर । रयिमस्मभ्यंयुज्यंचोदयन्मतेज्येष्ठं
चोदयन्मते १९ सनितःसुसनितरुग्रचित्रचेतिष्ठसूनृत । प्रासहासम्राट्सहुरिंस-
हन्तंभुज्युंवाजेषुपूर्व्यम् २० ॥ ४ ॥ आसएतुयईवदाँअदेवःपूर्तमाददे । यथा
चिद्वशोअश्व्यःपृथुश्रवसिकानीतेऽस्याव्युष्याददे २१ षष्टिंसहस्राश्व्यस्यायुता-

सनमुष्ट्रानांविंशतिंशता । दशश्यावीनांशतादशत्र्यंरुषीणांदशगवांसहस्रा २२
दशश्यावाऋधद्रयोवीतवारासआशवः । मथ्रानेमिंनिवावृतुः २३ दानासः
पृथुश्रवसःकानीतस्यसुराधसः । रथंहिरण्ययंददन्मंहिष्ठःसूरिरभूद्वर्षिष्ठमकृतश्र-
वः २४ आनोवायोमहेतनेयाहिमखायपाजसे । वयंहितेचकृमाभूरिदावनेस-
द्यश्चिन्महिदावने २५ ॥ ५ ॥ योअश्वेभिर्वहतेवस्तउस्रास्त्रिःसप्तसप्ततीनाम् ।
एभिःसोमेभिःसोमसुद्भिःसोमपादानायशुक्रपूतपाः २६ योमइमंचिदुत्मनाम-
न्दच्चित्रंदावने । अरट्वेअक्षेनहुषेसुकृत्वनिसुकृत्तरायसुक्रतुः २७ उचथ्ये३वपुषि-
यःस्वराळुतवायोघृतस्नाः । अश्वेषितंरजेषितंशुनेषितंप्राज्मतदिदंनुतत् २८ अ-
धप्रियमिषिरायषष्टिंसहस्रासनम् । अश्वानामिन्नवृष्णाम् २९ गावोनयूथमुप
यन्तिवध्रयउपमायन्तिवध्रयः ३० अधयच्चारथेगणेशतमुष्ट्राँअचिक्रदत् । अध

श्विनैषुविंशतिंशता ३१ शतंदासेबल्बूथेविप्रस्तरुक्षआददे । तेतेवायविमेजना
मदन्तीन्द्रगोपामदन्तिदेवगोपाः ३२ अधस्यायोषणामहीप्रतीचीवशमश्व्यम् ।
अधिरुक्माविनीयते ३३ ॥ ६ ॥

महि वोष्टादश त्रित आप्त्य आदित्या महापङ्क्तिः । अन्त्यानां पञ्चानामुषाश्च ।

१७ महिवोमहतामवोवरुणमित्रदाशुषे । यमादित्याअभिद्रुहोरक्षथानेमघं
नंशदनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १ विदादेवाअघानामादित्यासोअपाकृ-
तिम् । पक्षावयोयथोपरिव्यस्मेशर्मयच्छतानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः २
व्यस्मेअधिशर्मतत्पक्षावयोनयन्तन।विश्वानिविश्ववेदसोवरूथ्यामनामहेऽनेह-
सोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ३ यस्माअरासतक्षयंजीवातुंचप्रचेतसः। मनोर्वि-
श्वस्यघेदिमआदित्याराययईशतेऽनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ४ परिणोवृण-

जन्नघादुर्गाणिरथ्योयथा । स्यामेदिन्द्रस्यशर्मण्यादित्यानामुतावस्यनेहसोवऊ-
तयःसुऊतयोवऊतयः ५ ॥ ७ ॥ परिह्वृतेदनाजनोयुष्मादत्तस्यवायति । देवा
अदभ्रमाशवोयमादित्याअहेतनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ६ नतंतिग्मं
चनत्यजोनद्रासदभितंगुरु । यस्माउशर्मसप्रथआदित्यासोअराध्वमनेहसोवऊ-
तयःसुऊतयोवऊतयः ७ युष्मेदेवाअपिष्मसियुध्यन्तइववर्मसु । यूयंमहोन
एनसोयूयमर्भादुरुष्यतानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ८ अदितिर्नउरुष्यत्व-
दितिःशर्मयच्छतु । मातामित्रस्यरेवतोऽर्यम्णोवरुणस्यचानेहसोवऊतयःसुऊ-
तयोवऊतयः ९ यद्देवाःशर्मशरणंयद्भद्रंयदनातुरम् । त्रिधातुयद्वरूथ्यं१तदस्मा-
सुवियन्तनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १० ॥ ८ ॥ आदित्याअवहिख्य-
ताधिकूलादिवस्पशः । सुतीर्थमर्वतोयथानुनोनेषथासुगमनेहसोवऊतयःसुऊ-

ऋ. सं. तयोवऊतयः ११ नेहभद्रंरक्षस्विनेनावयैनोपयाउत । गवेचभद्रंधेनवेवीरायच अ.६अ.४
॥४२४॥ श्रवस्यतेऽनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १२ यदाविर्यदपीच्यं१देवासोअस्ति
दुष्कृतम् । त्रितेतद्विश्वमाप्त्यआरेअस्मद्दधातनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊत-
यः १३ यच्चगोषुदुःष्वप्न्यंयच्चास्मेदुहितर्दिवः । त्रितायतद्विभावर्याप्त्यायपरावह-
हानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १४ निष्कंवाघाकृणवतेस्रजंवादुहितर्दिवः ।
त्रितेदुःष्वप्न्यंसर्वमाप्त्येपरिदद्मस्यनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १५ ॥ ९ ॥
तदन्नायतदपसेतंभागमुपसेदुषे । त्रितायचद्वितायचोषोदुःष्वप्न्यंवहानेहसोवऊत-
यःसुऊतयोवऊतयः १६ यथाकलांयथाशफंयथऋणंसंनयामसि । एवादुःष्व-
प्न्यंसर्वमाप्त्येसंनयामस्यनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १७ अजैष्माद्यास- ॥४२४॥

नामचाभूमानांगसोवयम् । उषोयस्मांद्दुःष्वप्न्यादभैष्मापतदुंच्छत्वनेहसोंवऊ-
तयंःसुऊतयोंवऊतयंः १८ ॥ १० ॥

स्वादोः पञ्चदश प्रगाथः काण्वः सोमस्त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

४८ स्वादोरंभक्षिवयंसःसुमेधाःस्वाध्योंवरिवोवित्तंरस्य । विश्वेयंदेवाउतमर्-
त्यांसोमधुंब्रुवन्तोंअभिसंचरंन्ति १ अन्तश्चप्रागाअदिंतिर्भवास्यवयाताहरंसो
दैव्यंस्य । इन्द्विन्द्रंस्यसख्यंजुंषाणःश्रौष्टींवधुरमनुंरायऋंध्याः २ अपांमसो-
मंममृताअभूमागंन्मज्योतिरविंदामदेवान् । किंनूनमस्मान्कृंणवदरांतिःकिमुं
धूर्तिरंमृतमर्त्यंस्य ३ शंनोंभवहृदआपीतइंन्दोपितेवंसोमसूनवेंसुशेवंः । सखें-
वसख्यंउरुशंसधीरंःप्रणआयुंर्जीवसेंसोमतारीः ४ इमेमांपीतायशसंउरुष्यवो
रथंनगावःसमंनाहपर्वंसु । तेमांरक्षन्तुविस्रसंश्चरित्रांदुतमास्रामांद्यवयन्त्विन्द-

व: ५ ॥ ११ ॥ अग्निंनमांमथितंसंदिदीपःप्रचंक्षयकृणुहिवस्यंसोनः । अथाहि
तेमदआसोममन्येरेवाँइवप्रचंरापुष्टिमच्छं ६ इषिरेणंतेमनंसासुतस्यंभक्षीमहि
पित्र्यंस्येवरायः । सोमंराजन्प्रणआयूंषितारीरहांनीवसूर्योवासराणि ७सोमंराज-
न्मृळयांनःस्वस्तितवंस्मसिव्रत्या३स्तस्यंविद्धि । अलंर्तिदक्षंउतमन्युरिन्द्रोमानो
अर्योअंनुकामंपरांदाः ८ त्वंहिनंस्तन्वंःसोमगोपागात्रेगात्रेनिषसत्थांनृचक्षाः ।
यत्तेवयंप्रमिनामंव्रतानिसनोंमृळसुषखादेववस्यः ९ ऋदूदरेणसख्यांसचेययो
मानरिष्येद्धर्यश्वपीतः । अयंयःसोमोन्यधांय्यस्मेतस्माइन्द्रंप्रतिरंमेम्यायुः १०
॥ १२ ॥ अपत्याअंस्थुरनिराअमीवानिरंत्रसन्तमिंषीचीरभैषुः । आसोमो
अस्माँअंरुहद्विहांयाअगंन्मयत्रंप्रतिरन्तआयुंः ११ योनइन्दुःपितरोहृत्सुपीतो-
ऽमंर्त्योमर्त्याँआविवेश । तस्मैसोमांयहविषांविधेममृळीकेअंस्यसुमतौस्याम १२

त्वंसोमपितृभिःसंविदानोऽनुद्यावापृथिवीआततन्थ । तस्मैतइन्दोहविषाविधे-
मवयंस्यामपतयोरयीणाम् १३ त्रातारोदेवाअधिवोचतानोमानोनिद्राईशत-
मोतजल्पिः । वयंसोमस्यविश्वहप्रियासःसुवीरासोविदथमावदेम १४ त्वंनः
सोमविश्वतोवयोधास्त्वंस्वर्विदाविशानृचक्षाः । त्वंनइन्दऊतिभिःसजोषाः
पाहिपश्चातादुतवापुरस्तात् १५ ॥ १३ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले
षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

॥ अथ वालखिल्यम् ॥

अभि प्र दश प्रस्कण्वः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

४९ अभिप्रवःसुराधसमिन्द्रमर्चयथाविदे । योजरितृभ्योमघवापुरूवसुः
सहस्रेणेवशिक्षति १ शतानीकेवप्रजिगातिधृष्णुयाहन्तिवृत्राणिदाशुषे । गिरे-

ऋ. सं. रिवप्ररसांअस्यपिन्विरेदत्रांणिपुरुभोजंसः २ आत्वांसुतासइन्दंवोमदायइंन्द्रगि- अ.६अ.४
॥४२६॥ र्वणः। आपोनवंज्रिन्नन्वोक्यं१सरंःपृणन्तिशूरराधंसे ३ अनेहसंप्रतरंणंविवक्षंणं
मध्वःस्वादिष्ठमींपिब। आयथांमन्दसानःकिरासिंनःप्रक्षुद्रेवत्मनांधृषत् ४ आनः
स्तोममुपंद्रवद्धियानोअश्वोनसोतृंभिः । यंतेंस्वधावन्त्स्वदयंन्तिधेनवइन्द्रकण्वेंषु
रातयंः ५ ॥ १४ ॥ उग्रंनवीरंनमसोपंसेदिमविभूंतिमक्षिंतावसुम्। उद्रींवंवज्रि-
न्नवतोनसिंञ्चतेक्षरंन्तीन्द्रधीतयंः ६ यद्धंनूनंयद्वांयज्ञेयद्वांपृथिव्यामधिं। आतोंनो
यज्ञमाशुभिर्महेमतउग्रउग्रेभिरागंहि ७ अजिरासोहरंयोयेतंआशवोवाताइवप्र-
सक्षिणंः। येभिरपंत्यंमनुंषःपरीयंसेयेभिर्विश्वंस्वंर्दृशे ८ एतावंतस्तईमहइन्द्र
सुम्नस्यगोमंतः। यथाप्रावोमघवन्मेध्यांतिथिंयथानीपांतिथिंधने ९ यथाक- ॥४२६॥

ण्वेमघवन्त्रसदस्यविंयथांपक्थेदशंव्रजे । यथागोशर्येअसंनोर्ऋजिश्वनीन्द्रगोम-
द्धिरंण्यवत् १० ॥ १५ ॥

प्र सु श्रुतं दश पुष्टिगुः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

५० प्रसुश्रुतंसुराधंसमर्चाशक्रमभिष्टंये । यःसुंन्वतेस्तुंवतेकाम्यंवसुंसहस्रे-
णेवमंहंते १ शतानींकाहेतयोंअस्यदुष्टराइन्द्रंस्यसमिषोंमहीः । गिरिर्नभुज्मा
मघवंत्सुपिन्वतेयदींसुताअमंन्दिषुः २ यदींसुतासइन्दंवोऽभिप्रियममंन्दिषुः ।
आपोनधांयिसवंनंमआवंसोदुघांइवापंदाशुषें ३ अनेहसंवोहवंमानमूतयेमध्वंः
क्षरन्तिधीतयंः । आत्वांवसोहवंमानासइन्दंवउपंस्तोत्रेषुंदधिरे ४ आनःसोमें
स्वध्वरइंयानोअत्योनतोंशते । यंतेंस्वदावन्त्स्वदंन्तिगूर्तयंःपौरेछंन्दयसेहवंम् ५
॥ १६ ॥ प्रवीरमुग्रंविविंचिंधनस्पृतंविभूंतिंराधंसोमहः । उद्रीवंवज्रिन्नवतोवं-

सुत्वनासदांपीपेथदाशुषे ६ यद्वांनूनंपरावतियद्वांपृथिव्यांदिवि । युजानइन्द्रह-
रिभिर्महेमतऋष्वऋष्वेभिरागहि ७ रथिरासोहरयोयेतेअस्रिधओजोवातस्यपिप्रं-
ति । येभिर्निदस्युंमनुषोनिघोषयोयेभिःस्वःपरीयसे ८ एतावतस्तेवसोविद्यामं
शूरनव्यसः । यथाप्रावएतशंकृत्व्येधनेयथावशंदशव्रजे ९ यथाकण्वेमघवन्मे-
धेअध्वरेदीर्घनीथेदमूनसि । यथागोशर्येअसिषासोअद्रिवोमयिगोत्रंहरिश्रियं-
म् १० ॥ १७ ॥

यथा मनौ दश श्रुष्टिगुः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

५१ यथामनौसांवरणौसोममिन्द्रापिबःसुतम् । नीपातिथौमघवन्मेध्याति-
थौपुष्टिगौश्रुष्टिगौसचा १ पार्षद्वाणःप्रस्कण्वंसमसादयच्छयानंजिव्रिमुद्धितम् ।
सहस्राण्यसिषासद्गवामृषिस्त्वोतोदस्यवेवृकः २ यउक्थेभिर्नविन्धतेचिकिद्य

ऋषिचोदनः । इन्द्रंतमच्छावदनव्यस्यामत्यरिष्यन्तंनभोजसे ३ यस्माअर्कंस-
प्तशीर्षाणमानृचुस्त्रिधातुमुत्तमेपदे । सत्विं१माविश्वाभुवनानिचिक्रददादिज्जं-
निष्टपौंस्यम् ४ योनोदातावसूनामिन्द्रंतंहूमहेवयम् । विद्माह्यस्यसुमतिंनवीं-
यसींगमेमगोमतिव्रजे ५ ॥ १८ ॥ यस्मैत्वंवसोदानायशिक्षसिसरायस्पोषं-
मश्नुते । तंत्वावयंमघवन्निन्द्रगिर्वणःसुतावन्तोहवामहे ६ कदाचनस्तरीरसिने-
न्द्रसश्चसिदाशुषे । उपोपेन्नुमघवन्भूयइन्नुतेदानंदेवस्यपृच्यते ७ प्रयोननक्षेअ-
भ्योजसाक्रिविंवधैःशुष्णंनिघोषयन् । यदेदस्तम्भीत्प्रथयन्नमूंदिवमादिज्जनि-
ष्टपार्थिवः ८ यस्यायंविश्वआर्योदासःशेवधिपाअरिः । तिरश्चिदर्येरुशमेपवीर-
वितुभ्येत्सोअज्यतेरयिः ९ तुरण्यवोमधुमन्तंघृतश्चुतंविप्रासोअर्कमानृचुः ।
अस्मेरयिःपप्रथेवृष्ण्यंशवोऽस्मेसुवानासइन्दवः १० ॥ १९ ॥

॥४२८॥ ५२ यथामनौविवस्वतिसोमंशक्रापिबःसुतम् । यथात्रितेछन्दइन्द्रजुजोष-
स्यायौमादयसेसचा १ पृषध्रेमेध्येमातरिश्वनीन्द्रसुवानेअमन्दथाः । यथासोमं
दशशिप्रेदशोण्येस्यूमरश्मावृजूनसि २ यउक्थाकेवलादधेयःसोमंधृषितापि-
बत् । यस्मैविष्णुस्त्रीणिपदाविचक्रमउपमित्रस्यधर्मभिः ३ यस्यत्वमिन्द्र
स्तोमेषुचाकनोवाजेवाजिञ्छतक्रतो । तंत्वावयंसुदुघामिवगोदुहोजुहूमसिश्रव-
स्यवः ४ योनोदातासनःपितामहाँउग्रईशानकृत् । अयामन्नुग्रोमघवापुरूवसु-
र्गोरश्वस्यप्रदातुनः ५ ॥ २० ॥ यस्मैत्वंवसोदानायमंहसेसरायस्पोषमिन्वति ।
वसूयवोवसुपतिंशतक्रतुंस्तोमैरिन्द्रंहवामहे ६ कदाचनप्रयुच्छस्युभेनिपासिज-
न्मनी । तुरीयादित्यहवनंतइन्द्रियमातस्थावमृतंदिवि ७ यस्मैत्वंमघवन्निन्द्र ॥४२८॥

गिर्वणःशिक्षोशिक्षंसिदाशुषें । अस्माकंगिरंउतसुष्टुतिंवसोकण्ववच्छृणुधीह-
वंम् ८ अस्तांविमन्मंपूर्व्यंब्रह्मेन्द्रांयवोचत । पूर्वीर्ऋतस्यंबृहतीरंनूषतस्तोतुर्मे-
धाअंसृक्षत ९ समिन्द्रोरायोबृहतीरंधूनुतसंक्षोणीसमुसूर्यम् । संशुक्रासःशुचंयः
संगवांशिरःसोमाइन्द्रंममन्दिषुः १० ॥ २१ ॥

उपमं त्वाष्टौ मेध्यः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ।

५३ उपमंत्वांमघोनांज्येष्ठंचवृषभाणांम् । पूर्भित्तंमंमघवन्निन्द्रगोविदमी-
शांनंरायईमहे १ यआयुंकुत्संमतिथिग्वमर्दयोवावृधानोदिवेदिवे । तंत्वांवयं
हर्यश्वंशतक्रतुंवाजयन्तोहवामहे २ आनोविश्वेषांरसंमध्वंःसिञ्चन्त्वद्रयः । येपं-
रावतिसुन्विरेजनेष्वायेअंर्वावतीन्दंवः ३ विश्वाद्वेषांसिजहिचावचाकृधिविश्वेस-
न्वन्त्वावसुं । शीष्टेंषुचित्तेमदिरासोअंशवोयत्रासोमंस्यतृम्पसिं ४ ॥ २२ ॥ इ

न्द्रनेदीयएदिहिमितमेधाभिरूतिभिः । आशंतमशंतमाभिरभिष्टिभिरास्वापेस्वा-
पिभिः ५ आजितुरंसत्पतिंविश्वचर्षणिंकृधिप्रजास्वाभगम् । प्रसूतिराशचीभिर्ये
तउक्थिनःक्रतुंपुनतआनुषक् ६ यस्तेसाधिष्ठोऽवसेतेस्याममभरेषुते । वयंहोत्राभि-
रुतदेवहूतिभिःससवांसोमनामहे ७ अहंहितेहरिवोब्रह्मवाजयुराजिंयामिसदो-
तिभिः । त्वामिदेवतमममेसमश्वयुर्गव्युरग्रेमथीनाम् ८ ॥ २३ ॥

एतत्तेष्टौ मातरिश्वा काण्व इन्द्रः प्रगाथा । तृतीयाचतुर्थ्योर्विश्वे देवाः ।

५४ एतत्तइन्द्रवीर्यंगीर्भिर्गृणन्तिकारवः । तेस्तोभन्तऊर्जमावन्घृतश्चुतंपौ-
रासोनक्षन्धीतिभिः १ नक्षन्तइन्द्रमवसेसुकृत्ययायेषांसुतेषुमन्दसे । यथासंव-
र्तेअमदोयथाकृशएवास्मेइन्द्रमत्स्व २ आनोविश्वेसजोषसोदेवासोगन्तनोपनः ।
वसवोरुद्राअवसेनआगमञ्छृण्वन्तुमरुतोहवम् ३ पूषाविष्णुर्हवनंमेसरस्वत्यवं-

न्तुसप्तसिन्धवः । आपोवातःपर्वतासोवनस्पतिःशृणोतुपृथिवीहवम् ४ ॥ २४ ॥
यदिन्द्रराधोअस्तितेमाघोनंमघवत्तम । तेननोबोधिसधमाद्योवृधेभगोदानायवृ-
त्रहन् ५ आजिपतेनृपतेत्वमिद्धिनोवाजआवक्षिसुक्रतो । वीतीहोत्राभिरुतदे-
ववीतिभिःससवांसोविशृण्विरे ६ सन्तिह्य१र्यआशिषइन्द्रआयुर्जनानाम् । अ-
स्मान्नक्षस्वमघवन्नुपावसेधुक्षस्वपिप्युषीमिषम् ७ वयंतइन्द्रस्तोमेभिर्विधेमत्व-
मस्माकंशतक्रतो । महिस्थूरंशशयंराधोअह्रयंप्रस्कण्वायनितोशय ८ ॥ २५ ॥

भूरीत्पञ्च कृशः काण्वः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्री । तृतीयान्त्ये अनुष्टुभौ ।

५५ भूरीदिन्द्रस्यवीर्यं१व्यख्यमभ्यायति । राधस्तेदस्यवेवृक १ शतंश्वेतास
उक्षणोदिवितारोनरोचन्ते । मह्नादिवंनतस्तभुः २ शतंवेणूञ्छतंशुनःशतंचर्मा-
णिम्लातानि । शतंमेबल्वजस्तुकाअरुषीणांचतुःशतम् ३ सुदेवाःस्थकाण्वा-

यनावयोंवयोविचरन्तः । अश्वांसोनचंङ्क्रमत ४ आदित्साप्तस्यंचर्किरन्नानूनस्य
महिश्रवंः । श्यावींरतिध्वसन्पथश्चक्षुषाचनसंनशें ५ ॥ २६ ॥

प्रति ते पृषध्रः काण्वः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्री । अन्त्यायाः सूर्याग्नी । सैव पङ्क्तिः ।

५६ प्रतिंतेदस्यवेवृकराधोंअदर्श्यह्नूयम् । द्यौर्नप्रंथिनाशवंः १ दशमह्यं
पौतक्रतःसहस्रादस्यंवेवृकंः । नित्यांद्रायोअंमंहत २ शतंमेंगर्दभानांशतमू-
र्णावतीनाम् । शतंदासाँअतिस्रजंः ३ तत्रोअपिप्राणीयतपूतक्रंतायै व्यंक्ता ।
अश्वांनामिन्नयूथ्यांम् ४ अचैत्यग्निश्चिंकितुर्हव्यवाट्सुमद्रंथः । अग्निःशुक्रे-
णंशोचिषांबृहत्सूरोंअरोचतदिविसूर्योंअरोचत ५ ॥ २७ ॥

युवं देवा चतुष्कं मेध्यः काण्वोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

५७ युवंदेवाक्रतुनापूर्व्येणंयुक्तारथेंनतविषंयंजत्रा । आगंच्छतंनासत्याशचीं-

भिरिदंतृतीयंसवनंपिबाथः १ युवांदेवास्त्रयएकादशासःसत्याःसत्यस्यददृशेपु-
रस्तात् । अस्माकंयज्ञंसवनंजुषाणापातंसोममश्विनादीद्यग्नी २ पनाय्यंतदश्वि-
नाकृतंवांवृषभोदिवोरजसःपृथिव्याः । सहस्रंशंसाउतयेगविष्टौसर्वाँइत्ताँउप-
यातापिबध्यै ३ अयंवांभागोनिहितोयजत्रेमागिरोनासत्योपयातम् । पिबतंसो-
ममधुमन्तमस्मेप्रदाश्वांसमवतंशचीभिः ४ ॥ २८ ॥

यमृत्विजस्तृचो मेध्यः काण्वो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । आद्याया ऋत्विजो वा ।

५८ यमृत्विजोबहुधाकल्पयन्तःसचेतसोयज्ञमिमंवहन्ति । योअनूचानो
ब्राह्मणोयुक्तआसीत्कास्वित्तत्रयजमानस्यसंवित् १ एकएवाग्निर्बहुधासमिद्ध
एकःसूर्योविश्वमनुप्रभूतः । एकैवोषाःसर्वमिदंविभात्येकंवाइदंविबभूवसर्वम् २

ज्योतिष्मन्तंकेतुमन्तंत्रिचक्रंसुखंरथंसुषदंभूरिवारम् । चित्रामघायस्ययोगेऽधि-
जज्ञेतंवांहुवेअतिरिक्तंपिबध्यै ३ ॥ २९ ॥

इमानि वां सप्त सुपर्णः काण्व इन्द्रावरुणौ जगती ।

५९ इमानिवांभागधेयानिसिस्रतइन्द्रावरुणाप्रमहेसुतेषुवाम् । यज्ञेयज्ञेह
सवनाभुरण्यथोयत्सुन्वतेयजमानायशिक्षथः १ निःषिध्वरीरोषधीरापआस्ता-
मिन्द्रावरुणामहिमानमाशत । यासिस्रतूरजसःपारेअध्वनोययोःशत्रुर्नकिरादेव
ओहते २ सत्यंतदिन्द्रावरुणाकृशस्यवांमध्वऊर्मिंदुहतेसप्तवाणीः । ताभिर्दा-
श्वांसमवतंशुभस्पतीयोवामदब्धोअभिपातिचित्तिभिः ३ घृतप्रुषःसौम्यजीर-
दानवःसप्तस्वसारःसदनऋतस्य । याहवामिन्द्रावरुणाघृतश्चुतस्ताभिर्धत्तंयज-
मानायशिक्षतम् ४ ॥ ३० ॥ अवोचाममहतेसौभगायसत्यंत्वेषाभ्यांमहिमा-

॥४३१॥

नमिन्द्रियम् । अस्मान्त्स्विन्द्रावरुणाघृतश्चुतस्त्रिभिः साप्तेभिरवतंशुभस्पती ५
इन्द्रावरुणायदृषिभ्योमनीषांवाचोमतिंश्रुतमदत्तमग्रे । यानिस्थानान्यसृजन्त
धीरायज्ञंतन्वानास्तपसाभ्यपश्यम् ६ इन्द्रावरुणासौमनसमदृप्तंरायस्पोषंयजं-
मानेषुधत्तम् । प्रजांपुष्टिंभूतिमस्मासुधत्तंदीर्घायुत्वायप्रतिरतंनआयुः ७ ॥ ३१ ॥

॥ इति वालखिल्यं समाप्तम् ॥

अग्न आ विंशतिर्भर्गः प्रागाथोग्निः प्रगाथा ।

६० अग्नआयाह्यग्निभिर्होतारंत्वावृणीमहे । आत्वामनक्तुप्रयताहविष्मतीय-
जिष्ठंबर्हिरासदे १ अच्छाहित्वासहसःसूनोअङ्गिरःस्रुचश्चरंन्त्यध्वरे । ऊर्जोनपातं
घृतकेशमीमहेऽग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् २ अग्नेकविर्वेधाअसिहोतापावकयक्ष्यः । मन्द्रो
यजिष्ठोअध्वरेष्वीड्योविप्रेभिःशुक्रमन्मभिः ३ अद्रोघमावहोशतोयविष्ठ्यदेवाँ

 अंजस्त्रवीतये । अभिप्रयांसिसुधितावसोगहिमन्दस्वधीतिभिर्हितः ४ त्वमि-
त्सप्रथाअस्यग्नेत्रातर्ऋतस्कविः । त्वांविप्रासःसमिधानदीदिवआविवासन्ति
वेधसः ५ ॥ ३२ ॥ शोचाशोचिष्ठदीदिहिविशेमयोरास्वस्तोत्रेमहाँअ-
सि । देवानांशर्मन्ममसन्तुसूरयःशत्रूषाहःस्वग्नयः ६ यथाचिद्वृद्धमतस-
मग्नेसंजूर्वसिक्षमि । एवादहमित्रमहोयोअस्मध्रुग्दुर्मन्माकश्चवेनति ७
मानोमर्तायरिपवेरक्षस्विनेमाघशंसायरीरधः । अस्रेधद्भिस्तरणिभिर्यविष्ठ्य
शिवेभिःपाहिपायुभिः ८ पाहिनोअग्नएकयापाह्यु१तद्वितीयया । पाहिगी-
र्भिस्तिसृभिरूर्जांपतेपाहिचतसृभिर्वसो ९ पाहिविश्वस्माद्रक्षसोअराव्णःप्रस्म
वाजेषुनोऽव । त्वामिद्धिनेदिष्ठंदेवतातयआपिंनक्षामहेवृधे १० ॥ ३३ ॥ आ
नोअग्नेवयोवृधंरयिंपावकशंस्यम् । रास्वाचनउपमातेपुरुस्पृहंसुनीतीस्वयश- ॥४३२॥

स्तरम् ११ येनवंसामपृतनासुशर्धतस्तरन्तोअर्यआदिशः । सत्वंनोवर्धप्रयसा
शचीवसोजिन्वाधियोवसुविदः १२ शिशानोवृषभोयथाग्निःशृङ्गेदविध्वत् ।
तिग्माअस्यहनवोनप्रतिधृषेसुजम्भःसहसोयहुः १३ नहितेअग्नेवृषभप्रतिधृषे
जम्भासोयद्वितिष्ठसे । सत्वंनोहोतःसुहुतंहविष्कृधिवंस्वानोवार्यापुरु १४ शेषे
वनेषुमात्रोःसंत्वामर्तासइन्धते । अतन्द्रोहव्यावहसिहविष्कृतआदिद्देवेषुराज-
सि १५ ॥ ३४ ॥ सप्तहोतारस्तमिदीळतेत्वाग्नेसुत्यजमह्रयम् । भिनत्स्यद्रिंत-
पसाविशोचिषाप्राग्नेतिष्ठजनाँअति १६ अग्निमग्निंवोअध्रिगुंहुवेमवृक्तबर्हिषः ।
अग्निंहितप्रयसःशश्वतीष्वाहोतारंचर्षणीनाम् १७ केतेनशर्मन्त्सचतेसुषामण्य-
ग्नेतुभ्यंचिकित्वना । इषण्ययानःपुरुरूपमाभरवाजंनेदिष्ठमूतये १८ अग्नेजरि-
तर्विश्पतिस्तेपानोदेवरक्षसः । अप्रोषिवान्गृहपतिर्महाँअसिदिवस्पायुर्दुरोण-

युः ११ मानोरक्षआवेशीदाघृणीवसोमायातुर्यातुमावताम् । परोगव्यूत्यनिरा-
मपक्षुधमग्नेसेधरक्षस्विनः २० ॥ ३५ ॥

उभयमष्टादश भर्गः प्रागाथ इन्द्रः प्रगाथा ।

६१ उभयंशृणवच्चनइन्द्रोअर्वागिदंवचः । सत्राच्यामघवासोमपीतयेधिया
शविष्ठआगमत् १ तंहिस्वराजंवृषभंतमोजसेधिषणेनिष्टतक्षतुः । उतोपमानां
प्रथमोनिषीदसिसोमकामंहितेमनः २ आवृषस्वपुरूवसोसुतस्येन्द्रान्धसः ।
विद्माहित्वाहरिवःपृत्सुसासहिमधृष्टंचिद्दधृष्वणिम् ३ अप्रामिसत्यमघवन्तथेदस-
दिन्द्रक्रत्वायथावशः । सनेमवाजंतवशिप्रिन्नवसामक्षूचिद्यन्तोअद्रिवः ४
शग्ध्यू३षुशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । भगंनहित्वायशसंवसुविदमनुशूरच-
रामसि ५ ॥ ३६ ॥ पौरोअश्वस्यपुरुकृद्गवामस्युत्सोदेवहिरण्ययः । नकिर्हि

॥४२३॥

दानंपरिमर्धिषत्त्वेयद्यद्यामितदाभर ६ त्वंह्येहिचेरवेविदाभगंवसुत्तये । उद्वावृ-
षस्वमघवन्गविष्टयउदिन्द्राश्वमिष्टये ७ त्वंपुरूसहस्राणिशतानिचयूथादानाय
मंहसे । आपुरंदरंचकमविप्रवचसइन्द्रंगायन्तोऽवसे ८ अविप्रोवायदविधद्विप्रो
वेन्द्रतेवचः । सप्रममन्दत्त्वायाशतक्रतोप्राचामन्योअहंसन ९ उग्रबाहुर्म्रक्षकृत्वा
पुरंदरोयदिमेशृणवद्धवम् । वसूयवोवसुपतिंशतक्रतुंस्तोमैरिन्द्रंहवामहे १०
॥ ३७॥ नपापासोमनामहेनारायासोनजल्हवः । यदिन्विन्द्रंवृषणंसचासुतेसखा-
यंकृणवामहै ११ उग्रंयुयुज्मपृतनासुसासहिमृणकातिमदाभ्यम् । वेदाभृमं
चित्सनितारथीतमोवाजिनंयमिदूनशत् १२ यतइन्द्रभयामहेततोनोअभयंकृ-
धि । मघवञ्छग्धितवतन्नऊतिभिर्विद्विषोविमृधोजहि १३ त्वंहिराधसस्पतेराध-
सोमहःक्षयस्यासिविधतः । तंत्वावयंमघवन्निन्द्रगिर्वणःसुतावन्तोहवामहे १४

इन्द्रः स्पळुत वृत्रहा परस्पा नो वरेण्यः । स नो रक्षिषच्चरमं स मध्यमं स पश्चात्पातु नः
पुरः १५ ॥ ३८ ॥ त्वं नः पश्चादधरादुत्तरात्पुर इन्द्र नि पाहि विश्वतः । आरे अस्म-
त्कृणुहि दैव्यं भयमारे हेतीरदेवीः १६ अद्याद्या श्वः श्व इन्द्र त्रास्व परे च नः । विश्वा
च नो जरितॄन्त्सत्पते अहा दिवा नक्तं च रक्षिषः १७ प्रभङ्गी शूरो मघवा तुवीमघः
संमिश्लो वीर्याय कम् । उभा ते बाहू वृषणा शतक्रतो नि या वज्रं मिमिक्षतुः १८॥३९॥

मो अस्मै द्वादश प्रागाथः काण्व इन्द्रः पङ्क्तिः । सप्तम्याद्यास्तिस्रो बृहत्यः ।

६२ प्रो अस्मा उपस्तुतिं भरता यज्जुजोषति । उक्थैरिन्द्रस्य माहिनं वयो वर्ध-
न्ति सोमिनो भद्रा इन्द्रस्य रातयः १ अयुजो असमो नृभिरेकः कृष्टीरयास्यः । पूर्वीर-
ति प्र वावृधे विश्वा जातान्योजसा भद्रा इन्द्रस्य रातयः २ अहितेन चिदर्वता जीरदा-
नुः सिषासति । प्रवाच्यमिन्द्र तत्तव वीर्याणि करिष्यतो भद्रा इन्द्रस्य रातयः ३ आ

यांहिकृणवांमतइन्द्रब्रह्माणिवर्धना । येभिःशविष्ठचाकनोभद्रमिहश्रवस्यतेभद्रा
इन्द्रस्यरातयः ४ धृषतश्चिद्धृषन्मनःकृणोषीन्द्रयत्त्वम् । तीव्रैःसोमैःसपर्यतोन-
मोभिःप्रतिभूषतोभद्राइन्द्रस्यरातयः ५ अवचष्टऋचीषमोऽवताँइवमानुषः ।
जुष्ट्वीदक्षस्यसोमिनःसखायंकृणुतेयुजंभद्राइन्द्रस्यरातयः ६ ॥ ४० ॥ विश्वेत
इन्द्रवीर्यंदेवाअनुक्रतुंददुः । भुवोविश्वस्यगोपतिःपुरुष्टुतभद्राइन्द्रस्यरातयः ७ गृणे
तदिन्द्रतेशवउपमंदेवतातये । यद्धंसिवृत्रमोजसाशचीपतेभद्राइन्द्रस्यरातयः ८
समनेववपुष्यतःकृणवन्मानुषायुगा । विदेतदिन्द्रश्चेतनमधश्रुतोभद्राइन्द्रस्यरा-
तयः ९ उज्जातमिन्द्रतेशवउत्त्वामुत्तवक्रतुम् । भूरिगोभूरिवावृधुर्मघवन्तवश-
र्मणिभद्राइन्द्रस्यरातयः १० अहंचत्वंचवृत्रहन्त्संयुज्यावसनिभ्यआ । अराती-
वाचिदद्रिवोऽनुनौशूरमंसतेभद्राइन्द्रस्यरातयः ११ सत्यमिद्वाउतंवयमिन्द्रं

स्तवामनानृंतम् । महाँअसुंन्वतोवधोभूरिज्योतींषिसुन्वतोभद्राइन्द्रंस्यरा-
तयंः १२ ॥ ४१ ॥

स पूर्व्यो द्वादश प्रागाथःकाण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया देवाः ।

आद्याचतुर्थीपञ्चमीसप्तम्योनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६३ सपूर्व्योमहानांवेनःक्रतुंभिरानजे । यस्यद्वारामनुंष्पितादेवेषुधियंआन-
जे १ दिवोमानंनोत्संदन्त्सोमंपृष्ठासोअद्रंयः । उक्थाब्रह्मंचशंस्यां २ सविद्वाँ
अङ्गिरोभ्यइन्द्रोगाअंवृणोदपं । स्तुषेतदंस्यपौंस्यंम् ३ सप्रत्नथांकविवृधइन्द्रो
वाकस्यंवक्षणिंः । शिवोअर्कस्यहोमंन्यस्मत्रागन्त्ववंसे ४ आदूनुतेअनुक्रतुंस्वा-
हावरंस्ययज्यंवः । श्वात्रमर्काअंनूषतेन्द्रंगोत्रस्यंदावनें ५ इन्द्रेविश्वांनिवीर्यांकृ-
तानिकर्त्वांनिच । यमर्काअंध्वरंविदुः ६ ॥४२॥ यत्पाञ्चंजन्ययाविशेन्द्रेघोषाअसृं-

क्षत । अस्तृणाद्बर्हणाविपो३र्योमानस्ययक्षयः ७ इयमुंतेअनुंष्टुतिश्चकृषेतानि-
पौंस्यां । प्रावंश्चक्रस्यवर्तनिम् ८ अस्यवृष्णोव्योदनउरुक्रमिष्टजीवसे । यवंन
पश्वआदंदे ९ तद्दधानाअवस्यवोयुष्माभिर्दक्षपितरः । स्यामंमरुत्वंतोवृधे १०
वळृत्वियायधाम्नऋक्वभिःशूरनोनुमः । जेषांमेन्द्रत्वयांयुजा ११ अस्मेरुद्रामेह-
नापर्वतासोवृत्रहत्येभरंहूतौसजोषाः । यःशंसंतेस्तुवतेधायिपज्रइन्द्रंज्येष्ठाअस्माँ
अंवन्तुदेवाः १२ ॥ ४३ ॥

उत्त्वा द्वादश प्रगाथः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

६४ उत्त्वांमन्दन्तुस्तोमाःकृणुष्वराधोअद्रिवः । अवंब्रह्मद्विषोजहि १ पदा
पणीँरराधसोनिबांधस्वमहाँअंसि । नहित्वाकश्चनप्रतिं २ त्वमींशिषेसुताना-
मिन्द्रत्वमसुंतानाम् । त्वंराजाजनानाम् ३ एहिप्रेहिक्षयोदिव्या३घोषंश्चर्षणी-

नामॄ् । ओभेपृंणासिरोदंसी ४ त्यंचित्पर्वंतंगिरिंशतवंन्तंसहस्रिणंम् । विस्तोतृ-
भ्योरुरोजिथ ५ वयमुंत्वादिवासुतेवयंनक्तंहवामहे । अस्माकंकाममापृंण ६
॥ ४४ ॥ क्वं१स्यवृंषभोयुवांतुविग्रीवोअनांनतः । ब्रह्माकस्तंसंपर्यति ७ कस्यं
स्वित्सवंनंवृषांजुजुष्वाँअवंगच्छति । इन्द्रंकउंस्विदाचंके ८ कंतेदानाअंसक्षत
वृत्रंहन्कंसुवीर्या । उक्थेकउंस्विदन्तंमः ९ अयंतेमानुंषेजनेसोमंःपूरुषुंसूयते ।
तस्येहिप्रद्रंवापिब १० अयंतेशर्यणावंतिसुषोमांयामधिंप्रियः । आर्जीकीये
मदिंतमः ११ तमद्यराधंसेमहेचारुंमदांयघृष्वंये । एहीमिन्द्रद्रवापिब १२ ॥४५॥

यदिन्द्र द्वादश प्रागाथः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

६५ यदिंन्द्रप्रागपागुदङ्न्यंग्वाहूयसेनृभिः । आयांहितूयंमाशुभिः १ यद्वां
प्रस्रवंणेदिवोमादयांसेस्वंर्णरे । यद्वांसमुद्रेअन्धंसः २ आत्वांगीर्भिर्महामुरुंहुवे

गामिवभोजसे । इन्द्रसोमस्यपीतये ३ आतंइन्द्रमहिमानंहरयोदेवतेमहः ।
रथेवहन्तुबिभ्रतः ४ इन्द्रंगृणीषउस्तुषेमहाँउग्रईशानकृत् । एहिनःसुतंपिब ५
सुतावन्तस्त्वावयंप्रयस्वन्तोहवामहे । इदंनोबर्हिरासदे ६ ॥ ४६ ॥ यच्चिद्धिश-
श्वतामसीन्द्रसाधारणस्त्वम् । तंत्वावयंहवामहे ७ इदंतेसोम्यंमध्वधुक्षन्नद्रिभिर्न-
रः । जुषाणइन्द्रतत्पिब ८ विश्वाँअर्योविपश्चितोऽतिख्यस्तूयमागहि । अस्मे
धेहिश्रवोबृहत् ९ दातामेपृषतीनांराजाहिरण्यवीनाम् । मादेवामघवारिषत् १०
सहस्रेपृषतीनामधिश्चन्द्रंबृहत्पृथु । शुक्रंहिरण्यमाददे ११ नपातोदुर्गहस्यमेसह-
स्रेणसुराधसः । श्रवोदेवेष्वक्रत १२ ॥ ४७ ॥

तरोभिः पञ्चदश कलिः प्रागाथ इन्द्रः प्रगाथा । अन्त्यानुष्टुप् ।

६६ तरोभिर्वोविदद्वसुमिन्द्रंसबाधऊतये । बृहद्गायन्तःसुतसोमेअध्वरेहुवे

भरंनकारिणम् १ नयंदुध्रावरन्तेनस्थिरामुरोमदेसुशिप्रमन्धसः । यआदृत्या
शशमानायसुन्वतेदाताजरित्रउक्थ्यम् २ यःशक्रोमृक्षोअश्व्योयोवाकीजो
हिरण्ययः । सऊर्वस्यरेजयत्यपावृतिमिन्द्रोगव्यस्यवृत्रहा ३ निखातंचिद्यःपुरु-
संभृतंवसूदिद्वपतिदाशुषे । वज्रीसुशिप्रोहर्यश्वइत्करदिन्द्रःक्रत्वायथावशत् ४
यद्वावन्थपुरुष्टुतपुराचिच्छूरनृणाम् । वयंतत्तइन्द्रसंभरामसियज्ञमुक्थंतुरंवचः ५
॥ ४८ ॥ सचासोमेषुपुरुहूतवज्रिवोमदायद्युक्षसोमपाः । त्वमिद्धिब्रह्मकृतेका-
म्यंवसुदेष्ठःसुन्वतेभुवः ६ वयमेनमिदाह्योऽपीपेमेहवज्रिणम् । तस्माउअद्यस-
मनासुतंभरानूनंभूषतश्रुते ७ वृकश्चिदस्यवारणउरामथिरावयुनेषुभूषति । सेमंनः
स्तोमंजुजुषाणआगहीन्द्रप्रचित्रयाधिया ८ कदून्व१स्याकृतमिन्द्रस्यास्तिपौंस्य-
म् । केनोनुकंश्रोमतेनशुश्रुवेजनुषःपरिवृत्रहा ९ कदूमहीरधृष्टाअस्यतविषीःक-

दुंवृत्रघ्नोअस्तृंतम् । इन्द्रोविश्वांन्बेकनाटाँअहर्दृशंउतक्रत्वांपणीँरभि १०॥४९॥व-
यंघांतेअपूर्व्यैन्द्रब्रह्मांणिवृत्रहन् । पुरूतमांसःपुरुहूतवज्रिवोभृतिंनप्रभंरामसि ११
पूर्वीश्चिद्धित्वेतुंविकूर्मिन्नाशसोहवंन्तइन्द्रोतयंः । तिरश्चिंदर्यःसवनावंसोगहिश-
विंष्ठश्रुधिमेहवंम् १२ वयंघांतेत्वेइद्विन्द्रविप्राअपिंष्मसि । नहित्वदन्यःपुंरुहूत
कश्चनमघंवन्नस्तिंमर्डिता १३ त्वंनोंअस्याअमंतेरुतक्षुधो३भिशंस्तेरवंस्पृधि ।
त्वंनंऊतीतवंचित्रयांधियाशिक्षांशचिष्ठगातुवित् १४ सोमइद्वंःसुतोअंस्तुकलं-
योमाबिंभीतन । अपेदेषध्वस्मायंतिस्वयंघैषोअपांयति १५ ॥ ५० ॥

त्यान्न्वेकविंशतिर्मत्स्यः सामदो मान्यो वा मैत्रावरुणिर्बहवो वा मत्स्या
जालनद्धा आदित्या गायत्री ।

६७ त्यान्नुक्षत्रियाँअवंआदित्यान्यांचिषामहे । सुमृळीकाँअभिष्टंये १ मि-

त्रोनोअत्यँहतिंवरुंणःपर्षदर्यमा । आदित्यासोयथाविदुः २ तेषांहिचित्रमुक्थ्यं-
१वरूथमस्तिदाशुषे । आदित्यानामरंकृते ३ महिवोमहतामवोवरुणमित्रार्य-
मन् । अवांस्यावृणीमहे ४ जीवान्नोअभिधेतनादित्यासःपुराहथात् । कद्धस्थ
हवनश्रुतः ५ ॥ ५१ ॥ यद्वःश्रान्तायसुन्वतेवरूथमस्तियच्छर्दिः । तेनानोअ-
धिवोचत ६ अस्तिदेवाअंहोरुर्वस्तिरत्नमनागसः । आदित्याअद्भुतैनसः ७ मा
नःसेतुःसिषेदयंमहेवृणक्तुनस्परि । इन्द्रइद्धिश्रुतोवशी ८ मानोमृचारिपूणां
वृजिनानामविष्यवः । देवाअभिप्रमृक्षत ९ उतत्वामदितेमह्यहंदेव्युपब्रुवे ।
सुमृळीकामभिष्टये १० ॥ ५२ ॥ पर्षिदीनेगभीरआँउग्रपुत्रेजिघांसतः । मा-
किस्तोकस्यनोरिषत् ११ अनेहोनउरुव्रजउरूचिविप्रसर्तवे । कृधितोकाय
जीवसे १२ येमूर्धानःक्षितीनामदब्धासःस्वयशसः । व्रतारक्षन्तेअद्रुहः १३

तेनंआस्रोवृकाणामादित्यासोमुमोचंत । स्तेनंबद्धमिंवादिते १४ अपोषुणंइयं
शरुरादित्याअपंदुर्मतिः । अस्मदेत्वजंघ्नुषी १५ ॥ ५३ ॥ शश्वद्धिवंःसुदानव
आदित्याऊतिभिर्वयम् । पुरानूनंबुंभुज्महे १६ शश्वंन्तंहिप्रंचेतसःप्रतियन्तंचि-
देनंसः । देवाःकृणुथजीवसें १७ तत्सुनोनव्यंसन्यंसआदित्यायन्मुमोंचति ।
बन्धाद्बद्धमिंवादिते १८ नास्माकंमस्तितत्तरआदित्यासोअतिष्कदें । यूयमस्म-
भ्यंमृळत १९ मानोहेतिर्विवस्वतआदित्याःकृत्रिमाशरुः । पुरानुजरसोंवधी-
त् २० विषुद्वेषोव्यंहतिमादित्यासोविसंहितम् । विष्वग्विवृंहतारपः २१
॥ ५४ ॥ इति शाकलर्कुसंहितायां षष्ठाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥

आत्वैकोनाम्रियमेधआदावनुष्टुम्मुखास्तृचाश्चत्वारोन्त्याःषळृक्षाश्वमेधयोर्दानस्तुतिःमप्रह्यूनानुष्टुभं
द्विबृहत्यन्तंद्वितीयोष्णिक्चतुर्थ्याद्यास्तिस्रोगायत्र्यःषोळश्येकादश्यौपङ्क्तीअपाद्वैश्वदेवोर्धर्चस्त्रयोवारुणा

योराजापञ्चोनापुरुहुन्माबार्हतंत्रिप्रगाथाद्युष्णिगनुष्टुप्पुरउष्णिगन्तंत्वंनःसुदीतिपुरुमीळ्हौतयोर्वान्यत-
रआग्नेयंतुत्रिप्रगाथान्तंहाविर्म्र्यूनाहर्यतःप्रागाथोहविषांस्तुतिर्वोदीराथांगोपवनआत्रेयः सप्तवध्रिर्वाश्विनं
विशोविशोवःपञ्चोनाग्नेयंत्वनुष्टुम्मुखास्तृचाश्चत्वारोन्त्यास्तिस्रोनुष्टुभआर्क्षस्यश्रुतर्वणोदानस्तुतिर्युक्ष्वा
हिषोळशाविरूपइमंनुद्वादशकुरुसुतिःकाण्वोजज्ञानएकादशप्रगाथान्तंपुरोळाशंदवृहत्यन्तमयंकृत्नुर्नव-
कृत्नुर्भार्गवःसौम्यमन्त्यानुष्टुम्नह्यन्यंदशकद्यूर्नोदशगायत्र्यन्त्यादैवीत्रिष्टुबातूनोनवकुसीदीकाण्वः ।

आत्वेकोनविंशतिः प्रियमेध इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां षण्णामृक्षाश्वमेधयोर्दानस्तुतिः ।

प्रथमाचतुर्थीसप्तमीदशम्योनुष्टुभः ।

६८ आत्वारथंयथोतयेसुम्नायवर्तयामसि । तुविकूर्मिमृतीषहमिन्द्रशविष्ठ
सत्पते १ तुविशुष्मतुविक्रतोशचीवोविश्वयामते । आपप्राथमहित्वना २
यस्यंतेमहिनामहःपरिज्मायन्तमीयतुः । हस्तावज्रंहिरण्ययम् ३ विश्वानरस्य
वस्पतिमनानतस्यशवसः । एवैश्चचर्षणीनामूतीहुवेरथानाम् ४ अभिष्टयेस-

दावृधुःस्वर्मीळ्हेषुयंनरः । नानाहवन्तऊतये ५ ॥ १ ॥ परोमात्रमृचीषममिन्द्र-
मुग्रंसुराधसम् । ईशानंचिद्वसूनाम् ६ तन्तमिद्राधसेमहइन्द्रंचोदामिपीतये ।
यःपूर्व्यामनुष्टुतिमीशेकृष्टीनांनृतुः ७ नयस्यतेशवसानसख्यमानंशमर्त्यः ।
नकिःशवांसितेनशत् ८ त्वोतासस्त्वायुजाप्सुसूर्येमहद्धनम् । जयेमपृत्सुवज्रि-
वः ९ तंत्वायज्ञेभिरीमहेतंगीर्भिर्गिर्वणस्तम । इन्द्रयथाचिदाविथवाजेषुपुरुमा-
य्यम् १० ॥ २ ॥ यस्यतेस्वादुसख्यंस्वाद्वीप्रणीतिरद्रिवः । यज्ञोवितन्तसाय्यः
११ उरुणस्तन्वेतनउरुक्षयायनस्कृधि । उरुणोयन्धिजीवसे १२ उरुंनृभ्यउ-
रुंगवउरुंरथायपन्थाम् । देववीतिंमनामहे १३ उपमाषड्द्वाद्वानरःसोमस्यह-
र्ष्या । तिष्ठन्तिस्वादुरातयः १४ ऋज्राविन्द्रोतआददेहरीऋक्षस्यसूनवि । आ-
श्वमेधस्यरोहिता १५ ॥ ३ ॥ सुरथाँआतिथिग्वेस्वभीशूँरार्क्षे । आश्वमेधेसुपेश-

सः १६ षळश्वाँआतिथिग्वइंन्द्रोतेवधूमंतः । सचांपूतक्रंतौसनम् १७ ऐषुंचेत-
द्वृषंण्वत्यन्तर्ऋज्रेष्वरुंषी । स्वभीशुःकशांवती १८ नयुष्मेवांजबन्धवोनिनि-
त्सुश्चनमर्त्यैः । अवद्यमधिंदीधरत् १९ ॥ ४ ॥

प्रमाष्टादश प्रियमेध इन्द्रोनुष्टुप् । एकादश्याः पूर्वार्धस्य विश्वेदेवाः । तस्या
उत्तरार्धस्य द्वादश्याश्च वरुणः । उपाद्योष्णिक् । चतुर्थ्याद्यास्तिस्रो
गायत्र्यः । एकादशीषोडश्यौ पङ्क्ती । अन्त्ये बृहत्यौ ।

६९ प्रप्रंवस्त्रिष्टुभमिषंमन्दद्वींरायेन्दंवे । धियावोंमेधसांतयेपुरन्ध्याविंवास-
ति १ नदंवओदंतीनांनदंयोयुंवतीनाम् । पतिंवोअघ्न्यांनांधेनूनामिंषुध्यसि २ ता
अंस्यसूदंदोहसःसोमंश्रीणन्तिपृश्नंयः । जन्मंन्देवानांविशंस्त्रिष्वारोंचनेदिवः ३
अभिप्रगोपंतिंगिरेन्द्रंमर्चयथांविदे । सूनुंसत्यस्यसत्पंतिम् ४ आहरंयःससृज्रिरे-

ऽरुषीरधिबर्हिषि । यत्राभिसंनवामहे ५ ॥ ५ ॥ इन्द्रायगावआशिरंदुदुह्रेवज्रि-
णेमधु । यत्सीमुपह्वरेविदत् ६ उद्यद्ब्रध्नस्यविष्टपंगृहमिन्द्रश्चगन्वहि । मध्वःपी-
त्वासचेवहित्रिःसप्तसख्युःपदे ७ अर्चतप्रार्चतप्रियमेधासोअर्चत । अर्चन्तुपुत्रका
उतपुरंनधृष्ण्वर्चत ८ अवस्वरातिगर्गरोगोधापरिसनिष्वणत् । पिङ्गापरिचनि-
ष्कददिन्द्रायब्रह्मोद्यतम् ९ आयत्पतन्त्येन्यःसुदुघाअनपस्फुरः । अपस्फुरंगृ-
भायतसोममिन्द्रायपातवे १० ॥ ६ ॥ अपादिन्द्रोअपादग्निर्विश्वेदेवाअमत्सत ।
वरुणइदिहक्षयत्तमापोअभ्यनूषतवत्संसंशिश्वरीरिव ११ सुदेवोअसिवरुणयस्यते
सप्तसिन्धवः । अनुक्षरन्तिकाकुदंसूर्म्यंसुषिरामिव १२ योऽव्यतीँरफाणयत्सुयु-
क्ताँउपदाशुषे । तक्वोनेतातदिद्वपुरुपमायोअमुच्यत १३ अतीदुशक्रओहतइन्द्रो
विश्वाअतिद्विषः । भिनत्कनीनओदनंपच्यमानंपरोगिरा १४ अर्भकोनकुमार-

कोऽधितिष्ठन्नवंरथम् । सपक्षन्महिषंमृगंपित्रेमात्रेविभुक्रतुम् १५ आतूसुशिप्र
दम्पतेरथँतिष्ठाहिरण्ययम् । अधद्युक्षंसचेवहिसहस्रंपादमरुषंस्वस्तिगामनेहसम्
१६ तंघेमित्थानमस्विनउपस्वराजमासते । अर्थंचिदस्यसुधितंयदेतवआवर्तय-
न्तिदावने १७ अनुप्रत्नस्यौकसःप्रियमेधासएषाम् । पूर्वामनुप्रयतिंवृक्तबर्हिषो-
हितप्रयसआशत १८ ॥ ७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥७॥

यो राजा पञ्चदश पुरुहन्मेन्द्रः । आद्यातृतीयापञ्चम्यः सप्तम्याद्याः षट् बृहत्यः । द्वितीया-
चतुर्थीषष्ठ्यः सतोबृहत्यः । त्रयोदश्युष्णिक् । उपाद्यानुष्टुप् । अन्त्या पुरउष्णिक् ।

७० योराजाचर्षणीनांयातारथेभिरध्रिगुः । विश्वासांतरुतापृतनानांज्येष्ठो
योवृत्रहागृणे १ इन्द्रंतंशुम्भपुरुहन्मन्नवसेयस्यद्विताविधर्तरि । हस्तायवज्रः
प्रतिधायिदर्शतोमहोदिवेनसूर्यः २ नकिष्टंकर्मणानशद्यश्चकारसदावृधम् ।

इन्द्रंनयज्ञैर्विश्वगूर्तमृभ्वसमधृष्टंधृष्ण्वोजसम् ३ अषाळ्हमुग्रंपृतनासुसासहिंय-
स्मिन्महीरुरुज्रयः । संधेनवोजायमानेअनोनवुर्द्यावःक्षामोअनोनवुः ४ यद्द्या-
वइन्द्रतेशतंशतंभूमीरुतस्युः । नत्वावज्रिन्त्सहस्रंसूर्याअनुनजातमष्टरोदसी ५
॥ ८ ॥ आपप्राथमहिनावृष्ण्यावृषन्विश्वाशविष्ठशवसा । अस्माँअवमघव-
न्गोमतिव्रजेवज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः ६ नसीमदेवआपदिषंदीर्घायोमर्त्यः । एतं-
ग्वाचिद्यएतशायुयोजतेहरीइन्द्रोयुयोजते ७ तंवोमहोमहाय्यमिन्द्रंदानायसक्ष-
णिम् । योगाधेषुयआरणेषुहव्योवाजेष्वस्तिहव्यः ८ उदूषुणोवसोमहेमृशस्व
शूरराधसे । उदूषुमह्यैमघवन्मघत्तयउदिन्द्रश्रवसेमहे ९ त्वंनइन्द्रऋतयुस्त्वा-
निदोनितृम्पसि । मध्येवसिष्वतुविनृम्णोर्वोर्निदासंशिश्नथोहथैः १० ॥ ९ ॥
अन्यव्रतममानुषमयज्वानमदेवयुम् । अवस्वःसखादुधुवीतपर्वतःसुघ्नायदस्युं

पर्वतः ११ त्वंनइन्द्रासांहस्तैशविष्ठदावने । धानानांनसंगृंभायास्मयुर्द्विःसंगृं-
भायास्मयुः १२ सखायःक्रतुमिच्छतकथाराधामशरस्यं । उपस्तुतिंभोजः
सूरियोअह्रयः १३ भूरिभिःसमहऋषिभिर्बर्हिष्मद्भिःस्तविष्यसे । यदित्थमेकं-
मेकमिच्छरंवत्सान्पराददः १४ कर्णगृह्यामघवाशौरदेव्योवत्संनस्त्रिभ्यआनय-
त् । अजांसूरिर्नधातंवे १५ ॥ १० ॥

त्वं नो नव पञ्चदश सुदीतिपुरुमीह्ळौ तयोर्वान्यतरोऽग्निर्गायत्री । अन्त्यषट्कं प्रागाथम् ।

७१ त्वंनोअग्नेमहोभिःपाहिविश्वस्याअरातेः । उतद्विषोमर्त्यस्य १ नहिम-
न्युःपौरुषेयईशेहिवंःप्रियजात । त्वमिदसिक्षपावान् २ सनोविश्वेभिर्देवेभिरू-
र्जोनपाद्भद्रशोचे । रयिंदेहिविश्ववारम् ३ नतमग्नेअरातयोमर्तंयुवन्तरायः ।
यंत्रायसेदाश्वांसम् ४ यंत्वंविप्रमेधसातावग्नेहिनोषिधनाय । सतवोतीगोषुग-

न्तां ५ ॥ ११ ॥ त्वंरयिंपुरुवीरमग्नेदाशुषेमर्ताय । प्रणोनयवस्योअच्छं ६
उरुष्याणोमापरांदाअघायतेजातवेदः । दुराध्ये३मर्ताय ७ अग्नेमाकिंष्टेदेवस्यं
रातिमदेवोयुयोत । त्वमीशिषेवसूनाम् ८ सनोवस्वउपमास्यूर्जोनपान्माहिन-
स्य । सखेवसोजरितृभ्यः ९ अच्छांनःशीरशोचिषंगिरोयन्तुदर्शतम् । अच्छां
यज्ञासोनमसापुरूवसुंपुरुप्रशस्तमूतयें १० ॥ १२ ॥ अग्निंसूनुंसहंसोजातवेदसं
दानायवार्याणाम् । द्विताबोभूदमृतोमर्त्येष्वाहोतामन्द्रतमोविशि ११ अग्निंवो
देवयज्ययाग्निंप्रयत्यंध्वरे । अग्निंधीषुप्रथममग्निमर्वत्यग्निंक्षैत्रांयसाधसे १२ अ-
ग्निरिषांसख्येददातुनईशेयोवार्याणाम् । अग्निंतोकेतनयेशश्वदीमहेवसुंसन्तंत-
नूपाम् १३ अग्निमीळिष्वावसेगाथाभिःशीरशोचिषम् । अग्निंरायेपुरुमीळ्हश्रुतं

नरोऽग्निंसुदीतयेंछर्दिः १४ अग्निंद्वेषोयोतवैनोंगृणीमस्यग्निंशंयोश्चदातवे । वि-
श्वांसुविक्ष्वंवितेवहव्योभुवद्वस्तुंर्ऋषूणाम् १५ ॥ १३ ॥

हविरष्टादश हर्यतः प्रागाथोग्निर्हवींषि वा गायत्री ।

७२ हविष्कृंणुध्वमागंमदध्वर्युर्वंनतेपुनंः । विद्वाँअंस्यप्रशासंनम् १ निति-
ग्ममभ्यं१शुंसीदद्धोतांमनावधिं । जुषाणोअंस्यसख्यम् २ अन्तरिंच्छन्तितंज-
नेरुद्रंपरोमंनीषयां । गृभ्णन्तिंजिह्वयांससम् ३ जाम्यंतीतपेधनुंर्वयोधाअंरुहद्व-
नंम् । दृषदंजिह्वयावंधीत् ४ चरंन्वत्सोरुशंन्निहनिंदातारंनविन्दते । वेतिस्तो-
तंवअम्ब्यंम् ५ ॥ १४ ॥ उतोन्वंस्ययन्महदश्वांवद्योजंनंबृहत् । दामारथंस्यद-
दृंशे ६ दुहन्तिंसप्तैकामुपद्वापञ्चंसृजतः । तीर्थेसिन्धोरधिंस्वरे ७ आदशभिंर्वि-
वस्वंतइन्द्रःकोशंमचुच्यवीत् । खेदंयात्रिवृतांदिवः ८ परिंत्रिधातुंरध्वरंजूर्णिरें- ॥४४३॥

तिनर्वीयसी । मध्वाहोतारोअञ्जते १ सिञ्चन्तिनमंसावतमुच्चाचंक्रंपरिज्मान-
म् । नीचीनंबारमक्षितम् १० ॥ १५ ॥ अभ्यारमिदद्रयोनिषिक्तंपुष्करेमधुं ।
अवतस्यंविसर्जने ११ गावउपावतावतंमहीयज्ञस्यरप्सुदा । उभाकर्णाहिर-
ण्ययां १२ आसुतेसिंञ्चतश्रियंरोदंस्योरभिश्रियंम् । रसादंधीतवृषभम् १३
तेजानंतस्यमोक्यं१संवत्सासोनमातृभिंः । मिथोनंसन्तजामिभिः १४ उपस्र-
क्वेषुबप्संतःकृण्वतेधरुणंदिवि । इन्द्रेंअग्नानमःस्वंः १५ ॥ १६ ॥ अधुंक्षत्पि-
प्युषीमिषमूर्जंसप्तपंदीमरिः । सूर्यंस्यसप्तरश्मिभिंः १६ सोमंस्यमित्रावरुणो-
दिंतासूरआदंदे । तदातुरस्यभेषजम् १७ उतोन्वंस्ययत्पदंहंर्यतस्यंनिधान्यंम् ।
परिद्यांजिह्वयांतनत् १८ ॥ १७ ॥

उदीराथामष्टादश गोपवन आत्रेयः सप्तवध्रिर्वाश्विनौ गायत्री ।

७३ उदीराथामृतायतेयुञ्जाथांमश्विनारथंम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १ निमि-
॥४४४॥ षंश्चिज्जवीयसारथेनायांतमश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः २ उपंस्तृणीतमत्रयेहि-
मेनंघर्ममश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः ३ कुहंस्थःकुहंजग्मथुःकुहंश्येनेवंपेतथुः।
अन्तिषद्भूतुवामवः ४ यदद्यकर्हिकर्हिचिच्छुश्रूयातंमिमंहवंम् । अन्तिषद्भूतुवा-
मवः ५ ॥ १८ ॥ अश्विनायामहूतंमानेदिष्ठंयाम्याप्यंम् । अन्तिषद्भूतुवाम-
वः ६ अवंन्तमत्रयेगृहंकृणुतंयुवमंश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः ७ वरेथेअग्नि-
मातपोवदतेवल्ग्वत्रये । अन्तिषद्भूतुवामवः ८ प्रसप्तवध्रिराशसाधारामग्नेरंशा-
यत । अन्तिषद्भूतुवामवः ९ इहागतंवृषण्वसूशृणुतंमइमंहवम् । अन्तिषद्भूतु
वामवः १० ॥ १९ ॥ किमिदंवांपुराणवज्जरंतोरिवशस्यते । अन्तिषद्भूतुवा- ॥४४४॥

मवंः ११ समानंवांसजात्यंसमानोबन्धुंरश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवंः १२
योवांरजांस्यश्विनारथोंवियातिरोदंसी । अन्तिषद्भूतुवामवंः १३ आनोगव्येंभि-
रश्व्यैंःसहस्रैरुपंगच्छतम् । अन्तिषद्भूतुवामवंः १४ मानोगव्येंभिरश्व्यैंःसहस्रें-
भिरतिंख्यतम् । अन्तिषद्भूतुवामवंः १५ अरुणप्सुंरुषाअंभूदकुज्योंतिंर्ऋतावंरी ।
अन्तिषद्भूतुवामवंः १६ अश्विनासुविचाकंशद्वृक्षंपंरशुमाँइंव । अन्तिषद्भूतु-
वामवंः १७ पुरंनधृंष्णवारुंजकृष्णयांबाधितोविशा । अन्तिषद्भूतुवा-
मवंः १८ ॥ २० ॥

विशोविशो वः पञ्चदश गोपवन आत्रेयोग्निः अन्त्यानां तिसृणां श्रुतर्वण आर्क्ष्यस्य
दानस्तुतिः । प्रथमाचतुर्थीसप्तमीदशम्योन्त्यास्तिस्रश्चानुष्टुभः । शिष्टा गायत्र्यः ।

७४ विशोविंशोवोअतिंथिंवाजयन्तंःपुरुप्रियम् । अग्निंवोदुर्यंवचंःस्तुषेशूष-

स्यमन्मभिः १ यंजनासोहविष्मन्तोमित्रंनसर्पिरासुतिम् । प्रशंसन्तिप्रशंस्ति-
भिः २ पन्यांसंजातवेदसंयोदेवतात्युद्यता । हव्यान्यैरयद्दिवि ३ आगन्मवृत्रह-
न्तंमंज्येष्ठमग्निमानवम् । यस्यंश्रुतर्वांबृहन्नार्क्षोअनीकएधते ४ अमृतंजातवेदसं
तिरस्तमांसिदर्शतम् । घृताहवनमीड्यम् ५ ॥ २१ ॥ सबाधोयंजनाइमेऽग्निं
हव्येभिरीळते । जुह्वानासोयतस्रुचः ६ इयंतेनव्यंसीमतिरग्नेअधाय्यस्मदा ।
मन्द्रसुजातसुक्रतोऽमूरदस्मातिथे ७ सातेअग्नेशन्तमाचनिष्ठाभवतुप्रिया ।
तयावर्धस्वसुष्टुतः ८ साद्युम्नैर्द्युम्निनीबृहदुपोपश्रवसिश्रवः । दधीतवृत्रतूर्ये ९
अश्वमिद्गांरथप्रांत्वेषमिन्द्रंनसत्पतिम् । यस्यश्रवांसितूर्वथपन्यंपन्यंचकृष्टयः १०
॥ २२ ॥ यंत्वागोपवनोगिराचनिष्ठदग्नेअङ्गिरः । सपावकश्रुधीहवम् ११ यं
त्वाजनासईळतेसबाधोवाजसातये । सबोधिवृत्रतूर्ये १२ अहंहुवानआर्क्षेश्रुत

वैणिमदच्युतिं । शर्धांसीवस्तुकाविनांमृक्षाशीर्षाचतुर्णाम् १३ मांचत्वारआश-
वःशविष्ठस्यद्रवित्नवः । सुरथासोअभिप्रयोवक्षन्वयोनतुग्र्यम् १४ सत्यमित्त्वां
महेनदिपरुष्ण्यवदेदिशम् । नेमापोअश्वदातरःशविष्ठादस्तिमर्त्यः १५ ॥ २३ ॥

युक्ष्वा हि षोडश विरूपोग्निर्गायत्री ।

७५ युक्ष्वाहिदेवहूतमाँअश्वाँअग्नेरथीरिव । निहोतापूर्व्यःसदः १ उतनोदेव
देवाँअच्छावोचोविदुष्टरः । श्रद्विश्वावार्याकृधि २ त्वंहयद्यविष्ठ्यसहसःसूनवा-
हुत । ऋतावायज्ञियोभुवः ३ अयमग्निःसहस्रिणोवाजस्यशतिनस्पतिः । मू-
र्धाकवीरयीणाम् ४ तंनेमिमृभवोयथानमस्वसहूतिभिः । नेदीयोयज्ञमङ्गिरः ५
॥ २४ ॥ तस्मैनूनमभिद्यवेवाचाविरूपनित्यया । वृष्णेचोदस्वसुष्टुतिम् ६ कमु
ष्विदस्यसेनयाग्नेरपाकचक्षसः । पणिंगोषुस्तरामहे ७ मानोदेवानांविशःप्र-

स्नातीरिवोस्राः । कृशंनहासुरघ्न्याः ८ मानःसमस्यदूढ्यं९ःपरिद्वेषसोअंहतिः ।
ऊर्मिर्ननावमावधीत् ९ नमस्तेअग्नओजसेगृणन्तिदेवकृष्टयः । अमैरमित्रंमर्दय १० ॥ २५ ॥ कुवित्सुनोगविष्टयेऽग्नेसंवेषिषोरयिम् । उरुकृदुरुणस्कृधि ११
मानोअस्मिन्महाधनेपरावर्ग्भारभृद्यथा । संवर्गंसंरयिंजय १२ अन्यमस्मद्भि-
याइयमग्नेसिषक्तुदुच्छुना । वर्धानोअमवच्छवः १३ यस्याजुषन्नमस्विनःशमी-
मदुर्मखस्यवा । तंघेदग्निर्वृधावति १४ परस्याअधिसंवतोऽवराँअभ्यातर । य-
त्राहमस्मिताँअव १५ विद्माहितेपुरावयमग्नेपितुर्यथावसः । अधातेसुम्नमी-
महे १६ ॥ २६ ॥

इमं नु द्वादश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

७६ इमंनुमायिनंहुवइन्द्रमीशानमोजसा । मरुत्वन्तंनवृञ्जसे १ अयमि-

॥४४६॥

न्द्रोमरुत्सखाविवृत्रस्याभिनच्छिरः । वज्रेणशतपर्वणा २ वावृधानोमरुत्सखे-
न्द्रोविवृत्रमैरयत् । सृजन्त्समुद्रियाअपः ३ अयंहयेनवाइदंस्वर्मरुत्वताजितम् ।
इन्द्रेणसोमपीतये ४ मरुत्वन्तमृजीषिणमोजस्वन्तंविरप्शिनम् । इन्द्रंगीर्भिर्ह-
वामहे ५ इन्द्रंप्रत्नेनमन्मनामरुत्वन्तंहवामहे । अस्यसोमस्यपीतये ६ ॥ २७ ॥
मरुत्वाँइन्द्रमीढ्वःपिबासोमंशतक्रतो । अस्मिन्यज्ञेपुरुष्टुत ७ तुभ्येदिन्द्रमरुत्वते
सुताःसोमासोअद्रिवः । हृदाहूयन्तउक्थिनः ८ पिबेदिन्द्रमरुत्सखासुतंसोमंदि-
विष्टिषु । वज्रंशिशानओजसा ९ उत्तिष्ठन्नोजसासहपीत्वीशिप्रेअवेपयः । सो-
ममिन्द्रचमूसुतम् १० अनुत्वारोदसीउभेक्रक्षमाणमकृपेताम् । इन्द्रयद्दस्युहा-
भवः ११ वाचमष्टापदीमहंनवस्रक्तिमृतस्पृशम् । इन्द्रात्परितन्वंममे १२॥२८॥

जज्ञान एकादश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री । उपान्त्या बृहती । अन्त्या सतोबृहती ।

७७ जज्ञानोनुशतक्रतुर्विपृच्छदितिमातरम् । कउग्राःकेहंशृण्विरे १ आ-
दींशवस्यंब्रवीदौर्णवाभमहीशुवम् । तेपुत्रसन्तुनिष्टुरः २ समित्तान्वृत्रहाखिद-
त्खेअराँइवखेदया । प्रवृद्धोदस्युहाभवत् ३ एकयाप्रतिधापिबत्साकंसरांसित्रिं-
शतम् । इन्द्रःसोमस्यकाणुका ४ अभिगन्धर्वमतृणदबुध्नेषुरजःस्वा । इन्द्रो
ब्रह्मभ्यइद्वृधे ५ ॥ २१ ॥ निराविध्यद्गिरिभ्यआधारयत्पक्वमोदनम् । इन्द्रो
बुन्दंस्वाततम् ६ शतब्रध्नइषुस्तवसहस्रपर्णएकइत् । यमिन्द्रचकृषेयुजम् ७
तेनस्तोतृभ्यआभरनृभ्योनारिभ्योअत्तवे । सद्योजातऋभुष्ठिर ८ एताच्यौत्ना-
नितेकृतावर्षिष्ठानिपरीणसा । हृदावीड्वधारयः ९ विश्वेत्ताविष्णुराभरदुरुक्रम-
स्त्वेषितः । शतंमहिषान्क्षीरपाकमोदनंवराहमिन्द्रएमुषम् १० तुविक्षंतेसु-

कृतंसूमयंधनुःसाधुबुन्दोहिरण्ययः । उभातेबाहूरण्यासुसंस्कृतऋदूपेचिदृदू-
वृधा ११ ॥ ३० ॥

पुरोळाशं दश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्या बृहती ।

७८ पुरोळाशंनोअन्धसइन्द्रसहस्रमाभर । शताचशूरगोनाम् १ आनोभर-
व्यञ्जनंगामश्वमभ्यञ्जनम् । सचामनाहिरण्यया २ उतनःकर्णशोभनापुरूणि-
धृष्णवाभर । त्वंहिशृण्विषेवसो ३ नकींवृधीकइन्द्रतेनसुषानसुदाउत । नान्य-
स्त्वच्छूरवाघतः ४ नकीमिन्द्रोनिकर्तवेनशक्रःपरिशक्तवे । विश्वंशृणोतिपश्य-
ति ५ ॥ ३१ ॥ समन्युंमर्त्यानामदब्धोनिचिकीषते । पुरानिदश्चिकीषते ६
क्रत्वइत्पूर्णमुदरंतुरस्यास्तिविधतः । वृत्रघ्नःसोमपाव्नः ७ त्वेवसूनिसंगताविश्वा
चसोमसौभगा । सुदात्वपरिहृता ८ त्वामिद्यवयुर्ममकामोगव्युर्हिरण्ययुः ।

त्वामंश्वयुरेषते ९ ततेदिन्द्राहमाशसाहस्तेदात्रंचनादंदे । दिनस्यंवामघवन्त्सं-
भृंतस्यवापूर्धियवंस्यकाशिनां १० ॥ ३२ ॥

अयं कृत्नुर्नव कृत्नुर्भार्गवः सोमो गायत्री । अन्त्यानुष्टुप् ।

७९ अयंकृत्नुरगृंभीतोविश्वजिदुद्भिदित्सोमंः । ऋषिर्विप्रंःकाव्येन १
अभ्यूंर्णोतियन्नग्नंभिषक्तिविश्वंयत्तुरम् । प्रेमन्धःख्यन्निःश्रोणोभूंत् २ त्वंसो-
मतनूकृद्भ्योद्वेषोंभ्योऽन्यकृंतेभ्यः । उरुयन्तासिवरूंथम् ३ त्वंचित्तीतव
दक्षैंर्दिवआपृंथिव्याऋंजीषिन् । यावींरघस्यंचिद्द्वेषंः ४ अर्थिनोयन्तिचेदर्थं
गच्छानिद्ददुषोंरातिम् । ववृज्युस्तृष्यंतःकामंम् ५ ॥ ३३ ॥ विदद्यत्पूर्व्यं
नष्टमुदींमृतायुमींरयत् । प्रेमायुंस्तारीदतींर्णम् ६ सुशेवोंनोमृळया-
कुरदृंप्तक्रतुरवातः । भवांनः सोमशंहृदे ७ मानंःसोमसंवींविजोमाविबीं-

भिषथाराजन् । मानोहार्दिर्त्विषावधीः ८ अवयत्स्वेसधस्थेदेवानांदुर्मतीरीक्षे ।
राजन्नपद्विषःसेधमीढ्वोअपस्रिधःसेध ९ ॥ ३४ ॥

नह्यन्यं दशैकधूनौधस इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया देवाः । सैव त्रिष्टुप् ।

८० नह्य१न्यंबळाकरंमर्डितारंशतक्रतो । त्वंनइन्द्रमृळय १ योनःशश्वत्पु-
राविथामृध्रोवाजसातये । सत्वंनइन्द्रमृळय २ किमङ्गरध्रचोदनःसुन्वानस्या-
वितेदसि । कुवित्स्विन्द्रणःशकः ३ इन्द्रप्रणोरथमवपश्चाच्चित्सन्तमद्रिवः । पुर-
स्तादेनंमेकृधि ४ हन्तोनुकिमाससेप्रथमंनोरथंकृधि । उपमंवाजयुश्रवः ५
॥ ३५ ॥ अवानोवाजयुंरथंसुकरंतेकिमित्परि । अस्मान्त्सुजिग्युषस्कृधि ६
इन्द्रदृह्यस्वपूरसिभद्रातएतिनिष्कृतम् । इयंधीर्ऋत्वियावती ७ मासीमवद्यआ
भागुर्वीकाष्ठाहितंधनम् । अपावृक्ताअरत्नयः ८ तुरीयंनामयज्ञियंयदाकरस्तदु-

श्मसि । आदित्पतिर्नओहसे ९ अर्वावृधद्वोअमृताअमन्दीदेकद्यूर्देवाउतयाश्चदे-
वीः । तस्मांउराधःकृणुतप्रशस्तंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् १० ॥ ३६ ॥
इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डलेऽष्टमोनुवाकः ॥ ८ ॥

आ तू नो नव कुसीदी काण्व इन्द्रो गायत्री ।

८१ आतूनंइन्द्रक्षुमन्तंचित्रंग्राभंसंगृभाय । महाहस्तीदक्षिणेन १ विद्माहि
त्वांतुविकूर्मितुविदेष्णंतुवीमघम् । तुविमात्रमवोभिः २ नहित्वांशूरदेवानम-
र्तासोदित्संन्तम् । भीमंनगांवारयन्ते ३ एतोन्विन्द्रंस्तवामेशानंवस्वःस्वराजं-
म् । नराधंसामधिषन्नः ४ प्रस्तोषदुपंगासिषच्छ्रवत्सामंगीयमानम् । अभिरा-
धंसाजुगुरत् ५ ॥ ३७ ॥ आनोभरदक्षिणेनाभिसव्येनप्रमृश । इन्द्रमानोव-
सोर्निर्भाक् ६ उपक्रमस्वाभरधृषताधृष्णोजनानाम् । अदाशूष्टरस्यवेदः ७ इन्द्र

॥४४९॥

यउनुतेअस्तिवाजोविप्रेभिःसनित्वः । अस्माभिःसुतंसंनुहि ८ सद्योजुवंस्तेवा-
जांअस्मभ्यंविश्वश्चंन्द्राः । वशैश्चमक्षूजंरन्ते १ ॥ ३८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
षष्ठाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ५ ॥

आप्रदेवानांवैश्वदेवंप्रेष्ठमुशनाकाव्यआग्नेयमासेकृष्णआश्विनंद्युभाहिपञ्चविश्वकोवाकार्ष्णिजगतं
द्युम्नीपड्वासिष्ठोवाद्युम्नीकःप्रियमेधोवाप्रागाथंहतंवोदस्मंनोधावृहदिन्द्रायसप्तनृमेधपुरुमेधावनुष्टुब्वृ-
हत्यन्तमानोविश्वासुषट्कन्यावाःसप्तात्रेय्यापालेतिहासऐन्द्रआनुष्टुभंद्विपङ्क्त्यादिपान्तंत्रयस्त्रिंशच्छुतक-
क्षः सुकक्षोवाद्यानुष्टुबुद्धचतुस्त्रिंशत्सुकक्षोन्त्यैन्द्रार्भवीगौर्धयतिद्वादशाबिन्दुःपूतदक्षोवामारुतमात्वानव-
तिरश्चीराङ्गिरसआनुष्टुभमस्मैसैकाद्युतानोवामारुतस्त्रैष्टुभंचतुर्थीविराळिष्यामीतिमारुतःपादःपरैन्द्रा-
बार्हस्पत्यायाइन्द्रपञ्चोनारेभःकाश्यपोबार्हतमतिजगत्युपरिष्टाद्बृहत्यावतिजगतीत्रिष्टुब्जगतीत्यन्ततः ।

आ प्र नव कुसीदी काण्व इन्द्रो गायत्री ।

८२ ॐम्र् आप्रद्रंवपरावतोऽर्वावतंश्चवृत्रहन् । मध्वःप्रतिप्रभर्मणि १ ती-

त्राःसोमासआगहिसुतासोमादयिष्णवः । पिबादधृग्यथोचिषे २ इथामन्दस्वा-
दुतेऽरंवरायमन्यवे । भुवत्तइन्द्रशंहृदे ३ आत्वशत्रवागहिन्युक्थानिचहूयसे ।
उपमेरोचनेदिवः ४ तुभ्यायमद्रिभिःसुतोगोभिःश्रीतोमदायकम् । प्रसोमइन्द्रहू-
यते ५ ॥ १ ॥ इन्द्रश्रुधिसुमेहवमस्मेसुतस्यगोमतः । विपीतितृप्तिमश्नुहि ६
यइन्द्रचमसेष्वासोमश्चमूषुतेसुतः । पिबेदस्यत्वमीशिषे ७ योअप्सुचन्द्रमाइव
सोमश्चमूषुददृशे । पिबेदस्यत्वमीशिषे ८ यंतेश्येनःपदाभरत्तिरोरजांस्यस्पृत-
म् । पिबेदस्यत्वमीशिषे ९ ॥ २ ॥

देवानां नव कुसीदी काण्वो विश्वे देवा गायत्री ।

८३ देवानामिदवोमहत्तदावृणीमहेवयम् । वृष्णामस्मभ्यमूतये १ तेनः
सन्तुयुजःसदावरुणोमित्रोअर्यमा । वृधासश्चप्रचेतसः २ अतिनोविष्पितापुरु

॥४५०॥

नौभिरपोनपर्षथ । यूयमृतस्यरथ्यः ३ वामंनोअस्त्वर्यमन्वामंवरुणशंस्यम् ।
वामंह्यावृणीमहे ४ वामस्यहिप्रचेतसईशानासोरिशादसः । नेमादित्याअघस्य
यत् ५ ॥ ३ ॥ वयमिद्वःसुदानवःक्षियन्तोयान्तोअध्वन्ना । देवावृधायहूमहे ६
अधिनइन्द्रैषांविष्णोसजात्यानाम् । इतामरुतोअश्विना ७ प्रभ्रातृत्वंसुदानवो-
ऽधद्विता समान्या । मातुर्गर्भेभरामहे ८ यूयंहिष्ठासुदानवइन्द्रज्येष्ठाअभिद्यवः ।
अधाचिद्वउतब्रुवे ९ ॥ ४ ॥

प्रेष्ठं नवोशना काव्योग्निर्गायत्री ।

८४ प्रेष्ठंवोअतिथिंस्तुषेमित्रमिवप्रियम् । अग्निंरथंनवेद्यम् १ कविमिव
प्रचेतसंयंदेवासोअधद्विता । निमर्त्येष्वादधुः २ त्वंयविष्ठदाशुषोनॄःपाहिशृणुधी
गिरः । रक्षातोकमुतत्मना ३ कयातेअग्नेअङ्गिरऊर्जोनपादुपस्तुतिम् । वराय

देवमन्यवे ४ दाशेमकस्यमनसायज्ञस्यसहसोयहो । कदुवोचइदंनमः ५
॥ ५ ॥ अधात्वंहिनस्करोविश्वाअस्मभ्यंसुक्षितीः । वाजंद्रविणसोगिरः ६ कस्यं
नूनंपरीणसोधियोजिन्वसिदम्पते । गोषातायस्यतेगिरः ७ तंमर्जयन्तसुक्रतुंपु-
रोयावानमाजिषु । स्वेषुक्षयेषुवाजिनम् ८ क्षेतिक्षेमेभिःसाधुभिर्नकिर्यंघ्नन्तिह-
न्तियः । अग्नेसुवीरएधते ९ ॥ ६ ॥

आ मे कृष्णोश्विनौ गायत्री ।

८५ आमेहवंनासत्याश्विनागच्छतंयुवम् । मध्वःसोमस्यपीतये १ इमंमे
स्तोमंमश्विनेमंमेशृणुतंहवम् । मध्वःसोमस्यपीतये २ अयंवांकृष्णोअश्विनाहवं-
तेवाजिनीवसू । मध्वःसोमस्यपीतये ३ शृणुतंजरितुर्हवंकृष्णस्यस्तुवतोनरा ।
मध्वःसोमस्यपीतये ४ छर्दिर्यन्तमदाभ्यंविप्रायस्तुवतेनरा । मध्वःसोमस्यपीतये

५ ॥ ७ ॥ गच्छंतंदाशुषोंगृहमित्थास्तुंवतोअंश्विना । मध्वः सोमंस्यपीतयें ६
युञ्जाथांरासंभंरथेंवीडुंङ्गेंवृषण्वसू । मध्वः सोमंस्यपीतयें ७ त्रिवन्धुरेणंत्रिवृतारथे
नायांतमश्विना । मध्वः सोमंस्यपीतयें ८ नूमेगिरोंनासत्याश्विंनाप्रावंतंयुवम् ।
मध्वः सोमंस्यपीतयें ९ ॥ ८ ॥

उभा हि पञ्च कृष्णो विश्वको वा कार्ष्णिरश्विनौ जगती ।

८६ उभाहिदस्राभिषजांमयोभुवोभादक्षंस्यवर्चंसोबभूवथुः । तावांविश्वंको
हवतेतनूकृथेमानोवियौंष्टंसख्यामुमोचंतम् १ कथानूनंवांविमंनाउपंस्तवद्युवं
धियंददथुर्वस्यंइष्टये । तावांविश्वंकोहवतेतनूकृथेमानोवियौंष्टंसख्यामुमोचंतम् २
युवंहिष्मांपुरुभुजेममेंधतुंविंष्णाप्वेंददथुर्वस्यंइष्टये । तावांविश्वंकोहवतेतनूकृथे
मानोवियौंष्टंसख्यामुमोचंतम् ३ उतत्यंवीरंधंनसामृंजीषिणंदूरेचित्सन्तमवंसे

हवामहे । यस्य॒स्वादि॑ष्ठासु॒म॒तिःपि॒तुर्य॑था॒मानो॒वियौ॑ष्टं॒स॒ख्यामु॒मोच॑तम् ४ ऋ॒ते
नंदे॒वःसंवि॒ताशं॑मायत॒ऋ॒तस्य॒शृङ्ग॑मु॒र्वि॑याविप॑प्रथे । ऋ॒तंसा॑साह॒महिं॑चित्पृतन्य॒-
तोमानो॒वियौ॑ष्टं॒स॒ख्याम॒मुमोच॑तम् ५ ॥ १ ॥

द्युम्नी षड्वासिष्ठो वा द्युम्नीकः प्रियमेधो वाश्विनौ प्रगाथा ।

८७ द्यु॒म्नीवां॒स्तोमो॑अश्विना॒क्रिवि॒र्नसेक॒आग॑तम् । मध्वः॑सु॒तस्य॒सदि॒विप्रि॒यो
नं॑रापा॒तंगौ॒रावि॒वेरि॑णे १ पिब॑तंघ॒र्मंमधु॑मन्तमश्वि॒नाब॒र्हिःसी॑दतंनरा । ताम॑-
न्दसा॒नामनु॑षोदु॒रोणआनि॑पा॑तं॒वेद॑सा॒वयः॑ २ आवा॒विश्वा॑भिरू॒तिभिः॑प्रि॒यमे॑धा
अहूषत । तावर्ति॑र्या॒त॒मुप॑वृक्तब॑र्हिषो॒जुष्टं॑य॒ज्ञंदिवि॑ष्टिषु ३ पिब॑तं॒सोम॒मंमधु॑मन्त-
मश्विनाब॒र्हिःसी॑दतं॒सुमत् । तावा॑वृधा॒नाउप॑सुष्टु॒तिंदि॒वोग॒न्तंगौ॒राविवे॒रि॑णम् ४
आनू॒नंया॑तमश्वि॒नाश्वे॑भिः॒प्रुषि॒तप्सु॑भिः । दस्रा॒हिर॑ण्यवर्तनीशुभस्पतीपा॒तंसो-

म॑मृतावृधा ५ व॒यंहि॑वां॒हवा॑महेविप॒न्यवो॒विप्रा॑सो॒वाज॑सातये । ताव॒ल्गूद॒स्रापु॑-
रु॒दं॑ससाधि॒याश्वि॑नाश्रु॒ष्ट्यागं॑तम् ६ ॥ १० ॥

तं वो दस्मं पण्णोधा इन्द्रः प्रगाथा ।

८८ तंवो॑द॒स्ममृ॑ती॒षहं॒वसो॑र्मन्दा॒नमन्ध॑सः । अ॒भिव॒त्संनस्वस॑रेषुधे॒नव॒इन्द्रं॑
गी॒र्भिर्न॑वामहे १ द्यु॒क्षंसु॒दानुं॒तवि॑षीभि॒रावृ॑तंगि॒रिंनपु॑रु॒भोज॑सम् । क्षु॒मन्तं॒वाजं॑
श॒तिनं॑सह॒स्रिणं॑म॒क्षूगोम॑न्तमीमहे २ नत्वा॑बृहन्तो॒अद्र॑यो॒वर॑न्तइन्द्रवी॒ळवः॑ ।
यद्दित्स॑सिस्तुव॒तेमाव॑ते॒वसु॒नकि॒ष्टदामि॑नातिते ३ योद्धा॑सि॒क्रत्वा॒शव॑सो॒तदं॒सना॒
विश्वा॑जा॒ताभि॑म॒ज्मना॑ । आत्वा॒यम॒र्कऊ॒तये॑ववर्तति॒यंगोत॑मा॒अजी॑जनन् ४
प्रहि॑रिरि॒क्षओज॑सादि॒वोअन्ते॑भ्य॒स्परि॑ । नत्वा॑विव्याच॒रज॑इन्द्रपार्थि॑व॒मनु॑स्व॒धां

ऋ. सं. व॑वक्षिथ ५ न॒कि॒ःपरि॑ष्टिर्मघवन्म॒घस्य॑ते॒यद्दा॒शुषे॑दश॒स्यसि॑ । अ॒स्माकं॑बोध्यु॒च- अ.६अ.६
थ॑स्यचोदि॒तामंहि॑ष्ठो॒वाजं॑सातये ६ ॥ ११ ॥
॥४५३॥

बृहदिन्द्राय सप्त नृमेधपुरुमेधाविन्द्रः प्रगाथा । उपान्त्ये अनुष्टुभौ । अन्त्या बृहती ।

८९ बृ॒हदिन्द्रा॑यगायत॒मरु॑तोवृत्र॒हन्त॑मम् । येन॒ज्योति॒रज॑नयन्नृता॒वृधो॑दे॒वं
दे॒वाय॒जागृ॑वि १ अपा॑धमद॒भिश॑स्तीरशस्ति॒हाथेन्द्रो॑द्यु॒म्न्याभ॑वत् । दे॒वास्त॑इ-
न्द्रस॒ख्याय॑येमिरे॒बृह॑द्भानो॒मरु॑द्गण २ प्रव॒इन्द्रा॑यबृह॒तेमरु॑तो॒ब्रह्मा॑र्चत । वृ॒त्रंह॑न-
तिवृ॒त्रहा॑श॒तक्र॑तु॒र्वज्रे॑णश॒तप॑र्वणा ३ अ॒भिप्रभ॑रधृष॒ताधृ॑षन्मन॒ःश्रव॑श्चित्तेअस-
द्बृ॒हत् । अर्ष॑न्त्वापो॒जव॑सा॒विमा॒तरो॒हनो॑वृ॒त्रंजया॒स्व॑ः ४ यज्जाय॑थाअपूर्व्य॒मघ॑-
वन्वृ॒त्रहत्या॑य । तत्पृ॑थि॒वीम॑प्रथय॒स्तद॑स्तभ्ना॒उ॒तद्याम् ५ तत्ते॑य॒ज्ञोअ॑जायत॒तद॒- ॥४५३॥

कंउतहस्कृतिः । तद्विश्वंमभिभूरंसियज्जातंयच्चजन्त्वंम् ६ आमासुपक्वमैरंय
आसूर्यंरोहयोदिवि । घर्मंनसामंन्तपतासुवृक्तिभिर्जुष्टंगिर्वणसेबृहत् ७ ॥ १२ ॥

आनो विश्वासु षण्णृमेधपुरुमेधाविन्द्रः प्रगाथा ।

१० आनोविश्वासुहव्यइन्द्रःसमत्सुभूषतु । उपब्रह्माणिसवनानिवृत्रहापर-
मज्याऋचीषमः १ त्वंदाताप्रथमोराधसामस्यसिसत्यईशानकृत् । तुविद्युम्नस्य
युज्यावृणीमहेपुत्रस्यशवसोमहः २ ब्रह्मातइन्द्रगिर्वणःक्रियन्तेअनतिद्भुता ।
इमाजुषस्वहर्यश्वयोजनेन्द्रयातेअमन्महि ३ त्वंहिसत्योमघवन्ननानतोवृत्राभूरि
न्यृञ्जसे । सत्वंशविष्ठवज्रहस्तदाशुषेऽर्वाञ्चंरयिमाकृधि ४ त्वमिन्द्रयशाअस्यृ-
जीषीशवसस्पते । त्वंवृत्राणिहंस्यप्रतीन्येकइदनुत्ताचर्षणीधृता ५ तमुत्वानून-

मंसुरप्रचेतसंराधोभागमिवेमहे । महीवकृत्तिःशरणातइन्द्रप्रतेसुम्नानोअश्न-
वन् ६ ॥ १३ ॥

कन्यावाः सप्तापालात्रेयीन्द्रोनुष्टुप् । आद्ये पङ्क्ती ।

९१ कन्यावारवायतीसोममपिस्रुताविदत् । अस्तंभरन्त्यब्रवीदिन्द्रायसु-
नवैत्वाशक्रायसुनवैत्वा १ असौयएषिवीरकोगृहंगृहंविचाकशत् । इमंजम्भ-
सुतंपिबधानावन्तंकरम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् २ आचनत्वाचिकित्सामोऽधि
चनत्वानेमसि । शनैरिवशनकैरिवेन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ कुविच्छकत्कुवित्करत्
कुविन्नोवस्यसस्करत् । कुवित्पतिद्विषोयतीरिन्द्रेणसंगमामहै ४ इमानित्रीणि
विष्टपातानीन्द्रविरोहय । शिरस्ततस्योर्वरामादिदंमउपोदरे ५ असौचयानउ-

वैराद्दिमांतन्वं १ ममं । अथोंततस्ययच्छिरःसर्वातारोंमशाकृंधि ६ खेरथंस्ययखे-
ऽनंसःखेयुगस्यंशतक्रतो । अपालामिंन्द्रत्रिष्पूत्व्यकृंणोःसूर्यंत्वचम् ७ ॥ १४ ॥

पान्तं त्रयस्त्रिंशच्छुतकक्षः सुकक्षो वेन्द्रो गायत्री । आद्यानुष्टुप् ।

१२ पान्तमावोअन्धंसइन्द्रंमभिप्रगांयत । विश्वासाहंशतक्रंतुंमंहिंष्ठंचर्षणी-
नाम् १ पुरुहूतंपुंरुष्टुतंगांथान्यं १ सनंश्रुतम् । इन्द्रइतिंब्रवीतन २ इन्द्रइन्नोंम-
हानांदातावाजांनांनृतुः । महाँअंभिज्ञ्वायंमत् ३ अपांदुशिप्र्यन्धंसःसुद-
क्षंस्यप्रहोषिणंः । इन्दोरिन्द्रोयवांशिरः ४ तम्वभिप्रार्चतेन्द्रंसोमंस्यपीतयें । त-
दिद्धयंस्यवर्धंनम् ५ ॥ १५ ॥ अस्यपीत्वामदांनांदेवोदेवस्यौजंसा । विश्वाभि-
भुवंनाभुवत् ६ त्यमुंवःसत्रासाहंविश्वांसुगीर्ष्वायंतम् । आच्यांवयस्यूतयें ७
युध्मंसन्तंमनर्वाणंसोमपामनंपच्युतम् । नरंमवार्यक्रंतुम् ८ शिक्षांणइन्द्ररायआ

पुरुविद्वाँऋचीषम । अवानःपार्येधने ९ अतश्चिदिन्द्रणउपायाहिशतवाजया ।
इषासहस्रवाजया १० ॥ १६ ॥ आयामधीवतोधियोऽर्वद्भिःशक्रगोदरे । जयेम-
 मपृत्सुवज्रिवः ११ वयमुत्वाशतक्रतोगावोनयवसेष्वा । उक्थेषुरणयामसि १२
विश्वाहिमर्त्यत्वनानुकामाशतक्रतो । अगन्मवज्रिन्नाशसः १३ त्वेसुपुत्रशवसो-
ऽवृत्रन्कामकातयः । नत्वामिन्द्रातिरिच्यते १४ सनोवृषन्त्सनिष्ठयासंघोरयाद्र-
वित्न्वा । धियाविड्ढिपुरन्ध्या १५ ॥ १७ ॥ यस्तेनूनंशतक्रतविन्द्रद्युम्नितमोम-
दः । तेननूनंमदेमदेः १६ यस्तेचित्रश्रवस्तमोयइन्द्रवृत्रहन्तमः । यओजोदा-
तमोमदः १७ विद्माहियस्तेअद्रिवस्त्वादत्तःसत्यसोमपाः । विश्वासुदस्मकृष्टि-
षु १८ इन्द्रायमद्वनेसुतंपरिष्टोभन्तुनोगिरः । अर्कमर्चन्तुकारवः १९ यस्मि-
न्विश्वाअधिश्रियोरणन्तिसप्तसंसदः । इन्द्रंसुतेहवामहे २० ॥ १८ ॥ त्रिकद्रुके-

पुचेतंनंदेवासोयज्ञमंत्नत । तमिद्वर्धन्तुनोगिरः २१ आत्वाविशान्त्विन्दवः समुद्रमिं-
वसिन्धवः । नत्वामिन्द्रातिरिच्यते २२ विव्यक्थमहिनावृषन्भक्षंसोमंस्य जागृ-
वे । यइंन्द्रजठरेषुते २३ अरंतइन्द्रकुक्षयेसोमोभवतुवृत्रहन् । अरंधामंभ्यइन्दं-
वः २४ अरमश्वायगायतिश्रुतकक्षोअरंगवे । अरमिन्द्रस्यधाम्ने २५ अरंहिष्मा-
सुतेषुणःसोमेष्विन्द्रभूषसि । अरंतेशक्रदावने २६ ॥ १९ ॥ पराकात्ताच्चिदद्रि-
वस्त्वांनक्षन्तनोगिरः । अरंगमामतेवयम् २७ एवाह्यसिवीरयुरेवाशूरउतस्थि-
रः । एवातेराध्यंमनः २८ एवारातिस्तुवीमघविश्वेभिर्धायिधातृभिः । अधाचि-
दिन्द्रमेसचा २९ मोषुब्रह्मेवतन्द्रयुर्भुवोवाजानांपते । मत्स्वासुतस्यगोमतः ३०
मानंइन्द्राभ्याᳲदिशःसूरोअक्तुष्वायमन् । त्वायुजावनेमतत् ३१ त्वयेदिन्द्रयु-

जावयंप्रतिंब्रुवीमहिस्पृधः । त्वमस्माकंतवंस्मसि ३२ त्वामिद्धित्वायवोऽनुनो-
नुंवतश्चरांन् । सखायइन्द्रकारवः ३३ ॥ २० ॥

उ चतुस्त्रिंशत्सुकक्ष इन्द्रो गायत्री । अन्साया ऋभवश्च ।

१३ उद्घेदभिश्रुतामंघंवृषभंनर्यापसम् । अस्तारमेषिसूर्य १ न-
वयोनंवतिंपुरोंबिभेदंबाह्वोजसा । अहिंचवृत्रहावंधीत् २ सनइन्द्रःशिवः
सखाश्वांवद्गोमद्यवंमत् । उरुधांरेवदोहते ३ यदद्यकच्चंवृत्रहन्नुदगांअभिसूर्य ।
सर्वंतदिन्द्रतेवशे ४ यद्वांप्रवृद्धसत्पतेनमंराइतिमन्यंसे । उतोतत्सत्यमित्तवं ५
॥ २१ ॥ येसोमांसःपरावतियेअंर्वावतिसुन्विरे । सर्वांस्ताँइन्द्रगच्छसि ६ त-
मिन्द्रंवाजयामसिमहेवृत्रायहन्तंवे । सवृषांवृषभोभुंवत् ७ इन्द्रःसदामंनेकृत
ओजिंष्ठःसमदोंहितः । द्युम्नीश्लोकीससोम्यः ८ गिरावज्रोनसंभृंतःसबंलोअनं-

पच्युतः । वव॒क्षऋ॒ष्वोअस्तृ॑तः ९ दु॒र्गेचि॑न्नःसु॒गंकृ॑धिगृणा॒नइं॑द्रगिर्वणः । त्वंच॑
मघव॒न्वशः॑ १० ॥ २२ ॥ यस्य॑ते॒नूचि॑दा॒दिशं॒नमि॒नन्ति॒स्वरा॒ज्य॑म् । नदे॒वो
नाध्रिंगुर्जनः॑ ११ अधा॑ते॒अप्र॑तिष्कुतंदे॒वीशुष्मं॑सपर्यतः । उ॒भेसु॑शिप्र॒रोद॑सी १२
त्वमे॒तद॑धारयःकृ॒ष्णासुरोहि॑णीषुच । परु॑ष्णीषु॒रुश॒त्पयः॑ १३ वियद॒हेर॑धत्वि॒षो
विश्वे॑दे॒वासो॒अक्र॑मुः । वि॒दन्मृ॒गस्य॒ताँअमः॑ १४ आदु॑मे॒निव॒रोभु॑वद्वृ॒त्र॒हादि॑ष्ट
पौंस्य॑म् । अजा॑तशत्रु॒रस्तृ॑तः १५ ॥ २३ ॥ श्रु॒तंवो॑वृत्र॒हन्त॑मं॒प्रशर्धं॑चर्षणी॒-
नाम् । आशु॑षेराध॑सेम॒हे १६ अ॒याधि॒याच॑गव्य॒यापुरु॑णाम॒न्पुरु॑ष्टुत । यत्सोमे॑-
सोम॒आभ॑वः १७ बोधि॒न्मनाइदस्तुनोवृ॒त्र॒हाभूर्या॑सुतिः । शृ॒णोतु॑श॒क्रआ॒शि-
षम् १८ कया॒त्वंनऊत्याभिप्रम॑न्दसेवृषन् । कया॑स्तो॒तृभ्य॒आभ॑र १९ कस्य॒
वृषा॑सु॒तेसचा॑नि॒युत्वा॑न्वृष॒भोर॑णत् । वृ॒त्र॒हासोम॑पीतये २० ॥ २४ ॥ अ॒भीषु

णस्त्वंरयिंमन्दसानःसंहस्त्रिणंम् । प्रयन्ताबोधिदाशुषे २१ पत्नींवन्तःसुताइम
उशन्तोयन्तिवीतये । अपांजग्मिर्निचुम्पुणः २२ इष्टाहोत्राअसृक्षतेन्द्रंवृधासो
अध्वरे । अच्छावभृथमोजसा २३ इहत्यासधमाद्याहरीहिरण्यकेश्या । वोळ्हा-
मभिप्रयोहितम् २४ तुभ्यंसोमाःसुताइमेस्तीर्णंबर्हिर्विभावसो । स्तोतृभ्यइ-
न्द्रमावह २५ ॥ २५ ॥ आतेदक्षंविरोचनादधद्रत्नाविदाशुषे । स्तोतृभ्यइन्द्रम-
र्चत २६ आतेदधामीन्द्रियमुक्थाविश्वाशतक्रतो । स्तोतृभ्यइन्द्रमृळय २७
भद्रंभद्रंनआभरेषमूर्जंशतक्रतो । यदिन्द्रमृळयासिनः २८ सनोविश्वान्याभर
सुवितानिशतक्रतो । यदिन्द्रमृळयासिनः २९ त्वामिद्वृत्रहन्तमसुतावन्तोहवा-
महे । यदिन्द्रमृळयासिनः ३० ॥ २६ ॥ उपनोहरिभिःसुतंयाहिमदानांपते ।
उपनोहरिभिःसुतम् ३१ द्वितायोवृत्रहन्तमोविदइन्द्रःशतक्रतुः । उपनोहरिभिः

सुतम् ३२ त्वंहिवृत्रहन्नेषांपातासोमानामसि । उपनोहरिभिःसुतम् ३३ इन्द्रं
इषेददातुनऋभुक्षणमृभुंरयिम् । वाजीददातुवाजिनम् ३४ ॥ २७ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायामष्टमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ ९ ॥

गौर्धयति द्वादश बिन्दुः पूतदक्षो वा मरुतो गायत्री ।

१४ गौर्धयतिमरुतांश्रवस्युर्मातामघोनाम् । युक्तावह्निरथानाम् १ यस्या
देवाउपस्थेव्रताविश्वेधारयन्ते । सूर्यामासादृशेकम् २ तत्सुनोविश्वेअर्यआस
दागृणन्तिकारवः । मरुतःसोमपीतये ३ अस्तिसोमोअयंसुतःपिबन्त्यस्यम-
रुतः । उतस्वराजोअश्विना ४ पिबन्तिमित्रोअर्यमातनापूतस्यवरुणः । त्रिष-
धस्थस्यजावतः ५ उतोन्वस्यजोषमाँइन्द्रःसुतस्यगोमतः । प्रातर्होतेवमत्स-
ति ६ ॥ २८ ॥ कदत्विषन्तसूरयस्तिरआपइववस्रिधः । अर्षन्तिपूतदक्षसः ७

कद्वोअद्यमहानांदेवानामवोवृणे । त्मनांचदस्मवर्चसाम् ८ आयेविश्वापार्थि-
वानिपप्रथंन्रोचनादिवः । मरुतःसोमंपीतये ९ त्यान्नुपूतदक्षसोदिवोवोमरुतो
हुवे । अस्यसोमस्यपीतये १० त्यान्नुयेविरोदसीतस्तभुर्मरुतोहुवे । अस्यसो-
मस्यपीतये ११ त्यंनुमारुतंगणंगिरिष्ठांवृषणंहुवे । अस्यसोमस्यपीतये १२॥२१॥

आ त्वा नवाङ्गिरसस्तिरश्चीरिन्द्रोनुष्टुप् ।

१५ आत्वागिरोरथीरिवास्थुःसुतेषुगिर्वणः । अभित्वासमनूषतेन्द्रवत्संन
मातरः १ आत्वाशुक्राअचुच्यवुःसुतासइन्द्रगिर्वणः । पिबात्वंस्यान्धसइन्द्र
विश्वासुतेहितम् २ पिबासोमंमदायकमिन्द्रश्येनाभृतंसुतम् । त्वंहिशश्वतीनां
पतीराजाविशामसि ३ श्रुधीहवंतिरश्च्याइन्द्रयस्त्वासपर्यति । सुवीर्यस्यगोमं-
तोरायस्पूर्धिमहाँअसि ४ इन्द्रयस्तेनवीयसींगिरंमन्द्रामजीजनत् । चिकित्वि-

॥४५८॥

न्मंनसंधियैंप्रत्नामृतस्यपिप्युर्षीम् ५ ॥ ३० ॥ तमुंष्टवामयंगिरइन्द्रमुक्थानिं
वावृधुः । पुरूण्यंस्यपौंस्यासिषासन्तोवनामहे ६ एतोन्विन्द्रंस्तवामशुद्धंशुद्धेन
साम्नां । शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वांसंशुद्धआशीर्वान्ममत्तु ७ इन्द्रंशुद्धोनआगंहिशुद्धः
शुद्धाभिंरूतिभिंः । शुद्धोरयिंनिधांरयशुद्धोमंमद्धिसोम्यः ८ इन्द्रंशुद्धोहिनों
रयिंशुद्धोरत्नांनिदाशुषें । शुद्धोवृत्राणिंजिघ्नसेशुद्धोवाजंसिषाससि ९ ॥ ३१ ॥

अस्मा एकविंशतिस्तिरश्चीर्द्युतानो वा मारुत इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्दश्या अन्त्य-
पादस्य पञ्चदश्याश्चेन्द्राबृहस्पती । चतुर्थी विराट् ।

१६ अस्माउषासआतिंरन्तयाममिन्द्रांयनक्तमूर्म्याःसुवाचंः । अस्माआपों
मातरंःसप्ततंस्थुर्नृभ्यस्तरांयसिन्धंवःसुपाराः १ अतिंविद्धाविथुरेणांचिदस्त्रात्रिः
सप्तसानुसंहितागिरीणाम् । नतद्देवोनमर्त्यंस्तुतुर्याद्यानिप्रवृद्धोवृषभश्चकार २

इन्द्रस्यवज्रआयसोनिमिश्लइन्द्रस्यबाह्वोर्भूयिष्ठमोजः । शीर्षन्निन्द्रस्यक्रतवोनि-
रेकआसन्नेषन्तश्रुत्याउपाके ३ मन्येत्वायज्ञियंयज्ञियानांमन्येत्वाच्यवनमच्यु-
तानाम् । मन्येत्वासत्वनामिन्द्रकेतुंमन्येत्वावृषभंचर्षणीनाम् ४ आयद्वज्रंबा-
ह्वोरिन्द्रधत्सेमदच्युतमहयेहन्तवाउ । प्रपर्वताअनवन्तप्रगावःप्रब्रह्माणोअभिन-
क्षन्तइन्द्रम् ५ ॥ ३२ ॥ तमुष्टवामयइमाजजानविश्वाजातान्यवराण्यस्मात् ।
इन्द्रेणमित्रंदिधिषेमगीर्भिरुपोनमोभिर्वृषभंविशेम ६ वृत्रस्यत्वाश्वसथादीष-
माणाविश्वेदेवाअजहुर्येसखायः । मरुद्भिरिन्द्रसख्यंतेअस्त्वथेमाविश्वाःपृतनाज-
यासि ७ त्रिःषष्टिस्त्वामरुतोवावृधानाउस्राइवराशयोयज्ञियासः । उपत्वेमः
कृधिनोभागधेयंशुष्मन्तएनाहविषाविधेम ८ तिग्ममायुधंमरुतामनीकंकस्त
इन्द्रप्रतिवज्रंदधर्ष । अनायुधासोअसुराअदेवाश्चक्रेणताँअपवपऋजीषिन् ९

महउग्रायंतवसेंसुवृक्तिंप्रेरंयशिवतंमायपश्वः । गिर्वाहसेगिरइन्द्रांयपूर्वीर्धेहित-
न्वेकुविदङ्गवेदंत् १० ॥ ३३ ॥ उक्थवांहसेविभ्वेमनीषांद्रुणानपारमीरयानदी-
नाम् । निस्पृंशधियातन्विंश्रुतस्यजुष्टंतरस्यकुविदङ्गवेदंत् ११ तद्विंविड्ढियंत्त
इन्द्रोजुजोंषत्स्तुहिसुंष्टुतिंनमसाविंवास । उपंभूषजरितर्मारुंवण्यःश्रावयावाचं
कुविदङ्गवेदंत् १२ अवंद्रप्सोअंशुमतीमतिष्ठदियानःकृष्णोदशभिःसहस्रैः । आ-
वत्तमिन्द्रःशच्याधमंन्तमपस्नेहिंतीर्नृमणाअधत्त १३ द्रप्समंपश्यंविषुंणेचरंन्त-
मुपह्वरेनद्योअंशुमत्याः । नभोनकृष्णमंवतस्थिवांसमिष्यांमिवोवृषणोयुध्यंता-
जौ १४ अधंद्रप्सोअंशुमत्यांउपस्थेऽधांरयत्तन्वंतित्विषाणः । विशोअदेवीर-
भ्या३चरंन्तीर्बृहस्पतिंनायुजेन्द्रःससाहे १५ ॥ ३४ ॥ त्वंहत्यत्सप्तभ्योजाय-
मानोऽशत्रुभ्योअभवःशत्रुरिन्द्र । गूळ्हेद्यावापृथिवीअन्वंविन्दोविभुमद्भ्योभुवंने-

भ्योरणंधाः १६ त्वंहत्यदंप्रतिमानमोजोवज्रेणवज्रिन्धृषितोजंघन्थ । त्वंशुष्ण-
स्यावातिरोवधंत्रैस्त्वंगाइन्द्रशच्येदविन्दः १७ त्वंहत्यदृषभचर्षणीनांघनोवृत्रा-
णांतविषोबंभूथ । त्वंसिन्धूँरसृजस्तस्तभानान्त्वमपोअंजयोदासपत्नीः १८
ससुक्रतूरणितायःसुतेष्वनुत्तमन्युर्योअहेवरेवान् । यएकइन्नर्यपांसिकर्तासवृत्रहा
प्रतीदन्यमाहुः १९ सवृत्रहेन्द्रश्चर्षणीधृत्तंसुष्टुत्याहव्यंहुवेम । सप्राविताम्घ-
वानोऽधिवक्तासवाजंस्यश्रवस्यंस्यदाता २० सवृत्रहेन्द्रऋभुक्षाःसद्योजंज्ञानोह-
व्योबभूव । कृण्वन्नपांसिनर्यांपुरूणिसोमोनपीतोहव्यःसखिंभ्यः २१ ॥ ३५ ॥

या इन्द्र पञ्चदश रेभः काश्यप इन्द्रो बृहती । दशमीत्रयोदश्यावतिजगत्यौ । एकादशी-
द्वादश्यावुपरिष्टाद्बृहत्यौ । उपान्त्या त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१७ याइन्द्रभुजआभरःस्वर्वाँअसुरेभ्यः । स्तोतारमिन्मघवन्नस्यवर्धययेचत्वे

वृक्तबर्हिषः १ यमिन्द्र दधिषे त्वमश्वं गां भागमव्ययम् । यजमाने सुन्वति दक्षिणा
वति तस्मिन्तं धेहि मा पणौ २ य इन्द्र सस्त्यव्रतो ऽनुष्वापमदेवयुः । स्वैः ष एवैर्मुमु-
रत्पोष्यं रयिं सनुतर्धेहि तं ततः ३ यच्छक्रासि परावति यदर्वावति वृत्रहन् । अतं-
स्त्वा गीर्भिर्द्युगदिन्द्र केशिभिः सुतावाँ आ विवासति ४ यद्वासि रोचने दिवः समुद्र-
स्याधि विष्टपि । यत्पार्थिवे सदने वृत्रहन्तम यदन्तरिक्ष आ गहि ५ ॥ ३६ ॥ स नः
सोमेषु सोमपाः सुतेषु शवसस्पते । मादयस्व राधसा सूनृतावतेन्द्र राया परीणसा ६
मा न इन्द्र परा वृणग्भवा नः सधमाद्यः । त्वं न ऊती त्वमिन्न आप्यं मा न इन्द्र परा वृण-
क् ७ अस्मे इन्द्र सचा सुते नि षदा पीतये मधु । कृधी जरित्रे मघवन्नवो महदस्मे इन्द्र
सचा सुते ८ न त्वा देवास आशत न मर्त्यासो अद्रिवः । विश्वा जातानि शवसाभि-
भूरसि न त्वा देवास आशत ९ विश्वाः पृतना अभिभूतरं नरं सजूस्ततक्षुरिन्द्रं जजनु-

श्वराजसे । ऋत्वावरिष्ठंवरंआमुरिमुतोग्रमोजिष्ठंतवसंतरस्विनम् १० ॥ ३७ ॥
समीरेभासोअस्वरन्निन्द्रंसोमस्यपीतये । स्वर्पतिंयदींवृधेधृतव्रतोह्योजसासमू-
तिभिः ११ नेमिंनमन्तिचक्षसामेषंविप्राअभिस्वरा । सुदीतयोवोअद्रुहोऽपि
कर्णेतरस्विनःसमृक्वभिः १२ तमिन्द्रंजोहवीमिमघवानमुग्रंसत्रादधानमप्रति-
ष्कुतंशवांसि । मंहिष्ठोगीर्भिराचयज्ञियोववर्तद्रायेनोविश्वासुपथाकृणोतुव-
ज्री १३ त्वंपुरइन्द्रचिकिदेनाव्योजसाशविष्ठशक्रनाशयध्यै । त्वद्विश्वानिभुवं-
नानिवज्रिन्द्यावारेजेतपृथिवीचभीषा १४ तन्मऋतमिन्द्रशूरचित्रपात्वपोनवं-
ज्रिन्दुरितातिपर्षिभूरि । कदानइन्द्ररायआदशस्येर्विश्वप्स्न्यस्यस्पृहयाय्यस्यरा-
जन् १५ ॥ ३८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टके षष्ठोध्यायः ॥ ६ ॥

इन्द्रायद्वादशनृमेधऔष्णिहंसप्तम्युपान्त्येचककुभोन्त्यानवम्यौपुरउष्णिहौत्वामिदाष्टौप्रागाथमयं
तेद्वादशनेमोभार्गवस्त्रैष्टुभंषष्ठीजगतीपरास्तिस्रोनुष्टुभोयमितिहृचेनेन्द्रआत्मानमस्तौदुपान्त्येवाच्याबृध-
क्षोळशजमदग्निर्भार्गवोमैत्रावरुणंप्रागाथंत्रित्रिष्टुबन्तंतृतीयादिगायत्रीपरासतोबृहतीस्तोत्रंराजस्वृक्स-
पादादिस्राश्विन्यौवायव्येसौर्यौबृहत्युषस्यासूर्यप्रभास्तुतिर्वापावमानीगव्येत्वमग्नेद्व्यधिकाभार्गवःप्रयो-
गोबार्हस्पत्योवाग्निःपावकःसहसस्तुतयोर्वाग्न्योर्गृहपतिर्यविष्ठयोर्वान्यतरआग्नेयंत्वदर्शिषळूनासोभरि-
र्बार्हतंपञ्चमीविराड्रूपासप्तम्याद्ययुजःसतोबृहत्योष्टम्यादियुजःककुब्भ्रसीयसीककुबनुष्टुबन्त्याग्निमारु-
तीनवमंमण्डलंपावमानंसौम्यंस्वादिष्ठयादशमधुच्छन्दाःपवस्वमेधातिथिरेषशुनःशेपःसनाहिरण्यस्तूपः
समिद्धएकादशकाश्यपोसितोदेवलोवाविंशतिःसूक्तान्याद्यमाभियश्चतुरनुष्टुबन्तंमन्द्रयानवास्तग्रमेते-
सोमाःपरिप्रियाप्रस्वानासउपास्मैसोमाअसृग्रम् ॥

इन्द्राय द्वादश नृमेध इन्द्रः । आद्याःषडष्टमी चोष्णिहः । नवमी-
द्वादश्यौ पुरउष्णिहौ । शिष्टाः ककुभः ।

१८ ओम् इन्द्रांयसामंगायतविप्रांयबृहतेबृहत् । धर्मकृतेंविपश्चितेंपनस्य-

वें १ त्वमिन्द्राभिभूरसि त्वंसूर्यमरोचयः । विश्वकर्मा विश्वदेवो महाँ असि २
विभ्राजञ्ज्योतिषास्व१रगच्छो रोचनंदिवः । देवास्तइन्द्रसख्यायर्येमिरे ३ एन्द्र
नोगधिप्रियः सत्राजिदगोह्यः । गिरिर्नविश्वतस्पृथुः पतिर्दिवः ४ अभिहिसत्यसो-
मपा उभेबभूथरोदसी । इन्द्रासिसुन्वतोवृधः पतिर्दिवः ५ त्वंहिशश्वतीनामिन्द्र
दर्तापुरामसि । हन्तादस्योर्मनोर्वृधः पतिर्दिवः ६ ॥ १ ॥ अधाहीन्द्रगिर्वणउप
त्वाकामान्महः ससृज्महे । उदेवयन्तउदभिः ७ वार्णत्वायव्याभिर्वर्धन्तिशूर
ब्रह्माणि । वावृध्वांसंचिदद्रिवोदिवेदिवे ८ युञ्जन्तिहरीइषिरस्यगाथयोरौरथउरु-
युगे । इन्द्रवाहावचोयुजा ९ त्वंनइन्द्राभरँओजोनृम्णंशतक्रतोविचर्षणे । आ
वीरंपृतनाषहम् १० त्वंहिनःपितावसोत्वंमाताशतक्रतोबभूविथ । अधातेसुम्न-

मीमहे ११ त्वांशुष्मिन्पुरुहूतवाजयन्तमुपब्रुवेशतक्रतो । सनोरास्वसुवी-
र्यम् १२ ॥ २ ॥

त्वामिदाष्टौ नृमेध इन्द्रः प्रगाथा ।

११ त्वामिदाह्योनरोऽपीप्यन्वज्रिन्भूर्णयः । सइन्द्रस्तोमवाहसामिहश्रुध्युप
स्वसरमागहि १ मत्स्वासुशिप्रहरिवस्तदीमहेत्वेआभूषन्तिवेधसः । तवश्रवां-
स्युपमान्युक्थ्यासुतेष्विन्द्रगिर्वणः २ श्रायन्तइवसूर्यंविश्वेदिन्द्रस्यभक्षत । वसू-
निजातेजनमानओजसाप्रतिभागंनदीधिम ३ अनर्शरातिंवसुदामुपस्तुहिभद्रा
इन्द्रस्यरातयः । सोअस्यकामंविधतोनरोषतिमनोदानायचोदयन् ४ त्वमिन्द्र
प्रतूर्तिष्वभिविश्वाअसिस्पृधः । अशस्तिहाजनिताविश्वतूरसित्वंतूर्यतरुष्यतः ५
अनुतेशुष्मंतुरयन्तमीयतुःक्षोणीशिशुंनमातरा । विश्वास्तेस्पृधःश्नथयन्तमन्यवे

 वृत्रयदिन्द्रतूर्वसि ६ इतऊतीवोअजरंप्रहेतारमप्रहितम् । आशुंजेतारंहेतारंर-
थीतममतूर्तंतुग्र्यावृधम् ७ इष्कर्तारमनिष्कृतंसहस्कृतंशतमूतिंशतक्रतुम् ।
 समानमिन्द्रमवसेहवामहेवसवानंवसूजुवम् ८ ॥ ३ ॥

अयं ते द्वादश नेमो भार्गव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरिन्द्रऋषिः । दशम्ये-
कादश्योर्वाग्देवता । षष्ठी जगती । सप्तम्याद्यास्तिस्रोनुष्टुभः ।

१०० अयंतएमितन्वापुरस्ताद्विश्वेदेवाअभियन्तिपश्चात् । यदामह्यंदी-
धरोभागमिन्द्रादिन्मयाकृणवोवीर्याणि १ दधामितेमधुनोभक्षमग्रेहितस्तेभागः
सुतोअस्तुसोमः । असश्चत्वंदक्षिणतःसखामेधावृत्राणिजङ्घनावभूरि २ प्रसु
स्तोमंभरतवाजयन्तइन्द्रायसत्यंयदिसत्यमस्ति । नेन्द्रोअस्तीतिनेमउत्वआहक
ईंददर्शकमभिष्टवाम ३ अयमस्मिजरितःपश्यमेहविश्वाजातान्यभ्यस्मि ॥४६३॥

मह्ना । ऋतस्यं मा प्रदिशो वर्धयन्त्यादर्दिरो भुवंना दर्दरीमि ४ आयन्मां वेना अरुंह-
न्नृतस्यँ एकमासींनं हर्यतस्यं पृष्ठे । मनंश्चिन्मे हृद आ प्रत्यंवोचदचिंक्रदञ्छिशुंम-
न्तः सखांयः ५ विश्वेत्ता ते सवंनेषु प्रवाच्या या चकर्थं मघवन्निन्द्र सुन्वते । पारां-
वतं यत्पुंरुसंभृतं वस्वपावृंणोः शरभाय ऋषिंबन्धवे ६ ॥ ४ ॥ प्र नूनं धांवता पृथङ्नेह
यो वो अवांवरीत् । नि षीं वृत्रस्य मर्मंणि वज्रमिन्द्रो अपीपतत् ७ मनोंजवा अयं-
मान आयसीमंतरत्पुरंम् । दिवं सुपर्णो गत्वाय सोमं वज्रिण आभंरत् ८ समुद्रे
अन्तः शंयत उद्ना वज्रो अभीवृंतः । भरंन्त्यस्मै संयतः पुरःप्रंस्रवणा बलिम् ९ य-
द्वाग्वदंन्त्यविचेतनानि राष्ट्री देवानां निषसादं मन्द्रा । चतंस्र ऊर्जं दुदुहे पयांसि क्वं-
स्विदस्याः परमं जंगाम १० देवीं वाचंमजनयन्त देवास्तां विश्वरूंपाः पशवो वद-
न्ति । सा नो मन्द्रेषमूर्जं दुहांना धेनुर्वागस्मानुप सुष्टुतैतुं ११ सखें विष्णो वितरं वि

क्रमस्वद्यौर्दंहिलोकंवज्रायविष्कभे । हनांववृत्रंरिणचांवसिन्धूनिन्द्रस्ययन्तुप्र-
सवेविसृष्टाः १२ ॥ ५ ॥

ऋचक्षोडश जमदग्निर्भार्गवः । आद्यानां चतसृणां पञ्चम्याद्यपादत्रयस्य
च मित्रावरुणौ । पञ्चम्यन्त्यपादस्य षष्ठ्याश्चादित्यः । ततो द्वयोरश्विनौ
ततो द्वयोर्वायुः । ततो द्वयोः सूर्यः । त्रयोदश्या उषाः सूर्यप्रभा वा ।
चतुर्दश्याः पवमानः । अन्त्ययोर्गौः । प्रथमापञ्चमीसप्तमीनवम्ये-
कादशीत्रयोदश्यो बृहत्यः । तृतीया गायत्री । अन्त्यास्ति-
स्त्रस्त्रिष्टुभः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१०१ ऋधगित्थासमर्त्यःशशमेदेवतातये । योनूनंमित्रावरुणावभिष्टयआ-
चक्रेहव्यदातये १ वर्षिष्ठक्षत्राउरुचक्षसानरारराजानादीर्घश्रुत्तमा । ताबाहुतान-

दंसनारथर्यतःसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः २ प्रयोवांमित्रावरुणाजिरोदूतोअद्रवत् ।
अयःशीर्षामदेरघुः ३ नयःसंपृच्छेनपुनर्हवीतवेनसंवादायरमते । तस्मान्नोअ-
द्यसमृतेरुरुष्यतंबाहुभ्यांनउरुष्यतम् ४ प्रमित्रायप्रार्यम्णेसचथ्यमृतावसो । व-
रूथ्यं१वरुणेछन्द्यंवचःस्तोत्रंराजसुगायत ५ ॥ ६ ॥ तेहिन्विरेअरुणंजेन्यंवस्वे-
कंपुत्रंतिसृणाम् । तेधामान्यमृतामर्त्यानामदब्धाअभिचक्षते ६ आमेवचांस्यु-
द्यताद्युमत्तमानिकर्त्वा । उभायातंनासत्यासजोषसाप्रतिहव्यानिवीतये ७ रा-
तिंयद्वामरक्षसंहवामहेयुवाभ्यांवाजिनीवसू । प्राचींहोत्रांप्रतिरन्तावितंनरागृ-
णानाजमदग्निना ८ आनोयज्ञंदिविस्पृशंवायोयाहिसुमन्मभिः । अन्तःपवित्र
उपरिश्रीणानो३यंशुक्रोअयामिते ९ वेत्यध्वर्युःपथिभीरजिष्ठैःप्रतिहव्यानिवीत-

 येँ । अधांनियुत्वउभयंस्यनःपिबशुचिंसोमंगवांशिरम् १० ॥ ७ ॥ वण्महाँ
 अंसिसूर्यबळांदित्यमहाँअंसि । महस्तेंसतोमंहिमापंनस्यतेऽद्धादेंवमहाँअंसि ११
बट्सूर्यश्रवंसामहाँअंसिसत्रादेंवमहाँअंसि । मह्नादेवानांमसुर्यंःपुरोहिंतोविभु
ज्योतिरदांभ्यम् १२ इयंयानीच्यर्किंणीरूपारोहिंण्याकृता । चित्रेवप्रत्यंदर्श्या-
यत्यं१तर्दशसुंबाहुषुं १३ प्रजाहंतिस्रोअत्यायंमीयुन्यं१न्याअर्कमभितोंविविश्रे ।
बृहद्धंतस्थौभुवंनेष्वन्तःपवंमानोहरितआविंवेश १४ मातारुद्राणांदुहितावसूंनां
स्वसांदित्यानांममृतंस्यनाभिंः । प्रनुवोंचंचिकितुषेजनांयमागामनांगामदिंतिं
वधिष्ट १५ वचोविदंवाचंमुदीरयंन्तींविश्वांभिर्धीभिरुंपतिष्ठंमानाम् । देवींदेवे-
भ्यःपर्येयुषींगामामांवृक्तमर्त्योदभ्रचेताः १६ ॥ ८ ॥

त्वमग्ने द्वाविंशतिः प्रयोगो भार्गवोऽग्निः पावको वा बार्हस्पत्यः सहसः सुतयो-
र्वाग्न्योर्गृहपतिर्यविष्ठयोर्वान्यतरोऽग्निर्गायत्री ।

१०२ त्वमग्नेबृहद्वयोदधासिदेवदाशुषे । कविर्गृहपतिर्युवा १ सनईळानया
सहदेवाँअग्नेदुवस्युवा । चिकिद्विभानवावह २ त्वयाहस्विद्युजावयंचोदिष्ठेनय-
विष्ठच । अभिष्मोवाजसातये ३ और्वभृगुवच्छुचिमप्रवानवदाहुवे । अग्निंस-
मुद्रवाससम् ४ हुवेवातस्वनंकविंपर्जन्यक्रन्द्यंसहः । अग्निंसमुद्रवाससम् ५ ॥ १ ॥
आसवंसवितुर्यथाभगस्येवभुजिंहुवे । अग्निंसमुद्रवाससम् ६ अग्निंवोवृधन्तम-
ध्वराणांपुरूतमम् । अच्छानप्त्रेसहस्वते ७ अयंयथानआभुवत्त्वष्टारूपेवतक्ष्या ।
अस्यक्रत्वायशस्वतः ८ अयंविश्वाअभिश्रियोऽग्निर्देवेषुपत्यते । आवाजैरुपनो
गमत् ९ विश्वेषामिहस्तुहिहोतॄणांयशस्तमम् । अग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् १० ॥ १० ॥

शीरंपावकशोचिषंज्येष्ठोयोदमेष्वा । दीदायदीर्घश्रुत्तमः ११ तमर्वन्तंनसानसिंगृ-
णीहिविप्रशुष्मिणम् । मित्रंनयातयज्जनम् १२ उपत्वाजामयोगिरोदेदिशतीर्ह-
विष्कृतः । वायोरनीकेअस्थिरन् १३ यस्यत्रिधात्ववृतंबर्हिस्तस्थावसंदिनम् ।
आपश्चिन्निदधापदम् १४ पदंदेवस्यमीळ्हुषोऽनाधृष्टाभिरूतिभिः । भद्रासूर्यइवो-
पदृक् १५ ॥ ११ ॥ अग्नेघृतस्यधीतिभिस्तेपानोदेवशोचिषा । आदेवान्व-
क्षियक्षिच १६ तंत्वाजनन्तमातरःकविंदेवासोअङ्गिरः । हव्यवाहममर्त्यम् १७
प्रचेतसंत्वाकवेऽग्नेदूतंवरेण्यम् । हव्यवाहंनिषेदिरे १८ नहिमेअस्त्यघ्न्यानस्व-
धितिर्वनन्वति । अथैतादृग्भरामिते १९ यदग्नेकानिकानिचिदातेदारूणिदध्म-
सि । ताजुषस्वयविष्ठ्य २० यदत्त्युपजिह्विकायद्वम्रोअतिसर्पति । सर्वंतदस्तुते
घृतम् २१ अग्निमिन्धानोमनसाधियंसचेतमर्त्यः । अग्निमीधेविवस्वभिः २२ ॥ १२ ॥

अदर्शि चतुर्दश सौभरिः काण्वोग्निः । अन्त्याया मरुतश्च । आद्याश्चतस्रः षष्ठी च बृहत्यः ।
पञ्चमी विराड्रूपा । अष्टमीद्वादश्यौ ककुभौ । दशमी ह्रसीयसी । अन्त्यानुष्टुप् ।
शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१०३ अदर्शि गातुवित्तमो यस्मिन्व्रतान्यादधुः । उपो षु जातमार्यस्य वर्धनम-
ग्निं नक्षन्त नो गिरः १ प्र दैवोदासो अग्निर्देवाँ अच्छा न मज्मना । अनु मातरं पृथिवीं
वि वावृते तस्थौ नाकस्य सानवि २ यस्माद्रेजन्त कृष्टयश्चर्कृत्यानि कृण्वतः । सहस्र-
सां मेधसाताविव त्मनाग्निं धीभिः सपर्यत ३ प्र यं राये निनीषसि मर्तो यस्ते वसो
दाशत् । स वीरं धत्ते अग्न उक्थशंसिनं त्मना सहस्रपोषिणम् ४ स दृळ्हे चिदभि तृ-
णत्ति वाजमर्वता स धत्ते अक्षिति श्रवः । त्वे देवत्रा सदा पुरूवसो विश्वा वामानि धी-
महि ५ ॥ १३ ॥ यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् । मधोर्न पात्रा प्रथमा-
न्यस्मै प्र स्तोमा यन्त्यग्नये ६ अश्वं न गीर्भी रथ्यं सुदानवो मर्मृज्यन्ते देवयवः । उभे

तोकेतनयेदस्मविश्पतेपर्षिराधोमघोनाम् ७ प्रमंहिष्ठायगायतऋताव्नेबृहतेशुक्र-
शोचिषे । उपस्तुतासोअग्नये ८ आवंसतेमघवावीरवद्यशःसमिद्धोद्युम्न्याहुतः ।
कुविन्नोअस्यसुमतिर्नवीयस्यच्छावाजेभिरागमत् ९ प्रेष्ठमुप्रियाणांस्तुह्यासावा-
तिथिम् । अग्निंरथानांयमम् १० ॥१४॥ उदितायोनिदितावेदितावस्वायज्ञियो-
ववर्तति । दुष्टरायस्यप्रवणेनोर्मयोधियावाजंसिषासतः ११ मानोहृणीतामति-
थिर्वसुरग्निःपुरुप्रशस्तएषः । यःसुहोतास्वध्वरः १२ मोतेरिषन्येअच्छोक्तिभि-
र्वसोऽग्नेकेभिश्चिदेवैः । कीरिश्चिद्धित्वामीट्टेदूत्यायरातहव्यःस्वध्वरः १३ आग्ने
याहिमरुत्सखारुद्रेभिःसोमपीतये । सोभर्याउपसुष्टुतिंमादयस्वस्वर्णरे १४
॥ १५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले दशमोनुवाकः ॥ १० ॥

॥ इत्यष्टमं मण्डलं समाप्तम् ॥

॥४६७॥

स्वादिष्ठया दश मधुच्छन्दाः पवमानः सोमो गायत्री ।

१ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया । इन्द्रायपातवेसुतः १ रक्षोहावि-
श्वचर्षणिरभियोनिमयोहतम् । द्रुणासधस्थमासदत् २ वरिवोधातमोभवमं-
हिष्ठोवृत्रहन्तमः । पर्षिराधोमघोनाम् ३ अभ्यर्षमहानांदेवानांवीतिमन्धसा ।
अभिवाजमुतश्रवः ४ त्वामच्छाचरामसितदिदर्थंदिवेदिवे । इन्दोत्वेनआश-
सः ५ ॥ १६ ॥ पुनातितेपरिस्रुतंसोमंसूर्यस्यदुहिता । वारेणशश्वतातना ६
तमीमण्वीःसमर्यआगृभ्णन्तियोषणोदश । स्वसारःपार्येदिवि ७ तमींहिन्वन्त्य-
ग्रुवोधमन्तिबाकुरंदृतिम् । त्रिधातुवारणंमधु ८ अभीइममघ्न्याउतश्रीणन्तिधेन-
वःशिशुम् । सोममिन्द्रायपातवे ९ अस्येदिन्द्रोमदेष्वाविश्वावृत्राणिजिघ्नते ।
शूरोमघाचमंहते १० ॥ १७ ॥

पवस्व दश मेधातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

२ पवस्वदेववीरतिपवित्रंसोमरंह्या । इन्द्रमिन्दोवृषाविश १ आवच्यस्वम-
हिप्सरोवृषेन्दोद्युम्नवत्तमः । आयोनिंधर्णसिःसदः २ अधुक्षतप्रियंमधुधारासु-
तस्यवेधसः । अपोवसिष्टसुक्रतुः ३ महान्तंत्वामहीरन्वापोअर्षन्तिसिन्धवः ।
यद्गोभिर्वासयिष्यसे ४ समुद्रोअप्सुमामृजेविष्टम्भोधरुणोदिवः । सोमःपवित्रे
अस्मयुः ५ ॥ १८ ॥ अचिक्रदद्वृषाहरिर्महान्मित्रोनदर्शतः । संसूर्येणरोचते ६
गिरस्तइन्दओजसामर्मृज्यन्तेअपस्युवः । याभिर्मदायशुम्भसे ७ तंत्वामदाय
घृष्वयउलोककृत्नुमीमहे । तवप्रशस्तयोमहीः ८ अस्मभ्यमिन्दविन्द्रयुर्मध्वः
पवस्वधारया । पर्जन्योवृष्टिमाँइव ९ गोषाइन्दोनृषाअस्यश्वसावाजसाउत ।
आत्मायज्ञस्यपूर्व्यः १० ॥ १९ ॥

एष दश शुनःशेपः पवमानः सोमो गायत्री ।

३ ए॒षदे॒वोअम॑र्त्यःपर्ण॒वीरि॑वदीयति । अ॒भिद्रोणा॑न्या॒सद॑म् १ ए॒षदे॒वोवि॒-
पाकृ॒तोऽति॒ह्वरां॑सिधावति । पव॑माना॒ेअदा॑भ्यः २ ए॒षदे॒वोवि॑प॒न्युभि॒ःपव॑मान
ऋ॒ता॒युभिः॑ । हरि॒र्वाजा॑यमृज्यते ३ ए॒षविश्वा॑नि॒वार्या॒शूरो॒यन्नि॑व॒सत्व॑भिः ।
पव॑मानःसिषासति ४ ए॒षदे॒वोरथ॑र्यति॒पव॑मानोदशस्यति । आ॒विष्कृ॑णोतिव॒-
ग्व॒नुम् ५ ॥ २० ॥ ए॒षविप्रै॑र॒भिष्टु॑तो॒ऽपोदे॒वोविगा॑हते । दध॒द्रत्ना॑निदा॒शुषे॑ ६
ए॒षदि॒वंविधा॑वतिति॒रोरजां॑सि॒धार॑या । पव॑मान॒ःकनि॑क्रदत् । ७ ए॒षदि॒वंव्या-
स॑रत्ति॒रोरजां॒स्यस्पृ॑तः । पव॑मानःस्वध्व॒रः ८ ए॒षप्र॒त्नेन॒जन्म॑नादे॒वोदे॒वेभ्य॒ःसु॒-
तः । हरिः॑प॒वित्रे॑अर्षति ९ ए॒षउ॒स्यपु॑रुव्र॒तोज॑ज्ञा॒नोज॒नय॒न्निषः॑ । धार॑यापवते
सु॒तः १० ॥ २१ ॥

४ सनाचसोमजेषिचपवमानमहिश्रवः । अथानोवस्यंसस्कृधि १ सना
ज्योतिःसनास्वः१विश्वाचसोमसौभगा । अथानोवस्यंसस्कृधि २ सनादक्षमुत
क्रतुमपसोममृधोजहि । अथानोवस्यंसस्कृधि ३ पवीतारःपुनीतनसोममिन्द्रा-
यपातवे । अथानोवस्यंसस्कृधि ४ त्वंसूर्येनआभजतवक्रत्वातवोतिभिः । अ-
थानोवस्यंसस्कृधि ५ ॥ २२ ॥ तवक्रत्वातवोतिभिर्ज्योक्पश्येमसूर्यम् । अथा
नोवस्यंसस्कृधि ६ अभ्यर्षस्वायुधसोमद्विबर्हसंरयिम् । अथानोवस्यंसस्कृ-
धि ७ अभ्य१र्षानपच्युतोरयिंसमत्सुसासहिः । अथानोवस्यंसस्कृधि ८ त्वां
यज्ञैरवीवृधन्पवमानविधर्मणि । अथानोवस्यंसस्कृधि ९ रयिंनश्चित्रमश्विन-
मिन्दोविश्वायुमाभर । अथानोवस्यंसस्कृधि १० ॥ २३ ॥

समिद्ध एकादशासितः काश्यपो देवलो वाप्रियो गायत्री । अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

५ समिद्धोविश्वतस्पतिःपवमानोविराजति । प्रीणन्वृषाकनिक्रदत् १ तनू-
नपात्पवमानःशृङ्गेशिशानोअर्षति । अन्तरिक्षेणरारजत् २ ईळेन्यःपवमानोर-
यिर्विराजतिद्युमान् । मधोर्धाराभिरोजसा ३ बर्हिःप्राचीनमोजसापवमानः
स्तृणन्हरिः । देवेषुदेवईयते ४ उदातैर्जिहतेबृहद्द्वारोदेवीर्हिरण्ययीः । पवमाने-
नसुष्टुताः ५॥ २४ ॥ सुशिल्पेबृहतीमहीपवमानोवृषण्यति । नक्तोषासानदर्श-
ते ६ उभादेवानृचक्षसाहोतारादैव्याहुवे । पवमानइन्द्रोवृषा ७ भारतीपवमा-
नस्यसरस्वतीळामही । इमंनोयज्ञमागमन्तिस्रोदेवीःसुपेशसः ८ त्वष्टारमग्र-
जांगोपांपुरोयावानमाहुवे । इन्दुरिन्द्रोवृषाहरिःपवमानःप्रजापतिः ९ वनस्प-

तिं॑पवमान॒मध्वा॒सम॑ङ्क्षि॒धार॑या । स॒हस्र॑वल्शं॒हरि॑तं॒भ्राज॑मानं॑हि॒रण्यय॑म् १०
विश्वे॑देवा॒ःस्वाहा॑कृति॒ंपव॑मान॒स्यागं॑त । वा॒युर्बृह॒स्पति॒ःसूर्यो॒ऽग्निरिन्द्र॑ःस॒जोष॑-
सः ११ ॥ २५ ॥

मन्द्रया नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

६ म॒न्द्रया॑सोम॒धार॑या॒वृषा॑पवस्वदेव॒युः । अव्यो॒वारे॑ष्वस्म॒युः १ अ॒भित्यं॑
मद्यं॑मद॒मिन्द॒विन्द्र॒इति॑क्षर । अ॒भिवा॒जिनो॒अर्व॑तः २ अ॒भित्यंपूर्व्यं॑मदं॑सुवा॒नो
अ॑र्षप॒वित्र॒आ । अ॒भिवाज॑मु॒तश्रव॑ः ३ अनु॑द्र॒प्सास॒इन्द॑व॒आपो॒नप्र॒वतां॑सरन् ।
पु॒ना॒नाइन्द्र॑माशत ४ यमत्यं॑मिववा॒जिनं॑मृजन्ति॒योष॑णो॒दश॑ । वने॒क्रीळ॑न्त॒म-
त्यं॑विम् ५ ॥ २६ ॥ तंगोभि॒र्वृष॑णं॒रसं॒मदा॑यदे॒ववी॑तये । सु॒तंभरा॑य॒संसृ॑ज ६
दे॒वोदे॒वाय॒धार॒येन्द्रा॑यपवतेसु॒तः । पयो॒यद॑स्यपी॒पय॑त् ७ आ॒त्माय॒ज्ञस्य॒रंह्या॑सु-

ष्वाणःपंवतेसुतः । प्रत्नंनिपांतिकाव्यंम् ८ एवापुंनानइंन्द्रयुर्मदंमदिष्ठवीतयें । गु-
हांचिद्दधिषेगिरंः ९ ॥ २७ ॥

अस्तृग्रं नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

७ असृंग्रमिन्दंवःपथाधर्मंन्नृतस्यंसुश्रियंः । विदानाअंस्ययोजंनम् १ प्रधा-
रामध्वोंअग्रियोमहीरपोविगांहते । हविर्हविष्षुवन्द्यंः २ प्रयुजोवाचोअंग्रियो
वृषावंचक्रदद्वनें । सद्माभिसत्योअंध्वरः ३ परियत्काव्यांकविर्नृम्णावसांनोअ-
र्षंति । स्वंर्वाजीसिंषासति ४ पवंमानोअभिस्पृधोविशोराजेंवसीदति । यदीं-
मृण्वन्तिंवेधसंः ५ ॥ २८ ॥ अव्योवारेपरिंप्रियोहरिर्वनेंषुसीदति । रेभोवंनुष्य-
तेमती ६ सवायुमिन्द्रंमश्विनांसाकंमदेंनगच्छति । रणायोअंस्यधर्मंभिः ७

आमित्रावरुणाभगंमध्वंःपवन्तऊर्मयंः । विदानाअंस्यशक्मंभिः ८ अस्मभ्यं
रोदसीरयिंमध्वोवाजंस्यसातयें । श्रवोवसूंनिसंजिंतम् ९ ॥ २९ ॥

एते सोमा नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

८ एतेसोमांअभिप्रियमिन्द्रंस्यकामंमक्षरन् । वर्धन्तोअस्यवीर्यंम् १ पुना-
नासंश्चमूषदोगच्छंन्तोवायुमश्विनां । तेनोंधान्तुसुवीर्यंम् २ इन्द्रंस्यसोमराधंसे
पुनानोहार्दिंचोदय । ऋतस्ययोनिंमासदंम् ३ मृजन्तिंत्वादशक्षिपोंहिन्वन्तिं
सप्तधीतयंः । अनुविप्रांअमादिषुः ४ देवेभ्यंस्त्वामदांयकंसृंजानमतिंमेष्यंः ।
संगोभिंर्वासयामसि ५ ॥ ३० ॥ पुनानःकलशेष्वावस्त्रांण्यरुषोहरिंः । परि
गव्यांन्यव्यत ६ मघोनआपंवस्वनोजहिविश्वाअपद्विषंः । इन्दोसखांयमाविं-

श ७ वृष्टिंदिवःपरिस्रवद्युम्नंपृथिव्याअधि । सहोनःसोमपृत्सुधाः ८ नृचक्षसं
त्वावयमिन्द्रपीतंस्वर्विदम् । भक्षीमहिप्रजामिषम् ९ ॥ ३१ ॥

परि प्रिया नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१ परिप्रियादिवःकविर्वयांसिनप्त्योर्हितः । सुवानोयातिकविक्रतुः १ प्रप्रक्ष-
यायपन्यसेजनायजुष्टोअद्रुहे । वीत्यर्षचनिष्ठया २ ससूनुर्मातराशुचिर्जातोजा-
तेअरोचयत् । महान्महीऋतावृधा ३ ससप्तधीतिभिर्हितोनद्योअजिन्वदद्रुहः ।
याएकमक्षिवावृधुः ४ ताअभिसन्तमस्तृतंमहेयुवानमादधुः । इन्दुमिन्द्रतवव्र-
ते ५ ॥ ३२ ॥ अभिवह्निरमर्त्यःसप्तपश्यतिवावहिः । क्रिविर्देवीरतर्पयत् ६
अवाकल्पेषुनःपुमस्तमांसिसोमयोध्या । तानिपुनानजङ्घनः ७ नूनव्यसेनवी-

यसेसूक्तायसाधयापथः । प्रत्नवद्रोचयारुचः ८ पवमानमहिश्रवोगामश्वंरासि
वीरवत् । सनामेधांसनास्वः ९ ॥ ३३ ॥

प्र स्वानासो नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१० प्रस्वानासोरथाइवार्वन्तोनश्रवस्यवः । सोमासोरायेअक्रमुः १ हि-
न्वानासोरथाइवदधन्विरेगभस्त्योः । भरासःकारिणामिव २ राजानोन
प्रशस्तिभिःसोमासोगोभिरञ्जते । यज्ञोनसप्तधातृभिः ३ परिसुवानासइन्दवो
मदायबर्हणागिरा । सुताअर्षन्तिधारया ४ आपानासोविवस्वतोजनन्तउष-
सोभगम् । सूराअण्वंवितन्वते ५ ॥ ३४ ॥ अपद्वारामतीनांप्रत्नाऋण्वन्तिकार-
वः । वृष्णोहरसआयवः ६ समीचीनासआसतेहोतारःसप्तजामयः । पदमे-

कस्यपिप्रतः ७ नाभानाभिंनआददेचक्षुश्चित्सूर्येसचा । कुवेरपत्यमादुहे ८
अभिप्रियादिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहाहितम् । सूरःपश्यतिचक्षसा ९ ॥ ३५ ॥

उपास्मै नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

११ उपास्मैगायतानरःपवमानायेन्दवे । अभिदेवाँइयक्षते १ अभितेम-
धुनापयोऽथर्वाणोअशिश्रयुः । देवंदेवायदेवयु २ सनःपवस्वशंगवेशंजनाय
शमर्वते । शंराजन्नोषधीभ्यः ३ बभ्रवेनुस्वतवसेऽरुणायदिविस्पृशे । सोमाय
गाथमर्चत ४ हस्तच्युतेभिरद्रिभिःसुतंसोमंपुनीतन । मधावाधावतामधु ५
॥ ३६ ॥ नमसेदुपसीदतदध्नेदभिश्रीणीतन । इन्दुमिन्द्रेदधातन ६ अमित्रहा
विचर्षणिःपवस्वसोमशंगवे । देवेभ्योअनुकामकृत् ७ इन्द्रायसोमपातवेमदा-

यपरिषिच्यसे । मनश्चिन्मनसस्पतिः ८ पवमानसुवीर्यंरयिंसोमरिरीहिनः । इन्दविन्द्रेणनोयुजा ९ ॥ ३७ ॥

सोमा असृग्रं नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१२ सोमाअसृग्रमिन्दवःसुताऋतस्यसादने । इन्द्रायमधुमत्तमाः १ अभि विप्राअनूषतगावोवत्संनमातरः । इन्द्रंसोमस्यपीतये २ मदच्युत्क्षेतिसादनेसिन्धोरूर्माविपश्चित् । सोमोगौरीअधिश्रितः ३ दिवोनाभाविचक्षणोऽव्योवारे महीयते । सोमोयःसुक्रतुःकविः ४ यःसोमःकलशेष्वाँअन्तःपवित्रआहितः । तमिन्दुःपरिषस्वजे ५ ॥ ३८ ॥ प्रवाचमिन्दुरिष्यतिसमुद्रस्याधिविष्टपि । जिन्वन्कोशंमधुश्चुतम् ६ नित्यस्तोत्रोवनस्पतिर्धीनामन्तःसबर्दुघः । हिन्वानो मानुषायुगा ७ अभिप्रियादिवस्पदासोमोहिन्वानोअर्षति । विप्रस्यधारयाक-

विः ८ आप॑वमानधारयर॒यिंस॒हस्र॑वर्चसम् । अ॒स्मेइ॑न्दोस्वा॒भुवं॑म् १ ॥ ३१ ॥
इति शाकलर्क्संहि॒तायां षष्ठाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥

सोमःपरिमाष्टावेषधियामतेमनिम्नेनेवपरिस्रुवानःसप्तयत्सोमप्रकाविरेतेधावन्स्येतेसोमासःसोमाअ-
सृग्रंप्रसोमासःपवस्वषद्वदृहुच्युतआगस्स्यस्तमपृक्षंतेध्मवाहोदार्ढच्युतएषकविर्नृमेधएषवाजीप्रियमेधः
मास्यनृमेधःमधाराबिन्दुःप्रसोमासोगोतमःप्रसोमासःश्यावाश्वःप्रसोमासस्त्रितःप्रसुवानआनःपवस्व
प्रभूवसुरसार्जिससुतोराहूगणएषउस्यआशुरर्षबृहन्मतिःपुनानःप्रयेगावोमेध्यातिथिर्जनयन्योअत्यइव ॥

सोमो नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१३ ओम् सोमः॑पु॒ना॒नोअ॑र्षतिस॒हस्र॑धारो॒अत्य॑विः । वा॒योरिन्द्र॑स्यनिष्कृत-
म् १ पव॑मानमवस्यवो॒विप्र॑म॒भिप्रगा॑यत । सु॒ष्वा॒णंदे॒ववी॑तये २ पव॑न्ते॒वाजं॑-
सातये॒सोमाः॑स॒हस्र॑पाजसः । गृ॒णा॒नादे॒ववी॑तये ३ उ॒तनो॒वाजं॑सातये॒पव॑स्वबृ॒ह-

तीरिषः । द्युमदिन्दोसुवीर्यम् ४ तेनःसहस्त्रिणंरयिंपवन्तामासुवीर्यम् । सुवा-
नादेवासइन्दवः ५ ॥ १ ॥ अत्यांहियानानहेतृभिरसृग्रंवाजंसातये । विवारम-
व्यमाशवः ६ वाश्राअर्षन्तीन्दवोऽभिवत्संनधेनवः । दधन्विरेगभस्त्योः ७ जु-
ष्टइन्द्रायमत्सरःपवमानकनिक्रदत् । विश्वाअपद्विषोजहि ८ अपघ्नन्तोअराव्णः
पवमानाःस्वर्दृशः । योनावृतस्यसीदत ९ ॥ २ ॥

परि प्राशासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१४ परिप्रासिष्यदत्कविःसिन्धोरूर्मावधिश्रितः । कारंबिभ्रत्पुरुस्पृहम् १
गिरायदीसबन्धवःपञ्चव्राताअपस्यवः । परिष्कृण्वन्तिधर्णसिम् २ आदस्यशु-
ष्मिणोरसेविश्वेदेवाअमत्सत । यदीगोभिर्वसायते ३ निरिणानोविधावतिजह-
च्छर्याणितान्वा । अत्रासंजिघ्रतेयुजा ४ नप्तीभिर्योविवस्वतःशुभ्रोनमामृजेयु-

वां । गाःकृण्वानोननिर्णिजम् ५ ॥ ३ ॥ अतिश्रितीतिरश्वतांगव्याजिंगात्य-
ण्व्यां । वग्नुमियर्तियंविदे ६ अभिक्षिपःसमंग्मतमर्जयन्तीरिषस्पतिम् । पृष्ठा
गृभ्णतवाजिनः ७ परिदिव्यानिमर्मृशद्विश्वानिसोमपार्थिवा । वसूनियाह्य-
स्मयुः ८ ॥ ४ ॥

एष धियाष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१५ एषधियायात्यण्व्याशूरोरथेभिराशुभिः । गच्छन्निन्द्रस्यनिष्कृतम् १
एषपुरूधियायतेबृहतेदेवतातये । यत्रामृतासआसते २ एषहितोविनीयतेऽन्तः
शुभ्रावतापथा । यदीतुञ्जन्तिभूर्णयः ३ एषशृङ्गाणिदोधुवच्छिशीतेयूथ्योवृ-
षा । नृम्णादधानओजसा ४ एषरुक्मिभिरीयतेवाजीशुभ्रेभिरंशुभिः । पतिः
सिन्धूनांभवन् ५ एषवसूनिपिब्दनापरुषाययिवाँअति । अवशादेषुगच्छति ६

एतंमृंजन्तिमर्ज्यमुपद्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणंमहीरिषः ७ एतमुत्यंदशक्षिपो
मृजन्तिसप्तधीतयः । स्वायुधंमदिन्तमम् ८ ॥ ५ ॥

प्र तेष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१६ प्रतेसोतारओण्योरसंमदायघृष्वये । सर्गोनतक्त्येतशः १ क्रत्वादक्ष-
स्यरथ्यमपोवसानमन्धसा । गोषामण्वेषुसश्चिम २ अनप्तमप्सुदुष्टरंसोमंपवि-
त्रआसृज । पुनीहीन्द्रायपातवे ३ प्रपुनानस्यचेतसासोमःपवित्रेअर्षति । क्र-
त्वासधस्थमासदत् ४ प्रत्वानमोभिरिन्दवइन्द्रसोमाअसृक्षत । महेभरायकारि-
णः ५ पुनानोरूपेअव्ययेविश्वाअर्षन्नभिश्रियः । शूरोनगोषुतिष्ठति ६ दिवोन
सानुपिप्युषीधारासुतस्यवेधसः । वृथापवित्रेअर्षति ७ त्वंसोमविपश्चितंतना
पुनानआयुषु । अव्योवारंविधावसि ८ ॥ ६ ॥

प्र निम्नेनेत्यासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१७ प्रनिम्नेनैवसिन्धवोघ्नन्तोवृत्राणिभूर्णयः । सोमाअसृग्रमाशवः १ अभिसु-
वानासइन्दवोवृष्टयःपृथिवीमिव । इन्द्रंसोमासोअक्षरन् २ अत्यूर्मिर्मत्सरोमदः
सोमःपवित्रेअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ३ आकलशेषुधावतिपवित्रेपरिषिच्य-
ते । उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ४ अतित्रीसोमरोचनारोहन्नभ्राजसेदिवम् । इष्णन्त्सूर्यं
नचोदयः ५ अभिविप्राअनूषतमूर्धन्यज्ञस्यकारवः । दधानाश्चक्षसिप्रियम् ६
तमुत्वावाजिनंनरोधीभिर्विप्राअवस्यवः । मृजन्तिदेवतातये ७ मधोर्धारामनु
क्षरतीव्रःसधस्थमासदः । चारुर्ऋतायपीतये ८ ॥ ७ ॥

परि सुवानः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१८ परिसुवानोगिरिष्ठाःपवित्रेसोमोअक्षाः । मदेषुसर्वधाअसि १ त्वंविप्र-

स्त्वंक॒विर्मधु॒प्रजा॒तमन्ध॑सः । मदे॑षुसर्व॒धाअ॑सि २ तव॒विश्वे॑स॒जोष॑सोदे॒वास॑ः
पी॒तिमा॑शत । मदे॑षुसर्व॒धाअ॑सि ३ आयोविश्वा॑नि॒वार्या॒वसू॑नि॒हस्त॑योर्द॒धे ।
मदे॑षुसर्व॒धाअ॑सि ४ यइ॒मेरोद॑सीम॒हीसंमा॒तरे॑व॒दोह॑ते । मदे॑षुसर्व॒धाअ॑सि ५
परि॒योरोद॑सीउ॒भेस॒द्योवाजे॑भि॒रर्ष॑ति । मदे॑षुसर्व॒धाअ॑सि ६ सशु॒ष्मीक॒लशे॒ष्वा
पु॒ना॒नोअ॑चिक्रदत् । मदे॑षुसर्व॒धाअ॑सि ७ ॥ ८ ॥

यत्सोम सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

११ यत्सो॑मचि॒त्रमु॒क्थ्यं॑दि॒व्यंपार्थि॑वं॒वसु॑ । तन्नः॑पुना॒नआभ॑र १ यु॒वंहि
स्थः॒स्व॑र्पती॒इन्द्र॑श्चसोम॒गोप॑ती । ई॒शा॒नापि॑प्यतं॒धियः॑ २ वृषा॑पुना॒नआ॒युषु॑स्त॒न-
य॒न्नधि॑ब॒र्हिषि॑ । हरि॑ः॒सन्योनि॒मास॑दत् ३ अवा॑वशन्तधी॒तयो॑वृष॒भस्याधि॒रेत॑सि ।
सू॒नोर्व॒त्सस्य॑मा॒तरः॑ ४ कु॒विद्वृ॑ष॒ण्यन्ती॑भ्यः॑पुना॒नोगर्भ॑मा॒दध॑त् । याः शु॒क्रंदु॑ह॒ते

पयः ५ उपशिक्षापतस्थुषोभियसमाधेहिशत्रुंषु । पवमानविदारयिम् ६
निशत्रोःसोमवृष्ण्यंनिशुष्मंनिवयंस्तिर । दूरेवांसतोअन्तिंवा ७ ॥ ९ ॥

प्रकविः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२० प्रकविर्देववीतयेऽव्योवारेभिरर्षति । साह्वान्विश्वांअभिस्पृधः १ सहि
ष्मांजरितृभ्यआवाजंगोमन्तमिन्वति । पवमानःसहस्रिणंम् २ परिविश्वानि
चेतंसामृशसेपवसेमती । सनःसोमश्रवोविदः ३ अभ्यर्षबृहद्यशोमघवद्भ्यो
ध्रुवंरयिम् । इषंस्तोतृभ्यआभर ४ त्वंराजेवसुव्रतोगिरःसोमाविवेशिथ । पुना-
नोवह्नेअद्भुत ५ सवह्निरप्सुदुष्टरोमृज्यमानोगभस्त्योः । सोमश्चमूषुसीदति ६
क्रीळुर्मखोनमंहयुःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् ७ ॥ १० ॥

एते धावन्ति सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ ए॒तेधाव॑न्ती॒न्द॑वः॒सोमा॒इन्द्रा॑य॒घृष्व॑यः । म॒त्स॒रासः॑स्व॒र्विदः॑ १ प्र॒वृ॒ण्व-
न्तो॑अ॒भि॒यु॒जः॒सुष्व॑येवरिवो॒विदः॑ । स्व॒यंस्तो॒त्रेव॑य॒स्कृतः॑ २ वृथा॒क्रीळ॑न्त॒
इन्द॑वःस॒धस्थ॑म॒भ्येक॒मित् । सिन्धो॑रू॒र्मा व्य॑क्षरन् ३ ए॒तेविश्वा॑नि॒वार्या॒पव॑मा-
नासआशत । हि॒तानसप्त॑यो॒रथे॑ ४ आ॒स्मिन्पि॒शङ्ग॑मिन्दवो॒दधा॑तावे॒नमा॒दि-
शे॑ । योअ॒स्मभ्य॒मरा॑वा ५ ऋ॒भुर्नरथ्यं॒नवं॒दधा॑ता॒केत॑मा॒दिशे॑ । शु॒क्राःप॑वध्व॒-
मर्ण॑सा ६ ए॒तउ॒त्येअ॑वीवश॒न्काष्ठां॑वा॒जिनो॑अक्रत । स॒तःप्रासा॑विषु॒र्म-
ति॑म् ७ ॥ ११ ॥

एते सोमासः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२२ ए॒तेसोमा॑सआ॒शवो॒रथा॑इव॒प्रवा॒जिनः॑ । सर्गाः॑सृ॒ष्टाअ॑हेषत १ ए॒ते-

वातांइवोरवंःपर्जन्यंस्येववृष्टयंः । अग्नेरिवभ्रमावृथां २ एतेपूताविपश्चितः
सोमांसोदध्यांशिरः । विपाव्यांनशुर्धियंः ३ एतेमृष्टाअमंर्त्याःससृवांसोनशं-
श्रमुः । इयंक्षन्तःपथोरजंः ४ एतेपृष्ठानिरोदंसोविंप्रयन्तोव्यांनशुः । उतेदमुं-
त्तमंरजंः ५ तन्तुंतन्वानमुंत्तममनुंप्रवतंआशत । उतेदमुंत्तमाय्यंम् ६ त्वंसों-
मपणिभ्यआवसुगव्यांनिधारयः । ततंतन्तुंमचिक्रदः ७ ॥ १२ ॥

सोमा असृग्रं सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२३ सोमांअसृग्रमाशवोमधोर्मदंस्यधारंया । अभिविश्वांनिकाव्यां १ अ-
नुंप्रत्नासंआयवंःपदंनवींयोअक्रमुः । रुचेजंनन्तसूर्यंम् २ आपंवमाननोभरार्यो
अदांशुषोगयंम् । कृधिप्रजावंतीरिषंः ३ अभिसोमांसआयवःपवंन्तेमद्यंमदंम् ।
अभिकोशंमधुश्चुतंम् ४ सोमोंअर्षतिधर्णसिर्दधांनइन्द्रियंरसंम् । सुवीरोंअभि-

शस्तिपाः ५ इन्द्रांयसोमपवस्वदेवेभ्यःसधमाद्यः । इन्दोवाजंसिषाससि ६ अ-
स्यपीत्वामदानामिन्द्रोवृत्राण्यप्रति । जघानंजघनंच्चनु ७ ॥ १३ ॥

प्र सोमासः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२४ प्रसोमासोअधन्विषुःपवमानासइन्दवः । श्रीणानाअप्सुमृंजत १ अ-
भिगावोअधन्विषुरापोनप्रवतायतीः । पुनानाइन्द्रमाशत २ प्रपवमानधन्वसि
सोमेन्द्रायपातवे । नृभिर्यतोविनीयसे ३ त्वंसोमनृमादनःपवस्वचर्षणीसहे । स-
स्निर्योअनुमाद्यः ४ इन्दोयदद्रिभिःसुतःपवित्रंपरिधावसि । अरमिन्द्रस्यधाम्ने ५
पवस्ववृत्रहन्तमोक्थेभिरनुमाद्यः । शुचिःपावकोअद्भुतः ६ शुचिःपावकउच्य-
तेसोमःसुतस्यमध्वः । देवावीरघशंसहा ७ ॥ १४ ॥ इति शाकलकसंहितायां
नवमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

पवस्व पट् दृह्लच्युत्र आगस्त्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

२५ पवंस्वदक्षसाधंनोदेवेभ्यंःपीतयेंहरे । मरुद्भ्योंवायवेमदंः १ पवंमानाधि-
याहितो३ंभियोनिंकनिंक्रदत् । धर्मंणावायुमाविंश २ संदेवैंःशोभतेवृषांकवि-
र्योनावधिंप्रियः । वृत्रहादेंववीतंमः ३ विश्वांरूपाण्यांविशन्पुंनानोयांतिहर्यंतः।
यत्रामृतांसआसंते ४ अरुषोजनयन्गिरःसोमंःपवतआयुषक् । इन्द्रंगच्छंन्कवि-
क्रंतुः ५ आपंवस्वमदिन्तमपवित्रंधारंयाकवे । अर्कस्ययोनिंमासदंम् ६॥१५॥

तममृक्षन्त षडिध्मवाहो दार्ढच्युतः पवमानः सोमो गायत्री ।

२६ तमंमृक्षन्तवाजिनंमुपस्थेअदिंतेरधिं । विप्रांसोअण्व्यांधिया १ तंगावो
अभ्यंनूषतसहस्रंधारमक्षिंतम् । इन्दुंधर्तारमादिवः २ तंवेधांमेधयांह्यन्पवंमान-
मधिद्यवि । धर्णसिंभूरिंधायसम् ३ तमंह्यन्भुरिजोर्धियासंवसांनंविवस्वंतः ।

ऋ. सं. पतिंवाचोअदाभ्यम् ४ तंसानावधिंजामयोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । हर्यतंभूरिचक्ष- अ.६ अ.८
सम् ५ तंत्वाहिन्वन्तिवेधसःपवमानगिरावृधम् । इन्दुविन्द्रायमत्सरम् ६ ॥ १६ ॥
॥४७९॥

एष कविः षण्णृमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२७ एषकविरभिष्टुतःपवित्रेअधितोशते । पुनानोघ्नन्नपस्रिधः १ एषइन्द्राय
वायवेस्वर्जित्परिषिच्यते । पवित्रेदक्षसाधनः २ एषनृभिर्विनीयतेदिवोमूर्धावृ-
षासुतः । सोमोवनेषुविश्ववित् ३ एषगव्युरचिक्रदत्पवमानोहिरण्ययुः । इन्दुः
सत्राजिदस्तृतः ४ एषसूर्येणहासतेपवमानोअधिद्यवि । पवित्रेमत्सरोमदः ५
एषशुष्म्यसिष्यददन्तरिक्षेवृषाहरिः । पुनानइन्दुरिन्द्रमा ६ ॥ १७ ॥

एष वाजी षट् प्रियमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२८ एषवाजीहितोनृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः । अव्योवारंविधावति १ एष ॥४७९॥

पवित्रेंअक्षरत्सोमोदेवेभ्यंःसुतः । विश्वाधामान्याविशन् २ एषदेवःशुंभायते-
ऽधिषोनावमर्त्यः । वृत्रहादेववीतमः ३ एषवृषाकनिंक्रदद्दशभिंर्जामिभिर्यतः ।
अभिद्रोणानिधावति ४ एषसूर्यमरोचयत्पवमानोविचर्षणिः । विश्वाधा-
मानिविश्ववित् ५ एषशुष्म्यदाभ्यःसोमःपुनानोअर्षति । देवावीरघशं-
सहा ६ ॥ १८ ॥

प्रास्य षण्णृमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ प्रास्यधाराअक्षरन्वृष्णःसुतस्यौजसा । देवाँअनुप्रभूषतः १ सप्तिंमृज-
न्तिवेधसोगृणन्तःकारवोगिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यम् २ सुषहासोमतानिते
पुनानायप्रभूवसो । वर्धासमुद्रमुक्थ्यम् ३ विश्वावसूनिसंजयन्पवस्वसोमधार-
या । इनुद्वेषांसिसध्र्यक् ४ रक्षासुनोअररुषःस्वनात्समस्यकस्यचित् । निदो

यत्रमुमुच्महे ५ एन्दोपार्थिवंरयिंदिव्यंपवस्वधारया । द्युमन्तंशुष्ममा
भर ६ ॥ १९ ॥

प्र धारा षड्बिन्दुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३० प्रधाराअस्यशुष्मिणोवृथापवित्रेअक्षरन् । पुनानोवाचमिष्यति १
इन्दुर्हियानःसोतृभिर्मृज्यमानःकनिक्रदत् । इयर्तिवग्नुमिन्द्रियम् २ आनःशु-
ष्मंनृषाह्यंवीरवन्तंपुरुस्पृहम् । पवस्वसोमधारया ३ प्रसोमोअतिधारयापवमा-
नोअसिष्यदत् । अभिद्रोणान्यासदम् ४ अप्सुत्वामधुमत्तमंहरिंहिन्वन्त्यद्रि-
भिः । इन्दविन्द्रायपीतये ५ सुनोतामधुमत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणे । चारुं
शर्धायमत्सरम् ६ ॥ २० ॥

प्र सोमासः षड्गोतमः पवमानः सोमो गायत्री ।

३१ प्रसोमांसःस्वाध्यं१ःपवंमानासोअक्रमुः । रयिंकृंण्वन्तिचेतंनम् १
दिवस्पृंथिव्याअधिभवेंन्दोद्युम्नवर्धनः । भवावाजांनांपतिः २ तुभ्यंवातांअभि-
प्रियस्तुभ्यंमर्षन्तिसिन्धंवः । सोमवर्धन्तितेमहः ३ आप्यांयस्वसमेंतुतेविश्वतः
सोमवृष्ण्यंम् । भवावाजंस्यसंगथे ४ तुभ्यंगावोंघृतंपयोबभ्रोंदुदुह्रेअक्षितम् ।
वर्षिष्ठेअधिसानंवि ५ स्वायुधस्यंतेसतोभुवंनस्यपतेवयम् । इन्दोंसखित्वमु-
श्मसि ६ ॥ २१ ॥

प्र सोमासः षट् श्यावाश्वः पवमानः सोमो गायत्री ।

३२ प्रसोमांसोमदच्युतःश्रवंसेनोमघोनंः । सुताविदथेंअक्रमुः १ आदींत्रि-
तस्ययोषंणोहरिंहिन्वन्त्यद्रिंभिः । इन्दुमिन्द्रांयपीतयें २ आदींहंसोयथांगणंवि-

श्वस्याविवशन्मतिम् । अत्योनगोभिरज्यते ३ उभेसोमावचाकशन्मृगोनतक्तो
अर्षसि । सीदन्नृतस्ययोनिमा ४ अभिगावोअनूषतयोषाजारमिवप्रियम् । अ-
गन्नाजिंयथाहितम् ५ अस्मेधेहिद्युमद्यशोमघवद्भ्यश्चमह्यंच । सनिंमेधामुत
श्रवः ६ ॥ २२ ॥

प्र सोमासः षट् त्रितः पवमानः सोमो गायत्री ।

२३ प्रसोमासोविपश्चितोऽपांनयन्त्यूर्मयः । वनानिमहिषाइव १ अभिद्रो
णानिबभ्रवःशुक्राऋतस्यधारया । वाजंगोमन्तमक्षरन् २ सुताइन्द्रायवायवे
वरुणायमरुद्भ्यः । सोमाअर्षन्तिविष्णवे ३ तिस्रोवाचउदीरतेगावोमिमन्ति
धेनवः । हरिरेतिकनिक्रदत् ४ अभिब्रह्मीरनूषतयह्वीर्ऋतस्यमातरः । मर्मृज्य-

न्तौदिवःशिशुम् ५ रायःसमुद्रांश्चतुरोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वस-
हस्रिणः ६ ॥ २३ ॥

प्र सुवानः षट् त्रितः पवमानः सोमो गायत्री ।

३४ प्रसुवानोधारयातनेन्दुर्हिन्वानोअर्षति । रुजद्दृळ्हाव्योजसा १ सुतइ-
न्द्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः । सोमोअर्षतिविष्णवे २ वृषाणंवृषभिर्यतंसुन्वन्ति
सोममद्रिभिः । दुहन्तिशक्मनापयः ३ भुवत्त्रितस्यमर्ज्योभुवदिन्द्रायमत्सरः ।
संरूपैरज्यतेहरिः ४ अभीमृतस्यविष्टपंदुहतेपृश्निमातरः । चारुप्रियतमंहविः ५
समेनमह्रुताइमागिरोअर्षन्तिसस्रुतः । धेनूर्वाश्रोअवीवशत् ६ ॥ २४ ॥

आ नः पवस्व षट् प्रभूवसुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३५ आनःपवस्वधारयापवमानरयिंपृथुम् । ययाज्योतिर्विदासिनः १ इ-

न्दोसमुद्रमीङ्खयपवस्वविश्वमेजय । रायोधर्तानओजसा २ त्वयावीरेणवीरवो-
ऽभिष्यामपृतन्यतः । क्षराणोअभिवार्यम् ३ प्रवाजमिन्दुरिष्यतिसिषासन्वा-
जसाऋषिः । व्रताविदानआयुधा ४ तंगीर्भिर्वाचमीङ्खयंपुनानंवासयामसि ।
सोमंजनस्यगोपतिम् ५ विश्वोयस्यव्रतेजनोदाधारधर्मणस्पतेः । पुनानस्यप्र-
भूवसोः ६ ॥ २५ ॥

असर्जि षट् प्रभूवसुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३६ असर्जिरथ्योयथापवित्रेचम्वोःसुतः । कार्ष्मन्वाजीन्यक्रमीत् १ सव-
ह्निःसोमजागृविःपवस्वदेववीरति । अभिकोशंमधुश्चुतम् २ सनोज्योतींषिपू-
र्व्यपवमानविरोचय । क्रत्वेदक्षायनोहिनु ३ शुम्भमानऋतायुभिर्मृज्यमानोग-
भस्त्योः । पवतेवारेअव्यये ४ सविश्वादाशुषेवसुसोमोदिव्यानिपार्थिवा । प-

वंतामान्तरिक्ष्या ५ आदिवस्पृष्ठमंश्वयुगैंव्ययुः सोमरोहसि । वीरयुःशंवस-
स्पते ६ ॥ २६ ॥

स सुतः षड्गाहूगणः पवमानः सोमो गायत्री ।

३७ ससुतःपीतयेवृषासोमंःपवित्रेंअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः १ सपवित्रें
विचक्षणोहरिरर्षतिधर्णसिः । अभियोनिंकनिंक्रदत् २ सवाजीरोंचनादिवः
पवंमानोविधावति । रक्षोहावारंमव्ययम् ३ सत्रितस्याधिसानंवित्रिपवंमानोअ-
रोचयत् । जामिभिःसूर्यंसह ४ सवृत्रहावृषांसुतोवंरिवोविदंदाभ्यः । सोमो
वाजंमिवासरत् ५ सदेवःकविनेषितो३भिद्रोणांनिधावति । इन्दुरिन्द्रांय
मंहनां ६ ॥ २७ ॥

एष उ स्य षड्राहूगणः पवमानः सोमो गायत्री ।

॥४८३॥ ३८ एषउस्यवृषारथोऽव्योवारेभिरर्षति । गच्छन्वाजंसहस्रिणम् १ एतं
त्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये २ एतंत्यंहरितोदश
मर्मृज्यन्तेअपस्युवः । याभिर्मदायशुम्भते ३ एषस्यमानुषीष्वाश्येनोनविक्षु
सीदति । गच्छंजारोनयोषितम् ४ एषस्यमद्योरसोऽवचष्टेदिवःशिशुः । य
इन्दुर्वारमाविशत् ५ एषस्यपीतयेसुतोहरिरर्षतिधर्णसिः । क्रन्दन्योनिमभि
प्रियम् ६ ॥ २८ ॥

आशुरर्ष षड्बृहन्मतिः पवमानः सोमो गायत्री ।

३९ आशुरर्षबृहन्मतेपरिप्रियेणधाम्ना । यत्रदेवाइतिब्रुवन् १ परिष्कृण्वन्ननि-
ष्कृतंजनाययातयन्निषः । वृष्टिंदिवःपरिस्रव २ सुतएतिपवित्रआत्विषिंदधा- ॥४८३॥

नओजसा । विचक्षाणोविरोचयन् ३ अयंसयोदिवस्परिरघुयामापवित्रआ ।
सिन्धोरूर्माव्यक्षरत् ४ आविवासन्परावतोअथोअर्वावतःसुतः । इन्द्रायसि-
च्यतेमधु ५ समीचीनाअनूषतहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । योनावृतस्यसीदत ६ ॥२९॥

पुनानः षड्हन्मतिः पवमानः सोमो गायत्री ।

१० पुनानोअक्रमीदभिविश्वामृधोविचर्षणिः । शुम्भन्तिविप्रंधीतिभिः १
आयोनिमरुणोरुहद्गमदिन्द्रंवृषासुतः । ध्रुवेसदसिसीदति २ नूनोरयिंमहामिं-
न्दोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणम् ३ विश्वासोमपवमानद्युम्नानी-
न्दवाभर । विदाःसहस्रिणीरिषः ४ सनःपुनानआभररयिंस्तोत्रेसुवीर्यम् ।
जरितुर्वर्धयागिरः ५ पुनानइन्दवाभरसोमद्विबर्हसंरयिम् । वृषन्निन्दोनउ-
क्थ्यम् ६ ॥ ३० ॥

प्र ये गावः षण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४१ प्रयेगावोनभूर्णयस्त्वेषाअयासोअक्रमुः । घ्नन्तःकृष्णामपत्वचम् १
सुवितस्यमनामहेऽतिसेतुंदुराव्यम् । साह्वांसोदस्युमव्रतम् २ शृण्वेवृष्टेरिवस्व-
नःपवमानस्यशुष्मिणः । चरन्तिविद्युतोदिवि ३ आपवस्वमहीमिषंगोमदि-
न्दोहिरण्यवत् । अश्वावद्वाजवत्सुतः ४ सपवस्वविचर्षणआमहीरोदसीपृण ।
उषाःसूर्योनरश्मिभिः ५ परिणःशर्मयन्त्याधारयासोमविश्वतः । सरारसेव
विष्टपम् ६ ॥ ३१ ॥

जनयन्षण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४२ जनयन्रोचनादिवोजनयन्नप्सुसूर्यम् । वसानोगाअपोहरिः १ एषप्रत्ने-

॥४८४॥

नमन्मंनादेवोदेवेभ्यस्परि । धारयापवतेसुतः २ वावृधानायतूर्वयेपवन्तेवाजं-
सातये । सोमाःसहस्रपाजसः ३ दुहानःप्रत्नमित्पयःपवित्रेपरिषिच्यते । क्र-
न्दंन्देवाँअजीजनत् ४ अभिविश्वानिवार्याभिदेवाँऋतावृधः । सोमःपुनानो
अर्षति ५ गोमंन्नःसोमवीरवदश्वावद्वाजवत्सुतः । पवस्वबृहतीरिषः ६॥३२॥

यो अस्यः षण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४३ योअत्यइवमृज्यतेगोभिर्मदायहर्यतः । तंगीर्भिर्वासयामसि १ तंनो-
विश्वाअवस्युवोगिरःशुम्भन्तिपूर्वथा । इन्दुमिन्द्रायपीतये २ पुनानोयातिहर्य-
तःसोमोगीर्भिःपरिष्कृतः । विप्रस्यमेध्यातिथेः ३ पवमानविदारयिमस्म-
भ्यंसोमसुश्रियम् । इन्दोसहस्रवर्चसम् ४ इन्दुरत्योनवाजसृत्कनिक्रन्तिप

वि॒त्रआ । यद॒क्षा॒रतिं॑दे॒व॒युः ५ पव॑स्व॒वाजं॑सातये॒विप्र॑स्यगृ॒ण॒तोवृ॒धे । सोम॒रास्वं॑
सु॒वीर्यं॑म् ६ ॥ ३३ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टकेष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥

॥ इति षष्ठाष्टकः समाप्तः ॥ ६ ॥

॥४८९॥

प्रणोयास्यःसपवस्वासृग्रन्नयासोमःपञ्चकविर्भार्गवस्तंत्वापवस्वोत्तेशुष्मासउचथ्योध्वर्योपरिस्रुक्षउ-
त्तेचतुष्कमवत्सारोस्यप्रत्नांयवंयदंपरिसोःप्रतेधारास्तरत्सपवस्वप्रगायत्रेणोपान्स्यापुरउष्णिगयावी-
तीत्रिंशदमहीयुरेतेअसृग्रंजमदग्निरापवस्वनिध्रुविःकाश्यपोवृषासोमकश्यपः ।

प्र णः षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४४ ओ३म् प्रणंइन्दोमहेतनंऊर्मिंनबिभ्रंदर्षसि । अभिदेवाँअयास्यः १ म-
तीजुष्टोधियाहितःसोमोंहिन्वेपरावति । विप्रंस्यधारंयाकविः २ अयंदेवेषुजा-
गृंविःसुतएंतिपवित्रआ । सोमोंयातिविचर्षणिः ३ सनंःपवस्ववाजयुश्चंक्राण-
श्चारुंमध्वरम् । बर्हिष्माँआविंवासति ४ सनोभगांयवायवेविप्रंवीरःसदावृंधः ।
सोमोंदेवेष्वायंमत् ५ सनोंअद्यवसुंत्तयेक्रतुविद्गांतुवित्तंमः । वाजंजेषिश्रवों
बृहत् ६ ॥ १ ॥

स पवस्व षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४५ सपवस्वमदायकंनृचक्षादेववीतये । इन्दविन्द्रायपीतये १ सनोअर्षा-
भिदूत्यं१त्वमिन्द्रायतोशसे । देवान्त्सखिभ्यआवरम् २ उतत्वामरुणंवयंगो-
भिरञ्ज्मोमदायकम् । विनोरायेदुरोवृधि ३ अत्यूपवित्रमक्रमीद्वाजीधुरंनया-
मनि । इन्दुर्देवेषुपत्यते ४ समीसखायोअस्वरन्वनेक्रीळन्तमत्यविम् । इन्दुंना-
वाअनूषत ५ तयापवस्वधारयाययापीतोविचक्षसे । इन्द्रोस्तोत्रेसुवी-
र्यम् ॥ ६ ॥ २ ॥

असृग्रन्षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४६ असृग्रन्देववीतयेऽत्यासःकृत्व्याइव । क्षरन्तःपर्वतावृधः १ परिष्कृता-
सइन्दवोयोषेवपित्र्यावती । वायुंसोमाअसृक्षत २ एतेसोमासइन्दवःप्रयस्वन्त-

श्व॒मूसु॒ताः । इन्द्रं॑वर्ध॑न्ति॒कर्म॑भिः ३ आधा॑वतासुहस्त्यः॒शु॒क्रागृ॑भ्णीतम॒न्थिना॑ ।
गोभि॑ःश्रीणीतमत्स॒रम् ४ सप॑वस्वधनंजयप्रय॒न्ताराध॑सोम॒हः । अ॒स्मभ्यं॑
सोमगातु॒वित् ५ ए॒तंमृ॑जन्ति॒मर्ज्यं॒पव॑मानं॒दश॒क्षिप॑ः । इन्द्रा॑यमत्स॒रं
मद॑म् ६ ॥ ३ ॥

अया सोमः पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४७ अ॒यासोम॑ःसुकृ॒त्यया॑म॒हश्चि॑द॒भ्य॑वर्धत । म॒न्दा॒नउद्वृ॑षायते १ कृ॒तानी-
द॑स्य॒कर्त्वा॒चेत॑न्तेदस्यु॒तर्ह॑णा । ऋ॒णाच॑धृ॒ष्णुश्च॑यते २ आत्सोम॑इन्द्रि॒योरसो॒वज्र॑ः
सहस्र॒साभु॑वत् । उ॒क्थंयद॑स्य॒जाय॑ते ३ स्व॒यंक॒विर्वि॑ध॒र्तरि॒विप्रा॑य॒रत्न॑मिच्छति ।
यदी॑मर्मृ॒ज्यते॒धिय॑ः ४ सि॒षा॒सतू॑रयी॒णांवा॒जेष्वर्व॑तामिव । भरे॑षुजि॒ग्यु-
षा॑मसि ५ ॥ ४ ॥

तं त्वा पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४८ तंत्वानृम्णानिबिभ्रंतंसधस्थेषुमहोदिवः । चारुंसुकृत्ययेमहे १ संवृ-
क्तधृष्णुमुक्थ्यंमहामहिव्रतंमदम् । शतंपुरोरुरुक्षणिम् २ अतस्त्वारयिमभिरा-
जानंसुक्रतोदिवः । सुपर्णोअव्यथिर्भरत् ३ विश्वस्माइत्स्वर्दृशेसाधारणंरज-
स्तुरम् । गोपामृतस्यविर्भरत् ४ अधाहिन्वानइंद्रियंज्यायोमहित्वमानशे ।
अभिष्टिकृद्विचर्षणिः ५ ॥ ५ ॥

पवस्व पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४९ पवस्ववृष्टिमासुनोऽपामूर्मिंदिवस्परि । अयक्ष्माबृहतीरिषः १ तयापव-
वस्वधारयाययागावइहागमन् । जन्यासउपनोगृहम् २ घृतंपवस्वधारयायज्ञे-
षुदेववीतमः । अस्मभ्यंवृष्टिमापव ३ सनऊर्जेव्य१व्ययंपवित्रंधावधारया ।

देवासंःशृणवन्हिकंम् ४ पवंमानोअसिष्यदद्रक्षांस्यपजङ्घनत् । प्रत्नवद्रोचयन्रुचंः ५ ॥ ६ ॥

उत्ते शुष्मासः पञ्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५० उत्तेशुष्मांसईरतेसिन्धोंरूर्मेरिंवस्वनः । वाणस्यंचोदयापविम् १ प्रसवेतउदींरतेतिस्रोवाचोंमखस्युवंः । यदव्यएषिसानंवि २ अव्योवारेपरिंप्रियंहरिंहिन्वन्त्यद्रिंभिः । पवंमानंमधुश्चुतंम् ३ आपंवस्वमदिंतमपवित्रंधारंयाकवे । अर्कस्ययोनिंमासदंम् ४ सपंवस्वमदिंतमगोभिंरञ्जानोअक्तुभिंः । इन्दविन्द्रांयपीतयें ५ ॥ ७ ॥

अध्वर्यो पञ्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५१ अध्वंर्योअद्रिंभिःसुतंसोमंपवित्रआसृज । पुनीहीन्द्रांयपातंवे १ दिवः

पीयूषमुत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणे । सुनोतामधुमत्तमम् २ तवत्यइन्दोअन्धसो
देवामधोर्व्यश्नते । पवमानस्यमरुतः ३ त्वंहिसोमवर्धयन्त्सुतोमदायभूर्णये । वृष-
न्स्तोतारमूतये ४ अभ्यर्षविचक्षणपवित्रंधारयासुतः । अभिवाजमुतश्रवः ५ ॥८॥

परि द्युक्षः पञ्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५२ परिद्युक्षःसनद्रयिर्भरद्वाजंनोअन्धसा । सुवानोअर्षपवित्रआ १ तवप्र-
त्नेभिरध्वभिरव्योवारेपरिप्रियः । सहस्रधारोयात्तना २ चरुर्नयस्तमीङ्खयेन्दोनदा-
नमीङ्खय । वधैर्वधस्नवीङ्खय ३ निशुष्ममिन्दवेषांपुरुहूतजनानाम् । योअस्माँआ-
दिदेशति ४ शतंनइन्दऊतिभिःसहस्रंवाशुचीनाम् । पवस्वमंहयद्रयिः ५ ॥ ९ ॥

उत्ते चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५३ उत्तेशुष्मासोअस्थूरक्षोभिन्दन्तोअद्रिवः । नुदस्वयाःपरिस्पृधः १ अया-

निंजघ्निरोजंसारथसङ्गेधनेंहिते । स्तवाअबिंभ्युषाहृदा २ अस्यंव्रतानिनाधृषे पवंमानस्यदूढ्यां । रुजयस्त्वांपृतन्यति ३ तंहिंन्वन्तिमदच्युतंहरिंनदीषुंवाजिनंम् । इन्दुमिन्द्रांयमत्सरम् ४ ॥ १० ॥

अस्य प्रत्नां चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५४ अस्यप्रत्नामनुद्युतंशुक्रंदुदुह्रेअह्रंयः । पयंःसहस्रसामृषिंम् १ अयंसूयैंइवोपदृगयंसरांसिधावति । सप्तप्रवतआदिवंम् २ अयंविश्वांनितिष्ठतिपुनानोभुवंनोपरिं । सोमोंदेवोनसूयैः ३ परिणोदेववीतयेवाजाँअर्षसिगोमंतः । पुनान इन्दविन्द्रयुः ४ ॥ ११ ॥

यवं यवं चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५५ यवंयवंनोअन्धंसापुष्टंपुंष्टंपरिस्रव । सोमविश्वांचसौभंगा १ इन्दोयथा

 तव॒स्तवो॒यथा॑तेजा॒तमन्ध॑सः । निब॒र्हि॒वि॑प्रि॒येस॑दः २ उ॒तनो॒गो॒वि॒द॑श्व॒वित्पव॑स्व
 सो॒मान्ध॑सा । म॒क्षूत॑मेभि॒रह॑भिः ३ योजि॒नाति॒नजीय॑ते॒हन्ति॒शत्रु॑म॒भीत्य॑ ।
सपव॑स्वसहस्रजित् ४ ॥ १२ ॥

परि सोमश्चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५६ परि॒सोम॑ऋ॒तंबृ॒हदा॒शुःप॒वित्रे॑अर्षति । वि॒घ्नन्रक्षां॑सिदेव॒युः १ यत्सोमो॒
वा॒जमर्ष॑तिश॒तंधारा॑अप॒स्युवः॑ । इन्द्र॑स्यस॒ख्यमा॑वि॒शन् २ अ॒भित्वा॒यो॒षणो॒द-
शंजा॒रंनक॒न्या॑नूषत । मृ॒ज्यसे॑सोमसा॒तये॑ ३ त्वमिन्द्रा॑य॒विष्ण॑वेस्वा॒दुरि॑न्दो॒परि॑
स्रव । नॄन्त्स्तो॒तॄन्पा॒ह्यंह॑सः ४ ॥ १३ ॥

प्र ते धाराश्चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५७ प्रते॒धारा॑अस॒श्चतो॑दि॒वोनय॑न्तिवृ॒ष्टयः॑ । अच्छा॒वाजं॑सह॒स्रिणम् १ अ॒भि-

प्रियाणिकाव्याविश्वाचक्षाणोअर्षति। हरिस्तुञ्जानआयुधा २ सर्मर्मृजानआयु-
भिरिभोराजेवसुव्रतः । श्येनोनवंसुषीदति ३ सनोविश्वादिवोवसूतोपृथिव्या
अधि । पुनानइन्दवाभर ४ ॥ १४ ॥

तरत्स चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५८ तरत्समन्दीधावतिधारासुतस्यान्धसः । तरत्समन्दीधावति १ उस्रावे-
दवसूनांमर्तस्यदेव्यवसः । तरत्समन्दीधावति २ ध्वस्रयोःपुरुषन्त्योरासहस्राणि
दद्महे । तरत्समन्दीधावति ३ आययोस्त्रिंशतंतनासहस्राणिचदद्महे । तरत्स
मन्दीधावति ४ ॥ १५ ॥

पवस्व चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५९ पवस्वगोजिदश्वजिद्विश्वजित्सोमरण्यजित् । प्रजावद्रत्नमाभर १

पवस्वाद्भ्योअदाभ्यःपवस्वौषधीभ्यः । पवस्वधिषणाभ्यः २ त्वंसोमपवमानो
॥४९०॥ विश्वानिदुरितातर । कविःसीदनिबर्हिषि ३ पवमानस्वर्विदोजायमानोऽभवो
महान् । इन्दोविश्वाँअभीदसि ४ ॥ १६ ॥

प्रगायत्रेण चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री । उपान्त्या पुरउष्णिक् ।

६० प्रगायत्रेणगायतपवमानंविचर्षणिम् । इन्दुंसहस्रचक्षसम् १ तंत्वांस-
हस्रचक्षसमथोसहस्रभर्णसम् । अतिवारमपाविषुः २ अतिवारान्पवमानोअ-
सिष्यदत्कलशाँअभिधावति । इन्द्रस्यहार्द्याविशन् ३ इन्द्रस्यसोमराधसेशंप-
वस्वविचर्षणे । प्रजावद्रेतआभर ४ ॥ १७ ॥ इति शाकलर्कसंहितायां नवमे
मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥ ॥४९०॥

अया वीती त्रिंशदमहीयुः पवमानः सोमो गायत्री ।

६१ अयावीतीपरिस्रवयस्तइन्दोमदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव १ पुरःसद्यइ-
त्थाधियेदिवोदासायशम्बरम् । अधत्यंतुर्वशंयदुम् २ परिणोअश्वमश्वविद्गोम-
दिन्दोहिरण्यवत् । क्षरासहस्त्रिणीरिषः ३ पवमानस्यतेवयंपवित्रमभ्युन्दतः ।
सखित्वमावृणीमहे ४ येतेपवित्रमूर्मयोऽभिक्षरन्तिधारया । तेभिर्नःसोममृळ-
य ५ ॥ १८ ॥ सनःपुनानआभररयिंवीरवतीमिषम् । ईशानःसोमविश्वतः ६
एतमुत्यंदशक्षिपोमृजन्तिसिन्धुमातरम् । समादित्येभिरख्यत ७ समिन्द्रेणोत
वायुनासुतएतिपवित्रआ । संसूर्यस्यरश्मिभिः ८ सनोभगायवायवेपूष्णेपव-
स्वमधुमान् । चारुर्मित्रेवरुणेच ९ उच्चातेजातमन्धसोदिविषद्भूम्याददे । उग्रं
शर्ममहिश्रवः १० ॥ १९ ॥ एनाविश्वान्यर्यआद्युम्नानिमानुषाणाम् । सिषा-

सन्तोवनामहे ११ सनइन्द्राययज्यवेवरुणायमरुद्भ्यः । वरिवोवित्परिस्रव १२
उपोषुजातमप्तुरंगोभिर्भङ्गंपरिष्कृतम् । इन्दुंदेवाअयासिषुः १३ तमिद्वर्धन्तुनो
गिरोवत्संसंशिश्वरीरिव । यइन्द्रस्यहृदंसनिः १४ अर्षाणःसोमशंगवेधुक्षस्व
पिप्युषीमिषम् । वर्धासमुद्रमुक्थ्यम् १५ ॥ २० ॥ पवमानोअजीजनद्दिव-
श्चित्रंनतन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरंबृहत् १६ पवमानस्यतेरसोमदोराजन्नदुच्छु-
नः । विवारमव्यमर्षति १७ पवमानरसस्तवदक्षोविराजतिद्युमान् । ज्योति-
र्विश्वंस्वर्दृशे १८ यस्तेमदोवरेण्यस्तेनापवस्वान्धसा । देवावीरघशंसहा १९
जघ्निर्वृत्रममित्रियंसस्निर्वाजंदिवेदिवे । गोषाउअश्वसाअसि २० ॥ २१ ॥ सं-
मिश्लोअरुषोभवसूपस्थाभिर्नधेनुभिः । सीदञ्छ्येनोनयोनिमा २१ सपवस्व
यआविथेन्द्रंवृत्रायहन्तवे । वव्रिवांसंमहीरपः २२ सुवीरासोवयंधनाजयेम

सोमममीढ्वः । पुनानोवर्धनोगिरः २३ त्वोतासस्तवावसास्यामवन्वन्तआमुरः ।
सोमव्रतेषुजागृहि २४ अपघ्नन्पवतेमृधोऽपसोमोअराव्णः । गच्छन्निन्द्रस्यनि-
ष्कृतम् २५ ॥ २२ ॥ महोनोरायआभरपवमानजहीमृधः । रास्वेन्दोवीरवद्य-
शः २६ नत्वाशतंचनहुतोराधोदित्संन्तमामिनन् । यत्पुनानोमखस्यसे २७
पवस्वेन्दोवृषासुतःकृधीनोयशसोजने । विश्वाअपद्विषोजहि २८ अस्यतेसख्ये
वयंतवेन्दोद्युम्नउत्तमे । सासह्यामपृतन्यतः २९ यातेभीमान्यायुधातिग्मानि
सन्तिधूर्वणे । रक्षासमस्यनोनिदः ३० ॥ २३ ॥

एते असृग्रं त्रिंशज्जमदग्निः पवमानः सोमो गायत्री ।

६२ एतेअसृग्रमिन्दवस्तिरःपवित्रमाशवः । विश्वान्यभिसौभगा १ विघ्न-
न्तोदुरितापुरुसुगातोकायवाजिनः । तनाकृण्वन्तोअर्वते २ कृण्वन्तोवरिवोग-

वेऽभ्यर्षन्तिसुष्टुतिम् । इळामस्मभ्यंसंयतम् ३ असाव्यंशुर्मदायाप्सुदक्षोगि-
रिष्ठाः । श्येनोनयोनिमासदत् ४ शुभ्रमन्धोदेववातमप्सुधूतोनृभिःसुतः ।
स्वदन्तिगावःपयोभिः ५ ॥ २४ ॥ आदीमश्वंनहेतारोऽशूशुभन्नमृताय । म-
ध्वोरसंसधमादे ६ यास्तेधारामधुश्चुतोऽसृग्रमिन्दऊतये । ताभिःपवित्रमासदः ७
सोअर्षेन्द्रायपीतयेतिरोरोमाण्यव्यया । सीदन्योनावनेष्वा ८ त्वमिन्दोपरिस्र-
वस्वादिष्ठोअङ्गिरोभ्यः । वरिवोविद्घृतंपयः ९ अयंविचर्षणिर्हितःपवमानःसचे-
तति । हिन्वानआप्यंबृहत् १० ॥ २५ ॥ एषवृषावृषव्रतःपवमानोअशस्ति-
हा । करद्वसूनिदाशुषे ११ आपवस्वसहस्रिणंरयिंगोमन्तमश्विनम् । पुरुश्चन्द्रं
पुरुस्पृहम् १२ एषस्यपरिषिच्यतेमर्मृज्यमानआयुभिः । उरुगायःकविक्रतुः १३
सहस्रोतिःशतामघोविमानोरजसःकविः । इन्द्रायपवतेमदः १४ गिराजात

इहस्तुतइन्दुरिन्द्रायधीयते । वियोनावसताविव १५ ॥ २६ ॥ पवमानःसुतो
नृभिःसोमोवाजमिवासरत् । चमूषुशक्मनासदम् १६ तंत्रिपृष्ठेत्रिवन्धुरेरथेयु-
ञ्जन्तियातवे । ऋषीणांसप्तधीतिभिः १७ तंसोतारोधनस्पृतमाशुंवाजाययातं-
वे । हरिंहिनोतवाजिनम् १८ आविशन्कलशंसुतोविश्वाअर्षन्नभिश्रियः । शूरो
नगोषुतिष्ठति १९ आतंइन्दोमदायकंपयोदुहन्त्यायवः । देवादेवेभ्योमधु २०
॥ २७ ॥ आनःसोमंपवित्रआसृजतामधुमत्तमम् । देवेभ्योदेवश्रुत्तमम् २१
एतेसोमाअसृक्षतगृणानाःश्रवसेमहे । मदिंतमस्यधारया २२ अभिगव्यानि
वीतयेनृम्णापुनानोअर्षसि । सनद्वाजःपरिस्रव २३ उतनोगोमतीरिषोविश्वा
अर्षपरिष्टुभः । गृणानोजमदग्निना २४ पवस्ववाचोअग्रियःसोमचित्राभिरू-
तिभिः । अभिविश्वानिकाव्या २५ ॥ २८ ॥ त्वंसमुद्रियाअपोऽग्रियोवाचईर्-

रयंन् । पवंस्वविश्वमेजय २६ तुभ्येमाभुवंनाकवेमहिम्नेसोंमतस्थिरे । तुभ्यं-
मर्षन्तिसिन्धंवः २७ प्रतेंदिवोनवृष्टयोधारांयन्त्यसश्चतंः । अभिशुक्रामुंपस्ति-
रंम् २८ इन्द्रायेन्दुंपुनीतनोग्रंदक्षांयसाधंनम् । ईशानंवीतिरांधसम् २९ पवं-
मानऋतःकविःसोमंःपवित्रमासंदत् । दधंत्स्तोत्रेसुवीर्यंम् ३० ॥ २९ ॥

आ पवस्व त्रिंशन्निध्रुविः काश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६३ आपंवस्वसहस्रिणंरयिंसोंमसुवीर्यंम् । अस्मेश्रवांसिधारय १ इषमूर्जं
चपिन्वसइन्द्रांयमत्सरिंतंमः । चमूष्वानिषींदसि २ सुतइन्द्रांयविष्णंवेसोमंः
कलशेंअक्षरत् । मधुंमाँअस्तुवायवें ३ एतेअंसृग्रमाशवोऽतिह्वरांसिबभ्रवंः ।
सोमांऋतस्यधारंया ४ इन्द्रंवर्धन्तोअप्तुरंःकृण्वन्तोविश्वमार्यंम् । अपघ्नन्तोअ-
रांव्णः ५ ॥ ३० ॥ सुताअनुस्वमारजोऽभ्यंर्षन्तिबभ्रवंः । इन्द्रंगच्छंन्तइन्दंवः ६

अयापवस्वधारयाययासूर्यमरोचयः । हिन्वानोमानुषीरपः ७ अयुक्तसूरएतशं
पवमानोमनावधि । अन्तरिक्षेणयातवे ८ उतत्याहरितोदशसूरोअयुक्तयातवे ।
इन्दुरिन्द्रइतिब्रुवन् ९ परीतोवायवेसुतंगिरइन्द्रायमत्सरम् । अव्योवारेषुसिञ्चत
१० ॥ ३१ ॥ पवमानविदारयिमस्मभ्यंसोमदुष्टरम् । योदूणाशोवनुष्यता ११
अभ्यर्षसहस्रिणंरयिंगोमन्तमश्विनम् । अभिवाजमुतश्रवः १२ सोमोदेवोन
सूर्योऽद्रिभिःपवतेसुतः । दधानःकलशेरसम् १३ एतेधामान्यार्याशुक्राऋतस्य
धारया । वाजंगोमन्तमक्षरन् १४ सुताइन्द्रायवज्रिणेसोमासोदध्याशिरः ।
पवित्रमत्यक्षरन् १५ ॥ ३२ ॥ प्रसोममधुमत्तमोरायेअर्षपवित्रआ । मदोयो
देववीतमः १६ तमीमृजन्त्यायवोहरिंनदीषुवाजिनम् । इन्दुमिन्द्रायमत्सरम्
१७ आपवस्वहिरण्यवदश्वावत्सोमवीरवत् । वाजंगोमन्तमाभर १८ परिवाजे

नवांजयुमव्योवारेषुसिञ्चत । इन्द्रायमधुमत्तमम् १९ कविंमृजन्तिमर्ज्यंधीभि-
र्विप्राअवस्यवः । वृषाकनिक्रदर्षति २० ॥ ३३ ॥ वृषणंधीभिरप्तुरंसोममृतस्य
धारया । मतीविप्राःसमस्वरन् २१ पवस्वदेवायुषगिन्द्रंगच्छतुतेमदः । वायुमा
रोहधर्मणा २२ पवमाननितोशसेरयिंसोमश्रवाय्यम् । प्रियःसमुद्रमाविश २३
अपघ्नन्पवसेमृधःक्रतुवित्सोममत्सरः । नुदस्वादेवयुंजनम् २४ पवमानाअसृ-
क्षतसोमाःशुक्रासइन्दवः । अभिविश्वानिकाव्या २५ ॥ ३४ ॥ पवमानास
आशवःशुभ्राअसृग्रमिन्दवः । घ्नन्तोविश्वाअपद्विषः २६ पवमानादिवस्पर्यन्त-
रिक्षादसृक्षत । पृथिव्याअधिसानवि २७ पुनानःसोमधारयेन्दोविश्वाअपस्रिधः ।
जहिरक्षांसिसुक्रतो २८ अपघ्नन्त्सोमरक्षसोऽभ्यर्षकनिक्रदत् । द्युमन्तंशुष्ममु-

त॒मम् २१ अ॒स्मेवसू॑निधारय॒सोम॑दि॒व्यानि॒पार्थि॑वा । इन्दो॒विश्वा॑नि॒वा-
र्या॑ ३० ॥ ३५ ॥

वृषा सोम त्रयस्त्रिंशत्कश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६४ वृषा॑सोमद्यु॒माँअ॑सि॒वृषा॑देव॒वृष॑व्रतः । वृषा॒धर्मा॑णिदधिषे १ वृष्ण॑स्ते॒
वृष्ण्यं॒शवो॒वृषा॒वनं॒वृषा॒मदः॑ । स॒त्यंवृ॑ष॒न्वृषेद॑सि २ अश्वो॒नच॑क्रदो॒वृषा॒संगा
इन्दो॒सम॑र्वतः । विनो॑रा॒येदुरो॑वृधि ३ असृ॑क्षत॒प्रवा॒जिनो॑ग॒व्यासोमा॑सोअश्व॒या ।
शुक्रासो॑वीर॒याशवः॑ ४ शुम्भ॒मा॑नाऋ॒ता॒युभि॑र्मृ॒ज्यमा॑ना॒गभ॑स्त्योः । पव॑न्ते॒वारे॑
अ॒व्यये॑ ५ ॥ ३६ ॥ तेविश्वा॑दा॒शुषे॒वसुसोमा॑दि॒व्यानि॒पार्थि॑वा । पव॑न्ता॒मान्तरि॑-
क्ष्या ६ पव॑मानस्यविश्ववि॒त्प्रते॒सर्गा॑असृक्षत । सूर्य॑स्येव॒नर॒श्मयः॑ ७ के॒तुंकृ॒ण्वन्दि॒-
वस्परि॒विश्वा॑रू॒पाभ्य॑र्षसि । स॒मु॒द्रःसो॑मपिन्वसे ८ हि॒न्वा॒नोवाच॑मिष्यसि॒पव॑-

मानविधर्मणि । अक्रान्देवोनसूर्यः ९ इन्दुःपविष्टचेतनःप्रियःकवीनांमती । सृज-
दश्वंरथीरिव १० ॥ ३७ ॥ ऊर्मिर्यस्तेपवित्रआदेवावीःपर्यक्षरत् । सीदन्नृतस्य
योनिमा ११ सनोअर्षपवित्रआमदोयोदेववीतमः । इन्दविन्द्रायपीतये १२
इषेपवस्वधारयामृज्यमानोमनीषिभिः । इन्दोरुचाभिगाइहि १३ पुनानोवरि-
वस्कृध्यूर्जंजनायगिर्वणः । हरेसृजानआशिरम् १४ पुनानोदेववीतयइन्द्रस्य
याहिनिष्कृतम् । द्युतानोवाजिभिर्यतः १५ ॥ ३८ ॥ प्रहिन्वानासइन्दवोऽच्छा
समुद्रमाशवः । धियाजूताअसृक्षत १६ मर्मृजानासआयवोवृथासमुद्रमिन्दवः ।
अग्मन्नृतस्ययोनिमा १७ परिणोयाह्यस्मयुर्विश्वावसून्योजसा । पाहिनःशर्मवी-
रवत् १८ मिमातिवह्निरेतशःपदंयुजानऋक्वभिः । प्रयत्समुद्रआहितः १९
आयद्योनिंहिरण्ययमाशुर्ऋतस्यसीदति । जहात्यप्रचेतसः २० ॥ ३९ ॥

अभिवेनाअनूषतेयक्षन्तिप्रचेतसः । मज्जन्त्यविचेतसः २१ इन्द्रायेन्दोमरुत्वते-
पवस्वमधुमत्तमः । ऋतस्ययोनिमासदम् २२ तंत्वाविप्रावचोविदःपरिष्कृ-
ण्वन्तिवेधसः । संत्वामृजन्त्यायवः २३ रसंतेमित्रोअर्यमापिबन्तिवरुणःकवे ।
पवमानस्यमरुतः २४ त्वंसोमविपश्चितंपुनानोवाचमिष्यसि ॥ इन्दोसहस्रभ-
र्णसम् २५ ॥ ४० ॥ उतोसहस्रभर्णसंवाचंसोममखस्युवम् । पुनानइन्दवाभ-
र २६ पुनानइन्दवेषांपुरुहूतजनानाम् । प्रियःसमुद्रमाविश २७ दविद्युतत्या
रुचापरिष्टोभन्त्याकृपा । सोमाःशुक्रागवाशिरः २८ हिन्वानोहेतृभिर्यतआ
वाजंवाज्यक्रमीत् । सीदन्तोवनुषोयथा २९ ऋधक्सोमस्वस्तयेसंजग्मानोदि-
वःकविः । पवस्वसूर्योदृशे ३० ॥ ४१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके
प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

हिन्वन्तिभृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वापवस्वशतंवैखानसा अष्टादश्यनुष्टुप्परास्तिस्र आग्नेय्यस्त्वंसोमासिद्वा-
त्रिंशद्भरद्वाजःकश्यपोगोतमोत्रिर्विश्वामित्रोजमदग्निर्वसिष्ठइतीहतृचाःसप्तऋषयःशेषेपवित्रोवासिष्ठोवो-
भौवापवस्वसोमतिस्रोनिखद्विपदागायत्र्योवितानास्तिस्रःपौष्ण्योवायत्तेपवित्रंपञ्चाग्नेय्यःसावित्र्यग्निसा-
वित्रीवैश्वदेवीवासामन्त्यास्त्रिंशीपुरउष्णिक्सप्तविंश्यनुष्टुबन्त्येचतेपावमान्यध्येतृस्तुतीजागतमूर्ध्वंभागु-
शनसःप्रदेवंदशवत्सप्रिर्भालंदनस्त्रिष्टुबन्तंहेपुर्नहिरण्यस्तूपोन्त्येत्रिष्टुभौत्रिरस्मैरेणुरादाक्षिणानवऋषभ-
स्तौवैश्वामित्रौहरिंहारिमन्तःस्रक्केपवित्रःशिशुर्नकक्षीवांस्त्रिष्टुबष्टम्यभिप्रियाणिपञ्चकविः ।

हिन्वन्ति त्रिंशद्भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वा पवमानः सोमो गायत्री ।

६५ ॐम् हिन्वन्तिसूरमुस्रयःस्वसारोजामयस्पतिम् । महामिन्दुंमहीयु-
वः १ पवमानरुचारुचादेवोदेवेभ्यस्परि । विश्वावसून्याविश २ आपवमान-
सुष्टुतिंवृष्टिंदेवेभ्योदुवः । इषेपवस्वसंयतम् ३ वृषाह्यसिभानुनाद्युमन्तंत्वाहवा-
महे । पवमानस्वाध्यः ४ आपवस्वसुवीर्यंमन्दमानःस्वायुध । इहोष्विन्दवा-

गंहि ५ ॥ १ ॥ यदद्रिःपरिषिच्यसेमृज्यमानोगभस्त्योः । द्रुणांसधस्थमश्नु-
षे ६ प्रसोमायव्यश्ववत्पवमानायगायत । महेसहस्रचक्षसे ७ यस्यवर्णंमधु-
श्चुतंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये ८ तस्यंतेवाजिनोवयंविश्वाधना-
निजिग्युषः । सखित्वमावृणीमहे ९ वृषापवस्वधारयामरुत्वंतेचमत्सरः ।
विश्वादधानओजसा १० ॥ २ ॥ तंत्वाधर्तारमोण्यो३ःपवमानस्वर्दृशम् ।
हिन्वेवाजेषुवाजिनम् ११ अयाचित्तोविपानयाहरिःपवस्वधारया । युजंवाजे-
षुचोदय १२ आनइन्दोमहीमिषंपवस्वविश्वदर्शतः । अस्मभ्यंसोमगातुवि-
त् १३ आकलशाअनूषतेन्दोधाराभिरोजसा । एन्द्रस्यपीतयेविश १४ यस्यं
तेमद्यंरसंतीव्रंदुहन्त्यद्रिभिः । सपवस्वाभिमातिहा १५ ॥ ३ ॥ राजामेधाभि-
रीयतेपवमानोमनावधि । अन्तरिक्षेणयातवे १६ आनइन्दोशतग्विनंगवांपोषं

स्वङ्‌व्यंम । वहाभगंत्तिमूतयें १७ आनंःसोमसहोजुवोंरूपंनवर्चंसेभर । सुष्वा-
णोदेववींतये १८ अर्षासोमद्युमत्तंमोऽभिद्रोणांनिरोरुंवत् । सीदंञ्छयेनोनयो-
निमा १९ अप्साइन्द्रांयवायवेवरुंणायमरुद्भ्यंः । सोमोंअर्षतिविष्णंवे २०
॥ ४ ॥ इषंतोकायंनोदधंदस्मभ्यंसोमविश्वतंः । आपंवस्वसहस्रिणंम् २१ येसो-
मांसःपरावतियेअंर्वावतिंसुन्विरे । येवादःशंर्यणावंति २२ यआंर्जीकेषुकृत्वंसु
येमध्यैंपस्त्यांनाम् । येवाजनेंषुपञ्चसु २३ तेनोंवृष्टिंदिवस्परिपवंन्तामासुवी-
र्यंम् । सुवानादेवासइन्दंवः २४ पवंतेहर्यतोहरिंर्गृणानोजमदंग्निना । हिन्वा-
नोगोरधित्वचि २५ ॥ ५ ॥ प्रशुक्रासोंवयोजुवोंहिन्वानासोनसप्तंयः । श्रीणाना
अप्सुमृंञ्जत २६ तंत्वांसुतेष्वाभुवोंहिन्विरेदेवतांतये । सपंवस्वानयांरुचा २७
आतेदक्षंमयोभुवंवह्निंमद्यावृंणीमहे । पान्तमापुंरुस्पृहंम् २८ आमन्द्रमावरें-

ण्यमाविप्रमामनीषिणम् । पान्तमापुरुस्पृहम् २९ आरयिमासुचेतुनमासुक्र-
तोतनूष्वा । पान्तमापुरुस्पृहम् ३० ॥ ६ ॥

पवस्व त्रिंशच्छतं वैखानसाः पवमानः सोमो गायत्री । सप्तमतृचस्याग्निः । अष्टादश्यनुष्टुप् ।

६६ पवस्वविश्वचर्षणेऽभिविश्वानिकाव्या । सखासखिभ्यईड्यः १ ताभ्यां
विश्वस्यराजसियेपवमानधामनी । प्रतीचीसोमतस्थतुः २ परिधामानियानि
तेत्वंसोमासिविश्वतः । पवमानऋतुभिःकवे ३ पवस्वजनयन्निषोऽभिविश्वा-
निवार्या । सखासखिभ्यऊतये ४ तवशुक्रासोअर्चयोदिवस्पृष्ठेवितन्वते । प-
वित्रंसोमधामभिः ५ ॥ ७ ॥ तवेमेसप्तसिन्धवःप्रशिषंसोमसिस्रते । तुभ्यंधावन्ति
धेनवः ६ प्रसोमयाहिधारयासुतइन्द्रायमत्सरः । दधानोअक्षितिश्रवः ७ स-
मुत्वाधीभिरस्वरन्हिन्वतीःसप्तजामयः । विप्रमाजाविवस्वतः ८ मृजन्तित्वा

समग्रुवोऽव्यये जीरावधिष्वणि । रेभोयदज्यसेवने ९ पवमानस्यतेकवेवाजिन्त्स-
र्गाअसृक्षत । अर्वन्तोनश्रवस्यवः १० ॥ ८ ॥ अच्छाकोशंमधुश्चुतमसृग्रंवा-

रेअव्यये । अवावशन्तधीतयः ११ अच्छासमुद्रमिन्दवोऽस्तंगावोनधेनवः ।
अग्मन्नृतस्ययोनिमा १२ प्रणइन्दोमहेरणआपोअर्षन्तिसिन्धवः । यद्गोभिर्वा-
सयिष्यसे १३ अस्यतेसख्येवयमियक्षन्तस्त्वोतयः । इन्दोसखित्वमुश्मसि १४
आपवस्वगविष्टयेमहेसोमनृचक्षसे । एन्द्रस्यजठरेविश १५ ॥ ९ ॥ महाँअ-
सिसोमज्येष्ठउग्राणामिन्दओजिष्ठः । युध्वासञ्छश्वज्जिगेथ १६ यउग्रेभ्यश्चि-
दोजीयाञ्छूरेभ्यश्चिच्छूरतरः । भूरिदाभ्यश्चिन्मंहीयान् १७ त्वंसोमसूरएषस्तोक-
स्यसातातनूनाम् । वृणीमहेसख्यायवृणीमहेयुज्याय १८ अग्नआयूंषिपवसआ
सुवोर्जमिषंचनः । आरेबाधस्वदुच्छुनाम् १९ अग्निरृषिःपवमानःपाञ्चज-

न्यःपुरोहितः । तमीमहेमहागयम् २० ॥ १० ॥ अग्नेपवस्वस्वपाअस्मेवर्चः
सुवीर्यम् । दधद्रयिंमयिपोषम् २१ पवमानोअतिस्रिधोऽभ्यर्षतिसुष्टुतिम् ।
सूरोनविश्वदर्शतः २२ सममृजानआयुभिःप्रयस्वान्प्रयसेहितः । इन्दुर-
त्योविचक्षणः २३ पवमानऋतंबृहच्छुक्रंज्योतिरजीजनत् । कृष्णातमांसि
जङ्घनत् २४ पवमानस्यजङ्घ्नतोहरेश्चन्द्राअसृक्षत । जीराअजिरशोचिषः २५
॥ ११ ॥ पवमानोरथीतमःशुभ्रेभिःशुभ्रशस्तमः । हरिश्चन्द्रोमरुद्गणः २६
पवमानोऽव्यश्नवद्रश्मिभिर्वाजसातमः । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् २७ प्रसुवानइन्दु-
रक्षाःपवित्रमत्यऽव्ययम् । पुनानइन्दुरिन्द्रमा २८ एषसोमोअधित्वचिगवांक्री-
ळत्यद्रिभिः । इन्द्रंमदायजोहुवत् २९ यस्यतेद्युम्नवत्पयःपवमानाभृतंदिवः ।
तेननोमृळजीवसे ३० ॥ १२ ॥

त्वं सोमासि द्वात्रिंशत्पवमानः सोमो गायत्री । आद्यसप्ततृचानां क्रमेण भरद्वाजकश्यपगोतमात्रिविश्वामित्रजमदग्निवसिष्ठा ऋषयः । शिष्टानां पवित्रो वसिष्ठो वोभौ वा । चतुर्थतृचस्य पूषा वा देवता । त्रयोविंशीचतुर्विंश्योरग्निः । पञ्चविंश्या अग्निः सविता वा । षड्विंश्या अग्निरग्निर्वा सविता च । सप्तविंश्या अग्निर्विश्वे देवा वा । अन्त्ययोः पावमान्यध्येतृस्तुतिः । षोडश्याद्यास्तिस्रो द्विपदा गायत्र्यः । सप्तविंश्यन्त्ये चानुष्टुभः । त्रिंशत्तमी पुरउष्णिक् ।

६७ त्वंसोमासिधारयुर्मन्द्रओजिंष्ठोअध्वरे । पवस्वमंहयद्रयिः १ त्वंसुतो
नृमादंनोदधन्वान्मत्सरिंतमः । इन्द्रायसूरिरन्धंसा २ त्वंसुष्वाणोअद्रिंभिरभ्यं-
र्षकनिंक्रदत् । द्युमन्तंशुष्मंमुत्तमम् ३ इन्दुंर्हिन्वानोअंर्षतितिरोवारांण्यव्ययां ।
हरिर्वाजंमचिक्रदत् ४ इन्दोव्यव्यंमर्षसिविश्रवांसिविसौभंगा । विवाजांन्त्सो-
मगोमंतः ५ ॥ १३ ॥ आनंइन्दोशतग्विनंरयिंगोमंन्तमश्विनंम् । भरासोमसह-
स्रिणंम् ६ पवंमानासइन्दंवस्तिरःपवित्रंमाशवंः इन्द्रंयामेंभिराशत ७ ककुहः

सोम्योरसइन्दुरिन्द्रायपूर्व्यः । आयुःपवतआयवे ८ हिन्वन्तिसूरमुस्रयःपवमा-
नंमधुश्चुतम् । अभिगिरासमस्वरन् ९ अवितानोअजाश्वःपूषायामनियामनि ।
आभक्षत्कन्यासुनः १०॥१४॥ अयंसोमःकपर्दिनेघृतंनपवतेमधु । आभक्षत्क-
न्यासुनः ११ अयंतआघृणेसुतोघृतंनपवतेशुचि । आभक्षत्कन्यासुनः १२
वाचोजन्तुःकवीनांपवस्वसोमधारया । देवेषुरत्नधाअसि १३ आकलशेषुधाव-
तिश्येनोवर्मविगाहते । अभिद्रोणाकनिक्रदत् १४ परिप्रसोमतेरसोऽसर्जिकल-
शेसुतः । श्येनोनतक्तोअर्षति १५ ॥ १५ ॥ पवस्वसोममन्दयन्निन्द्रायमधुम-
त्तमः १६ असृग्रन्देववीतयेवाजयन्तोरथाइव १७ तसुतासोमदिन्तमाःशुक्रा
वायुमसृक्षत १८ ग्राव्णातुन्नोअभिष्टुतःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यँ-
म् ॥ १९ एषतुन्नोअभिष्टुतःपवित्रमतिगाहते । रक्षोहावारमव्ययम् २०॥१६॥

यदन्तियच्चंदूरकेभयंविन्दतिमामिह । पवंमानवितज्जंहि २१ पवंमानःसोअ-
द्यनंःपवित्रेणविचंर्षणिः । यःपोतासपुंनातुनः २२ यत्तेंपवित्रंमर्चिष्यग्नेवितंत-
मन्तरा । ब्रह्मतेनंपुनीहिनः २३ यत्तेंपवित्रंमर्चिवदग्नेतेनंपुनीहिनः । ब्रह्मसवैः
पुंनीहिनः २४ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेणसवेनंच । मांपुंनीहिविश्वतंः २५
॥ १७ ॥ त्रिभिष्टंदेवसवितर्वर्षिष्ठैःसोमधामंभिः । अग्नेदक्षैःपुनीहिनः २६
पुनन्तुमांदेवजनाःपुनन्तुवसंवोधिया।विश्वेंदेवाःपुनीतमाजातंवेदःपुनीहिमां २७
प्रप्यांयस्वप्रास्यंन्दस्वसोमविश्वेंभिरंशुभिंः । देवेभ्यंउत्तमंहविः २८ उपंप्रियंप-
निंप्नतंयुवांनमाहुतीवृधंम् । अगंन्मबिभ्रंतोनमंः २९ अलाय्यंस्यपरशुर्ननाश
तमापंवस्वदेवसोम । आखुंचिंदेवदेंवसोम .३० यःपांवमानीरध्येत्यृषिंभिःसंभृं-
तंरसंम् । सर्वंसपूतमंश्नातिस्वदितंमांतरिश्वंना ३१ पावमानीर्योअध्येत्यृषिंभिः

संभृतंरसम् । तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकम् ३२ ॥ १८ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायां नवमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

प्र देवं दश वत्सप्रिर्भालंदनः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६८ प्रदेवमच्छामधुमन्तइन्दवोऽसिष्यदन्तगावआनधेनवः । बर्हिषदोव-
चनावन्तऊधभिःपरिस्रुतमुस्रियानिर्णिजंधिरे १ सरोरुवदभिपूर्वाअचिक्रददु-
पारुहःश्रथयन्त्स्वादतेहरिः । तिरःपवित्रंपरियन्नुरुज्रयोनिशर्याणिदधतेदेवआ
वरम् २ वियोममेयम्यासंयतीमदःसाकंवृधापयसापिन्वदक्षिता । मही
अपारेरजसीविवेविददभिव्रजन्नक्षितंपाजआददे ३ समातराविचरन्वाजयं-
न्नपःप्रमेधिरःस्वधयापिन्वतेपदम् । अंशुर्यवेनपिपिशेयतोनृभिःसंजामिभि-
र्नसंतेरक्षंतेशिरः ४ संदक्षेणमनसाजायतेकविर्ऋतस्यगर्भोनिहितोयमापरः ।

यूनांहसन्तांप्रथमंविजंज्ञतुर्गुहांहितंजनिंमनेममुद्यंतम् ५ ॥ ११ ॥ मन्द्रस्यंरूपं
विंविदुर्मनीषिणंःश्येनोयदन्धोअभंरत्परावतंः । तंमंर्जयन्तसुवृधंनदीष्वाँउश-
न्तंमंपरियन्तंमृग्मियंम् ६ त्वांमृंजन्तिदशयोषंणःसुतंसोमऋषिंभिर्मतिभिं-
र्धीतिभिंर्हितम् । अव्योवारेंभिरुतदेवहूंतिभिर्नृभिर्यतोवाजमादंर्षिसातयें ७
परिप्रयन्तंवय्यंसुषंसदंसोमंमनीषाअभ्यंनूषतस्तुभंः । योधारंयामधुंमाँऊर्मि-
णांदिवइयंर्तिवाचंरयिषाळमंर्त्यः ८ अयंदिवईयंर्तिविश्वमारजःसोमंःपुनानः
कुलशेंषुसीदति । अद्भिर्गोभिंर्मृज्यतेअद्रिंभिःसुतःपुंनानइन्दुर्वरिंवोविदत्प्रियं ९
एवानंःसोमपरिषिच्यमांनोवयोदधंच्चित्रतंमंपवस्व । अद्वेषेद्यावांपृथिवींहुंवेम-
देवांधत्तरयिमस्मेसुवीरंम् १० ॥ २० ॥

इषुर्न दश हिरण्यस्तूपः पवमानः सोमो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६९ इषुर्नधन्वन्प्रतिधीयतेमतिर्वत्सोनमातुरुपसर्ज्यूधनि । उरुधारेवदुहेअ-
ग्रआयत्यस्यव्रतेष्वपिसोमइष्यते १ उपोमतिःपृच्यतेसिच्यतेमधुमन्द्राजनीचो-
दतेअन्तरासनि । पवमानःसन्तनिःप्रघ्नतामिवमधुमान्द्रप्सःपरिवारमर्षति २
अव्येवधूयुःपवतेपरित्वचिश्रथ्नीतेनप्तीरदितेर्ऋतंयते । हरिरक्रान्यजतःसंयतोम-
दोनृम्णाशिशानोमहिषोनशोभते ३ उक्षामिमातिप्रतियन्तिधेनवोदेवस्यदेवी-
रुपयन्तिनिष्कृतम् । अत्यक्रमीदर्जुनंवारमव्ययमत्कंननिक्तंपरिसोमोअव्यत ४
अमृक्तेनरुशतावाससाहरिरमर्त्योनिर्णिजानःपरिव्यत । दिवस्पृष्ठंबर्हणानिर्णिजे
कृतोपस्तरणंचम्वोर्नभस्मयम् ५ ॥ २१ ॥ सूर्यस्येवरश्मयोद्रावयित्नवोमत्सरा-
सःप्रसुपःसाकमीरते । तन्तुंततंपरिसर्गासआशवोनेन्द्रादृतेपवतेधामकिंचन ६

सिन्धोरिव प्रवणे निम्न आशवो वृषच्युता मदासो गातुमाशत । शंनो निवेशे द्विपदे
चतुष्पदेऽस्मे वाजाः सोम तिष्ठन्तु कृष्टयः ७ आ नः पवस्व वसुमद्धिरण्यवदश्वावद्गो-
मद्यवमत्सुवीर्यम् । यूयं हि सोम पितरो मम स्थन दिवो मूर्धानः प्रस्थिता वयस्कृतः ८
एते सोमाः पवमानास इन्द्रं रथा इव प्रययुः सातिमच्छ । सुताः पवित्रमति यन्त्यव्यं
हित्वी वव्रिं हरितो वृष्टिमच्छ ९ इन्दविन्द्राय बृहते पवस्व सुमृळीको अनवद्यो रि-
शादाः । भरा चन्द्राणि गृणते वसूनि देवैर्द्यावापृथिवी प्रावतं नः १० ॥ २२ ॥

त्रिरस्मै दश रेणुर्वैश्वामित्रः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

७० त्रिरस्मै सप्त धेनवो दुदुह्रे सत्यामाशिरं पूर्व्ये व्योमनि । चत्वार्यन्या भुवना-
नि निर्णिजे चारूणि चक्रे यदृतैरवर्धत १ स भिक्षमाणो अमृतस्य चारुण उभे द्यावा
काव्येना वि शश्रथे । तेजिष्ठा अपो मंहना परि व्यत यदी देवस्य श्रवसा सदो विदुः २

तेअंस्यसन्तुकेतवोऽमृंत्यवोऽदांभ्यासोजनुषींउभेअनुं । येभिंर्नृम्णाचदेव्यांचपु-
नतआदिद्राजांनंमननांअगृभ्णत ३ समृज्यमांनोदशभिंःसुकर्मंभिःप्रमंध्यमासु
मातृषुंप्रमेसचां । व्रतानिंपानोअमृतंस्यचारुणउभेनृचक्षाअनुंपश्यतेविशौं ४
समंमृजानइंन्द्रियायधायंसओभेअन्तारोदंसीहर्षतेहितः । वृषाशुष्मेंणबाधतेवि-
दुर्मतीरादेदिंशानःशर्यहेवंशुरुधंः ५ ॥ २३ ॥ समातरानदहंशानउस्रियो
नानंददेतिमरुतांमिवस्वनः । जानन्नृतंप्रंथमंयत्स्वंर्णरंप्रशंस्तयेकमंवृणीतसु-
क्रतुंः ६ रुवतिंभीमोवृंषभस्तंविष्ययाशृङ्गेशिशांनोहरिंणीविचक्षणः । आयो-
निंसोमःसुकृतंनिषींदतिगव्ययीत्वग्भंवतिनिर्णिगव्ययीं ७ शुचिंःपुनानस्तन्वं-
मरेपसमव्येहरिर्न्यंधाविष्टसानंवि । जुष्टोंमित्रायवरुंणायवायवेंत्रिधातुमधुंक्रि-
यतेसुकर्मंभिः ८ पवंस्वसोमदेववींतयेवृषेन्द्रंस्यहार्दिंसोमधानमाविंश । पुरानो

बाधाद्दुरितातिपारयक्षेत्रविद्धिदिशआहाविपृच्छते १ हितोनसप्तिरभिवाजम-
र्षेन्द्रस्येन्दोजठरमापवस्व । नावानसिन्धुमतिपर्षिविद्वाञ्छूरोनयुध्यन्नवनो-
निदःस्पः १० ॥ २४ ॥

आ दक्षिणा नव ऋषभो वैश्वामित्रः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

७१ आदक्षिणासृज्यतेशुष्म्या३सदंवेतिरक्षसःपातिजागृविः । हरिरोपशं
कृणुतेनभस्पयउपस्तिरेचम्वो३र्ब्रह्मनिर्णिजे १ प्रकृष्टिहेवशूषएतिरोरुवदसुर्यं-
१वर्णंनिरिणीतेअस्यतम् । जहातिवव्रिंपितुरेतिनिष्कृतमुपप्रुतंकृणुतेनिर्णिजंत-
ना २ अद्रिभिःसुतःपवतेगभस्त्योर्वृषायतेनभसावेपतेमती । समोदतेनसंतेसा-
धतेगिरानेनिक्तेअप्सुयजतेपरीमणि ३ परिद्युक्षंसहसःपर्वतावृधंमध्वःसिञ्चन्ति
हर्म्यस्यसक्षणिम् । आयस्मिन्गावःसुहुतादऊधनिमूर्धञ्छ्रीणन्त्यग्रियंवरीम-

भिः ४ समीरथंनभुरिजोरहेषतदशस्वसारोअदितेरुपस्थआ । जिगादुपंज्रय-
तिगोरपीच्यंपदंयदस्यमतुथाअजीजनन् ५ ॥ २५ ॥ श्येनोनयोनिंसदंनंधियां
कृतंहिरण्ययंमासदंदेवएषति । एरिणन्तिबर्हिषिप्रियंगिराश्वोनदेवाँअप्येतियज्ञि-
यः ६ पराव्यंक्तोअरुषोदिवःकविर्वृषात्रिपृष्ठोअनविष्टगाअभि । सहस्रंणीतिर्य-
तिःपरायतीरेभोनपूर्वीरुषसोविराजति ७ त्वेषंरूपंकृणुतेवर्णोअस्यसयत्राशयत्-
त्समृतासेधंतिस्रिधः । अप्सायातिस्वधयादैव्यंजनंसंसुष्टुतीनसंतेसङ्गोअग्रया ८
उक्षेवयूथापरियन्नरावीदधित्विषीरधितसूर्यस्य । दिव्यःसुपर्णोऽवचक्षतक्षांसोमः
परिक्रतुनापश्यतेजाः ९ ॥ २६ ॥

हरिं नव हरिमन्तः पवमान सोमो गायत्री ।

७२ हरिंमृजन्त्यरुषोनयुज्यतेसंधेनुभिःकलशेसोमोअज्यते । उद्वाचमीरयं-

तिहिन्वतेमतीपुरुष्टुतस्यकातिचित्परिप्रियः १ साकंवदन्तिबहवोमनीषिणइन्द्र-
स्यसोमंजठरेयदादुहुः । यदीमृजन्तिसुगभस्तयोनरःसनीळाभिर्दशभिःकाम्यं
मधु २ अरममाणोअत्येतिगाअभिसूर्यस्यप्रियंदुहितुस्तिरोरवम् । अन्वस्मैजो-
षमभरद्विनंगृसःसंह्रयीभिःस्वसृभिःक्षेतिजामिभिः ३ नृधूतोअद्रिषुतोबर्हिषि
प्रियःपतिर्गवांप्रदिवइन्दुर्ऋत्वियः । पुरन्धिवान्मनुषोयज्ञसाधनःशुचिर्धियापवते
सोमइन्द्रते ४ नृबाहुभ्यांचोदितोधारयासुतोऽनुष्वधंपवतेसोमइन्द्रते । आप्राः
क्रतून्त्समजैरध्वरेमतीर्वेर्नद्रुषच्चम्वो३रासदद्धरिः ५ ॥ २७ ॥ अंशुंदुहन्तिस्तन-
यन्तमक्षितंकविंकवयोऽपसोमनीषिणः । समीगावोमतयोयन्तिसंयतऋतस्ययो-
नासदनेपुनर्भुवः ६ नाभापृथिव्याधरुणोमहोदिवो३ऽपामूर्मौसिन्धुष्वन्तरुक्षि-
तः । इन्द्रस्यवज्रोवृषभोविभूवसुःसोमोहृदेपवतेचारुमत्सरः ७ सतूपवस्वपरि

पार्थिवंरजःस्तोत्रेशिक्षन्नाधून्वतेचसुक्रतो । मानोनिर्भाग्वसुनःसादनस्पृशोरयिं
पिशङ्गंबहुलंवसीमहि ८ आतूनइन्दोशतदात्वश्व्यंसहस्रदातुपशुमद्धिरण्यवत् ।
उपमास्वबृहतीरेवतीरिषोऽधिस्तोत्रस्यपवमाननोगहि ९ ॥ २८ ॥

सूक्ते नव पवित्रः पवमानः सोमो जगती ।

७३ स्रक्वेद्रप्सस्यधमतःसमस्वरन्नृतस्ययोनासमरन्तनाभयः । त्रीन्त्समूर्ध्नो
असुरश्चक्रआरभेसत्यस्यनावःसुकृतमपीपरन् १ सम्यक्सम्यञ्चोमहिषाअहेषत
सिन्धोरूर्मावधिवेनाअवीविपन् । मधोर्धाराभिर्जनयन्तोअर्कमित्प्रियामिन्द्रस्य
तन्वमवीवृधन् २ पवित्रवन्तःपरिवाचमासतेपितैषांप्रत्नोअभिरक्षतिव्रतम् ।
महःसमुद्रंवरुणस्तिरोदधेधीराइच्छेकुर्धरुणेष्वारभम् ३ सहस्रधारेऽवतेसमस्वर-
न्दिवोनाकेमधुजिह्वाअसश्चतः । अस्यस्पशोननिमिषन्तिभूर्णयःपदेपदेपाशिनः

सन्तिसेतवः ४ पितुर्मातुरध्यायेसमस्वरन्नृचाशोचन्तःसंदहन्तोअव्रतान् । इन्द्र-
द्विष्टामपधमन्तिमाययात्वचमसिक्नींभूमनोदिवस्परि ५ ॥ २१ ॥ प्रत्नान्माना-
दध्यायेसमस्वरञ्छ्लोकयन्त्रासोरभसस्यमन्तवः । अपानक्षासोबधिराअहासत
ऋतस्यपन्थांनतरन्तिदुष्कृतः ६ सहस्रधारेविततेपवित्रआवाचंपुनन्तिकवयो
मनीषिणः । रुद्रासएषामिषिरासोअद्रुहःस्पशःस्वञ्चःसुदृशोनृचक्षसः ७ ऋतस्य
गोपानदभायसुक्रतुस्त्रीषपवित्राहृद्य१न्तरादधे । विद्वान्त्सविश्वाभुवनाभिपश्य-
त्यवाजुष्टान्विध्यतिकर्तेअव्रतान् ८ ऋतस्यतन्तुर्विततःपवित्रआजिह्वायाअग्रेव-
रुणस्यमायया । धीराश्चित्तत्समिनक्षन्तआशतात्राकर्तमवपदात्यप्रभुः ९ ॥ ३० ॥

शिशुर्न नव कक्षीवान्पवमानः सोमो जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

७४ शिशुर्नजातोऽवचक्रदद्वनेस्व१र्यद्वाज्यरुषःसिषासति । दिवोरेतसास-

चतेपयोवृधातमींमहेसुमतीशर्मसप्रथः १ दिवोयःस्कम्भोधरुणःस्वाततआपूर्णो
अंशुःपर्येतिविश्वतः । सेमेमहीरोदसीयक्षदावृतासमीचीनेदाधारसमिषःकविः २
महिप्सरःसुकृतंसोम्यंमधूर्वीगव्यूतिरदितेर्ऋतंयते । ईशेयोवृष्टेरितउस्रियोवृषापां
नेतायइतऊतिर्ऋग्मियः ३ आत्मन्वन्नभोदुह्यतेघृतंपयऋतस्यनाभिरमृतंविजा-
यते । समीचीनाःसुदानवःप्रीणन्तितंनरोहितमवमेहन्तिपेरवः ४ अरावीदंशुः
सचमानऊर्मिणादेवाव्यं१ मनुषेपिन्वतित्वचम् । दधातिगर्भमदितेरुपस्थआयेन
तोकंचतनयंचधामहे ५ ॥ ३१ ॥ सहस्रधारेऽवताअसश्चतस्तृतीयेसन्तुरजसि
प्रजावतीः । चतस्रोनाभोनिहिताअवोदिवोहविर्भरन्त्यमृतंघृतश्चुतः ६ श्वेतंरूपं
कृणुतेयत्सिषासतिसोमोमीढ्वाँअसुरोवेदभूमनः । धियाशमीसचतेसेमभिप्रव-
द्दिवस्कवन्धमवदर्शदुद्रिणम् ७ अधश्वेतंकलशंगोभिरक्तंकार्ष्मन्नावाज्यक्रमीत्सस-

वान् । आहिन्विरेमनसादेवयन्तःकक्षीवतेशतहिमायगोनाम् ८ अद्रिःसोमप-
पृचानस्यतेरसोऽव्योवारंविपवमानधावति । समृज्यमानःकविभिर्मदिंतमस्व-
दस्वेन्द्रायपवमानपीतये १ ॥ ३२ ॥

अभि प्रियाणि पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७५ अभिप्रियाणिपवतेचनोहितोनामानियह्वोअधियेषुवर्धते । आसूर्यस्यबृ-
हतोबृहन्नधिरथंविष्वञ्चमरुहद्विचक्षणः १ ऋतस्यजिह्वापवतेमधुप्रियंवक्तापति-
र्धियोअस्याअदाभ्यः । दधातिपुत्रःपित्रोरपीच्यं१नामतृतीयमधिरोचनेदिवः २
अवद्युतानःकलशाँअचिक्रदन्नृभिर्येमानःकोशआहिरण्यये । अभीमृतस्यदोह-
नाअनूषताधित्रिपृष्ठउषसोविराजति ३ अद्रिभिःसुतोमतिभिश्चनोहितःप्ररोच-
यन्रोदसीमातराशुचिः । रोमाण्यव्यासमयाविधावतिमधोर्धारापिन्वमानादिवे-

दिवे ४ परिसोमप्रधन्वास्वस्तयेनृभिः पुनानोअभिवासयाशिरम् । येतेमदाआहनसोविहायसस्तेभिरिन्द्रंचोदयदातवेमघम् ५ ॥ ३३ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ ७ ॥ २ ॥

धर्तैषप्रराजाचोदसःसोमस्यवसुर्भारद्वाजःप्रसोमस्यासावीतित्रिष्टुबन्तेपतित्रंतेपवित्रःपवस्ववाच्यःप्रजापतिरिन्द्रायद्वादशवेनोभार्गवोद्वित्रिष्टुबन्तंप्रतेष्टाचत्वारिंशदृषिगणादशर्चाअकृष्टामाषाःप्रथमेसिकतानिवावरीद्वितीयेपृश्नियोजास्तृतीयेत्रयश्चतुर्थेत्रिःपञ्चान्त्यागृत्समदःप्रतुनवोशनायंसोमोष्टौप्रोस्यसप्तप्रहिन्वानःषड्वसिष्ठः ।

धर्ता पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७६ ॐम् धर्तादिवःपवतेकृत्व्योरसोदक्षोदेवानामनुमाद्योनृभिः । हरिःसृजानोअत्योनसत्वभिर्वृथापाजांसिकृणुतेनदीष्वा १ शूरोनधत्तआयुधागभस्त्योः

स्वं१ःसिषांसन्नथिरोगविंष्टिषु । इन्द्रंस्यशुष्मंमीरयंन्नपस्युभिरिन्दुंर्हिन्वानोअंज्य-
तेमनीषिभिंः २ इन्द्रंस्यसोमपवंमानऊर्मिणांतविष्यमांणोजठरेष्वाविंश ।
प्रणंःपिन्वविद्युदभ्रेवरोदंसीधियानवाजाँउपंमासिशश्वंतः ३ विश्वंस्यराजांपवते
स्वर्दृशंऋतस्यंधीतिमृंषिषाळंवीवशत् । यःसूर्यस्यासिंरेणमृज्यतेंपिताम॑तीनाम-
संमष्टकाव्यः ४ वृषेंवयूथापरिकोशंमर्षस्यपामुपस्थेंवृषभःकनिंक्रदत् । सइन्द्रा-
यपवसेमत्सरिन्तंमोयथाजेषांमसमिथेत्वोतंयः ५ ॥ १ ॥

एष प्र पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७७ एषप्रकोशेमधुंमाँअचिक्रददिन्द्रंस्यवज्रोवपुंषोवपुंष्टरः । अभीमृतस्यंसु-
दुघांघृतश्चुतोंवाश्राअंर्षन्तिपयंसेवधेनवंः १ सपूर्व्यःपंवतेयंदिवस्परिंश्येनोमं-
थायदिंषितस्तिरोरजंः । समध्वआयुंवतेवेविंजानइत्कृशानोरस्तुर्मनसाहंबिभ्यु-

षां २ तेनः पूर्वासउपरासइन्दंवोमहेवाजायधन्वन्तुगोमते । ईक्षेण्यासोअह्योइ-
नचारवोब्रह्मब्रह्मयेजुजुषुर्हविर्हविः ३ अयंनोविद्वान्वनवद्वनुष्यतइन्दुःसत्राचाम-
नसापुरुष्टुतः। इनस्ययःसदनेगर्भमादधेगवामुरुब्जमभ्यर्षतिव्रजम् ४ चक्रिर्दिवः
पवतेकृत्व्योरसोमहाँअदब्धोवरुणोहुरुग्यते । असाविमित्रोवृजनेषुयज्ञियोऽत्यो
नयूथेवृषयुःकनिक्रदत् ५ ॥ २ ॥

प्र राजा पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७८ प्रराजावाचंजनयन्नसिष्यददपोवसानोअभिगाइयक्षति । गृभ्णातिरि-
प्रमविरस्यतान्वाशुद्धोदेवानामुपयातिनिष्कृतम् १ इन्द्रायसोमपरिषिच्यसेनृ-
भिर्नृचक्षाऊर्मिःकविरज्यसेवने । पूर्वीर्हितेस्रुतयःसन्तियातवेसहस्रमश्वाहरय-
श्चमूषदः २ समुद्रियाअप्सरसोमनीषिणमासीनाअन्तरभिसोममक्षरन् । ताई

हिन्वन्तिहर्म्यस्यसक्षणिंयाचंन्तेसुम्नंपवंमानमक्षितम् ३ गोजिन्नःसोमोरथजि-
द्धिरण्यजित्स्वर्जिदब्जित्पंवतेसहस्रजित् । यंदेवासंश्चक्रिरेपीतयेमदंस्वादिष्ठंद्र-
प्समंरुणंमंयोभुवंम् ४ एतानिंसोमपवंमानोअस्मयुःसत्यानिंकृण्वन्द्रविंणान्य-
र्षसि । जहिशत्रुंमन्तिकेदूरकेचयउर्वींगव्यूंतिमभंयंचनस्कृधि ५ ॥ ३ ॥

अचोदसः पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७९ अचोदसोंनोधन्वन्त्विन्दंवःप्रसुंवानासोंबृहद्दिवेषुहरंयः । विचनशंन्नइ-
षोअरांतयोऽर्योनंशन्तसनिंषन्तनोधियंः १ प्रणोंधन्वन्त्विन्दंवोमदच्युतोधनां-
वायेभिरवंतोजुनीमसिं । तिरोमर्तंस्यकस्यंचित्परिंह्वृतिंवयंधनांनिविश्वधांभरे-
महि २ उतस्वस्याअरांत्याअरिंर्हिषउतान्यस्याअरांत्यावृकोहिषः । धन्वन्नतृ-
ष्णासमंरीततांअभिसोमंजहिपंवमानदुराध्यंः ३ दिवितेनाभांपरमोयआंददे

पृथिव्यास्तेरुरुहुःसानविक्षिपः । अद्रयस्त्वाबप्सतिगोरधित्वच्य१प्सुत्वाहस्तै-
र्दुदुहुर्मनीषिणः ४ एवातइन्दोसुभ्वंसुपेशसंरसंतुञ्जन्तिप्रथमाअभिश्रियः । नि-
दंनिदंपवमाननितारिषआविस्तेशुष्मोभवतुप्रियोमदः ५ ॥ ४ ॥

सोमस्य पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती ।

८० सोमस्यधारापवतेनृचक्षसऋतेनदेवान्हवतेदिवस्परि । बृहस्पतेरवथेना
विदिद्युतेसमुद्रासोनसवनानिविव्यचुः १ यंत्वावाजिन्नघ्न्याअभ्यनूषतायोहतं
योनिमारोहसिद्युमान् । मघोनामायुःप्रतिरन्महिश्रवइन्द्रायसोमपवसेवृषाम-
दः २ एन्द्रस्यकुक्षापवतेमदिंतमऊर्जंवसानःश्रवसेसुमङ्गलः । प्रत्यङ्सविश्वा-
भुवनाभिपप्रथेक्रीळन्हरिरत्यःस्यन्दतेवृषा ३ तंत्वादेवेभ्योमधुमत्तमंनरःसह-
स्रधारंदुहतेदशक्षिपः । नृभिःसोमप्रच्युतोग्रावभिःसुतोविश्वान्देवाँआपवस्वास-

ऋ. सं. हस्त्रजित् ४ तंत्वांहस्तिनोमधुंमन्तमद्रिंभिर्दुहन्त्यप्सुवृंषभंदशक्षिपंः । इन्द्रंसोम- अ.७अ.३
मादयन्दैव्यंजनंसिन्धोरिवोर्मिःपवंमनोअर्षसि ५ ॥ ५ ॥
॥५०९॥

प्र सोमस्य पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८१ प्रसोमंस्यपवंमानस्योर्मयइन्द्रंस्ययन्तिजठरंसुपेशंसः । दध्नायदीमुन्नी-
तायशसागवांदानायशूरंमुदमंन्दिषुःसुताः १ अच्छाहिसोमंःकलशाँअसिंष्य-
दत्योनवोळ्हारघुवंर्तनिर्वृषां । अथांदेवानांमुभयंस्यजन्मंनोविद्वाँअंश्नोत्यमुतं-
इतश्चयत् २ आनंःसोमपवंमानःकिरावस्विन्दोभवंमघवाराधंसोमहः । शि-
क्षांवयोधोवसंवेसुचेतुनामानोगयंमारेअस्मत्परांसिचः ३ आनंःपूषापवंमानः
सुरातयोमित्रोगंच्छन्तुवरुणःसजोषंसः । बृहस्पतिर्मरुतोवायुरश्विनात्वष्टास- ॥५०९॥

वितासुयमासरंस्वती ४ उभेद्यावांपृथिवीविंश्वमिन्वेअंर्यमादेवोअदिंतिर्विधाता ।
भगोनृशंसंउर्वं१न्तरिंक्षंविश्वेंदेवाःपवंमानंजुषन्त ५ ॥ ६ ॥

असावि पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८२ असांविसोमोंअरुषोवृषाहरीराजेंवदस्मोअभिगाअंचिक्रदत् । पुनानो
वारंपर्यैत्यव्ययंश्येनोनयोनिंघृतवंन्तमासदंम् १ कविर्वेधस्यापर्यैषिमाहिंनम
त्योनमृष्टोअभिवाजंमर्षसि । अपसेधंन्दुरितासोंममृळयघृतंवसांनःपरिंयासि
निर्णिजंम् २ पर्जन्यंःपितामंहिषस्यंपर्णिनोनाभांपृथिव्यागिरिषुक्षयंदधे ।
स्वसांरआपोंअभिगाउतासंरन्त्संग्रावंभिर्नसतेवीतेअंध्वरे ३ जायेवपत्या
वधिशेवंमंहसेपज्रांयागर्भशृणुहिब्रवींमिते । अन्तर्वाणीषुप्रचंरासुजीवसेऽनिन्द्यो

वृजनेसोमजागृहि ४ यथापूर्वेभ्यःशतसाअमृध्रःसहस्रसाःपर्ययावाजमिन्दो ।
एवापवस्वसुवितायनव्यसेतववृतमन्वापःसचन्ते ५ ॥ ७ ॥

पवित्रं ते पञ्च पवित्रः पवमानः सोमो जगती ।

८३ पवित्रंतेविततंब्रह्मणस्पतेप्रभुर्गात्राणिपर्येषिविश्वतः । अतप्ततनूर्नतदा-
मोअश्नुतेशृतासइद्वहन्तस्तत्समाशत १ तपोष्पवित्रंविततंदिवस्पदेशोचन्तो
अस्यतन्तवोव्यस्थिरन् । अवन्त्यस्यपवीतारमाशवोदिवस्पृष्ठमधितिष्ठन्तिचे-
तसा २ अरूरुचदुषसःपृश्निरग्रियउक्षाबिभर्तिभुवनानिवाजयुः । मायाविनोम-
मिरेअस्यमाययानृचक्षसःपितरोगर्भमादधुः ३ गन्धर्वइत्थापदमस्यरक्षतिपाति
देवानांजनिमान्यद्भुतः । गृभ्णातिरिपुंनिधयानिधापतिःसुकृत्तमामधुनोभक्षमा-

शत ४ हविर्हविष्मोमहिसद्मदैव्यंनभोवसानःपरियास्यध्वरम् । राजापवित्र-
रथोपाजमारुहःसहस्रभृष्टिर्जयसिश्रवोबृहत् ५ ॥ ८ ॥

पवस्व पञ्च प्रजापतिर्वाच्यः पवमानः सोमो जगती ।

८४ पवस्वदेवमादनोविचर्षणिरप्साइन्द्रायवरुणायवायवे । कृधीनोअद्यव-
रिवःस्वस्तिमदुरुक्षितौगृणीहिदैव्यंजनम् १ आयस्तस्थौभुवनान्यमर्त्योविश्वा-
निसोमःपरितान्यर्षति । कृण्वन्त्संचृतंविचृतमभिष्टयइन्दुःसिषक्त्युषसंनसूर्यः २
आयोगोभिःसृज्यतओषधीष्वादेवानांसुम्नइषयन्नुपावसुः । आविद्युतापवतेधार-
यासुतइन्द्रंसोमोमादयन्दैव्यंजनम् ३ एषस्यसोमःपवतेसहस्रजिद्धिन्वानोवा-
चमिषिरामुषर्बुधम् । इन्दुःसमुद्रमुदियर्तिवायुभिरेन्द्रस्यहार्दिकलशेषुसीदति ४

 अभित्यंगावःपयसापयोवृधंसोमंश्रीणन्तिमतिभिःस्वर्विदम् । धनंजयःपवते
 कृत्व्योरसोविप्रःकविःकाव्येनास्वर्चनाः ५ ॥ १ ॥

इन्द्राय द्वादश वेनो भार्गवः पवमानः सोमो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

८५ इन्द्रायसोमसुषुतःपरिस्रवापामीवाभवतुरक्षसासह । मातेरसस्यमत्स-
तद्वयाविनोद्रविणस्वन्तइहसन्त्विन्दवः १ अस्मान्त्समर्येपवमानचोदयदक्षो
देवानामसिहिप्रियोमदः । जहिशत्रूँरभ्याभन्दनायतःपिबेन्द्रसोममवनोमृधो
जहि २ अदब्धइन्दोपवसेमदिन्तमआत्मेन्द्रस्यभवसिधासिरुत्तमः । अभि
स्वरन्तिबहवोमनीषिणोराजानमस्यभुवनस्यनिंसते ३ सहस्रणीथःशतधारो
अद्भुतइन्द्रायेन्दुःपवतेकाम्यंमधु । जयन्क्षेत्रमभ्यर्षाजयन्नपउरुंनोगातुंकृणुसो
ममीढ्वः ४ कनिक्रदत्कलशेगोभिरज्यसेव्य१व्ययंसमयावारमर्षसि । मर्मृज्य-

मानोअत्योनसानसिरिन्द्रस्यसोमजठरेसमक्षरः ५ स्वादुःपवस्वदिव्यायजन्म-
नेस्वादुरिन्द्रायसुहवीतुनाम्ने । स्वादुर्मित्रायवरुणायवायवेबृहस्पतयेमधुमाँअ-
दाभ्यः ६ ॥ १० ॥ अत्यंमृजन्तिकलशेदशक्षिपःप्रविप्राणांमतयोवाचईरते ।
पवमानाअभ्यर्षन्तिसुष्टुतिमेन्द्रंविशन्तिमदिरासइन्दवः ७ पवमानोअभ्यर्षा
सुवीर्यमुर्वींगव्यूतिंमहिशर्मसप्रथः । माकिर्नोअस्यपरिषूतिरीशतेन्दोजयेमत्व-
याधनंधनम् ८ अधिद्यामस्थाद्वृषभोविचक्षणोऽरूरुचद्विदिवोरोचनाकविः ।
राजापवित्रमत्येतिरोरुवद्दिवःपीयूषंदुहतेनृचक्षसः ९ दिवोनाकेमधुजिह्वाअस-
श्चतोवेनादुहन्त्युक्षणंगिरिष्ठाम् । अप्सुद्रप्संवावृधानंसमुद्रआसिन्धोरूर्मामधु-
मन्तंपवित्रआ १० नाकेसुपर्णमुपपप्तिवांसंगिरोवेनानामकृपन्तपूर्वीः । शिशुं
रिहन्तिमतयःपनिप्नतंहिरण्ययंशकुनंक्षामणिस्थाम् ११ ऊर्ध्वोगन्धर्वोअधिना-

केंअस्थाद्विश्वांरूपाप्रंतिचक्षांणोअस्य । भानुःशुक्रेणंशोचिषाव्यंद्यौत्प्रारूरुच-
द्रोदंसीमातराशुचिंः १२॥११॥ इति शा॰सं॰नवमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः॥ ९ ॥४॥

प्र तेष्टाचत्वारिंशत्पवमानः सोमो जगती । आद्यानां दशानामाकृष्टा माषाः । ततो दशानां
सिकता निवावरी । ततो दशानां पृश्नयोऽजाः । ततो दशानां त्रय ऋषिगणाः ।
ततः पञ्चानामत्रिः । अन्त्यानां तिसृणां गृत्समदः ।

८६ प्रतंआशवंःपवमानधीजवोमदांअर्षन्तिरघुजाइंवत्मनां । दिव्याःसुंप-
र्णामधुंमन्तइन्दंवोमदिन्तंमासःपरिकोशंमासते १ प्रतेमदांसोमदिरासंआश-
वोऽसृंक्षतरथ्यांसोयथापृथंक् । धेनुर्नवत्संपयंसाभिवज्रिणमिन्द्रमिन्दंवोमधुं-
मन्तऊर्मयंः २ अत्योनहिंयानोअभिवाजंमर्षस्वर्वित्कोशंदिवोअद्रिमातरम् ।
वृषांपवित्रेअधिसानोंअव्ययेसोमंःपुनानइंन्द्रियायधायंसे ३ प्रतआश्विंनीःपव-

मानधीजुवोदिव्याअसृग्रन्पयसाधरीमणि । प्रान्तर्ऋषयःस्थाविरीरसृक्षतयेत्वा
मृजन्त्यृषिषाणवेधसः ४ विश्वाधामानिविश्वचक्षऋभ्वसःप्रभोस्तेसतःपरियन्ति
केतवः । व्यानशिःपवसेसोमधर्मभिःपतिर्विश्वस्यभुवनस्यराजसि ५ ॥ १२ ॥
उभयतःपवमानस्यरश्मयोध्रुवस्यसतःपरियन्तिकेतवः । यदीपवित्रेअधिमृज्यते
हरिःसत्तानियोनाकलशेषुसीदति ६ यज्ञस्यकेतुःपवतेस्वध्वरःसोमोदेवानामु-
पयातिनिष्कृतम् । सहस्रधारःपरिकोशमर्षतिवृषापवित्रमत्येतिरोरुवत् ७ रा-
जासमुद्रंनद्यो३विगाहतेऽपामूर्मिंसचतेसिन्धुषुश्रितः । अध्यस्थात्सानुपवमानो
अव्ययंनाभापृथिव्याधरुणोमहोदिवः ८ दिवोनसानुस्तनयन्नचिक्रदद्द्यौश्चयस्य
पृथिवीचधर्मभिः । इन्द्रस्यसख्यंपवतेविवेविदत्सोमःपुनानःकलशेषुसीदति ९
ज्योतिर्यज्ञस्यपवतेमधुप्रियंपितादेवानांजनिताविभूवसुः । दधातिरत्नंस्वधयोर-

पीच्यंमदिन्तमोमत्सरइन्द्रियोरसः १० ॥ १३ ॥ अभिक्रन्दन्कलशंवाज्यर्ष
तिपतिर्दिवःशतधारोविचक्षणः । हरिर्मित्रस्यसदनेषुसीदतिमर्मृजानोऽविभिः
सिन्धुभिर्वृषा ११ अग्रेसिन्धूनांपवमानोअर्षत्यग्रेवाचोअग्रियोगोषुगच्छति ।
अग्रेवाजस्यभजतेमहाधनंस्वायुधःसोतृभिःपूयतेवृषा १२ अयंमतवाञ्छकुनो-
यथाहितोऽव्येससारपवमानऊर्मिणा । तवक्रत्वारोदसीअन्तराकवेशुचिर्धियाप-
वतेसोमइन्द्रते १३ द्रापिंवसानोयजतोदिविस्पृशमन्तरिक्षप्राभुवनेष्वर्पितः । स्व-
र्जज्ञानोनभसाभ्यक्रमीत्प्रत्नमस्यपितरमाविवासति १४ सोअस्यविशेमहिशर्म
यच्छतियोस्यधामप्रथमंव्यानशे । पदंयदस्यपरमेव्योमन्यतोविश्वाअभिसंया-
तिसंयतः १५॥ १४॥ प्रोअयासीदिन्दुरिन्द्रस्यनिष्कृतंसखासख्युर्नप्रमिनातिसंगि-
रम् । मर्यइवयुवतिभिःसमर्षतिसोमःकलशेशतयाम्नापथा १६ प्रवोधियोमन्द्र-

युवोविपन्युवःपनस्युवःसंवसनेष्वक्रमुः। सोमंमनीषाअभ्यनूषतस्तुभोऽभिधेनवः
पयसेमशिश्रयुः १७ आनःसोमसंयतंपिप्युषीमिषमिन्दोपवस्वपवमानोअस्रि
धम्। यानोदोहतेत्रिरहन्नसश्चुषीक्षुमद्वाजवन्मधुमत्सुवीर्यम् १८वृषामतीनांपवते
विचक्षणःसोमोअह्नःप्रतरीतोषसोदिवः। क्राणासिन्धूनांकलशाँअवीवशदिन्द्रस्य
हार्दीविशन्मनीषिभिः १९ मनीषिभिःपवतेपूर्व्यःकविर्नृभिर्यतःपरिकोशाँअ-
चिक्रदत्। त्रितस्यनामजनयन्मधुक्षरदिन्द्रस्यवायोःसख्यायकर्तवे २० ॥१५॥
अयंपुनानउषसोविरोचयदयंसिन्धुभ्योअभवदुलोककृत्। अयंत्रिःसप्तदुदुहान-
आशिरंसोमोहृदेपवतेचारुमत्सरः २१ पवस्वसोमदिव्येषुधामसुसृजानइन्दो
कलशेपवित्रआ। सीदन्निन्द्रस्यजठरेकनिक्रदन्नृभिर्यतःसूर्यमारोहयोदिवि २२
अद्रिभिःसुतःपवसेपवित्रआँइन्दविन्द्रस्यजठरेष्वाविशन्। त्वंनृचक्षाअभवोवि-

ऋ. सं. चक्षणसोमगोत्रमङ्गिरोभ्योऽवृणोरप २३ त्वांसोमपवमानंस्वाध्योऽनुविप्रासो अ.७अ.३
अमदन्नवस्यवः । त्वांसुपर्णआभरद्दिवस्परीन्दोविश्वाभिर्मतिभिःपरिष्कृतम् २४
॥८१४॥ अव्येपुनानंपरिवारऊर्मिणाहरिंनवन्तेअभिसप्तधेनवः । अपामुपस्थेअध्यायवः
कविमृतस्ययोनामहिषाअहेषत २५ ॥ १६ ॥ इन्दुःपुनानोअतिगाहतेमृधोवि-
श्वानिकृण्वन्त्सुपथानियज्यवे । गाःकृण्वानोनिर्णिजंहर्यतःकविरत्योनक्रीळन्प-
रिवारमर्षति २६ असश्चतःशतधाराअभिश्रियोहरिंनवन्तेऽवताउदन्युवः । क्षि-
पोमृजन्तिपरिगोभिरावृतंतृतीयेपृष्ठेअधिरोचनेदिवः २७ तवेमाःप्रजादिव्यस्य
रेतसस्त्वंविश्वस्यभुवनस्यराजसि । अथेदंविश्वंपवमानतेवशेत्वमिन्दोप्रथमोधा-
मधाअसि २८ त्वंसमुद्रोअसिविश्ववित्कवेतवेमाःपञ्चप्रदिशोविधर्मणि । त्वंद्यां
चपृथिवींचातिजभ्रिषेतवज्योतींषिपवमानसूर्यः २९ त्वंपवित्रेरजसोविधर्मणि- ॥८१४॥

देवेभ्यःसोमपवमानपूयसे। त्वामुशिजःप्रथमाअगृभ्णततुभ्येमाविश्वाभुवनानि
येमिरे ३० ॥ १७ ॥ प्ररेभएत्यतिवारमव्ययंवृषावनेष्ववचक्रदद्धरिः । संधी-
तयोवावशानाअनूषतशिशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतम् ३१ ससूर्यस्यरश्मिभिःपरि
व्यततन्तुंतन्वानस्त्रिवृतंयथाविदे । नयन्नृतस्यप्रशिषोनवीयसीःपतिर्जनीनामुप
यातिनिष्कृतम् ३२ राजासिन्धूनांपवतेपतिर्दिवऋतस्ययातिपथिभिःकनिक्रद-
त् । सहस्रधारःपरिषिच्यतेहरिःपुनानोवाचंजनयन्नुपावसुः ३३ पवमानमह्य-
र्णोविधावसिसूरोनचित्रोअव्ययानिपव्यया । गभस्तिपूतोनृभिरद्रिभिःसुतोमहे
वाजायधन्यायधन्वसि ३४ इषमूर्जंपवमानाभ्यर्षसिश्येनोनवंसुकलशेषुसीद-
सि । इन्द्रायमद्वामद्योमदःसुतोदिवोविष्टम्भउपमोविचक्षणः ३५ ॥ १८ ॥ सप्त
स्वसारोअभिमातरःशिशुंनवंजज्ञानंजेन्यंविपश्चितम् । अपांगन्धर्वंदिव्यंनृचक्ष-

संसोमविश्वस्यभुवनस्यराजसे ३६ ईशानइमाभुवनानिवीयसेयुजानइन्दो
हरितःसुपर्ण्यः । तास्तेक्षरन्तुमधुमद्घृतंपयस्तवव्रतेसोमतिष्ठन्तुकृष्टयः ३७ त्वं
॥६१८॥ नृचक्षाअसिसोमविश्वतःपवमानवृषभताविधावसि । सनःपवस्ववसुमद्धिरण्य-
वद्वयंस्यामभुवनेषुजीवसे ३८ गोवित्पवस्ववसुविद्धिरण्यविद्रेतोधाइन्दोभुवने-
ष्वर्पितः । त्वंसुवीरोअसिसोमविश्ववित्तंत्वाविप्राउपगिरेमआसते ३९ उन्मध्व
ऊर्मिर्वननाअतिष्ठिपदपोवसानोमहिषोविगाहते । राजापवित्ररथोवाजमारुह-
त्सहस्रभृष्टिर्जयतिश्रवोबृहत् ४० ॥ १९ ॥ सभन्दनाउदियर्तिप्रजावतीर्विश्वायु-
र्विश्वाःसुभराअहर्दिवि । ब्रह्मप्रजावद्रयिमश्वपस्त्यंपीतइन्दविन्द्रमस्मभ्यंयाचता-
त् ४१ सोअग्रेअह्नांहरिर्हर्यतोमदःप्रचेतसाचेतयतेअनुद्युभिः । द्वाजनायातयन्नन्त-
रीयतेनराचशंसंदैव्यंचधर्तरि ४२ अञ्जतेव्यञ्जतेसमञ्जतेक्रतुंरिहन्तिमधुनाभ्यञ्ज- ॥९१९॥

ते। सिन्धोरुच्छ्वासेपतयन्तमुक्षणंहिरण्यपावाःपशुमासुगृभ्णते ४३ विपश्चितेपव-
मानायगायतमहीनधारात्यन्धोअर्षति। अहिर्नजूर्णामतिसर्पतित्वचमत्योनक्री-
ळन्नसरद्वृषाहरिः ४४ अग्रेगोराजाप्यस्तविष्यतेविमानोअह्नांभुवनेष्वर्पितः।
हरिर्घृतस्नुःसुदृशीकोअर्णवोज्योतीरथःपवतेरायओक्यः ४५ ॥ २० ॥ असर्जि
स्कम्भोदिवउद्यतोमदःपरित्रिधातुर्भुवनान्यर्षति। अंशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतं
गिरायदिनिर्णिजमृग्मिणोययुः ४६ प्रतेधाराअत्यण्वानिमेष्यःपुनानस्यसंयतो
यन्तिरंहयः। यद्गोभिरिन्दोचम्वोःसमज्यसआसुवानःसोमकलशेषुसीदसि ४७
पवस्वसोमक्रतुविन्नउक्थ्योऽव्योवारेपरिधावमधुप्रियम्। जहिविश्वान्रक्षसइन्दो
अत्रिणोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ४८ ॥ २१ ॥

प्र तु नवोशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८७ प्रतुद्रवपरिकोशंनिषीदनृभिःपुनानोअभिवाजमर्ष । अश्वंनत्वावाजिनं
मर्जयन्तोऽच्छाबर्हीरशनाभिर्नयन्ति १ स्वायुधःपवतेदेवइन्दुरशस्तिहावृजनं
रक्षमाणः । पितादेवानांजनितासुदक्षोविष्टम्भोदिवोधरुणःपृथिव्याः २ ऋषिर्विप्रः
पुरएताजनानामृभुर्धीरउशनाकाव्येन । सचिद्विवेदनिहितंयदासामपीच्यं१गु-
ह्यंनामगोनाम् ३ एषस्यतेमधुमाँइन्द्रसोमोवृषावृष्णेपरिपवित्रेअक्षाः । सह-
स्रसाःशतसाभूरिदावाशश्वत्तमंबर्हिरावाज्यस्थात् ४ एतेसोमाअभिगव्यासह-
स्रामहेवाजायामृतायश्रवांसि । पवित्रेभिःपवमानाअसृग्रञ्छ्रवस्यवोनपृतनाजो
अत्याः ५ ॥ २२ ॥ परिहिष्मापुरुहूतोजनानांविश्वासरद्भोजनापूयमानः ।
अथाभरश्येनभृतप्रयांसिरयिंतुजानोअभिवाजमर्ष ६ एषसुवानःपरिसोमःप-

वित्रेसर्गोनसृष्टोअंदधावदर्वा । तिग्मेशिशानोमहिषोनशृङ्गेगागव्यन्नभिशूरोन
सत्वा ७ एषायंयौपरमादन्तरद्रेःकूचित्सतीरूर्वेगाविवेद । दिवोनविद्युत्स्तनयं-
न्त्यभ्रैःसोमंस्यतेपवतइन्द्रधारा ८ उतस्मंराशिंपरियासिगोनामिन्द्रेणसोमसर-
थंपुनानः । पूर्वीरिषोबृहतीर्जीरदानोशिक्षाशचीवस्तवताउंपष्टुत् ९ ॥ २३ ॥

अयं सोमोष्टावुशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८८ अयंसोमइन्द्रतुभ्यंसुन्वेतुभ्यंपवतेत्वमंस्यपाहि।त्वंहयंचंकृषेत्वंवंवृषइन्दुं-
मदायुयुज्यायसोमंम् १ सईरथोनभुरिषाळंयोजिमहःपुरूणिसातयेवसूनि । आ-
दींविश्वानहुष्याणिजातास्वर्षातावनंऊर्ध्वानंवन्त २ वायुर्नयोनियुत्वाँइष्टयामा
नासंत्येवहवआशंभंविष्ठः।विश्ववारोद्रविणोदाइवत्मन्पूषेवंधीजवनोऽसिसोम ३
इन्द्रोनयोमहाकर्माणिचक्रिर्हन्तावृत्राणामसिसोमपूर्भित् । पैद्वोनहित्वमहिना-

म्नांहन्ताविश्वस्यासिसोमदस्योः ४ अग्निर्नयोवनआसृज्यमानोवृथापाजाँसिकृ-
णुतेनदीषु । जनोनयुध्वामहतउपब्दिरियर्तिसोमःपवमानऊर्मिम् ५ एतेसो-
माअतिवाराण्यव्यादिव्यानकोशासोअभ्रवर्षाः । वृथासमुद्रंसिन्धवोननीचीः
सुतासोअभिकलशाँअसृग्रन् ६ शुष्मीशर्धोनमारुतंपवस्वानभिशस्तादिव्याय-
थाविट् । आपोनमक्षूसुमतिर्भवानःसहस्राप्साःपृतनाषाण्नयज्ञः ७ राज्ञोनुते
वरुणस्यव्रतानिबृहद्गभीरंतवसोमधाम । शुचिष्ट्वमसिप्रियोनमित्रोदक्षाय्योअर्य-
मेवासिसोम ८ ॥ २४ ॥

प्रोस्य सप्तोशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८९ प्रोस्यवह्निःपथ्याभिरस्यान्दिवोनवृष्टिःपवमानोअक्षाः । सहस्रधारोअस-
दन्न्यस्मेमातुरुपस्थेवनआचसोमः १ राजासिन्धूनामवसिष्टवासऋतस्यनाव-

मारुहद्रजिष्ठाम्। अप्सुद्रप्सोवावृधेश्येनजूतोदुहईंपितादुहईंपितुर्जाम् २ सिंहंनस-
न्तमध्वोअयासंहरिमरुषंदिवोअस्यपतिम् । शूरोयुत्सुप्रथमःपृच्छतेगाअस्यचक्ष-
सापरिपात्युक्षा ३ मधुपृष्ठंघोरमयासमश्वंरथेयुञ्जन्त्युरुचक्रमृष्वम्। स्वसारईंजाम-
योमर्जयन्तिसनाभयोवाजिनमूर्जयन्ति ४ चतस्रईंघृतदुहःसचन्तेसमानेअन्त-
र्धरुणेनिषत्ताः । ताईमर्षन्तिनमसापुनानास्ताईंविश्वतःपरिषन्तिपूर्वीः ५ विष्ट-
म्भोदिवोधरुणःपृथिव्याविश्वाउतक्षितयोहस्तेअस्य । असत्तउत्सोगृणतेनियुत्वा-
न्मध्वोअंशुःपवतइन्द्रियाय ६ वन्वन्नवातोअभिदेववीतिमिन्द्रायसोमवृत्रहापव-
स्व । शग्धिमहःपुरुश्चन्द्रस्यरायःसुवीर्यस्यपतयःस्याम ७ ॥ २५ ॥

प्र हिन्वानः षड्वसिष्ठः पवमानस्त्रिष्टुप् ।

१० प्रहिन्वानोजनितारोदस्योरथोनवाजंसनिष्यन्नयासीत् । इन्द्रंगच्छन्ना-

युधासंशिशानोविश्वावसुहस्तयोरादधानः १ अभित्रिपृष्ठंवृषणंवयोधामाङ्गूषाणा-
मवावशन्तवाणीः । वनावसानोवरुणोनसिन्धून्विरत्नधादयतेवार्याणि २ शूरग्रा-
मःसर्ववीरःसहावाञ्जेतापवस्वसनिताधनानि । तिग्मायुधःक्षिप्रधन्वासमत्स्वषा-
ळ्हःसाह्वान्पृतनासुशत्रून् ३ उरुगव्यूतिरभयानिकृण्वन्त्समीचीनेआपवस्वापुरं-
न्धी । अपःसिषासन्नुषसःस्व१र्गाःसंचिक्रदोमहोअस्मभ्यंवाजान् ४ मत्सिसोम
वरुणंमत्सिमित्रंमत्सीन्द्रमिन्दोपवमानविष्णुम् । मत्सिशर्धोमारुतंमत्सिदे-
वान्मत्सिमहामिन्द्रमिन्दोमदाय ५ एवाराजेवक्रतुमाँअमेनविश्वाघनिघ्नद्दुरिता
पवस्व । इन्दोसूक्तायवचसेवयोधायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ २६ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ७ ॥ ३ ॥

असर्जिकश्यपःपरिस्रुवानःसाकमुक्षपञ्चनोधाअधियत्कण्वःकनिक्रन्तिप्रस्कण्वःप्रसेनानीश्चतुर्विंश-
तिर्दैवोदासिःप्रतर्दनोस्यप्रेषाष्टापञ्चाशदाद्यंतृचंवसिष्ठोपश्यदुत्तरान्नवपृथग्वासिष्ठाइन्द्रप्रमतिर्वृषगणोम-
न्युरुपमन्युर्व्याघ्रपाच्छक्तिःकर्णश्रुन्मृळीकोवसुक्रइतिचतुर्दशपराशरोन्त्याःकुत्सोभिनोद्वादशाम्बरीष-
ऋजिश्वाचानुष्टुभंहब्रृहत्युपान्त्याहर्यतायाष्टौरेभसूनुकाश्यपौबृहत्याद्याभीनवंतेनव ।

असर्जि षट्कश्यपः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

११ ॐम् असर्जिवक्वारथ्येयथाजौधियामनोतांप्रथमोमंनीषी । दशस्वसां
रोअधिसानोअव्येऽजंन्तिवह्निंसदंनान्यच्छं १ वीतीजनंस्यदिव्यस्यंकव्यैरधिसु-
वानोनंहुष्येभिरिन्दुः । प्रयोनृभिंरमृतोमर्त्यैभिर्मर्मृजानोऽविंभिर्गोभिरद्भिः २
वृषावृष्णेरोरुंवदंशुरंस्मैपवंमानोरुशंदीर्तेपयोगोः । सहस्रमृक्वांपथिभिर्वचोविदं-
ध्वस्मभिःसूरोअण्वंवियांति ३ रुजाद्दृळ्हाचिंद्रक्षसःसदांसिपुनानइंन्दऊर्णुहिवि

वाजा॑न् । वृ॒श्चोपरि॑ष्टात्तुज॒ता व॒धेन॒ ये अन्ति॑ दू॒रादु॑पना॒यमे॑षाम् ४ स प्र॑त्न॒वन्नव्य॑से
 विश्ववार सू॒क्ताय॑ प॒थः कृ॑णुहि॒ प्राचः॑ । ये दुः॒षहा॑सो व॒नुषा॑ बृ॒हन्त॒स्तांस्ते॑ अश्याम पुरु-
कृत्पुरुक्षो ५ ए॒वा पु॑ना॒नो अ॒पः स्व१॒॑र्गा अ॒स्मभ्यं॑ तो॒का तन॑यानि॒ भूरि॑ । शं नः॒ क्षेत्र॑-
मु॒रु ज्योतीं॑षि सोम॒ ज्योङ्नः॒ सूर्यं॑ दृ॒शये॑ रिरीहि ६ ॥ १ ॥

परि सुवानः षट् कश्यपः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१२ परि॑ सुवा॒नो हरि॑रं॒शुः प॒वित्रे॒ रथो॒ न स॑र्जि स॒नये॑ हिया॒नः । आप॒च्छ्लोक॑मि-
न्द्रि॒यं पू॒यमा॑नः॒ प्रति॑ दे॒वाँ अ॑जुषत॒ प्रयो॑भिः १ अच्छा॑ नृ॒चक्षा॑ असरत्प॒वित्रे॒ नाम॒ दधा॑-
नः क॒विर॑स्य॒ योनौ॑ । सीद॒न्होते॑व॒ सद॑ने च॒मूषूपे॑मग्म॒न्नृष॑यः स॒प्त विप्राः॑ २ प्र सु॑मे॒-
धा गा॑तु॒विद्वि॒श्वदे॑वः॒ सोमः॑ पुना॒नः सद॑ एति॒ नित्य॑म् । भुव॒द्विश्वे॑षु॒ काव्ये॑षु॒ रन्ता॑नु॒ ज-
ना॑न्यतते॒ पञ्च॒ धीरः॑ ३ तव॒ त्ये सो॑म पवमान नि॒ण्ये विश्वे॑ दे॒वास्त्रय॑ एकाद॒शासः॑ ।

दधांस्वधाभिरधिसानोअव्येमृजन्तित्वानद्यःसप्तयह्वीः ४ तन्नुसत्यंपवमानस्या-
स्तुयत्रविश्वेकारवःसंनसन्त । ज्योतिर्यदह्नेअकृणोदुलोकंप्रावन्मनुंदस्यवेकरभी-
कम् ५ परिसद्मेवपशुमान्तिहोताराजानसत्यःसमितीरियानः । सोमः पुनानः
कलशाँअयासीत्सीदन्मृगोनमहिषोवनेषु ६ ॥ २ ॥

साकमुक्ष पञ्च नोधाः पवमानः सोमास्त्रिष्टुप् ।

१२ साकमुक्षोमर्जयन्तस्वसारोदशधीरस्यधीतयोधनुत्रीः । हरिःपर्यद्रव-
ज्जाःसूर्यस्यद्रोणंननक्षेअत्योनवाजी १ संमातृभिर्नशिशुर्वावशानोवृषादधन्वे
पुरुवारोअद्भिः । मर्योनयोषामभिनिष्कृतंयन्त्संगच्छतेकलशउस्रियाभिः २
उतप्रपिप्यऊधरघ्न्यायाइन्दुर्धाराभिःसचतेसुमेधाः । मूर्धानंगावःपयसाचमूष्व-
भिश्रीणन्तिवसुभिर्ननिक्तैः ३ सनोदेवेभिःपवमानरदेन्दोरयिमश्विनंवावशा-

नः । रयिशयतामुशतीपुरंन्धिरस्मद्र्यं१गादावनेवसूनाम् ४ नूनोरयिमुपमा-
स्वनृवन्तंपुनानोवाताप्यंविश्वश्चंन्द्रम् । प्रवंन्दितुरिंन्दोतार्यायंःप्रातर्मक्षूधियावं-
सुर्जगम्यात् ५ ॥ ३ ॥

अधियत्पञ्च कण्वः पवमानः सोमास्त्रिष्टुप् ।

१४ अधियदंस्मिन्वाजिनींवशुभःस्पर्धन्तेधियःसूर्येनविशंः । अपोवृंणानः
पंवतेकवीयन्व्रजन्नपंशुवर्धनायमन्मं १ द्विताव्यूर्ण्वन्नमृतंस्यधामंस्वर्विदेभुवंना-
निप्रथन्त । धियंःपिन्वानाःस्वसरेनगावंऋतायन्तीरभिवांवश्रइन्दुंम् २ परियत्
त्कविःकाव्याभरंतेशूरोनरथोभुवंनानिविश्वां । देवेषुयशोमर्तायभूषन्दक्षांयरा-
यःपुंरुभूषुनव्यंः ३ श्रियेजातःश्रियआनिरियायश्रियंवयोंजरितृभ्योंदधाति ।
श्रियंवसानाअमृतत्वमांयन्भवंन्तिसत्यासंमिथामितद्रौ ४ इषमूर्जमभ्यं१र्षा-

श्वंगामुरुज्योतिःकृणुहिमत्सिदेवान् । विश्वानिहिसुषहातानितुभ्यंपवमानबा-
धसेसोमशत्रून् ५ ॥ ४ ॥

कनिक्रन्ति पञ्च प्रस्कण्वः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१५ कनिक्रन्तिहरिरासृज्यमानःसीदन्वनस्यजठरेपुनानः । नृभिर्यतःकृ-
णुतेनिर्णिजंगाअतोमतीर्जनयतस्वधाभिः १ हरिःसृजानःपथ्यामृतस्येयर्तिवा-
चमरितेवनावम् । देवोदेवानांगुह्यानिनामाविष्कृणोतिबर्हिषिप्रवाचे २ अपा-
मिवेदूर्मयस्तर्तुराणाःप्रमनीषाईरतेसोममच्छ । नमस्यन्तीरुपचयन्तिसंचाचवि-
शन्त्युशतीरुशन्तम् ३ तंमर्मृजानंमहिषंनसानावंशुंदुहन्त्युक्षणंगिरिष्ठाम् । तंवा-
वशानंमतयःसचन्तेत्रितोबिभर्तिवरुणंसमुद्रे ४ इष्यन्वाचमुपवक्तेवहोतुःपुनान
इन्दोविष्यामनीषाम् । इन्द्रश्चयत्क्षयथःसौभगायसुवीर्यस्यपतयःस्याम ५ ॥ ५ ॥

प्र सेनानीश्चतुर्विंशतिः प्रतर्दनो दैवोदासिः पवमानस्त्रिष्टुप् ।

१६ प्रसेनानीःशूरोअग्रेरथानांगव्यन्नेतिहर्षतेअस्यसेना । भद्रान्कृण्वन्निन्द्र-
हवान्त्सखिभ्यआसोमोवस्त्रारभसानिदत्ते १ समस्यहरिंहरयोमृजन्त्यश्वहयैर-
निशितंनमोभिः । आतिष्ठतिरथमिन्द्रस्यसखाविद्वाँएनासुमतिंयात्यच्छ २ स
नोदेवदेवतातेपवस्वमहेसोमप्सरसइन्द्रपानः । कृण्वन्नपोवर्षयन्द्यामुतेमामुरोरा
नोवरिवस्यापुनानः ३ अजीतयेऽहतयेपवस्वस्वस्तयेसर्वतातयेबृहते ।तदुशन्ति
विश्वइमेसखायस्तदहंवश्मिपवमानसोम ४ सोमःपवतेजनितामतीनांजनिता
दिवोजनितापृथिव्याः । जनिताग्नेर्जनितासूर्यस्यजनितेन्द्रस्यजनितोतवि-
ष्णोः ५ ॥ ६ ॥ ब्रह्मादेवानांपदवीःकवीनामृषिर्विप्राणांमहिषोमृगाणाम् ।
श्येनोगृध्राणांस्वधितिर्वनानांसोमःपवित्रमत्येतिरेभन् ६ प्रावीविपद्वाचऊर्मिंन ॥८२१॥

सिन्धुर्गिरः सोमः पवमानो मनीषाः । अन्तः पश्यन्वृजनेमावराण्या तिष्ठति वृषभो
गोषु जानन् ७ स मत्सरः पृत्सु वन्वन्नवातः सहस्ररेता अभि वाजमर्ष । इन्द्रायेन्दो
पवमानो मनीष्यं१शोरूर्मिमीरय गा इषण्यन् ८ परि प्रियः कलशे देववात इन्द्राय
सोमो रण्यो मदाय । सहस्रधारः शतवाज इन्दुर्वाजी न सप्तिः समना जिगाति ९
स पूर्व्यो वसुविज्जायमानो मृजानो अप्सु दुदुहानो अद्रौ । अभिशस्तिपा भुवनस्य
राजा विदद्गातुं ब्रह्मणे पूयमानः १० ॥ ७ ॥ त्वया हि नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि
चक्रुः पवमान धीराः । वन्वन्नवातः परिधीँरपोर्णु वीरेभिरश्वैर्मघवा भवा नः ११
यथापवथा मनवे वयोधा अमित्रहा वरिवोविद्धविष्मान् । एवा पवस्व द्रविणं दधा-
न इन्द्रे सं तिष्ठ जनयायुधानि १२ पवस्व सोम मधुमाँ ऋतावापो वसानो अधि सानो

अव्ये । अवद्रोणानिघृतवान्तिसीदमदिन्तमोमत्सरइन्द्रपानः १३ वृष्टिंदिवःश-
तधारःपवस्वसहस्रसावाजयुर्देववीतौ । संसिन्धुभिःकलशेवावशानःसमुस्त्रि-
याभिःप्रतिरन्नआयुः १४ एषस्यसोमोमतिभिःपुनानोऽत्योनवाजीतरतीदरा-
तीः । पयोनदुग्धमदितेरिषिरमुर्विवगातुःसुयमोनवोळ्हा १५ ॥ ८ ॥ स्वायुधः
सोतृभिःपूयमानोऽभ्यर्षगुह्यंचारुनाम । अभिवाजंसप्तिरिवश्रवस्याभिवायुम-
भिगादेवसोम १६ शिशुंजज्ञानंहर्यतंमृजन्तिशुम्भन्तिवह्निंमरुतोगणेन । कवि-
र्गीर्भिःकाव्येनाकविःसन्त्सोमःपवित्रमत्येतिरेभन् १७ ऋषिमनायऋषिकृत्स्व-
र्षाःसहस्रणीथःपदवीःकवीनाम् । तृतीयंधाममहिषःसिषासन्त्सोमोविराजम-
नुराजतिष्टुप् १८ चमूषच्छ्येनःशकुनोविभृत्वागोविन्दुर्द्रप्सआयुधानिबिभ्रत् ।

॥५२२॥

अपामूर्मिंसचंमानःसमुद्रंतुरीयंधामंमहिषोविंवक्ति १९ मर्योनशुभ्रस्तन्वंमृ-
जानोऽत्योनसृत्वांसनयेधनांनाम् । वृषेवयूथापरिकोशमर्षन्कनिंक्रदच्चम्वो३रा
विंवेश २० ॥ ९ ॥ पवंस्वेन्दोपवंमानोमहोंभिःकनिंक्रदत्परिवारांण्यर्ष । क्री-
ळंश्चम्वो३राविंशपूयमांनइन्द्रंतेरसोंमदिरोमंमत्तु २१ प्रास्यधारांबृहतीरंसृग्रन्न-
क्तोगोभिंःकलशाँआविंवेश । सामंकृण्वन्त्सांमन्योंविपश्चित्क्रन्दंन्नेत्यभिसख्युर्न
जामिम् २२ अपघ्नन्नेंषिपवमानशत्रूंन्प्रियांनजारोअभिगींतइन्दुंः । सीदन्वनेंषु
शकुनोनपत्वासोमंःपुनानःकलशेंषुसत्तां २३ आतेरुचःपवंमानस्यसोमयो-
षेवयन्तिसुदुघांःसुधाराः । हरिरानींतःपुरुवारोंअप्स्वचिंक्रदत्कलशेंदेवयू-
नाम् २४ ॥१०॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ९ ॥ ५ ॥

अस्य प्रेषाष्टापञ्चाशत्पवमानः सोमस्त्रिष्टुप्। आद्यतृचस्य वसिष्ठः। द्वितीयस्येन्द्रप्रमतिर्वा-
सिष्ठः। तृतीयस्य वृषगणो वासिष्ठः। चतुर्थस्य मन्युर्वासिष्ठः। पञ्चमस्योपमन्युर्वासिष्ठः।
षष्ठस्य व्याघ्रपाद्वासिष्ठः। सप्तमस्य शक्तिर्वासिष्ठः। अष्टमस्य कर्णश्रुद्वासिष्ठः। नवम-
स्य मृळीको वासिष्ठः। दशमस्य वसुक्रो वासिष्ठः। अन्यासां
चतुर्दशानामृचां कुत्सः। शिष्टानां पराशरः।

१७ अस्यप्रेषाहेमनापूयमानोदेवोदेवेभिःसमंपृक्तरसम्। सुतःपवित्रंपर्येतिरे-
भन्मितेवसद्मपशुमान्तिहोता १ भद्रावस्त्रासमन्या३वसानोमहान्कविर्निवचनानि-
शंसन्। आवच्यस्वचम्वोःपूयमानोविचक्षणोजागृविर्देववीतौ २ समुप्रियो
मृज्यतेसानोअव्येयशस्तरोयशसांक्षैतोअस्मे। अभिस्वरधन्वापूयमानोयूयंपा-
तस्वस्तिभिःसदानः ३ प्रगायताभ्यर्चामदेवान्त्सोमंहिनोतमहतेधनाय। स्वादुः
पवातेअतिवारमव्यमासीदातिकलशंदेवयुर्नः ४ इन्दुर्देवानामुपसख्यमायन्त्स-

हस्रधारः पवते मदाय । नृभिः स्तवानो अनु धाम पूर्वमगन्निन्द्रं महते सौभगाय ५
॥ ११ ॥ स्तोत्रे राये हरिरर्षा पुनान इन्द्रं मदो गच्छतु ते भराय । देवैर्याहि सरथं राधो
अच्छा यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ६ प्र काव्यमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा
विवक्ति । महिव्रतः शुचिबन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन् ७ प्र हंसासस्तृप-
लं मन्युमच्छामादस्तं वृषगणा अयासुः । आङ्गूष्यं३ पवमानं सखायो दुर्मर्षं साकं प्र
वदन्ति वाणम् ८ स रंहत उरुगायस्य जूतिं वृथा क्रीळन्तं मिमते न गावः । परीणसं
कृणुते तिग्मशृङ्गो दिवा हरिर्ददृशे नक्तमृज्रः ९ इन्दुर्वाजी पवते गोन्योघा इन्द्रे सोमः
सह इन्वन्मदाय । हन्ति रक्षो बाधते पर्यरातीर्वरिवः कृण्वन्वृजनस्य राजा १०
॥१२॥ अध धारया मध्वा पृचानस्तिरो रोम पवते अद्रिदुग्धः । इन्दुरिन्द्रस्य सख्यं
जुषाणो देवो देवस्य मत्सरो मदाय ११ अभि प्रियाणि पवते पुनानो देवो देवान्त्स्वेन

रसेनपृञ्चन् । इन्दुर्धर्माण्यृतुथावसानोदशक्षिपोअव्यतसानोअव्ये १२ वृषा
शोणोअभिकनिक्रदद्गानदयन्नेतिपृथिवीमुतद्याम् । इन्द्रस्येववग्नुराशृण्वआजौ
प्रचेतयन्नर्षतिवाचमेमाम् १३ रसाय्यःपयसापिन्वमानईरयन्नेषिमधुमन्तमंशु-
म् । पवमानःसन्तनिमेषिकृण्वन्निन्द्रायसोमपरिषिच्यमानः १४ एवापवस्वम-
दिरोमदायोदग्राभस्यनमयन्वधस्नैः । परिवर्णंभरमाणोरुशन्तंगव्युर्नोअर्षपरि
सोमसिक्तः १५॥१३॥ जुष्ट्वीनइन्दोसुपथासुगान्युरौपवस्ववरिवांसिकृण्वन् । घ-
नेवविष्वग्दुरितानिविघ्नन्नधिष्णुनाधन्वसानोअव्ये १६ वृष्टिंनोअर्षदिव्यांजिगत्नु-
मिळावतींशङ्गयींजीरदानुम् । स्तुकेववीताधन्वाविचिन्वन्बन्धूँरिमाँअवराँइन्दो
वायून् १७ ग्रन्थिंनविष्यग्रथितंपुनानऋजुंचगातुंवृजिनंचसोम । अत्योनक्रदो
हरिरासृजानोमर्योदेवधन्वपस्त्यावान् १८ जुष्टोमदायदेवतातइन्दोपरिष्णुना-

न्व॒सा॒नोअव्ये॑ । स॒ह॒स्र॑धारःसु॒र॒भिरद॑ब्ध॒ःपरि॑स्रव॒वाज॑सातौनृ॒षह्ये॑ १९ अ॒र॒श्मा-
नो॒ये॑ऽ॒रथाअयु॑क्ता॒अत्या॑सो॒नस॑सृ॒जा॒नास॑आ॒जौ । ए॒तेशु॒क्रासो॑धन्वन्ति॒सोमा॒दे॑वा-
स॒स्ताँउप॑याता॒पिब॑ध्यै २० ॥ १४ ॥ ए॒वान॑इन्दोअ॒भिदे॒ववी॑तिं॒परि॑स्रव॒नभो॒अर्ण॑-
श्च॒मूषु॑ । सोमो॑अ॒स्मभ्य॑ंकाम्यं॑बृ॒हन्तं॑र॒यिंद॑दातुवी॒रव॑न्तमु॒ग्रम् २१ तक्ष॒द्यदी॒मन॑-
सो॒वे॒नंतो॒वाग्ज्येष्ठ॑स्यवा॒धर्मं॒णिक्षोरनी॑के । आदी॑माय॒न्वर॒मावा॑वशा॒नाजुष्टं॒
पतिं॑क॒लशे॒गाव॒इन्दु॑म् २२ प्रदा॑नु॒दोदि॒व्योदा॑नु॒पि॒न्वऋ॒तमृ॒तायप॑वतेसु॒मे॒धाः ।
ध॒र्माभु॑वद्वृ॒ज॒न्य॑स्य॒राजा॒प्ररश्मिभि॑र्द॒शभि॑र्भा॒रि॒भूम॑ २३ प॒वित्रे॑भिः॒पव॑मानोनृ॒-
चक्षा॒राजा॑दे॒वाना॑मु॒तमर्त्या॑नाम् । द्वि॒ताभु॑वद्र॒यि॒पती॑र॒यी॒णामृ॒तंभर॑त्सुभृ॑तं॒चार्वि॑-
न्दुः २४ अर्वाँ॑इव॒श्रव॑सेसा॒तिमच्छेन्द्र॑स्यवा॒योर॒भिवी॒तिम॑र्ष । सनः॑स॒ह॒स्रा॑बृह॒तीरि॑-
षोदा॒भवा॑सोमद्रविणो॒वित्पु॑ना॒नः २५ ॥ १५ ॥ दे॒वा॒व्यो॑नःपरिषि॒च्यमा॑ना॒ःक्ष-

ऋ. सं. यंसुवीरंधन्वन्तुसोमाः । आयुज्यवःसुमतिंविश्ववाराहोतारोनदिवियजोमन्द्रत- अ.७अ.४
माः २६ एवादेवदेवतातेपवस्वमहेसोमप्सरसेदेवपानः । महश्चिद्धिष्मसिहिताःसं-
॥५२५॥ मर्येकृधिसुष्ठानेरोदसीपुनानः २७ अश्वोनक्रदोवृषभिर्युजानःसिंहोनभीमोमन-
सोजवीयान् । अर्वाचीनैःपथिभिर्येरजिष्ठाआपवस्वसौमनसंनइन्दो २८ शतंधा-
रादेवजाताअसृग्रन्त्सहस्रमेनाःकवयोमृजन्ति । इन्दोसनित्रंदिवआपवस्वपुरए-
तासिमहतोधनस्य २९ दिवोनसर्गाअससृग्रमह्नांराजानमित्रंप्रमिनातिधीरः ।
पितुर्नपुत्रःक्रतुभिर्यतानआपवस्वविशेअस्याअजीतिम् ३० ॥ १६ ॥ प्रतेधारा
मधुमतीरसृग्रन्वारान्यत्पूतोअत्येष्यव्यान् । पवमानपवसेधामगोनांजज्ञानःसू-
र्यमपिन्वोअर्कैः ३१ कनिक्रददनुपन्थामृतस्यशुक्रोविभास्यमृतस्यधाम । सइ-
न्द्रायपवसेमत्सरवान्हिन्वानोवाचंमतिभिःकवीनाम् ३२ दिव्यःसुपर्णोऽवचक्षि ॥५२५॥

सोम॒पिन्व॒न्धारा॒ःकर्म॑णादे॒ववी॑तौ । एन्दो॑विश क॒लशं॑सोम॒धानं॒क्रन्दं॑न्निहि॒सूर्य॒-
स्योप॑र॒श्मिम् ३३ ति॒स्रोवाचं॑ईरयति॒प्रवह्नि॑र्ऋ॒तस्यं॑धी॒तिंब्रह्मं॑णोमनी॒षाम् । गा-
वो॑यन्ति॒गोप॑तिंपृ॒च्छमा॑ना॒ःसोमं॑यन्तिम॒तयो॑वावशा॒नाः ३४ सोमं॒गावो॑धे॒न-
वो॑वावशा॒नाःसोमं॒विप्रा॑म॒तिभि॑ःपृ॒च्छमा॑नाः । सोमः॑सु॒तःपू॑यतेअ॒ज्यमा॑न॒ःसोमे॑
अ॒र्का॑स्त्रि॒ष्टुभ॒ःसंन॑वन्ते ३५ ॥ १७ ॥ ए॒वानः॑सोमपरिषि॒च्यमा॑न॒आप॑वस्वपू॒य-
मा॑नःस्व॒स्ति । इन्द्र॒मावि॑शबृह॒तारवे॑णव॒र्धया॒वाचं॑ज॒नया॒पुरं॑धिम् ३६ आजा-
गृ॒वि॒र्विप्र॑ऋ॒ताम॑ती॒नांसोमः॑पुना॒नोअ॑सदच्च॒मूषु॑ । सप॑न्ति॒यंमि॑थु॒नासो॒निका॑मा
अ॒ध्व॒र्यवो॑रथि॒रासः॑सु॒हस्ताः॑ ३७ सपु॑ना॒नउप॒सूरे॒नधातोभे॑अप्रा॒रोद॑सी॒विष॒आवः॑ ।
प्रि॒याचि॒द्यस्य॑प्रिय॒सास॑ऊ॒तीसतू॒धनं॑का॒रिणे॒नप्रयं॑सत् ३८ सवं॑र्धि॒तावर्ध॑नःपू॒य-
मा॑न॒ःसोमो॑मी॒ढ्वाँअ॒भिनो॒ज्योति॑षावीत् । येना॑न॒ःपूर्वे॑पि॒तरः॑पद॒ज्ञाःस्व॒र्विदो॑अ॒भि

गाअद्रिंमृष्णन् ३१ अक्रान्त्समुद्रःप्रथमेविधर्मञ्जनयन्प्रजाभुवनस्यराजा । वृषा
पवित्रेअधिसानोअव्येबृहत्सोमोवावृधेसुवानइन्दुः ४० ॥ १८ ॥ महत्तत्सो-
मोमहिषश्चकारापांयद्गर्भोऽवृणीतदेवान् । अदधादिन्द्रेपवमानओजोऽजनय-
त्सूर्येज्योतिरिन्दुः ४१ मत्सिवायुमिष्टयेराधसेचमत्सिमित्रावरुणापूयमा-
नः । मत्सिशर्धोमारुतंमत्सिदेवान्मत्सिद्यावापृथिवीदेवसोम ४२ ऋजुः
पवस्ववृजिनस्यहन्तापामीवांबाधमानोमृधश्च । अभिश्रीणन्पयःपयसाभि
गोनामिन्द्रस्यत्वंतववयंसखायः ४३ मध्वःसूदंपवस्ववस्वउत्सवीरंचनआपव-
स्वाभगंच । स्वदस्वेन्द्रायपवमानइन्दोरयिंचनआपवस्वासमुद्रात् ४४ सोमः
सुतोधारयात्योनहित्वासिन्धुर्ननिम्नमभिवाज्यक्षाः । आयोनिंवन्यमसदत्पुनानः
समिन्दुर्गोभिरसरत्समद्भिः ४५ ॥ १९ ॥ एषस्यतेपवतइन्द्रसोमश्चमूषुधीरउ-

शतेतवस्वान् । स्वंचक्षारथिरःसत्यशुष्मःकामोनयोदेवयतामसर्जि ४६ एषप्र-
त्नेनवयसापुनानस्तिरोवर्पांसिदुहितुर्दधानः । वसानःशर्मत्रिवरूथमप्सुहोतेव
यातिसमनेषुरेभन् ४७ नूनस्त्वंरथिरोदेवसोमपरिस्रवचम्वोःपूयमानः । अप्सु
स्वादिष्ठोमधुमाँऋतावादेवोनयःसवितासत्यमन्मा ४८ अभिवायुंवीत्यर्षागृणा-
नो३ऽभिमित्रावरुणापूयमानः । अभीनरंधीजवनंरथेष्ठामभीन्द्रंवृषणंवज्रबाहु-
म् ४९ अभिवस्त्रासुवसनान्यर्षाभिधेनूःसुदुघाःपूयमानः । अभिचन्द्राभर्तवेनो
हिरण्याभ्यश्वान्रथिनोदेवसोम ५० ॥ २० ॥ अभीनोअर्षदिव्यावसून्यभिवि-
श्वापार्थिवापूयमानः । अभियेनद्रविणमश्नवामाभ्यार्षेयंजमदग्निवन्नः ५१ अ-
यापवापवस्वैनावसूनिमांश्चत्वइन्दोसरसिप्रधन्व । ब्रध्नश्चिदत्रवातोनजूतःपुरुमे
धश्चित्तकवेनरंदात् ५२ उतनएनापवयापवस्वाधिश्रुतेश्रवाय्यस्यतीर्थे । षष्टिंस-

हस्त्रांनैगुतोवसूनिवृक्षंनपक्वंधूनवद्रणाय ५३ महीमेअस्यवृषनामशूषेमांश्चत्वे

वापृशनेवावधत्रे । अस्वापयन्निगुतःस्नेहयच्चापामित्राँअपाचितोअचेतः ५४ सं
त्रीपवित्रावितंतान्येष्यन्वेकंधावसिपूयमानः । असिभगोअसिदात्रस्यदातासि
मघवामघवद्भ्यइन्दो ५५ ॥ २१ ॥ एषविश्ववित्पवतेमनीषीसोमोविश्वस्यभुव-
नस्यराजा । द्रप्साँईरयन्विदथेष्विन्दुर्विवारमव्यंसमयातियाति ५६ इन्दुंरिहन्ति
महिषाअदब्धाःपदेरेभन्तिकवयोनगृध्राः । हिन्वन्तिधीरादशभिःक्षिपाभिःसम-
ञ्जतेरूपमपांरसेन ५७ त्वयावयंपवमानेनसोमभरेकृतंविचिनुयामशश्वत् । त-
न्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ५८ ॥ २२ ॥

अभि नो द्वादशाम्बरीष ऋजिश्वा च पवपानः सोमोनुष्टुप् । अन्त्या बृहती ।

१८ अभिनोवाजसातमंरयिमर्षपुरुस्पृहम् । इन्दोसहस्रभर्णसंतुविद्युम्नंवि-

भ्वासहम् १ परिष्यसुवानोअव्ययंरथेनवर्माव्यत । इन्दुरभिद्रुणाहितोहियानो
धाराभिरक्षाः २ परिष्यसुवानोअक्षाइन्दुरव्येमदच्युतः । धारायऊर्ध्वोअध्वरे
भ्राजानैतिगव्ययुः ३ सहित्वंदेवशश्वतेवसुमर्तायदाशुषे । इन्दोसहस्रिणंरयिं
शतात्मानंविवाससि ४ वयंतेअस्यवृत्रहन्वसोवस्वःपुरुस्पृहः । निनेदिष्ठतमा
इषःस्यामसुम्नस्याध्रिगो ५ द्विर्यंपञ्चस्वयशसंस्वसारोअद्रिसंहतम् । प्रियमिन्द्र-
स्यकाम्यंप्रस्नापयन्त्यूर्मिणम् ६ ॥ २३ ॥ परित्यंहर्यतंहरिंबभ्रुंपुनन्तिवारेण ।
योदेवान्विश्वाँइत्परिमदेनसहगच्छति ७ अस्यवोह्यवसापान्तोदक्षसाधनम् ।
यःसूरिषुश्रवोबृहद्दधेस्व१र्णहर्यतः ८ सवांयज्ञेषुमानवीइन्दुर्जनिष्टरोदसी । दे-
वोदेवीगिरिष्ठाअस्रेधन्तंतुविष्वणि ९ इन्द्रायसोमपातवेवृत्रघ्नेपरिषिच्यसे । न-
रेचदक्षिणावतेदेवायसदनासदे १० तेप्रत्नासोव्युष्टिषुसोमाःपवित्रेअक्षरन् ।

अपप्रोथन्तःसनुतर्हुरश्चितःप्रातस्ताँअप्रचेतसः ११ तंसखायःपुरोरुचंयूयंवयंच
सूरयः । अश्यामवाजगन्ध्यंसनेमवाजपस्त्यम् १२ ॥ २४ ॥

आहर्यतायाष्टौ रेभसूनू काश्यपौ पवमानः सोमोनुष्टुप् । आद्या बृहती ।

९९ आहर्यतायधृष्णवेधनुस्तन्वन्तिपौंस्यम् । शुक्रांवयन्त्यसुरायनिर्णिजं
विपामग्रेमहीयुवः १ अधक्षपापरिष्कृतोवाजाँअभिप्रगाहते । यदीविवस्वतोधि-
योहरिंहिन्वन्तियातवे २ तमस्यमर्जयामसिमदोयइन्द्रपातमः । यंगावआसभि-
र्दधुःपुरानूनंचसूरयः ३ तंगाथयापुराण्यापुनानमभ्यनूषत । उतोकृपन्तधीत-
योदेवानांनामबिभ्रतीः ४ तमुक्षमाणमव्ययेवारेपुनन्तिधर्णसिम् । दूतंनपूर्व-
चित्तयआशासतेमनीषिणः ५ ॥ २५ ॥ सपुनानोमदिन्तमःसोमश्चमूषुसीद-
ति । पशौनरेतआदधत्पतिर्वचस्यतेधियः ६ समृज्यतेसुकर्मभिर्देवोदेवेभ्यःसु-

तः । विदेयदासुसंददिर्महीरपोविगांहते ७ सुतइन्दोपवित्रआनृभिर्यतोविनीय-
से । इन्द्रायमत्सरिन्तमश्चमूष्वानिषीदसि ८ ॥ २६ ॥

अभी नव रेभसूनू काश्यपौ पवमानः सोमोनुष्टुप् ।

१०० अभीनंवन्तेअद्रुहंःप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । वत्संनपूर्वआयुनिजातंरिह-
न्तिमातरंः १ पुनानइन्दवाभंरसोमंद्विबर्हसंरयिम् । त्वंवसूनिपुष्यसिविश्वानि
दाशुषोगृहे २ त्वंधियंमनोयुजंसृजावृष्टिंनतन्यतुः । त्वंवसूनिपार्थिवादिव्याचं
सोमपुष्यसि ३ परितेजिग्युषोयथाधारासुतस्यधावति । रंहमाणाव्य१व्ययंवा-
रंवाजीवसानसिः ४ क्रत्वेदक्षायनःकवेपवस्वसोमधारया । इन्द्रायपातवेसुतो
मित्रायवरुणायच ५ ॥ २७ ॥ पवस्ववाजसातमःपवित्रेधारयासुतः । इन्द्राय
सोमविष्णवेदेवेभ्योमधुमत्तमः ६ त्वांरिहन्तिमातरोहरिंपवित्रेअद्रुहः । वत्सं

जातंनधेनवःपवमानविधर्मणि ७ पवमानमहिश्रवश्चित्रेभिर्यासिरश्मिभिः ।
शर्धन्तमांसिजिघ्नसेविश्वानिदाशुषोगृहे ८ त्वंद्यांचमहिव्रतपृथिवींचातिजभ्रिषे ।
प्रतिद्रापिममुञ्चथाःपवमानमहित्वना ९ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
सप्तमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ७ ॥ ४ ॥

पुरोजितीषोळशान्धीगुःश्यावाश्विर्ययातिर्नाहुषोनहुषोमानवोमनुःसांवरणइतितृचाःशेषेप्रजापतिरुपाद्येगायत्र्यौत्रीणाष्टौत्रितऔप्णिहंवैम्रपुनानायषट्द्वितआप्त्यःसखायःपर्वतनारदौकाश्यपौद्वेशिखण्डिन्यौवाप्सरसौतंवइन्द्रमच्छषळूनाग्निश्चाक्षुषश्चक्षुर्मानवोमनुराप्सवइतितृचाःपञ्चाग्निःपरीतःषड्विंशतिःसप्तऋषयःप्रागाथंतृतीयाषोळश्यौद्विपदेअष्टम्याद्येचबृहत्यौपवस्वषोळशगौरिवीतिर्द्वेचंशक्तिरेकामूरुर्ऋजिश्वोर्ध्वसद्माकृतयशाऋणंचयइत्यृषयोद्वृचास्तिस्रःशक्तिःकाकुभाःप्रागाथाःसुसुन्वेगायत्रीयवमध्यापरासतोबृहतीपरिप्रद्यधिकाग्नयोधिष्णयाऐश्वरयोद्वैपदंपर्यूषुद्वादशत्र्यरुणत्रसदस्यूराजानौतिस्रोनुष्टुभःपिपीलिकमध्याःषळूर्ध्वबृहत्यस्तिस्रश्चविराजोयारुचातृचमनानतःपारुच्छेपिरासष्टंनानानंचतुष्कंशिशुःपाङ्क्तंहिशर्यणावत्येकादशकश्यपोयइन्दोश्चतुष्कंदशमंमण्डलमग्रेसप्तत्रितःपिप्रीहिनःप्रतएकः ॥

॥५२९॥

पुरोजिती षोळश पवमानः सोमोनुष्टुप् । उपाद्ये गायत्र्यौ । प्रथमतृचस्यान्धीगुः
श्यावाश्विः । द्वितीयस्य ययातिर्नाहुषः । तृतीयस्य नहुषो मानवः ।
चतुर्थस्य मनुः सांवरणः । अन्त्यचतुष्कस्य प्रजापतिः ।

१०१ ॐम् पु॒रोजि॑तीवो॒अन्ध॑सःसु॒ताय॑मादयि॒त्नवे॑ । अप॒श्वानं॑श्नथिष्टन॒स-
खा॑योदीर्घजि॒ह्व्य॑म् १ योधार॑यापाव॒कया॑परिप्र॒स्यन्द॑तेसु॒तः । इन्दु॒रश्वो॒नकृ-
त्व्यः॑ २ तंदु॒रोष॑म॒भीनरः॒सोमं॑वि॒श्वाच्या॑धि॒या । य॒ज्ञंहि॑न्व॒न्त्यद्रि॑भिः ३ सु॒तासो॒
मधु॑मत्तमाः॒सोमा॒इन्द्रा॑यम॒न्दिनः॑ । प॒वित्र॑वन्तोअक्षरन्दे॒वान्ग॑च्छन्तुवो॒मदाः॑ ४
इन्दु॒रिन्द्रा॑यपवत॒इति॑दे॒वासो॑अब्रुवन् । वाचस्पति॑र्मखस्यते॒विश्व॒स्येशा॑न॒ओज॑-
सा ५ ॥ १ ॥ स॒हस्र॑धारःपवतेसमु॒द्रोवा॑चमीङ्ख॒यः । सोमः॒पती॑रयी॒णांसखेन्द्र॑-
स्यदि॒वेदि॑वे ६ अ॒यंपू॒षार॒यिर्भगः॒सोमः॑पुना॒नोअ॑र्षति । पति॒र्विश्व॑स्य॒भूम॑नो॒ऽव्य॑-
ख्य॒द्रोद॑सीउ॒भे ७ समु॑प्रि॒याअ॑नूषत॒गावो॒मदा॑य॒घृष्व॑यः । सोमा॑सःकृण्वतेप॒थः

 पवमानासइन्दवः ८ यओजिष्ठस्तमाभरपवमानश्रवाय्यम् । यःपञ्चचर्षणीरभि
रयिंयेनवनामहै ९ सोमाःपवन्तइन्दवोऽस्मभ्यंगातुवित्तमाः । मित्राःसुवाना
 अरेपसःस्वाध्यःस्वर्विदः १० ॥ २ ॥ सुष्वाणासोऽव्यद्रिभिश्चितानागोरधित्व-
चि । इषमस्मभ्यमभितःसमस्वरन्वसुविदः ११ एतेपूताविपश्चितःसोमासोद-
ध्याशिरः । सूर्यासोनदर्शतासोजिगत्नवोध्रुवाघृते १२ प्रसुन्वानस्यान्धसोमर्तो
नवृततद्वचः । अपश्वानमराधसंहतामखंनभृगवः १३ आजामिरत्केअव्यतभु-
जेनपुत्रओण्योः । सरज्जारोनयोषणांवरोनयोनिमासदम् १४ सवीरोदक्षसा-
धनोवियस्तस्तम्भरोदसी । हरिःपवित्रेअव्यतवेधानयोनिमासदम् १५ अव्यो
वारेभिःपवतेसोमोगव्येअधित्वचि । कनिक्रदद्वृषाहरिरिन्द्रस्याभ्येतिनिष्कृ- ॥५३०॥
तम् १६ ॥ ३ ॥

क्राणाष्टौ त्रितः पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०२ क्राणाशिशुर्महीनांहिन्वन्नृतस्यदीधितिम् । विश्वापरिंप्रियाभुवदधंद्वि-
ता १ उपंत्रितस्यंपाष्योऽ३रभंक्तयद्गुहांपदम् । यज्ञस्यंसप्तधामंभिरधंप्रियम् २
त्रीणिंत्रितस्यधारंयापृष्ठेष्वेरंयारयिम् । मिमींतेअस्ययोजंनाविसुक्रतुंः ३ ज-
ज्ञानंसप्तमातरोंवेधामंशासतश्रिये । अयंध्रुवोरंयीणांचिकेंतयत् ४ अस्यव्रतेस-
जोषंसोविश्वेंदेवासोंअद्रुहंः । स्पार्हाभंवन्तिरन्तंयोजुषन्तयत् ५ ॥ ४ ॥ यमी
गर्भंमृतावृधोंदृशेचारुमजींजनन् । कविंमंहिष्ठमध्वरेपुंरुस्पृहंम् ६ समीचीने
अभित्मनांयह्वीऋतस्यंमातरां । तन्वानायज्ञमांनुषग्यदंञ्जते ७ क्रत्वांशुक्रेभिंर
क्षभिंर्ऋणोरपंव्रजंदिवः । हिन्वन्नृतस्यदीधिंतिंप्राध्वरे ८ ॥ ५ ॥

प्र पुनानाय षट् द्वित आप्त्यः पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०३ प्रपुनानायवेधसेसोमायवचउद्यतम् । भृतिंनभरामतिभिर्जुजोषते १
 परिवाराण्यव्ययागोभिरञ्जानोअर्षति । त्रीषधस्थापुनानःकृणुतेहरिः २ परि
कोशंमधुश्चुतमव्ययेवारेअर्षति । अभिवाणीरृषीणांसप्तनूषत ३ परिणेताम-
तीनांविश्वदेवोअदाभ्यः । सोमःपुनानश्चम्वोर्विशद्धरिः ४ परिदैवीरनुस्वधाइ-
न्द्रेणयाहिसरथम् । पुनानोवाघद्वाघद्भिरमर्त्यः ५ परिसप्तिर्नवाजयुर्देवोदेवेभ्यः
सुतः । व्यानशिःपवमानोविधावति ६ ॥ ६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमे
मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ९ ॥ ६ ॥

सखायः षट् पर्वतनारदौ काश्यपौ द्वे शिखण्डिन्यावप्सरसौ पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०४ सखायआनिषीदतपुनानायप्रगायत । शिशुंनयज्ञैःपरिभूषतश्रिये १ ॥८३१॥

सखीवत्संनमातृभिंःसृजतागयसाधंनम् । देवाव्यं१मदंमभिद्विशंवसम् २
पुनातादक्षसाधंनंयथाशर्धायवीतयें । यथामित्रायवरुंणायशंतंमः ३ अस्मभ्यं
त्वावसुविदंमभिवाणीरनूषत । गोभिंष्टेवर्णमभिवांसयामसि ४ सनोमदानांप-
तइन्दोदेवप्संराअसि । सखेंवसख्येंगातुवित्तंमोभव ५ सनेंमिकृध्यं१स्मदारक्ष-
संकंचिंदत्रिणंम् । अपादेवंद्वयुमंहोयुयोधिनः ६ ॥ ७ ॥

तं वः षट् पर्वतनारदौ पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०५तंवंःसखायोमदायपुनानमभिगांयत । शिशुंनयज्ञैःस्वंदयन्तगूर्तिभिंः१
संवत्सइंवमातृभिरिन्दुंर्हिन्वानोअंज्यते । देवावीर्मदोमतिभिःपरिष्कृतः २ अयं
दक्षांयसाधंनोऽयंशर्धायवीतयें । अयंदेवेभ्योमधुंमत्तमःसुतः ३ गोमंन्नइन्दोअ-
श्वंवत्सुतःसुंदक्षधन्व । शुचिंतेवर्णमधिगोषुंदीधरम् ४ सनोहरीणांपतइन्दोदेव-

प्सरस्तमः । सखेवसख्येनर्योरुचेभव ५ सनेमित्वमस्मदाँअदेवंकंचिदत्रिणम् ।
साह्वाँइन्दोपरिबाधोअपद्वयुम् ६ ॥ ८ ॥

इन्द्रमच्छ त्रयोदश पवमानः सोम उष्णिक् । प्रथमतृचस्याग्निचाक्षुष ऋषिः । द्वितीयस्य चक्षुर्मानवः । तृतीयस्य मनुराप्सवः । अन्त्यानां पञ्चानामृचामग्निः ।

१०६ इन्द्रमच्छंसुताइमेवृषणंयन्तुहरयः । श्रुष्टीजातासइन्दवःस्वर्विदः १
अयंभरायसानसिरिन्द्रायपवतेसुतः । सोमोजैत्रस्यचेततियथाविदे २ अस्येदि-
न्द्रोमदेष्वाग्राभंगृभ्णीतसानसिम् । वज्रंचवृषणंभरत्समप्सुजित् ३ प्रधन्वासो-
मजागृविरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव । द्युमन्तंशुष्ममाभरास्वर्विदम् ४ इन्द्रायवृषणं
मदंपवस्वविश्वदर्शतः । सहस्रयामापथिकृद्विचक्षणः ५ ॥ १ ॥ अस्मभ्यंगातु-

वित्तंमोदेवेभ्योमधुंमत्तमः । सहस्रंयाहिपथिभिःकनिंक्रदत् ६ पवंस्वदेववींतय
इन्दोधारांभिरोजंसा । आकलशंमधुंमान्त्सोमनःसदः ७ तवंद्रप्साउंदप्रुतइन्द्रं
मदांयवावृधुः । त्वांदेवासोअमृतांयकंपंपुः ८ आनंःसुतासइन्दवःपुनानाधांव-
तारयिम् । वृष्टिंद्यांवोरीत्यापःस्वर्विदंः ९ सोमंःपुनानऊर्मिणाव्योवारंविधांव-
ति । अग्रेवाचःपवंमानःकनिंक्रदत् १० ॥ १० ॥ धीभिर्हिन्वन्तिवाजिनंवने
क्रीळंन्तमत्यंविम् । अभित्रिपृष्ठंमतयःसमंस्वरन् ११ असंर्जिकलशाँअभि
मीळ्हेसप्तिर्नवांजयुः । पुनानोवाचंजनयंन्नसिष्यदत् १२ पवंतेहर्यतोहरिरातिह्व-
रांसिरंह्यां । अभ्यर्षन्त्स्तोतृभ्योवीरवद्यशः १३ अयापंवस्वदेवयुर्मधोर्धारांअ-
सृक्षत । रेभंन्पवित्रंपर्येषिविश्वतंः १४ ॥ ११ ॥

परीतः षड्विंशतः पवमानः सोमः । द्वितीयापञ्चमीसप्तम्येकादशीत्रयोदशीपञ्चदश्यष्टादशी-
विंशीद्वाविंशीचतुर्विंशीषड्विंश्यः सतोबृहत्यः । तृतीयाषोडश्यौ द्विपदे । शिष्टा बृहत्यः ।

१०७ परीतोषिञ्चतासुतंसोमोयउत्तमंहविः । दधन्वाँयोनर्योअप्स्व१न्तरा
सुषावसोममद्रिभिः १ नूनंपुनानोऽविभिःपरिस्रवादब्धःसुरभिंतरः । सुतेचि-
त्वाप्सुमदामोअन्धसाश्रीणन्तोगोभिरुत्तरम् २ परिसुवानश्चक्षसेदेवमादनः
क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ३ पुनानःसोमधारयापोवसानोअर्षसि । आरत्नधायोनिमृ-
तस्यसीदस्युत्सोदेवोहिरण्ययः ४ दुहानऊधर्दिव्यंमधुप्रियंप्रत्नंसधस्थमासदत् ।
आपृच्छ्यंधरुणंवाज्यर्षतिनृभिर्धूतोविचक्षणः ५ ॥ १२ ॥ पुनानःसोमजागृवि-
रव्योवारेपरिप्रियः । त्वंविप्रोअभवोऽङ्गिरस्तमोमध्वायज्ञंमिमिक्षनः ६ सोमो
मीढ्वान्पवतेगातुवित्तमऋषिर्विप्रोविचक्षणः । त्वंकविरभवोदेववीतमआसूर्यंरोह-

योदिवि ७ सोमंउषुवाणःसोतृभिरधिष्णुभिरवीनाम् । अश्वयेवहरितायातिधा-
रयामन्द्रयायातिधारया ८ अनूपेगोमान्गोभिरक्षाःसोमोदुग्धाभिरक्षाः । समुद्रं
नसंवरणान्यग्मन्मन्दीमदायतोशते ९ आसोमसुवानोअद्रिभिस्तिरोवाराण्य-
व्यया । जनोनपुरिचम्वोर्विशद्धरिःसदोवनेषुदधिषे १० ॥ १३ ॥ समामृजे
तिरोअण्वानिमेष्योमीळ्हेसप्तिर्नवाजयुः । अनुमाद्यःपवमानोमनीषिभिःसोमो
विप्रेभिर्ऋक्वभिः ११ प्रसोमदेववीतयेसिन्धुर्नपिप्येअर्णसा । अंशोःपयसामदि-
रोनजागृविरच्छाकोशंमधुश्चुतम् १२ आहर्यतोअर्जुनेअत्केअव्यतप्रियःसूनुर्न
मर्ज्यः।तमींहिन्वन्त्यपसोयथारथंनदीष्वागभस्त्योः १३ अभिसोमासआयवःप-
वन्तेमद्यंमदम् । समुद्रस्याधिविष्टपिमनीषिणोमत्सरासःस्वर्विदः १४ तरत्समु-
द्रंपवमानऊर्मिणाराजादेवऋतंबृहत् । अर्षन्मित्रस्यवरुणस्यधर्मणाप्रहिन्वान

ऋतंबृहत् १५ ॥ १४ ॥ नृभिर्येमानोहर्यतोविचक्षणोराजादेवःसमुद्रियः १६
इन्द्रायपवतेमदःसोमोमरुत्वतेसुतः । सहस्रधारोअत्यव्यमर्षतितमीमृजन्त्याय-
वः १७ पुनानश्चमूजनयन्मतिंकविःसोमोदेवेषुरण्यति । अपोवसानःपरिगोभि-
रुत्तरःसीदन्वनेष्वव्यत १८ तवाहंसोमरारणसख्यइन्दोदिवेदिवे । पुरूणिबभ्रो
निचरन्तिमामवपरिधीँरतिताँइहि १९ उताहंनक्तमुतसोमतेदिवासख्यायबभ्र
ऊधनि । घृणातपन्तमतिसूर्यंपरःशकुनाइवपप्तिम २० ॥ १५ ॥ मृज्यमानः
सुहस्त्यसमुद्रेवाचमिन्वसि । रयिंपिशङ्गंबहुलंपुरुस्पृहंपवमानाभ्यर्षसि २१
मृजानोवारेपवमानोअव्ययेवृषावचक्रदोवने । देवानांसोमपवमाननिष्कृतंगो-
भिरञ्जानोअर्षसि २२ पवस्ववाजसातयेऽभिविश्वानिकाव्या । त्वंसमुद्रंप्रथमोवि
धारयोदेवेभ्यःसोममत्सरः २३ सतूपवस्वपरिपार्थिवंरजोदिव्याचसोमधर्मभिः।

त्वांविप्रासोमतिभिर्विचक्षणशुभ्रंहिन्वन्तिधीतिभिः २४ पवमानाअसृक्षतपवि-
त्रमतिधारया । मरुत्वन्तोमत्सराइन्द्रियाहयामेधामभिप्रयांसिच २५ अपोव-
सानःपरिकोशमर्षतीन्दुर्हियानःसोतृभिः । जनयञ्ज्योतिर्मन्दनाअवीवशद्गाः
कृण्वानोननिर्णिजम् २६ ॥ १६ ॥

पवस्व षोडश पवमानः सोमः । आद्ययोर्गौरिवीतिः । तृतीयायाश्चतुर्दश्यादितिसृणां च शक्तिः ।
चतुर्थीपञ्चम्योरूरुः । शिष्टानां द्वृचानां क्रमेण ऋजिश्वोर्ध्वसद्मकृतयशऋणंचयाः ।
द्वितीयादिसर्वाः समर्चः सतो बृहत्यः । त्रयोदशी गायत्री
यवमध्या । शिष्टाः ककुभः ।

१०८ पवस्वमधुमत्तमइन्द्रायसोमक्रतुवित्तमोमदः । महिद्युक्षतमोमदः १
यस्यतेपीत्वावृषभोवृषायतेऽस्यपीतास्वर्विदः । ससुप्रकेतोअभ्यक्रमीदिषोऽच्छा

वाजंनैतंशः २ त्वंह्यं१ङ्गदैव्यापवमानजनिमानिद्युमत्तमः । अमृतत्वायघोष-
॥५३५॥ यंः ३ येनानवग्वोदध्यङ्ङपोर्णुतेयेनविप्रासआपिरे । देवानांसुम्नेअमृतस्यचारुं-
णोयेनश्रवांस्यानशुः ४ एषस्यधारयासुतोऽव्योवारेभिःपवतेमदिंतमः । क्रीळं-
न्नूर्मिरपामिव ५ ॥ १७ ॥ यउस्रियाअप्यांअन्तरश्मनोनिर्गाअकृंन्तदोजसा ।
अभिव्रजंतत्निषेगव्यमश्व्यंवर्मीवधृष्णवारुज ६ आसोतापरिषिञ्चताश्वंनस्तोमं-
मप्तुरंरजस्तुरंम् । वनक्रक्षमुदप्रुतंम् ७ सहस्रंधारंवृषभंपयोवृधंप्रियंदेवायजन्मं-
ने । ऋतेनयऋतजातोविवावृधेराजादेवऋतंबृहत् ८ अभिद्युम्नंबृहद्यशइषस्पतेदि-
दीहिदेववदेवयुः । विकोशंमध्यमंयुव ९ आवच्यस्वसुदक्षचम्वोःसुतोविशांवह्नि-
र्नविश्पतिः । वृष्टिंदिवःपवस्वरीतिमपांजिन्वागविष्टयेधियंः १० ॥ १८ ॥ एत-
मुत्यंमदच्युतंसहस्रंधारंवृषभंदिवोदुहुः । विश्वावसूनिबिभ्रंतम् ११ वृषाविजंज्ञे ॥५३८॥

जनयन्नमर्त्यःप्रतपञ्ज्योतिषातमः । ससुष्टुतःकविभिर्निर्णिजंदधेत्रिधात्वस्यदं-
ससा १२ससुन्वेयोवसूनांयोरायामानेतायइळानाम् । सोमोयःसुक्षितीनाम् १३
यस्यनइन्द्रःपिबाद्यस्यमरुतोयस्यवार्यमणाभगः । आयेनमित्रावरुणाकरामह
एन्द्रमवसेमहे १४ इन्द्रायसोमपातवेनृभिर्यतःस्वायुधोमदिन्तमः । पवस्वमधुम-
त्तमः १५ इन्द्रस्यहार्दिसोमधानमाविशसमुद्रमिवसिन्धवः । जुष्टोमित्रायवरु-
णायवायवेदिवोविष्टम्भउत्तमः १६ ॥ १९ ॥

परि प्र द्वाविंशतिरग्नयो धिष्ण्या ऐश्वराः पवमानः सोमो द्विपदा ।

१०९ परिप्रधन्वेन्द्रायसोमस्वादुर्मित्रायपूष्णेभगाय १ इन्द्रस्तेसोमसुतस्यपे-
याःक्रत्वेदक्षायविश्वेचदेवाः २ एवामृतायमहेक्षयायसशुक्रोअर्षदिव्यःपीयूषः ३
पवस्वसोममहान्त्समुद्रःपितादेवानांविश्वाभिधाम ४ शुक्रःपवस्वदेवेभ्यःसोम-

दिवेपृथिव्यैशंचप्रजायै ५ दिवोधर्तासिशुक्रःपीयूषःसत्येविधर्मन्वाजीपवस्व ६
पवस्वसोमद्युम्नीसुधारोमहामवीनामनुपूर्व्यः ७ नृभिर्येमानोजज्ञानःपूतःक्षर-
द्विश्वानिमन्द्रःस्वर्वित् ८ इन्दुःपुनानःप्रजामुराणःकरद्विश्वानिद्रविणानिनः ९
पवस्वसोमक्रत्वेदक्षायाश्वोननिक्तोवाजीधनाय १० ॥ २० ॥ तंतेसोतारोरसं
मदायपुनन्तिसोमंमहेद्युम्नाय ११ शिशुंजज्ञानंहरिंमृजन्तिपवित्रेसोमंदेवेभ्यइ-
न्दुम् १२ इन्दुःपविष्टचारुर्मदायापामुपस्थेकविर्भगाय १३ बिभर्तिचार्विन्द्र-
स्यनामयेनविश्वानिवृत्राजघान १४पिबन्त्यस्यविश्वेदेवासोगोभिःश्रीतस्यनृभिः
सुतस्य १५ प्रसुवानोअक्षाःसहस्रधारस्तिरःपवित्रंविवारमव्यम् १६ सवाज्य-
क्षाःसहस्ररेताअद्भिर्मृजानोगोभिःश्रीणानः १७ प्रसोमयाहीन्द्रस्यकुक्षानृभिर्ये-
मानोअद्रिभिःसुतः १८ असर्जिवाजीतिरःपवित्रमिन्द्रायसोमःसहस्रधारः १९

अञ्जन्त्येनंमध्वोरसेनेन्द्रायवृष्णइन्दुंमदाय २० देवेभ्यंस्त्वावृथापाजंसेऽपोवसां-
नंहरिंमृजन्ति २१ इन्दुरिन्द्रायतोशतेनितोशतेश्रीणन्नुग्रोरिणन्नपः २२ ॥ २१ ॥

पर्यू षु द्वादश त्र्यरुणत्रसदस्यू पवमानः सोमः । आद्यास्तिस्रोनुष्टुभः
पिपीलिकमध्याः । अन्त्यास्तिस्रो विराजः । शिष्टा ऊर्ध्वबृहत्यः ।

११० पर्यूषुप्रधंन्ववाजंसातयेपरिवृत्राणिंसक्षणिंः । द्विषस्तरध्यांऋणयानंईं-
यसे १ अनुहित्वांसुतंसोममदांमसिमहेसंमर्यराज्ये । वाजाँअभिपंवमानप्रगां-
हसे २ अजींजनोहिपंवमानसूर्यंविधारेशक्मंनापयः । गोजींरयारंहंमाणःपुरं-
न्ध्या ३ अजींजनोअमृतमर्त्येष्वाँऋतस्यधर्मन्नमृतंस्यचारुंणः । सदांसरोवाज-
मच्छासनिष्यदत् ४ अभ्यंभिहिश्रवंसाततर्दिथोत्संनकंचिंज्जनपानमक्षितम् ।
शर्याभिर्नभरंमाणोगभंस्त्योः ५ आदींकेचित्पश्यंमानासआप्यंवसुरुचोदिव्या

अभ्यंनूषत । वारंनदेवःसंविताव्यूंर्णुते ६ ॥ २२ ॥ त्वेसोंमप्रथमावृक्तबंर्हिषो
महेवाजांयश्रवंसेधियंदधुः । सत्वंनोंवीरवीर्यांयचोदय ७ दिवःपीयूषंपूर्व्यंयदु-

क्थ्यंमहोगाहाद्दिवआनिरंधुक्षत । इन्द्रंमभिजायंमानंसमंस्वरन् ८ अधयदिमे
पंवमानरोदंसीइमाचविश्वाभुवंनाभिमज्मनां । यूथेनानिःष्ठावृंषभोवितिंष्ठसे ९
सोमंःपुनानोअव्ययेवारेशिशुर्नक्रीळन्पवंमानोअक्षाः । सहस्रंधारःशतवांजइ-
न्दुः १० एषपुंनानोमधुंमाँऋतावेन्द्रायेन्दुःपवतेस्वादुरूर्मिः । वाजसानिर्वरिवो-
विद्वंयोधाः ११ सपंवस्वसहंमानःपृतन्यून्त्सेधन्रक्षांस्यपंदुर्गहांणि । स्वायुधः
सासह्वान्त्सोंमशत्रून् १२ ॥ २३ ॥

अया रुचा तृचोनानतः पारुच्छेपिः पवमानः सोमोत्यष्टिः ।

१११ अयारुचाहरिंण्यापुनानोविश्वाद्वेषांसितरतिस्वयुग्वंभिःसूरोनस्वयुग्वं-

भिः । धारांसुतस्यंरोचतेपुनानोअंरुषोहरिः । विश्वायद्रूपापरियात्यृक्वभिःसप्ता
स्यभिर्ऋक्वभिः १ त्वंत्यत्पणीनांविदोवसुसंमातृभिर्मर्जयसिस्वआदमंऋतस्यधी-
तिभिर्दमे । परावतोनसामतद्यत्रारणन्तिधीतयः । त्रिधातुभिररुषीभिर्वयोदधे-
रोचमानोवयोदधे २ पूर्वामनुप्रदिशंयातिचेकितत्संरश्मिभिर्यततेदर्शतोरथोदै-
व्योदर्शतोरथः । अग्मन्नुक्थानिपौंस्येन्द्रंजैत्रायहर्षयन् । वज्रंश्चयद्भवथोअन-
पच्युतासमत्स्वनपच्युता ३ ॥ २४ ॥

नानानं चतुष्कं शिशुः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११२ नानानंवाउनोधियोविव्रतानिजनानाम् । तक्षारिष्टंरुतंभिषग्ब्रह्मासु-
न्वन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ जरतीभिरोषधीभिःपर्णेभिःशकुनानाम् ।
कार्मारोअश्मभिर्द्युभिर्हिरण्यवन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ कारुरहंततोभि-

षर्गुपलप्रक्षिणीनना । नानाधियोवसूयवोऽनुगाइवतस्थिमेन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३
अश्वोवोह्लासुखंरथंहसनामुपमन्त्रिणः । शेपोरोमण्वन्तौभेदौवारिन्मण्डूकइच्छ-
तान्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २५ ॥

शर्यणावत्येकादश कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११३ शर्यणावतिसोममिन्द्रःपिबतुवृत्रहा । बलंदधानआत्मनिकरिष्य-
न्वीर्यंमहदिन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ आपवस्वदिशांपतआर्जीकात्सोममीढ्वः । ऋ-
तवाकेनसत्येनश्रद्धयातपसासुतइन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ पर्जन्यवृद्धंमहिषंतंसूर्यस्य
दुहिताभरत् । तंगन्धर्वाःप्रत्यगृभ्णन्तंसोमेरसमादधुरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३
ऋतंवदन्नृतद्युम्नसत्यंवदन्त्सत्यकर्मन् । श्रद्धांवदन्त्सोमराजन्धात्रासोमपरिष्कृत
इन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ सत्यमुग्रस्यबृहतःसंस्रवन्तिसंस्रवाः । संयन्तिरसिनोर-

साः पुनानोब्रह्मणाहरइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ५ ॥ २६ ॥ यत्रब्रह्मापवमानछन्द-
स्यां३वाचंवदन् । ग्राव्णासोमेमहीयतेसोमेनानन्दंजनयन्निन्द्रायेन्दोपरिस्रव ६
यत्रज्योतिरजस्रंयस्मिंल्लोकेस्वर्हितम् । तस्मिन्मांधेहिपवमानामृतेलोकेअक्षि-
तइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ७ यत्रराजावैवस्वतोयत्रावरोधनंदिवः । यत्रामूर्यह्वतीरा-
पस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ८ यत्रानुकामंचरणंत्रिनाकेत्रिदिवेदिवः ।
लोकायत्रज्योतिष्मन्तस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ९ यत्रकामानिका-
माश्चयत्रब्रध्नस्यविष्टपम् । स्वधाचयत्रतृप्तिश्चतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरि
स्रव १० यत्रानन्दाश्चमोदाश्चमुदःप्रमुदआसते । कामस्ययत्राप्ताःकामास्त-
त्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ११ ॥ २७ ॥

य इन्दोश्चतुष्कं कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११४ यइन्दोःपर्वमानस्यानुधामान्यक्रमीत् । तमाहुःसुप्रजाइतियस्तेसो-
माविधन्मनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ ऋषेमन्त्रकृतांस्तोमैःकश्यपोद्वर्धयन्गिरः ।
सोमंनमस्यराजानंयोजज्ञेवीरुधांपतिरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ सप्तदिशोनानां-
सूर्याःसप्तहोतारऋत्विजः । देवाआदित्यायेसप्ततेभिःसोमाभिरक्षनइन्द्रायेन्दो
परिस्रव ३ यत्तेराजञ्छृतंहविस्तेनसोमाभिरक्षनः । अरातीवामानस्तारीन्मो
चनःकिंचनाममदिन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमे
मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ९ ॥ ७ ॥

॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ९ ॥

अग्ने सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप्।

१ अग्रेबृहन्नुषसामूर्ध्वोअस्थान्निर्जगन्वान्तमसोज्योतिषागात्। अग्निर्भानु-
नारुशतास्वङ्गआजातोविश्वासद्मान्यप्राः १ सजातोगर्भोअसिरोदस्योरग्नेचारु-
र्विभृतओषधीषु। चित्रःशिशुःपरितमांस्यक्तून्प्रमातृभ्योअधिकनिक्रदद्गाः २
विष्णुरित्थापरममस्यविद्वाञ्जातोबृहन्नभिपातितृतीयम्। आसायदस्यपयोअक्र-
तस्वंसचेतसोअभ्यर्चन्त्यत्र ३ अतउत्वापितुभृतोजनित्रीरन्नावृधंप्रतिचरन्त्यन्नैः।
ताईंप्रत्येषिपुनरन्यरूपाअसित्वंविक्षुमानुषीषुहोता ४ होतारंचित्ररथमध्वरस्य
यज्ञस्ययज्ञस्यकेतुंरुशन्तम्। प्रत्यर्धिंदेवस्यदेवस्यमह्नाश्रियात्वग्निमतिथिंज-
नानाम् ५ सतुवस्त्राण्यधपेशनानिवसानोअग्निर्नाभापृथिव्याः। अरुषोजातः

पदइळांयाःपुरोहिंतोराजन्यक्षीहदेवान् ६ आहिद्यावांपृथिवीअंग्नउभेसदांपुत्रो-
नमातरांततन्थं । प्रयाह्यच्छोंशतोयंविष्ठाथावंहसहस्येहदेवान् ७ ॥ २१ ॥

पिप्रीहि सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ पिप्रीहिदेवाँउंशतोयंविष्ठविद्वाँऋतूँऋँतुपतेयजेह । येदैव्यांऋत्विजस्तेभिं-
रग्नेत्वंहोतॄंणामस्यायंजिष्ठः १ वेषिंहोत्रमुतपोत्रंजनांनांमन्धातासिंद्रविणोदाऋ-
तावां । स्वाहांवयंकृणवांमाहवींषिंदेवोदेवान्यंजत्वग्निरर्हंन् २ आदेवानामपिप-
न्थांमगन्मयच्छक्नवांमतदनुप्रवोंळ्हुम् । अग्निर्विंद्वान्त्सयंजात्सेदुहोतासोअंध्वरा
न्त्सऋतून्कंल्पयाति ३ यद्वोंवयंप्रंमिनामंव्रतानिंविदुषांदेवाअविंदुष्टरासः।अग्निष्ट-
द्विश्वमापृंणातिविद्वान्येभिंर्देवाँऋतुभिंःकल्पयांति ४ यत्पांकत्रामनंसादीनदंक्षा
नयज्ञस्यंमन्वतेमर्त्यांसः । अग्निष्टद्धोतांक्रतुविद्विंजानन्यजिंष्ठोदेवाँऋंतुशोयंजा-

ति ५ विश्वेषांह्यध्वराणामनीकंचित्रंकेतुंजनितात्वाजजान । सआयजस्वनृव-
तीरनुक्षाःस्पार्हाइषःक्षुमतीर्विश्वजन्याः ६ यंत्वाद्यावापृथिवीयंत्वापस्त्वष्टायं
त्वासुजनिमाजजान । पन्थामनुप्रविद्वान्पितृयाणंद्युमदग्नेसमिधानोविभा-
हि ७ ॥ ३० ॥

इनः सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ इनोराजन्नरतिःसमिद्धोरौद्रोदक्षायसुषुमाँअदर्शि । चिकिद्विभातिभा-
साबृहतासिक्नीमेतिरुशतीमपाजन् १ कृष्णांयदेनीमभिवर्पसाभूज्जनयन्यो-
षांबृहतःपितुर्जाम् । ऊर्ध्वंभानुंसूर्यस्यस्तभायन्दिवोवसुभिररतिर्विभाति २
भद्रोभद्रयासचमानआगात्स्वसारंजारोअभ्येतिपश्चात् । सुप्रकेतैर्द्युभिरग्निर्विति-
ष्ठन्रुशद्भिर्वर्णैरभिराममस्थात् ३ अस्ययामासोबृहतोनवग्नूनिन्धानाअग्नेःसख्युः

शिवस्यं । ईड्यंस्यवृष्णोंबृहतःस्वासोभामांसोयामंन्नक्तवंश्चिकित्रे ४ स्वनानय-
स्यभामांसःपवंन्तेरोचंमानस्यबृहतःसुदिवंः । ज्येष्ठेंभिर्यस्तेजिंष्ठैःक्रीळुमद्भिर्वर्षि-
ष्ठेभिर्भानुभिर्नक्षंतिद्याम् ५ अस्यशुष्मांसोददृशानपंवेर्जेहंमानस्यस्वनयन्नियु-
द्भिः । प्रत्नेभिर्योरुशंद्भिर्देवतंमोविरेभंद्भिररतिर्भातिविभ्वां ६ सआवंक्षिमहिंनआ
चंसत्सिदिवस्पृंथिव्योरंरतिर्युवत्योः । अग्निःसुतुकंःसुतुकेंभिरश्वैरभंस्वद्भीरभंस्वाँ-
एहगंम्याः ७ ॥ ३१ ॥

प्र ते सप्त त्रितोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ प्रतेंयक्षिप्रतंइयर्मिमन्मभुवोयथावन्द्योंनोहवेंषु । धन्वंन्निवप्रपाअंसित्व-
मंग्नइयक्षवेंपूरवेंप्रत्नराजन् १ यन्त्वाजनांसोअभिसंचरंन्तिगावंउष्णमिंवव्रजं
यंविष्ठ । दूतोदेवानांमसिमर्त्यांनामन्तर्महाँश्चंरसिरोचनेनं २ शिशुंनत्वाजेन्यं

वर्धयन्तीमाताबिभर्तिसचनस्यमाना। धनोरधिप्रवतायासिहर्यञ्जिगीषसेपशुरि-
वावसृष्टः ३ मूराअमूरनवयंचिकित्वोमहित्वमग्नेत्वमङ्गवित्से । शयेवव्रिश्चरं-
तिजिह्वयादन्रेरिह्यतेयुवतिंविश्पतिःसन् ४ कूचिज्जायतेसनयासुनव्योवनेत-
स्थौपलितोधूमकेतुः । अस्नातापोवृषभोनप्रवेतिसचेतसोयंप्रणयन्तमर्ताः ५ त-
नूत्यजेवतस्करावनर्गूरशनाभिर्दशभिरभ्यधीताम् । इयंतेअग्नेनव्यसीमनीषा-
युक्ष्वारथंनशुचयद्भिरङ्गैः ६ ब्रह्मचतेजातवेदोनमश्चेयंचगीःसदमिद्वर्धनीभूत् ।
रक्षाणोअग्नेतनयानितोकारक्षोतनस्तन्वो३अप्रयुच्छन् ७ ॥ ३२ ॥

एकः सप्त चितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ एकःसमुद्रोधरुणोरयीणामस्मद्धृदोभूरिजन्माविचष्टे । सिषक्त्यूधर्निण्यो-
रुपस्थउत्सस्यमध्येनिहितंपदंवेः १ समानंनीळंवृषणोवसानाःसंजग्मिरेमहिषा

अवंतीभिः । ऋतस्यंपदंकवयोनिपान्तिगुहानामानिदधिरेपराणि २ ऋतायिनी
मायिनीसंदंधातेमित्वाशिशुंजज्ञतुर्वर्धयंन्ती । विश्वंस्यनाभिंचरंतोध्रुवस्यंकवे-
श्चित्तन्तुंमनंसावियन्तंः ३ ऋतस्यहिवर्तनयःसुजातमिषोवाजायप्रदिवःसचंन्ते ।
अधीवासंरोदंसीवावसानेघृतैरन्नैर्वावृधातेमधूनाम् ४ सप्तस्वसॄररुंषीर्वावशानो
विद्वान्मध्वउज्जंभारादृशेकम् । अन्तर्येमेअन्तरिंक्षेपुराजाइच्छन्वव्रिमंविदत्पूष-
णस्यं ५ सप्तमर्यादाःकवयंस्ततक्षुस्तासामेकामिदभ्यंहुरोगात् । आयोर्हस्कम्भ
उंपमस्यंनीळेपथांविंसर्गेधरुणेषुतस्थौ ६ असंच्चसच्चंपरमेव्योमन्दक्षंस्यजन्मन्न-
दिंतेरुपस्थें । अग्निर्हनःप्रथमजाऋतस्यपूर्वआयुंनिवृषभश्चंधेनुः ७ ॥ ३३ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ७ ॥ ५ ॥

अयंस्वस्तिमकेतुनानवत्रिशिरास्त्वाष्ट्रस्तृचोन्सऐन्द्र आपोहिसिन्धुद्वीपोवाम्बरीष आपंगावत्रंत्र्यनु-
ष्टुबन्तंपञ्चमीवर्धमानासप्तमीप्रतिष्ठौचित्षळूनावैवस्वतयोर्यमयम्योःसंवादःषष्ठ्चयुग्भिर्यमीमिथुनार्थय-
मंप्रोवाचसतांनवमीयुग्भिरनिच्छन्प्रसाचष्टेवृषानवाङ्गिर्हविर्धानआग्नेयंतुत्रित्रिष्टुबन्तंद्यावायुजेपञ्चवि-
वस्वान्वादिसोहाविधीनंजगसन्तंपरेयिवांसंपोळशयमोयामंषष्ठीलिङ्गोक्तदेवतापराश्चतिस्रःपित्र्यावा
तिस्रःश्वभ्यांपराअनुष्टुभोबृहत्युपान्त्यायामायनाःपरेपञ्चोदीरतांषळूनाशंखःपित्र्यंजगत्येकादशीमैनंद-
मनआग्नेयंचतुरनुष्टुबन्तंत्वष्टादेवश्रवाद्वेसरण्यूदेवतेपौष्णयश्चतस्रःसारस्वत्यस्तिस्रःपञ्चाप्योद्रप्सस्तिस्रः
सौम्योवान्त्येअनुष्टुभाउपान्त्यापुरस्ताद्बृहतीवापरंमृत्योसंकुसुकश्चतस्रोमृत्युदेवताःपराधात्रीपरात्वाष्ट्री
पराःपितृमेधाएकादशीमस्तारपङ्क्तिर्जगत्युपान्त्यान्त्यानुष्टुप्प्राजापत्यावासानिरुक्ता ।

अयं सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ ॐम् अयंसयस्यशर्मन्नवोभिरग्नेरेधतेजरिताभिष्टौ। ज्येष्ठेभिर्योभानुभिर्ऋषू
णांपर्येतिपरिवीतोविभावा १ योभानुभिर्विभावाविभात्यग्निर्देवेभिर्ऋतावाजस्रः।

ऋ. सं. आयोविवायंसख्यासखिभ्योऽपरिह्वृतोअत्योनसप्तिः २ ईशेयोविश्वस्यादेववी- अ.७अ.६
तेरीशेविश्वायुरुषसोव्युष्टौ । आयस्मिन्मनाहवींष्यग्नावरिष्टरथःस्कभ्नातिशूषैः ३
॥५४३॥ शूषेभिर्वृधोजुषाणोअर्कैर्देवाँअच्छारघुपत्वाजिगाति।मन्द्रोहोतासजुह्वा३यजिष्ठः
संमिश्लोअग्निराजिघर्तिदेवान् ४ तमुस्रामिन्द्रंनरेजमानमग्निंगीर्भिर्नमोभिरा
कृणुध्वम् । आयंविप्रासोमतिभिर्गृणन्तिजातवेदसंजुह्वंसहानाम् ५ संयस्मि-
न्विश्वावसूनिजग्मुर्वाजेनाश्वाःसप्तीवन्तएवैः । अस्मेऊतीरिन्द्रवाततमाअर्वा-
चीनाअग्नआकृणुष्व ६ अधाह्यग्नेमह्नानिषद्यासद्योजज्ञानोहव्योबभूथ । तंते
देवासोअनुकेतमायन्नधावर्धन्तप्रथमासऊमाः ७ ॥ १ ॥

स्वस्ति सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

७ स्वस्तिनोदिवोअग्नेपृथिव्याविश्वायुर्धेहियजथायदेव । सचेमहितवदस्म ॥५४३॥

प्रकेतैरुरुष्याणंउरुभिर्देवशंसैः १ इमाअग्नेमतयस्तुभ्यंजातागोभिरश्वैरभिगृण-
न्तिराधः । यदातेमर्तोअनुभोगमानड्वसोदधानोमतिभिःसुजात २ अग्निंमन्ये
पितरमग्निमापिमग्निंभ्रातरंसदमित्सखायम् । अग्नेरनीकंबृहतःसपर्यन्दिविशुक्रं
यजतंसूर्यस्य ३ सिध्राअग्नेधियोअस्मेसनुत्रीर्यंत्रायसेदमआनित्यंहोता । ऋता-
वासरोहिदश्वःपुरुक्षुर्द्युभिरस्माअहभिर्वाममस्तु ४ द्युभिर्हितंमित्रमिवप्रयोगं
प्रत्नमृत्विजमध्वरस्यजारम् । बाहुभ्यामग्निमायवोऽजनन्तविक्षुहोतारंन्यसादय-
न्त ५ स्वयंयजस्वदिविदेवदेवान्किंतेपाकःकृणवदप्रचेताः । यथाऽयजऋतुभि-
र्देवदेवानेवायजस्वतन्वंसुजात ६ भवानोअग्नेऽवितोतगोपाभववयस्कृदुतनो
वयोधाः । रास्वाचनःसुमहोहव्यदातिंत्रास्वोतनस्तन्वो३अप्रयुच्छन् ७ ॥ २ ॥

प्र केतुना नव त्रिशिरास्त्वाष्ट्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् । अन्त्यतृचस्येन्द्रः ।

८ प्रकेतुनाबृहतायात्यग्निरारोदसीवृषभोरोरवीति । दिवश्चिदन्ताँउपमाँउ-
दानळपामुपस्थेमहिषोववर्ध १ मुमोदगर्भोवृषभःककुद्मानस्रेमावत्सःशिमी-
वाँअरावीत् । सदेवतात्युद्यतानिकृण्वन्स्वेषुक्षयेषुप्रथमोजिगाति २ आयोमू-
र्धानंपित्रोररब्धन्यध्वरेदधिरेसूरोअर्णः । अस्यपत्मन्नरुषीरश्वबुध्नाऋतस्ययोनौ
तन्वोजुषन्त ३ उषउषोहिवसोअग्रमेषित्वंयमयोरभवोविभावा । ऋतायसप्त
दधिषेपदानिजनयन्मित्रंतन्वे३स्वायै ४ भुवश्चक्षुर्महऋतस्यगोपाभुवोवरुणोय-
दृतायवेषि । भुवोअपांनपाज्जातवेदोभुवोदूतोयस्यहव्यंजुजोषः ५ ॥ ३ ॥
भुवोयज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिःसचसेशिवाभिः । दिविमूर्धानंदधिषेस्वर्षां
जिह्वामग्नेचकृषेहव्यवाहम् ६ अस्यत्रितःक्रतुनावव्रेअन्तरिच्छन्धीतिंपितुरेवैः

॥५४४॥

परंस्य । सचस्यमांनःपित्रोरुपस्थैजामिब्रुंवाणआयुंधानिवेति ७ सपित्र्याण्या-
युंधानिविद्वानिन्द्रैषितआप्त्योअभ्ययुध्यत् । त्रिशीर्षाणंसप्तरंश्मिंजघन्वान्त्वाष्ट्र-
स्यंचिन्निःसंसृजेत्रितोगाः ८ भूरीदिन्द्रंउदिनंक्षन्तमोजोऽवांभिनत्सत्पंतिर्मन्य-
मानम् । त्वाष्ट्रस्यंचिद्विश्वरूंपस्यगोनांमाचक्राणस्त्रीणिंशीर्षापरांवर्क् ९ ॥ ४ ॥

आपो हि त्रिशिरास्त्वाष्ट्रः सिन्धुद्वीपो वाम्बरीष आपो गायत्री ।

पञ्चमी वर्धमाना । सप्तमी प्रतिष्ठा । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१ आपोहिष्ठामंयोभुवस्तानंऊर्जेदंधातन । महेरणांयचक्षंसे १ योवंःशिव-
तंमोरसस्तस्यंभाजयतेहनंः । उशतीरिंवमातरंः २ तस्माअरंगमामवोयस्यक्ष-
यांयजिन्वंथ । आपोंजनयंथाचनः ३ शंनोंदेवीरभिष्टंयआपोंभवन्तुपीतयें ।
शंयोरभिस्त्रंवन्तुनः ४ ईशांनावार्यांणांक्षयंन्तीश्चर्षणीनाम् । अपोयांचामिभे-

 षजम् ५ अप्सुमेसोमोअब्रवीदन्तर्विश्वानिभेषजा । अग्निंचविश्वशंभुवम् ६
आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वेमम । ज्योक्चसूर्यंदृशे ७ इदमापःप्रवहतयत्किं
 चदुरितंमयि । यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउतानृतम् ८ आपोअद्यान्वचारिषंर-
सेनसमगस्महि । पयस्वानग्नआगहितंमासंसृजवर्चसा ९ ॥ ५ ॥

ओ चिच्चतुर्दश त्रिष्टुप् । प्रथमातृतीयापञ्चमीषष्ठीसप्तम्येकादशीत्रयोदशीनामृषिर्यमी वैवस्वती । देवता तु यमो वैवस्वतः । यमो वैवस्वत ऋषिर्यमी वैवस्वती देवता ।

१० ओचित्सखायंसख्याववृत्यांतिरःपुरूचिदर्णवंजगन्वान् । पितुर्नपातमा
दधीतवेधाअधिक्षमिप्रतरंदीध्यानः १ नतेसखासख्यंवष्ट्येतत्सलक्ष्मायद्विषुरूपा
भवाति । महस्पुत्रासोअसुरस्यवीरादिवोधर्तारउर्वियापरिख्यन् २ उशन्तिघा-

तेअमृतासएतदेकस्यचित्त्यजसंमर्त्यस्य । नितेमनोमनसिधाय्यस्मेजन्युःपति-
स्तन्वं१माविविश्याः ३ नयत्पुराचकृमाकद्धनूनमृतावदन्तोअनृतंरपेम । गन्ध-
र्वोअप्स्वप्याचयोषासानोनाभिःपरमंजामितन्नौ ४ गर्भेनुनौजनितादम्पतीकर्दे-
वस्त्वष्टासविताविश्वरूपः । नकिरस्यप्रमिनन्तिव्रतानिवेदनावस्यपृथिवीउत
द्यौः ५ ॥ ६ ॥ कोअस्यवेदप्रथमस्याह्नःकईंददर्शकइहप्रवोचत् । बृहन्मित्रस्य-
वरुणस्यधामकदुब्रवआहनोवीच्यानॄन् ६ यमस्यमायम्यं१कामआगन्त्समाने
योनौसहशेय्याय । जायेवपत्येतन्वंरिरिच्यांविचिद्वृहेवरथ्येवचक्रा ७ नतिष्ठन्ति
ननिमिषन्त्येतेदेवानांस्पशइहयेचरन्ति । अन्येनमदाहनोयाहितूयंतेनविवृहर-
थ्येवचक्रा ८ रात्रीभिरस्माअहभिर्दशस्येत्सूर्यस्यचक्षुर्मुहुरुन्मिमीयात् । दिवा
पृथिव्यामिथुनासबन्धूयमीर्यमस्यबिभृयादजामि ९ आघातागच्छानुत्तरायुगा-

नियत्रंजामयंःकृणवन्नजामि । उपंबर्बृहिवृषभायंबाहुमन्यमिंच्छस्वसुभगेपतिं
मत् १० ॥ ७ ॥ किंभ्रातासद्यदंनाथंभवांतिकिमुस्वसायन्निर्ऋतिर्निगच्छांत् ।
कामंमूतावह्वे३तद्रंपामितन्वांमेतन्वं१संपिपृग्धि ११ नवाउंतेतन्वांतन्वं१संपंपृ-
च्यांपापमांहुर्यःस्वसारंनिगच्छांत् । अन्येनमत्प्रमुदंःकल्पयस्वनतेभ्रातासुभग
वष्ट्येतत् १२ वतोबंतासियमनैवतेमनोहृदंयंचाविदाम । अन्याकिलत्वांकक्ष्यें-
वयुक्तंपरिंष्वजातेलिबुंजेववृक्षम् १३ अन्यमूषुत्वंयंम्यन्यउत्वांपरिंष्वजातेलिबुं-
जेववृक्षम् । तस्यंवात्वंमनंइच्छासवातवाधांकृणुष्वसंविदंसुभंद्राम् १४ ॥ ८ ॥

वृषा नव हविर्धान आङ्गिरग्निर्जगती । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुप् ।

११ वृषावृष्णेंदुदुहेदोहंसादिवःपयांसियह्वोअदितेरदांभ्यः । विश्वंसवेंदवरुणो
यथांधियासयज्ञियोंयजतुयज्ञियाँऋतून् १रपंद्गन्धर्वीरप्यांचयोषंणानदस्यंनादेप-

रि॑पातु॒मे॒मन॑ः । इ॒ष्टस्य॒मध्ये॒अदि॑ति॒र्नि॑धा॑तु॒नो॒भ्राता॑नोज्ये॒ष्ठःप्र॑थ॒मोविवो॑चति २
सोचि॒न्नुभ॒द्राक्षु॒मती॒यश॑स्वत्युषाउ॑वास॒मन॑वे॒स्व॑र्वती । यदी॑मु॒शन्त॑मु॒श॒तामनु॒क्र-
तु॑म॒ग्निंहोता॑रंविदथा॑य॒जीज॑नन् ३ अध॒त्यंद्र॒प्सं॑वि॒भ्वं॑विचक्ष॒णंविराभ॑रदिषि॒तः
श्ये॒नोअ॑ध्व॒रे । यदी॒विशो॑वृ॒णते॑द॒स्ममार्या॑अ॒ग्निंहोता॑र॒मध॒धीर॑जायत ४ सदा॑सि
र॒ण्वोयव॑सेव॒पुष्य॑ते॒होत्रा॑भिरग्ने॒मनु॑षःस्वध्व॒रः । विप्र॑स्यवा॒यच्छ॑शमा॒नउ॒क्थ्यं॑१॒
वाजं॑सस॒वाँउ॑प॒यासि॒भूरि॑भिः ५ ॥ १ ॥ उदी॑रयपि॒तरा॑जा॒रआभग॒मियं॑क्षतिहर्य॒-
तोहृ॒त्तइ॑ष्यति । विव॑क्ति॒वह्नि॑ःस्वप॒स्यते॑म॒खस्त॑वि॒ष्यते॒असु॑रो॒वेप॑ते॒मती ६ यस्ते॑
अग्नेसुम॒तिंमर्तो॒अक्ष॒त्सह॑सःसू॒नो॒अति॒सप्रशृ॑ण्वे । इ॒षंदधा॑नो॒वह॑मानो॒अश्वै॒रास
द्यु॒माँअम॑वान्भूषति॒द्यून् ७ यद॑ग्नए॒षासमि॑ति॒र्भवा॑तिदे॒वीदे॒वेषु॑यज॒तायं॑जत्र ।रत्ना॑-
च॒यद्वि॒भजा॑सिस्वधावोभा॒गंनो॒अत्र॒वसु॑मन्तंवीतात् ८ श्रु॒धीनो॑अग्ने॒सद॑ने स॒धस्थे॑-

ऋ. सं. युक्ष्वारथममृतस्यद्रवित्नुम् । आनोवहरोदसीदेवपुत्रेमाकिर्देवानामपभूरिह- अ.७अ.६
स्याः ९ ॥ १० ॥
॥५४७॥

द्यावा नव हविर्धान आङ्गिरस्त्रिष्टुप् ।

१२ द्यावाहक्षामाप्रथमेऋतेनाभिश्रावेभवतःसत्यवाचा । देवोयन्मर्तान्य-
जथायकृण्वन्त्सीदद्धोताप्रत्यङ्स्वमसुंयन् १ देवोदेवान्परिभूर्ऋतेनवहानोहव्यं
प्रथमश्चिकित्वान् । धूमकेतुःसमिधाभाऋजीकोमन्द्रोहोतानित्योवाचायजी-
यान् २ स्वावृग्देवस्यामृतंयदीगोरतोजातासोधारयन्तउर्वी । विश्वेदेवाअनुतत्ते
यजुर्गुर्दुहेयदेनीदिव्यंघृतंवाः ३ अर्चामिवांवर्धायापोघृतस्नूद्यावाभूमीशृणुतंरोद-
सीमे । अहायद्द्यावोऽसुनीतिमयन्मध्वानोअत्रपितराशिशीताम् ४ किंस्विन्नो
राजाजगृहेकदस्यातिव्रतंचकृमाकोविवेद । मित्रश्चिद्धिष्माजुहुराणोदेवाञ्छ्लो- ॥५४७॥

कोनयातामपिवाजोअस्ति ५॥११॥ दुर्मन्त्वत्रामृतस्यनामसलक्ष्मायद्विषुरूपा
भवाति । यमस्ययोमनवतेसुमन्त्वग्नेतमृष्वपाह्यप्रयुच्छन् ६ यस्मिन्देवाविदथे
मादयन्तेविवस्वतःसदनेधारयन्ते । सूर्येज्योतिरदधुर्मास्य१क्तून्परिद्योतनिंचर-
तोअजस्रा ७ यस्मिन्देवामन्मनिसंचरन्त्यपीच्ये३नवयमस्यविद्म । मित्रोनो
अत्रादितिरनागान्त्सवितादेवोवरुणायवोचत् ८ श्रुधीनोअग्नेसदनेसधस्थे
युक्ष्वारथममृतस्यद्रवित्नुम् । आनोवहरोदसीदेवपुत्रेमाकिर्देवानामपभूरि-
हस्याः ९ ॥ १२ ॥

युजे पञ्च विवस्वानादित्यो हविर्धाने त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१३ युजेवांब्रह्मपूर्व्यंनमोभिर्विश्लोकएतुपथ्येवसूरेः । शृण्वन्तुविश्वेअमृतस्य
पुत्राआयेधामानिदिव्यानितस्थुः १ यमेइवयतमानेयदैतंप्रवांभरन्मानुषादेवय-

न्तः । आसीदतंस्वमुलोकंविदानेस्वासस्थेभवतमिन्दंवेनः २ पञ्चपदानिरुपो
अन्वरोहंचतुंष्पदीमन्वेमिव्रतेनं । अक्षरेणप्रतिमिमएतामृतस्यनाभावधिसंपुना-
मि ३ देवेभ्यःकमंवृणीतमृत्युंप्रजायैकममृतंनावृणीत । बृहस्पतिंयज्ञमकृण्वत
ऋषिंप्रियांयमस्तन्वं१ंप्रारिरेचीत् ४ सप्तक्षरन्तिशिशवेमरुत्वंतेपित्रेपुत्रासोअ-
प्यंवीवतन्नृतम् । उभेइदंस्योभयंस्यराजतउभेयंतेतेउभयंस्यपुष्यतः ५॥ १३ ॥

परेयिवासं षोडश यमो यमस्त्रिष्टुप् । षष्ठ्या लिङ्गोक्तदेवताः । तृतीयतृचस्य लिङ्गोक्तदेवताः
पितरो वा । चतुर्थतृचस्य श्वानौ । उपान्त्या बृहती । त्रयोदशीचतुर्दश्यन्त्या अनुष्टुभः ।

१४ परेयिवांसंप्रवतोमहीरनुंबहुभ्यःपन्थामनुस्पशानम् । वैवस्वतंसंगमं-
नंजनांनांयमंराजांनंहविषांदुवस्य १ यमोनोगातुंप्रथमोविवेदनैषागव्यूतिरपं-
भर्तवाउं । यत्रांनःपूर्वेपितरंःपरेयुरेनाजंज्ञानाःपथ्या३ंअनुस्वाः २ मातंलीक-

॥५४८॥

ऽयैर्यमोअङ्गिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्कभिर्वावृधानः । यांश्चदेवावावृधुर्येचदेवान्त्स्वा-
हान्येस्वधयान्येमदन्ति ३ इमंयमप्रस्तरमाहिसीदाङ्गिरोभिःपितृभिःसंविदानः ।
आत्वामन्त्राःकविशस्तावहन्त्वेनाराजन्हविषामादयस्व ४ अङ्गिरोभिरागहियु-
ज्ञियेभिर्यमवैरूपैरिहमादयस्व । विवस्वन्तंहुवेयःपितातेऽस्मिन्यज्ञेबर्हिष्यानि-
षद्य ५॥ १४ ॥ अङ्गिरसोनःपितरोनवग्वाअथर्वाणोभृगवःसोम्यासः । तेषांवयं
सुमतौयज्ञियानामपिभद्रेसौमनसेस्याम ६ प्रेहिप्रेहिपथिभिःपूर्व्येभिर्यत्रानःपूर्वे
पितरःपरेयुः। उभाराजानास्वधयामदन्तायमंपश्यासिवरुणंचदेवम् ७ संगच्छस्व
पितृभिःसंयमेनेष्टापूर्तेनपरमेव्योमन् । हित्वायावद्यंपुनरस्तमेहिसंगच्छस्वतन्वा
सुवर्चाः ८ अपेतवीतविचसर्पतातोऽस्माएतंपितरोलोकमक्रन् । अहोभिरद्भिरक्तु-
भिर्व्यक्तंयमोददात्यवसानमस्मै ९ अतिद्रवसारमेयौश्वानौचतुरक्षौशबलौसा-

धुनांपथा। अथांपितॄन्त्सुंविदत्राँउपेंहियमेनयेसंधमादुंमदंन्ति १० ॥ १५ ॥
यौतेश्वानौंयमरक्षितारौंचतुरक्षौपंथिरक्षींनूचक्षंसौ । ताभ्यांमेनंपरिंदेहिराज-
न्त्स्वस्तिचांस्माअनमीवंचंधेहि ११ उरूणसावसुतृपांउदुम्बलौयमस्यंदूतौचं-
रतोजनाँअनुं। तावस्मभ्यंदृशयेसूर्यांयपुनंर्दातामसुंमद्येहभद्रम् १२ यमाय
सोमंसुनुतयमायंजुहुताहविः। यमंहंयज्ञोगंच्छत्यग्निदूंतोअरंकृतः १३ यमायं
घृतवंद्धविर्जुहोतप्रचंतिष्ठत। सनोंदेवेष्वायंमद्दीर्घमायुःप्रजीवसें १४ यमायम-
धुंमत्तमंराज्ञेंहव्यंजुंहोतन । इदंनमऋषिंभ्यःपूर्वजेभ्यःपूर्वेभ्यःपथिकृद्भ्यंः १५
त्रिकंद्रुकेभिःपततिषळुर्वीरेकमिद्बृहत् । त्रिष्टुग्गांयत्रीछन्दांसिसर्वातायमआ-
हिंता १६ ॥ १६ ॥

उदीरतां चतुर्दश शङ्खो यामायनः पितरस्त्रिष्टुप् । एकादशी जगती ।

१५ उदीरतामवरउत्परासउन्मध्यमाःपितरःसोम्यासः । असुंयईयुरवृका
ऋतज्ञास्तेनोऽवन्तुपितरोहवेषु १ इदंपितृभ्योनमोअस्त्वद्ययेपूर्वासोयउपरास
ईयुः । येपार्थिवेरजस्यानिषत्तायेवानूनंसुवृजनासुविक्षु २ आहंपितॄन्त्सुविदत्राँ
अवित्सिनपातंचविक्रमणंचविष्णोः । बर्हिषदोयेस्वधयासुतस्यभजन्तपित्वस्त
इहागमिष्ठाः ३ बर्हिषदःपितरऊत्य१र्वागिमावोहव्याचकृमाजुषध्वम् । तआ
गतावसाशंतमेनाथानःशंयोररपोदधात ४ उपहूताःपितरःसोम्यासोबर्हिष्येषु
निधिषुप्रियेषु । तआगमन्तुतइहश्रुवन्त्वधिब्रुवन्तुतेऽवन्त्वस्मान् ५ ॥ १७ ॥
आच्याजानुदक्षिणतोनिषद्येमंयज्ञमभिगृणीतविश्वे । माहिंसिष्टपितरःकेनचि-
न्नोयद्वआगःपुरुषताकराम ६ आसीनासोअरुणीनामुपस्थेरयिंधत्तदाशुषेमर्त्याय।

 पुत्रेभ्यंःपितरस्तस्यवस्वःप्रयंच्छततइहोर्जंदधात ७ येनःपूर्वेपितरंःसोम्यासोऽनू-
 हिरेसोमपीथंवसिष्ठाः । तेभिर्यमःसंरराणोहवींष्युशन्नुशद्भिःप्रतिकाममंत्तु ८ ये
तांतृषुर्देवत्राजेहमानाहोत्राविदःस्तोमंतष्टासोअर्कैः । आग्नेयाहिसुविदत्रेभिरर्वा-
ङ्सत्यैःकव्यैःपितृभिर्घर्मसद्भिः ९ येसत्यासोहविरदोहविष्पाइन्द्रेणदेवैःसरथं
दधानाः । आग्नेयाहिसहस्रंदेववन्दैःपरैःपूर्वैःपितृभिर्घर्मसद्भिः १० ॥ १८ ॥
अग्निष्वात्ताःपितरएहगच्छतसदःसदःसदतसुप्रणीतयः । अत्ताहवींषिप्रयंतानि
बर्हिष्यथारयिंसर्ववीरंदधातन ११ त्वमंग्नईळितोजातवेदोऽवाड्ढव्यानिसुरभी-
णिकृत्वी । प्रादाःपितृभ्यःस्वधयातेअक्षन्नद्धित्वंदेवप्रयंताहवींषि १२ येचेहपि-
तरोयेचनेहयांश्चविद्मयाँउचनप्रविद्म । त्वंवेत्थयतितेजातवेदःस्वधाभिर्यज्ञंसुकृ-

तंजुषस्व १३ येअग्निदग्धायेअनग्निदग्धामध्येदिवःस्वधयामादयन्ते । तेभिः
स्वराळसुनीतिमेतांयथावशंतन्वंकल्पयस्व १४ ॥ १९ ॥

मैनं चतुर्दश दमनो यामायनस्त्रिष्टुप् । अन्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

१६ मैनमग्नेविदहोमाभिशोचोमास्यत्वचंचिक्षिपोमाशरीरम् । यदाशृतंकृ-
णवोजातवेदोऽथेमेनंप्रहिणुतात्पितृभ्यः १ शृतंयदाकरसिजातवेदोऽथेमेनंपरि-
दत्तात्पितृभ्यः । यदागच्छात्यसुनीतिमेतामथादेवानांवशनीर्भवाति २ सूर्यंच-
क्षुर्गच्छतुवातमात्माद्यांचगच्छपृथिवींचधर्मणा । अपोवागच्छयदितत्रतेहितमो-
षधीषुप्रतितिष्ठाशरीरैः ३ अजोभागस्तपसातंतेशोचिस्तपतुतंतेअर्चिः । यास्ते
शिवास्तन्वोजातवेदस्ताभिर्वहैनंसुकृतामुलोकम् ४ अवसृजपुनरग्नेपितृभ्योय-
स्तआहुतश्चरतिस्वधाभिः । आयुर्वसानउपवेतुशेषःसंगच्छतांतन्वाजातवेदः ५

ऋ. सं. ॥ २० ॥ यत्तेकृष्णःशकुनआतुतोदपिपीलःसर्पउतवाश्वापदः । अग्निष्टद्विश्वाद- अ.७अ.६
गदंकृणोतुसोमश्चयोब्राह्मणाँआविवेश ६ अग्नेर्वर्मपरिगोभिर्व्ययस्वसंप्रोर्णुष्व
॥५५१॥ पीवसामेदसाच । नेत्त्वाधृष्णुर्हरसाजर्हृषाणोदधृग्विधक्ष्यन्पर्यंखयाते ७ इममं-
ग्नेचमसंमाविजिह्वरःप्रियोदेवानामुतसोम्यानाम् । एषयश्चमसोदेवपानस्तस्मि-
न्देवाअमृतामादयन्ते ८ क्रव्यादमग्निंप्रहिणोमिदूरंयमराज्ञोगच्छतुरिप्रवाहः ।
इहैवायमितरोजातवेदादेवेभ्योहव्यंवहतुप्रजानन् ९ योअग्निःक्रव्यात्प्रविवेश
वोगृहमिमंपश्यन्नितरंजातवेदसम् । तंहरामिपितृयज्ञायदेवंसघर्ममिन्वात्परमे
सधस्थे १० ॥ २१ ॥ योअग्निःक्रव्यवाहनःपितॄन्यक्षदृतावृधः । प्रेदुहव्यानि-
वोचतिदेवेभ्यश्चपितृभ्यआ ११ उशन्तस्त्वानिधीमह्युशन्तःसमिधीमहि । उ-
शन्नुशतआवहपितॄन्हविषेअत्तवे १२ यंत्वमग्नेसमदहस्तमुनिर्वापयापुनः । कि- ॥५५१॥

याम्ब्वत्ररोहतुपाकदूर्वाव्यल्कशा १३ शीतिकेशीतिकावतिह्लादिकेह्लादिकाव-
ति । मण्डूक्यासुसंगमइमंस्वग्निंहर्षय १४ ॥ २२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
दशमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १० ॥ १ ॥

त्वष्टा चतुर्दश देवश्रवा यामायनस्त्रिष्टुप् । आद्ययोः सरण्यूः । ततश्चतसृणां पूषा ।
ततस्तिसृणां सरस्वती । दशम्यन्त्ययोरापः । शिष्टानामेकादश्यादितिसृणामापः
सोमोवा । उपान्त्यानुष्टुप्पुरस्ताद्बृहतीवा । अन्त्यानुष्टुप् ।

१७ त्वष्टादुहित्रेवहतुंकृणोतीतीदंविश्वंभुवनंसमेति । यमस्यमातापर्युह्यमा-
नामहोजायाविवस्वतोननाश १ अपागूहन्नमृतांमर्त्येभ्यःकृत्वीसवर्णामददुर्वि-
वस्वते । उताश्विनावभरद्यत्तदासीदजहादुद्वामिथुनासरण्यूः २ पूषात्वेतश्च्या-
वयतुप्रविद्वाननष्टपशुर्भुवनस्यगोपाः । सत्वैतेभ्यःपरिददत्पितृभ्योऽग्निर्देवेभ्यः

सुविदत्रियेभ्यः ३ आयुर्विश्वायुः परिपासतित्वापूषात्वांपातुप्रपथेपुरस्तात् ।
यत्रासंतेसुकृतोयत्रतेययुस्तत्रंत्वादेवःसंविताद्दधातु ४ पूषेमाआशाअनुवेदसर्वाः
सोअस्माँअभयतमेननेषत् । स्वस्तिदाआघृणिःसर्ववीरोऽप्रयुच्छन्पुरएतुप्रजान-
न् ५ ॥ २३ ॥ प्रपथेपथामजनिष्टपूषाप्रपथेदिवःप्रपथेपृथिव्याः । उभेअभि
प्रियतमेसधस्थेआचपरांचचरतिप्रजानन् ६ सरस्वतींदेवयन्तोहवन्तेसरस्वती
मध्वरेतायमाने । सरस्वतींसुकृतोअह्वयन्तसरस्वतीदाशुषेवार्यंदात् ७ सरस्व-
तियासरथंययाथस्वधाभिर्देविपितृभिर्मदन्ती । आसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयस्वा
नमीवाइषआधेह्यस्मे ८ सरस्वतींयांपितरोहवन्तेदक्षिणायज्ञमभिनक्षमाणाः ।
सहस्रार्घमिळोअत्रभागंरायस्पोषंयजमानेषुधेहि ९ आपोअस्मान्मातरःशुन्ध-
यन्तुघृतेननोघृतप्वःपुनन्तु । विश्वंहिरिप्रंप्रवहन्तिदेवीरुदिदाभ्यःशुचिरापूतएं-

मि १० ॥ २४ ॥ द्रप्सश्चस्कन्दप्रथमाँअनुद्यूनिमंचयोनिमनुयश्चपूर्वः । समानंयोनिमनुसंचरन्तंद्रप्संजुहोम्यनुसप्तहोत्राः ११ यस्तेंद्रप्सःस्कन्दंतियस्तेअंशुर्वाहुच्युंतोधिषणांयाउपस्थात् । अध्वर्योर्वापरिवायःपवित्रात्तंतेंजुहोमिमनसावषट्कृतम् १२ यस्तेंद्रप्सःस्कन्नोयस्तेंअंशुरवश्चयःपरःस्रुचा । अयंदेवोबृहस्पतिःसंतंसिंचतुराधंसे १३ पयंस्वतीरोषधयःपयस्वन्मामकंवचः । अपांपयंस्वदित्पयस्तेनंमासहशुन्धत १४ ॥ २५ ॥

परं मृत्यो चतुर्दश संकुसुको यामायनस्त्रिष्टुप् । आद्यचतुष्कस्य मृत्युः पञ्चम्या धाता षष्ठ्यास्त्वष्टा । सप्तम्यादिसप्तानां पितृमेधः । अन्त्यायाः पितृमेधः प्रजापतिर्वा । एकादशी प्रस्तारपङ्क्तिः । उपान्त्या जगती । अन्त्यानुष्टुप् ।

१८ परंमृत्योअनुपरेंहिपन्थांयस्तेस्वइतंरोदेवयानात् । चक्षुष्मतेशृण्वतेतें

ब्रवीमिमानःप्रजांरीरिषोमोतवीरान् १ मृत्योःपदंयोपयन्तोयदैतद्राघीयआयुः
प्रतरंदधानाः । आप्यायमानाःप्रजयाधनेनशुद्धाःपूताभवतयज्ञियासः २ इमे
जीवाविमृतैराववृत्रन्नभूद्भद्रादेवहूतिर्नोअद्य । प्राञ्चोअगामनृतयेहसायद्राघीय
आयुःप्रतरंदधानाः ३ इमंजीवेभ्यःपरिधिंदधामिमैषांनुगादपरोअर्थमेतम् ।
शतंजीवन्तुशरदःपुरूचीरन्तर्मृत्युंदधतांपर्वतेन ४ यथाहान्यनुपूर्वंभवन्तियथऋ-
तवऋतुभिर्यन्तिसाधु । यथानपूर्वमपरोजहात्येवाधातरायूंषिकल्पयैषाम् ५
॥ २६ ॥ आरोहतायुर्जरसंवृणानाअनुपूर्वंयतमानायतिष्ठ । इहत्वष्टासुजनिमास-
जोषादीर्घमायुःकरतिजीवसेवः ६ इमानारीरविधवाःसुपत्नीराञ्जनेनसर्पिषासं-
विशन्तु । अनश्रवोऽनमीवाःसुरत्नाआरोहन्तुजनयोयोनिमग्रे ७ उदीर्ष्वनार्य-
भिजीवलोकंगतासुमेतमुपशेषएहि । हस्तग्राभस्यदिधिषोस्तवेदंपत्युर्जनित्व-

मभिसंबभूथ ८ धनुर्हस्तादाददानोमृतस्यास्मेक्षत्रायवर्चसेबलाय । अत्रैवत्व-
मिहवयंसुवीराविश्वाःस्पृधोअभिमातीर्जयेम ९ उपसर्पमातरंभूमिमेतामुरुव्य-
चसंपृथिवींसुशेवाम् । ऊर्णम्रदायुवतिर्दक्षिणावतएषात्वापातुनिर्ऋतेरुपस्था-
त् १० ॥ २७ ॥ उच्छ्वञ्चस्वपृथिविमानिबाधथाःसूपायनास्मैभवसूपवञ्चना ।
मातापुत्रंयथासिचाभ्येनंभूमऊर्णुहि ११ उच्छ्वञ्चमानापृथिवीसुतिष्ठतुसहस्रंमित-
उपहिश्रयन्ताम् । तेगृहासोघृतश्चुतोभवन्तुविश्वाहास्मैशरणाःसन्त्वत्र १२ उत्ते
स्तभ्नामिपृथिवींत्वत्परीमंलोगंनिदधन्मोअहंरिषम् । एतांस्थूणांपितरोधारयन्तु
तेऽत्रायमःसादनातेमिनोतु १३ प्रतीचीनेमामहनीष्वाःपर्णमिवादधुः । प्रती-
चींजग्रभावाचमश्वंरशनयायथा १४ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके
षष्ठोध्यायः ॥ ७ ॥ ६ ॥

निवर्तध्वमष्टौमथितोभृगुर्वारुणिर्भार्गवश्च्यवनोवापंगव्यंवानुष्टुभमग्नीषोमीयोद्वितीयोर्धर्चःषष्ठीगाय-
त्रीसप्तोत्तराण्यैन्द्रोविमदःप्राजापत्योवावासुक्रोवसुकृद्वाभद्रंदशाग्नेयंतुगायत्रमाद्यैकपदापादएववाशा-
न्त्यर्थःपरानुष्टुबन्त्येविराड्विष्टुभावाग्निनाष्टावास्तारपाङ्क्तंकुहपश्चोनापुरस्ताद्बार्हतंत्रिष्टुबन्तंत्वंसाचिदा-
नस्त्वंनोनुष्टुभोयजामहेसप्ताद्यान्त्येत्रिष्टुभौपञ्चम्याभिसारिणीन्द्रसोमंषळास्तारपाङ्क्तंत्वाश्विन्योन्यास्त-
स्रोनुष्टुभोभद्रमेकादशसौम्यंप्रहिनवपौष्णमानुष्टुभमद्याचतुर्थ्याउष्णिहावसत्ससचतुर्विंशतिरैन्द्रोवसुक्रो
विश्वोहिद्वादशेन्द्रवसुक्रयोःसंवादऐन्द्रःसूक्तस्यप्रथमयेन्द्रस्यस्नुषापरोक्षवदिन्द्रमाहेन्द्रस्ययुजःशेषाऋषे
श्चतुर्थीचवनेनाष्टौप्रदेवत्रापञ्चोनाकवषऐळूषआपमपोनप्त्रीयंवानएकादशवैश्वदेवंप्रसुग्मन्तानवपञ्चाद्या
जगत्यः ॥

निवर्तध्वमष्टौ मथितो यामायनो भृगुर्वा वारुणिश्च्यवनो वा भार्गवोनुष्टुप्। षष्ठी गायत्री ।
आपो गावो वा देवता । प्रथमाया द्वितीयार्धस्याग्नीषोमौ ।

१९ ओम् निवर्तध्वंमानुंगातास्मान्त्सिषक्तरेवतीः । अग्नींषोमापुनर्वसूअस्मे
धांरयतंरयिम् १ पुनंरेनानिवंर्तयपुनंरेनान्याकुंरु । इन्द्रंएणानियंच्छत्वग्निरेंना

उपाजंतु २ पुनंरेतानिवंर्तन्तामस्मिन्पुंष्यन्तुगोपंतौ । इहैवाग्नेनिधांरयेहतिंष्ठतुया
रयिः ३ यन्नियानंन्ययंनंसंज्ञानंयत्परायंणम् । आवतंनंनिवतंनंयोगोपाअपितं
हुंवे ४ यउदानड्व्ययंनंयउदानंट्परायंणम् । आवतंनंनिवतंनमपिंगोपानिवं-
र्ततास् ५ आनिंवर्तनिवंर्तयपुनंर्नइन्द्रगादेंहि । जीवाभिंर्भुनजामहै ६ परिवो
विश्वतोदधऊर्जाघृतेनपयंसा । येदेवाःकेचंयज्ञियास्तेरय्यासंसृंजन्तुनः ७ आ
निंवर्तनिवर्तयनिनिंवर्तनिवर्तय । भूम्याश्चतंस्रःप्रदिशस्ताभ्यंएनानिवंर्तय ८ ॥ १ ॥

भद्रं दश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्योवा वसुकृद्वा वासुक्रोऽग्निर्गायत्री । आद्यैकपदा ।
पाद एव वा शान्त्यर्थः । उपाद्यानुष्टुप् । उपान्त्या विराट् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२० भद्रंनोअपिवातयमनंः १ अग्निमींळेभुजांयविष्ठंशासामित्रंदुर्धरींतुम् ।
यस्यधर्मन्त्स्वं१रेनींःसपर्यन्तिमातुरूधंः २ यमासाकृपनींळंभासाकेंतुंवर्धयंन्ति।

भ्राजंतेश्रेणिंदन् ३ अर्योविशांगातुरेतिप्रयदानड्दिवोअन्तान् । कविरभ्रंदीद्या-
नः ४ जुषद्धव्यामानुषस्योर्ध्वस्तस्थावृभ्वायज्ञे । मिन्वन्त्सद्मंपुरएंति ५ सहि
 क्षेमोहविर्यज्ञःश्रुष्टीदस्यगातुरेति । अग्निंदेवावाशीमन्तम् ६ ॥ २ ॥ यज्ञासा-
हंदुवंइषेऽग्निंपूर्वस्यशेवस्य । अद्रेःसूनुमायुमाहुः ७ नरोयेकेचास्मदाविश्वेत्तेवा-
मआस्युः । अग्निंहविषावर्धन्तः ८ कृष्णःश्वेतोऽरुषोयामोअस्यब्रध्नऋज्रउत
शोणोयशस्वान् । हिरण्यरूपंजनिताजजान ९ एवातेअग्नेविमदोमनीषामूर्जो-
नपादमृतेभिःसजोषाः । गिरआवक्षत्सुमतीरियानइषमूर्जंसुक्षितिंविश्व-
माभाः १० ॥ ३ ॥

आग्नं नाष्टौ विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रोऽग्निरास्तारपङ्क्तिः ।

२१ आग्निंनस्ववृक्तिभिर्होतारंत्वावृणीमहे । यज्ञायस्तीर्णबर्हिषेविवोमदेशी-

रंपा॒वकशो॑चिषं॒विव॑क्षसे १ त्वामु॒तेस्वा॒भुव॑ःशुम्भन्त्यश्व॑राधसः । वेति॒त्वामु॑प॒-
से॒चनी॒विवो॒मद॒ऋजी॑तिरग्न॒आहु॑ति॒र्विव॑क्षसे २ त्वेध॒र्माण॑आसतेजु॒हूभि॑ःसिञ्च॒ती-
रिव । कृ॒ष्णारू॒पाण्यर्जु॑ना॒विवो॒मदे॒विश्वा॒अधि॒श्रियो॑धिषे॒विव॑क्षसे ३ यम॑ग्ने॒म-
न्य॑सेर॒यिंसह॑सावन्नमर्त्य । तमा॒नो॒वाज॑सातये॒विवो॒मदे॑य॒ज्ञेषु॑चि॒त्रमाभ॑रा॒विव॑-
क्षसे ४ अ॒ग्निर्जा॒तोअथ॑र्वणाविदा॒द्विश्वा॑नि॒काव्या॑ । भुव॑द्दू॒तोवि॒वस्व॑तो॒विवो॒मदे॑
प्रि॒योय॒मस्य॒काम्यो॒विव॑क्षसे ५ ॥ ४ ॥ त्वांय॒ज्ञेष्वी॑ळ॒तेऽग्ने॑प्रय॒त्य॑ध्व॒रे । त्वंवसू॑-
नि॒काम्या॒विवो॒मदे॒विश्वा॑दधासिदा॒शुषे॒विव॑क्षसे ६ त्वांय॒ज्ञेष्वृ॒त्विजं॒चारु॑मग्ने॒नि
षे॑दिरे । घृ॒तप्र॑तीकं॒मनु॑षो॒विवो॒मदे॑शु॒क्रंचेति॑ष्ठम॒क्षभि॒र्विव॑क्षसे ७ अग्ने॑शु॒क्रेण॑शो॒-
चि॒षो॒रुप्रथ॑यसेबृ॒हत् । अ॒भि॒क्रन्द॑न्वृषायसे॒विवो॒मदे॒गर्भ॑दधासिजा॒मिषु॒विव॑-
क्षसे ८ ॥ ५ ॥

कुह पञ्चदश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्र इन्द्रः पुरस्ताद्बृहती । पञ्चमी-
सप्तमीनवम्योनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२२ कुहंश्रुतइन्द्रःकस्मिंन्नद्यजनेंमित्रोनश्रूयते । ऋषींणांवायःक्षयेगुहांवाच-
कृंषेगिरा १ इहश्रुतइन्द्रोंअस्मेअद्यस्तवेंवज्र्यृचींषमः । मित्रोनयोजनेष्वायशं-
श्चक्रेआसाम्या २ महोयस्पतिःशवंसोअसाम्यामहोनृम्णस्यंतूतुजिः । भर्ता
वज्रंस्यधृष्णोःपितापुत्रमिंवप्रियम् ३ युजानोअश्वावातंस्यधुनींदेवोदेवस्यंव-
ज्रिवः । स्यन्तांपथाविरुक्मंतासृजानःस्तोष्यध्वंनः ४ त्वंत्याचिद्वातस्याश्वागां-
ऋज्रात्मनावहंध्यै । ययोर्देवोनमर्त्योंयन्तानकिंर्विदाय्यंः ५ ॥ ६ ॥ अधग्मन्तो-
शनांपृच्छतेवांकदंर्थानआगृहम् । आजंग्मथुःपराकाद्दिवश्चग्मश्चमर्त्यंम् ६ आनं
इन्द्रपृक्षसेऽस्माकंब्रह्मोद्यंतम् । तत्त्वांयाचामहेऽवःशुष्णंयद्धन्नमांनुषम् ७अकर्मा

दस्युरभिनोअमन्तुरन्यव्रतोअमानुषः । त्वंतस्यामित्रहन्वधर्दासस्यदम्भय ८
त्वंनइन्द्रशूरशूरैरुतत्वोतासोबर्हणा । पुरुत्रातेविपूर्तयोनवन्तक्षोणयोयथा ९ त्वंता
न्वृत्रहत्यैचोदयोनॄन्कार्पाणेशूरवज्रिवः । गुहायदीकवीनांविशांनक्षत्रशव-
साम् १० ॥ ७ ॥ मक्षूतातइन्द्रदानाप्नसआक्षाणेशूरवज्रिवः । यद्धशुष्णस्य
दम्भयोजातंविश्वंसयावभिः ११ माकुध्र्यगिन्द्रशूरवस्वीरस्मेभूवन्नभिष्टयः ।
वयंवयंतआसांसुम्नेस्यामवज्रिवः १२ अस्मेतातइन्द्रसन्तुसत्याहिंसन्तीरुप-
स्पृशः । विद्यामयासांभुजोधेनूनांनवज्रिवः १३ अहस्तायदपदीवर्धतक्षाःशची-
भिर्वेद्यानाम् । शुष्णंपरिप्रदक्षिणिद्विश्वायवेनिशिश्नथः १४ पिबापिबेदिन्द्रशूर
सोमंमारिषण्योवसवानवसुःसन् । उतत्रायस्वगृणतोमघोनोमहश्चरायोरेवत-
स्कृधीनः १५ ॥ ८ ॥

यजामहे सप्त विमद ऐन्द्रः प्रजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्र इन्द्रो जगती ।

आद्यान्त्ये त्रिष्टुभौ । पञ्चम्यभिसारिणी ।

 २३ यजामहइन्द्रंवज्रदक्षिणंहरीणांरथ्यं१विव्रतानाम् । प्रश्मश्रुदोधुवदूर्ध्व-
थाभूद्विसेनाभिर्दयमानोविराधसा १ हरीन्वस्ययावनेविदेवस्विन्द्रोमघैर्मघवा
वृत्रहाभुवत् । ऋभुर्वाजऋभुक्षाःपत्यतेशवोऽवक्ष्णौमिदासस्यनामचित् २ य-
दावज्रंहिरण्यमिदथारथंहरीयमस्यवहतोविसूरिभिः । आतिष्ठतिमघवासनश्रुत
इन्द्रोवाजस्यदीर्घश्रवसस्पतिः ३ सोचिन्नुवृष्टिर्यूथ्या३स्वासचाँइन्द्रःश्मश्रूणिह-
रिताभिप्रुष्णुते । अववेतिसुक्षयंसुतेमधूदिद्धूनोतिवातोयथावनम् ४ योवाचा
विवाचोमृध्रवाचःपुरूसहस्राशिवाजघान । तत्तदिदस्यपौंस्यंगृणीमसिपितेव
यस्तविषींवावृधेशवः ५ स्तोमंतइन्द्रविमदाअजीजनन्नपूर्व्यंपुरुतमंसुदानवे ।

विद्माह्यस्यभोजनमिनस्ययदापशुंनगोपाःकरामहे ६ माकिर्नएनासख्यावि-
यौषुस्तवचेन्द्रविमदस्यचऋषेः । विद्माहितेप्रमतिंदेवजामिवदस्मेतेसन्तुसख्या
शिवानि ७ ॥ १ ॥

इन्द्र सोमं षड्विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुकः । प्रथमतृचस्येन्द्रः ।
द्वितीयस्याश्विनौ । आद्यास्तिस्र आस्तारपङ्क्तयः । शिष्टा अनुष्टुभः ।

२४ इन्द्रसोममिमंपिबमधुमन्तंचमूसुतम् । अस्मेरयिंनिधारयविवोमदेस-
हस्रिणंपुरूवसोविवक्षसे १ त्वांयज्ञेभिरुक्थैरुपहव्येभिरीमहे । शचीपतेशची-
नांविवोमदेश्रेष्ठंनोधेहिवार्यंविवक्षसे २ यस्पतिर्वार्याणामसिरध्रस्यचोदिता ।
इन्द्रस्तोतॄणामविताविवोमदेद्विषोनःपाह्यंहसोविवक्षसे ३ युवंशक्रामायाविना
समीचीनिरमन्थतम् । विमदेनयदीळितानासत्यानिरमन्थतम् ४ विश्वेदेवा

अंकृपन्तसमीच्योर्निंष्पतंन्त्योः । नासंत्यावब्रुवन्देवाःपुनरावंहतादितिं ५ मधुं-
मन्मेपरायंणंमधुंमत्पुनरायंनम् । तानोंदेवादेवतंयायुवंमधुंमतस्कृतम् ६ ॥ १०॥

भद्रमेकादश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो या वसुकृद्वा वासुक्रः सोम आस्तारपङ्क्तिः ।

२५ भद्रंनोअपिंवातयमनोदक्षंमुतक्रतुंम् । अधांतेसख्येअन्धंसोविवोमदेरण-
न्गावोनयवंसे विवंक्षसे १ हृदिस्पृशंस्तआसतेविश्वेंषुसोमधामंसु । अधाकामांइ-
मेममविवोमदेवितिंष्ठन्तेवसूयवोविवंक्षसे २ उतव्रतानिंसोमतेप्राहंमिंनामिपा-
क्यां । अधांपितेवंसूनवेविवोमदेंमृळानोंअभिचिंद्वधाद्विवंक्षसे ३ समुप्रयंन्ति-
धीतयःसर्गासोऽवताँइंव । क्रतुंनःसोमजीवसेविवोमदेंधारयांचमसाँइंवविवंक्ष-
से ४ तवत्येसोमशक्तिंभिर्निकांमासोव्यृंण्विरे । गृत्संस्यधीरांस्तवसोविवोम-
देंव्रजंगोमंन्तमश्विनंविवंक्षसे ५ ॥ ११ ॥ पशुंनःसोमरक्षसिपुरुत्राविष्ठिंतंजगं-

तृ । सुमाकृंणोषिजीवसेविवोमदेविश्वांसंपश्यन्भुवनाविवंक्षसे ६ त्वंनंःसोमवि-
श्वतोंगोपाअदांभ्योभव । सेधंराजन्नपस्रिधोविवोमदेमानोंदुःशंसंईशताविवंक्ष-
से ७ त्वंनंःसोमसुक्रतुर्वयोधेयांयजागृहि । क्षेत्रवित्तंरोमनुंषोविवोमदेंद्रुहोनंः
पाह्यंहंसोविवंक्षसे ८ त्वंनोंवृत्रहन्तमेन्द्रंस्येन्दोशिवःसखां । यत्सींहवंन्तेसमि-
थेविवोमदेयुध्यंमानास्तोकसांतौविवंक्षसे ९ अयंघसतुरोमदइन्द्रंस्यवर्धतप्रि-
यः । अयंकक्षीवंतोमहोविवोमदेंमतिंविप्रंस्यवर्धयद्विवंक्षसे १० अयंविप्रांयदा-
शुषेवाजाँइयर्तिगोमंतः । अयंसप्तभ्यआवरंविवोमदेप्रान्धंश्रोणंचंतारिषद्विवं-
क्षसे ११ ॥ १२ ॥

प्र हि नव विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः पूषानुष्टुप् ।

प्रथमाचतुर्थ्यावुष्णिहौ ।

२६ प्रह्यच्छांमनीषाःस्पार्हायन्तिंनियुतंःप्रदस्रानियुद्रंथःपूषाअंविष्टुमाहिंनः

१ यस्यत्यन्महित्वंवाताप्यमयंजनः । विप्रआवंसद्धीतिभिश्चिकेतसुष्टुतीनाम् २ स
वेदसुष्टुतीनामिन्दुर्नपूषावृषा । अभिप्सुरःप्रुषायतिव्रजंनआप्रुषायति ३ मंसीम-
हित्वावयमस्माकंदेवपूषन् । मतीनांचसाधनंविप्राणांचाधवम् ४प्रत्यर्धिर्यज्ञाना-
मश्वहयोरथानाम् । ऋषिःसयोमनुर्हितोविप्रस्ययावयत्सखः ५ ॥ १३ ॥ आ-
धीषमाणायाःपतिःशुचायाश्चशुचस्यच । वासोवायोऽवीनामावासांसिमर्मृज-
त् ६ इनोवाजानांपतिरिनःपुष्टीनांसखा । प्रश्मश्रुहर्यतोदूधोद्विवृथायोअदा-
भ्यः ७ आतेरथस्यपूषन्नजाधुरंववृत्युः । विश्वस्यार्थिनःसखासनोजाअनपच्यु-
तः ८ अस्माकमूर्जारथंपूषाअविष्टुमाहिनः । भुवद्वाजानांवृधइमंनःशृणवद्ध-
वम् ९ ॥ १४ ॥

असत्सु चतुर्विंशतिर्वसुक्र ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२७ असत्सुमेजरितःसाभिवेगोयत्सुन्वतेयजमानायशिक्षम् । अनाशीर्दा-
महमस्मिप्रहन्तासत्यध्वृतंवृजिनायन्तमाभुम् १ यदीदहंयुधयेसंनयान्यदेवयून्त-
न्वा३शूशुजानान् । अमातेतुम्रंवृषभंपचानितीव्रंसुतंपञ्चदशंनिषिञ्चम् २ नाहं
तंवेदयइतिब्रवीत्यदेवयून्त्समरणेजघन्वान् । यदावाख्यत्समरणमृघावदादिद्ध
मेवृषभाप्रब्रुवन्ति ३ यदज्ञातेषुवृजनेष्वासंविश्वेसतोमघवानोमआसन् । जि-
नामिवेत्क्षेमआसन्तमाभुंप्रतंक्षिणांपर्वतेपादगृह्य ४ नवाउमांवृजनेवारयन्तेनप-
र्वतासोयदहंमनस्ये । ममस्वनात्कृधुकर्णोभयातएवेदनुद्यून्किरणःसमेजात् ५
॥ १५ ॥ दर्शन्न्वत्रशृतपाँअनिन्द्रान्बाहुक्षदःशरवेपत्यमानान् । घृषुंवायेनिनिदुः
सखायमध्यून्वेषुपवयोववृत्युः ६ अभूर्वौक्षीर्व्यु१आयुरानड्दर्षन्नुपूर्वोअपरोनुदर्ष-

त् । द्वेपवस्तेपरितंनभूतोयोअस्यपारेरजसोविवेष ७ गावोयवंप्रयुताअ-
र्योअक्षन्ताअपश्यंसहगोपाश्चरन्तीः । हवाइदर्योअभितःसमायन्कियदासु
स्वपतिश्छन्दयाते ८ संयद्वयंयवसादोजनानामहंयवादउर्वज्रेअन्तः । अ-
त्रायुक्तोऽवसातारमिच्छादथोअयुक्तंयुनजद्ववन्वान् ९ अत्रेदुमेमंससेसत्यमुक्तं
द्विपाच्चयच्चतुष्पात्संसृजानि । स्त्रीभिर्योअत्रवृषणंपृतन्यादयुद्धोअस्यविभजानि
वेदः १०॥१६॥ यस्यानक्षादुहिताजात्वासकस्तांविद्वाँअभिमन्यातेअन्धाम् ।
कतरोमेनिंप्रतितंमुचातेयईंवहातेयईंवावरेयात् ११ कियतीयोषामर्यतोवधूयोः
परिप्रीतापन्यसावार्येण । भद्रावधूर्भवतियत्सुपेशाःस्वयंसामित्रंवनुतेजनेचित्
१२पत्तोजगारप्रत्यञ्चमत्तिशीर्ष्णाशिरःप्रतिदधौवरूथम् । आसीनऊर्ध्वामुपसि-
क्षिणातिन्यङ्ङुत्तानामन्वेतिभूमिम् १३ बृहन्नच्छायोअपलाशोअर्वातस्थौमाता-

विषितोअन्तर्गर्भे । अन्यस्यावत्संरिहतीमिमायकयाभुवानिदधेधेनुरूधः १४
सप्तवीरासोअधरादुदायन्नष्टोत्तरात्तात्समजग्मिरन्ते। नवपश्चातात्स्थिविमन्तआ-
यन्दशप्राक्सानुवितिरन्त्यश्नः १५॥ १७ ॥ दशानामेकंकपिलंसमानंतंहिन्वन्ति
क्रतवेपार्याय । गर्भंमातासुधितंवक्षणास्ववेनन्तंतुषयन्तीबिभर्ति १६ पीवानंमे-
षमपचन्तवीरान्युप्ताअक्षाअनुदीवआसन् । द्वाधनुंबृहतीमप्स्व१न्तःपवित्रवन्ता
चरतःपुनन्ता १७ विक्रोशनासोविष्वञ्चआयन्पचातिनेमोनहिपक्षदर्धः । अयं
मेदेवःसवितातदाहद्र्वन्नइद्वनवत्सर्पिरन्नः १८ अपश्यंग्रामंवहमानमारादचक्रया
स्वधयावर्तमानम् । सिषक्त्यर्यःप्रयुगाजनानांसद्यःशिश्नाप्रमिनानोनवी-
यान् १९ एतौमेगावौप्रमरस्ययुक्तौमोषुप्रसेधीर्मुहुरिन्ममन्धि । आपश्चिदस्य
विनशन्त्यर्थंसूरश्चमर्कउपरोबभूवान् २० ॥ १८ ॥ अयंयोवज्रःपुरुधाविवृ-

त्तोऽवःसूर्यस्यबृहतःपुरीषात् । श्रवइदेनापरोअन्यदस्तितदव्यथीजरिमाण-
स्तरन्ति २१ वृक्षेवृक्षेनियतामीमयद्गौस्ततोवयःप्रपतान्पूरुषादः । अधेदंविश्वं
भुवनंभयातइन्द्रायसुन्वदृषयेचशिक्षत् २२ देवानांमानेप्रथमाअतिष्ठन्कृन्तत्रा-
देषामुपराउदायन् । त्रयस्तपन्तिपृथिवीमनूपाद्वाबृबूकंवहतःपुरीषम् २३ साते
जीवातुरुततस्यविद्धिमास्मैताद्दगपगूहःसमर्ये । आविःस्वःकृणुतेगूहतेबुसंसपा-
दुरस्यनिर्णिजोनमुच्यते २४ ॥ ११ ॥

विश्वो हि द्वादशेन्द्रवसुक्रयोः संवाद ऐन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२८ विश्वोह्यं१न्योअरिराजगाममेदहश्वशुरोनाजगाम । जक्षीयाद्धानाउ-
तसोमंपपीयात्स्वाशितपुनरस्तंजगायात् १ सरोरुवद्वृषभस्तिग्मशृङ्गोवष्मन्त-
स्थौवरिमन्नापृथिव्याः । विश्वेष्वेनंवृजनेषुपामियोमेकुक्षीसुतसोमःपृणाति २

अद्रिणातेमन्दिनइन्द्रतूयान्त्सुन्वन्तिसोमान्पिबसित्वमेषाम् । पचन्तितेवृषभाँ
अत्सितेषांपृक्षेणयन्मघवन्हूयमानः ३ इदंसुमेजरितराचिकिद्धिप्रतीपंशापंनद्यो
वहन्ति । लोपाशःसिंहंप्रत्यञ्चमत्साःक्रोष्टावराहंनिरतक्तकक्षात् ४ कथातएत-
दहमाचिकेतंगृत्सस्यपाकस्तवसोमनीषाम् । त्वंनोविद्वाँऋतुथाविवोचोयमर्धंते
मघवन्क्षेम्याधूः ५ एवाहिमांतवसंवर्धयन्तिदिवश्चिन्मेबृहतउत्तराधूः । पुरूस-
हस्रानिशिशामिसाकमशत्रुंहिमाजनिताजजान ६ ॥ २० ॥ एवाहिमांतवसं
जज्ञुरुग्रंकर्मन्कर्मन्वृषणमिन्द्रदेवाः । वधींवृत्रंवज्रेणमन्दसानोऽपव्रजंमहिनादा
शुषेवम् ७ देवासआयन्परशूँरबिभ्रन्वनावृश्चन्तोअभिविड्भिरायन् । निसुद्र्वं१दध
तोवक्षणासुयत्राकृपीटमनुतद्दहन्ति ८ शशःक्षुरंप्रत्यञ्चंजगाराद्रिंलोगेनव्यभेद-
मारात् । बृहन्तंचिदृहतेरन्धयानिवयद्वत्सोवृषभंशूशुवानः ९ सुपर्णइत्थानख-

मासिंषायावंरुद्धःपरिपदंनसिंहः । निरुद्धश्चिन्महिषस्तर्ष्यावान्गोधातस्माअय-
थंकर्षदेतत् १० तेभ्योगोधाअयथंकर्षदेतद्येब्रह्मणःप्रतिपीयन्त्यन्नैः । सिमउ-
क्ष्णोऽवसृष्टाँअदन्तिस्वयंबलानितन्वःशृणानाः ११ एतेशमीभिःसुशमीअभू-
वन्येहिन्विरेतन्व१ःसोमउक्थैः । नृवद्वदन्नुपनोमाहिवाजान्दिविश्रवोदधिषेनाम
वीरः १२ ॥ २१ ॥

वनेनाष्टौ वसुक्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२९ वनेनावायोन्यधायिचाकञ्छुचिर्वांस्तोमोभुरणावजीगः । यस्येदिन्द्रः
पुरुदिनेषुहोतानृणानर्योनृतमःक्षपावान् १ प्रतेअस्याउषसःप्रापरस्यानृतौस्यां-
मनृतमस्यनृणाम् । अनुत्रिशोकःशतमावहन्नृन्कुत्सेनरथोयोअसत्ससवान् २
कस्तेमदइन्द्ररन्त्योभूद्दुरोगिरोअभ्यु१ग्रोविधाव । कद्वाहोअर्वागुपमामनीषाआ

त्वांशक्यामुपमंराधोअन्नैः ३ ककदुंद्युम्नमिन्द्रत्वावंतोनॄन्कयांधियाकंरसेकन्नआ
गंन् । मित्रोनसत्यउंरुगायभृत्याअन्नेंसमस्ययदसंन्मनीषाः ४ प्रेरंयसूरोअर्थंन
पारंयेअंस्यकामंजनिधाइंवग्मन् । गिरंश्चयेतेंतुविजातपूर्वीर्नरंइन्द्रप्रतिशिक्षन्त्य-
न्नैः ५ ॥ २२ ॥ मात्रेनुतेसुमितेइन्द्रपूर्वीद्यौर्मज्मनांपृथिवीकाव्येन । वरांयते
घृतवंन्तःसुतासःस्वाद्मंन्भवन्तुपीतयेमधूंनि ६ आमध्वोंअस्माअसिचन्नमंत्रमि-
न्द्रांयपूर्णंसहिसत्यरांधाः । सवांवृधेवरिंमन्नापृथिव्याअभिक्रत्वानर्यःपौंस्यैश्च ७
व्यांनळिन्द्रःपृतंनाःस्वोजाआस्मैयतन्तेसख्यायंपूर्वीः । आस्मारथंनपृतंनासुतिष्ठ-
यंभद्रयांसुमत्याचोदयांसे ८ ॥ २३ ॥ इति शा० सं० दशमे मण्ड० द्वितीयोऽनुवाकः ॥ १० ॥ २

प्र देवत्रा पञ्चदश कवष ऐलूष आप अपांनपाद्वा त्रिष्टुप् ।

३० प्रदेवत्राब्रह्मंणेगातुरेंत्वपोअच्छामनंसोनप्रयुंक्ति । महींमित्रस्यवरुंण-

स्यधासिपृथुज्रयंसेरिरिधासुवृक्तिम् १ अध्वर्यवोहविष्मन्तोहिभूताच्छापइतोश-
तीरुशन्तः । अवयाश्चष्टेअरुणःसुपर्णस्तमास्यध्वमूर्मिमद्यासुहस्ताः २ अध्व-
र्यवोऽपइतासमुद्रमपांनपातंहविषायजध्वम् । सवोददद्रूर्मिमद्यासुपूतंतस्मैसो-
मंमधुमन्तंसुनोत ३ योअनिध्मोदीदयदप्स्व१न्तर्यंविप्रासईळतेअध्वरेषु । अ-
पांनपान्मधुमतीरपोदायाभिरिन्द्रोवावृधेवीर्याय ४ याभिःसोमोमोदतेहर्षतेच-
कल्याणीभिर्युवतिभिर्नमर्यः । ताअध्वर्योअपोअच्छापरेहियदासिञ्चाओषधीभिः
पुनीतात् ५ ॥ २४ ॥ एवेद्यूनेयुवतयोनमन्तयदीमुशन्नुशतीरेत्यच्छ । संजा-
नतेमनसासंचिकित्रेऽध्वर्यवोधिषणापश्चदेवीः ६ योवोवृताभ्योअकृणोदुलोकं
योवोमह्याअभिशस्तेरमुञ्चत् । तस्माइन्द्रायमधुमन्तमूर्मिंदेवमादनंप्रहिणोत-
नापः ७ प्रास्मैहिनोतमधुमन्तमूर्मिंगर्भोयोवःसिन्धवोमध्वउत्सः । घृतपृष्ठ-

मीडयंमध्वरेष्वापोरेवतीःशृणुताहवंमे ८ तंसिन्धवोमत्सरमिन्द्रपानमूर्मिंप्रहे-
तवउभेइयर्ति । मदच्युतमौशानंनभोजांपरित्रितन्तुंविचरन्तमुत्सम् ९ आव-
र्ततीरधनुद्विधारागोषुयुधोननियवंचरन्तीः । ऋषेजनित्रीर्भुवनस्यपत्नीरपोवन्द-
स्वसवृधःसयोनीः १० ॥ २५ ॥ हिनोतानोअध्वरंदेवयज्याहिनोतब्रह्मसनये
धनानाम् । ऋतस्ययोगेविष्यध्वमूधःश्रुष्टीवरीर्भूतनास्मभ्यमापः ११ आपो
रेवतीःक्षयथाहिवस्वःक्रतुंचभद्रंबिभृथामृतंच । रायश्चस्थस्वपत्यस्यपत्नीःसरस्व-
तीतद्गृणतेवयोधात् १२ प्रतियदापोअदृश्रमायतीर्घृतंपयांसिबिभ्रतीर्मधूनि ।
अध्वर्युभिर्मनसासंविदानाइन्द्रायसोमंसुषुतंभरन्तीः १३ एमाअग्मन्रेवतीर्जी-
वधन्याअध्वर्यवःसादयताखायः । निबर्हिषिधत्तनसोम्यासोऽपांनप्त्रासंविदा-

 नासंएनाः १४ आगमन्नापंउशतीर्बर्हिरेदंन्यंध्वरेअंसदन्देवयन्तीः । अध्वंर्यवः
सुनुतेन्द्रांयसोममभूंदुवःसुशकांदेवयुज्या १५ ॥ २६ ॥

आ न एकादश कवष ऐलूषो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

३१ आनोंदेवानामुपंवेतुशंसोविश्वेंभिस्तुरैरवंसेयजंत्रः । तेभिर्वयंसुषखा-
योंभवेमतरंन्तोविश्वांदुरितास्यांम १ परिचिन्मर्तोद्रविंणंममन्याहतस्यंपथान-
मसाविवासेत् । उतस्वेनक्रतुंनासंवदेतश्रेयांसंदक्षंमनंसाजगृभ्यात् २ अधायि
धीतिरसंसृग्रमंशास्तीर्थेनदस्ममुपंयन्त्यूमाः । अभ्यांनश्मसुवितस्यंशूषंनवेंद-
सोअमृतांनामभूम ३ नित्यंश्चाकन्यात्स्वपंतिर्दमूंनायस्मांउदेवःसंविताजजा-
नं । भगोंवागोभिरर्यमेमंनज्यात्सोअंस्मैचारुंश्छदयदुतस्यांत् ४ इयंसाभूया
उषसांमिवक्षायद्धंक्षुमन्तःशवंसासमायंन् । अस्यस्तुतिंजंरितुर्भिक्षंमाणाआ

नःशग्मासउपयन्तुवाजाः ५ ॥ २७ ॥ अस्येदेषासुमतिःपप्रथानाभवत्पूर्व्या
भूमनागौः । अस्यसनीळाअसुरस्ययोनौसमानआभरणेबिभ्रमाणाः ६ किं
स्विद्वनंकउसवृक्षआसयतोद्यावापृथिवीनिष्टतक्षुः । संतस्थानेअजरेइतऊतीअ-
हानिपूर्वीरुषसोजरन्त ७ नैतावदेनापरोअन्यदस्त्युक्षासद्यावापृथिवीबिभर्ति ।
त्वचंपवित्रंकृणुतस्वधावान्यदींसूर्यंनहरितोवहन्ति ८ स्तेगोनक्षामत्येतिपृथ्वीं
मिहंनवातोविहवातिभूम । मित्रोयत्रवरुणोअज्यमानोऽग्निर्वनेनव्यसृष्टशोकं-
म् ९ स्तरीर्यत्सूतसद्योअज्यमानाव्यथिरव्यथीःकृणुतस्वगोपा । पुत्रोयत्पू-
र्वःपित्रोर्जनिष्टशम्यांगौर्जगारयद्धपृच्छान् १० उतकण्वंनृषदःपुत्रमाहुरुत
श्यावोधनमादत्तवाजी । प्रकृष्णायरुशदपिन्वतोधर्ऋतमत्रनकिरस्माअपी-
पेत् ११ ॥ २८ ॥

प्र सुग्मन्ता नव ऐलूषो विश्वेदेवा जगती । अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

३२ प्रसुग्मन्तांधियसानस्यंसक्षणिंवरेभिंर्वराँअभिषुप्रसीदंतः । अस्माक-
मिन्द्रंउभयंजुजोषतियत्सोम्यस्यान्धंसोबुबोंधति १ वींन्द्रयासिदिव्यानिंरोचना
विपार्थिंवानिरजंसापुरुष्टुत । येत्वावहंन्तिमुहुंरध्वराँउपतेसुवंन्वन्तुवग्वनाँअंराध-
सः २ तदिन्मेंछन्त्सद्वपुंषोवपुंष्टरंपुत्रोयज्जानंपित्रोरधीयंति । जायापतिंवहतिव-
ग्नुनांसुमत्पुंसइद्भद्रोवंहतुःपरिंष्कृतः ३ तदित्सधस्थमभिचारुंदीधययगावोयच्छा-
सन्वहतुंनधेनवंः । मातायन्मन्तुंर्यूथस्यंपूर्व्याभिवाणस्यंसप्तधांतुरिज्जनंः ४ प्र
वोच्छांरिरिचेदेवयुष्पदमेकोंरुद्रेभिंर्यातितुर्वणिंः । जरावायेष्वमृतेंषुदावनेपरिंव
ऊमेंभ्यःसिञ्चतामधुं ५ ॥ २१ ॥ निधीयमांनमपंगूळ्हमप्सुप्रमेंदेवानांव्रतपाउं

वाच । इन्द्रोविद्वाँअनुहित्वाचचक्षतेनाहमग्नेअनुशिष्टआगाम् ६ अक्षेत्रवित्क्षे-
त्रविदंह्यप्राट्सप्रैतिक्षेत्रविदानुशिष्टः । एतद्वैभद्रमनुशासनस्योतस्रुतिंविन्दत्य-
ञ्जसीनाम् ७ अद्येदुप्राणीदममन्निमाहापीवृतोअधयन्मातुरूधः । एमेनमाप
जरिमायुवानमहेळन्वसुःसुमनाबभूव ८ एतानिभद्राकलशक्रियामकुरुश्रवण
ददतोमघानि । दानइद्वोमघवानःसोअस्त्वयंचसोमोहृदियंबिभर्मि ९ ॥ ३० ॥

इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥ ७ ॥

प्रमाद्यावैश्वदेव्यैन्द्रःप्रगाथःपरागायत्र्योद्वेकुरुश्रवणस्यत्रासदस्यवस्यदानस्तुतिःपराभिर्मृतेमित्रा-
तिथौराज्ञितत्स्नेहादृषिरुपमश्रवसंपुत्रमस्यव्यशोकयत्प्रावेपाःपळूनामौजवान्वाक्षोक्षकृषिप्रशंसाचाक्ष-
कितवनिन्दाचसप्तमीजगत्यबुध्रंलुशोधानाकोवैश्वदेवंतुद्वित्रिष्टुवन्तंतूषासानक्तानमोद्वादशसौर्योभित-
पाःसौर्यंजागतंवैत्रिष्टुब्दशम्यास्मिन्नःपञ्चमुष्कवानिन्द्रोयोवांपळूनाकाक्षीवतीघोषाश्विनंहित्रिष्टुवन्तंर-

थंयान्तंसमानंतृचंसुहस्योघौषेयोस्तेवैकादशकृष्णोच्छामेद्विस्त्रिष्टुबन्तंत्वायातुत्रित्रिष्टुबादिदिवस्परि-
द्वादशवत्सभिराग्नेयंतु ।

प्रमा नव कवष ऐलूषो गायत्री । आद्याया विश्वेदेवाः । उपाद्ययोरिन्द्रः । चतुर्थी-
पञ्चम्योः कुरुश्रवणस्य त्रासदस्यवस्य दानस्तुतिः । शिष्टानामुपमश्रवा मित्रा-
तिथिपुत्रः । आद्या त्रिष्टुप् । उपाद्या बृहती । तृतीया सतोबृहती ।

३३ ओम् प्रमांयुयुज्रेप्रयुजोजनांनांवहांमिस्मपूषणमन्तंरेण । विश्वेदेवा-
सोअधमामंरक्षन्दुःशासुरागादितिघोषंआसीत् १ संमांतपन्त्यभितंःसपत्नींरि-
वपर्शंवः । निबांधतेअमंतिर्नग्नताजसुर्वेर्नवेवीयतेमतिः २ मूषोनशिश्नाव्यंद-
न्तिमाध्यंःस्तोतारंतेशतक्रतो । सकृत्सुनोंमघवन्निन्द्रमृळयाधांपितेवंनोभव ३
कुरुश्रवंणमावृणिराजांनंत्रासंदस्यवम् । मंहिंष्ठंवाघतामृषिः ४ यस्यंमाहरितो
रथेतिस्रोवहंन्तिसाधुया । स्तवैसहस्रंदक्षिणे ५ ॥ १ ॥ अस्यप्रस्वांदसोगिरंउ-

पमश्वंवसःपितुः । क्षेत्रंनरण्वमूचुषे ६ अधिपुत्रोपमंश्रवोनपान्मित्रातिथेरिहि।
पितुष्टेअस्मिवन्दिता ७ यदीशीयामृतानामुतवामर्त्यानाम् । जीवेदिन्मघवाम-
मं ८ नदेवानामतिव्रतंशतात्माचनजीवति । तथायुजाविवावृते ९ ॥ २ ॥

प्रावेपाश्चतुर्दश कवष ऐलूषोक्षो वा मौजवांस्त्रिष्टुप् । प्रथमासप्तमीनवमीद्वादशीत्रयोदशी-
नामक्षकृषिप्रशंसा । शिष्टानामक्षकितवनिन्दा । सप्तमी जगती ।

३४ प्रावेपामांबृहतोमादयन्तिप्रवातेजाइरिणेववृताना: । सोमस्येवमौज-
वतस्यभक्षोविभीदकोजागृविर्मह्यमच्छान् १ नमामिमेथनजिहीळएषाशिवा
सखिभ्यउतमह्यमासीत् । अक्षस्याहमेकपरस्यहेतोरनुव्रतामपजायामरोधम् २
द्वेष्टिश्वश्रूरपजायारुणद्धिननाथितोविन्दतेमर्डितारम् । अश्वस्येवजरतोवस्न्यस्य
नाहंविन्दामिकितवस्यभोगम् ३ अन्येजायांपरिमृशन्त्यस्ययस्यागृधद्वेदनेवा-

ज्यं१क्षः । पितामाताभ्रातंरएनमाहुर्नजांनीमोनयंताबद्धमेतम् ४ यदादीध्ये
नदंविषाण्येभिःपरायद्भ्योऽवंहीयेसखिंभ्यः । न्युंप्ताश्चबभ्रवोवाचमक्रंतँएमीदेषां
निष्कृतंजारिणींव ५ ॥ ३ ॥ सभामेंतिकितवःपृच्छमांनोजेष्यामीतिंतन्वा३
शूशुंजानः । अक्षासोंअस्यवितिंरन्तिकामंप्रतिदीव्नेदधंतआकृतानिं ६ अक्षा-
सइदंङ्कुशिनोंनितोदिनोंनिकृत्वांनस्तपंनास्तापयिष्णवः । कुमारदेंष्णाजयंतः
पुनर्हणोमध्वासंपृक्ताःकितवस्यंबर्हणां ७ त्रिपञ्चाशःक्रीळतिव्रातंएषांदेवइंवस-
वितासत्यधंर्मा । उग्रस्यंचिन्मन्यवेनानंमन्तेराजांचिदेभ्योनमइत्कृंणोति ८
नीचावंर्तन्तउपरिंस्फुरन्त्यहस्तासोहस्तंवन्तंसहन्ते । दिव्याअङ्गांराइरिंणेन्युंप्ताः
शीताःसन्तोहृदंयंनिदंहन्ति ९ जायातंप्यतेकितवस्यंहीनामातापुत्रस्यचरंतःक्वं-
स्वित् । ऋणावाविभ्यद्धनंमिच्छमांनोऽन्येषामस्तमुपनक्तंमेति १० ॥ ४ ॥

स्त्रियंदृष्ट्वायकितवंततापान्येषांजायांसुकृतंचयोनिम् । पूर्वाह्णेअश्वान्युयुजेहिब-
भ्रून्त्सोअग्नेरन्तेवृषलःपपाद ११ योवःसेनानीर्महतोगणस्यराजाव्रातस्यप्रथमो
बभूव । तस्मैकृणोमिनधनारुणध्मिदशाहंप्राचीस्तदृतंवदामि १२ अक्षैर्मा
दीव्यःकृषिमित्कृषस्ववित्तेरमस्वबहुमन्यमानः । तत्रगावःकितवतत्रजायातन्मे
विचष्टेसवितायमर्यः १३ मित्रंकृणुध्वंखलुमृळतानोमानोघोरेणचरताभिधृष्णु ।
निवोनुमन्युर्विशतामरातिरन्योबभ्रूणांप्रसितौन्वस्तु १४ ॥ ५ ॥

अबुध्रं चतुर्दश लुशो धानाको विश्वेदेवा जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

३५ अबुध्रमुत्यइन्द्रवन्तोअग्नयोज्योतिर्भरन्तउषसोव्युष्टिषु । महीद्यावापृ-
थिवीचेततामपोऽद्यादेवानामवआवृणीमहे १ दिवस्पृथिव्योरवआवृणीमहेमा-
तृन्त्सिन्धून्पर्वताञ्छर्यणावतः । अनागास्त्वंसूर्यमुषासमीमहेभद्रंसोमःसुवानो

अद्याकृणोतुनः २ द्यावांनोअद्यपृथिवीअनांगसोमहीत्रांयेतांसुवितायमातरां । उषाउच्छन्त्यपंबाधतामघंस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ३ इयंनंउस्राप्रंथमासुदे- व्यंरेवत्सनिभ्योरेवतीव्युंच्छतु । आरेमन्युंदुर्विदत्रंस्यधीमहिस्वस्त्यं१ग्निंसंमि- धानमींमहे ४ प्रयाःसिस्रंतेसूर्यंस्यरश्मिभिर्ज्योतिर्भरंन्तीरुषसोव्युंष्टिषु । भद्रा नोअद्यश्रवंसेव्युंच्छतस्वस्त्यं१ग्निंसमिधानमींमहे ५ ॥ ६ ॥ अनमीवाउषस आचंरन्तुनउदग्नयोंजिहतांज्योतिंषाबृहत् । आयुंक्षातामश्विनातूतुंजिंरथंस्व- स्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ६ श्रेष्ठंनोअद्यसंवितर्वरेंण्यंभागमासुंवसहिरंत्नधा असिं । रायोजनिंत्रींधिषणामुपंब्रुवेस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ७ पिपंर्तुमा तदृतस्यंप्रवाचंनंदेवानांयन्मंनुष्या३अमंन्महिं । विश्वाइदुस्राःस्पळुदेंतिसूर्यः स्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ८ अद्वेषोअद्यबर्हिषःस्तरीमणिग्राव्णांयोगेमन्मंनः

सार्धईमहे । आदित्यानांशर्मणिस्थाभुरण्यसिस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ९
आनोबर्हिःसधमादेबृहद्दिविदेवाँईळेसादयासप्तहोतॄन् । इन्द्रंमित्रंवरुणंसातये
भगंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे १० ॥ ७ ॥ तआदित्याआगतासर्वतातयेवृधेनो
यज्ञमवतासजोषसः । बृहस्पतिंपूषणमश्विनाभगंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे
११ तन्नोदेवायच्छतसुप्रवाचनंछर्दिरादित्याःसुभरंनृपाय्यम् । पश्वेतोकायतनं-
यायजीवसेस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे १२ विश्वेअद्यमरुतोविश्वऊतीविश्वे
भवन्त्वग्नयःसमिद्धाः। विश्वेनोदेवाअवसागमन्तुविश्वमस्तुद्रविणंवाजोअस्मे १३
यंदेवासोऽवथवाजसातौयंत्रायध्वेयंपिपृथात्यंहः । योवोगोपीथेनभयस्यवेद
तेस्यामदेववीतयेतुरासः १४ ॥ ८ ॥

३६ उ॒षासा॒नक्ता॑बृह॒तीसु॒पेश॑सा॒द्यावा॒क्षामा॒वरु॑णोमि॒त्रोअ॑र्य॒मा । इन्द्रं॑हुवे
 म॒रुत॒ःपर्व॑ताँअ॒पआ॑दि॒त्यान्द्यावा॑पृथि॒वीअ॒पःस्वः॑ १ द्यौश्च॑नःपृथि॒वीच॒प्रचे॑तसऋ॒-
ताव॑रीरक्षता॒मंह॑सोरि॒षः । मादु॑र्वि॒दत्रा॒निर्ऋ॑तिर्नईशत॒तद्दे॒वाना॒मवो॑अ॒द्यावृ॑णी-
महे २ विश्व॑स्मान्नो॒अदि॑तिःपा॒त्वंह॑सोमा॒तामि॒त्रस्य॒वरु॑णस्यरे॒वतः॑ । स्व॑र्व॒ज्ज्यो-
ति॑रवृ॒कंन॑शीमहि॒तद्दे॒वाना॒मवो॑अ॒द्यावृ॑णीमहे ३ ग्रावा॒वद॒न्नप॒रक्षां॑सिसेधतुदु॒ःष्व-
प्न्यं॒निर्ऋ॑तिं॒विश्व॑म॒त्रिण॑म् । आ॒दि॒त्यंशर्म॑म॒रुता॑मशीमहि॒तद्दे॒वाना॒मवो॑अ॒द्यावृ॑-
णीमहे ४ एन्द्रो॑ब॒र्हिःसीद॑तु॒पिन्व॑ता॒मिळा॒बृह॒स्पति॒ःसाम॑भिरृ॒क्वोअ॑र्चतु । सु॒प्र॒के॒-
तंजी॒वसे॒मन्म॑धीमहि॒तद्दे॒वाना॒मवो॑अ॒द्यावृ॑णीमहे ५ ॥ १ ॥ दि॒वि॒स्पृशं॑य॒ज्ञम॒स्मा-
क॑मश्विनाजी॒राध्व॑रंकृणु॒तंसु॒म्नमि॒ष्टये॑ । प्रा॒चीन॑रश्मि॒माहु॑तंघृ॒तेन॒तद्दे॒वाना॒मवो॑ ॥५६९॥

अद्यावृंणीमहे ६ पपंह्वयेसुहवंभारुतंवणंपावकमृष्वंसखायंशंभुवंम् । रायस्पोषँ
सौश्रवसायंधीमहितद्देवानामवोंअद्यावृंणीमहे ७ अपांपेरुंजीवधंन्यंभरामहेदेवा-
व्यंसुहवंमध्वरश्रियंम् । सुरश्मिंसोमंमिन्द्रियंयंमीमहितद्देवानामवोंअद्यावृंणी-
महे ८ सनेमतत्सुंसनितांसत्वंभिर्वयंजीवाजीवपुंत्राअनांगसः । ब्रह्मद्विषोवि-
ष्वगेनोंभरेरततद्देवानामवोंअद्यावृंणीमहे ९ येस्थामनोंर्यज्ञियास्तेशृंणोतनयद्वों
देवाईमंहेतद्दंधातन । जैत्रंक्रतुंरयिमद्वीरवद्यशस्तद्देवानामवोंअद्यावृंणीमहे १०
॥ १० ॥ महदद्यमंहतामावृंणीमहेऽवोंदेवानांबृहतामंनर्वणांम् । यथावसुंवीर-
जांतंनशांमहैतद्देवानामवोंअद्यावृंणीमहे ११ महोअग्नेःसंमिधानस्यशर्मण्य-
नांगामित्रेवरुंणेस्वस्तयें । श्रेष्ठेंस्यामसवितुःसवींमनितद्देवानामवोंअद्यावृंणी-
महे १२ येसंवितुःसत्यसंवस्यविश्वेंमित्रस्यंव्रतेवरुंणस्यदेवाः । तेसौभंगंवीरव-

द्रोमदप्नोदधांतनद्रविंणंचित्रमस्मे १३ सवितापश्चातांत्सवितापुरस्तांत्सवि-
तोत्तरात्तांत्सविताधरात्तांत् । सवितानंःसुवतुसर्वतांतिंसवितानोंरासतांदीर्घ-
मायुंः १४ ॥ ११ ॥

नमो द्वादशाभितपाः सौर्यः सूर्यो जगती । दशमी त्रिष्टुप् ।

३७ नमोंमित्रस्यवरुंणस्यचक्षंसेमहोदेवायतदृतंसंपर्यत । दूरेदृशेंदेवजांता-
यकेतवेंदिवस्पुत्रायसूर्यांयशंसत १ सामांसत्योक्तिःपरिंपातुविश्वतोद्यावांचयत्रं
ततनन्नहांनिच । विश्वंमन्यन्निविंशतेयदेजंतिविश्वाहापोंविश्वाहोदेंतिसूर्यः २ न
तेअदेंवःप्रदिवोनिवांसतेयदेंतशेभिंःपतरैरंथर्यसिं । प्राचीनंमन्यदनुंवर्ततेरजउद-
न्येनज्योतिंषायासिसूर्य ३ येनंसूर्यज्योतिंषाबाधंसेतमोजगंच्चविश्वंमुदियर्षिंभा-
नुनां । तेनास्मद्विश्वामनिंरामनांहुतिमपामींवामपंदुष्वप्न्यंसुव ४ विश्वंस्यहि

प्रेषितोरक्षसिव्रतमहेळयन्नुच्चरसिस्वधाअनु । यदद्यत्वासूर्योपब्रवामहैतंनोदेवाअ-
नुमंसीरतक्रतुम् ५ तंनोद्यावापृथिवीतन्नआपइन्द्रःशृण्वन्तुमरुतोहवंवचः । मा
शूनेभूमसूर्यस्यसंदृशिभद्रंजीवन्तोजरणामशीमहि ६ ॥ १२ ॥ विश्वाहात्वा
सुमनसःसुचक्षसःप्रजावन्तोअनमीवाअनागसः । उद्यन्तंत्वामित्रमहोदिवेदिवे
ज्योग्जीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ७ महिज्योतिर्बिभ्रतंत्वाविचक्षणभास्वन्तंचक्षुषेच-
क्षुषेमयः । आरोहन्तंबृहतःपाजसस्परिवयंजीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ८ यस्यतेवि-
श्वाभुवनानिकेतुनाप्रचेरतेनिचविशन्तेअक्तुभिः । अनागास्त्वेनहरिकेशसूर्याह्ना-
ह्नानोवस्यसावस्यसोदिहि ९ शंनोभवचक्षसाशंनोअह्नाशंभानुनाशंहिमाशंघृ-
णेन । यथाशमध्वञ्छमसद्दुरोणेतत्सूर्यद्रविणंधेहिचित्रम् १० अस्माकंदेवाउ-
भयायजन्मनेशर्मयच्छतद्विपदेचतुष्पदे । अदत्पिबदूर्जयमानमाशितंतदस्मेशं

योरं॒रपोद॑धातन ११ यद्वो॑देवाश्चकृ॒मजि॒ह्वया॑गुरुमन॑सोवा॒प्रयु॑ती देव॒हेळ॑नम् ।
अरा॑वा॒योनो॑अ॒भिदु॑च्छुना॒यते॒तस्मि॒न्तदेनो॑वसवो॒निधे॑तन १२ ॥ १३ ॥

अस्मिन्नः पञ्चेन्द्रो मुष्कवानिन्द्रो जगती ।

३८ अ॒स्मिन्न॑इन्द्रपृत्सु॒तौयश॑स्वति॒शिमी॑वति॒क्रन्द॑सि॒प्राव॑सा॒तये॑ । यत्र॒गोषा॑-
ताधृषि॒तेषु॑खा॒दिषु॒विष्व॒क्पत॑न्तिदि॒द्यवो॑नृ॒षाह्ये॑ १ सनः॑क्षुमन्तं॒सद॑ने॒व्यू॑र्णुहि॒गो-
अ॑र्णसंर॒यिमि॑न्द्रश्र॒वाय्य॑म् । स्याम॑ते॒जय॑तःशक्रमे॒दिनो॒यथा॑व॒यमु॒श्मसि॒तद्व॑सो
कृधि २ योनो॒दास॒आर्यो॑वापुरुष्टु॒तादे॑वइन्द्रयु॒धये॒चिके॑तति । अ॒स्माभि॑ष्टेसु॒षहा॑:
सन्तु॒शत्र॑व॒स्त्वया॑व॒यंतान्व॑नुयामसंग॒मे ३ योद॒भ्रेभि॒र्हव्यो॒यश्च॒भूरि॑भि॒र्यो अ॒भी-
के॑वरिवो॒विन्नृ॒षाह्ये॑ । तंवि॑खा॒देसस्नि॑म॒द्यश्रु॒तंनर॑म॒र्वाञ्च॒मिन्द्र॒मव॑से करामहे ४

स्ववृजंहित्वामहमिन्द्रशुश्रवानानुदंवृषभरध्रचोदनम् । प्रमुञ्चस्वपरिकुत्सादि-
हागहिकिमुत्वावान्मुष्कयोर्बद्धआसते ५ ॥ १४ ॥

योवां चतुर्दश घोषा काक्षीवत्याश्विनौ जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३९ योवांपरिज्मासुवृदश्विनारथोदोषामुषासोहव्योहविष्मता । शश्वत्तमा-
सस्तमुवामिदंवयंपितुर्ननामसुहवंहवामहे १ चोदयतंसूनृताःपिन्वतंधियउत्पु-
रंधीरीरयतंतदुश्मसि । यशसंभागंकृणुतंनोअश्विनासोमंनचारुंमघवत्सुनस्कृ-
तम् २ अमाजुरश्चिद्भवथोयुवंभगोऽनाशोश्चिदवितारापमस्यचित् । अन्धस्य
चिन्नासत्याकृशस्यचिद्युवामिदाहुर्भिषजारुतस्यचित् ३ युवंच्यवानंसनयंयथा
रथंपुनर्युवानंचरथायतक्षथुः । निष्टौग्र्यमूहथुरद्भ्यस्परिविश्वेत्तावांसवनेषुप्रवा-
च्या ४ पुराणावांवीर्या३प्रब्रवाजनेऽथोहासथुर्भिषजामयोभुवा । तावांनुनव्या-

वसंसेकरामहेऽयंनासत्याश्वदरिर्यथादधत् ५ ॥ १५ ॥ इयंवांमह्वेशृणुतंमेअश्वि-
नापुत्रायेवपितरामह्यंशिक्षतम् । अनापिरज्ञाअसजात्यामतिःपुरातस्याअभि-
शस्तेरवस्पृतम् ६ युवंरथेनविमदायशुन्ध्युवंन्यूहथुःपुरुमित्रस्ययोषणाम् । युवं-
हवंवध्रिमत्याअगच्छतंयुवंसुषुतिंचक्रथुःपुरन्धये ७ युवंविप्रस्यजरणामुपेयुषःपु-
नःकलेरकृणुतंयुवद्वयः । युवंवन्दनमृश्यदादुदूपथुर्युवंसद्योविश्पलामेतवेकृथः ८
युवंहरेभंवृषणागुहाहितमुदैरयतंममृवांसमश्विना । युवमृबीसमुततप्तमत्रयओ-
मन्वन्तंचक्रथुःसप्तवध्रये ९ युवंश्वेतंपेदवेऽश्विनाश्वंनवभिर्वाजैर्नवतीचवाजिनं-
म् । चर्कृत्यंददथुर्द्रावयत्सखंभगंनन्भ्योहव्यंमयोभुवम् १० ॥ १६ ॥ नतंरा-
जानावदितेकुतश्चननांहोअश्नोतिदुरितंनकिर्भयम् । यमश्विनासुहवारुद्रवर्तनी
पुरोरथंकृणुथःपत्न्यासह ११ आतेनयातंमनसोजवीयसारथंयंवामृभवश्चक्रुर-

श्विना । यस्ययोगेदुहिताजायतेदिवउभेअहनीसुदिनेविवस्वतः १२ तावर्तिर्या-
तंजयुषाविपर्वतमपिन्वतंशयवेधेनुमश्विना । वृकस्यचिद्वर्तिकामन्तरास्याद्युवं
शचीभिर्ग्रसितामुञ्चतम् १३ एतंवांस्तोममश्विनावकर्मातक्षामभृगवोनरथ-
म् । न्यमृक्षामयोषणांनमर्येनित्यंनसूनुंतनयंदधानाः १४ ॥ १७ ॥

रथं यान्तं चतुर्दश घोषा काक्षीवत्यश्विनौ जगती ।

४० रथंयान्तंकुहकोहवांनराप्रतिद्युमन्तंसुवितायभूषति । प्रातर्यावाणंवि-
भ्वंविशेविशेवस्तोर्वस्तोर्वहमानंधियाशमि १ कुहस्विद्दोषाकुहवस्तोरश्विना
कुहाभिपित्वंकरतःकुहोषतुः । कोवांशयुत्राविधवेवदेवरंमर्यंनयोषाकृणुतेस-
धस्थआ २ प्रातर्जरेथेजरणेवकापयावस्तोर्वस्तोर्यजतागच्छथोगृहम् । क-
स्यध्वस्राभवथःकस्यवानराराजपुत्रेवसवनावगच्छथः ३ युवांमृगेववारणा

मृगण्यवो दोषावस्तोर्हविषा निह्वयामहे । युवं होत्रामृतुथा जुह्वते नरेषं जनाय वहथः
शुभस्पती ४ युवां ह घोषा पर्यश्विना यती राज्ञ ऊचे दुहिता पृच्छे वां नरा । भूतं मे अ-
ह्न उत भूतमक्तवेऽश्वावते रथिने शक्तमर्वते ५ ॥ १८ ॥ युवं कवी ष्ठः पर्यश्विना रथं
विशो न कुत्सो जरितुर्नशायथः । युवोर्ह मक्षा पर्यश्विना मध्वासा भरत निष्कृतं न
योषणा ६ युवं ह भुज्युं युवमश्विना वशं युवं शिञ्जारमुशनामुपारथुः । युवो ररावा
परि सख्यमासते युवोरहमवसा सुम्नमा चके ७ युवं ह कृशं युवमश्विना शयुं युवं विध-
न्तं विधवामुरुष्यथः । युवं सनिभ्यः स्तनयन्तमश्विनाप व्रजमूर्णुथः सप्तास्यम् ८
जनिष्ट योषा पतयत्कनीनको वि चारुहन्वीरुधो दंसना अनु । आस्मै रीयन्ते निवने-
व सिन्धवोऽस्मा अह्ने भवति तत्पतित्वनम् ९ जीवं रुदन्ति वि मयन्ते अध्वरे दीर्घाम-
नु प्रसितिं दीधियुर्नरः । वामं पितृभ्यो य इदं समेरिरे मयः पतिभ्यो जनयः परिष्व-

जे १० ॥ १९ ॥ नतस्यविद्मतदुषुप्रवोचतियुवाहयद्युवत्याःक्षेतियोनिषु । प्रि-
योस्रियस्यवृषभस्यरेतिनोगृहंगमेमाश्विनातदुश्मसि ११ आवामगन्त्सुमतिर्वा-
जिनीवसून्यश्विनाहृत्सुकामाअयंसत । अभूतंगोपामिथुनाशुभस्पतीप्रियाअ-
र्यम्णोदुर्यांअशीमहि १२ तामन्दसानामनुषोदुरोणआधत्तंरयिंसहवीरंवचस्य-
वे । कृतंतीर्थंसुप्रपाणंशुभस्पतीस्थाणुंपथेष्ठामपदुर्मतिंहतम् १३ क्वस्विदद्यकं-
तमास्वश्विनाविक्षुदस्रामादयेतेशुभस्पती । कईनियेमेकतमस्यजग्मतुर्विप्रस्य
वायजमानस्यवागृहम् १४ ॥ २० ॥

समानं तृचः सुहास्त्यो घौषेयाश्विनौ जगती ।

४१ समानमुत्यंपुरुहूतमुक्थ्यं१रथंत्रिचक्रंसवनागनिग्मतम् । परिज्मानं
विदथ्यंसुवृक्तिभिर्वयंव्युष्टाउषसोहवामहे १ प्रातर्युजंनासत्याधितिष्ठथःप्रातर्या-

वांणमधुवाहंनंरथंम् । विशोयेनगच्छंथोयज्वंरीर्नराकीरेश्चिंद्यज्ञंहोतृंमन्तमश्वि-
ना २ अध्वर्युंवामधुंपाणिंसुहस्त्यंमग्निधंवाधृतदंक्षंदमूंनसम् । विप्रंस्यवायत्स-
वंनानिगच्छथोऽतआयांतंमधुपेयंमश्विना ३ ॥ २१ ॥

अस्तेवैकादश कृष्ण इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४२ अस्तेंवसुप्रंतरंलाययस्यन्भूषंन्निवप्रभंरास्तोमंमस्मै । वाचाविंप्रास्तर-
तवाचंमर्योनिरांमयजरितःसोमइन्द्रंम् १ दोहेंनगामुपंशिक्षासखांयंप्रबोंधयज-
रितर्जारमिन्द्रंम् । कोशंनपूर्णंवसुंनान्यृंष्टमाच्यांवयमघदेयांयशूरंम् २ किम-
ङ्गत्वांमघवन्भोजमांहुःशिशीहिमांशिशयंत्वांशृणोमि । अप्नंस्वतीममधीरंस्तु
शक्रवसुविदंभगंमिन्द्राभंरानः ३ त्वांजनांममसत्येष्विंन्द्रसन्तस्थानाविह्वंयन्ते
समीके । अत्रायुजंकृणुतेयोहविष्मान्नासुंन्वतासख्यंवंष्टिशूरंः ४ धनंनस्पन्द्रंब-

॥५७४॥

हुलंयोअंस्मैतीव्रान्त्सोमाँआसुनोतिप्रयंस्वान् । तस्मैशत्रूंन्त्सुतुकांन्प्रातरह्नोनि
स्वष्ट्रांन्युवतिहन्तिंवृत्रम् ५ ॥ २२ ॥ यस्मिंन्वयंदंधिमाशंसमिन्द्रेयःशि-
श्रायंमघवाकामंमस्मे । आराच्चित्सन्भंयतामस्यशत्रुन्यैस्मैद्युम्नाजन्यानम-
न्ताम् ६ आराच्छत्रुमपंबाधस्वदूरमुग्रोयःशम्बंःपुरुहूततेनं । अस्मेधैंहियवं-
मद्गोमंदिन्द्रकृधीधियंजरित्रेवाजंरत्नाम् ७ प्रयमन्तर्वृंषसवासोअग्मंन्तीव्राःसो-
मांबहुलान्तांसइन्द्रंम् । नाहंदामानंमघवानियंसन्निसुंन्वतेवंहतिभूरिंवामम् ८
उतप्रहामंतिदीव्यांजयातिकृतंयच्छ्वघ्नीविंचिनोतिंकाले । योदेवकांमोनधनांरु-
णद्धिसमित्तंरायासृंजतिस्वधावांन् ९ गोभिंष्टरेमामंतिंदुरेवांयवेंनक्षुधंपुरुहूत
विश्वांम् । वयंराजंभिःप्रथमाधनांन्यस्माकेंनवृजनेंनाजयेम १० बृहस्पतिंर्नःप-

रिंपातुपश्चादुतोत्तंरस्मादधंरादघायोः । इन्द्रंःपुरस्तांदुतमंध्यतोनःसखासखिंभ्यो-
वरिंवःकृणोतु११॥२३॥इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले तृतीयोनुवाकः॥१०॥३॥

अच्छाम एकादश कृष्ण इन्द्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४३ अच्छांमइन्द्रंमतयंःस्वर्विदंःसध्रीचीर्विश्वांउशतीरंनूषत । परिंष्वजन्ते
जनंयोयथापतिंमर्यंनशुन्ध्युंमघवांनमूतयें १ नघांत्वद्रिगपंवेतिमेमनस्त्वेइ-
त्कामंपुरुहूतशिश्रय । राजेंवदस्मनिषदोऽधिंबर्हिष्यस्मिन्त्सुसोमेंऽवपानंमस्तु-
ते २ विषूवृदिन्द्रोअमंतेरुतक्षुधःसइद्रायोमघवावस्वंईशते । तस्येदिमेप्रंवणेस-
प्तसिन्धंवोवयोंवर्धन्तिवृषभस्यंशुष्मिणंः ३ वयोनवृक्षंसुंपलाशमासंदन्त्सोमां-
सइन्द्रंमन्दिनंश्चमूषदंः।प्रैषामनींकंशवंसादविंद्युतद्विदत्स्वं१र्मनंवेज्योतिरार्यंम् ४
कृतंनश्वघ्नीविचिंनोतिदेवंनेसंवर्गंयन्मघवासूर्यंजयंत् । नतत्तेंअन्योअनुंवीर्यंश-

कन्नपुराणोमघवन्नोतनूतनः ५ ॥ २४ ॥ विशंविशंमघवापर्यशायतजनानां
धेनाअवचाकशद्वृषा । यस्याहशक्रःसवनेषुरण्यतिसतीव्रैःसोमैःसहतेपृतन्यतः ६
आपोनसिन्धुमभियत्समक्षरन्त्सोमासइन्द्रंकुल्याइवह्रदम् । वर्धन्तिविप्रामहो
अस्यसादनेयवंनवृष्टिर्दिव्येनदानुना ७ वृषानक्रुद्धःपतयद्रजःस्वायोअर्यपत्नीर-
कृणोदिमाअपः । ससुन्वतेमघवाजीरदानवेऽविन्दज्ज्योतिर्मनवेहविष्मते ८
उज्जायतांपरशुर्ज्योतिषासहभूयाऋतस्यसुदुघापुराणवत् । विरोचतामरुषोभा-
नुनाशुचिःस्वर्णशुक्रंशुशुचीतसत्पतिः ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरु-
हूतविश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पति-
र्नःपरिपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखास-
खिभ्योवरिवःकृणोतु ११ ॥ २५ ॥

आ यात्वेकादश कृष्ण इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थ्यादिनवम्यन्ता जगत्यः ।

४४ आयात्विन्द्रःस्वपतिर्मदाययोधर्मणातूतुजानस्तुविष्मान् । प्रत्वक्षाणो
अतिविश्वासहांस्यपारेणमहतावृष्ण्येन १ सुष्ठामारथःसुयमाहरीतेमिम्यक्षवज्रो
नृपतेगभस्तौ । शीभंराजन्त्सुपथायाह्यर्वाङ्वर्धामतेपपुषोवृष्ण्यानि २ एन्द्रवा
होनृपतिंवज्रबाहुमुग्रमुग्रासस्तविषासएनम् । प्रत्वक्षसंवृषभंसत्यशुष्ममेमस्म
त्रासधमादोवहन्तु ३ एवापतिंद्रोणसाचंसचेतसमूर्जःस्कम्भंधरुणआवृषायसे ।
ओजःकृष्वसंगृभायत्वेअप्यसोयथाकेनिपानामिनोवृधे ४ गमन्नस्मेवसून्याहि
शंसिषंस्वाशिषंभरमायाहिसोमिनः । त्वमीशिषेनास्मिन्नासत्सिबर्हिष्यनाधृ
ष्यातवपात्राणिधर्मणा ५ ॥ २६ ॥ पृथक्प्रायन्प्रथमादेवहूतयोऽकृण्वतश्रवस्यानि
दुष्टरा । नयेशेकुर्यज्ञियांनावमारुहमीर्मैवतेन्यविशन्तकेपयः ६ एवैवापागपरेस-

न्तुदूढ्यो ऽश्वायेषांदुर्युजंआयुयुज्रे । इत्थायेप्रागुपरेसन्तिदावनेपुरूणियत्रवयुनानि
भोजना ७ गिरीरज्रान्रेजमानाँअधारयद्द्यौःक्रन्ददन्तरिक्षाणिकोपयत् । समी-
चीनेधिषणेविष्कभायतिवृष्णःपीत्वामदउक्थानिशंसति ८ इमंबिभर्मिसुकृतंते
अङ्कुशंयेनारुजासिमघवञ्छफारुजः । अस्मिन्त्सुतेसवनेअस्त्वोक्यंसुतइष्टौमं-
घवन्बोध्याभगः ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरुहूतविश्वाम् । वयं
राजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पतिर्नःपरिपातुपश्चादु-
तोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखासखिभ्योवरिवःकृ-
णोतु ११ ॥ २७ ॥

दिवस्परि द्वादश वत्सप्रिरग्निस्त्रिष्टुप् ।

४५ दिवस्परिप्रथमंजज्ञेअग्निरस्मद्द्वितीयंपरिजातवेदाः । तृतीयमप्सुनृम-

णाअजस्रमिन्धानएनंजरतेस्वाधीः १ विद्मातेअग्नेत्रेधात्रयाणिविद्मातेधामवि-
भृतापुरुत्रा। विद्मातेनामपरमंगुहायद्विद्मातमुत्संयतआजगन्थ २ समुद्रेत्वा
नृमणाअप्स्व१न्तर्नृचक्षाईधेदिवोअग्नऊधन्। तृतीयेत्वारजसितस्थिवांसमपा-
मुपस्थेमहिषाअवर्धन् ३ अक्रन्ददग्निःस्तनयन्निवद्यौःक्षामारेरिहद्वीरुधःसमञ्ज-
न्। सद्योजज्ञानोविहीमिद्धोअख्यदारोदसीभानुनाभात्यन्तः ४ श्रीणामुदा-
रोधरुणोरयीणांमनीषाणांप्रार्पणःसोमगोपाः। वसुःसूनुःसहसोअप्सुराजावि-
भात्यग्रउषसामिधानः ५ विश्वस्यकेतुर्भुवनस्यगर्भआरोदसीअपृणाज्जायमा-
नः। वीळुंचिदद्रिमभिनत्परायञ्जनायदग्निमयजन्तपञ्च ६ ॥ २८ ॥ उशिक्पा-
वकोअरतिःसुमेधामर्तेष्वग्निरमृतोनिधायि। इयर्तिधूममरुषंभरिभ्रदुच्छुक्रेणशो-
चिषाद्यामिनक्षन् ७ दृशानोरुक्मउर्वियाऽव्यद्यौद्दुर्मर्षमायुःश्रियेरुचानः। अग्नि-

रमृतोअभवद्वयोभिर्यदेनंद्यौर्जनयत्सुरेताः ८ यस्तेअद्यकृणवद्भद्रशोचेऽपूपंदेवघृ-
तवन्तमग्ने । प्रतंनयप्रतरंवस्योअच्छाभिसुम्नंदेवभक्तंयविष्ठ ९ आतंभजसौश्रव-
सेष्वग्नउक्थउक्थआभजशस्यमाने । प्रियःसूर्येप्रियोअग्नाभवात्युज्जातेनभिन-
ददुज्जनित्वैः १० त्वामग्नेयजमानाअनुद्यून्विश्वावसुदधिरेवार्याणि । त्वयासहद्र-
विणमिच्छमानाव्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः ११ अस्ताव्यग्निर्नरांसुशेवोवैश्वा-
नरऋषिभिःसोमगोपाः । अद्वेषेद्यावापृथिवीहुवेमदेवाधत्तरयिमस्मेसुवीरम् १२
॥ २९ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टकेष्टमोध्यायः ॥ ७ ॥ ८ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टकं समाप्तम् ॥ ७ ॥

महोतादशजगृभ्माष्टौसप्तगुर्वैकुण्ठमिन्द्रंतुष्टावविकुण्ठानामासुरीन्द्रतुल्यंपुत्रमिच्छन्तीमहत्तपस्तेपेत-
स्याःस्वयमेवेन्द्रःपुत्रोजज्ञेससप्तगुस्तुतिसंहृष्टआत्मानमुत्तरैस्त्रिभिस्तुष्टावाहंभुवमेकादशान्त्येत्रिष्टुभौसप्त-
मीचाहंदामन्त्योपाद्येचत्रिष्टुभौप्रवोमहेसप्तद्विजगत्याद्यन्तंकेतेभिसारिण्यौवषट्कारेणवृक्णेषुभ्रातृषुसौची-
कोऽग्निरपःप्राविश्यदेवैःसमवददुत्तरैस्त्रिभिर्महत्तंनवात्रयुजोऽग्निवाक्यंविश्वइत्युत्तरंचषट्कमयुजोदेवानांयमै-
च्छामेत्युत्तरंचैकादशकंतदद्येतितुतृचोऽग्नेस्तन्तुमाद्याजगत्सोऽष्टमीवर्जंतांसुषङ्कहदुक्थोवामदेव्योदूरेष्टा-
विदंतेसप्तवैश्वदेवंतुचतुर्थ्याद्यास्तिस्रोजगत्यःपराणिचत्वारिसूक्तान्युक्ताऋषयोद्विपदेत्वत्रिमण्डलेथहै-
क्ष्वाकोराजासमातिर्गौपायनान्बन्धवादीन्पुरोहितांस्त्यक्त्वान्यौमायाविनौश्रेष्ठतमौमत्वापुरोदधेतामिंत-
रेक्रुद्धाअभिचेरुरथतौमायाविनौसुबन्धोःप्राणानाचिक्षिपतुरथास्यभ्रातरस्त्रयोमाप्रगामेतिषट्कंगायत्रं-
स्वस्त्ययनंजप्त्वायत्तइतिद्वादशर्चमानुष्टुभंमनआवर्तनंजेपुःप्रतारीतिदशर्चेचतस्रोनिर्ऋत्यपनोदार्थंजेपुश्च-
तुर्थ्यांसोमंचास्तुवन्मृत्योरपगमायोत्तराभ्यांदेवीमसुनीतिंसप्तम्यालिङ्गोक्तदेवताःशिष्टाभिःपङ्क्तिमहा-
पङ्क्तिपङ्क्त्युत्तराभिर्द्यावापृथिव्यौसमिन्द्रेतीन्द्रंचार्धर्चेनाजनमितिद्वादशर्चआनुष्टुभेचतसृभिरसमातिम-

स्तुवन्पञ्चम्येन्द्रंषष्ठ्यागस्त्यस्यस्वसामातैषांराजानमस्तौत्पराभिःसुबन्धोर्जीवमाह्वयंस्तमन्सयालब्धसं-
ज्ञमस्पृशन्पञ्चाद्यागायत्र्योष्टम्याद्येपङ्क्तीइदमित्थासप्ताधिकानाभानेदिष्ठोमानवोवैश्वदेवंतत् ।

प्र होता दश वत्सप्रिराग्निस्त्रिष्टुप् ।

४६ ॐम् प्रहोताजातोमहान्नभोविन्नृषद्वासीददपामुपस्थे । दधिर्योधायिस
तेवयांसियन्तावसूनिविधतेतनूपाः १ इमंविधन्तोअपांसधस्थेपशुंननष्टंपदैरनु
ग्मन् । गुहाचतन्तमुशिजोनमोभिरिच्छन्तोधीराभृगवोऽविन्दन् २ इमंत्रितो
भूर्यविन्ददिच्छन्वैभूवसोमूर्धन्यघ्न्यायाः । सशेवृधोजातआहर्म्येषुनाभिर्युवाभ-
वतिरोचनस्य ३ मन्द्रंहोतारमुशिजोनमोभिःप्राञ्चंयज्ञंनेतारमध्वराणाम् । वि-
शामकृण्वन्नरतिंपावकंहव्यवाहंदधतोमानुषेषु ४ प्रभूर्जयन्तंमहांविपोधांमूरा
अमूरंपुरांदर्माणम् । नयन्तोगर्भंवनांधियंधुर्हिरिश्मश्रुंनावार्णंधनर्चम् ५ ॥ १ ॥

निपस्त्यासुत्रितःस्तंभूयन्परिवीतोयोनौसीददन्तः । अतःसंगृभ्याविशांदमूना
विधर्मणायन्त्रैरीयतेनॄन् ६ अस्याजरासोदमामरित्राअर्चद्धूमासोअग्नयःपाव-
काः । श्वितीचयःश्वात्रासोभुरण्यवोवनर्षदोवायवोनसोमाः ७ प्रजिह्वयाभरते
वेपोअग्निःप्रवयुनानिचेतसापृथिव्याः । तमायवःशुचयन्तंपावकंमन्द्रंहोतारंद-
धिरेयजिष्ठम् ८ द्यावायमग्निंपृथिवीजनिष्टामापस्त्वष्टाभृगवोयंसहोभिः । ईळे-
न्यंप्रथमंमातरिश्वादेवास्ततक्षुर्मनवेयजत्रम् ९ यंत्वादेवादधिरेहव्यवाहंपु-
रुस्पृहोमानुषासोयजत्रम् । सयामन्नग्नेस्तुवतेवयोधाःप्रदेवयन्यशसःसंहि
पूर्वीः १० ॥ २॥

चगृभ्याष्टौ सप्तगुरिन्द्रो वैकुण्ठस्त्रिष्टुप् ।

४७ जगृभ्मातेदक्षिणमिन्द्रहस्तंवसूयवोवसुपतेवसूनाम् । विद्माहित्वागोपतिं

शूरगोनामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः १ स्वायुधंस्ववसंसुनीथंचतुःसमुद्रंधरुणंर-
यीणाम् । चर्कृत्यंशंस्यंभूरिवारमस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः २ सुब्रह्माणंदेववन्तं
बृहन्तमुरुंगभीरंपृथुबुध्नमिन्द्र । श्रुतऋषिमुग्रमभिमातिषाहमस्मभ्यंचित्रंवृषणं
रयिंदाः ३ सनद्वाजंविप्रवीरंतरुत्रंधनस्पृतंशूशुवांसंसुदक्षम् । दस्युहनंपूर्भिदं-
मिन्द्रसत्यमस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ४ अश्वावन्तंरथिनंवीरवन्तंसहस्रिणंश-
तिनंवाजमिन्द्र । भद्रव्रातंविप्रवीरंस्वर्षामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ५ ॥ ३ ॥
प्रसप्तगुमृतधीतिंसुमेधांबृहस्पतिंमतिरच्छाजिगाति । यआङ्गिरसोनमसोपस-
द्यो ऽस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ६ वनीवानोममदूतासइन्द्रंस्तोमाश्चरन्तिसुमती-
रियानाः । हृदिस्पृशोमनसावच्यमानाअस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ७ यत्त्वाया-

मिंदाद्धितन्नंइन्द्रबृहन्तंक्षयमसंमंजनानाम् । अभितद्द्यावांपृथिवीगृंणीतामस्म-
भ्यंचित्रंवृषंणंरयिंदाः ८ ॥ ४ ॥

अहं भुवमेकादशेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । सप्तम्यन्त्ये च त्रिष्टुभः ।

४८ अहंभुवंवसुंनःपूर्व्यस्पतिंरहंधनानिसंजयामिशश्वंतः । मांहवन्तेपितरं
नजन्तवोऽहंदाशुषेविभंजामिभोजंनम् १ अहमिन्द्रोरोधोवक्षोअथर्वणस्त्रिताय
गाअंजनयमहेरधिं । अहंदस्युंभ्यःपरिंनृम्णमादंदेगोत्राशिक्षंन्दधीचेमातरि-
श्वंने २ मह्यंत्वष्टावज्रंमतक्षदायसंमयिंदेवासोऽवृजन्नपिक्रतुंम् । ममानीकंसूर्यं-
स्येवदुष्टरंमामार्यन्तिकृतेनकर्त्वेनच ३ अहमेतंगव्ययमश्व्यंपशुंपुरीषिणंसायं-
केनाहिरण्ययंम् । पुरूसहस्रानिशिंशामिदाशुषेयन्मासोमासउक्थिनोअमंन्दि-
षुः ४ अहमिन्द्रोनपराजिग्यइद्धनंनमृत्यवेऽवंतस्थेकदाचन । सोममिन्मासुन्व-

न्तो॑याच॒ताव॑सु॒नमे॑पूरवः॑स॒ख्येरि॑षाथन ५ ॥ ५ ॥ अ॒हमे॒ताञ्छाश्व॑सतो॒द्वाद्वेन्द्रं॒येव-
ज्रं॑यु॒धये॒ऽकृ॑ण्वत । आ॒ह्वय॑माना॒ँअव॒हन्मं॑नाहनं॑दृ॒ह्ळावद॒न्ननं॑मस्यु॒र्नमा॒स्विनः॑ ६
अ॒भी॒३॒दमेक॒मेको॑अस्मिनि॒ष्षाळ॒भीद्वाकिमु॒त्रयः॑करन्ति । ख॒ले॒नप॒र्षान्प्रति॑ह-
न्मि॒भूरि॒किंमा॑निन्दन्ति॒शत्र॑वोःनि॒न्द्राः ७ अ॒हंगु॒ङ्गुभ्यो॑अतिथि॒ग्वमिष्क॑र॒मिषं॒न-
वृ॒त्र॒तुरं॑वि॒क्षुधा॑रयम् । यत्प॑र्णय॒घ्नउ॒तवा॑करञ्ज॒हेप्राहं॑म॒हेवृ॑त्र॒हत्ये॒अशु॑श्रवि ८ प्रमे॒न-
मींसा॒प्यइ॒षेभु॒जेभूद्ग॒वा॒मेषे॑स॒ख्याकृ॑णुतद्वि॒ता । दि॒द्युंयद॑स्यस॒मि॒थेषु॑मं॒हय॒मादि-
दे॑न॒शंस्यं॑मु॒क्थ्यं॑करम् ९ प्रनेमं॑स्मिन्ददृ॒शे॒सोमो॑अ॒न्तर्गो॒पानेमं॑मा॒विर॒स्थाकृ॑णो-
ति । सति॒ग्मशृ॑ङ्गंवृष॒भंयुयु॑त्सन्द्रु॒हस्त॑स्थौबहु॒लेब॒द्धोअ॒न्तः १० आ॒दि॒त्याना॒ंव-
सू॑नांरु॒द्रियाणां॑दे॒वोदे॒वानां॒नमि॑नामि॒धाम॑ । तेमा॑भ॒द्राय॒शव॑सेततक्षु॒रप॑राजित॒म-
स्तृ॑त॒मषा॑ह्ळम् ११ ॥ ६ ॥

अहं दामेकादशेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । उपाद्यान्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४९ अहंदांगृणतेपूर्व्यंवस्वहंब्रह्मकृणवंमह्यंवर्धनम् । अहंभुवंयजमानस्य
चोदितायज्वनःसाक्षिविश्वस्मिन्भरे १ मांधुरिन्द्रंनामदेवतादिवश्चग्मश्चापांच
जन्तवः।अहंहरीवृषणाविव्रतारघूअहंवज्रंशवसेधृष्णवाददे २ अहमत्कंकवयेशि-
श्नथंहथैरहंकुत्समावमाभिरूतिभिः । अहंशुष्णस्यश्नथितावधर्यमंनयोररआर्यं
नामदस्यवे ३ अहंपितेववेतसूँरभिष्टयेतुग्रंकुत्सायस्मदिभंचरन्धयम् । अहंभुव
यजमानस्यराजनिप्रयद्भरेतुजयेनप्रियाधृषे ४ अहंरन्धयंमृगयंश्रुतर्वणेयन्माजि-
हीतवयुनाचनानुषक् । अहंवेशंनम्रमायवेऽकरमहंसव्यायपड्गृभिमरन्धयम् ५
॥ ७ ॥ अहंसयोनववास्त्वंबृहद्रथंसंवृत्रेवदासंवृत्रहारुजम् । यद्वर्धयन्तंप्रथयं-
न्तमानुषग्दूरेपारेरजसोरोचनाकरम् ६ अहंसूर्यस्यपरियाम्याशुभिःप्रैतशेभिर्वह-

मानओजसा । यन्मासावोमनुषआहनिर्णिजऋधक्कृषेदासंकृत्व्यंहथैः ७ अहं
सप्तहानहुषोनहुष्टरःप्राश्रावयंशवसातुर्वशंयदुम् । अहंन्य१न्यंसहसासहस्करं
नवव्राधतोनवतिंचवक्षयम् ८ अहंसप्तस्रवतोधारयंवृषाद्रवित्न्वःपृथिव्यांसीरा
अधि । अहमर्णांसिविर्तिरामिसुक्रतुर्युधाविदंमनवेगातुमिष्टये ९ अहंतदासु
धारयंयदासुनदेवश्चनत्वष्टाधारयद्रुशत् । स्पार्हंगवामूधःसुवक्षणास्वामधोर्मधु
श्वात्र्यंसोमंमाशिरम् १० एवादेवाँइन्द्रोविव्येनॄन्प्रच्यौत्नेनमघवासत्यराधाः ।
विश्वेत्तातेहरिवःशचीवोऽभितुरासःस्वयशोगृणन्ति ११ ॥ ८ ॥

प्र वो महे सप्तेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । तृतीयाचतुर्थ्या-
वभिसारिण्यौ । पञ्चमी त्रिष्टुप् ।

५० प्रवोमहेमन्दमानायान्धसोऽर्चाविश्वानरायविश्वाभुवे । इन्द्रस्ययस्यसु-

मंखंसहोमहिश्रवोनृम्णंचरोदसीसपर्यतः १ सोचिन्नुसख्यानर्यइनःस्तुतश्चर्कृत्व्य
इन्द्रोमावतेनरे । विश्वासुधूर्षुवाजकृत्येषुसत्पतेवृत्रेवाप्स्व१भिशूरमन्दसे २
केतेनरइन्द्रयेतइषेयेतेसुम्नंसधन्य१मियक्षान् । केतेवाजायासुर्यायहिन्विरेकेअ-
प्सुस्वासूर्वरासुपौंस्ये ३ भुवस्त्वमिन्द्रब्रह्मणामहान्भुवोविश्वेषुसवनेषुयज्ञियः ।
भुवोनॄँश्च्यौत्नोविश्वस्मिन्भरेज्येष्ठश्चमन्त्रोविश्वचर्षणे ४ अवानुकंज्यायान्यज्ञव-
नसोमहींतओमात्रांकृष्टयोविदुः । असोनुकमजरोवर्धाश्चविश्वेदेतासवनातूतु-
माकृषे ५ एताविश्वासवनातूतुमाकृषेस्वयंसूनोसहसोयानिदधिषे । वरायतेपा-
त्रंधर्मणेतनायज्ञोमन्त्रोब्रह्मोद्यतंवचः ६ येतेविप्रब्रह्मकृतःसुतेसचावसूनांचवसु-
नश्चदावने । प्रतेसुम्नस्यमनसापथाभुवन्मदेसुतस्यसोम्यस्यान्धसः ७ ॥ १ ॥

महत्तन्नव त्रिष्टुप् । युजामग्निः सौचीक ऋषिर्देवाश्च देवता ।

अयुजां देवा ऋषिरग्निः सौचीको देवता ।

५१ म॒हत्तदु॒ल्बं॑स्थवि॑रं॒तदा॑सी॒द्येनावि॑ष्टितःप्रवि॒वेशि॑था॒पः । विश्वा॑अपश्य-
द्बहु॒धाते॑अग्ने॒जात॑वेदस्त॒न्वो॑दे॒वएकः॑ १ कोमा॑ददर्शकत॒मःसदे॒वोयोमे॑त॒न्वो॑बहु॒-
धाप॒र्यप॑श्यत् । क्वाह॑मित्रावरुणाक्षियन्त्य॒ग्नेर्विश्वाः॑स॒मिधो॑देव॒यानीः॑ २ ऐच्छा॑-
मत्वाबहु॒धाजा॑तवेदः॒प्रवि॑ष्टमग्नेअ॒प्स्वोष॑धीषु । तंत्वा॑य॒मोअ॑चिकेच्चित्रभानोद-
शान्तरु॒ष्याद॑ति॒रोच॑मानम् ३ हो॒त्राद॒हंव॑रुण॒बिभ्य॑दाय॒न्नेदे॒वमा॑यु॒नज॒न्नत्र॑दे॒वाः ।
तस्य॑मेत॒न्वो॑बहु॒धानिवि॑ष्टाए॒तमर्थं॒नचि॑केता॒हम॒ग्निः ४ एहि॒मनु॑र्देव॒युर्य॒ज्ञका॑मो-
ऽरं॒कृत्या॒तम॑सिक्षेष्यग्ने । सु॒गान्प॒थःकृ॑णुहिदेव॒याना॒न्वह॑ह॒व्यानि॑सु॒मन॒स्यमा॑नः ५
॥ १० ॥ अ॒ग्नेःपूर्वे॒भ्रात॑रो॒अर्थ॑मे॒तंर॒थीवाध्वा॑न॒मन्वाव॑रीवुः । तस्मा॑द्भि॒याव॑रुण

दूरमयंगौरोनक्षेप्नोरविजेज्यायाः ६ कुर्मस्तआयुरजरंयदग्नेयथायुक्तोजातवेदो
नरिष्याः । अथावहासिसुमनस्यमानोभागंदेवेभ्योहविषःसुजात ७ प्रयाजा-
न्मेअनुयाजांश्चकेवलानूर्जस्वन्तंहविषोदत्तभागम् । घृतंचापांपुरुषंचौषधीनाम-
ग्नेश्चदीर्घमायुरस्तुदेवाः ८ तवप्रयाजाअनुयाजाश्चकेवलऊर्जस्वन्तोहविषःसन्तु
भागाः । तवाग्नेयज्ञो३यमस्तुसर्वस्तुभ्यंनमन्तांप्रदिशश्चतस्रः ९ ॥ ११ ॥

विश्वे षडग्निः सौचीको देवास्त्रिष्टुप् ।

५२ विश्वेदेवाःशास्तनमायथेहहोतावृतोमनवैयन्निषद्य । प्रमेब्रूतभागधेयं
यथावोयेनपथाहव्यमावोवहानि १ अहंहोतान्यसीदंयजीयान्विश्वेदेवामरुतो
माजुनन्ति । अहरहरश्विनाध्वर्यवंवांब्रह्मासमिद्भवतिसाहुतिर्वाम् २ अयंयोहो-
ताकिरुसयमस्यकमप्यूहेयत्समञ्जन्तिदेवाः । अहरहर्जायतेमासिमास्यथादेवा

दधिरेहव्यवाहम् ३ मांदेवादधिरेहव्यवाहमपम्लुप्तंबहुकृच्छ्राचरन्तम् । अग्नि-
विद्वान्यज्ञंनःकल्पयातिपञ्चयामंत्रिवृतंसप्ततन्तुम् ४ आवोयक्ष्यमृतत्वंसुवीरंयथा
वोदेवावरिवःकराणि । आबाह्वोर्वज्रमिन्द्रस्यधेयामथेमाविश्वाःपृतनाजयाति ५
त्रीणिशतात्रीसहस्राण्यग्निंत्रिंशच्चदेवानवचासपर्यन् । औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिर-
स्माआदिद्धोतारंन्यसादयन्त ६ ॥ १२ ॥

यमैच्छामैकादश देवा अग्निः सौचीकस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरग्निः
सौचीक ऋषिर्देवा देवता । षष्ठीसप्तम्यावन्त्यास्तिस्रश्च जगत्यः ।

५३ यमैच्छाममनसासो३ऽयमागाद्यज्ञस्यविद्वान्परुषश्चिकित्वान् । सनोयक्
क्षद्देवतातायजीयान्निहिषत्सदन्तरःपूर्वोअस्मत् १ अराधिहोतानिषदायजी-
यानभिप्रयांसिसुधितानिहिख्यत् । यजामहैयज्ञियान्हन्तदेवाँईळामहाईड्याँआ-

ज्येन २ साध्वीमकर्देववीतिंनोअद्ययज्ञस्यजिह्वामविदामगुह्याम् । सआयुरागा-
त्सुरभिर्वसानोभद्रामकर्देवहूतिंनोअद्य ३ तदद्यवाचःप्रथमंमसीययेनासुराँअभि
देवाअसाम । ऊर्जादउतयज्ञियासःपञ्चजनाममहोत्रंजुषध्वम् ४ पञ्चजनाममहो-
त्रंजुषन्तांगोजाताउतयेयज्ञियासः । पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोऽन्तरिक्षंदिव्या-
त्पात्वस्मान् ५॥ १३ ॥ तन्तुंतन्वन्रजसोभानुमन्विहिज्योतिष्मतःपथोरक्षधिया
कृतान् । अनुल्बणंवयतजोगुवामपोमनुर्भवजनयादैव्यंजनम् ६ अक्षानहोनह्य-
तनोतसोम्याइष्कृणुध्वंरशनाओतपिंशत । अष्टावन्धुरंवहताभितोरथंयेनदेवा-
सोअनयन्नभिप्रियम् ७ अश्मन्वतीरीयतेसंरभध्वमुत्तिष्ठतप्रतरतासखायः । अ-
त्राजहामयेअसन्नशेवाःशिवान्वयमुत्तरेमाभिवाजान् ८ त्वष्टामायावेदपसामप-
स्तमोबिभ्रत्पात्रादेवपानानिशंतमा । शिशीतेनूनंपरशुंस्वायसंयेनवृश्चादेत-

शोब्रह्मणस्पतिः ९ सतोनूनंकवयःसंशिशीतवाशीभिर्याभिरमृतायतक्षथ । वि-
द्वांसःपदागुह्यानिकर्तनयेनदेवासोअमृतत्वमानशुः १० गर्भेयोषामदधुर्वत्समा-
सन्यपीच्येनमनसोतजिह्वया । सविश्वाहासुमनायोग्याअभिसिषासनिर्वनतेका-
रइज्जितिम् ११ ॥ १४ ॥

तां सु षड्बृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

५४ तांसुतेकीर्तिंमघवन्महित्वायत्त्वाभीतेरोदसीअह्वयेताम् । प्रावोदेवाँआ-
तिरोदासमोजःप्रजायैत्वस्यैयदशिक्षइन्द्र १ यदचरस्तन्वावावृधानोबलानीन्द्र
प्रब्रुवाणोजनेषु । मायेत्सातेयानियुद्धान्याहुर्नाद्यशत्रुंननुपुराविवित्से २ कउनु
तेमहिमनःसमस्यास्मत्पूर्वऋषयोऽन्तमापुः । यन्मातरंचपितरंचसाकमजनय-
थास्तन्वं१स्वायाः ३ चत्वारितेअसुर्याणिनामादाभ्यानिमहिषस्यसन्ति । त्व-

मङ्गतानिविश्वांनिवित्सेयेभिःकर्माणिमघवञ्चकर्थ ४ त्वंविश्वांदधिषेकेवंलानि
यान्याविर्याचगुहावसूंनि । काममिन्मेमघवन्माविर्तारीस्त्वमाज्ञातात्वमिन्द्रासि
दाता ५ योअदंधाज्जोतिंषिज्योतिंरन्तर्योअसृंजन्मधुंनासंमधूंनि । अधंप्रियं
शूषमिन्द्रांयमन्मंब्रह्मकृतोंबृहदुंक्थादवाचि ६ ॥ १५ ॥

दूरेष्टौ बृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

५५ दूरेतन्नामगुह्यंपराचैर्यत्त्वांभीतेअह्वंयेतांवयोधै । उदंस्तभ्नाःपृथिवींद्याम-
भीकेभ्रातुंःपुत्रान्मंघवन्तित्विषाणः १ महत्तन्नामगुह्यंपुरुस्पृग्येनंभूतंजनयोयेन
भव्यंम् । प्रत्नंजातंज्योतिर्यदंस्यप्रियंप्रियाःसमंविशन्तपञ्चं २ आरोदंसीअपृणा-
दोतमध्यंपञ्चंदेवाँऋंतुशःसप्तसंप्त । चतुंस्त्रिंशतापुरुधाविचंष्टेसरूपेणज्योतिंषा
विव्रंतेन ३ यदुंषऔच्छःप्रथमाविभानामजंनयोयेनंपुष्टस्यंपुष्टम् । यत्तेजामि-

त्वमवरंपरस्यामहन्महत्याअसुरत्वमेकम् ४ विधुंदद्राणंसमनेबहूनांयुवानंसन्तं
पलितोजगार । देवस्यपश्यकाव्यंमहित्वाद्याममारसह्यःसमान ५ ॥ १६ ॥
शाक्मनाशाकोअरुणःसुपर्णआयोमहःशूरःसनादनीळः । यच्चिकेतसत्यमित्त-
न्नमोघंवसुस्पार्हमुतजेतोतदाता ६ ऐभिर्ददेवृष्ण्यापौंस्यानियेभिरौक्षद्वृत्रहत्याय
वज्री । येकर्मणःक्रियमाणस्यमह्नऋतेकर्ममुदजायन्तदेवाः ७ युजाकर्माणिज-
नयन्विश्वौजाअशस्तिहाविश्वमनास्तुराषाट् । पीत्वीसोमस्यदिवआवृधानःशू-
रोनिर्युधाधमद्दस्यून् ८ ॥ १७ ॥

इदं ते सप्त बृहदुक्थो वामदेव्यो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यास्तिस्रो जगत्यः ।

५६ इदंतएकंपरऊंतएकंतृतीयेनज्योतिषासंविशस्व । संवेशनेतन्वं१श्चारु-
रेधिप्रियोदेवानांपरमेजनित्रे १ तनूष्टेवाजिन्तन्वं१नयन्तीवाममस्मभ्यंधातुश-

म॒तुभ्य॑म् । अह्रु॑तो म॒हो ध॒रुणा॑य दे॒वान्दि॒वीव॒ ज्योतिः॒ स्वमा मि॑मीयाः २ वा॒ज्य॑सि
वाजि॑नेना सु॒वेनीः॑ सुवि॒तः स्तोमं॑ सुवि॒तो दिवं॑ गाः । सु॒वि॒तो धर्म॑ प्रथ॒मानु॑ स॒त्या सु॒-
वि॒तो दे॒वान्त्सु॑वि॒तोऽनु॒ पत्म॑ ३ म॒हि॒म्न ए॑षां पि॒तर॑श्च॒नेशि॑रे दे॒वा दे॒वेष्व॑दधु॒रपि॒ क्रतु॑म् ।
सम॑विव्यचुरु॒त यान्यत्वि॑षु॒रैषां॑ त॒नूषु॒ नि वि॑विशुः॒ पुनः॑ ४ सहो॑भि॒र्विश्वं॒ परि॑ चक्रमू॒-
रजः॒ पूर्वा॒ धामा॒न्यमि॑ता॒ मिमा॑नाः । त॒नूषु॒ विश्वा॒ भुव॑ना॒ नि ये॑मिरे॒ प्रासा॑रयन्त पुरु॒-
ध प्र॒जा अनु॑ ५ द्विधा॑ सू॒नवोऽसु॑रं स्व॒र्विद॒मास्था॑पयन्त तृ॒तीये॑न॒ कर्म॑णा । स्वां प्र॒-
जां पि॒तरः॒ पित्र्यं॒ सह॒ आव॑रेष्वदधु॒स्तन्तु॒माततम् ६ ना॒वं न क्षोदः॑ प्र॒दिशः॑ पृथि॒-
व्याः स्व॒स्तिभि॒रति॑ दु॒र्गाणि॒ विश्वा॑ । स्वां प्र॒जां बृ॒हदु॑क्थो महि॒त्वाव॑रेष्वदधा॒दा प॑-
रे॑षु ७ ॥ १८ ॥

मा प्र गाम षड्बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च गौपायना विश्वे देवा गायत्री ।

५७ माप्रगांमपथोवयंमायज्ञादिन्द्रसोमिनः । मान्तःस्थुर्नोअरातयः १
योयज्ञस्यंप्रसाधनस्तन्तुर्देवेष्वातंतः । तमाहुंतंनशीमहि २ मनोन्वाहुंवामहे
नाराशंसेनसोमेन । पितृणांचमन्मंभिः ३ आतंएतुमनःपुनःक्रत्वेदक्षायजीवसें ।
ज्योक्चसूर्यंदृशे ४ पुनर्नःपितरोमनोददांतुदैव्योजनः । जीवंव्रातंसचेमहि ५
वयंसोंमव्रतेतवमनंस्तनूषुबिभ्रंतः । प्रजावंन्तःसचेमहि ६ ॥ १९ ॥

यत्ते द्वादश बन्ध्वादयो गौपायन मन आवर्तनमनुष्टुप् ।

५८ यत्तेंयमंवैवस्वतंमनोंजगामंदूरकम् । तत्तआवंर्तयामसीहक्षयांयजी-
वसें १ यत्तेदिवंयत्पृथिवींमनोंजगामंदूरकम् । तत्तआवंर्तयामसीहक्षयांयजी-
वसें २ यत्तेभूमिंचतुर्भृष्टिंमनोंजगामंदूरकम् । तत्तआवंर्तयामसीहक्षयांयजी-

वसे ३ यत्तेचतस्त्रःप्रदिशोमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयांयजी-
वसे ४ यत्तेसमुद्रमर्णवंमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयांयजी-
वसे ५ यत्तेमरीचीःप्रवतोमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयांयजी-
वसे ६ ॥ २० ॥ यत्तेअपोयदोषधीर्मनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयांयजीवसे ७ यत्तेसूर्यंयदुषसंमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्ष-
यांयजीवसे ८ यत्तेपर्वतान्बृहतोमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्ष-
यांयजीवसे ९ यत्तेविश्वमिदंजगन्मनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयांयजीवसे १० यत्तेपराःपरावतोमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयांयजीवसे ११ यत्तेभूतंचभव्यंचमनोजगामंदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयांयजीवसे १२ ॥ २१ ॥

प्र तारि दश बन्ध्वादयो गौपायनास्त्रिष्टुप् । आद्यतृचस्य निर्ऋतिः । चतुर्थ्या निर्ऋतिः
सोमश्च । ततो द्वयोरसुनीतिः । सप्तम्या लिङ्गोक्तदेवताः । अष्टमीनवम्योर्दशम्या
उत्तरार्धस्य च द्यावापृथिव्यौ । पूर्वार्धस्य द्यावापृथिव्याविन्द्रश्च । अष्टमी
पङ्क्तिः । उपान्त्या महापङ्क्तिः । अन्त्या पङ्क्त्युत्तरा ।

५९ प्रतार्यायुंःप्रतरंनवींयःस्थातारेवक्रतुंमतारथंस्य । अधच्यवांनउत्तंवीत्य-
र्थंपरातरंसुनिर्ऋंतिर्जिहीताम् १ सामन्नुरायेनिंधिमन्न्वन्नंकरांमहेसुपुंरुधश्रवां
सि । तानोविश्वांनिजरितामंमत्तुपरातरंसुनिर्ऋंतिर्जिहीताम् २ अभीष्वं१र्यः
पौंस्यैर्भवेमद्यौर्नभूमिंगिरयोनाज्रांन् । तानोविश्वांनिजरिताचिंकेतपरातरंसु
निर्ऋंतिर्जिहीताम् ३ मोषुणंःसोममृत्यवेपरांदाःपश्यैंमनुसूर्यंमुच्चरंन्तम् । द्यु-
भिंर्हितोजंरिमासूनोंअस्तुपरातरंसुनिर्ऋंतिर्जिहीताम् ४ असुंनीतेमनोंअस्मा-

सुधारयजीवातवेसुप्रतिरानआयुः । रारन्धिनःसूर्यस्यसंदृशिघृतेनत्वंतन्वंवर्धय-
स्व ५ ॥ २२ ॥ असुनीतेपुनरस्मासुचक्षुःपुनःप्राणमिहनोधेहिभोगम् । ज्यो-
क्पश्येमसूर्यमुच्चरन्तमनुमतेमृळयानःस्वस्ति ६ पुनर्नोअसुंपृथिवीददातुपुन-
र्द्यौर्देवीपुनरन्तरिक्षम् । पुनर्नःसोमस्तन्वंददातुपुनःपूषापथ्यांयास्वस्तिः ७
शंरोदसीसुबन्धवेयह्वीऋतस्यमातरा । भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमो
षुतेकिंचनाममत् ८ अवद्वकेअवत्रिकादिवश्चरन्तिभेषजा । क्षमाचरिष्णवेक-
कंभरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोषुतेकिंचनाममत् ९ समिन्द्रेरयगा-
मनड्वाहंयआवहदुशीनराण्याअनः । भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोषु
तेकिंचनाममत् १० ॥ २३ ॥

आ जनं द्वादश बन्ध्वादयो गौपायनाः । षष्ठ्या अगस्त्यस्य स्वसा । आद्यचतुष्कस्य षष्ठ्याश्चासमाती राजा । पञ्चम्या इन्द्रः । अन्त्याया हस्तः । शिष्टानां सुबन्धोर्जीविताह्वानम् । आद्याः पञ्च गायत्र्यः । अष्टमीनवम्यौ पङ्क्ती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

६० आजनंत्वेषसंदृशंमाहीनानामुपस्तुतम् । अगन्मबिभ्रतोनमः १ अस-
मातिंनितोशनंत्वेषंनिययिनंरथम् । भजेरथस्यसत्पतिम् २ योजनान्महिषाँ-
इवातितस्थौपवीरवान् । उतापवीरवान्युधा ३ यस्येक्ष्वाकुरुपव्रतेरेवान्मराय्ये-
धते । दिवीवपञ्चकृष्टयः ४ इन्द्रक्षत्रासमातिषुरथप्रोष्ठेषुधारय । दिवीवसूर्यंदृ-
शे ५ अगस्त्यस्यनद्भ्यःसप्तीयुनक्षिरोहिता । पणीन्न्यक्रमीरभिविश्वान्राजन्नराध-
सः ६ ॥ २४ ॥ अयंमातायंपितायंजीवातुरागमत् । इदंतवप्रसर्पणंसुबन्धवे-

हि॒मिरि॑हि ७ यथा॑यु॒गं व॑र॒त्रया॒ नह्य॑न्ति ध॒रुणा॑य॒ कम् । ए॒वा दा॑धार ते॒ मनो॑ जी॒वात॑वे॒
न मृ॒त्यवेऽथो॑ अरि॒ष्टता॑तये ८ यथे॒यं पृ॑थि॒वी म॒ही दा॒धारे॒मान्वन॒स्पतीन् । ए॒वा दा॑-
धार ते॒ मनो॑ जी॒वात॑वे॒ न मृ॒त्यवेऽथो॑ अरि॒ष्टता॑तये ९ य॒माद॒हं वै॑व॒स्व॒तात्सु॒बन्धो॒र्मन॒
आभ॑रम् । जी॒वात॑वे॒ न मृ॒त्यवेऽथो॑ अरि॒ष्टता॑तये १० न्य॑१ग्वातोऽव॑ वाति॒ न्य॑क्तप-
ति॒ सूर्य॑ः । नी॒ची॒नम॒घ्न्या दु॑हे॒ न्य॑ग्भवतु ते॒ रप॑ः ११ अ॒यं मे॒ हस्तो॒ भग॑वान॒यं मे॒ भग॑व-
त्तरः । अ॒यं मे॑ वि॒श्वभे॑षजो॒ऽयं शि॒वाभि॑मर्शनः १२ ॥ २५ ॥ इति शाकलर्क्संहि-
तायां दशमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ १० ॥ ४ ॥

इदमित्था सप्तविंशतिर्नाभानेदिष्ठो मानवो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

६१ इ॒दमि॒त्था रौद्रं॑ गू॒र्तव॑चा॒ ब्रह्म॒ क्रत्वा॒ शच्या॑म॒न्तरा॒जौ । क्रा॒णा यद॑स्य पि॒तरा॑
मंह॒नेष्ठाः पर्ष॑त्प॒क्थे अह॒न्ना स॒प्त होतॄ॑न् १ स इद्दा॒नाय॒ दभ्या॑य व॒न्वञ्च्यवा॑न॒ः सूदै॑रमि-

मीतवेदिम् । तूर्वयाणोगूर्तवंचस्तमःक्षोदोनरेतंइतऊंतिसिञ्चत् २ मनोनयेषु
हवंनेषुतिग्मंविपःशच्यांवनुथोद्रवंन्ता । आयःशर्याभिस्तुविनृम्णोअस्याश्रींणी-
तादिशंगभंस्तौ ३ कृष्णायद्गोष्वंरुणीषुसीदंद्दिवोनपांताश्विनाहुवेवाम् । वीतंमे
यज्ञमागंतंमेअन्नंववन्वांसानेषमस्मृंतध्रू ४ प्रथिंष्टयस्यंवीरकंर्ममिष्णदनुंष्ठितंनु
नर्योअपौंहत् । पुनस्तदावृंहतियत्कनायांदुहितुराअनुंभृतमनर्वा ५॥२६॥ मध्या
यत्कर्त्वमभंवदभीकेकामंकृण्वानेपितरिंयुवत्याम् । मनानग्रेतोंजहतुर्वियन्तासा-
नौनिषिंक्तंसुकृतस्ययोनौं ६ पितायत्स्वांदुंहितरंमधिष्कन्क्ष्मयारेतंःसंजग्मानोनि
षिंञ्चत् । स्वाध्योऽजनयन्ब्रह्मंदेवावास्तोष्पतिंव्रतपांनिरंतक्षन् ७ सईंवृषानफेनं-
मस्यदाजौस्मदापैरंदपंदभ्रचेंताः । सरंत्पदानदक्षिणापरावृङ्नतानुमेंपृशन्योंज-
गृभ्रे ८ मक्षूनवह्निःप्रजायांउपब्दिरग्निंननग्नउपंसीददूधंः । सनिंतेध्मंसनिंतोत

वाजंसधर्ताजंज्ञेसहंसाधवीयुत् ९ मक्षूकनायांःसख्यंनवंग्वाऋतंवदंन्तऋतयुंक्ति-
मग्मन् । द्विबर्हसोयउपंगोपमागुंरदक्षिणासोअच्युंतादुदुक्षन् १० ॥ २७ ॥
मक्षूकनायांःसख्यंनवींयोराधोनरेतंऋतमित्तुंरण्यन् । शुचियत्तेरेकणआयंजन्त
सबर्दुघांयाःपयंउस्रियांयाः ११ पश्वायत्पश्चावियुंतावुधन्तेतिंब्रवीतिवक्तरीररां-
णः । वसोर्वसुत्वाकारवोंऽनेहाविश्वंविवेष्टिद्रविंणमुपक्षु १२ तदिन्न्वंस्यपरिष-
द्वांनोअग्मन्पुरूसदन्तोनार्षदंबिंभित्सन् । विशुष्णंस्यसंग्रंथितमनर्वाविदत्पुंरुप्र-
जातस्यगुहायत् १३ भर्गोंहनामोतयस्यंदेवाःस्वं१र्णयेत्रिंषधस्थेनिंषेदुः । अग्नि-
र्हनामोतजातवेंदाःश्रुधीनोंहोतऋतस्यहोताध्रुक् १४ उतत्याम्रेरौद्रांवर्चिमन्ता
नासंत्याविन्द्रगूर्तयेयजंध्यै । मनुष्वद्वृक्तबंर्हिषेररांणामन्दूहितप्रंयसाविक्षुय-
ज्यूं १५ ॥ २८ ॥ अयंस्तुतोराजांवन्दिवेधाअपश्चविप्रंस्तरतिस्वसेंतुः । सक-

क्षीवन्तरेजयत्सोअग्निर्नेमिंनचक्रमर्वतोरघुद्रु १६ सद्विबन्धुर्वैतरणोयष्टासबर्धुंधे-
नुमस्वंदुहध्यै । संयन्मित्रावरुणावृञ्जउक्थैर्ज्येष्ठेभिरर्यमणंवरूथैः १७ तद्बन्धुः
सूरिर्दिवितेधियंधानाभानेदिष्ठोरपतिप्रवेनन् । सानोनाभिःपरमास्यवाघाहंत-
त्पश्चाकतिथश्चिदास १८ इयंमेनाभिरिहमेसधस्थमिमेमेदेवाअयमस्मिसर्वः ।
द्विजाअहप्रथमजाऋतस्येदंधेनुरदुहज्जायमाना १९ अधासुमन्द्रोअरतिर्विभा-
वावस्यतिद्विवर्तनिर्वनेषाट् । ऊर्ध्वायच्छ्रेणिर्नशिशुर्दन्मक्षूस्थिरंशेवृधंसूतमा-
ता २० ॥ २१ ॥ अधागावउपमातिंकनायाअनुश्वान्तस्यकस्यचित्परेयुः । श्रु-
धित्वंसुद्रविणोनस्त्वंयाळाश्वघ्नस्यवावृधेसूनृताभिः २१ अधत्वमिन्द्रविद्ध्य१-
स्मान्महोरायेनृपतेवज्रबाहुः । रक्षाचनोमघोनःपाहिसूरीननेहसस्तेहरिवोअ-

भिष्टौ २२ अधयद्रांजानागविष्टौसरंत्सरण्युःकारवेजरण्युः । विप्रःप्रेष्ठःसह्येषां
वभूवपरांचवक्षंदुतपर्षदेनान् २३ अधान्वंस्यजेन्यंस्यपुष्टौवृथारेभंन्तईमहेतदूनु।
सरण्युरंस्यसूनुरश्वोविप्रंश्चासिश्रवंसश्वसातौ २४ युवोर्यदिंसख्यायास्मेशर्धाय
स्तोमंजुजुषेनमंस्वान् । विश्वत्रयस्मिन्नागिरंःसमीचीःपूर्वीवंगातुर्दाशंत्सूनृतां-
यै २५ सगृंणानोअद्भिर्देववानितिंसुबन्धुर्नमंसासूक्तैः । वर्धंदुक्थैर्वचोभिराहि
नूनंव्यध्वैतिपयंसउस्रियांयाः २६ तऊषुणोमहोयंजत्राभूतदेवासऊतयेसजो-
षाः । येवाजाँअनंयताविंयन्तोयेस्थानिंचेतारोअमूंराः २७ ॥ ३० ॥ इति
शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ ८ ॥ १ ॥

येयज्ञेनैकादशाद्याःषळङ्गिरसांस्तुतिर्वान्त्यात्रिष्टुप्पञ्चम्यनुष्टुप्प्रगाथोनुष्टुभौगायत्रीचतस्रोन्त्याःसाव-
र्णेर्दानस्तुतिःपरावतद्दयूनागयः प्लातोद्विस्त्रिष्टुबन्तंतुस्वस्तित त्रिष्टुब्वासासहोत्तरयापथ्यास्वस्तिदेवसा

कथायांमेत्रिष्टुबग्निरिन्द्रःपञ्चोनावसुकर्णोवासुक्रस्त्रिष्टुबन्तंतुदेवान्हुवइमांधियंद्वादशायास्योवार्हस्पत्यं तूदप्रुतोभद्राःसुमित्रोवाध्र्यश्व आग्नेयंद्विजगत्यादी मांमएकादशामं बृहस्पते बृहस्पतिर्ज्ञानंतुष्टावनवमी-जगती ॥

ये यज्ञेनैकादश नाभानेदिष्ठो मानवः । आद्यतृचद्वयस्य विश्वेदेवा अङ्गिरसो वा ।

सप्तम्या विश्वेदेवाः । शिष्टानां सावर्णेर्दानस्तुतिः । आद्याश्चतस्रो जगत्यः ।

पञ्चम्यष्टमीनवम्योनुष्टुभः । षष्ठी बृहती । सप्तमी सतोबृहती ।

उपान्त्या गायत्री । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६२ ॐम् येयज्ञेनदक्षिणयासमक्ताइन्द्रस्यसख्यममृतत्वमानश । तेभ्यो भद्रमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः १ यउदाजन्पितरोगोमयंवस्वृतेनाभिन्दन्परिवत्सरेवलम् । दीर्घायुत्वमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवं सुमेधसः २ यऋतेनसूर्यमारोहयन्दिव्यप्रथयन्पृथिवींमातरंवि । सुप्रजास्त्वमं-

ङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः ३ अयंनाभावदतिवल्गुवोगृहेदेवपु-
त्राऋषयस्तच्छृणोतन । सुब्रह्मण्यमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेध-
सः ४ विरूपासइदृषयस्तइद्गम्भीरवेपसः । तेअङ्गिरसःसूनवस्तेअग्नेःपरिजज्ञि-
रे ५ ॥ १ ॥ येअग्नेःपरिजज्ञिरेविरूपासोदिवस्परि । नवग्वोनुदशग्वोअङ्गिर-
स्तमःसचादेवेषुमंहते ६ इन्द्रेणयुजानिःसृजन्तवाघतोव्रजंगोमन्तमश्विनम् ।
सहस्रंमेददतोअष्टकर्ण्यँ१ःश्रवोदेवेष्वक्रत ७ प्रनूनंजायतामयंमनुस्तोक्मेवरो-
हतु । यःसहस्रंशताश्वंसद्योदानायमंहते ८ नतमश्नोतिकश्चनदिवइवसान्वार-
भम् । सावर्ण्यस्यदक्षिणाविसिन्धुरिवपप्रथे ९ उतदासापरिविषेस्मद्दिष्टीगोप-
रीणसा । यदुस्तुर्वश्चमामहे १० सहस्रदाग्रामणीर्मारिषन्मनुःसूर्येणास्ययत-
मानैतुदक्षिणा। सावर्णेर्देवाःप्रतिरन्त्वायुर्यस्मिन्नश्रान्ताअसनामवाजम् ११ ॥ २ ॥

परावतः सप्तदश गयः प्लातो विश्वेदेवा जगती । उपान्त्ययोः पथ्यास्वस्तिर्देवता । पञ्चदशी त्रिष्टुब्वा । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६३ परावतोयेदिधिषन्तआप्यंमनुप्रीतासोजनिमाविवस्वतः । ययातेर्येन-
हुष्यस्यबर्हिषिदेवाआसतेतेअधिब्रुवन्तुनः १ विश्वाहिवोनमस्यानिवन्द्यानामा-
निदेवाउतयज्ञियानिवः । येस्थजाताअदितेरद्भ्यस्परियेपृथिव्यास्तेमइहश्रुताह-
वम् २ येभ्योमातामधुमत्पिन्वतेपयःपीयूषंद्यौरदितिरद्रिबर्हाः । उक्थशुष्मान्वृ-
षभरान्त्स्वप्नसस्ताँआदित्याँअनुमदास्वस्तये ३ नृचक्षसोअनिमिषन्तोअर्हणा-
बृहद्देवासोअमृतत्वमानशुः । ज्योतीरथाअहिमायाअनागसोदिवोवर्ष्माणंवस-
तेस्वस्तये ४ सम्राजोयेसुवृधोयज्ञमाययुरपरिह्वृतादधिरेदिविक्षयम् । ताँआवि-
वासनमसासुवृक्तिभिर्महोआदित्याँअदितिंस्वस्तये ५ ॥ ३ ॥ कोवःस्तोमंरा-

धतिर्यंजुजोषथविश्वेदेवासोमनुषोयतिष्ठन । कोवोऽध्वरंतुविजाताअरंकरद्यो
नःपर्षदत्यंहःस्वस्तये ६ येभ्योहोत्रांप्रथमामायेजेमनुःसमिद्धाग्निर्मनसास-
प्तहोतृभिः । तआदित्याअभयंशर्मयच्छतसुगानःकर्तसुपथास्वस्तये ७ यई-
शिरेभुवनस्यप्रचेतसोविश्वस्यस्थातुर्जगतश्चमन्तवः । तेनःकृतादकृतादेनस-
स्पर्यद्यादेवासःपिपृतास्वस्तये ८ भरेष्विन्द्रंसुहवंहवामहेंहोमुचंसुकृतंदैव्यं
जनम् । अग्निंमित्रंवरुणंसातयेभगंद्यावापृथिवीमरुतःस्वस्तये ९ सु-
त्रामाणंपृथिवींद्यामनेहसंसुशर्माणमदितिंसुप्रणीतिम् । दैवींनावंस्वरित्राम-
नागसमस्रवन्तीमारुहेमास्वस्तये १० ॥ ४ ॥ विश्वेयजत्राअधिवोचतोतये
त्रायध्वंनोदुरेवायाअभिह्रुतः । सत्ययावोदेवहूत्याहुवेमशृण्वतोदेवाअवसेस्वस्त-
ये ११ अपामीवामपविश्वामनाहुतिमपारातिंदुर्विदत्रामघायतः । आरेदेवा

द्वेषोअस्मद्युयोतनोरुणःशर्मयच्छतास्वस्तये १२ अरिष्टःसमर्तोविश्वंएधतेप्र
प्रजाभिर्जायतेधर्मणस्परि । यमादित्यासोनयथासुनीतिभिरतिविश्वानिदुरिता
स्वस्तये १३ यंदेवासोऽवथवाजसातौयंशूरसातामरुतोहितेधने । प्रातर्यावा-
णंरथमिन्द्रसानसिमरिष्यन्तमारुहेमास्वस्तये १४ स्वस्तिनःपथ्यासुधन्वसुस्व-
स्त्यं१प्सुवृजनेस्वर्वति । स्वस्तिनःपुत्रकृथेषुयोनिषुस्वस्तिरायेमरुतोदधातन १५
स्वस्तिरिद्धिप्रपथेश्रेष्ठारेक्णस्वत्यभियावाममेति । सानोअमासोअरणेनिपातु
स्वावेशाभवतुदेवगोपा १६ एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वआदित्याअदितेमनी-
षी । ईशानासोनरोअमर्त्येनास्ताविजनोदिव्योगयेन १७ ॥ ५ ॥

कथा सप्तदश गयः प्लातो विश्वेदेवा जगती । अन्ते द्वादशी च त्रिष्टुभः ।

६४ कथादेवानांकतमस्ययामनिसुमन्तुनामशृण्वतांमनामहे । कोमृळाति

कतमोनोमयस्करत्कतमऊतीअभ्यावंवर्तति १ क्रतूयन्तिक्रतवोहृत्सुधीतयोवे-
नन्तिवेनाःपतयन्त्यादिशः । नमर्डितावि्द्यतेअन्यएभ्योदेवेषुमेअधिकामाअयं-
सत २ नराशंसंपूषणमगोह्यमग्निंदेवेद्धमभ्यर्चसेगिरा । सूर्यामासाचन्द्रम-
सायमंदिवित्रितंवातमुषसमक्तुमश्विना ३ कथाकविस्तुवीरवान्कयागिराबृह-
स्पतिर्वावृधतेसुवृक्तिभिः । अजएकपात्सुहवेभिर्ऋक्वभिरहिःशृणोतुबुध्न्योहवी-
मनि ४ दक्षस्यवादितेजन्मनिव्रतेराजानामित्रावरुणाविवासिसि । अतूर्तपन्थाः
पुरुरथोअर्यमासप्तहोताविषुरूपेषुजन्मसु ५ ॥ ६ ॥ तेनोअर्वन्तोहवनश्रुतोहवं
विश्वेशृण्वन्तुवाजिनोमितद्रवः । सहस्रसामेधसाताविवत्मनामहोयेधनंसमि-
थेषुजभ्रिरे ६ प्रवोवायुंरथयुजंपुरंधिंस्तोमैःकृणुध्वंसख्यायपूषणम् । तेहिदेव-
स्यसवितुःसवीमनिक्रतुंसचन्तेसचितःसचेतसः ७ त्रिःसप्तसस्रानद्योमहीरपो

वनस्पतीन्पर्वताँअग्निमूतये । कृशानुमस्तॄन्तिष्यंसधस्थआरुद्रंरुद्रेषुरुद्रियंहवा-
महे ८ सरस्वतीसरयुःसिन्धुरूर्मिभिर्महोमहीरवसायन्तुवक्षणीः । देवीरापोमात-
रःसूदयित्न्वोघृतवत्पयोमधुमन्नोअर्चत ९ उतमाताबृहद्दिवाशृणोतुनस्त्वष्टादेवे-
भिर्जनिभिःपितावचः । ऋभुक्षावाजोरथस्पतिर्भगोरण्वःशंसःशशमानस्यपा-
तुनः १० ॥ ७ ॥ रण्वःसंदृष्टौपितुमाँइववक्षयोभद्रारुद्राणांमरुतामुपस्तुतिः ।
गोभिःष्यामयशसोजनेष्वासदादेवासइळयासचेमहि ११ यांमेधियंमरुतइन्द्र
देवाअददातवरुणमित्रयूयम् । तांपीपयतपयसेवधेनुंकुविद्गिरोअधिरथेवहाथ १२
कुविदङ्गप्रतियथाचिदस्यनःसजात्यस्यमरुतोबुबोधथ । नाभायत्रप्रथमंसंनसा-
महेतत्रजामित्वमदितिर्दधातुनः १३ तेहिद्यावापृथिवीमातरामहीदेवीदेवाञ्ज-
न्मनायज्ञियेइतः । उभेबिभृतउभयंभरीमभिःपुरूरेतांसिपितृभिश्चसिञ्चतः १४

विषाहोत्राविश्वंमश्नोतिवार्यंबृहस्पतिरमतिःपनीयसी । ग्रावायत्रमधुषुदुच्यते
बृहदवीवशन्तमतिभिर्मनीषिणः १५ एवाकविस्तुवीरवाँऋतज्ञाद्रविणस्युर्द्रवि-
णसश्चकानः । उक्थेभिरत्रमतिभिश्चविप्रोऽपीपयद्गयोदिव्यानिजन्म १६ एवा
प्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वआदित्याअदितेमनीषी । ईशानासोनरोअमर्त्येनास्तां-
विजनोदिव्योगयेन १७ ॥ ८ ॥

अग्निरिन्द्रः पञ्चदश वसुकर्णो वासुक्रो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६५ अग्निरिन्द्रोवरुणोमित्रोअर्यमावायुःपूषासरस्वतीसजोषसः । आदित्या
विष्णुर्मरुतःस्वर्बृहत्सोमोरुद्रोअदितिर्ब्रह्मणस्पतिः १ इन्द्राग्नीवृत्रहत्येषुसत्पती-
मिथोहिन्वानातन्वा३समोकसा।अन्तरिक्षंमह्यापप्रुरोजसासोमोघृतश्रीर्महिमा-
नमीरयन् २ तेषांहिमह्नामहतामनर्वणांस्तोमाँइयर्म्यृतज्ञाऋतावृधाम्।येअप्स-

वर्मण्वंचित्रराधसस्तेनोरासन्तांमहयेसुमित्र्याः ३ स्वर्णरमन्तरिक्षाणिरोचना
द्यावाभूमीपृथिवीस्कम्भुरोजसा । पृक्षाइवमहयन्तःसुरातयोदेवाःस्तवन्तेमनुषा-
यसूरयः ४ मित्रायशिक्षवरुणायदाशुषेयासम्राजामनसानप्रयुच्छतः । ययोर्धा-
मधर्मणारोचतेबृहद्ययोरुभेरोदसीनाधसीवृतौ ५॥१॥ यागौर्वर्तनिंपर्येतिनिष्कृतं
पयोदुहानाव्रतनीरवारतः । साप्रब्रुवाणावरुणायदाशुषेदेवेभ्योदाशद्धविषावि-
वस्वते ६ दिवक्षसोअग्निजिह्वाऋतावृधऋतस्ययोनिंविमृशन्तआसते । द्यांस्कभि-
त्व्य१पआचक्रुरोजसायज्ञंजनित्वीतन्वी३निमामृजुः ७ परिक्षितापितरापूर्व-
जावरीऋतस्ययोनाक्षयतःसमोकसा । द्यावापृथिवीवरुणायसव्रतेघृतवत्पयोम-
हिषायपिन्वतः ८ पर्जन्यावातावृषभापुरीषिणेन्द्रवायूवरुणोमित्रोअर्यमा ।
देवाँआदित्याँअदितिंहवामहेयेपार्थिवासोदिव्यासोअप्सुये ९ त्वष्टारंवायुमृभवो

यओहंतेदैव्याहोतांराउषसंस्वस्तये । बृहस्पतिंवृत्रखादंसुमेधसमिन्द्रियंसोमंध-
नसाउंईमहे १०॥१०॥ ब्रह्मगामश्वंजनयंन्तओषंधीर्वनस्पतींन्पृथिवींपर्वतॉंअ-
पः । सूर्यंदिविरोहयंन्तःसुदानंवआर्याव्रताविंसृजन्तोअधिक्षमिं ११ भुज्युमंहं-
सःपिपृथोनिरंश्विनाश्यावंपुत्रंवंध्रिमत्याअंजिन्वतम् । कमद्युवंविमदायोंहथु-
र्युवंविंष्णाप्वं१विश्वंकायावंसृजथः १२ पावींरवीतन्यतुरेकंपादजोदिवोधर्तासि-
न्धुरापंःसमुद्रियंः । विश्वेंदेवासंःशृणवन्वचांसिमेसरंस्वतीसहधीभिःपुरंन्ध्या १३
विश्वेंदेवाःसहधीभिःपुरंन्ध्यामनोर्यजंत्राअमृंताऋतज्ञाः । रातिषाचोंअभिषाचंः
स्वर्विंदःस्वं१गिरोब्रह्मंसूक्तंजुंषेरत १४ देवान्वसिंष्ठोअमृतांन्ववन्देयेविश्वाभुवं-
ताभिप्रंतस्थुः । तेनोंरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः १५॥११॥

देवान्हुवे पञ्चदश वसुकर्णो वासुक्रो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६६ देवान्हुवेबृहच्छ्रवसःस्वस्तयेज्योतिष्कृतोअध्वरस्यप्रचेतसः । येवावृधुः
प्रतरंविश्ववेदसइन्द्रज्येष्ठासोअमृताऋतावृधः १ इन्द्रप्रसूतावरुणप्रशिष्टायेसू-
र्यस्यज्योतिषोभागमानशुः । मरुद्गणेवृजनेमन्मधीमहिमाघोनेयज्ञंजनयन्त
सूरयः २ इन्द्रोवसुभिःपरिपातुनोगयमादित्यैर्नोअदितिःशर्मयच्छतु । रुद्रोरु-
द्रेभिर्देवोमृळयातिनस्त्वष्टानोग्नाभिःसुवितायजिन्वतु ३ अदितिर्द्यावापृथिवी
ऋतंमहदिन्द्राविष्णूमरुतःस्वर्बृहत् । देवाँआदित्याँअवसेहवामहेवसून्रुद्रान्त्सवि-
तारंसुदंससम् ४ सरस्वान्धीभिर्वरुणोधृतव्रतःपूषाविष्णुर्महिमावायुरश्विना ।
ब्रह्मकृतोअमृताविश्ववेदसःशर्मनोयंसन्त्रिवरूथमंहसः ५ ॥ १२ ॥ वृषायु-
ज्ञोवृषणःसन्तुयज्ञियावृषणोदेवावृषणोहविष्कृतः । वृषणाद्यावापृथिवीऋताव-

रीवृषांपर्जन्योवृषंणोवृषस्तुभंः ६ अग्नीषोमावृषंणावाजंसातयेपुरुप्रशस्तावृषं-
णाउपंब्रुवे । यावींजिरेवृषंणोदेवयज्ययातानंःशर्मंत्रिवरूंथंवियंसतः ७ धृतव्रं-
ताःक्षत्रियांयज्ञनिष्कृतोंबृहद्दिवाअंध्वराणांमभिश्रियंः । अग्निहोंतारऋतसापों
अद्रुहोऽपोअंसृजन्ननुंवृत्रतूर्यें ८ द्यावांपृथिवीजंनयन्नभिव्रताप‌ओषंधीर्वनिनांनि
यज्ञियां । अन्तरिक्षंस्व१रापंप्रुरूतयेवशंदेवासंस्तन्वी३निमांमृजुः ९ धर्तारोंदि-
वऋभवंःसुहस्तांवातापर्जन्यामंहिषस्यंतन्यतोः । आपओषंधीःप्रतिंरन्तुनोगिरो
भगोंरातिर्वाजिनोंयन्तुमेहवंम् १० ॥ १३ ॥ समुद्रःसिन्धूरजोंअन्तरिक्षमज
एकंपात्तनयित्नुरंर्णवः । अहिंर्बुध्न्यंःशृणवद्वचांसिमेविश्वेंदेवासंउतसूरयोममं ११
स्यामंवोमनंवोदेववींतयेप्राञ्चंनोयज्ञंप्रणंयतसाधुया । आदिंत्यारुद्रावसंवःसुदांन-
वइमाब्रह्मंशस्यमांनानिजिन्वत १२ दैव्याहोतांराप्रथमापुरोहिंतऋतस्यपन्थाम-

न्वेमिसाधुया । क्षेत्रस्यपतिंप्रतिवेशमीमहेविश्वान्देवाँअमृताँअप्रयुच्छतः १३ व-
सिष्ठासःपितृवद्वाचमक्रतदेवाँईळानाऋषिवत्स्वस्तये । प्रीताइवज्ञातयःकाममे-
त्यास्मेदेवासोऽवधूनुतावसु १४ देवान्वसिष्ठोअमृतान्ववन्देयेविश्वाभुवनाभि-
प्रतस्थुः । तेनोरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १५ ॥ १४ ॥

इमां धियं द्वादशायास्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

६७ इमांधियंसप्तशीर्ष्णीपितानऋतप्रजातांबृहतीमविन्दत् । तुरीयंस्विज्ज-
नयद्विश्वजन्योऽयास्यउक्थमिन्द्रायशंसन् १ ऋतंशंसन्तऋजुदीध्यानादिवस्पु-
त्रासोअसुरस्यवीराः । विप्रंपदमङ्गिरसोदधानायज्ञस्यधामप्रथमंमनन्त २ हंसैरिव
सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानिनहनाव्यस्यन् । बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गाउतप्रा-
स्तौदुच्चविद्वाँअगायत् ३ अवोद्वाभ्यांपरएकयागागुहातिष्ठन्तीरनृतस्यसेतौ । बृह-

 स्पतिस्तमसिज्योतिरिच्छन्नुदुस्राआकर्विहितिस्रआवः ४ विभिद्यापुरंशयथेमपां-
चीनिस्त्रीणिसाकमुदधेरकृन्तत्।बृहस्पतिरुषसंसूर्यंगामर्कंविवेदस्तनयन्निवद्यौः ५
 इन्द्रोवलंरक्षितारंदुघानांकरेणेवविचकर्तारवेण । स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमा-
नोऽरोदयत्पणिमागाअमुष्णात् ६ ॥ १५ ॥ सईंसत्येभिःसखिभिःशुचद्भिर्गो-
धायसंविधनसैरदर्दः । ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणंव्यानट् ७ तेस-
त्येनमनसागोपतिंगाइयानासइषणयन्तधीभिः । बृहस्पतिर्मिथोअवद्यपेभिरुदु-
स्रियाअसृजतस्वयुग्भिः ८ तंवर्धयन्तोमतिभिःशिवाभिःसिंहमिवनानदतंसध-
स्थे । बृहस्पतिंवृषणंशूरसातौभरेभरेअनुमदेमजिष्णुम् ९ यदावाजमसनद्वि-
श्वरूपमाद्यामरुक्षदुत्तराणिसद्म । बृहस्पतिंवृषणंवर्धयन्तोनानासन्तोबिभ्रतोज्यो-
तिरासा १० सत्यामाशिषंकृणुतावयोधैकीरिंचिद्ध्यवथस्वेभिरेवैः । पश्चामृधो

अपंभयन्तुविश्वास्तद्रोदसीशृणुतंविश्वमिन्वे ११ इन्द्रोमहामहतोअर्णवस्यवि
मूर्धानंमभिनदर्बुदस्यं । अहन्नहिमरिणात्सप्तसिन्धून्देवैर्द्यावापृथिवीप्रावंतं
नः १२ ॥ १६ ॥

उदप्रुतो द्वादशायास्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

६८ उदप्रुतोनवयोरक्षमाणावावदतोअभ्रियस्येवघोषाः । गिरिभ्रजोनोर्म-
योमदन्तोबृहस्पतिमभ्यर्कास्नावन् १ संगोभिराङ्गिरसोनक्षमाणोभगइवेदर्-
यमणंनिनाय । जनेमित्रोनदम्पतीअनक्तिबृहस्पतेवाजयाशूँरिवाजौ २ साध्वर्या
अतिथिनीरिषिराःस्पार्हाःसुवर्णाअनवद्यरूपाः । बृहस्पतिःपर्वतेभ्योवितूर्यानि-
र्गाऊपेयवमिवस्थिविभ्यः ३ आप्रुषायन्मधुनऋतस्ययोनिमवक्षिपन्नर्कउल्का-
मिवद्योः । बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मनोगाभूम्याउद्नेवविचवंबिभेद ४ अपज्योतिषा

तमोअन्तरिक्षादुद्नःशीपालमिववातआजत् । बृहस्पतिरनुमृश्यावलस्याभ्रमि-
ववातआचक्रआगाः ५ यदावलस्यपीयतोजसुंभेद्बृहस्पतिरग्नितपोभिरर्कैः । द-
द्भिर्नजिह्वापरिविष्टमाददाविर्निधीँरकृणोदुस्रियाणाम् ६ ॥ १७ ॥ बृहस्पतिर-
मतहित्यदासांनामस्वरीणांसदनेगुहायत् । आण्डेवभित्त्वाशकुनस्यगर्भमुदु-
स्रियाःपर्वतस्यत्मनाजत् ७ अश्नापिनद्धंमधुपर्यपश्यन्मत्स्यंनदीनउदनिक्षिय-
न्तम् । निष्टज्जभारचमसंनवृक्षाद्बृहस्पतिर्विरवेणाविकृत्य ८ सोषामविन्दत्सः
स्व१ःसोअग्निंसोअर्केणविबबाधेतमांसि । बृहस्पतिर्गोवपुषोवलस्यनिर्मज्जानंन
पर्वणोजभार ९ हिमेवपर्णामुषितावनानिबृहस्पतिनाकृपयद्वलोगाः । अनानु-
कृत्यमपुनश्चकारयात्सूर्यामासामिथउच्चरातः १० अभिश्यावंनकृशनेभिरश्वंनक्ष-
त्रेभिःपितरोद्यामपिंशन् । रात्र्यांतमोअदधुर्ज्योतिरहन्बृहस्पतिर्भिनदद्रिंविद-

द्वाः ११ इदमंकर्मनमोंअभ्रियायुयःपूर्वीरन्वामोनंवीति । बृहस्पतिःसहिगोभिः
सोअश्वैःसवीरेभिःसनृभिर्नोवयोधात् १२ ॥ १८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
दशमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ १० ॥ ५ ॥

भद्रा द्वादश सुमित्रो वाध्र्यश्वोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६१ भद्रअग्नेवैंध्र्यश्वस्यसंदृशोंवामीप्रणींतिःसुरणाउपेंतयः । यदींसुमित्रा
विशोअग्रंइन्धतेंघृतेनाहुंतोजरतेदविंद्युतत् १ घृतमग्नेवैंध्र्यश्वस्यवर्धनंघृतमन्नंघृत-
म्वंस्यमेदंनम् । घृतेनाहुंतउर्विंयाविपंप्रथेसूर्यंइवरोचतेसर्पिरांसुतिः २ यत्तेमनु-
र्यदनींकंसुमित्रःसंमीधेअंग्नेतदिदंनवींयः । सरेवच्छोंचसगिरोंजुषस्वसवाजंद-
र्षिसइहश्रवोंधाः ३ यंत्वापूर्वंमीळितोवंध्र्यश्वःसंमीधेअंग्नेसइदंजुंषस्व । सनंः
स्तिपाउतभंवातनूपादात्रंरक्षस्वयदिदंतेंअस्मे ४ भवांद्युम्नीवांध्र्यश्वोतगोपामा

त्वांतारीदभिमातिर्जनानाम् । शूरंइवधृष्णुश्च्यवनःसुमित्रःप्रनुवोचंवाध्र्यश्वस्य
नाम ५ समज्र्यापर्वत्या३वसूनिदासावृत्राण्यार्याजिगेथ । शूरंइवधृष्णुश्च्यव-
नोजनानांत्वमग्नेपृतनायूँरभिष्याः ६ ॥ ११ ॥ दीर्घतन्तुर्बृहदुक्षायमग्निःसह
स्रस्तरीःशतनीथऋभ्वा । द्युमान्द्युमत्सुनृभिर्मृज्यमानःसुमित्रेषुदीदयोदेव-
यत्सु ७ त्वेधेनुःसुदुघाजातवेदोऽसश्चतेवसमनासबर्धुक् । त्वंनृभिर्दक्षिणावद्भि-
रग्नेसुमित्रेभिरिध्यसेदेवयद्भिः ८ देवाश्चित्तेअमृताजातवेदोमहिमानंवाध्र्यश्वप्र
वोचन् । यत्संपृच्छंमानुषीर्विशआयन्त्वंनृभिरजयस्त्वावृधेभिः ९ पितेवपुत्रम-
बिभरुपस्थेत्वामग्नेवध्र्यश्वःसपर्यन् । जुषाणोअस्यसमिधंयविष्ठोतपूर्वाँअवनोर्व्रा-
धतश्चित् १० शश्वदग्निर्वध्र्यश्वस्यशत्रून्नृभिर्जिगायसुतसोमवद्भिः । समनंचि-
ददहश्चित्रभानोऽवव्राधन्तमभिनद्वृधश्चित् ११ अयमग्निर्वध्र्यश्वस्यवृत्रहासन-

का॒त्प्रेष्ठो॒नम॑सोप॒वाक्यः॑ । सनो॒अजा॑मीँरु॒तवा॒विजा॑मीन॒भि॑तिष्ठ॒शर्ध॑तोवा-
ध्र्यश्व १२ ॥ २० ॥

इमांम एकादश सुमित्रो वाध्र्यश्व आप्रं त्रिष्टुप् ।

७० इ॒मांमे॑अग्नेस॒मिधं॑जुषस्वे॒ळस्प॒देप्रति॑हर्याघृ॒ताची॑म् । वर्ष्म॑न्पृथि॒व्याःसु॑-
दि॒नत्वेअह्ना॑मू॒र्ध्वोभ॑वसुक्रतोदेव॒यज्या १ आदे॒वाना॑मग्र॒यावे॒हया॑तु॒नरा॒शंसो॑वि॒-
श्वरू॑पेभि॒रश्वैः॑ । ऋ॒तस्य॑प॒थानम॑सामि॒येधो॑दे॒वेभ्यो॑दे॒वत॑मःसुषूदत् २ शा॒श्व॒त्तम॑-
मी॑ळतेदू॒त्या॑यह॒विष्म॑न्तोमनु॒ष्या॑सोअ॒ग्निम् । वर्हि॑ष्ठै॒रश्वैः॑सु॒वृता॒रथे॒नादे॒वान्व॑क्षि॒नि
ष॑दे॒हहोता॑ ३ विप्र॑थतांदे॒वजु॑ष्टंतिर॒श्चादी॒र्घंद्रा॒घ्मासु॑र॒भिभू॑त्व॒स्मे । अहे॑ळता॒मन॑-
सादेवब॒र्हिरिन्द्र॑ज्येष्ठाँउश॒तोय॑क्षिदे॒वान् ४ दि॒वोवा॒सानु॑स्पृश॒ताव॒रीयः॑पृथि॒व्या
वा॒मात्र॑या॒विश्र॑यध्वम् । उ॒श॒तीर्द्वा॑रोमहि॒नाम॒हद्भि॑र्दे॒वंरथं॑र॒थयु॒र्धा॑रयध्वम् ५

॥ २१ ॥ देवीदिवोदुहितरासुशिल्पेउषासानक्तासदतांनियोनौ । आवांदेवास
उशतीउशन्तंउरौसीदन्तुसुभगेउपस्थे ६ ऊर्ध्वोग्रावाबृहदग्निःसमिद्धःप्रियाधा-
मान्यदितेरुपस्थे । पुरोहितावृत्विजायज्ञेअस्मिन्विदुष्टराद्रविणमायजेथाम् ७
तिस्रोदेवीर्बर्हिरिदंवरीयआसीदतचकृमावःस्योनम् । मनुष्वद्यज्ञंसुधिताहवीं-
षीळादेवीघृतपदीजुषन्त ८ देवत्वष्टर्यद्धचारुत्वमानड्यदङ्गिरसामभवःसचाभूः ।
सदेवानांपाथउपप्रविद्वानुशन्यक्षिद्रविणोदःसुरत्नः ९ वनस्पतेरशनयानियूया
देवानांपाथउपवक्षिविद्वान् । स्वदातिदेवःकृणवद्धवींष्यवतांद्यावापृथिवीहवं
मे १० आग्नेवहवरुणमिष्टयेनइन्द्रंदिवोमरुतोअन्तरिक्षात् । सीदन्तुबर्हिर्विश्व
आयजत्राःस्वाहादेवाअमृतामादयन्ताम् ११ ॥ २२ ॥

बृहस्पत एकादश बृहस्पतिर्ज्ञानं त्रिष्टुप्। नवमी जगती।

७१ बृहस्पते प्रथमं वाचो अग्रं यत्प्रैरत नामधेयं दधानाः। यदेषां श्रेष्ठं यदरिप्र-
मासीत्प्रेणा तदेषां निहितं गुहाविः १ सक्तुमिव तितउना पुनन्तो यत्र धीरा मनसा वा-
चमक्रत। अत्रा सखायः सख्यानि जानते भद्रैषां लक्ष्मीर्निहिताधि वाचि २ यज्ञेन वा-
चः पदवीयमायन्तामन्वविन्दन्नृषिषु प्रविष्टाम्। तामाभृत्या व्यदधुः पुरुत्रा तां सप्त रे-
भा अभि सं नवन्ते ३ उत त्वः पश्यन्न ददर्श वाचमुत त्वः शृण्वन्न शृणोत्येनाम्। उतो त्व-
स्मै तन्वं १ वि सस्रे जायेव पत्य उशती सुवासाः ४ उत त्वं सख्ये स्थिरपीतमाहुर्नैनं हि-
न्वन्त्यपि वाजिनेषु। अधेन्वा चरति माययैष वाचं शुश्रुवाँ अफलामपुष्पाम् ५॥२३॥
यस्तित्याज सचिविदं सखायं न तस्य वाच्यपि भागो अस्ति। यदीं शृणोत्यलकं शृणो-
ति नहि प्रवेद सुकृतस्य पन्थाम् ६ अक्षण्वन्तः कर्णवन्तः सखायो मनोजवेष्वसमा ब-

भूवुः। आदघ्नासंउपकक्षासंउत्वेह्रदाइंवस्नात्वांउत्वेदहश्रे ७ हृदातष्टेषुमनंसो ज-
वेषुयद्ब्राह्मणाःसंयजंन्तेसखांयः। अत्राहंत्वंविजंहुर्वेद्याभिरोहंब्रह्माणोविचंरत्यु-
त्वे ८ इमेयेनार्वाङ्नपरश्चरंन्तिनब्राह्मणासोनसुतेकंरासः।तएतेवाचंमभिपद्यंपाप-
यांसिरीस्तन्त्रंतन्वतेअप्रंजज्ञयः ९ सर्वेनन्दन्तियशसागंतेनसभासाहेनसख्यास-
खांयः। किल्बिषस्पृत्पितुषणिर्ह्येषामरंहितोभवंतिवाजिनाय १० ऋचांत्वःपोषं-
मास्तेपुपुष्वान्गांयत्रंत्वोगायतिशक्वंरीषु। ब्रह्मात्वोवदंतिजातविद्यांयज्ञस्यमात्रां-
विमिंमीतउत्वः ११॥२४॥इति शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके द्वितीयोध्यायः॥ ८ ॥२॥

देवानांनवलौक्योवाबृहस्पतिर्दाक्षायण्यदितिर्वादैवमानुष्टुभंजानिष्ठाएकादशगौरिवीतिर्वसूनांषट्
सुनवसिन्धुक्षित्प्रैयमेधोनदीस्तुतिर्जागतंत्वावोष्टौसर्पऐरावतो जरत्कर्णोग्राव्णोस्तौदभ्रप्रुषःस्यूमरश्मि
भर्गिवोमारुतं तुपञ्चमीजगतीविप्रासोद्वितीयाषञ्चम्याद्याश्चतिस्रोजगसोपश्यंसप्तसौचीकोग्निर्वैश्वानरो

वासश्चिर्वावाजंभरआग्नेयं त्वग्निःसर्वाश्चियइमाविश्वाविश्वकर्माभौवनो वैश्वकर्मणंतु द्वितीयाविराड्रूपाचक्षु-
षोयस्तेमन्यो मन्युस्तापसोमान्यवं त्वाग्नाजगती त्वयामन्यो चतुर्जगसन्तं सत्येनसप्तचत्वारिंशत्सावित्री-
सूर्यात्मदैवतमानुष्टुभं पञ्चभिःसोममस्तौत्पराभिः स्वविवाहंसप्तदश्यादेवान्परयासोमार्कौ परयाचन्द्रम-
संपरानृणां विवाहमन्त्रा आशीःप्रायाःपरादेहीतिद्वेवधूवासःसंस्पर्शनिन्दार्थेपरायक्ष्मनाशिनीदम्पत्यो-
र्नवोनवस्तिस्रोनृक्षराग्रृभ्णामीतिद्वेद्वेयदश्विनापूषाघोरचक्षुरितित्रिष्टुभस्तृष्टुपुरोबृहतीपूर्वापरमिहप्रिय-
मानःप्रजांजगत्यः ।

दैवानां नव बृहस्पतिराङ्गिरसो बृहस्पतिर्वा लौक्य अदितिर्वा दाक्षायणी देवा अनुष्टुप् ।

७२ ॐम् देवानांनुवयंजानाप्रवोचामविपन्यया । उक्थेषुंशस्यमानेषुयः
पश्यादुत्तरेयुगे १ ब्रह्मणस्पतिरेतासंकर्मारइवाधमत् । देवानांपूर्व्येयुगे ऽसतःस-
दजायत २ देवानांयुगेप्रथमे ऽसतःसदजायत । तदाशाअन्वजायन्ततदुत्तानप-
दस्परि ३ भूर्जज्ञउत्तानपदोभुवआशाअजायन्त । अदितेर्दक्षोअजायतदक्षाद्व-

दितिःपरि ४ अदितिर्ह्यजनिष्टदक्षयादुहितातव । तांदेवाअन्वजायन्तभद्राअ-
मृतबन्धवः ५ ॥ १ ॥ यद्देवाअदःसलिलेसुसंरब्धाअतिष्ठत । अत्रावोनृत्यता-
मिवतीव्रोरेणुरपायत ६ यद्देवायतयोयथाभुवनान्यपिन्वत । अत्रासमुद्रआगू-
ळ्हमासूर्यमजभर्तन ७ अष्टौपुत्रासोअदितेर्येजातास्तन्व१स्परि । देवाँउपप्रैत्स-
प्तभिःपरामार्ताण्डमास्यत् ८ सप्तभिःपुत्रैरदितिरुपप्रैत्पूर्व्यंयुगम् । प्रजायैमृत्य-
वेत्वत्पुनर्मार्ताण्डमाभरत् ९ ॥ २ ॥

जनिष्ठा एकादश गौरिवीतिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

७३ जनिष्ठाउग्रःसहसेतुरायमन्द्रओजिष्ठोबहुलाभिमानः । अवर्धन्निन्द्रंम-
रुतश्चिदत्रमातायद्वीरंदधनद्धनिष्ठा १ द्रुहोनिषत्तापृशनीचिदेवैःपुरूशंसेनवावृधु-
ष्टइन्द्रम् । अभीवृतेवतामहापदेनध्वान्तात्प्रपित्वादुदरन्तगर्भाः २ ऋष्वातेपा-

दाप्रयज्जिजगास्यवर्धन्वाजांउतयेचिदत्रं । त्वमिन्द्रसालावृकान्त्सहस्रंमासन्दधि-
षेअश्विनावंवृत्याः ३ समनातूर्णिरुपंयासियज्ञमानासंत्यासख्यायवक्षि । वसा-
व्यांमिन्द्रधारयःसहस्राश्विनांशूरददतुर्मघानि ४ मन्दमानऋतादधिंप्रजायैस-
खिंभिरिन्द्रंइषिरेभिरर्थम् । आभिर्हिमायाउपदस्युमागान्मिहःप्रतम्राअंवपत्त-
मांसि ५ ॥ ३ ॥ सनांमानाचिध्वसयोन्यंस्माअवांहन्निन्द्रंउषसोयथानंः । ऋ-
ष्वैरंगच्छःसखिंभिर्निकामैःसाकंप्रंतिष्ठाहृद्यांजघन्थ ६ त्वंजंघन्थनमुंचिंमखस्युं
दासंकृण्वानऋषंयेविमायम् । त्वंचंकर्थमनंवेस्योनान्पथोदेंवत्राञ्जंसेवयानां-
न् ७ त्वमेतानिंपप्रिषेविनामेशांनइन्द्रदधिषेगभंस्तौ । अनुंत्वादेवाःशवंसाम-
दन्त्युपरिंबुध्नान्वनिनंश्चकर्थ ८ चक्रंयदंस्याप्स्वानिषंत्तमुतोतदंस्मैमध्विच्चंच्छ-
द्यात् । पृथिव्यामतिंषितंयदूधःपयोगोष्वदंधाओषंधीषु ९ अश्वांदियायेतियद्वद-

न्त्योजंसोजातमुतमंन्यएनम् । मन्योरिंयायहर्म्येषुतस्थौयतंःप्रजज्ञइन्द्रोंअस्य-
वेद १० वयंःसुपर्णाउपंसेदुरिन्द्रंप्रियमेंधाऋषंयोनाधंमानाः । अपंध्वान्तमूंर्णुहि
पूर्धिचक्षुंर्मुमुग्ध्यं१स्मान्निधयेंववद्धान् ११ ॥ ४ ॥

वसूनां पञ्चौरिवीतिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

७४ वसूंनांवाचर्कृषइयंक्षन्धियावांयज्ञैर्वारोदंस्योः । अर्वन्तोवायेरंयिमन्तंः
सातौवनुंवायेसुश्रुणंसुश्रुतोधुः १ हवंएषामसुंरोनक्षतद्यांश्रंवस्यतामनंसानिंसत
क्षाम् । चक्षांणायत्रंसुवितायंदेवाद्यौर्नवारेंभिःकृणवंन्तस्वैः २ इयमेंषाममृतां-
नांगीःसर्वतांतायेकृपणंन्तरत्नम् । धियंचयज्ञंचसाधंन्तस्तेनोंधान्तुवसव्यं१म-
सांमि ३ आतत्तंइन्द्रायवंःपनन्ताभियऊर्वंगोमंन्तंतितृंत्सान् । सकृत्स्वं१येपुं-
रुपुत्रांमहींसहस्रंधारांबृहतींदुदुंक्षन् ४ शचींवइन्द्रमवंसेकृणुध्वमनांनतंदमयं-

न्तंपृतन्यून् । ऋभुक्षणंमघवानंसुवृक्तिंभर्तायोवज्रंनर्यंपुरुक्षुः ५ यद्वावानंपुरुत-
मंपुराषाळावृत्रहेन्द्रोनामान्यप्राः । अचेतिप्रासहस्पतिस्तुविष्मान्यदीमुश्मसि-
कर्तवेकरत्तत् ६ ॥ ५ ॥

प्र सु नव सिन्धुक्षित्प्रैयमेधो नद्यो जगती ।

७५ प्रसुवआपोमहिमानमुत्तमंकारुर्वोचातिसदनेविवस्वतः । प्रसप्तसप्त
त्रेधाहिचक्रमुःप्रसृत्वरीणामतिसिन्धुरोजसा १ प्रतेऽरदद्वरुणोयातवेपथःसिन्धो
यद्वाजाँअभ्यद्रवस्त्वम् । भूम्याअधिप्रवतायासिसानुनायदेषामग्रंजगतामिर-
ज्यसि २ दिविस्वनोयततेभूम्योपर्यनन्तंशुष्ममुदियर्तिभानुना । अभ्रादिवप्र
स्तनयन्तिवृष्टयःसिन्धुर्यदेतिवृषभोनरोरुवत् ३ अभित्वासिन्धोशिशुमिन्नमा-
तरोवाश्राअर्षन्तिपयसेवधेनवः । राजेवयुध्वानयसित्वमित्सिचौयदासामग्रंप्र

वतामिनंक्षसि ४ इमंमेंगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुंद्रिस्तोमंसचतापरुष्ण्या । असि-
क्न्यामंरुद्वृधेवितस्तयार्जीकीयेशृणुह्यासुषोमंया ५ ॥ ६ ॥ तृष्टामंयाप्रथमंया
तंवेसजूःसुसर्त्वांरसयांश्वेत्यात्या । त्वंसिंन्धोकुभंयागोमतींक्रुमुंमेहत्नवासरथंया-
भिरीयंसे ६ ऋजीत्येनीरुशंतीमहित्वापरिज्रयांसिभरतेरजांसि । अदंब्धासिन्धु-
रपसांमपस्तमाश्वानचित्रावपुंषीवदर्शता ७ स्वश्वासिन्धुंःसुरथांसुवासांहिर-
ण्ययींसुकृंतावाजिनींवती । ऊर्णावतीयुवतिःसीलमांवत्युताधिंवस्तेसुभगांम-
धुवृधंम् ८ सुखंरथंयुयुजेसिन्धुंरश्विनंतेनवाजंसनिषदस्मिन्नाजौ । महान्ह्यस्य
महिमापंनस्यतेऽदंब्धस्ययस्वयंशसोविरप्शिनंः ९ ॥ ७ ॥

आ वोष्टौ जरत्कर्ण ऐरावतः सर्पो ग्रावाणो जगती ।

७६ आवंऋञ्जसऊर्जांव्युंष्टिष्विन्द्रंमरुतोरोदंसीअनक्तन । उभेयथांनोअहं-

नीसचाभुवासदःसदोवरिवस्यातउद्भिदा १ तदुश्रेष्ठंसवनंसुनोतनात्योनहस्तयत-
तोअद्रिःसोतरि । विदद्ध्यं१योअभिभूतिपौंस्यंमहोरायेचित्तरुतेयदर्वतः २ तदि-
द्ध्यस्यसवनंविवेरपोयथापुरामनवेगातुमश्रेत् । गोअर्णसित्वाष्ट्रेअश्वनिर्णिजि
प्रेमध्वरेष्वध्वराँअशिश्रयुः ३ अपहतरक्षसोभङ्गुरावतःस्कभायतनिरृतिंसेध-
तामतिम् । आनोरयिंसर्ववीरंसुनोतनदेवाव्यंभरतश्लोकमद्रयः ४ दिवश्चिदा
वोऽमवत्तरेभ्योविभ्वनाचिदाश्वपस्तरेभ्यः । वायोश्चिदासोमरभस्तरेभ्योऽग्नेश्चि-
दर्चपितुकृत्तरेभ्यः ५ ॥८॥ भुरन्तुनोयशसःसोत्वन्धसोग्रावाणोवाचादिविताँदि-
वित्मता । नरोयत्रदुहतेकाम्यंमध्वाघोषयन्तोअभितोमिथस्तुरः ६ सुन्वन्तिसो-
मंरथिरासोअद्रयोनिरस्यरसंगविषोदुहन्तिते । दुहन्त्यूधरुपसेचनायकंनरोह-

व्यानमर्जयन्तआसभिः ७ एतेनरःस्वपसोअभूतनयइन्द्रायसुनुथसोममद्रयः ।
वामंवामंवोदिव्यायधाम्नेवसुवसुवः पार्थिवायसुन्वते ८ ॥ ९ ॥

अभ्रप्रुषोष्टौ स्यूमरश्मिर्भार्गवो मरुतस्त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

७७ अभ्रप्रुषोनवाचाप्रुषावसुहविष्मन्तोनयज्ञाविजानुषः । सुमारुतंनब्रह्मा-
णमर्हसेगणमस्तोष्येषांनशोभसे १ श्रियेमर्यासोअञ्जीरकृण्वतसुमारुतंनपूर्वीर-
तिक्षपः । दिवस्पुत्रासएतानयेतिरआदित्यासस्तेअक्रानवावृधुः २ प्रयेदिवःपृ-
थिव्यानबर्हणात्मनारिरिच्रेअभ्रान्नसूर्यः । पाजस्वन्तोनवीराःपनस्यवोरिशाद-
सोनमर्याअभिद्यवः ३ युष्माकंबुध्नेअपांनयामनिविथुर्यतिनमहीश्रथर्यति ।
विश्वप्सुर्यज्ञोअर्वागयंसुवःप्रयस्वन्तोनसत्राचआगत ४ यूयंधूर्षुप्रयुजोनरश्मि-
भिर्ज्योतिष्मन्तोनभासाव्युष्टिषु । श्येनासोनस्वयशसोरिशादसःप्रवासोनप्रसि-

तासः परिप्रुषः ५ ॥ १० ॥ प्रयद्वहंध्वेमरुतः पराकाद्यूयंमहःसंवरंणस्यवस्वंः ।
विदानासोवसवोराध्यंस्याराच्चिद्द्वेषंः सनुतर्युयोत ६ यउदृचिंयज्ञेअंध्वरेष्ठामरु-
द्भ्योनमानुंषोददांशत् । रेवत्सवयोदधतेसुवीरंसदेवानामपिंगोपीथेअंस्तु ७ तेहि
यज्ञेषुंयज्ञियांसऊमांआदित्येननाम्नाशंभंविष्ठाः । तेनोंऽवन्तुरथतूर्मंनीषांमहश्च
यामंन्नध्वरेचंकानाः ८ ॥ ११ ॥

विप्रासोष्टौ स्यूमरश्मिर्भार्गवो मरुतस्त्रिष्टुप् । द्वितीयान्त्यास्तिस्रश्च जगत्यः ।

७८ विप्रांसोनमन्मंभिःस्वाध्योदेवाव्योऽनयज्ञैःस्वप्नंसः । राजांनोनचित्रा-
सुंसंदृशंःक्षितीनांनमर्यांअरेपसंः १ अग्निर्नयेभ्राजंसारुक्मवंक्षसोवातांसोनस्व-
युजंःसद्यऊतंयः । प्रज्ञातारोनज्येष्ठांःसुनीतयंःसुशर्मांणोनसोमांऋतंयते २ वा-

तासोनयेधुनयोधिगत्नवोऽग्नीनांनजिह्वाविरोकिणः । वर्मण्वन्तोनयोधाःशिमी-
वन्तःपितॄणांनशंसाःसुरातयः ३ रथानांनये१राःसनाभयोजिगीवांसोनशूरा-
अभिद्यवः । वरेयवोनमर्याघृतप्रुषोऽभिस्वर्तारोअर्कंनसुष्टुभः ४ अश्वासोनयेज्ये-
ष्ठासआशवोदिधिषवोनरथ्यःसुदानवः । आपोननिम्नैरुदभिर्जिगत्नवोविश्वरूपा
अङ्गिरसोनसामभिः ५ ॥ १२ ॥ ग्रावाणोनसूरयःसिन्धुमातरआदर्दिरासोअ-
द्रयोनविश्वहा । शिशूलानक्रीळयःसुमातरोमहाग्रामोनयामन्नुतत्विषा ६ उष-
सांनकेतवोऽध्वरश्रियःशुभंयवोनाञ्जिभिर्व्यश्वितन् । सिन्धवोनययियोभ्रा-
जदृष्टयःपरावतोनयोजनानिममिरे ७ सुभागान्नोदेवाःकृणुतासुरत्नानस्मा-
न्स्तोतॄन्मरुतोवावृधानाः । अधिस्तोत्रस्यसख्यस्यगातसनाद्धिवोरत्नधेयानि
सन्ति ८ ॥ १३ ॥

अपश्यं सप्ताग्निः सौचीको वैश्वानरो वा सप्तिर्वा वाजम्भरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७९ अपश्यमस्यमहतोमहित्वममर्त्यस्यमर्त्यासुविक्षु । नानाहनूविभृते
संभरेतेअसिन्वतीबप्सतीभूर्यत्तः १ गुहाशिरोनिहितमृधगक्षीअसिन्वन्नत्ति
जिह्वयावनानि । अत्राण्यस्मैपड्भिःसंभरन्त्युत्तानहस्तानमसाधिविक्षु २
प्रमातुःप्रतरंगुह्यमिच्छन्कुमारोनवीरुधःसर्पदुर्वीः । ससंनपक्वमविदच्छुचन्तंरि-
रिह्वांसंरिपउपस्थेअन्तः ३ तद्वामृतंरोदसीप्रब्रवीमिजायमानोमातरागर्भोअत्ति ।
नाहंदेवस्यमर्त्यश्चिकेताग्निरङ्गविचेताःसप्रचेताः ४ योअस्माअन्नंतृष्वा३दधात्या-
ज्यैर्घृतैर्जुहोतिपुष्यति । तस्मैसहस्रमक्षभिर्विचक्षेऽग्नेविश्वतःप्रत्यङ्ङसित्वम् ५
किंदेवेषुत्यजएनश्चकर्थाग्नेपृच्छामिनुत्वामविद्वान् । अक्रीळन्क्रीळन्हरिरत्तवेऽ-

दन्विपर्वशश्वंकर्तगामिवासिः ६ विषूचोअश्वान्युयुजेवनेजाऋजीतिभीरशना-
भिर्गृभीतान् । चक्षदेमित्रोवसुभिःसुजातःसमानृधेपर्वभिर्वावृधानः ७ ॥ १४ ॥

अग्निः सप्ति सप्ताग्निः सौचीको वैश्वानरो वाग्निस्त्रिष्टुप् ।

८०अग्निःसप्तिंवाजम्भरंददात्यग्निर्वीरंश्रुत्यंकर्मनिष्ठाम् । अग्नीरोदसीविचर-
त्समञ्जन्नग्निर्नारींवीरकुक्षिंपुरन्धिम् १ अग्नेरप्नसःसमिदस्तुभद्राग्निर्महीरोदसीआ
विवेश । अग्निरेकंचोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणिदयतेपुरूणि २ अग्निर्हत्यंजरतःक-
र्णमावाग्निरद्भ्योनिरदहज्जरूथम् । अग्निरत्रिंघर्मउरुष्यदन्तरग्निर्नृमेधंप्रजयासृज-
त्सम् ३ अग्निर्दाद्द्रविणंवीरपेशाअग्निर्ऋषिंयःसहस्रासनोति । अग्निर्दिविहव्यमा
ततानाग्नेर्धामानिविभृतापुरुत्रा ४ अग्निमुक्थैर्ऋषयोविह्वयन्तेऽग्निंनरोयामनिबा-
धितासः । अग्निंवयोअन्तरिक्षेपतन्तोऽग्निःसहस्रापरियातिगोनाम् ५ अग्निंवि-

शंई॒ळते॒मानु॑षी॒र्याअ॒ग्निंमनु॑षो॒नहु॑षो॒विजा॒ताः । अ॒ग्निर्गान्ध॑र्वींप॒थ्या॑मृ॒तस्या॒ग्नेर्ग-
व्यू॑तिर्घृ॒तआनिष॑त्ता ६ अ॒ग्नये॒ब्रह्म॑ऋ॒भव॑स्ततक्षुर॒ग्निंम॒हाम॑वोचामासुवृ॒क्तिम् ।
अग्ने॒प्राव॑जरि॒तारं॑यवि॒ष्ठाग्ने॒महि॒द्रवि॑ण॒माय॑जस्व ७ ॥ १५ ॥

य इमा विश्वा सप्त विश्वकर्मा भौवनो विश्वकर्मा त्रिष्टुप् ।

८१ यइ॒माविश्वा॒भुव॑नानि॒जुह्व॒दृषि॒र्होता॒न्यसी॑दत्पि॒ता नः॑ । सआ॒शिषा॒द्रवि॑-
ण॒मि॒च्छमा॑नःप्रथम॒च्छदव॑राँ॒आवि॑वेश १ किंस्वि॑दासीदधि॒ष्ठान॑मा॒रम्भ॑णंकत॒-
मस्वि॑त्क॒थासी॑त् । यतो॒भूमिं॑ज॒नय॑न्वि॒श्वक॑र्मा॒विद्यामौर्णो॑न्महि॒नावि॒श्वच॑क्षाः २
वि॒श्वत॑श्चक्षुरु॒तवि॒श्वतो॑मुखोवि॒श्वतो॑बाहुरु॒तवि॒श्वत॑स्पात् । संबा॒हुभ्यां॒धम॑ति॒संप॑-
त॑त्रै॒र्द्यावा॒भूमी॑ज॒नय॑न्दे॒वएकः॑ ३ किंस्वि॒द्वनं॒कउ॒सवृ॒क्षआ॑स॒यतो॒द्यावा॑पृथि॒वीनि॑-
ष्टत॒क्षुः । मनी॑षिणो॒मन॑सापृ॒च्छतेदु॒तद्यद॒ध्यति॑ष्ठ॒द्भुव॑नानिधा॒रय॑न् ४ याते॒धामा॑-

निपरमाणियावमायामंध्यमाविश्वकर्मन्नुतेमा । शिक्षासखिंभ्योहविषिंस्वधावः
स्वयंयंजस्वतन्वंवृधानः ५ विश्वंकर्मन्हविषांवावृधानःस्वयंयंजस्वपृथिवीमुत
द्याम् । मुह्यंन्त्वन्येअभितोजनांसइहास्माकंमघवांसूरिरंस्तु ६ वाचस्पतिंविश्व-
कंर्माणमूतयेमनोजुवंवाजेअद्याहुवेम । सनोविश्वांनिहवंनानिजोषद्विश्वशंभूर-
वंसेसाधुकंर्मा ७ ॥ १६ ॥

चक्षुषः सप्त विश्वकर्मा भौवनो विश्वकर्मा त्रिष्टुप् ।

८२ चक्षुंषःपितामनंसाहिधीरोघृतमेंनेअजनन्नम्नंमाने । यदेदन्ताअदंदृहन्त
पूर्वआदिद्द्यावांपृथिवीअंप्रथेताम् १ विश्वकंर्माविमंनाआद्विहांयाधाताविंधाता
पंरमोतसन्दृक् । तेषांमिष्टानिसमिषामंदन्तियत्रांसप्तऋषीन्परएकंमाहुः २ यो
नंःपिताजंनितायोविंधाताधामांनिवेदभुवंनानिविश्वां । योदेवानांनामधाएकंए-

वतंसंप्रश्नंभुवनायन्त्यन्या ३ तआयजन्तद्रविणंसमस्माऋषयःपूर्वेजरितारोनभू-
ना । असूर्तेसूर्तेरजसिनिषत्तेयेभूतानिसमकृण्वन्निमानि ४ परोदिवापरएनापृ-
थिव्यापरोदेवेभिरसुरैर्यदस्ति । कंस्विद्गर्भंप्रथमंदध्रआपोयत्रदेवाःसमपश्यन्तवि-
श्वे ५ तमिद्गर्भंप्रथमंदध्रआपोयत्रदेवाःसमगच्छन्तविश्वे । अजस्यनाभावध्येक-
मर्पितंयस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुः ६ नतंविदाथयइमाजजानान्यद्युष्माकम-
न्तरंबभूव । नीहारेणप्रावृताजल्प्याचासुतृपउक्थशासश्चरन्ति ७ ॥ १७ ॥

यस्ते मन्यो सप्त मन्युस्तापसो मन्युस्त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

८३ यस्तेमन्योऽविधद्वज्रसायकसहओजःपुष्यतिविश्वमानुषक् । साह्या-
मदासमार्यंत्वयायुजासहस्कृतेनसहसासहस्वता १ मन्युरिन्द्रोमन्युरेवासदेवो-
मन्युर्होतावरुणोजातवेदाः । मन्युंविशईळतेमानुषीर्याःपाहिनोमन्योतपसास-

जोषाः २ अभीहि मन्यो तवसस्तवीयान्तपसा युजा वि जहि शत्रून् । अमित्रहा
वृत्रहा दस्युहा च विश्वा वसून्या भरा त्वं नः ३ त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयंभू-
र्भामो अभिमातिषाहः । विश्वचर्षणिः सहुरिः सहावानस्मास्वोजः पृतनासु धेहि ४
अभागः सन्नप परेतो अस्मि तव क्रत्वा तविषस्य प्रचेतः । तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिही-
ळाहं स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि ५ अयं ते अस्म्युप मेह्यर्वाङ्प्रतीचीनः सहुरे विश्वधा-
यः । मन्यो वज्रिन्नभि मामा ववृत्स्व हनाव दस्यूँरुत बोध्यापेः ६ अभि प्रेहि दक्षि-
णतो भवा मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि । जुहोमि ते धरुणं मध्वो अग्रमुभा उपांशु
प्रथमा पिबाव ७ ॥ १८ ॥

त्वया मन्यो सप्त मन्युस्तापसो मन्युर्जगती । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।

८४ त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो हर्षमाणासो धृषिता मरुत्वः । तिग्मेषव आ-

युधासंशिशानाअभिप्रयन्तुनरोअग्निरूपाः १ अग्निरिवमन्योत्विषितःसहस्वसे-
नानीर्नःसहुरेहूतएधि । हत्वायशत्रून्विभजस्ववेदओजोमिमानोविमृधोनुदस्व २
सहस्वमन्योअभिमातिमस्मेरुजन्मृणन्प्रमृणन्प्रेहिशत्रून् । उग्रंतेपाजोनन्वा-
रुरुध्रेवशीवशंनयसएकजत्वम् ३ एकोबहूनामसिमन्यवीळितोविशंविशंयुध-
येसंशिशाधि । अकृत्तरुक्त्वयायुजावयंद्युमन्तंघोषंविजयायकृण्महे ४ विजेष-
कृदिन्द्रइवानवब्रवो३ऽस्माकंमन्योअधिपाभवेह । प्रियंतेनामसहुरेगृणीमसिवि-
द्मातमुत्संयतआबभूथ ५ आभूत्यासहजावज्रसायकसहोबिभर्ष्यभिभूतउत्तर-
म् । क्रत्वानोमन्योसहमेद्येधिमहाधनस्यपुरुहूतसंसृजि ६ संसृष्टंधनमुभयंस-
माकृतमस्मभ्यंदत्तांवरुणश्चमन्युः । भियंदधानाहृदयेषुशत्रवःपराजितासोअप-
निलयन्ताम् ७॥ ११॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले षष्ठोनुवाकः॥ १०॥६॥

सत्येन सप्तचत्वारिंशत्सूर्या सावित्री । आद्यानां पञ्चानां सोमः । तत एकादशनां सूर्या-
विवाहः । सप्तदश्या देवाः । अष्टादश्याः सोमार्कौ । एकोनविंश्याश्चन्द्रमाः । ततो
नवानां नृणां विवाहमन्त्रा अशीःप्रायाः । ततो द्वयोर्वधूवासःसंस्पर्शनिन्दा ।
एकत्रिंश्या यक्ष्मनाशिनी दम्पत्योः । अन्त्यानां षोडशानां सूर्या । चतुर्दश्ये-
कोनविंशीविंश्येकविंशीत्रयोविंशीचतुर्विंशीषड्विंशीषट्त्रिंशीसप्तत्रिंशीचतु-
श्चत्वारिंश्यस्त्रिष्टुभः । अष्टादशीसप्तविंशीत्रिचत्वारिंश्यो जगत्यः ।
चतुस्त्रिंश्युरोबृहती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

८५ सत्येनोत्तभिताभूमिःसूर्येणोत्तभिताद्यौः । ऋतेनादित्यास्तिष्ठन्तिदिवि-
सोमोअधिश्रितः १ सोमेनादित्याबलिनःसोमेनपृथिवीमही । अथोनक्षत्राणा-
मेषामुपस्थेसोमआहितः २ सोमंमन्यतेपपिवान्यत्संपिंषन्त्योषधिम् । सोमंयं-
ब्रह्माणोविदुर्नतस्याश्नातिकश्चन ३ आच्छद्विधानैर्गुपितोबार्हतैःसोमरक्षितः ।

ग्रावाणामिच्छृण्वन्तिष्ठसिनतेअश्नातिपार्थिवः ४ यत्त्वादेवप्रपिबन्तिततआप्या-
यसेपुनः । वायुःसोमस्यरक्षितासमानांमासआकृतिः ५ ॥ २० ॥ रैभ्यासी-
दनुदेयीनाराशंसीन्योचनी । सूर्यायाभद्रमिद्वासोगाथयैतिपरिष्कृतम् ६ चित्ति-
राउपबर्हणंचक्षुराअभ्यञ्जनम् । द्यौर्भूमिःकोशआसीद्यदयात्सूर्यापतिम् ७
स्तोमाआसन्प्रतिधयःकुरीरंछन्दओपशः । सूर्यायाअश्विनावराग्निरासीत्पुरोग-
वः ८ सोमोवधूयुरभवदश्विनास्तामुभावरा । सूर्यांयत्पत्येशंसन्तींमनसासस-
वितादात् ९ मनोअस्याअनआसीद्द्यौरासीदुतच्छदिः । शुक्रावनड्वाहावास्तां
यदयात्सूर्यागृहम् १० ॥ २१ ॥ ऋक्सामाभ्यामभिहितौगावौतेसामनावितः ।
श्रोत्रंतेचक्रेआस्तांदिविपन्थाश्चराचरः ११ शुचीतेचक्रेयात्याव्यानोअक्षआहतः
तः । अनोमनस्मयंसूर्यारोहत्प्रयतीपतिम् १२ सूर्यायावहतुःप्रागात्सवितायम्

वासृजत् । अघासुहन्यन्तेगावोऽर्जुन्योःपर्युह्यते १३ यदश्विनापृच्छमानावया-
तंत्रिचक्रेणवहतुंसूर्यायाः । विश्वेदेवाअनुतद्वामजानन्पुत्रःपितराववृणीतपूषा १४
यदयातंशुभस्पतीवरेयंसूर्यामुप । क्वैकंचक्रंवामासीत्क्वदेष्ट्रायतस्थथुः १५
॥ २२ ॥ द्वेतेचक्रेसूर्येब्रह्माणऋतुथाविदुः । अथैकंचक्रंयद्गुहातदद्धातयइद्विदुः १६
सूर्यायैदेवेभ्योमित्रायवरुणायच । येभूतस्यप्रचेतसइदंतेभ्योऽकरंनमः १७
पूर्वापरंचरतोमाययैतौशिशूक्रीळन्तौपरियातोअध्वरम् । विश्वान्यन्योभुवना-
भिचष्टऋतूँरन्योविदधज्जायतेपुनः १८ नवोनवोभवतिजायमानोऽह्नांकेतुरुष-
सामेत्यग्रम् । भागंदेवेभ्योविदधात्यायन्प्रचन्द्रमास्तिरतेदीर्घमायुः १९ सुकिं-
शुकंशल्मलिंविश्वरूपंहिरण्यवर्णंसुवृतंसुचक्रम् । आरोहसूर्येअमृतस्यलोकं
स्योनंपत्येवहतुंकृणुष्व २० ॥ २३ ॥ उदीर्ष्वातःपतिवतीह्ये३षाविश्वावसुंनम-

सागीर्भिरीळे । अन्यामिच्छपितृषदंव्यक्तांसतेभागोजनुषातस्यविद्धि २१ उदी-
र्ष्वातोविश्वावसोनमसेळामहेत्वा । अन्यामिच्छप्रफर्व्यं१संजायांपत्यासृज २२
अनृक्षराऋजवःसन्तुपन्थायेभिःसखायोयन्तिनोवरेयम् । समर्यमासंभगोनोनि-
नीयात्संजास्पत्यंसुयममस्तुदेवाः २३ प्रत्वामुञ्चामिवरुणस्यपाशाद्येनत्वाबध्ना-
त्सवितासुशेवः । ऋतस्ययोनौसुकृतस्यलोकेऽरिष्टांत्वासहपत्यादधामि २४ प्रे-
तोमुञ्चामिनामुतःसुबद्धाममुतस्करम् । यथेयमिन्द्रमीढ्वःसुपुत्रासुभगासति २५
॥ २४ ॥ पूषात्वेतोनयतुहस्तगृह्याश्विनात्वाप्रवहतांरथेन । गृहान्गच्छगृहपत्नीय-
थासोवशिनीत्वंविदथमावदासि २६ इहप्रियंप्रजयातेसमृध्यतामस्मिन्गृहेगार्ह-
पत्यायजागृहि । एनापत्यातन्वं१संसृजस्वाधाजिव्रीविदथमावदाथः २७ नील-
लोहितंभवतिकृत्यासक्तिर्व्यज्यते । एधन्तेअस्याज्ञातयःपतिर्बन्धेषुबध्यते २८ प-

ऋ. सं. रांदेहिशामुल्यंब्रह्मभ्योविभंजावसुं। कृत्यैषापद्वतींभूत्व्याजायाविंशतेपतिम् २९ अ.८अ.३
अश्रीरातनूर्भवतिरुशंतीपापयामुया । पतिर्यद्वध्वो३ वासंसास्वमङ्गमभिधित्संते
॥६१३॥ ३०॥२५॥ येवध्वंश्चन्द्रंवंहतुंयक्ष्मायन्तिजनादनुं ।पुनस्तान्यज्ञियादेवानयंन्तुय-
तआगंताः ३१ माविंदन्परिपन्थिनोयआसीदंन्तिदम्पती । सुगेभिंर्दुर्गमतींताम-
पंद्रान्त्वरांतयः ३२ सुमङ्गलीरियंवधूरिमांसमेतपश्यंत । सौभांग्यमस्यैदत्त्वाया-
थास्तंविपरेंतन ३३ तृष्टमेतत्कटुंकमेतदंपाष्ठवंद्विषवन्नैतदत्तंवे । सूर्यांयोब्रह्माविद्-
द्यात्सइद्वाधूंयमर्हति ३४ आशसंनंविशसंनमथोंअधिविकर्तनम् । सूर्यायाःप-
श्यरूपाणितानिंब्रह्मातुशुंन्धति ३५ ॥ २६ ॥ गृभ्णामिंतेसौभगत्वायहस्तंम-
यापत्यांजरदंष्टिर्यथासंः । भगोंअर्यमासंवितापुरंन्धिर्मह्यंत्वादुर्गार्हंपत्यायदेवाः
३६ तांपूषञ्छिवतंमामेरंयस्वयस्यांबीजंमनुष्या३ वपंन्ति । यानंउरूउंशतीवि- ॥६५.३॥

श्रयातियस्यांमुशन्तःप्रहरामशेपम् ३७ तुभ्यमग्रेपर्यवहन्त्सूर्यांवहतुनासह । पुनः
पतिभ्योजायांदाअग्नेप्रजयासह ३८ पुनःपत्नीमग्निरदादायुषासहवर्चसा । दी-
र्घायुरस्यायःपतिर्जीवातिशरदःशतम् ३९ सोमःप्रथमोविविदेगन्धर्वोविविद
उत्तरः । तृतीयोअग्निष्टेपतिस्तुरीयस्तेमनुष्यजाः ४० ॥ २७ ॥ सोमोददद्गन्ध-
र्वायगन्धर्वोददद्ग्नये । रयिंचपुत्रांश्चादादग्निर्मह्यमथोइमाम् ४१ इहैवस्तंमा
वियौष्टंविश्वमायुर्व्यश्नुतम् । क्रीळन्तौपुत्रैर्नप्तृभिर्मोदमानौस्वेगृहे ४२ आनःप्र-
जांजनयतुप्रजापतिराजरसायसमनक्त्वर्यमा । अदुर्मङ्गलीःपतिलोकमाविश
शंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे ४३ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधिशिवापशुभ्यःसुमनाःसु-
वर्चाः । वीरसूर्देवकामास्योनाशंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे ४४ इमांत्वमिन्द्रमीढ्वः
सुपुत्रांसुभगांकृणु । दशास्यांपुत्रानाधेहिपतिमेकादशंकृधि ४५ सम्राज्ञीश्वशुरे

 भवसम्राज्ञींश्वश्र्वांभव । ननान्दरिसम्राज्ञींभवसम्राज्ञीअधिंदेवृषुं ४६ समंजन्तु
विश्वेदेवाःसमापोहृदयानिनौ । संमातरिश्वासंधातासमुदेष्ट्रींदधातुनौ ४७
 ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां इत्यष्टमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ८ ॥ ३ ॥

विहित्र्यधिकैन्द्रोवृषाकपिरिन्द्राणीन्द्रश्चसमूदिरेपाङ्क्तंरक्षोहणंपञ्चाधिकापायुराग्नेयंराक्षोघ्नंचतुरनुष्टुब्न्तंहविरेकोनाङ्गिरसोमूर्धन्वान्वामदेव्योवासौर्यवैश्वानरीयमिन्द्रंस्तवज्जूनारेणुःपञ्चम्यैन्द्रासोमीसहस्रशीर्षाषोळशनारायणःपौरुषमानुष्टुभंत्रित्रिष्टुबन्तंतुसंजागृवद्भिःपञ्चोनारुणोवैतहव्य आग्नेयंयज्ञस्यशार्यातोमानवोवैश्वदेवंतुजागतंमहितान्वःपार्थ्यःप्रस्तारपाङ्क्तंपुरस्ताद्बृहत्यन्तंत्रयोदश्युपाद्येचानुष्टुभौनवम्यक्षरैःपङ्क्तिरेकादशीन्यङ्कुसारिणीप्रैतेषळूनासर्पोर्बुदःकाद्रवेयोग्राव्णोस्तौत्पञ्चम्यन्त्येत्रिष्टुभौसप्तमीच।

वि हि त्रयोविंशतिर्वृषाकपिरैन्द्र इन्द्राणीन्द्रश्च समूदिरे पङ्क्तिः ।

८६ ॐम् विहिसोतोरसृंक्षतनेन्द्रंदेवममंसत । यत्रामदद्वृषाकंपिरर्यःपुष्टेषु
मत्संखाविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १ पराहींन्द्रधावंसिवृषाकंपेरतिव्यथिंः । नोअहप्र

विन्दस्यन्यत्रसोमपीतयेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः २ किमयंत्वावृषाकपिश्चकारहरि-
तोमृगः । यस्माइरस्यसीदुन्व१र्योवापुष्टिमद्वसुविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ३ यमिमं
त्वंवृषाकपिंप्रियमिन्द्राभिरक्षसि।श्वान्वस्यजम्भिषदपिकर्णेवराहयुर्विश्वस्मादिन्द्र
उत्तरः ४ प्रियातष्टानिमेकपिर्व्यक्ताव्यदूदुषत् । शिरोन्वस्यराविषंनसुगंदुष्कृते
भुवंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ५ ॥ १ ॥ नमत्स्त्रीसुभसत्तरानसुयाशुतराभुवत् । न
मत्प्रतिच्यवीयसीनसक्थ्युद्यमीयसीविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ६ उवेअम्बसुलाभि-
केयथेवाङ्गभविष्यति । भसन्मेअम्बसक्थिमेशिरोमेवीवहृष्यतिविश्वस्मा-
दिन्द्रउत्तरः ७ किंसुबाहोस्वङ्गुरेपृथुष्टोपृथुजाघने । किंशूरपत्निनस्त्वमभ्यमीषि
वृषाकपिंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ८ अवीरामिवमामयंशरारुरभिमन्यते । उताह-
मस्मिवीरिणीन्द्रपत्नीमरुत्सखाविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ९ संहोत्रंस्मपुरानारीसम-

नवावगच्छति । वेधाऋतस्यवीरिणीन्द्रपत्नीमहीयतेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १०
॥ २ ॥ इन्द्राणीमासुनारिषुसुभगामहमश्रवम् । नह्यस्याअपरंचनज-
रसामरतेपतिर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ११ नाहमिन्द्राणिरारणसख्युर्वृषाकपे-
ऋते । यस्येदनप्यंहविःप्रियंदेवेषुगच्छतिविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १२ वृषाकपा-
यिरेवतिसुपुत्रआदुसुस्नुषे । घसत्तइन्द्रउक्षणःप्रियंकाचित्करंहविर्विश्वस्मादि-
न्द्रउत्तरः १३ उक्ष्णोहिमेपञ्चदशसाकंपचन्तिविंशतिम् । उताहमद्मिपी-
वइदुभाकुक्षीपृणन्तिमेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १४ वृषभोनतिग्मशृङ्गोऽन्तर्यू-
थेषुरोरुवत् । मन्थस्तइन्द्रशंहृदेयंतेसुनोतिभावयुर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १५
॥ ३ ॥ नसेशेयस्यरम्बतेऽन्तरासक्थ्या३कपृत् । सेदीशेयस्यरोमशंनिषेदुषो
विजृम्भतेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १६ नसेशेयस्यरोमशंनिषेदुषोविजृम्भते । से-

दीशेयस्यरम्बतेऽन्तरासक्थ्याऽकपृद्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १७ अयमिन्द्रवृषाक-
पिःपरस्वन्तंहतंविदत् । असिंसूनांनवंचरुमादेधस्यानआचितंविश्वस्मादिन्द्रउ-
त्तरः १८ अयमेमिविचाकशद्विचिन्वन्दासमार्यम् । पिबामिपाकसुत्वनोऽभि
धीरमचाकशंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १९ धन्वचयत्कृन्तत्रंचकतिस्वित्तावियोजना ।
नेदीयसोवृषाकपेऽस्तमेहिगृहाँउपविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः २० पुनरेहिवृषाकपेसु-
विताकल्पयावहै । यएषस्वप्ननंशनोऽस्तमेषिपथापुनर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः २१
यदुदञ्चोवृषाकपेगृहमिन्द्राजगन्तन । क्व१स्यपुल्वघोमृगःकमगञ्जनयोपनोवि-
श्वस्मादिन्द्रउत्तरः २२ पर्शुर्हनाममानवीसाकंससूवविंशतिम् । भद्रंभलत्य-
स्याअभूद्यस्याउदरमामयद्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः २३ ॥ ४ ॥

रक्षोहणं पञ्चविंशतिः पायुरग्नी रक्षोहा त्रिष्टुप् । अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

८७ रक्षोहणंवाजिनमाजिघर्मिमित्रंप्रथिष्ठमुपयामिशर्म । शिशानोअग्निः
क्रतुभिःसमिद्धःसनोदिवासरिषःपातुनक्तम् १ अयोदंष्ट्रोअर्चिषायातुधानानुप
स्पृशजातवेदःसमिद्धः । आजिह्वयामूरदेवान्रभस्वक्रव्यादोवृक्त्व्यपिधत्स्वास-
न् २ उभोभयाविन्नुपधेहिदंष्ट्राहिंस्रःशिशानोऽवरंपरंच । उतान्तरिक्षेपरियाहि
राजञ्जम्भैःसंधेह्यभियातुधानान् ३ यज्ञैरिषूःसंनममानोअग्नेवाचाशल्याँअशनि-
भिर्दिहानः । ताभिर्विध्यहृदयेयातुधानान्प्रतीचोबाहून्प्रतिभङ्ध्येषाम् ४ अग्ने-
त्वचंयातुधानस्यभिन्धिहिंस्राशनिर्हरसाहन्त्वेनम् । प्रपर्वाणिजातवेदःशृणीहि
क्रव्यात्क्रविष्णुर्विचिनोतुवृक्णम् ५ ॥ ५ ॥ यत्रेदानींपश्यसिजातवेदस्तिष्ठ-
न्तमग्नउतवाचरन्तम् । यद्वान्तरिक्षेपथिभिःपतन्तंतमस्ताविध्यशर्वाशिशानः ६

उतालब्धंस्पृणुहिजातवेदआलेभानादृष्टिभिर्यातुधानात् । अग्नेपूर्वोनिजहिशो-
शुचानआमादःक्ष्विङ्कास्तमदन्त्वेनीः ७ इहप्रब्रूहियतमःसोअग्नेयोयातुधानोय
इदंकृणोति । तमारभस्वसमिधायविष्ठनृचक्षसश्चक्षुषेरन्धयैनम् ८ तीक्ष्णेनाग्ने
चक्षुषारक्षयज्ञंप्राञ्चंवसुभ्यःप्रणयप्रचेतः । हिंस्रंरक्षांस्यभिशोशुचानंमात्वादभ-
न्यातुधानानृचक्षः ९ नृचक्षारक्षःपरिपश्यविक्षुतस्यत्रीणिप्रतिशृणीह्यग्रा । तस्या-
ग्नेपृष्टीर्हरसाशृणीहित्रेधामूलंयातुधानस्यवृश्च १० ॥ ६ ॥ त्रिर्यातुधानःप्रसितिं
तएत्वृतंयोअग्नेअनृतेनहन्ति । तमर्चिषास्फूर्जयञ्जातवेदःसमक्षमेनंगृणतेनिवृ-
ङ्धि ११ तदग्नेचक्षुःप्रतिधेहिरेभेशफारुजंयेनपश्यसियातुधानम् । अथर्ववज्ज्यो-
तिषादैव्येनसत्यंधूर्वन्तमचितंन्योष १२ यदग्नेअद्यमिथुनाशपातोयद्वाचस्तृष्टं
जनयन्तरेभाः । मन्योर्मनसःशरव्या३जायतेयातयाविध्यहृदयेयातुधाना-

न् १३ परांशृणीहितपंसायातुधानान्परांग्नेरक्षोहरंसाशृणीहि । परार्चिषामूरंदे-
वाञ्छृणीहिपरांसुतृपोंअभिशोशुंचानः १४पराद्यदेवावृंजिनंशृंणन्तुप्रत्यगेनंशप-
थांयन्तुतृष्टाः । वाचास्तेनंशरंवऋच्छन्तुमर्मन्विश्वंस्यैतुप्रसितिंयातुधानंः १५
॥७॥ यःपौरुंषेयेणक्रविषांसमङ्क्तेयोअश्व्येनपशुनांयातुधानंः । योअघ्न्यायाभरं-
तिक्षीरमंग्नेतेषांशीर्षाणिहरसापिंवृश्च १६ संवत्सरीणंपयंउस्रियांयास्तस्यमा-
शींद्यातुधानोंनृचक्षः । पीयूषंमग्नेयतमस्तितृप्सात्तंप्रत्यञ्चंमर्चिषांविध्यमर्मं-
न् १७ विषंगवांयातुधानांःपिबन्त्वावृंश्च्यन्तामदिंतयेदुरेवांः । परैनान्देवःसंवि-
तादंदातुपरांभागमोषंधीनांजयन्ताम् १८ सनादंग्नेमृणसियातुधानान्नत्वारक्षांं-
सिपृतंनासुजिग्युः । अनुंदहसहमूंरान्क्रव्यादोमातेंहेत्यामुंक्षतदैव्यांयाः १९
त्वंनोंअग्नेअधरादुदंक्तात्त्वंपश्चादुतरंक्षापुरस्तांत् । प्रतितेतेंअजरांसस्तपिंष्ठाअघ-

शंसंशोशुचतोदहन्तु २० ॥ ८ ॥ पश्चात्पुरस्तादधरादुदक्तात्कविःकाव्येनपरि
पाहिराजन् । सखेसखायमजरोजरिम्णेऽग्नेमर्ताँअमर्त्यस्त्वंनः २१ परित्वाग्ने
पुरंवयंविप्रंसहस्यधीमहि । धृषद्वर्णंदिवेदिवेहन्तारंभङ्गुरावताम् २२ विषेणभ-
ङ्गुरावतःप्रतिष्मरक्षसोदह । अग्नेतिग्मेनशोचिषातपुरग्राभिर्ऋष्टिभिः २३ प्रत्य-
ग्नेमिथुनादहयातुधानाकिमीदिना । संत्वाशिशामिजागृह्यदब्धंविप्रमन्म-
भिः २४ प्रत्यग्नेहरसाहरःशृणीहिविश्वतःप्रति । यातुधानस्यरक्षसोबलंविरुज
वीर्यम् २५ ॥ ९ ॥

हविरेकोनविंशतिर्मूर्धन्वानाङ्गिरसो वामदेव्यो वा सूर्यवैश्वानरौ त्रिष्टुप् ।

८८ हविष्पान्तमजरंस्वर्विदिदिविस्पृश्याहुतंजुष्टमग्नौ । तस्यभर्मणेभुवना-
यदेवाधर्मणेकंस्वधयापप्रथन्त १ गीर्णंभुवनंतमसापगूळ्हमाविःस्वरभवज्जाते

अग्नौ । तस्यंदेवाःपृथिवीद्यौरुतापोऽरंणयन्नोषंधीःसख्येअस्य २ देवेभिर्न्विषि-
तोयज्ञियेभिरग्निंस्तोषाण्यजरंबृहन्तंम् । योभानुनापृथिवींद्यामुतेमामांततानरो-
दंसीअन्तरिक्षम् ३ योहोतासीत्प्रथमोदेवजुंष्टोयंसमाञ्जन्नाज्येनावृणानाः । स
पंतत्रीत्वरंस्थाजगद्यच्छ्वात्रमग्निरंकृणोज्जातवेदाः ४ यज्जातवेदोभुवंनस्यमूर्ध-
न्नतिष्ठोअग्नेसहरोचनेनं । तंत्वाहेममतिभिर्गीर्भिरुक्थैःसयज्ञियोअभवोरोदसि-
प्राः ५ ॥ १० ॥ मूर्धाभुवोभंवतिनक्तमग्निस्ततःसूर्यो जायतेप्रातरुद्यन् । मायामू
तुयज्ञियांनामेतामपोयत्तूर्णिश्चरंतिप्रजानन् ६ दृशेन्योयोमंहिनासमिद्धोऽरोचत
दिविर्योनिर्विभावां।तस्मिन्नग्नौसूक्तवाकेनदेवाहविर्विश्वआजुंहवुस्तनूपाः ७सूक्त-
वाकंप्रथममादिदग्निमादिद्धविरंजनयन्तदेवाः । सएंषांयज्ञोअंभवत्तनूपास्तंद्यौर्वेद
तंपृथिवीतमापः ८ यंदेवासोऽजंनयन्ताग्निंयस्मिन्नाजुंहवुर्भुवंनानिविश्वा ।सोअ-

चिषापृथिवीद्यामुतेमाम्जूयमानोअतपन्महित्वा ९ स्तोमेनहिदिविदेवासोअग्नि-
मजीजनञ्छक्तिभीरोदसिप्राम् । तमूअकृण्वन्त्रेधाभुवेकंसओषधीःपचतिविश्व-
रूपाः १० ॥ ११ ॥ यदेदेनमदधुर्यज्ञियासोदिविदेवाःसूर्यमादितेयम् । यदाच-
रिष्णूमिथुनावभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानिविश्वा ११ विश्वस्माअग्निंभुवनायदे-
वावैश्वानरंकेतुमह्नामकृण्वन् । आयस्ततानोषसोविभातीरपोऊर्णोतितमोअर्चि-
षायन् १२ वैश्वानरंकवयोयज्ञियासोऽग्निंदेवाअजनयन्नजुर्यम् । नक्षत्रंप्रत्नममि-
नच्चरिष्णुयक्षस्याध्यक्षंतविषंबृहन्तम् १३ वैश्वानरंविश्वहादीदिवांसंमन्त्रैरग्निंक-
विमच्छावदामः । योमहिम्नापरिबभूवोर्वीउतावस्तादुतदेवःपरस्तात् १४ द्वेस्रु-
तीअशृणवंपितॄणामहंदेवानामुतमर्त्यानाम् । ताभ्यामिदंविश्वमेजत्समेतियद-
न्तरापितरंमातरंच १५ ॥ १२ ॥ द्वेसमीचीबिभृतश्चरन्तंशीर्षतोजातंमनसा

विमृष्टम् । सप्रत्यङ्विश्वाभुवनानितस्थावप्रयुच्छन्तरणिर्भ्राजमानः १६ यत्राव-
देतेअवरःपरश्चयज्ञन्योःकतरोनौविवेद । आशेकुरित्सधमादंसखायोनक्षन्तयज्ञं
कइदंविवोचत् १७ कत्यग्नयःकतिसूर्यासःकत्युषासःकत्युस्विदापः । नोप-
स्पिजंवःपितरोवदामिपृच्छामिवःकवयोविद्मनेकम् १८ यावन्मात्रमुषसोनप्र-
तीकंसुपर्ण्यो३वसतेमातरिश्वः । तावद्दधात्युपयज्ञमायन्ब्राह्मणोहोतुरवरोनिषी-
दन् १९ ॥ १३ ॥

इन्द्रंस्तवाष्टादश रेणुरिन्द्रस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या इन्द्रासोमौ ।

८९ इन्द्रंस्तवानृतमंयस्यमह्नाविबबाधेरोचनाविज्मोअन्तान् । आयःपप्रौ
चर्षणीधृद्वरोभिःप्रसिन्धुभ्योरिरिचानोमहित्वा १ ससूर्यःपर्युरूवरांस्येन्द्रोववृ-
त्याद्रथ्येवचक्रा । अतिष्ठन्तमपस्यंनसर्गंकृष्णातमांसित्विष्याजघान २ समा-

नमंस्माअनंपावृदर्चक्षमयादिवोअसंमंब्रह्मनव्यंम् । वियःपृष्ठेवजनिमान्यर्यइन्द्रं-
श्चिकायनसखांयमीषे ३ इन्द्रांयगिरोअनिंशितसर्गाअपःप्रेरंयंसगंरस्यबुध्नात् ।
योअक्षेणेवचक्रियाशचींभिर्विष्वंक्तस्तम्भंपृथिवीमुतद्याम् ४ आपान्तमन्युस्तृ-
पलंप्रभर्माधुनिःशिमीवाञ्छरुंमाँऋजीषी । सोमोविश्वान्यतसावनांनिनार्वागि-
न्द्रंप्रतिमानांनिदेभुः ५ ॥ १४ ॥ नयस्यद्यावांपृथिवीनधन्वनान्तरिंक्षंनाद्रंयः
सोमोअक्षाः । यदंस्यमन्युरंधिनीयमांनःशृणातिंवीळुरुजतिंस्थिराणिं ६ जघानं
वृत्रंस्वधिंतिर्वनेवरुरोजपुरोअरंदन्नसिन्धूंन् । बिभेदंगिरिंनवमिन्नकुम्भमागाइन्द्रो
अकृणुतस्वयुग्भिंः ७ त्वंहत्यदृंणयाइन्द्रधीरोऽसिर्नपर्वंवृजिनाशृंणासि । प्रयेमि-
त्रस्यवरुंणस्यधामयुजंनजनांमिनन्तिंमित्रम् ८ प्रियेमित्रंप्रार्यमणंदुरेवाःप्रसं-
गिरःप्रवरुंणंमिनन्तिं । न्यं१मित्रेषुवधमिंन्द्रतुम्रंवृषन्वृषांणमरुषंशिशीहि ९ इ-

न्द्रोदिवइन्द्रईशेपृथिव्याइन्द्रोअपामिन्द्रइत्पर्वतानाम् । इन्द्रोवृधामिन्द्रइन्मे-
धिराणामिन्द्रःक्षेमेयोगेहव्यइन्द्रः १० ॥ १५ ॥ प्राक्तुभ्यइन्द्रःप्रवृधोअ-
हभ्यःप्रान्तरिक्षात्प्रसमुद्रस्यधासेः । प्रवातस्यप्रथसःप्रज्मोअन्तात्प्रसिन्धुभ्यो
रिरिचेप्रक्षितिभ्यः ११ प्रशोशुचत्याउषसोनकेतुरसिन्वातेवर्ततामिन्द्रहेतिः ।
अश्मेवविध्यदिवआसृजानस्तपिष्ठेनहेषसाद्रोघमित्रान् १२ अन्वहमासा
अन्विद्वनान्यन्वोषधीरनुपर्वतासः । अन्विन्द्रंरोदसीवावशानेअन्वापोअजिहत
जायमानम् १३ कर्हिस्वित्सातइन्द्रचेत्यासदघस्ययद्भिनदोरक्षएषत् । मित्र-
क्रुवोयच्छसनेनगावःपृथिव्याआपृगमुयाशयन्ते १४ शत्रूयन्तोअभियेनस्तत-
स्रेमहिव्राधन्तओगणासइन्द्र । अन्धेनामित्रास्तमसासचन्तांसुज्योतिषोअक्त-
वस्ताँअभिष्युः १५ पुरूणिहित्वासवनाजनानांब्रह्माणिमन्दन्गृणतामृषीणाम् ।

इमामाघोषन्नवसासहूतिंतिरोविश्वाँअर्चतोयाह्यर्वाङ् १६ एवातेवयमिन्द्रभुञ्जती-
नांविद्यामसुमतीनांनवानाम् । विद्यामवस्तोरवसागृणन्तोविश्वामित्राउततं
इन्द्रनूनम् १७ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्त-
मुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १८ ॥ १६ ॥

सहस्रशीर्षा षोडश नारायणः पुरुषोनुष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१० सहस्रशीर्षापुरुषःसहस्राक्षःसहस्रपात् । सभूमिंविश्वतोवृत्वात्यतिष्ठ-
द्दशाङ्गुलम् १ पुरुषएवेदंसर्वंयद्भूतंयच्चभव्यम् । उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेना-
तिरोहति २ एतावानस्यमहिमातोज्यायांश्चपूरुषः । पादोऽस्यविश्वाभूतानि-
त्रिपादस्यामृतंदिवि ३ त्रिपादूर्ध्वउदैत्पुरुषःपादोऽस्येहाभवत्पुनः । ततोविष्व-
ङ्व्यक्रामत्साशनानशनेअभि ४ तस्माद्विराळजायतविराजोअधिपूरुषः ।

सजातोअत्यरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः ५ ॥ १७ ॥ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञ-
मतन्वत । वसन्तोअस्यासीदाज्यंग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ६ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्ष-
न्पुरुषंजातमग्रतः । तेनदेवाअयजन्तसाध्याऋषयश्चये ७ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः
संभृतंपृषदाज्यम् । पशून्तांश्चक्रेवायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ८ तस्माद्यज्ञात्स-
र्वहुतऋचःसामानिजज्ञिरे । छन्दाँसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ९
तस्मादश्वाअजायन्तयेकेचोभयादतः । गावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताअजा-
वयः १० ॥ १८ ॥ यत्पुरुषंव्यदधुःकतिधाव्यकल्पयन् । मुखंकिमस्यकौबा-
हूकाऊरूपादाउच्येते ११ ब्राह्मणोऽस्यमुखमासीद्बाहूराजन्यःकृतः । ऊरूतदस्य
यद्वैश्यःपद्भ्यांशूद्रोअजायत १२ चन्द्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्योअजायत । मु-
खादिन्द्रश्चाग्निश्चप्राणाद्वायुरजायत १३ नाभ्याआसीदन्तरिक्षंशीर्ष्णोद्यौःसमव-

तत। पद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथालोकाँअंकल्पयन् १४ सप्तास्यांसन्परिधयस्त्रिः-
सप्तसमिधःकृताः । देवायद्यज्ञंतन्वानाअबध्नन्पुरुषंपशुम् १५ यज्ञेनयज्ञमयज-
न्तदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकंमहिमानःसचन्तयत्रपूर्वेसाध्याः
सन्तिदेवाः १६॥१९॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥१०॥७॥

सं जागृवद्भिः पञ्चदशारुणो वैतहव्योग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

९१ संजागृवद्भिर्जरमाणइध्यतेदमेदमूनाइषयन्निळस्पदे । विश्वस्यहोताह-
विषोवरेण्योविभुर्विभावासुषखासखीयते १ सदर्शतश्रीरतिथिर्गृहेगृहेवनेवनेशि-
श्रियेतक्वीरिव । जनंजनंजन्योनातिमन्यतेविशआक्षेतिविश्यो३विशंविशम् २
सुदक्षोदक्षैःक्रतुनासिसुक्रतुरग्नेकविःकाव्येनासिविश्ववित् । वसुर्वसूनांक्षयसित्व-
मेकइद्द्यावाचयानिपृथिवीचपुष्यतः ३ प्रजानन्नग्नेतवयोनिमृत्वियमिळायास्पदे

घृतवन्तमासदः । आतेचिकित्रउषसामिवेतयोऽरेपसःसूर्यस्येवरश्मयः ४ तव
श्रियोवर्ष्यस्येवविद्युतश्चित्राश्चिकित्रउषसांनकेतवः । यदोषधीरभिसृष्टोवनानि
चपरिस्वयंचिनुषेअन्नमास्ये ५ ॥ २० ॥ तमोषधीर्दधिरेगर्भमृत्वियंतमापोअ-
ग्निंजनयन्तमातरः । तमित्समानंवनिनश्चवीरुधोऽन्तर्वतीश्चसुवतेचविश्वहा ६
वातोपधूतइषितोवशाँअनुतृषुयदन्नावेविषद्वितिष्ठसे । आतेयतन्तेरथ्यो३यथापृ-
थक्शर्धांस्यग्नेअजराणिधक्षतः ७ मेधाकारंविदथस्यप्रसाधनमग्निंहोतारंपरिभू-
तमंमतिम् । तमिदर्भेहविष्यासमानमित्तमिन्महेवृणतेनान्यंत्वत् ८ त्वामिदत्र
वृणतेत्वायवोहोतारमग्नेविदथेषुवेधसः । यद्देवयन्तोदधतिप्रयांसितेहविष्मन्तोम
नवोवृक्तबर्हिषः ९ तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रंत्वमग्निदृतायतः । तवप्र-
शास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचासिगृहपतिश्चनोदमे १० ॥ २१ ॥ यस्तुभ्यमग्नेअमृ-

॥६२२॥

तायमर्त्यः॑स॒मिधा॑दा॒शद्दु॑तवा॑ह॒विष्कृ॑ति । तस्य॒होता॑भवसि॒यासि॑दू॒त्य१॒मुप॑ब्रूषे
यजं॑स्यध्वरी॒यसि॑ ११ इ॒माअ॑स्मैम॒तयो॒वाचो॑अ॒स्मदाँ॑ऋचो॒गिरः॑सुष्टु॒तयः॑सम॑ग्म-
त । व॒सू॒यवो॒वसं॑वेजा॒तवे॑दसेवृ॒द्धासु॑चि॒द्वर्ध॑नो॒यासु॑चा॒कन॑त् १२ इ॒मांप्र॒त्नाय॑सुष्टु-
तिंनवी॑यसींवो॒चेय॑मस्माउश॒तेशृ॒णोतु॑नः । भू॒याअन्त॑राहृ॒द्य॑स्यनि॒स्पृशे॑जा॒येव॒
पत्य॑उश॒तीसु॒वासाः॑ १३ यस्मि॒न्नश्वा॑सऋष॒भास॑उ॒क्षणो॑व॒शामे॒षाअ॑वसृ॒ष्टास॒आ-
हु॑ताः । की॒ला॒लपे॑सोम॑पृष्ठायवे॒धसे॑हृ॒दाम॒तिंज॑नये॒चारु॑म॒ग्नये॑ १४ अहा॑व्यग्नेह॒-
विरा॒स्ये॑तेस्रु॒ची॑वघृ॒तंच॒म्वी॑व॒सोमः॑ । वा॒ज॒सनिं॑र॒यिम॒स्मेसु॒वीरं॑प्रश॒स्तंधे॑हिय॒श-
सं॑बृ॒हन्त॑म् १५ ॥ २२ ॥

यज्ञस्य पञ्चदश शार्यातो मानवो विश्वेदेवा जगती ।

१२ य॒ज्ञस्य॑वोर॒थ्यं॑वि॒श्पतिं॑वि॒शांहोता॑रम॒क्तोरति॑थिंवि॒भाव॑सुम् । शोच॒ञ्छु-

ऋ. सं. ष्कासुहरिणीषुजर्भुरद्वृषाकेतुर्यजतोद्यामशायत १ इममञ्जस्पामुभयेअकृण्वत अ.८अ.४
धर्माणमग्निंविदथस्यसाधनम् । अक्तुंनयह्वमुषसःपुरोहितंतनूनपातमरुषस्यनिं-
॥६२३॥ सते २ बळस्यनीथाविपणेश्चमन्महेवयाअस्यप्रहुताआसुरत्तवे । यदाघोरासो
अमृतत्वमाशतादिज्जनस्यदैव्यस्यचर्किरन् ३ ऋतस्यहिप्रसितिर्द्यौरुरुव्यचोन-
मोमह्य१रमतिःपनीयसी । इन्द्रोमित्रोवरुणःसंचिकित्रिरेऽथोभगःसवितापूत-
दक्षसः ४ प्ररुद्रेणययिनायन्तिसिन्धवस्तिरोमहीमरमतिंदधन्विरे । येभिःपरि-
ज्मापरियन्नुरुज्रयोविरोरुवज्जठरेविश्वमुक्षते ५ ॥ २३ ॥ क्राणारुद्रामरुतो
विश्वकृष्टयोदिवःश्येनासोअसुरस्यनीळयः । तेभिश्चष्टेवरुणोमित्रोअर्यमेन्द्रोदेवे-
भिरर्वशेभिरर्वशः ६ इन्द्रेभुजंशशमानासआशतसूरोदृशीकेवृषणश्चपौंस्ये ।
प्रयेन्वस्याहणाततक्षिरेयुजंवज्रंनृषदनेषुकारवः ७ सूरश्चिदाहरितोअस्यरीरम- ॥६२३॥

दिन्द्रादाकश्चिद्भयतेतवीयसः । भीमस्यवृष्णोजठरादभिश्वसोदिवेदिवेसहुरि-
स्तन्नराधितः ८ स्तोमंवोअद्यरुद्रायशिक्कसेक्षयद्वीरायनमसादिदिष्टन । येभिः
शिवःस्ववाँएवयावभिर्दिवःसिषक्तिस्वयशानिकामभिः ९ तेहिप्रजायाअभरन्-
न्तविश्रवोबृहस्पतिर्वृषभःसोमजामयः । यज्ञैरथर्वाप्रथमोविधारयद्देवादक्षैर्भृ-
गवःसंचिकित्रिरे १० ॥ २४ ॥ तेहिद्यावापृथिवीभूरिरेतसानराशंसश्चतुरङ्गो
यमोऽदितिः । देवस्त्वष्टाद्रविणोदाऋभुक्षणःप्ररोदसीमरुतोविष्णुरर्हिरे ११ उ-
तस्यनउशिजामुर्वियाकविरहिःशृणोतुबुध्न्यो३हवीमनि । सूर्यामासाविचरं-
न्तादिविक्षिताधियाशमीनहुषीअस्यबोधतम् १२ प्रनःपूषाचरथंविश्वदेव्योऽपां
नपादवतुवायुरिष्टये । आत्मानंवस्योअभिवातमर्चततदश्विनासुहवायामनि
श्रुतम् १३ विशामासामभयानामधिक्षितंगीर्भिरुस्वयशसंगृणीमसि । ग्ना-

भिर्विश्वाभिरदितिमनर्वणमक्तोर्युवानंनृमणाअधापतिम् १४ रेभदत्रंजनुषापू-
र्वोअङ्गिराग्रावाणऊर्ध्वाअभिचक्षुरध्वरम् । येभिर्विहायाअभवद्विचक्षणःपाथः
सुमेकंस्वधितिर्वनन्वति १५ ॥ २५ ॥

महि पञ्चदश तान्वः पार्थ्यो विश्वेदेवाः प्रस्तारपङ्क्तिः। उपाद्ये त्रयोदशी चानुष्टुभः।
नवम्यक्षरैः पङ्क्तिः। एकादशी न्यङ्कुसारिणी । अन्त्या पुरस्ताद्बृहती ।

१३ महिद्यावापृथिवीभूतमुर्वीनारीयह्वीनरोदसीसदंनः। तेभिर्नःपातंसह्य-
सएभिर्नःपातंशूषणि १ यज्ञेयज्ञेसमर्त्योदेवान्त्सपर्यति । यःसुम्नैर्दीर्घश्रुत्तम
आविवासात्येनान् २ विश्वेषामिरज्यवोदेवानांवार्महः। विश्वेहिविश्वमहसोवि-
श्वेयज्ञेषुयज्ञियाः ३ तेघाराजानोअमृतस्यमन्द्राअर्यमामित्रोवरुणःपरिज्मा। कद्रु-
द्रोनृणांस्तुतोमरुतःपूषणोभगः ४ उतनोनक्तमपांवृषण्वसूसूर्यामासासदनायस-

धन्यां । सचायत्सायेंशामहिंर्बुध्नयेषुबुध्न्यंः ५ ॥ २६ ॥ उतनोंदेवावश्विनांशुभस्पती
धामंभिर्मित्रावरुंणाउरुष्यताम् । महःसरायएषतेऽतिधन्वेंवदुरिता ६ उतनोंरुद्रा
चिंन्मृळतामश्विनाविश्वेंदेवासोरथस्पतिर्भगंः । ऋभुर्वाजंऋभुक्षणःपरिज्माविश्-
श्ववेदसः ७ ऋभुर्ऋभुक्षाऋभुर्विधतोमदआतेहरींजूजुवानस्यंवाजिनां । दुष्टरं-
यस्यसामंचिदृधंग्यज्ञोनमानुंषः ८ कृधीनोअह्रंयोदेवसवितःसचंस्तुषेमघोनां-
म् । सहोनइन्द्रोवह्निंभिर्न्यैषांचर्षणीनांचक्रंरश्मिंनयोंयुवे ९ ऐषुंद्यावापृथिवी
धातंमहदस्मेवीरेषुंविश्वचंर्षणिश्रवंः । पृक्षंवाजंस्यसातयेंपृक्षंरायोततुर्वणें १०
॥ २७ ॥ एतंशंसंमिन्द्रास्मयुष्ट्वंकूचित्सन्तंसहसावन्नभिष्टंयेसदांपाह्यभिष्टंये ।
मेदतांवेदतांवसो ११ एतंमेस्तोमंतनानसूर्यैंद्युतद्यांमानंवावृधन्तनृणाम् । सं-
वननंनाश्व्यंतष्टेवानंपच्युतम् १२ वावर्तयेषांराययायुक्तैषांहिरण्ययीं । नेमधिंता

नपौंस्यावृथेवविष्टान्ता १३ प्रतद्दुःशीमेपृथवानेवेनेप्रराभेवोचमसुरेमघवत्सु ।
येयुक्त्वायपञ्चशतास्मयुपथाविश्राव्येषाम् १४ अधीन्न्वत्रसप्ततिंचसप्तचं । स-
द्योदिदिष्टतान्वः सद्योदिदिष्टपार्थ्यः सद्योदिदिष्टमायवः १५ ॥ २८ ॥

प्रैते चतुर्दशार्बुदः काद्रवेयः सर्पो ग्रावाणो जगती । पञ्चमीसप्तम्यन्त्यास्त्रिष्टुभः ।

१४ प्रैतेवदन्तुप्रवयंवदामग्रावभ्योवाचंवदतावदद्भ्यः । यदद्रयः पर्वताः साक-
माशवः श्लोकंघोषंभरथेन्द्रायसोमिनः १ एतेवदन्तिशतवत्सहस्रवदभिक्रन्दन्ति
हरितेभिरासभिः । विष्ट्वीग्रावाणः सुकृतः सुकृत्ययाहोतुश्चित्पूर्वेहविरद्यमाशत २ ए-
तेवदन्त्यविदन्ननामधुन्यूङ्खयन्तेअधिपक्वआमिषि । वृक्षस्यशाखामरुणस्यबप्सत-
स्तेसूभर्वावृषभाः प्रेमराविषुः ३ बृहद्वदन्तिमदिरेणमन्दिनेन्द्रंक्रोशन्तोऽविदन्नना
मधु । संरभ्याधीराः स्वसृभिरनर्तिषुराघोषयन्तः पृथिवीमुपब्दिभिः ४ सुपर्णा

वाचंमक्रतोपद्यव्यांखरेकृष्णांइषिराअंनर्तिषुः । न्यं१ङ्ङियन्त्युपंरस्यनिष्कृतंपुरूरे-
तोदधिरेसूर्यश्वितः ५ ॥ २९ ॥ उग्राइंवप्रवहंन्तःसमायंमुःसाकंयुक्तावृषंणो
बिभ्रंतोधुरंः । यच्छ्वसन्तोंजग्रसानाअरांविषुःशृण्वएंषांप्रोथथोअर्वतामिव ६ द-
शावनिभ्योदशंकक्ष्येभ्योदशंयोक्रेभ्योदशंयोजनेभ्यः । दशाभीशुभ्योअर्चता
जरेंभ्योदशधुरोदशंयुक्तावहंद्भ्यः ७ तेअद्रंयोदशंयन्त्रासआशवस्तेषांमाधानंप-
र्येतिहर्यतम् । तऊंसुतस्यंसोम्यस्यान्धंसोंशोःपीयूषंप्रथमस्यंभेजिरे ८ तेसो-
मादोहरीइन्द्रंस्यनिंसतेंशुंदुहन्तोअध्यांसतेगवि । तेभिर्दुग्धंपंपिवान्त्सोम्यंमध्वि-
न्द्रोवर्धतेप्रथंतेवृषायते ९ वृषावोअंशुर्नकिलारिषाथनेळावन्तःसदमित्स्थनाशि-
ताः । रैवत्येवमहंसाचारंवःस्थनयस्यंग्रावाणोअजुंषध्वमध्वरम् १० ॥ ३० ॥
तृदिलाअतृंदिलासोअद्रंयोऽश्रमणाअशृंथिताअमृंत्यवः । अनातुराअजराःस्था

मंविष्णवःसुपीवसोअतृंषिताअतृंष्णजः ११ ध्रुवाएववंःपितरोयुगेयुंगेक्षेमंका-
मासःसदंसोनयुंञ्जते । अजुर्यासोहरिषाचोहरिद्रंवआद्यांरवेणपृथिवीमंशुश्र-
वुः १२ तदिद्वंदन्त्यद्रंयोविमोचंनेयामंन्नञ्जस्पाइंवघेदुंपद्विदभिः । वपन्तोबीजं-
मिवधान्याकृतंःपृञ्चन्तिसोमंनमिंनन्तिबप्संतः १३ सुतेअंध्वरेअधिवाचंमक्रता
क्रीळयोनमातरंतुदन्तंः । विषूमुंञ्चासुषुवुषोमनीषांविवंर्तन्तामद्रंयश्चायंमानाः १४
॥ ३१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ८ ॥ ४ ॥

हयेज्यूनोर्वशीमैळःपुरूरवाःपूर्वोषितान्कामान्पुनरासाद्यावरोद्धुमैच्छत्सातमनिच्छन्तीप्रत्याचष्टेहयइ-
पुर्याकदासुदेवोन्तरिक्षप्रांसचेतितिसप्तश्चैळवाक्यंशिष्टाउर्वश्याःप्रतेसप्तोनाबरुःसर्वहरिर्वैन्द्रोहरिस्तुतिर्द्वि-
त्रिष्टुबन्तंयाओषधीरृषयधिकाथर्वणोभिषगोषधिस्तुतिरानुष्टुभंबृहस्पतेद्वादशार्ष्टिषेणोवापिर्वृष्टिकामोदे-
वांस्तुष्टावकंनोवम्रोवैखानसइन्द्रदुवस्युर्वान्दनोवैश्वदेवंतुत्रिष्टुबन्तमुद्बुध्यध्वंबुधःसोम्यऋत्विक्स्तुतिर्वा

नवम्यन्त्येजगत्यौयञ्चमीबृहतीगायत्र्योर्मध्येप्रतेमुद्गलोभार्म्यश्वोद्रुघणेनऋषभेणचाजिंजिगायेतिद्रौघणं
वाद्यातृतीयान्त्याबृहत्यआशुःसप्तोनैन्द्रोप्रतिरथश्चतुर्थीबार्हस्पत्योपान्त्याप्वादेव्यन्त्यानुष्टुम्मारुतीवा-
सान्येकादशाष्टकौवैश्वामित्रःकदाकौत्सोदुर्मित्रोनाम्नासुमित्रोगुणतःसुमित्रोवानाम्नादुर्मित्रोगुणत-
औषिणहंहरीवज्रंपिपीलिकमध्येत्रिष्टुबन्त्याद्यागायत्रीवा ।

हयेष्टादश त्रिष्टुप् । प्रथमाद्वितीयाषष्ठचष्टमीनवमीदशमीद्वादशीचतुर्दश्युपान्त्यानामैलः

पुरूरवा ऋषिः उर्वशी देवता । शिष्टानामुर्वश्यृषिः । ऐलः पुरूरवो देवता ।

१५ ॐम् हयेजायेमनसातिष्ठघोरेवचांसिमिश्राकृणवावहैनु । ननौमन्त्रा
अनुदितासएतेमयस्करन्परंतरेचनाहन् १ किमेतावाचाकृणवातवाहंप्राक्रमिषमुषसामग्रियेव । पुरूरवःपुनरस्तंपरेहिदुरापनावातइवाहमस्मि २ इषुर्नश्रिय
इषुधेरसनागोषाःशतसानरंहिः । अवीरेक्रतौविदविद्युतन्नौरानमायुंचितय-
न्तधुनयः ३ सावसुदधतीश्वशुरायवयउषोयदिवष्ट्यन्तिगृहात् । अस्तंननक्षेय-

स्मिंश्चाकन्दिवानक्तंश्नथितावैतसेनं ४ त्रिःस्ममाह्नश्नथयोवैतसेनोतस्ममेऽव्यं-
त्यैपृणासि । पुरूरवोऽनुतेकेतमायंराजामेवीरतन्व१स्तदासीः ५ ॥ १ ॥ या
सुजूर्णिःश्रेणिःसुम्नआपिर्ह्रदेचक्षुर्नग्रन्थिनीचरण्युः । ताअञ्जयोऽरुणयोनसंस्रुः
श्रियेगावोनधेनवोऽनवन्त ६ समस्मिञ्जायमानआसतग्नाउतेमवर्धन्नद्य१ःस्व-
गूर्ताः । महेयत्त्वापुरूरवोरणायावर्धयन्दस्युहत्यायदेवाः ७ सचायतासुजहती-
ष्वत्कममानुषीषुमानुषोनिषेवे । अपस्ममत्तरसन्तीनभुज्यस्ताअत्रसन्रथस्पृ-
शोनाश्वाः ८ यदासुमर्तोअमृतासुनिस्पृक्संक्षोणीभिःक्रतुभिर्नपृङ्क्ते । ताआतयोन
तन्वःशुम्भतस्वाअश्वासोनक्रीळयोदन्दशानाः ९ विद्युन्नयापतन्तीदविद्योद्भरन्तीमे
अप्याकाम्यानि । जनिष्ठोअपोनर्यःसुजातःप्रोर्वशीतिरतदीर्घमायुः १० ॥ २ ॥

जज्ञिषइत्थागोपीथ्यायहिदधाथतत्पुरूरवोमओजः । अशासंत्वाविदुषीसस्मिन्न-
हन्नमआशृणोःकिमभुग्वदासि ११ कदासूनुःपितरंजातइच्छाच्चक्रन्नाश्रुवर्तयद्वि-
जानन् । कोदम्पतीसमनसावियूयोदधयदग्निःश्वशुरेषुदीदयत् १२ प्रतिब्रवा-
णिवर्तयतेअश्रुचक्रन्नक्रन्ददाध्येशिवायै । प्रतत्तेहिनवायत्तेअस्मेपरेह्यस्तंनहि
मूरमापः १३ सुदेवोअद्यप्रपतेदनावृत्परावतंपरमांगन्तवाउ । अधाशयीतनि-
ऋतेरुपस्थेऽधैनंवृकारभसासोअद्युः १४ पुरूरवोमामृथामाप्रपप्तोमात्वावृका-
सोअशिवासउक्षन् । नवैस्त्रैणानिसख्यानिसन्तिसालावृकाणांहृदयान्येता १५
॥ ३ ॥ यद्विरूपाचरंमर्त्येष्ववसंरात्रीःशरदश्चतस्रः । घृतस्यस्तोकंसकृदह्नआ-
श्नांतादेवेदंतातृपाणाचरामि १६ अन्तरिक्षप्रांरजसोविमानीमुपशिक्षाम्युर्वशीं
वसिष्ठः । उपत्वारातिःसुकृतस्यतिष्ठान्निवर्तस्वहृदयंतप्यतेमे १७ इतित्वादेवा

इमआंहुरैळयथेंमेतद्भवसिमृत्युबंधुः । प्रजातेंदेवान्हविषांयजातिस्वर्गउत्वमपिं
मादयासे १८ ॥ ४ ॥

प्र ते त्रयोदश बरुः सर्वहरिर्वैन्द्रो हरिस्तुतिर्जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१६ प्रतेंमहेविदथेंशंसिषंहरीप्रतेंवन्वेवनुषोंहर्यतंमदंम् । घृतंनयोहरिंभिश्चारु
सेचंतआत्वांविशन्तुहरिंवर्पसंगिरंः १ हरिंहियोनिंमभियेसमस्वंरन्हिन्वतोहरींदि-
व्यंयथासदंः । आयंपृणन्तिहरिंभिर्नधेनवइन्द्रांयशूषंहरिंवन्तमर्चत २ सोअंस्य
वज्रोहरिंतोयआंयसोहरिर्निकांमोहरिरागभंस्त्योः । द्युम्नीसुंशिप्रोहरिंमन्युसाय-
कइन्द्रेनिरूपाहरिंतामिमिक्षिरे ३ दिविनकेतुरधिंधायिहर्यतोविव्यचद्वज्रोहरिंतो
नरंह्यां । तुददहिंहरिंशिप्रोयआंयसःसहस्रंशोकाअभवद्धरिंभरः ४ त्वंत्वंमह-
र्यथाउपंस्तुतःपूर्वेंभिरिन्द्रहरिकेशयज्वंभिः । त्वंहंर्यसितवविश्वंमुक्थ्यं१मसांमि

राधोहरिजातहर्यतम् ५ ॥ ५ ॥ तावज्रिणंमन्दिनंस्तोम्यंमदइन्द्रंरथेवहतोहर्य-
ताहरी । पुरूण्यस्मैसवनानिहर्यतइन्द्रायसोमाहरयोदधन्विरे ६ अरंकामायह-
रयोदधन्विरेस्थिरायहिन्वन्हरयोहरीतुरा । अर्वद्भिर्योहरिभिर्जोषमीयतेसोअस्य
कामंहरिवन्तमानशे ७ हरिश्मशारुर्हरिकेशआयसस्तुरस्पेयेयोहरिपाअवर्धत ।
अर्वद्भिर्योहरिभिर्वाजिनीवसुरतिविश्वादुरितापारिषद्धरी ८ स्रुवेवयस्यहरिणी
विपेततुःशिप्रेवाजायहरिणीदविध्वतः । प्रयत्कृतेचमसेमर्मृजद्धरीपीत्वामदस्य
हर्यतस्यान्धसः ९ उतस्मसद्महर्यतस्यपस्त्योरत्योनवाजंहरिवाँअचिक्रदत् ।
महीचिद्धिधिषणाहर्यदोजसाबृहद्वयोदधिषेहर्यतश्चिदा १० ॥ ६ ॥ आरोदसी
हर्यमाणोमहित्वानव्यंनव्यंहर्यसिमन्मनुप्रियम् । प्रपस्त्यमसुरहर्यतंगोराविष्कृ-
धिहरयेसूर्याय ११ आत्वाहर्यन्तंप्रयुजोजनानांरथेवहन्तुहरिशिप्रमिन्द्र । पिबा

यथाप्रतिंभृतस्यमध्वोहयेन्यज्ञंसंधुमादेदशोणिम् १२ अपाःपूर्वेषांहरिवःसु-
तानामथोइदंसवनंकेवलंते । ममद्धिसोमंमधुंमन्तमिन्द्रसत्रावृषञ्जठरआवृं-
॥६२९॥ षस्व १३ ॥ ७ ॥

या ओषधीस्त्रयो विंशतिर्भिषगाथर्वण ओषधिस्तुतिरनुष्टुप् ।

१७ याओषंधीःपूर्वांजातादेवेभ्यंस्त्रियुगंपुरा । मनैनुबभ्रूणांमहंशतंधामांनि
सप्तचं १ शतंवोअम्बधामांनिसहस्रंमुतवोरुहंः । अधांशतक्रत्वोयूयमिमंमे
अगदंकृत २ ओषंधीःप्रतिंमोदध्वंपुष्पंवतीःप्रसूवंरीः । अश्वांइवसजित्वंरीर्वी-
रुधंःपारयिष्णवंः ३ ओषंधीरितिंमातरस्तद्वोदेवीरुपंब्रुवे । सनेयमश्वंगांवासं
आत्मानंतवंपूरुष ४ अश्वत्थेवोनिषदंनंपर्णेवोवसतिष्कृता । गोभाजइत्कि-
लांसथयत्सनवंथपूरुषम् ५ ॥ ८ ॥ यत्रौषंधीःसमग्मंतराजानःसमिंताविव । ॥६२९॥

विप्रःसउच्यतेभिषग्रक्षोहामीवचातनः ६ अश्वावतींसोमावतीमूर्जयन्तीमुदो-
जसम् । आवित्सिसर्वाओषधीरस्माअरिष्टतातये ७ उच्छुष्माओषधीनांगावो
गोष्ठादिवेरते । धनंसनिष्यन्तीनामात्मानंतवपूरुष ८ इष्कृतिर्नामवोमाताथो
यूयंस्थनिष्कृतीः । सीराःपतत्रिणीःस्थनयदामयतिनिष्कृथ ९ अतिविश्वाःप-
रिष्ठाःस्तेनइवव्रजमक्रमुः । ओषधीःप्राचुच्यवुर्यत्किंचतन्वो३रपः १० ॥ १ ॥
यदिमावाजयन्नहमोषधीर्हस्तआदधे । आत्मायक्ष्मस्यनश्यतिपुराजीवगृभो
यथा ११ यस्यौषधीःप्रसर्पथाङ्गमङ्गंपरुष्परुः । ततोयक्ष्मंविबाधध्वउग्रोमध्य-
मशीरिव १२ साकंयक्ष्मप्रपतचाषेणकिकिदीविना । साकंवातस्यध्राज्यासा-
कंनश्यनिहाकया १३ अन्यावोअन्यामवत्वन्यान्यस्याउपावत । ताःसर्वाःसं-
विदानाइदंमेप्रावतावचः १४ याःफलिनीर्याअफलाअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः ।

वृहस्पतिप्रसूतास्तानोमुञ्चन्त्वंहसः १५ ॥ १० ॥ मुञ्चन्तुमाशपथ्या३दथोवरु-
ण्यादुत । अथोयमस्यपड्वीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात् १६ अवपतन्तीरवदन्दि-
वओषधयस्परि । यंजीवमश्नवामहैनसरिष्यातिपूरुषः १७ याओषधीःसोम-
राज्ञीर्बह्वीःशतविचक्षणाः । तासांत्वमस्युत्तमारंकामायशंहृदे १८ याओषधीः
सोमराज्ञीर्विष्ठिताःपृथिवीमनु । वृहस्पतिप्रसूताअस्यैसंदत्तवीर्यम् १९ मावोरि-
षत्खनितायस्मैचाहंखनामिवः । द्विपच्चतुष्पदस्माकंसर्वमस्त्वनातुरम् २०
याश्चेदमुपशृण्वन्तियाश्चदूरंपरागताः । सर्वाःसंगत्यवीरुधोऽस्यैसंदत्तवीर्यम् २१
ओषधयःसंवदन्तेसोमेनसहराज्ञा । यस्मैकृणोतिब्राह्मणस्तंराजन्पारयामसि
२२ त्वमुत्तमास्योषधेतववृक्षाउपस्तयः । उपस्तिरस्तुसो३स्माकंयोअस्माँअ-
भिदासति २३ ॥ ११ ॥

बृहस्पते द्वादश देवापिरार्ष्टिषेणो देवास्त्रिष्टुप् ।

१८ बृहस्पते प्रति मे देवतामिहि मित्रो वा यद्वरुणो वासि पूषा । आदित्यैर्वा यद्व-
सुभिर्मरुत्वान्त्स पर्जन्यं शंतनवे वृषाय १ आ देवो दूतो अजिरश्चिकित्वान्त्वद्देवापे
अभि मामगच्छत् । प्रतीचीनः प्रति मामा ववृत्स्व दधामि ते द्युमतीं वाचमासन् २
अस्मे धेहि द्युमतीं वाचमासन्बृहस्पते अनमीवामिषिराम् । यया वृष्टिं शंतनवे वनाव-
दिवो द्रप्सो मधुमाँ आ विवेश ३ आ नो द्रप्सा मधुमन्तो विशन्त्विन्द्र देह्यधिरथं सह-
स्रम् । नि षीद होत्रमृतुथा यजस्व देवान्देवापे हविषा सपर्य ४ आर्ष्टिषेणो होत्रमृषि-
र्निषीदन्देवापिर्देवसुमतिं चिकित्वान् । स उत्तरस्मादधरं समुद्रमपो दिव्या असृजद्व-
र्ष्या अभि ५ अस्मिन्त्समुद्रे अध्युत्तरस्मिन्नापो देवेभिर्निवृता अतिष्ठन् । ता अद्रवन्ना-

ष्टिषेणेनंसृष्टादेवापिनाप्रेषितामृक्षिणीषु ६ ॥१२॥ यद्देवापिःशंतनवेपुरोहितोहो-
त्रायवृतःकृपयन्नदीधेत् । देवश्रुतंवृष्टिवनिंरराणोबृहस्पतिर्वाचंमस्माअयच्छत् ७
यंत्वादेवापिःशुशुचानोअंग्नआर्ष्टिषेणोमनुष्यःसमीधे विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमा-
नःप्रपर्जन्यमीरयावृष्टिमन्तंम् ८ त्वांपूर्वऋषयोगीर्भिरायन्त्वामध्वरेषुपुरुहूत
विश्वे । सहस्राण्यधिरथान्यस्मेआनोयज्ञंरोहिदश्वोपयाहि ९ एतान्यंग्नेनवति-
र्नवत्वेआहुतान्यधिरथासहस्रा । तेभिर्वर्धस्वतन्वःशूरपूर्वीर्दिवोनोवृष्टिमिषितो
रिरीहि १० एतान्यंग्नेनवतिंसहस्रासंप्रयंच्छवृष्णइन्द्रायभागम् । विद्वान्पथऋ-
तुशोदेवयानानप्यौलानंदिविदेवेषुधेहि ११ अग्नेबाधस्वविमृधोविदुर्गहापामीवा-
मपरक्षांसिसेध । अस्मात्संमुद्राद्बृहतोदिवोनोऽपांभूमानमुपनःसृजेह १२॥१३॥

कं नो द्वापश वम्रो वैखानस इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

११ कंनंश्चित्रमिंषण्यसिचिकित्वान्पृंथुग्मानंवाश्रंवांवृधध्यै । कत्तस्यदातु
शवंसोव्युंष्टौतक्षद्वज्रंवृत्रतुरमपिंन्वत् १ सहिद्युताविद्युतावेतिसामंपृथुंयोनिंम-
सुरत्वासंसाद । ससनींळेभिःप्रसहानोअंस्यभ्रातुर्नऋतेसप्तथंस्यमायाः २ स-
वाजंयातापंदुष्पदायन्त्स्वंर्षातापरिंषदत्सनिष्यन्। अनर्वायच्छतदुरस्यवेदोघ्नञ्छि-
श्नदेंवाँअभिवर्पसाभूत् ३ सयह्व्योऽवनीर्गोष्वर्वाजुंहोतिप्रधन्यांसुसस्निः । अ-
पादोयत्रयुज्यांसोऽरथाद्रोण्यंश्वासईरंतेघृतंवाः ४ सरुद्रेभिरशंस्तवारऋभ्वांहि-
त्वीययंमारेअंवद्यआगांत् । वृम्रस्यंमन्येमिथुनाविवंव्रीअन्नंमभीत्यांरोदयन्मुषा-
यन् ५ सइद्दासंतुवीरवंपतिर्दन्षंळक्षंत्रिशीर्षाणंदमन्यत् । अस्यत्रितोन्वोजंसा
वृधानोविपावंराहमयोंअग्रयाहन् ६ ॥ १४ ॥ सद्रुह्वंणेमनुंषऊर्ध्वसानआसां-

विषदर्शसानायशरुम् । सनृतमोनहुषोऽस्मत्सुजातःपुरोऽभिनदर्हन्दस्युहत्ये ७
सोअभ्रियोनयवसउदन्यन्क्षयायगातुंविदन्नोअस्मे । उपयत्सीददिन्दुंशरीरैःश्ये-
नोऽयोऽपाष्टिर्हन्तिदस्यून् ८ सव्राधतःशवसानेभिरस्यकुत्सायशुष्णंकृपणेपरा-
दात् । अयंकविमनयच्छस्यमानमत्कंयोअस्यसनितोतनृणाम् ९ अयंदशस्यन्नर्ये
भिरस्यदस्मोदेवेभिर्वरुणोनमायी । अयंकनीनऋतुपाअवेद्यमिमीताररुंयश्चतु-
ष्पात् १० अस्यस्तोमेभिरौशिजऋजिश्वाव्रजंदरयद्वृषभेणपिप्रोः । सुत्वायद्य-
जतोदीदयद्गीःपुरइयानोअभिवर्पसाभूत् ११ एवामहोअसुरवक्षथायवम्रकःप-
ड्भिरुपसर्पदिन्द्रम् । सइयानःकरतिस्वस्तिमस्माइषमूर्जंसुक्षितिंविश्वमाभाः १२
॥ १५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डलेष्टमोनुवाकः ॥ १० ॥ ८ ॥

इन्द्र द्वादश दुवस्युर्वान्दनो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०० इन्द्रदृह्यमघवन्त्वावदिद्भुजइहस्तुतःसुतपाबोधिनोवृधे । देवेभिर्नः
सवितापावतुश्रुतमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे १ भरायसुभरतभागमृत्वियंप्र-
वायवेशुचिपेक्रन्ददिष्टये । गौरस्ययःपयसःपीतिमानशआसर्वतातिमदितिंवृ-
णीमहे २ आनोदेवःसवितासाविषद्वयऋजूयतेयजमानायसुन्वते । यथादेवा-
न्प्रतिभूषेमपाकवदासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ३ इन्द्रोअस्मेसुमनाअस्तुविश्वहा
राजासोमःसुवितस्याध्येतुनः । यथायथामित्रधितानिसंदधुरासर्वतातिमदितिं
वृणीमहे ४ इन्द्रउक्थेनशवसापरुर्दधेबृहस्पतेप्रतरीतास्यायुषः । यज्ञोमनुःप्रमं-
तिर्नःपिताहिकमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ५ इन्द्रस्यनुसुकृतंदैव्यंसहोऽग्निर्गृहे
जरितामेधिरःकविः । यज्ञश्चभूद्विदथेचारुरन्तमआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे ६

॥ १६ ॥ नवोगुहांचकृमभूरिंदुष्कृतंनाविष्टयंवसवोदेवहेळंनम् । माकिंर्नोदेवा
अनृंतस्यवर्पसआसर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ७ अपामींवांसविताराविषन्यं१ग्व-
रींयइदर्पसेधन्त्वद्रंयः । ग्रावायत्रंमधुषुदुच्यतेंबृहदासर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ८
ऊर्ध्वोंग्रावांवसवोऽस्तुसोतरिविश्वाद्वेषांसिसनुतर्युंयोत । सनोंदेवःसंवितापायु-
रीड्यआसर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ९ ऊर्जंगावोयर्वसेपीवोंअत्तनऋतस्ययाःसदं-
नेकोशेंअङ्वे । तनूरेवतन्वोंअस्तुभेषजमासर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे १० क्रतु-
प्रावांजरिताशश्वंतामवइन्द्रइद्भद्राप्रमंतिःसुतावंताम् । पूर्णमूधंर्दिव्यंयस्यांसिक्त-
यआसर्वतांतिमदिंतिंवृणीमहे ११ चित्रस्तेंभानुःक्रंतुप्राअंभिष्टिःसन्तिस्पृधोंज-
रणिप्राअधृंष्टाः । रजिंष्ठयारज्यांपश्वआगोस्तूतूंर्षतिपर्यग्रंदुवस्युः १२ ॥ १७ ॥

उद्बुध्यध्वं द्वादश बुधः सौम्यो विश्वेदेवा ऋत्विजो वा त्रिष्टुप् । चतुर्थीषष्ठ्यौ
गायत्र्यौ । पञ्चमी बृहती । नवम्यन्त्ये जगत्यौ ।

१०१ उद्बुध्यध्वंसमनसःसखायःसमग्निमिन्ध्वंबहवःसनीळाः । दधिक्रा-
मग्निमुषसंचदेवीमिन्द्रावतोऽवसेनिह्वयेवः १ मन्द्राकृणुध्वंधियआतनुध्वंनावम-
रित्रपरणींकृणुध्वम् । इष्कृणुध्वमायुधारंकृणुध्वंप्राञ्चंयज्ञंप्रणयतासखायः २
युनक्तसीरावियुगातनुध्वंकृतेयोनौवपतेहबीजम् । गिराचश्रुष्टिःसभराअसन्नो
नेदीयइत्सृण्यःपक्वमेयात् ३ सीरायुञ्जन्तिकवयोयुगावितन्वतेपृथक् । धीरादे-
वेषुसुम्नया ४ निराहावान्कृणोतनसंवरत्रादधातन । सिञ्चामहाअवतमुद्रिणंव-
यंसुषेकमनुपक्षितम् ५ इष्कृताहावमवतंसुवरत्रंसुषेचनम् । उद्रिणंसिञ्चेअ-

क्षितम् ६ ॥ १८ ॥ प्रीणीताश्वान्हितंजयाथस्वस्तिवाहंरथमित्कृणुध्वम् । द्रो-
णाहावमवतमश्मचक्रमंसत्रकोशंसिञ्चतानृपाणम् ७ व्रजंकृणुध्वंसहिवोनृ-
पाणोवर्मसीव्यध्वंबहुलापृथूनि । पुरःकृणुध्वमायसीरधृष्टामावःसुस्रोच्चमसोदृं-
हतातम् ८ आवोधियंयज्ञियांवर्तऊतयेदेवादेवींयजतांयज्ञियामिह । सानोदु-
हीयद्यवसेवगत्वीसहस्रधारापयसामहीगौः ९ आतूषिंचहरिमींद्रोरुपस्थेवाशी-
भिस्तक्षताश्मन्मयीभिः । परिष्वजध्वंदशकक्ष्याभिरुभेधुरौप्रतिवह्नियुनक्त १०
उभेधुरौवह्निरापिब्दमानोऽन्तर्योनेवचरतिद्विजानिः । वनस्पतिंवनआस्थापय-
ध्वंनिषूदधिध्वमखनन्तउत्सम् ११ कपृन्नरःकपृथमुद्दधातनचोदयतखुदतवाजं-
सातये । निष्टिग्र्यःपुत्रमाच्यावयोतयइन्द्रंसबाधइहसोमपीतये १२ ॥ १९ ॥

प्र ते रथं भार्म्यश्वो मुद्गलो द्रुघण इन्द्रो वा त्रिष्टुप्। प्रथमातृतीयान्त्या बृहत्यः ।

१०२ प्रतेरथंमिथूकृतमिन्द्रोऽवतुधृष्णुया । अस्मिन्नाजौपुरुहूतश्रवाय्येधन-
भक्षेषुनोऽव १ उत्स्मवातोवहतिवासोअस्याअधिरथंयदजयत्सहस्रम् । रथीरं-
भून्मुद्गलानीगविष्टौभरेकृतंव्यचेदिन्द्रसेना २ अन्तर्यच्छजिघांसतोवज्रमिन्द्रा-
भिदासतः । दासस्यवामघवन्नार्यस्यवासनुतर्यवयावधम् ३ उद्नोह्रदमपिबज्ज-
र्हृषाणःकूटंस्मतृंहदभिमातिमेति । प्रमुष्कभारःश्रवइच्छमानोऽजिरंबाहूअभर-
त्सिषासन् ४ न्यक्रन्दयन्नुपयन्तएनममेहयन्वृषभंमध्यआजेः । तेनसूभर्वंशतव-
त्सहस्रंगवांमुद्गलःप्रधनेजिगाय ५ ककर्दवेवृषभोयुक्तआसीदवावचीत्सारथिर-
स्यकेशी । दुधेर्युक्तस्यद्रवतःसहानसऋच्छन्तिष्मानिष्पदोमुद्गलानीम् ६

ऋ. सं. ॥ २० ॥ उतप्रधिमुदहन्नस्यविद्वानुपायुनग्वंसगमत्रशिक्षन् । इन्द्रउदावत्पतिमघ् अ.८अ.५
॥६३९॥ न्यानामरंहतपद्याभिःककुद्मान् ७ शुनमष्ट्राव्यचरत्कपर्दीवरत्रायांदार्वानह्य-
मानः । नृम्णानिकृण्वन्बहवेजनायगाःपस्पशानस्तविषीरधत्त ८ इमंतंपश्यवृ-
षभस्ययुञ्जंकाष्ठायामध्येद्रुघणंशयानम् । येनजिगायशतवत्सहस्रंगवांमुद्गलः
पृतनाज्येषु ९ आरेअघाकोन्वि१त्थाददर्शयंयुञ्जन्तितम्वास्थापयन्ति । नास्मै
तृणंनोदकमाभरन्त्युत्तरोधुरोवहतिप्रदेदिशत् १० परिवृक्तेवपतिविद्यमानट्पी-
प्यानाकूचक्रेणेवसिञ्चन् । एषैष्याचिद्रथ्याजयेमसुमङ्गलंसिनवदस्तुसातम् ११
त्वंविश्वस्यजगतश्चक्षुरिन्द्रासिचक्षुषः । वृषायदाजिंवृषणासिषाससिचोदयन्व- ॥६३९॥
ध्रिणायुजा १२ ॥ २१ ॥

आशुस्त्रयोदशाप्रतिरथ ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्। चतुर्थ्या बृहस्पतिः।

द्वादश्या अप्वा। अन्त्याया मरुतो वा। सैवानुष्टुप्।

१०३ आशुःशिशानोवृषभोनभीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणीनाम्। संक्रन्दनोऽनिमिषएकवीरःशतंसेनाअजयत्साकमिन्द्रः १ संक्रन्दनेनानिमिषेणजिष्णुनायुत्कारेणदुश्च्यवनेनधृष्णुना। तदिन्द्रेणजयततत्सहध्वंयुधोनरइषुहस्तेनवृष्णा २ सइषुहस्तैःसनिषङ्गिभिर्वशीसंस्रष्टासयुधइन्द्रोगणेन। संसृष्टजित्सोमपाबाहुशर्ध्युग्रधन्वाप्रतिहिताभिरस्ता ३ बृहस्पतेपरिदीयारथेनरक्षोहामित्राँ अपबाधमानः। प्रभञ्जन्त्सेनाःप्रमृणोयुधाजयन्नस्माकमेध्यविताराथानाम् ४ बलविज्ञायःस्थविरःप्रवीरःसहस्वान्वाजीसहमानउग्रः। अभिवीरोअभिसत्वासहोजाजैत्रमिन्द्ररथमातिष्ठगोवित् ५ गोत्रभिदंगोविदंवज्रबाहुंजयन्तमज्मप्र-

मृणन्तमोजसा । इमंसजाताअनुवीरयध्वमिन्द्रंसखायोअनुसंरभध्वम् ६
॥ २२ ॥ अभिगोत्राणिसहसागाहमानोऽदयोवीरःशतमन्युरिन्द्रः । दुश्च्यवनःपृ-
तनाषाळयुध्योऽस्माकंसेनाअवतुप्रयुत्सु ७ इन्द्रआसांनेताबृहस्पतिर्दक्षिणाय-
ज्ञःपुरएतुसोमः । देवसेनानामभिभञ्जतीनांजयन्तीनांमरुतोयन्त्वग्रम् ८ इन्द्र-
स्यवृष्णोवरुणस्यराज्ञआदित्यानांमरुतांशर्धउग्रम् । महामनसांभुवनच्यवानां
घोषोदेवानांजयतामुदस्थात् ९ उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्वनांमामकानांम-
नांसि । उद्वृत्रहन्वाजिनांवाजिनान्युद्रथानांजयतांयन्तुघोषाः १० अस्माक-
मिन्द्रःसमृतेषुध्वजेष्वस्माकंयाइषवस्ताजयन्तु । अस्माकंवीराउत्तरेभवन्त्व-
स्माँउदेवाअवताहवेषु ११ अमीषांचित्तंप्रतिलोभयन्तीगृहाणाङ्गान्यप्वेपरेहि ।

अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामित्रास्तमसासचन्ताम् १२ प्रेताजयतानरइ-
न्द्रोवःशर्मयच्छतु । उग्रावःसन्तुबाहवोऽनाधृष्यायथासथ १३ ॥ २३ ॥

असाव्येकादशाष्टको वैश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०४ असाविसोमःपुरुहूततुभ्यंहरिभ्यांयज्ञमुपयाहितूयम् । तुभ्यंगिरोवि-
प्रवीराइयानादधन्विरइन्द्रपिबासुतस्य १ अप्सुधूतस्यहरिवःपिबेहनृभिःसुतस्य
जठरंपृणस्व । मिमिक्षुर्यमद्रयइन्द्रतुभ्यंतेभिर्वर्धस्वमदमुक्थवाहः २ प्रोग्रांपीतिं
वृष्णइयर्मिसत्यांप्रयैसुतस्यहर्यश्वतुभ्यम् । इन्द्रधेनाभिरिहमादयस्वधीभिर्विश्वा-
भिःशच्यागृणानः ३ ऊतीशचीवस्तववीर्येणवयोदधानाउशिजऋतज्ञाः ।
प्रजावदिन्द्रमनुषोदुरोणेतस्थुर्गृणन्तःसधमाद्यासः ४ प्रणीतिभिष्टेहर्यश्वसुष्टोः
सुषुम्नस्यपुरुरुचोजनासः । मंहिष्ठामूतिंवितिरेदधानाःस्तोतारइन्द्रतवसूनृता-

भिः ५ ॥ २४ ॥ उपब्रह्माणिहरिवोहरिभ्यांसोमस्ययाहिपीतयेसुतस्य । इन्द्रं
त्वायज्ञःक्षममाणमानड्दाश्वाँअस्यध्वरस्यप्रकेतः ६ सहस्रंवाजमभिमातिषाहं
सुतेरणंमघवानंसुवृक्तिम् । उपभूषन्तिगिरोअप्रतीतमिन्द्रंनमस्याजरितुःपन-
न्त ७ सप्तापोदेवीःसुरणाअमृक्तायाभिःसिन्धुमतरइन्द्रपूर्भित् । नवतिंस्रोत्या
नवचस्रवन्तीर्देवेभ्योगातुंमनुषेचविन्दः ८ अपोमहीरभिशस्तेरमुञ्चोऽजागरास्व-
धिदेवएकः । इन्द्रयास्त्वंवृत्रतूर्येचकर्थताभिर्विश्वायुस्तन्वंपुपुष्याः ९ वीरेण्यः
क्रतुरिन्द्रःसुशस्तिरुतापिधेनापुरुहूतमीट्टे । आर्दयद्वृत्रमकृणोदुलोकंससाहेशक्रः
पृतनाअभिष्टिः १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्व-
न्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ २५ ॥

कदैकादश कौत्सो दुर्मित्र इन्द्र उष्णिक् । आद्या गायत्री वा द्वितीयासप्तम्यौ
पिपीलिकमध्ये । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०५ कुदावंसोस्तोत्रंहर्यंतआवंश्मशारुधद्वाः । दीर्घंसुतंवाताप्याय १ हरी
यस्यंसुयुजाविव्रंतावेरर्वन्तानुशेपां । उभारजीनकेशिनापतिर्दन् २ अपयोरि-
न्द्रःपापंजआमर्तोनशश्रमाणोबिभीवान् । शुभेयद्युंयुजेतविषीवान् ३ सचायो-
रिन्द्रश्चर्कृषआँउपानसःसंपर्यन् । नदयोर्विव्रंतयोःशूरइन्द्रः ४ अधियस्तस्थौके-
शंवन्ताव्यचंस्वन्तानपुष्टयै । वनोतिशिप्राभ्यांशिप्रिणीवान् ५ ॥ २६ ॥ प्रा-
स्तौदृष्वौजांऋष्वेभिंस्ततक्षशूरःशवंसा । ऋभुर्नक्रतुंभिर्मातरिश्वां ६ वज्रंयश्चक्रे
सुहनांयदस्यंवेहिरीमशोहिरींमान् । अरुंतहनुरद्भुतंनरजंः ७ अवंनोवृजिना

शिशीहूचार्वनेमानृचः । नाग्नंह्मायज्ञऋधग्जोषंतित्वे ८ ऊर्ध्वांयत्तेंत्रेतिनीभू-
द्यज्ञस्यंधूर्षुसद्मंन् । सजूर्नावंस्वयंशसंसचायोः ९ श्रियेतेपृश्निंरुपसेचंनीभूच्छ्रि-
येदर्विरेरपाः । ययास्वेपात्रेंसिञ्चसउत् १० शतंवायर्दसुर्यप्रतिंत्वासुमित्रइत्था-
स्तौंर्दुमित्रइत्थास्तौत् । आवोयदंस्युहत्येंकुत्सपुत्रंप्रावोयदंस्युहत्येंकुत्सव-
त्सम् ११ ॥ २७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ८ ॥ ५ ॥

उभौभूतांशःकाश्यपआश्विनमाविर्दिव्योदक्षिणावाप्राजापत्यादक्षिणांतद्दातॄन्वास्तौच्चतुर्थीजग-
तीकिमिच्छन्तीपणिभिरसुरैर्निगूह्लागाअन्वेष्टुंसरमांदेवशुनीमिन्द्रेणप्रहितामपुग्भिःपणयोमित्रीयन्तः
प्रोचुःसातान्युग्मान्त्याभिरनिच्छन्तीप्रत्याचष्टेतेवदन्त्सप्तजुहूर्ब्रह्मजायाब्राह्मोवोर्ध्वनाभावैश्वदेवंत्र्यनुष्टु-
बन्तंसमिद्धएकादशजमदग्निस्तत्सुतोवारामआग्नियःपरेचत्वारोवैरूपाप्रमनीषिणोदशाष्टादंष्ट्रइन्द्रापिबन-
भःप्रभेदनस्तमस्यशतप्रभेदनोन्त्यात्रिष्टुब्घर्मासघ्रिस्तापसोवाघर्मोवैश्वदेवंचतुर्थीजगतीचित्रइन्नववाष्टि-

॥६३८॥

हव्यउपस्तुतआग्नेयंजागतंत्रिष्टुप्वाकर्यन्तंपिबस्थौरोग्निश्रुतोग्नियूपोवानवाउभिक्षुर्धनान्नदानप्रशंसाचा-
द्येजगसावग्नेहंस्युरुक्षयआमहीयवआग्नेयंराक्षोघ्नंगायत्रंत्वितिवैसप्तोनैन्द्रोलबआत्मानंतुष्टाव ।

उभावेकादश भूतांशः काश्यपोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१०६ ॐम् उभाउंनूनंतदिदर्थयेथेवितंन्वाथेधियोवस्त्रापसेव । सध्रीचीना
यातंवेप्रेमंजीगःसुदिनेवपृक्षआतंसयेथे १ उष्टारेवफर्वरेषुश्रयेथेप्रायोगेवश्वात्र्या-
शासुरेथः । दूतेवहिष्ठोयशसाजनेषुमापस्थातंमहिषेवावपानात् २ साकंयुजा
शकुनस्येवपक्षापश्वेवंचित्रायजुरागमिष्टम् । अग्निरिवदेवयोर्दीदिवांसापरिज्मा-
नेवयजथःपुरुत्रा ३ आपीवोअस्मेपितरेवपुत्रोग्रेवरुचानृपतीवतुर्यै । इर्येवपुष्ट्यै
किरणेवभुज्यैश्रुष्टीवानेवहवमागमिष्टम् ४ वंसगेवपूषर्याशिम्बातामित्रेवऋता
शतराशातपन्ता । वाजेवोच्चावयसाघर्म्येष्ठामेषेवेषासपर्या३पुरीषा५॥१॥सृण्ये-

वजर्भरीतुर्फरीतूनैतोशेवतुर्फरीपर्फरीका । उदन्यजेवजेमनामदेरूतामेजराय्व-
 जरंमरायु ६ पज्रेवचर्चरंजारंमरायुक्षद्मेवार्थेषुतर्तरीथउग्रा । ऋभूनापत्खरम-
ज्राखरज्रुर्वायुर्नपर्फरत्क्षयद्रयीणाम् ७ घर्मेवमधुजठरेसनेरूभगेऽवितातुर्फरी-
फारिवारम् । पतरेवचचराचन्द्रनिर्णिङ्मनऋङ्गामनन्या३नजग्मी ८ बृहन्ते-
वगम्भरेषुप्रतिष्ठांपादेवगाधंतरतेविदाथः । कर्णेवशासुरनुहिस्मराथोंऽशेवनोभ-
जतंचित्रमप्नः ९ आरङ्गरेवमध्वेरयेथेसारघेवगविनीचीनबारे । कीनारेवस्वेद-
मासिष्विदानाक्षामेवोर्जासूयवसात्सचेथे १० ऋध्यामस्तोमंसनुयामवाजमा
नोमन्त्रंसरथेहोपयातम् । यशोनपक्वंमधुगोष्वन्तराभूतांशोअश्विनोःकाममप्राः ११ ॥ २ ॥

आविरेकादश दिव्यो दक्षिणा वा प्राजापत्या दक्षिणा

तद्दातारो वा त्रिष्टुप् । चतुर्थी जगती ।

१०७ आविरभून्महिमाघोनमेषांविश्वंजीवंतमसोनिरमोचि । महिज्योतिः
पितृभिर्दत्तमागादुरुःपन्थादक्षिणायाअदर्शि १ उच्चादिविदक्षिणावन्तोअस्थुर्येअ-
श्वदाःसहतेसूर्येण । हिरण्यदाअमृतत्वंभजन्तेवासोदाःसोमप्रतिरन्तआयुः २
दैवीपूर्तिर्दक्षिणादेवयज्यानकवारिभ्योनहितेपृणन्ति । अथानरप्रयतदक्षिणासो-
ऽवद्यभियाबहवःपृणन्ति ३ शतधारंवायुमर्कंस्वर्विदंनृचक्षसस्तेअभिचक्षतेहविः ।
येपृणन्तिप्रचयच्छन्तिसंगमेतेदक्षिणांदुहतेसप्तमातरम् ४ दक्षिणावान्प्रथमोहूत
एतिदक्षिणावान्ग्रामणीरग्रमेति । तमेवमन्येनृपतिंजनानांयःप्रथमोदक्षिणामा-
विवाय ५ ॥ ३ ॥ तमेवऋषिंतमुब्रह्माणमाहुर्यज्ञन्यंसामगामुक्थशासम् । स

ऋ. सं. शुक्रस्यतन्वोवेदतिस्रोयःप्रथमोदक्षिणयारराध ६ दक्षिणाश्वंदक्षिणागांददातिद- अ.८अ६
क्षिणाचन्द्रमुतयद्धिरण्यम् । दक्षिणान्नंवनुतेयोनआत्मादक्षिणांवर्मकृणुतेविजा-
॥६४०॥ नन् ७ नभोजामम्रुर्नन्यर्थमीयुर्नरिष्यन्तिनव्यथन्तेहभोजाः । इदंयद्विश्वंभुवनं
स्वश्चैतत्सर्वंदक्षिणैभ्योददाति ८ भोजाजिग्युःसुरभिंयोनिमग्रेभोजाजिग्युर्व-
ध्वं१यासुवासाः । भोजाजिग्युरन्तःपेयंसुरायाभोजाजिग्युर्येअहूताःप्रयन्ति ९
भोजायाश्वंसंमृजन्त्याशुंभोजायास्तेकन्या३शुम्भमाना । भोजस्येदंपुष्करि-
णीववेश्मपरिष्कृतंदेवमानेवचित्रम् १० भोजमश्वाःसुष्ठुवाहोवहन्तिसुवृ-
द्रथोवर्ततेदक्षिणायाः । भोजंदेवासोऽवताभरेषुभोजःशत्रून्त्समनीकेषु
जेता ११ ॥ ४ ॥ ॥६४०॥

किमिच्छन्त्येकादश त्रिष्टुप् । विनैकादशीमयुजां पणयोऽसुरा ऋषिस्थानीयाः सरमा च
देवतास्थानापन्ना । शिष्टानां सरमर्षिस्थानापन्ना पणयोऽसुरा देवतास्थानीयाः ।

१०८ किमिच्छन्तीसरमाप्रेदमानड्दूरेह्यध्वाजगुरिःपराचैः । कास्मेहितिः
कापरितकम्यासीत्कथंरसायाअतरःपयांसि १ इन्द्रस्यदूतीरिषिताचरामिमहइ-
च्छन्तीपणयोनिधीन्वः । अतिष्कदोभियसातन्नआवत्तथारसायाअतरंपयांसि २
कीदृङ्ङिन्द्रःसरमेकादृशीकायस्येदंदूतीरसरःपराकात् । आचगच्छान्मित्रमेनाद-
धामाथागवांगोपतिर्नोभवाति ३ नाहंतंवेददभ्यंदभत्सयस्येदंदूतीरसरंपराकात् । न
तंगूहन्तिस्रवतोगभीराहताइन्द्रेणपणयःशयध्वे ४ इमागावःसरमेयाऐच्छःपरि-
दिवोअन्तान्सुभगेपतन्ती । कस्तएनाअवसृजादयुध्व्युतास्माकमायुधासन्ति
तिग्मा ५ ॥ ५ ॥ असेन्यावःपणयोवचांस्यनिषव्यास्तन्वःसन्तुपापीः । अधृ-

ष्टोवएतवाअंस्तुपन्थाबृहस्पतिर्वउभयानमृंळात् ६ अयंनिधिःसंरमेअद्रिंबुध्नो
गोभिरश्वेभिर्वसुंभिन्यृष्टः । रक्षंन्तितंपणयोयेसुंगोपारेकुंपदमलंकमाजंगन्थ ७
एहगंमन्नृषंयःसोमंशिताअयास्योअङ्गिंरसोनवंग्वाः । तएतमूर्वंविभंजन्तगोना-
मथैतद्वचंःपणयोवमन्नित् ८ एवाचत्वंसंरमआजगन्थप्रबांधितासहंसादैव्येन ।
स्वसांरंत्वाकृणवैमापुनंर्गाअपंतेगवांसुभगेभजाम ९ नाहंवेंदभ्रातृत्वंनोस्वंसृत्व-
मिन्द्रोंविदुरङ्गिंरसश्चघोराः । गोकांमामेअच्छदयन्यदायमपातंइतपणयोवरीं-
यः १० दूरमिंतपणयोवरीयउद्गावोयन्तुमिनतीर्ऋतेनं । बृहस्पतिर्याअविंन्दन्नि-
गूंळ्हाःसोमोग्रावांणऋषंयश्चविप्राः ११ ॥ ६ ॥

तेवदन्सप्त जुहूर्ब्रह्मजायोर्ध्वनाभा वा ब्राह्मो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१०९ तेंऽवदन्प्रथमाब्रंह्मकिल्बिषेऽकूंपारःसलिलोमांतरिश्वां । वीळुहंरास्त-

पंउग्रोमयोभूरापोदेवीःप्रथमजाऋतेन १ सोमोराजाप्रथमोब्रह्मजायांपुनःप्रा-
यच्छदहृणीयमानः । अन्वर्तितावरुणोमित्रआसीदग्निर्होताहस्तगृह्यानिनाय २
हस्तेनैवग्राह्यआधिरस्याब्रह्मजायेयमितिचेदवोचन् । नदूतायप्रह्येतस्थएषात-
थाराष्ट्रंगुपितंक्षत्रियस्य ३ देवाएतस्यामवदन्तपूर्वेसप्तऋषयस्तपसेयेनिषेदुः-
भीमाजायाब्राह्मणस्योपनीतादुर्धांदधातिपरमेव्योमन् ४ ब्रह्मचारीचरतिवेवि-
षद्विषःसदेवानांभवत्येकमङ्गम् । तेनजायामन्वविन्दद्बृहस्पतिःसोमेननीतांजुह्व-
ंनदेवाः ५ पुनर्वैदेवाअददुःपुनर्मनुष्याउत । राजानःसत्यंकृण्वानाब्रह्मजायांपु-
नर्ददुः ६ पुनर्दायब्रह्मजायांकृत्वीदेवैर्निकिल्बिषम् । ऊर्जंपृथिव्याभक्त्वायोरु-
गायमुपासते ७ ॥ ७ ॥

समिद्ध एकादश जमदग्निस्तत्सुतो वा राम आग्नियस्त्रिष्टुप् ।

११० समिद्धोअद्यमनुषोदुरोणेदेवोदेवान्यजसिजातवेदः।आचवहमित्रम-
हश्चिकित्वान्त्वंदूतःकविरसिप्रचेताः १ तनूनपात्पथऋतस्ययानान्मध्वासमञ्ज-
न्त्स्वदयासुजिह्व । मन्मानिधीभिरुतयज्ञमृन्धन्देवत्राचकृणुह्यध्वरंनः २ आजु-
ह्वानईड्योवन्द्यश्चायाह्यग्नेवसुभिःसजोषाः । त्वंदेवानामसियह्वहोतासएनान्य-
क्षीषितोयजीयान् ३ प्राचीनंबर्हिःप्रदिशापृथिव्यावस्तोरस्यावृज्यतेअग्रेअह्ना-
म् । व्युप्रथतेवितरंवरीयोदेवेभ्योअदितयेस्योनम् ४ व्यचस्वतीरुर्वियाविश्रयन्तां
पतिभ्योनजनयःशुम्भमानाः । देवीर्द्वारोबृहतीर्विश्वमिन्वादेवेभ्योभवतसुप्राय-
णाः५॥८॥आसुष्वयन्तीयजतेउपाकेउषासानक्तासदतांनियोनौ । दिव्येयोषणे
बृहतीसुरुक्मेअधिश्रियंशुक्रपिशंदधाने ६ दैव्याहोताराप्रथमासुवाचामिमाना

यज्ञमनुषोयजध्यै । प्रचोदयन्ताविदथेषुकारूप्राचीनंज्योतिःप्रदिशादिशन्ता ७
आनोयज्ञंभारतीतूयमेत्विळामनुष्वदिहचेतयन्ती । तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंस्योनंसर-
स्वतीस्वपसःसदन्तु ८ यइमेद्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिंशद्भुवनानिविश्वा । त-
मद्यहोतरिषितोयजीयान्देवंत्वष्टारमिहयक्षिविद्वान् ९ उपावसृजत्मन्यासमञ्ज-
न्देवानांपाथऋतुथाहवींषि । वनस्पतिःशमितादेवोअग्निःस्वदन्तुहव्यंमधुनाघृते-
न १० सद्योजातोव्यमिमीतयज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः । अस्यहोतुःप्रदि-
श्यृतस्यवाचिस्वाहाकृतंहविरदन्तुदेवाः ११ ॥ ९ ॥

मनीषिणो दशाष्ट्रादंष्ट्रो वैरूप इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१११ मनीषिणःप्रभरध्वंमनीषांयथायथामतयःसन्तिनृणाम् । इन्द्रंसत्यैरे-
रयामाकृतेभिःसहिवीरोगिर्वणस्युर्विदानः १ ऋतस्यहिसदसोधीतिरद्यौत्संगा-

घ्रेयोवृषभोगोभिरानट् । उदतिष्ठत्तविषेणारवेणमहान्तिचित्संविव्याचारजां-
सि २ इन्द्रःकिलश्रुत्याअस्यवेदसहिजिष्णुःपथिकृत्सूर्याय । आन्मेनांकृण्वन्न-
च्युतोभुवद्गोःपतिर्दिवःसनजाअप्रतीतः ३ इन्द्रोमह्नामहतोअर्णवस्यव्रतामिना-
दङ्गिरोभिर्गृणानः । पुरूणिचिन्नितताना रजांसिदाधारयोधरुणंसत्यताता ४ इ-
न्द्रोदिवःप्रतिमानंपृथिव्याविश्वावेदसवनाहन्तिशुष्णम् । महींचिद्द्यामातनोत्सू-
र्येणचास्कम्भचित्स्कम्भनेनस्कभीयान् ५ ॥ १० ॥ वज्रेणहिवृत्रहावृत्रमस्त-
रदेवस्यशूशुवानस्यमायाः । विधृष्णोअत्रधृषताजघन्थाथाभवोमघवन्बाह्वो-
जाः ६ सचन्तयदुषसःसूर्येणचित्रामस्यकेतवोरामविन्दन् । आयन्नक्षत्रंददृ-
शेदिवोनपुनर्यतोनकिरद्धानुवेद ७ दूरंकिलप्रथमाजग्मुरासामिन्द्रस्ययाःप्रसवे
सस्रुरापः । क्वस्विदग्रंक्वबुध्नआसामापोमध्यंक्वोनूनमन्तः ८ सृजःसिन्धूँरहिं-

नाजग्रसानाँआदिदेताःप्रविविज्रेजवेन ।मुमुक्षमाणाउतयामुमुच्रेऽधेदेतानरमन्ते
नितिक्ताः ९ सध्रीचीःसिन्धुमुशतीरिवायन्त्सनाज्जारआरितःपूर्भिदासाम् । अ-
स्तमातेपार्थिवावसून्यस्मेजग्मुःसूनृताइन्द्रपूर्वीः १० ॥ ११ ॥

इन्द्र पिब दश नभःप्रभेदनो वैरूप इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११२ इन्द्रपिबप्रतिकामंसुतस्यप्रातःसावस्तवहिपूर्वपीतिः । हर्षस्वहन्तवेशू-
रशत्रूनुक्थेभिष्टेवीर्या३प्रब्रवाम १ यस्तेरथोमनसोजवीयानेन्द्रतेनसोमपेयाय
याहि । तूयमातेहरयःप्रद्रवन्तुयेभिर्यासिवृषभिर्मन्दमानः २ हरित्वतावर्चसासू-
र्यस्यश्रेष्ठैरूपैस्तन्वंस्पर्शयस्व । अस्माभिरिन्द्रसखिभिर्हुवानःसध्रीचीनोमादय-
स्वानिषद्य ३ यस्यत्यत्तेमहिमानंमदेष्विमेमहीरोदसीनाविविक्ताम् । तदोक
आहरिभिरिन्द्रयुक्तैःप्रियेभिर्याहिप्रियमन्नमच्छ ४ यस्यशश्वत्पपिवाँइन्द्रशत्रून-

नानुकृत्यारण्यांचकर्थं । सतेपुरंन्धितविंषीमियर्तिसतेमदांयसुतइंन्द्रसोमः ५
॥ १२ ॥ इदंतेपात्रंसनंवित्तमिन्द्रापिबासोमंमेनाशंतक्रतो । पूर्णआंहावोमंदिर-
स्यमध्वोयंविश्वइदंभिहयंन्तिदेवाः ६ विहित्वामिंन्द्रपुरुधाजनांसोहितप्रंयसोवृष-
भह्वयंन्ते । अस्माकंतेमधुंमत्तमानीमाभुंवन्त्सवंनातेषुंहर्य ७ प्रतंइन्द्रपूर्व्याणिप्र
नूनंवीर्यांवोचंप्रथमाकृतानिं । सतीनमंन्युरश्रथायोअद्रिंसुवेदनामंकृणोर्ब्रह्मंणे
गाम् ८ निषुसींदगणपतेगणेषुत्वामांहुर्विप्रंतमंकवीनाम् । नऋतेत्वत्क्रिंयतेकिं
चनारेमहामर्कंमंघवञ्चित्रमंर्च ९ अभिख्यानोंमघवन्नाधंमानान्त्सखेंबोधिवंसुप-
तेसखीनाम् । रणंकृधिरणकृत्सत्यशुष्माभंक्तेचिदाभंजारायेअस्मान् १०॥१३॥
इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ १० ॥ ९ ॥

तमस्य दश शतप्रभेदनो वैरूप इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११३ तम॑स्य॒द्यावा॑पृथि॒वीसचे॑तसा॒विश्वे॑भिर्दे॒वैरनु॒शुष्म॑मावताम् । यदैत्कृ॑-
ण्वा॒नोम॑हि॒मान॑मिन्द्रि॒यंपी॒त्वीसोम॑स्य॒क्रतु॑माँअवर्धत १ तम॑स्य॒विष्णु॑र्महि॒मा-
न॒मोज॑सा॒ंशुंद॑ध॒न्वान्मधु॑नो॒विर॑प्शते । दे॒वेभि॒रिन्द्रो॑म॒घवा॑स॒यावा॑भिर्वृ॒त्रंज॑घ॒न्वाँ
अ॑भव॒द्वरे॑ण्यः २ वृ॒त्रेण॒यदहि॑ना॒बिभ्र॒दायु॑धास॒मस्थि॑थायु॒धये॒संस॑मा॒विदे॑ । विश्वे॑
ते॒अत्र॑म॒रुतः॑स॒ह्त्मनाव॑र्धन्नुग्रमहि॒मान॑मिन्द्रि॒यम् ३ ज॒ज्ञा॒नए॒वव्य॑बाधत॒स्पृधः॒
प्राप॑श्यद्वी॒रोअ॒भिपौंस्यं॒रण॑म् । अवृ॑श्च॒दद्रि॒मव॑स॒स्यदः॑सृ॒जदस्त॑भ्ना॒न्नाकं॑स्वप॒स्य-
यां॑पृ॒थुम् ४ आदिन्द्रः॑स॒त्रात॑विषी॒रपत्यत॒वरी॑यो॒द्यावा॑पृथि॒वीअ॑बाधत । अवा॑-
भरद्धृषि॒तोवज्र॑माय॒संशेवं॑मि॒त्राय॒वरु॑णायदा॒शुषे॑ ५ ॥ १४ ॥ इन्द्र॒स्यात्र॒तवि॑षी-
भ्यो॒विर॒प्शिनं॑ऋघाय॒तोअ॑रंहयन्तम॒न्यवे॑ । वृ॒त्रंयदु॒ग्रो व्यवृ॑श्च॒दोज॑सा॒पोबिभ्र॑तं॒त-

मंसापरींवृतम् ६ यावीर्याणिप्रथमानिकर्त्वांमहित्वेभिर्यतमानौसमायतुः ।
ध्वान्तंतमोऽवंदध्वसेहतइन्द्रोमह्नापूर्वहूंतावपत्यत ७ विश्वेदेवासोअधवृष्ण्यांनि
तेऽवंर्धयन्त्सोमंवत्यावचस्यया । रुद्धंवृत्रमहिमिन्द्रस्यहन्मनाग्निर्नजम्भैस्तृष्वन्नं-
मावयत् ८ भूरिदक्षेभिर्वचनेभिर्ऋक्वभिः सख्येभिः सख्यानिप्रवोचत । इन्द्रो-
धुनिंचचुमुंरिंचदम्भयञ्छ्रद्धामनस्याशृंणुतेदभीतये ९ त्वंपुरूण्याभंरास्वश्व्या
येभिर्मंसैनिवचनानिशंसन् । सुगेभिर्विश्वांदुरितातरेमविदोषुणंउर्वियागाध-
मद्य १० ॥ १५ ॥

घर्मा दश सध्रिवैरूपो घर्मो वा तापसो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । चतुर्थी जगती ।

११४ घर्मासमन्तात्रिवृतंव्यांपतुस्तयोर्जुष्टिंमातरिश्वांजगाम । दिवस्पयो
दिधिंषाणाअवेषन्विदुर्देवाःसहसांमानमर्कम् १ तिस्रोदेष्ट्रायनिर्ऋतीरुपांसते-

दीर्घश्रुतोविहिजानन्तिवह्नयः । तासांनिचिक्युःकवयोनिदानंपरेषुयागुह्येषुव्र-
तेषु २ चतुष्कपर्दायुवतिःसुपेशाघृतप्रतीकावयुनानिवस्ते । तस्यांसुपर्णावृष-
णानिषेदतुर्यत्रदेवादधिरेभागधेयम् ३ एकःसुपर्णःससमुद्रमाविवेशसइदंविश्वं
भुवनंविचष्टे । तंपाकेनमनसापश्यमन्तितस्तंमातारेळ्हिसउरेळ्हिमातरम् ४ सु-
पर्णंविप्राःकवयोवचोभिरेकंसन्तंबहुधाकल्पयन्ति । छन्दांसिचदधतोअध्वरेषु-
ग्रहान्त्सोमस्यमिमतेद्वादश ५ ॥ १६ ॥ षट्त्रिंशांश्चचतुरःकल्पयन्तश्छन्दांसि
चदधतआद्वादशम् । यज्ञंविमायकवयोमनीषऋक्सामाभ्यांप्ररथंवर्तयन्ति ६
चतुर्दशान्येमहिमानोअस्यतंधीरावाचाप्रणयन्तिसप्त । आप्नानंतीर्थंकइहप्रवो-
चद्येनपथाप्रपिबन्तेसुतस्य ७ सहस्रधापञ्चदशान्युक्थायावद्द्यावापृथिवीताव-
दित्तत् । सहस्रधामहिमानःसहस्रंयावद्ब्रह्मविष्ठितंतावतीवाक् ८ कश्छन्दसांयो

गमावेंवधीरःकोधिष्ण्यांप्रतिवाचंपपाद । कमृत्विजामष्टमंशूरंमाहुर्हरीइन्द्रंस्यनि
चिंकायकःस्वित् ९ भूम्याअन्तंपर्येकेचरन्तिरथंस्यधूर्षुयुक्तासोअस्थुः । श्रमं-
स्यदायंविभंजन्त्येभ्योपदायमोभवंतिहर्म्येहितः १० ॥ १७ ॥

चित्र इन्नवोपस्तुतो वार्ष्टिहव्योग्निर्जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् । अन्त्या शक्करी ।

११५ चित्रइच्छिशोस्तरुणस्यवक्षथोनयोमातरांवप्येतिधातंवे । अनूधाय-
दिजीजंनदधांचनुववक्षंसद्योमहिंदूत्यं१चरंन् १ अग्निर्हनामंधायिदन्नपस्तमःसं-
योवनांयुवतेभस्मंनादता । अभिप्रमुरांजुह्वांस्वध्वरइनोनप्रोथंमानोयवंसेवृषां २
तंवोविंनद्रुषदंदेवमन्धंसइन्दुंप्रोथन्तंप्रवपन्तमर्णवम् । आसाबह्निंनशोचिषांवि-
रप्शिनंमहिंव्रतंनसरजंन्तमध्वंनः ३ वियस्यंतेज्ज्रयसानस्यांजरधक्षोर्नवाताःपरि-
सन्त्यच्युंताः - आरण्वासोयुयुंधयोनसंत्वनंत्रितंनंशंतप्रशिषन्तंइष्टये ४ सइद्-

ग्निःकण्वंतमःकण्वंसखार्यःपरस्यान्तंरस्यतरुंषः । अग्निःपांतुगृणतोअग्निःसूरी-
नग्निर्दंदातुतेषामवोंनः ५ ॥ १८ ॥ वाजिंतमायसह्यंसेसुपित्र्यतृषुच्यवांनोअ-
नुंजातवेंदसे । अनुद्रेस्तिद्योधृंषतावरंसतेमहिंतंमायधन्वनेदंविष्यते ६ एवाग्नि-
र्मतैंःसहसूरिभिर्वसुंष्टवेसहंसःसूनरोनृभिंः । मित्रासोनयेसुधिंताऋतायवोद्या-
वोनद्युम्नैरभिसन्तिमानुंषान् ७ ऊर्जोंनपात्सहसावन्नितिंत्वोपस्तुतस्यंवन्दतेवृ-
षावाक् । त्वांस्तोंषामत्वयासुवीराद्राघींयआयुंःप्रतरंदधांनाः ८ इतिंत्वाग्नेवृष्टि-
हव्यंस्यपुत्राउंपस्तुतासऋषंयोऽवोचन् । तांश्चंपाहिगृंणतश्चंसूरीन्वषड्वषळित्यू-
र्ध्वासोंअनक्षन्नमोनमइत्यूर्ध्वासोंअनक्षन् ९ ॥ १९ ॥

पिब नवाग्नियुतः स्थौरोग्नियूपो वा स्थौर इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११६ पिबासोमंमहतइंन्द्रियायपिबांवृत्रायहन्तंवेशविष्ठ । पिबंरायेशवंसे-

हूयमानःपिबमध्वस्तृपदिन्द्रावृषस्व १ अस्यपिबक्षुमतःप्रस्थितस्येन्द्रसोमस्य-
वरमासुतस्य । स्वस्तिदामनसामादयस्वार्वाचीनोरेवतेसौभगाय २ ममत्तुत्वा
दिव्यःसोमइन्द्रममत्तुयःसूयतेपार्थिवेषु । ममत्तुयेनवरिवश्चकर्थममत्तुयेननिरि-
णासिशत्रून् ३ आद्विबर्हाअमिनोयात्विन्द्रोवृषाहरिभ्यांपरिषिक्तमन्धः । गव्या
सुतस्यप्रभृतस्यमध्वःसत्राखेदामरुशहावृषस्व ४ नितिग्मानिभ्राशयन्भ्राश्या-
न्यवस्थिरातनुहियातुजूनाम् । उग्रायतेसहोबलंददामिप्रतीत्याशत्रून्विगदेषुवृश्च
५॥२०॥व्य१र्यइन्द्रतनुहिश्रवांस्योजःस्थिरेवधन्वनोऽभिमातीः । अस्मद्र्यग्वा-
वृधानःसहोभिरनिभृष्टस्तन्वंवावृधस्व ६ इदंहविर्मघवन्तुभ्यंरातंप्रतिसम्राळहृ-
णानोगृभाय । तुभ्यंसुतोमघवन्तुभ्यंपक्वो३द्धीन्द्रपिबचप्रस्थितस्य ७ अद्धीदि-
न्द्रप्रस्थितेमाहवींषिचनोदधिष्वपचतोतसोमम् । प्रयस्वन्तःप्रतिहर्यामसित्वा-

सत्याःसंन्तुयजंमानस्यकामाः ८ प्रेन्द्राग्निभ्यांसुवचस्यामियर्मिसिन्धांविवप्रेरं-
यंनावंमर्कैः । अयांइवपरिंचरन्तिदेवायेअस्मभ्यंधनदाउद्भिदंश्च ९ ॥ २१ ॥

नवा उ नव भिक्षुर्धनान्नदानप्रशंसा त्रिष्टुप् । आद्ये जगत्यौ ।

११७ नवाउंदेवाःक्षुधमिद्वधंददुरुताशिंतमुपंगच्छन्तिमृत्यवंः । उतोरयिः
पृंणतोनोपंदस्यत्युतापृंणन्मर्डितारंनविंन्दते १ यआध्रायंचकमानायंपित्वो ऽन्न-
वान्त्सन्नंफितायोंपजग्मुषें । स्थिरंमनंःकृणुतेसेवंतेपुरोतोचित्समर्डितारंनविंन्द-
ते २ सइद्भोजोयोगृहवेददात्यन्नंकामायचरंतेकृशायं । अरंमस्मैभवतियामंहूता
उतापरीषुंकृणुतेसखांयम् ३ नससखायोनददांतिसख्येंसचाभुवेसचंमानायपि-
त्वः । अपांस्मात्प्रेयान्नतदोकोंअस्तिपृणन्तंमन्यमरंणंचिदिच्छेत् ४ पृणीयादि-
न्नाधंमानायतव्यान्द्राघींयांसमनुंपश्येतपन्थांम् । ओहिवर्तन्तेरथ्येवचक्रान्यमं-

न्यमुर्पतिष्ठन्तरार्यः ५ ॥ २२ ॥ मोघमन्नंविन्दतेअप्रचेताःसत्यंब्रवीमिवधइत्स-
तस्य। नार्यमणंपुष्यतिनोसखायंकेवलाघोभवतिकेवलादी ६ कृषन्नित्फालआ-
शितंकृणोतियन्नध्वानमपवृङ्क्तेचरित्रैः । वदन्ब्रह्मावदतोवनीयान्पृणन्नापिरपृण-
न्तमभिष्यात् ७ एकपाद्भूयोद्विपदोविचक्रमेद्विपात्त्रिपादमभ्येतिपश्चात् । चतु-
ष्पादेतिद्विपदामभिस्वरेसंपश्यन्पङ्क्तीरुपतिष्ठमानः ८ समौचिद्धस्तौनसमंविविष्टः
संमातराचिन्नसमंदुहाते । यमयोश्चिन्नसमावीर्याणिज्ञातीचित्सन्तौनसमंपृ-
णीतः ९ ॥ २३ ॥

अग्ने हंसि नवोरुक्षय आमहीयवोऽग्नी रक्षोहा गायत्री ।

११८ अग्नेहंसिन्यं१त्रिणंदीद्यन्मर्त्येष्वा । स्वेक्षयेशुचिव्रत १ उतिष्ठसिस्वा-
हुतोघृतानिप्रतिमोदसे । यत्त्वास्रुचःसमस्थिरन् २ सआहुतोविरोचतेऽग्निरीळे-

न्योगि्रा । स्रुचाप्रतींकमज्यते ३ घृतेना॒ग्निःसमज्यते॒मधुंप्रतीकु॒आहुतः । रो-
चंमानोवि्भावंसुः ४ जरंमाण॒ःसमिंध्यसेदे॒वेभ्योंहव्यवाहन । तंत्वांहवन्त॒म-
र्त्याः ५ ॥ २४ ॥ तमर्ता॒अमंर्त्यंघृतेना॒ग्निंसंपर्यत । अदांभ्यंगृहपंतिम् ६ अ-
दांभ्येनशो॒चिषाग्ने॒रक्ष॒स्त्वंदंह । गोपाकृतस्यंदीदिहि ७ सत्वमंग्ने॒प्रतींकेन॒प्रत्योंष
यातुधान्यः । उ॒रुक्षयेंषु॒दीद्यंत् ८ तंत्वांगी॒र्भिरुरु॒क्षयांहव्य॒वाहंसमींधिरे । य-
जिंष्ठंमानुंषेजनें ९ ॥ २५ ॥

इति वै त्रयोदश लव ऐन्द्र आत्मस्तुतिर्गायत्री ।

११९ इतिवाइतिमे॒मनो॒गामश्वंसनुया॒मितिं । कुवित्सोम॒स्यापा॒मितिं १
प्रवातांइव॒दोधंत॒उन्मांपीताअंयंसत । कुवित्सोम॒स्यापा॒मितिं २ उन्मांपीताअं-
यंसत॒रथ॒मश्वांइवा॒शवंः । कुवित्सोम॒स्यापा॒मितिं ३ उपंमाम॒तिरंस्थितवा॒श्रा

पुत्रमिंवप्रियम् । कुवित्सोमस्यापामिति ४ अहंतष्टेववन्धुरंपर्यंचामिहृदामतिम् । कुवित्सोमस्यापामिति ५ नहिमेंअक्षिपच्चनाच्छांत्सुःपञ्चंकृष्टयः । कुवित्सोमस्यापामिति ६ ॥ २६ ॥ नहिमेरोदंसीउभेअन्यंपक्षंचनप्रति । कुवित्सोमस्यापामिति ७ अभिद्यांमंहिनाभुंवमभी३मांपृथिवींमहीम् । कुवित्सोमस्यापामिति ८ हन्ताहंपृथिवीमिमांनिदंधानीहवेहवा । कुवित्सोमस्यापामिति ९ ओषमित्पृथिवीमहंजङ्घनानीहवेहवा । कुवित्सोमस्यापामिति १० दिविमेंअन्यःपक्षो३धोअन्यमंचीकृषम् । कुवित्सोमस्यापामिति ११ अहमंस्मि महामहोभिनभ्यमुदींषितः । कुवित्सोमस्यापामिति १२ गृहोयाम्यरंकृतोदेवेभ्योंहव्यवाहंनः । कुवित्सोमस्यापामिति १३ ॥ २७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके षष्ठोध्यायः ॥ ८ ॥ ६ ॥

तदिदासवाथर्वणोबृहद्दिवोहिरण्यगर्भोदशहिरण्यगर्भःप्राजापत्यःकायंवसुंनाष्टौचित्रमहावासिष्ठआग्ने-
यंजागतमाद्यापञ्चमींचर्तेयंवेनोवैन्यमिमंनोनवैन्द्युत्तमानिहवोमित्रवरुणसोमानामाद्याग्नेयीतिस्रश्चाग्नेरा-
त्मस्तवःशिष्टायथानिपातंसप्तमीजगत्यहमष्टौवागांभृण्यात्मानंतुष्टावद्वितीयाजगतीनतंशैलूषिःकुल्मलब-
र्हिषोवामदेव्योवांहोमुग्वैश्वदेवमुपरिष्टाद्बार्हतमन्त्यात्रिष्टुब्रात्रीकुशिकःसौभरोरात्रिर्वाभारद्वाजीरात्रि-
स्तवंगायत्रंममाग्नेनवविहव्योवैश्वदेवंजगत्यन्त्यंनासत्सप्तप्रजापतिःपरमेष्ठीभाववृत्तंतुयोयज्ञोयज्ञःप्राजाप-
सोजगत्याद्याप्राचःसुकीर्तिःकाक्षीवतोमध्येनुष्टुप्सोत्तराचाश्विन्यावीजानंशकपूतोनार्मेधोमैत्रावरुणं
न्यङ्कुसारिण्याद्यालिङ्गोक्तदेवतान्त्यामहासतोबृहत्युपाद्योपान्त्येप्रस्तारपङ्क्तीशेषाविराड्रूपाःप्रोषुसुदाः
पैजवनःशाक्वरमहापाङ्क्तावाद्यौतृचौत्रिष्टुबन्तमुभेयन्मांधातायौवनाश्वोमहापाङ्क्तंपङ्क्तिरन्त्यातामध्यर्धा-
गोधापश्यद्यस्मिन्कुमारोयामायनोयाममानुष्टुभंहिकेशीमुनयोवातरशनाजूतिर्वातजूतिर्विप्रजूतिर्वृषा-
णकःकरिक्रतएशऋष्यशृङ्गश्चैकर्चाःकैशिनमुतदेवाःसप्तऋषयएकर्चावैश्वदेवंतवत्येषळङ्गऔरवोजाग-
तंसूर्यरश्मिर्देवगन्धर्वोविश्वावसुरात्मानमस्तौत्पूर्वार्धंसवितारमग्नेतवाग्निःपावकआग्नेयंविष्टारपङ्क्तीतिस्रः
सतोबृहत्यउपरिष्टाज्ज्योतिरग्नेअच्छाग्निस्तापसोवैश्वदेवमानुष्टुभंद्वयमष्टौद्वृचाःशार्ङ्गाजरिताद्रोणःसारि-
सृक्कस्तम्बमित्रश्चाग्नेयमाद्येजगत्यौचतस्रस्त्रिष्टुभः ।

तदिन्नव बृहद्दिव आथर्वण इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१२०ओम् तदिदासभुवनेषुज्येष्ठंयतोजज्ञउग्रस्त्वेषनृम्णः । सद्योजज्ञानोनि-
रिणातिशत्रूननुयंविश्वेमदन्त्यूमाः १ वावृधानःशवसाभूर्योजाःशत्रुर्दासायभि-
यसंदधाति । अव्यनच्चव्यनच्चसस्निसंतेनवन्तप्रभृतामदेषु २ त्वेक्रतुमपिवृञ्जन्ति
विश्वेद्विर्यदेतेत्रिर्भवन्त्यूमाः । स्वादोःस्वादीयःस्वादुनासृजासमदःसुमधुमधुना-
भियोधीः ३ इतिचिद्धित्वाधनाजयन्तंमदेमदेअनुमदन्तिविप्राः । ओजीयोधृ-
ष्णोस्थिरमातनुष्वमात्वादभन्यातुधानादुरेवाः ४ त्वयावयंशाशद्महेरणेषुप्रपश्यं-
न्तोयुधेन्यानिभूरि । चोदयामितआयुधावचोभिःसंतेशिशामिब्रह्मणावयांसि५
॥१॥स्तुषेय्यंपुरुवर्पसमृभ्वमिनतममाप्त्यमाप्त्यानाम् । आदर्षतेशवसासप्तदानू-
न्प्रसाक्षतेप्रतिमानानिभूरि ६ नितद्दधिषेऽवरंपरंचयस्मिन्नाविथावसादुरोणे ।

आमातरांस्थापयसेजिगत्नूअतंइनोषिकवैंरापुरूणि ७ इमाब्रह्मंबृहद्दिवोविवक्ती-
न्द्रांयशूषमंग्रियःस्वर्षाः।महोगोत्रस्यंक्षयतिस्वराजोदुरंश्चविश्वांअवृणोदपस्वाः ८
एवामहान्बृहद्दिवोआथर्वावोचत्स्वांतन्वं१मिन्द्रंमेव। स्वसारोमातरिभ्वंरीरारिप्रा
हिन्वन्तिंचशवंसावर्धयंन्तिच ९ ॥ २ ॥

हिरण्यगर्भो दश हिरण्यगर्भः प्राजापत्यः त्रिष्टुप् ।

१२१ हिरण्यगर्भःसमंवर्ततानेंभूतस्यंजातःपतिरेकंआसीत् । सदांधारपृ-
थिवींद्यामुतेमांकस्मैंदेवायंहविषांविधेम १ यआंत्मदाबंलदायस्यविश्वंउपासंतेप्र-
शिषंयस्यंदेवाः। यस्यंच्छायामृतंयस्यंमृत्युःकस्मैंदेवायंहविषांविधेम २ यःप्राणतो
निंमिषतोमंहित्वैकइद्राजाजगंतोबभूवं । यईशेंअस्यद्विपदश्चतुंष्पदःकस्मैंदेवायं
हविषांविधेम ३ यस्येमेहिमवंन्तोमहित्वायस्यंसमुद्रंरसयांसहाहुः । यस्येमाः

प्रदिशोयस्यबाहूकस्मैदेवायहविषाविधेम ४ येनद्यौरुग्रापृथिवीचदृळ्हायेनस्वः
स्तभितंयेननाकः । योअन्तरिक्षेरजसोविमानःकस्मैदेवायहविषाविधेम ५॥ ३॥
यंक्रन्दसीअवसातस्तभानेअभ्यैक्षेतांमनसारेजमाने । यत्राधिसूरउदितोविभा-
तिकस्मैदेवायहविषाविधेम ६ आपोहयद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भंदधानाजनयन्तीर-
ग्निम् । ततोदेवानांसमवर्ततासुरेकःकस्मैदेवायहविषाविधेम ७ यश्चिदापोमहिना
पर्यपश्यद्दक्षंदधानाजनयन्तीर्यज्ञम् । योदेवेष्वधिदेवएकआसीत्कस्मैदेवायहवि-
षाविधेम ८ मानोहिंसीज्जनितायःपृथिव्यायोवादिवंसत्यधर्माजजान । य-
श्चापश्चन्द्राबृहतीर्जजानकस्मैदेवायहविषाविधेम ९ प्रजापतेनत्वदेतान्यन्योवि-
श्वाजातानिपरिताबभूव । यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोअस्तुवयंस्यामपतयोरयी-
णाम् १० ॥ ४ ॥

वसुं नाष्टौ चित्रमहावासिष्ठोऽग्निर्जगती । मथमापञ्चम्यौ त्रिष्टुभौ ।

१२२ वसुंनचित्रमंहसंगृणीषेवामंशेवमतिंथिमद्विषेण्यम् । सरासतेशु-
रुधोविश्वधायसोऽग्निर्होतागृहपतिःसुवीर्यम् १ जुषाणोअग्नेप्रतिहर्यमेवचोवि-
श्वानिविद्वान्वयुनानिसुक्रतो । घृतंनिर्णिग्ब्रह्मणेगातुमेरयतवदेवाअजनयन्न-
नुव्रतम् २ सप्तधामानिपरियन्नमर्त्योदाशद्दाशुषेसुकृतेमामहस्व । सुवीरे-
णरयिणाग्नेस्वाभुवायस्तआनट्समिधातंजुषस्व ३ यज्ञस्यकेतुंप्रथमंपुरो-
हितंहविष्मन्तईळतेसप्तवाजिनम् । शृण्वन्तमग्निंघृतपृष्ठमुक्षणंपृणन्तंदेवःपृणते
सुवीर्यम् ४ त्वंदूतःप्रथमोवरेण्यःसहूयमानोअमृतायमत्स्व । त्वांमर्जयन्मरुतो
दाशुषोगृहेत्वांस्तोमेभिर्भृगवोविरुरुचुः ५ ॥ ५ ॥ इषंदुहन्त्सुदुघांविश्वधायसं

ऋ. सं. यज्ञप्रियेयजमानायसुक्रतो । अग्नेघृतस्नुस्त्रिर्ऋतानिदीद्यद्वर्तिर्यज्ञंपरियन्त्सुक्रतू- अ.८अ६
यसे ६ त्वामिदस्याउषसोव्युष्टिषुदूतंकृण्वानाअयजन्तमानुषाः । त्वांदेवामह-
॥६५२॥ याय्यायवावृधुराज्यमग्नेनिमृजन्तोअध्वरे ७ नित्वावसिष्ठाअह्वन्तवाजिनंगृ-
णन्तोअग्नेविदथेषुवेधसः । रायस्पोषंयजमानेषुधारययूयंपातस्वस्तिभिःस-
दानः ८ ॥ ६ ॥

अयं वेनोष्टौ वेनो वेनस्त्रिष्टुप् ।

१२३ अयंवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भाज्योतिर्जरायूरजसोविमाने । इममपांसंग-
मेसूर्यस्यशिशुंनविप्रामतिभीरिहन्ति १ समुद्रादूर्मिमुदियर्तिवेनोनभोजाःपृष्ठं
हर्यतस्यदर्शि । ऋतस्यसानावधिविष्टपिभ्राट्समानंयोनिमभ्यनूषतव्राः २ स- ॥६५२॥

मा॒नंपू॒र्वीर॒भिवा॑वशा॒नास्तिष्ठ॑न्व॒त्सस्य॑मा॒तर॒ःसनी॑ळाः । ऋ॒तस्य॒साना॒वधि॑चक्र-
मा॒णारि॒हन्ति॒मध्वो॑अ॒मृत॑स्य॒वाणीः॑ ३ जा॒नन्तो॑रू॒पम॑कृपन्त॒विप्रा॑मृ॒गस्य॒घोषं॑म-
हि॒षस्य॒हिग्मन् । ऋ॒तेन॒यन्तो॒अधि॒सिन्धु॑मस्थुर्वि॒दद्ग॑न्ध॒र्वो॑अ॒मृता॑नि॒नाम॑ ४ अ॒-
प्स॒राजा॒रमु॑पसिष्मिया॒णायोषा॑बिभर्ति॑पर॒मेव्यो॑मन् । चर॑त्प्रि॒यस्य॒योनि॑षुप्रि॒-
यःसन्त्सीद॑त्प॒क्षेहि॑र॒ण्यये॒सवे॒नः ५ ॥ ७ ॥ नाके॑सुप॒र्णमु॑प॒यत्पत॑न्तंहृ॒दावेन॑न्तो
अ॒भ्यच॑क्षतत्वा । हिर॑ण्यपक्षं॒वरु॑णस्यदू॒तंय॒मस्य॒योनौ॑शकु॒नंभु॑र॒ण्युम् ६ ऊ॒र्ध्वो
ग॑न्ध॒र्वोअधि॒नाके॑अस्थात्प्र॒त्यङ्चि॒त्राबिभ्र॑द॒स्यायु॑धानि । वसा॑नो॒अत्कं॑सुर॒भिं
दृ॒शेकंस्व॑१र्णनाम॑जनतप्रि॒याणि॑ ७ द्र॒प्सःस॑मु॒द्रम॒भियज्जिगा॑ति॒पश्य॒न्गृध्र॑स्य॒च-
क्ष॑सा॒विध॑र्मन् । भा॒नुःशु॒क्रेण॑शो॒चिषा॑चका॒नस्तृ॒तीये॑चक्रे॒रज॑सिप्रि॒याणि॑ ८॥८॥

इमं नो नव त्रिष्टुप् । द्वितीयादितिसृणामग्निरृषिः । शिष्टानामग्निवरुणसोमानां-
निहवः । आद्यानां चतसृणामग्निर्देवता । अन्त्याया इन्द्रः । शिष्टानां यथा-
निपातम् । सप्तमी जगती ।

१२४ इमंनोअग्नउपयज्ञमेहिपञ्चयामंत्रिवृतंसप्ततन्तुम् । असोहव्यवाळुत
नःपुरोगाज्योगेवदीर्घंतमआशयिष्ठाः १ अदेवाद्देवःप्रचतागुहायन्प्रपश्यमानो
अमृतत्वमेमि । शिवंयत्सन्तमशिवोजहामिस्वात्सख्यादरणींनाभिमेमि २
पश्यन्नन्यस्याअतिथिंवयायाऋतस्यधामविमिमेपुरूणि । शंसामिपित्रेअसुराय
शेवमयज्ञियाद्यज्ञियंभागमेमि ३ बह्वीःसमाअकरमन्तरस्मिन्निन्द्रंवृणानःपितरं
जहामि । अग्निःसोमोवरुणस्तेच्यवन्तेपर्यावर्द्राष्ट्रंतदवाम्यायन् ४ निर्मायाउ
त्येअसुराअभूवन्त्वंचमावरुणकामयासे । ऋतेनराजन्ननृतंविविञ्चन्ममराष्ट्रस्या-

॥६९३॥

धिपत्यमेहि ५॥१॥इदंस्वरिदमिदांसवाममयंप्रकाशउर्व१न्तरिक्षम् । हनांववृत्रं
निरेहिसोमहविष्ट्वासन्तंहविषायजाम ६ कविःकविस्त्वादिविरूपमासंजदप्रभूती
वरुणोनिरपःसृजत् । क्षेमंकृण्वानाजनयोनसिन्धवस्ताअस्यवर्णंशुचयोभरिभ्र-
ति ७ ताअस्यज्येष्ठमिन्द्रियंसचन्तेताईमाक्षेतिस्वधयामदन्तीः । ताईविशो
नराजानंवृणानाबीभत्सुवोअपवृत्रादतिष्ठन् ८ बीभत्सूनांसयुजंहंसमाहुर-
पांदिव्यानांसख्येचरन्तम् । अनुष्टुभमनुचर्चूर्यमाणमिन्द्रंनिचिक्युःकवयोम-
नीषा ९ ॥ १० ॥

अहमष्टौ वागाम्भृणी वागाम्भृणी त्रिष्टुप् । उपाद्या जगती ।

१२५ अहंरुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुतविश्वदेवैः । अहंमित्रावरुणोभा
बिभर्म्यहमिन्द्राग्नीअहमश्विनोभा १ अहंसोममाहनसंबिभर्म्यहंत्वष्टारमुतपू-

षणंभगम् । अहंदधामिद्रविणंहविष्मतेसुप्राव्ये३यजमानायसुन्वते २ अहंरा-
ष्ट्रीसंगमनीवसूनांचिकितुषीप्रथमायज्ञियानाम् । तांमादेवाऽव्यदधुःपुरुत्राभूरि-
स्थात्रांभूर्यावेशयन्तीम् ३ मयासोअन्नमत्तियोविपश्यतियःप्राणितियईंशृणोत्यु-
क्तम् । अमन्तवोमांतउपक्षियन्तिश्रुधिश्रुतश्रद्धिवंतेवदामि ४ अहमेवस्वयमि-
दंवदामिजुष्टंदेवेभिरुतमानुषेभिः । यंकामयेतंतमुग्रंकृणोमितंब्रह्माणंतमृषिंतं-
सुमेधाम् ५ ॥ ११ ॥ अहंरुद्रायधनुरातनोमिब्रह्मद्विषेशरवेहन्तवाउ । अहंज-
नायसमदंकृणोम्यहंद्यावापृथिवीआविवेश ६ अहंसुवेपितरमस्यमूर्धन्ममयो-
निरप्स्व१न्तःसमुद्रे । ततोवितिष्ठेभुवनानुविश्वोतामूंद्यांवर्ष्मणोपस्पृशामि ७
अहमेववातइवप्रवाम्यारभमाणाभुवनानिविश्वा । परोदिवापरएनापृथिव्यैता-
वतीमहिनासंबभूव ८ ॥ १२ ॥

न तमष्टौ कुल्मलबर्हिषः शैलूषिरंहोमुग्वा वामदेव्यो
विश्वेदेवा उपरिष्टाद्बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१२६ नतमंहोनदुरितंदेवासोअष्टमर्त्यम् । सजोषसोयमर्यमामित्रोनयन्ति
वरुणोअतिद्विषः १ तद्धिवयंवृणीमहेवरुणमित्रार्यमन् । येनानिरंहसोयूयंपाथ
नेथाचमर्त्यमतिद्विषः २ तेनूनंनोऽयमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा । नयिष्ठाउनोने
षणिपर्षिष्ठाउनःपर्षण्यतिद्विषः ३ यूयंविश्वंपरिपाथवरुणोमित्रोअर्यमा । यु-
ष्माकंशर्मणिप्रियेस्यामसुप्रणीतयोऽतिद्विषः ४ आदित्यासोअतिस्रिधोवरुणो
मित्रोअर्यमा । उग्रंमरुद्भीरुद्रंहुवेमेन्द्रमग्निंस्वस्तयेऽतिद्विषः ५ नेतारऊषुण-
स्तिरोवरुणोमित्रोअर्यमा । अतिविश्वानिदुरिताराजानश्चर्षणीनामतिद्विषः ६
शुनमस्मभ्यमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा । शर्मयच्छन्तुसप्रथआदित्यासोयदीमहे

अतिद्विषः ७ यथाहत्यद्वसवोगौर्यंचित्पदिषिताममुंञ्चतायजत्राः । एवोष्वं१-
स्मन्मुंञ्चताव्यंहःप्रतार्यग्नेप्रतरंनआयुः ८ ॥ १३ ॥

रात्र्यष्टौ कुशिकः सौभरो रात्रिर्वा भारद्वाजी रात्रिस्तवो गायत्री ।

१२७ रात्रीव्यंख्यदायतीपुरुत्रादेव्यं१क्षभिः । विश्वाअधिश्रियोऽधित १
ओर्वप्राअमर्त्यानिवतोदेव्यु१द्वतः । ज्योतिषाबाधतेतमः २ निरुस्वसारमस्कृ-
तोषसंदेव्यायती । अपेदुहासतेतमः ३ सानोअद्ययस्यावयंनितेयामन्नविक्ष्म-
हि । वृक्षेनवसतिंवयः ४ निग्रामासोअविक्षतनिपद्वन्तोनिपक्षिणः । निश्येना-
संश्चिदर्थिनः ५ यावयावृक्य१वृकंयवयस्तेनमूर्म्ये । अथानःसुतराभव ६ उप
मापेपिशत्तमःकृष्णंव्यक्तमस्थित । उषऋणेवयातय ७ उपतेगाइवाकरंवृणीष्व
दुहितर्दिवः । रात्रिस्तोमंनजिग्युषे ८ ॥ १४ ॥

ममाग्ने नव विहव्यो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१२८ ममांग्नेवर्चोंविहवेष्वंस्तुवयंत्वेन्धांनास्तन्वंपुषेम । मह्यंनमन्तांप्र-
दिशश्चतंस्रस्त्वयाध्यंक्षेणपृतंनाजयेम १ ममंदेवाविंहवेसंन्तुसर्वइन्द्रंवन्तोम-
रुतोविष्णुंरग्निः । ममान्तरिंक्षमुरुलोंकमस्तुमह्यंवातंःपवतांकामेंअस्मिन् २
मयिंदेवाद्रविंणमायंजन्तांमय्याशीरंस्तुमयिंदेवहूंतिः । दैव्याहोतांरोवनुषन्तपू-
र्वेऽरिंष्टाःस्यामतन्वांसुवीरांः ३ मह्यंयजन्तुममयानिंहव्याकूंतिःसत्यामनंसोमे
अस्तु । एनोमानिगांकतमच्चनाहंविश्वेदेवासोअधिंवोचतानः ४ देवींःषळुर्वी-
रुरुनंःकृणोतविश्वेदेवासइहवींरयध्वम् । माहांस्महिप्रजयामातनूभिर्माऽरंधाम
द्विषतेसोंमराजन् ५ ॥ १५ ॥ अग्नेमन्युंप्रंतिनुदन्परेंषामदंब्धोगोपाःपरिंपाहि
नस्त्वम् । प्रत्यञ्चोंयन्तुनिगुतःपुनस्तेऽमैषांचित्तंप्रबुधांविनेंशत् ६ धाताधातृणां-

भुवनस्ययस्पतिंदेवंत्रातारमभिमातिषाहम् । इमंयज्ञमश्विनोभाबृहस्पतिर्देवाः
पान्तुयजमानंन्यर्थात् ७ उरुव्यचानोमहिषःशर्मयंसदस्मिन्हवेपुरुहूतःपुरुक्षुः ।
सनःप्रजायैहर्यश्वमृळयेन्द्रमानोरीरिषोमापरादाः ८ येनःसपत्नाअपतेभवन्त्वि-
न्द्राग्निभ्यामवबाधामहेतान् । वसवोरुद्राआदित्याउपरिस्पृशंमोग्रंचेत्तारमधि-
राजमक्रन् ९॥१६॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले दशमोनुवाकः॥१०॥१०॥

नासत्सप्त प्रजापतिः परमेष्ठी भाववृत्तं त्रिष्टुप् ।

१२९ नासदासीन्नोसदासीत्तदानींनासीद्रजोनोव्योमापरोयत् । किमावरी-
वःकुहकस्यशर्मन्नम्भःकिमासीद्गहनंगभीरम् १ नमृत्युरासीदमृतंनतर्हिनरा-
त्र्याअह्नआसीत्प्रकेतः । आनीदवातंस्वधयातदेकंतस्माद्धान्यन्नपरःकिंचनास २
तमआसीत्तमसागूह्ळमग्रेऽप्रकेतंसलिलंसर्वमाइदम् । तुच्छ्येनाभ्वपिहितंयदा-

सीत्तपंसस्तन्महिनाजायतैकंम् ३ कामस्तदग्रेसमंवर्ततांधिमनंसोरेतंःप्रथमंय-
दासींत् । सतोबन्धुमसंतिनिरंविन्दन्हृदिप्रतीष्यांकवयोंमनीषा ४ तिरश्चीनो
वितंतोरश्मिरेंषामधःस्विंदासी३दुपरिंस्विदासी३त् । रेतोधाआंसन्महिमानंआ-
सन्त्स्वधाअवस्तात्प्रयंतिःपरस्तांत् ५ कोअद्धावेंदकइहप्रवोंचत्कुतआजांताकु-
तंइयंविसृंष्टिः । अर्वाग्देवाअस्यविसर्जनेनाथाकोवेंदयतंआबभूवं ६ इयंविसृंष्टि-
र्यतंआबभूवयदिंवादधेयदिंवान । योअस्याध्यंक्षःपरमेव्योंमन्त्सोअङ्गवेंदयदिंवा
नवेदं ७ ॥ १७ ॥

यो यज्ञः सप्त यज्ञः प्राजापत्यो भाववृत्तं त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

१३० योयज्ञोविश्वतस्तन्तुंभिस्ततएकंशतंदेवकर्मेभिरायंतः । इमेवंयन्ति
पितरोयआंययुःप्रवयापंवयेत्यांसतेतते १ पुमाँएनंतनुतउत्कृंणत्तिपुमान्वितंत्ने

अधिनाकेअस्मिन् । इमेमयूखाउपंसेदुरूसदःसामानिचक्रुस्तसंराण्योतंवे २
कासीत्प्रमाप्रंतिमाकिंनिदानमाज्यंकिमासीत्परिधिःकआसीत् । छन्दःकिमा-
सीत्प्रउंगंकिमुक्थंयद्देवादेवमयंजन्तविश्वे ३ अग्नेर्गायत्र्यंभवत्सयुग्वोष्णिहंया
सवितासंबंभूव । अनुष्टुभासोमंउकथैर्महंस्वान्बृहस्पतेर्बृहतीवाचंमावत् ४ वि-
राण्मित्रावरुणयोरभिश्रीरिन्द्रंस्यत्रिष्टुबिहभागोअहः । विश्वान्देवाञ्जगत्याविवे-
शतेनंचाकॢप्रऋषंयोमनुष्याः ५ चाकॢप्रेतेनऋषंयोमनुष्यायज्ञेजातेपितरोनःपुरा-
णे । पश्यंन्मन्येमनसाचक्षंसातान्यइमंयज्ञमयंजन्तपूर्वे ६ सहस्तोमाःसहछं-
न्दसआवृतःसहप्रंमाऋषंयःसप्तदैव्याः । पूर्वेषांपन्थांमनुदृश्यधीराअन्वालेभिरे
रथ्योइनरश्मीन् ७ ॥ १८ ॥

अप प्राच सप्त सुकीर्तिः काक्षीवत इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरश्विनौ
देवता । चतुर्थ्यनुष्टुप् ।

१३१ अपप्राचंइन्द्रविश्वाँअमित्रानपापाचोअभिभूतेनुदस्व । अपोदीचोअ-
पशूराधराचंउरौयथातवशर्मन्मदेम १ कुविदङ्गयवंमन्तोयवंचिद्यथादान्त्यनुपूर्वं
वियूयं । इहेहैषांकृणुहिभोजनानियेबर्हिषोनमोवृक्तिंनजग्मुः २ नहिस्थूर्यृतुथा
यातमस्तिनोतश्रवोविविदेसंगमेषुं । गव्यन्तइन्द्रंसख्यायविप्राअश्वायन्तोवृषणं
वाजयन्तः ३ युवंसुराममश्विनानमुचावासुरेसचा । विपिपानाशुभस्पतीइन्द्रं
कर्मस्वावतम् ४ पुत्रमिवपितरावश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्दंसनाभिः । यत्सुरामं
व्यपिबःशचीभिःसरस्वतीत्वामघवन्नभिष्णक् ५ इन्द्रःसुत्रामास्ववाँअवोभिः
सुमृळीकोभवतुविश्ववेदाः । बाधतांद्वेषोअभयंकृणोतुसुवीर्यस्यपतयःस्याम ६

तस्यंवयंसुमतौयज्ञियस्यापिंभद्रेसौमनसेस्याम । ससुत्रामास्ववाँइन्द्रोअस्मेआ-
राच्चिद्द्वेषःसनुतर्युयोतु ७ ॥ ११ ॥

ईजानं सप्त शकपूतो नार्मेधो मित्रावरुणौ । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । सैव न्यङ्कुसारिणी ।
द्वितीयाषष्ठ्यौ प्रस्तारपङ्क्ती । अन्त्या महासतोबृहती । शिष्टा विराड्रूपाः ।

१३२ ईजानमिद्द्यौर्गूर्तावंसुरीजानंभूमिंरभिप्रंभूषणिं । ईजानंदेवावश्विना-
वभिसुम्नैरंवर्धताम् १ तावांमित्रावरुणाधारयत्क्षितीसुषुम्नेषितत्वतांयजामसि ।
युवोःक्राणायंसख्यैरभिष्यांमरक्षसंः २ अधांचिन्नुयाद्दिधिंषामहेवामभिप्रियंरे-
क्णःपत्यंमानाः । दद्वाँवायत्पुष्यंतिरेक्णःसम्वांरन्नकिंरस्यमघानिं ३ असाव-
न्योअंसुरसूयतद्यौस्त्वंविश्वेषांवरुणासिराजा । मूर्धारथंस्यचाकन्नैतावतैनंसा-
न्तकधुक् ४ अस्मिन्त्स्वे३तच्छकंपूतएनोंहितेमित्रेनिगंतान्हन्तिवीरान् । अ-

वोर्वायद्धात्तनूष्वर्वःप्रियासुंयज्ञियास्ववीं ५ युवोर्हिमातादितिर्विचेतसाद्यौर्नभू-
मिःपयंसापुपूतनिं । अवंप्रियादिदिष्टनसूरोनिनिक्तरश्मिभिः ६ युवंह्यंप्रराजा-
वसीदतंतिष्ठद्रथंनधूर्षदंवनर्षदंम् । तानंःकणूकयन्तीर्नृमेधंस्तत्रेअंहंसःसुमेधं-
स्तत्रेअंहंसः ७ ॥ २० ॥

प्रो षु सप्त सुदाः । पैजवन इन्द्रः । आद्यास्तिस्रः शक्वर्यः । अन्त्या त्रिष्टुप् । शिष्टा महापङ्क्तयः ।

१३३ प्रोष्वंस्मैपुरोरथमिन्द्रांयशूषमंर्चत । अभीकेचिदुलोककृत्संगेसमत्सु
वृत्रहास्माकंबोधिचोदितानभंन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वंसु १ त्वंसिन्धूँरवा-
सृजोऽधराचोअहन्नहिंम् । अशत्रुरिन्द्रजज्ञिषेविश्वंपुष्यसिवार्यंतंत्वापरिष्वजाम-
हेनभंन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वंसु २ विषुविश्वाअरातयोऽर्योनंशन्तनोधि-
यंः । अस्तांसिशत्रवेवधंयोनंइन्द्रजिघांसतियातेरातिर्ददिर्वसुनभंन्तामन्यकेषां

ज्याकाअधिधन्वसु ३ योनंइन्द्राभितोजनोवृकायुरादिदेशति । अधस्पदंतमीं
कृधिविबाधोअसिसासहिर्नभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ४ योनंइन्द्राभि-
दासंतिसनाभिर्यश्चनिष्ट्यः । अवतस्यबलंतिरमहीवद्यौरधत्मनानभन्तामन्यके
षांज्याकाअधिधन्वसु ५ वयमिन्द्रत्वायवंःसखित्वमारंभामहे । ऋतस्यंनःपथा
नंयातिविश्वांनिदुरितानभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ६ अस्मभ्यंसुत्वमिं-
न्द्रतांशिक्षयादोहंतेप्रतिवरंजरित्रे । अच्छिद्रोध्नीपीपयद्यथांनःसहस्रंधारापयंसा
महीगौः ७ ॥ २१ ॥

उभे यत्सप्त मांधाता यौवनाश्व इन्द्रो महापङ्क्तिः । अन्त्यास्त्र्यर्धर्चस्य गोधा । सप्तमी पङ्क्तिः ।

१३४ उभेयदिन्द्ररोदंसीआपप्राथोषाइंव । महान्तंत्वामहीनांसम्राजंचर्षणी-
नांदेवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् १ अवंस्मदुर्हणायतोमर्तस्यतनुहि

स्थिरम् । अधस्पदंतमींकृधियोअस्माँआदिदेशतिदेवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनि-
त्र्यजीजनत् २ अवत्याबृहतीरिषोविश्वश्चन्द्राअमित्रहन् । शचीभिःशक्रधूनु-
हीन्द्रविश्वाभिरूतिभिर्देवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ३ अवयत्त्वंश-
तक्रतविन्द्रविश्वानिधूनुषे । रयिंनसुन्वतेसचासहस्रिणीभिरूतिभिर्देवीजनित्र्य-
जीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ४ अवस्वेदाइवाभितोविष्वक्पतन्तुदिद्यवः । दूर्वा-
याइवतन्तवोव्य१स्मदेतुदुर्मतिर्देवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ५ दी-
र्घंह्यङ्कुशंयथाशक्तिंबिभर्षिमन्तुमः । पूर्वेणमघवन्पदाजोवयांयथायमोदेवीज-
नित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् ६ नकिर्देवामिनीमसिनकिरायोपयामसि
मन्त्रश्रुत्यंचरामसि । पक्षेभिरपिकक्षेभिरत्राभिसंरभामहे ७ ॥ २२ ॥

यस्मिन्सप्त कुमारो यामायनो यमोनुष्टुप् ।

१३५ यस्मिन्वृक्षेसुपलाशेदेवैःसंपिबतेयमः।अत्रानोविश्पतिःपितापुराणाँअ-
नुवेनति १ पुराणाँअनुवेनन्तंचरन्तंपापयामुया । असूयन्नभ्यचाकशंतस्माअ-
स्पृहयंपुनः २ यंकुमारनवंरथमचक्रंमनसाकृणोः । एकेषंविश्वतःप्राञ्चमपश्यन्न-
धितिष्ठसि ३ यंकुमारप्रावर्तयोरथंविप्रेभ्यस्परि । तंसामानुप्रावर्ततसमितोना-
व्याहितम् ४ कःकुमारमजनयद्रथंकोनिरवर्तयत् । कःस्वित्तदद्यनोब्रूयादनुदे-
यीयथाभवत् ५ यथाभवदनुदेयीततोअग्रमजायत । पुरस्ताद्बुध्नआततःपश्चान्नि-
रयणंकृतम् ६ इदंयमस्यसादनंदेवमानंयदुच्यते । इयमस्यधम्यतेनाळीरयंगी-
र्भिःपरिष्कृतः ७ ॥ २३ ॥

केशी सप्त केशिनोनुष्टुप् । वातरशनपुत्रा जूतिवातजूतिविप्रजूति-
वृषाणककरिक्रतैतशऋष्यशृङ्गाः प्रत्यृचं क्रमेण ऋषयः ।

१३६ केश्यं१ग्निंकेशीविषंकेशीबिभर्तिरोदसी । केशीविश्वंस्वर्दृशेकेशीदं
ज्योतिरुच्यते १ मुनयोवातरशनाःपिशङ्गावसतेमला । वातस्यानुध्राजिंयन्ति
यद्देवासोअविक्षत २ उन्मदितामौनेयेनवाताँआतस्थिमावयम् । शरीरेदस्माकं
यूयंमर्तासोअभिपश्यथ ३ अन्तरिक्षेणपततिविश्वारूपावचाकशत् । मुनिर्देव-
स्यदेवस्यसौकृत्यायसखाहितः ४ वातस्याश्वोवायोःसखाथोदेवेषितोमुनिः ।
उभौसमुद्रावाक्षेतियश्चपूर्वउतापरः ५ अप्सरसांगन्धर्वाणांमृगाणांचरणेचरन् ।
केशीकेतस्यविद्वान्त्सखास्वादुर्मदिन्तमः ६ वायुरस्माउपामन्थत्पिनष्टिस्माकुन-
न्नमा । केशीविषस्यपात्रेणयद्रुद्रेणापिबत्सह ७ ॥ २४ ॥

उत देवाः सप्त विश्वेदेवा अनुष्टुप्। भरद्वाजकश्यपगौतमात्रिविश्वामित्र-
जमदग्निवसिष्ठा इति क्रमेण प्रत्यृचमृषयः।

१३७ उतदे॑वाअव॑हितं॒देवा॒उन्न॑यथा॒पुनः॑। उ॒ताग॑श्च॒क्रुषं॑देवा॒देवा॑जी॒वय॑था॒पु-
नः॑ १ द्वावि॒मौवातौ॑वात॒आसिन्धो॒रापंरा॒वतः॑। दक्षं॑ते॒अ॒न्यआवा॑तु॒परा॒न्योवा॑तु॒
यद्रपः॑ २ आवा॑तवाहिभेष॒जंविवा॑तवाहि॒यद्रपः॑। त्वंहिवि॒श्वभे॑षजोदे॒वानां॑दू॒तईय॑-
से ३ आत्वा॑गमं॒शन्ता॑ति॒भि॒रथो॑अरि॒ष्टता॑तिभिः। दक्षं॑ते॒भद्रमाभा॑र्षं॒परा॒यक्ष्मं॑सुवा-
मिते ४ त्राय॑न्तामि॒हदे॒वास्त्राय॑तांम॒रुतां॑ग॒णः। त्राय॑न्तां॒विश्वा॑भूतानि॒यथा॒यम॑र॒-
पाअस॑त् ५ आप॒इद्वाउ॑भेष॒जीरापो॑अमीव॒चात॑नीः। आप॒ःसर्व॑स्यभेष॒जीस्ता-
स्तें॑कृण्वन्तुभे॑ष॒जम् ६ हस्ता॑भ्यां॒दश॑शाखाभ्यां॑जि॒ह्वावा॒चःपु॑रोग॒वी। अ॒ना॒म-
यि॒त्नुभ्यां॑त्वा॒ताभ्यां॒त्वोप॑स्पृशामसि ७ ॥ २५ ॥

॥६६१॥

तव स्ये षडङ्ग औरव इन्द्रो जगती ।

१३८ तवत्यइन्द्रसख्येषुवह्नयऋतंमन्वानाऽव्यदर्दिरुर्वलम् । यत्रादशस्यन्नु-
षसोरिणन्नपःकुत्सायमन्मन्नह्यश्चदंसयः १ अवासृजःप्रस्वःश्वञ्चयोगिरीनुदाजउ-
स्राअपिबोमधुप्रियम् । अवर्धयोवनिनोअस्यदंससाशुशोचसूर्यऋतजातयागिरा-
२ विसूर्योमध्येअमुचद्रथंदिवोविदद्दासायप्रतिमानमार्यः । दृह्लानिपिप्रोरसुरस्य-
मायिनइन्द्रोऽव्यास्यच्चकृवाँऋजिश्वना ३ अनाधृष्टानिधृषितोऽव्यास्यन्निधीँरदेवाँ-
अमृणदयास्यः । मासेवसूर्योवसुपुर्यमाददेगृणानःशत्रूँरशृणाद्विरुक्मता ४ अयु-
द्धसेनोविभ्वाविभिन्दतादाशद्वृत्रहातुज्यानितेजते । इन्द्रस्यवज्रादबिभेदभिश्न-
थःप्राक्रामच्छुन्ध्यूरजहादुषाअनः ५ एतात्यातेश्रुत्यानिकेवलायदेकएकमकृणो-
रयज्ञम् । मासांविधानमदधाअधिद्यवित्वयाविभिन्नंभरतिप्रधिंपिता ६ ॥ २६ ॥

सूर्यरश्मिः षट् देवगन्धर्वो विश्वावसुस्त्रिष्टुप् । आद्यतृचस्य सविता देवता ।
अन्त्यस्य विश्वावसुः ।

१३९ सूर्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाँ अजस्रम् । तस्य पूषा प्र-
सवे याति विद्वान्त्संपश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः १ नृचक्षा एष दिवो मध्य आस्त-
आपप्रिवान्रोदसी अन्तरिक्षम् । स विश्वाचीरभि चष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च के-
तुम् २ रायो बुध्नः संगमनो वसूनां विश्वा रूपाभि चष्टे शचीभिः । देव इव सविता स-
त्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे धनानाम् ३ विश्वावसुं सोम गन्धर्वमापो ददृशुषीस्तदृ-
तेना व्यायन् । तदन्ववैदिन्द्रो रारहाण आसां परि सूर्यस्य परिधीँरपश्यत् ४ विश्वावसु-
रभि तन्नो गृणातु दिव्यो गन्धर्वो रजसो विमानः । यद्वा घा सत्यमुत यन्न विद्म धियो हि-

न्वानोधियइन्नोअव्याः ५ सस्रिमविन्दच्चरणेनदीनामपावृणोद्दुरोअश्मव्रजाना-
म् । प्रासांगन्धर्वोअमृतानिवोचदिन्द्रोदक्षंपरिजानादहीनाम् ६ ॥ २७ ॥

अग्ने तव षडग्निः पावकोग्निः । आद्या विष्टारपङ्क्तिः । उपान्त्योपरिष्टाज्ज्योतिः ।
अन्त्यात्रिष्टुप् । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१४० अग्नेतवश्रवोवयोमहिभ्राजन्तेअर्चयोविभावसो । बृहद्भानोशवसावा-
जमुक्थ्यं दधासिदाशुषेकवे १ पावकवर्चाःशुक्रवर्चाअनूनवर्चाउदियर्षिभानु-
ना । पुत्रोमातराविचरन्नुपावसिपृणक्षिरोदसीउभे २ ऊर्जोनपाज्जातवेदःसुश-
स्तिभिर्मन्दस्वधीतिभिर्हितः । त्वेइषःसंदधुर्भूरिवर्पसश्चित्रोतयोवामजाताः ३
इरज्यन्नग्नेप्रथयस्वजन्तुभिरस्मेरायोअमर्त्य । सदर्शतस्यवपुषोविराजसिपृणक्षि
सानसिंक्रतुम् ४ इष्कर्तारमध्वरस्यप्रचेतसंक्षयन्तंराधसोमहः । रातिंवामस्यसुभ-

गांमहीमिषंदधांसिसानसिंरयिम् ५ ऋतावांनंमहिषंविश्वदंर्शतमग्निंसुम्नायंदधि-
रेपुरोजनांः । श्रुत्कंर्णसप्रथंस्तमंत्वागिरादैव्यंमानुंषायुगा ६ ॥ २८ ॥

अग्ने अच्छ षडग्निस्तापसो विश्वेदेवा अनुष्टुप् ।

१४१ अग्नेअच्छांवदेहनंःप्रत्यङ्नंःसुमनांभव । प्रनोंयच्छविशस्पतेधनदाअं-
सिनस्त्वम् १ प्रनोंयच्छत्वर्यमाप्रभगःप्रबृहस्पतिंः । प्रदेवाःप्रोतसूनृतांरायोदेवी
दंदातुनः २ सोमंराजांनमवंसेऽग्निंगीर्भिर्हंवामहे । आदित्यान्विष्णुंसूर्यंब्रह्माणं
चबृहस्पतिम् ३ इन्द्रवायूबृहस्पतिंसुहवेहहंवामहे । यथांनःसर्वइज्जनःसंगंत्यां
सुमनाअसंत् ४ अर्यमणंबृहस्पतिमिन्द्रंदानांयचोदय । वातंविष्णुंसरंस्वतींस-
वितारंचवाजिनंम् ५ त्वंनोंअग्नेअग्निभिर्ब्रह्मंयज्ञंचंवर्धय । त्वंनोंदेवतांतयेरायो
दानांयचोदय ६ ॥ २९ ॥

॥६६३॥

अयमष्टौ शार्ङ्गाः । प्रथमर्ग्द्वयस्य जरितर्षिः । उपाद्यस्य द्रोणः । उपान्त्यस्य सारिसृक्वः ।
अन्त्यस्य स्तम्बमित्रः । सर्वासामग्निर्देवता । आद्ये जगत्यौ । अन्त्ये अनुष्टुभौ । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

१४२ अयमग्ने जरिता त्वे अभूदपि सहसः सूनो नह्य१न्यदस्त्याप्यम् । भद्रं हि
शर्म त्रिवरूथमस्ति त आरे हिंसानामप दिद्युमा कृधि १ प्रवत्ते अग्ने जनिमा पितूय-
तः साचीव विश्वा भुवना न्यृञ्जसे । प्र सप्तयः प्र सनिषन्त नो धियः पुरश्चरन्ति पशुपा इ-
व त्मना २ उत वा उ परि वृणक्षि बप्सद्बहोरग्न उलपस्य स्वधावः । उत खिल्या उर्व-
राणां भवन्ति मा ते हेतिं तविषीं चुक्रुधाम ३ यदुद्वतो निवतो यासि बप्सत्पृथगेषि प्र-
गर्धिनीव सेना । यदा ते वातो अनुवाति शोचिर्वप्तेव श्मश्रु वपसि प्र भूम ४ प्रत्यस्य
श्रेणयो ददृश्र एकं नियानं बहवो रथासः । बाहू यदग्ने अनुमर्मृजानो न्यङ्ङुत्तानाम-
न्वेषि भूमिम् ५ उत्ते शुष्मा जिहतामुत्ते अर्चिरुत्ते अग्ने शशमानस्य वाजाः । उच्छ्वं-

श्वस्वनिनंमवर्धमानआत्वाद्यविश्वेवसंवःसदन्तु ६ अपामिदंन्ययंनंसमुद्रस्यंनि-
वेशंनम् । अन्यंकृंणुष्वेतःपन्थांतेनंयाहिवशाँअनुं ७ आयंनेतेपरायंणेदूर्वारोह-
न्तुपुष्पिणीः । हृदाश्वंपुण्डरीकाणिसमुद्रस्यंगृहाइमे ८ ॥ ३० ॥ इति शाकलर्क्-
संहितायामष्टमाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ८ ॥ ७ ॥

संषद्वांख्योत्रिराश्विनमयंहिताक्ष्यंपुत्रःसुपर्णोयामायनोवोर्ध्वकृशनोगायत्रीबृहतीगायत्र्यौसतौबृ-
हतीविष्टारपङ्क्तिरिमामिन्द्राण्युपनिषत्सपत्नीबाधनमानुष्टुभंतुपङ्क्त्यन्तमरण्यान्यैरंमदोदेवमुनिररण्यानीं
तुष्टावश्रत्तेपञ्चसुवेदाःशैरीषिस्त्रिष्टुबन्तंसुष्वानासःपृथुर्वैन्यःसवितार्चन्हैरण्यस्तूपःसावित्रंसमिद्धोवासि-
ष्ठोमृळीकआग्नेयंबार्हतमन्त्येउपरिष्टाज्ज्योतिषीजगत्युपान्त्यावाश्रद्धयाश्रद्धाकामायिनीश्राद्धमानुष्टुभं
तुशासःशासोभारद्वाजईङ्खयन्तीर्देवजामयइन्द्रमातरोगायत्रंसोमोयमीभाववृत्तमानुष्टुभंत्वरायिशिरि-
म्बिठोभारद्वाजोलक्ष्मीघ्नंद्वितीयातृतीयाब्राह्मणस्पत्येअन्त्यावैश्वदेव्यग्निकेतुराग्नेयआग्नेयंगायत्रमिमानु
कंभुवनआप्त्यःसाधनोवाभौवनोवैश्वदेवंद्वैपदंत्रैष्टुभंसूर्योनश्चक्षुःसौर्यःसौर्यंगायत्रमुदसौषट्पोलोमीश-

च्यात्मानंतुष्टावानुष्टुभंतीव्रस्यपञ्चपूरणोवैश्वामित्रोमुञ्चामित्वाप्राजापत्योयक्ष्मनाशनोराजयक्ष्मघ्नम-
न्त्यानुष्टुब्ब्रह्मणाषड्ब्राह्मोरक्षोहागर्भसंस्रावेप्रायश्चित्तमानुष्टुभंह्यक्षीभ्यांविवृहाकाश्यपोयक्ष्मघ्नमपेहि
पञ्चप्रचेतादुःस्वप्नघ्नंपङ्क्त्यन्तंत्रिष्टुम्मध्यंदेवानैर्ऋतःकपोतःकपोतोपहतौप्रायश्चित्तंवैश्वदेवमृषभमृषभोवै-
राजःशाक्वरोवासपत्नघ्नमानुष्टुभंमहापङ्क्त्यन्तंतुभ्येदंचतुष्कंविश्वामित्रजमदग्नीजागतंतृतीयालिङ्गोक्तदे-
वतावातस्यानिलोवातायनोवायव्यंमयोभूःशबरःकाक्षीवतोगव्यंविभ्राड्विभ्राट्सौर्यःसौर्यंजागतमा-
स्तारपङ्क्त्यन्तंत्वंत्यमिटतोभार्गवोगायत्रमायाहिसंवर्तउषस्यंद्वैपदमात्वाषड्ध्रुवोराज्ञःस्तुतिस्त्वानुष्टुभंत्व-
भीवर्तेनपञ्चाभीवर्तःप्रवश्चतुष्णमूर्ध्वग्रावासर्पोर्बुदिर्ग्राव्णोस्तौद्गायत्रंप्रसूनवःसूनरार्भवआग्नेयमानुष्टुभं
द्वितीयागायत्र्याद्यार्भवीपतङ्गंतृचंपतङ्गःप्राजापत्योमायाभेदंजगत्यादित्यमूष्वरिष्टनेमिस्तार्क्ष्यस्तार्क्ष्यमु-
त्तिष्ठतैकर्चाःशिबिरौशीनरःकाशिराजःप्रतर्दनोरोहिदश्वोवसुमनाआद्यानुष्टुप्प्रससाहिषेजयऐन्द्रःप्रथ-
मश्चैकर्चाःप्रथोवासिष्ठःसप्रथोभारद्वाजोघर्मःसौर्योवैश्वदेवंबृहस्पतिस्तपुर्मूर्धाबार्हस्पत्योबार्हस्पत्यमपश्यं
प्रजावान्प्राजापत्योन्वृचंयजमानपत्नीहोत्राशिषोविष्णुस्त्वष्टागर्भकर्ताविष्णुर्वाप्राजापत्योगर्भार्थाशी-

लिङ्गोक्तदैवतमानुष्टुभंमहिसत्यधृतिर्वारुणिरादित्यंस्वस्त्ययनंगायत्रंवैवातोवातायनउलोवायव्यंप्राग्नये
पश्चाग्नेयोवत्स आग्नेयंतुम नूयंतृचमाग्नेयःश्येनोजातवेदस्यमायंगौःसार्पराज्यात्मदैवतंसौर्यंवकृतंचमाघु-
च्छन्दसोघमर्षणोभाववृत्तमानुष्टुभंतुसंसंचतुष्कंसंवननःसंज्ञानमाद्याग्नेयीतृतीयात्रिष्टुप्तृतीयात्रिष्टुप् ।
तदेतत्सूक्तसहस्रंससप्तदशकंसपादाधिकमृग्वेदेपारायणपाठेशाकल्येशैशिरीयकेनमःशौनकायनमःशौन
काय ।

त्यं षडत्रिः सांख्योश्विनावनुष्टुप् ।

१४३ ॐम् त्यंचिदत्रिंमृतजुरमर्थमश्वंनयातवे । कक्षीवन्तंयदीपुनारथंन-
कृणुथोनवंम् १ त्यंचिदश्वंनवाजिनंमरेणवोयमत्नत । दृह्ळंग्रन्थिनविष्यंतमत्रिं
यविष्ठवारजंः २ नरादंसिष्ठावत्रंयेशुभ्रासिषासतंधियंः । अथाहिवांदिवोनंरा
पुनःस्तोमोनविशसे ३ चितेतद्वांसुराधसारातिःसुमतिरंश्विना । आयंन्नःसदंने
पृथौसमंनेपर्षथोनरा ४ युवंभुज्युंसंमुद्रआरजंसःपारईङ्खितम् । यातमच्छांप-

तत्रिभिर्नासत्यासातयेकृतम् ५ आवांसुम्नैःशंयूइवमंहिष्ठाविश्ववेदसा । सम-
स्मेभूषतंनरोत्संनपिप्युषीरिषः ६ ॥ १ ॥

अयं हि सुपर्णस्तार्क्ष्यपुत्र ऊर्ध्वकृशनो वा यामायन इन्द्रो गायत्री । उपाद्या
बृहती । उपान्त्या सतोबृहती । अन्त्या विष्टारपङ्क्तिः ।

१४४ अयंहितेअमर्त्यइन्दुरत्योनपत्यते । दक्षोविश्वायुर्वेधसे १ अयमस्मा-
सुकाव्यऋभुर्वज्रोदास्वते । अयंबिभर्त्यूर्ध्वकृशनंमदमृभुर्नकृत्व्यंमदम् २ घृषुः
श्येनायकृत्वनआसुस्वासुवंसगः । अवदीधेदहीशुवः ३ यंसुपर्णःपरावतःश्येन-
स्यपुत्रआभरत् । शतचक्रंयो३ह्योवर्तनिः ४ यंतेश्येनश्चारुमवृकंपपाभरदरुणं
मानमन्धसः । एनावयोवितार्यायुर्जीवसएनाजागारबन्धुता ५ एवातदिन्द्रइ-

ऋ. सं. न्दुनादेवेषुचिद्धारयातेमहित्यजः । क्रत्वावयोवितार्यायुःसुक्रतोक्रत्वायमस्मद- अ.८अ.८
दासुतः ६ ॥ २ ॥
॥६६६॥

इमां षडिन्द्राण्युपनिषत्सपत्नीबाधनमनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

१४५ इमांखनाम्योषधिंवीरुधंबलवत्तमाम् । ययासपत्नींबाधतेययासंविन्द-
तेपतिम् १ उत्तानपर्णेसुभगेदेवजूतेसहस्वति । सपत्नींमेपराधमपतिंमेकेवलंकुरु २
उत्तराहमुत्तरउत्तरेदुत्तराभ्यः । अथासपत्नीयाममाधरासाधराभ्यः ३ नह्यस्या
नामगृभ्णामिनोअस्मिन्रमतेजने । परामेवपरावतंसपत्नींगमयामसि ४ अह-
मस्मिसहमानाथत्वमसिसासहिः । उभेसहस्वतीभूत्वीसपत्नींमेसहावहै ५ उप
तेऽधांसहमानामभित्वाधांसहीयसा । मामनुप्रतेमनोवत्संगौरिवधावतुपथावा-
रिवधावतु ६ ॥ ३ ॥ ॥६६६॥

आरण्यानि षड्वंमुनिरैरम्मदोरण्यान्यनुष्टुप् ।

१४६ अरंण्यान्यरंण्यान्यसौयाप्रेवनश्यंसि । कथाग्रामंनपृंच्छसिनत्वाभीरिं-
वविन्दतीइँ १ वृषारवायवदंतेयदुपावंतिचिच्चिकः ।आघाटिभिंरिवधावयंन्नरण्या-
निमँहीयते २ उतगावंइवादन्त्युतवेश्मेवदृश्यते । उतोअंरण्यानिःसायंशंकटीरिं-
वसर्जति ३ गामङ्गैषआह्वंयतिदार्वङ्गैषोअपांवधीत् । वसंन्नरण्यान्यांसायमकृंक्ष-
दितिंमन्यते ४ नवाअंरण्यानिर्हंन्त्यन्यश्चेन्नाभिगच्छंति । स्वादोःफलंस्यजग्ध्वा-
यंयथाकामंनिपंद्यते ५ आञ्जंनगन्धिंसुरभिंबंह्वन्नामकृंषीवलाम् । प्राहंमृगाणा
मातरंमरण्यानिमंशंसिषम् ६ ॥ ४ ॥

श्रत्ते पञ्च सुवेदाः शैरीषिरिन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१४७श्रत्तेंदधामिप्रथमायंमन्यवेऽहन्यद्वृत्रंनर्यंविवेरपः । उभेयत्त्वाभवंतोरोदं-

सीअनुरेजंतेशुष्मात्पृथिवीचिंदद्रिवः १ त्वंमायाभिरनवद्यमायिनंश्रवस्यताम-
नंसावृत्रमंर्दयः । त्वामिन्नरोवृणतेगविंष्टिषुत्वांविश्वासुहव्यास्विष्टिषु २ ऐषुंचा-
कन्धिपुरुहूतसूरिषुंवृधासोयेमंघवन्नानशुर्मघम् । अर्चन्तितोकेतनंयेपरिंष्टिषुमे-
धसातावाजिनमह्नयेधने ३ सइन्नुरायःसुभृंतस्यचाकनन्मदंयोअस्यरंह्यंचिकेत-
ति । त्वावृंधोमघवन्दाश्वंध्वरोमक्षूसवाजंभरतेधनानृभिः ४ त्वंशर्धायमहिना
गृणानउरुकृंधिमघवञ्छग्धिरायः । त्वंनोमित्रोवरुणोनमायीपित्वोनदंस्मदयसे-
विभक्ता ५ ॥ ५ ॥

सुष्वाणासः पञ्च पृथुर्वैन्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१४८ सुष्वाणासंइन्द्रस्तुमसिंत्वाससवांसंश्चतुविनृम्णवाजम् । आनोभर
सुवितंयस्यंचाकन्त्मनातनासनुयामत्वोताः १ ऋष्वस्त्वमिन्द्रशूरजातोदासीर्विं

शः सूर्येणसह्याः । गुहाहितंगुह्यंगूळ्हमप्सुबिभृमसिप्रस्रवणेनसोमम् २ अर्योवा
गिरोअभ्यर्चविद्वानृषीणांविप्रःसुमतिंचकानः । तेस्यामयेरणयन्तसोमैरेनोततु-
भ्यंरथोळ्हभक्षैः ३ इमाब्रह्मेन्द्रतुभ्यंशंसिदानृभ्योनृणांशूरशवः । तेभिर्भवसक्र-
तुर्येषुचाकन्नुतत्रायस्वगृणतउतस्तीन् ४ श्रुधीहवमिन्द्रशूरपृथ्याउतस्तवसेवेन्य-
स्यार्कैः । आयस्तेयोनिंघृतवन्तमस्वारूर्मिर्ननिम्नैर्द्रवयन्तवक्वाः ५ ॥ ६ ॥

सविता पञ्चार्चंहैरण्यस्तूपः सविता त्रिष्टुप् ।

१४९ सवितायन्त्रैःपृथिवीमरम्णादस्कम्भनेसविताद्यामदृंहत् । अश्वमि-
वाधुक्षद्धुनिमन्तरिक्षमतूर्तेबद्धंसवितासमुद्रम् १ यत्रासमुद्रःस्कभितोव्यौनदपां
नपात्सवितातस्यवेद । अतोभूरतआउत्थितंरजोऽतोद्यावापृथिवीअप्रथेताम् २
पश्चेदमन्यदभवद्यजत्रममर्त्यस्यभुवनस्यभूना । सुपर्णोअङ्गसवितुर्गरुत्मान्पूर्वो

जातःसउंअस्यानुधर्मँ ३ गावंइवग्रामंयूयुंधिरिवाश्वांन्वाश्रेवंवत्संसुमनादुहाना। पतिंरिवजायामभिनोन्यैंतुधर्तादिवःसंविताविश्ववांरः ४ हिरंण्यस्तूपःसवितर्यथांत्वाङ्गिरसोजुह्वेवाजेंअस्मिन्। एवात्वार्चन्नवंसेवन्दंमानःसोमंस्येवांशुंप्रतिंजागराहम् ५ ॥ ७ ॥

समिद्धः पञ्च मृळीको वासिष्ठोग्निर्बृहती। उपान्त्योपरिष्टाज्ज्योतिर्जगती वा।
अन्त्योपरिष्टाज्ज्योतिः।

१५० समिंद्धश्चित्समिंध्यसेदेवेभ्योंहव्यवाहन। आदित्यैरुद्रैर्वसुंभिर्नआगंहिमृळीकायंनआगंहि १ इमंयज्ञमिदंवचोंजुजुषाणउपागंहि। मर्तांसस्त्वासमिधानहवामहेमृळीकायंहवामहे २ त्वामुंजातवेंदसंविश्ववांरंगृणेधिया। अग्नेदेवाँआवंहनःप्रियव्रंतान्मृळीकायंप्रियव्रंतान् ३ अग्निर्देवोदेवानांमभवत्पुरोहिं-

तोऽग्निंमनुष्या३ऋषयःसमीधिरे । अग्निंमहोधनसातावहंहुवेमृळीकंधनसात-
ये ४ अग्निरत्रिंभरद्वाजंगविष्ठिरंप्रावन्नःकण्वंत्रसदस्युमाहवे । अग्निंवसिष्ठोहवते
पुरोहितोमृळीकाय पुरोहितः ५ ॥ ८ ॥

श्रद्धया पञ्च श्रद्धा कामायनी श्रद्धानुष्टुप् ।

१५१ श्रद्धयाग्निःसमिध्यतेश्रद्धयाहूयतेहविः । श्रद्धांभगस्यमूर्धनिवचसावे-
दयामसि १ प्रियंश्रद्धेददतःप्रियंश्रद्धेदिदासतः । प्रियंभोजेषुयज्वस्विदंमउदितं
कृधि २ यथादेवाअसुरेषुश्रद्धामुग्रेषुचक्रिरे । एवंभोजेषुयज्वस्वस्माकमुदितंकृ-
धि ३ श्रद्धांदेवायजमानावायुगोपाउपासते । श्रद्धांहृदय्य१याकूत्याश्रद्धयाविं-
न्दतेवसु ४ श्रद्धांप्रातर्हवामहेश्रद्धांमध्यंदिनंपरि । श्रद्धांसूर्यस्यनिम्रुचिश्रद्धेश्र-
द्धापयेहनः ५॥१॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले एकादशोनुवाकः॥१०॥११॥

शासः पञ्च शासो भरद्वाज इन्द्रोनुष्टुप् ।

१५२ शासइत्थामहाँअस्यमित्रखादोअद्भुतः । नयस्यहन्यतेसखानजीयते-
कदाचन १ स्वस्तिदाविशस्पतिर्वृत्रहाविमृधोवशी । वृषेन्द्रःपुरएतुनःसोमपा
अभयङ्करः २ विरक्षोविमृधोजहिविवृत्रस्यहनूरुज । विमन्युमिन्द्रवृत्रहन्नमित्र-
स्याभिदासतः ३ विनइन्द्रमृधोजहिनीचायच्छपृतन्यतः । योअस्माँअभिदास-
त्यधरंगमयातमः ४ अपेन्द्रद्विषतोमनोऽपजिज्यासतोवधम् । विमन्योःशर्मय-
च्छवरीयोयवयावधम् ५ ॥ १० ॥

ईङ्खयन्तीः पञ्चेन्द्रमातरो देवजानय इन्द्रो गायत्री ।

१५३ ईङ्खयन्तीरपस्युवइन्द्रंजातमुपासते । भेजानासःसुवीर्यम् १ त्वमिन्द्र
बलादधिसहसोजातओजसः । त्वंवृषन्वृषेदसि २ त्वमिन्द्रासिवृत्रहाव्य१न्तरि-

क्षमतिरः । उद्द्यामस्तभ्ना ओजसा ३ त्वमिन्द्र सजोषसमर्कं बिभर्षि बाह्वोः । व-
ज्रं शिशान ओजसा ४ त्वमिन्द्राभिभूरसि विश्वा जातान्योजसा । स विश्वा भुव
आभवः ५ ॥ ११ ॥

सोमः पञ्च यमी भाववृत्तमनुष्टुप् ।

१५४ सोम एकेभ्यः पवते घृतमेक उपासते । येभ्यो मधु प्रधावति तांश्चिदेवापि
गच्छतात् १ तपसा ये अनाधृष्यास्तपसा ये स्वर्ययुः । तपो ये चक्रिरे महस्तांश्चिदेवा-
पि गच्छतात् २ ये युध्यन्ते प्रधनेषु शूरासो ये तनूत्यजः । ये वा सहस्रदक्षिणास्तांश्चि-
देवापि गच्छतात् ३ ये चित्पूर्व ऋतसाप ऋतावान ऋतावृधः । पितॄन्तपस्वतो यम
तांश्चिदेवापि गच्छतात् ४ सहस्रणीथाः कवयो ये गोपायन्ति सूर्यम् । ऋषीन्तपस्व-
तो यम तपोजाँ अपि गच्छतात् ५ ॥ १२ ॥

अरायि पञ्च शिरिम्बिठो भारद्वाजोऽनुष्टुप् । आद्योपान्त्ययोरलक्ष्मीनाशकोर्थो
देवता । अन्त्याया विश्वेदेवाः । शिष्टयोर्ब्रह्मणस्पतिः ।

॥६७०॥ १५५ अरायिकाणेविकटेगिरिंगच्छसदान्वे । शिरिम्बिठस्यसत्वभिस्तेभिं-
ष्ट्वाचातयामसि १ चत्तोइतश्चत्तामुतःसर्वाभ्रूणान्यारुषी । अराय्यंब्रह्मणस्पतेती-
क्ष्णंशृङ्गोदृषन्निहि २ अदोयद्दारुप्लवतेसिन्धोःपारेअपूरुषम् । तदारभस्वदुर्हणोते-
नगच्छपरस्तरम् ३ यद्धप्राचीरजंगन्तोरोमण्डूरधाणिकीः । हताइन्द्रस्यशत्रवः
सर्वेबुद्बुदयाशवः ४ परीमेगामनेषतपर्यग्निमहृषत । देवेष्वक्रतश्रवःकइमाँआ
दधर्षति ५ ॥ १३ ॥

अग्निं पञ्च केतुराग्नेयोग्निर्गायत्री ।

१५६ अग्निंहिन्वन्तुनोधियःसप्तिमाशुमिवाजिषु । तेनजेष्मधनंधनम् १ ॥६७०॥

ययागाआकरामहेसेनयाग्नेतवोत्या । तांनोहिन्वमघत्तये २ आग्नेस्थूरंरयिंभरपृ-
थुंगोमन्तमश्विनम् । अङ्धिखंवर्तयापणिम् ३ अग्नेनक्षत्रमजरमासूर्यंरोहयो
दिवि । दधज्ज्योतिर्जनेभ्यः ४ अग्नेकेतुर्विशामसिप्रेष्ठःश्रेष्ठउपस्थसत् । बोधा
स्तोत्रेवयोदधत् ५ ॥ १४ ॥

इमा नु कं पञ्च भुवन आप्त्यः साधनो वा भौवनो विश्वेदेवा द्विपदा त्रिष्टुप् ।

१५७ इमानुकंभुवनासीषधामेन्द्रश्चविश्वेचदेवाः १ यज्ञंचनस्तन्वंचप्रजां
चादित्यैरिन्द्रःसहचीक्लृपाति २ आदित्यैरिन्द्रःसगणोमरुद्भिरस्माकंभूत्ववितात-
नूनाम् ३ हत्वायदेवाअसुरान्यदायन्देवादेवत्वमभिरक्षमाणाः ४ प्रत्यञ्चमर्कम-
नयञ्छचीभिरादित्स्वधामिषिरांपर्यपश्यन् ५ ॥ १५ ॥

सूर्यो नः पञ्च सौर्यचक्षुः सूर्योगायत्री ।

१५८ सूर्योनोदिवस्पातुवातोअन्तरिक्षात् । अग्निर्नःपार्थिवेभ्यः १ जोषां
सवितर्यस्यंतेहरंःशतंसवाँअर्हति । पाहिनोदिद्युतःपतंन्त्याः २ चक्षुर्नोदेवःसंवि-
ताचक्षुर्नउतपर्वतः । चक्षुर्धातादंधातुनः ३ चक्षुर्नोधेहिचक्षुषेचक्षुर्विख्यैतनू-
भ्यः । संचेदंविचंपश्येम ४ सुसंदृशंत्वावयंप्रतिंपश्येमसूर्य । विपंश्येमनृच-
क्षंसः ५ ॥ १६ ॥

उदसौ षट् शची पौलोमी शची पौलोम्यनुष्टुप् ।

१५९ उदसौसूर्योअगादुदयंमांमकोभगंः । अहंतद्विद्वलापतिंमभ्यंसाक्षि
विषासहिः १ अहंकेतुरहंमूर्धाहमुग्राविवाचंनी । ममेदनुक्रतुंपतिंःसेहानायांउपा-
चंरेत् २ ममंपुत्राःशंत्रुहणोऽथोमेदुहितांविराट् । उताहमंस्मिसंजयादत्यौमे

श्लोकंउत्तमः ३ येनेन्द्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः । इदंतदक्रिदेवाअसपत्नाकि-
लाभुवम् ४ असपत्नासपत्नघ्नीजयन्त्यभिभूवरी । आवृक्षमन्यासांवर्चोराधो
अस्थेयसामिव ५ समजैषमिमाअहंसपत्नीरभिभूवरी । यथाहमस्यवीरस्यवि-
राजानिजनस्यच ॥ ६ ॥ १७ ॥

तीव्रस्य पञ्च पूरणो वैश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१६० तीव्रस्याभिवयसोअस्यपाहिसर्वरथाविहरीइहमुञ्च । इन्द्रमात्वायज-
मानासोअन्येनिरीरमन्तुभ्यमिमेसुतासः १ तुभ्यंसुतास्तुभ्यमुसोत्वासस्त्वां
गिरःश्वात्र्याआह्वयन्ति । इन्द्रेदमद्यसवनंजुषाणोविश्वस्यविद्वाँइहपाहिसोमम् २
यउशतामनसासोममस्मैसर्वहृदादेवकामःसुनोति । नगाइन्द्रस्तस्यपरादाति
प्रशस्तमिच्चारुमस्मैकृणोति ३ अनुस्पष्टोभवत्येषोअस्ययोअस्मैरेवान्नसुनोति

सोमम् । निररत्नौमघवातंदधातिब्रह्मद्विषोहन्त्यनानुदिष्टः ४ अश्वायन्तोगव्य-
न्तोवाजयन्तोहवामहेत्वोपगन्तवाउ । आभूषन्तस्तेसुमतौनवायांवयमिन्द्रत्वा
शुनंहुवेम ५ ॥ १८ ॥

मुञ्चामि त्वा पञ्च यक्ष्मनाशनः प्राजापत्यो राजयक्ष्मघ्नं त्रिष्टुप् । अन्त्यानुष्टुप् ।

१६१ मुञ्चामित्वाहविषाजीवनायकमज्ञातयक्ष्मादुतराजयक्ष्मात् । ग्राहि-
र्जग्राहयदिवैतदेनंतस्याइन्द्राग्नीप्रमुमुक्तमेनम् १ यदिक्षितायुर्यदिवापरेतोयदि
मृत्योरन्तिकंनीतएव । तमाहरामिनिर्ऋतेरुपस्थादस्पार्षमेनंशतशारदाय २
सहस्राक्षेणशतशारदेनशतायुषाहविषाहार्षमेनम् । शतंयथेमंशरदोनयातीन्द्रो
विश्वस्यदुरितस्यपारम् ३ शतंजीवशरदोवर्धमानःशतंहेमन्ताञ्छतमुवसन्ता-

न् । शतमिन्द्राग्नीसवितावृहस्पतिःशतायुषाहविषेमंपुनर्दुः ४ आहार्षंत्वाविदं
त्वापुनरागाःपुनर्नव । सर्वाङ्गसर्वंतेचक्षुःसर्वमायुश्चतेऽविदम् ५ ॥ ११ ॥

ब्रह्मणा षड्रक्षोह ब्राह्मो गर्भसंस्रावे प्रायश्चित्तमष्टुनुप् ।

१६२ ब्रह्मणाग्निःसंविदानोरक्षोहाबाधतामितः । अमीवायस्तेगर्भंदुर्णामायो-
निमाशये १ यस्तेगर्भममीवादुर्णामायोनिमाशये । अग्निष्टंब्रह्मणासहनिष्क्रव्या-
दमनीनशत् २ यस्तेहन्तिपतयन्तंनिषत्स्नुंयःसरीसृपम् । जातंयस्तेजिघांसतित-
मितोनाशयामसि ३ यस्तऊरूविहरत्यन्तरादम्पतीशये । योनिंयोअन्तरारेह्लि
तमितोनाशयामसि ४ यस्त्वाभ्रातापतिर्भूत्वाजारोभूत्वानिपद्यते । प्रजांय
स्तेजिघांसतितमितोनाशयामसि ५ यस्त्वास्वप्नेनतमसामोहयित्वानिपद्यते ।
प्रजांयस्तेजिघांसतितमितोनाशयामसि ६ ॥ २० ॥

अक्षीभ्यां षड्विवृहा काश्यपो यक्ष्मघ्न्यनुष्टुप् ।

१६३ अक्षीभ्यांतेनासिकाभ्यांकर्णाभ्यांछुबुकादधि।यक्ष्मंशीर्षण्यंमस्तिष्का-
ज्जिह्वायाविवृहामिते १ ग्रीवाभ्यस्तउष्णिहाभ्यःकीकसाभ्योअनूक्यात् । य-
क्ष्मंदोषण्यं१मंसाभ्यांबाहुभ्यांविवृहामिते २ आन्त्रेभ्यस्तेगुदाभ्योवनिष्ठोर्हृ-
दयादधि । यक्ष्मंमतस्नाभ्यांयक्नःप्लाशिभ्योविवृहामिते ३ ऊरुभ्यांतेअष्ठीव-
द्भ्यांपार्ष्णिभ्यांप्रपदाभ्याम् । यक्ष्मंश्रोणिभ्यांभासदाद्भंससोविवृहामिते ४
मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्तेनखेभ्यः । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामि-
ते ५ अङ्गादङ्गाल्लोम्नोलोम्नोजातंपर्वणिपर्वणि । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदं
विवृहामिते ६ ॥ २१ ॥

॥६७३॥

अपेहि पञ्च दुःस्वप्नघ्न्यनुष्टुप् । तृतीया त्रिष्टुप् । अन्त्या पाङ्क्तिः ।

१६४ अपेहिमनसस्पतेऽपक्रामपरश्चर । परोनिर्ऋत्याआचक्ष्वबहुधाजीवतो
मनः १ भद्रंवैवरंवृणतेभद्रंयुञ्जन्तिदक्षिणम् । भद्रंवैवस्वतेचक्षुर्बहुत्राजीवतोम-
नः २ यदाशसानिःशसाभिशसोपारिमजाग्रतोयत्स्वपन्तः । अग्निर्विश्वान्यप
दुष्कृतान्यजुष्टान्यारेअस्मद्दधातु ३ यदिन्द्रब्रह्मणस्पतेऽभिद्रोहंचरामसि । प्रचे-
तानआङ्गिरसोद्विषतांपात्वंहसः ४ अजैष्माद्यासनामचाभूमानागसोवयम् ।
जाग्रत्स्वप्नःसंकल्पःपापोयंद्विष्मस्तंसऋच्छतुयोनोद्वेष्टितमृच्छतु ५ ॥ २२ ॥

देवाः पञ्च कपोतो नैर्ऋतः कपोतोपहतौ प्रायश्चित्तं विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१६५ देवाःकपोतइषितोयदिच्छन्दूतोनिर्ऋत्याइदमाजगाम । तस्माअर्चाम
कृणवामनिष्कृतिंशंनोअस्तुद्विपदेशंचतुष्पदे १ शिवःकपोतइषितोनोअस्त्वना-

गादेवाःशकुनोगृहेषु । अग्निर्हिविप्रोजुषतांहविर्नःपरिहेतिःपक्षिणीनोवृणक्तु २
हेतिःपक्षिणीनदभात्यस्मानाष्ट्रीपदंकृणुतेअग्निधाने । शंनोगोभ्यश्चपुरुषेभ्य-
श्चास्तुमानोहिंसीदिहदेवाःकपोतः ३ यदुलूकोवदतिमोघमेतद्यत्कपोतःपदमग्नौ
कृणोति । यस्यदूतःप्रहितएषएतत्तस्मैयमायनमोअस्तुमृत्यवे ४ ऋचाकपोतं
नुदतप्रणोदमिषंमदन्तःपरिगांनयध्वम् । संयोपयन्तोदुरितानिविश्वाहित्वानऊ-
र्जंप्रपतात्पतिष्ठः ५ ॥ २३ ॥

ऋषभं पञ्च ऋषभो वैराजः शाक्वरो वा सपत्नघ्न्यनुष्टुप् । अन्त्या महापङ्क्तिः ।

१६६ ऋषभंमासमानानांसपत्नानांविषासहिम् । हन्तारंशत्रूणांकृधिविरा-
जंगोपतिंगवाम् १ अहमस्मिसपत्नहेन्द्रइवारिष्टोअक्षतः । अधःसपत्नामेपदो-
रिमेसर्वेअभिष्ठिताः २ अत्रैववोऽपिनह्याम्युभेआर्त्नीइवज्यया । वाचस्पतेनि

वैधेमान्यथामदधंरंवदान् ३ अभिभूरहमागंमंविश्वकंर्मेणधाम्नां । आवंश्चित्तमा
वौत्रतमावोऽहंसमिंतिंददे ४ योगक्षेमंवंआदायाहंभूंयासमुत्तमआवौंमूर्धानंमक्र-
मीम् । अधस्पदान्मउद्वंदतमण्डूकांइवोदकान्मण्डूकांउदकादिंव ५ ॥ २४ ॥

तुभ्येदं चतुष्कं विश्वामित्रजमदग्नी इन्द्रो जगती । उपान्साया लिङ्गोक्तदेवता ।

१६७ तुभ्येदमिंन्द्रपरिंषिच्यतेमधुत्वंसुतस्यंकलशंस्यराजासि । त्वंरयिंपुरु-
वीरांमुनस्कृधित्वंतपंःपरितप्यांजयःस्वंः १ स्वर्जितंमहिंमन्दानमन्धंसोहवांम-
हेपरिंशक्रंसुतांउपं । इमंनोंयज्ञमिहबोध्यागंहिस्पृधोजयंन्तंमघवांनमीमहे २
सोमंस्यराज्ञोवरुंणस्यधर्मंणिबृहस्पतेरनुंयत्याउशर्मंणि । तवाहमद्यमंघवन्नुपं-
स्तुतौधातर्विधांतःकलशांअभक्षयम् ३ प्रसूंतोभक्षमंकरंचरावपिस्तोमंचेमंप्रंथ-
मःसूरिरुन्मृंजे । सुतेसातेनयद्यागंमंवांप्रतिंविश्वामित्रजमदग्नीदमें ४ ॥ २५ ॥

वातस्य चतुष्कमनिलो वातायनो वायुस्त्रिष्टुप् ।

१६८ वातस्य नु महिमानं रथस्य रुजन्नेति स्तनयन्नस्य घोषः । दिविस्पृग्यात्यरु-
णानि कृण्वन्नुतो एति पृथिव्या रेणुमस्यन् १ सं प्रेरते अनु वातस्य विष्ठा ऐनं गच्छन्ति
समनं न योषाः । ताभिः सयुक्सरथं देव ईयतेऽस्य विश्वस्य भुवनस्य राजा २ अन्त-
रिक्षे पथिभिरीयमानो न नि विशते कतमच्चनाहः । अपां सखा प्रथमजा ऋतावा क्कं
स्विज्जातः कुत आ बभूव ३ आत्मा देवानां भुवनस्य गर्भो यथावशं चरति देव एषः ।
घोषा इदस्य शृण्विरे न रूपं तस्मै वाताय हविषा विधेम ४ ॥ २६ ॥

मयोभूश्चतुष्कं शबरः काक्षीवतो गावस्त्रिष्टुप् ।

१६९ मयोभूर्वातो अभि वातूस्रा ऊर्जस्वतीरोषधीरा रिशन्ताम् । पीवस्वतीर्
जीवधन्याः पिबन्त्ववसाय पद्वते रुद्र मृळ १ याः सरूपा विरूपा एकरूपा यासामग्नि-

रिष्ट्यानामांनिवेदं । याअङ्गिंरसस्तपंसेहचक्रुस्ताभ्यंःपर्जन्यमहिशर्मंयच्छ २
यादेवेषुंतन्वं१मैरंयन्तयासांसोमोविश्वांरूपाणिवेदं । ताअस्मभ्यंपयंसापिन्वं-
मानाःप्रजावंतीरिन्द्रगोष्ठेरिंरीहि ३प्रजापंतीर्मह्यंमेतारराणोविश्वैर्देवैःपितृभिंःसं-
विदानः । शिवाःसतीरुपंनोगोष्ठमाकस्तासांवयंप्रजयासंसंदेम ४ ॥ २७ ॥

विभ्राड्वतुष्कं विभ्राट्सौर्यः सूर्यो जगती । अन्त्याऽऽस्तारपङ्क्तिः

१७० विभ्राड्बृहत्पिंबतुसोभ्यंमध्वायुर्दधंद्यज्ञपंतावविंह्रुतम् । वातंजूतोयो
अंभिरक्षंतित्मनांप्रजाःपुंपोषपुरुधाविरांजति १ विभ्राड्बृहत्सुभृंतंवाजसातंमं
धर्मंन्दिवोधरुणेंसत्यमर्पितम् । अमित्रहावृंत्रहादंस्युहन्तंमंज्योतिंर्जज्ञेअसुरहा
संपत्नहा २ इदंश्रेष्ठंज्योतिंषांज्योतिंरुत्तमंविंश्वजिद्धंनजिदुंच्यतेबृहत् । विश्व-
भ्राड्भ्राजोमहिसूर्योदृशउरुपंप्रथेसहओजोअच्युंतम् ३ विभ्राजञ्ज्योतिंषास्वं-

१रगंच्छोरोचनंदिवः । येनेमाविश्वाभुवंनान्याभृंताविश्वकंर्मणाविश्वदेंव्याव-
ता ४ ॥ २८ ॥

त्वं त्यं चतुष्कमिटो भार्गव इन्द्रो गायत्री ।

१७१ त्वंत्यमिटतोरथमिन्द्रप्रावंःसुतावंतः । अशृंणोःसोमिनोहवंम् १ त्वं-
मखस्यदोधंतःशिरोऽवंत्वचोभंरः । अगंच्छःसोमिनोगृहम् २ त्वंत्यमिंन्द्रमर्त्यं-
मास्त्रबुध्नायंवेन्यम् । मुहुंःश्रथ्नामनस्यवें ३ त्वंत्यमिंन्द्रसूर्यंपश्चासन्तंपुरस्कृंधि ।
देवानांचित्तिरोवशंम् ४ ॥ २९ ॥

आ याहि चतुष्कं संवर्त उषा द्विपदा विराट् ।

१७२ आयांहिवनंसासहगावंःसचन्तवर्तनिंयदूधंभिः १ आयांहिवस्व्या-

धियामंहिंष्ठोजारयन्मंखःसुदानुंभिः २ पितुभृतोनतन्तुमित्सुदानंवःप्रतिंदध्मोय-
जांमसि ३ उषाअपस्वसुस्तमःसंवंर्तयतिवर्तनिंसुंजाततां ४ ॥ ३० ॥

आ त्वा षड्ध्रुवो राज्ञः स्तुतिरनुष्टुप् ।

१७३ आत्वांहार्षमन्तरैंधिध्रुवस्तिष्ठाविंचाचलिः । विशंस्त्वासर्वांवाञ्छन्तु
मात्वद्राष्ट्रमधिंभ्रशत् १ इहैवैधिमापंच्योष्ठाःपर्वंतइवाविंचाचलिः । इन्द्रंइवेह-
ध्रुवस्तिंष्ठेहराष्ट्रमुंधारय २ इममिन्द्रोंअदीधरद्ध्रुवंध्रुवेणंहविषां । तस्मैसोमो
अधिंब्रवत्तस्मांउब्रह्मंणस्पतिंः ३ ध्रुवाद्यौर्ध्रुवापृंथिवीध्रुवासःपर्वंताइमे । ध्रुवंवि-
श्वंमिदंजगंद्ध्रुवोराजांविशामयम् ४ ध्रुवंतेराजावरुंणोध्रुवंदेवोबृहस्पतिंः । ध्रुवं
तइन्द्रंश्चाग्निश्चंराष्ट्रंधांरयतांध्रुवम् ५ ध्रुवंध्रुवेणंहविषाभिसोमंमृशामसि । अथोंं
तइन्द्रःकेवंलीर्विशोंबलिहृतंस्करत् ६ ॥ ३१ ॥

अभीवर्तेन पञ्चाभीवर्तो राज्ञः स्तुतिरनुष्टुप्।

१७४ अभीवर्तेनहविषायेनेन्द्रोअभिवावृते । तेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेऽभिरा-
ष्ट्रायवर्तय १ अभिवृत्यसपत्नानभियानोअरातयः । अभिपृतन्यन्तंतिष्ठाभियो
नइरस्यति २ अभित्वादेवःसविताभिसोमोअवीवृतत् । अभित्वाविश्वाभूता-
न्यभीवर्तोयथाससि ३ येनेन्द्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः । इदंतदक्रिदेवाअ-
सपत्नःकिलाभुवम् ४ असपत्नःसपत्नहाभिराष्ट्रोविषासहिः । यथाहमेषांभूता-
नांविराजानिजनस्यच ५ ॥ ३२ ॥

प्र वश्चतुष्कमूर्ध्वग्रावार्बुदिर्ग्रावाणो गायत्री ।

१७५ प्रवोग्रावाणःसवितादेवःसुवतुधर्मणा । धूर्षुयुज्यध्वंसुनुत १ ग्रावा-
णोअपदुच्छुनामपसेधतदुर्मतिम् । उस्राःकर्तनभेषजम् २ ग्रावाणउपरेष्वाम-

हीयन्तेसजोषसः । वृष्णेदधतोवृष्ण्यम् ३ ग्रावाणःसवितानुवोदेवःसुवतुधर्म-
णा । यजमानायसुन्वते ४ ॥ ३३ ॥

प्र सूनवश्चतुष्कं सूनुरार्भवोऽग्निरनुष्टुप् । आद्याया ऋभवः । उपान्त्या गायत्री ।

१७६ प्रसूनवंऋभूणांबृहन्नवन्तवृजना । क्षामायेविश्वधायसोऽश्नन्धेनुंनमा-
तरम् १ प्रदेवंदेव्याधियाभरताजातवेदसम् । हव्यानोवक्षदानुषक् २ अयमुष्य
प्रदेवयुर्होतायज्ञायनीयते । रथोनयोरभीवृतोघृणीवाञ्चेततित्मना ३ अयमग्नि-
रुरुष्यत्यमृतादिवजन्मनः । सहसश्चित्सहीयान्देवोजीवातवेकृतः ४ ॥ ३४ ॥

पतङ्गं तृचं पतङ्गः प्राजापत्यो मायाभेदस्त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

१७७ पतङ्गमक्तमसुरस्यमाययाहृदापश्यन्तिमनसाविपश्चितः । समुद्रेअन्तः
कवयोविचक्षतेमरीचीनांपदमिच्छन्तिवेधसः १ पतङ्गोवाचंमनसाबिभर्तितांग-

न्धुर्वो ऽवदन्नर्भे अन्तः । तां द्योतमानां स्वर्यं मनीषामृतस्य पदे कवयो नि पान्ति २
अपश्यं गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम् । स सध्रीचीः स विषूचीर्व-
सान आ वरीवर्ति भुवनेष्वन्तः ३ ॥ ३५ ॥

त्यमू षु नृचमारिष्टनेमिस्तार्क्ष्यस्त्रिष्टुप् ।

१७८ त्यमू षु वाजिनं देवजूतं सहावानं तरुतारं रथानाम् । अरिष्टनेमिं पृतनाजं-
माशुं स्वस्तये तार्क्ष्यमिहा हुवेम १ इन्द्रस्येव रातिमाजोहुवानाः स्वस्तये नावमिवा-
रुहेम । उर्वी न पृथ्वी बहुले गभीरे मा वामेतौ मा परेतौ रिषाम २ सद्यश्चिद्यः शवसा
पञ्च कृष्टीः सूर्य इव ज्योतिषापस्ततान । सहस्रसाः शतसा अस्य रंहिर्न स्मा वरन्ते यु-
वतिं न शर्याम् ३ ॥ ३६ ॥

उच्चिष्ठत तृचमिन्द्रस्त्रिष्टुप् आद्यायाः शिबिरौशीनरः। मध्यायाः प्रतर्दनः काशिराजः।
अन्त्यायाः वसुमना रौहिदश्वः। आद्यानुष्टुप्।

१७९ उत्तिष्ठतावपश्यतेन्द्रस्यभागमृत्वियम्। यदिश्रातोजुहोतनयद्यश्रांतो
ममत्तनं १ श्रातंहविरोष्विन्द्रप्रयाहिजगामसूरोअध्वनोविमध्यम्। परित्वासते
निधिभिःसखायःकुलपानव्राजपतिंचरन्तम् २ श्रातंमन्यऊधनिश्रातमग्नौसु-
श्रातंमन्येतदृतंनवीयः। माध्यंदिनस्यसवनस्यदध्नःपिबेन्द्रवज्रिन्पुरुकृज्जु-
षाणः ३ ॥ ३७ ॥

प्र ससाहिषे तृचं जय ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

१८० प्रससाहिषेपुरुहूतशत्रूञ्ज्येष्ठस्तेशुष्मइहरातिरस्तु। इन्द्राभरदक्षिणेना
वसूनिपतिःसिन्धूनामसिरेवतीनाम् १ मृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाःपरावतआजं-

गन्धापरंस्याः । सृकंसंशायंपविमिंन्द्रतिग्मंविशत्रून्ताह्मिविमृधोंनुदस्व २ इन्द्रं
क्षत्रमभिवाममोजोऽजांयथावृषभचर्षणीनाम् । अपांनुदोजनंममित्रयन्तंमुरुं
देवेभ्योंअकृणोरुलोकम् ३ ॥ ३८ ॥

प्रथश्च तृचं विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् आद्यायाः प्रथो वासिष्ठः ।
मध्यायाः सप्रथो भारद्वाजः । अन्त्याया घर्मः सौर्यः ।

१८१ प्रथंश्चयस्यंसप्रथंश्चनामानुंष्टुभस्यहविषोंहविर्यत् । धातुर्द्युतांनात्सवि-
तुश्चविष्णोंरथंतरमाजंभारावसिष्ठः १ अविंन्दन्तेअतिंहितंयदासींद्यज्ञस्यधामंपर-
मंगुहायत् । धातुर्द्युतांनात्सवितुश्चविष्णोंर्भरद्वांजोबृहदाचंक्रेअग्नेः २ तेंऽविन्द-
न्मनंसादीध्यांनायजुंःष्कन्नंप्रंथमंदेंवयानंम् । धातुर्द्युतांनात्सवितुश्चविष्णोरासू-
र्यांदभरन्घर्ममेते ३ ॥ ३९ ॥

बृहस्पतिस्तृचं त्रपुर्मूर्धा बार्हस्पत्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

१८२ बृहस्पतिर्नयतुदुर्गहांतिरःपुनर्नेषदघशंसायमन्मं । क्षिपदशंस्तिमपंदु
र्मतिंहन्नथांकरजजंमानायशंयोः १ नराशंसोनो ऽवतुप्रयाजेशंनोंअस्त्वनुयाजो
हवेषु । क्षिपदशंस्तिमपंदुर्मतिंहन्नथांकरद्यजंमानायशंयोः २ तपुर्मूर्धातपतुर-
क्षसोयेब्रह्मद्विषःशरंवेहन्तवाउं । क्षिपदशंस्तिमपंदुर्मतिंहन्नथांकरद्यजंमानाय
शंयोः ३ ॥ ४० ॥

अपश्यं प्रजावान्प्राजापत्योन्वृचं यजमानपत्नीहोत्राशिषस्त्रिष्टुप् ।

१८३ अपंश्यंत्वामनंसाचेकितानंतपंसोजातंतपंसोविभूतम् । इहप्रजामिह
रयिंरराणःप्रजांयस्वप्रजयांपुत्रकाम १ अपंश्यंत्वामनंसादीध्यानांस्वायांतनूऋ-
त्व्येनाधंमानाम् । उपमामुच्चायुंवतिर्बभूयाःप्रजांयस्वप्रजयांपुत्रकामे २ अहंग-

भँमदधामोषंधीष्वहंविश्वेषुभुवनेष्वन्तः। अहंप्रजाअंजनयंपृथिव्यामहंजनिंभ्यो
अपरीषुंपुत्रान् ३ ॥ ४१ ॥

विष्णुस्तृचं त्वष्टा गर्भकर्ता विष्णुर्वा प्राजापत्यो गर्भार्थाशीर्लिङ्गोक्तदेवता अनुष्टुप्।

१८४ विष्णुर्योनिंकल्पयतुत्वष्टांरूपाणिंपिंशतु । आसिंञ्चतुप्रजापंतिर्धाता
गर्भंदधातुते १ गर्भंधेहिसिनीवालिगर्भंधेहिसरस्वति । गर्भंतेअश्विनौदेवावा
धंत्तांपुष्करस्रजा २ हिरण्ययीअरणीयंनिर्मन्थंतोअश्विना । तंतेगर्भंहवामहे-
दशमेमासिसूतंवे ३ ॥ ४२ ॥

महि तृचं सत्यधृतिर्वारुणिरदितिः स्वस्त्ययनं गायत्री।

१८५ महिंत्रीणामवोंऽस्तुद्युक्षंमित्रस्यांर्यम्णः। दुराधर्षंवरुणस्य १ नहिते-

षोममाचननाध्वंसुवारणेषु । ईशौरिपुरघशंसः २ यस्मैपुत्रासोअदितेःप्रजीव-
सेमर्त्याय । ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ३ ॥ ४३ ॥

वातस्तृचमुलो वातायनो वायुर्गायत्री ।

१८६ वातआवांतुभेषजंशंभुमयोभुनोहृदे । प्रणआयूँषितारिषत् १
उतवांतपितासिनउतभ्रातोतनःसखा । सनोजीवातवेकृधि २ यददोवांततेगृ-
हे३मृतस्यनिधिर्हितः । ततोनोदेहिजीवसे ३ ॥ ४४ ॥

आग्नये पञ्चाग्नेयो वत्सोऽग्निर्गायत्री ।

१८७ प्राग्नयेवाचमीरयवृषभायक्षितीनाम् । सनःपर्षदतिद्विषः १ यःपरं-
स्याःपरावतस्तिरोधन्वातिरोचते । सनःपर्षदतिद्विषः २ योरक्षांसिनिजूर्वति
वृषांशुक्रेणशोचिषा । सनःपर्षदतिद्विषः ३ योविश्वाभिविपश्यतिभुवनासंच

पश्यंति । सनः पर्षदतिद्विषः ४ योअस्यपारेरजंसःशुक्रोअग्निरजायत । सनः
पर्षदतिद्विषः ५ ॥ ४५ ॥

प्र नूनं तृचं श्येन आग्नेयोग्निर्जातवेदा गायत्री ।

१८८ प्रनूनंजातवेदसमश्वंहिनोतवाजिनम् । इदंनोबर्हिरासदे १ अस्यप्र
जातवेदसोविप्रवीरस्यमीळ्हुषः । महीमियमिसुष्टुतिम् २ यारुचोजातवेदसो
देवत्राहव्यवाहनीः । ताभिर्नोयज्ञमिन्वतु ३ ॥ ४६ ॥

आयं गौस्तृचं सार्पराज्ञी सार्पराज्ञी सूर्यो वा गायत्री ।

१८९ आयंगौःपृश्निरक्रमीदसदन्मातरंपुरः । पितरंचप्रयन्स्वः १ अन्तश्च-
रतिरोचनास्यप्राणादपानती । व्यख्यन्महिषोदिवम् २ त्रिंशद्धामविराजति
वाक्पतङ्गायधीयते । प्रतिवस्तोरहद्युभिः ३ ॥ ४७ ॥

ऋतं तृचमघमर्षणो माधुच्छन्दसो भाववृत्तमनुष्टुप् ।

१९० ऋतंचसत्यंचाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत । ततोरात्र्यजायतततः समुद्रो
अर्णवः १ समुद्रादर्णवादधिसंवत्सरोअजायत । अहोरात्राणिविदधद्विश्वस्य
मिषतोवशी २ सूर्याचन्द्रमसौधातायथापूर्वमकल्पयत् । दिवंचपृथिवींचान्त-
रिक्षमथोस्वः ३ ॥ ४८ ॥

संसं चतुष्कं संवननः संज्ञानमनुष्टुप् । अग्राया आग्निः । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

१९१ संसमिद्युवसेवृषन्नग्नेविश्वान्यर्यआ । इळस्पदेसमिध्यसेसनोवसून्या
भर १ संगच्छध्वंसंवदध्वंसंवोमनांसिजानताम् । देवाभागंयथापूर्वेसंजानानाउ-
पासते २ समानोमन्त्रःसमितिःसमानीसमानंमनःसहचित्तमेषाम् । समानं

मन्त्रंम॒भिमंन्त्रयेवः समा॒नेनंवोह॒विषांजुहोमि ३ स॒मा॒नीव॒आकूंतिःसमा॒ना
हृदंयानिवः। स॒मा॒नमंस्तुवो॒मनो॒यथांव॒ःसुस॒हासंति ४ ॥ ४१ ॥ हरिः ॐम् इति
शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टकेष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥ इत्यष्टाष्टकंसमाप्तम् ॥ ८ ॥ हरिः ॐम्

इति दशमे मण्डले द्वादशोनुवाकः ॥ १० ॥ १२ ॥

इति दशमं मण्डलं समाप्तम् ॥ १० ॥ हरि ॐम्

॥ इति शाकलर्क्संहिता समाप्ता ॥

॥ श्रीः ॥

॥ अथ परिशिष्टानि ॥

द्वितीयाष्टकस्य पञ्चमाध्यायस्य षोडशवर्गानन्तरं मा बिभेरित्यादि परिशिष्टम् ।

हरिः ॐम् माबिंभेर्नमंरिष्यसिपरिंत्वापामिसर्वतंः । घनेनहन्मिवृश्चिंकमहिंद-
ण्डेनागंतम् १ आदित्यरथवेगेंनविष्णुबांहुबलेनंच । गरुडपक्षनिपातेंनभूमिंगच्छ-
महायंशाः २ गरुडस्यजातंमात्रेणत्रयोलोंकाःप्रकम्पिंताः । प्रकम्पितामहीसर्वा-
सशैलंवनकानंना ३ गगनंनष्टंचन्द्रार्कंज्योतिषंनप्रकाशंते । देवताभयंभीताश्च
मारुतोंनप्लवायंतिमारुतोंनप्लवायत्योंनमंः. ४ भोसर्पभद्रभद्रंतेंदूरंगच्छमहायं-
शाः । जनमेंजयस्यंयज्ञांतेआस्तीकंवचनंस्मंर ५ आस्तीकवचनंश्रुत्वांयःस-

पौनर्निवर्तते । शतधाभिद्यते मूर्ध्नि शिंशवृक्षफलं यथा ६ नर्मदायै नमः प्रातर्नर्म-
दायै नमो निशि । नमोऽस्तु नर्मदे तुभ्यं त्राहि मां विषसर्पतः ७ यो जरत्कारुणा जा-
तो जरत्कन्यां महायशाः । तस्य सर्पोऽपि भद्रं ते दूरं गच्छ महायशाः ८ ॥

अष्टमाध्यायस्य द्वादशवर्गानन्तरं भद्रमित्यादि परिशिष्टम् ।

भद्रं वद दक्षिणतो भद्रमुत्तरतो वद । भद्रं पुरस्तान्नो वद भद्रं पश्चात्कपिञ्जल १
भद्रं वद पुत्रैर्भद्रं वद गृहेषु च । भद्रमस्माकं नो वद भद्रं नो अभयं वद २ भद्रमधस्ता-
न्नो वद भद्रमुपरिष्टान्नो वद । भद्रं भद्रं न आ वद भद्रं नः सर्वतो वद ३ असपत्नः पुरस्ता-
न्नः शिवं दक्षिणतस्कृधि । अभयं सततं पश्चाद्भद्रमुत्तरतो गृहे ४ यौवनानि महयसि
जिग्युषामिव दुन्दुभिः । शकुन्तक प्रदक्षिणं शतपत्राभि नो वद ५ आवदंस्त्वं शकु

नेभद्रमावदतूष्णीमासीनःसुमतिंचिकिद्धिनः । यदुत्पतन्वदसिकर्करिर्यथाबृहद्व-
देमविदथेसुवीराः ६ ॥

चतुर्थाष्टकस्य द्वितीयाध्यायस्य पञ्चविंशवर्गानन्तरं जागर्षीत्यादि परिशिष्टम् ।

जागर्षित्वंभुवनेजातवेदोजागर्षियत्रयजतेहविष्मान् । इदंहविःश्रद्दधानोजु-
होमितेनपासिगुह्यंनामगोनाम् १ ॥

तृतीयाध्यायस्य तृतीयवर्गान्ते सूक्तान्त इत्यादि परिशिष्टम् ।

सूक्तान्तेतृणान्यग्नावरण्येवोदकेपिबा । यत्स्तृणैरध्ययनंतदधीतंस्तृणानिभव-
तेभव । वापीकूपतडागानांसमुद्रंगच्छस्वाहा १ ॥

सप्तमवर्गानन्तरं स्वस्तीत्यादि परिशिष्टम् ।

स्वस्त्ययनंतार्क्ष्यमरिष्टनेमिंमहद्भूतंवायसंदेवतानाम् । असुरघ्नमिन्द्रसखंस-

मत्सुंबृहद्यशोनावंमिवारुंहेम १ अंहोमुचंमाङ्गिरंसंगयंचस्वस्त्यांत्रेयंमनंसाच-
तार्क्ष्यम् । प्रयंतपाणिःशरणंप्रपंद्येस्वस्तिसंबाधेष्वभंयंनोअस्तु २ ॥

चतुर्थाध्यायस्यैकोनत्रिंशवर्गानन्तरं वर्षन्त्वित्यादि परिशिष्टम् ।

वर्षन्तुतेविभावरिदिवोअभ्रस्यंविद्युतंः । रोहंन्तुसर्वंबीजान्यवंब्रह्मद्विषो
जंहि १ ॥

चतुस्त्रिंशवर्गानन्तरं हिरण्यवर्णामित्यादि परिशिष्टम् ।

हिरंण्यवर्णांहरिंणींसुवर्णरजतस्रंजाम् । चन्द्रांहिरण्मंयींलक्ष्मींजातवेदोम
आवंह १ तांमआवंहजातवेदोलक्ष्मीमनंपगामिनीम् । यस्यांहिरंण्यंविन्देयं
गामश्वंपुरुंषानहम् २ अश्वपूर्वांरथमध्यांहस्तिनांदप्रमोदिंनीम् । श्रियंदेवीमुपं
ह्वयेश्रीर्मांदेवीजुंषताम् ३ कांसोस्मितांहिरंण्यप्राकारांमार्द्रांज्वलंन्तींतृप्तांतर्पयं-

न्तीम् । पद्मेस्थितांपद्मवर्णांतामिहोपह्वयेश्रियम् ४ चन्द्रांप्रभासांयशसाज्वलं-
न्तींश्रियंलोकेदेवजुष्टामुदाराम् । तांपद्मिनीमींशरणंप्रपद्येऽलक्ष्मीर्मेनश्यतां-
त्वांवृणे ५ ॥ १आदित्यवर्णेतपसोधिजातोवनस्पतिस्तववृक्षोथबिल्वः । तस्य
फलानितपसानुदन्तुमायान्तरायाश्चबाह्याअलक्ष्मीः ६ उपैतुमांदेवसखःकीर्ति
श्चमणिनासह । प्रादुर्भूतोसुराष्ट्रेस्मिन्कीर्तिमृद्धिंददातुमे ७ क्षुत्पिपासामला
ज्येष्ठामलक्ष्मीनाशयाम्यहम् । अभूतिमसमृद्धिंचसर्वांनिर्णुदमेगृहात् ८ गन्ध-
द्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीम् । ईश्वरींसर्वभूतानांतामिहोपह्वयेश्रियम् ९
मनसःकाममाकूतिंवाचःसत्यमशीमहि । पशूनांरूपमन्नस्यमयिश्रीःश्रयतांय-
शः १० ॥ २ ॥ कर्दमेनप्रजाभूतामयिसंभवकर्दम । श्रियंवासयमेकुलेमात-
रंपद्ममालिनीम् ११ आपःसृजन्तुस्निग्धानिचिक्लीतवसमेगृहे । निचदेवींमा-

तरंश्रियंवासयंमेकुले १२ आर्द्रांपुष्करिणींपुष्टिंपिङ्गलांपद्ममालिनीम् । चन्द्रां
हिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवह १३ आर्द्रांयःकरिणींयष्टिंसुवर्णांहेममालि-
नीम् । सूर्यांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवह १४ तांमआवहजातवेदोलक्ष्मी-
मनपगामिनीम् । यस्यांहिरण्यंप्रभूतंगावोदास्योऽश्वान्विन्देयंपुरुषानहम् १५
॥ ३ ॥ यःशुचिःप्रयतोभूत्वाजुहुयादाज्यमन्वहम् । सूक्तंपञ्चदशर्चंचश्रीकामःस
ततंजपेत् १६ पद्माननेपद्मनिपद्मपत्रेपद्मप्रियेपद्मदलायताक्षि । विश्वप्रियेवि-
श्वमनोनुकूलेत्वत्पादपद्मंमयिसंनिधत्स्व १७ पद्माननेपद्मऊरूपद्माक्षीपद्मसंभ-
वे । तन्मेभजसिपद्माक्षियेनसौख्यंलभाम्यहम् १८ अश्वदायीगोदायीधनदा-
यिमहाधने । धनंमेजुषतांदेविसर्वकामांश्चदेहिमे १९ पुत्रपौत्रधनंधान्यंहस्त्य-
श्वादिगवेरथम् । प्रजानांभवसीमाताआयुष्मन्तंकरोतुमे २० धनमग्निर्धनंवा-

युर्धनंसूर्योधनंवसुः । धनमिन्द्रोबृहस्पतिर्वरुणंधनंमस्तुमे २१ वैनंतेयसोमंपि-
बसोमंपिबतुवृत्रहा । सोमंधनंस्यसोमिनोमह्यंददातुसोमिनंः २२ नक्रोधोनचंमा-
त्सर्यंनलोभोंनाशुभामंतिः । भवंन्तिकृतंपुण्यानांभक्तानांश्रीसूंक्तंजपेत् २३ सर-
सिजनिलयेसरोंजहस्तेधवलतरांशुकगन्धमाल्यशुभे । भगवतिहरिवल्लभेमनो-
ज्ञेत्रिभुवनभूतिकरीप्रसीदमह्यम् २४ विष्णुंपत्नींक्षमांदेवींमाधवींमाधवप्रियां-
म् । लक्ष्मींप्रियसंखींदेवींनमाम्यंच्युतवल्लंभाम् २५ महालक्ष्म्यैचंविद्महेविष्णुप-
त्न्यैचंधीमहि । तन्नोंलक्ष्मीःप्रचोदयांत् २६ श्रीवर्चंस्वमायुंष्यमारोग्यमाविधा-
च्छोभंमानंमहीयतें । धान्यंधनंपशुंबहुपुंत्रलाभंशतसंवत्सरंदीर्धमायुंः २७ ॥

सप्तमाध्यायस्य विंशतितमवर्गानन्तरं चक्षुरित्यादि परिशिष्टम् ।

चक्षुंश्चश्रोत्रंचमनंश्चवाक्चंप्राणापानौदेहइदंशरींरम् । द्वौप्रत्यञ्चांवनुलोमौ

विसर्गौवेतंतंमन्येदशंयन्त्रमुत्सम् १ नखंश्चपृष्ठिश्चकरौचबाहूजङ्घेचोरूउदरांशि-
रश्चं । रोमांणिमांसंरुधिरंस्थिमज्जमेतंच्छरीरंजलवुंद्बुदोपंमम् २ भ्रुवौलला-
टेचतथांचकर्णौहनूंकपोलौछुबुकंस्तथाच । ओष्ठौचदन्ताश्चतथैवजिह्वामेतंच्छ-
रीरंमुखरंत्नकोशम् ३ ॥

पञ्चमाष्टकस्य तृतीयाध्यायस्य त्रिंशवर्गान्ते शंवतीरित्यादि परिशिष्टम् ।

शंवंतीःपारंयन्त्येतेतंपृच्छान्तिवचोयुजां । अभ्यारंतंयमाकेंतुंयएवेदमितिब्रवं-
न् १ भासाकेतुंपरिस्रुतंभारंतीर्ब्रह्मवर्धनीः । संजानानामहीमातायएवेदमि-
तिब्रवंत् २ इन्द्रस्तंकिंविभुंप्रभुंभानुनेयंसरंस्वतीम् । येनंसूर्यमरोचयद्येनेमेरो-
दंसीउभे ३ जुषस्वांग्नेअङ्गिरःकाण्वंमेध्यांतिथिम् । मात्वासोमंस्यबर्बृहत्सुत-
स्यमधुंमत्तमः ४ त्वमंग्नेअङ्गिरःशोचंस्वदेववीतंमः । आशंतमशंतंमाभिरभि-

ष्टिभिःशान्तिःस्वस्तिमंकुर्वत ५ शंनःकनिक्रदद्देवःपर्जन्योअभिवर्षतु । शंनो-
द्यावापृथिवीशंप्रजाभ्यःशंनएधिद्विपदेशंचतुष्पदे ६ ॥

चतुर्थाध्यायस्य द्वाविंशवर्गानतरं स्वप्नेत्यादि परिशिष्टम् ।

स्वप्नःस्वप्नाधिकरणेसर्वंनिष्वापयाजनम् । आसूर्यमन्यान्स्वापयव्युषं १ ह्लं
जागृयादहम् १ अजगरोनामसर्पःसर्पिरविषोमहान् । तस्मिन्हिसर्पःसुधितस्तेनं
त्वास्वापयामसि २ सर्पःसर्पोअजगरःसर्पिरविषोमहान् । तस्यसर्पात्सिन्धव-
स्तस्यगाधमशीमहि ३ कालिकोनामसर्पोनवनागसहस्रबळः । यमुनह्रदेहं
सोजातो ३ योनारायणवाहनः ४ यदिकालिकदूतस्ययदिकाःकालिकाद्भयात् ।
जन्मभूमिमतिक्रान्तोनिर्विषोयातिकालिकः ५ आयाहीन्द्रपथिभिरीळितेभि-
र्यज्ञमिमंनोभागधेयंजुषस्व । तृप्तांजहुर्मातुळस्येवयोषाभागस्तेपैतृष्वसेयीवपा-

सिव ६ यशस्कंरंबलंवन्तंप्रभुत्वंतमेवरांजाधिपतिर्बभूव । संकीर्णनागाश्वपतिं-
र्नराणांसुमङ्गल्यंसततंदीर्घमायुः ७ कर्कोटकोनामसर्पोयोदृष्टीविषउच्यते । त-
स्यंसर्पस्यंसर्पत्वंतस्मैसर्पनमोस्तुते ८ नमोअस्तुसर्पेभ्योयेकेचंपृथिवीमनु । ये-
अन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यंःसर्पेभ्योनमः ९ ॥

सप्तमाध्यायस्य चतुर्थवर्गानन्तरमुपेत्यादि परिशिष्टम् ।

उपप्लवंदमण्डूकिवर्षमावंदतादुरि । मध्येह्रदस्यंप्लवस्यंनिगृह्यंचतुरंःपुरः १

सप्तमाष्टकस्य द्वितीयाध्यायस्याष्टादश वर्गानन्तरं पावमानीरित्यादि परिशिष्टम् ।

पावमानीःस्वस्त्ययंनीःसुदुघाहिघृतश्चुतंः । ऋषिभिःसंभृतोरसोंब्राह्मणेष्व-
मृतंहितम् १ पावमानीर्दिशन्तुनइमंलोकमथोअमुम् । कामान्समंर्धयन्तुनोदे-
वीर्देवैःसमाहिंताः २ येनंदेवाःपवित्रेंणात्मानंपुनतेसदा । तेनंसहस्रंधारेणपाव-

मान्य:पुंनन्तुमाम् ३ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्यांमंहिरण्मयंम् । तेनंब्रह्मविदोवयं
पूतंब्रह्मंपुनीमहे ४ इन्द्रंःसुनीतीसहमांपुनातुसोमंःस्वस्त्यावरुणःसमीच्यां । य-
मोराजांप्रमृणाभिंःपुनातुमाजातवेदामूर्जयंन्त्यापुनातु ५ ऋषयस्तुतंपस्तेपुःस-
र्वेस्वंर्गजिगीषंवः । तपसस्तपसोऽग्र्यंतुपावमांनीर्ऋचोब्रंवीत् ६ यन्मेगर्भेवसंतः
पापमुग्रंयज्जांयमानस्यंचकिंचिंदन्यत् । जातस्यंचयच्चांपिचवर्धंतोमेतत्पांवमा-
नीभिंरहंपुंनामि ७ मातापित्रोर्यन्नकृतंवचोमेयत्स्थांवरंजङ्गमंमावभूवं । विश्वं-
स्यतत्प्रंहांषितंवचोमेतत्पांवमानीभिंरहंपुंनामि ८ गोघ्नात्तस्कंरत्वात्स्त्रीवंधाद्यच्च-
किल्बिंषम् । पापकंचचरंणेभ्यस्तत्पांवमानीभिंरहंपुंनामि ९ ब्रह्मंवधात्सुरांपा-
नात्स्वंर्णस्तेयाद्वृषंलिगमनमैथुनसंगमात् । गुरोर्दाराधिगमंनाच्चतत्पांवमानीभिं-
रहंपुंनामि १० बालंघ्नान्मातृंपितृवधाद्भूमिंतस्करात्सर्वंवर्णगमनमैथुनसंगमात् ।

पापेभ्यश्च प्रतिग्रहात्सद्यः प्रहरति सर्वं दुष्कृतं तत्पावमानीभिरहं पुनामि ११ क्रयं-
विक्रयाद्योनिदोषाद्भक्षाद्भोज्यात्प्रतिग्रहात् । असंभोजनाच्चापि नृशंसं तत्पावमा-
नीभिरहं पुनामि १२ दुर्यष्टं दुरधीतं पापं यच्चाज्ञानतो कृतम् । अयाजिताश्चासंया-
ज्यास्तत्पावमानीभिरहं पुनामि १३ अमन्त्रमन्नं यत्किंचिद्धूयते च हुताशने । सं-
वत्सरकृतं पापं तत्पावमानीभिरहं पुनामि १४ ऋतस्य योनयोमृतस्य धाम विश्वा दे-
वेभ्यः पुण्यगन्धाः । तान आपः प्रवहन्तु पापं शुद्धा गच्छामि सुकृतामु लोकं तत्पाव-
मानीभिरहं पुनामि १५ पावमानीः स्वस्त्ययनीर्याभिर्गच्छति नान्दनम् । पुण्यां-
श्च भक्षान्भक्षयत्यमृतत्वं च गच्छति १६ पावमानीं पितॄन्देवान्ध्यायेद्यश्च सरस्वती-
म् । पितॄंस्तस्योपवर्तेत क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् १७ पावमानं परं ब्रह्म शुक्रं ज्योतिः स-
नातनम् । ऋषींस्तस्योपतिष्ठेत क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् १८ पावमानं परं ब्रह्म ये पठं-

न्तिमनीषिणः । सप्तजन्मभवेद्विप्रोधनाढ्योवेदपारगः ११ दशोत्तराण्यृचाश्चै-
वपावमानीःशतानिषट् । एतज्जुह्वञ्जपेन्मन्त्रंघोरमृत्युभयंहरेत् २० ॥

पञ्चमाध्यायस्याष्टाविंशवर्गानन्तरं यत्रेत्यादि परिशिष्टम् ।

यत्रतत्परमंपदंविष्णोर्लोकेमहीयते । देवैःसुकृतकर्मभिस्तत्रमाममृतंकृधी-
न्द्रायेन्दोपरिस्रव १ यत्रतत्परमाव्ययंभूतानामधिपतिम् । भावभावीव्ययोगीश्चतत्र
माममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ यत्रलोकास्तनूत्यजाःश्रद्धयातपसाजिताः । ते-
जश्चयत्रब्रह्मचतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ यत्रदेवामहात्मानःसेन्द्रा-
श्चमरुद्गणाः । ब्रह्माचयत्रविष्णुश्चतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ यत्रग-
ङ्गाचयमुनाचयत्रप्राचीसरस्वती । यत्रसोमेश्वरोदेवस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दो
परिस्रव ॥ ५ ॥

अष्टमाष्टकस्य तृतीयाध्यायस्य षष्ठवर्गानन्तरं सितेत्यादि परिशिष्टम् ।

सितासितेसरितेयत्रसंगथेतत्राप्लुतासोदिवमुत्पतन्ति । येवैतन्वं१विसृजन्ति
धीरास्तेजनासोअमृतत्वंभजन्ते १ ॥

अष्टाविंशवर्गानन्तरमविधवेत्यादि परिशिष्टम् ।

अविधवाभववर्षाणिशतंसाग्रंतुसुव्रता । तेजस्वीचयशस्वीचधर्मपत्नीपति-
व्रता १ जनयद्बहुपुत्राणिमाचदुःखंलभेत्कंचित् । भर्तातेसोमपानित्यंभवेद्धर्म-
परायणः २ अष्टपुत्राभवत्वंचसुभगाचपतिव्रता । भर्तुश्चैवपितुर्भ्रातुर्हृदयानन्दि-
नीसदा ३ इन्द्रस्यतुयथेन्द्राणीश्रीधरस्ययथाश्रिया । शंकरस्ययथागौरीतद्वद्भर्तुर-
पिभर्तरि ४ अत्रेर्यथानुसूयास्याद्वसिष्ठस्याप्यरुन्धती । कौशिकस्ययथासती-

धात्वंमपिभर्तरि ५ ध्रुवैधिपोष्यामयिमह्यंत्वादाद्बृहस्पतिः । मयापत्यांप्रजावती संजीवशरदःशतम् ॥ ६ ॥

अष्टमाष्टकस्य पञ्चमाध्यायस्य त्रयोविंशतिवर्गानन्तरमसावित्यादि परिशिष्टम् ।

असौयासेनांमरुतःपरेषामभ्यैतिनओजसास्पर्धमाना । तांगूहततमसापव्रतेनयथामीषांअन्योअन्यंनजानात् १ अन्धाअमित्राभवताशीर्षाणाअहंयइव । तेषांवोअग्निदग्धानामग्निमूढानामिन्द्रोहन्तुवरंवरम् ॥ २ ॥

षष्ठाध्यायस्य द्वितीयवर्गान्ते हविर्भिसादि परिशिष्टम् ।

हविर्भिरेकेस्वरितःसचन्तेसुन्वन्तएकेसवनेषुसोमान् । शचीर्मदन्तउतदक्षिणाभिर्नेज्जिह्मायन्त्योनरकंपताम ॥ १ ॥

आरात्रिपार्थिवंरजंःपितरंःप्रायुधामंभिः । दिवःसदांसिबृहतीवितिष्ठसआ-
त्वेषंवंर्ततेतमंः १ येतेरात्रीनृचक्षंसोयुक्तासोनवतिर्नवं । अशीतिंःसन्त्वष्टाउ-
तोतेंसप्तसप्तंतीः २ रात्रींप्रपंद्येजननींसर्वभूतनिवेशंनीम् । भद्रांभगवंतींकृष्णां
विश्वस्यंजगतोनिंशाम् ३ संवेशिनींसंयमिनींग्रहनंक्षत्रमालिंनीम् । प्रपंन्नोहं
शिवांरात्रींभद्रेपारमशींमंहिभद्रेपारमशीमह्योन्नंमंः ४ स्तोष्यामिप्रयतोदेवीं
शरण्यांबह्वृचप्रियाम् । सहस्रसंमितांदुर्गांजातवेदसेसुनवामसोमंम् ५ शान्त्य-
र्थंतद्द्विजातीनांमृषिभिंःसोमपाश्रिताः । ऋग्वेदेत्वंसमुत्पन्नामरातीयतोनिदंहा-
तिवेदंः ६ येत्वांदेविप्रपद्यन्तिब्राह्मणाहव्यवाहंनीम् । अविद्याबहुविद्यांवासनंः
पर्षदतिदुर्गाणिविश्वा ७ येअग्निवंर्णांशुभांसौम्यांकीर्तयिंष्यन्तियेद्विजाः । तांतार-

यतिदुर्गाणिनावेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः ८ दुर्गेषुविषमेघोरेसंग्रामेरिपुसंकटे । अ-
ग्निचोरनिपातेचसर्वग्रहनिवारणेदुष्टग्रहनिवारण्योन्नमः ९ दुर्गेषुविषमेषुत्वंसं-
ग्रामेषुवनेषुच । मोहयित्वाप्रपद्यन्तेतेषांमेअभयंकुरुतेषांमेअभयंकुर्वोन्नमः १०
केशिनींसर्वभूतानांपञ्चमीतिचनामच । सामांसमादिशादेवींसर्वतःपरिरक्ष-
तुसर्वतःपरिरक्षत्वोनमः ११ तामग्निवर्णांतपसाज्वलन्तींवैरोचनींकर्मफले-
षुजुष्टाम् । दुर्गांदेवींशरणमहंप्रपद्येसुतरसितरसेनमःसुतरसितरसेनमः १२
दुर्गादुर्गेषुस्थानेषुशंनोदेवीरभिष्टये । यइमंदुर्गास्तवंपुण्यंरात्रौरात्रौसदापठेत् १३
रात्रिःकुशिकःसौभरोरात्रिर्वाभारद्वाजीरात्रिस्तवंगायत्रम् । रात्रिसूक्तंजपेन्नि-
त्यंतत्कालंउपपद्यते १४ हिमस्यत्वाजरायुणाशालेपरिव्ययामसि । उतह्रदो
हिनोभियोग्निर्ददातुभेषजम् १५ शीतह्रदोहिनोभियोग्निर्ददातुभेषजम् । अ-

न्तिकाम॒ग्निमं॑जय॒द्दूवांद॑ःशिशु॒लागमेत् १६ अ॒जा॒त॒पु॒त्र॒पक्षायांहृ॒द॒यं॒मम॑दूयते ।
विपुं॒लंधनं॑ब्र॒ह्मकांशं॒तवं॑जातवेद॒ःकामांय १६ मांच॒रक्ष॒पुत्रांश्च॒शरंण॒मभूत्तवं ।
पिङ्गा॒क्ष॒लो॒हि॒तग्रीवकृष्णवंर्ण॒नमोस्तुंते १८ अ॒स्मान्नि॒बर्हैरस्यो॒नंसा॒गरंस्यो-
र्म॒योर्यथा॑ । इन्द्रं॑क्ष॒त्रंदंदातु॒वरुंणम॒भिषिंश्चतु १९ श॒त्र॒वो॒नि॒ध॒नंयान्तु॒जय-
स्त्वंब्र॒ह्मतेजंसा २०॑ क॒पि॒ल॒जटीं॒सर्वभंक्षंचा॒ग्निंप्रत्यक्ष॒दैवंतम् । व॒रु॒णं॒च
व॒शा॒म्यग्नेंम॒मपुंत्रांश्च॒रक्षंतुम॒मपुंत्रांश्च॒रक्ष॒त्वोन्नमंः २१ साग्रंव॒र्षशंतंजी॒वपि॒ब
खांदच॒मोदंच । दुःखि॒तां॒नद्विंजांश्चै॒वप्र॒जांचंपशु॒पालंय २२ यावंदादि॒त्यस्तंप-
ति॒यावंद्भ्राजति॒चन्द्रंमाः । या॒व॒द्वा॒युःप्लवांयति॒तावंज्जीव॒जयांजय २३ येनं॒केनप्रं-
का॒रे॒णको॒हिनांमन॒जीवंति । परें॒षा॒मुपंका॒रा॒र्थंय॒ज्जीवंति॒सजीवंति २४ नचो॒र-

भयंनचंसर्पभयंनचंव्याघ्रभयंनचंमृत्युभयंम् । यस्यापमृत्युर्नचमृत्युःससर्वंलभ-
तेससर्वंजयते । एतांवैश्वानरींसर्वदेवनमोस्तुंते २५

षोडशवर्गानन्तरमर्वाञ्चमित्यादि परिशिष्टम् । अनन्तरमायुष्यमित्यादि च ।

अर्वाञ्चमिन्द्रममुतोंहवामहेयोगोजिद्धनजिदंश्वजिद्यः । इमंनोंयज्ञंविहवे
जुंषस्वास्यकुंल्मोहरिवोमेदिनंत्वा १ ॥

आयुष्यंवर्चस्यंरायस्पोषमौद्भिदम् । इदंहिरंण्यंवर्चस्वजैत्रायाविंशतादिमा-
म् १ उच्चैर्वाजिपृतंनाषाट्संभासाहंधनंजयम् । सर्वाःसमंग्राऋद्धयोहिरंण्ये-
स्मिन्त्समाहिंताः २ शुनमहंहिरंण्यस्यपितुर्नामेवजग्रभं । तेनमांसूर्यंत्वचमम-
कंरंपूरुषुंप्रियम् ३ सम्राजंचविराजंचाभिष्टिर्याचंमेध्रुवा । लक्ष्मीराष्ट्रस्ययामुं-

खेतयामामिन्द्रसंसृंज ४ अग्नेःप्रजातंपरियद्धिरण्यममृतंयज्ञेअधिमर्त्येषु । य
एनद्वेदसइदेनमर्हतिजरामृत्युर्भवतियोबिभर्ति ५ यद्वेदराजावरुणोयदुदेवीसरं-
स्वती । इन्द्रोयद्वृत्रहावेदतन्मेवर्चसआयुषे ६ नतद्रक्षांसिनपिशाचाश्चरन्तिदे-
वानामोजःप्रथमजंह्ये१तत् । योबिभर्तिदाक्षायणाहिरण्यंसदेवेषुकृणुतेदीर्घमायुः
समनुष्येषुकृणुतेदीर्घमायुः ७यदाबध्नंदाक्षायणाहिरण्यंशतानीकायसुमनस्यमा-
ना । तन्नआबध्नामिशतशारदायायुष्माञ्जरदष्टिर्यथासत् ८ घृतादुल्लुप्तंमधुमत्सुव-
र्णंधनंजयंधरुणंधारयिष्णु । ऋणक्सपत्नादधरांश्चकृण्वदारोहमांमहतेसौभगा-
य ९ प्रियंमाकुरुदेवेषुप्रियंराजसुमाकुरु । प्रियंविश्वेषुगोप्त्रेषुमयिधेहिरुचारु-
चम् १० अग्निर्येनविराजतिसूर्योयेनविराजति । विराज्येनविराजतितेनास्मा-
न्ब्रह्मणस्पतेविराजसमिधंकुरु ११

प. शि. ॥६९२॥

अष्टमाध्यायस्य नवमवर्गानन्तरं मेधामह्यमित्यादि परिशिष्टम् ।

मेधामह्यमङ्गिरसोमेधांसप्तऋषयोददुः । मेधामिन्द्रश्चाग्निश्चमेधांधातादंदा-
तुते १ मेधांतेवरुणोराजामेधांदेवीसरस्वती । मेधांतेअश्विनौदेवावाधत्तांपुष्करस्र-
जा २ यामेधाअप्सरासुगन्धर्वेषुचयन्मनः । दैवीयामानुषीमेधासामामावि-
शतादिमाम् ३ यन्मेनोक्तंतद्रमतांशकेयंयदनुब्रुवे । निशामतंनिशामयिमयि
व्रतंसहप्रियेणभूयासंब्रह्मणासंगमेमहि ४ शरीरंमेविचक्षणवाङ्मेमधुमद्दुहा-
म् । अवृद्धमहमसौसूर्योब्रह्मणानीस्थःश्रुतंमेमाप्रहासीः ५ मेधांदेवींसमनसां
रेजमानांगन्धर्वजुष्टांप्रतिनोजुषस्व । मह्यंमेधावदमह्यंश्रियंवदमेधावीभूयास-
मजरांजरिष्णु ६ सदसस्पतिमद्भुतंप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । सनिंमेधामयासि-
षम् ७ यांमेधादेवगणाःपितरश्चोपासते । तयामामेधयामेमेधाविनंकुरु ८

मेधाव्यँसुमनाःसुप्रतीकःश्रद्धामनाःसत्यमतिःसुशेवः । महायशाधारयिष्णुःप्र-
वक्ताभूयासमस्मैस्वधयाप्रयोगे ९ नाशयित्रीपलाशस्यारुषसौपथिकामसु ।
अथोततस्ययक्ष्माणांपापारोगनाशिनी १० ॥

द्विचत्वारिंशद्वर्गानन्तरं नेजमेषइति परिशिष्टम् ।

नेजमेषपरापतसुपुत्रःपुनरापत । अस्यैमेपुत्रकामायैगर्भमाधेहियःपुमान्
१ यथेयंपृथिवीमह्युत्ानागर्भमादधे । एवंतंगर्भमाधेहिदशमेमासिसूतवे २
विष्णोःश्रेष्ठेनरूपेणास्यांनार्यांगवीन्याम् । पुमांसंपुत्रानाधेहिदशमेमासिसू-
तवे ३ ॥

षट्चत्वारिंशद्वर्गानन्तरमनीकवन्तमित्यादि परिशिष्टम् ।

अनीकवन्तमूतयेग्निंगीर्भिर्हवामहे । सनःपर्षदतिद्विषः १

अध्यायान्ते संज्ञानमित्यादि परिशिष्टम् ।

संज्ञानमुशनावदत्संज्ञानंवरुणोवदत् । संज्ञानमिन्द्रश्चाग्निश्चसंज्ञानंसविता-
वदत् १ संज्ञानंनस्वेभ्यःसंज्ञानमरणेभ्यः । संज्ञानमश्विनायुवमिहास्मासुनि-
यच्छताम् २ यत्कक्षीवांसंवननंपुत्रोअङ्गिरसाभवत् । तेननोद्यविश्वेदेवाःसंप्रि-
यांसमजीजनन् ३ संवोमनांसिजानतांसमाकूतिर्मनामसि । असौयोविम-
नानसस्तंसमावर्तयामसि ४ नैर्हस्त्यंसेनादरणंपरिवर्त्मैतुयद्धविः । तेनामित्रा-
णांबाहून्हविषाशोषयामसि ५ परिवर्त्मान्येषामिन्द्रःपूषाचसस्रतुः । तेषांवो
अग्निदग्धानामग्निमूळ्हानामिन्द्रोहन्तुवरंवरम् ६ ऐषुनह्यवृषाजिनंहरिणस्याभि-
यंयथा । पराअमित्राँएषत्वर्वाचीगौरुपाजतु ७ प्राध्वराणांपतेवसोहोतर्वरेण्य
क्रतो । तुभ्यंगायत्रमृच्यते ८ गोकामोअन्नकामःप्रजाकामउतकश्यपः । भूतं

भविष्यत्प्रस्तौति सहब्रह्मैकमक्षरं बहुब्रह्मैकमक्षरम् ९ यदक्षरं भूतकृतं विश्वे देवा
उपासते । महर्षिमस्य गोप्तारं जमदग्निरकुर्वतम् १० जमदग्निराप्यायते छन्दो-
भिश्चतुरुत्तरैः । राजा सोमस्य भक्षेण ब्रह्मणा वीर्यावता शिवा नः प्रदिशो दिशः स-
त्या नः प्रदिशो दिशः ११ अजो यत्तेजो ददृश्रे शुक्रं ज्योतिः परो गुहा । यदृषिः कश्यपः
स्तौति सत्यं ब्रह्म चराचरं ध्रुवं ब्रह्म चराचरम् १२ त्र्यायुषं जमदग्नेः कश्यपस्य त्र्यायुष-
मगस्त्यस्य त्र्यायुषम् । यद्देवानां त्र्यायुषं तन्मे अस्तु त्र्यायुषं सर्वमस्तु शतायुषं बला-
युषम् १३ तच्छं योरावृणीमहे गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये दैवीः स्वस्तिरस्तु नः । स्व-
स्तिर्मानुषेभ्य ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे १४ ॥ हरिः ॐ ।

इति परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

॥ अथ निविदध्यायः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ अग्निर्देवेद्धः । अग्निर्मन्विद्धः । अग्निःसुषमित् । होतादेववृतः । होतामनुवृतः । प्रणीर्यज्ञानाम् । रथीरध्वराणाम् । अतूर्तोहोता । तूर्णिर्हव्यवाट् । आदेवोदेवान्वक्षत् । यक्षदग्निर्देवोदेवान् । सोअध्वराकरतिजातवेदाः १२ ॥ १ ॥ इन्द्रोमरुत्वान्सोमस्यपिबतु । मरुत्स्तोत्रोमरुद्गणः । मरुत्सखामरुद्वृधः । घ्नन्वृत्रासृजदपः । मरुतामोजसासह । यईमेनंदेवाअन्वमदन् । अप्तूर्येवृत्रतूर्ये । शम्बरहत्येगविष्टौ । अर्चन्तंगुह्यापदा । परमस्यांयरावति । आदींब्रह्माणिवर्धयन् । अनाधृष्टान्योजसा । कृण्वंदेवेभ्योदुवः । मरुद्भिःसखिभिःसह । इन्द्रोमरुत्वाँइहश्रवदिहसोमस्यपिबतु । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चि-

त्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ २ ॥ इन्द्रोदेवःसोमंपिबतु । एकजानांवीरतमः । भूरिदानंतमस्तमः । हर्योःस्थाता । पृश्नेःप्रेता । वज्रस्य भर्ता । पुरांभेत्ता । पुरांदर्मा । अपांस्रष्टा अपांनेता । सत्वनांनेता । निजघ्निर्दूरेश्रवाः । उपमातिकृद्दंसनावान् । इहोशंदेवोबभूवान् । इन्द्रोदेवइहश्रवदिहसोमस्यपिबतु । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ ३ ॥ सवितादेवःसोमस्यपिबतु । हिरण्यपाणिःसुजिह्वः । सुबाहुःस्वङ्गुरिः । त्रिरहन्त्यसवनः । यःप्रासुवद्वसुधीती । उभेजोष्ट्रीसवीमनि । श्रेष्ठंसावित्रमासुवम् । दोग्ध्रींधेनुम् । वोढारमनड्वाहम् । आशुंसप्तिम् । पुरंधियोषाम् । जिष्णुंरथेष्ठाम् । सभेयंयुवानम् । परामीवांसाविषत्पराघ

शंसम् । सवितादेवइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः ।
श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ ४ ॥ द्यावापृथिवीसोमस्यमत्सताम् । पिता
चमाताच । पुत्रश्चप्रजननंच । धेनुश्चऋषभश्च । धन्याचधिषणाच । सुरेताश्च
सुदुघाच । शंभूश्चमयोभूश्च । ऊर्जस्वतीचपयस्वतीच । रेतोधाश्चरेतोभृच्च ।
द्यावापृथिवीइहश्रुतामिहसोमस्यमत्सताम् । प्रेमांदेवीदेवहूतिमवतांदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवताम् । चित्रेचित्राभिरूति-
भिः । श्रुतांब्रह्माण्यावसागमन्ताम् १५ ॥ ५ ॥ ऋभवोदेवाःसोमस्यमत्सन् ।
विष्टीस्वपसः । कर्मणासुहस्ताः । धन्याधनिष्ठाः । शम्याशमिष्ठाः । शच्या
शचिष्ठाः । येधेनुंविश्वजुवंविश्वरूपामरक्षन् । अरक्षन्धेनुमभवद्विश्वरूपी । अ-

युञ्जतहरीअयुर्देवाँउप । अवुभ्रन्त्संकनीनामदन्तः । संवत्सरेस्वपसोयज्ञियंभाग-
मायन् । ऋभवोदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहूतिमवन्तुदेव्या
॥६९६॥ धिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्राश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् १७ ॥ ६ ॥ विश्वेदेवाःसोमस्यमत्सन् । वि-
श्वेवैश्वानराः । विश्वेहिविश्वमहसः । महिमहान्तः । तक्काज्ञानेमतिथीवानः ।
अस्क्राःपचतवाहसः । वातात्मानोअग्निदूताः । येद्यांचपृथिवींचातस्थुः । अप-
श्वस्वश्व । ब्रह्मचक्षत्रंच । बर्हिश्चवेदिंच । यज्ञंचोरुचान्तरिक्षम् । येस्थत्रयएका-
दशाः । त्रयश्चत्रिंशच्च । त्रयश्चत्रीचशता । त्रयश्चत्रीचसहस्रा । तावन्तोभिषा-
चः । तावन्तोरातिषाच्चः । तावतीःपत्नीः । तावतीर्ग्नाः । तावन्तउदरणे । ता-
वन्तोनिवेशने । अतोवादेवाभूयांसःस्थ । मावोदेवाअपिशसामापरिशसावृ- ॥६९६॥

क्षि । विश्वेदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहूतिमवन्तुदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्राश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् ३० ॥ ७ ॥ अग्निर्वैश्वानरःसोमस्यमत्सत् ।
विश्वेषांदेवानांसमित् । अजस्रंदैव्यंज्योतिः । योविड्भ्योमानुषीभ्योअदीदे-
त् । द्युषुपूर्वासुदिद्युतानः । अजरउषसामनीके । आयोद्यांभात्यांपृथिवीम् ।
ओर्वन्तरिक्षम् । ज्योतिषायज्ञायशर्मयंसत् । अग्निर्वैश्वानरइहश्रवदिहसोमस्य-
मत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंय-
जमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १५ ॥ ८ ॥
मरुतोदेवाःसोमस्यमत्सन् । सुष्टुभःस्वर्काः । अर्कस्तुभोबृहद्वयसः । शूराअ-
नाधृष्टरथाः । त्वेषासःपृश्निमातरः । शुभ्राहिरण्यखादयः । तवसोमन्दादिष्टयः ।

नभस्यावर्षनिर्णिजः । मरुतोदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहू-
तिमवन्तुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्रा-
श्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् १४ ॥ ९ ॥ अग्निर्जातवेदाःसो-
मस्यमत्सत् । स्वानीकश्चित्रभानुः । अप्रोषिवान्गृहपतिः । तिरस्तमांसिदर्श-
तः । घृताहवनईड्यः । बहुलवर्मास्तृतयज्वा । प्रतीत्याशत्रूञ्जेतापराजितः ।
अग्नेजातवेदोभिद्युम्नमभिसहआयच्छस्व । तुर्शोअतुशः । समेद्धारंस्तोतारमंह-
सस्पाहि । अग्निर्जातवेदाइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदे-
व्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १६ ॥ १० ॥ अस्यमदेजरितरिन्द्रःसोमस्यम-
त्सत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोहिमहन् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोवृत्रमहन् । अस्य

मदेजरितरिन्द्रोपांवेगमैरयत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोजिन्वदजुवोपिन्वदपितः । अस्यमदेजरितरिन्द्रउदार्यंवर्णमतिरदवदासीद्दिशोअस्तभ्नात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रउद्दयामस्तभ्नादप्रथयत्पृथिवीम् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोदिविसूर्यमैरयद्यन्तरिक्षमतिरत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रःसमुद्रंप्रकुपितमरम्णात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रऋष्याँइवपंफणतःपर्वतान्प्रकुपिताँअरम्णात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १६ ॥ ११ ॥ अग्निर्द्वादश । इन्द्रोमरुत्वानिन्द्रोदेवःसवितादेवःपृथग्विंशतिः । द्यावापृथिवीपञ्चदश । ऋभवोदेवाःसप्तदश । विश्वेदेवास्त्रिंशत् । अग्नि-

वैश्वानरःपञ्चदश । मरुतोदेवाश्चतुर्दश । अग्निर्जातवेदाअस्यमदेपृथक्षोळश ॥
८ ॥ १२ ॥ ॐम् ॥ इतिनिविदध्यायः ॥

॥ अथ कुन्तापाध्यायः ॥

ॐम् तत्रादौनाराशंस्यः ॥ इदंजनाउपश्रुतनराशंसस्तविष्यते । षष्टिंसहस्रा-
नवतिंचकौरमआरुशमेषुदद्महे ॥ उष्ट्रायस्यप्रवाहणोवधूमन्तोद्विर्दश । वर्ष्मारथ-
स्यनिजिहीळतेदिवईषमाणाउपस्पृशः ॥ एषइयायमामहेशतंनिष्कान्दशस्त्र-
जः । त्रीणिशतान्यर्वतांसहस्रादशगोनाम् ॥ ३ ॥ इतितिस्रोनाराशंस्यः ॥ ॥

अथरैभ्यः ॥ ॥ वच्यस्वरेभवच्यस्ववृक्षेनपक्केशकुनः । नष्टेजिह्वाचर्चरीतिक्षुरो
नभुरिजोरिव ॥ प्ररेभासोमनीषयावृथागावइवेरते । अमोतपुत्रकाएषाममोत-

काइवासते ॥ अरेभधियंभरस्वगोविदंवसुविदम् । देवत्रेमांवाचंश्रीणीहीषुर्नवीर-
मस्तारम् ॥ ३ ॥ ॥ इतितिस्रोरैभ्याः ॥ ॥

अथपारिक्षित्यः ॥ ॥राज्ञोविश्वजनीनस्ययोदेवोमर्त्याँअति । वैश्वानरस्यसु-
ष्टुतिमासुनोतापरिक्षितिः ॥ परिक्षिन्नःक्षेममकरत्तमासुनुमासरम् । मरायन्कु-
र्वन्कौरव्यःपतिर्वदतिजायया ॥ कतरत्तआहराणिदधिमन्थांपरिस्रुताम् । जा-
याःपतिंविपृच्छतिराष्ट्रेराज्ञःपरिक्षितः ॥ अभीवस्वःप्रजिहीतेयवःपक्वःपथोबिल-
म् । जनःसभद्रमेधतिराष्ट्रेराज्ञःपरिक्षितः ॥ ४ ॥ ॥ इतिचतस्रःपारिक्षित्यः॥ ॥

अथकारव्यः ॥ ॥ इन्द्रःकारुमबूबुधदुत्तिष्ठविचराजनम् । ममेदुग्रस्यचर्कृधि-
सर्वाइत्तेपृणादरिः ॥ इहगावःप्रजायध्वमिहाश्वाइहपूरुषाः । इहोसहस्रदक्षिणो-
वीरस्त्रातानिषीदतु ॥ नेमाइन्द्रगावोरिषन्मोआसांगोपतीरिषत् । मासाममित्रयु-

र्जनइन्द्रमास्तेनईशत ॥ उपवोनरएमसिसूक्तेनवचसावयंभद्रेणवचसावयम् ।
चनोदधिध्वंनोअङ्गिरोनरिष्येमकदाचन ॥ ४ ॥ ॥ इतिचतस्रःकारव्यः॥ ॥

अथदिशांक्लृप्तयः॥ ॥यःसभेयोविदथ्यःसुत्वायज्वाचपूरुषः। सूर्यंचामूरिशा-
दसन्तंदेवाःप्रागकल्पयन् ॥ योजाम्याअप्रत्तमदद्यःसखायन्निनित्सति । ज्येष्ठो
यदिप्रचेतास्तदाहुरधरागिति ॥ यद्भद्रस्यपुरुषस्यपुत्रोभवतिदाधृषिः । तद्विप्रो
अब्रवीदुदग्गन्धर्वःकाव्यंवचः ॥ यश्चपणिरभुजिष्योयश्चरेवाँअदाशुरिः । धीरा-
णांशश्वतामहंतदपागितिशुश्रुम ॥ येचदेवाअयजन्ताथोयेचपरादुदिः । सूर्यो
दिवमिवगत्वामघवानोविरप्शते ॥ ५ ॥ ॥ इतिपञ्चदिशांक्लृप्तयः ॥ ॥

अथजनकल्पाः॥ ॥योनाक्ताक्षोअनभ्यक्तोमणिवोअहिरण्यवः।अब्रह्माब्रह्म-
णस्पुत्रस्तोताकल्पेषुसंमितः ॥ यआक्ताक्षःस्वभ्यक्तःसुमणिःसुहिरण्यवः। सुब्र-

ह्याब्रह्मणस्पुत्रस्तोताकल्पेषुसंमितः ॥ अप्रपाणाचयेशान्तारेवाँअप्रदादिश्वयः । अयभ्राकन्याकल्याणीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ सुप्रपाणाचयेशान्तारेवान्सुप्रदादिश्वयः । सुयभ्राकन्याकल्याणीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ वावाताचमहिष्यंनस्ताचयुधिंगमः । अनाशुरश्वआयामीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ परिवृक्ताचमहिषीविश्वस्त्याचयुधिंगमः । स्वाशुरआयामीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ ६ ॥ ॥ इतिषड्जनकल्पाः ॥ ॥

अथेन्द्रगाथाः॥ ॥ यदिन्द्रोदाशराज्ञेमानुषंव्यगाहथाः । विरूपःसर्वस्माआसीत्सहयक्षायवक्ष्यते ॥ त्वंविषाक्षंमघवन्नम्रंपर्याकरोरभि । त्वंरौहिणंव्यास्यस्त्वंवृत्रस्याभिनच्छिरः ॥ यःपर्वतान्व्यदधाद्योअपोव्यगाहथाः । योवृत्रोवृत्रहन्नहंस्तस्माइन्द्रनमोस्तुते ॥ प्रष्टिंधावन्तंहर्योरौच्चैःश्रवसमब्रवम् । स्वस्त्यश्वजैत्रायेन्द्र-

साघहसुव्रजम् ॥ यस्त्वाश्वेतोच्चैःश्रवसंहर्योयुञ्जन्तिदक्षिणम् । मूर्धानमश्वंदेवा-
नांबिभ्रदिन्द्रंमहीयसे ॥ ५ ॥ ॥ इतिपञ्चेन्द्रगाथाः ॥ ॥

अथैतशप्रलापाः ॥ ॥ एताअश्वाआप्लवन्ते । प्रतीपंप्रातिसत्वनम् । तासामेका
हरिक्निका । हरिक्निकेकिमिच्छसि । साधुंपुत्रंहिरण्ययम् । क्वाहकंपरास्यः । यत्रा
मूस्तिस्रःशिंशपाः । परित्रयःपृदाकवः । शृङ्गंधमन्तआसते । अयंमहान्तेअं-
वहि । सइत्थकंसएवकम् । सघाघतेसघागमे । गोमीघमोमिनीरभि । पुमा-
न्भूम्नेनिनित्सति । बह्ववथोइति । बह्वोअथोइति । अजकोरकोविका । अश्वस्य
वालोगोशफः । केशिनीश्येनीएनीवा । अनामयोपजिह्विका । कोअम्बकुलि
मायुनि । कोअर्जुन्याःपयः । कोअसिकन्याःपयः । एतंपृच्छकुहंपृच्छ । कुहा-
कंपक्वकंपृच्छ । यआयन्तिश्वभिष्कुभिः । अकुभ्यन्तःकुभायवः । आमणकोम-

णत्थकः । देवत्तःप्रतिहूर्यः । पिनष्टिपतिकाहविः । प्रबुद्धुदोमथायति । शुङ्गउत्प
त । मात्वाबिसखानाविदन् । वशायाःपुत्रमायान्तम् । इराचेन्द्रममन्दत । इ-
यंनियंनिति । अथोइयंनिति । अथोज्यायस्तरोभुवत् । इयँयकाशलाकका ।
आमिणोतिनिभज्यते । तस्याअनुनिभञ्जनम् । वरुणोयातिवभ्रुभिः । शतंब-
भ्रोरभीशवः । शतंकशाहिरण्ययीः । शतंरथाहिरण्ययाः । आहलकुःशवर्तकुः ।
आयवन्नेनतेजनिः । शफेनपीवओहति । वनिष्ठुनोपनृत्यति । इयंमह्यमदुरि-
त्रि । तेवृक्षाःसहतिष्ठन्ति । पाकवलिःशकवलिः । अश्वत्थःखबुरोधवः । अरदुः
परमःशये । हतइवपापूरुषः । अदोर्हामितपीयूषकम् । द्वौचहस्तिनौदती । अ-
ध्यर्धंचपरस्वतः । आदलाबुकमेककम् । अलाबुकंनिखातकम् । कर्करिकोनि-
खातकः । तद्वातउन्मथाइति । कुलायंकरवाँइति । उग्रंबलिशदाततम् । नव-

लिशनदाततम्। कएषांकर्करींरिखत् । कएषांदुन्दुभिंहनत्। यदींहनत्कथंहनत् ।
दैलींहनत्कथंहनत्। पर्याकारंपुनःपुनः॥७०॥ ॥इतिसप्ततिरैतशप्रलापाः॥ ॥

अथप्रवह्लिकाः ॥ वितत्तौकिरणौद्वौतावापिनष्टिपूरुषः । नवैकुमारितत्तथाय-
थाकुमारिमन्यसे ॥ मातुष्टेकिरणौद्वौनिर्वीतःपुरुषादृते । नवैकुमारितत्तथायथा
कुमारिमन्यसे ॥ निगृह्यकर्णकौद्वौनिरायच्छसिमध्यमाम् । नवैकुमारितत्तथा
यथाकुमारिमन्यसे ॥ उत्तानायैशयानायैतिष्ठन्नैवावगूहसि । नवैकुमारितत्तथा
यथाकुमारिमन्यसे ॥ श्लक्ष्णायांश्लक्ष्णिकायांश्लक्ष्णमेवावगूहसि । नवैकुमारि
तत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ अवश्लक्ष्णमवभ्रदन्तर्लोमवतिह्रदे । नवैकुमारि
तत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ ६ ॥ ॥ इतिषट्प्रवह्लिकाः ॥ ॥

अथाजिज्ञासेन्याः ॥ ॥इहेत्थप्रागपागुदगधराक्। अरालाउदभर्त्सथते॥ इहे-

त्थप्रागपागुदगधराकू । वत्साःपुषन्तआसते ॥ इहेत्थप्रागपागुदगधराकू । सर्वी पुत्सीलिलीशये ॥ इहेत्थप्रागपागुदगधराक् । स्थालीपाकोविलीयते ॥ ४ ॥

॥ इति चतस्र अजिज्ञासेन्याः ॥

अथ प्रतिराध्यः॥ भुगित्यभिगतः ॥ शरित्यभिष्ठितः ॥ फलित्यपक्रान्तः॥३॥

इति तिस्रःप्रतिराध्यः ॥

अथातिवादः ॥ ॥ वीमेदेवाअक्रंसताध्वर्योक्षिप्रंप्रचर । सुशस्तिरिद्गवामस्यतिप्राङ्क्विदसोमहै ॥ २ ॥ ॥ इत्यतिवादः ॥

अथ देवनीथाः॥ ॥ आदित्याहजरितरङ्गिरोभ्योदक्षिणामनयन् । तांहजरितर्न प्रत्यायन् । तामुहजरितः प्रत्यायन् । तांहजरितर्नप्रत्यगृभ्णन् । तामुहजरितः प्रत्यगृभ्णन् । अहानेतसंनविचेतनानि । जज्ञानेतसन्नपुरोगवासः । उतश्वेत

आशुपत्वा । उतोपद्याभिर्जविष्ठः । उतेमाशुमानंपिपर्ति । आदित्यारुद्रावस-
वस्त्वेळते । इदंराधःप्रतिगृभ्णीह्यङ्गिरः । इदंराधोबृहत्पृथु । देवाददत्वावरम् ।
तद्वोअस्तुसुचेतनम् । युष्मेअस्तुदिवेदिवे । प्रत्येवगृभायत ॥ १७ ॥ ॥ इति
सप्तदश देवनीथाः ॥

ः अथ भूतेच्छदः ॥ त्वमिन्द्रशर्मरिणाहव्यंपरावतेभ्यः । विप्रायस्तुवतेवसूनि
जुरश्रवसेमहे ॥ त्वमिन्द्रकपोतायच्छिन्नपक्षायवञ्चते । श्यामाकंपक्वंपीलुचवा-
रस्माअकृणोर्बहु ॥ अरंगरोवावदीतित्रेधाबद्धोवरत्रया । इरामुहप्रशंसत्वनिरा-
मपवाधताम् ॥ ३ ॥ ॥ इति तिस्रोभूतेच्छदः ॥

अथाऽऽहनस्याः ॥ ॥ यदस्याअंहुभेद्याःपृथुस्थूरमुपातसत् । मुष्काविदस्या-
एजतेगोशफेशकुलाविव ॥ यदास्थूरेणपससाअनूमुष्काउपावधीत् । विष्वञ्चाव-

स्याअर्दंतोसिकतास्विवगर्दभः ॥ यदल्पिकास्वल्पिकाकर्कन्धुकेवपच्यते । वासन्तिकमिवतेजनोयभ्यमानावितन्वते ॥ यद्देवासोललागमुंप्रविष्टीपिनमाविषुः । सक्थादेदृश्यतेनरःसक्थ्यःसाक्षीवगोयथा ॥ महाणग्न्युपब्रूतेअश्वस्यावेशितंपसः । ईदृक्फलस्यवृक्षस्यशूर्पंशूर्पंभजेमहि ॥ महाणग्न्यदृतंहिसोक्रन्ददस्तमासरत् । शकुकाननाशकामशकंसक्थ्युद्यमत् ॥ महाणग्न्युलूखलमतिक्रामन्त्यब्रवीत् । यथैवतेवनस्पतेपिघ्नन्तितथैवमे ॥ महान्वैभद्रोबिल्वोमहान्पक्कउदुम्बरः । महाँअभिज्ञुबाधतेमहतःसाधुखोदनम् ॥ ८ ॥ ॥ इत्यष्टाऽऽहनस्याः

॥ इतिकुन्तापाध्यायस्समाप्तः ॥

अथ पुरोरुक् ॥ वायुरग्रेगायज्ञप्रीःसाकंगन्मनसायज्ञम् । शिवोनियुद्भिःशिवाभिः ॥ हिरण्यवर्तनीनरादेवापतीअभिष्टये । वायुश्चेन्द्रश्चसुमुखः ॥ काव्यारा-

जानाकृत्वादक्षस्यदुरोणे । रिशादसासधस्थआ ॥ दैव्याअध्वर्यूआगतंरथेन
सूर्यत्वचा । मध्वायज्ञंसमञ्जाथे ॥ इन्द्रउक्थेभिर्मन्दिष्ठोवाजानांचवाजपतिः ।
हरिवांसुतानांसखा ॥ विश्वान्देवान्हवामहेस्मिन्यज्ञेसुपेशसः । तइमंयज्ञमाग-
मंदेवासोदेव्याधिया ॥ जुषाणाअध्वरेसदायेयज्ञस्यतनूकृतः । विश्वआसोमपी-
तये ॥ वाचमहंदेवींवाचास्मिन्यज्ञेसुपेशसा । सरस्वतींहवामहे ॥ ८ ॥
॥ इत्यष्ट पुरोरुक् ॥

अथ प्रैषाः॥ तत्रादौ(प्रयाजप्रैषाः)॥ होतायक्षदग्निंसमिधासुषमिधासमिद्धंना
भापृथिव्याःसंगथेवामस्य । वर्ष्मन्दिवइळस्पदेवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्ष-
त्तनूनपातमदितेर्गर्भंभुवनस्यगोपाम् । मध्वाद्यदेवोदेवेभ्योदेवयानान्पथोअन-
क्तुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षन्नराशंसंनृशस्तंनॄँःप्रणेत्रम् । गोभिर्वपावा-

न्त्स्याद्द्वारैः शक्तीवान्नयैः प्रथमयावाहिरण्यैश्चन्द्रीवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्ष
दग्निमीळईळितोदेवोदेवाँ ऽआवक्षद्दूतोहव्यवाळमूरः । उपेमंयज्ञमुपेमांदेवोदेव-
हूतिमवतुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्बर्हिःसुष्टरीमोर्णम्रदाअस्मिन्यज्ञेवि
चप्रचप्रथतांस्वासस्थंदेवेभ्यः । एमेनदद्यवसवोरुद्राआदित्याःसदन्तुप्रियमिन्द्र-
स्यास्तुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्दुरऋष्वाःकवष्योकोषधावनीरुद्राताभि-
र्जिहतांविपक्षोभिःश्रयताम् । सुप्रायणाअस्मिन्यज्ञेविश्रयन्तामृतावृधोव्यन्त्वा-
ज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षदुषासानक्ताबृहतीसुपेशसानॄँःपतिभ्योयोनिंकृण्वा-
ने । संस्मयमानेइन्द्रेणदेवैरेदंबर्हिःसीदतांवीतामाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्दै-
व्याहोतारामन्द्रापोताराकवीप्रचेतसा । स्विष्टमद्यान्यःकरदिषास्वभिगूर्तमन्य-
ऊर्जासतवसेमंयज्ञंदिविदेवेषुधत्तांवीतामाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षत्तिस्रोदेवी-

रपसामपस्तमाअच्छिद्रमद्येदमपस्तन्वताम् । देवेभ्योदेवीर्देवमपोऽयन्त्वाज्यस्य
होतर्यज ॥ होतायक्षत्त्वष्टारमचिष्टमपाकंरेतोधांविश्रवसंयशोधाम् । पुरुरूपम-
कामकर्शनंसुपोषःपोषैःस्यात्सुवीरोवीरैर्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्वनस्प-
तिमुपावस्रक्षद्धियोजोष्टारंशशमंनरः । स्वदान्स्वधितिर्ऋतुथाद्यदेवोदेवेभ्योहू-
व्यंवाड्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ अजैदग्निरसनद्वाजंनिदेवोदेभ्योहव्यवाट्प्राज्ञोभि-
हिन्वानोधेनाभिःकल्पमानोयज्ञस्यायुःप्रतिरन्नुपप्रेष्यहोतर्हव्यादेवेभ्यः ॥ होता-
यक्षदग्निंस्वाहाज्यस्यस्वाहामेदसःस्वाहास्तोकानांस्वाहास्वाहाकृतीनांस्वाहाह-
व्यसूक्तीनाम् । स्वाहादेवाआज्यपाजुषाणाअग्नआज्यस्यव्यन्तुहोतर्यज॥ १३ ॥
॥ इति त्रयोदशप्रयाजप्रैषाः ॥
(अथपाशुकप्रैषाः)॥ होतायक्षदग्निमाज्यस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षत्सो-

ममाज्यस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥होतायक्षदग्नीषोमौछागस्यवपायामेदसोजुषेतां
हविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौपुरोळाशस्यजुषेतांहविर्होतर्यज॥ होतायक्षद-
ग्निंपुरोळाशस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौछागस्यहविषआत्ताम-
द्यमध्यतोमेदउद्भृतंपुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभः।घस्तान्नूनंघासेअज्राणांयवस-
प्रथमानांसुमत्क्षराणांशतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानांपीवोपवसनानांपार्श्वतःश्रोणि
तःशितामतउत्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानांकरतएवाग्नीषोमौजुषेतांहविर्होतर्यज ॥दे-
वेभ्योवनस्पतेहवींषिहिरण्यपर्णप्रदिवस्तेअर्थम् । प्रदक्षिणिद्रशनयानियूयऋत-
स्यवक्षिपथिभीरजिष्ठैः ॥होतायक्षद्वनस्पतिमभिहिपिष्टतमयारभिष्टयारशनया-
धित।यत्राग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्रसोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामा-
नियत्राग्नीषोमयोश्छागस्यहविषःप्रियाधामानियत्रवनस्पतेःप्रियापाथांसियत्रदे-

वानामाज्यपानांप्रियाधामानियत्राग्नेर्होतुःप्रियाधामानितत्रैतंप्रस्तुत्येवोपस्तुत्ये-
वोपावस्रक्षद्रभीयांसमिवकृत्वीकरदेवंदेवोवनस्पतिर्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ वनस्प-
तेरशनयानियूयपिष्टतमयावयुनानिविद्वान् । वहदेवत्रादिधिषोहवींषिप्रचदाता-
रममृतेषुवोचः । होतायक्षदग्निंस्विष्टकृतमयाळग्निरग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामा-
न्ययाट्सोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामान्ययाळग्नीषोमयोश्छागस्यहविषःप्रिया
धामान्ययाड्वनस्पतेः प्रियापाथांस्ययाड्देवानामाज्यपानांप्रियाधामानियक्षदग्ने-
र्होतुःप्रियाधामानियक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइषःकृणोतुसोअध्वराजात-
वेदाजुषतांहविर्होतर्यज ॥ २१ ॥ इत्येकविंशतिःपाशुकप्रैषाः ॥ (अथानुयाज-
प्रैषाः)॥ देवंबर्हिःसुदेवंदेवैःस्यात्सुवीरंवीरैर्वस्तोर्वृज्येताक्तोःप्रभ्रियेतात्यन्यान्रा-
याबर्हिष्मतोमदेववसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवीद्वारःसंघातेविड्वीर्यामंछि-

धिराध्रुवादेवहूतौवत्सईमेनास्तरुणआमिमीयात्कुमारोवानवजातोमैनाअर्वारे-
णुककाटःपृणग्वसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ देवीउषासानक्तायाअस्मिन्यज्ञेप्रय-
त्यह्वेतामपिनूनंदैवीविंशःप्रायासिष्टांसुप्रीतेवसुधितेवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज॥
देवीजोष्ट्रीवसुधितीययोरन्याघाद्वेषांसियुयवदान्यावक्षद्वसुवार्याणियजमानायव-
सुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवीऊर्जाहुतीइषमूर्जमन्यावक्षत्सग्धिंसपीतिम-
न्यानवेनपूर्वंदयमानास्यामपुराणेननवन्तामूर्जमूर्जाहुतीऊर्जयमाने अधातांव-
सुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवादैव्याहोतारापोतारानेष्टाराहताघशंसावाभर
द्वसूवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रोदेवीरिळासरस्वतीभारतीद्यां
भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्सरस्वतीमंरुद्रैर्यज्ञमावीदिहैवेळयावसुमत्यासधमादंमदेमव
सुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ देवोनराशंसस्त्रिशीर्षाषळक्षःशतमिदेनंशितिपृष्ठा

आदधतिसहस्रमींप्रवहन्तिमित्रावरुणेदस्युहोत्रमर्हतोबृहस्पतिस्तोत्रमाश्विनाध्व
र्यवंवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवोवनस्पतिर्वर्षप्रावाघृतनिर्णिक्द्यामग्रेणास्पृ-
क्षदान्तरिक्षंमध्येनाप्राःपृथिवीमपरेणादंहीद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवंबर्हि-
र्वारितीनांनिधेधासिप्रच्युतीनामप्रच्युतंनिकामधरणपुरुस्पार्हंयशस्वदेनाबर्हि-
न्यावर्हींष्यभिष्यामवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवोअग्निःस्विष्टकृत्सुद्रविणा-
मन्द्रःकविःसत्यमन्मायजीहोताहोतुर्होतुरायजीयानग्नेयांदेवानयाडयाँअपिप्रेर्ये-
तेहोत्रेअमत्सततांससनुर्षींहोत्रांदेवगमांदिविदेवेषुयज्ञमेरयेमंस्विष्टकृच्चाग्नेहोता-
भूर्वसुवनेवसुधेयस्यनमोवाकेवीहियज ॥ ३२ ॥ (अथसूक्तवाकप्रैषाः) ॥ अग्नि-
मद्यहोतारमवृणीतायंयजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोळाशंगृह्णन्नग्नयआज्यंगृह्णन्त्सो-
मायाज्यंबध्नन्नग्नीषोमाभ्यांछागंसूपस्थाअद्यदेवोवनस्पतिरभवदग्नयआज्येनसो-

मावाज्येनाग्नीषोमाभ्यांछागेनाद्यस्तंतंमेदस्तःप्रतिपचताग्रभीष्टामवीवृधेतांपुरो-
ळाशेनत्वामद्यर्षआर्षेयऋषीणांनपादवृणीतायंयजमानोबहुभ्यआसंगथेभ्यः ।
एषमेदेवेषुवार्यायक्ष्यतइतितायादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्माआचशास्वाचगुरस्वे
षितश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्ताब्रू३हि॥ ३३॥ (अथ-
सुत्यायांसवनीयप्रैषाः) ॥ होतायक्षदग्निंछागस्यवपायामेदसोजुषतांहविर्होतर्य-
ज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहरिवाँइन्द्रोधानाअत्तूपूषण्वान्करम्भंसरस्वतीवान्भारतीवा-
न्परिवापइन्द्रस्यापूपः । मित्रावरुणयोःपयस्याप्रातःप्रातःसावस्यपुरोळाशाँइन्द्रः
प्रस्थितांजुषाणोवेतुहोतर्यज । होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होतर्यज ॥
होतायक्षद्वायुमग्रेगामग्रेयावाणमग्रेसोमस्यपातारंकरदेवंवायुरावसागमज्जुषतां
वेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रवायूअर्हन्ताहार्णागव्याभिर्गोमन्ताभ्रि-

यन्तांदीरयाशक्रयाएनयोर्नियुतोगोअग्राबीरोपशाश्वपुरस्त्यास्तासामिहप्रयाण-
मस्त्विहहविमोचनंकरतएवेन्द्रवायूजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्ष-
न्मित्रावरुणासुक्षत्रारिशादसानिचिन्मिषन्तानिचिरानिचियौंसाक्ष्णाश्विद्धातुवि
त्तंरानुल्बणेनचक्षसकृतमृतमितिदीध्यानाकरतएवंमित्रावरुणाजुषेतांवीतांपिब-
तांसोमंहोतर्यज ॥होतायक्षदश्विनानासत्यादीद्युम्नीरुद्रवर्तिनीन्यन्तरेणचक्रेणवा-
मीरिषऊर्जावहतंसुवीराःसमुत्तरेणाररुषोबाधेतांमधुकशयेमंयज्ञंयुवानाभिमिक्ष-
तांकरतएवाश्विनाजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंप्रातःप्रातः
सावस्यार्वावतोगमदापरावतओरोरन्तरिक्षादास्वात्सधस्थादिमेअस्मैशुक्रामधु-
श्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहो-
त्रात्सजूर्दिवआपृथिव्याऋतुनासोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षन्मरुतःपोत्रात्सुष्टु-

भः स्वर्कारृतुनासोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्ग्रावोनेष्ट्रात्वष्टासुजनिमासजूर्दे-
वानांपत्नीभिर्ऋतुनासोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥ होतायक्षदग्निमाग्नीध्राहृतुनासोमंपिब-
त्वग्नीद्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रोब्रह्माब्राह्मणादृतुनासोमंपिबतुब्रह्मन्यज । होतायक्ष-
न्मित्रावरुणौप्रशास्तारौप्रशास्त्रादृतुनासोमंपिबतांप्रशास्तर्यज ॥ होतायक्षद्देवं
द्रविणोदांहोत्रादृतुभिः सोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांपोत्रादृतुभिः
सोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांनेष्ट्रादृतुभिः सोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥
होतायक्षद्देवंद्रविणोदामपाद्धोत्रादपात्पोत्रादपान्नेष्ट्रात्तुरीयंपात्रममृक्तममर्त्यमि-
न्द्रपानंदेवोद्रविणोदाद्राविणोदसः स्वयमायूयाः स्वयमभिगूर्याः स्वयमभिगूर्तया
होत्रयर्कृतुभिः सोमस्यपिबत्वच्छावाकयज ॥ होतायक्षदश्विनाध्वर्यूआध्वर्यवा-
दृतुनासोमंपिबतामध्वर्यूयजतम् ॥ होतायक्षदग्निंगृहपतिंगार्हपत्यात्सुगृहपति-

स्त्वयाग्नेयंसुन्वन्यजमानस्यात्सुगृहपतिस्त्वमनेनसुन्वतायजमानेनाग्निर्गृहपति-
र्गार्हपत्याहृतुनासोमंपिबतुगृहपतेयज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशस्यजुषतांहवि-
र्होतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहरिवाँइन्द्रोधानाअत्तूपूषण्वान्करम्भंसरस्वतीवान्भार-
तीवान्परिवापइन्द्रस्यापूपः ॥ माध्यन्दिनस्यसवनस्यपुरोळाशाँइन्द्रःप्रस्थितां
जुषाणोवेतुहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होता
यक्षदिन्द्रंमाध्यन्दिनस्यसवनस्यनिष्केवल्यस्यभागस्यात्तारंपातारंश्रोतारंहवमा-
गन्तारमस्याधियोवितारंसुन्वतोयजमानस्यवृधम् ॥ ओभाकुक्षीपृणतांवार्त्रघ्नं
चमाघोनंचेमेअस्मैशुक्रामधुश्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिबतुसोमं
होतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंमरुत्वन्तमिन्द्रोमरुत्वाञ्जुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज॥
होतायक्षदादित्यान्प्रियान्प्रियधाम्नःप्रियव्रतान्महस्वसरस्यपतीनुरोरन्तरिक्षस्या-

ध्यक्षान्त्स्वादित्यानवोदधदस्मैसुन्वतेयजमानायकरन्नेवमादित्याजुषन्तांमदन्तां
व्यन्तुपिबन्तुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंछागस्यहविषआददद्यमध्यतोमेदउ-
द्भृतंपुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभः ॥ घसन्नूनंघासेअज्राणांयवसप्रथमानांसुम-
क्षराणांशतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानांपीवोपवसनानांपार्श्वतःश्रोणितःशितामतउ-
त्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानांकरदेवाग्निर्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ (होतायक्षद्वनस्पति-
मभिहिपिष्टतमयारभिष्टयारशनयाधित॥यत्राग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामानि
यत्रसोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्राग्नेश्छागस्यहविषःप्रियाधामानियंत्र
वनस्पतेःप्रियापाथांसियत्रदेवानामाज्यपानांप्रियाधामानियत्राग्नेर्होतुःप्रियाधा-
मानितत्रैतंप्रस्तुह्येवोपस्तुत्येवोपावस्त्रक्षद्रभीयांसमिवकृत्वीकरदेवंदेवोवनस्पति-
र्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंस्विष्टकृतमयाळग्निरग्नेराज्यस्यहविषःप्रिया-

धामान्ययाट्सोमस्याज्यस्यहविषः प्रियाधामान्ययाळग्ने श्छागस्यहविषःप्रिया-
धामान्ययाड्वनस्पतेः प्रियापाथांस्ययाट्देवानामाज्यपानांप्रियाधामानियक्षद-
ग्नेर्होतुःप्रियाधामानियक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइषकृणोतुसोअध्वराजा-
तवेदाजुषतांहविर्होतर्यज ॥) होतायक्षदिन्द्रंहरिवांइन्द्रोधानाअत्तुपूषण्वान्कर-
म्भंसरस्वतीवान्भारतीवान्परिवापइन्द्रस्यापूपः । तृतीयस्यसवनस्यपुरोळाशाँ
इन्द्रःप्रस्थितांजुषाणोवेतुहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होत-
र्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंतृतीयस्यसवनस्यऋभुमतोविभुमतोवाजवतोबृहस्पतिवतो
विश्वदेव्यावतःसमस्यमदाःप्रातस्तनाअग्मतसंमाध्यन्दिनाःसमिदातनास्तेषांस
मुक्षितानांगौरइवप्रगाह्यावृषायस्वायूयाबाहुभ्यामुपयाहिहरिभ्यांप्रप्रुथ्याशिप्रे-
निष्पृथ्यऋजीषमिमेअस्मैतीव्राआशीर्वन्तःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतु

पिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंसवितारंपरामीवांसाविषत्पराघशंसंसुसावि-
त्रमासाविषदस्मैसुन्वतेयजमानायकरदेवंदेवःसविताजुषतांमदतांवेतुपिबतुसो-
मंहोतर्यज ॥ अग्निमद्यहोतारमवृणीतायंसुन्वन्यजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोळा-
शान्गृह्णन्नग्नयआज्यंगृह्णन्त्सोमायाज्यंबध्नन्नग्नयेछागंसुन्वन्निन्द्रायसोमंभृञ्जन्हरि-
भ्यांधानाःसूपस्थाअद्यदेवोवनस्पतिरभवदग्नयआज्येनसोमायाज्येनाग्नयेछागे-
नेन्द्रायसोमेनहरिभ्यांधानाभिरघत्तंमेदस्तःप्रतिपचताग्रभीदवीवृधतपुरोळाशैर-
पादिन्द्रःसोमंगवाशिरंयवाशिरंतीव्रान्तंबहुरमध्यमुपोत्थामदाश्रौद्दिमदाँआनळ
वीवृधताङ्गूषैस्त्वामद्यर्षआर्षेयऋषीणांनपादवृणीतायंसुन्वन्यजमानोबहुभ्यआ-
संगथेभ्यः ॥ एषमेदेवेषुवसुवार्यायक्ष्यतइतितायादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्मआ
चशास्वाचगुरस्वेषितश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्तान्ब्रू ३

हि॥ धानासोमानामिन्द्राद्धिचपिबचबष्धान्तंहरीधानाउपऋजीषंजिघ्रतामारथ
च्चर्षणेसिश्चस्वयत्त्वापृच्छाद्विषन्पत्नीःक्कामीमदथाइत्यस्मिन्त्सुन्वतियजमानेतस्मै
किमरात्थाःसुष्टुसुवीर्यंयज्ञस्यागुरउद्दचंयद्यद्दचीकमतोतोतत्तथाभूद्धोतर्यज॥ हो-
तायक्षदश्विनासोमानांतिरोअह्न्यानांत्रिर्वर्तिर्यातंत्रिरिहमादयेथामुतोतुरीयंनास
त्यावाजिनायधेनुःसजूरग्नीरोहिदश्वोघृतस्नुःसजूरुषाअरुणीभिःसजूःसूर्यएतशेन
सजोषावश्विनादंसोभिःकरतएवाश्विनाजुषेतांमदेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज॥
होतायक्षदश्विनासरस्वतीमिन्द्रंसुत्रामाणंसोमानांसुराम्णांजुषतांव्यन्तुपिबन्तुम-
दन्तुसोमान्सुराम्णोहोतर्यज । होतायक्षत्प्रजापतिंमहिम्नोजुषतांवेतुपिबतुसोमं
होतर्यज ॥ ६१ ॥ हरिः ॐम् ॥ इति प्रैषाध्यायः समाप्तः ॥

॥ इति परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

प्रसिद्धिलेखः

शाकलर्ग्वेदसंहिताभाष्यं श्रीमद्विद्यारण्यमुनिविरचितं—विद्वद्भिः संशोधितं	मूल्यरूपकाणि
पुस्तक (बुक्) रूपेण मुद्रितम्	५०
शाकलर्क्संहिता परिशिष्टसर्वानुक्रमसहिता विद्वद्भिः संशोधिता	४
कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयसंहिता—विद्वद्भिः संशोधिता	३
ऐतरेयब्राह्मणं—विद्वद्भिः संशोधितम्	२॥

एतानि पुस्तकानि मोहमय्यां (मुम्बै) तत्त्वविवेचकमुद्रणयन्त्रालये लभ्यन्ते ।

इमानि पुस्तकानि राजाराम—तुकारामतात्याभिख्येन
तत्त्वविवेचकग्रन्थप्रसारकसमित्यै
मोहमय्यां
तत्त्वविवेचकमुद्रणयन्त्रालये मुद्रितम्
शालीवाहनशकाब्दाः १८२२
(सन १९००.)

॥ इति शाकलर्कसंहिता सपरिशिष्टा समाप्ता ॥